

LENIN

OPERE COMPLETE

Proletari din toate țările, uniți-vă!

LENIN

OPERE
COMPLETE

37

TRADUCEREA IN LIMBA ROMANA
APARE IN URMA HOTARIRII C.C.
AL P.C.R. EA A FOST INTOCMITA
DUPA ORIGINALUL IN LIMBA RUSA,
ED. A V-A

INSTITUTUL DE MARXISM-LENINISM
DE PE LINGĂ C. C. AL P. C. U. S.

V. I. LENIN

VOL.

37

Iulie 1918 - martie 1919

EDITURA POLITICĂ
BUCUREȘTI — 1965

INSTITUTUL DE MARXISM-LENINISM
DE PE LINGĂ C. C. AL P. C. U. S.

V. I. LENIN

OPERE
COMPLETE

EDIȚIA A DOUA

EDITURA POLITICA
BUCUREȘTI — 1965

P R E F A Ț A

Volumul al 37-lea din Operele complete ale lui V. I. Lenin cuprinde lucrările scrise de la sfârșitul lunii iulie 1918 pînă la 11 martie 1919, în perioada desfășurării intervenției armate străine împotriva Republicii sovietice și a războiului civil din țară.

În aceste lucrări, Lenin definește sarcinile care reveneau partidului comunist, Sovietelor, sindicatelor și tuturor oamenilor muncii în apărarea țării, indică și explică măsurile pentru mobilizarea tuturor forțelor și resurselor în vederea zdrobirii intervenționiștilor și a albgardiștilor. Totodată — Vladimir Ilici dezvoltă în aceste lucrări învățătura marxistă cu privire la dictatura proletariatului, analizează importante probleme ale construcției socialiste, dînd o atenție deosebită politicii partidului și Puterii sovietice față de țărănimea mijlocașă și față de celelalte pături mic-burgheze. Un loc important ocupă în lucrările lui Lenin problemele mișcării muncitorești internaționale. În acest volum se publică și geniala lucrare a lui V. I. Lenin „Revoluția proletară și renegatul Kautsky“.

A doua jumătate a anului 1918 a fost una dintre cele mai dificile perioade din istoria Statului sovietic. În august, dușmanii ajunseseră să dețină trei pătrimi din teritoriul țării. Republica sovietică se afla prinsă în cercul de foc al fronturilor și era izolată de principalele ei regiuni producătoare de cereale, materii prime și combustibil. În lupta împotriva Republicii sovietice se uniseră forțele intervenționiștilor străini și ale contrarevoluției

interne. Nordul Rusiei europene era ocupat de imperia-liștii anglo-franco-americani. Regiunea Volgăi, Uralul și o însemnată parte a Siberiei fuseseră ocupate de corpul cehoslovac răscolat. La Vladivostok au fost debarcate trupe japoneze, americane și engleze, cu ajutorul cărora cehii albi și albgardiștii ruși au reușit să pună stăpânire și pe teritoriul Extremului Orient. Ținutul baltic, Bielorusia, Ucraina și Gruzia au fost ocupate de trupe germane. În Asia centrală și în Transcaucazia începuse intervenția engleză. Într-o serie de regiuni din țară izbucniseră răscoale contrarevoluționare.

În cuvântarea rostită la 29 iulie 1918 în ședința comună a C.E.C. din Rusia și a Sovietului din Moscova cu reprezentanții sindicatelor și ai comitetelor de întreprindere din Moscova, cuvântare cu care începe volumul de față, V. I. Lenin a făcut o analiză aprofundată a situației create și o amplă expunere asupra situației militare a Republicii sovietice în această perioadă. El a arătat adevăratele țeluri ale imperialiștilor anglo-americani și francezi, care, sub falsul pretext al „apărării” poporului rus împotriva invaziei germane, urmăreau în fapt să sugrume Puterea sovietică și încercau să tîrască din nou Rusia în prăpastia războiului imperialist mondial.

În cuvântarea sa, Lenin îi înfierează pe capitaliștii, moșierii și chiaburii din Rusia, care în ura lor împotriva Puterii sovietice și în dorința de a restaura vechile rînduieli trădau interesele patriei și încheiau cu puterile imperialiste acorduri înrobitoare. Acest exemplu, subliniază Vladimir Ilici, confirmă încă o dată adevărul că, atunci cînd ajung să fie în joc bazele puterii economice a exploatatorilor, proprietatea lor, profiturile de clasă, ei uită toate frazele lor mincinoase despre dragoste de patrie și independență, își vînd patria și încheie împotriva poporului lor tranzacții de tarabă cu orice forțe reacționare străine.

Situația Republicii sovietice devenise deosebit de grea în toamna anului 1918. În raportul prezentat la 22 octombrie 1918 în ședința comună a C.E.C. din Rusia și a Sovietului din Moscova cu reprezentanții comitetelor de întreprindere și ai sindicatelor, Lenin constată că si-

tuția republicii e mai periculoasă ca niciodată. Iminenta victorie a Antantei în războiul imperialist mondial îi dezlegase acesteia mâinile pentru intensificarea și extinderea intervenției armate împotriva Țării sovietice. Lenin dezvăluie de asemenea esența tacticii burgheziei germane, care urmărea să încheie o alianță de clasă cu dușmanul ei de ieri — burghezia țărilor Antantei — în vederea luptei împotriva Rusiei Sovietice și a revoluției proletare ce se maturiza în Apus. Spre o alianță similară — spune Lenin — tinde și burghezia regiunilor ocupate de Germania, deoarece după plecarea trupelor germane această burghezie n-ar fi în stare să-și mențină dominația prin forțe proprii.

Lenin a demascat neîncetat în fața oamenilor muncii esența prădalnică a imperialismului. În „Scrisoare către muncitorii americani“ el arată care e adevărata față a imperialiștilor din S.U.A., care au strâns averi de miliarde din suferințele și lacrimile popoarelor. America, scrie Lenin, ocupă azi „unul dintre primele locuri în ceea ce privește adâncimea prăpastiei dintre mănunchiul de miliardari nerușinați, care se bălăcesc în noroi și lux, de o parte, și milioanele de oameni ai muncii, care trăiesc veșnic în pragul mizeriei, de altă parte“ (vezi volumul de față, p. 50). Lenin arată că imperialismul american încearcă întotdeauna să-și camufleze murdarele sale scopuri sub paravanul unei frazeologii mincinoase. În 1898 el a sugrumat Filipinele sub pretextul „eliberării“ lor, iar în 1918 a încercat să sugrume Republica sovietică sub pretextul „apărării“ ei împotriva invaziei germane. Lenin subliniază că, în ceea ce privește poftele lor tâlhărești și politica lor de jaf, imperialiștii americani și englezi se deosebesc prea puțin de cotropitorii germani. Prin acțiunile sale, arată Lenin, imperialismul anglo-american s-a demascat în fața maselor muncitoare din toate țările ca asupra lor al popoarelor și călău al mișcării revoluționare.

Lenin a urmărit cu atenție mersul mișcării revoluționare din țările capitaliste. De îndată ce au început să sosească primele știri cu privire la criza politică din Germania, la propunerea lui a fost convocată pentru

ziua de 3 octombrie o ședință comună a C.E.C. al Sovietelor din Rusia și a Sovietului din Moscova cu reprezentanții comitetelor de întreprindere și ai sindicatelor. În această ședință s-a dat citire unei scrisori a lui Lenin în legătură cu evenimentele din Germania, scrisoare în care el chema proletariatul din Rusia să-și încordeze toate forțele pentru a veni în ajutorul muncitorilor germani și propunea ca, fără a se ține seamă de greaua situație alimentară a Republicii sovietice, să se creeze la fiecare siloz mare rezerve de cereale pentru muncitorii germani. Lenin a salutat fierbinte revoluția din noiembrie 1918 din Germania.

V. I. Lenin considera că este deosebit de important ca oamenii muncii din țările capitaliste să fie just informați asupra evenimentelor din Rusia. În „Scrisoare către muncitorii americani“, care e pătrunsă de ideile internaționalismului proletar, el a povestit muncitorilor din America adevărul despre Revoluția din Octombrie din Rusia, a arătat marile transformări revoluționare înfăptuite în Țara Sovietelor, politica externă de pace a Statului sovietic. „Muncitorii din lumea întreagă — scrie Lenin —, indiferent de țara în care trăiesc, ne salută, ne simpatizează și ne aplaudă pentru faptul că am rupt verigile de fier ale legăturilor imperialiste, ale murdarelor tratate imperialiste, ale cătușelor imperialiste, — pentru faptul că ne-am cucerit libertatea, făcând în acest scop sacrificii dintre cele mai grele, — pentru faptul că noi, ca republică socialistă, deși sfîșiată și jefuită de imperialiști, am rămas în afara războiului imperialist și am înălțat în fața întregii lumi steagul păcii, steagul socialismului“ (p. 52—55). „Scrisoarea către muncitorii americani“ și „Scrisoarea către muncitorii din Europa și America“ au jucat un rol important în dezvoltarea mișcării comuniste și muncitorești din țările capitaliste, i-au ajutat pe muncitorii înaintași să înțeleagă ce este imperialismul, au contribuit la dezvoltarea în aceste țări a unei mișcări de protest împotriva intervenției armate în Rusia Sovietică.

O mare parte din volumul de față e alcătuită din rapoarte și cuvântări rostite de Lenin la diverse mitinguri ale muncitorilor și ale ostașilor Armatei Roșii, la adunări și

conferințe muncitorești, la diferite ședințe ale Comitetului Executiv Central al Sovietelor din Rusia, la congresele Sovietelor, ale sindicatelor și ale altor organizații. Tema centrală a acestor cuvântări, care oglindesc activitatea lui Lenin în calitate de conducător al partidului și al Statului sovietic, o constituie organizarea apărării patriei socialiste. Numeroase rapoarte, cuvântări și alte lucrări ale lui Lenin arată în chip grăitor cât de multilaterală era activitatea lui Lenin în domeniul apărării Republicii Sovietelor. El a îndrumat vasta și multilaterală activitate desfășurată de Comitetul Central și de guvernul sovietic pentru organizarea înfrângerii dușmanilor. Sub conducerea lui directă au fost elaborate politica internă și externă a partidului în condițiile războiului, au fost soluționate principalele probleme privind organizarea forțelor armate sovietice și asigurarea multilaterală a acțiunilor lor de luptă, au fost stabilite principiile fundamentale ale planurilor militare-strategice și mijloacele pentru împlinirea lor.

În cuvântările rostite la mitinguri și adunări, la diferite congrese și conferințe, Lenin explică muncitorilor, țăranilor și ostașilor Armatei Roșii situația internă și internațională, situația militară, dezvăluie izvoarele tăriei și invincibilității Puterii sovietice, definește sarcinile care stau în fața țării și însuflețește masele populare la luptă eroică pe front și la muncă plină de abnegație în spatele frontului. În zilele de grea cumpănă ale ofensivei cehilor albi pe frontul de est, Lenin vorbea în fiecare săptămână, vinerea, la mitingurile organizate de comitetul organizației de partid Moscova, arătând oamenilor muncii întreaga gravitate a situației Republicii Sovietelor și îndemnându-i să-și încordeze forțele pentru zdrobirea dușmanului. Toate rapoartele și cuvântările lui Lenin sînt străbătute de încredere nestrămutată în victoria asupra intervenționiștilor și albgardiștilor. Organizarea forțelor armate, crearea de cadre de comandă din rîndurile muncitorilor și ale țăranilor, asigurarea frontului cu muniții și alimente, munca de lămurire politică în armată — tuturor acestora și multor altor probleme legate de înță-

rirea capacității de apărare a țării Lenin le-a acordat o atenție deosebit de mare.

Una dintre principalele sarcini ale statului sovietic a fost aceea de a asigura aprovizionarea armatei și a populației de la orașe. În iulie-august 1918 Republica sovietică ajunsese într-o situație alimentară extrem de grea. Grija pentru salvarea țării din ghearele foametei, pentru asigurarea cel puțin a unei rații minime de pâine și de alte produse alimentare strict necesare ostașilor și muncitorilor, se reflectă în toate cuvântările și lucrările lui Lenin. La 2 august 1918 Vladimir Ilici a scris lucrarea intitulată „Teze cu privire la problema aprovizionării”, în care a indicat principalele măsuri în acest domeniu. Pe baza „tezelor” lui Lenin au fost elaborate o serie de decrete ale Consiliului Comisarilor Poporului în principalele probleme ale politicii de aprovizionare.

Intensificarea intervenției militare din partea imperia-liștilor străini și ascuțirea războiului civil din țară au impus adoptarea unui sistem de măsuri excepționale, care a fost denumit „politica comunismului de război”. Obiectivul acestei politici, dictate de condițiile grele ale perioadei de război, a fost mobilizarea tuturor forțelor și resurselor țării pentru nevoile apărării, transformarea Republicii sovietice într-o tabără militară strâns unită. Trecerea la politica comunismului de război a fost realizată treptat, începând din vara anului 1918 pînă în primăvara anului 1919. Cea mai importantă verigă a acestei politici a fost predarea obligatorie a tuturor surplusurilor de produse agricole către stat, introdusă în ianuarie 1919. Măsurile adoptate în problema aprovizionării în legătură cu trecerea la politica comunismului de război au fost expuse de Lenin în cuvîntarea rostită la ședința comună din 17 ianuarie 1919 a C.E.C. al Sovietelor din Rusia, a Sovietului din Moscova și a Congresului general al sindicatelor din Rusia. În această cuvîntare, Vladimir Ilici a cerut ca din rîndurile proletariatului să fie promovați cît mai mulți lucrători în organele de aprovizionare și în transportul feroviar, a cărui situație dezastruoasă îngreua aducerea produselor alimentare. La 28 ianuarie 1919 a

fost publicat în „Pravda“ apelul lui Lenin „Cu toții la muncă în domeniul aprovizionării și al transporturilor!“

O serie de lucrări incluse în acest volum sînt consacrate problemelor referitoare la întărirea alianței clasei muncitoare cu țărănimea, și, în primul rînd, problemei atitudinii față de țărănimea mijlocașă, de a cărei poziție depindea în ultimă instanță victoria Puterii sovietice în lupta împotriva albgardiștilor și a intervenționiștilor. Lenin arată că partidul comunist s-a pronunțat întotdeauna pentru înțelegere și alianță cu țăranul mijlocaș. La 6 august 1918, în „Scrisoare către muncitorii din Eleț“, Lenin arăta : „Noi sîntem pentru o astfel de alianță, pentru o înțelegere cu țărănimea mijlocașă, deoarece noi, muncitorii comuniști, nu trebuie să ne despărțim de ea și sîntem gata să-i facem o serie de concesii“ (p. 37). La 16 august, în proiectul de telegramă către Sovietele de deputați, Lenin a condamnat în termeni energici denaturările liniei partidului comunist și a guvernului sovietic în ceea ce privește atitudinea față de țărănimea mijlocașă, denaturări care au avut loc cu prilejul creării comitetelor sărăcimii. El sublinia că niciodată și în nici o privință „nu a preconizat Puterea sovietică că trebuie dusă o luptă“ împotriva țărănimii mijlocașe „și nici nu a luptat împotriva ei“. „Guvernul socialist este dator să ducă o politică de înțelegere cu țărănimea mijlocașă. Puterea sovietică a dovedit nu o dată, prin fapte, hotărîrea sa fermă de a urma această politică“ (p. 46).

Se știe că în primul an de existență a Puterii sovietice partidul a dus o politică de neutralizare a mijlocașului. Aceasta se explica prin faptul că pe vremea aceea nu se creaseră încă condițiile pentru făurirea unei alianțe trainice cu țărănimea mijlocașă. Mijlocașul, arăta Lenin, nu poate fi convins cu argumente teoretice sau cuvîntări agitatorice ; el se va convinge numai din propria sa experiență. La început, mijlocașii adoptaseră față de Puterea sovietică o atitudine de expectativă, iar o parte dintre ei au avut uneori și o atitudine ostilă.

Problema necesității unei înțelegeri, a unei alianțe cu țăranul mijlocaș s-a pus în fața partidului în toamna anului 1918, cînd țărănimea mijlocașă, precum și alte

grupuri ale democrației mic-burgheze făcuseră o cotitură spre Puterea sovietică. În articolul „Prețioasele mărturisiri ale lui Pitirim Sorokin“, în raportul cu privire la atitudinea proletariatului față de democrația mic-burgheză și în cuvîntul de încheiere rostit la adunarea activiștilor de partid din Moscova, ținută la 27 noiembrie 1918, Lenin fundamentează politica clasei muncitoare față de democrația mic-burgheză în legătură cu cotitura acesteia în direcția sprijinirii Puterii sovietice.

Una dintre cauzele principale ale acestei cotituri a fost anularea tratatului de pace de la Brest. O dată cu prăbușirea imperialismului german, mulți oameni din rîndurile micii burghezii au înțeles că încheierea tratatului de la Brest a fost singurul pas just nu numai din punctul de vedere al intereselor revoluției proletare, ci și din punctul de vedere al intereselor naționale ale Rusiei ca stat independent. Ei au văzut în Puterea sovietică o pază de nădejde împotriva tentativelor imperialismului anglo-franco-american, ale cărui planuri tîlhărești față de Rusia deveniseră pe atunci clare pentru majoritatea micii burghezii.

După ce au gustat „binefacerile“ „democrației“ esero-menșevice pe teritoriile ocupate de albgardiști, țărănimea mijlocașă, meșteșugăria și alte elemente ale micii burghezii, dezamăgite de „parlamentarismul“ burghez, au făcut o cotitură în direcția sprijinirii Puterii sovietice. Din activitatea comitetelor sărăcimii și a organelor de partid la sate, mijlocașii s-au convins în practică că Puterea sovietică nu luptă împotriva lor, ci împotriva dușmanului lor de moarte — chiaburimea. Țăranul mijlocaș s-a convins de trăinicia Puterii sovietice și a făcut o cotitură hotărîită în direcția ei. Ținînd seamă de aceste condiții, Lenin a formulat o nouă lozincă politică în problema țărănească, confirmată ulterior de cel de-al VIII-lea Congres al partidului : „Trebuie să știm să ajungem la o înțelegere cu țăranul mijlocaș, fără a renunța nici o clipă la lupta împotriva chiaburului și sprijinindu-ne temeinic numai pe țărănimea săracă — aceasta este sarcina momentului“ (p. 200). Orientarea partidului spre alianță cu țărănimea mijlocașă a pus la ordinea zilei problema atra-

gerii mai largi a mijloacilor la activitatea Sovietelor ; în legătură cu aceasta, Congresul al VI-lea al Sovietelor a adoptat o hotărîre cu privire la fuzionarea comitetelor sărăcimii cu Societele locale și unificarea structurii organelor sovietice pe întregul teritoriu al țării.

În articolul „Prețioasele mărturisiri ale lui Pitirim Sorokin“ și în alte lucrări din acea perioadă, Lenin vorbește de necesitatea unei înțelegeri — fără concesii în problemele principiale — și cu alte pături ale democrației mic-burgheze, cu meșteșugarii de pildă, și arată cum pot fi atrași la construirea noii societăți funcționarii și specialiștii, și în genere reprezentanții vechii intelectualități. Atragerea acestor numeroase pături ale democrației mic-burgheze la construcția socialistă a lărgit baza socială a Puterii sovietice și a contribuit la întărirea ei.

Subliniind marea importanță a statornicirii unor relații juste între clasa muncitoare victorioasă și elementele mic-burgheze, Lenin arăta că experiența partidului bolșevic și a statului sovietic în rezolvarea acestei probleme extrem de complexe și de grele are o mare însemnătate internațională, îndeosebi pentru partidele comuniste din țările în care mica burghezie constituie partea precumpănită, ca în Rusia de atunci, sau o parte însemnată a populației.

O mare atenție acordă Lenin problemelor dezvoltării revoluției socialiste la sate. El relevă greutățile deosebite din acest domeniu, arătînd că aici partidul, înainte de a trece la transformări socialiste, a trebuit să desfășoare o muncă pregătitoare mult mai amplă decît în domeniul industriei. „Revoluția din octombrie la orașe — arăta Lenin — a devenit pentru satul nostru o adevărată Revoluție din Octombrie abia în vara și în toamna anului 1918“ (p. 145).

Luînd cuvîntul în fața delegaților comitetelor sărăcimii, Lenin a arătat că o îmbunătățire radicală a situației țărănimii poate fi obținută numai pe calea transformărilor socialiste. „Comunele agricole, lucrarea în artel a pămîntului, întovărășirile țăranilor — iată unde e scăparea de neajunsurile micii gospodării, iată mijlocul pentru ridicarea și îmbunătățirea gospodăriei, pentru economisirea forțelor,

iată mijlocul de luptă împotriva chiaburimii, împotriva parazitismului și a exploatării” — spunea Lenin la 8 noiembrie 1918, la consfătuirea delegaților comitetelor sărăcimii din guberniile centrale (p. 184). Numai înfăptuirea unei asemenea revoluții rodnice și profunde în economia Rusiei agrare, sublinia el, ne va da posibilitatea să scoatem întreaga masă a populației țărănești din starea oropsită și din bezna inculturii la care o condamnase capitalismul. Unul dintre principalele avantaje ale trecerii la lucrarea în comun a pământului, considera Lenin, este faptul că această trecere oferă posibilitatea de a folosi cele mai bune metode agrotehnice și de a atrage în agricultură specialiști-agronomi. Un rol important rezerva Lenin gospodăriilor model ca centre de răspândire a cunoștințelor agricole, ca centre de ridicare a nivelului agriculturii și de sporire a productivității muncii, pentru milioane de țărani muncitori. În cuvântarea rostită în ziua de 11 decembrie 1918 la primul congres general al secțiilor agrare, comitetelor sărăcimii și comunelor agricole, Lenin a arătat că trecerea la lucrarea în comun a pământului nu poate fi înfăptuită de azi pe mâine, că ea trebuie realizată treptat.

Deosebit de prețioase sînt lucrările consacrate de V. I. Lenin activității Sovietelor, a aparatului de stat. Pe lucrătorii aparatului de stat Vladimir Ilici îi învăța să se sprijine în activitatea lor pe experiența creatoare a maselor muncitoare, deoarece numai pe baza ei pot fi găsite căile și metodele concrete de construire a unei vieți noi. Luînd cuvîntul în ziua de 30 iulie 1918 la congresul președinților de soviete guberniale, el a cerut să fie intensificată și extinsă promovarea de reprezentanți ai maselor muncitoare la munca de conducere a statului.

Pe Lenin îl indignau profund birocrațismul și delăsarea în munca aparatului de stat. La 12 decembrie el a întocmit „Concept de directive cu privire la conducerea instituțiilor sovietice”, care conțin indicații precise cu privire la necesitatea unei lupte energice împotriva birocrațismului, pentru întărirea disciplinei în muncă și instituirea responsabilității stricte a fiecărui lucrător sovietic pentru sarcina încredințată. Pentru a se putea realiza

cît mai mari economii de fonduri și pentru a elibera cît mai mulți oameni pentru nevoile apărării țării și ale producției, Lenin a pus problema fuzionării secțiilor, departamentelor și instituțiilor cu atribuții identice sau similare.

Luînd cuvîntul în ziua de 25 decembrie 1918 la cel de-al doilea Congres general al consiliilor economice, Lenin a arătat că conducerea prin colegii nu trebuie să devină o piedică în muncă. El a cerut cu insistență consiliilor economice, direcțiilor generale și centralelor ca sistemul conducerii prin colegii să nu degenereze în pălăvrăgeală, întocmiri de rezoluții și de planuri, ci să-și găsească expresia în acțiuni practice concrete. „Muncă practică și iarăși muncă practică — iată ce ne trebuie nouă !“ — spunea Lenin (p. 414). El recomanda ca conducerea prin colegii să fie just îmbinată cu răspunderea personală a fiecărui lucrător pentru sarcina ce i s-a încredințat.

Lenin a acordat o atenție deosebită întăririi legalității și ordinii revoluționare. El a cerut să se ia măsuri energice împotriva abuzurilor administrative, și îndeosebi împotriva luării de mită și a jefuirii avutului obștesc. În „Schită de teze pentru o hotărîre cu privire la respectarea riguroasă a legilor“, pe care a scris-o la 2 noiembrie 1918 și care a stat la baza hotărîrii cu privire la legalitatea revoluționară, adoptată de Congresul al VI-lea al Sovietelor, Lenin a formulat sarcina respectării stricte a legilor republicii. În scopul asigurării legalității revoluționare, Lenin a cerut să fie întărit controlul de partid asupra activității Cekăi, să fie îmbunătățită componența aparatului ei, care trebuie să devină mai operativ și mai eficient. În documentul „Propuneri cu privire la activitatea Cekăi“, inclus pentru prima oară în Opere și scris în legătură cu discutarea la 3 decembrie — într-o comisie a Consiliului Apărării — a problemei activității Cekăi în transporturi, Lenin recomandă să se confirme dreptul organizațiilor de partid și sindicale de a lua pe garanție persoane arestate, să se ia măsuri pentru a lărgi în cadrul Cekăi secția de sesizări și reclamații pentru accelerarea cercetărilor etc. Lenin cerea ca pentru denunțare mincinoasă să se aplice pedepse aspre, inclusiv pedeapsa capitală.

În volumul de față sînt incluse „Proiectul de hotărîre cu privire la folosirea controlului de stat“ și documentele intitulate „Pe marginea proiectului de decret cu privire la reorganizarea controlului de stat“, în care V. I. Lenin stabilește cu precizie sarcinile controlului, subliniind că la activitatea de control trebuie să participe sistematic masele largi muncitoare, și îndeosebi femeile. Lenin considera că sarcinile imediate ale controlului de stat sînt : combaterea abuzurilor și a birocratismului, controlul asupra ridicării productivității muncii și sporirii cantității de produse (p. 561—562).

În lucrarea „Despre sarcinile sindicatelor“ și în cuvîntarea rostită la cel de-al doilea Congres general al sindicatelor din Rusia în ziua de 20 ianuarie 1919, Lenin definește rolul și sarcinile sindicatelor în sistemul general al organizațiilor de masă ale oamenilor muncii. El se pronunță cu hotărîre împotriva lozincii „neutralității“ sindicatelor față de Puterea sovietică. Sarcina sindicatelor este de a educa păturile insuficient de conștiente ale oamenilor muncii, de a lărgi baza socială a Puterii sovietice, participarea oamenilor muncii la conducerea economiei și la organizarea noii industrii. „Dacă nu vom rezolva această sarcină — scria Lenin —, dacă nu vom transforma sindicatele în organe care să educe mase de zece ori mai largi decît acum în vederea participării directe la conducerea statului, nu vom putea duce pînă la capăt opera de construire a comunismului“ (p. 467).

Lenin a subliniat în repetate rînduri necesitatea studierii profunde și a generalizării experienței acumulate în construirea practică a vieții noi, necesitatea studierii experienței pozitive a uzinelor și fabricilor, a comunelor agricole și a consiliilor economice locale în construirea noii economii. În articolul „Despre caracterul ziarelor noastre“, el recomanda să fie larg popularizată în presă experiența colectivelor fruntașe, să se arate cum au fost obținute succesele lor și ce trebuie făcut pentru ca și celelalte colective să obțină asemenea succese. Educarea maselor pe bază de exemple vii, concrete, care constituie un model de muncă în chip nou, — spunea Lenin, — iată principala sarcină a presei în timpul trecerii de la capi-

talism la comunism. El cerea să se acorde mai multă atenție „aspectului *cotidian* al vieții din fabrici, de la sate, din regimente, unde mai mult ca oriunde se făurește noul, unde e nevoie de cât mai multă atenție, publicitate...” (p. 93). În același timp Lenin arăta că e nevoie de o critică obștească a deficiențelor existente în munca întreprinderilor și instituțiilor, că trebuie scoși la iveală conducătorii nepricepuți, trebuie demascați chiulangii și toți cei care încalcă disciplina muncii. „Mai puțină trănceanală politică — scria Lenin. — Mai puține considerații cu caracter general. Mai aproape de viață. Mai multă atenție felului în care masa muncitorească și țărănească creează în practică ceva nou în munca ei de toate zilele. Mai multă *verificare* în scopul de a se stabili în ce măsură acest nou este un fenomen cu caracter *comunist*” (p. 93).

Lenin recomanda cu căldură cărțile consacrate generalizării experienței pozitive. El a propus, de pildă, să fie larg răspândită cartea „Un an de luptă cu arma și cu plugul”, apărută la Vesiegonsk, — pe atunci un mic târgușor, capitală de județ din gubernia Tver — și scrisă de A. I. Todorski, redactor al ziarului local, carte în care, pe bază de exemple vii, se descriu pe înțelesul tuturor primii pași ai construcției socialiste în acest județ. Lectura acestei cărți l-a inspirat pe Lenin să scrie articolul „Un mic tablou pentru lămurirea unor mari probleme”, în care, pe baza faptelor citate în carte, el a făcut importante generalizări politice.

O serie de lucrări din acest volum oglindesc activitatea desfășurată de Lenin în domeniul construcției culturale. În condițiile existente în tînăra Republică sovietică, căreia țarismul îi lăsase o moștenire atît de grea cum era anal-fabetismul majorității populației țării, Lenin considera că buna organizare a învățămîntului public este una dintre cele mai importante sarcini. În proiectul de hotărîre a C.C.P. „Cu privire la condițiile de admitere în instituțiile de învățămînt superior din R.S.F.S.R.” scris la 2 august 1918, Lenin recomanda să se ia măsurile necesare pentru a se asigura tuturor doritorilor posibilitatea de a urma o școală superioară; în primul rînd — arăta el — trebuie să fie primiți cei proveniți din rîndurile proletaria-

tului și ale țărănimii sărace. Cunoștințele — spunea Lenin în cuvîntarea rostită la primul congres general al învățămîntului din Rusia — sînt o armă a oamenilor muncii în lupta pentru eliberarea lor. El s-a ridicat cu hotărîre împotriva afirmațiilor ipocrite ale burgheziei cum că școala se poate afla în afara politicii. Lenin a acordat o mare atenție și altor probleme ale construcției culturale, și anume: elaborarea unor măsuri menite să asigure activității organizațiilor cultural-educative un caracter eficient și o legătură strînsă cu sarcinile construcției socialiste, îmbunătățirea activității bibliotecilor, răspîndirea culturii în rîndurile femeilor muncitoare și atragerea lor la opera de construcție socialistă.

Gigantica activitate de conducere a partidului și statului sovietic în condițiile grele ale războiului se îmbina la Lenin cu o intensă muncă teoretică. Subliniind uriașa însemnătate internațională a experienței bolșevismului, Vladimir Ilici a generalizat această experiență și a căutat să facă din ea un bun al tinerelor partide comuniste. În centrul atenției lui Lenin se afla problema dictaturii proletariatului, pe care el o considera principala problemă a întregii lupte de clasă a proletariatului.

Apărării și dezvoltării învățaturii marxiste despre revoluția socialistă și dictatura proletariatului le sînt consacrate în volumul de față: lucrarea lui V. I. Lenin „Revoluția proletară și renegatul Kautsky“, articolul cu același titlu, tezele și referatul asupra democrației burgheze și dictaturii proletariatului, prezentate la primul Congres al Internaționalei Comuniste, articolul „Despre «democrație» și dictatură“ și o serie de alte scrieri. În aceste lucrări, Lenin dezvoltă învățătura marxismului despre stat, dezvăluie opoziția ireductibilă dintre democrația burgheză și cea proletară, scoate la iveală esența dictaturii proletariatului ca cel mai înalt tip de democrație în societatea cu clase.

Ceea ce l-a determinat pe Lenin să scrie cartea „Revoluția proletară și renegatul Kautsky“ a fost apariția broșurii lui K. Kautsky intitulată „Dictatura proletariatului“, în care acesta din urmă denatura învățătura marxistă despre

revoluția socialistă și dictatura proletariatului, calomnia Statul sovietic și căuta cu orice chip să denigreze activitatea partidului bolșevic. De la negarea teoretică a dictaturii proletariatului, Kautsky a trecut la acțiuni ostile, practice, îndreptate împotriva Republicii sovietice. În februarie 1919, la conferința de la Berna a partidelor Internaționalei a II-a, Kautsky și Bernstein au încercat să strecoare o rezoluție de condamnare a bolșevismului.

Kautskismul, care îmbina fidelitatea pur verbală față de marxism cu subordonarea efectivă față de oportunism, a fost o formă deosebit de periculoasă a revizionismului. Lenin acorda o importanță excepțională luptei împotriva concepțiilor revizioniste ale lui Kautsky și ale celorlalți oportuniști. Demascându-l pe Kautsky ca trădător al intereselor clasei muncitoare, Lenin îl critică totodată pentru faptul că a luat din marxism tot ce este acceptabil pentru burghezia liberală și că nu recunoștea esențialul, și anume că proletariatul poate să învingă numai instaurându-și dictatura și înfrângând împotrivirea burgheziei.

Kautsky nega forma nepașnică, violentă a revoluției socialiste, invocând faptul că în deceniul al optulea al secolului trecut Marx admitea posibilitatea unei treceri pașnice de la capitalism la socialism în țări ca Anglia și S.U.A. Lenin a dovedit însă că, invocând acest argument, Kautsky trece cu bună știință sub tăcere faptul că la Marx această posibilitate este considerată ca o excepție, admisibilă numai pentru țările în care pe atunci nu luaseră o mare dezvoltare militarismul și birocrăția — principalul aparat al mașinii de stat burgheze. Lenin a arătat că formele de trecere a puterii în mâinile clasei muncitoare depind de condițiile istorice concrete din fiecare țară (de gradul de organizare și de coeziune a proletariatului, de gradul de împotrivire a claselor exploatare etc.). El nu excludea cîtuși de puțin posibilitatea unei desfășurări pașnice a revoluției, a luării pașnice a puterii de către proletariat. În același timp Lenin sublinia că clasa muncitoare nu poate renunța nici la revoluția violentă, la insurecția armată, dacă clasele exploatare se vor opune voinței poporului,

Cu ajutorul a tot felul de sofisme, Kautsky a încercat să prezinte drept trăsătură obligatorie a dictaturii proletariului unele restrângeri ale democrației, ca de pildă, privarea de drepturi electorale a claselor exploatoare, care era inevitabilă în condițiile războiului civil fățiș din Rusia. Demascând absurditatea acestor afirmații ale lui Kautsky, Lenin scria : „...privarea burgheziei de drepturi electorale nu constituie o trăsătură necesară și obligatorie a dictaturii proletariului. Nici în Rusia, bolșevicii, care au formulat cu mult înainte de Octombrie lozinca unei astfel de dictaturi, nu au spus dinainte că exploatorul trebuie să fie privați de drepturi electorale. Acest element component al dictaturii nu a izvorât «din planul» vreunui partid, ci a apărut de la sine în cursul luptei” (p. 291). Problema restrângerii drepturilor electorale este o problemă specific națională și nu o problemă generală a dictaturii clasei muncitoare. „În ce țări, în cadrul căror particularități naționale ale unui capitalism sau altuia va fi aplicată (în total sau în mare parte) cutare sau cutare îngrădire sau încălcare a democrației în ceea ce-i privește pe exploatați — scria Lenin — aceasta este o problemă a particularităților naționale ale respectivului capitalism, ale respectivei revoluții” (p. 275).

Lenin dezvăluie inconsistența încercărilor lui Kautsky de a prezenta democrația burgheză drept democrație „pură” în afara claselor și ironizează platitudinea opoziției stabilite de Kautsky între așa-numitul socialism „democratic”, propovăduit de reformiști, și „socialismul dictatorial”, pe care socialiștii de dreapta îl identificau cu bolșevismul, cu comunismul, — opoziție larg folosită de renegații socialismului și în zilele noastre. „Descoperirea” de către Kautsky a unei opoziții fundamentale între „metoda democratică și cea dictatorială” a fost caracterizată de Lenin ca o monstruoasă confuzie teoretică și ca o decizie totală de marxism. Pe bază de fapte istorice el demonstrează că chiar și cea mai democratică republică burgheză este în realitate o dictatură a burgheziei, dictatura exploataților asupra maselor muncitoare.

Democrației burgheze, care este o democrație pentru cei bogați, Lenin îi opune democrația proletară, care e o democrație pentru uriașa majoritate a populației, pentru oamenii muncii. El a dezvăluit esența dictaturii proletariatului ca cel mai înalt tip de democrație în societatea cu clase, care asigură exercitarea efectivă a drepturilor sociale și politice acordate tuturor oamenilor muncii. Lenin caracterizează Puterea sovietică ca o democrație reală, care atrage masele largi populare „la o participare permanentă, neapărată și totodată hotărâtoare în conducerea democratică a statului“ (p. 520).

În articolul „Despre «democrație» și dictatură“, Lenin arată că înlocuirea statului burghez prin statul proletar este singura cale care duce la dispariția treptată a statului în general. Problemei dispariției statului îi este consacrat punctul al 20-lea al tezelor cu privire la democrația burgheză și dictatura proletariatului, aprobate de primul Congres al Internaționalei Comuniste. „Desființarea puterii de stat — scria Lenin — este un scop pe care și l-au propus toți socialiștii, printre care Marx în primul rând. Atîta timp cît acest scop nu va fi fost înfăptuit, adevăratul democratism — adică egalitatea și libertatea — este irealizabil. Spre acest scop duce însă în practică numai democrația sovietică, sau proletară, deoarece, atrăgînd organizațiile de masă ale oamenilor muncii la o participare permanentă și neapărată la conducerea statului, ea începe de îndată să pregătească dispariția completă a oricărui stat“ (p. 521). Dezvoltarea Statului sovietic a confirmat justetea învățaturii lui Lenin despre dictatura proletariatului.

În Programul P.C.U.S., adoptat la cel de-al XXII-lea Congres al acestui partid, se arată că dictatura proletariatului instaurată ca urmare a Revoluției Socialiste din Octombrie a jucat un rol de importanță istorică universală, asigurînd victoria socialismului în U.R.S.S. Pe măsura desfășurării construcției socialiste, funcțiile statului sovietic s-au modificat. Ca urmare a lichidării claselor exploatoare a dispărut funcția de reprimare a împotrivirii lor. „În etapa nouă, contemporană, statul care a luat naștere ca stat al dictaturii proletariatului, — se arată în

Program, — s-a transformat în statul întregului popor, într-un organ de exprimare a intereselor și voinței întregului popor^a.

Lenin a scos la iveală însemnătatea istorică universală a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie și a experienței Partidului Comunist al Uniunii Sovietice. „Bolșevismul — scria Lenin — a popularizat în lumea întreagă ideea «dictaturii proletariatului», a tradus aceste cuvinte de origine latină mai întâi în limba rusă, iar apoi în toate limbile lumii, arătând, prin exemplul *Puterii sovietice*, că muncitorii și țăranii săraci, chiar dacă aparțin unei țări înapoiate, chiar dacă sînt dintre cei mai puțin experimentați, mai puțin culti și mai puțin obișnuiți cu organizarea, au fost în stare, înfruntînd greutăți nemaipomenite și luptînd împotriva exploatatorilor (pe care îi susținea burghezia din lumea întreagă), să mențină timp de un an întreg puterea oamenilor muncii, să creeze o democrație incomparabil mai înaltă și mai largă decît toate democrațiile care au existat în lume pînă acum, să înceapă înfăptuirea practică a socialismului prin activitatea creatoare a zeci de milioane de muncitori și de țărani“ (p. 314).

În lucrarea „Revoluția proletară și renegeatul Kautsky“ a fost dezvoltată teoria leninistă a transformării revoluției burghezo-democratice în revoluție socialistă. Lenin fundamentează aici temeinic și arată semnificația unor măsuri revoluționare ale Puterii sovietice cum sînt naționalizarea pămîntului și naționalizarea industriei.

Respingînd atacurile calomnioase ale lui Kautsky împotriva politicii externe a Statului sovietic, Lenin scoate în evidență caracterul ei consecvent-democratic. În nici o țară burgheză, nici chiar în cea mai democratică, politica externă nu se face pe față. Puterea sovietică — scrie Lenin — a smuls vălul care acoperă politica externă, ceea ce „are o importanță cardinală, căci de asta depinde problema păcii, problema vieții și morții a zeci de milioane de oameni“ (p. 264—265).

Bolșevismul a arătat popoarelor calea sigură spre izbăvirea de grozăviile războiului și de imperialism și de aceea masele muncitoare din toate țările se conving pe

zi ce trece că „bolșevismul poate servi ca model de tactică pentru toți”.

Cu multă mândrie vorbește Lenin de fidelitatea partidului bolșevic față de principiile internaționalismului proletar. Tactica comuniștilor ruși, — scria el, — a fost singura tactică internaționalistă, deoarece a realizat maximum din ceea ce se poate face într-o singură țară pentru dezvoltarea, sprijinirea, trezirea revoluției în toate țările.

Bolșevismul, arată Lenin, a elaborat o teorie, un program și o tactică care se deosebesc de reformism și de social-șovinism; el a creat bazele ideologice și tactice ale Internaționalei Comuniste, cu adevărat proletare. În condițiile marelui avânt revoluționar care apăruse în multe țări capitaliste la sfârșitul primului război mondial, sub înrîurirea directă a Revoluției Socialiste din Octombrie, au început să se formeze, într-o serie de țări din Europa, primele partide și organizații comuniste. Timp de mulți ani a luptat Lenin pentru unirea tuturor forțelor de stînga, cu adevărat revoluționare din mișcarea muncitorească internațională, pentru crearea unei Internaționale noi, Internaționala a III-a. El a depus o amplă muncă de pregătire a primului Congres al Internaționalei Comuniste, care a avut loc la Moscova la începutul lunii martie 1919.

La primul Congres al Internaționalei Comuniste, Lenin a prezentat tezele și referatul asupra democrației burgheze și dictaturii proletariatului, în care sînt demascați „socialiștii” care în interesul apărării dominației exploataților se ridică împotriva dictaturii proletariatului și cîntă ditirambe democrației „pure”, „în afara claselor”. Pe baza a numeroase exemple, Lenin arată că în așa-zisele țări democratice ale lumii capitaliste domnesc în realitate teroarea și dictatura burgheziei. Prigoana împotriva comuniștilor, reprimarea greviștilor, înăbușirea mișcărilor de eliberare națională, sprijinirea forțelor reacționare în lumea întregă — iată trăsături caracteristice tuturor statelor burgheze, inclusiv Statelor Unite ale

Americii, pe care le idealizează avocații capitalismului. Cu indignare și revoltă a vorbit Lenin de asasinarea lui Karl Liebknecht și a Rosei Luxemburg în condițiile „libertății” republicane burgheze din Germania. Acest asasinat — scria el — a dezvăluit pe deplin esența de clasă a republicii burgheze ca dictatură a burgheziei.

Lenin subliniază că dictatura proletariatului e nu numai întru totul legitimă, ci și necesară pentru toți oamenii muncii ca mijloc de răsturnare a exploatatorilor și de apărare împotriva dictaturii burgheziei, care a dezlănțuit primul război mondial și care pregătește noi războaie. În tezele sale, V. I. Lenin arată deosebirea fundamentală dintre dictatura clasei muncitoare și dictatura claselor exploatatoare, subliniază particularitățile Puterii sovietice, care înfăptuiește în practică și tocmai pentru clasele de oameni ai muncii o posibilitate de a beneficia de drepturile și libertățile democratice care n-a existat și nici nu poate exista vreodată chiar și în cele mai democratice republici burgheze.

Marele merit al lui Lenin este că, scoțînd la iveală esența Puterii sovietice ca formă — istoricește apărută — a dictaturii proletariatului în Rusia, el a arătat totodată semnificația internațională a principiilor ei fundamentale, care stau și la baza tuturor celorlalte forme politice ale dictaturii clasei muncitoare. Asemenea principii ca : desființarea aparatului birocratic, polițienesc și judecătoresc burghez și a vechii armate, care stau deasupra poporului, participarea permanentă și hotărîtoare a maselor la conducerea statului, dispariția treptată a oricărui stat, stau nu numai la baza Puterii sovietice, ci și la baza orînduirii politice din toate țările lagărului socialist.

Congresul a aprobat în unanimitate tezele leniniste și a adoptat, în completarea lor, o rezoluție scrisă de Lenin. În această rezoluție se arăta că principala sarcină a partidelor comuniste din țările capitaliste este de a explica maselor largi ale clasei muncitoare însemnătatea istorică

și necesitatea politică a democrației noi, proletare, care trebuie să fie pusă în locul democrației burgheze.

În articolul „Cele cucerite și înscrise“, consacrat întemeierii Internaționalei Comuniste, Lenin scria : „În lumina vie a noii și bogatei experiențe universal valabile a muncitorilor revoluționari din lumea întreagă, teoria marxistă ne-a ajutat să înțelegem pe deplin caracterul legic al evenimentelor în curs. Ea va ajuta proletarilor din lumea întreagă, care luptă pentru doborârea robiei salariate capitaliste, să înțeleagă mai clar țelurile luptei lor, să pășească mai ferm pe drumul deja trasat, să cucerească mai sigur și mai trainic victoria și s-o consolideze“ (p. 534).



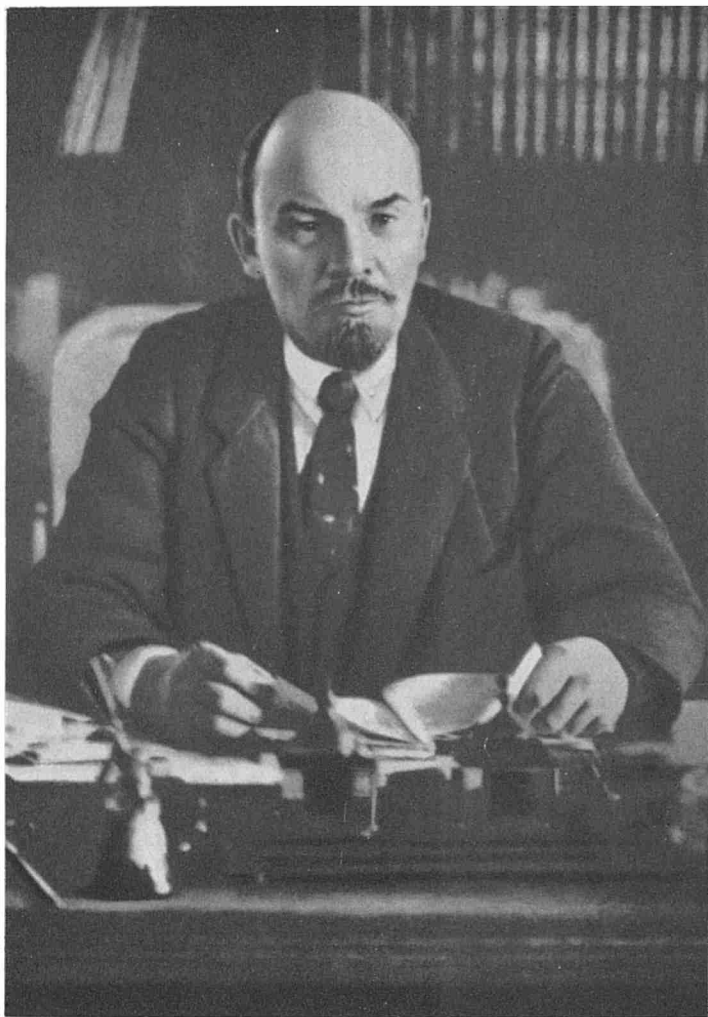
Volumul de față conține 21 de documente care se includ pentru prima oară în Operele lui V. I. Lenin.

În textul propriu-zis al volumului au fost incluse documentele : „În legătură cu decretul cu privire la impunerea în natură a gospodăriilor agricole țărănești“ („Principiile fundamentale ale decretului“ și „Observații pe marginea proiectului de decret“), sus-menționata „Schiță de teze pentru o hotărîre cu privire la respectarea riguroasă a legilor“, „În legătură cu proiectul de hotărîre a C.C. al P.C. (b) din Rusia cu privire la convocarea congresului general al funcționarilor de bancă din Rusia“, „Instrucțiuni cu privire la întocmirea unei cărți de lectură pentru muncitori și țărani“, „Proiectul de hotărîre a Consiliului Comisarilor Poporului cu privire la cooperatie“, proiectele de hotărîre „Cu privire la activitatea bibliotecilor“ și „Cu privire la concesionarea construirii mării căi ferate de nord“, articolul neterminat „Pe marginea apelui independentilor germani“, „Cuvîntare rostită la cursurile de agitatori ale secției «Ocotirea mamei și copilului» din cadrul Comisariatului poporului pentru prevederi sociale“ și „În legătură cu proiectul de hotărîre a C.C.

al P.C. (b) din Rusia cu privire la predarea obligatorie a surplusurilor de produse agricole în Ucraina“.

În secțiunea „Materiale pregătitoare“ se publică 12 materiale care (cu excepția ultimelor două, grupate sub titlul „Pe marginea proiectului de decret cu privire la reorganizarea controlului de stat“) se includ pentru prima oară în Opere. Planurile de cuvântări și rapoarte ce se publică în această secțiune completează conținutul respectivelor documente.

*Institutul de marxism-leninism
de pe lângă C. C. al P. C. U. S.*



V. I. LENIN
Ottobre 1918

CUVÎNTARE ROSTITĂ
LA ȘEDINȚA COMUNĂ A C.E.C. DIN RUSIA,
A SOVIETULUI DIN MOSCOVA,
A COMITETELOR DE ÎNTREPRINDERE
ȘI A SINDICATELOR DIN MOSCOVA
29 IULIE 1918¹

(Aplauze care se transformă în ovații.) Tovarăși, am avut nu o dată prilejul să arătăm și în presa de partid, și în instituțiile sovietice, și în cadrul agitației de masă că perioada dinaintea noii recolte este cea mai grea, cea mai anevoioasă și mai critică pentru revoluția socialistă care a început în Rusia. Acum putem spune, cred, că punctul culminant al acestei situații critice a fost atins. Asta se datorește faptului că partizanii lumii imperialiste, ai țărilor imperialiste, de o parte, și partizanii Republicii sovietice socialiste, de altă parte, s-au delimitat acum pe deplin și definitiv. Trebuie să spunem înainte de toate că sub raport militar situația Republicii sovietice s-a precizat definitiv abia acum. Când a izbucnit răscoala cehoslovacilor², la început mulți au considerat-o ca un episod al rebeliunilor contrarevoluționare. Noi n-am acordat atenția cuvenită știrilor din presă cu privire la participarea capitalului anglo-francez, cu privire la participarea imperialiștilor anglo-francezi la această răscoală. Acum se cuvine să ne reamintim cum s-au desfășurat evenimentele la Murman, în rîndurile trupelor din Siberia, în Kuban, cum au căutat anglo-francezii, în alianță cu cehoslovacii și cu participarea nemijlocită a burgheziei engleze, să răstoarne Sovietele. Toate aceste fapte arată acum că mișcarea cehoslovacilor a fost una din verigile lanțului pe care politica consecventă a imperialiștilor anglo-francezi l-a făurit de mult pentru sugrumarea Rusiei Sovietice, spre a putea

tîrî din nou Rusia în vîltoarea războaielor imperialiste. În prezent, această criză trebuie să fie rezolvată de masele largi din Rusia Sovietică, deoarece ea — criza — înseamnă acum pentru noi o luptă pentru apărarea Republicii sovietice socialiste nu numai împotriva cehoslovacilor, împotriva tentativei lor contrarevoluționare, nu numai împotriva tentativelor contrarevoluționare în genere, ci și împotriva asaltului întregii lumi capitaliste.

Aș vrea să amintesc în primul rînd faptul că participarea directă și nemijlocită a imperialismului anglo-francez la rebeliunea cehoslovacilor a fost de mult stabilită; voi reaminti articolul publicat la 28 iunie în „Průkopník Svobody“, organul central al Partidului Comunist Cehoslovac, și reprodus în presa noastră³:

„La 7 martie, Secția Consiliului național a primit de la consulul francez un prim vărsămînt în sumă de 3 milioane de ruble.

Acești bani au fost remiși unui oarecare domn Šip, colaborator al Secției Consiliului național.

La 9 martie același domn i s-au remis încă 2 milioane, la 25 martie el a mai primit 1 milion, la 26 martie d-l Bohumil Čermak, vicepreședinte al Consiliului național, a primit 1 milion, iar la 3 aprilie tot d-l Šip a primit încă 1 milion.

În total, între 7 martie și 4 aprilie, consulul francez a remis Secției Consiliului național 8 milioane.

La diferite date neidentificate s-a remis: d-lui Šip 1 milion, d-lui Bohumil Čermak 1 milion, d-lui Šip încă 1 milion.

În afară de aceasta, unei persoane necunoscute i s-au remis 188 000 de ruble. În total 3 188 000. Împreună cu cele 8 milioane arătate mai sus, obținem suma de 11 188 000 de ruble, pe care guvernul francez le-a remis Secției Consiliului național.

De la consulul englez Secția a primit 80 000 de lire sterline. Așadar, de la 7 martie și pînă în ziua începerii rebeliunii, liderii Consiliului național ceh au primit de la guvernele francez și englez circa 15 milioane, și pentru acești bani armata cehoslovacă a fost vîndută imperialiștilor francezi și englezi“.

Desigur că, la timpul său, cei mai mulți dintre dumneavoastră ați citit această știre în ziare; noi, firește, nu ne-am îndoit niciodată că imperialiștii și financiarii din Anglia și din Franța vor căuta să facă tot posibilul și imposibilul pentru a răsturna Puterea Sovietică, pentru a-i crea tot felul de greutăți. Dar pe atunci nu se desfășurase încă întregul lanț al evenimentelor care arată că aici avem de-a face cu o sistematică și perseverentă cam-

panie contrarevoluționară — militară și financiară — împotriva Republicii sovietice, campanie probabil de mult plănuită și luni de-a rîndul pregătită de toți reprezentanții imperialismului anglo-francez. Acum, cînd privim evenimentele în ansamblul lor, cînd punem față în față mișcarea contrarevoluționară a cehoslovacilor și debarcarea de la Murman, cînd știm că englezii au debarcat acolo peste 10 000 de soldați și că, sub pretext că apăra Murmanul, au pătruns pe teritoriul nostru, au ocupat orașele Kem și Soroki și au înaintat la răsărit de Soroki, trecînd totodată la împușcarea activiștilor noștri sovietici; cînd citim în ziare că multe mii de muncitori feroviari și alți muncitori din Nordul îndepărtat fug din fața acestor salvatori și mîntuitori, adică, la drept vorbind, din fața acestor noi agresori imperialiști care sfîșie în bucăți Rusia la un capăt al ei, — cînd punem față în față toate aceste fapte, devine clară pentru noi conexiunea generală a evenimentelor. Iar în ultimul timp s-au primit noi știri care confirmă caracterul ofensivei anglo-franceze împotriva Rusiei.

Chiar și din motive de ordin geografic se înțelege că forma acestei ofensive a imperialismului împotriva Rusiei nu poate fi aceeași ca în Germania. Spre deosebire de aceasta din urmă, Anglia și Franța nu au o frontieră comună cu Rusia; ele nu dispun nici de atîtea trupe. Caracterul prin excelență colonial și maritim al forței militare a Angliei i-a făcut pe englezi încă de mult, cu multe decenii în urmă, să adopte în campaniile lor de cuceriri o altă metodă de atac, să urmărească mai ales tăierea comunicațiilor dintre țara pe care voiau s-o atace și sursele ei de aprovizionare, să prefere metoda sugrumării sub pretextul ajutorării, în loc să recurgă la metoda agresiunii militare fățișe, nemijlocite, violente și brutale. Din informațiile pe care le deținem s-a constatat în ultimul timp că de ajutorul imperialismului anglo-francez a beneficiat în mod neîndoielnic și Alekseev, care e de multă vreme cunoscut soldaților și muncitorilor ruși și care a ocupat recent stanița Tihorețk. Acolo răscoala a luat forme net conturate, ceea ce se datorește iarăși, probabil, uneltirilor imperialismului anglo-francez.

În sfârșit, ieri s-au primit știri că la Baku imperialismului anglo-francez i-a reușit o lovitură spectaculoasă. Ei au izbutit să obțină în Sovietul din Baku o majoritate de circa 30 de voturi contra partidului nostru, contra bolșevicilor, precum și a eserilor de stînga — din păcate, foarte puțini — care nu s-au lăsat antrenați de aventura mîrșavă și de trădarea mișească a eserilor de stînga din Moscova⁴, ci au rămas alături de Puterea sovietică și împotriva imperialismului și a războiului. Împotriva acestui nucleu, credincios Puterii sovietice și care pînă acum constituia majoritatea în Sovietul din Baku, imperialismul anglo-francez a obținut de astă dată o precumpănire de 30 de voturi datorită faptului că o foarte mare parte din partidul Dașnakțutiu⁵, al semisocialiștilor armeni, a trecut de partea lor, împotriva noastră. (Citește telegrama.)

„La 26 iulie, din ordinul comisarului poporului Korganov, detașamentul din Adjikabul s-a retras de la Adjikabul pe poziții situate în apropiere de Aleatî. După ce detașamentul din Șemaha s-a retras de la Șemaha și Maraza, inamicul a trecut la ofensivă pe valea pîrîului Pirsagat. Lîngă satul Kubala a avut loc prima ciocnire cu avangărzile.

În același timp, dinspre sud, din direcția Kurei, numeroase forțe de cavalerie au început să înainteze spre gara Pirsagat. În această situație, pentru a putea păstra stația Adjikabul, ar fi trebuit să răsfirăm toate forțele disponibile pe trei direcții diferite: la vest de Adjikabul, la nord și la sud de valea Navaghi-Pirsagat. Răsfirarea forțelor pe un front atît de întins ne-ar fi lipsit de rezerve și, deoarece nu dispuneam de cavalerie, nu ne-ar fi îngăduit să dăm o lovitură inamicului și chiar ar fi pus într-o situație grea grupul din Adjikabul, în cazul unei ruperi a frontului dinspre nord sau dinspre sud. În aceste condiții, precum și în vederea păstrării forțelor noastre, a fost ordonată retragerea detașamentului din Adjikabul pe poziții situate în apropiere de Aleatî. Retragera a fost efectuată în perfectă ordine. Construcțiile mai importante de pe linia ferată și din gara Adjikabul, precum și cisternele cu produse petroliere au fost aruncate în aer. În Daghestan, în cadrul ofensivei generale, inamicul întreprinde acțiuni active. La 24 iulie, el a atacat cu forțe mari în patru direcții diferite. După o luptă de 24 de ore, am ocupat tranșeele inamicului; forțele lui s-au împrăștiat în pădure, și numai întunicul ne-a împiedicat să le urmărim mai departe. La 24 iulie ni s-a comunicat din Șura că în împrejurimile acestui oraș se dau lupte în care eforturile trupelor noastre sînt încununat de succes; inamicul acționează dîr, organizat, forțele lui fiind comandate de foști ofițeri daghestanezi; la

acțiunile de luptă din împrejurimile Șurei participă activ țărani din Daghestan.

Partidele de dreapta din Baku au ridicat capul și au început să desfășoare o agitație energetică pentru chemarea englezilor. Această agitație este larg sprijinită de cadrele de comandă ale armatei și se extinde asupra unităților de pe front. Agitația anglofilă a dezorganizat armata. În ultimul timp, orientarea proengleză a cîștigat teren în rîndurile maselor istovite și exasperate.

Sub influența agitației mincinoase și provocatoare a partidelor de dreapta, flotila militară din Marea Caspică a adoptat cîteva rezoluții contradictorii cu privire la englezi. Înșelată de năimiții englezilor și de agenți voluntari, ea a crezut orbește pînă în ultimul timp în sinceritatea sprijinului englez.

Ultimele știri arată că englezii înaintează în Persia și că au ocupat orașul Reșt (Ghilean). La Reșt, englezii au luptat 4 zile împotriva lui Kuciuk-Han și a bandelor germano-turce, în frunte cu mussavatiștii fugiți din Baku, care i se alăturaseră acestuia. După lupta de la Reșt, englezii ne-au cerut ajutor, dar împuterniciții noștri în Persia au refuzat să-l acorde. În această luptă au învins englezii; dar ei nu au decît extrem de puține forțe în Persia. S-a aflat că la Enzeli ei nu au decît vreo 50 de oameni. Au nevoie de benzină și ne propun în schimb automobile. Fără benzină nu pot înainta.

La 25 iulie a avut loc a doua ședință a Sovietului de deputați în legătură cu situația politică și militară, și partidele de dreapta au ridicat problema chemării englezilor. Tov. Șaumian, comisarul extraordinar al Caucazului, referindu-se la rezoluția Congresului al V-lea al Sovietelor și la telegrama trimisă de Stalin în numele Consiliului Central al Comisarilor Poporului, a declarat inadmisibilă chemarea englezilor și a cerut ca această chestiune să fie scoasă de pe ordinea de zi. Cu o nînsemnată majoritate de voturi, cererea tov. Șaumian a fost respinsă, fapt împotriva căruia tov. Șaumian, ca reprezentant al puterii centrale, a protestat în mod energic. Apoi a fost ascultat raportul delegaților care au fost pe front. Cu o majoritate de 259 de voturi ale eserilor de dreapta, ale dașnacilor de dreapta și ale menșevicilor, contra 236 de voturi ale bolșevicilor, ale eserilor de stînga și ale dașnacilor de stînga a fost adoptată o rezoluție prin care se cere să fie chemați englezii și să se formeze un guvern alcătuit din toate partidele reprezentate în Soviet și care recunosc autoritatea Consiliului Comisarilor Poporului. Rezoluția a fost aspru condamnată de partidele de stînga. Șaumian a declarat că hotărîrea adoptată constituie o rușinoasă trădare și un act de crasă nerecunoștință față de muncitorii și de țărani din Rusia și că, în calitate de reprezentant al puterii centrale, își declină orice răspundere pentru această hotărîre. În numele deputaților bolșevici, eseri de stînga și dașnaci de stînga s-a declarat că ei nu vor intra în guvernul de coaliție, iar Consiliul Comisarilor Poporului va demisiona. În numele celor trei fracțiuni de stînga, tov. Șaumian a declarat că o autoritate de stat care, chemîndu-i pe imperialiștii englezi, a rupt-o

În fapt cu Puterea sovietică din Rusia nu va avea nici un sprijin din partea acesteia din urmă. Prin politica sa trădătoare, Sovietul local de deputați, care i-a chemat pe englezi, a pierdut sprijinul Rusiei și al partidelor care susțin Puterea sovietică.

Partidele de dreapta sînt complet dezorientate în urma hotărîrii Consiliului Comisarilor Poporului de a demisiona. După primirea știrilor referitoare la situația creată, în raioane și pe front starea de spirit s-a schimbat radical. Marinarii au înțeles că de fapt au fost înșelați de niște trădători care urmăresc o ruptură cu Rusia și răsturnarea Puterii sovietice. Masele își schimbă atitudinea față de englezi. Ieri, în legătură cu demisia Consiliului Comisarilor Poporului, a avut loc o ședință extraordinară a Comitetului executiv. S-a hotărît ca toți comisarii poporului să rămîină la posturile lor și să-și continue activitatea pînă la rezolvarea problemei puterii în ședința din 31 iulie a Sovietului. Comitetul executiv a hotărît să ia măsuri urgente împotriva contrarevoluției în pregătire. Dușmanii își desfășoară activitatea sub aripa partidelor anglo-franceze. Semnat: Biroul de presă al Consiliului Comisarilor Poporului din Baku“.

Așa cum vedeți mereu că se întîmplă și în fracțiunile de la noi, care, intitulîndu-se socialiste, nu au rupt niciodată legăturile cu burghezia, și acolo ele s-au pronunțat de astă dată în favoarea propunerii ca trupele engleze să fie chemate să apere orașul Baku⁶. Știm prea bine ce înseamnă să chemi trupe imperialiste în apărarea unei republici sovietice. Știm care a fost rostul acestei chemări făcute de burghezie, de către o parte din eseri și de către menșevici. Știm care a fost rostul acestei chemări făcute de conducătorii menșevicilor din Tiflis, din Gruzia.

Putem spune acum că singurul partid care nu i-a chemat pe imperialiști și nu a încheiat cu ei nici o alianță tîlhărească, ci a preferat să se retragă atunci cînd agresorii înaintau, a fost partidul bolșevicilor-comuniști. (Aplauze.) Știm că în Caucaz situația tovarășilor noștri comuniști a fost deosebit de grea, pentru că îi trădau pe toată linia menșevicii, care au încheiat cu imperialiștii germani o alianță fățișă sub pretextul, desigur, al apărării independenței Gruziei.

Știți cu toții foarte bine că această independență a Gruziei s-a transformat într-o înșelătorie de cea mai pură speță; în realitate, ea înseamnă ocuparea și cotopirea integrală a Gruziei de către imperialiștii germani, înseamnă o alianță între baionetele germane și guvernul

menșevic împotriva muncitorilor și țăranilor bolșevici, și de aceea au avut de o mie de ori dreptate tovarășii noștri din Baku, care, fără a închide cîtuși de puțin ochii asupra pericolului situației, și-au spus: noi nu am fi niciodată împotriva unei păci cu o putere imperialistă care ne-ar pune condiția să-i cedăm în schimb o parte din teritoriul nostru, dacă acest lucru nu ar lovi în noi, nu ar lega trupele noastre printr-o alianță cu trupele agresorilor și nu ne-ar răpi posibilitatea de a continua activitatea noastră socialistă transformatoare.

Dar dacă lucrurile stau în așa fel, încît a chema pe englezi sub pretextul apărării orașului Baku înseamnă să ceri ajutorul unui stat care a înghițit acum întreaga Persie și care de multă vreme se furișează cu forțele sale militare ca să cotopească sudul Caucazului, înseamnă să te dai pe mîna imperialismului anglo-francez, — în acest caz nu ne putem îndoi nici o clipă că, oricît de grea ar fi situația tovarășilor noștri din Baku, refuzînd să încheie pace în asemenea condiții, ei au făcut un pas care este singurul demn de niște oameni care sînt socialiști nu în vorbe, ci în fapte. Refuzul categoric de a încheia orice înțelegere cu imperialiștii anglo-francezi constituie singurul pas just pe care-l puteau face tovarășii din Baku, căci nu-i poți chema pe imperialiști în țară fără a transforma puterea socialistă independentă, fie și pe un teritoriu izolat, într-un sclav al războiului imperialist.

De aceea nu avem nici o îndoială asupra semnificației pe care evenimentele de la Baku o au în desfășurarea generală a evenimentelor. Ieri s-a primit știrea că o parte din orașele Asiei centrale au fost cuprinse de o răscoală contrarevoluționară cu participarea vădită a englezilor, care, deținînd în India poziții întărite și supunîndu-și în întregime Afganistanul, și-au creat de mult un punct de sprijin atît pentru lărgirea posesiunilor lor coloniale, pentru sugrumarea altor popoare, cît și pentru atacuri împotriva Rusiei Sovietice. Și acum, cînd semnificația acestor verigi disparate a devenit clară pentru noi, actuala situație militară și strategică generală a republicii noastre s-a precizat pe deplin. Murmanul la nord, frontul

cehoslovac la est, Turkestanul, Baku și Astrahanul la sud-est, după cum vedem, aproape toate verigile lanțului făurit de imperialismul anglo-francez sînt acum unite între ele.

Noi vedem acum cît se poate de clar că în prezent moșierii, capitaliștii și chiaburii, care, din motive destul de legitime pentru ei, sînt, firește, cu toții pătrunși de ură fierbinte împotriva Puterii sovietice, au trecut și aici la acțiune în forme puțin diferite de cele în care au acționat moșierii, capitaliștii și chiaburii din Ucraina și din alte regiuni rupte de Rusia. Lacheii ai imperialismului anglo-francez, ei nu s-au dat în lături de la nimic pentru a face tot ce se poate face împotriva Puterii Sovietice. Cu forțele de care dispun în Rusia, ei nu puteau face acest lucru, și de aceea au hotărît să nu se limiteze la vorbe, la apeluri în spiritul celor de teapa lui Martov, și au recurs la metode de luptă mai serioase, la acțiuni militare. Asupra acestui fapt trebuie să atragem în mod deosebit atenția voastră; asupra lui trebuie să concentrăm întreaga noastră agitație, întreaga propagandă și, corespunzător cu aceasta, să deplasăm centrul de greutate al întregii noastre munci în cadrul Sovietelor.

Este un fapt esențial că acum acționează forțele imperialiste ale unei alte coaliții, nu ale celei germane, ci ale coaliției anglo-franceze, care a cotropit o parte din teritoriul nostru și se sprijină pe ea. Dacă pînă în prezent poziția geografică i-a împiedicat să atace direct Rusia, acum, pe o cale ocolită, imperialiștii anglo-francezi, care de patru ani inundă cu sînge lumea întreagă pentru a o supune dominației lor, s-au apropiat nemijlocit de granițele Rusiei în scopul de a sugruma Republica sovietică și de a tîrî Rusia în războiul imperialist. Știți foarte bine, tovarăși, că din primele zile ale Revoluției din Octombrie noi ne-am propus drept scop principal curmarea războiului imperialist, dar niciodată nu ne-am făcut vreo iluzie că forțele proletariatului și ale maselor revoluționare dintr-o singură țară, oricît de animate de croism, oricît de organizate și de disciplinate ar fi ele, — că forțele proletariatului dintr-o singură țară ar fi în măsură să doboare imperialismul internațional; noi

știm că el poate fi doborât numai prin eforturile unite ale proletariatului din toate țările.

Dar ceea ce am făcut noi este că într-una din țări au fost rupte toate legăturile cu capitaliștii din lumea întreagă. Guvernul nostru nu este legat prin nici un fir de nici una din taberele imperialiste, și asemenea fire nu vor exista niciodată, oricare ar fi calea pe care ar urma-o în viitor revoluția noastră. Ceea ce am făcut noi este că, în cele 8 luni de când există puterea noastră, mișcarea revoluționară împotriva imperialismului a făcut un mare pas înainte și că într-unul din principalele centre ale imperialismului, în Germania, lucrurile au ajuns în ianuarie 1918 la o ciocnire armată și la o reprimare sîngeroasă a acestei mișcări⁷. Noi ne-am îndeplinit datoria revoluționară pe plan internațional, mondial, cum nu și-a îndeplinit-o în nici o țară nici un guvern revoluționar, dar nu ne-am făcut iluzia că acest lucru poate fi obținut cu forțele unei singure țări. Noi știam că eforturile noastre duc în mod inevitabil la revoluție mondială și că războiul început de guvernele imperialiste nu poate fi curmat cu forțele acestor guverne. Războiul poate fi curmat numai prin eforturile întregului proletariat, și atunci cînd am venit la putere, sarcina noastră ca partid proletar comunist, într-un moment cînd în celelalte țări mai dăinuia dominația burgheză capitalistă, — sarcina noastră imediată era, repet, să păstrăm această putere, această făclie a socialismului, pentru ca ea să continue să alimenteze cu cît mai multe scînteii vîlvătaia în creștere a revoluției socialiste.

Această sarcină a fost pretutindeni extrem de grea, și noi am îndeplinit-o datorită faptului că tocmai atunci proletariatul era angajat în lupta pentru apărarea cuceririlor republicii socialiste. Această sarcină a dus la o situație deosebit de grea și de critică, deoarece revoluția socialistă, în sensul propriu al acestui cuvînt, n-a început încă în nici o altă țară, deși în țări ca Italia și Austria ea este acum incomparabil mai aproape. Cum însă ea nu a început încă, avem în fața noastră un nou succes al imperialismului anglo-francez, deci și al imperialismului mondial. Dacă în vest imperialismul german continuă să

rămîna în picioare ca o forță imperialistă militară cotropitoare, în nord-estul și în sudul Rusiei imperialismul anglo-francez a căpătat posibilitatea de a se întări și ne arată în mod palpabil, în chip grăitor, că această forță este gata să tîrască din nou Rusia în războiul imperialist, este gata să sugrume Rusia — stat socialist independent, care-și continuă munca și propaganda socialistă pe o scară nemaivăzută în lume. Împotriva acestui lucru, imperialismul anglo-francez a obținut un succes important și, strîngîndu-ne în cleștele încercuirii, depune toate eforturile pentru a sugruma Rusia Sovietică. Știm foarte bine că acest succes al imperialismului anglo-francez este indisolubil legat de lupta de clasă.

Noi am spus totdeauna — și revoluțiile confirmă — că atunci cînd ajung să fie în joc bazele puterii economice, ale puterii exploatatorilor, cînd ajunge să fie în joc proprietatea lor, care le permite să dispună de munca a zeci de milioane de muncitori și de țărani, care dă capitaliștilor și moșierilor posibilitatea de a se îmbogăți, atunci cînd, repet, ajunge să fie în joc proprietatea privată a capitaliștilor și moșierilor, ei uită toate frazele lor despre dragostea de patrie și despre independență. Noi știm foarte bine că, pe linia încheierii de alianțe cu puterile imperialiste, a încheierii unor tratate de jaf, a trădării patriei în folosul imperialismului anglo-francez, eserii de dreapta, cadeții și menșevicii au bătut toate recordurile. Spre exemplu: Ucraina și Tiflisul. Alianța menșevicilor și a eserilor de dreapta cu cehoslovacii este îndeajuns de semnificativă în această privință. Iar rebeliunea eserilor de stînga, care de dragul intereselor albgardiștilor din Iaroslavl⁸ voiau să tîrască în război Republica Rusă, arată cît se poate de limpede că, atunci cînd este vorba de profiturile ei de clasă, burghezia își vinde patria și încheie cu orice străin tranzacții de tarabă împotriva poporului ei. Istoria revoluției ruse a dovedit încă o dată acest adevăr, după ce timp de mai bine de o sută de ani istoria revoluției ne-a arătat că aceasta este o lege a interceselor de clasă, a politicii de clasă a burgheziei în toate timpurile și în toate țările. De aceea nu trebuie să ne mire cîtuși de puțin că actuala agravare

a situaţiei internaţionale a Republicii sovietice este legată de ascuţirea luptei de clasă înăuntrul ţării.

Noi am spus în repetate rânduri că din acest punct de vedere, din punctul de vedere al agravării crizei în domeniul aprovizionării, perioada dinaintea noii recolte este cea mai grea. Asupra Rusiei s-a abătut flagelul foametei, care s-a agravat enorm tocmai datorită faptului că planul tâlharilor imperialiști constă în a răpi Rusiei regiunile producătoare de cereale. În această privință, planurile lor sînt bine calculate și constau în aceea de a găsi în regiunile periferice producătoare de cereale un reazem de clasă, de a găsi regiuni în care să precumpănească chiaburii, țărani bogăți, care au strîns averi de pe urma războiului și care trăiesc din munca altora, din munca sărăcimii. Știți că aceste elemente au acumulat zeci și sute de mii de ruble și dețin mari stocuri de cereale. Știți că acești oameni, care s-au îmbogățit de pe urma calamității abătute asupra poporului și care au avut cu atît mai multe posibilități de a jefui și de a-și spori profiturile cu cît mai mari erau lipsurile îndurate de popor în capitală, — tocmai aceste elemente chiaburești au constituit principalul și cel mai serios reazem al mișcării contrarevoluționare din Rusia. Aici lupta de clasă a pornit din înseși adîncurile izvorului. Nu e sat în care să nu se desfășoare lupta de clasă dintre sărăcimea satelor unită cu acea parte a țărănimii mijlocașe care nu are surplusuri de cereale, care le-a consumat de mult și care nu a luat parte la speculă, — lupta de clasă dintre această imensă majoritate a celor ce muncesc și infimul mănunchi de chiaburi; această luptă de clasă a pătruns în fiecare sat.

Atunci cînd stabileam planurile noastre politice și publicam decretele noastre — desigur că foarte mulți dintre dv. le cunosc —, atunci cînd, repet, întocmeam și puneam în aplicare decretele referitoare la organizarea sărăcimii satelor⁹, noi vedeam clar că la ordinea zilei se pune problema decisivă și fundamentală a întregii revoluții, problema cea mai decisivă și mai fundamentală — problema puterii, problema dacă puterea va fi în mâinile proletariatului, dacă acesta va reuși să-și ală-

ture toată sărăcimea satelor, cu care nu are nici un fel de divergențe, dacă va ști să atragă de partea sa pe țărani care nu sînt în dezacord cu el și dacă va reuși să unească toată această masă împrăștiată, rătăcită, dispersată prin sate — inferioară în această privință muncitorilor de la orașe —, dacă va reuși s-o unească împotriva taberei adverse, tabăra moșierilor, imperialiștilor și chiaburilor.

Și sub ochii noștri sărăcimea satelor a început să se unească neobișnuit de rapid. Se spune că revoluția te învață. Într-adevăr, lupta de clasă ne învață în practică că orice notă falsă în poziția vreunui partid îl aduce fără întârziere acolo unde merită să fie. Noi am văzut concret politica partidului eserilor de stînga, care din lipsă de caracter și din nesocotință au început să șovăie în momentul în care problema aprovizionării s-a pus într-un mod atît de acut, și eserii de stînga au dispărut ca partid, devenind simpli pioni în mîinile albagardiștilor din Iaroslavl. (A p l a u z e.)

Tovarăși, această ascuțire a luptei de clasă în legătură cu criza aprovizionării tocmai în momentul cînd noua recoltă se arată a fi bogată, dar încă nu poate fi valorificată, și cînd locuitorii crîncen înfomețați ai Petrogradului și Moscovei sînt instigați de elementele chiaburești și de burghezie, care, în eforturile lor disperate, își spun: acum ori niciodată, — această ascuțire explică valul de răscoale care străbate întreaga Rusie. S-a produs răscoala din Iaroslavl. Și noi vedem aici influența anglo-francezilor; vedem calculul burgheziei și al moșierilor contrarevoluționari. Acolo unde s-a pus problema cerealelor, ei au căutat să împiedice înfăptuirea monopolului cerealelor, iar fără aceasta nu poate fi socialism. Tocmai pe acest teren trebuie să se unească burghezia, pe acest teren are ea un sprijin mai solid decît are mujicul de la țară. Lupta hotărîtoare dintre forțele socialismului și societatea burgheză se va da în orice caz, într-un fel sau altul, azi sau mîine, pentru un motiv sau altul. Oscilări pot exista numai la socialiștii în ghilimele, cum sînt, de pildă, eserii de stînga de la noi. Cînd în această problemă, în această problemă fundamentală, se

observă oscilări la oameni care se intitulează socialiști, aceasta arată că ei sînt socialiști în ghilimele, socialiști care nu fac doi bani. Revoluția îi aduce pe asemenea socialiști într-o situație în care ei se transformă de fapt în simpli pionii în mîinile generalilor francezi, pionii cărora le este rezervat rolul pe care l-a avut fostul C.C. al fostului partid al eserilor de stînga.

Tovarăși, datorită acestui efort unit al imperialismului anglo-francez și al burgheziei ruse contrarevoluționare, avem acum război civil dintr-o direcție din care nu toți îl așteptau și pe care nu toți o vedeau limpede, și el s-a contopit cu războiul extern într-un singur tot indisolubil. Răscoala chiaburilor, rebeliunea cehoslovacilor, mișcarea din Murman, — toate acestea constituie verigile unuia și aceluiași război care s-a abătut asupra Rusiei. Cu prețul unor mari sacrificii noi ne-am smuls din război, într-o parte, încheind o pace neînchipuit de grea; noi știam că încheiem o pace impusă prin violență¹⁰, dar spuneam că ne vom putea continua propaganda și opera de construcție, descompunînd astfel lumea imperialistă. Noi am reușit să facem acest lucru. Germania duce acum tratative pentru a stabili cîte miliarde să ia Rusiei în baza tratatului de pace de la Brest, dar ea a recunoscut toate naționalizările care au fost îndeplinite la noi prin decretul din 28 iunie¹¹. Ea nu a ridicat problema proprietății private asupra pămîntului în republica noastră; acest lucru trebuie subliniat pentru a spulbera minciuna nemaiauzită pe care au răspîndit-o Spiridonova și alți asemenea militanți ai eserilor de stînga, minciună care a adus apă la moară moșierilor și care este repetată acum de cele mai inculte și mai înapoiate elemente ultrareacționare; această minciună trebuie dezmințită și demascată.

În realitate, oricît de împovărătoare era pentru noi această pace, noi am cucerit libertatea construcției socialiste interne și am făcut pe această cale pași care devin acum cunoscuți Europei occidentale și care reprezintă elemente de propagandă infinit mai puternice decît cele dinainte.

Și astăzi lucrurile stau în așa fel încât, ieșind din războiul cu o coaliție, într-o parte, am fost imediat atacați de imperialism din altă parte. Imperialismul este un fenomen mondial; el este o luptă pentru împărțirea întregii lumi, a întregului glob pământesc, și pentru dominația unuia sau altuia dintre grupurile de țilhari. Acum ne atacă un alt grup de țilhari, cel anglo-francez, și ne declară că ne va târî din nou în război. Războiul lor se contopește cu războiul civil într-un singur tot, și aceasta constituie principala sursă a greutăților momentului de față, când problema războiului, a evenimentelor militare, ca problemă principală, esențială a revoluției, se pune iarăși la ordinea zilei. Aici e toată greutatea, căci poporul e obosit de război, e istovit de război ca niciodată. Această stare de extremă extenuare și istovire a poporului rus de pe urma războiului ar putea fi comparată cu starea unui om care a fost stîlcit în bătaie și de la care nu te poți aștepta nici să dea dovadă de energie, nici să fie capabil de muncă. Așa și la poporul rus, firește, acești aproape patru ani de război care s-au abătut asupra unei țări pe care o jefuiseră, torturaseră și pîngăriseră țarismul, absolutismul, burghezia și Kerenski au provocat, din mai multe cauze, un sentiment de profundă aversiune și constituie izvorul adînc al uriașelor greutăți prin care trecem.

Pe de altă parte, această întorsătură a evenimentelor a redus totul la un război cu caracter bine precizat. Noi ne-am pomenit din nou în război, ne aflăm într-un război care este nu numai un război civil cu chiaburii, cu moșierii și cu capitaliștii care s-au unit acum împotriva noastră, — în prezent luptă împotriva noastră imperialismul anglo-francez; el nu este încă în stare să-și pornească hoardele împotriva Rusiei; îl împiedică condițiile geografice, dar el vine în ajutorul dușmanilor noștri cu tot ce poate, cu toate milioanele sale, cu toate relațiile sale diplomatice și cu toate forțele sale. Ne aflăm în stare de război și putem ieși biruitori din el; dar avem de luptat aici cu un dușman dintre cei mai greu de biruit; avem de luptat împotriva stării de oboseală pricinuite de război, împotriva urii și aver-

siunii față de război; noi trebuie să învingem această stare, pentru că altminteri nu vom putea rezolva această problemă care nu depinde de voința noastră — problema războiului. Țara noastră s-a pomenit din nou în război, și deznodământul revoluției depinde acum în întregime de împrejurarea cine va învinge în acest război, ai cărui principali agenți sînt cehoslovacii, dar adevărații lui diriguitori, animatori și instigatori sînt imperia-liștii anglo-francezi. Întreaga problemă a existenței Republicii Sovietice Federative Socialiste Ruse, întreaga problemă a revoluției socialiste din Rusia s-a redus la problema războiului. Acesta este izvorul enormelor noastre greutăți, dată fiind starea în care se află poporul de pe urma războiului imperialist. Sarcina noastră ne este cît se poate de clară. Orice amăgire ar fi un rău imens; șocotim că ar fi o crimă să se ascundă muncitorilor și țăranilor acest adevăr amar. Dimpotrivă, fiecare trebuie să-l cunoască cît mai clar și mai precis

Da, au fost la noi cazuri cînd trupele noastre au dat dovadă de o slăbiciune criminală, de pildă cu prilejul luării Simbirskului de către cehoslovaci, cînd unitățile noastre s-au retras; știm că trupele sînt obosite de război, că le e lehamite de el, dar este de asemenea firesc și inevitabil, ca atîta timp cît imperialismul nu va fi fost înfrînt pe scară mondială, el să întreprindă încercări de a tîrî Rusia în războiul imperialist, să caute să-l transforme într-un adevărat măcel. Fie că vrem sau nu, problema se prezintă astfel: ne aflăm în război, și soarta revoluției va fi hotărîită de deznodământul acestui război. Aceasta trebuie să devină primul și ultimul cuvînt al agitației noastre, al întregii noastre activități politice, revoluționare și transformatoare. Noi am făcut atît de mult într-un timp scurt, dar trebuie să ducem totul pînă la capăt. Întreaga noastră activitate trebuie să fie în întregime subordonată problemei de care depind acum soarta revoluției și deznodământul ei, soarta revoluției ruse și a celei internaționale. Noi știm că din războiul actual imperialismul mondial nu va ieși fără o serie de revoluții; acest război nu se va termina altfel decît prin victoria finală a socialismului. Dar în prezent sar-

cina noastră este să sprijinim, să apărăm și să păstrăm această forță a socialismului, această făclie socialistă, acest izvor al socialismului, care exercită o înrîurire activă asupra lumii întregi; în situația pe care au creat-o acum evenimentele, aceasta este o sarcină de ordin militar.

Nu o dată am trecut noi prin situații similare, și mulți spuneau că, oricît de greu am obținut pacea, oricît de multe sacrificii ne-a cerut ea și oricît s-ar strădui dușmanul să ne smulgă mereu alte teritorii, totuși, în pofida tuturor greutăților, Rusia se bucură deocamdată de pace și-și poate consolida cuceririle socialiste. Pe această cale am mers chiar mai departe decît își închipuiau mulți dintre noi. De pildă, controlul nostru muncitoresc a depășit cu mult formele pe care le îmbrăcase la început, iar în prezent ne aflăm în stadiul transformării administrării de către stat într-o ordine socialistă. Am înaintat mult pe tărîmul muncii noastre practice. La noi a și fost înfăptuită conducerea deplină a industriei de către muncitori, dar împrejurările nu ne-au permis să continuăm în condiții de pace această muncă; ele ne-au impus din nou starea de război, iar noi trebuie să ne încordăm toate forțele și să chemăm la arme întregul popor. Ar fi o rușine dacă în această problemă am întîmpina șovăieli cît de mici în rîndurile comunistilor.

Șovăielile din rîndurile țăranilor nu ne miră. Masa țărănească nu a trecut prin acea școală a vieții prin care a trecut proletariatul, care decenii de-a rîndul s-a obișnuit să vadă în capitalist pe dușmanul său de clasă și care a știut să-și unească forțele în lupta împotriva lui. Știm că țăranii nu au trecut printr-o astfel de universitate. Un timp au mers împreună cu proletariatul; acum se observă la ei o perioadă de șovăieli, cînd masa țărănească se scindează. Cunoaștem numeroase cazuri în care chiaburii au vîndut unor țărani cereale sub prețurile fixe, pentru a da impresia că ei, chiaburii, le apără interesele. Pe noi toate acestea nu ne miră; dar muncitorul comunist nu va șovăi, masa muncitorească va fi de neclintit, iar dacă în mediul țărănesc există o stare

de spirit chiaburească, acest lucru este foarte explicabil. Acolo unde nu sînt bolșevici și unde taie și spînzură autoritățile cehoslovace se observă următorul fenomen: la început cehoslovaciilor sînt întîmpinați aproape ca niște salvatori, dar după cîteva săptămîni de dominație a burgheziei se produce o mare cotitură împotriva cehoslovacilor și în favoarea Puterii sovietice, pentru că țaranii încep să înțeleagă că toate frazele despre libertatea comerțului și despre Adunarea constituantă înseamnă un singur lucru: puterea moșierilor și a capitaliștilor.

Sarcina noastră este de a uni și mai strîns rîndurile proletare și de a le organiza în așa fel încît în săptămînile care vin totul să fie consacrat rezolvării problemei războiului. Ne aflăm acum în război cu imperialismul anglo-francez și cu tot ce este în Rusia burghez, capitalist, cu tot ce se străduiește să zădărnicească întreaga operă a revoluției socialiste și să ne tîrască în război. Sînt în joc toate cuceririle muncitorilor și țaranilor. Putem fi siguri că vom găsi în rîndurile proletariatului toată simpatia și tot sprijinul și că pericolul va fi în întregime înlăturat, că noi detașamente ale proletariatului se vor ridica în apărarea clasei lor, pentru salvarea revoluției socialiste. În momentul de față, problema se pune în așa fel încît lupta se dă pentru două puncte fundamentale; toate deosebirile esențiale dintre partide s-au șters în focul revoluției. Eserul de stînga care subliniază cu tărie că e de stînga și care, ascunzîndu-se sub paravanul frazelor revoluționare, în fapt se ridică împotriva Puterii sovietice, — acest eser este și el un năimit al albgardiștilor din Iaroslavl; iată ce este el în fața istoriei și a luptei revoluționare! În arena de luptă se află acum numai două clase: se dă lupta de clasă între proletariat, care apără interesele celor ce muncesc, și cei care apără interesele moșierilor și ale capitaliștilor. Toate frazele despre Adunarea constituantă, despre crearea de state independente etc., cu care ei caută să înșele masele inconștiente, au fost demascate de experiența mișcării cehoslovacilor și a mișcării menșevicilor din Caucaz. Îndărățul tuturor acestor fraze stau aceleași forțe ale moșierilor și capitaliștilor, și, așa cum ocupația germană

aduce după sine puterea moșierilor și a capitaliștilor, la fel o aduce și răscoala cehoslovacilor. Iată pentru ce se duce războiul!

Tovarăși! Proletariatul trebuie să-și unească și mai strâns rîndurile și să dea în această luptă un exemplu de organizare și disciplină. Rusia continuă să rămînă singura țară care a rupt toate legăturile cu imperialiștii. Este adevărat că sîngerăm de pe urma acestor răni grele. Noi ne-am retras din fața fiarei imperialiste, cîștigînd timp și dîndu-i cînd ici, cînd colo lovituri parțiale, dar ca Republică sovietică socialistă am rămas independenți. Îndeplinind munca noastră socialistă, noi am mers împotriva imperialismului din întreaga lume; sensul acestei lupte devine tot mai clar pentru muncitorii din lumea întreagă, și revolta lor crescîndă apropie tot mai mult izbucnirea revoluției viitoare. Dacă astăzi ne aflăm din nou în război, este tocmai pentru că republica noastră e singura țară din lume care nu a mers mîna în mîna cu imperialismul și nu a îngăduit ca milioane de oameni să fie trimiși la măcel pentru a asigura dominația francezilor sau a germanilor asupra lumii. Republica noastră este singura țară care a ieșit prin mijloace violente și pe cale revoluționară din războiul imperialist mondial și care a ridicat steagul revoluției socialiste, dar ei vor s-o tîrască din nou în acest război, vor s-o aducă din nou pe front. Cehoslovacii n-au decît să se războiască cu germanii; burghezia rusă n-are decît să aleagă, Miliukov n-are decît să se decidă, poate chiar de comun acord cu Spiridonova și cu Kamkov, cu care imperialiști să meargă mîna-n mîna. Noi însă declarăm că pentru a le dejuca planurile trebuie să fim gata să ne dăm viața, deoarece este vorba de salvarea întregii revoluții socialiste. (Aplauze.) Eu știu că printre țărani din guberniile Saratov, Samara și Simbirsk, unde oboseala și incapacitatea de a porni la luptă armată s-au făcut simțite într-o măsură mai mare ca oriunde, se observă azi o cotitură. După ce au cunoscut invazia cazacilor și a cehoslovacilor, după ce au văzut în practică ce înseamnă Adunarea constituantă sau strigătele: jos pacea de la Brest, ei s-au convins că toate acestea duc la reîn-

toarcerea moșierului, la urcarea pe tron a capitalistului, — și devin acum cei mai înflăcărați apărători ai Puterii Sovietelor. Nu mă îndoiesc cîtuși de puțin că masele proletare din Petrograd și din Moscova, pășind în fruntea revoluției, vor înțelege situația, vor înțelege prin ce moment de grea cumpănă trecem acum și vor da dovadă de și mai multă energie; în interesul revoluției socialiste, proletariatul va da peste cap și ofensiva anglo-franceză, și pe cea cehoslovacă. (A p l a u z e.)

Publicat în 1918, în broșura „Ședința comună a C.E.C. din Rusia, a Sovietului din Moscova, a reprezentanților comitetelor de întreprindere și ai sindicatelor din orașul Moscova, precum și ai Congresului general al președinților de Soviete din Rusia. 29 iulie 1918”.

Publicat în 1919, în cartea „A cincea legislatură a C.E.C. din Rusia. Dove de seamă stenografică”

Se tipărește după textul cărții, confruntat cu stenograma și cu textul broșurii

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA CONGRESUL
PREȘEDINȚILOR DE SOVIETE GUBERNIALE
30 IULIE 1918 ¹²

DARE DE SEAMA APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

Tovarăși, în sarcina voastră intră munca administrativă, care la noi, în Consiliul Comisarilor Poporului, deține rolul precumpănitor. Firește că vă așteaptă multe greutăți. În majoritatea cazurilor, în comitetele executive guberniale se observă că masa poporului ia, în sfârșit, în mâinile ei opera de conducere. Greutățile sînt, desigur, inevitabile. Una dintre principalele lipsuri a fost aceea că am folosit prea puțini lucrători practicieni din mediul muncitoresc. Dar noi nu ne-am gîndit niciodată să adaptăm vechiul aparat la noua operă de conducere, și nu regretăm că, o dată cu înlăturarea lui, trebuie să construim cu atîtea greutăți totul din nou. În masele muncitorești și țărănești se găsesc pentru munca de construcție mai multe talente decît era de așteptat. Noi considerăm ca un merit al revoluției tocmai faptul că ea a măturat vechiul aparat de guvernare, dar în același timp trebuie să ne dăm seama că principala lipsă a masei este timiditatea și lipsa dorinței de a lua în mâinile ei această activitate.

În unele Soviete de deputați ale guberniilor s-a observat pînă acum o anumită neorînduială; acum însă munca se normalizează tot mai mult, așa încît din multe locuri sosesc știri că în acest domeniu nu există nici un fel de neînțelegeri și de conflicte. Revoluția rusă, deși au trecut numai opt luni, a dovedit că noua clasă care a luat în mâinile sale conducerea țării poate să facă față acestei sarcini. Cu toate că nu sînt destui lucrători, aparatul administrativ se înfiripă tot mai temeinic.

Construcția noastră se află încă într-un stadiu în care nu se văd rezultatele ei concrete, fapt pe care dușmanii îl scot adeseori în evidență ; cu toate acestea însă, s-a făcut deja mult. În pofida extraordinarelor greutateți, trecerea pământului și a industriei în mâinile celor ce muncesc, schimbul de produse și aprovizionarea cu alimente se transpun în viață. Trebuie să promovăm masele muncitoare la o activitate de sine stătătoare în domeniul construirii și al conducerii statului socialist. Numai în practică se vor convinge masele că vechea clasă exploatare a fost definitiv înlăturată.

Principala noastră sarcină actuală constă în : conducere, organizare și control. Este o muncă ingrată și modestă, dar tocmai în cadrul ei se vor desfășura cu succes mereu crescând aptitudinile gospodărești și administrative ale muncitorilor și țăranilor.

Trecînd apoi la noua Constituție¹³, tovarășul Lenin arată că ea a înregistrat ceea ce a și fost efectiv cucerit și că va fi corectată și completată prin aplicarea ei practică în viață. În această Constituție, principalul este că Puterea sovietică se delimitează definitiv de burghezie, înlăturînd-o de la orice participare la construcția de stat.

Masele muncitorești și țărănești, pe care guvernul le-a chemat să ia în mâinile lor conducerea țării și care multă vreme s-au aflat departe de acest gen de activitate, nu puteau renunța la dorința de a construi statul pe baza experienței proprii. Lozinca „Toată puterea în mâinile Sovietelor“ a făcut ca pe plan local să apară tendința de a se ajunge la experiența construcției de stat pe baza învățămintelor trase din greșelile proprii. Această perioadă de tranziție a fost necesară și a avut urmări binefăcătoare. În această tendință spre separatism au fost multe lucruri sănătoase, bune, în sensul de tendință spre activitate creatoare. Constituția sovietică a precizat raportul dintre autoritățile de plasă și cele județene, dintre autoritățile județene și cele guberniale și dintre acestea din urmă și organele centrale.

În continuare, tovarășul Lenin arată că și poate merita denumirea de socialistă numai cea operă de construcție

care va fi înfăptuită potrivit unui vast plan general, cău-
tînd să folosească în egală măsură valorile economice și
gospodărești. Puterea sovietică nu intenționează cîtuși de
puțin să minimalizeze importanța organelor locale ale pu-
terii și să distrugă autonomia și inițiativa lor. De nece-
sitatea înfăptuirii centralismului s-a convins, din propria
ei experiență, și țărănimea însăși.

Din momentul aprobării Constituției și al transpunerii
ei în viață — continuă tovarășul Lenin — va începe o
perioadă mai ușoară în construcția noastră de stat. Din
păcate însă, ne este greu în momentul de față să ne ocu-
păm de politica economică, gospodărească și agrară. Sîn-
tem nevoiți să le lășăm pe planul al doilea și să ne con-
centrăm toată atenția asupra sarcinilor elementare —
problema aprovizionării. Situația clasei muncitoare în gu-
berniile înfometate este într-adevăr grea. Trebuie într-un
fel sau altul să depunem toate eforturile pentru a învinge
greutățile din domeniul aprovizionării și dificultățile le-
gate de ele pînă la noua recoltă.

La aceasta se mai adaugă și sarcinile cu caracter mili-
tar. Știți că mișcarea cehoslovacilor, plătită și instigată
de imperialismul anglo-francez, a prins Rusia într-un
clește. Știți de asemenea că acestei mișcări i se alătură
burghezia contrarevoluționară și chiaburimea țărănească.
Din diferite locuri primim știri că, din experiența înfrîn-
gerilor suferite de Rusia Sovietică în ultimul timp, munc-
citorii și țărănimea revoluționară s-au convins că, pe
lîngă control, pe lîngă construcție de stat, este necesar și
un control în domeniul militar.

Sînt convins — încheie tovarășul Lenin — că în viitor
lucrurile vor merge mai bine. Sînt convins că comitetele
executive guberniale, organizînd cu ajutorul țărănimii
controlul asupra cadrelor de comandă, vor făuri o puter-
nică armată socialistă. Trăgînd învățăminte din experiența
revoluției, clasa muncitoare și clasa țăranilor exploatați
au înțeles, în cele din urmă, necesitatea de a lua arma
în mîină. Muncitorii și țăranii s-au pătruns de conștiința
faptului că, pe lîngă cucerirea pămîntului, a controlului
etc., este necesar ca ei să conducă armata. Desfășurîndu-și

activitatea în domeniul militar, ei vor face ca armata făurită de ei să merite pe deplin numele de armată socialistă și să lupte cu succes împotriva burgheziei contrarevoluționare și a imperialiștilor pînă în momentul cînd în ajutorul nostru va veni proletariatul revoluționar internațional. (Cuvîntarea tovarășului Lenin este acoperită de aplauzele furtunoase ale întregului congres.)

„Izvestiia C.E.C. din Rusia”
nr. 161 din 31 iulie 1918

„Pravda” nr. 160 din 1 august 1918

Se tipărește după textul
apărut în ziarul

„Izvestiia C.E.C. din Rusia”

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA MITINGUL
REGIMENTULUI REVOLUȚIONAR „VARȘOVIA“
2 AUGUST 1918 ¹⁴

DARE DE SEAMĂ APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

(În sală își face apariția tovarășul Lenin, întâmpinat de aplauze entuziaste și de acordurile puternice ale „Internaționalei“.) Eu cred — spune tovarășul Lenin — că noi, atît revoluționarii polonezi, cît și cei ruși, ardem acum de dorința de a face totul pentru a apăra cuceririle primei revoluții socialiste de mare amploare, care va fi inevitabil urmată de o serie de revoluții în alte țări. Dificultățile noastre se datoresc tocmai faptului că a trebuit să trecem la acțiune cu mult înaintea muncitorilor din țările mai civilizate, cu un nivel de cultură mai ridicat.

Războiul mondial a fost provocat de forțele capitalului internațional — de cele două coaliții de jefuitori. De 4 ani lumea este inundată de valuri de sînge pentru a se decide care dintre aceste două imperialisme tîlhărești să domnească asupra globului pămîntesc. Noi simțim și ne dăm seama că acest război criminal nu se poate termina cu victoria nici uneia din cele două părți. Pe zi ce trece devine tot mai clar că nu imperialismii pot pune capăt războiului, ci o revoluție muncitorească victorioasă. Și cu cît mai grea devine acum situația muncitorilor din toate țările, cu cît mai crîncen este prigonit cuvîntul proletar liber, cu atît mai mare este disperarea burgheziei, căci ea nu va putea să țină piept mișcării în continuă creștere. Noi ne-am rupt vremelnice de principala masă a armatei socialiste, care ne privește cu speranță și spune burgheziei

ei : oricît ți-ai face de cap, noi vom urma totuși exemplul rus și vom face ceea ce au făcut bolșevicii ruși.

Noi am vrut pace — continuă tovarășul Lenin. — Tocmai pentru că Rusia Sovietică a propus pace întregii lumi, asupra noastră au fost aruncate în februarie trupele germane. Acum însă vedem cu propriii noștri ochi că un imperialism nu e mai bun decît altul. Atît unii, cît și ceilalți au mințit și mint cînd spun că duc un război de eliberare. Așa cum Germania prădalnică s-a demascat ieri cu rușinoasa pace de la Brest, tot așa se demască astăzi capitalul anglo-francez. Anglo-francezii fac acum ultimele eforturi pentru a ne tîrî în război. Ei au cumpărat acum cu 15 milioane — prin intermediul generalilor și al ofițerilor — noi trupe de mercenari, trupele cehoslovace, pentru a le arunca într-o aventură, pentru a transforma rebeliunea cehoslovacilor într-o mișcare moșierească-albgardistă. Și — lucru curios — toate acestea se fac, pretind ei, pentru „apărarea“ Rusiei. Englezii „iubitori de libertate și de dreptate“ sugrumă pe toți cei care le stau în cale, cotropesc Murmanul, în timp ce crucișătoarele lor se apropie de Arhanghelsk și bombardează bateriile de coastă, — și toate astea în interesul „apărării“ Rusiei. Este cît se poate de clar că ei vor să încercuiască Rusia și s-o prindă în cleștele tîlharilor imperialiști, ca s-o sugrume pentru că a demascat și a rupt tratatele lor secrete.

Revoluția noastră a făcut ca muncitorii din Anglia și din Franța să se ridice ca acuzatori ai guvernelor lor. În Anglia, unde domnea pacea civilă și unde muncitorii erau deosebit de refractari socialismului, căci și ei participau la jefuirea coloniilor, muncitorii își schimbă acum atitudinea și rup pacea civilă cu burghezia.

Muncitorii Franței condamnă politica de intervenție în treburile Rusiei. Tocmai de aceea capitaliștii din aceste țări pun totul în joc.

Faptul că Rusia Sovietică există și trăiește îi face să turbeze de furie.

Noi știm că războiul se apropie de sfîrșit ; știm că ei nu sînt în stare să-i pună capăt ; știm că avem un aliat de nădejde, și de aceea trebuie să ne încordăm toate forțele, să facem ultimele eforturi. Ori puterea chiaburilor,

a capitaliștilor și a țarului, așa cum s-a întâmplat în revoluțiile neizbutite din Apus, ori puterea proletariatului. Mergînd pe front, nu trebuie să uitați nici o clipă că acesta este un război al asupriților și exploataților împotriva opresorilor și jefuitorilor, singurul război legitim, drept și sfînt.

Acum se înfăptuiește alianța revoluționarilor de diferite națiuni la care au visat cei mai buni oameni, adevărata alianță a muncitorilor, și nu a visătorilor intelectuali.

Lichidarea vrăjbei și a neîncrederii dintre popoare constituie chează victoria.

Vouă v-a revenit marea cinste să apărați cu arma în mînă ideile noastre sfinte și, luptînd împreună cu dușmanii de ieri pe front — germanii, austriecii, maghiarii —, să înfăptuiți efectiv frăția internațională a popoarelor.

Și sînt convins, tovarăși, că, dacă veți înmănușea toate forțele militare într-o puternică Armată Roșie internațională și veți porni cu aceste batalioane de fier împotriva exploataților, împotriva opresorilor, împotriva forțelor reacțiunii din lumea întregă, sub lozinca de luptă: „victorie sau moarte!” — nici o forță a imperialiștilor nu va rezista în fața noastră! (Sfîrșitul cuvîntării conducătorului iubit este acoperit de aplauze prelungite, furtunoase.)

*Publicat la 3 august 1918
în ziarul „Vecernie Izvestiia”
Moskovskogo Soveta” nr. 15*

*Se tipărește după textul
apărut în ziar*

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA MITINGUL
DIN RAIONUL BUTIRKI
2 AUGUST 1918

DARE DE SEAMĂ APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

Tovarăși! În diferite raioane ale Moscovei se discută azi soarta Rusiei socialiste¹⁵.

Dușmanii Rusiei Sovietice vor să ne strângă într-un cerc de fier pentru a răpi muncitorilor și țăranilor tot ce le-a dat Revoluția din Octombrie. Steagul larg desfășurat al revoluției sociale din Rusia tulbură liniștea tâlharilor internaționali, a imperialiștilor, și ei au pornit război împotriva noastră, au pornit război împotriva Puterii sovietice, au pornit împotriva puterii muncitorilor și țăranilor.

Vă amintiți, tovarăși, cum la începutul revoluției francezii și englezii nu conteneau să afirme că sînt „aliații“ Rusiei libere. Și iată că acum acești „aliați“ și-au dat arama pe față. Prin minciuni și înșelătorii, spunînd că nu intenționează să lupte împotriva Rusiei, ei au ocupat Murmanul, apoi au luat Kemul și au început să pună la zid și să împuște pe tovarășii noștri, pe lucrătorii sovietici. Da, ei nu luptă împotriva burgheziei ruse, ei nu luptă împotriva capitaliștilor ruși, dar au declarat război Sovietelor, au declarat război muncitorilor și țăranilor.

Burghezia franceză și cea rusă și-au găsit ajutoare active în persoana cehoslovacilor; nu în mod dezinteresat, desigur, au pornit la război împotriva noastră acești vînduți, și noi știm ale cui milioane i-au împins pe cehoslovaci la război împotriva Puterii sovietice; i-a împins împotriva noastră aurul anglo-francez. Dar în afară de cehoslovaci s-au găsit și alții care nu s-ar da înlături să

nimicească Puterea sovietică : alături de cehoslovaci se înfruptă din aurul anglo-francez și așteaptă ploaia aurului rusesc „salvatorii patriei“ de la noi : Dutov, Alekseev și alții. Puterea sovietică are mulți dușmani. Dar sîntem noi oare singuri, tovarăși ?

Vă amintiți că încă în luna ianuarie, cînd flacăra revoluției sociale abia începuse să se aprindă, a avut loc în Germania o grevă de masă ; acum, după opt luni, vedem greve de masă în diferite țări : au declarat grevă de masă muncitorii din Austria, sînt în grevă tovarășii noștri din Italia. Sfîrșitul opresorilor poporului muncitor este aproape. Imperialiștii din toate țările își sapă singuri mormîntul.

Războiul de jaf reciproc nu se potolește. În acest război de jaf s-au încheștat doi balauri : imperialismul anglo-francez și cel german. În interesul lor, pentru victoria unuia sau altuia dintre ei, au fost uciși pînă acum 10 milioane de țărani și muncitori, iar 20 de milioane au fost schilodiți ; multe milioane de oameni se ocupă cu fabricarea uneltelor morții. În toate țările sînt chemați sub arme oamenii cei mai viguroși, cei mai sănătoși, este nimicită floarea omenirii... Și pentru ce ? Pentru ca una dintre aceste hiene să învingă pe cealaltă...

Puterea sovietică a spus : noi nu vrem să luptăm nici împotriva germanilor, nici împotriva englezilor și francezilor ; nu vrem să ucidem oameni care sînt, ca și noi, muncitori și țărani. Ei nu ne sînt dușmani. Altul e dușmanul nostru : este burghezia, fie ea germană, franceză sau rusă, care astăzi s-a unit cu anglo-francezii.

Și lozincile noastre, ca și steagul nostru revoluționar, flutură în toate țările. În America — în această țară care înainte era numită cea mai liberă dintre țări —, închisorile gem de socialiști ; în Germania se răspîndesc larg în rîndurile muncitorilor și soldaților cuvintele socialistului german Friedrich Adler : „îndreptați baionetele nu împotriva muncitorilor și țăranilor ruși, ci împotriva propriei voastre burghezii“ ... Sfîrșitul măcelului pus la cale de capitaliști nu se întrevede. Cu cît se înmulțesc victoriile Germaniei, cu atît mai mulți tîlhari de teapa ei se alătură părții adverse, iar acum alături de englezi și francezi luptă

și America. Războiului îi vor pune capăt numai muncitorii : revoluția mondială este inevitabilă. În Germania a început deja aceeași mișcare „defetistă“ care a fost și la noi ; în Italia și în Austria au loc greve de masă, în America au loc arestări în masă în rîndurile socialiștilor. Și, simțind că li se apropie pieirea, capitaliștii și moșierii fac ultimele eforturi pentru a înăbuși mișcarea revoluționară ; capitaliștii ruși întind mîna capitaliștilor și moșierilor anglo-francezi.

Acum există două fronturi : de o parte, muncitorii și țărani, iar de cealaltă, capitaliștii. Începe bătălia finală și hotărîtoare. Acum nu poate fi vorba de o înțelegere cu burghezia. Ori vor învinge ei, ori vom învinge noi.

În 1871 burghezia a răsturnat puterea muncitorilor parizieni. Dar atunci erau puțini muncitori conștienți, erau puțini luptători revoluționari. Acum muncitorii sînt urmași de țărănimea săracă, și de aceea burghezia nu va mai reuși să triumfe, așa cum a reușit în 1871.

Muncitorii țin bine în mîinile lor fabricile și uzinele, iar țărănimea nu va restitui moșierilor pămîntul. Pentru apărarea acestor cuceriri, noi declarăm război tuturor jefuitorilor și speculanților. Pe lîngă tunuri și mitraliere, ei ne amenință și cu foamea.

Declarînd război celor bogați, noi spunem : „pace colibelor“. Vom lua toate stocurile de la speculanți și nu vom lăsa în voia soartei sărăcimea muncitoare. (Cuvîntarea tovarășului Lenin este acoperită de ovații furtunoase.)

*Dări de seamă au fost publicate
la 3 august 1918 în ziarul
„Izvestiia C.E.C. din Rusia“
nr. 164 și la 23 august 1918
în ziarul „Soldat Revoluții“
(Tarișîn) nr. 14*

*Se tipărește după textul
apărut în ziarul „Soldat Revoluții“*

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA MITINGUL
OSTAȘILOR ROȘII DE LA HODINKA
2 AUGUST 1918¹⁶

SCURTĂ RELATARE APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

(Ovații entuziaste.) Revoluția rusă a indicat lumii întregi calea spre socialism și a arătat burgheziei că se apropie sfârșitul dominației ei. Revoluția noastră se desfășoară în condițiile excepțional de grele ale unui măcel mondial.

Revoluția nu se face la comandă, dar simptomele care arată că lumea întreagă se află în pragul unor mari evenimente nu pot fi puse la îndoială.

Sîntem înconjurați de dușmani care au încheiat o sfîntă alianță pentru răsturnarea Puterii sovietice, dar ei nu vor obține puterea.

Degeaba jubilează bandele albgardiste — succesul lor este de scurtă durată, în rîndurile lor cresc frămîntările.

Armata Roșie, ale cărei rînduri sînt îngroșate de proletariatul revoluționar, ne va ajuta să ridicăm sus steagul revoluției sociale mondiale.

Victorie sau moarte!

Vom învinge burghezia mondială și vom salvarda cauza socialismului!

„Izvestiia C.E.C. din Rusia”
nr. 164 din 3 august 1918
„Pravda” nr. 163 din 4
august 1918

Se tipărește după textul
apărut în ziarul
„Izvestiia C.E.C. din Rusia”

TEZE CU PRIVIRE LA PROBLEMA APROVIZIONĂRII ¹⁷

Către comisariatele : Aprovizionării, Agriculturii, C.E.S.,
Finanțelor, Comerțului și Industriei

Propun comisarierilor respective ca astăzi chiar (2 august) să examineze de urgență și să elaboreze următoarele măsuri, pentru ca în zilele de 2 și 3 august să poată fi discutate în Consiliul Comisarilor Poporului.

(Unele dintre aceste măsuri trebuie să formeze obiectul unor decrete, iar altele — obiectul unor hotărâri nedestinate publicării.)

1. Dintre cele două modalități : reducerea prețurilor la textile etc. sau majorarea prețurilor la cereale, trebuie să alegem, fără doar și poate, pe cea de-a doua, căci, deși în fond aceste modalități sînt perfect echivalente, numai cea de-a doua ne poate ajuta să sporim repede stocările de cereale într-o serie de gubernii producătoare de grîne (Simbirskaia, Saratov, Voronej etc.), ne poate ajuta să neutralizăm în războiul civil un număr cît mai mare de țărani.

2. Propun ca prețurile la cereale să fie majorate la 30 de ruble pudul, majorînd corespunzător (sau chiar mai mult decît corespunzător) prețurile la textile etc.

3. Propun să fie examinată eventualitatea unei majorări temporare (spre a se vedea ce ne sugerează practica în ceea ce privește așezarea pe baze juste a schimbului de mărfuri), să zicem pentru o lună sau pentru o lună și jumătate, promițînd că după acest termen *prețurile* vor fi reduse (și dînd astfel o primă pentru predări rapide).

4. Să se ia cât mai urgent o serie de măsuri în vederea *rechiziționării tuturor* produselor industriei orășenești pentru schimbul de mărfuri (urmînd ca după rechiziționare prețurile lor să fie majorate într-o proporție *mai mare* decît vor fi majorate prețurile la cereale).

5. Decretul pentru majorarea prețurilor la cereale trebuie să conțină un preambul care să explice în termeni populari necesitatea acestor măsuri în legătură cu schimbul de mărfuri și cu stabilirea unui raport just între prețurile la cereale și cele la textile etc.

6. Cooperativele să fie obligate imediat printr-un decret: 1) să creeze pe lîngă fiecare magazin un centru de recepție; 2) să dea mărfuri *numai* pe carnetul de consumator; 3) țăranilor cultivatori de cereale să *nu* li se dea *nici* o marfă altfel decît pe cereale.

Să se stabilească forme și metode de control pentru înfăptuirea acestor măsuri, prevăzîndu-se pedepse aspre (confiscarea întregii averi) pentru încălcarea lor.

7. Trebuie introduse (sau formulate mai precis) legi și regulamente care să prevadă confiscarea averii celor care *nu declară* statului (*sau cooperativelor*) surplusurile de cereale și *de orice alte* produse alimentare.

8. Să se instituie un impozit *în produse*, în cereale, la care să fie impuși țăranii bogați, cu precizarea să sînt considerați bogați aceia dintre ei la care cantitatea de cereale (inclusiv recolta nouă) depășește dublul necesarului pentru consumul propriu (socotind hrana familiei, nutrețul vitelor și sămînța).

Impozitul se va numi impozit *pe venit* și pe avere și va fi progresiv.

9. Să se acorde temporar — timp de o lună, să zicem — înlesniri de transport pentru coletele avînd cel mult $1\frac{1}{2}$ puduri de cereale destinate *muncitorilor* din regiunile înfometate, prevăzîndu-se totodată obligativitatea unci adeverințe speciale și instituirea unui control special.

Adeverința trebuie să cuprindă adresa exactă și să fie vizată 1) de comitetul de întreprindere; 2) de comitetul

de imobil ; 3) de sindicat ; controlul trebuie să verifice dacă respectiva cantitate de cereale este folosită pentru consumul *propriu*, prevăzându-se pedepse foarte aspre pentru cei care nu vor dovedi imposibilitatea revînzării.

10. Se va prevedea că eliberarea unei chitanțe, în două (sau trei) exemplare, este obligatorie la *orice* rechiziție (mai ales la sate și pe căile ferate). Se vor tipări carnetele cu asemenea chitanțe. Cei care fac rechiziții fără să elibereze chitanțe vor fi pedepsiți cu moartea prin împușcare.

11. Aceeași pedeapsă va fi aplicată membrilor oricăror detașamente de rechiziție, de aprovizionare etc. pentru orice acțiuni vădit nedrepte față de populația muncitoare sau care încalcă regulamentele și legile în vigoare și sînt de natură să provoace nemulțumiri în rîndurile populației, precum și pentru neîntocmirea procesului-verbal și neeliberarea copiei respective persoanei căreia i s-a rechiziționat ceva sau i s-a aplicat vreo sancțiune.

12. Să se prevadă că muncitorii și țăranii săraci din regiunile înfometate au dreptul la trenuri marșrutizate direct pe adresa *lor*, cu respectarea următoarelor condiții : 1) o adeverință de la organizațiile locale (Sovietul de deputați + obligatoriu sindicatul etc.) ; 2) alcătuirea unui detașament care să poarte răspunderea ; 3) includerea în el a unor detașamente din alte localități ; 4) participarea unui controlor și a unui comisar de la Comisariatul aprovizionării, Comisariatul militar, Comisariatul căilor de comunicație etc. ; 5) controlul acelorași la sosirea trenului și la distribuirea cerealelor, urmînd ca o parte ($\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{2}$ sau chiar mai mult) să fie dată *obligatoriu* Comisariatului pentru aprovizionare.

13. Cu titlu de excepție, avîndu-se în vedere că unii *muncitori* feroviari resimt deosebit de acut urmările foametei și dată fiind importanța deosebită a căilor ferate pentru transportul cerealelor, se va stabili temporar că :

detașamentele de aprovizionare sau de combatere a speculei, rechiziționînd cerealele, eliberează chitanțe celor de la care au fost rechiziționate și încarcă cerealele în

vagoane, pe care le trimit pe adresa *Comitetului pentru aprovizionarea lucrătorilor de la căile ferate*, cu condiția respectării următoarelor forme de control: 1) expedierea fiecărui vagon de acest fel va fi comunicată telegrafic Comisariatului aprovizionării și Comisariatului căilor de comunicație; 2) reprezentanți ai Comisariatului aprovizionării și ai Comisariatului căilor de comunicație vor fi chemați să întâmpine vagonul și să repartizeze cerealele sub controlul Comisariatului aprovizionării.

Scris la 2 august 1918

*Publicat pentru prima oară în 1931,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XVIII*

Se tipărește după manuscris

CU PRIVIRE LA CONDIȚIILE DE ADMITERE
ÎN INSTITUȚIILE DE ÎNVĂȚĂMÎNT SUPERIOR
DIN R.S.F.S.R.

PROIECT DE HOTĂRIRE
A CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI ¹⁸

Consiliul Comisarilor Poporului însărcinează Comisariatul pentru învățămîntul public să elaboreze de îndată o serie de hotărîri și dispoziții, care, în cazul cînd numărul doritorilor de a intra în instituții de învățămînt superior va depăși numărul obișnuit de locuri, să permită luarea unor măsuri cît mai urgente care să asigure posibilitatea de a învăța tuturor doritorilor și să excludă nu numai orice privilegii juridice, ci și orice privilegii de fapt pentru clasele avute. În primul rînd trebuie să fie primiți neapărat cei proveniți din rîndurile proletariatului și ale țărănimii sărace, cărora să li se acorde burse.

Scris la 2 august 1918

*Publicat la 6 august 1918,
în ziarul „Izvestiia C.Ė.C. din Rusia”
nr. 166*

Se tipărește după manuscris

SCRISOARE CĂTRE MUNCITORII DIN ELEȚ¹⁹

Am primit o tăietură dintr-un ziar din Eleț, în care se relatează cum s-a desfășurat adunarea extraordinară din 27 iulie a organizației din Eleț a partidului eserilor de stînga. Din această relatare aflu că Mocenov a prezentat un raport asupra Conferinței de la Saratov a eserilor, conferință la care 8 organizații s-au pronunțat pentru aprobarea tacticii Comitetului lor Central, pe care d-l Kolegaev a căutat să-l justifice, iar 13 (treisprezece) organizații s-au pronunțat pentru reorganizarea partidului și schimbarea tacticii.

Printre altele, tov. Rudakov a cerut insistent la această adunare „să se procedeze la reorganizarea partidului nostru“ (al eserilor de stînga), să i se schimbe denumirea, să fie curățite rîndurile lui și să fie cu orice preț evitate descompunerea și dispariția lui. Apoi un oarecare Kriukov a relatat că ar fi discutat la Moscova cu reprezentanți ai puterii centrale, că tovarășii Avanesov, Sverdlov și Bonci-Bruevici i-ar fi declarat că din punctul de vedere al Puterii sovietice existența partidului socialist-revoluționar de stînga este de dorit, că eu, într-o convorbire avută cu el, i-aș fi declarat același lucru, arătînd că și comuniștii s-au îndepărtat atît de mult de teoria lor dinainte, de ceea ce scrie în cărți, încît în prezent nu mai au nici un program, iar platformele conțin foarte multe idei împrumutate indirect din teoria „narodnică“ etc. etc.

Socot de datoria mea să declar că toate acestea nu sînt decît basme și că nu am stat de vorbă cu nici un Kriukov. Rog insistent pe tovarășii muncitori și țărani din județul Eleț să fie foarte circumspecți cu eserii de stînga, care prea adeseori spun lucruri neadevărate.

În treacăt, aș vrea să arăt în cîteva cuvinte ce părere am eu despre ei. Este clar că indivizi ca Kolegaev & Co. sînt simpli pioni în mîinile albgardiștilor, ale monarhiștilor și Savinkovilor, care au dovedit la Iaroslavl cine „a profitat“ de pe urma rebeliunii eserilor de stînga. Nesocotința și lipsa de caracter i-au adus pe domnii Kolegaevi în acest hal de decădere; nici nu meritau altceva. „Lachei ai Savinkovilor“ — iată cum îi va numi istoria. Dar faptele arată că printre eserii de stînga sînt oameni (iar la Saratov ei formează majoritatea) cărora le-a fost rușine de această nesocotință, de această lipsă de caracter, de acest rol de lachei ai monarhismului și ai intereselor moșierești. Dacă acești oameni vor să schimbe pînă și denumirea partidului lor (după cum am auzit, vor să-și zică „obștiști-comuniști“ sau „narodnici-comuniști“ etc.), nu putem decît să salutăm această intenție.

În primul rînd dezacordul cu marxismul, iar în al doilea rînd acordul deplin cu teoria „folosirii egalitare a pămîntului“ (și cu legea respectivă) — iată ce constituie baza pur ideologică a acestui narodnicism, și comuniștii-bolșevici n-au refuzat niciodată o alianță cu el.

Noi sîntem pentru o astfel de alianță, pentru o înțelegere cu țărănimea mijlocașă, deoarece noi, muncitorii comuniști, nu trebuie să ne despărțim de ea și sîntem gata să-i facem o serie de concesii. Noi am dovedit acest lucru, și l-am dovedit nu cu vorbe, ci cu fapte, căci am aplicat și aplicăm cît se poate de loial legea cu privire la socializarea pămîntului, cu toate că nu sîntem în totul de acord cu ea²⁰. Am fost și sîntem în genere pentru o luptă necruțătoare împotriva chiaburilor, dar sîntem pentru o înțelegere cu țăranul mijlocaș și pentru o unire strînsă cu sărăcimea satelor. Nu trebuie să se creadă că o înțelegere cu țăranul mijlocaș înseamnă neapărat o înțelegere cu eserii de stînga. Nicidecum.

Legea socializării a fost adoptată de noi într-o vreme cînd nu aveam nici o înțelegere cu eserii de stînga ; și această lege înseamnă tocmai înțelegerea noastră cu țărării mijlocași, cu masa țărănească, și nu cu intelectualii eseri de stînga.

Tovarăși muncitori și țărani, nu alergați după o înțelegere cu eserii de stînga, căci noi am văzut și ne-am convins din experiență că nu te poți bizui pe ei ; răspîndiți comunismul în rîndurile sărăcimii satelor, majoritatea va fi de partea noastră. Căutați să faceți concesiile țăranului mijlocaș, să aveți o atitudine cît mai atentă, cît mai dreaptă față de el ; lui putem și trebuie să-i facem concesiile. Fiți necruțători cu infimul mănunchi de exploatatori, inclusiv chiaburii, speculanții de cereale, care se îmbogățesc de pe urma lipsurilor pe care le îndură poporul, de pe urma înfometării masei muncitorești, — fiți necruțători cu mănunchiul de chiaburi care sug sîngele oamenilor muncii.

V. Ulianov (N. Lenin)

Moscova, 6 august 1918

„Sovetskaia Gazeta” (Elet)
nr. 73 din 11 august 1918

Se tipărește după textul
apărut în ziar

TOVARĂȘI MUNCITORI ! PORNIM LA LUPTA FINALĂ, HOTĂRÎTOARE !

Republica sovietică este înconjurată de dușmani. Dar ea va învinge și pe dușmanii din afară și pe cei dinăuntru. În masele muncitoare se și observă un avînt care este cheazășia victoriei. Se și observă cum se înteeșc scînteile și izbucnirile vîlvătăii revoluționare în Europa occidentală, care ne dau certitudinea victoriei apropiate a revoluției muncitorești internaționale.

Dușmanul din afară al Republicii Sovietice Socialiste Ruse este în momentul de față imperialismul anglo-francez și cel japono-american. Acest dușman atacă acum Rusia ; el jefuiește pămînturile noastre, a ocupat Arhanghelskul și, pornind de la Vladivostok, a înaintat (dacă ar fi să dăm crezare ziarelor franceze) pînă la Nikolsk-Ussuriisk. El a cumpărat pe generalii și ofițerii corpului de armată cehoslovac și atacă Rusia pașnică într-un mod tot atît de bestial și de prădalnic ca și germanii în februarie, cu deosebirea însă că anglo-japonezii urmăresc nu numai cotropirea și jefuirea pămîntului rusesc, ci și răsturnarea Puterii sovietice în vederea „restabilirii frontului“, adică pentru a tîrî din nou Rusia în războiul imperialist (sau mai simplu — tîlhăresc) dintre Anglia și Germania.

Capitaliștii anglo-japonezi vor să restaureze puterea moșierilor și capitaliștilor în Rusia pentru a împărți împreună cu ei prada jefuită în război, pentru a aservi pe muncitorii și țărani ruși capitalului anglo-francez, pentru a stoarce din sudoarea lor dobînzi la împrumutu-

rile de multe miliarde, pentru a stinge vîlvătaia revoluției socialiste care a izbucnit la noi și care amenință tot mai mult să cuprindă lumea întregă.

Fiarele imperialismului anglo-japonez nu vor avea destule forțe pentru a ocupa și a subjugă Rusia. De astfel de forțe nu dispune nici măcar vecina noastră Germania, după cum a dovedit „experiența” ei cu Ucraina. Anglo-japonezii sperau să ne ia prin surprindere. Dar n-au reușit. Muncitorii din Petrograd, apoi cei din Moscova, iar după ei și muncitorii din întreaga regiune industrială centrală se ridică tot mai uniți, tot mai dîrji, în mase tot mai mari și cu un spirit de abnegație mereu crescînd. În aceasta stă cheazășia victoriei noastre.

Pornind război împotriva Rusiei pașnice, rechinii capitaliști anglo-japonezi contează și pe alianța lor cu dușmanii dinăuntru ai Puterii sovietice. Știm prea bine cine sînt acești dușmani dinăuntru. Sînt capitaliștii, moșierii, chiaburii și odraslele lor, care urăsc puterea muncitorilor și a țăranilor muncitori, a țăranilor care nu sug sîngele consătenilor lor.

Valul răscoalelor chiaburești se extinde în Rusia. Chiaburul nutrește o ură turbată împotriva Puterii sovietice și este gata să sugrume, să masacreze sute de mii de muncitori. Dacă chiaburii ar reuși să învingă, știm bine că ei ar ucide fără milă sute de mii de muncitori, că, aliindu-se cu moșierii și cu capitaliștii, ar restabili regimul de ocnă pentru muncitori, ar desființa ziua de lucru de 8 ore și ar readuce fabricile și uzinele sub jugul capitaliștilor.

Așa a fost în toate revoluțiile europene de pînă acum, cînd, profitînd de slăbiciunea muncitorilor, chiaburii au reușit să impună o revenire de la republică la monarhie, de la puterea oamenilor muncii la atotputernicia exploatatorilor, bogătașilor și trîntorilor. Așa s-a întîmplat sub ochii noștri în Letonia, Finlanda, Ucraina și Gruzia. Pretutindeni, chiaburimea lacomă, ghiftuită și feroce s-a unit cu moșierii și cu capitaliștii împotriva muncitorilor și împotriva sărăcimii în general. Pretutindeni a reprimat ea cu cruzime fără seamă clasa muncitoare. Pretutindeni

s-a aliat ea cu *capitaliștii străini* împotriva muncitorilor din propria ei țară. Așa au procedat și procedează cadeții, eserii de dreapta, menșevicii; este de ajuns să ne amintim ce isprăvi au săvârșit ei în „cehoslovacia”²¹. Așa procedează, din nesocotință și din lipsă de caracter, și eserii de stînga, care cu rebeliunea lor de la Moscova au dat o mîna de ajutor albgardiștilor din Iaroslavl, cehoslovacilor și albilor din Kazan; nu degeaba și-au atras acești eseri de stînga laudele lui Kerenski și ale prietenilor lui — imperialiștii francezi.

Este în afară de orice îndoială că chiaburii sînt dușmani înrăiți ai Puterii sovietice. Ori chiaburii vor masacra mii și mii de muncitori, ori muncitorii vor strivi fără cruțare răscoalele acestei prădalnice minorități a popoului, ale chiaburimii, împotriva puterii oamenilor muncii. Cale de mijloc nu poate fi aici. Pacea este cu desăvîrșire exclusă: chiaburul se poate împăca — și se poate împăca lesne — cu moșierul, cu țarul și cu popa, chiar dacă s-a certat cu ei, dar cu clasa muncitoare *nici o dată*.

De aceea spunem că lupta împotriva chiaburimii este lupta *finală*, hotărîtoare. Aceasta nu înseamnă că nu mai pot fi alte răscoale chiaburești sau alte agresțiuni ale capitalismului străin împotriva Puterii sovietice. Expresia „luptă finală” înseamnă că în țara noastră s-a răscolat împotriva noastră ultima și cea mai numeroasă dintre clasele *exploatoare*.

Chiaburii sînt exploatorii cei mai feroci, cei mai brutali, cei mai sălbatici, și nu o dată s-a întîmplat în istoria altor țări ca ei să restaureze puterea moșierilor, a regilor, a popilor, a capitaliștilor. Chiaburii sînt mai numeroși decît moșierii și capitaliștii, dar nu sînt totuși decît o minoritate în popor.

Să admitem că în Rusia — vorbesc de Rusia dinainte, de pe vremea cînd rechinii încă nu-i smulseseră Ucraina și alte teritorii — există vreo 15 000 000 de familii de țărani cultivatori de pămînt. Din aceste 15 000 000 de familii, vreo 10 000 000, de bună seamă, sînt familii de țărani săraci, care trăiesc din vînzarea forței lor de muncă sau se îndatorează la bogătani, sau n-au surplusuri

de cereale și sînt extrem de ruinați de pe urma războiului. Vreo 3 000 000 trebuie considerate familii de țărani mijlocași, iar nu mai mult de 2 000 000 — familii de chiaburi, bogățani și speculanți de cereale. Acești vampiri s-au îmbogățit din mizeria poporului în timpul războiului; ei au strîns mii și sute de mii de ruble, urcînd prețurile la grîu și la alte produse. Acești păianjeni s-au îngrașat pe spinarea țăranilor ruinați de război, pe seama muncitorilor flămînzi. Aceste lipitori au supt sîngele oamenilor muncii, îmbogățindu-se cu atît mai mult cu cît mai mult flămînzeau muncitorii de la orașe și din fabrici. Acești vampiri au acaparat și acapareză pămînturile moșierești și jecmănesc mereu pe țăranii săraci.

Acestor chiaburi le declarăm un război necruțător! Moarte lor! Ură și dispreț față de partidele care-i apără: eserii de dreapta, menșevicii și actualii eseri de stînga! Muncitorii trebuie să zdrobească cu mîna de fier răscoalele chiaburilor, care se aliază cu capitaliștii străini împotriva oamenilor muncii din propria lor țară.

Chiaburii profită de starea înapoiată și de fărîmițarea sărăcimii satelor. Ei o ațîță împotriva muncitorilor, o corup uneori, dîndu-i posibilitatea „să se procopsească” cu vreo cîțiva poli de pe urma speculei cu cereale (dar jefuind-o totodată de multe mii de ruble). Chiaburii caută să atragă de partea lor pe țăranul mijlocaș, și uneori acest lucru le reușește.

Dar clasa muncitoare nu este cîtuși de puțin obligată să se despartă de țăranul mijlocaș. Clasa muncitoare nu se poate împăca cu chiaburul, dar poate căuta și caută să ajungă la o *înțelegere* cu țăranul mijlocaș. Guvernul muncitoresc, adică guvernul bolșevic, *a dovedit* acest lucru în fapte, și nu în vorbe.

Am dovedit acest lucru adoptînd și aplicînd cu strictețe legea cu privire la „socializarea pămîntului”; în această lege se fac *multe* concesii intereselor și vederilor țăranului mijlocaș.

Am dovedit acest lucru *triplînd* (acum cîteva zile) prețurile la cereale²², căci recunoaștem pe deplin că adeseori venitul țăranului mijlocaș nu corespunde actuale-

lor prețuri ale produselor industriale și *trebuie* să fie mărit.

Orice muncitor conștient va explica acest lucru țărânului mijlocăș și va căuta să-i dovedească cu răbdare, cu perseverență, de repetate ori, că pentru țărânul mijlocăș socialismul este infinit mai avantajos decât puterea țarilor, a moșierilor și a capitaliștilor.

Puterea muncitorească n-a nedreptățit niciodată și nici nu va nedreptăți pe țărânul mijlocăș, pe când puterea regilor, a moșierilor, a capitaliștilor și a chiaburilor nu numai că-l nedreptățește, dar îl și strivește, jefuiește și ruinează în toate țările, fără excepție, inclusiv Rusia.

O alianță cât mai strânsă și unire deplină cu sărăcimea satelor; concesi și înțelegere cu țărânul mijlocăș; reprimarea necruțătoare a chiaburilor, a acestor lipitori, vampiri și jefuitori ai poporului, a acestor speculanți care se îmbogățesc de pe urma foametei, — iată care este programul muncitorului conștient. Iată politica clasei muncitoare.

*Scris în prima jumătate a lunii
august 1918*

*Publicat pentru prima oară
la 17 ianuarie 1925, în ziarul
„Raboczia Moskva” nr. 14*

Se tipărește după manuscris

CUVÎNTARE ROSTITĂ
LA MITINGUL DIN RAIONUL SOKOLNIKI
9 AUGUST 1918²³

SCURTĂ DARE DE SEAMĂ APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

(Aplauze care nu conțin timp îndelungat.) Am intrat în al cincilea an de război, și acum toată lumea vede clar cine a avut nevoie de el. Cei bogați s-au îmbogățit și mai mult, pe cînd cei săraci se sufocă acum literalmente sub jugul capitalismului. Pe oamenii săraci acest război i-a costat jertfe sîngeroase, iar ca răsplată au căpătat doar foametea, șomajul și un laț care-i sugrumă și mai rău decît înainte.

Războiul a fost început de tâlharii englezi și germani, care nu mai încăpeau unii de alții; de aceea fiecare dintre ei și-a pus în gînd să-l sugrume pe celălalt, vărșînd în acest scop rîuri de sînge muncitoresc. Fiecare dintre ei afirmă că este animat de grijă pentru binele poporului, dar în fapt lucrează pentru binele buzunarului său.

Anglia jefuiește coloniile germane cotochite de ea, o parte din Palestina și din Mesopotamia; la rîndul ei, Germania jefuiește Polonia, Kurlanda, Lituania și Ucraina. Milionarii acestor țări și-au înzecit averile, dar ei și-au greșit totuși socotelile.

Înceleștați într-o luptă pe viață și pe moarte, acești jefuitori s-au trezit la marginea prăpastiei. Ei nu mai sînt în stare să oprească războiul, care împinge inevitabil popoarele la revoluție.

Revoluția rusă a împrăștiat scînteii în toate țările lumii și a apropiat și mai mult de marginea prăpastiei imperialismului, care a luat-o razna.

Tovarăși, situația noastră este grea, dar trebuie să biruim toate greutatele și să păstrăm în mâinile noastre steagul revoluției socialiste, înălțat de noi.

Muncitorii din toate țările ne privesc cu speranță. Voi le auziți glasul: rezistați încă puțin, spun ei. Sînteți înconjurați de dușmani, dar noi vă vom veni în ajutor și, cu eforturi comune, vom azvîrli în cele din urmă în prăpastie pe tîlharii imperialiști.

Noi auzim acest glas și jurăm: da, vom rezista, vom lupta din răsputeri la postul nostru și nu vom depune armele în fața contrarevoluției mondiale care ne atacă!

„Izvestiia C.E.C. din Rusia” nr. 171
din 11 august 1918

Se tipărește după textul
apărut în ziar

PROIECT DE TELEGRAMĂ
CĂTRE TOATE SOVIETELE DE DEPUTAȚI
CU PRIVIRE LA ALIANȚA
DINTRE MUNCITORI ȘI ȚĂRANI ²⁴

Comitetele sărăcimii sînt necesare în lupta împotriva chiaburilor, împotriva bogătanilor și exploatatorilor, care jecmănesc pe țărani muncitori. Dar între chiaburi, care constituie o mică minoritate, și sărăcime sau semiproletari se află pătura țăranilor mijlocași. Niciodată și în nici o privință nu a preconizat Puterea sovietică că trebuie dusă o luptă împotriva țăranimii mijlocașe și nici nu a luptat împotriva ei. Orice acțiuni sau măsuri contrare merită să fie condamnate în modul cel mai categoric și trebuie să fie curmate fără întârziere. Guvernul socialist este dator să ducă o politică de înțelegere cu țăranimea mijlocașă. Puterea sovietică a dovedit nu o dată, prin fapte, hotărîrea sa fermă de a urma această politică. Cele mai importante dintre aceste fapte sînt: adoptarea de către majoritatea comuniștilor (bolșevici) a legii cu privire la socializarea pămîntului și aplicarea strict loială a acestei legi, apoi triplarea prețurilor la cereale (decretul din ... august 1918). Același este și sensul decretului cu privire la mașinile agricole ²⁵ etc. Se recomandă tuturor să respecte cu strictețe politica expusă mai sus.

Scris la 16 august 1918

*Publicat pentru prima oară în 1931,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XVIII*

Se tipărește după manuscris

CUVÎNTĂRI ROSTITE LA ȘEDINȚA
COMITETULUI DE PARTID DIN MOSCOVA
ÎN LEGĂTURĂ CU ORGANIZAREA
GRUPELOR DE SIMPATIZANȚI

16 AUGUST 1918 ²⁶

DIN PROCESUL-VERBAL

1

Se resimte o mare lipsă de forțe, dar în mase există forțe care pot fi folosite. Trebuie să acordăm mai multă încredere masei muncitorești și să știm să luăm forțe din rîndurile ei. Măsuri în acest scop : atragerea în partid a simpatizanților din rîndurile tineretului, din syndicate. Chiar dacă cotizațiile vor fi plătite cu întârziere, nu e nimic primejdios în aceasta. Dacă trimitem 6 000 pe front, iar în schimb primim alți 12 000, nu va fi cine știe ce lucru primejdios. Influența noastră morală trebuie folosită pentru sporirea rîndurilor partidului nostru.

La mitingurile noastre iau foarte rar cuvîntul forțe noi, ceea ce ar fi însă cît se poate de dorit, căci ele vor aduce o notă proaspătă în cuvîntările lor. O încercare în acest sens trebuie organizată într-un fel sau altul. Trebuie să luăm tineri din mediul muncitoresc, astfel încît să existe un control al masei muncitorești. Viața însăși cere ca foarte mulți membri de partid să plece pe front înainte ca japonezii și americanii să-și fi consolidat pozițiile în Siberia. În locul forțelor vechi trebuie aduse forțe noi, tinere.

2

Membrii de partid trebuie să desfășoare printre muncitori o agitație intensă. Nu trebuie lăsați în munci de birou tovarăși care știu să facă ceva cît de cît mai util.

Trebuie lărgită sfera influenței noastre asupra masei muncitorești. Se observă că celulele dau dovadă de prea

puțină inițiativă, activitatea lor pe teren ar fi foarte utilă în sensul înrîuririi pe care ar exercita-o asupra celor fără partid. Va trebui să dăm atenție cluburilor, să luăm din mase activiști de partid.

Nu trebuie să luăm oameni care vin de dragul posturilor ; asemenea oameni trebuie alungați din partid.

*Publicat pentru prima oară
la 22 ianuarie 1928,
în ziarul „Pravda” nr. 19*

*Se tipărește după exemplarul
manuscris al procesului-verbal*

SCRISOARE CĂTRE MUNCITORII AMERICANI

Tovarăși ! Un bolșevic rus care a participat la revoluția din 1905 și care a stat apoi mulți ani în țara dv. s-a oferit să vă aducă scrisoarea de față²⁷. I-am acceptat oferta cu atît mai bucuros cu cît proletarii revoluționari americani sînt tocmai acum chemați să joace un rol deosebit de important ca dușmani neîmpăcați ai imperialismului american, imperialismul cel mai proaspăt, cel mai puternic, ultimul în ordinea participării la măcelul mondial al popoarelor pentru împărțirea profiturilor stoarse de capitaliști. Miliardarii americani, acești stăpîni de sclavi din zilele noastre, au deschis acum o pagină deosebit de tragică în sîngeroasa istorie a sîngerosului imperialism, dîndu-și asentimentul — direct sau indirect, fățiș sau fățarnic camuflat, asta nu contează, — la expediția armată a fiarelor anglo-japoneze în scopul sugrumării primei republici socialiste.

Istoria Americii moderne, civilizate a început cu unul dintre marile războaie cu adevărat eliberatoare, cu adevărat revoluționare, care sînt atît de rare printre numeroasele războaie de jaf provocate, ca și actualul război imperialist, de certurile dintre regi, moșieri și capitaliști pentru împărțirea teritoriilor cotropite sau a profiturilor adunate prin jaf. Acesta a fost războiul poporului american împotriva tîlharilor englezi, care asupreau și țineau în robie colonială America, după cum astăzi încă acești vampiri „civilizați“ asupresc și țin în robie colonială sute de milioane de oameni în India, Egipt și în toate colțurile lumii.

De atunci au trecut aproximativ 150 de ani. Civilizația burgheză a adus toate roadele ei imbelșugate. America a ocupat printre țările libere și civilizate primul loc în ceea ce privește nivelul de dezvoltare a forței productive a muncii umane asociate, în ceea ce privește folosirea mașinilor și a tuturor minunilor tehnicii moderne. Dar ea a ocupat totodată unul dintre primele locuri în ceea ce privește adâncimea prăpastiei dintre mănunchiul de miliardari nerușinați, care se bălăcesc în noroi și lux, de o parte, și milioanele de oameni ai muncii, care trăiesc veșnic în pragul mizeriei, de altă parte. Poporul american, care a dat lumii un model de război revoluționar împotriva robiei feudale, a căzut în robia modernă, capitalistă, salariată, în robia unui mănunchi de miliardari, și îndeplinește rolul de călău năimit, care, în interesul canaliilor îmbuibate, a sugrumat în 1898 Filipinele sub pretextul de a le „elibera”²⁸, iar în 1918 vrea să sugrume Republica Socialistă Rusă sub pretextul de „a o apăra” de germani.

Dar cei patru ani de măcel imperialist n-au trecut în zadar. Fapte evidente și incontestabile au demascât definitiv înșelarea poporului de către nemernicii ambelor grupuri de tâlhari, atât ai celui englez cât și ai celui german. Prin rezultatele lor, cei patru ani de război au demonstrat legea generală a capitalismului aplicată la războiul dintre tâlhari pentru împărțirea prăzii lor : cei mai bogați și mai puternici dintre ei s-au îmbogățit și au jefuit mai mult decât toți ceilalți : cei mai slabi dintre ei au fost jefuiți, sfîșiți, striviți și sugrumați pînă la capăt.

Tîlharii imperialismului englez erau, prin numărul „sclavilor” lor „coloniali”, cei mai puternici dintre toți. Capitaliștii englezi nu numai că n-au pierdut nici o palmă din teritoriile „lor” (adică din teritoriile cotropite de ei în decursul veacurilor), dar au și cotropit toate coloniile germane din Africa, au cotropit Mesopotamia și Palestina, au sugrumat Grecia și au început să jefuiască Rusia.

Tîlharii imperialismului german erau mai puternici decât ceilalți în ceea ce privește organizarea și disciplina trupelor „lor”, dar mai slabi în ceea ce privește posesiunile coloniale. Ei și-au pierdut toate coloniile, dar au co-

tropit jumătate din Europa, au sugrumat cel mai mare număr de țări mici și de popoare slabe. Ce măreț război „de eliberare“ de ambele părți ! Cît de bine „își apără patria“ tâlharii ambelor grupuri, capitaliștii anglo-francezi și capitaliștii germani, laolaltă cu lacheii lor, social-șovi-niștii, adică socialiștii care au trecut de partea „*propriei*“ lor burghezii.

Miliardarii americani erau, poate, cei mai bogați dintre toți și aveau cea mai puțin amenințată poziție geografică. Ei s-au îmbogățit într-o măsură mai mare decît toți ceilalți și au făcut ca toate țările, chiar și cele mai bogate, să le devină tributare. Acești miliardari au adunat prin jaf sute de miliarde de dolari. Și pe fiecare dolar se văd urme de noroi : noroiul tratatelor secrete dintre Anglia și „aliații“ ei, dintre Germania și vasalii ei, al acestor tratate de împărțire a prăzii, de „asistență“ reciprocă în asuprairea muncitorilor și prigonirea socialiștilor internaționaliști. Fiecare dolar e stropit de noroiul „bănoaselor“ furnituri militare, care în fiecare țară au îmbogățit pe cei bogați și au ruinat pe cei săraci. Pe fiecare dolar se văd urme de sînge : sînt picături din rîurile de sînge pe care și l-au vărsat cei 10 000 000 de morți și 20 000 000 de schilodiți în marea, nobila și sfînta luptă de eliberare dusă pentru a se decide căruia dintre tâlhari, celui englez sau celui german, să-i revină mai multă pradă, care dintre călăi, cel englez sau cel german, să fie *primul* printre sugrumătorii popoarelor slabe din lumea întregă.

Și dacă tâlharii germani au bătut recordul atrocității în masacrele lor militare, nu e mai puțin adevărat că tâlharii englezi au bătut recordul nu numai prin numărul coloniilor cotoprite, ci și prin rafinamentul respingătoarei lor ipocrizii. Chiar în momentul de față presa burgheză anglo-franceză și cea americană răspîndesc în milioane și milioane de exemplare știri mincinoase și calomnioase cu privire la Rusia, căutînd cu fățarnicie să justifice expediția de jaf întreprinsă de guvernele lor împotriva țării noastre prin dorința de „a o apăra“, chipurile, împotriva germanilor !

Pentru a dezminți această odioasă și mîrșavă minciună, nu-i nevoie de prea multe lămuriri : e suficient să indicăm

un singur fapt îndeobște cunoscut. Când în octombrie 1917 muncitorii din Rusia au răsturnat guvernul imperialist din țara lor, Puterea sovietică, puterea muncitorilor și țăranilor revoluționari, a propus deschis o pace dreaptă, fără anexiuni și contribuții, o pace cu respectarea deplină a egalității în drepturi a tuturor națiunilor; Puterea sovietică a propus o astfel de pace *tuturor* țărilor beligerante.

Și tocmai burghezia anglo-franceză și americană a fost aceea care n-a acceptat propunerea noastră, care nici n-a vrut să stea de vorbă cu noi despre o pace generală! Tocmai *ea* a trădat interesele tuturor popoarelor și a prelungit măcelul imperialist!

Tocmai ea, urmărind să târască din nou Rusia în războiul imperialist, a refuzat să ducă tratative de pace și, prin aceasta, a dezlegat mâinile capitaliștilor germani, ale acestor tâlhari de aceeași speță cu ea, care au impus Rusiei pacea anexionistă și silnică de la Brest!

E greu de imaginat o fățarnicie mai mîrșavă decît aceea cu care burghezia anglo-franceză și americană aruncă asupra noastră „vina” *pentru* pacea de la Brest. Tocmai capitaliștii din țările de care depindea ca tratativele de la Brest să se transforme în tratative generale pentru o pace generală, tocmai ei se erijează în „acuzatori” ai noștri! Tîlharii imperialismului anglo-francez, care s-au îmbogățit din jaful practicat în colonii și din măcelul în care au tîrît popoarele, au prelungit războiul cu aproape un an întreg după pacea de la Brest și tocmai ei ne „acuză” *pe noi*, bolșevicii, care am propus o pace dreaptă tuturor țărilor, — *pe noi* care am rupt, am publicat și am ținut la stîlpul infamiei criminalele tratate secrete dintre fostul țar și capitaliștii anglo-francezi.

Muncitorii din lumea întreagă, indiferent de țara în care trăiesc, ne salută, ne simpatizează și ne aplaudă pentru faptul că am rupt verigile de fier ale legăturilor imperialiste, ale murdarelor tratate imperialiste, ale cătușelor imperialiste, — pentru faptul că ne-am cucerit libertatea, făcînd în acest scop sacrificii dintre cele mai grele, — pentru faptul că noi, ca republică socialistă, deși sfișiată și jefuită de imperialiști, am rămas în

На каждом дождь сивой крови — из того моря,
 крови, которую пролили 10 миллионов убийств и 20
 миллионов искалеченных в Великой, благород-
 ной, освободительной, священной борьбе за свободу,
 английскому или германскому разбойнику придежав
 Бовинья добочи, английские или германские пашаи свои
 ширь первоим из думишкей славяк народов всего мира,

Если германские разбойники побили рекорд по збу-
 ству своих военных расправ, то английские побили рекорд
 не только по количеству коварных козлов, но и по збу-
 ганности своего откровенного лицемерия. Именно Женя
 атмо-французская и американская буржуазная пресса рас-
 пространенной в миллионах и миллионах экземпляров слухи
 и клевету про Россию, лицемерно оправдывая свой импери-
 алистский поход против нас стремлением "защитить" буржуазию
 России от коммунизма!

Теперь подтверждаю эту клевету и подделку слухов, как когда
 Женя много слов: доверенно Женя не один откровенный
 факт. Когда в октябрь 1917 г. рабочие России свергли свое импе-
 риалистское правительство, советская власть, власть революци-
 онных рабочих и крестьян пришла отсюда справедливый
 мир, мир без аннексий и конфискуций, мир с точными
 соблюдением равенства прав для всех наций, — международный
 мир всех воюющих странам.

Именно атмо-французская и американская буржуазия не приняла нашего предложения, именно она
 отказывалась даже разговаривать с нами о всеобщем

a f a r a războiului imperialist și am înălțat în fața întregii lumi steagul păcii, steagul socialismului.

Nu e de mirare că banda imperialiștilor internaționali ne urăște din această cauză, nu e de mirare că ei ne „acuză“ pe noi, că în cor cu ei ne „acuză“ toți lacheii imperialiștilor, inclusiv eserii de dreapta și menșevicii de la noi. În ura acestor cîini de pază ai imperialismului, ca și în simpatia muncitorilor conștienți din toate țările, noi, bolșevicii, vom găsi un nou izvor de încredere în justetea cauzei noastre.

Nu este socialist acela care nu înțelege că victoria asupra burgheziei, trecerea puterii în mâinile muncitorilor, *începerea* revoluției proletare mondiale sînt țeluri pentru care poți și trebuie să *n u* te dai în lături de la nici un sacrificiu, chiar dacă e vorba de sacrificarea unei părți din teritoriu, de a suferi grele înfrîngeri din partea imperialismului. Nu este socialist acela care nu a dovedit *c u f a p t e* că e gata să admită cele mai mari sacrificii din partea patriei „sale“, din moment ce sînt necesare pentru a duce efectiv înainte cauza revoluției socialiste.

Pentru cauza „lor“, adică pentru cucerirea dominației mondiale, imperialiștii din Anglia și Germania nu s-au dat înlături să ruineze și să sugrume o serie întregă de țări, începînd cu Belgia și Serbia și continuînd cu Palestina și Mesopotamia. De ce atunci socialiștii, cînd e vorba de cauza „lor“, de eliberarea oamenilor muncii din lumea întregă de sub jugul capitalului, de cucerirea unei păci trainice generale, de ce trebuie ei să aștepte pînă se va găsi o cale fără jertfe, de ce trebuie ei să se teamă să înceapă lupta înainte de a avea „chezășia“ unui succes ușor, de ce trebuie ei să pună securitatea și integritatea „patriei“ „lor“, create de burghezie, mai presus de interesele revoluției socialiste mondiale? De trei ori merită să fie disprețuiți trădătorii socialismului internațional, lacheii moralei burgheze care gîndesc în felul acesta.

Fiarele de pradă ale imperialismului anglo-francez și american ne „acuză“ de „înțelegere“ cu imperialismul german. O, fățarnicilor! O, nemernicilor, care calomniați guvernul muncitoresc, tremurînd de frică în fața simpa-

tiei pe care ne-o arată muncitorii din propriile „voastre“ țări! Dar fățarnicia voastră va fi demascată. Vă prefaceți că nu înțelegeți ce deosebire există între cazul cînd „socialiștii“ se înțeleg cu burghezia (proprie și străină) *împotriva muncitorilor*, împotriva oamenilor muncii, și cazul cînd, *în scopul de a apăra* pe muncitorii care au învins burghezia din propria lor țară, se încheie o înțelegere cu burghezia unei națiuni *împotriva burgheziei* unei alte națiuni, astfel încît proletariatul să poată folosi contradicțiile dintre diferitele grupuri ale burgheziei.

În realitate, orice european cunoaște foarte bine această deosebire, iar poporul american, după cum voi arăta în cele ce urmează, „a cunoscut-o“ îndeaproape în propria lui istorie. Există înțelegeri și înțelegeri, există fagots et fagots, cum spun francezii.

Cînd rechini imperialismului german și-au trimis în februarie 1918 trupele împotriva Rusiei neînarmate, care își demobilizase armata și care se bizuise pe solidaritatea internațională a proletariatului înainte ca revoluția mondială să se fi maturizat pe deplin, eu nu am ezitat cîtuși de puțin să închei o anumită „înțelegere“ cu monarhiști francezi. Căpitanul francez Sadoul, care în vorbe simpatiza cu bolșevicii, dar în fapt slujea cu credință imperialismul francez, l-a adus la mine pe ofițerul francez de Lubersac. „Sînt monarhist, singurul meu scop este înfrîngerea Germaniei“, mi-a declarat de Lubersac. Asta e ceva de la sine înțeles, am răspuns eu (cela va sans dire). Dar aceasta nu m-a împiedicat cîtuși de puțin „să mă înțeleg“ cu de Lubersac în privința serviciilor pe care voiau să ni le aducă ofițerii geniști francezi în operația de aruncare în aer a liniilor de cale ferată, cu scopul de a stăvili invazia germană. Acesta a fost un model de „înțelegere“ pe care o va aproba orice muncitor conștient, o înțelegere în interesul socialismului. Monarhistul francez și cu mine ne-am strîns unul altuia mîna, cu toate că știam că fiecare dintre noi și-ar spînzura bucuros „partenerul“. Pentru moment însă, interesele noastre coincideau. Împotriva tîlharilor germani care înaintau, noi am folosit, în interesul revoluției ruse și internaționale, interesele opuse și nu mai puțin tîlhărești ale *altor* imperialiști. Noi slujeam astfel

interesele clasei muncitoare din Rusia și din celelalte țări, întăream proletariatul și slăbeam burghezia din lumea întreagă, foloseam o tactică cât se poate de legitimă și obligatorie în orice război, și anume tactica manevrării, a mișcării în zig-zag, a retragerii în așteptarea momentului când revoluția proletară, care se maturizează rapid într-o serie de țări înaintate, *se va fi maturizat pe deplin*.

Și oricât ar urla de furie tâlharii imperialismului anglo-francez și american, oricât ne-ar calomnia ei și oricâte milioane ar cheltui pentru coruperea ziarelor socialist-revoluționare de dreapta, menșevice și a celorlalte ziare social-patriotice, *eu nu voi ezita nici o clipă să închei o „înțelegere“ identică* cu tâlharii imperialismului german în cazul când atacul trupelor anglo-franceze împotriva Rusiei ar reclama-o. Și eu știu foarte bine că tactica mea va fi aprobată de proletariatul conștient din Rusia, Germania, Franța, Anglia, America, într-un cuvânt din toată lumea civilizată. Această tactică va sluji cauza revoluției socialiste, va grăbi venirea ei, va slăbi burghezia internațională și va întări pozițiile clasei muncitoare, care repurtează victorii asupra acestei burghezii.

Este o tactică pe care poporul american a folosit-o de mult, și cu folos pentru revoluție. Pe vremea când el își ducea marea său război de eliberare contra asupritorilor englezi, în fața lui se aflau de asemenea asupritorii francezi și spanioli, care stăpâneau o parte din teritoriul actual al Statelor Unite ale Americii de Nord. În acest crâncen război de eliberare, poporul american a încheiat și el „înțelegeri“ cu unii asupritori împotriva altora, în interesul slăbirii asupritorilor și al întăririi celor care luptau în mod revoluționar împotriva asupririi, în interesul *masei* de asupriți. Poporul american a folosit disensiunile dintre francezi, spanioli și englezi, iar uneori a luptat chiar alături de trupele asupritorilor francezi și spanioli împotriva celor englezi; el a învins mai întâi pe englezi și apoi s-a eliberat (în parte prin răscumpărare) de francezi și de spanioli.

Activitatea istorică nu se aseamănă cu trotuarul de pe Nevski prospekt, spunea marea revoluționar rus Cernișevski²⁹. Cine „admite“ revoluția proletariatului numai

„cu condiția“ ca ea să se desfășoare ușor și lin, ca să existe din capul locului unitatea de acțiune a proletarilor din diferite țări, ca să existe dinainte garanția că revoluția nu va suferi înfrângeri, ca drumul revoluției să fie larg, liber și drept, ca în mersul spre victorie să nu fie uneori nevoie de jertfe dintre cele mai grele, să nu fie nevoie „să rezisti într-o cetate asediată“ sau să te strecuri pe cele mai înguste, impracticabile și periculoase cărări de munte, șerpuitoare — acela nu este revoluționar, acela nu s-a debarasat de pedantismul intelectualității burgheze, acela se va dovedi a fi în fapt un om care alunecă mereu în tabăra burgheziei contrarevoluționare, așa cum fac eserii de dreapta, menșevicii și chiar (deși mai rar) eserii de stînga de la noi.

Mergînd pe urmele burgheziei, domnii aceștia obișnuiesc să ne acuze de „haosul“ creat de revoluție, de „distrușterea“ industriei, de faptul că în țară e șomaj și lipsă de pîine. Cît de fățarnice sînt aceste acuzații din partea unor oameni care au salutat și au susținut războiul imperialist sau care „au fost de acord“ cu Kerenski, promotorul continuării acestui război! Ei știu foarte bine că numai războiul imperialist este cauza tuturor acestor calamități. Revoluția, generată de război, nu poate să nu treacă prin nemaiauzitele greutăți și suferințe lăsate moștenire de acest reacționar, ruinător și îndelungat măcel al popoarelor. A ne acuza pe noi de „distrușterea“ industriei sau de „teroare“ înseamnă a da dovadă de fățarnicie sau de pedantism stupid, de incapacitatea de a înțelege condițiile fundamentale ale acelei înverșunate și extrem de ascuțite lupte de clasă care se numește revoluție.

În fond, „acuzatorii“ de acest soi, dacă „recunosc“ lupta de clasă, se mărginesc s-o recunoască în vorbe, dar în fapt ei cad mereu în utopia mic-burgheză a „înțelegerii“ și „colaborării“ între clase. Căci în perioade de revoluție lupta de clasă ia în mod inevitabil, întotdeauna și în toate țările, forma de *război civil*, iar războiul civil e de neconceput fără distrugeri dintre cele mai grele, fără teroare și fără îngrădirea democrației formale în interesul războiului. Numai popii mieroși — indiferent dacă e vorba de popii creștini sau de cei „laici“, întruchipați în socialiștii

parlamentari, de salon — pot să nu vadă, să nu înțeleagă, să nu simtă această necesitate. Numai niște anchilozați „oameni în cutie“ sînt în stare să se lepede, din acest motiv, de revoluție, în loc să se avînte în luptă cu toată pasiunea și hotărîrea atunci cînd istoria cere ca marile probleme ale omenirii să fie rezolvate prin luptă și război.

În poporul american există tradiții revoluționare, pe care le-au preluat cei mai buni reprezentanți ai proletariatului american; ei și-au exprimat în repetate rînduri simpatia deplină față de noi, bolșevicii. Aceste tradiții sînt: războiul de eliberare dus împotriva englezilor în secolul al XVIII-lea și războiul civil din secolul al XIX-lea. În 1870, America se afla în unele privințe, dacă e să vorbim numai de „distrugerea“ unor ramuri ale industriei și ale economiei naționale, *sub nivelul* anului 1860. Dar cît de pedant, cît de idiot ar fi acela care din *acest* motiv ar încerca să nege marea semnificație istorică-universală, progresistă și revoluționară a războiului civil din 1863—1865 din America!

Reprezentanții burgheziei înțeleg foarte bine că desființarea robiei negrilor și doborîrea puterii stăpînilor de sclavi reprezentau sarcini pentru care merita ca întreaga țară să treacă prin ani îndelungați de război civil, prin abisul ruinei, al distrugerii și terorii, care sînt inerente oricărui război. Dar acum, cînd este vorba de sarcina infinit mai înaltă a desființării robiei *salariate*, capitaliste, a răsturnării puterii burgheziei, — acum reprezentanții și apărătorii burgheziei, precum și socialiștii-reformiști, intimidăți de burghezie și speriați de revoluție, nu pot și nu vor să înțeleagă necesitatea și legitimitatea războiului civil.

Muncitorii americani nu vor merge pe urmele burgheziei. Ei vor fi alături de noi, pentru războiul civil împotriva burgheziei. Întreaga istorie a mișcării muncitorești mondiale și americane îmi întărește această convingere. Îmi amintesc, de asemenea, cuvintele unuia dintre cei mai iubiți conducători ai proletariatului american, cuvintele lui Eugène Debs, care, în „Appeal to Reason“³⁰ — pare-se, la sfîrșitul anului 1915 — în articolul „What shall I fight for“ („Pentru ce voi lupta eu“) — (pe care

la începutul anului 1916 l-am citat la o adunare muncitorească publică care a avut loc la Berna, în Elveția *) —, scria —

— că el, Debs, ar prefera mai curînd să se lase împuşcat decît să voteze credite pentru actualul război criminal și reacționar; că el, Debs, nu cunoaște decît un singur război sfînt, legitim din punctul de vedere al proletarilor, și anume: războiul împotriva capitaliștilor, războiul pentru eliberarea omenirii de robia salariată.

Nu mă miră că Wilson, liderul miliardarilor americani, sluga rechinilor capitaliști, l-a aruncat pe Debs în închisoare. Burghezia poate să se răfuiască cît vrea cu adevărații internaționaliști, cu adevărații reprezentanți ai proletariatului revoluționar! Cu cît va fi ea mai înverșunată și mai bestială, cu atît mai aproape va fi ziua revoluției proletare victorioase.

Sîntem acuzați de distrugerile pricinuite de revoluția noastră... Dar cine sînt acuzatorii? Lacheii burghezi — ai aceleiași burghezii care în cei patru ani de război imperialist, distrugînd aproape toată cultura europeană, a dus Europa la barbarie, la sălbăticie, la înfometare. Această burghezie ne pretinde acum să facem revoluția nu pe terenul acestor distrugeri, nu printre dărîmăturile culturii, printre dărîmăturile și ruinele provocate de război, nu cu oameni sălbăticiți de pe urma războiului. O, cît de umanitară și de dreaptă este această burghezie!

Lacheii ei ne acuză de teroare... Burghezii englezi l-au uitat pe 1649 al lor, iar cei francezi pe 1793 al lor. Teroarea era o măsură dreaptă și legitimă atunci cînd burghezia o folosea în interesul ei și împotriva feudalilor, dar a devenit monstruoasă și criminală atunci cînd muncitorii și țărani săraci au cutezat s-o folosească împotriva burgheziei! Teroarea era o măsură dreaptă și legitimă atunci cînd servea la înlocuirea unei minorități exploatoare cu altă minoritate exploatoare, dar a devenit monstruoasă și criminală atunci cînd a început să fie folosită în interesul răsturnării oricărei minorități exploatoare, în interesul majorității cu adevărat covîrși-

* Vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 27, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 239. — Nota red.

toare, în interesul proletariatului și al semiproletariatului, al clasei muncitoare și al țărănimii sărace!

Burghezia imperialistă mondială a ucis 10 000 000 de oameni și a schilodit alți 20 000 000 de oameni în războiul „ei“, care urmează să decidă care dintre cei doi tâlhari, tâlharul englez sau cel german, va stăpîni întreaga lume.

Dar dacă războiul nostru, războiul asuprașilor și exploatașilor împotriva asuprașilor și exploatașilor, va necesita o jumătate de milion sau un milion de jertfe în toate țările, burghezia va spune că în primul caz jertfele sînt legitime, iar în cel de-al doilea criminale.

Proletariatul va spune cu totul altceva.

Proletariatul își însușește acum pe deplin și din propria sa experiență, își însușește acum, în mijlocul grozviilor războiului imperialist, marele adevăr pe care îl învățăm din toate revoluțiile și pe care l-au lăsat muncitorilor cei mai buni învățători ai lor — întemeietorii socialismului contemporan. Acest adevăr spune că nu poate fi revoluție victorioasă fără *reprimarea împotrivirii exploatașilor*. Atunci cînd noi, muncitorii și țărani muncitori, am cucerit puterea de stat, datoria noastră era să reprimăm împotrivirea exploatașilor. Noi ne mîndrim că am făcut și facem acest lucru. Regretăm că-l facem cu insuficientă fermitate și hotărîre.

Noi știm că în toate țările este inevitabilă împotrivirea turbată a burgheziei față de revoluția socialistă și că împotrivirea ei va crește pe măsură ce va crește această revoluție. Proletariatul va înfrînge împotrivirea burgheziei; în cursul luptei împotriva burgheziei, care opune împotrivire, el se va maturiza definitiv pentru victorie și pentru cucerirea puterii.

Venala presă burgheză poate să trîmbițeze cît vrea, în toată lumea, fiecare greșală pe care o face revoluția noastră. Noi nu ne temem de greșelile noastre. Faptul că a început revoluția încă nu înseamnă că oamenii au devenit sfinți. Clasele de oameni ai muncii, care veacuri de-a rîndul au fost asuprașite, oprimate și ținute cu forța în chingile mizeriei, în bezna inculturii și a ignoranței,

nu pot face fără greșeli o revoluție. Iar cadavrul societății burgheze, după cum am mai spus o dată, nu poate fi pus în coșciug și îngropat în pământ*. Capitalismul ucis putrezește, se descompune în mijlocul nostru, infectând aerul cu miasme, otrăvindu-ne viața, prinzând ceea ce este nou, proaspăt, tânăr și viu în mii de fire și legături care țin de ceea ce este vechi, putred și mort.

La fiecare sută de greșeli ale noastre, pe care burghezia și lacheii ei (inclusiv menșevicii și eserii de dreapta de la noi) le trâmbițează în toată lumea, revin 10 000 de acte mărețe și eroice — cu atât mai mărețe și mai eroice cu cât sînt simple, nevăzute, ascunse în viața de toate zilele a cartierului industrial sau a satului îndepărtat și sînt săvîrșite de oameni care nu sînt obișnuiți (și care nu au posibilitatea) să-și trâmbițeze în toate lumea fiecare succes al lor.

Dar chiar dacă lucrurile ar sta invers — deși știu că această presupunere nu este adevărată —, chiar dacă la fiecare sută din actele noastre juste ar reveni 10 000 de greșeli, chiar și în acest caz revoluția noastră ar fi, și va fi, în fața istoriei universale, o revoluție măreață și de neînving, căci este pentru prima oară cînd nu minoritatea, nu numai cei bogați, nu numai cei culți, ci adevărata masă, imensa majoritate a oamenilor muncii construiesc ei înșiși o viață nouă, rezolvă prin propria lor experiență problemele extrem de grele ale organizării socialiste.

Fiecare greșală în această activitate, în această extrem de conștiințioasă și devotată activitate desfășurată de zeci de milioane de simpli muncitori și țărani în vederea transformării întregii lor vieți, — fiecare greșală de acest fel valorează cît o mie și un milion de succese „fără greșeli“ ale minorității exploatoare, succese în înșelarea și prostirea oamenilor muncii. Căci numai prin astfel de greșeli vor învăța muncitorii și țărani să construiască o viață nouă, vor învăța să se descurce fără capitaliști, numai în felul acesta își vor croi ei

* Vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 36, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 431—432. Nota red.

drum — peste mii de obstacole — spre socialismul victorios.

Săvîrşesc greşeli în activitatea lor revoluţionară creatoare ţaranii noştri, care dintr-o singură lovitură, într-o singură noapte — în noaptea de 25 spre 26 octombrie (stil vechi) 1917 — au desfiinţat orice proprietate privată asupra pămîntului, iar acum, lună de lună, biruind greutatea enormă, îndreptîndu-şi singuri greşelile, înfăptuiesc în practică arhidificila sarcină a organizării noilor condiţii de viaţă economică, a luptei împotriva chiaburilor, a asigurării cu pămînt *a oamenilor muncii* (şi nu a bogătaşilor), a trecerii la marea agricultură *comunistă*.

Săvîrşesc greşeli în activitatea lor revoluţionară creatoare muncitorii noştri, care în cîteva luni au naţionalizat pînă acum aproape toate fabricile şi uzinele mari şi care prin muncă grea, zi de zi, învaţă noua artă de a conduce ramuri întregi ale industriei, organizează întreprinderile naţionalizate, învingînd puternica împotrivire a rutinei, a mentalităţii mic-burgheze, a egoismului, pun piatră cu piatră fundamentul unor *noi* relaţii sociale, al unei *noi* discipline în muncă, al unei *noi* înrîuriri a sindicatelor muncitoreşti asupra membrilor lor.

Săvîrşesc greşeli în activitatea lor revoluţionară creatoare Sovietele noastre, create încă în 1905 printr-un puternic avînt al maselor. Sovietele muncitorilor şi ţăranilor reprezintă un nou *tip* de stat, un *tip* nou, superior, de democraţie, o formă a dictaturii proletariatului, un instrument de guvernare *fără* burghezie şi *împotriva* burgheziei. Pentru prima oară democraţia slujeşte aici masele, oamenilor muncii, încetînd de a fi o democraţie pentru cei bogaţi, cum rămîne ea în toate republicile burgheze, chiar şi în cele mai democratice. Pentru prima oară masele populare rezolvă, pe scara unei ţări cu vreo sută de milioane de locuitori, sarcina exercitării dictaturii proletarilor şi semiproletarilor, sarcină fără a cărei rezolvare *nici nu poate fi* vorba de socialism.

Numai nişte pedanţi sau nişte oameni iremediabil îmbîcşiţi cu prejudecăţi burghezo-democratice sau parla-

mentare pot să dea din umeri întrebându-se nedumeriți ce sînt Sovietele noastre de deputați și agățîndu-se, de pildă, de faptul că alegerile sînt indirecte. Acești oameni n-au uitat nimic și n-au învățat nimic în perioada marilor răsturnări din 1914—1918. Îmbinarea dictaturii proletariatului cu o democrație nouă, democrație pentru oamenii muncii, îmbinarea războiului civil cu o cît mai largă atragere a maselor în viața politică —, o astfel de îmbinare nu se obține dintr-o dată și nu se încadrează în formele învechite ale rutinarului democratism parlamentar. Republica sovietică se conturează în fața noastră ca o lume nouă, lumea socialistă. Și nu este de mirare că această lume nu se naște de-a gata, nu apare deodată, ca Minerva din capul lui Jupiter.

În timp ce vechile constituții burghezo-democratice proclamă pompos, de pildă, egalitatea formală și dreptul la întruniri, Constituția noastră sovietică, proletară și țărănească, se leapădă de fățărnicia egalității formale. Pe vremea cînd republicanii burghezi răsturnau tronuri, ei nu se sinchiseau cîtuși de puțin de egalitate formală între monarhiști și republicani. Cînd este vorba de răsturnarea burgheziei, numai niște trădători sau niște idioți pot cere egalitate formală în drepturi pentru burghezie. Pentru muncitori și țărani „libertatea întrunirilor“ nu face nici doi bani dacă toate clădirile cele mai bune sînt acaparate de burghezie. Sovietele noastre *au luat* de la cei bogați toate clădirile bune, atît la orașe cît și la sate, și *le-au pus pe toate* la dispoziția muncitorilor și țăranilor spre a fi folosite pentru asociațiile și întrunirile lor. Iată cum înțelegem noi libertatea întrunirilor — — — pentru oamenii muncii! Iată sensul și conținutul Constituției noastre sovietice socialiste!

Și iată de ce sîntem cu toții atît de profund convinși că, oricîte calamități s-ar mai abate asupra Republicii noastre sovietice, *ea este și va rămîne invincibilă*.

Ea este și va rămîne invincibilă, pentru că fiecare lovitură din partea imperialismului turbat, fiecare înfrîngere pe care ne-o pricinuieste burghezia internațională

ridică la luptă mereu noi pături de muncitori și țărani, le instruiește cu prețul unor grele sacrificii, le călește și generează un nou eroism în masă.

Noi știm că ajutorul din partea voastră, tovarăși muncitori americani, nu va veni, poate, chiar atît de curînd, căci în țări diferite revoluția se desfășoară sub forme diferite, într-un ritm diferit (și nici nu se poate desfășura altfel). Noi știm că s-ar putea ca revoluția proletară europeană să nu izbucnească încă în săptămînile ce vin, oricît de rapid se maturizează ea în ultimul timp. Noi mizăm pe inevitabilitatea revoluției mondiale, dar aceasta nu înseamnă cîtuși de puțin că mizăm prostește pe inevitabilitatea revoluției într-un anumit termen scurt. Noi am trecut în țara noastră prin două mari revoluții, revoluția din 1905 și cea din 1917, și știm că ele nu se fac nici la comandă, nici în urma unei înțelegeri. Noi știm că împrejurările au scos în frunte detașamentul nostru, detașamentul din Rusia al proletariatului socialist, nu în virtutea meritelor noastre, ci în virtutea stării deosebit de înapoiate a țării noastre, și că pînă la izbucnirea revoluției mondiale sînt posibile un șir de înfrîngeri ale unor revoluții.

Cu toate acestea, știm foarte bine că sîntem de neîn-vins, căci omenirea nu va pieri de pe urma măcelului imperialist, ci va reuși să-i vină de hac. Prima care a sfărîmat lanțul de fier al războiului imperialist a fost țara noastră. Noi am adus grele jertfe în lupta pentru sfărîmarea acestui lanț, dar am reușit să-l sfărîmăm. Ne aflăm acum în afara oricăror legături de dependență imperialistă; noi am înălțat în fața întregii lumi steagul luptei pentru lichidarea definitivă a imperialismului.

Ne aflăm ca într-o cetate asediată atîta timp cît nu ne vin în ajutor alte detașamente ale revoluției socialiste internaționale. Dar aceste detașamente există, ele sînt mai numeroase decît detașamentele noastre și se maturizează, se dezvoltă și se întăresc pe măsură ce atrocitățile imperialismului continuă. Muncitorii o rup cu

social-trădătorii lor, cu alde Gompers, Henderson, Renaudel, Scheidemann și Renner. Muncitorii se apropie încet, dar neabătut de tactica comunistă, bolșevică, de revoluția proletară, care este singura în stare să salveze cultura și omenirea aflate în primejdie de moarte.

Într-un cuvânt, noi sîntem invincibili, căci invincibilă e revoluția proletară mondială.

N. Lenin

20 august 1918

„Pravda” nr. 178 din 22 august 1918

*Se tipărește după textul
apărut în ziar
confruntat cu manuscrisul*

CUVÎNTARE ROSTITĂ
LA MITINGUL DE LA MUZEUL POLITEHNIC
23 AUGUST 1918 ³¹

(Ovații furtunoase.) În ce constă programul nostru? În cucerirea socialismului. În momentul actual al războiului mondial nu există altă ieșire din acest război decât victoria socialismului. Dar mulți nu înțeleg acest lucru. Acum majoritatea omenirii este împotriva acestui măcel sîngeros, dar ea nu poate înțelege legătura lui directă cu orînduirea capitalistă. Grozăviile actualului război sînt evidente pînă și pentru burghezie, dar nu este ea aceea care să lege sfîrșitul războiului de sfîrșitul orînduirii capitaliste... Or, aceasta este ideea principală prin care bolșevicii și socialiștii revoluționari din toate celelalte țări s-au deosebit întotdeauna de cei care vor să aducă pacea pe pămînt păstrînd neștirbită orînduirea capitalistă.

Pentru ce se duc războaiele? Noi știm că majoritatea războaielor au fost purtate în interesul dinastiilor și s-au numit războaie dinastice. Uneori însă au fost războaie duse în interesul celor asuprași. Spartacus a purtat un război pentru apărarea clasei sclavilor. Asemenea războaie au fost și în epoca asuprașii coloniale, care n-a luat sfîrșit nici astăzi, și în epoca sclaviei etc. Acestea au fost războaie drepte, care nu pot fi condamnate.

Dar cînd vorbim despre actualul război european și-l condamnăm, o facem numai pentru că este dus de clasa asuprașitorilor.

Ce scopuri urmăresc beligeranții în războiul actual? Dacă ar fi să dăm crezare diplomaților din toate țările, Franța și Anglia duc război în scopul apărării popoarelor mici împotriva barbarilor, a hunilor germani; la

rîndul ei, Germania duce război împotriva barbarilor cazaci, care amenință poporul civilizat al Germaniei, precum și în scopul apărării patriei împotriva dușmanilor care o atacă.

Noi însă știm că acest război a fost pregătit din timp, el s-a copt pe îndelete și a fost inevitabil. El a fost tot atît de inevitabil pe cît de inevitabil este azi un război între America și Japonia. În ce constă deci această inevitabilitate?

În faptul că capitalismul a concentrat bogățiile pămîntului în mîinile cîtorva state și a împărțit pînă la ultimul petec întregul glob; o nouă împărțire, o nouă îmbogățire nu mai e posibilă decît în dauna altora, un stat nu se mai poate îmbogăți decît în dauna altui stat. O decizie în această problemă poate fi obținută numai prin forță, și de aceea războiul între tîlharii mondiali a devenit inevitabil.

În fruntea beligeranților din actualul război au stat pînă acum două firme principale — Anglia și Germania. Anglia era cea mai puternică țară colonială. Cu toate că populația Angliei propriu-zise nu trece de 40 000 000, populația coloniilor sale depășește 400 000 000. De multă vreme — și în virtutea dreptului celui mai tare — a cotropit ea colonii străine, a cotropit numeroase teritorii și le-a exploatat în folosul ei. Dar în ultimii 50 de ani ea a rămas din punct de vedere economic în urma Germaniei. Industria germană a întrecut industria engleză. Puternicul capitalism de stat al Germaniei s-a unit cu birocratismul, și Germania a bătut toate recordurile.

Între acești doi giganți, problema întîietății nu putea fi decisă altfel decît prin forță.

Dacă, uzînd de dreptul celui mai tare, Anglia a smuls cîndva teritorii Olandei, Portugaliei etc., acum a apărut în scenă Germania și a declarat că i-a venit și ei rîndul să se procopsească pe seama altuia.

Iată deci în ce constă problema: în lupta pentru împărțirea lumii între cei mai puternici. Și pentru că ambele părți posedă capitaluri de sute de milioane, lupta dintre ele s-a transformat într-un război mondial.

Noi știm cîte crime ascunse au fost comise în cursul

acestui război. Tratatetele secrete publicate de noi au dovedit că frazele menite să explice ducerea războiului au rămas vorbe goale și că toate statele, inclusiv Rusia, erau legate prin tratate mîrșave, încheiate de ele în scopul de a se îmibuiba pe socoteala popoarelor mici și slabe. În consecință, cei puternici s-au îmbogățit și mai mult, iar cei slabi au fost striviți.

E greșit să se spună că vinovate de izbucnirea acestui război sînt anumite persoane; e greșit să se spună că regii și țării sînt vinovați de provocarea actualului măcel, — el a fost provocat de capital. Capitalismul a intrat în impas. Acest impas nu este altceva decît imperialismul, care a generat în mod inevitabil războiul dintre puterile rivale în lumea întreagă.

Afirmația că declararea războiului are drept țel eliberarea popoarelor mici a fost o minciună sfruntată. Cei doi tîlhari stau față-n față, măsurîndu-se cu priviri deopotrivă de însetate de sînge, iar în jurul lor zac strivite multe popoare mici.

Noi însă spunem: din măcelul imperialist nu se poate ieși altfel decît prin război civil.

Cînd am spus acest lucru în 1914, ni s-a obiectat că asta seamănă cu o linie dreaptă dusă în spațiu, dar analiza noastră a fost confirmată de întreaga desfășurare ulterioară a evenimentelor. În momentul de față vedem că generalii șovinismului rămîn fără trupe. În Franța, care a suferit cel mai mult de pe urma războiului și care a reacționat cel mai sensibil la lozinca apărării patriei, căci dușmanul se afla la porțile Parisului, — în această țară defensiștii au suferit nu de mult un eșec serios; este adevărat că acolo eșecul șovinismului se datorește unor elemente șovăielnice de felul lui Longuet, dar asta nu este chiar atît de esențial.

Noi știm că în primele zile ale revoluției din Rusia puterea a încăput pe mîna unor domni care debitau fraze pompoase, ținînd totodată în buzunar vechile tratate țariste. Și dacă în Rusia procesul de radicalizare a partidelor a fost mai rapid, la aceasta au contribuit blestematul regim dinainte de revoluție și revoluția noastră din 1905.

În Europa însă, unde domină un capitalism inteligent și prevăzător, care dispune de o organizație puternică și bine încheată, trezirea din beția naționalistă se desfășoară într-un ritm mai lent. Și cu toate acestea este imposibil să nu se vadă că războiul imperialist moare de o moarte lungă, chinuitoare.

Potrivit unor informații demne de toată crezarea, armata germană a intrat în descompunere și a început să se ocupe cu specula. Altfel nici nu se putea. În momentul în care soldatul se dezmeticește și începe să-și dea seama că trebuie să se lase schilodit și ucis exclusiv în interesul burgheziei, descompunerea nu poate să nu pătrundă în mase.

Armata franceză, care s-a ținut mai bine și mai mult decât toate celelalte, a arătat de asemenea că procesul de descompunere nu-i este străin. Procesul lui Malvy a ridicat vălul care acoperea evenimentele din Franța, și astfel a devenit cunoscut că mii de soldați au refuzat să meargă pe front ³².

Toate acestea sînt semnele prevestitoare ale unor evenimente similare cu cele care s-au desfășurat în Rusia, cu deosebirea că țările civilizate nu vor oferi tabloul unui război civil mai crîncen decât acela din Rusia. Acest lucru este confirmat de exemplul Finlandei, cea mai democratică dintre toate țările europene și prima în care femeia a căpătat drept de vot; această țară s-a răfuit în mod sălbatic și barbar cu ostașii roșii, iar aceștia nu s-au predat ușor. Exemplul ei ne arată ce soartă crudă le așteaptă pe aceste țări civilizate.

Vedeți și dv. cît de absurdă a fost acuzația adusă bolșevicilor că descompunerea armatei ruse ar fi fost opera lor.

Noi sîntem numai un singur detașament, care a răzbitut ceva mai departe decât celelalte detașamente muncitorești, și aceasta nu pentru că ar fi mai bun decât celelalte, ci pentru că politica stupidă a burgheziei noastre a permis proletariatului din Rusia să scuture mai repede jugul ei. Cînd noi luptăm acum pentru orînduirea socialistă din Rusia, luptăm pentru socialism în lumea întregă. În toate țările, la toate mitingurile muncito-

rești, la toate adunările muncitorești nu se vorbește acum decât despre bolșevici; muncitorii ne cunosc și știu că noi lucrăm acum pentru cauza întregii lumi, că lucrăm pentru ei.

Desființînd proprietatea asupra pămîntului, naționalizînd întreprinderile, băncile, care în momentul de față se ocupă cu organizarea industriei, auzim cum din toate părțile ni se strigă că facem o mulțime de greșeli. Da, dar muncitorii făuresc cu mîinile lor socialismul, și, oricîte greșeli am face, din această practică noi învățăm și pregătim terenul pentru arta de a face revoluție fără greșeli.

Iată de ce vedem în jurul nostru atîta ură turbată! Iată de ce imperialismul francez nu pregetă să arunce zeci și sute de milioane pentru a sprijini contrarevoluția: ea făgăduiește Franței restituirea datoriilor ruse, care însumează miliarde și pe care muncitorii și țărani nu le-au recunoscut.

În prezent, întreaga presă burgheză se distrează umplîndu-și coloanele cu minciuni: ba că Consiliul Comisarilor Poporului a plecat la Tula, ba că acum 10 zile a fost văzut la Kronstadt etc., ba că Moscova este în ajunul căderii și că autoritățile sovietice au fugit.

Întreaga burghezie, toți Romanovii de odinioară, toți capitaliștii și moșierii sînt cu cehoslovacii, căci de rebeliunea acestora din urmă leagă ei eventualitatea căderii Puterii sovietice. Aliații știu acest lucru și de aceea întreprind acum o bătălie extrem de crîncenă. Le lipsea în Rusia un nucleu, pe care l-au dobîndit acum în trupele cehoslovace. De aceea rebeliunea acestor trupe nu trebuie privită cu ușurință. Ea a atras după sine o serie de răscoale contrarevoluționare; cele mai recente pagini din istoria revoluției noastre au fost marcate printr-o serie de rebeliuni chiaburești și albgardiste.

Situația Puterii sovietice e serioasă; asupra acestui lucru nu trebuie să închidem ochii. Dar priviți ce se întîmplă în jurul vostru, și vă veți pătrunde de certitudinea victoriei noastre.

Germania a suferit o serie de înfrîngeri, și nu este un secret pentru nimeni că aceste înfrîngeri se datoresc

„trădării“ soldaților germani; într-un moment extrem de periculos soldații francezi au declarat că, din cauza arestării tovarășului Andrieu, ei refuză să plece pe front, și guvernul a fost nevoit să-l pună în libertate spre a putea urni din loc trupele etc. etc.

Noi am făcut mari sacrificii. Pacea de la Brest este o rană sîngerîndă; noi așteptam izbucnirea revoluției în Germania, dar pe vremea aceea ea încă nu se maturizase. Aceasta se întîmplă acum; revoluția se apropie, fără doar și poate, și este inevitabilă. Dar numai un prost ar putea să întrebze cînd va începe revoluția în Apus. Momentul izbucnirii unei revoluții nu poate fi prevăzut; revoluția nu poate fi prezisă, ea apare de la sine. Și ea se maturizează și trebuie să izbucnească. Oare cu o săptămîină înainte de revoluția din februarie știa cineva că ea va izbucni? Oare în momentul cînd un popă descreierat ducea poporul la palat³³ se gîndea cineva că va izbucni revoluția din 1905? Dar revoluția se apropie și trebuie să se producă în mod inevitabil.

Între timp, sarcina noastră este să menținem Puterea sovietică; greșelile noastre trebuie să servească de învățătură proletariatului apusean, socialismului internațional. Salvarea nu numai a revoluției ruse, ci și a celei internaționale se află pe frontul cehoslovac. Și avem deja știri că armata, pe care au trădat-o mereu generalii și care este extrem de obosită, că această armată, o dată cu sosirea tovarășilor noștri, comuniști, muncitori, începe să repurteze victorii, începe să dea dovadă de entuziasm revoluționar în lupta împotriva burgheziei mondiale.

Și sîntem încredințați că izbînda va fi a noastră și că, izbîndind, vom salvăm socialismul. (O v a ț i i f u r t u n o a s e.)

*O scurtă relatare a apărut
la 24 august 1918 în ziarul
„Izvestiia C.E.C. din Rusia“ nr. 182*

*Publicat în întregime pentru prima
oară în 1926,
în Operele lui N. Lenin (V. Ulianov),
vol. XX, partea a II-a*

Se tipărește după stenogramă

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA MITINGUL
DE LA CASA POPORULUI „ALEKSEEV“
23 AUGUST 1918

SCURTA RELATARE APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

(Apariția tovarășului Lenin este întâmpinată cu aplauze furtunoase, care nu mai conținesc.) Tovarăși, astăzi partidul nostru organizează mitinguri avînd drept temă: pentru ce luptăm noi, comuniștii.

Cel mai scurt răspuns la această întrebare ar fi: pentru încetarea războiului imperialist și pentru socialism.

Încă de la începutul războiului, cînd domneau reacțiunea și țarismul, noi am declarat că acesta este un război criminal, că singura ieșire din el este transformarea războiului imperialist în război civil.

Multora li s-a părut atunci de neînțeles legătura dintre războiul imperialist și socialism, și chiar mulți socialiști credeau că acest război trebuie să se termine, ca și celelalte, cu încheierea unei păci.

Dar cei patru ani de război ne-au învățat multe. Acum devine din ce în ce mai evident că altă ieșire nu există. După revoluția rusă vedem că are loc maturizarea revoluției în toate țările beligerante. Cum se explică acest fenomen? Pentru a răspunde la această întrebare, trebuie să arătăm care este atitudinea comuniștilor față de război și cum îl apreciem noi din punctul nostru de vedere. Noi considerăm că toate războaiele izvorîte din tendințele de jaf ale regilor și capitaliștilor sînt războaie criminale, pentru că sînt funeste pentru clasele de oameni ai muncii și aduc roade bogate burgheziei dominante.

Dar sînt războaie pe care clasa muncitoare trebuie să le considere ca fiind singurele războaie drepte — lupta pentru eliberarea din robie, de sub jugul capitaliștilor —, și asemenea războaie trebuie să existe, căci altfel decît prin luptă nu poate fi dobîndită eliberarea.

Cînd în 1914 a început războiul dintre germani și anglo-francezi pentru a se decide cum să fie împărțit între ei globul pămîntesc, cine să capete dreptul de a sugruma lumea întregă, capitaliștii din ambele tabere au căutat să-și ascundă tendințele tîlhărești sub lozinca „apărării patriei“, hrînind cu asemenea basme masele populare.

Milioane de oameni au pierit în acest război, milioane de oameni au rămas schilozi. Războiul a luat proporții mondiale, și oamenii au început să-și pună tot mai des întrebarea : de ce și pentru ce aceste jertfe inutile ?

Anglia și Germania sînt inundate de rîuri de sînge, dar n-au cum să iasă din război : dacă ar ieși din el unele țări imperialiste, el va fi continuat de celelalte.

Capitaliștii au întrecut orice măsură ; prea s-au îmbo-gățit din jaf. Între timp progresează descompunerea armatei, peste tot apar dezertori ; munții Italiei mișună de dezertori ; în Franța soldații refuză să meargă la luptă, și pînă și în Germania a slăbit disciplina de altădată.

Soldații francezi și germani încep să înțeleagă că trebuie să întoarcă frontul și să-și îndrepte armele împotriva propriilor lor guverne, căci în condițiile sistemului capitalist nu se poate pune capăt acestui război sîngeros ; de aici și conștiința faptului că muncitorii din toate țările trebuie să pornească la luptă împotriva capitaliștilor din toate țările.

Crearea orînduirii socialiste este un proces anevoios. Războiul civil va mai dura luni de-a rîndul, poate chiar ani de zile, și acest lucru trebuie să fie de înțeles pentru un rus, căci el știe cît de dificilă este răsturnarea clasei dominante și cu cîtă înverșunare luptă moșierii și capitaliștii ruși.

Nu există țară în Europa în care muncitorii să nu simpatizeze cu bolșevicii și să nu fie convinși că va veni timpul cînd își vor răsturna și ei guvernul lor, așa cum au făcut muncitorii ruși.

Noi, comuniștii ruși, sîntem deocamdată singuri, deoarece detașamentul nostru a luat-o înainte celorlalte detașamente și legătura cu ceilalți tovarăși ne-a fost tăiată, dar a trebuit să începem primii, pentru că țara noastră era cea mai înapoiată. Revoluția noastră s-a produs ca o revoluție generală, și noi ne vom îndeplini sarcinile cu ajutorul muncitorilor și țăranilor din toate țările.

Sarcinile noastre sînt grele și anevoioase; în rîndurile noastre vin adesea multe elemente necorespunzătoare, dăunătoare, dar munca a început, și chiar dacă facem greșeli, nu trebuie să uităm că fiecare greșală te instruește și te învață.

Capitalismul este o forță internațională; de aceea el va putea fi nimicit definitiv numai atunci cînd victoria va fi obținută în toate țările, și nu numai într-una din ele. Războiul împotriva cehoslovacilor este un război împotriva capitaliștilor din lumea întreagă.

Muncitorii se ridică și pornesc la luptă; muncitorii din Petrograd și Moscova își ocupă locul în rîndurile armatei și, o dată cu aceasta, armata se pătrunde de ideea luptei pentru victoria socialismului.

Masele proletare vor asigura Republicii sovietice victoria asupra cehoslovacilor și posibilitatea de a rezista pînă cînd va izbucni revoluția socialistă mondială. (Tovarășul Lenin își încheie cuvîntarea în aplauzele și ovațiile furtunoase ale asistenței.)

CUVÎNTARE
ROSTITĂ LA PRIMUL CONGRES GENERAL
AL ÎNVĂȚĂMÎNTULUI DIN RUSIA ³⁴
28 AUGUST 1918

(În sală își face apariția tovarășul Lenin, întreaga asistență se ridică în picioare. Aplauze furtunoase și prelungite.) Tovarăși! Trecem acum printr-una din cele mai critice, mai importante și mai interesante perioade istorice — perioada maturizării revoluției socialiste mondiale. Acum devine clar chiar și pentru cei care n-aveau nimic comun cu teoriile și previziunile socialiste că acest război nu se va termina într-un mod tot așa de obișnuit cum a început, adică prin obișnuita încheiere a unei păci între vechile guverne imperialiste. Revoluția rusă a arătat că războiul duce inevitabil la dezagregarea întregii societăți capitaliste, că el se transformă într-un război al oamenilor muncii împotriva exploatatorilor. În aceasta constă însemnătatea revoluției ruse.

Oricât de mari ar fi greutățile care ne stau în cale, oricât s-ar strădui imperialiștii din toate țările să arunce în dreapta și-n stînga zeci de milioane pentru răspîndire de minciuni și calomnii la adresa revoluției ruse, — proletariatul din lumea întreagă simte că revoluția rusă este propria lui cauză. Paralel cu războiul unui grup de imperialiști împotriva celuilalt începe pretutindeni războiul pe care clasa muncitoare, molipsită de exemplul revoluției ruse, îl declară burgheziei din propria ei țară. Toate semnele arată că Austria și Italia se află în ajunul revoluției; în aceste țări descompunerea vechii orînduiri progresează cu pași repezi. În statele cu mai multă stabilitate

şi trăinicie, cum sînt Germania, Anglia şi Franţa, se desfăşoară acelaşi proces, deşi în forme întrucîtva diferite şi mai puţin vizibile. Falimentul orînduirii capitaliste şi al războiului capitalist este inevitabil. Imperialiştii germani n-au fost în stare să înăbuşe revoluţia socialistă. Înăbuşirea revoluţiei în Letonia roşie, în Finlanda şi în Ucraina a fost plătită de Germania cu descompunerea armatei sale. Înfrîngerea Germaniei pe frontul de vest se datoreşte în mare măsură faptului că în Germania nu mai există vechea armată. „Rusificarea“ soldaţilor germani, despre care diplomaţii germani vorbeau mai mult în glumă, s-a dovedit acum a nu fi o glumă, ci un adevăr amar pentru ei. Spiritul de protest se accentuează, „trădările“ devin un fenomen obişnuit în armata germană. Pe de altă parte, Anglia şi Franţa fac ultimele eforturi pentru a-şi menţine situaţia. Ele se aruncă asupra Republicii Ruse şi întind în aşa măsură corzile capitalismului, încît acestea încep să plesnească. În starea de spirit a maselor muncitoreşti, după cum recunosc chiar şi organele de presă burgheze, a survenit o cotitură incontestabilă: în Franţa dă faliment ideea „apărării patriei“, clasa muncitoare din Anglia proclamă ruperea „păcii civile“. Aceasta înseamnă că imperialiştii englezi şi francezi şi-au jucat ultima carte, şi noi afirmăm cu toată certitudinea că această carte va fi bătută. (Aplauze furtunoase.) Oricît ar ţipa anumite grupuri că bolşevicii se sprijină pe o minoritate, ele trebuie să recunoască că înăuntrul Rusiei nu dispun de forţe pentru lupta împotriva bolşevicilor şi că sînt nevoite să recurgă la intervenţia străină. În consecinţă, clasa muncitoare din Franţa şi din Anglia este constrînsă să participe la un război vădit tîlhăresc, al cărui scop este înăbuşirea revoluţiei ruse. Aceasta înseamnă că imperialismul anglo-francez şi deci imperialismul mondial îşi dau ultima suflare. (Aplauze furtunoase.)

Oricît de greu ne-a fost să readucem în stare de război o ţară în care poporul însuşi a pus capăt războiului şi a sfărîmat vechea armată, oricît de dificilă a fost organizarea unei armate în cursul unui crîncen război civil,

— noi am biruit toate greutățile. Armata este încheată, și victoria asupra cehoslovacilor, albgardiștilor, moșierilor, capitaliștilor și chiaburilor este asigurată. (Aplauze furtive.) Masele muncitoare înțeleg că ele duc război nu pentru interesele unui mănunchi de capitaliști, ci pentru propria lor cauză. Muncitorii și țărani ruși au căpătat pentru prima oară posibilitatea de a dispune ei înșiși de fabrici și de pământ, și această experiență nu putea să nu lase urme în conștiința lor. Armata noastră e alcătuită din elemente de frunte, din țărani și muncitori conștienți. Fiecare dintre ei vine pe front pe deplin conștient de faptul că luptă nu numai pentru soarta revoluției ruse, ci și pentru cea a întregii revoluții internaționale, căci putem fi siguri că revoluția rusă este numai un exemplu, numai primul pas din seria de revoluții cu care se va termina inevitabil războiul.

O parte integrantă a luptei pe care o ducem acum este activitatea în domeniul învățămîntului public. Ipocriziei și minciunii noi le putem opune adevărul întreg și necamuflat. Războiul a arătat clar ce este acea „voință a majorității“ sub paravanul căreia se ascundea burghezia, războiul a arătat că un mănunchi de plutocrați tîrăște popoarele în război pentru propriile lui interese. Credința că democrația burgheză servește majorității este acum definitiv spulberată. Constituția noastră, Societele noastre, care au fost o noutate pentru Europa, dar pe care noi le cunoaștem bine încă din experiența revoluției din 1905, sînt cel mai bun exemplu agitatoric și propagandistic care dă la iveală toată minciuna și fățărnicia democratismului burghez. Noi am proclamat deschis dominația celor ce muncesc și sînt exploatați — aceasta constituie izvorul tăriei și invincibilității noastre.

În domeniul învățămîntului public vedem același lucru : cu cît un stat burghez era mai civilizată, cu atît mai rafinat mințea afirmînd că școala poate să stea în afara politicii și să fie în slujba întregii societăți.

În realitate însă, școala fusese în întregime transformată într-un instrument al dominației de clasă a burgheziei ; ea era pe de-a-ntregul pătrunsă de spiritul de

castă burghez și avea menirea să furnizeze capitaliștilor slugi docile și muncitori pricepuți. Războiul a arătat că minunile tehnicii contemporane servesc ca mijloc de exterminare a milioane de muncitori și de nemaiauzită îmbogățire a capitaliștilor profitori de război. Războiul este acum subminat pe dinăuntru, pentru că noi am demascat minciuna lor, opunându-i adevărul. Noi spunem : sarcina noastră în domeniul învățămîntului este tot lupta pentru răsturnarea burgheziei ; noi declarăm deschis că o școală în afara vieții, în afara politicii este o minciună și o ipocrizie. Ce-a însemnat sabotajul declarat de cei mai culți reprezentanți ai vechii culturii burgheze ? El a arătat în chip mai convingător decît orice agitator, decît toate discursurile noastre și miile noastre de broșuri că acești oameni consideră știința un monopol al lor, transformînd-o într-un instrument al dominației lor asupra așa-ziselor „pături de jos“. Ei s-au folosit de cultura lor pentru a submina construcția socialistă și s-au ridicat fățiș împotriva maselor muncitoare.

În lupta revoluționară muncitorii și țărani ruși și-au căpătat educația definitivă. Ei au văzut că numai orînduirea noastră îi face cu adevărat stăpîni, ei s-au convins că puterea de stat vine cu toate mijloacele ei în ajutorul muncitorilor și al țăranilor săraci, pentru ca aceștia să poată strivi definitiv împotrivirea chiaburilor, a moșierilor și capitaliștilor.

Oamenii muncii sînt dornici să dobîndească cunoștințe, deoarece le sînt necesare pentru obținerea victoriei. Nouă zecimi din masele muncitoare au înțeles că cunoștințele sînt o armă în lupta lor pentru eliberare, că insuccesele lor se explică prin lipsă de cultură și că acum depinde de ei înșiși ca învățămîntul să devină într-adevăr accesibil tuturor. Cauza noastră este asigurată prin faptul că masele înseși au pășit la construirea unei Rusii noi, socialiste. Ele învață din propria lor experiență, din propriile lor insuccese și greșeli, ele văd cît de necesar este învățămîntul pentru încheierea victorioasă a luptei pe care o duc. Cu toată aparenta destrămare a multor insti-

tuții și în pofida jubilării intelectualității sabotoare, vedem că experiența luptei a învățat masele să-și făurească singure soarta. Toți cei care sînt alături de popor nu în vorbe, ci în fapte, partea cea mai bună a corpului didactic, ne vor veni în ajutor, și aceasta constituie pentru noi o cheazășie sigură a victoriei cauzei socialismului. (O v a ț i i.)

*O scurtă dare de seamă
a apărut la 29 august 1918
în nr. 35 al ziarului „Vecernie
Izvestiia Moskovskogo Soveta“*

*Publicată în întregime pentru prima oară
în 1919, în cartea : „Procesele verbale
ale primului Congres general
al învățămîntului din Rusia“*

*Se tipărește după textul
apărut în carte*

*CU PRIVIRE LA DĂRILE DE SEAMĂ
ALE COMISARIATELOR POPORULUI*

1

HOTĂRÎRE A CONSILIULUI COMISARIILOR
POPORULUI ³⁵

Toate comisariatele vor întocmi în termen de o săptămână o scurtă dare de seamă, avînd între două și cinci pagini de tipar, asupra activității lor în perioada de după 25 octombrie 1917.

Aceste dări de seamă trebuie să fie întocmite în termeni cît mai populari, acordîndu-se o atenție deosebită faptelor referitoare la rolul organizațiilor muncitorești și al reprezentanților proletariatului în activitatea de conducere, măsurilor importante cu caracter socialist și măsurilor de luptă pentru reprimarea împotrivirii burgheziei.

O dare de seamă cu conținut similar va fi întocmită de Comisia extraordinară pentru combaterea contra-revoluției.

Prezidiul C.E.C. este rugat să adopte o hotărîre similară în ceea ce privește activitatea lui (îndeosebi Constituția și rezultatele congreselor Sovietelor).

2

SCRISOARE CĂTRE COMISARII POPORULUI

29. VIII. 1918

Îmi îngădui să formulez următoarele recomandări în legătură cu îndeplinirea hotărîrii C.C.P. din 29 august cu privire la întocmirea *dărilor de seamă* în termen de o săptămîină :

În aceste dări de seamă, care trebuie să fie întocmite în termeni *cît mai populari*, trebuie arătat îndeosebi :

a) îmbunătățirea situației maselor (majorarea salariilor pentru muncitori, învățători etc.)

b) participarea muncitorilor la activitatea de conducere (cu indicarea nominală a muncitorilor și a organizațiilor muncitorești etc. care s-au evidențiat în acest domeniu)

c) idem — a țăranilor săraci, precum și ajutorul acordat de Puterea sovietică în lupta împotriva chiaburilor

d) exproprierea moșierilor, a capitaliștilor, negustorilor, financiarilor etc.

Principalul este să se arate *concret*, cu fapte, *cum anume* a făcut Puterea sovietică pași concreți (*primii pași*) pe calea socialismului.

Lenin

Scrisă la 29 august 1919

Publicată pentru prima oară în 1928,
în „Culegeri din Lenin” vol. VIII

Se tipărește după manuscris

CUVÎNTARE ROSTITĂ
LA MITINGUL DIN RAIONUL BASMANNII
30 AUGUST 1918 ³⁶

SCURTĂ RELATARE APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

Burghezia devenise vremelnice stăpână în Rusia revoluționară, menținându-se la putere, cu sprijinul social-conciliatorilor, din februarie până în octombrie.

Chiar de la primii pași ai guvernului Miliukov-Gucikov, masele populare au văzut clar încotro le duce burghezia. Dar uneltirile mârșave ale capitaliștilor și moșierilor ruși, care în fond continuau politica țarului răsturnat de popor, erau acoperite de menșevici și de eseri, care se dădeau drept socialiști, dar care în fapt trădau socialismul în interesul bursei anglo-franceze.

Înlăturați de insurecția din Octombrie, măturați de revoluție, conciliatorii s-au apucat de obișnuitele lor uneltiri în Ucraina, în Caucaz, în Siberia, pe Volga. Ei au obținut, în cele din urmă, ca în aceste regiuni Sovietele să fie răsturnate, iar activiștii bolșevici să fie dați pe mâna năimiștilor cehoslovaci și a albgardiștilor ruși.

Și ce vedem în aceste regiuni pe ruinele Sovietelor? Un triumf deplin al capitaliștilor și moșierilor, gemete și blesteme în rîndurile muncitorilor și țăranilor. Pămîntul a fost redat nobililor, fabricile și uzinele au fost restituite foștilor lor proprietari. Ziua de lucru de opt ore a fost suprimată, organizațiile muncitorești și țăranesti au fost dizolvate, iar în locul lor au fost restaurate zemstvele țariste și vechea putere polițienească.

Fiecare muncitor și țăran care mai șovăie încă în problema puterii n-are decît să privească ce se întîmplă pe Volga, în Siberia, în Ucraina, și atunci răspunsul va veni de la sine — clar și categoric. (O v a ț i i f u r t u n o a s e și î n d e l u n g a t e.)

„Pravda” nr. 185 din 31 august 1918

Se tipărește după textul
apărut în ziar

CUVÎNTARE ROSTITĂ
 LA MITINGUL DE LA UZINA FOSTĂ MICHELSON
 30 AUGUST 1918 ³⁷

SCURTĂ RELATARE APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

(Aplauze furtunoase, ovații). Nouă, bolșevicilor, ni se aruncă mereu acuzația că ne abatem de la deviza „egalitate și fraternitate“. Să lămurim o dată pentru totdeauna această chestiune.

Ce guvern luase locul cîrmuirii țariste? Guvernul Gucikov-Miliukov, care n-a întîrziat să înceapă pregătirile pentru convocarea Adunării constituante în Rusia. Ce se ascundea însă, în realitate, sub paravanul acestei activități în folosul poporului eliberat de sub jugul milenar? În spatele lui Gucikov și al celorlalți oblăduitori se strînsese de fapt un cîrd de capitaliști care-și urmăreau scopurile lor imperialiste. Iar cînd la cîrma țării s-au instalat Kerenski, Cernov & Co., acest guvern, care se clătina și era lipsit de bază socială, n-a făcut decît să se îngrijească de interesele vitale ale burgheziei, de care se simțea strîns legat. Puterea trecuse de fapt în mîinile chiaburilor, care nu ofereau nimic maselor muncitoare. Același lucru se observă și în alte țări. Să luăm America, țara cea mai liberă și mai civilizată. Ea este o republică democratică. Și ce vedem acolo? Dominația insolentă a unui mănunchi de plutocrați, a căror bogăție se numără nu cu milioanele, ci cu miliardele, în timp ce întregul popor trăiește în nevoie și robie. Dacă fabricile, uzinele, băncile și toate bogățiile țării aparțin capitaliștilor, iar alături de republica democratică vedem robia cruntă și mizeria neagră a milioane de oameni ai muncii, se pune

Întrebarea : unde este aici mult lăudata voastră egalitate și fraternitate ?

Nu ! Unde stăpînesc „democrații“, acolo domnește jaful brutal și fățiș. Noi știm ce sînt în realitate așa-zisele democrații.

Tratatele secrete ale Republicii franceze, ale Angliei și ale altor democrații ne-au arătat în chip grăitor esența și dedesubturile întregii lor politici. Scopurile și interesele lor sînt la fel de criminale și de tîlhărești ca și cele ale Germaniei. Războiul ne-a deschis ochii și noi vedem clar cum apărătorii patriei își arată urechile de jefuitori și de tîlhari nerușinați. Acestui asalt al tîlharilor trebuie să-i fie opuse acțiunea revoluționară, creația revoluționară. E adevărat că în astfel de vremuri excepționale este foarte greu de realizat unirea, în special a elementelor revoluționare țărănești, dar noi avem încredere în forța creatoare și în ardoarea socială a avangărzii revoluției — proletariatul din fabrici și uzine. Muncitorii au înțeles foarte bine că, atîta timp cît va dăinui în minți mirajul republicii democratice și al Adunării constituante, se vor cheltui, ca și înainte, 50 000 000 de ruble zilnic în scopuri militare funeste pentru ei, muncitorii, și ei nu vor ajunge niciodată să se vadă scăpați de sub jugul capitalist. Cînd au înțeles acest lucru, muncitorii și-au creat Sovietele.

Tot așa, viața reală, practică, i-a învățat pe muncitori să înțeleagă că, atîta timp cît moșierii se lăfăiesc în palate și în castele ca-n povești, libertatea întrunirilor rămîne o ficțiune și înseamnă libertatea de a se întruni, poate, doar pe lumea cealaltă. Veți fi de acord că a promite muncitorilor libertatea și a lăsa în același timp palatele, pămîntul, fabricile și toate bogățiile în mîinile capitaliștilor și ale moșierilor este ceva care nu prea aduce a libertate și egalitate. Noi însă avem numai o singură lozincă, o singură deviză : oricine muncește are dreptul să se bucure de bunurile vieții. Trîntorii și paraziții, care sug sîngele poporului muncitor, trebuie să fie lipsiți de aceste bunuri. Și noi proclamăm : totul pentru muncitori, totul pentru oamenii muncii !

Noi știm cât de greu este să realizezi toate aceste lucruri, cunoaștem împotrivirea turbată a burgheziei, dar credem în victoria finală a clasei muncitoare, căci, de vreme ce a putut să iasă din nemaiauzitele calamități ale uraganului războiului imperialist și să ridice, pe ruinele edificiului distrus de el, edificiul revoluției socialiste, ea nu poate să nu învingă.

Și vedem într-adevăr că peste tot are loc un proces de unire a forțelor. Datorită faptului că am desființat proprietatea privată asupra pământului, se desfășoară acum un proces rapid de unire a proletariatului de la orașe și sate. Limpezirea conștiinței de clasă a muncitorilor se conturează tot mai net și în Apus. Muncitorii din Anglia, Franța, Italia și din alte țări adresează tot mai des chemări și formulează revendicări care denotă că triumful cauzei revoluției mondiale este aproape. Și sarcina noastră în momentul de față este să ne continuăm opera revoluționară, fără a lua în seamă toate țipetele și lamentările fățarnice și insolente ale burgheziei prădalnice. Trebuie să concentrăm toate forțele pe frontul cehoslovac, pentru a strivi toată această bandă care se camuflează sub lozincă libertății și egalității și care împușcă sute și mii de muncitori și țărani.

Avem o singură alternativă : victorie sau moarte !

„Izvestiia C.E.C. din Rusia” nr. 188
din 1 septembrie 1918

Se tipărește după textul
apărut în ziar

MESAJ DE SALUT ADRESAT ARMATEI ROȘII CU PRILEJUL LUĂRII ORAȘULUI KAZAN

Kazan, lui Troțki

Salut cu entuziasm strălucita victorie a Armatei Roșii.

Fie ca această victorie să constituie o cheazășie că alianța dintre muncitori și țărani revoluționari va zdrobi definitiv burghezia, va sfărâma orice împotrivire a exploatatorilor și va asigura victoria socialismului mondial.

Trăiască revoluția muncitorească mondială !

Lenin

Scris la 11 septembrie 1918

Publicat la 12 septembrie 1918

în ziarul „Pravda” nr. 195

și „Izvestiia C.E.C. din Rusia” nr. 197

Se tipărește după manuscris

SCRISOARE ADRESATĂ
PREZIDIULUI CONFERINȚEI ORGANIZAȚIILOR
CULTURAL-EDUCATIVE PROLETARE ³⁸

17.IX.1918

Dragi tovarăși! Vă mulțumesc din inimă pentru bunele voastre urări și, la rîndul meu, vă urez mult succes în lucrările voastre.

Una dintre principalele condiții ale victoriei revoluției socialiste este înțelegerea de către clasa muncitoare a necesității *dominației* ei în perioada de trecere de la capitalism la socialism și înfăptuirea efectivă a acestei dominații. *Dominația* avangărzii tuturor celor ce muncesc și sînt exploatați, adică a proletariatului, este necesară — în această perioadă de trecere — pentru desființarea deplină a claselor, pentru reprimarea împotrivirii exploataților, pentru *unirea* întregii mase a celor ce muncesc și sînt exploatați — masă oprimată, asuprită, fărîmițată de capitalism — în jurul muncitorilor de la orașe, în strînsă alianță cu ei.

Toate succesele noastre se datoresc faptului că muncitorii au înțeles necesitatea acestei dominații și, prin intermediul Sovietelor lor, au luat în mîinile lor *conducerea* statului.

Dar ei nu au înțeles-o încă în măsură *suficientă* și sînt adeseori prea *timizi* în acțiunea de promovare a *muncitorilor la activitatea de conducere* a statului.

Luptați pentru aceasta, tovarăși! Organizațiile cultural-educative proletare trebuie să dea ajutor în această privință. Aceasta este chezașia succeselor viitoare și a victoriei finale a revoluției socialiste.

Cu salutări,

V. Ulianov (Lenin)

TELEGRAMĂ ADRESATĂ
ȘCOLII DE CADRE DE COMANDĂ
DIN PETROGRAD

18.IX.1918

Petrograd. Vasilievski ostrov. Kadetskaia liniia, 3.
Către comisarul districtual

Transmiteți salutul meu celor 400 de tovarăși muncitori care au absolvit azi școala de cadre de comandă pentru Armata Roșie și care intră în rîndurile ei ca conducători. Succesul revoluției socialiste ruse și mondiale depinde de energia cu care muncitorii vor lua în mîinile lor conducerea statului și comanda armatei celor ce muncesc și sînt exploatați, care luptă pentru scuturarea jugului capitalului. De aceea sînt convins că exemplul celor 400 va fi urmat de mii și mii de alți muncitori, și cu astfel de administratori și comandanți victoria comunismului va fi asigurată.

Președintele Consiliului
Comisarilor Poporului, *Lenin*

„Pravda” nr. 201
din 19 septembrie 1918

Se tipărește după manuscris

DESPRE CARACTERUL ZIARELOR NOASTRE

Prea mult spațiu se rezervă agitației politice pe teme vechi, trănănelii politice. Prea puțin spațiu se rezervă făuririi vieții noi, nenumăratelor fapte referitoare la această făurire.

De ce să consacram 200—400, și nu 10—20 de rînduri unor fenomene atît de simple, îndeobște cunoscute și clare, cum sînt : trădarea mîrșavă a menșevicilor, a acestor lachei ai burgheziei, invazia anglo-japoneză în interesul restabilirii drepturilor sacre ale capitalului, amenințările miliardarilor americani la adresa Germaniei etc. etc., fenomene pe care masa le-a înțeles deja în mare măsură ? De vorbit trebuie să vorbim despre ele, fiecare fapt nou în acest domeniu trebuie semnalat, dar nu-i nevoie să scriem în legătură cu asta articole, să repetăm lucruri care au mai fost spuse, ci e de ajuns să înfierăm în cîteva rînduri, „într-un stil telegrafic“, noile manifestări ale politicii vechi, deja cunoscute, deja caracterizate.

În „bunele vremuri burgheze de altădată“, presa burgheză nu se atingea de „sfînta sfintelor“, adică de situația dinăuntru fabricilor și întreprinderilor aflate în proprietate privată. Acest uz corespundea intereselor burgheziei. De acest uz trebuie să ne debarasăm în mod radical, dar încă *nu* ne-am debarasat de el. Tipul de ziar *nu* se schimbă încă la noi așa cum ar trebui să se schimbe într-o societate care trece de la capitalism la socialism.

Mai puțină politică. Politica este pe deplin „limpezită“ și redusă la lupta dintre cele două tabere : dintre proletariatul răsculat și mănunchiul de sclavagiști-capita-

liști (cu întreaga lor haită, inclusiv menșevicii etc.). Despre această politică putem și trebuie, repet, să vorbim cât mai pe scurt.

Mai multe materiale în legătură cu economia. Dar materiale economice nu în sensul de considerații „generale“, cronici savante, planuri de cabinet sau altă maculatură de acest soi, care, din păcate, este prea adesea maculatură de cea mai proastă speță. Nu, de economie trebuie să ne ocupăm în sensul de a aduna, *de a verifica minuțios* și a studia faptele din domeniul făuririi reale a vieții noi. Au oare marile fabrici, comunele agricole, comitetele sărăcimii, consiliile economice locale succese *reale* în construirea noii economii? În ce constau aceste succese? Cu ce se dovedesc ele? Nu cumva avem de-a face aici cu vorbe goale, cu fanfaronade, cu promisiuni de surtucar („se organizează“, „am întocmit un plan“, „depunem toate eforturile“, „acum garantăm“, „a survenit fără îndoială o îmbunătățire“ și alte fraze șarlatanești de acest soi, la care „noi“ ne pricepem atît de bine)? Cum au fost obținute succesele? Cum le-am putea extinde?

Unde găsiți în ziarele noastre o „tablă neagră“ a fabricilor codașe, care după naționalizare au rămas adevărate mostre de dezorganizare, destrămare, murdărie, huli-ganism și trîndăvie? Nicăieri. Dar asemenea fabrici *există*. Noi nu știm să ne facem datoria dacă nu declarăm *război* acestor „păstrători ai tradițiilor capitalismului“. Nu comuniști sîntem noi, ci otrepe, atîta timp cît tolerăm în mod tacit asemenea fabrici. Nu ne pricepem să ducem lupta de clasă în coloanele ziarelor așa cum o ducea burghezia. Amintiți-vă cît de bine se pricepea ea *să instige* în presă împotriva dușmanilor *ei* de clasă, cum îi batjocorea ea, cum îi acoperea de rușine și le făcea viața imposibilă. Iar noi? Parcă lupta de clasă în epoca de trecere de la capitalism la socialism nu constă în a apăra interesele *clasei* muncitoare împotriva acelor mănunchiuri, grupuri, pături de muncitori care se cramponează cu încăpăținare de tradițiile (deprinderile) capitalismului și se comportă față de Statul sovietic așa cum se comportau înainte: să-i dea „lui“ cît mai puțină

muncă și cât mai prost executată, dar să ciupească de la „el“ cât mai mulți bani? Parcă puțini ticăloși de aceștia se găsesc fie și printre zețarii din tipografiile sovietice, printre muncitorii de la întreprinderile Sormovo, Putilov etc.? Pe câți dintre aceștia i-am prins asupra faptului, pe câți i-am demascat, pe câți i-am țintuit la stîlpul infamiei?

Presă nu suflă un cuvînt despre toate aceste lucruri. Iar dacă scrie, o face în chip formal, birocratic, și nu ca o presă *revoluționară*, nu ca un organ al *dictaturii* unei clase care prin faptele ei dovedește că împotrivirea capitaliștilor și a trîndavilor păstrători de deprinderi capitaliste va fi înfrîntă cu mîină de fier.

Același lucru cu războiul. Înfierăm noi oare pe comandanții lași sau nepricepuți? Am înfierat noi în fața Rusiei regimentele care nu știu să-și facă datoria? „Am prins“ noi asupra faptului destule elemente care dau pilde proaste și care ar trebui cu multă zarvă înlăturate din armată pentru nepricepere, pentru neglijență, pentru înțîzriere etc.? Noi nu ducem un război efectiv, necruțător și cu adevărat revoluționar *împotriva* purtătorilor *concreți* ai răului. Ne ocupăm prea puțin de *educarea maselor* pe bază de exemple și modele vii, concrete, luate din toate domeniile vieții; or, aceasta constituie sarcina principală a presei în perioada de trecere de la capitalism la comunism. La noi se acordă prea puțină atenție aspectului *cotidian* al vieții din fabrici, de la sate, din regimente, unde mai mult ca oriunde se făurește noul, unde e nevoie de cât mai multă atenție, publicitate, critică obștească, înfierare a tot ce e negativ, îndemnuri de a învăța din exemplele bune.

Mai puțină trîncăneală politică. Mai puține considerații cu caracter general. Mai aproape de viață. Mai multă atenție felului în care masa muncitorească și țărănească creează *în practică* ceva *nou* în munca ei de toate zilele. Mai multă *verificare* în scopul de a se stabili în ce măsură acest nou este un fenomen cu caracter *comunist*.

CĂTRE
TOVARĂȘII FEROVIIARI DE LA CALEA FERATĂ
MOSCOVA-KIEV-VORONEJ

Mulțumesc din inimă pentru salutul trimis și pentru urările voastre de bine; la rîndul meu, vă urez mult succes în opera de construire a socialismului. Masa proletară a muncitorilor și funcționarilor feroviari trebuie să lichideze nu numai tendințele și tentativele sabotoare, ci și pe cele sindicaliste, și sînt convins că va reuși să le lichideze.

Cu salutări comuniste
V. Ulianov (Lenin)

Moscova, 20.IX.1918

*Publicat la 15 octombrie 1918
în revista „Vestnik Glavnogo Voennno-
Revoluționonogo Komiteta Moskovsko-
Kievo-Voronejskoi Jeleznoi Doroghi”
(Kursk) nr. 33*

Se tipărește după manuscris

*IN LEGĂTURĂ CU DECRETUL PENTRU
IMPUNEREA ÎN NATURĂ
A GOSPODĂRIILOR ȚĂRĂNEȘTI*³⁹

1

PRINCIPIILE FUNDAMENTALE ALE DECRETULUI

Proiectul urmează a fi modificat în termen de 4 zile după cum urmează :

- N.B. |||
- 1) O introducere scrisă în termeni cât mai populari
 - (α) surplusurile și principiul folosinței egalitare (articolele 17, 12 și alte articole din legea cu privire la socializarea pământului⁴⁰)
 - (β) exproprierea totală a burgheziei
 - (γ) țăranul bogat nu se expropriază, dar *impunerea veniturilor* lui se va face după dreptate, impozitul va fi mare
 - (δ) țăranul mijlocăș — impunere ușoară
 - (ε) țăranul sărac — scutit de impunere.
 - 2) Chiar în decret trebuie să fie prevăzută împărțirea în țărani săraci (scutire de impunere), țărani mijlocăși (impunere foarte ușoară) și țărani bogați.
 - 3) Procentul de țărani săraci trebuie fixat în așa fel încât să nu fie sub 40%, iar cel al țăranilor mijlocăși să nu fie sub 20%.
 - 4) Impunerea țăranilor mijlocăși trebuie redusă într-o proporție *foarte* mare.
 - 5) Se lasă la latitudinea organizațiilor sovietice regionale să pună problema modificării cotelor de impunere pentru cei bogați.
 - 6) Să se prevadă că țăranii săraci au dreptul la o parte din produsele agricole colectate (pentru consum și sămânță).

2

OBSERVAȚII PE MARGINEA PROIECTULUI
DE DECRET

N.B.

- (1) Nu toți cei cuprinși în cifra de 2 000 000 sînt chiaburi.
- (2) Un țaran bogat poate fi foarte înstărit, fără a fi însă exploatator etc.
- (3) Pe capitaliști îi expropriem și le confiscăm bunurile; țaranului bogat *nu-i* confiscăm bunurile.
- (4) Participarea la răscoală și împotrivirea din partea chiaburilor se pedepsește cu confiscarea.

Scris la 21 septembrie 1918

*Publicat pentru prima oară :
princiipiile fundamentale — în 1931,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XVIII ;
observațiile — în 1945, în „Culegeri
din Lenin”, vol. XXXV*

*Se tipărește după respectivele
manuscrite*

TELEGRAMĂ ADRESATĂ
COMITETULUI EXECUTIV AL GUBERNIEI PENZA
ȘI CONSILIULUI MILITAR-REVOLUȚIONAR
AL ARMATEI I ⁴¹

Moscova, 22.IX.1918

Către Comitetul executiv al guberniei Penza
și Consiliul militar-revoluționar al Armatei I

Luarea Simbirskului — orașul meu natal — este cel mai binefăcător, cel mai bun balsam pentru rănilile mele. Mă simt mai plin de viață și de vigoare ca oricând. Felicit pe ostașii Armatei Roșii cu prilejul victoriei obținute și, în numele tuturor oamenilor muncii, le aduc mulțumiri pentru toate sacrificiile lor.

Lenin

Publicat (fără adresă, dată și semnătură) la 25 septembrie 1918 în ziarul „Petrogradskaia Pravda” nr. 209

Publicat în întregime la 27 ianuarie 1935 în ziarul „Krasnaia Zvezda” nr. 22

Se tipărește după textul apărut în ziarul „Petrogradskaia Pravda”, confruntat cu cel apărut în ziarul „Krasnaia Zvezda”

SCRISOARE ADRESATĂ OSTAȘILOR
ARMATEI ROȘII
CARE AU PARTICIPAT LA LUAREA ORAȘULUI
KAZAN ⁴²

Tovarăși ! Voi știți acum cât de mare este însemnătatea pe care a căpătat-o pentru întreaga revoluție rusă luarea orașului Kazan, care a marcat o cotitură în starea de spirit a armatei noastre, trecerea ei la acțiuni ferme, hotărâte, victorioase. Grelele jertfe aduse de voi în aceste lupte salvează republica Sovietelor. De întărirea armatei depinde tăria republicii în lupta împotriva imperialiștilor, depinde victoria socialismului în Rusia și în lumea întreagă. Salut din toată inima eroicele trupe sovietice, armata avangărzii celor exploatați, care luptă pentru desființarea exploatării, și le urez noi succese.

Cu salutări tovarășești și comuniste,
V. Ulianov (Lenin)

Scris la 22 septembrie 1918

*Publicat la 29 septembrie 1918
în ziarul „Znamea Revoluții”
(Kazan) nr. 177*

*Se tipărește după textul
apărut în ziar*

SCRISOARE ADRESATĂ
ȘEDINȚEI COMUNE A C.E.C. DIN RUSIA
ȘI A SOVIETULUI DIN MOSCOVA
CU REPREZENTANȚII COMITETELOR
DE ÎNTREPRINDERE ȘI AI SINDICATELOR
3 OCTOMBRIE 1918 ⁴³

În Germania a izbucnit o criză politică. Deruta și panica care au cuprins guvernul și toate clasele exploatare s-au manifestat clar în fața întregului popor. A ieșit brusc la iveală că situația militară e disperată și că clasele dominante sînt lipsite de orice sprijin din partea maselor muncitoare. Această criză înseamnă sau începutul revoluției, sau, în orice caz, că inevitabilitatea și apropierea acesteia din urmă au devenit acum clar vizibile pentru mase.

Guvernul este virtualmente demisionat și se zbate, cuprins de isterie, oscilînd între o dictatură militară și un cabinet de coaliție. Dar dictatura militară a mai fost, în fond, încercată chiar la începutul războiului, iar în momentul de față a încetat să fie o soluție realizabilă, deoarece armata nu mai este sigură. Intrarea în guvern a unor oameni ca Scheidemann & Co. nu va face decît să grăbească explozia revoluționară, o va face mai amplă, mai conștientă, mai fermă și mai hotărîtă, după ce va fi fost demascată pînă la capăt jalnica neputință a acestor lachei ai burgheziei, a acestor odioși vînduți, care sînt de aceeași teapă cu menșevicii și eserii de la noi, cu alde Henderson și Sidney Webb în Anglia, cu alde Albert Thomas și Renaudel în Franța etc.

Criza din Germania abia a început. Ea se va termina inevitabil cu trecerea puterii politice în mîinile proletariatului german. Proletariatul din Rusia urmărește cu mare entuziasm și cu maximum de atenție desfășurarea

evenimentelor. Acum chiar și cei mai orbiți muncitori din diferite țări vor vedea câtă dreptate au avut bolșevicii, care și-au clădit întreaga tactică pe sprijinirea revoluției muncitorești mondiale și care nu s-au temut să facă atâtea sacrificii grele. Acum chiar și cei mai înapoiți vor înțelege cât de josnic au trădat socialismul menșevicii și eserii când, sub pretextul anulării păcii de la Brest, s-au aliat cu prădalnica burghezie anglo-franceză. Și este de la sine înțeles că Puterea sovietică nici nu se gîndește să ajute pe imperialiștii germani cu vreo tentativă de a viola pacea de la Brest, de a o torpila într-un moment când forțele antiimperialiste dinăuntrul Germaniei încep să fiarbă și să clocotească, într-un moment când reprezentanții burgheziei germane încep să se disculpe în fața poporului lor pentru faptul că au încheiat o astfel de pace, încep să caute mijloace pentru „a-și schimba” politica.

Dar proletariatul din Rusia nu se limitează să urmărească cu atenție și entuziasm desfășurarea evenimentelor. El pune problema încordării tuturor forțelor *pentru a se veni în ajutorul muncitorilor germani*, pe care îi așteaptă încercări dintre cele mai grele, o extrem de anevoioasă trecere de la robie la libertate, o *luptă* extrem de înverșunată *atît împotriva imperialismului propriu cît și împotriva celui englez*. Înfrîngerea imperialismului german va însemna pentru un anumit timp și o creștere a insolenței, bestialității și reacționarismului imperialismului anglo-francez, precum și o intensificare a tentativelor lui de cotropire.

Clasa muncitoare bolșevică din Rusia a fost întotdeauna internaționalistă nu în vorbe, ci în fapte, spre deosebire de acei nemernici — eroi și lideri ai Internaționalei a II-a — care ori au trădat fățiș, aliindu-se cu burghezia proprie, ori au căutat să se eschiveze prin fraze, inventînd (asemenea lui Kautsky, Otto Bauer & Co.) tot felul de pretexte împotriva revoluției, ridicîndu-se împotriva oricărei acțiuni revoluționare mari și îndrăznețe, împotriva oricărei sacrificări a intereselor îngust-naționale în favoarea mersului înainte al revoluției proletare.

Proletariatul din Rusia va înțelege că, în aceste condiții, i se vor cere curînd mari sacrificii în folosul inter-

naționalismului. Se apropie timpul în care împrejurările ne-ar putea cere să venim în ajutorul poporului german, care se eliberează de imperialismul propriu, împotriva imperialismului anglo-francez.

Să începem deci imediat pregătirile. Să dovedim că muncitorul rus știe să muncească mult mai energic, să lupte cu mult mai multă abnegație și să-și dea și viața nu numai atunci când e vorba de revoluția muncitorească rusă, ci și atunci când e vorba de revoluția muncitorească mondială.

Mai întâi de toate trebuie să ne înzecim eforturile pentru crearea unor rezerve de cereale. Să adoptăm o hotărâre în sensul că la fiecare siloz mare de cereale se creează o rezervă de cereale destinată ajutorării muncitorilor germani, în cazul când împrejurările îi vor pune într-o situație grea în lupta lor de eliberare de sub jugul monstruosului și bestialului imperialism. Fiecare organizație de partid, fiecare sindicat, fiecare fabrică, secție etc. trebuie să stabilească legături cu câteva plăși, anume alese de ele, în scopul de a întări alianța cu țărani, de a le da ajutor, de a-i lumina, de a asigura victoria asupra chiaburilor și de a ridica absolut toate surplusurile de cereale.

Tot așa trebuie să ne înzecim eforturile în vederea creării Armatei Roșii, proletare. O cotitură s-a produs, — asta o știm, o vedem și o simțim cu toții. Muncitorii și țărani muncitori și-au mai revenit de pe urma grozăviilor măcelului imperialist, ei au înțeles și din propria lor experiență s-au convins de necesitatea războiului împotriva asupritorilor, pentru apărarea cuceririlor revoluției lor — revoluția oamenilor muncii, a puterii lor — Puterea sovietică. Armata este în curs de creare, Armata Roșie a muncitorilor și a țăranilor săraci, care sînt gata la orice sacrificii pentru apărarea socialismului. Ea se întărește și se căleşte în luptele împotriva cehoslovacilor și albgardiștilor. Un fundament trainic există, trebuie grăbită ridicarea edificiului propriu-zis.

Noi hotărîsem să organizăm pînă în primăvară o armată de 1 000 000 de oameni, dar acum avem nevoie de

o armată de trei milioane de oameni. O putem avea. *Și o vom avea.*

În ultimele zile, istoria mondială și-a accelerat enorm mersul precipitat spre revoluția muncitorească mondială. Sînt posibile schimbări extrem de rapide, încercări din partea imperialismului german și a celui anglo-francez de a se alia împotriva Puterii sovietice.

Trebuie să grăbim și noi pregătirile. Să ne înzecim deci eforturile.

Aceasta să devină lozinca noastră cu prilejul aniversării Marii Revoluții proletare din Octombrie!

Aceasta să devină chezașia victoriilor viitoare ale revoluției proletare mondiale!

N. Lenin

„Pravda” nr. 213
și „Izvestia C.E.C. din Rusia”
nr. 215 din 4 octombrie 1918

Se tipărește după textul
apărut în ziarul „Pravda”

REVOLUȚIA PROLETARĂ ȘI RENEGATUL KAUTSKY

Sub acest titlu am început să scriu o broșură * consacrată criticii broșurii lui Kautsky „Dictatura proletariatului“, recent apărută la Viena. Întrucît însă lucrarea mea mai întîrzie, m-am hotărît să rog redacția „Pravdei“ să-mi publice un scurt articol cu aceeași temă.

Cei peste patru ani de război reacționar și extrem de istovitor și-au adus roadele. În Europa se simte suflul revoluției proletare în creștere — în Austria și în Italia, în Germania și în Franța, și pînă și în Anglia (extrem de semnificativ în această privință sînt, de pildă, „Mărturisirile unui capitalist“, publicate în numărul din iulie al ultraoportunistei „Socialist Review“⁴⁴, care apare sub redacția semiliberalului Ramsay MacDonald).

Și, într-un astfel de moment, conducătorul Internaționalei a II-a, domnul Kautsky, publică despre dictatura proletariatului, adică despre revoluția proletară, o carte de o sută de ori mai infamă, mai revoltătoare, mai pătrunsă de spiritul renegării decît faimoasele „Premise ale socialismului“ de Bernstein. De la apariția cărții acestui renegat au trecut aproape 20 de ani, și iată-l acum pe Kautsky oferindu-ne o reeditare și o adîncire a aceleiași renegări !

Numai o parte infimă din această carte este consacrată propriu-zis revoluției bolșevice din Rusia. Și deoarece autorul ei repetă cuvînt cu cuvînt platitudinile menșevice, muncitorul rus nu poate decît să întîmpine cu hohote

* Vezi volumul de față, p. 243—349. — *Nota red.*

de rîs întreaga lui argumentare. Închipuiți-vă, de pildă, că sub eticheta de „marxism“ ni se oferă o serie de considerații — presărate cu citate din scrierile semiliberales ale semi-liberalului Maslov — pe tema că țărani bogăți caută să acapareze pămînturile (ceva nou !), că lor le convin prețurile ridicate la cereale etc. Iar alături de aceasta, declarația plină de dispreț, întru totul liberală, a „marxistului“ nostru : „Țăranul sărac e considerat aici“ (adică de către bolșevici în Republica sovietică) „ca un produs permanent și de masă al reformei agrare socialiste în condițiile «dictaturii proletariului»“ (p. 48 din broșura lui K.).

Splendid, nu-i așa ? Un socialist, un marxist, vrea să ne demonstreze *nouă* caracterul *burghez* al revoluției și cu acest prilej ironizează, întru totul în spiritul lui Maslov, Potresov și *al cadeților*, organizarea sărăcimii la sate.

„Exproprierea țăranilor bogăți nu fac decît să introducă un nou element de neliniște și de război civil în procesul de producție, a cărui normalizare reclamă imperios o atmosferă de liniște și de siguranță“ (p. 49).

E de necrezut, dar așa este. Astea sînt textual cuvinte spuse de Kautsky, și nu de Savinkov sau de Miliukov !

În Rusia am avut de atîtea ori prilejul să vedem cum sub paravanul „marxismului“ se ascund apărătorii chiaburilor, încît spusele lui Kautsky nu ne mai pot surprinde. Poate că pentru lămurirea cititorului european va trebui să insistăm mai amănunțit asupra acestei mîrșave slugărnicii față de burghezie și asupra acestei atitudini liberale de frică față de războiul civil. Muncitorului și țăranului rus e de ajuns să le arăți cu degetul această atitudine de renegare a lui Kautsky și să treci mai departe.

★

★ ★

Se poate spune că nouă zecimi din cartea lui Kautsky sînt consacrate unei probleme teoretice generale de importanță primordială : problema raportului dintre dictatura proletariului și „democrație“. Și tocmai aici apare

mai clară ca oriunde ruptura dintre Kautsky și marxism. Cu un aer cât se poate de serios și extrem de „savant“, Kautsky îi asigură pe cititorii săi că prin „dictatura revoluționară a proletariatului“ Marx nu înțelegea „o formă de guvernămînt“ care să excludă democrația, ci o stare, și anume „starea de dominație“. Or, dominația proletariatului, ca dominație a majorității populației, este posibilă în condițiile respectării stricte a democrației; așa, de pildă, Comuna din Paris, care a fost tocmai o dictatură a proletariatului, a fost aleasă prin vot universal. Iar faptul că, vorbind despre dictatura proletariatului, Marx n-a avut în vedere „forma de guvernămînt“ (sau forma de guvernare, Regierungsform) reiese, pretinde Kautsky, „chiar și numai din aceea că el, Marx, considera că în Anglia și în America trecerea (la comunism) poate fi înlăptuită în mod pașnic, adică pe cale democratică“ (p. 20—21).

E de necrezut, dar așa e! Așa argumentează Kautsky, tunînd și fulgerînd împotriva bolșevicilor pentru că ei încalcă „democrația“ în constituția lor, în întreaga lor politică, și propovăduind cu ardoare, la fiecare pas, „metoda democratică, în opoziție cu cea dictatorială“.

Aceasta înseamnă o trecere totală de partea acelor oportuniști (de teapa germanilor David, Kolb și a altor stîlpi ai social-șovinismului, sau a fabienilor ⁴⁵ și independenților ⁴⁶ englezi, sau a reformiștilor francezi și italieni) care au declarat, mai fățiș și mai cinstit, că nu recunosc învățătura lui Marx despre dictatura proletariatului, întrucît ea ar contraveni principiilor democratismului.

Aceasta înseamnă o revenire totală la acea concepție a socialismului german premarxist care pretindea că noi trebuie să tindem spre „un stat popular liber“, la concepția democrațiilor mic-burghezi, care nu înțelegeau că orice stat este o mașină de reprimare a unei clase de către altă clasă.

Aceasta înseamnă o renunțare totală la revoluția proletariatului, în locul căreia se proclamă teoria liberală a „cuceririi majorității“, a „folosirii democrației“! Renegatul Kautsky a uitat, a denaturat complet și a aruncat peste bord tot ceea ce Marx și Engels au propagat și

au demonstrat timp de 40 de ani, din 1852 și pînă în 1891, în legătură cu necesitatea pentru proletariat de „a sfărîma” mașina de stat burgheză.

A analiza amănunțit greșelile teoretice ale lui Kautsky ar însemna să repet lucruri spuse de mine în „Statul și revoluția” *. Aici nu e nevoie de așa ceva. Voi arăta doar pe scurt următoarele :

Kautsky s-a dezis de marxism, uitînd că *orice* stat este o mașină de reprimare a unei clase de către altă clasă și că cea mai *democratică* republică burgheză este o mașină de asuprire a proletariatului de către burghezie.

Dictatura proletariatului, statul proletar, mașina de reprimare a *burgheziei de către proletariat*, nu este „o formă de guvernămînt”, *ci un stat de alt tip*. Reprimarea este necesară pentru că exproprierea burgheziei va întîmpina întotdeauna o împotrivire înverșunată din partea acesteia.

(Referirea la faptul că în deceniul al 8-lea al secolului trecut Marx admitea posibilitatea unei treceri pașnice la socialism în Anglia și în America ⁴⁷ este argumentul unui sofist, adică, mai pe șleau, al unui șarlatan care jonglează cu citate și referiri. În primul rînd, Marx și pe atunci considera că această posibilitate constituie o excepție. În al doilea rînd, pe atunci nu exista încă capitalismul monopolist, adică imperialismul. În al treilea rînd, tocmai în Anglia și în America nu exista pe atunci o armată permanentă (*acum există o asemenea armată*) ca principal aparat al mașinii de stat burgheze).

Acolo unde există reprimare nu poate exista libertate, egalitate etc. Tocmai de aceea, Engels spunea : „cîtă vreme proletariatul mai folosește statul, el îl folosește nu în interesul libertății, ci în vederea reprimării dușmanilor săi, și de îndată ce poate fi vorba de libertate, statul, ca atare, încetează să mai existe” ⁴⁸.

Democrația burgheză, a cărei valoare pentru educarea proletariatului și pentru instruirea lui în vederea luptei este incontestabilă, e întotdeauna restrînsă, ipocrită, falsă,

* Vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 33, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 1—120. — Nota red.

mincinoasă, rămîne întotdeauna o democrație pentru cei bogați și o înșelătorie pentru cei săraci.

Democrația proletară reprimă pe exploatatori, reprimă burghezia — și de aceea nu e ipocrită, *nu le promite libertate și democrație* —, iar oamenilor muncii le dă *adevărată democrație*. Numai Rusia Sovietică a dat proletariatului, și întregii imense majorități muncitoare a populației din Rusia, o *libertate și o democrație* cum nu există, nu sînt cu puțință și nu sînt de conceput în nici o republică democratică burgheză, luînd, de pildă, burgheziei vilele și palatele (fără asta libertatea întrunirilor este o minciună), luînd capitaliștilor tipografiile și hîrtia (fără asta libertatea presei este pentru majoritatea muncitoare a națiunii o vorbă goală), înlocuind parlamentarismul burghez cu organizația democratică a *Sovietelor*, care sînt de 1000 de ori mai apropiate de „popor” și mai „democratice” decît cel mai democratic parlament burghez. *Și așa mai departe.*

Kautsky a aruncat peste bord... „lupta de clasă” în cadrul democrației! Kautsky a devenit un renegat sută-n sută și un lacheu fățiș al burgheziei.



În treacăt, aș vrea să relev cîteva perle care ilustrează atitudinea lui de renegat.

Kautsky este nevoit să recunoască că organizația Sovietelor nu are numai o semnificație pur rusă, ci și una mondială, că este unul dintre „cele mai importante fenomene ale timpului nostru” și promite să capete „un rol hotărîtor” în viitoarele mari „bătălii dintre capital și muncă”. Dar — repetînd platitudinile menșevicilor, care au trecut cu succes de partea burgheziei, împotriva proletariatului — Kautsky „conchide”: Sovietele sînt bune ca „organizații de luptă”, dar nu ca „organizații de stat”.

Perfect! Organizați-vă în Soviete, proletari și țărani săraci! Dar nu cumva să cutezați — doamne ferește! — să învingeți! Nici prin gînd să nu vă treacă să în-

vingeți ! De îndată ce veți fi învins burghezia, s-a terminat cu voi, căci Sovietele voastre nu trebuie să fie organizații „de stat“ într-un stat proletar. De îndată ce veți fi învins va trebui să vă dizolvați !!

O, ilustre „marxist“ Kautsky ! O, inegalabile „teoretician“ al renegării !

Perlă nr. 2. Războiul civil este „dușmanul de moarte“ al „revoluției sociale“, căci ea, după cum am mai auzit, „are nevoie de o atmosferă de liniște“ (pentru cei bogați ?) „și de siguranță“ (pentru capitaliști ?).

Proletari din Europa ! Să nu vă gândiți la revoluție atîta timp cît nu veți fi găsit o burghezie care să nu năimească pentru război civil împotriva voastră pe alde Savinkov și Dan, Dutov și Krasnov, pe cehoslovaci și pe chiaburi !

Marx scria în 1870 : ceea ce ne dă cele mai bune speranțe este că războiul i-a învățat pe muncitorii francezi să mînuiască armele ⁴⁹. „Marxistul“ Kautsky se așteaptă ca un război care durează de 4 ani să nu ducă la folosirea armelor de către muncitori împotriva burgheziei (doamne ferește ! asta n-ar fi tocmai „democratic“), ci... la încheierea unei păci bunicele de către bunii domni capitaliști !

Perlă nr. 3. Războiul civil mai are încă un aspect neplăcut : în timp ce „democrația“ asigură „ocrotirea minorității“ (ocrotire pe care — în paranteză fie zis — au simțit-o așa de bine pe pielea lor apărătorii francezi ai lui Dreyfus sau, în timpul din urmă, oameni ca Liebknecht, MacLean, Debs), războiul civil (auziți ! auziți !) „amenință să ducă la nimicirea completă a celui înfrînt“.

Se mai poate spune că acest Kautsky nu e revoluționar autentic ? El este cu trup și suflet pentru revoluție... numai că ea nu trebuie să comporte o luptă serioasă, care să amenințe cu nimicirea ! El „a depășit“ complet vechile greșeli ale bătrînului Engels, care se declara încîntat de acțiunea educativă a revoluțiilor violente ⁵⁰. Ca un istoric „serios“ ce este, el a repudiat cu desăvîrșire ereziile acelor care spuneau că războiul civil îi că-

lește pe cei exploatați, îi învață să creeze o societate nouă, *fără* exploataatori.

Perlă nr. 4. A fost oare istoricește mare și utilă dictatura proletarilor și a micilor burghezi în revoluția din 1789? Nicidecum. Căci a venit Napoleon. „Dictatura păturilor de jos netezește calea spre dictatura sabiei“ (p. 26). — — — „Seriosul“ nostru istoric — asemenea tuturor liberalilor, în tabăra căroră el a trecut — este ferm convins că în țările care nu au cunoscut „dictatura păturilor de jos“, în Germania de pildă, nu a existat o dictatură a sabiei. El este ferm convins că Germania nu s-a deosebit niciodată de Franța prin aceea că în ea, în Germania, dictatura sabiei a fost mai brutală și mai mîrșavă; afirmația contrară nu este decît o calomnie născocită de Marx și Engels, care mințeau cu nerușinare afirmînd că și în ziua de azi în „poporul“ Franței se observă din partea celor asupriți mai multă mîndrie și dragoste de libertate decît în Anglia sau în Germania și că Franța datorează acest fapt tocmai revoluțiilor ei.

...Dar ajunge! Ar trebui să scriem o broșură întregă dacă am vrea să înșirăm toate perlele de renegare ale mîrșavului renegat Kautsky.



Nu putem să nu ne oprim asupra „internaționalismului“ domnului Kautsky. Fără să vrea, d-sa l-a pus într-o lumină vie, vorbind în termeni plini de simpatie despre internaționalismul menșevicilor, care, ne asigură micosul Kautsky, sînt doar și ei zimmerwaldieni⁵¹, sînt doar — nu rîdeți! — „frați“ cu bolșevicii.

Iată în ce termeni dulcegi prezintă el „zimmerwaldismul“ menșevicilor:

„Menșevicii se pronunțau pentru o pace generală. Ei voiau ca toți beligeranții să accepte principiul: fără anexiuni și contribuții. Atîta timp cît acest principiu nu va fi fost unanim acceptat, armata rusă trebuia, potrivit acestui punct de vedere, să fie oricînd gata de

luptă... Dar afurisiții de bolșevici „au dezorganizat“ armata și au încheiat nefasta pace de la Brest... Și Kautsky spune cum nu se poate mai clar că trebuia menținută Adunarea constituantă, că bolșevicii nu trebuiau să ia puterea.

Internaționalismul înseamnă, așadar, că trebuie să *sprijini* „*propriul*“ tău guvern imperialist, așa cum menșevicii și eserii l-au sprijinit pe Kerensky, că trebuie să-i acoperi tratatele secrete, înșelând poporul cu fraza mieroasă: vedeți doar că noi „cerem“ acestor bestii să devină blinde, că „cerem“ guvernelor imperialiste „să accepte principiul: fără anexiuni și contribuții“.

După părerea lui Kautsky, aceasta înseamnă să fii internaționalist.

Iar după părerea noastră, aceasta înseamnă să fii un renegeat sută-n sută.

Internaționalismul cere să rupi cu *propriii* tăi socialșoviniști (adică cu defensiștii) și cu *propriul* tău guvern imperialist, să duci împotriva lui o luptă revoluționară, să-l răstorni, să fii gata să accepți cele mai mari sacrificii de ordin național (chiar și o pace ca cea de la Brest), dacă așa cer interesele dezvoltării revoluției muncitorești *internaționale*.

Noi știm foarte bine că pe Kautsky & Co. (pe alde Ströbel, Bernstein etc.) „i-a revoltat“ la culme încheierea păcii de la Brest: ei ar fi vrut ca noi să facem un „gest“... care ar fi dat imediat în Rusia puterea în mâinile burghezii! Acești obtuzi, dar blajini și mieroși mic-burghezi germani nu erau călăuziți de ideea ca Republica sovietică proletară, care cea dintâi în lume a răsturnat pe cale revoluționară imperialismul în țara ei, să se mențină pînă la izbucnirea revoluției în Europa, ațîțînd vîlvătaia în celelalte țări (mic-burghezii *se tem* de o vîlvătaie în Europa, *se tem* de un război civil, care le-ar tulbura „liniștea și siguranța“). Nu, ei erau călăuziți de ideea ca în *toate* țările să domnească naționalismul *mic-burghez*, care se proclamă „internaționalism“ pentru că este „moderat și ordonat“. Republica rusă nu avea decît să rămîna burgheză și... să aștepte... Atunci toți în lume ar fi fost naționaliști mic-burghezi buni, moderați, neani-

mați de tendințe de cotropire, și tocmai aceasta ar fi însemnat că sînt internaționaliști!

Așa gîndesc kautskiștii în Germania, longuetiștii în Franța, independenții (I.L.P.) în Anglia, Turatti și „frații“ lui întru renegare în Italia etc. etc.

Acum numai niște proști ar putea să nu vadă că bine am procedat noi nu numai atunci cînd am răsturnat burghazia (și pe lacheii ei, menșevicii și eserii), ci și atunci cînd am încheiat pacea de la Brest, *după ce* apelul deschis la încheierea unei păci generale, sprijinit prin publicarea și anularea tratatelor secrete, a fost respins de burghazia puterilor Înțelegerii (Antantei). În primul rînd, dacă n-am fi încheiat pacea de la Brest, puterea ar fi încăput imediat în mîinile burgheziei ruse și în felul acesta am fi pricinuit un rău imens revoluției socialiste mondiale. În al doilea rînd, cu prețul unor sacrificii de ordin național, noi am reușit să păstrăm *pe plan internațional* o influență revoluționară atît de eficientă, încît acum vedem că exemplul nostru este urmat de Bulgaria, că Austria și Germania sînt în fierbere, că *ambele* tabere imperialiste sînt slăbite, în timp ce noi ne-am întărit și *am început* să creăm o adevărată armată proletară.

Potrivit tacticii renegatului Kautsky, muncitorii germani ar trebui să-și apere acum patria, împreună cu burghazia, și să se teamă mai mult ca de orice de revoluția germană, căci englezii ar putea să-i impună un nou Brest. Tocmai aceasta înseamnă renegare. Tocmai aceasta înseamnă naționalism mic-burghez.

Noi însă spunem: cotropirea Ucrainei a însemnat un foarte mare sacrificiu de ordin național, dar pe proletarii și pe țărani săraci din Ucraina i-a călit și *i-a întărit* ca luptători revoluționari pentru revoluția muncitorească internațională. Ucraina a avut de suferit, dar revoluția internațională a cîștigat, „demoralizînd“ armata germană, slăbind imperialismul german, *apropiîndu-i* pe muncitorii revoluționari germani, ucraineni și ruși.

Ar fi fost, desigur, „mai plăcut“ dacă printr-un simplu război am fi putut răsturna atît pe Wilhelm cît și pe Wilson. Dar asta e o aiureală. Nu-i putem răsturna printr-un război extern. Dar putem accelera ritmul dezagre-

gării lor *interne*. Prin intermediul revoluției sovietice, proletare, ritmul acestei dezagregări a fost accelerat într-o măsură *enormă*.

Pe această linie ar obține succese și mai mari muncitorii germani dacă ar porni revoluția *fără a precupeți* sacrificiile de ordin național (căci numai în aceasta constă internaționalismul), dacă ar spune (și ar confirma *prin fapte*) că pentru ei interesul revoluției muncitorești internaționale este *mai presus* de integritatea, securitatea și liniștea vreunui stat național, și *anume a propriului* lor stat.

★
★ ★

Marea nenorocire a Europei — și o sursă de mare primejdie pentru ea — este faptul că acolo *nu există* nici un partid revoluționar. Există partide de trădători de teapa lui Scheidemann, Renaudel, Henderson, Webb & Co. sau de lachei de teapa lui Kautsky. Dar nu există un partid revoluționar.

Desigur că o puternică mișcare revoluționară a maseilor poate să îndrepte acest neajuns, dar el rămîne o mare nenorocire și o sursă de mari primejdii.

De aceea trebuie să demascăm prin toate mijloacele pe renegații de teapa lui Kautsky, sprijinind astfel *grupurile* revoluționare de proletari cu adevărat internaționaliști, care există în *toate* țările. Proletariatul va părăsi repede pe trădători și pe renegați și va urma aceste grupuri revoluționare, formîndu-și conducători din rîndurile lor. Nu degeaba urlă burghezia din toate țările că o înspăimîntă „bolșevismul mondial“.

Bolșevismul mondial va învinge burghezia mondială.

9.X.1918.

„Pravda“ nr. 219
din 11 octombrie 1918
Semnat: N. Lenin

Se tipărește după manuscris

ȘEDINȚA COMUNĂ A C.E.C. DIN RUSIA,
A SOVIETULUI DIN MOSCOVA,
A COMITETELOR DE ÎNTEPRINDERE
ȘI A SINDICATELOR

22 OCTOMBRIE 1918 "

1

RAPORT

(Aplauze și urale puternice care nu mai conținesc.) Tovarăși, cred că situația noastră actuală, oricât ar fi ea de contradictorie, poate fi caracterizată prin aceea că, în primul rând, nu am fost niciodată atât de aproape de revoluția proletară internațională ca acum, iar în al doilea rând, nu am fost niciodată într-o situație mai primejdioasă decât acum. Asupra acestor două constatări, și în special asupra celei de-a doua, aș vrea să mă opresc astăzi mai amănunțit. Nu știu dacă masele largi își dau seama de întreaga gravitate a primejdiei care ne amenință, și deoarece noi putem acționa numai sprijinindu-ne pe masele largi, principala sarcină a reprezentanților Puterii sovietice este de a spune acestor mase întregul adevăr asupra situației actuale, oricât de grea ar fi ea uneori. Despre faptul că sîntem aproape de revoluția socialistă internațională s-a mai vorbit nu o dată, așa că în această privință nu am prea multe de spus. În fond, unul dintre principalele reproșuri aduse Puterii sovietice nu numai de burghezie, ci și de păturile mic-burgheze care și-au pierdut încrederea în socialism, precum și de mulți așa-zisi socialiști care s-au obișnuit cu vremurile de pace și care nu credeau în socialism este acela că noi, înfăptuind revoluția socialistă în Rusia, o facem la nimereală, căci în Apus încă nu s-au copt condițiile pentru izbucnirea revoluției.

Tovarăși, acum, în cel de-al cincilea an de război, falimentul general al imperialismului este un fapt evident ;

acum devine clar pentru toată lumea că în toate țările beligerante revoluția este inevitabilă. Iar noi, despre care se spunea la început că nu ne vom menține decât câteva zile sau săptămâni, am făcut în acest an de revoluție mai mult decât a făcut vreodată în lume orice alt partid proletar. Revoluția noastră s-a dovedit a fi un fenomen mondial. Că bolșevismul este acum un fenomen mondial o spune și întreaga burghezie, și această mărturisire atestă în chip grăitor că revoluția noastră s-a extins de la Răsărit la Apus și găsește acolo un teren tot mai favorabil. Voi știți că în Bulgaria a izbucnit revoluția. Soldații bulgari au început să creeze Soviete. Acum sosesc știri că și în Serbia se formează Soviete. Deși Antanta anglo-franceză făgăduiește popoarelor marea cu sarea dacă se vor ridica și se vor îndepărta de Germania, deși capitaliștii din America, Anglia și Franța, cei mai bogați din lume și cei mai puternici fac multe promisiuni, devine evident că burghezia diverselor state mici care se nasc acum din dezagregarea Austriei nu se va menține în nici un caz, că dominația ei, puterea ei în aceste state va fi un fenomen de foarte scurtă durată, un fenomen trecător, căci pretutindeni bate la ușă revoluția muncitorească.

Burghezia dintr-o serie de țări își dă seama că numai cu ajutorul baionetelor străine se va putea ea menține în statele ei. Și noi vedem că revoluția a început nu numai în Austria, ci și în Germania, în aceste țări a căror situație părea până mai ieri stabilă. Noi primim de acolo știri; presa germană vorbește deja de abdicarea kaiserului, iar presa partidului social-democraților independenți⁵³ a primit deja de la cancelar permisiunea de a vorbi despre o republică germană. Asta înseamnă ceva. Noi știm că procesul de descompunere a trupelor s-a intensificat, că acolo se răspîndesc apeluri prin care trupele sînt fățiș îndemnate să se răscoale. Știm că în partea de est a Germaniei s-au format comitete militare revoluționare, că ele scot publicații care revoluționează starea de spirit a soldaților. De aceea se poate spune cu toată certitudinea că revoluția se maturizează văzînd cu ochii, și aceasta n-o spunem numai noi — nu, o spun toți

germanii, inclusiv cei din rîndurile partidului războiului și ale burgheziei, care simt că miniștrii se clatină, că poporul nu are încredere în ei, că ei se vor mai menține la putere doar foarte puțină vreme. O spun toți cei care cunosc starea de lucruri, atît de inevitabilă este revoluția populară și, poate, chiar revoluția proletară în Germania.

Noi știm foarte bine ce uriașă mișcare proletară a luat naștere și în alte țări. Am văzut că Gompers și-a făcut apariția în Italia și, cu banii puterilor Antantei, cu ajutorul întregii burghezii italiene și al social-patrioților, a cutreierat toate orașele Italiei, îndemnînd pe muncitorii italieni să continue războiul imperialist. Am văzut că în acest timp presa socialistă italiană publica în legătură cu asta note din care nu rămînea decît numele lui Gompers, restul fiind tăiat de cenzură, sau publica note în care se spunea ironic că „Gompers participă la banchete și trîncănește”. Iar presa burgheză recunoștea că Gompers a fost fluierat pretutindeni. Presa burgheză scria : „Din comportarea muncitorilor italieni pare să reiasă că numai lui Lenin și lui Troțki le-ar îngădui ei să călătorească prin Italia”. Partidul socialist italian a făcut în timpul războiului un mare pas înainte, adică spre stînga⁵⁴. Noi știm că în Franța erau prea mulți patrioți în rîndurile muncitorilor, căroră li se spunea că un mare pericol amenință Parisul și teritoriul francez. Dar și acolo se schimbă linia de conduită a proletariatului. La ultimul congres⁵⁵, cînd s-a dat citire unei scrisori în care se arăta ce fac aliații, imperialiștii anglo-francezi, în sală s-a strigat : trăiască republica socialistă. Ieri a sosit știrea că la Paris a avut loc un miting la care au participat 2 000 de muncitori metalurgiști și care a adresat un mesaj de salut Republicii sovietice din Rusia. Noi vedem că din cele trei partide socialiste din Anglia⁵⁶ numai unul, Partidul socialist independent, nu devine un aliat fățiș al bolșevicilor, în timp ce Partidul socialist britanic și Partidul laburist socialist din Scoția se declară pe față partizani ai bolșevicilor. În Anglia de asemenea începe să se extindă bolșevismul, iar partidele din Spania, care erau de partea imperialismului anglo-francez și în rîndurile căroră la

Începutul războiului se puteau număra pe degete oamenii care aveau o idee cît de vagă despre internaționaliști, toate aceste partide salută la congresele lor pe bolșevicii ruși⁵⁷. Bolșevismul a devenit pe plan mondial teoria și tactica proletariatului internațional! (A p l a u z e.) Bolșevismul a făcut ca în fața întregii lumi să se desfășoare o revoluție socialistă atotcuprinzătoare, ca în problema atitudinii față de bolșevici — de partea bolșevicilor sau împotriva lor — să aibă loc efectiv, în fapt, o sciziune în rîndurile socialiștilor. Bolșevismul a pus la ordinea zilei programul creării statului proletar. Muncitorii, care nu știau cum stau lucrurile în Rusia, deoarece citeau numai ziare burgheze, pline de minciuni și de calomnii, au început să se dumirească cînd au văzut că guvernul proletar repurtează victorie după victorie asupra contra-revoluționarilor din țara lui, cînd au văzut că nu există altă ieșire din acest război decît tactica noastră, decît modul revoluționar de a acționa al guvernului nostru muncitoresc. Și dacă miercurea trecută a avut loc la Berlin o demonstrație și muncitorii și-au exprimat indignarea față de kaiser încercînd să treacă prin fața palatului lui, pe urmă ei s-au îndreptat spre Ambasada rusă pentru a-și exprima solidaritatea cu acțiunile guvernului rus.

Iată ce situație s-a creat în Europa în al cincilea an de război! Tocmai de aceea spunem noi că niciodată n-am fost atît de aproape de revoluția mondială, niciodată n-a fost atît de evident faptul că proletariatul rus și-a statornicit puterea sa, și este clar că ne vor urma masele de milioane și zeci de milioane ale proletariatului mondial. Iată de ce, repet, n-am fost niciodată atît de aproape de revoluția mondială și, în același timp, situația noastră n-a fost niciodată atît de primejdioasă, pentru că înainte bolșevismul n-a fost considerat niciodată ca o forță mondială. Se părea că el nu este decît o consecință a oboselii soldaților ruși, că este o izbucnire a nemulțumirii soldaților ruși istoviți de război, și că, de îndată ce va trece această nemulțumire și va fi statornicită pacea, fie și o pace cît de silnică, vor putea fi înăbușite orice încercări de a se trece la construcție de stat și la reforme socialiste. Toată lumea era convinsă de acest lucru, dar s-a dovedit

că de îndată ce de la războiul imperialist, care s-a încheiat printr-o pace extrem de silnică, am trecut la înfăptuirea primelor măsuri în domeniul construcției de stat ; de îndată ce am căpătat posibilitatea de a-i pune efectiv pe țărani în situația de a trăi fără moșieri și de a-și statornici rînduielele împotriva moșierilor, de a se convinge în fapt că pe pămîntul expropriat ei își făuresc viața nu în folosul chiaburilor și nici în folosul unor noi capitaliști, ci în folosul oamenilor muncii înșiși ; de îndată ce muncitorii au văzut că au căpătat posibilitatea de a-și făuri viața fără capitaliști, de a învăța să îndeplinească acea sarcină grea, dar măreață, fără a cărei înfăptuire nu vor scăpa niciodată de exploatare, — a devenit clar pentru toată lumea și s-a constatat în practică că nici o forță, nici o contrarevoluție nu vor putea răsturna Puterea sovietică.

Nouă, în Rusia, ne-au trebuit luni de zile ca să ajungem la această convingere. Se spune că la sate țărani au înțeles abia în vara și toamna anului 1918 care este sensul și însemnătatea revoluției noastre. La orașe acest lucru a fost înțeles de mult, dar pentru ca să fie înțeles în fiecare județ, în fiecare plasă și în fiecare sat îndepărtat, pentru ca țăranul să vadă nu din cărți și discursuri, ci din propria lui viață că pămîntul trebuie să-l capete oamenii muncii, și nu chiaburii, că împotriva chiaburilor trebuie dusă o luptă hotărîtă, că pentru a învinge pe chiaburi țărani trebuie să se organizeze, că valul de răscoale, care în vara acestui an s-a întins în întreaga țară, a fost susținut de moșieri, chiaburi și albgardiști ; pentru ca țăranul să simtă din propria sa experiență, pe propria sa piele, pe propria sa spinare ce înseamnă puterea Adunării constituante, — pentru toate acestea a fost nevoie de luni și luni de zile, din care satul iese azi călit ; iar masele de țărani săraci, care nu jefuiesc munca altora, au văzut abia acum, nu din cărți, din care masele muncitoare nu vor căpăta niciodată convingeri ferme, ci din propria lor experiență, că Puterea sovietică este puterea oamenilor muncii exploatați și că există posibilitatea ca fiecare sat să treacă la așezarea temeliei unei Rusii noi, socialiste. A fost nevoie de luni de zile pentru ca să

putem spune după 1918 și în restul Rusiei, cu toată certitudinea și bazându-ne pe relațiile unor oameni care pornesc de la experiența practică, că nu există vreun sat, oricât de îndepărtat, în care să nu se știe ce este Puterea sovietică și în care țărani să nu fie de partea ei, căci satul a văzut ce primejdie îl amenință din partea capitaliștilor și moșierilor, a văzut și greutățile transformării socialiste și nu s-a speriat, ci și-a zis : noi vom atrage în această muncă zeci de milioane de brațe, într-un an am învățat multe și vom mai învăța. Iată ce spun acum în Rusia cu toată convingerea, pe baza propriei lor experiențe, zeci și zeci de milioane de oameni.

Abia acum devine clar și pentru burghezia vest-europeană, care pînă acum nu-i luase în serios pe bolșevici, abia acum devine clar pentru ea că aici, la noi, s-a făurit singura putere trainică, care merge mînă-n mînă cu masele muncitoare și care este în stare să le insufle un adevărat eroism al jertfirii de sine. Și cînd această putere proletară a început să molipsească Europa, s-a văzut că aceasta nu e nicidecum o particularitate a Rusiei și că cei patru ani de război au provocat în lumea întreagă descompunerea armatelor, — pe cîtă vreme înainte se spunea că numai Rusia, din cauza stării ei de înapoiere și a faptului că nu era bine pregătită de război, a ajuns în situația ca în al patrulea an de război armata ei să se împrăștie și că așa ceva ar fi cu neputință în țările parlamentare civilizate.

Acum însă toată lumea vede că după patru ani de război mondial, cînd milioane de oameni au fost mutilați și măcelăriți pentru ca să se poată îmbogăți capitaliștii, cînd dezertorii se numără cu zecile de mii — acest fenomen neobișnuit se observă nu numai în Rusia și în Austria, ci și în Germania, care se fălește cu ordinea ei —, acum, cînd au survenit toate acestea, burghezia mondială a văzut că are de-a face cu un dușman mai serios și a început să se unească, și cu cît ne apropiem de revoluția proletară mondială cu atît mai strîns se unește burghezia contrarevoluționară.

În unele țări, revoluția continuă încă să fie privită ca ceva ce nu merită să fie luat în serios, așa cum în

Octombrie miniștrii din guvernul de coaliție nu catadicseau să ia în serios pe bolșevici, spunînd că în Rusia nu se va ajunge la instaurarea unei puteri de stat bolșevice. În Franța, de pildă, se spune că bolșevicii sînt un mănunchi de trădători care își vînd poporul germanilor. Cînd burghezii francezi spun asemenea lucruri, asta e din partea lor ceva ce le poate fi scuzat într-o măsură mai mare decît eserilor de stînga, căci tocmai de aceea sînt ei burghezi, ca să cheltuiască milioane pentru născociri mincinoase. Dar cînd burghezia franceză a văzut cum se dezvoltă bolșevismul în Franța și că pînă și partide care nu erau revoluționare s-au pronunțat pentru bolșevici și au adoptat în acest sens lozinci revoluționare, ea și-a dat seama că are în față un dușman mai de temut : falimentul imperialismului și precumpănirea muncitorilor în lupta revoluționară. Oricine știe că din cauza războiului imperialist revoluția proletară este în prezent amenințată de un pericol deosebit de mare, căci ea se dezvoltă inegal în diferite țări, întrucît condițiile vieții politice diferă de la o țară la alta, și într-o țară proletariatul este prea slab, iar în alta e mai puternic. Dacă într-o țară pătura de sus a proletariatului e slabă, în schimb în alte țări burghezia reușește uneori, vremelnic, să-i scindeze pe muncitori, cum am văzut că s-a întîmplat în Anglia și în Franța ; tocmai de aceea se dezvoltă inegal revoluția proletară și tocmai de aceea și-a dat seama burghezia că cel mai puternic dușman al ei este proletariatul revoluționar. Ea se unește pentru a întîrzia prăbușirea imperialismului mondial.

Acum situația s-a schimbat pentru noi, și evenimentele se desfășoară cu o repeziciune extraordinară. La început existau două grupuri de tîlhari imperialiști, care căutau să se nimicească unul pe altul ; acum însă ele și-au dat seama, în special din exemplul imperialismului german, care pînă nu de mult se considera nu mai puțin puternic decît Anglia și Franța, că principalul lor dușman este proletariatul revoluționar. Astăzi, cînd Germania se descompune sub acțiunea mișcării revoluționare dinăuntrul ei, imperialismul anglo-francez se consideră stăpînul lumii. Acolo există convingerea că bolșevicii și revoluția mon-

dială sînt principalul lui dușman. Cu cît mai puternic se dezvoltă revoluția, cu atît mai strîns se unește burghezia. De aceea, unii dintre noi, și îndeosebi mulți din rîndurile masei largi, care, convingîndu-se acum că pot învinge pe contrarevoluționarii noștri, că pot învinge cazăcimea, ofițerimea și trupele cehoslovace, își închipuie că cu asta totul e făcut, nu-și dau seama că în prezent asta e prea puțin pentru noi, că există un dușman nou și mult mai periculos : acest dușman este imperialismul anglo-francez. Pînă acum, el nu a avut prea multe succese în Rusia, de pildă cu debarcarea întreprinsă la Arhanghelsk. Un publicist francez, editorul unui ziar care apare sub titlul „La Victoire”⁵⁸, spunea că pentru Franța e prea puțin să învingă pe germani, că ea trebuie să învingă și bolșevismul și că, întreprinzînd campania împotriva Rusiei, ea nu înțelege să atace Germania, ci să lupte împotriva proletariatului revoluționar bolșevic și împotriva molimei care se răspîndește în lumea întreagă.

Iată de ce se ivește acum pentru noi o nouă primejdie, care încă nu s-a conturat în toată amploarea ei și nu este pe deplin vizibilă, primejdie pe care imperialiștii anglo-francezi o pregătesc pe ascuns și de care noi trebuie să ne dăm seama cît mai limpede, pentru ca, prin conducătorii maselor, să le ajutăm pe acestea să se pătrundă de conștiința ei, căci englezii și francezii, care nu au avut prea mari succese nici în Siberia, nici la Arhanghelsk, ci, dimpotrivă, au suferit o serie de înfrîngeri, depun acum eforturi ca să atace Rusia dinspre sud, fie dinspre Dardanele, dinspre Marea Neagră, fie pe uscat, prin Bulgaria și România. Și deoarece ei păstrează secretul militar, nu putem ști cît de departe au ajuns ei în pregătirile lor și care din aceste două planuri — sau poate chiar vreun al treilea — a fost ales de ei ; pericolul constă tocmai în faptul că nu putem ști cu precizie acest lucru. Știm însă cît se poate de precis că ei fac asemenea pregătiri, că presa acestor țări scrie uneori fără prea multe precauții, iar din cînd în cînd cîte un ziarist lasă la o parte toată pălăvrageala despre crearea unei ligi a națiunilor și arată pe față scopurile principale.

În cercurile guvernante din Germania se conturează clar acum două curente, două planuri de salvare, dacă se mai poate vorbi de salvare. Unii spun : să câștigăm timp, să trăgăm lucrurile pînă în primăvară, poate că pe linia de fortificații mai sîntem în stare să opunem o rezistență militară ; alții consideră că principalul mijloc de salvare trebuie căutat într-o înțelegere cu Anglia și cu Franța și ei depun toate eforturile pentru a se ajunge la o înțelegere cu Anglia și Franța împotriva bolșevicilor ; întreaga lor atenție este concentrată asupra acestui lucru. Și dacă propunerile de pace întîmpină acum din partea lui Wilson un refuz brutal și plin de dispreț, pentru partidul capitaliștilor germani, care caută o înțelegere cu Anglia, asta încă nu constituie un motiv ca el să renunțe la planurile lui. El știe că uneori poate fi și o înțelegere tacită, și că dacă ei, germanii, vor aduce servicii capitaliștilor englezi și francezi împotriva bolșevicilor, s-ar putea ca aceste servicii să le fie răsplătite. În societatea capitalistă așa se procedează : serviciile se plătesc. Ei își fac următoarea socoteală : poate că îi vom ajuta pe capitaliștii englezi și francezi să înhațe cîte ceva, și atunci ne vor lăsa și nouă o parte din pradă. Să plătești și să te lași plătit — iată morala lumii capitaliste. Și mie mi se pare că oamenii aceștia, pretinzînd o anumită parte din capitalul anglo-francez, știu să socotească și contează cel puțin pe miliarde. Unii dintre acești domni se pricep la asemenea calcule.

Nu este exclus ca o asemenea tranzacție tacită să fi intervenit deja între burghezia germană și burghezia puterilor Antantei. Esența ei se reduce la aceea că anglo-francezii spun : noi vom veni în Ucraina, dar, cît timp nu avem încă acolo detașamente de ocupație, voi, germanii, nu trebuie să vă retrageți trupele, căci altfel în Ucraina vor veni la putere muncitorii și acolo de asemenea va triumfa Puterea sovietică. Iată cum judecă ei, pentru că înțeleg foarte bine că burghezia tuturor țărilor ocupate — Finlanda, Ucraina și Polonia — își dă seama că ea, burghezia națională, nu se va putea menține nici măcar o singură zi dacă trupele germane de ocupație se

vor retrage și de aceea, după ce ieri încă se vînduse germanilor, jurînd credință imperialiștilor germani și aliindu-se cu ei împotriva muncitorilor din propria ei țară — cum făcuseră menșevicii ucraineni și eserii din Tiflis —, acum ea își vinde din nou patria primului amator s-o cumpere. Ieri au vîndut-o germanilor, azi o vînd englezilor și francezilor. Iată ce se petrece în culise, iată ce tîrg se pune la cale. Văzînd că burghezia anglo-franceză învinge, ei trec cu toții de partea acesteia și pregătesc o înțelegere cu imperialismul anglo-francez împotriva noastră, pe socoteala noastră.

Declarînd viitorului lor stăpîn, miliardarului anglo-francez, că trec de partea lui, ei spun : înălțimea-voastră îi va învinge pe bolșevici ; trebuie să ne ajutați, pentru că germanii nu ne vor salva. Acest complot al burgheziei din toate țările împotriva muncitorilor revoluționari și a bolșevicilor se conturează din ce în ce mai clar și devine sfidător de fățiș. Și datoria noastră directă este să arătăm acest pericol muncitorilor și țăranilor din toate țările beligerante.

Să luăm, de exemplu, Ucraina. Gîndiți-vă la situația ei, gîndiți-vă cum trebuie să procedeze în situația actuală muncitorii și comuniștii conștienți. Pe de o parte, ei văd ura stîrnită de imperialiștii germani, de cumplita jefuire a Ucrainei, iar pe de altă parte văd că o parte din trupele germane, și poate cea mai mare parte, a plecat. Ei se simt, poate, îndemnați să dea curs urii și mîniei acumulate și să dezlănțuie imediat, fără a ține seama de nimic, atacul împotriva imperialiștilor germani. Alții însă spun : noi sîntem internaționaliști, noi trebuie să privim lucrurile atît din punctul de vedere al Rusiei, cît și din punctul de vedere al Germaniei ; chiar dacă privim lucrurile din punctul de vedere al Germaniei, știm că acolo puterea nu se va menține, știm foarte bine că dacă victoria muncitorilor și a țăranilor ucraineni va avea loc concomitent cu întărirea puterii în Rusia și cu succesele ei, Ucraina proletară socialistă nu numai că va învinge, dar va fi și de neînving ! Acești comuniști ucraineni conștienți își spun : noi trebuie să fim foarte precauți, poate

că mâine va trebui să ne încordăm toate forțele și să punem totul în joc pentru lupta împotriva imperialismului și a trupelor germane. Poate că așa va fi mâine, dar nu astăzi, căci astăzi știm că trupele imperialiștilor germani se descompun de la sine; se știe că nu numai trupele din Ucraina, ci și cele din Prusia orientală și din alte părți ale Germaniei scot publicații revoluționare⁵⁹. În același timp, principala noastră sarcină este propaganda în favoarea unei răscoale în Ucraina. Așa stau lucrurile din punctul de vedere al revoluției internaționale, mondiale, pentru că principala verigă a acestui lanț este cea germană, pentru că revoluția germană este pe punctul de a izbucni, și de ea depinde în cea mai mare măsură succesul revoluției mondiale.

Noi vom avea grijă ca amestecul nostru să nu dăuneze cumva revoluției lor. Trebuie să înțelegem particularitățile fiecărei revoluții și procesul ei de maturizare. În fiecare țară — noi am văzut și am trăit acest lucru și-l știm mai bine decât alții —, în fiecare țară revoluția își urmează calea ei proprie, și aceste căi sînt atît de diferite, încît se poate întîmpla ca ea să întîrzie și un an, și doi. Revoluția mondială nu se desfășoară atît de simplu încît să urmeze pretutindeni, în toate țările, una și aceeași cale; dacă ar fi fost așa, am fi învins de mult. Fiecare țară trebuie să parcurgă anumite etape politice. Peste tot vedem din partea conciliatorilor una și aceeași tendință, încercări de „a salva poporul de burghezie“ împreună cu burghezia, cum au făcut la noi Țereteli și Cernov, cum fac acum în Germania Scheidemann et Co.; în Franța, conciliatorii fac în felul lor același lucru. Și acum, cînd revoluția bate la porțile Germaniei — țară în care mișcarea muncitorească e mai puternică decât oriunde și se distinge prin organizare și disciplină, în care muncitorii au răbdat vreme mai îndelungată, dar au acumulat, poate, mai multă ură revoluționară și vor ști să se răfuiască mai bine cu dușmanii lor —, acum amestecul în aceste evenimente al unor oameni care nu cunosc ritmul de maturizare a revoluției ar putea dăuna acelor

comuniști conștienți care spun : ceea ce ne preocupă în primul rînd este de a face ca acest proces să devină conștient. Acum, cînd soldatul german s-a convins că este mînat la măcel spunîndu-i-se că merge să-și apere patria, pe cîtă vreme în realitate el apără pe imperialiștii germani, acum se apropie momentul cînd revoluția germană va izbucni cu atîta putere și într-un mod atît de organizat, încît va rezolva o mulțime de probleme internaționale. Iată de ce comuniștii ucraineni conștienți spun : noi trebuie să facem totul pentru victoria revoluției internaționale, dar trebuie să fim conștienți de faptul că viitorul este al nostru și că trebuie să mergem în pas cu revoluția germană.

Acestea sînt greutățile pe care am vrut să le arăt, dînd ca exemplu modul de a judeca al comuniștilor ucraineni. Aceste greutăți se răsfrîng și asupra situației Rusiei Sovietice. Astăzi trebuie să spunem că în momentul de față proletariatul internațional s-a trezit și face mari pași înainte, dar situația noastră este cu atît mai grea, din cauză că „aliatul“ nostru de ieri se ridică împotriva noastră ca împotriva dușmanului său principal. Acum el pornește la luptă nu împotriva unor armate dușmane, ci împotriva bolșevismului internațional. Acum, cînd pe frontul de sud se concentrează trupele lui Krasnov — doar știm că ele au primit proiectilele de la germani — și cînd noi am demascat imperialismul în fața tuturor popoarelor, oamenii care, reproșîndu-ne că am încheiat pacea de la Brest, îl trimiteau pe Krasnov să ia proiectilele de la germani și trăgeau cu ele în muncitorii și țărani ruși, acum primesc proiectilele de la imperialiștii anglo-francezi și, primindu-le, scot din nou țara la mezat și o vînd aceluia dintre milionari care oferă mai mult. Iată de ce acum nu este suficientă convingerea generală, care s-a format la noi, că s-a produs o cotitură. Noi avem dușmani vechi, dar în afară de ei, în spatele lor, se adună tocmai acum noi forțe în ajutorul lor. Noi cu toții știm și vedem acest lucru. Nu mai departe decît în februarie sau martie, cu numai o jumătate de an în urmă, noi nu

aveam armată. Armata nu era în stare să lupte. Armata, care făcuse patru ani de război imperialist fără a ști pentru ce luptă și simțind vag că luptă pentru interese străine, — această armată a fugit, și nici o forță din lume n-ar fi putut-o opri.

Orice revoluție este demnă de acest nume numai atunci când știe să se apere, dar nu dintr-o dată învață revoluția să se apere. Revoluția a însemnat trezirea a milioane de oameni la o viață nouă. În februarie și martie, aceste milioane de oameni nu știau pentru ce se duc să continue măcelul la care-i mînaseră țarii și alde Kerenski și ale cărui țeluri au fost abia în decembrie demascate de către guvernul bolșevic. Ei înțelegeau clar că acesta nu fusese războiul lor, și a fost nevoie de aproape jumătate de an ca să se producă o cotitură. Această cotitură s-a produs; ea schimbă forța revoluției. Istovite și epuizate după patru ani de război, în februarie și martie masele abandonau totul și cereau să se facă pace, să se pună capăt războiului. Ele nu erau în stare să se întrebe pentru ce se duce războiul. Și dacă acum aceste mase au creat în Armata Roșie o disciplină nouă, care nu mai e disciplina bîtei și a moșierului, ci disciplina Sovietelor de deputați ai muncitorilor și țăranilor, dacă acum ele sînt pătrunse de un înalt spirit de sacrificiu și dacă în rîndurile lor s-a creat o nouă coeziune, toate acestea se datoresc faptului că în conștiința și din experiența a zeci de milioane de oameni s-a născut și se naște pentru prima oară o disciplină nouă, socialistă, faptului că s-a născut Armata Roșie. Ea s-a născut abia atunci când aceste mase de zeci de milioane au văzut din propria lor experiență că ele însele i-au răsturnat pe moșieri și pe capitaliști, că se făurește o viață nouă, că ele însele au început s-o făurească și că vor reuși s-o făurească dacă nu le va împiedica o invazie din afară.

Cînd țăranii și-au dat seama care este dușmanul lor principal și au început lupta împotriva chiaburilor de la sate, cînd muncitorii i-au răsturnat pe fabricanți și au început să construiască întreprinderi pe baza principiului proletar al economiei naționale, ei au văzut toate greu-

tățile reconstrucției, dar au reușit să le biruie ; a fost nevoie de luni de zile ca să organizăm munca. Au trecut aceste luni, și cotitura s-a produs ; a trecut perioada cînd eram neputincioși, și acum am pornit înainte cu pași gigantiți ; a trecut perioada cînd nu aveam armată, cînd nu exista disciplină ; a fost făurită o disciplină nouă, în armată au intrat oameni noi, care își dau viața cu miile.

Asta înseamnă că noua disciplină, relațiile tovărășești ne-au reeducat în lupta de pe front și în lupta dusă la sate împotriva chiaburului. Această cotitură prin care trecem a fost anevoioasă, dar acum simțim că lucrurile se normalizează, și de la un socialism neorganizat, decretat, începem să trecem la adevăratul socialism. Principala noastră sarcină în momentul de față este lupta împotriva imperialismului, și în această luptă trebuie să învingem. Noi arătăm cît de grea și de primejdioasă este această luptă. Știm că s-a produs un reviriment în conștiința Armatei Roșii, că ea a început să repurteze victorii, că din rîndurile ei se ridică mii de ofițeri care au absolvit școli militare noi, proletare, și mii de alți ofițeri care n-au făcut nici o școală în afară de școala aspră a războiului. De aceea nu exagerăm cîtuși de puțin cînd, pe deplin conștienți de pericol, spunem totuși că avem o armată ; și această armată a creat o disciplină, a devenit capabilă de luptă. Frontul nostru de sud nu este un front izolat ; el este un front de luptă împotriva întregului imperialism anglo-francez, împotriva celui mai puternic dușman din lume, de care însă noi nu ne temem, căci știm că el însuși nu va reuși s-o scoată la capăt cu dușmanul lui intern.

Acum trei luni se rîdea cînd spuneam că în Germania poate izbucni revoluția ; ni se spunea că numai zănaticii de bolșevici pot crede în posibilitatea unei revoluții în Germania. Nu numai întreaga burghezie, ci și menșevicii și eserii de stînga îi numeau pe bolșevici trădători ai patriotismului și spuneau că nu este posibilă o revoluție în Germania. Noi însă știam că acolo e nevoie de aju-

torul nostru și că în numele acestui ajutor trebuie să sacrificăm totul, acceptînd chiar și grelele condiții de pace. Acum cîteva luni ni se spunea și ni se demonstra acest lucru, dar în cîteva luni Germania s-a transformat dintr-un imperiu puternic într-o șandrama putredă. Forța care a distrus-o acționează și în America și în Anglia; azi e încă slabă, dar cu fiecare pas pe care anglo-francezii vor încerca să-l facă în Rusia — ei vor încerca să ocupe Ucraina, cum au făcut și germanii —, cu fiecare pas, această forță se va manifesta tot mai puternic și va fi mai de temut chiar decît gripa spaniolă.

Iată de ce, tovarăși, astăzi — repet — principala sarcină a fiecărui muncitor conștient este nu numai să nu ascundă nimic maselor largi, care s-ar putea să nu cunoască toată gravitatea situației, ci, dimpotrivă, să le dezvăluie întregul adevăr. Muncitorii s-au maturizat îndeajuns ca să cunoască acest adevăr. Trebuie să învingem nu numai pe albgardiști, ci și imperialismul mondial. Trebuie să învingem și vom învinge nu numai pe acest dușman, ci și pe unul mult mai de temut. Pentru aceasta avem nevoie în primul rînd de Armata Roșie. Fiecare organizație din Rusia Sovietică trebuie să țină mereu în centrul atenției problema armatei. Astăzi, cînd totul s-a consolidat, pe primul plan se află problema războiului, a întăririi armatei. Avem convingerea fermă că vom zdrobi contrarevoluția. Noi știm că avem forțe, dar știm de asemenea că imperialismul anglo-francez e mai puternic decît noi și vrem ca masele muncitorești să-și dea bine seama de acest lucru. Noi spunem: este necesar ca forța armatei să fie înzecită și mai mult decît înzecită, este necesar să insistăm ca disciplina să se întărească și mai mult și ca adevărații conducători, conștienți, luminați și organizați, să acorde de zece ori mai multă atenție și grijă acestui lucru, și atunci creșterea revoluției internaționale nu se va limita la țările învinse. Acum revoluția începe și în țările care au ieșit învingătoare. Forțele noastre trebuie să crească zi de zi, și pentru noi această creștere neînteruptă constituie, ca și pînă acum, princi-

pala chezășie, chezășia deplină a victoriei socialismului internațional. (Cuvîntarea tovarășului Lenin este în repetate rînduri întreruptă de aplauze puternice, care la sfîrșitul ei se transformă în ovații. Întreaga asistență se ridică în picioare și salută pe conducătorul revoluției mondiale.)

*Dări de seamă au apărut la
23 octombrie 1918 în „Pravda”
nr. 229 și în „Izvestiia C.E.C.
din Rusia” nr. 231*

*Publicat în întregime în 1919,
în cartea: „A cincea legislatură
a C.E.C. din Rusia.
Date de seamă stenografică”*

*Se tipărește după textul cărții,
confruntat cu stenograma
și cu textele apărute în ziare*

2

REZOLUȚIE

Mișcarea revoluționară a maselor proletare și a țărănimii împotriva războiului imperialist a înregistrat în ultimul timp foarte mari succese în toate țările, și în special în Balcani, în Austria și în Germania. Dar tocmai aceste succese au stîrnit în rîndurile burgheziei internaționale, în fruntea căreia s-a situat acum cea anglo-franco-americană, o furie deosebit de înverșunată și tendința de a se organiza în grabă într-o forță contra-revoluționară pentru înăbușirea revoluției, și în primul rînd a principalului ei focar în momentul de față — Puterea sovietică din Rusia.

Burghezia germană și guvernul german, înfrînte în război și amenințate dinăuntru de o puternică mișcare revoluționară, se zbat în căutarea unei salvări. În cercurile guvernante ale Germaniei s-au format două curente. Unul dintre ele mai speră încă să cîștige timp tergiversînd lucrurile pînă la sosirea iernii și să pregătească apărarea militară a țării pe o nouă linie de fortificații. Celălalt caută cu desperare o înțelegere cu burghezia anglo-franceză împotriva proletariatului revoluționar și a bolșevicilor. Întrucît acest curent se izbește de intransigența extremă a învingătorilor — imperialiștii anglo-francezi —, el se străduiește să-i sperie cu pericolul bolșevic și să le cîștige bunăvoința aducîndu-le servicii în lupta împotriva bolșevicilor, împotriva revoluției proletare.

Burghezia țărilor subordonate Germaniei sau ocupate de ea caută și mai asiduu o înțelegere cu Antanta, mai ales în cazurile cînd ea, această burghezie, își dă seama, ca, de pildă, în Finlanda, în Ucraina etc., că fără ajutorul baionetelor străine îi este cu desăvîrșire imposibil să-și mențină puterea asupra maselor muncitoare exploatate.

În aceste condiții se creează pentru Puterea sovietică următoarea situație sui-generis : pe de o parte, noi n-am fost niciodată atît de aproape de revoluția proletară internațională ca acum, iar pe de altă parte n-am fost niciodată într-o situație atît de periculoasă ca acum. În prezent nu mai există două grupuri de tîlhari imperialiști, cam deopotrivă de puternice, care să se devoreze și să se slăbească reciproc. A rămas un singur grup, grupul învingătorilor, al imperialiștilor anglo-francezi ; el intenționează să împartă între capitaliști întregul glob ; el își propune să răstoarne cu orice preț Puterea sovietică din Rusia și să instaureze în locul ei puterea burgheziei ; el se pregătește acum să atace Rusia dinspre sud, de pildă, prin Dardanele și Marea Neagră sau prin Bulgaria și România, și se pare că cel puțin o parte dintre imperialiștii anglo-francezi speră că, printr-o înțelegere — expresă sau tacită — cu ei, guvernul german își va retrage trupele din Ucraina numai pe măsură ce aceasta din urmă va fi ocupată de trupele anglo-franceze, spre a nu îngădui victoria, altfel inevitabilă, a muncitorilor și țăranilor ucraineni și a-i împiedica pe ei să creeze un guvern muncitoresc și țărănesc în Ucraina.

Conștiința faptului că în spatele contrarevoluționarilor krasnoviști și albgardiști se pregătește împotriva noastră asaltul unei forțe incomparabil mai periculoase — forța burgheziei contrarevoluționare internaționale, a celei anglo-americane și franceze în primul rînd —, această conștiință n-a pătruns pretutindeni și n-a pătruns pînă în adîncul maselor largi de muncitori și țărani. Noi trebuie s-o ducem în mase neîncetat. Trebuie să dăm cea mai mare atenție întăririi frontului de sud, creării și înarmării unei Armate Roșii incomparabil mai puternice decît acum. Fiecare organizație muncitorească, fiecare

uniune a sărăcimii satelor, fiecare instituție sovietică trebuie să pună mereu la ordinea zilei, pe primul plan, problema întăririi armatei, să verifice încă și încă o dată dacă am făcut tot ce trebuia și ce măsuri noi putem și trebuie să luăm.

În starea de spirit a maselor noastre muncitorești și țărănești a survenit o cotitură vădită. Masele au ieșit din starea de extremă oboseală de pe urma războiului. Armata se creează și este deja creată. A apărut o disciplină nouă, comunistă, o disciplină conștientă, disciplina oamenilor muncii. Și acest fapt ne îndreptățește în totul să sperăm cu încredere că putem salvarda și că vom salvarda patria socialistă și victoria revoluției proletare internaționale.

„Izvestiia C.E.C. din Rusia” nr. 231
din 23 octombrie 1918

Se tipărește după manuscris

SCHIȚĂ DE TEZE PENTRU O HOTĂRÎRE
CU PRIVIRE LA RESPECTAREA RIGUROASĂ
A LEGILOR

- I. E nevoie de mai multă legalitate (sau de o riguroasă respectare a ei), căci bazele legislației R.S.F.S.R. au și fost stabilite.
- II. Măsurile excepționale impuse de războiul împotriva contrarevoluției nu trebuie să fie stânjenite de prevederile legale, dar numai cu îndeplinirea următoarelor condiții :
 - α) organul sau funcționarul sovietic respectiv să facă o declarație precisă și formală în sensul că condițiile excepționale ale războiului civil și ale luptei împotriva contrarevoluției impun să nu se țină seama de prevederile legilor ;
 - β) această declarație să fie imediat comunicată în scris Consiliului Comisarilor Poporului, iar în copie — autorităților locale și celor interesate.
- III. În caz de conflicte, fricțiuni, neînțelegeri sau litigii cu privire la limitele competenței etc. între funcționari sovietici sau organe ale puterii sovietice, — respectivele persoane și organe de stat sînt datorate să întocmească de îndată un scurt proces-verbal, care trebuie să cuprindă în mod obligatoriu data, locul, numele funcționarilor sau denumirea organului respectiv și un scurt rezumat al fondului chestiunii (nu o expunere amănunțită). O copie după procesul-verbal va fi în mod obligatoriu comunicată părții celeilalte.

Катросор мерсов

1

(Милл с профайла с отлогамилл)

I. Законодательство и с. повомена
убо основы законов РЭДР
Уманьскеня

II. Экстренная мера война с кр.-рест.
не должна ограничиваться
законами при условиях

(а) явное и формальное явление
состоя. войны или угрозы или
гроз. лица о том, что экстренная
условия прав войны и с. с. с.
кр.-рест. требуют выхода из пределов
законов

(б) необходимость создания закона
явления в наст. форма в СРК, с
кориса для обороны и поддерж.
стабильн.

III. При вета конфликтах или преисх или
недоразумениях или спорах о предлах
версия и т. нот. между долж-
ностными лицами или учреждениями
Сл. вст. др. лица и учреждения обяза-
но немедленно создавать самими
крайни. прохотом с обязательным указанием
даты, когда, как долж. лиц или казавид
указания и крайни. указание (не
указания) сущности дела. Койид
прохотом обязательно немедленно другим
сторона

Prima pagină a manuscrisului
lui V. I. Lenin „Schiță de teze pentru
o hotărîre cu privire la respectarea
riguroasă a legilor”. — 2 noiembrie 1918

- IV. Orice funcționar sau organ al Puterii sovietice este dator să întocmească asemenea scurte procese-verbale ori de câte ori un cetățean al republicii se plînge împotriva oricărei măsuri (sau tărgăneli etc.) din partea acestui funcționar sau organ de stat. O copie după procesul-verbal va fi în mod obligatoriu comunicată cetățeanului respectiv, iar o altă copie — forului tutelar.
- V. Cei care vor cere în chip vădit neîntemeiat, vădit abuziv întocmirea unui proces-verbal sînt pasibili de a fi urmăriți pe cale judiciară.
- VI. Refuzul de a elibera o copie după procesul-verbal, în care să fie clar indicat numele funcționarului respectiv, constituie o gravă infracțiune de serviciu.
- Propun : C.C. aprobă *în principiu* și însărcinează Comisariatul poporului pentru justiție să redacteze sub formă de decret⁶⁰ tezele de mai sus.

2/XI. 1918.

Lenin

Publicat pentru prima oară în 1942,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXIV

Se tipărește după manuscris

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA DEMONSTRAȚIA
ORGANIZATĂ ÎN CINSTEA REVOLUȚIEI
DIN AUSTRO-UNGARIA
3 NOIEMBRIE 1918

SCURTĂ RELATARE APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

(R o p o t e d e a p l a u z e.) Evenimentele ne arată că suferințele poporului n-au fost zadarnice.

Noi luptăm nu numai împotriva capitalismului rus. Noi luptăm împotriva capitalismului din toate țările, împotriva capitalismului mondial, pentru libertatea tuturor muncitorilor.

Chiar dacă ne-a fost greu să luptăm împotriva foamei și a dușmanilor, acum vedem că avem milioane de aliați.

Sînt muncitorii din Austria, Ungaria și Germania. În timp ce noi ne aflăm adunați aici, Friedrich Adler, eliberat din închisoare, se apropie, probabil, de Viena. În piețele Vienei se sărbătorește, probabil, prima zi a revoluției muncitorești din Austria.

Este aproape timpul cînd se va sărbători pretutindeni prima zi a revoluției mondiale.

Munca și suferințele noastre n-au fost zadarnice. Revoluția internațională mondială va învinge!

Trăiască revoluția proletară internațională! (R o p o t e d e a p l a u z e.)

„Pravda” nr. 240
din 5 noiembrie 1918

Se tipărește după textul
apărut în ziar

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA ȘEDINȚA FESTIVĂ
 A CONSILIULUI CENTRAL AL SINDICATELOR
 DIN RUSIA
 ȘI A CONSILIULUI SINDICATELOR DIN MOSCOVA
 6 NOIEMBRIE 1918 ⁶¹

RELATARE APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

(Asistența se ridică în picioare și salută pe tovarășul Lenin cu aplauze furtunoase, care nu mai contenesc.) Ne adunăm astăzi — își începe tovarășul Lenin cuvîntarea — în zeci și sute de mitinguri pentru a sărbători aniversarea Revoluției din Octombrie. Pentru cei care participă de multă vreme la mișcarea muncitorească, care au de mai multă vreme legături cu masa muncitorească și care vin în strîns contact cu fabrica și uzina, — pentru ei este limpede că anul care s-a scurs a fost un an de adevărată dictatură a proletariatului. Înainte vreme, noțiunea aceasta era o expresie latinească necunoscută, luată din cărți, o îmbinare de cuvinte greu de înțeles. Intelectualii căutau explicația acestei noțiuni în cărți savante, care însă nu le dădeau decît o idee foarte nebuloasă despre ceea ce înseamnă dictatura proletariatului. Și principalul nostru merit în anul care s-a scurs este că am tradus în limba rusă, pe înțelesul tuturor, această neînțeleasă expresie latinească. În anul care s-a scurs, clasa muncitoare nu s-a ocupat cu speculații filozofice, ci a înfăptuit și a exercitat efectiv dictatura proletariatului, în pofida minților agitate ale intelectualilor.

În Apus a domnit, ca și pînă acum, capitalismul. Dar acum vine și acolo vremea marilor prefaceri. Acum, muncitorii vest-europeni se apropie și ei de anevoioasa epocă de trecere de la capitalism la socialism. Ca și noi, vor tre-

bui și ei să sfărîme întregul aparat vechi și să construiască unul nou.

Noi nu am avut posibilitatea de a folosi întregul bagaj de experiență, de cunoștințe și de cultură tehnică de care dispuneau intelectualii burghezi. Burghezia făcea ironii malițioase la adresa bolșevicilor, prezicînd că Puterea sovietică nu se va menține nici două săptămîni, și de aceea nu numai că a refuzat să lucreze mai departe, dar oriunde putea, prin toate mijloacele care-i stăteau la îndemînă, a opus împotrivire noii mișcări, noii construcții, care sfărîma vechile rînduieli.

Împotrivirea burgheziei este departe de a fi dispărut. Îndîrjirea ei crește pe zi ce trece și cu atît mai rapid cu cît ne apropiem de sfîrșitul lumii vechi, capitaliste.

Datorită faptului că bolșevismul se consolidează și se întinde în lumea întreagă, situația internațională este acum de așa natură, încît împotriva Republicii sovietice se poate forma o coaliție a imperialiștilor de toate nuanțele, iar împotrivirea burgheziei se va transforma, dintr-o împotrivire națională, într-una internațională.

Germania, după cum știți, l-a expulzat pe ambasadorul nostru din Berlin, sub cuvînt că reprezentanța noastră din Germania face propagandă revoluționară. Ca și cum înainte guvernul german nu știa că ambasada noastră aduce cu sine bacilul revoluției. Dar dacă înainte Germania nu protesta, aceasta se datora faptului că era încă puternică și nu se temea de noi. Acum însă, după dezastrul ei militar, noi am început să-i inspirăm teamă. Generalii și capitaliștii germani se adresează aliaților, spunîndu-le: cu toate că ne-ați învins, nu trebuie să întindeți prea mult coarda în experimentele pe care le faceți asupra noastră, căci atît voi cît și noi sîntem amenințați de bolșevismul mondial și s-ar putea să aveți nevoie de noi în lupta împotriva lui.

Și este foarte posibil ca imperialiștii aliați să se unească cu imperialismul german, firește, dacă acesta din urmă se va menține pînă atunci, în vederea unei campanii comune împotriva Rusiei. Iată de ce pericolul care ne-a pîndit în tot cursul ultimului an devine acum deosebit de mare. Acum însă nu mai sîntem singuri. Acum avem

prieteni: sînt popoarele care s-au și răsculat în unele țări și acelea care sînt pe punctul de a se răscula în alte țări, și aceste popoare își conving destul de grăitor guvernele că nu mai vor să lupte pentru cotropiri tîlhărești. Dar, cu toate că ne așteaptă un nou șir de perioade extrem de periculoase, noi vom continua să desfășurăm și de aici înainte construcția noastră socialistă. Experiența trecutului ne va ajuta să evităm greșelile și ne va da noi forțe pentru continuarea operei începute.

Rolul sindicatelor în construirea noului aparat s-a dovedit a fi imens. Clasa muncitoare a arătat că știe să organizeze industria fără intelectuali și fără capitaliști. Multe s-au făcut, dar mai rămîn multe de făcut de aici înainte. Pășiiți, tovarăși, înainte cu mai multă îndrăzneală pe drumul pe care ați mers pînă acum, atrageți la muncă noi și noi mase! Dați tuturor muncitorilor, chiar și acelorora dintre ei care nu au știință de carte, care sînt lipsiți de experiență și de cultură, dar sînt legați de masă și doresc sincer consolidarea noii orînduiri, dați-le tuturor, și celor din partid și celor fără partid, posibilitatea de a munci și de a învăța în noul stat proletar, de a participa la opere de conducere și de a crea bogății.

Proletariatul internațional se va răscula, va răsturna pretutindeni capitalismul și va desăvîrși opera noastră, care va duce la victoria deplină a socialismului! (Aplauze furtunoase.)

„Izvestiia C.E.C. din Rusia”
nr. 244 din 9 noiembrie 1918

Se tipărește după textul
apărut în ziar

CONGRESUL AL VI-LEA GENERAL,
EXTRAORDINAR AL SOVIETELOR DE DEPUTAȚI
AI MUNCITORILOR, ȚĂRANILOR, CAZACILOR
ȘI OSTAȘILOR ROȘII DIN RUSIA⁶²

6—9 NOIEMBRIE 1918

Dări de seamă au apărut la 9 și 10 noiembrie 1918 în ziarul „Pravda” nr. 242 și 243 și la 9 noiembrie în ziarul „Izvestia C.E.C. din Rusia” nr. 244

Publicat în întregime în 1919, în cartea „Congresul al VI-lea general, extraordinar al Sovietelor din Rusia. Dări de seamă stenografică”

Se tipărește după textul apărut în carte, confruntat cu stenograma și cu textele apărute în ziare; corectarea cu privire la situația internațională a fost confruntată și cu textul broșurii: N. Lenin, „Imperialismul mondial și Rusia Sovietică”. Moscova, 1919

1

CUVINTARE ROSTITĂ
CU PRILEJUL ANIVERSĂRII REVOLUȚIEI
6 NOIEMBRIE

(Tovarășul Lenin este întâmpinat cu ovații, care nu mai conțin. Asistența se ridică în picioare și salută pe tovarășul Lenin.) Tovarăși! Sărbătorim aniversarea revoluției noastre într-un moment când în mișcarea muncitorească internațională se petrec evenimente de cea mai mare importanță și când chiar celor mai sceptice elemente din rândurile clasei muncitoare și ale oamenilor muncii le-a devenit clar că războiul mondial nu se va termina prin acorduri între vechile guverne și vechile clase dominante burgheze sau prin acte de silnicie din partea lor, că războiul duce nu numai Rusia, ci întreaga omenire la revoluția proletară mondială, la victoria muncitorilor asupra capitalului, care a inundat cu râuri de sânge tot globul și care, după toate silniciile și atrocitățile imperialismului german, arată că imperialismul anglo-francez, sprijinit de Austria și de Germania, duce aceeași politică.

În ziua când sărbătorim aniversarea revoluției se cuvine să aruncăm o privire asupra drumului parcurs de ea. Nouă ne-a fost dat să începem revoluția noastră în condiții extrem de grele, în care nu se va mai afla nici una din viitoarele revoluții muncitorești din lume, și de aceea e deosebit de important să încercăm a înfățișa întregul drum parcurs de noi, să vedem ce am realizat în acest răstimp și în ce măsură ne-am pregătit în acest an pentru adevărata noastră sarcină, pentru sarcina noastră hotărâtoare și fundamentală. Noi trebuie să fim o parte din armata proletară și socialistă mondială, unul dintre deta-

șamentele ei. Am fost și sîntem perfect conștienți de faptul că, dacă nouă ne-a fost dat să începem revoluția, care izvorăște din actuala luptă mondială, aceasta nu se datora nicidecum vreunor merite ale proletariatului rus sau împrejurării că el s-ar afla în fruntea celorlalte detașamente; dimpotrivă, numai starea de slăbiciune deosebită, de înapoiere deosebită a capitalismului și situația strategică-militară deosebit de grea au făcut ca, în virtutea desfășurării evenimentelor, noi să fim obligați să trecem înaintea celorlalte detașamente, fără a mai aștepta pînă cînd aceste detașamente se vor ridica la luptă și ne vor veni în ajutor. Și acum trebuie să vedem în ce măsură ne-am pregătit în vederea bătăliilor care ne așteaptă în desfășurarea viitoare a revoluției noastre.

Ei bine, tovarăși, dacă ne întrebăm ce am realizat în linii mari în acest an, trebuie să spunem că am realizat următoarele: de la controlul muncitoresc, de la acești primi pași ai clasei muncitoare, de la gospodărirea neorganizată a tuturor mijloacelor de care dispune țara, am ajuns efectiv la organizarea conducerii industriei de către muncitori; de la lupta întregii țărănime pentru pămînt, de la lupta țăranilor împotriva moșierilor, de la această luptă cu caracter general-național, burghezo-democratic, am ajuns la aceea că în satele noastre elementele proletare și semiproletare, care muncesc deosebit de greu și care sînt exploatare, s-au separat și au pășit la făurirea unei vieți noi; partea cea mai asuprită a satului a pornit la luptă hotărîtă împotriva burgheziei, inclusiv burghezia satelor — chiaburimea.

Apoi, de la primii pași pe linia organizării Sovietelor, am ajuns, cum just a observat tovarășul Sverdlov, care a deschis congresul, la situația că în Rusia nu există localitate oricît de îndepărtată în care Sovietele să nu se fi consolidat și să nu se fi încadrat integral în prevederile Constituției sovietice, elaborată pe baza îndelungatei experiențe de luptă a tuturor celor ce muncesc și sînt asupriți.

De la starea noastră de totală lipsă de apărare, de la ultimul război de patru ani, care a lăsat în mase nu numai sentimentul de ură al oamenilor asupriți, ci și un senti-

ment de aversiune, o stare de extremă oboseală și extenuare, care a condamnat revoluția să treacă prin perioada extrem de grea, extrem de anevoioasă când am fost lipsiți de apărare în fața loviturilor imperialismului german și austriac, — de la această stare de lipsă de apărare am ajuns la aceea că azi avem o puternică Armată Roșie. Și, în sfârșit, lucrul cel mai important este că, de la starea de izolare internațională, de pe urma căreia am avut de suferit atât în Octombrie cât și la începutul acestui an, am ajuns în situația când unicul, dar credinciosul nostru aliat — masele muncitoare și asuprite din toate țările — s-a ridicat, în sfârșit, la luptă, când conducătorii ai proletariatului vest-european ca Liebknecht și Adler — care au plătit cu multe luni de temniță grea îndrăznețele, eroicele lor încercări de a-și ridica glasul împotriva războiului imperialist — se află în libertate, pentru că eliberarea lor a fost impusă de revoluția muncitorească de la Viena și Berlin, care crește văzînd cu ochii. De la starea de izolare am ajuns în situația de a merge mîna în mîna, umăr la umăr cu aliații noștri internaționali. Iată în esență ceea ce am realizat noi în acest an. Îmi voi permite să vă vorbesc pe scurt despre acest drum, despre această perioadă parcursă de noi.

Tovarăși, la început lozinca a fost controlul muncitoresc. Noi spuneam : în pofida tuturor promisiunilor guvernului Kerenski, capitalul continuă să saboteze producția în țară, ruinînd-o din ce în ce mai mult. Acum vedem că ne amenință pericolul unui dezastru și că primul pas fundamental, obligatoriu pentru orice guvern socialist, muncitoresc, trebuie să fie controlul muncitoresc. Noi n-am decretat imediat socialismul în întreaga noastră industrie pentru că socialismul se poate forma și consolida numai atunci când clasa muncitoare va fi învățat să conducă, când se va fi statornicit autoritatea maselor muncitorești. Fără aceasta socialismul rămîne un simplu deziderat. De aceea am introdus controlul muncitoresc, știind foarte bine că el constituie o măsură contradictorie, o măsură incompletă, dar era necesar ca muncitorii înșiși să treacă la înfăptuirea marii opere a construirii industriei unei țări imense fără exploatați, împotriva exploata-

rilor. Și, tovarăși, cine a participat direct sau fie și indirect la această construcție, cine a cunoscut întreaga asuprire și ferocitate a regimului vechi, capitalist, a învățat multe, foarte multe. Noi știm că am realizat prea puțin. Știm că într-o țară atât de înapoiată și de ruinată, unde clasa muncitoare a întâmpinat atâtea piedici și obstacole, acesteia din urmă îi trebuie mult timp ca să învețe să conducă industria. Noi considerăm că mai important și mai prețios ca orice este faptul că muncitorii înșiși și-au asumat această conducere, că de la controlul muncitoresc, control care în toate ramurile principale ale industriei nu putea să nu fie haotic, fărâmițat, primitiv și incomplet, am ajuns la conducerea industriei de către muncitori pe scara întregii țări.

Rolul sindicatelor este acum altul. Principala lor sarcină este acum aceea de a-și trimite reprezentanții în toate centralele și direcțiile generale, în toate acele organizații noi care au preluat de la capitalism o industrie ruinată, paralizată printr-un sabotaj premeditat, și care au început s-o conducă fără ajutorul intelectualilor, porniți din capul locului să-și folosească cunoștințele și studiile superioare — acest rezultat al cunoștințelor acumulate de omenire — pentru a submina cauza socialismului și pentru a lipsi masele de ajutorul științei în organizarea unei economii naționale, sociale fără exploatare. Acești oameni și-au propus să folosească știința pentru a pune bețe-n roate, pentru a pune piedici muncitorilor, care, fără a avea pregătirea necesară, și-au asumat sarcina de a conduce, — și acum putem spune că principala stavilă a fost sfărâmată. Asta a fost nespus de greu. Sabotajul tuturor elementelor care se simt atrase spre burghezie a fost zdrobit. În pofida piedicilor enorme, muncitorii au izbutit să facă acest pas extrem de important, prin care s-a pus temelia socialismului. Nu exagerăm de fel și nu ne temem să spunem adevărul. Da, am făcut prea puțin din punctul de vedere al atingerii scopului final, dar am făcut mult, neasemuit de mult din punctul de vedere al consolidării temeliei. Când vorbim despre socialism, construirea conștientă a temeliei lui de către cele mai largi mase muncitorești nu trebuie înțeleasă în sensul că

ele s-au apucat să citească cărți sau broșuri, ci în sensul că au început să înfăptuiască cu propria lor energie, cu propriile lor mâini o sarcină extrem de grea; ele au făcut mii de greșeli și de pe urma fiecărei greșeli au avut ele însele de suferit, dar fiecare greșeală le-a călit și le-a oțelit în munca de organizare a conducerii industriei, care acum constituie o realitate și are o bază trainică. Ele și-au dus munca pînă la capăt. Acum, această muncă nu se va mai face ca la început, — acum, întreaga masă a muncitorilor, și nu doar conducătorii și muncitorii înaintați, ci pături cu adevărat foarte largi știu că ele însele, cu propriile lor mâini, construiesc socialismul, că au construit temelia și nici o forță dinăuntrul țării nu le va putea împiedica să ducă această operă pînă la capăt.

Dacă în domeniul industriei am întâmpinat greutăți atît de mari, dacă în acest domeniu a trebuit să străbatem acest drum, care multora li se pare lung, dar în realitate e un drum scurt, care a dus de la control muncitoresc la conducere muncitorească, apoi la sate, care sînt mult mai înapoiate, a trebuit să desfășurăm o muncă pregătitoare cu mult mai amplă. Și oricine a urmărit viața satului, oricine a venit în contact cu masele țărănești de la sate spune: Revoluția din Octombrie la orașe a devenit pentru satul nostru o adevărată Revoluție din Octombrie abia în vara și în toamna anului 1918. Și aici, tovarăși, cînd proletariatul din Petrograd și soldații garnizoanei Petrograd au luat puterea, ei știau foarte bine că la sate opera de construcție va întâmpina mari greutăți, că aici înaintarea trebuie să fie mai treptată, că ar fi o mare prostie să încerci să introduci aici prin decrete, prin legi lucrarea în comun a pămîntului, care putea fi acceptată de un număr infim de țărani conștienți, în timp ce imensa lor majoritate nu-și propunea asemenea țeluri. De aceea ne-am mărginit la ceea ce era absolut necesar în interesul dezvoltării revoluției, propunîndu-ne ca în nici un caz să n-o luăm înaintea dezvoltării maselor, ci să așteptăm pînă cînd mersul înainte va izvorî din propria lor experiență, din lupta lor proprie. În Octombrie ne-am mărginit să măturăm dintr-o lovitură pe vechiul dușman secular al țăranilor, pe

moșierul feudal, pe latifundiar. Aceasta a fost o luptă a întregii țărănimii. Pe atunci nu exista încă în sînul țărănimii împărțirea în proletariat, semiproletariat, țărănime săracă și burghezie. Noi, socialiștii, știam că fără această luptă nu poate fi vorba de socialism, dar știam, de asemenea, că nu e suficient să cunoaștem numai noi acest adevăr, că este necesar ca el să pătrundă în conștiința a milioane de oameni nu prin intermediul propagandei, ci prin propria experiență a acestor milioane; și de aceea, atunci cînd întreaga țărănime nu-și putea imagina revoluția altfel decît în cadrul principiilor folosinței egalitare a pămîntului, noi am spus deschis, în decretul nostru din 26 octombrie 1917, că luăm ca bază mandatul țărănimii cu privire la pămînt*.

Am spus deschis că acest mandat nu corespunde vederilor noastre, că asta nu e comunism, dar nu am căutat să impunem țărănimii ceva ce corespundea numai programului nostru, dar nu și vederilor ei. Am declarat că mergem împreună cu țărani, care ca oameni ai muncii ne sînt tovarăși, convingși fiind că mersul revoluției va duce la aceeași situație la care am ajuns și noi, iar rezultatul este că azi avem o mișcare țărănească. Reforma agrară a început cu acea socializare a pămîntului a cărei adoptare am asigurat-o chiar cu voturile noastre, declarînd deschis că ea nu corespunde vederilor noastre, dar știind, totodată, că ideea folosinței egalitare a pămîntului este împărtășită de imensa majoritate a țărănimii, nevoind să-i impunem nimic și hotărîți fiind să așteptăm pînă cînd țărănimea se va debarasa ea însăși de această idee și va merge înainte. Așteptarea noastră nu a fost zadarnică, iar între timp am avut posibilitatea să ne pregătim forțele.

Legea pe care am adoptat-o atunci pornea de la principiile democratice generale, de la ceea ce îl unește pe țăranul bogat — chiaburul — cu cel sărac, adică de la ura împotriva moșierului, de la ideea generală de egalitate, care era, fără doar și poate, o idee revoluționară îndreptată împotriva vechilor rînduieli ale monarhiei;

* Vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 35, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 24—27 — Nota red.

după această lege a trebuit să urmeze divizarea țărănimii. Legea socializării pământului a fost adoptată cu consimțământul tuturor. Ea a fost adoptată în unanimitate atât de noi cât și de cei care nu ne împărțășeau vederile. În problema cine trebuie să stăpânească pământul am acordat prioritate comunelor agricole. Am deschis drum liber dezvoltării agriculturii pe baze socialiste, știind foarte bine că atunci, în octombrie 1917, agricultura nu era în stare să pornească pe acest drum. Datorită muncii noastre pregătitoare, așteptarea noastră nu a fost zadarnică : a fost realizat un pas uriaș, de importanță istorică universală, care pînă acum n-a fost realizat în nici unul dintre cele mai democratice state republicane. Acest pas a fost făcut în vara acestui an de întreaga masă a țărănimii, chiar și în cele mai îndepărtate sate din Rusia. Cînd s-a ajuns la perturbări în domeniul aprovizionării, la foamete, cînd datorită moștenirii pe care ne-a lăsat-o trecutul și ruinii provocate de cei patru ani de război blestemat, datorită eforturilor contrarevoluției și războiului civil ne-a fost răpită regiunea cea mai bogată în grîne, cînd toate acestea au atins punctul culminant și cînd foametea a ajuns să amenințe orașele, muncitorii înaintați de la orașe și din regiunile industriale — singurul sprijin sigur, de nădejde al puterii noastre — au pornit, strîns uniți, la sate. Clevetesc aceia care afirmă că muncitorii s-au dus la sate pentru a provoca o luptă armată între muncitori și țărani. Evenimentele dezminț această calomnie. Ei s-au dus acolo ca să paralizeze uneltirile elementelor exploatare de la sate, ale chiaburilor, care s-au îmbogățit enorm din specula cu cereale, în timp ce poporul murea de foame. Ei au mers la sate pentru a veni în ajutorul țăranilor muncitori săraci, în ajutorul majorității populației satelor ; și că n-au mers în zadar, că au întins o mîină de aliat, că munca lor pregătitoare a trezit masele, — asta au dovedit-o pe deplin evenimentele din iulie, criza din iulie, cînd răscoala chiaburească s-a întins în toată Rusia. Criza din iulie s-a terminat prin aceea că pretutindeni la sate elementele muncitoare exploatare s-au ridicat împreună cu proletariatul de la orașe. Tov. Zi-

noviev mi-a comunicat azi prin telefon că la Congresul regional de la Petrograd al comitetelor sărăcimii s-au întrunit 18 000 de oameni și că acolo domnesc un entuziasm și o însuflețire de nedescris⁶³. Pe măsură ce evenimentele care se desfășoară în întreaga Rusie au început să ia forme mai concrete, pe măsură ce, ridicându-se la luptă, sărăcimea satelor a aflat din propria ei experiență ce înseamnă lupta împotriva chiaburilor, ea și-a dat seama că, pentru a putea asigura aprovizionarea orașului cu alimente și restabilirea schimbului de mărfuri, fără de care satul nu poate trăi, ea trebuie să se despartă de burghezia satelor și de chiaburi. Ea și-a dat seama că trebuie să se organizeze aparte. Și noi am făcut acum primul și cel mai mare pas pe calea revoluției socialiste la sate. În Octombrie nu l-am putut face. Noi am sesizat just momentul în care ne puteam adresa maselor, și acum putem afirma că la sate a început revoluția socialistă, că pînă și în satele cele mai îndepărtate se știe că cumătrul bogătan, cumătrul chiabur, din moment ce face speculă cu cereale, privește din punctul de vedere vechi, retrograd, toate evenimentele în curs.

Gospodăria țărăneasă, sărăcimea satelor, strîns unită cu conducătorii ei, muncitorii de la orașe, creează abia acum o temelie definitivă și trainică pentru adevărata construcție socialistă. Abia acum va începe la sate construcția socialistă. Abia acum se formează acolo Soviete și gospodării care își propun să înfăptuiască sistematic lucrarea în comun a pămîntului pe suprafețe mari, folosirea cunoștințelor științifice și tehnice, știind că în condițiile moștenite de la regimul vechi, înapoiat și reacționar, nu e posibilă nici măcar cea mai simplă, cea mai elementară cultură umană. Aici ne așteaptă o muncă și mai grea decît în industrie. Aici, comitetele și Sovietele noastre locale comit și mai multe greșeli. Din greșeli învață ele. Noi nu ne temem de greșeli cînd sînt comise de mase care au o atitudine conștientă față de construcție, pentru că ne bizuim numai pe propria noastră experiență și pe ceea ce realizăm cu propriile noastre mîini.

Marea cotitură care într-un timp atît de scurt ne-a dus la socialism în satul nostru arată că toată această luptă a fost încununată de succes. Asta se vede cel mai bine din exemplul Armatei Roșii. Știți în ce situație ne aflăm în timpul războiului imperialist mondial, cînd Rusia ajunsese într-o stare pe care masele populare n-o mai puteau suporta. Noi știm că pe atunci ne aflăm într-o situație extrem de critică. Am spus deschis masei muncitorești tot adevărul. Am dezvăluit tratatele imperialiste secrete, acest produs al politicii care servește ca instrument de crasă înșelare și care în America, în cea mai avansată republică democratică a imperialismului burghez, servește acum mai mult ca oricînd la înșelarea maselor, la îmbrobodirea lor. Cînd caracterul imperialist al războiului a devenit evident pentru toată lumea, singura țară care a dărîmat din temelii secreta politică externă burgheză a fost Republica Sovietică Rusă. Ea a dezvăluit tratatele secrete și, adresîndu-se prin tov. Troțki tuturor țărilor din lume, a declarat: vă chemăm să puneți capăt acestui război pe cale democratică, fără anexiuni și contribuții, și spunem deschis, în auzul lumii întregi, adevărul crud, dar de netăgăduit că acest război nu poate fi curmat altfel decît printr-o revoluție îndreptată împotriva guvernelor burgheze. Glasul nostru a rămas izolat. Și această izolare a trebuit s-o plătim cu pacea nespus de grea și de apăsătoare care ne-a fost impusă prin silnicul tratat de la Brest și care a semănat deprimare și deznădejde în inimile multora dintre simpatizanții noștri. Aceasta s-a întîmplat deoarece eram singuri. Dar noi ne-am făcut datoria și am spus în fața tuturor: acestea sînt țelurile războiului! Și dacă am avut de înfruntat avalanșa imperialismului german, asta se datora faptului că a fost nevoie de un lung răstimp pînă cînd muncitorii și țăranii noștri să ajungă la o organizare temeinică. Pe atunci, noi nu aveam armată; aveam vechea armată dezorganizată a imperialiștilor, care fusese mînată la război pentru țeluri pe care soldații nu le împărtășeau și care le erau străine. Atunci s-a văzut că trebuie să trecem printr-o perioadă extrem de grea, perioada în care masele urmau să-și revină de

pe urma chinuitorului război imperialist și să-și dea seama că începe un nou război. Avem tot dreptul să numim al nostru un război în care este vorba de apărarea revoluției noastre socialiste. Acest lucru trebuiau să-l înțeleagă, din propria lor experiență, milioane și zeci de milioane de oameni. Pentru asta a fost nevoie de luni de zile. Lungă și anevoioasă a fost calea prin care au ajuns ei să înțeleagă acest lucru, dar în vara acestui an a devenit evident pentru toată lumea că, în sfârșit, l-au înțeles, că s-a produs o cotitură, că armata, acest vlăstar al maselor populare, este gata să facă sacrificiul suprem și după patru ani de măcel sîngeros pornește din nou la război. Pentru ca această armată să pornească la luptă în apărarea Republicii sovietice, era necesar ca în țara noastră starea de oboseală și deprimare a maselor care merg la acest război să facă loc conștiinței clare a faptului că ele merg să moară pentru o cauză care este într-adevăr a lor: pentru Sovietele muncitorilor și țăranilor, pentru republica socialistă. Acest lucru a fost atins.

Victoriile pe care le-am raportat în vară asupra cehoslovacilor și numeroasele știri pe care le primim cu privire la noi victorii arată că s-a produs o cotitură și că sarcina cea mai grea — sarcina de a forma după patru ani de război chinuitor o masă organizată, conștientă, socialistă — a fost realizată. Această conștiință a pătruns adînc în mase. Zeci de milioane de oameni au înțeles că au de îndeplinit o sarcină grea. Și aceasta constituie o chezășie că, deși împotriva noastră se adună forțele imperialismului mondial, care în momentul de față sînt mai puternice decît noi, deși sîntem încercuiți acum de trupele trimise de imperialiști, care au înțeles pericolul pe care-l prezintă pentru ei Puterea sovietică și care ard de dorința de a o sugruma, deși ei sînt mai puternici decît noi — acesta este adevărul și nu-l ascundem —, noi nu ne vom lăsa cuprinși de desperare.

Noi spunem: ne aflăm în plină creștere, Republica sovietică crește! Cauza revoluției proletare progresează mai repede decît se apropie forțele imperialiștilor. Sîntem plini de optimism și profund convinși că apărăm

nu numai interesele revoluției socialiste ruse, că, ducînd războiul, apărăm și revoluția socialistă mondială. Speranțele noastre de victorie cresc mai repede, deoarece crește conștiința muncitorilor noștri. Ce reprezenta organizația Sovietelor în octombrie anul trecut? Ea nu reprezenta decît primii pași. Noi nu știam s-o adaptăm, s-o potrivim la cerințele situației date, concrete, pe cînd azi avem Constituția sovietică. Știm că această Constituție sovietică adoptată în iulie n-a fost fabricată de vreo comisie, n-a fost ticluită de juriști, n-a fost copiată după alte constituții. O constituție ca a noastră n-a mai existat în lume. În ea este înscrisă experiența luptei și a organizării maselor proletare împotriva exploataților dinăuntrul țării și din lumea întreagă. Noi avem o bogată experiență de luptă. (A p l a u z e.) Și această experiență bogată a confirmat în chip grăitor că muncitorii organizați au creat Puterea sovietică fără birocrație, fără armată permanentă, fără privilegiile de felul celor ce se instituie în fapt pentru burghezie și au pus în fabrici și uzine temelii construcției noi. Noi pornim la treabă atrăgînd la colaborare forțe noi, necesare pentru a înfăptui în practică Constituția sovietică. În acest scop avem acum gata pregătite noi cadre recrutate din rîndurile tineretului țărănesc, pe care trebuie să le atragem în muncă și care ne vor ajuta s-o ducem pînă la capăt.

Ultimul punct asupra căruia aș vrea să mă opresc este cel referitor la situația internațională. Noi pășim umăr la umăr cu tovarășii noștri din toate țările și ne-am convins acum cît de hotărît și de energic își exprimă ei convingerea că revoluția proletară rusă va merge împreună cu ei la revoluție internațională.

Pe măsură ce creștea însemnătatea internațională a revoluției, creșteau și se intensificau eforturile febrile ale imperialiștilor din lumea întreagă de a închea un front comun. În octombrie 1917, republica noastră nu era pentru ei decît o simplă curiozitate, care nu merită nici o atenție; în februarie, ei nu vedeau în ea decît un experiment socialist care nu merită să fie luat în considerare. Între timp însă, armata republicii a crescut și s-a întărit; republica a rezolvat problema deosebit de

dificilă a creării Armatei Roșii socialiste. Pe măsura progreselor și a succeselor realizate de cauza noastră, a crescut împotrivirea furibundă și ura turbată a imperia-liștilor din toate țările, care au ajuns pînă într-acolo, încît capitaliștii anglo-francezi, care țipau că sînt dușmanii lui Wilhelm, sînt acum pe punctul de a se uni cu același Wilhelm în lupta pentru sugrumarea Republicii Sovietice Socialiste, fiindcă au văzut că ea a încetat să mai fie o simplă curiozitate și un experiment socialist, că a devenit focarul, focarul efectiv, real, al revoluției socialiste mondiale. Iată de ce, pe măsură ce creșteau succesele revoluției noastre, creștea și numărul dușmanilor noștri. Fără a ascunde cîtuși de puțin cît de grea e situația noastră, trebuie să ne dăm limpede seama de ceea ce ne așteaptă în viitor. Dar noi mergem în întîmpinarea acestui viitor și nu mai mergem singuri, ci împreună cu muncitorii din Viena și din Berlin, care se ridică la aceeași luptă și vor aduce, poate, mai multă disciplină și conștiință în opera noastră comună.

Tovarăși, pentru a vă arăta cum se îngrămădesc norii deasupra Republicii noastre sovietice și ce primejdii ne amenință, îngăduiți-mi să dau citire textului integral al notei pe care guvernul german ne-a remis-o prin consulatul său :

„Comisarului poporului pentru afacerile externe, G. V. Cicerin. Moscova. 5 noiembrie 1918.

Din însărcinarea guvernului Reichului german, Consulatul imperial german are onoarea să comunice Republicii Sovietice Federative Ruse cele ce urmează : guvernul german s-a văzut pentru a doua oară nevoit să protesteze împotriva faptului că, contrar prevederilor articolului 2 din tratatul de pace de la Brest, prin manifestările unor instituții oficiale ruse se face o propagandă inadmisibilă împotriva instituțiilor de stat germane. El nu mai consideră posibil să se limiteze la proteste împotriva acestei agitații, care înseamnă nu numai o violare a sus-menționatei clauze din tratat, ci și o gravă abatere de la uzanțele internaționale. Cînd, după încheierea tratatului de pace, guvernul sovietic și-a înființat reprezentanța diplomatică la Berlin, d-lui Ioffe, care fusese numit reprezentant plenipotențiar al Rusiei, i s-a atras în mod expres atenția asupra necesității de a evita orice activitate agitatorică și propagandistică în Germania. La aceasta, el a răspuns că cunoaște prevederile articolului 2 din tratatul de la Brest și știe că în calitate de reprezentant al unei puteri străine nu trebuie să se amestece

în treburile interne ale Germaniei. De aceea, domnul Ioffe și organele din subordinea lui s-au bucurat la Berlin de atenția și de încrederea ce se acordă în mod obișnuit reprezentanțelor exteritoriale ale țărilor străine. Această încredere a fost însă înșelată. Chiar după scurt timp s-a văzut clar că, întreținând relații strînse cu anumite elemente care activează în direcția răsturnării ordinii de stat din Germania și folosind serviciile acestor elemente, reprezentanța diplomatică rusă manifesta un anumit interes pentru mișcarea care urmărește răsturnarea ordinii existente în Germania. Următorul incident, petrecut în ziua de 4 a lunii curente, arată că, introducînd în țară manifeste care îndeamnă la revoluție, Reprezentanța diplomatică rusă participă chiar în mod activ la mișcările care urmăresc răsturnarea ordinii existente, abuzînd astfel de privilegiul folosirii curierilor diplomați. În urma avariei pe care a suferit-o în cursul transportării una dintre lăzile care făceau parte din bagajul oficial al curierului rus sosit ieri la Berlin, s-a constatat că aceste lăzi conțineau manifeste revoluționare scrise în limba germană și care prin conținutul lor erau destinate a fi răspîndite în Germania. Un alt motiv de nemulțumire îl constituie pentru guvernul german atitudinea guvernului sovietic în problema pedepsirii asasinilor ministrului plenipotențiar imperial, contele Mirbach. Guvernul rus a promis solemn că va face totul pentru a pedepsi pe vinovați. Totuși, guvernul german n-a putut să constate nici un indiciu din care să reiasă că s-au luat măsuri pentru urmărirea sau pedepsirea vinovaților sau că există cel puțin intenția de a lua asemenea măsuri. Asasinii au reușit să fugă dintr-o clădire înconjurată din toate părțile de către organele de securitate publică ale guvernului rus. Inițiatorii asasinatului, care au recunoscut deschis că au pus la cale și au pregătit asasinatul, au rămas pînă acum nepedepsiți și, judecînd după știrile primite, au fost chiar amnistiați. Guvernul german protestează împotriva acestor violări ale tratatului și ale dreptului public. El se vede nevoit să ceară guvernului rus garanții că agitația și propaganda care contravin tratatului de pace nu vor mai avea loc în viitor. În afară de aceasta, el se vede nevoit să insiste asupra pedepsirii asasinilor ministrului plenipotențiar contele Mirbach și a inițiatorilor acestui asasinat. Pînă cînd aceste cereri nu vor fi fost satisfăcute, guvernul german se vede nevoit să roage guvernul Republicii sovietice să-și recheme reprezentanții diplomați și pe ceilalți reprezentanți oficiali din Germania. Reprezentantului diplomatic rus din Berlin i s-a comunicat astăzi că pentru plecarea reprezentanților diplomați și consulari din Berlin și a celorlalte persoane oficiale ruse care se află în acest oraș va fi pus la dispoziție mine seară un tren special și că se vor lua măsuri pentru deplasarea nestîmjenită a întregului personal pînă la punctul de frontieră rus. Guvernul sovietic este rugat să asigure concomitent reprezentanților germani din Moscova și Petrograd posibilitatea de a pleca, cu respectarea tuturor regulilor curtoaziei. Celorlalți reprezentanți ruși aflați în Germania, precum și persoanelor oficiale germane aflate în alte localități din Rusia li se va comunica că în termen de o săptămînă urmează să plece,

primii — în Rusia, iar ceilalți — în Germania. Guvernul german își îngăduie să-și exprime speranța că și față de aceste persoane oficiale germane se vor respecta, cu prilejul plecării lor, toate regulile curtoaziei și că și celorlalți supuși germani, precum și persoanelor care se află sub protecție germană li se va da, în cazul când o vor cere, posibilitatea de a pleca nestingherit“.

Tovarăși, știm cu toții foarte bine că guvernul german era perfect informat că de ospitalitatea Ambasadei ruse se bucurau socialiștii germani, și nu oamenii care erau de partea imperialismului german; asemenea oameni n-au trecut pragul Ambasadei ruse. Prietenii ei au fost socialiștii care erau împotriva războiului, care simpatizau cu Karl Liebknecht. Chiar din primele zile ale ființării ambasadei, acești socialiști au fost oaspeții ei și numai cu ei am avut relații. Guvernul german știa foarte bine acest lucru. Pe fiecare reprezentant al guvernului nostru, ei îl supraveghează cu aceeași strășnicie cu care guvernul lui Nicolaie al II-lea îi supraveghea pe tovarășii noștri. Și dacă guvernul german face acum un asemenea gest, cauza nu e că s-ar fi schimbat ceva, ci că înainte el se simțea mai puternic și nu se temea că de la o casă care arde pe una din străzile Berlinului se va aprinde întreaga Germanie. Guvernul german și-a pierdut capul și, într-un moment când arde întreaga Germanie, își închipuie că va stinge incendiul îndreptînd tulumbele polițienești asupra unei singure case. (Aplauze furtunoase.)

E ceva pur și simplu ridicol. Dacă guvernul german are de gînd să rupă relațiile diplomatice, noi vom spune că știam acest lucru, știam că el tinde din rășputeri spre o alianță cu imperialiștii anglo-francezi. Noi știm că guvernul Wilson a fost bombardat cu telegrame în care era rugat să consimtă ca trupele germane să rămîna în Polonia, Ucraina, Estonia și Liflanda, pentru că, indiferent de faptul că imperialiștii anglo-franco-americani sînt inamicii imperialismului german, adevărul e că aceste trupe servesc cauza lor: ele luptă împotriva bolșevicilor*. Îngăduiți deci ca ele să plece numai atunci cînd își vor face apariția „trupele eliberatoare“ antantofile pentru a-i sugruma pe bolșevici.

* Vezi volumul de față p. 129—131. — *Nota red.*

Știm foarte bine acest lucru ; sub acest raport nu e nimic surprinzător pentru noi. Noi spunem doar că acum, cînd Germania s-a aprins, iar Austria e toată în flăcări, cînd guvernul german a fost nevoit să-l elibereze pe Liebknecht și să-i dea posibilitatea să vină la Ambasada rusă, unde a avut loc o adunare comună a socialiștilor ruși și germani în frunte cu Liebknecht, — acum un asemenea gest din partea guvernului german dovedește nu atît că ei vor să facă război, cît că și-au pierdut cu desăvîrșire capul, că dau din colț în colț, neștiind ce hotărîre să ia, fiindcă asupra lor vine cruntul lor dușman — imperialismul anglo-american, care a îngenuncheat Austria printr-o pace silnică de o sută de ori mai rea decît cea de la Brest. Germania vede că și pe ea vor s-o sfîșie, s-o îngenuncheze și s-o sugrume acești eliberatori. În același timp însă vedem că se ridică la luptă muncitorii din Germania. Nu pentru că i-a slăbit disciplina a ajuns armata germană să nu mai fie bună de nimic, să fie incapabilă de luptă, ci pentru că soldații care refuzaseră să lupte au fost transferați de pe frontul de est pe frontul german de vest, aducînd cu ei ceea ce burghezia numește bolșevism mondial.

Iată de ce armata germană a ajuns să fie incapabilă de luptă și iată de ce acest document dovedește, înainte de orice, că ei dau din colț în colț. Noi socotim că el va duce la ruperea relațiilor diplomatice, dar poate că ar fi dus și la război dacă ei ar fi fost îndeajuns de puternici ca să arunce împotriva noastră trupele albgardiste. De aceea am dat tuturor Sovietelor de deputați⁶⁴ o telegramă care se încheie cu indicația să fie cu ochii în patru, să se pregătească și să-și mobilizeze toate forțele. Nota guvernului german constituie încă o dovadă că imperialismul internațional își propune să lichideze bolșevismul și că vede în aceasta principala lui sarcină. Asta înseamnă ca ei să învingă nu numai Rusia, ci să învingă în fiecare țară pe propriii lor muncitori. Ei nu vor reuși s-o facă, oricîte atrocități și silnicii ar comite în urma acestei hotărîri. Tîlharii imperialiști fac pregătiri ; ei se pregătesc să atace Rusia dinspre sud, prin Dardanele sau prin Bulgaria și România. Ei duc

tratative în scopul de a organiza în Germania trupe albgardiste pe care să le arunce asupra Rusiei. Ne dăm foarte bine seama de această primejdie și spunem deschis : tovarăși, noi n-am muncit zadarnic un an de zile ; am pus temelia și acum mergem în întâmpinarea unor bătălii decisive, care vor fi într-adevăr decisive. Dar noi nu mergem singuri : proletariatul vest-european s-a ridicat la luptă, și în Austro-Ungaria n-a lăsat piatră pe piatră. Guvernul de acolo dă dovadă de aceeași neputință, de aceeași buimăceală fără margini, de aceeași dezorientare totală de care a dat dovadă la timpul său, la sfârșitul lunii februarie 1917, guvernul lui Nicolaie Romanov. Lozinca noastră trebuie să fie : încă și încă o dată să ne încordăm toate forțele, ținând minte că ne apropiem de bătălia finală și decisivă, nu pentru revoluția rusă, ci pentru revoluția socialistă internațională !

Noi știm că tâlharii imperialiști continuă încă să fie mai puternici decât noi, că mai pot comite multe silnicii și atrocități împotriva noastră și a țării noastre și ne mai pot pricinui multe suferințe, dar știm, de asemenea, că nu vor putea învinge revoluția internațională. Ei clocotesc de ură turbată, și de aceea noi ne spunem : orice s-ar întâmpla, fiecare muncitor și fiecare țăran din Rusia își va face datoria și va merge la moarte dacă așa vor cere interesele apărării revoluției. Noi spunem : orice s-ar întâmpla, oricâte calamități ne-ar mai pricinui imperia-liștii, soarta lor rămîne pecetluită. Imperialismul va pieri, iar revoluția socialistă internațională va izbîndi în po-fida tuturor greutăților ! (Aplauze furtunoase, care se transformă în ovații prelungite.)

2

CUVÎNTARE CU PRIVIRE
LA SITUAȚIA INTERNAȚIONALĂ
8 NOIEMBRIE

(Aplauze prelungite.) Tovarăși, chiar din primele zile ale Revoluției din Octombrie, problema politicii externe și a relațiilor internaționale s-a pus în fața noastră ca principală problemă la ordinea zilei, și aceasta nu numai pentru că imperialismul înseamnă de acum înainte o strânsă și puternică înlănțuire a tuturor statelor lumii într-un singur sistem, ca să nu spunem într-un singur ghem murdar și sîngeros, ci și pentru că victoria deplină a revoluției socialiste este de neconceput într-o singură țară, ea necesitînd o cît mai activă colaborare între cel puțin cîteva țări înaintate, printre care nu putem număra Rusia. Iată de ce problema în ce măsură vom obține extinderea revoluției și în alte țări și în ce măsură vom reuși ca pînă atunci să ținem piept imperialismului a devenit una dintre principalele probleme ale revoluției.

Îmi voi permite să vă reamintesc foarte pe scurt principalele etape ale politicii noastre internaționale în ultimul an. După cum am mai avut prilejul să arăt în cuvîntarea rostită în legătură cu aniversarea revoluției, principala trăsătură distinctivă a situației noastre de acum un an era izolarea în care ne aflam*. Oricît de fermă era convingerea noastră că în întreaga Europă s-a creat și se creează o forță revoluționară, că războiul nu se va sfîrși fără revoluție, dar pe vremea aceea nu existau semne care să arate că revoluția a și început sau

* Vezi volumul de față, p. 142—143. *Nota red.*

e pe punctul de a începe. În această situație nu ne rămînea altceva de făcut decît să concentrăm eforturile politicii noastre externe asupra luminării maselor muncitorești vest-europene, și aceasta nu pentru că noi am pretinde că sîntem mai bine pregătiți decît ei, ci pentru că, atîta timp cît burghezia unei țări n-a fost răsturnată, în țara aceea domnește cenzura militară și cea extrem de sîngeroasă beție care însoțește orice război, și mai ales un război reacționar. Știți foarte bine că și în țările cele mai democratice, în țările republicane, războiul înseamnă cenzură militară și metode nemaipomenite, folosite de burghezie împreună cu statele ei majore pentru a amăgi poporul. Sarcina noastră era să împărțăm celorlalte popoare ceea ce fusese cucerit în această privință. Pe această linie am făcut tot ce ne-a stat în putință, denunțînd și publicînd mîrșavele tratate secrete pe care fostul țar le-a încheiat, în interesul capitaliștilor lui, cu capitaliștii din Anglia și din Franța. Voi știți că aceste tratate erau pe de-a-ntregul tîlhărești. Știți că guvernul lui Kerenski și al menșevicilor a păstrat secretul care învăluia aceste tratate și le-a confirmat. Cu titlu de excepție întîlnim uneori în ziarele cît de cît cinstite din Anglia și Franța recunoașterea faptului că, numai datorită revoluției ruse, ei, francezii și englezii, au aflat multe lucruri esențiale referitoare la istoria lor diplomatică.

Desigur, noi am făcut foarte puțin din punctul de vedere al revoluției sociale în ansamblul ei, dar ceea ce am făcut a fost unul dintre cei mai mari pași în direcția pregătirii ei.

Dacă încercăm să aruncăm astăzi o privire generală asupra rezultatelor pe care ni le-a dat demascarea imperialismului german, vedem că oamenilor muncii din toate țările le este acum clar și evident că au fost aruncați într-un sîngeros război de jaf. Iar la sfîrșitul acestui an de război începe să se producă o demascare similară a conduitei Angliei și Americii, pentru că masele încep să deschidă ochii și să-și dea seama de adevăratele planuri ale cîrmuitorilor lor. Asta e tot ce am făcut, dar noi ne-am adus contribuția. Dezvăluirea acestor tratate a fost o lovitură dată imperialismului. Condițiile de pace

pe care am fost nevoiți să le acceptăm au fost, din punctul de vedere al propagandei și agitației, o armă extrem de eficace și cu ajutorul lor am reușit să facem mai mult decît a făcut vreodată orice alt guvern sau popor. Dacă încercarea întreprinsă de noi — încercarea de a trezi masele — nu a dat rezultate imediate, nu-i mai puțin adevărat însă că nici nu ne-am gîndit vreodată că revoluția trebuie să înceapă îndată — în caz contrar totul va fi pierdut. În cursul ultimilor cincisprezece ani am făcut două revoluții și am văzut clar cît timp trebuie să treacă pînă ce revoluția cuprinde masele. O confirmare în acest sens ne este oferită de ultimele evenimente din Austria și din Germania. Noi spuneam că nu ne propunem ca în alianță cu tîlharii să devenim tîlhari de aceeași teapă cu ei, — nu, noi contam pe aceea că vom reuși să trezim proletariatul din țările dușmane. Ni se răspundea cu ironii, ni se spunea că noi ne pregătim să trezim proletariatul german, dar că el ne va sugruma în timp ce noi plănuiim să ne apărăm împotriva lui cu ajutorul propagandei. Faptele însă au arătat că am avut dreptate cînd am contat pe faptul că masele muncitoare din toate țările sînt deopotrivă de ostile imperialismului. Trebuie să li se dea doar un anumit interval de timp pentru pregătire, căci și poporul rus, cu toate că în el trăia vie amintirea revoluției din 1905, a avut nevoie de o perioadă îndelungată pentru a se putea ridica din nou la revoluție.

Înainte de pacea de la Brest, noi am făcut tot ce ne-a stat în putință pentru a lovi în imperialism. Istoria creșterii revoluției proletare a înregistrat acest fapt, și dacă pacea de la Brest ne-a silit să ne retragem în fața imperialismului, aceasta se explică prin faptul că în ianuarie 1918 nu eram încă îndeajuns de pregătiți. Soarta ne condamnase la izolare, și noi am trecut prin perioada chinuitoare de după pacea de la Brest.

Tovarăși, cei patru ani de război mondial s-au soldat cu încheierea unei păci, dar a unei păci silnice. Totuși, și această pace silnică a arătat, în ultimă analiză, că noi am avut dreptate și că speranțele noastre n-au fost clădite pe nisip. Lună de lună am continuat să ne în-

tărim, în timp ce imperialismul vest-european a slăbit. Și acum vedem că Germania, care cu o jumătate de an în urmă nici nu lua în seamă ambasada noastră și care credea că acolo nu poate exista nici o casă roșie, în ultimul timp, cel puțin, a început să slăbească. Din ultima telegramă aflăm că imperialismul german a adresat maselor un apel în care le îndeamnă să-și păstreze calmul și le anunță că pacea este aproape⁶⁵. Noi știm ce se întâmplă când împărații adresează apeluri pentru păstrarea calmului și promit într-un viitor apropiat lucruri pe care nu le pot realiza. Dacă Germania va obține în curînd pacea, aceasta va fi pentru ei o pace ca cea de la Brest, care în loc de pace va aduce maselor muncitoare mai multe suferințe decît au îndurat pînă acum.

Rezultatele politicii noastre internaționale sînt de așa natură, încît la o jumătate de an după pacea de la Brest noi sîntem din punctul de vedere al burgheziei o țară înfrîntă, dar din punctul de vedere al proletariatului sîntem o țară care a pășit pe calea unei dezvoltări rapide și care se află în fruntea armatei proletare care a început să zdruncine Austria și Germania. Acest succes a consacrat și a justificat pe deplin în ochii oricărui reprezentant al maselor proletare toate sacrificiile făcute. Dacă s-ar întâmpla să fim măturați pe neașteptate — să zicem că s-ar pune capăt activității noastre, dar așa ceva este exclus: minuni nu se întâmplă —, dar dacă s-ar întâmpla așa ceva, am avea tot dreptul să spunem, fără a ascunde greșelile, că perioada de timp care ne-a fost acordată de soartă noi am folosit-o din plin pentru revoluția socialistă mondială. Noi am făcut totul pentru masele muncitoare din Rusia și am făcut mai mult decît oricine pentru revoluția proletară mondială. (A p l a u z e.)

Tovarăși, în ultimele luni, în ultimele săptămîni, situația internațională a început să se schimbe brusc, pînă cînd, în cele din urmă, imperialismul german a ajuns în pragul prăbușirii. Toate speranțele pe care el și le-a pus în Ucraina și cu care i-a hrănit pe oamenii muncii din Germania s-au dovedit a fi simple promisiuni. Imperialismul american s-a dovedit a fi bine pregătit și Germania a primit o lovitură puternică. S-a creat cu totul altă

situație. Noi nu ne-am făcut nici un fel de iluzii. După Revoluția din Octombrie, noi eram mult mai slabi decât imperialismul; sîntem și acum mai slabi decât imperialismul internațional, — asta trebuie s-o spunem și acum, ca să nu ne amăgim singuri; după Revoluția din Octombrie eram mai slabi decât el și nu puteam primi lupta. Sîntem și acum mai slabi și trebuie să facem tot ce este necesar spre a evita o ciocnire armată cu el.

Dar, dacă am reușit să ne menținem timp de un an după Revoluția din Octombrie, aceasta se datorește faptului că imperialismul mondial era scindat în două grupuri de țîlhari: grupul anglo-franco-american și grupul german, care se încăieraseră într-o luptă pe viață și pe moarte și cărora nu le ardea de noi. Nici unul dintre aceste grupuri nu putea trimite împotriva noastră forțe într-adevăr însemnate, dar este cert că, dacă ar fi putut, amîndouă ar fi trimis împotriva noastră asemenea forțe. Războiul, sîngeroasa lui beție le împăienjenise ochii. Sacrificiile materiale necesitate de război cereau încordarea forțelor pînă la ultima limită. Și nu le ardea de noi nu pentru că prin nu știu ce minune am fi fost mai puternici decât imperialiștii — nu, asta e o prostie! —, ci numai pentru că imperialismul internațional se scindase în două grupuri de țîlhari, care se măcelăreau reciproc. Numai acestei împrejurări îi datorăm noi faptul că Republica sovietică a proclamat deschis lupta împotriva imperialiștilor din toate țările, luîndu-le capitalurile date sub formă de împrumuturi externe, pălmuindu-i în fața lumii întregi, lovind fățiș în buzunarul lor de țîlhari.

Perioada în care noi făceam declarații în legătură cu schimbul de note inițiat de imperialiștii germani, cu toate că imperialismul mondial nu ne putea ataca cu energia cerută de vrăjmășia sa și de setea sa de profit capitalist, enorm sporită de pe urma războiului, — această perioadă a luat sfîrșit. Pînă în momentul cînd imperialiștii anglo-americieni au ieșit biruitori în lupta lor cu celălalt grup, ei au fost complet absorbiți de lupta dintre cele două grupuri și de aceea nu se puteau gîndi la o campanie energetică împotriva Republicii sovietice. Grupul al doilea nu mai există acum: a rămas numai grupul învingători-

lor. Asta a schimbat complet situația noastră internațională, și noi trebuie să ținem seama de această schimbare. În ce raport se află ea față de evoluția situației internaționale este o întrebare la care ne dau răspuns faptele. În țările înfrînte învinge acum revoluția muncitorească, căci uriașa ei dezvoltare este evidentă pentru toată lumea. Cînd am luat puterea în Octombrie, noi nu eram în Europa nimic altceva decît o scînteie izolată. Ce-i drept, scînteile se înmulțeau și ele porneau de la noi. Aceasta este cea mai mare operă pe care am reușit s-o înfăptuim, dar nu e mai puțin adevărat că scînteile erau totuși izolate. Astăzi însă, vîlvătaia a cuprins majoritatea țărilor aflate în sfera imperialismului austro-german (Bulgaria, Austria, Ungaria). Știm că, după ce a cuprins Bulgaria, revoluția s-a întins și în Serbia. Știm cum aceste revoluții muncitorești-țăărănești au străbătut Austria și au ajuns în Germania. O serie întreagă de țări sînt cuprinse de vîlvătaia revoluției muncitorești. În această privință, eforturile noastre și sacrificiile pe care le-am făcut s-au dovedit a nu fi fost zadarnice. Ele s-au dovedit a nu fi fost o aventură, cum afirmau dușmanii, calomniindu-ne, ci o trecere necesară la revoluția internațională, trecere inevitabilă pentru o țară care, deși nedezvoltată și înapoiată, a fost pusă înaintea celorlalte.

Acesta este unul dintre rezultate, cel mai important din punctul de vedere al deznodămîntului final al războiului imperialist. Celălalt rezultat — acela pe care l-am arătat la început — este că imperialismul anglo-american începe să se demaște acum la fel cum, la timpul său, s-a demascat cel austro-german. Este clar că, dacă în timpul tratatelor de la Brest Germania ar fi dat cît de cît dovadă de stăpînire de sine, de sînge rece, dacă ar fi fost cît de cît capabilă să se abțină de la aventuri, ea și-ar fi putut menține dominația, și-ar fi putut cuceri, fără îndoială, poziții avantajoase în Apus. Și dacă lucrurile s-au petrecut altfel, aceasta se datorește faptului că într-o conflagrație la care participă milioane și zeci de milioane de oameni, care a așîtat la culme patimile șoviniste și care este legată de interese capitaliste ce se măsoară în sute de miliarde de ruble, mașina de război, odată pusă în miș-

care, nu mai poate fi oprită cu nici o frână. Această mașină a mers mai departe decît au vrut înșiși imperialiștii germani și i-a strivit. Ei s-au împotmolit; au ajuns în situația unui om care s-a îndopat peste măsură și acum nu-și mai poate evita pieirea. În această situație foarte proastă, dar foarte utilă din punctul de vedere al proletariatului revoluționar, au ajuns acum, sub ochii noștri, imperialiștii englezi și americani. S-ar fi putut crede că ei au mult mai multă experiență politică decît Germania. La ei sînt oameni deprinși să guverneze în chip democratic, și nu în maniera în care guvernează iuncherii, oameni care încă cu sute de ani în urmă au trecut prin cea mai grea perioadă a istoriei lor. S-ar fi putut crede că acești oameni își vor păstra sîngele rece. Dacă am judeca din punct de vedere individual în ce măsură sînt ei în stare să-și păstreze sîngele rece, dacă, asemenea filistinilor burghezi, asemenea unor oameni de catedră care n-au înțeles nimic din lupta dintre imperialism și clasa muncitoare, am judeca din punctul de vedere al democrației în general, ar trebui să spunem că Anglia și America sînt țări în care democrația a fost cultivată veacuri de-a rîndul, că acolo burghezia va reuși să se mențină. Dacă ea ar reuși acum să se mențină prin măsuri de un fel sau altul, asta ar fi, în orice caz, pentru un timp destul de îndelungat. Dar iată că se repetă cu ei același lucru care s-a întîmplat cu Germania despotică-militară. În acest război imperialist exista o mare deosebire între Rusia și țările republicane. Războiul imperialist este atît de sîngeros, atît de tîlhăresc și de feroce, încît a șters pînă și aceste extrem de importante deosebiri; în această privință, el a adus la același numitor democrația liberă a Americii și despotica Germanie semimilitarizată.

Noi vedem cum țări ca Anglia și America — care au avut în măsură mai mare decît altele posibilitatea de a rămîne democratice — au luat-o razna tot atît de stupid și de nebunește ca și Germania la timpul ei, și de aceea ele se apropie tot atît de repede, ba poate chiar și mai repede, de sfîrșitul la care a ajuns în chip atît de fericit imperialismul german. La început, el s-a îngărășat și s-a umflat enorm, întinzîndu-se peste trei sferturi din Europa,

dar îndată după aceea a plesnit, lăsînd în urma sa o duhoare îngrozitoare. Spre același sfîrșit se îndreaptă acum rapid imperialismul englez și american. Ca să ne convingem de acest lucru, e suficient să aruncăm fie și o privire fugitivă asupra condițiilor de armistițiu și de pace pe care englezii și americanii, acești „eliberatori“ ai popoarelor de sub jugul imperialismului german, le pun astăzi țărilor învinse. Să luăm cazul Bulgariei. S-ar părea că un colos cum e imperialismul anglo-american n-are de ce să se teamă de o țară ca Bulgaria. Și, totuși, revoluția izbucnită în această țară mică, slabă, cu desăvîrșire neputincioasă i-a făcut pe anglo-americani să-și piardă capul și să pună condiții de armistițiu care echivalează cu un regim de ocupație. Acolo unde a fost proclamată republica țărănească, la Sofia, în acest important nod feroviar, toate liniile ferate sînt azi ocupate de trupe anglo-americane. Ele au de luptat împotriva republicii țărănești din această țară mică. Din punct de vedere militar, asta-i o nimica toată. Cei care privesc lucrurile din punctul de vedere al burgheziei, al vechii clase dominante, al vechilor relații militare, se mărginesc să surîdă cu dispreț. Ce înseamnă un pigmeu ca Bulgaria în comparație cu forțele anglo-americane? Din punct de vedere militar — nimic, dar din punct de vedere revoluționar — foarte mult. Bulgaria nu este o colonie, nu este una din coloniile lor, unde ei s-au deprins să-i măcelărească cu milioanele pe cei învinși. Căci englezii și americanii nu văd în asta decît întronarea ordinii, introducerea civilizației și a creștinismului printre sălbaticii africani. Dar Bulgaria nu e Africa centrală; oricît de puternică ar fi armata imperialiștilor, aici soldații se molipsesc cînd vin în contact cu revoluția. Că asta nu e o vorbă goală ne-o dovedește exemplul Germaniei. În ceea ce privește disciplina cel puțin, soldatul german putea fi dat ca model. Cînd germanii au invadat Ucraina, pe lîngă disciplină au acționat aici și alți factori. Soldatul german înfometat venea acolo în căutare de pîine, și a-i cere să se abțină de la un jaf prea scandalos însemna a cere imposibilul. Și, totuși, știm că în această țară ei au fost mai mult ca oriunde contaminați de spiritul revoluției ruse. Acest

lucru l-a înțeles foarte bine burghezia germană și el este acela care l-a făcut pe Wilhelm să dea din colț în colț. Se înșală Hohenzollernii dacă-și închipuie că Germania va mai vărsa măcar o singură picătură de sânge pentru interesele lor. Iată deci roadele politicii imperialismului german, înarmat pînă în dinți. Același lucru se întîmplă acum și cu Anglia. Procesul de descompunere a și început în rîndurile armatei anglo-americane; el a început de pe vremea cînd această armată a dezlănțuit represiunile în Bulgaria. Și acesta n-a fost decît începutul. După Bulgaria a venit rîndul Austriei. Permiteți-mi să vă citesc cîteva dintre condițiile pe care le dictează învingătorii — imperialiștii anglo-americani *. Aceștia sînt oamenii care au împuiat mai mult ca oricine urechile maselor muncitoare, țipînd că duc un război de eliberare, că urmăresc în primul rînd strivirea militarismului prusac, care amenință să extindă regimul de cazarmă în toate țările. Ei țipau pe întrecute că duc un război de eliberare, dar mințeau cu nerușinare. Știți că, atunci cînd avocații burgheziei, acești parlamentari care toată viața lor au învățat cum să mintă fără a roși de rușine, cînd ei se înșală unul pe altul, treaba merge destul de ușor; dar cînd trebuie să înșele în același mod pe muncitori, înșelăciunea lor nu rămîne fără urmări. Politicienii, parlamentarii, acești oameni de stat ai Angliei și ai Americii sînt mari meșteri în asemenea treburi. Pe ei înșelăciunea nu-i jenează cîtuși de puțin. Dar masele muncitorești, pe care ei le-au ațîțat în numele libertății, se vor dezmetici dintr-o dată, și acest lucru se va mai face simțit atunci cînd, din propria lor experiență și nu din proclamații — care stimulează revoluția, dar nu o fac să înainteze realmente —, muncitorii se vor convinge în masă că sînt înșelați, atunci cînd vor vedea ce condiții de pace sînt impuse Austriei.

* În expunerea cuvîntării lui V. I. Lenin apărută în ziarul „Pravda” nr. 243 din 10 noiembrie 1918 sînt citate următoarele condiții: „Demobilizarea totală a armatei austro-ungare. Jumătate din parcul de artilerie trebuie să treacă în mâinile aliaților. Toate regiunile evacuate urmează să fie ocupate de aliați. Trupele anglo-americane vor menține acolo ordinea. Aliații au dreptul de a se deplasa liber pe toate caile ferate și fluviale. Aliații au dreptul de a face rechiziții”. — *Nota red.*

Iată pacea pe care o impun acum unui stat relativ slab, care a și început să se destrame, aceia care țipau că bolșevicii sînt trădători pentru că semnează pacea de la Brest ! Cînd germanii au vrut să trimită aici, la Moscova, soldați de-ai lor, noi am spus că preferăm să murim cu toții în luptă decît să acceptăm vreodată așa ceva. (A p l a u z e.) Noi ne spuneam că vor fi grele sacrificiile pe care vor trebui să le aducă regiunile ocupate, dar toată lumea știe cum le-a ajutat și le-a aprovizionat cu cele necesare Rusia Sovietică. Iar acum democraticele trupe engleze și franceze vor servi „pentru menținerea ordinii” — și asta se spune atunci cînd în Bulgaria și în Serbia există Soviete de deputați ai muncitorilor, cînd la Viena și la Budapesta există Soviete de deputați ai muncitorilor. Noi știm ce fel de ordine este aceasta. Asta înseamnă că trupelor anglo-americane li se rezervă rolul de sugrumători și călăi ai revoluției mondiale.

Tovarăși, cînd Rusia iobăgîstă și-a trimis în 1848 trupele ca să înăbușe revoluția din Ungaria ⁶⁶, asta i-a putut reuși pentru că era vorba de trupe formate din iobagi ; asta i-a putut reuși și în privința Poloniei ⁶⁷ ; dar ca un popor care de un secol beneficiază de libertate și în inima căruia a fost ațîțată ura împotriva imperialismului german, spunîndu-i-se că este o fiară care trebuie sugrumată, ca un astfel de popor să nu înțeleagă că imperialismul anglo-american este o fiară tot atît de feroce și că însăși dreptatea cere ca și el să fie sugrumat, — așa ceva nu e cu putință !

Și iată că acum mersul istoriei, cu ironia cruntă ce o caracterizează, a făcut ca după demascarea imperialismului german să-i vină rîndul celui anglo-francez, care se demască definitiv ; și noi declarăm în fața maselor muncitorești ruse, germane și austriece : astea nu sînt trupele de iobagi ruși din 1848 ! Asta îi va costa scump ! Ei se duc să sugrume un popor care se eliberează de capitalism, se duc să înăbușe revoluția. Și noi afirmăm cu o certitudine absolută că această fiară ghiftuită se va prăbuși și ea în prăpastie, așa cum s-a prăbușit și cealaltă fiară — imperialismul german.

Tovarăși, trec acum la acel aspect al problemei care ne privește îndeaproape. Mă refer la condițiile de pace pe care urmează să le semneze acum Germania. Tovarășii de la Comisariatul afacerilor externe mi-au spus că în „Times“⁶⁸, principalul organ de presă al nespus de bogatei burghezii engleze, care de fapt dirijează toată politica, au și fost publicate condițiile pe care va trebui să le accepte Germania. I se cere să cedeze insula Helgoland, canalul Wilhelmshafen, să cedeze orașul Essen, în care este concentrată aproape toată producția de armament, să-și desființeze flota comercială, să restituie imediat Alsacia și Lorena și să plătească contribuții în sumă de 60 de miliarde, din care o parte considerabilă va fi achitată prin livrări în natură, căci banii s-au depreciat peste tot și negustorii englezi au început și ei să calculeze în altă valută. Vedem că ei pregătesc Germaniei o pace care echivalează cu o adevărată sugrumare a acestei țări, o pace mai silnică decât cea de la Brest. Sub raport material și din punctul de vedere al forțelor de care dispun, ei ar putea impune Germaniei acceptarea unei asemenea păci dacă n-ar fi pe lume bolșevismul, care le este atât de dezagreabil. Cu această pace ei își pregătesc propria lor pieire. Căci toate acestea se petrec nu în Africa centrală, ci în țări civilizate, în secolul al XX-lea. Dacă populația ucraineană este analfabetă, dacă disciplinatul soldat german a putut să-i oprime pe ucraineni, apoi astăzi acest soldat și-a înmormîntat disciplina ; cu atât mai sigur însă este că imperialismul englez și cel american își vor săpa singuri mormîntul atunci cînd se vor lansa într-o aventură care le va duce la prăbușire politică, cînd își vor condamna trupele la rolul de călăi și jandarmi ai întregii Europe. De multă vreme se străduiesc imperialiștii englezi și americani să înlătore Rusia, iar intervenția armată împotriva ei a fost de mult timp plănuită. E de ajuns să ne amintim că au ocupat Murmanul, că au dat milioane cehoslovacilor și au încheiat un tratat cu Japonia, iar acum Anglia a răpit prin tratatul cu Turcia regiunea Baku, spre a ne sugruma luîndu-ne materiile prime.

Trupele engleze sînt gata să înceapă campania împotriva Rusiei dinspre sud sau dinspre Dardanele, sau prin Bulgaria și România. Ele încercuiesc Republica sovietică, urmărind să taie legăturile ei economice cu lumea întreagă. În acest scop, imperialiștii au obligat Olanda să rupă relațiile diplomatice⁶⁹. Cînd Germania l-a expulzat pe ambasadorul nostru, ea a făcut-o, dacă nu în virtutea unei înțelegeri exprese cu diriguitorii politiciii anglo-franceze, apoi în orice caz din dorința de a le cîștiga bunăvoința, pentru a-i determina să fie mărinimoși cu ea. Și noi — păreau a spune germanii — ne îndeplinim misiunea de călău față de bolșevici, dușmanii voștri.

Tovarăși, nouă trebuie să ne fie clar că principalul rezultat al dezvoltării situației internaționale poate fi definit în felul în care am avut prilejul să-l definesc zilele acestea, și anume că niciodată n-am fost mai aproape de revoluția proletară internațională ca acum*. Noi am dovedit că, mizînd pe revoluția proletară internațională, nu ne-am înșelat. Imensele noastre sacrificii naționale și economice n-au fost zadarnice. În această privință, tactica noastră a fost încununată de succes. Dar, dacă este adevărat că n-am fost niciodată atît de aproape de revoluția internațională, în schimb, situația noastră nu a fost niciodată mai periculoasă ca acum. Înainte, imperialiștii erau absorbiți de lupta dintre ei. Acum însă unul dintre grupuri a fost măturat de grupul anglo-franco-american. Ei consideră că principalul lor obiectiv este să strivească bolșevismul mondial, să strivească principalul lui nucleu, Republica Sovietică Rusă. În acest scop, ei vor să ridice un zid chinezesc, care, asemenea unei carantine împotriva ciumei, să-i ferească de pătrunderea bolșevismului. Ei vor să se ferească de bolșevism printr-o carantină, dar asta nu e cu puțință. Dacă domnii imperialiști anglo-francezi, care dispun de tehnica cea mai perfecționată din lume, vor reuși să ridice un asemenea zid chinezesc în jurul republicii, virusul bolșevismului va străbate zidul și va molipsi pe muncitorii din toate țările (A p l a u z e.)

* Vezi volumul de față, p. 113. — *Nota red.*

Tovarăși, presa imperialismului vest-european, anglo-francez se străduiește din răsputeri să treacă sub tăcere situația lui reală. Nu există minciună sau calomnie pe care ei să n-o răspîndească împotriva Puterii sovietice. Se poate spune acum că întreaga presă anglo-franceză și americană, care învîrte miliarde, este în mîinile capitaliștilor, că ea acționează toată ca un singur trust, trecînd sub tăcere adevărul despre Rusia Sovietică și răspîndind minciuni și calomnii la adresa noastră. Și, cu toate că cenzura militară își exercită de ani de zile controlul și că ei au reușit să facă în așa fel, încît în presa țărilor democratice să nu apară nici măcar un singur cuvînt adevărat despre Republica sovietică, în nici o țară nu e totuși adunare muncitorească mai mare la care să nu iasă la iveală că masele muncitorești sînt de partea bolșevicilor, pentru că adevărul nu poate fi ascuns. Dușmanul ne acuză că înfăptuim dictatura proletariatului; da, noi nu ascundem acest lucru! Și deoarece guvernul sovietic nu se teme să vorbească deschis, el atrage de partea sa noi milioane de oameni ai muncii, pentru că înfăptuiește o dictatură împotriva exploataților, iar masele de oameni ai muncii văd și se conving că lupta împotriva exploataților a fost o luptă serioasă și va fi dusă cu seriozitate pînă la capăt. În pofida acestui complot al tăcerii cu care ne înconjură presa europeană, ei au arătat tot timpul că e de datoria lor să meargă împotriva Rusiei, pentru că Rusia s-a lăsat cotropită de Germania, pentru că Rusia este de fapt o unealtă în mîinile Germaniei, pentru că aici, în Rusia, oamenii din fruntea guvernului sînt — după părerea lor — agenți germani. Acolo, la ei, apar în fiecare lună noi falsificatori de documente, care, în schimbul unei recompense grase, caută să dovedească că Lenin și Troțki sînt trădători sadea și oameni ai nemților. Cu toate acestea, ei nu pot ascunde adevărul, și acolo apar din cînd în cînd semne vădite care arată că acești domni imperialiști nu se simt călare pe situație. „L’Echo de Paris“⁷⁰ face o mărturisire: „Noi mergem în Rusia pentru a zdrobi puterea bolșevicilor“. Căci versiunea lor oficială este că nu duc război împotriva Rusiei, că nu se amestecă în treburile ei militare, că nu

luptă decît împotriva invaziei germane. Internaționaliștii noștri francezi, care editează la Moscova ziarul „III-ème Internationale“ ⁷¹, au reprodus acest pasaj și, deși ni s-a tăiat orice legătură cu Parisul și cu Franța, deși aici zidul chinezesc a fost ridicat într-un mod extrem de iscusit, noi spunem : de propria voastră burghezie nu vă puteți apăra, domnilor imperialiști francezi. Și e de la sine înțeles că sutele de mii de muncitori francezi cunosc acest mic pasaj, și nu numai acest pasaj, și văd că toate declarațiile guvernanților lor, ale burgheziei lor, sînt minciuni sfruntate. Propria lor burghezie divulgă, fără să vrea, adevărul ; ei mărturisesc : vrem să zdrobim puterea bolșevicilor. După patru ani de război sîngeros, ei trebuie să spună poporului lor : mergeți să luptați și împotriva Rusiei, pentru a zdrobi puterea bolșevicilor, pe care îi urîm pentru că ne datorează 17 miliarde și nu vor să le plătească ⁷², pentru că se poartă nepoliticos cu capitaliștii, moșierii și țarii. Cînd niște națiuni civilizate ajung în situația de a fi nevoite să spună asemenea lucruri, devine clar, în primul rînd, că politica lor se îndreaptă spre faliment, și, oricît de puternice ar fi ele sub raport militar, noi privim foarte calm această forță și spunem : voi însă aveți în spatele frontului vostru un dușman și mai de temut — masele populare, pe care le-ați înșelat pînă acum ; vi s-a uscat și limba de atîtea minciuni și calomnii deitate la adresa Rusiei Sovietice. Ceva asemănător citim în ziarul burghez englez „Manchester Guardian“ ⁷³ din 23 octombrie. Iată ce scrie acest ziar burghez din Anglia : „dacă armatele aliate vor rămîne și ele în Rusia și vor continua operațiile militare, singurul lor scop este acela de a provoca în această țară o răsturnare internă... De aceea, guvernele aliate trebuie ori să pună capăt operațiilor lor militare, ori să declare că se află în stare de război cu bolșevicii“.

După cum am mai avut prilejul să spun, importanța acestui mic pasaj, care sună pentru noi ca un îndemn la revoluție, ca cea mai puternică chemare la revoluție, importanța lui constă în faptul că a apărut într-un ziar burghez, care este el însuși un dușman al socialiștilor, dar care simte că adevărul nu mai poate fi ascuns. Dacă

ziarele burgheze vorbesc astfel, vă puteți închipui ce spun și ce gîndesc masele muncitorești din Anglia. Voi știți ce limbaj foloseau la noi liberalii pe vremea țarismului, înainte de revoluția din 1905 sau de cea din 1917. Știți că acest fel de a vorbi al liberalilor denota apropierea unei explozii în masele revoluționare proletare. De aceea, din limbajul acestor liberali burghezi englezi vă puteți da seama ce se petrece în mințile și în inimile muncitorilor englezi, francezi și americani, care este starea lor de spirit. Iată de ce trebuie să ne spunem fără ascunzișuri întregul adevăr cu privire la situația noastră internațională, oricît de crud ar fi el. Revoluția internațională este aproape, dar nu există planuri calendaristice după care să se dezvolte revoluția; noi, care am trecut prin două revoluții, știm foarte bine acest lucru. Știm de asemenea că, deși imperialiștii nu sînt în stare să oprească revoluția internațională, totuși înfrîngerea unora dintre țări și necesitatea unor sacrificii și mai grele nu sînt excluse. Ei știu că Rusia e cuprinsă de durerile nașterii revoluției proletare, dar greșesc dacă-și închipuie că, înăbușind unul dintre focarele revoluției, vor reuși să înăbușe revoluția și în celelalte țări.

În ceea ce ne privește, trebuie să spunem că situația e mai periculoasă ca oricînd, că trebuie să ne încordăm la maximum forțele. După ce în decurs de un an am așezat o temelie trainică, după ce am făurit Armata Roșie socialistă pe baza unei discipline noi, acum ne spunem cu toată convingerea că putem și trebuie să continuăm această activitate; în toate adunările, în orice instituție sovietică, în syndicate, la adunările comitetelor sărăcimii trebuie să spunem: tovarăși, am reușit să ne menținem timp de un an și am realizat succese, dar asta este încă prea puțin în comparație cu primejdia pe care o prezintă puternicul dușman care vine asupra noastră. Acest dușman este puternicul imperialism anglo-francez, care și-a întins tentaculele peste tot globul și care și-a supus lumea întreagă. Noi pornim la luptă împotriva lui nu pentru că am crede că din punct de vedere economic și tehnic ne-am putea măsura cu țările avansate ale Europei. Nu, dar știm că acest dușman se îndreaptă spre

aceeași prăpastie în care s-a prăbușit și imperialismul austro-german ; știm că acest dușman, care acum a încătușat Turcia, a cotoplit Bulgaria și este pe punctul de a ocupa toată Austro-Țngaria și de a întrona o ordine țaristă, jandarmerească, se îndreaptă spre pieire. Știm că acesta este un fapt istoric, și de aceea, fără a ne propune nicidecum țeluri care ne depășesc în chip vădit, spunem : noi putem da o ripostă imperialismului anglo-francez !

Fiecare pas în direcția întăririi Armatei noastre Roșii va avea ca ecou zeci de pași în direcția descompunerii și revoluției în rîndurile acestui dușman în aparență atât de puternic. De aceea nu avem nici cel mai mic motiv să ne lăsăm cuprinși de desperare sau de pesimism. Știm că pericolul e mare. Ne așteaptă, poate, sacrificii și mai grele. Și chiar dacă imperialiștii vor fi în stare să strivească o țară sau alta, niciodată însă ei nu vor putea să înăbușe revoluția proletară internațională ; ei o vor ațîța și mai mult și vor pieri în ea cu toții ! (Aplauze prelungite, care se transformă în ovații.)

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA DEZVELIREA
MONUMENTULUI LUI MARX ȘI ENGELS
7 NOIEMBRIE 1918

Dezvelim astăzi monumentul lui Marx și Engels, conducătorii revoluției muncitorești mondiale.

Veacuri de-a rîndul, omenirea a suferit și a gemut sub jugul unui mic mănunchi de exploatatori, care batjocoreau milioanele de oameni ai muncii. Dar, dacă exploatorii din epoca anterioară — moșierii — au jecmănit și au asuprit țărănimea iobagă, care era răzlețită, fărîmitată și incultă, exploatorii din epoca modernă — capitaliștii — au văzut în fața lor, printre masele asuprite, detașamentul de avangardă al acestor mase — muncitorii de la orașe, din fabrici și uzine, muncitorii industriali. Pe aceștia i-a unit fabrica, i-a luminat viața orășenească, i-au călit lupta grevistă comună și acțiunile revoluționare.

Marele merit de însemnătate istorică universală al lui Marx și Engels este acela că, pe baza unei analize științifice, ei au demonstrat inevitabilitatea prăbușirii capitalismului și a trecerii de la capitalism la comunism, în care nu va mai exista exploatarea omului de către om.

Marele merit de însemnătate istorică universală al lui Marx și Engels este acela că ei au arătat proletarilor din toate țările care este rolul lor, sarcina lor, misiunea lor : să se ridice cei dintîi la luptă revoluționară împotriva capitalului și să unească în jurul lor în această luptă pe toți cei ce muncesc și sînt exploatați.

Trăim vremurile fericite cînd această previziune a marilor socialiști a început să se realizeze. Vedem cu toții cum într-o serie întregă de țări se ivesc zorile re-

voluției socialiste internaționale a proletariatului. Grozăviile nemaipomenite ale măcelului imperialist al popoarelor generează pretutindeni în masele asuprite un avânt eroic și înzecesc puterile lor în lupta de eliberare.

Fie ca acest monument al lui Marx și Engels să amintească mereu milioanele de muncitori și țărani că în lupta noastră nu sîntem singuri. Alături de noi se ridică la luptă și muncitorii din țările mai avansate. Pe ei și pe noi ne așteaptă încă lupte grele. Prin lupta noastră comună vom sfărîma jugul capitalului și vom cuceri definitiv socialismul !

*O scurtă relatare a apărut
la 9 noiembrie 1918, în ziarul
„Pravda” nr. 242*

*Publicat în întregime
pentru prima oară,
în ziarul „Pravda” nr. 76
la 3 aprilie 1924*

Se tipărește după manuscris

CUVÎNTARE ROSTITĂ
 LA DEZVELIREA PLĂCII COMEMORATIVE
 ÎNCHINATE LUPĂTORILOR REVOLUȚIEI
 DIN OCTOMBRIE
 7 NOIEMBRIE 1918

Tovarăși ! Dezvelim azi un monument închinat luptătorilor de avangardă ai Revoluției din Octombrie 1917. Cei mai buni fii ai poporului muncitor și-au jertfit viața pornind primii la insurecție pentru eliberarea popoarelor de imperialism, pentru încetarea războaielor între popoare, pentru doborârea dominației capitalului, pentru socialism.

Tovarăși ! În decursul unui șir întreg de decenii din timpurile moderne, istoria Rusiei este un lung martirologiu al revoluționarilor. Mii și mii dintre ei au căzut în lupta împotriva țarismului. Moartea lor a trezit noi luptători, a ridicat la luptă mase din ce în ce mai largi.

Tovarășilor căzuți în zilele din Octombrie anul trecut le-a revenit marea fericire a victoriei. Lor le-a revenit marea cinste la care au visat conducătorii revoluționari ai omenirii : peste trupurile tovarășilor căzuți vitejește în luptă au pășit înainte mii și milioane de noi luptători, tot atît de neînfricați, care prin acest eroism de masă au asigurat victoria.

În toate țările fierbe și clocotește acum revolta muncitorilor. Într-o serie întreagă de țări se ivesc zorile revoluției socialiste muncitorești. Cuprinși de groază și de furie, capitaliștii din lumea întreagă se grăbesc să-și strîngă rîndurile, pentru a înăbuși insurecția. Deosebit de aprigă este ura pe care le-o inspiră Republica Sovietică Socialistă Rusă. Împotriva noastră se pregătește o intervenție a imperialiștilor uniți din toate țările ; va trebui să susținem noi bătălii, ne așteaptă noi jertfe.

Tovarăși ! Să cinstim memoria luptătorilor din Octombrie jurînd în fața monumentului lor că vom merge pe drumul deschis de ei, urmîndu-le pilda de curaj și de eroism. Lozinca lor să devină lozinca noastră, lozinca muncitorilor răsculați din toate țările. Această lozincă este „victorie sau moarte“.

Cu această lozincă, luptătorii revoluției socialiste internaționale a proletariatului vor fi de neînvins.

*O scurtă relatare a apărut
la 8 noiembrie 1918 în ziarul
„Vecernie Izvestiia Moskovskogo
Soveta“ nr. 93*

*Publicat în întregime
pentru prima oară la 3 aprilie 1924,
în ziarul „Pravda“ nr. 76*

Se tipărește după manuscris

CUVÎNTARE ROSTITĂ
LA MITINGUL-CONCERT AL LUCRĂTORILOR
COMISIEI EXTRAORDINARE (CEKA) DIN RUSIA
7 NOIEMBRIE 1918

(Ropote de aplauze.) Tovarăși, cu prilejul sărbătoririi aniversării revoluției noastre, aș vrea să spun câteva cuvinte despre munca deosebit de grea a comisiilor extraordinare.

Nu trebuie să ne mire câtuși de puțin cînd vedem că nu numai dușmanii, ci adesea și prietenii noștri se dedau la atacuri împotriva activității acestor comisii. Noi ne-am asumat o sarcină grea. Cînd am luat în mîină conducerea țării, era, firește, inevitabil să comitem multe greșeli și desigur că greșelile comisiilor extraordinare sînt acelea care sar în ochi cel mai mult. Intelectualii filistini se agață de aceste greșeli și nu vor să pătrundă mai adînc esența lucrurilor. Ceea ce mă miră în tot tărăboiul care se face în jurul greșelilor comisiilor extraordinare este nepriceperea de a pune problema în mare. Ei se agață de cutare sau cutare greșeli izolate ale comisiilor extraordinare, se văicăresc și le etalează în fel și chip.

Noi însă spunem: din greșeli învățăm. Ca în toate celelalte domenii, și în acest domeniu spunem că vom învăța prin autocritică. Nu e vorba, desigur, de componența cadrelor de lucrători ai comisiilor extraordinare, ci de caracterul activității lor, care cere fermitate, rapiditate și mai ales devotament. Cînd privesc activitatea comisiilor extraordinare și o pun față în față cu atacurile îndreptate împotriva ei, eu spun: astea sînt bîrfeli filistine, care nu merită nici o atenție. Ele îmi amintesc de propovăduielile lui Kautsky pe tema dictaturii, propo-

văduieli care echivalează cu o sprijinire a burgheziei. Noi însă spunem din experiență că exproprierea burgheziei nu se poate face decât printr-o luptă grea — prin dictatură.

Marx spunea: între capitalism și comunism se află dictatura revoluționară a proletariatului. Cu cât mai puternică va fi presiunea exercitată de proletariat asupra burgheziei, cu atât mai înverșunată va fi împotrivirea acesteia din urmă. Știm cum au fost reprimăți proletarii în Franța anului 1848, și de aceea, când vedem că sîntem acuzați de duritate, nu putem înțelege cum unii oameni uită cele mai elementare principii ale marxismului. Noi n-am uitat rebeliunea din octombrie a iuncherilor și nu trebuie să uităm că se pregătesc o serie de rebeliuni. Pe de o parte, trebuie să învățăm să desfășurăm o activitate creatoare, iar pe de altă parte trebuie să înfrîngem împotrivirea burgheziei. Cu tot „democratismul“ lor, alb-gardiștii finlandezi nu s-au sfiit să tragă în muncitori. În adîncul maselor s-a înrădăcinat ideea necesității dictaturii, oricît de grea și de anevoioasă ar fi înfăptuirea ei. Strecurarea unor elemente străine în rîndurile lucrătorilor din comisiile extraordinare este ceva cît se poate de explicabil. Prin autocritică le vom îndepărta. Important pentru noi e faptul că comisiile extraordinare exercită nemijlocit dictatura proletariatului, și în această privință rolul lor este de neprețuit. Altă cale de eliberare a maselor decât reprimarea prin violență a exploatorilor nu există. Tocmai cu asta se ocupă comisiile extraordinare și acesta este meritul lor față de proletariat.

*O scurtă relatare a apărut la
9 noiembrie 1918, în ziarul
„Izvetiia C.E.C. din Rusia“ nr. 244*

*Se tipărește după exemplarul
dactilografiat al procesului-verbal*

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA CONSĂTUIREA
DELEGAȚILOR COMITETELOR SĂRĂCIMII
DIN GUBERNILE CENTRALE
8 NOIEMBRIE 1918 ⁷⁴

Organizarea sărăcimii satelor, tovarăși, este cea mai importantă problemă a construcției noastre interne și chiar principala problemă a întregii noastre revoluții.

Revoluția din Octombrie și-a propus să smulgă fabricile și uzinele din mâinile capitaliștilor, pentru a transforma uneltele de producție într-un bun al întregului popor, și, după ce va fi predat țăranilor tot pământul, să reconstruiască agricultura pe baze socialiste.

Prima parte a acestei sarcini a fost mult mai ușor de îndeplinit decât a doua. La orașe, revoluția a avut de-a face cu marea producție, în care sînt ocupați zeci și sute de mii de muncitori. Fabricile și uzinele aparțineau unui mic număr de capitaliști, și muncitorilor nu le-a fost greu să le vină de hac acestora din urmă. Muncitorii aveau deja o experiență îndelungată, pe care ei o dobîndiseră în lupta lor anterioară împotriva capitaliștilor și care îi învățase să acționeze cu hotărîre, unit și organizat. În afară de aceasta, fabrica sau uzina nu trebuie împărțită; important este doar ca întreaga producție să fie organizată în interesul clasei muncitoare și al țăranimii, ca produsele muncii să nu ajungă în mâinile capitaliștilor.

Cu totul altfel stau lucrurile cu pământul. Aici, victoria socialismului a necesitat o serie de măsuri tranzitorii. Din numeroase mici gospodării țărănești nu poți face dintr-o dată o gospodărie mare. Este, firește, cu neputință să obții dintr-o dată, într-un termen scurt, ca o agricultură fărîmitată să devină o agricultură ob-

ștească și să ia, pe scara întregului stat, forma de mare producție, în condițiile căreia produsele muncii să treacă în folosința egală și echitabilă a întregului popor muncitor, în cadrul obligativității egale și generale a muncii.

În timp ce la orașe muncitorii din fabrici și uzine au reușit să doboare definitiv pe capitaliști și să scuture jugul exploatării, la sate adevărata luptă împotriva exploatării abia a început.

După Revoluția din Octombrie l-am doborât definitiv pe moșier, i-am luat pământul, dar cu aceasta lupta la sate încă nu se terminase. Cucerirea pământului, ca orice cucerire a maselor muncitoare, este trainică numai atunci când se sprijină pe activitatea de sine stătătoare a oamenilor muncii, pe propria lor organizare, pe fermitatea și dârzenia lor revoluționară.

A avut oare țărănimea muncitoare o asemenea organizație ?

Din păcate, nu. Aceasta este originea și cauza întregii greutate a luptei.

Țăranii care nu exploatează munca altora, care nu se îmbogățesc pe seama altora vor sprijini, desigur, întotdeauna ideea ca pământul să fie împărțit la toți în mod egal, ca toți să muncească, ca stăpânirea pământului să nu fie transformată într-un mijloc de exploatare și să nu se acapareze în acest scop cât mai multe terenuri. Astfel văd lucrurile chiaburii și lipitorile satului, care s-au îmbogățit de pe urma războiului, care au profitat de foamete ca să-și vîndă la prețuri fabuloase cerealele, care le-au dosit în așteptarea unor noi urcări de prețuri și care acum caută să se îmbogățească de pe urma calamității abătute asupra poporului, de pe urma foamei îndurate de sărăcimea satelor și de muncitorii de la orașe.

Ei, chiaburii și lipitorile satului, sînt dușmani tot atît de periculoși ca și capitaliștii și moșierii. Și dacă nu vom lua măsuri împotriva chiaburilor, dacă nu vom înfrînge lipitorile satului, reîntorcerea țarului și a capitalistului va deveni inevitabilă.

Experiența tuturor revoluțiilor care au avut loc pînă acum în Europa confirmă în chip grăitor că orice revoluție este în mod inevitabil condamnată la înfrîngere

dacă țărănimea nu biruie nefasta atotputernicie chia-
burească.

Toate revoluțiile europene s-au soldat cu un rezultat
nol tocmai pentru că satul n-a știut să vină de hac
dușmanilor lui. Muncitorii de la orașe îi detronau pe
regi (în Anglia și în Franța, regii erau executați încă
acum câteva sute de ani, numai noi am întârziat cu țarul
nostru), și totuși, după cîtva timp, se restaurau vechile
rînduiceli. Aceasta se datora faptului că pe atunci nu
exista încă nici măcar la orașe o mare producție care să
concentreze în fabrici și uzine milioane de muncitori și
să-i unească într-o armată atît de puternică, încît și fără
sprijinul țărănimii să poată rezista asaltului capitaliștilor
și al chiaburilor.

Țărănimea săracă însă nu era organizată ; lupta ei îm-
potriva chiaburilor era slabă, și de aceea revoluția era
înfrîntă și la orașe.

Acum, situația este alta. În ultimii două sute de ani,
marea producție a luat o dezvoltare atît de mare și a
împînzit toate țările cu o rețea atît de densă de fabrici
și uzine uriașe cu mii și zeci de mii de muncitori, încît
la orașe s-au format pretutindeni numeroase cadre de
muncitori organizați, de proletari, care reprezintă o forță
în stare să repurteze victoria definitivă asupra burgheziei,
asupra capitaliștilor.

În revoluțiile de pînă acum, țărănimea săracă nu avea
pe cine să se sprijine în greaua ei luptă împotriva
chiaburilor.

Proletariatul organizat, care e mai puternic și are mai
multă experiență decît țărănimea (această experiență, el
a dobîndit-o în luptele din trecut), deține acum puterea
în Rusia, stăpînind toate uneltele de producție, toate
fabricile și uzinele, căile ferate, navele etc.

Acum, țărănimea săracă are un aliat puternic și de
nădejde în lupta ei împotriva chiaburimii. Țărănimea
săracă știe că orașul e de partea ei, că proletariatul o va
ajuta cu tot ce-i va sta în putință, că o ajută efectiv
chiar de pe acum. Mărturie în această privință stau eve-
nimentele recente.

Vă amintiți cu toții, tovarăși, în ce situație periculoasă se afla revoluția în iulie anul acesta. Răscoala cehoslovacilor lua amploare, la orașe se întetea foametea, iar la sate chiaburii deveneau tot mai insolenți și atacau cu înverșunare mereu crescîndă orașul, Puterea sovietică, sărăcimea satelor.

Noi am chemat sărăcimea satelor să se organizeze, am pășit la crearea de comitete ale sărăcimii și la organizarea de detașamente muncitorești de aprovizionare. Eserii de stînga s-au răscolat. Ei spuneau că comitetele sărăcimii sînt formate din trîntori, că muncitorii pradă grînelor țărănilor muncitori.

Noi însă le-am răspuns că ei, eserii, apără chiaburimea, care și-a dat seama că împotriva Puterii sovietice se poate lupta nu numai cu armele, ci și prin înfometare. Ei vorbeau de „trîntori“, — iar noi întrebam de ce cutare sau cutare a devenit „trîntor“, de ce a decăzut, de ce a sărăcit, de ce a căzut în patima beției? oare nu din cauza chiaburilor? Chiaburii, în cor cu eserii de stînga, vorbeau de „trîntori“, în timp ce ei înșiși acaparau grîne, dosindu-le și speculîndu-le, în dorința de a se îmbogăți de pe urma foametei și a suferințelor îndurate de muncitori.

Chiaburii sugeau toată vlaga sărăcimii, exploatau munca altora și tot ei țipau că alții sînt „trîntori“!

Chiaburii așteptau cu nerăbdare pe cehoslovaci; ei n-ar fi ezitat să înscăuneze un nou țar, pentru a putea continua nepedepsit exploatarea, pentru a putea pune din nou piciorul pe grumazul muncitorului agricol și pentru a se putea îmbogăți ca odinioară.

Și unica salvare a fost că satul s-a unit cu orașul, că, împreună cu muncitorii de la orașe, elementele proletare și semiproletare ale satului — care nu trăiesc din exploatarea muncii altora — au pornit la luptă împotriva chiaburilor și a lipitorilor satului.

În vederea acestei uniri a trebuit să se facă deosebit de mult în domeniul aprovizionării. Populația muncitorească de la orașe suferea nespuse de pe urma foametei, în timp ce chiaburul își spunea :

— Să mai țin un pic grânele, poate le-oi vinde și mai scump.

Chiaburii n-au, firește, de ce să se grăbească : bani au destui ; chiar ei spun că au acasă kilograme întregi de bancnote de pe vremea lui Kerenski.

Dar aceia care în timp de foamete pot dosi și stoca cereale sînt criminali de cea mai josnică speță. Împotriva lor trebuie să luptăm ca împotriva celor mai cumpliți dușmani ai poporului.

Și noi am început această luptă la sate.

Menșevicii și eserii voiau să ne sperie cu sciziunea pe care o vom provoca la sate prin organizarea comitetelor sărăcimii. Dar ce înseamnă să nu scindezi satul ? Înseamnă să-l lași în puterea chiaburului. Dar asta este tocmai ceea ce nu vrem noi, și de aceea am hotărît să scindăm satul. Noi spuneam : pierdem chiaburimea, așa e, această nenorocire nu poate fi ascunsă (rîsete), dar vom câștiga mii și milioane de țărani săraci, care vor trece de partea muncitorilor. (A p l a u z e.)

Așa s-a și întîmplat. Scindarea satului n-a făcut decît să arate mai clar unde sînt țărani săraci și țărani mijlocași, care nu exploatează munca altuia, și unde sînt lipitorile satului și chiaburii.

Muncitorii au ajutat și ajută sărăcimea în lupta ei împotriva chiaburilor. În războiul civil care a izbucnit la sate, muncitorii sînt de partea țărănimii sărace, cum tot de partea ei au fost și atunci cînd au transpus în viață legea eseristă cu privire la socializarea pămîntului.

Noi, bolșevicii, am fost adversarii legii socializării pămîntului, dar, cu toate acestea, am semnat-o, pentru că n-am vrut să mergem împotriva voinței majorității țărănimii. Voința majorității este întotdeauna obligatorie pentru noi, și a merge împotriva acestei voințe înseamnă a trăda revoluția.

Noi n-am vrut să impunem țărănimii ideea ineficienței împărțirii egalitare a pămîntului, idee care îi era străină. Am socotit că e mai bine ca țărani muncitori să se convingă din propria lor experiență, să simtă pe propria lor piele că împărțirea egalitară a pămîntului e

ceva lipsit de sens. Numai atunci i-am fi putut întreba : care este deci calea de ieșire din starea de ruină, de sub nefasta atotputernicie chiaburească care decurge din împărțirea pământului ?

Împărțirea pământului a fost bună numai pentru început. Ea trebuia să arate că pământul li se ia moșierilor și trece în mâinile țăranilor. Dar asta nu este de ajuns. Soluția nu poate fi decât lucrarea în comun a pământului.

Vă lipsea înțelegerea acestui lucru, dar viața însăși vă aduce la această convingere. Comunele agricole, lucrarea în artel a pământului, întovărășirile țăranilor — iată unde e scăparea de neajunsurile micii gospodării, iată mijlocul pentru ridicarea și îmbunătățirea gospodăriei, pentru economisirea forțelor, iată mijlocul de luptă împotriva chiaburimii, împotriva parazitismului și a exploatării.

Noi știam foarte bine că țăranii trăiesc de parcă ar avea rădăcini trainic înfipte în pământ : ei se tem de înnoiri, țin morțiș la vechile rînduieli. Noi știam că numai atunci se vor convinge ei de foloasele unei măsuri sau alteia cînd cu propria lor minte vor ajunge să le înțeleagă, să-și dea seama de aceste foloase. De aceea am ajutat la împărțirea pământului, cu toate că știam că nu aceasta este soluția.

Acum însă țăranii săraci încep să fie de acord cu noi. Viața le arată că acolo unde e nevoie, să zicem, de 10 pluguri, fiindcă pământul e împărțit în 100 de parcele, o gospodărie dusă în comun poate s-o scoată la capăt cu un număr mai mic de pluguri, pentru că pământul nu este atît de fărîmițat. Lucrarea în comun a pământului permite unui întreg artel, unei întregi întovărășiri să aducă gospodăriei îmbunătățiri care nu sînt pe măsura puterilor unor mici proprietari izolați etc.

Bineînțeles că nu dintr-o dată se va putea trece peste tot la folosirea în comun a pământului. Chiaburii vor opune o împotrivire înverșunată și chiar țăranii înșiși se opun adesea cu încăpăținare promovării principiilor gospodăririi în comun în agricultură. Dar, cu cît va trece timpul și cu cît mai mult se va convinge țărănimea, din

exemple concrete, din propria ei experiență, de avantajele comunelor agricole, cu atît mai bine va merge treaba.

Comitetele sărăcimii au, în această privință, un rol deosebit de mare. Ele trebuie să împînzească întreaga Rusie. Crearea comitetelor sărăcimii se desfășoară de multă vreme într-un ritm intens. Zilele acestea a avut loc la Petrograd Congresul comitetelor sărăcimii din Regiunea de nord. În loc de 7 000 de delegați, cîți se credea că vor veni, s-au prezentat 20 000, așa încît sala destinată ținerii congresului nu i-a putut cuprinde pe toți. Noroc de timpul frumos, care a permis ca adunarea să se țină în piața din fața Palatului de iarnă.

Acest congres a arătat că războiul civil a fost just înțeles la sate: sărăcimea se unește și luptă în rînduri strînse împotriva chiaburilor, bogătanilor și lipitorilor satului.

Comitetul Central al partidului nostru a elaborat un plan de reorganizare a comitetelor sărăcimii care va fi prezentat spre aprobare Congresului al VI-lea al Sovietelor. Noi am hotărît ca comitetele sărăcimii și Sovietele sătești să nu ființeze separat. Altfel se va ajunge la fricțiuni și la vorbărie inutilă. Vom contopi comitetele sărăcimii cu Sovietele, vom face ca comitetele sărăcimii să devină Soviete.

Noi știm că și în comitetele sărăcimii se strecoară cîteodată chiaburi. Dacă lucrurile vor continua să meargă așa, sărăcimea va avea față de comitetele sărăcimii atitudinea pe care a avut-o față de Sovietele chiaburești ale lui Kerenski și Avksentiev. Schimbarea denumirii nu poate înșela pe nimeni. De aceea intenționăm să facem noi alegeri pentru comitetele sărăcimii. Dreptul de a participa la alegerile pentru comitetele sărăcimii îl au numai aceia care nu exploatează munca altuia, care nu se îmbogățesc de pe urma înfometării poporului, care nu speculează și nu dosesc surplusurile de cereale. Chiaburii și lipitorile satelor n-au ce căuta în comitetele proletare ale sărăcimii.

Puterea sovietică a hotărît să aloce un fond special de un miliard de ruble pentru dezvoltarea agriculturii. Tu-

turor comunelor agricole existente, precum și celor care vor lua ființă în viitor li se va acorda ajutor bănesc și tehnic.

Dacă vor avea nevoie de intelectuali-specialiști, le vom trimite. Deși în majoritatea lor ei sînt contrarevoluționari, comitetele sărăcimii vor ști să-i pună la treabă, și ei vor lucra pentru popor tot atît de bine cum au lucrat înainte pentru exploatare. În general, intelectuali noștri s-au putut convinge deja că cu sabotajul lor nu vor reuși să răstoarne puterea muncitorească.

N-avem de ce ne teme nici de imperialismul străin. Germania și-a fript deja degetele în Ucraina. În loc de 60 000 000 de puduri de cereale, cît spera să scoată de acolo, s-a ales doar cu 9 000 000 de puduri și, pe deasupra, cu bolșevismul rus, care nu prea îi e pe plac. (U n r o p o t d e a p l a u z e.) Să nu pățească la fel și englezii, cărora noi le putem spune: băgați de seamă, domnilor, să nu vi se oprească osul în gît! (R î s e t e și a p l a u z e.)

Dar, atîta timp cît frații noștri de peste hotare nu s-au răscolat încă pretutindeni, situația noastră continuă să fie primejdioasă. De aceea trebuie să desfășurăm și de aici înainte activitatea pentru organizarea și întărirea Armatei noastre Roșii. Această activitate trebuie să-i stea la inimă în special sărăcimii satelor, care numai sub scutul armatei noastre își poate vedea de treburi.

Tovarăși, trecerea la noul tip de gospodărie se va face, poate, încet, însă principiile gospodăririi în comun trebuie înfăptuite neabătut.

Lupta împotriva chiaburilor trebuie dusă cu toată energia, fără nici un fel de concesii.

Cu țărani mijlocași putem conlucra și împreună cu ei trebuie să luptăm împotriva chiaburilor. Împotriva mijlocașilor n-avem nimic. Ei, poate, nu sînt și nici nu vor deveni socialiști, dar experiența le va arăta foloasele lucrării în comun a pămîntului, și cei mai mulți dintre ei nu se vor opune.

Chiaburilor înșă le spunem : nici împotriva voastră n-avem nimic, dar predați surplusurile voastre de cereale, nu faceți speculă și nu exploatați munca altora. Atîta timp cît nu va fi așa, vom duce împotriva voastră o luptă necruțătoare.

De la cei ce muncesc nu luăm nimic, dar celor care exploatează munca salariată, care se îmbogățesc pe spina altora, le expropriem totul. (Aplauze furtunoase.)

„Bednota” nr. 185
din 10 noiembrie 1918

Se tipărește după textul
apărut în ziar

TELEGRAMĂ CIRCULARĂ
CĂTRE TOATE SOVIETELE DE DEPUTAȚI

10.XI.1918

Aastă-noapte s-a primit din Germania știrea că în această țară a învins revoluția. Mai întâi s-a comunicat din Kiel, prin radio, că acolo puterea se află în mâinile Sovietului de deputați ai muncitorilor și marinarilor. Apoi s-au transmis de la Berlin următoarele :

„Mesaj de libertate și de pace tuturor. Berlinul și împrejurimile se află în mâinile Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților. Adolf Hoffmann, deputat în Landtag. Ioffe și personalul ambasadei se reîntorc imediat“.

Vă rugăm să luați toate măsurile pentru informarea soldaților germani la toate punctele de frontieră. Din Berlin s-a primit, de asemenea, știrea că soldații germani de pe front au arestat delegația de pace trimisă de vechiul guvern german și au început ei înșiși tratative de pace cu soldații francezi.

Președintele Consiliului
Comisarilor Poporului, *Lenin*

„Pravda“ nr. 244
și „Izvestiia C. E. C.
din Rusia“ nr. 246
din 12 noiembrie 1918

Se tipărește după manuscris

RADIOGRAMĂ DIN MOSCOVA CĂTRE ÎNTREAGA POPULAȚIE A ȚĂRII !

Către toate Sovietele de deputați din zona
de frontieră

Potrivit ultimelor știri, soldații germani au arestat delegația de generali germani care plecase să ducă tratative de armistițiu. Soldații germani au început tratative directe cu soldații francezi. Împăratul Wilhelm a abdicat. Cancelarul principe von Baden a demisionat. Noul cancelar va fi social-democratul guvernamental Ebert. În toate orașele mari din sudul Germaniei a fost declarată grevă generală. Întreaga flotă germană a trecut de partea revoluției. Toate porturile germane din Marea Nordului și din Marea Baltică se află în mâinile flotei revoluționare. De la Sovietul de deputați ai soldaților din Kiel am primit o radiogramă adresată proletariatului internațional, în care se spune că steagul roșu flutură deasupra navelor flotei germane și că astăzi vor avea loc funeraliile celor căzuți în lupta pentru libertate. Este foarte probabil că toate acestea vor fi tănuite soldaților germani de pe frontul de est și din Ucraina. Aduceți aceste fapte la cunoștința soldaților germani prin toate mijloacele care vă stau la dispoziție.

Comisarul poporului
pentru afacerile externe, *Cicerin*
Președintele Consiliului
Comisariilor Poporului, *Lenin*

Moscova. Radio.

Scris la 10 noiembrie 1918

Publicat pentru prima oară
la 6-7 noiembrie 1927, în ziarul
„Izvestiia” nr. 256

Se tipărește după textul apărut în ziar,
confruntat cu copia dactilografiată

CUVÎNTARE ROSTITĂ
LA PRIMUL CONGRES GENERAL
AL MUNCITOARELOR DIN RUSIA
19 NOIEMBRIE 1918 ⁷⁵

(Delegatele la congres întâmpină pe tovarășul Lenin cu aplauze și ovații, care nu mai conținesc.) Tovarășe, într-o anumită privință congresul muncitoarelor, care constituie o parte a armatei proletare, are o importanță deosebit de mare, întrucât în toate țările femeile au fost acelea care s-au pus cel mai greu în mișcare. Revoluția socialistă nu este posibilă dacă la ea nu participă în măsură considerabilă o mare parte a femeilor muncitoare.

În toate țările civilizate, chiar și în cele mai avansate, situația femeilor este de așa natură, încât nu degeaba li se spune roabe casnice. În nici un stat capitalist, nici chiar în cea mai liberă republică, femeile nu se bucură de egalitate deplină în drepturi.

Sarcina Republicii sovietice este în primul rând aceea de a desființa toate îngrădirile existente în ceea ce privește drepturile femeilor. Puterea sovietică a suprimat complet procesul de divorț — acest izvor de murdărie, înjosire și degradare burgheză.

Se împlinește curînd un an de cînd există o legislație întru totul liberă cu privire la desfacerea căsătoriei. Am emis un decret care a desființat deosebirea dintre copilul născut din căsătorie și cel născut în afara ei, precum și o serie întregă de restricții politice; nicăieri nu au fost atît de deplin îndeplinite egalitatea și libertatea femeilor muncitoare.

Noi știm că întreaga povară a normelor juridice învechite apasă pe umerii femeilor din rîndurile clasei muncitoare.

Pentru prima oară în istorie, legea noastră a anulat tot ceea ce făcea ca femeile să fie lipsite de drepturi. Dar nu e vorba numai de lege. În orașele și în localitățile industriale din țara noastră, această lege cu privire la libertatea deplină a căsătoriei se încetățenește temeinic, dar la sate ea rămîne adesea numai pe hîrtie. Acolo continuă să predomine căsătoria religioasă. Aceasta se datorește influenței preoților ; împotriva acestui rău e mai greu de luptat decît împotriva vechii legislații.

Împotriva prejudecăților religioase trebuie să luptăm cu foarte multă precauție ; mult rău pricinuiesc aceia care introduc în această luptă jîgnirea sentimentului religios. Lupta trebuie dusă pe calea propagandei, pe calea luminării. Imprimîndu-i un caracter ascuțit, s-ar putea să irităm masele ; o astfel de luptă adîncește divizarea maselor după criteriul religios, pe cîtă vreme forța noastră stă în unire. Cel mai adînc izvor al prejudecăților religioase îl constituie mizeria și ignoranța ; tocmai împotriva acestui rău trebuie să luptăm.

Pînă acum situația femeii a fost de așa natură, încît poate fi calificată numai ca o situație de sclavă ; femeia este copleșită de treburile ei casnice, și numai socialismul o poate scăpa de această situație. Numai atunci cînd de la micile gospodării vom trece la gospodăria obștească și la lucrarea în comun a pămîntului, numai atunci va veni deplina eliberare și dezrobire a femeilor. Este o sarcină grea, dar acum, cînd se formează comitetele sărăcimii, vine timpul cînd revoluția socialistă va începe să se consolideze.

Abia acum se organizează partea săracă a populației de la sate, și în ele, în organizațiile sărăcimii, socialismul capătă o bază trainică.

Înainte se întîmpla deseori ca orașul să devină revoluționar, și abia după el se ridica la luptă satul.

Revoluția actuală se sprijină pe sat, și în aceasta stă însemnătatea și forța ei. Din experiența tuturor mișcărilor de eliberare reiese că succesul unei revoluții depinde de

măsura în care la ea participă femeile. Puterea sovietică face totul pentru ca femeia să-și poată desfășura în mod independent activitatea proletară socialistă.

Situația Puterii sovietice este grea, deoarece imperia-
liștii din toate țările urăsc Rusia Sovietică și se pregătesc
să-i facă război pentru că a aprins vîlvătaia revoluției
într-o serie întreagă de țări și a făcut pași energici în
direcția socialismului.

Acum, cînd imperialiștii vor să zdrobească Rusia re-
voluționară, vedem că lor înșiși începe să le ardă pămîn-
tul sub picioare. Știți că în Germania crește mișcarea
revoluționară, că în Danemarca muncitorii luptă împo-
triva guvernului. În Elveția și în Olanda se intensifică
mișcarea revoluționară. Mișcarea revoluționară din aceste
țări mici nu are o însemnătate de sine stătătoare, dar ea
este deosebit de semnificativă prin faptul că în aceste
țări nu a fost război și acolo a existat cea mai demo-
cratică ordine „de drept”. Dacă asemenea țări se pun în
mișcare, aceasta ne dă certitudinea că mișcarea revolu-
ționară va cuprinde întreaga lume.

Pînă acum nici o republică n-a fost în stare să elibe-
reze femeia. Puterea sovietică însă o ajută. Cauza noastră
este invincibilă, pentru că în toate țările se ridică la
luptă invincibila clasă muncitoare. Această mișcare de-
notă creșterea invincibilei revoluții socialiste. (A p l a u z e
prelungite. A s i s t e n ța i n t o n e a z ă „I n t e r n a
ț i o n a l a“.)

O relatare a apărut
la 20 noiembrie 1918 în
„Izvestiia C.E.C. din Rusia” nr. 253

Se tipărește după copia
dactilografiată a procesului-verbal,
confruntată cu textul apărut în ziar

PREȚIOASELE MĂRTURISIRI ALE LUI PITIRIM SOROKIN

„Pravda“ a publicat astăzi o extrem de interesantă scrisoare din partea lui Pitirim Sorokin, asupra căreia trebuie să atragem în mod deosebit atenția tuturor comunistilor. În această scrisoare, apărută în „Izvestiia Comitetului executiv al regiunii Dvina de nord“⁷⁶, Pitirim Sorokin declară că se retrage din partidul eserilor de dreapta și că-și depune mandatul de membru al Adunării constituante. În motivarea gestului său, autorul scrisorii arată în esență că nu se simte în stare să-și dea sieși — și cu atât mai puțin altora — rețete politice salvatoare și de aceea „renunță la orice fel de politică“. „Acest an de revoluție — scrie Pitirim Sorokin — m-a învățat un adevăr : oamenii politici pot greși, politica poate fi utilă societății, dar îi poate fi și dăunătoare, pe câtă vreme munca în domeniul științei și al învățământului public este întotdeauna utilă, este întotdeauna necesară poporului...“ Scrisoarea este semnată : „Pitirim Sorokin, docent la Universitatea din Petersburg și la Institutul psiho-neurologic, fost membru al Adunării constituante și fost membru al partidului socialist-revoluționar“.

Această scrisoare este demnă de atenție, în primul rând ca un „document uman“ extrem de interesant. Nu prea des avem prilejul să întâlnim o sinceritate și o francheță ca acelea cu care P. Sorokin recunoaște caracterul greșit al propriei sale politici. Se poate spune că, în majoritatea cazurilor, oamenii politici care s-au convins de incorectitudinea liniei adoptate de ei încearcă să-și camufleze

cotitura, s-o estompeze, „să inventeze“ tot felul de motive mai mult sau mai puțin lăaturalnice etc. Recunoașterea deschisă și cinstită a propriei tale greșeli politice este în sine un important act politic. Pitirim Sorokin n-are dreptate cînd scrie că munca în domeniul științei „este întotdeauna utilă“. Căci greșeli se fac și în acest domeniu; exemple de propagare îndărătnică a unor concepții filozofice reacționare, de pildă, de către autori vădit nereacționari se întîlnesc și în literatura rusă. Pe de altă parte, declarația deschisă a unui om de vază, adică a unui om care a deținut un post politic de răspundere și îndeobște cunoscut, că renunță la politică *este tot politică*. Recunoașterea cinstită a unei greșeli politice este de mare folos politic pentru multă lume dacă este vorba de o greșeală împărtășită de partide întregi care la timpul lor au avut influență în mase.

Importanța politică a scrisorii lui Pitirim Sorokin este deosebit de mare tocmai în momentul de față. Ea ne oferă tuturor o „lecție“ asupra căreia trebuie să reflectăm cum se cuvine și pe care trebuie să ne-o însușim.

Orice marxist cunoaște de mult adevărul că în orice societate capitalistă pot fi forțe *hotărîtoare* numai proletariatul și burghezia, pe cînd toate elementele sociale care sînt situate între aceste clase și care se încadrează în categoria economică a micii burghezii oscilează *inevitabil* între aceste forțe hotărîtoare. Dar de la recunoașterea abstractă a acestui adevăr și pînă la capacitatea de a ști să tragi din el concluziile corespunzătoare în condițiile complexe ale realității practice este o distanță enormă.

Pitirim Sorokin este reprezentantul unui curent social și politic extrem de larg — curentul esero-menșevic. Că avem de-a face aici cu un singur curent, că din punctul de vedere al atitudinii lor față de lupta dintre burghezie și proletariat deosebirea dintre menșevici și eseri nu este esențială — e un lucru pe care l-au dovedit cît se poate de convingător și de grăitor evenimentele revoluției ruse, începînd din februarie 1917. Menșevicii și eserii reprezintă două varietăți de democrație mic-burgheză — iată

esența economică și principala trăsătură politică a acestui curent. Din istoria țărilor avansate se știe că, în tinerețea lui, acest curent se drapează adesea în veșmîntul „socialismului“.

Se pune întrebarea : ce anume i-a îndepărtat deosebit de mult de bolșevism, de revoluția proletară, pe reprezentanții acestui curent acum cîteva luni și ce-i determină acum să facă o cotitură de la ostilitate la neutralitate ? Este cît se poate de evident că pricina acestei cotituri o constituie în primul rînd prăbușirea imperialismului german, legată de revoluția din Germania și din alte țări, precum și demascarea imperialismului anglo-francez, iar în al doilea rînd — distrugerea iluziilor burghezo-democratice.

Să ne oprim asupra primei cauze. Patriotismul este unul dintre sentimentele cele mai profunde pe care le-a făurit existența seculară și milenară a unor patrii separate. Printre greutățile deosebit de mari, se poate spune excepționale, ale revoluției noastre proletare se numără și împrejurarea că ea a trebuit să treacă printr-o perioadă de profund dezacord cu ideea de patriotism, prin perioada păcii de la Brest. Amărăciunea, iritarea și indignarea profundă pe care le-a provocat această pace sînt pe deplin explicabile, și e de la sine înțeles că noi, marxștii, numai de la avangarda conștientă a proletariatului ne putem aștepta să înțeleagă adevărul că facem și trebuie să facem cele mai mari sacrificii de ordin național în interesul suprem al revoluției proletare mondiale. Ideologii din afara taberei marxismului și masele muncitoare largi din afara proletariatului, care a trecut prin școala îndelungată a grevelor și a revoluției, n-aveau de unde să soarbă nici convingerea fermă că această revoluție se maturizează și nici devotament neprecupețit față de ea. În cazul cel mai bun, tactica noastră li se părea a fi o simplă fantezie, o dovadă de fanatism, o aventură, sacrificarea celor mai evidente interese reale a sute de milioane de oameni de dragul unei speranțe abstracte, utopice sau îndoielnice în ceea ce se va întîmpla în alte țări. Și nu trebuie să uităm că, în virtutea

situației ei economice, mica burghezie este mai patriotică decât burghezia și decât proletariatul.

Și s-a întâmplat așa cum am spus noi.

Imperialismul german, care părea a fi singurul dușman, s-a prăbușit. Revoluția germană, care părea „jumătate farsă, jumătate vis“ (ca să întrebuițăm o cunoscută expresie a lui Plehanov), a devenit realitate. Imperialismul anglo-francez, în care fantezia democraților mic-burghezi vedea un prieten al democrației, un apărător al celor asupriți, s-a dovedit a fi în fapt o fiară care a impus republicii germane și popoarelor Austriei condiții mai grele decât cele de la Brest, — o fiară care folosește trupele republicanilor „liberi“, ale francezilor și americanilor, pentru rolul de jandarmi și călăi, de sugrumători ai independenței și libertății națiunilor mici și slabe. Istoria universală a demascat acest imperialism, l-a demascat într-un chip necruțător de temeinic și de fățiș. Patrioților ruși care nu voiau să știe de nimic altceva decât de binele nemijlocit (și în chip vechi înțeles) al patriei lor, faptele istoriei universale le-au dovedit că transformarea revoluției noastre, ruse, în revoluție socialistă nu era o aventură, ci o necesitate, căci *altă ieșire nu exista*; dacă revoluția socialistă mondială, bolșevismul mondial, nu va învinge, imperialismul anglo-francez și american va sugruma *inevitabil* independența și libertatea Rusiei.

Faptele sînt îndărătнице, spune o zicală englezească. Iar în ultimele luni am fost martorii unor fapte care înseamnă o cotitură radicală în întreaga istorie universală. Aceste fapte îi silesc pe democrații mic-burghezi din Rusia, cu toată ura lor față de bolșevism, generată de istoria luptei noastre interne de partid, să treacă de la ostilitate față de bolșevism mai întîi la neutralitate, iar apoi la sprijinirea lui. Nu mai există azi condițiile obiective care i-au îndepărtat de noi deosebit de mult pe acești democrați-patrioți. Pe plan mondial au apărut condiții obiective care îi silesc să facă o cotitură în direcția noastră. Cotitura făcută de Pitirim Sorokin nu este nicidecum ceva întâmplător, ci o expresie a coti-

turii inevitabile a unei *clase întregi*, a întregii democrații mic-burgheze. Nu e marxist și e prost socialist acela care nu știe să țină seama de acest lucru și să-l folosească.

Apoi, credința în panaceul „democrației“ *în general*, neînțelegerea faptului că ea este o democrație *burgheză*, istoricește limitată în ceea ce privește utilitatea și necesitatea ei, această credință și această neînțelegere au persistat decenii și secole de-a rîndul în toate țările și deosebit de trainic în rîndurile micii burghezii. Marele burghez este un om trecut prin ciur și prin dîrmon, el știe că, asemenea tuturor celorlalte forme de stat din capitalism, republica democratică nu este altceva decît o mașină pentru reprimarea proletariatului. Este un lucru pe care el îl știe deoarece cunoaște îndeaproape pe adevărații diriguitori ai *oricărei* mașini de stat burgheze, precum și cele mai profunde (și adesea, tocmai de aceea, cele mai ascunse) resorturi ale ei. Micul burghez însă, datorită situației lui economice, datorită tuturor condițiilor lui de viață, este mai puțin în stare să-și însușească acest adevăr și nutrește chiar iluzia că republica democratică înseamnă „democrație pură“, un „stat popular liber“, o putere populară situată în afara claselor sau deasupra claselor, o manifestare pură a voinței întregului popor etc. etc. Tenacitatea acestor prejudecăți ale democratului mic-burghez este în mod necesar generată de faptul că el stă mai departe de focul luptei de clasă, de bursă, de „adevărata“ politică, și ar fi cu totul nemarxist să se creadă că aceste prejudecăți ar putea fi lichidate în scurtă vreme și numai cu ajutorul propagandei.

Dar istoria omenirii înaintează acum cu o viteză atît de amețitoare și distruge tot ce este obișnuit, tot ce este vechi, cu un ciocan de o forță atît de cumplită, prin crize de o ascuțime atît de violentă, încît nu mai rezistă nici cele mai înrădăcinate prejudecăți. În mintea „democratului în general“ s-a născut în mod firesc și inevitabil credința naivă în Adunarea constituantă, tendința naivă de a opune „dictaturii proletare“ „democrația pură“. Dar ceea ce le-a fost dat „adeptilor con-

stituantei“ să vadă la Arhanghelsk și la Samara, în Siberia și în sudul țării nu putea să nu distrugă pînă și cele mai înrădăcinate prejudecăți. Idealizata republică democratică a lui Wilson *s-a dovedit* a fi în fapt o formă a celui mai turbat imperialism, a celei mai nerușinate asupriri și sugrumări a popoarelor mici și slabe. „Democrații“ de centru, în general, menșevicii și eserii își spuneau : „Nu ne arde nouă acum de nu știu ce tip de stat, pretins superior, de nu știu ce Putere sovietică ! Ar fi bine să avem măcar o republică democratică obișnuită !“ Și firește că în vremuri „obișnuite“, relativ liniștite, această „speranță“ ar fi putut dăinui decenii de-a rîndul.

Acum însă mersul evenimentelor în lumea întreagă și învățămintele cumplite care decurg din alianța tuturor monarhiștilor din Rusia cu imperialismul anglo-francez și american arată *în fapt* că republica democratică este o republică burghezo-democratică, azi învechită din punctul de vedere al problemelor pe care imperialismul le-a pus la ordinea zilei a istoriei ; — că nu există nici o altă alternativă : ori va învinge Puterea Sovietelor în toate țările înaintate din lume, ori va învinge ultrareacționarul și arhibrutalul imperialism anglo-american, care sugrumă toate popoarele mici și slabe, care reinstaurează reacțiunea în întreaga lume și care a învățat să folosească de minune forma de stat denumită republică democratică.

Ori — ori.

Cale de mijloc nu există. Pînă nu de mult această părere era considerată ca o expresie a fanatismului orb al bolșevicilor.

Dar s-a întîmplat întocmai așa cum am spus noi.

Dacă Pitirim Sorokin și-a depus mandatul de membru al Adunării constituante, asta nu este ceva întîmplător, ci un simptom care marchează cotitura unei clase întregi, a întregii democrații mic-burgheze. Scindarea acesteia este inevitabilă : o parte va trece de partea noastră, o parte va rămîne neutră, iar o parte se va alătura în

mod conștient monarho-cadeților, care vînd Rusia capitalului anglo-american și care vor să înăbușe revoluția cu ajutorul baionetelor străine. A ști să sesizăm și să folosim această cotitură a democrației menșevice și eseriste de la ostilitate față de bolșevism mai întîi la neutralitate, iar apoi la sprijinirea lui — iată una dintre sarcinile imperioase ale momentului de față.

Orice lozincă pe care partidul o lansează în mase are proprietatea de a deveni rigidă, de a-și pierde conținutul viu, de a-și păstra pentru mulți valabilitatea chiar și atunci cînd s-au schimbat condițiile care au determinat necesitatea acestei lozinci. Acesta este un rău inevitabil, și dacă nu știi să lupți împotriva lui și să-l învingi, nu poți asigura partidului o politică justă. Perioada în care revoluția noastră proletară a ajuns la un dezacord deosebit de acut cu democrația menșevică și eseristă a fost istoricește necesară ; atunci cînd acești democrați au trecut în tabăra dușmanilor noștri și au pornit pe calea restaurării republicii democratice *burgheze și imperialiste*, era inevitabil să ducem împotriva lor o luptă înverșunată. Acum însă lozincile acestei lupte și-au pierdut în cea mai mare parte conținutul viu, *împiedicînd* o justă luare în considerare și o judicioasă folosire a situației noi, caracterizată prin faptul că în rîndurile acestei democrații se schițează o nouă cotitură, o cotitură în direcția noastră, o cotitură care, departe de a fi întîmplătoare, își are rădăcinile în condițiile cele mai adînci ale întregii situații internaționale.

Nu-i de ajuns să sprijinim această cotitură, să întîmpinăm prietenește pe cei care cotesc spre noi. Un om politic conștient de sarcinile lui trebuie să știe să *provoc* această cotitură în diferitele pături și grupuri ale masei largi a democrației mic-burgheze, din moment ce s-a convins că există serioase și profunde cauze istorice pentru o asemenea cotitură. Proletarul revoluționar trebuie să știe pe cine se cuvine să-l reprime și cu cine — cînd și cum — se cuvine să încheie o înțelegere. Ar fi ridicol și absurd să renunțăm la teroare și represiune în ceea ce-i privește pe moșieri și pe capitaliști împreună

cu acoliții lor, care vînd Rusia „aliaților“ imperialiști străini. Ne-am pune într-o postură ridicolă dacă am încerca să-i „convîngem“ și în general „să-i înrîurim prin mijloace psihologice“. Dar ar fi tot atît de absurd și de ridicol — dacă nu chiar și mai mult — să insistăm exclusiv asupra tacticii represiunii și terorii față de democrația mic-burgheză într-un moment în care mersul lucrurilor o silește să se întoarcă cu fața spre noi.

Această democrație proletariatul o întîlnește pretutindeni. La sate, sarcina noastră este de a-i nimici pe moșieri, de a frînge împotrivirea exploatatorului și a speculantului de chiabur; în îndeplinirea acestei sarcini ne putem sprijini temeinic numai pe semiproletari, pe „sărăcimea satelor“. Aceasta nu înseamnă însă că țăranul mijlocaș ne e dușman. El a șovăit, șovăie și va șovăi; sarcina de a înrîuri pe cei șovăielnici *nu este identică* cu sarcina de a doborî pe exploatator și de a învinge pe dușmanul activ. Trebuie să știm să ajungem la o înțelegere cu țăranul mijlocaș, fără a renunța nici o clipă la lupta împotriva chiaburului și sprijinindu-ne temeinic numai pe țără-nimea săracă — aceasta este sarcina momentului, pentru că, datorită cauzelor arătate mai sus, tocmai acum a devenit inevitabilă în rîndurile țărănimii mijlocașe o cotitură în direcția noastră.

Același lucru se poate spune și despre meșteșugar, despre meseriaș și despre muncitorul care se află în condiții cu caracter mic-burghez mai pronunțat sau care a păstrat în mai mare măsură vederi mic-burgheze, precum și despre mulți funcționari, despre ofițeri și — mai ales — despre intelectuali în general. Fără îndoială că în partidul nostru se observă adesea o anumită nepricepere de a folosi cotitura ce se produce în aceste pături și că această nepricepere poate și trebuie să fie biruită și transformată în pricepere.

Avem deja un reazem trainic în imensa majoritate a proletarilor organizați în sindicate. Trebuie să știm să cîștigăm de partea noastră, să încadrăm în organizația comună și să supunem disciplinei proletare generale păturile *nuncitoare* cele mai puțin proletare, cele mai mic-

burgheze care cotesc spre noi. Aici lozinca momentului cere să nu luptăm împotriva lor, ci să-i atragem, să știm să-i înrîurim, să convingem pe cei șovăielnici, să folosim pe cei neutri, să educăm — prin ambianța înrîuririi proletare de masă — pe cei care au rămas în urmă sau care au început abia de curînd să se debaraseze de iluziile „constituantiste” sau „patriotico-democratice”.

Avem în masele muncitoare un reazem suficient de trainic. Congresul al șaselea al Sovietelor a arătat deosebit de clar acest lucru. Noi nu ne temem de intelectualii burghezi, iar împotriva sabotajilor și albgardiștilor înrăiți din rîndurile lor nu vom slăbi lupta nici o clipă. Lozinca momentului însă este să știm să folosim faptul că în rîndurile acestor intelectuali se schițează o cotitură în direcția noastră. La noi au mai rămas destui intelectuali burghezi de cea mai proastă speță care „s-au strecurat” în organele Puterii sovietice: să-i alungăm fără milă, să-i înlocuim cu intelectuali care ieri încă ne erau conștient ostili și care azi sînt numai neutri — aceasta este una dintre sarcinile cele mai importante ale momentului actual, sarcina tuturor activiștilor sovietici care vin în contact cu „intelectualitatea”, sarcina tuturor agitatorilor, propagandiștilor și organizatorilor.

Ca orice acțiune politică întreprinsă în condiții complexe și care se schimbă într-un ritm impetuos, înțelegerea cu țăranul mijlocăș, cu muncitorii care ieri încă erau alături de menșevici, cu funcționarii sau cu intelectualii care ieri încă făceau sabotaj cere, firește, o anumită iscusință. Totul este să nu ne mulțumim cu iscusința dobîndită din experiența noastră de pînă acum, ci să mergem *neapărat mai departe*, să căutăm să obținem *neapărat mai mult*, să trecem neapărat de la sarcini mai ușoare la sarcini mai grele. Fără asta nu este posibil nici un progres în general, nu este posibil nici progresul în construcția socialistă.

Zilele acestea a fost la mine o delegație a congresului împuterniciților cooperăției de credit. Ei mi-au arătat o moțiune în care congresul lor⁷⁷ se pronunța *împotriva fuzionării* băncii de credit cooperatist cu Banca Poporu-

lui a R.S.F.S.R. Eu le-am declarat că sînt pentru o înțelegere cu țaranul mijlocăș și că pun mare preț chiar și pe începutul unei cotituri a cooperatorilor de la ostilitate la neutralitate față de bolșevici, dar că baza unei asemenea înțelegeri poate fi creată numai dacă ei vor consimți la o fuzionare deplină a acestei bănci speciale cu banca unică a republicii. Atunci delegația congresului și-a înlocuit rezoluția cu alta, care a și fost adoptată de congres; în această rezoluție nu se mai spunea nimic împotriva fuzionării, *dar... dar* se formula un plan pentru înființarea unei „asociații de credit“ speciale a cooperatorilor, care în fapt nu se deosebește cu nimic de o bancă specială! E ceva pur și simplu ridicol. Cu modificări pur verbale poți hrăni sau înșela, bineînțeles, numai pe un om naiv. Dar „insuccesul“ uneia dintre aceste... „încercări“ nu va clinti cîtuși de puțin politica noastră; față de cooperatori, față de țărănimea mijlocășă am dus și vom duce o politică de înțelegere, curmînd orice încercare de a schimba *linia* Puterii sovietice și a construcției sovietice socialiste.

Oscilările democrațiilor mic-burghezi sînt inevitabile. Au fost de ajuns cîteva victorii ale cehoslovacilor, pentru ca acești democrați să se lase cuprinși de panică, să semene panică, să treacă în tabăra „învîgătorilor“ și să fie gata să-i întîmpine cu fruntea plecată. Nu trebuie să uităm, firește, nici o clipă că și acum ar fi de ajuns cîteva succese parțiale, să zicem, ale albgardiștilor anglo-americanokrasknoviști, pentru ca să înceapă oscilări în direcția acestora, pentru ca panica să crească și să se înmulțească cazurile de răspîndire a panicii, cazurile de trădare și de trecere de partea imperialiștilor etc. etc.

Noi știm acest lucru și nu-l vom uita. Cucerirea noastră — baza pur proletară a Puterii sovietice, care e sprijinită de semiproletari — va rămîne invariabil trainică. Oastea noastră va fi de neclintit, armata noastră nu va șovăi — asta o știm din experiență. Dar atunci cînd schimbări extrem de adînci, de importanță istorică mondială, generează necesarmente în masele demo-

crației fără de partid, menșevice și eseriste o cotitură în direcția noastră, noi trebuie să învățăm și vom învăța să folosim această cotitură, s-o sprijinim, s-o provocăm în grupurile și în păturile respective și să facem tot posibilul pentru a ajunge la o înțelegere cu aceste elemente, înlesnind astfel munca de construire a socialismului și ușurând povara ruinei chinuitoare, a inculturii și nepri-ceperii, care fac să întârzie victoria socialismului.

Scris la 20 noiembrie 1918

*Publicat la 21 noiembrie 1918
în ziarul „Pravda” nr. 252
Semnat : N. L e n i n*

*Se tipărește după textul
apărut în ziar*

CUVÎNTARE ROSTITĂ
LA ADUNAREA DIN 20 NOIEMBRIE 1918
CONSACRATĂ SĂRBĂTORIRII LUI V. I. LENIN ⁷⁸

SCURTA RELATARE APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

(Tovarăşul Lenin este întâmpinat cu ropote de aplauze, care se transformă în ovaţii.) Tovarăşi, aş vrea să spun câteva cuvinte în legătură cu o scrisoare care a apărut în numărul de azi al „Pravdei”. Autorul acestei scrisori este Pitirim Sorokin, membru marcant al Adunării constituante şi al partidului eserilor de dreapta. În această scrisoare, Sorokin se adresează alegătorilor săi, declarând că-şi depune mandatul de membru al Adunării constituante şi renunţă la orice activitate politică. Această scrisoare reprezintă nu numai un extrem de interesant „document uman”, dar are şi o semnificaţie politică deosebit de mare.

După cum se ştie, Pitirim Sorokin a fost principalul colaborator al ziarului socialist-revoluţionar de dreapta „Volea Naroda” ⁷⁹, care mergea mână-n mână cu cadeţii. Această mărturisire, făcută într-o scrisoare deschisă, denotă că în cercuri care au avut pînă acum o atitudine net ostilă faţă de Puterea sovietică se produce un mare reviriment, o adevărată cotitură. Dacă Pitirim Sorokin declară că de multe ori se întâmplă ca politica dusă de unii oameni politici să fie socialmente dăunătoare, înseamnă că el recunoaşte, în sfîrşit, deschis şi cinstit că întreaga politică a eserilor de dreapta a fost socialmente dăunătoare.

Trăgînd învăţăminte din ultimele evenimente, mulţi reprezentanţi ai acestui partid încep să înţeleagă că în momentul de faţă iese la iveală toată justetea poziţiei

bolșevice și se dezvoltă toate gafele și greșelile dușmanilor ei neîmpăcați.

Scrisoarea lui Sorokin dovedește că într-o serie întreagă de grupuri ostile nouă putem conta în momentul de față cel puțin pe o atitudine neutră față de Puterea sovietică. Pe mulți îi îndepărta de noi monstruoasa pace de la Brest, mulți nu credeau în revoluție, mulți alții credeau cu sfințenie în puritatea năzuințelor aliaților; acum însă aliații și-au dat arama pe față, și toată lumea vede că acești faimoși aliați, care au dictat Germaniei condiții și mai monstruoase decât cele impuse prin pacea de la Brest, sînt tîlhari de aceeași speță cu imperialiștii germani.

Aliații, după cum se știe, sînt pentru un regim monarhic în Rusia; la Arhanghelsk, de pildă, ei sprijină activ pe monarhiști. Englezii vin asupra Rusiei pentru că vor să ia locul imperialiștilor germani înfrinți. Toate acestea au deschis ochii pînă și celor mai inveterați și mai obtuzi adversari ai revoluției.

Pînă în prezent, mulți oameni au crezut orbește în Adunarea constituantă, pe cînd noi am spus întotdeauna că Adunarea constituantă este lozinca moșierilor, a monarhiștilor, a întregii burghezii ruse, în frunte cu Miliukov, care a scos țara la mezat și o vinde cui oferă un preț mai bun.

„Republica” americană sugrumă clasa muncitoare. Acum toată lumea a aflat ce este republica democratică. Acum toată lumea vede clar că nu poate fi decât una din două: ori imperialismul victorios, ori Puterea Sovietelor — cale de mijloc nu există. (Cuvîntarea tovarășului Lenin a fost în repetate rînduri întreruptă de ovații furtunoase.)

„Pravda” nr. 253
și „Izvestiia C.E.C. din Rusia” nr. 255
din 22 noiembrie 1918

Se tipărește după textul
apărut în „Pravda”

CUVÎNTARE ROSTITĂ
 CU PRILEJUL „ZILEI OFIȚERULUI ROȘU”
 24 NOIEMBRIE 1918⁸⁰

(Aplauze furtunoase, asistența înto-
nează „Internaționala“.) Vă salut în numele co-
misarilor poporului — spune Lenin. — Când mă gândesc la
sarcinile armatei noastre și ale ofițerilor roșii, îmi amin-
tesc de o discuție la care am asistat nu de mult într-un
vagon în care călătoream pe calea ferată ce duce spre
granița finlandeză.

Văzînd că niște pasageri ascultau zîmbind cuvintele
unei femei bătrîne, am rugat să mi se traducă ce spune
ea. Făcînd o comparație între soldații de odinioară și
soldații revoluționari, bătrînica finlandeză spunea că cei
de atunci apărau interesele burgheziei și ale moșierilor,
pe cînd cei de acum apără interesele celor săraci. „Înainte,
omul sărac era aspru pedepsit pentru fiecare bucată de
lemn luată fără încuviințare, pe cînd acum, spunea
bătrînica, dacă întîlnești în pădure un soldat, te mai și
ajută să duci legătura de lemne“. „Acum — spunea ea —
nu trebuie să te mai temi de omul cu armă“.

Cred — continuă Lenin — că o mai frumoasă răsplată
pentru Armata Roșie este greu de închipuit.

În continuare, Lenin spune că vechiul corp ofițeresc
era, în covîrșitoarea sa majoritate, alcătuit din răsfățate
și depravate odrasle de capitaliști, care n-aveau nimic
comun cu soldatul de rînd. De aceea, acum, cînd făurim o
armată nouă, comandanții trebuie să fie recrutați numai
din rîndurile poporului. Numai ofițerii roșii se vor putea
bucura de autoritate printre soldați și vor putea statornici
socialismul în armata noastră. O asemenea armată va fi
de neînvins.

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA ADUNAREA
ÎMPUTERNICIȚILOR COOPERATIVEI
MUNCITOREȘTI CENTRALE DIN MOSCOVA
26 NOIEMBRIE 1918 ⁸¹

(Tovarășul Lenin este întîmpinat cu ropote de aplauze, care nu mai conținesc.) Tovarăși, salut în voi pe reprezentanții cooperativei muncitorești, care este menită să joace un rol deosebit de important în justa organizare a întregii aprovizionări. În repetate rînduri — și mai ales în ultimul timp — am avut prilejul să punem în discuția Consiliului Comisarilor Poporului probleme referitoare la cooperatie și la atitudinea puterii muncitorești-țărănești față de ea.

În această ordine de idei trebuie să ne reamintim cît de important era mai înainte, în timpul dominației capitalismului, rolul cooperativei, care se baza pe principiul luptei economice împotriva clasei capitaliștilor.

Ce-i drept, abordînd în felul lor munca practică a distribuirii produselor, de foarte multe ori cooperativele substituiau intereselor poporului interesul unui anumit grup de persoane, lăsîndu-se adesea călăuzite de tendința de a împărți cu capitaliștii profitul comercial. Călăuziți de interese pur comerciale, cooperatorii uitau adesea de socialism, care li se părea a fi încă prea departe și inaccesibil.

Cooperativele grupau adesea mai ales elemente mic-burgheze, țărănimea mijlocașă, care în tendințele ei în cadrul mișcării cooperatiste se călăuzea după interesele ei mic-burgheze. Totuși, aceste cooperative au desfășurat o activitate care a contribuit, fără îndoială, la dezvoltarea

tarea inițiativei maselor, și în aceasta constă marea lor merit. Într-adevăr, sprijinindu-se pe inițiativa maselor, cooperativele au creat mari organizații economice și în această privință ele au jucat, incontestabil, un mare rol.

În unele cazuri, aceste organizații economice s-au transformat în organizații capabile să înlocuiască sau să completeze aparatul capitalist, și acesta e de asemenea un lucru pe care trebuie să-l recunoaștem. Între timp, proletariatul orășenesc a fost în așa măsură atras în orbita mării industrii capitaliste, încât a devenit destul de puternic ca să răstoarne clasa moșierilor și capitaliștilor, ca să știe să folosească întregul aparat capitalist.

Proletariatul orășenesc înțelegea destul de bine că, în condițiile ruinei provocate de războiul imperialist, trebuia pus în funcțiune aparatul de aprovizionare, și în acest scop el a folosit în primul rînd marea aparat capitalist.

Și acest lucru nu trebuie uitat. Cooperarea este o mare moștenire a civilizației, moștenire pe care trebuie s-o prețuim și s-o folosim.

Și de aceea, ori de cîte ori am avut prilejul să discutăm în Consiliul Comisarilor Poporului problema rolului cooperăției, am abordat-o cu multă precauție, înțelegînd foarte bine cît de important este să folosim pe deplin și în întregime acest aparat economic bine organizat.

În același timp însă nu puteam uita că principalii lucrători din domeniul construcției cooperatiste făceau parte din rîndurile menșevicilor, ale eserilor de dreapta și ale altor partide conciliatoriste și mic-burgheze. Acest lucru noi nu-l puteam uita atîta timp cît aceste grupuri politice, situate între cele două clase aflate în luptă, foloseau adesea cooperativele ca loc de refugiu pentru contrarevoluționari și nu se dădeau înlături să sprijine pe cehoslovaci din fondurile acumulate de cooperative. Da, am avut informații în acest sens. Dar asta e departe de a fi fost un fenomen general, și adesea am atras cooperativele pe calea colaborării cu noi, dacă erau dispuse să colaboreze.

Situația internațională a Rusiei Sovietice este și ea în ultimul timp de așa natură, încît multe grupuri mic-burgheze au început să vadă clar ce însemnătate are puterea muncitorească-țărănească.

Atunci cînd Rusia Sovietică a fost pusă în fața dictatului de la Brest, cînd noi am fost nevoiți să încheiem cu imperialismul germani o pace atît de apăsătoare, menșevicii și eserii de dreapta ne-au atacat cu deosebită furie. Cînd Rusia Sovietică a fost constrînsă să încheie această pace, menșevicii și eserii au început să țipe la toate răspîntiile că bolșevicii duc țara de rîpă.

Unii dintre acești reprezentanți socoteau că bolșevicii sînt niște utopiști care nutresc iluzia că ar fi posibilă o revoluție mondială. Alții socoteau că bolșevicii sînt agenți ai imperialismului german.

În sfîrșit, mulți dintre ei credeau pe atunci că bolșevicii fac concesii imperialismului german și jubilau închipuindu-și că aceasta înseamnă o pactizare cu burghezia germană guvernantă.

Nu mai reproduc aici expresiile și mai puțin măgulitoare — ca să întrebuițez un eufemism — pe care aceste grupuri le debitau atunci la adresa Puterii sovietice.

Dar evenimentele care se desfășoară în ultimul timp în întreaga lume i-au învățat multe pe menșevici și pe eserii de dreapta. În apelul C.C. al menșevicilor către toți oamenii muncii⁸², recent publicat în presa noastră, se spune că, deși sînt în divergență cu comuniștii pe plan ideologic, ei consideră necesar să lupte împotriva imperialismului mondial, în fruntea căruia se află acum capitaliștii anglo-americani.

Într-adevăr, s-au produs evenimente de o uriașă importanță. În România și în Austro-Ungaria s-au creat Societe de deputați ai muncitorilor. În Germania, Sovietele se pronunță împotriva convocării unei Adunări constituante, și este posibil ca în cîteva săptămîni guvernul Haase-Scheidemann să cadă și să fie înlocuit cu un guvern Liebknecht. În același timp, capitalismul anglo-francez depune toate eforturile pentru a zdrobi revoluția rusă și a opri astfel revoluția mondială. Acum, toată lumea vede clar că poftele imperialismului aliat

sînt și mai mari decît cele ale imperialismului german : condițiile pe care aliații le-au pus Germaniei sînt și mai grele decît cele stipulate în pacea de la Brest, și în afară de aceasta ei vor în genere să înăbușe revoluția și să-și asume rolul de jandarmi mondiali. Prin rezoluția lor, menșevicii au arătat că au înțeles încotro bate vîntul englez. Și acum noi nu trebuie să-i respingem, ci, dimpotrivă, să-i atragem, să le dăm posibilitatea de a conlucra cu noi.

Comuniștii au arătat încă în aprilie anul acesta că nu se dau înlături să conlucreze cu cooperatorii. Sarcina comuniștilor este ca, sprijinindu-se pe proletariatul orășenesc, să știe să folosească pe toți aceia care pot fi atrași în muncă, pe toți aceia care înainte aveau lozinci socialiste, dar nu găseau în ei curajul de a lupta sub steagul lor pînă la victorie sau la înfrîngere. Marx a spus că pe capitaliști proletariatul trebuie să-i exproprieze, dar că în ceea ce privește grupurile mic-burgeze el trebuie să știe să le folosească. Și noi am spus că capitaliștilor trebuie să le luăm totul, dar pe chiaburi să-i strîngem doar în chingi și să-i punem sub control prin monopolul cerealelor. Trebuie să ajungem la o înțelegere cu țărănimea mijlocașă, s-o punem sub controlul nostru, înfăptuind totuși în practică idealurile socialismului.

Trebuie să declarăm deschis că muncitorii și țărani săraci vor depune toate eforturile pentru a înfăptui în practică idealurile socialismului, și dacă unii nu împărtășesc aceste idealuri, vom merge înainte și fără ei. Dar trebuie să folosim pe toți aceia care ne pot ajuta efectiv în această luptă extrem de grea.

Așa se face că, luînd în discuție aceste probleme, Consiliul Comisarilor Poporului a ajuns încă în aprilie la o înțelegere cu cooperatorii⁸³. Aceasta a fost singura ședință la care, în afară de comisarii poporului membri ai partidului comunist, au participat și reprezentanți ai cooperăției cetățenești.

Noi am ajuns la o înțelegere cu ei. Aceasta a fost singura ședință în care o hotărîre a fost adoptată nu cu voturile unei majorități formate din comuniști, ci cu voturile unei minorități formate din cooperatori.

Și Consiliul Comisarilor Poporului a consimțit la aceasta, considerînd că este necesar să folosească atît experiența și cunoștințele cooperatorilor, cît și aparatul lor.

Știți de asemenea că acum cîteva zile a fost adoptat un decret⁸⁴ cu privire la organizarea aprovizionării, publicat duminică în „Izvestiia“, și că în acest decret se rezervă un rol important cooperației și cooperativelor. Căci fără o rețea de organizații cooperatiste nu este posibilă organizarea economiei socialiste, iar pînă acum s-au făcut în această privință multe greșeli. Unele cooperative au fost închise, naționalizate, în timp ce Sovietele nu reușeau să facă față sarcinilor legate de distribuirea mărfurilor, de organizarea magazinelor de stat.

Potrivit acestui decret, tuturor cooperativelor trebuie să li se restituie tot ce li s-a luat.

Cooperativele trebuie să fie denaționalizate, trebuie să fie reconstituite.

Ce-i drept, decretul este foarte precaut în ceea ce privește cooperativele care au fost închise pe motivul că în ele s-au strecurat contrarevoluționari. Noi am declarat categoric că sub acest raport activitatea cooperativelor trebuie pusă sub control, însă totodată spunem că cooperativele trebuie să fie folosite din plin.

Vă dați seama cu toții că una dintre sarcinile principale ale proletariatului este aceea de a păși neîntîrziat la organizarea justă a aprovizionării, precum și a distribuției produselor.

Și din moment ce avem un aparat care posedă o asemenea experiență și care, ceea ce-i mai important, se bazează pe inițiativa maselor, noi trebuie să-l folosim pentru îndeplinirea acestor sarcini. E important ca tocmai în această privință să fie folosită inițiativa maselor, care au creat aceste organizații. E necesar ca în munca de aprovizionare să fie atrase masele înseși, și noi trebuie să facem ca aceasta să devină principala sarcină a cooperației, și în special a cooperației muncitorești.

Munca de aprovizionare, de distribuire a produselor este un domeniu de activitate în care oricine se poate descurca. Aici se descurcă și un om care n-a stat aplecat asu-

pra cărții. Iar în Rusia o foarte mare parte a populației este încă înapoiată și incultă, căci în trecut s-a făcut totul pentru ca masele muncitoare și asuprite să rămână lipsite de cultură.

În mase există însă multe, foarte multe forțe vii care pot vădi, într-o măsură mai mare decât s-ar putea crede, aptitudini cu totul neobișnuite. De aceea sarcina cooperăției muncitorești este de a găsi aceste forțe, de a le atrage și a le folosi nemijlocit în munca de aprovizionare și de distribuire a produselor. Societatea socialistă este o cooperativă unică.

Și nu mă îndoiesc că inițiativa maselor în domeniul cooperăției muncitorești va face ca aceasta din urmă să creeze efectiv la Moscova o comună de consum unică a întregului oraș.

*Publicat în decembrie 1918,
în foaie volante și în revista
„Rabocii Mir” nr. 19*

*Se tipărește după textul foii volante,
confruntat cu textul
apărut în revistă*

ADUNAREA ACTIVIȘTILOR DE PARTID DIN MOSCOVA

27 NOIEMBRIE 1918 ⁴⁵

1

REFERAT CU PRIVIRE LA ATITUDINEA PROLETARIATULUI FAȚĂ DE DEMOCRAȚIA MIC-BURGHEZĂ

Tovarăși, aș vrea să vorbesc despre sarcinile care revin partidului nostru și Puterii sovietice în legătură cu problema atitudinii proletariatului față de democrația mic-burgheză. Ultimele evenimente fac, fără îndoială, ca această problemă să se pună la ordinea zilei, căci uriașele schimbări survenite în situația internațională, cum ar fi anularea tratatului de la Brest, revoluția din Germania, prăbușirea imperialismului german și descompunerea imperialismului anglo-american, nu puteau să nu răstoarne o serie întreagă de postulate burghezo-democratice, care alcătuiau baza teoretică a democrației mic-burgheze. Situația militară a Rusiei, atacul imperialismului anglo-francez și american nu puteau să nu determine o parte a acestei democrații mic-burgheze să treacă mai mult sau mai puțin de partea noastră. Tocmai despre schimbările pe care trebuie să le sufere tactica noastră, despre noile sarcini care se pun în fața noastră aș vrea să vorbesc în astă-seară.

Îngăduiți-mi să încep cu câteva teze teoretice fundamentale. Fără îndoială că principala pătură socială care constituie în Rusia baza economică a democrației mic-burgheze este țărănimea mijlocașă. Fără îndoială că revoluția socialistă și trecerea de la capitalism la socialism trebuie să ia inevitabil forme deosebite într-o țară cu o foarte numeroasă populație țărănească. De aceea aș vrea mai întâi de toate să vă reamintesc cum s-au cristalizat principalele teze ale marxismului cu privire la atitudinea

proletariatului față de țărănimea mijlocașă. În acest scop vă voi citi câteva dintre enunțurile făcute de Engels în articolul său „Problema țărănească în Franța și în Germania”. Articolul acesta, care a apărut în broșură, a fost scris în 1895 sau în 1894, într-un moment în care problema programului agrar al partidului socialist în privința țărânimii s-a pus în mod practic la ordinea zilei, în legătură cu discutarea programului social-democrației germane la Congresul de la Breslau al acestui partid⁸⁶. Iată ce a spus atunci Engels despre atitudinea proletariatului: „Dar care este poziția noastră față de mica țărânie?... În primul rînd este absolut justă teza din programul francez potrivit căreia noi prevedem pieirea inevitabilă a micului țăran, dar nu sîntem nicidecum chemați să o grăbim prin intervenția noastră. În al doilea rînd este tot atît de evident că, atunci cînd vom deține puterea de stat, nu ne vom gîndi să-i expropriem cu forța pe micii țărani (cu sau fără despăgubire), așa cum vom fi nevoiți să procedăm cu marii proprietari funciari. Sarcina noastră față de micii țărani constă mai întîi în a transforma producția lor particulară și proprietatea lor privată într-o gospodărie cooperatistă, nu cu forța, ci prin puterea exemplului și cu sprijinul acordat în acest scop de societate”.

Mai departe Engels spunea referitor la această problemă: „Noi nu putem și niciodată nu vom putea promite țăranilor parcelari că vom menține proprietatea individuală și gospodăria individuală apărîndu-le împotriva producției capitaliste care le covîrșește. Noi le putem promite doar că nu vom interveni, împotriva voinței lor, în relațiile lor de proprietate”⁸⁷.

În sfîrșit, ultimul enunț pe care am vrut să vi-l reamintesc este acela în care se vorbește despre țărânii bogați, despre țărânii cu gospodărie mare (sau, pe rusește, „culaci”), adică despre țărânii care nu se pot dispensa de folosirea muncii salariate. Dacă aceștia nu vor înțelege că dispariția actualului lor mod de producție este inevitabilă și nu vor ști să tragă de aici concluziile necesare, marxistii nu vor putea face nimic pentru ei.

Datoria noastră este numai să le ușurăm și lor trecerea la noul mod de producție⁸⁸.

Acestea sînt tezele pe care am vrut să vi le reamintesc și pe care le cunoaște, fără îndoială, orice comunist. Din ele vedem că sarcina proletariatului care a cucerit puterea de stat nu poate fi nicidecum aceeași în țări în care precumpănește sistemul capitalismului bazat pe marea producție și în țări în care precumpănește o țărănime înapoiată — mică, mijlocie și mare. Vedem de asemenea că noi formulăm cît se poate de exact sarcinile marxismului atunci cînd spunem că era de datoria noastră să ducem război împotriva moșierului exploatator.

În ceea ce-l privește pe țăranul mijlocăș, noi spunem : în nici un caz nu trebuie folosită violența. În ceea ce-i privește pe țăranii cu gospodărie mare spunem : lozinca noastră este să-i supunem monopolului cerealelor și să luptăm împotriva lor atunci cînd încalcă acest monopol, cînd dosesc cereale. Nu de mult am avut prilejul să repet aceste teze la o adunare de cîteva sute de oameni, reprezentanți ai comitetelor sărăcimii satelor, care se întruniseră la Moscova concomitent cu Congresul al VI-lea *. În literatura noastră de partid, în cadrul propagandei și agitației, am subliniat întotdeauna această deosebire dintre atitudinea noastră față de marea burghezie și atitudinea față de mica burghezie. Dar, deși sîntem cu toții de acord pe plan teoretic, nu toți au tras concluziile politice convenite și nu toți le-au tras destul de repede. Și eu dinadins am luat-o pe departe, ca să zic așa, spre a vă arăta după ce noțiuni economice despre relațiile de clasă trebuie să ne călăuzim pentru a pune pe baze incontestabile problema politicii noastre față de democrația mic-burgheză. Nu încapе îndoială că în Rusia, cel puțin, această clasă de mici țărani (numim mijlocăș pe țăranul care nu-și vinde forța de muncă), acești țărani alcătuiesc principala clasă economică care constituie baza marii diversități de curente politice din sînul democrației mic-burgheze. La noi, în Rusia, aceste curente sînt în cea mai mare parte legate de partidele menșevic și socialist-revo-

* Vezi volumul de față, p. 179—187. — *Nota red.*

luționar. Istoria socialismului din Rusia cunoaște lupta îndelungată dusă de bolșevici împotriva acestor partide, și trebuie să spunem că socialiștii vest-europeni au considerat-o constant ca o luptă în *sînul* socialismului, adică ca o scindare a socialismului din Rusia. În paranteză fie zis, această părere este exprimată de foarte multe ori chiar și în lucrările unor buni social-democrați.

Chiar astăzi mi s-a transmis o scrisoare din partea lui Friedrich Adler — om cunoscut prin comportarea sa revoluționară în Austria. Misiva lui, scrisă la sfîrșitul lunii octombrie și primită astăzi, conține o singură rugămintă : nu s-ar putea oare ca menșevicii întemnițați să fie puși în libertate ? Într-un moment ca cel de astăzi, el n-a găsit nimic mai inteligent decît să facă această rugămintă. El specifică, ce-i drept, că nu este bine informat asupra mișcării noastre etc., dar asta este totuși ceva caracteristic. Această ridicolă eroare a socialiștilor vest-europeni se explică prin faptul că, în loc de a privi înainte, ei privesc înapoi și nu înțeleg că nici menșevicii, nici eserii (care propovăduiesc socialismul) nu pot fi considerați socialiști. În tot timpul revoluției din 1917 menșevicii și eserii n-au făcut decît să oscileze între burghezie și proletariat ; ei n-au fost niciodată în stare să adopte o poziție justă, ilustrînd cu tot dinadinsul, parcă, teza lui Marx că mica burghezie este absolut incapabilă să adopte în bătăliile decisive o poziție de sine stătătoare.

Chiar de la început, creînd Sovietele, proletariatul a adoptat instinctiv o poziție de clasă prin însuși faptul că le crea. Menșevicii și eserii au oscilat tot timpul. Și dacă chiar propriii lor prieteni le ziceau în primăvara și în vara anului 1917 „semibolșevici“, aceasta nu era numai o vorbă de spirit, ci și o justă caracterizare. În toate problemele (luați problema Sovietelor, a mișcării revoluționare la sate, a ocupării imediate a pămînturilor, a fraternizării pe front, a sprijinirii sau nesprrijinirii imperialismului), în toate aceste probleme fundamentale menșevicii și eserii spuneau azi „da“ și mâine „ba“. Pe de o parte ajutau, iar pe de alta nu, fiind un exemplu de lipsă de caracter și de neputință totală. Pe de altă parte însă, cînd lansau în rîndurile populației fraza : „pentru So-

viete" (se știe doar că Sovietelor ei le ziceau tot timpul „democrație revoluționară“, în opoziție cu ceea ce numeau ei elemente privilegiate), asta nu era decît o abilă manevră politică, iar masele largi cărora le era adresată această frază se lăsau convinse : „Asta e pentru Soviete !“ În parte, propaganda menșevicilor ne-a servit și nouă.

Aceasta este o problemă foarte complexă, care are o istorie foarte bogată și pe care este suficient s-o menționez pe scurt. Și tocmai această politică a menșevicilor și a eserilor dovedește acum în mod definitiv teza noastră că este greșit să-i consideri pe ei socialiști. Socialiști au fost ei, poate, doar prin frazeologia și în amintirile lor. În realitate, ei reprezintă mica burghezie din Rusia.

Eu am început prin a arăta ce atitudine trebuie să aibă marxiștii față de țaranul mijlocăș, cu alte cuvinte față de partidele mic-burgheze. Ne apropiem acum de o fază în care lozincile noastre anterioare, din perioada precedentă a revoluției, trebuie să se schimbe spre a putea ține seama în mod just de actuala cotitură. Voi știți că în octombrie-noiembrie aceste elemente au oscilat.

Partidul bolșevic adoptase atunci o poziție intransigentă și just a procedat el adoptînd-o ; noi ne spuneam că va trebui să nimicim pe dușmanii proletariatului, că ne așteaptă bătălii în probleme fundamentale cum sînt : problema războiului și a păcii, aceea a reprezentanței burgheze, a Puterii sovietice. În toate aceste probleme nu ne puteam bizui decît pe propriile noastre forțe, și am procedat cît se poate de just refuzînd să încheiem un compromis cu democrația mic-burgheză.

Mersul ulterior al evenimentelor ne-a pus în față problema păcii și a încheierii păcii de la Brest. Știți că pacea de la Brest a îndepărtat de noi elementele mic-burgheze.

Aceste două împrejurări, și anume politica noastră externă, care a dus la încheierea păcii de la Brest, și lupta noastră necruțătoare împotriva iluziilor democratice ale unei părți a democrației mic-burgheze, necruțătoarea noastră luptă pentru Puterea sovietică, — aceste două împrejurări au determinat democrația mic-burgheză să se îndepărteze categoric de noi. Știți că după pacea de la Brest au început oscilări în rîndurile partidului eserilor

de stînga. O parte din el a pornit pe calea aventurii, iar cealaltă parte s-a scindat și continuă să se scindeze și astăzi. Dar faptul rămîne fapt. Noi, firește, nu ne putem îndoii cîtuși de puțin, nici o clipă că politica noastră de atunci a fost absolut justă. A demonstra acum acest lucru înseamnă a repeta adevăruri de mult cunoscute, căci revoluția germană a demonstrat mai bine ca orice justetea vederilor noastre.

Ceea ce ni se imputa cel mai mult după pacea de la Brest și ceea ce ne-a fost dat să auzim cel mai des din partea maselor muncitorești puțin conștiente era că în zadar ne punem noi speranța în revoluția germană, că prea se lasă așteptată. Revoluția germană a infirmat toate aceste imputări și a dovedit că am avut dreptate cînd spuneam că ea trebuie să vină, că trebuie să luptăm împotriva imperialismului german nu numai pe calea războiului național, ci și pe calea propagandei și a descompunerii lui dinăuntru. Evenimentele au confirmat în așa măsură justetea punctului nostru de vedere, încît nu mai rămîne nimic de dovedit în această privință. La fel și în problema Adunării constituante; oscilările erau inevitabile aici, dar mersul evenimentelor a confirmat în așa măsură justetea punctului nostru de vedere, încît acum toate revoluțiile care au început în Apus se desfășoară sub lozinca instaurării Puterii Sovietelor și creează o astfel de putere. Sovietele — iată ceea ce caracterizează pretutindeni revoluția. Ele s-au extins din Austria și Germania în Olanda și Elveția (țări cu cele mai vechi tradiții democratice și care chiar și în comparație cu Germania își zic Europă occidentală). În aceste țări se lansează lozinca instaurării Puterii Sovietelor. Prin urmare, falimentul istoric al democrației burgheze nu a fost o născocire a bolșevicilor, ci o necesitate istorică absolută. În Elveția și în Olanda, lupta politică are în urma sa o istorie multiseculară, iar acum lozinca instaurării Puterii Sovietelor este preconizată acolo nu de dragul ochilor frumoși ai bolșevicilor. Rezultă, așadar, că noi am apreciat just prezentul. Mersul evenimentelor a confirmat în așa măsură justetea tacticii noastre, încît nu mai e nevoie să insistăm asupra acestei probleme. Trebuie numai să în-

țelegem că este vorba aici de o problemă serioasă, de o prejudecată extrem de adânc înrădăcinată a democrației mic-burgheze. Amintiți-vă de istoria generală a revoluției burgheze și a dezvoltării parlamentarismului în toate țările vest-europene, și veți vedea că asemenea prejudecăți au domnit în toate țările la vechii social-democrați din deceniu al 5-lea al secolului trecut. În Franța, aceste concepții s-au menținut mai mult ca oriunde. Și nici nu se putea altfel. În problemele parlamentarismului, mica burghezie este clasa cea mai patriotică, este mai patriotică decât proletariatul și marea burghezie. Aceasta din urmă este mai internațională, căci mica burghezie e mai puțin mobilă, nu este atât de legată de alte popoare și nu este atrasă în orbita comerțului mondial. De aceea era de așteptat ca tocmai în problema parlamentarismului să se manifeste deosebit de activ mica burghezie. Așa a fost și în Rusia. La aceasta a contribuit în mare măsură și faptul că revoluția noastră a luptat împotriva patriotismului. În perioada păcii de la Brest a trebuit să mergem împotriva patriotismului. Noi spuneam: dacă ești socialist, trebuie să-ți jertfești toate sentimentele patriotice în interesul revoluției internaționale, care va veni, care încă n-a venit, dar în care trebuie să crezi dacă ești internaționalist.

Și firește că, vorbind astfel, puteam atrage de partea noastră numai detașamentele înaintate ale clasei muncitoare. Firește că majoritatea micii burghezii nu împărtășea punctul nostru de vedere. Nici nu ne puteam aștepta la așa ceva. Cum să fi adoptat mica burghezie punctul nostru de vedere? Noi am fost nevoiți să înfăptuim dictatura proletariatului în forma ei cea mai dură. În câteva luni am depășit noi perioada iluziilor. Dar dacă veți lua istoria țărilor vest-europene, veți vedea că acolo aceste iluzii n-au fost lichidate nici în decurs de decenii. Luați istoria Olandei, Franței, Angliei etc. Noi am spulberat iluzia mic-burgheză că poporul este ceva unitar și că voința poporului poate fi exprimată altfel decât prin luptă de clasă. Am avut perfectă dreptate când în această problemă am refuzat să facem orice compromis. Dacă am fi tolerat iluziile mic-burgheze, iluziile legate de Adunarea constituantă, am fi dus de rîpă cauza revolu-

ției proletare din Rusia. Am fi sacrificat unor interese îngust-naționale interesele revoluției internaționale, care, după cum s-a văzut ulterior, a mers pe calea deschisă de bolșevici, pentru că nu era națională, ci pur proletară. Tocmai în aceste condiții s-a ajuns la situația că masele mic-burgheze menșevice și eseriste s-au îndepărtat de noi. Ele au trecut de partea cealaltă a baricadei, au ajuns în tabăra dușmanilor noștri. Când a început răscoala dutoviștilor, ne-am convins în mod concret că în rîndurile dutoviștilor, ale krasnoviștilor și ale skoropadskiștilor se aflau forțele politice care luptaseră împotriva noastră. De partea noastră erau proletariatul și țărănimea săracă.

Știți că în timpul rebeliunii cehoslovace, în perioada cînd ea se desfășura cu maximum de succes, s-au produs în toată Rusia răscoale chiaburești. Numai apropierea dintre proletariatul orășenesc și sat a întărit puterea noastră. Proletariatul, ajutat de sărăcimea satelor, a fost singurul care a susținut lupta împotriva tuturor dușmanilor. Atît menșevicii, cît și eserii au fost, în marea lor majoritate, de partea cehoslovacilor, a dutoviștilor și a krasnoviștilor. Această situație ne impunea să ducem o luptă extrem de înverșunată și să folosim în acest război metode teroriste. Oricît ar dezaproba unii sau alții, din puncte de vedere diferite, folosirea acestui terorism (și asemenea dezaprobări am auzit de la toți social-democrații șovăielnici), nouă ne e clar că teroarea a fost provocată de ascuțirea războiului civil. Ea a fost provocată de faptul că întreaga democrație mic-burgheză s-a întors împotriva noastră. În războiul lor împotriva noastră, ei au folosit metode diferite — războiul civil, corupția, sabotajul. Acestea au fost condițiile care au făcut necesară teroarea. De aceea n-avem de ce să ne căim că am recurs la teroare și nu trebuie să ne dezicem de ea. Trebuie doar să ne dăm bine seama ce condiții ale revoluției noastre proletare au generat ascuțimea luptei. Aceste condiții speciale au constat în aceea că a trebuit să acționăm împotriva patriotismului, că a trebuit să înlocuim Adunarea constituantă prin lozinca „Toată puterea în mîna Sovietelor“.

Atunci însă cînd a survenit cotitura în politica internațională, s-a produs inevitabil o cotitură și în poziția democrației mic-burgheze. În tabăra ei se constată o schimbare a stării de spirit. În apelul menșevicilor noi vedem o chemare de a se renunța la alianța cu clasele avute, chemare pe care menșevicii o adresează prietenilor lor — elementelor din rîndurile democrației mic-burgheze care se aliaseră cu dutoviștii, cu cehoslovacii și cu englezii. Ei le adresează chemarea de a porni la luptă împotriva imperialismului anglo-american. Acum este clar pentru oricine că în afară de imperialismul anglo-american nu există vreo forță care să poată opune ceva puterii de stat bolșevice. Oscilări similare au loc în rîndurile eserilor și ale intelectualității, care împărtășește în cea mai mare măsură prejudecățile mic-burgheze și care e în cel mai înalt grad stăpînită de idei patriotice preconceptuate. În rîndurile ei are loc același proces.

În momentul de față, sarcina partidului nostru este ca în alegerea tacticii sale să se călăuzească după relațiile de clasă, ca în această problemă să ne dăm bine seama dacă avem de-a face aici cu un fenomen întîmplător, cu o manifestare de lipsă de caracter, cu oscilări lipsite de orice bază, sau, dimpotrivă, cu un proces care are profunde rădăcini sociale. Dacă privim această problemă în ansamblu din punctul de vedere al relațiilor — teoretice stabilite — dintre proletariat și țărănimea mijlocașă, din punctul de vedere al istoriei revoluției noastre, vedem că nu poate fi nici o îndoială în privința răspunsului. Aceasta *nu este* o cotitură *întîmplătoare, individuală*. Ea privește milioane și milioane de oameni, care sînt puși în Rusia în situația de țărănime mijlocașă sau într-o situație corespunzătoare celei a țărănimii mijlocașe. Este o cotitură care privește întreaga democrație mic-burgheză. Aceasta din urmă a mers împotriva noastră cu o întăritare vecină cu furia, pentru că noi am fost nevoiți să lezăm toate sentimentele ei patriotice. Istoria însă a făcut ca patriotismul să pledeze acum în favoarea noastră. Căci e clar că bolșevicii nu pot fi răsturnați altfel decît cu ajutorul baionetelor străine. Dacă pînă acum se credea că englezii, francezii și ame-

ricanii reprezintă adevărata democrație, dacă pînă acum a persistat o astfel de iluzie, în prezent pacea pe care ei o impun Austriei și Germaniei spulberă în întregime această iluzie. Englezii se comportă în așa fel, ca și cum și-ar fi propus cu tot dinadinsul să dovedească justetea concepțiilor bolșevice asupra imperialismului internațional.

De aceea, din rîndurile partidelor care au luptat împotriva noastră, din tabăra plehanovistă de pildă, se fac auzite voci care spun : am greșit, am crezut că imperialismul german este dușmanul nostru principal și că țările apusene — Franța, Anglia, America — ne aduc rînduieli democratice. Iată însă că pacea pe care o impun aceste țări apusene este de 100 de ori mai umilitoare, mai prădalnică și mai tîlhărească decît pacea încheiată de noi la Brest. Iată că englezii și americanii îndeplinesc rolul de jandarmi și călăi ai libertății Rusiei, la fel cum acest rol a fost îndeplinit pe vremea călăului Rusiei, Nicolaie I ; iată că în acest rol de călăi ei nu sînt cu nimic mai prejos decît regii care au înăbușit revoluția ungară. Acum acest rol și l-au asumat agenții lui Wilson. Ei sugrumă revoluția din Austria, ei joacă rolul de jandarmi, ei dau Elveției un ultimatum : nu vă dăm cereale dacă nu veți participa la lupta împotriva guvernului bolșevic⁶⁹. Ei declară Olandei : nu cumva să primiți la voi pe trimișii plenipotențiarilor sovietici, în caz contrar instituim blocada. Ei au o armă simplă — lațul foamei. Iată cu ce sugrumă ei popoarele.

În ultimul timp, în perioada războiului și în cea de după război, istoria se caracterizează printr-o dezvoltare neobișnuit de rapidă și demonstrează justetea tezei că imperialismul anglo-francez este tot atît de odios ca și cel german. Și nu trebuie să uitați că America este cea mai liberă și mai democratică republică, dar aceasta nu împiedică cîtuși de puțin ca imperialismul să acționeze acolo cu aceeași ferocitate, ca acolo internaționaliștii să fie nu numai linșați, ci și tîrîți în stradă de gloată, care, după ce îi dezbracă în pielea goală, îi unge cu catran și le dă foc.

Evenimentele demască imperialismul cu o forță extraordinară și pun la ordinea zilei problema : ori Puterea sovietică, ori înăbușirea revoluției cu ajutorul baionetelor anglo-franceze. Aici nu mai este vorba de o înțelegere cu Kerenski. Știți că pe Kerenski ei l-au azvîrlit cît colo ca pe o lămîie stoarsă. Ei au preferat să meargă cu Dutov și cu Krasnov. Acum mica burghezie a depășit această perioadă. Patriotismul o împinge acum spre noi — așa s-au întors acum lucrurile, istoria a silit-o să procedeze astfel. Și noi toți trebuie să ținem seama de această experiență de masă a întregii istorii a lumii. Nu poți susține burghezia ; nu poți susține Adunarea constituantă, căci în fapt s-a dovedit că ea face jocul Dutovilor și al Krasnovilor. Pare ridicol : cum s-a putut ca Adunarea constituantă să devină lozinca lor ? S-a întîmplat însă așa din cauză că Adunarea constituantă a fost convocată pe vremea cînd burghezia era încă stăpîină pe situație. Adunarea constituantă s-a dovedit a fi un organ al burgheziei, iar burghezia era de partea imperialiștilor, care duc o politică îndreptată împotriva bolșevicilor. În tendința ei de a sugruma Puterea sovietică, burghezia era gata la orice și nu se dădea înlături de la nici un mijloc oricît de mîrșav — era gata să vîndă Rusia oricui, numai să distrugă Puterea sovietică.

Aceasta este politica care a dus la război civil și care a determinat democrația mic-burgheză să cotească spre noi. Desigur că în acest mediu oscilările sînt întotdeauna inevitabile. Cînd cehoslovacii au repurtat primele victorii, acești intelectuali mic-burghezi au încercat să răspîndească zvonul că biruința cehoslovacilor este inevitabilă. Ei publicau telegrame din Moscova, în care afirmau că Moscova ar fi în preajma căderii, că ar fi încercuită. Și noi știm foarte bine că, chiar în cazul unor victorii cu totul neînsemnate ale anglo-francezilor, intelectuali mic-burghezi își vor pierde numaidecît capul, vor intra în panică și se vor apuca să răspîndească tot felul de zvonuri cu privire la succesele dușmanilor noștri. Dar revoluția a arătat inevitabilitatea insurecției împotriva imperialismului. Acum „aliații“ noștri s-au dovedit a fi principalii dușmani ai libertății și independenței

Rusiei. Rusia nu poate fi și nu va fi independentă dacă Puterea sovietică nu va fi întărită. Iată de ce s-a produs această cotitură. În legătură cu ea ne revine nouă acum sarcina de a stabili ce tactică să urmăm. Ar face o mare greșeală acela căruia i-ar trece prin minte să transpună acum în mod mecanic lozincile luptei noastre revoluționare din perioada cînd nu era posibilă nici o împăcare între noi, cînd mica burghezie era împotriva noastră, cînd poziția noastră intransigentă ne impunea să recurgem la teroare. Acum asta n-ar mai fi intransigentă, ci pur și simplu o dovadă de prostie, de insuficientă înțelegere a tacticii marxismului. Cînd am fost nevoiți să încheiem pacea de la Brest, din punctul de vedere îngust-patriotic acest pas părea să fie o trădare a Rusiei; din punctul de vedere al revoluției mondiale însă, acesta a fost un pas strategic just, care a ajutat în cel mai înalt grad revoluția mondială. Revoluția mondială a izbucnit tocmai acum, cînd Puterea sovietică a devenit o instituție a întregului popor.

Și cu toate că democrația mic-burgheză continuă încă să oscileze, iluziile îi sînt însă zdruncinate. Și noi, bineînțeles, trebuie să ținem seama de această situație, ca și de toate celelalte împrejurări. Dacă înainte a existat la noi un alt punct de vedere, nu trebuie să uităm că mica burghezie era de partea cehoslovacilor, și folosirea violenței era inevitabilă, căci războiul e război, și trebuie să procedezi în consecință. Acum însă, cînd acești oameni încep să se întoarcă spre noi, nu trebuie să le întoarcem spatele din simplul motiv că în manifestele și în ziarele noastre figura înainte o altă lozincă. Cînd vedem că ei se întorc pe jumătate spre noi, trebuie să ne apucăm să scriem alte manifeste, pentru că alta este acum atitudinea acestei democrații mic-burgheze față de noi. Noi trebuie să le spunem: poftiți, nu ne temem de voi. Greșiți dacă credeți că știm să acționăm numai prin violență. Am putea ajunge la o înțelegere. Chiar și elementele care mai sînt stăpînite de tradiții, de prejudecăți burgheze, toți cooperatorii, toate categoriile de oameni ai muncii care sînt deosebit de strîns legate de burghezie pot de asemenea să vină la noi.

Să luăm cazul intelectualității în ansamblul ei. Ea a avut un mod de viață burghez și s-a obișnuit cu un anumit confort. Atîta timp cît a înclinat spre cehoslovaci, lozinca noastră a fost : *luptă necruțătoare, teroare*. Deoarece însă acum s-a produs această cotitură în starea de spirit a maselor mic-burgeze, lozinca noastră trebuie să fie : *înțelegere*, stabilirea unor relații de bună vecinătate. Cînd ni se întîmplă să citim că cutare sau cutare grup de democrați mic-burgezi declară că vrea să fie neutru față de Puterea sovietică, trebuie să spunem : „neutralitatea“ și relațiile de bună vecinătate sînt boarfe vechi, care nu fac doi bani din punctul de vedere al comunismului. Sînt boarfe vechi, și nimic mai mult, dar noi trebuie să le examinăm din punct de vedere practic. Așa am privit noi întotdeauna această chestiune și n-am sperat niciodată că aceste elemente mic-burgeze vor deveni comuniști. Dar cînd e vorba de propuneri practice, trebuie să le examinăm.

Noi am spus că dictatura proletariatului înseamnă că proletariatul trebuie să fie clasa dominantă în raport cu toate celelalte clase. Nu putem desființa deosebirea dintre clase înainte de introducerea deplină a comunismului. Clasele se vor menține atîta timp cît nu vom fi desființat pe exploatatori — marea burghezie și moșierimea, pe care le expropriem fără cruțare. Dar cînd e vorba de țărănimea mijlocașă și mică, trebuie să punem altfel chestiunea. Reprimînd fără cruțare burghezia și moșierimea, trebuie să atragem spre noi democrația mic-burgeză. Cînd ei spun că vor să fie neutri și în relații de bună vecinătate cu noi, răspundem : nici nu ne trebuie mai mult. Nu ne-am așteptat niciodată ca voi să deveniți comuniști.

Noi rămînem pe poziția exproprierii necruțătoare a moșierilor și a capitaliștilor. În această privință sîntem necruțători, și aici în nici un caz nu putem porni pe vreo cale de împăcare sau de înțelegere. În ceea ce privește însă mica producție, noi știm că prin nici un fel de decrete ea nu poate fi transformată în mare producție, că pe micii producători trebuie să-i convingem treptat, prin însuși mersul evenimentelor, de inevitabili-

tatea socialismului. Aceste elemente nu vor deveni niciodată socialiști din convingere, socialiști autentici, adevărați. Ei vor deveni socialiști cînd vor vedea că nu există altă ieșire. Acum ei văd că Europa s-a destrămat în așa măsură, că imperialismul a ajuns într-o situație de așa natură, încît nici un fel de democrație burgheză nu va aduce salvarea ; numai Puterea sovietică poate s-o aducă. Iată de ce acum acest neutralism, aceste relații de bună vecinătate din partea democrației mic-burgheze nu numai că nu reprezintă pentru noi ceva de temut, ci sînt chiar de dorit. Iată de ce, privind lucrurile din punctul de vedere al reprezentanților clasei care exercită dictatura, noi spunem : din partea democrației mic-burgheze nu ne-am așteptat niciodată la mai mult decît atît. Ne ajunge și asta. Voi veți fi în relații de bună vecinătate cu noi, iar noi vom deține puterea de stat. Pe voi, domnilor menșevici, după declarația voastră despre „aliați“, vă vom legaliza cu plăcere. O va face Comitetul Central al partidului nostru. Dar nu vom uita că în partidul vostru au rămas menșevicii-„activiști“, și față de ei metodele noastre de luptă vor rămîne neschimbate, pentru că „activiștii“ sînt prietenii cehoslovacilor, și atîta timp cît cehoslovacii nu vor fi izgoșiți din Rusia, voi tot dușmani rămîneți. Noi vom păstra în mîinile noastre puterea de stat, *numai în mîinile noastre*. Cu cei care vor adopta o atitudine de neutralitate față de noi vom discuta ca clasă care deține puterea politică și, îndreptînd împotriva moșierilor și capitaliștilor tot ascuțișul armelor sale, declară democrației mic-burgheze : dacă vreți să treceți de partea cehoslovacilor și a krasnoviștilor, v-am arătat cum știm să luptăm și vom lupta și de acum înainte. Dacă vreți să luați exemplul de la bolșevici, sîntem gata să pășim pe calea unei înțelegeri cu voi, deoarece știm că fără o serie întreagă de înțelegeri, pe care noi le vom încerca, verifica și confrunta, țara nu va putea trece la socialism.

Pe această cale noi am pornit de la bun început, de pildă atunci cînd am votat legea socializării pămîntului și am transformat-o treptat într-un instrument cu ajutorul căruia am reușit să unim în jurul nostru sărăcimea

satelor și s-o întoarcem împotriva chiaburilor. Numai pe măsură ce mișcarea proletară va învinge la sate, vom trece în mod sistematic la stăpînirea obștească colectivă a pămîntului și la lucrarea lui în comun. Această sarcină nu putea fi realizată altfel decît sprijinindu-ne pe o mișcare pur proletară la sate, și în această privință mai rămîn încă multe de făcut. Nu încape îndoială că numai experiența practică, numai realitatea ne va arăta cum trebuie să procedăm în acest domeniu.

Diferite sînt sarcinile care se pun în cadrul realizării unei înțelegeri cu țărănimea mijlocașă, cu elementele mic-burgheze, cu cooperatorii. Această sarcină trebuie să sufere anumite modificări atunci cînd e vorba de uniunile care au păstrat tradiții și deprinderi mic-burgheze. O altă modificare va trebui ea să sufere atunci cînd e vorba de intelectualitatea mic-burgheză. Aceasta din urmă oscilează, dar avem nevoie și de ea pentru revoluția noastră socialistă. Noi știm că socialismul poate fi construit numai din elementele culturii create de marea producție capitalistă, iar intelectualitatea este și ea un astfel de element. Dacă am fost nevoiți să ducem împotriva ei o luptă necruțătoare, la aceasta ne-a obligat nu comunismul, ci mersul evenimentelor, care a îndepărtat de noi pe toți „democrații” și pe toți admiratorii democrației burgheze. Acum s-a ivit posibilitatea de a folosi în interesul socialismului această intelectualitate, o intelectualitate care nu este socialistă, care nu va fi niciodată comunistă, dar pe care mersul obiectiv al evenimentelor și evoluția raportului de forțe o determină astăzi să adopte față de noi o atitudine neutră, de bună vecinătate. Noi nu ne vom sprijini niciodată pe intelectualitate; ne vom sprijini numai pe avangarda proletariatului, care duce după sine pe toți proletarii și întreaga sărăcime a satelor. Partidul comunist nu poate avea alt sprijin. Dar una este să te sprijini pe clasa care întruchipează dictatura, și alta este să exerciți dominația asupra altor clase.

Vă amintiți că chiar și în privința acelor dintre țărani care exploatează muncă salariată Engels a spus: poate că nu toți vor trebui să fie expropriați⁹⁰. Ca

regulă generală, noi îi expropriem, și la noi în Soviete nu există chiaburi. Noi îi reprimăm. Îi reprimăm fizicește cînd pătrund în Soviete și încearcă să înăbușe acolo sărăcimea satelor. Vedeți deci cum se înfăptuiește aici dominația unei singure clase. Singur proletariatul poate să domine. Dar într-un fel își exercită el dominația față de micul țăran, într-alt fel față de mijlocaș, altfel față de moșier și altfel față de micul-burghez. Totul e să înțelegem just această cotitură generată de condițiile internaționale, să înțelegem că lozincile cu care ne-am deprins în ultima jumătate de an a istoriei revoluției trebuie să fie în mod inevitabil schimbate în măsura în care e vorba de democrația mic-burgheză. Trebuie să spunem: puterea rămîne în mîinile aceleiași clase. Față de democrația mic-burgheză, lozinca noastră a fost înțelegerea, dar am fost siliți să recurgem la teroare. Dacă vreți într-adevăr să trăiți în relații de bună vecinătate cu noi, atunci dați-vă osteneala să îndepliniți cutare sau cutare însărcinări, domnilor cooperatori și intelectuali. Dacă nu le îndepliniți, înseamnă că încălcați legea, că sînteți dușmanii noștri, și atunci vom lupta împotriva voastră. Dar dacă vă situați pe poziția relațiilor de bună vecinătate și îndepliniți aceste însărcinări, asta va fi prea de ajuns pentru noi. Noi avem un reazem trainic. De moliciunea voastră nu ne-am îndoit niciodată. Dar că avem nevoie de voi, asta n-o contestăm, pentru că sînteți singurele elemente culte.

Dacă am avea posibilitatea să construim socialismul din alte elemente decît cele pe care ni le-a lăsat moștenire capitalismul, sarcina ar fi ușoară. Dar greutatea construcției socialiste constă tocmai în faptul că trebuie să construim socialismul din elemente pe de-a-ntregul pervertite de capitalism. Greutatea trecerii constă tocmai în faptul că ea este legată de dictatură, pe care o poate exercita numai o singură clasă — proletariatul. De aceea noi ne spunem că linia o va trasa proletariatul, care a trecut prin școala aspră a luptei și a devenit o forță de luptă în stare să zdrobească burghezia. Între burghezie și proletariat se află o mulțime de pături intermediare,

și politica noastră față de ele trebuie să fie îndrumată acum pe făgașul pe care noi l-am prevăzut teoreticește, iar acum această politică poate fi înfăptuită în practică. Ne așteaptă o serie întreagă de sarcini, o serie întreagă de înțelegeri, de însărcinări tehnice, pe care noi, puterea proletară dominantă, trebuie să știm să le trasăm. Trebuie să știm să trasăm țaranului mijlocul sarcina de a ne ajuta la realizarea schimbului de mărfuri și la demascarea chiaburului. Cooperatorilor trebuie să le trasăm altă sarcină : ei dispun de un aparat pentru distribuirea produselor pe scară de masă ; acest aparat trebuie să-l folosim pentru țelurile noastre. Cu totul alta este sarcina pe care trebuie s-o trasăm intelectualității : ea nu mai este în stare să continue sabotajul, iar starea ei de spirit este de așa natură, încât vedem că adoptă acum față de noi o poziție de cea mai bună vecinătate ; noi trebuie să folosim această intelectualitate, să-i trasăm sarcini precise, să supraveghem și să controlăm îndeplinirea lor, iar în relațiile noastre cu ea să ne călăuzim după cele spuse de Marx în privința funcționarilor Comunei din Paris, și anume că „orice patron știe să-și aleagă funcționari și contabili potriviți, că, dacă greșesc, el știe să le îndrepte greșelile, iar dacă sînt necorespunzători, îi înlocuiește cu alții noi, corespunzători”⁹¹. Noi construim puterea de stat din elementele pe care ni le-a lăsat moștenire capitalismul. Noi nu o vom putea construi dacă nu vom folosi o astfel de moștenire a culturii capitaliste cum este intelectualitatea. În relațiile noastre cu mica burghezie, noi o putem trata acum ca pe un bun vecin care se află sub controlul riguros al puterii de stat. În această privință, proletariatul conștient trebuie să înțeleagă că a domina nu înseamnă a îndeplini singur toate aceste sarcini. Cei care gîndesc astfel habar n-au ce înseamnă construcția socialistă ; ei n-au învățat nimic într-un an de revoluție și de dictatură. Acești domni ar face mai bine să se ducă la școală și să mai învețe cîte ceva ; aceia însă care au învățat ceva în ultimul an își vor spune : pe acești intelectuali îi vom folosi acum în opera de construcție. Pentru aceasta avem în

rîndurile țărănimii un reazem suficient de trainic. Și trebuie să ținem minte că numai în cursul acestei lupte, printr-o serie de înțelegeri și de încercări de înțelegere între proletariat și democrația mic-burgheză, va fi înfăptuită acea operă de construcție care va duce la socialism.

Să ne amintim că Engels a spus că trebuie să folosim puterea exemplului⁹². Nici o formă nu va fi definitivă atîta timp cît nu va fi înfăptuit comunismul deplin. Noi n-am pretins că cunoaștem drumul precis. Dar mergem spre comunism în mod necesar, inevitabil. Acum fiecare săptămîină aduce mai mult decît aduc decenii de evoluție pașnică. Jumătatea de an care a trecut de la pacea de la Brest a fost o perioadă de oscilări îndreptate împotriva noastră. Revoluția vest-europeană, care începe să imite exemplul nostru, trebuie să ne întărească. Trebuie să ținem seama de schimbările intervenite, să luăm în considerare toate elementele, fără a ne face vreo iluzie, fără a uita că șovăielnicii vor rămîne șovăielnici atîta timp cît revoluția socialistă mondială nu va fi învins pe deplin. Asta nu se va întîmpla poate chiar atît de curînd, deși mersul evenimentelor revoluției germane ne permite să sperăm că se va întîmpla mai curînd decît își închipuie mulți. Revoluția germană se dezvoltă așa cum s-a dezvoltat și a noastră, dar într-un ritm mai accelerat. În orice caz însă trebuie să știm că ne așteaptă o luptă înverșunată împotriva imperialismului anglo-american. El a simțit că bolșevismul a devenit o forță mondială, și tocmai de aceea caută să ne sugrume cît mai repede, vrînd să se răfuiască mai întîi cu bolșevicii ruși, iar apoi cu propriii săi bolșevici.

Trebuie să folosim elementele șovăielnice pe care atrocitățile imperialiștilor le împing spre noi. Și le vom folosi. Știți foarte bine că în război nu trebuie disprețuit nici un ajutor, fie și indirect. În război contează enorm pînă și poziția claselor care oscilează. Cu cît e mai crîncen războiul, cu atît mai multă influență trebuie să dobîndim asupra elementelor șovăielnice care vin la noi. De aici rezultă că tactica pe care am aplicat-o în ultima

jumătate de an față de diferite pături ale democrației mic-burgheze trebuie să fie modificată potrivit cu noile sarcini.

Dacă am reușit să îndrept atenția activiștilor de partid asupra acestei probleme și să-i determin ca printr-o sistematică studiere a experienței să ajungă la o justă rezolvare a ei, pot socoti că mi-am îndeplinit sarcina.

„Pravda” nr. 264 și 265
din 5 și 6 decembrie 1918

Se tipărește după textul
apărut în ziar,
confruntat cu stenograma

2

CUVÎNT DE ÎNCHEIERE LA RAPORTUL
CU PRIVIRE LA ATITUDINEA PROLETARIATULUI
FAȚĂ DE DEMOCRAȚIA MIC-BURGHEZĂ

Tovarăși, în încheiere nu mai am decât puține observații de făcut. Mai întâi aș vrea să răspund tovarășilor care au atins aici problema dogmei. Marx și Engels au spus în repetate rînduri că învățătura noastră nu este o dogmă, ci o călăuză în acțiune⁹³, și cred că acesta e lucrul pe care trebuie să-l avem în vedere în primul rînd și mai presus de orice.

Învățătura lui Marx și Engels nu este o dogmă, pe care o învățăm pe dinafară. Ea trebuie considerată ca o călăuză în acțiune. Asta noi am spus-o întotdeauna, și cred că am acționat just, fără a cădea vreodată în oportunism, ci schimbînd doar tactica. Dar asta nu constituie nicidecum o abatere de la învățătura noastră și în nici un caz nu se poate spune că este oportunism. Am mai spus-o și spun și acum că această învățătură nu este o dogmă, ci o călăuză în acțiune.

Trec acum la întrebarea tovarășului Steklov : cu cine vom încheia noi înțelegeri, cu statele-majore sau cu masele ? Răspund : în primul rînd, desigur, cu masele, iar apoi cu statele-majore ; dacă va fi nevoie, vom lupta împotriva statelor-majore, aici totul depinde de cazurile concrete. Despre asta voi mai avea prilejul să vorbesc, dar acum nu văd în practică nici o posibilitate de înțelegere cu partidul menșevicilor și cu partidul eserilor. Ni se spune că a cădea la învoială înseamnă a ceda ceva. Ce veți ceda și cum vă veți abate de la linia fundamentală ? Asta ar fi o renegare ; dar dacă e vorba numai de

munca practică, nu e ceva nou. Bineînțeles că nu vom face niciodată concesii în ceea ce privește principiile noastre. N-are nici un sens să vorbim acum despre așa ceva. Cu cincisprezece ani în urmă, controversele se purtau asupra liniei fundamentale și a principiilor; aceste controverse a trebuit să le port, din păcate, mai ales în străinătate, și nu în Rusia. Acum însă este vorba despre puterea de stat, și nici prin minte nu ne trece să facem vreo concesie în această privință. Nu degeaba a declarat Wilson: dușmanul nostru este acum bolșevismul mondial. Asta o spun burghezii din lumea întreagă. Dacă vor veni cu război asupra noastră, asta va însemna că au recunoscut că puterea bolșevică nu este un fenomen pur rusesc, ci unul mondial. Ridicol și jalnic ar fi bolșevicul care ar propune vreo înțelegere burgheziei. Mai ales acum, când vîlvătaia revoluției a cuprins o serie întreagă de țări, nici un guvern burghez capitalist nu va accepta și nu poate să accepte așa ceva.

Cînd s-au produs ultimele evenimente, burghezia elvețiană a declarat categoric: noi nu sîntem rușii, noi n-o să vă cedăm puterea. Căpitanul Sadoul, care a aderat la bolșevism, scrie că-l surprinde uimitoare docilitate a burgheziei ruse și declară că burghezia lor, burghezia franceză, va proceda altfel. Acolo lupta va fi mult mai înverșunată, iar războiul civil, dacă va izbucni, va lua forme necruțătoare; în această privință nu încapă nici cea mai mică îndoială.

Anul de dictatură proletară a rezolvat în practică, definitiv, problema în discuție, și nici unui țăran, nici unui muncitor nu-i poate trece prin minte să tindă spre o înțelegere cu burghezia. Dar că o înțelegere nu este ceva nou, cu asta sînt întru totul de acord. Aș vrea doar să ne consfătuim laolaltă în asemenea probleme.

Împrejurările care i-au determinat cu deosebită tărie pe menșevici, pe eseri și pe intelectualii mic-burhezi să se îndepărteze de noi — lupta înverșunată în jurul păcii de la Brest în perioada ofensivei imperialismului german —, aceste împrejurări sînt de domeniul trecutului. Dar noi știm foarte bine că orice succese, fie și trecătoare, ale anglo-francezilor vor provoca noi oscilări în

rîndurile acestor intelectuali și ale democrației mic-burghize, care va începe să semene panică și să dezerteze. Noi vrem să ne înțelegem cu ei asupra unei anumite munci practice, spre a obține rezultate bine precizate. Această tactică nu poate da loc nici la controverse, nici la nedumeriri. Dar că n-a fost înțeleasă, asta au dovedit-o mulți, și chiar și un membru atît de influent al Sovietului din Moscova cum e tov. Maksimov. Tov. Maksimov a spus că cu Hinciuk nu trebuie să încheiem o înțelegere, ci un acord rezonabil. Cînd ne pregăteam astă-primăvară să emitem primul decret cu privire la cooperative, și ei ne-au prezentat cereri ultimative, noi am făcut anumite concesii. Asta numim noi înțelegere — altfel nu poate fi numită această politică. Și dacă fiecare lucrător sovietic își va lua ca regulă, își va spune sieși și va repeta tuturor tovarășilor : cu democrația mic-burgheză trebuie să ajungi la un acord rezonabil, mă voi declara satisfăcut.

În munca noastră, mai ales în munca pe teren, sîntem încă foarte departe de a ajunge la acorduri rezonabile. Dimpotrivă, adesea nu ajungem la asemenea acorduri. Unii ne critică din acest motiv, pentru că nu înțeleg că fără asta nu este posibilă construirea unei vieți noi. Nu există geniu care să poată construi o viață nouă fără să fi învățat să construiască. Cînd trebuie să încheiem acorduri rezonabile cu practicienii, nu dăm dovadă de priceperea necesară în acest scop. Ca să înființezi o prăvălie, trebuie să știi cum să procedezi. E nevoie de oameni care-și cunosc meseria. Noi, bolșevicii, am avut foarte rar prilejul să ne aplicăm cunoștințele în acest domeniu de muncă practică. Foarte rar ducem lipsă de agitatori, în schimb ducem o mare lipsă de conducători-practicieni, de organizatori. Și această situație dăinuie pînă în ziua de azi, cu toate că avem în urmă un an de experiență. Trebuie să ajungem la un acord rezonabil cu orice om care are suficientă experiență în acest domeniu, care arborează lozinca neutralității și a relațiilor de bună vecinătate. Dacă știe să organizeze o prăvălie și să distribuie mărfuri, dacă putem învăța de la el fie și cît de puțin, dacă este un om al practicii, asta e o mare achiziție.

Oricine știe că, de când am învins, printre „prieteni” bolșevismului se află mulți dușmani. În rîndurile noastre se strecoară adesea elemente complet nesigure, necinstite, care oscilează politicește, care ne vînd și ne trădează. Noi o știm foarte bine, dar asta nu schimbă modul nostru de a vedea lucrurile. Este ceva istoricește inevitabil. Cînd menșevicii ne reproșează că printre funcționarii sovietici s-au strecurat o mulțime de elemente necinstite chiar și din punct de vedere cetățenesc general, noi le răspundem : de unde să luăm elemente mai bune, cum să facem ca oamenii mai buni să capete imediat încredere în noi ? O revoluție care să poată învinge și convinge imediat, care să inspire încredere imediat, o astfel de revoluție nu există. Ea începe într-o țară, dar în celelalte țări oamenii nu cred în ea. Revoluția noastră este considerată un coșmar, un haos, și de la „haoticele” noastre adunări organizate, denumite la noi Soviete, nu se așteaptă nimic în alte țări. Și acest lucru este cît se poate de firesc. Multe a trebuit să cucerim. Și cînd se spune : trebuie să ajungem la un acord rezonabil cu Hinciuik, el știe să organizeze o prăvălie, eu adaug : înțelegeți-vă și cu alții, folosiți-i pe micii burghezi, ei știu să facă multe.

Dacă vom reuși să băgăm în capul oamenilor, pretutindeni, lozinca : „încheiați acorduri”, dacă vom înțelege că se trezește la viață și urcă spre putere o clasă nouă, că frînele conducerii le iau ^ mîna oameni care n-au făcut niciodată o treabă atît de complicată și care, firește, fac greșeli, — nu vom putea fi puși în încurcătură. Știm că nu se poate conduce fără a face greșeli. Dar pe lîngă greșeli mai observăm și cazuri de nepricepută folosire a puterii exclusiv ca putere, cînd se spune : eu dețin puterea, ți-am dat o dispoziție, și tu trebuie să-mi dai ascultare. Noi spunem : față de o serie întregă de elemente ale democrației mic-burgheze din sindicate, din rîndurile țărănimii și din cooperative nu trebuie să aplicați această lozincă, acum ea nu mai este necesară. De aceea e mai rezonabil să încheiem acorduri cu democrația mic-burgheză, în special cu intelectualitatea, asta e sarcina noastră. Firește că acordurile le vom încheia

situându-ne pe platforma noastră, le vom încheia ca putere de stat.

Noi întrebăm : e adevărat că ați trecut de la ostilitate la neutralitate și la relații de bună vecinătate, e adevărat că ați încetat de a ne mai fi ostili ? Dacă nu, nu vom închide ochii asupra acestui fapt și vom declara deschis : la război ca la război, și noi am procedat ca la război. Dar dacă ați trecut de la ostilitate la neutralitate, dacă vorbiți de relații de bună vecinătate — aceste cuvinte le-am luat din declarațiile unor oameni care nu fac parte din tabăra comuniștilor și care ieri încă erau mult mai aproape de cea a albardiștilor —, eu spun : din moment ce se găsesc oameni care în număr atât de mare trec de la ostilitatea de ieri la neutralitatea de azi și la relații de bună vecinătate, noi trebuie să ne continuăm propaganda.

Degeaba se teme tovarășul Hmelnițki că, prin propaganda lor, menșevicii urmăresc să preia conducerea vieții clasei muncitoare. Nu de social-democrații care n-au înțeles esența republicii socialiste, nu de ei și nici de birocrația mic-burgheză vorbim noi, — aici se impune o luptă ideologică împotriva menșevicilor, un război necruțător împotriva lor. A spune unui menșevic că este un democrat mic-burghez înseamnă a-i aduce o grea ofensă, și cu cât mai calm vei căuta să-i demonstrezi că ai dreptate, cu atât el se va înfuria mai mult. Este greșit să se creadă că vom ceda fie și numai a suta sau a mia parte din pozițiile cucerite de noi. Nu vom ceda nici măcar o iotă.

Exemplele citate de tov. Șmidt dovedesc că chiar și un grup proletar care era mai aproape de burghezie (cum sînt, de pildă, muncitorii tipografi), că și funcționarii mic-burghezi și funcționarii de bancă burghezi, care se ocupau cu efectuarea operațiilor în stabilimentele comerciale și industriale, pierd mult de pe urma trecerii la socialism. Noi am închis o mulțime de ziare burgheze, am naționalizat băncile, am astupat o serie întreagă de canale folosite de funcționarii de bancă pentru a se îmbogăți prin participări la tot felul de speculații, dar și în această tabără vedem că se produc oscilări, vedem că

și ei trec la noi. Dacă Hinciuk este valoros pentru că știe să organizeze prăvălii, funcționarul de bancă este valoros pentru că cunoaște tehnica operațiilor financiare, domenii în care mulți dintre noi, deși posedă oarecare cunoștințe teoretice, sînt totuși foarte slabi în ceea ce privește practica. Și eu stau de vorbă cu orice om care cunoaște această tehnică și care îmi declară că de la ostilitatea de ieri a trecut la neutralitate și la relații de bună vecinătate. Noi spunem: înțelege-te rezonabil cu orice om. Dacă tovarășul Maksimov va aplica și în Sovietele de deputați această tactică, pe care, ca membru de vază al prezidiului Sovietului de deputați din Moscova, a preconizat-o în privința intelectualilor și a micii burghezii șovăielnice, voi fi pe deplin satisfăcut.

Apoi, problema cooperativelor. Tov. Steklov s-a exprimat astfel: cooperativele nu miroase bine. Tovarășul Maksimov a spus în privința lor că nu trebuie întocmite decrete de felul ultimului decret al Consiliului Comisarilor Poporului. În problemele practice n-a fost la noi unanimitate. Nu e ceva nou pentru noi că cu mica burghezie, dacă nu ne e ostilă, trebuie să cădem la înțelegere pe o astfel de bază. Dacă vechea directivă se dovedește a nu fi bună, trebuie s-o schimbăm atunci cînd așa cer împrejurările schimbate. Și este evident că în această privință lucrurile s-au schimbat. Aici cooperativele ne oferă un exemplu grăitor. Aparatul cooperatist este un aparat de aprovizionare bazat nu pe inițiativa particulară a capitaliștilor, ci pe participarea în masă a oamenilor muncii înșiși, și Kautsky a avut dreptate cînd, cu mult înainte de a trece în tabăra renegaților, a spus că societatea socialistă este o singură și mare cooperativă.

Dacă vrem să înființăm controlul și să organizăm practic economia pentru sute de mii de oameni, nu trebuie să uităm că, atunci cînd discută această problemă, socialiștii declară că conducătorii trusturilor le pot fi utili ca practicieni experimentați. Experiența arată acum că elementele mic-burgheze au trecut de la ostilitate la neutralitate. În același timp trebuie să înțelegem că ei știu să organizeze prăvălii. Nu tăgăduim că, privit ca

ideolog, Hinciuk e pe de-a-ntregul îmbuibat de prejudecăți burgheze ; ei toți duhnesc a prejudecăți de acest soi, dar în același timp posedă cunoștințe practice. Pe plan ideologic toate armele se află de partea noastră, iar de partea lor nici una. Dar cînd ei declară că nu ne sînt ostili și că trec la neutralitate, noi trebuie să ținem seama de faptul că sute și mii de oameni, mai puțin capabili decît Hinciuk, sînt și ei acum pe cale să ajungă la un acord rezonabil. Repet : trebuie să știm să ne înțelegem cu ei. În domeniul construcției practice ei știu mai mult și se pricep mai bine, așa încît trebuie să învățăm de la ei. Ei să învețe de la noi cum poate fi înrîurit proletariatul internațional ; dar cum se organizează prăvălii, asta vom învăța noi de la ei. La asta nu ne pricepem. În orice domeniu e nevoie aici de tehnicieni cu cunoștințe speciale.

În ceea ce privește cooperativele, nu înțeleg de ce se spune că aici nu miroase a bine. Cînd ne pregăteam să adoptăm primul decret cu privire la cooperative, am invitat la Consiliul Comisarilor Poporului, pentru a participa la dezbateri, oameni care nu numai că nu sînt comuniști, dar sînt chiar mult mai aproape de albgardiști ; ne-am consultat cu ei și i-am întrebat : puteți accepta acest decret ? Ei au răspuns : asta da, asta nu. Firește că, în aparență sau la o examinare superficială, aceasta însemna o atitudine de înțelegere cu burghezia. Au fost invitați reprezentanți ai cooperației burgheze și, la cererea lor, au fost scoase din decret cîteva articole. A fost scos, de pildă, articolul care prevedea gratuitatea intrării în cooperativele proletare și gratuitatea beneficiii de drepturile acordate membrilor lor. Nouă acest articol ni s-a părut într-un totul acceptabil, dar ei au respins propunerea noastră.

Noi spunem că trebuie să urmăm calea înțelegerii cu oamenii care se pricep mult mai bine decît noi să organizeze prăvălii. La asta nu ne pricepem, dar nu renunțăm cîtuși de puțin la lupta noastră. Cînd am emis decretul următor cu privire la cooperative, tov. Maksimov a

spus : nu trebuie să întocmim asemenea decrete, pentru că acolo se spune că cooperativele închise vor fi redeschise. Aceasta denotă că în mințile lucrătorilor Sovietului de deputați din Moscova, ca și la noi de altfel, există anumite nedumeriri, și chiar și numai pentru înlăturarea unor asemenea nedumeriri trebuie organizate consfătuiri și discuții ca cea de azi. Noi am arătat că în interesul cauzei ne-am propus să folosim nu numai sindicatele în general, ci și sindicatul funcționarilor din industrie și comerț, cu toate că funcționarii din industrie și comerț au fost întotdeauna un reazem al orînduirii burgheze. Dar din moment ce acești oameni vin la noi și spun : vrem să trăim în relații de bună vecinătate, primiți-i cu toată cordialitatea, strîngeți mîna pe care ei vi-o întind, că din asta n-o să vi se usuce brațul. Noi nu uităm că dacă mîine ne vor ataca imperialiștii anglo-francezi, acești oameni ne vor întoarce spatele și vor fugi primii. Dar atîta timp cît acest partid, aceste elemente burgheze nu procedează în acest fel, noi repetăm : trebuie să ne apropiem de ei. De aceea am adoptat decretul care a fost publicat duminică și care îi displace tovarășului Maksimov ; prin aceasta el arată că folosește vechea tactică comunistă, inaplicabilă în noile împrejurări. Dacă noi l-am întocmit ieri și ca răspuns a urmat rezoluția Comitetului central al funcționarilor⁹⁴, ne-am pune într-o lumină ridicolă dacă am spune : tu n-ai început la timp, de ce te-ai apucat să scrii după ce a început cotitura, cînd situația se schimbă.

Capitaliștii înarmați continuă războiul cu o îndîrjire mereu crescîndă, și pentru noi este extrem de important să folosim această cotitură, fie ea și vremelnică, în interesul construcției practice. Întreaga putere se află în mîinile noastre. De noi depinde să nu închidem cooperativele, iar pe cele închise să le redeschidem, deoarece le-am închis pe vremea cînd serveau agitației albgardiste. Dar orice lozincă capătă proprietatea de a deveni mai rigidă decît trebuie. Cînd valul închiderii cooperativelor și al măsurilor îndreptate împotriva lor a cuprins întreaga Rusie, acest

lucru a fost dictat de condițiile momentului. Acum însă nu mai e nevoie de așa ceva. Cooperativele reprezintă un aparat foarte important, legat de țărănimea mijlocașă, un aparat care unește păturile fărâmițate, răzlețite ale țărănimii. Oameni ca Hinciuk fac o muncă utilă, ale cărei baze au fost puse de elemente burgheze. Când acești țărani și acești democrați mic-burghezi spun că trec de la ostilitate la neutralitate, la relații de bună vecinătate, noi trebuie să spunem : nici nu ne interesează altceva. Și dacă sînteți buni vecini, atunci hai să ne înțelegem în mod rezonabil. Noi vă dăm tot concursul și vă asigurăm drepturile ; vom examina pretențiile voastre, vă vom acorda orice privilegii, dar voi să îndepliniți sarcinile pe care vi le dăm. Dacă nu le veți îndeplini, apoi să știți că în mâinile noastre rămîne întregul aparat al Comisiei extraordinare. Dacă veți abuza de drepturile voastre și nu veți îndeplini sarcinile pe care vi le dăm, să știți că în mâinile noastre rămîne întregul aparat al Controlului de stat și că vă vom considera ca pe niște oameni care încalcă voința statului. Trebuie să ne dați socoteală pînă la ultima copeică ; încălcarea acestei obligații va fi pedepsită ca o încălcare a voinței statului și a legilor statului.

Tot acest control rămîne în mâinile noastre, dar în momentul de față sarcina noastră este de a atrage pe acești oameni de partea noastră, fie și pentru un timp ; este o sarcină modestă din punctul de vedere al politicii mondiale, dar pentru noi e absolut necesară. Îndeplinirea acestei sarcini va întări situația noastră în război. La noi spatele frontului nu e așa cum ar trebui să fie. Îndeplinirea acestei sarcini ne va aduce o victorie morală, pentru că va arăta imperialismului vest-european că va împingea la noi o rezistență destul de serioasă, și asta nu e ceva de disprețuit, căci înăuntrul fiecărei țări există o proprie opoziție proletară, muncitorească, împotriva unei invazii în Rusia. Iată de ce cred că, după cît se poate deduce din declarația tov. Maksimov, sîntem pe cale să ajungem la un anumit acord. Chiar dacă ies la iveală

unele divergențe, ele nu sînt atît de esențiale, căci din moment ce se recunoaște necesitatea de a se ajunge la un acord rezonabil cu întreaga democrație mic-burgheză, cu intelectualii, cu operatorii, cu sindicatele care încă nu ne recunosc, fără a lăsa din mîină frînele puterii, este cert că, dacă vom aplica ferm această politică în tot cursul iernii, vom obține un mare cîștig pentru întreaga cauză a revoluției internaționale.

*Publicat pentru prima oară în 1929
în edițiile a 2-a și a 3-a ale Operei
lui V. I. Lenin, vol. XXIII*

Se tipărește după stenogramă

TELEGRAMĂ CĂTRE COMANDANTUL-ŞEF
I. I. VAŢETIS

Comandantului-şef Vaţetis

29/XI

Pe măsură ce trupele noastre înaintază în vest şi în Ucraina, se creează guverne sovietice regionale provizorii, menite să întărească Societele locale. Această împrejurare prezintă avantajul că ia şoviniştilor din Ucraina, Lituania, Letonia şi Estonia posibilitatea de a califica drept ocupaţie înaintarea unităţilor noastre şi creează o atmosferă favorabilă pentru continuarea înaintării trupelor noastre. Fără această împrejurare trupele noastre ar fi puse într-o situaţie imposibilă în regiunile ocupate, şi populaţia nu le-ar întâmpina ca pe nişte eliberatori. De aceea vă rugăm să daţi comandanţilor respectivelor unităţi militare dispoziţia ca trupele noastre să sprijine prin toate mijloacele guvernele sovietice provizorii din Letonia, Estonia, Ucraina şi Lituania, dar, bineînţeles, numai guvernele sovietice.

Lenin

Scris la 29 noiembrie 1918

*Publicat pentru prima oară în 1942,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXIV*

*Se tipăreşte după textul scris
de mina lui I. V. Stalin
şi completat de V. I. Lenin*

REVOLUȚIA PROLETARĂ ȘI RENEGATUL KAUTSKY ⁹⁵

*Scris în octombrie — nu mai
târziu de 10 noiembrie 1918 ;
anexa II — după 10 noiembrie 1918*

*Publicat în volum în 1918,
în editura „Kommunist”, Moscova*

*Se tipărește după textul cărții,
confruntat cu manuscrisul*

Ленин
Російская Коммунистическая Партия (большевиковъ).

Пролетаріи всѣхъ странъ, соединяйтесь!

Н. Ленинъ (Вл. Ульяновъ).

**ПРОЛЕТАРСКАЯ
РЕВОЛЮЦІЯ
И РЕНЕГАТЪ КАУТСКІЙ.**

Цена 3 руб.



Книгоиздательство „КОММУНИСТЪ“.

МОСКВА:

ПЕТРОГРАДЪ:

1) Сретенка (уг. Рыбникова пер.), д. 8.
Тел. 4-70-48; 3-15-00.

1) Поварской пер., д. № 2, кв. 9 и 10.
Тел. 2-27-42.

2) 2-ой домъ Советовъ, Театр. пл.

2) Литейный проспектъ, д. 48.

1918.

Coperta cărții „Revoluția proletară și renegatul Kautsky”
cu însemnări făcute de V. I. Lenin.

Micșorat

PREFAȚĂ

Broșura lui Kautsky „Dictatura proletariatului“, recent apărută la Viena (Wien, 1918, Ignaz Brand, 63 p.), este un exemplu care ilustrează cât se poate de grăitor arhi-rușinosul faliment total al Internaționalei a II-a, despre care vorbesc de mult toți socialiștii cinstiți din toate țările. Problema revoluției proletare se pune acum în mod practic la ordinea zilei într-o serie întregă de state. De aceea este necesară o analiză a sofismelor de renegeat ale lui Kautsky și a totalei lui deziceri de marxism.

Mai întâi însă trebuie să subliniem că încă de la începutul războiului, autorul acestor rînduri a atras nu o dată atenția asupra faptului că Kautsky a rupt-o cu marxismul. O serie de articole publicate în 1914—1916 în străinătate, în ziarul „Soțial-Demokrat“⁹⁶ și în revista „Kommunist“⁹⁷, au fost consacrate acestei chestiuni. Respectivele articole au apărut în culegerea: G. Zinoviev și N. Lenin, „Împotriva curentului“, Petrograd, 1918 (550 p.), editată de Sovietul din Petrograd. Într-o broșură apărută la Geneva în 1915 și tradusă tot atunci în limbile germană și franceză⁹⁸ scriam despre „kautskism“ :

„Kautsky, cea mai mare somitate a Internaționalei a II-a, oferă un exemplu cât se poate de tipic și de grăitor al felului în care recunoașterea în vorbe a marxismului a dus în fapt la transformarea lui în «struvism» sau în «brentanism» (adică într-o doctrină burghezo-liberală care recunoaște o luptă «de clasă» nerevoluționară a pro-

letariatului, idee care a fost deosebit de pregnant formulată de autorul rus Struve și de economistul german Brentano). Același lucru se vede și din exemplul lui Plehanov. Prin sofisme vădite, marxismul este golit de conținutul său viu, revoluționar; se recunoaște *totul* din marxism, *în afară de* mijloacele revoluționare de luptă, de propagarea și pregătirea acestora, de educarea maselor tocmai în această direcție. Kautsky «împacă» în mod neprincipial ideea fundamentală a social-șovinismului — admiterea apărării patriei în războiul actual — cu concesiile diplomatice făcute, de ochii lumii, celor de stînga prin abținerea de la votarea creditelor, prin adoptarea în vorbe a unei atitudini opoziționiste etc. Kautsky, care în 1909 a scris o carte întreagă despre apropierea unei epoci a revoluțiilor și despre legătura dintre război și revoluție, Kautsky, care în 1912 a semnat Manifestul de la Basel⁹⁹ cu privire la folosirea în scopuri revoluționare a războiului care se apropie, astăzi nu știe cum să mai justifice și să prezinte în culori mai frumoase social-șovinismul și, la fel ca Plehanov, se alătură burgheziei pentru a-și bate joc de orice planuri de revoluție, de orice pas în direcția unei lupte revoluționare fățișe.

Clasa muncitoare nu-și poate îndeplini rolul revoluționar mondial dacă nu duce un război necruțător împotriva acestei atitudini de renegare, împotriva acestei lipse de caracter, împotriva acestui servilism în fața oportunismului și împotriva acestei nemaipomenite vulgarizări teoretice a marxismului. Kautskismul nu este ceva întîmplător, ci produsul social al contradicțiilor Internaționalei a II-a, o îmbinare a fidelității față de marxism în vorbă cu subordonarea față de oportunism în fapt“ (G. Zinoviev și N. Lenin : „Socialismul și războiul“, Geneva, 1915, p. 13—14).

Apoi, în cartea „Imperialismul, cea mai nouă etapă a capitalismului“*, scrisă în 1916 (și apărută la Petrograd în 1917), am analizat amănunțit falsitatea teoretică a tuturor raționamentelor lui Kautsky cu privire la imperialism. Am reprodus acolo definiția dată de Kautsky

* Vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 27, București Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 307—432. — Nota red.

imperialismului : „Imperialismul este un produs al capitalismului industrial care a atins un grad înalt de dezvoltare. El constă în tendința fiecărei națiuni capitaliste industriale de a-și anexa sau subordona regiuni *agrare* (subliniat de Kautsky) din ce în ce mai mari, indiferent de națiunile care populează aceste teritorii“. Am arătat cât de greșită este această definiție și că este în așa fel „adaptată“, încât să ajute la estomparea celor mai adânci contradicții ale imperialismului, precum și la o împăcare cu oportunismul. Am dat apoi o definiție proprie a imperialismului : „Imperialismul este capitalismul ajuns în stadiul de dezvoltare în care s-a statornicit dominația monopolurilor și a capitalului financiar, când a căpătat o însemnătate deosebit de mare exportul de capital, a început împărțirea lumii între trusturile internaționale și a luat sfârșit împărțirea întregului teritoriu al globului între cele mai mari țări capitaliste“. Am arătat de asemenea că critica kautskistă a imperialismului nu este nici măcar la nivelul criticii lui burgheze, filistine.

În sfârșit, în august și septembrie 1917, adică înainte de revoluția proletară din Rusia (25 octombrie — 7 noiembrie — 1917), am scris broșura „Statul și revoluția. Învățătura marxismului despre stat și sarcinile proletariatului în revoluție“*, care a apărut la Petrograd la începutul anului 1918, lucrare în care, în capitolul al VI-lea, intitulat „Vulgarizarea marxismului de către oportuniști“, am acordat o deosebită atenție lui Kautsky, demonstrând că el a denaturat complet învățătura lui Marx, a falsificat-o în spiritul oportunismului, „a recunoscut revoluția în vorbe și a renunțat la revoluție în fapte“.

În fond, greșcala teoretică fundamentală a lui Kautsky în broșura sa despre dictatura proletariatului constă tocmai în acele denaturări oportuniste ale învățăturii lui Marx despre stat pe care le-am analizat amănunțit în broșura mea „Statul și revoluția“.

* Vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 33 București Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 273—372. — Nota red.

Aceste observații preliminare erau necesare, deoarece ele dovedesc că eu l-am acuzat fățiș pe Kautsky de renegare cu *mult înainte* ca bolșevicii să fi luat puterea de stat și ca el să-i fi condamnat pentru asta.

CUM L-A TRANSFORMAT KAUTSKY PE MARX
ÎNTR-UN LIBERAL DE DUZINĂ

Problema fundamentală tratată de Kautsky în broșura sa este aceea a conținutului esențial al revoluției proletare, și anume problema dictaturii proletariatului. Este o problemă care are o importanță deosebit de mare pentru toate țările, îndeosebi pentru cele înaintate și mai ales pentru cele beligerante, în special în momentul de față. Se poate spune fără exagerare că aceasta este problema principală a întregii lupte de clasă a proletariatului. De aceea este necesar să ne oprim cu atenție asupra ei.

Kautsky pune problema în felul următor: „Opoziția dintre cele două orientări socialiste“ (adică a bolșevicilor și a nebolșevicilor) este „opoziția dintre două metode radical diferite: metoda *democratică* și cea *dictatorială*“ (p. 3).

Remarcăm în treacăt că, numind socialiști pe nebolșevicii din Rusia, adică pe menșevici și pe eseri, Kautsky se călăuzește după *denumirea* lor, adică după o vorbă, și nu după *locul real* pe care aceștia îl ocupă în lupta proletariatului împotriva burgheziei. Superbă manieră de a înțelege și de a aplica marxismul! Despre aceasta însă vom vorbi amănunțit mai încolo.

Deocamdată trebuie să ne ocupăm de ceea ce este esențial, și anume de marea descoperire a lui Kautsky că există „o opoziție radicală“ între „metoda democratică și cea dictatorială“. Acesta este miezul problemei. La aceasta se rezumă în esență toată broșura lui Kautsky. Și asta constituie o confuzie teoretică atât de monstruoasă, o renegare atât de totală a marxismului, încât nu ne rămîne decît să recunoaștem că Kautsky l-a întrecut cu mult pe Bernstein.

Problema dictaturii proletariatului este problema raportului dintre statul proletar și statul burghez, dintre

democrația proletară și democrația burgheză. S-ar părea că e clar ca lumina zilei. Dar Kautsky, asemenea unui profesor de liceu care s-a anchilozat în repetarea manualelor de istorie, se întoarce încăpățânat cu spatele la secolul al XX-lea și cu fața la secolul al XVIII-lea, mestecînd și rumegînd pentru a suta oară, într-o manieră nespuse de plicticoasă, într-o serie întregă de paragrafe, idei arhirăsuflăte despre raportul dintre democrația burgheză, de o parte, și absolutism și evul mediu, de altă parte !

Într-adevăr, parcă ar rumega în somn un burete !

Dar asta înseamnă pur și simplu să nu înțelegi despre ce e vorba aici. Sforțările lui Kautsky de a prezenta lucrurile în așa fel ca și cum ar exista oameni care propovăduiesc „disprețul față de democrație“ (p. 11) etc. stîrnesc doar zîmbete. Cu asemenea nimicuri este Kautsky nevoit să disimuleze și să încurce problema, căci el o pune în maniera liberală, vorbind despre democrație în general și nu despre democrația *burgheză*; el evită chiar această noțiune precisă, de clasă, străduindu-se să vorbească despre democrația „presocialistă“. Flecarul nostru a umplut aproape o treime din această broșură, 20 de pagini din 63, cu o pălăvrăgeală care este într-un total pe placul burgheziei, deoarece echivalează cu o prezentare în culori mai frumoase a democrației burgheze și estompează problema revoluției proletare.

Dar broșura lui Kautsky este totuși intitulată „Dictatura proletariatului“. Este îndeobște cunoscut că tocmai aceasta este *esența* învățaturii lui Marx. *De aceea*, după toată pălăvrăgeala sa în afara temei, Kautsky *a trebuit* să citeze cuvintele lui Marx despre dictatura proletariatului.

Cum le-a citat „marxistul“ Kautsky, asta e o adevărată comedie ! Ascultați :

„Această concepție“ (în care Kautsky vede dispreț față de democrație) „se sprijină pe un singur cuvînt al lui Karl Marx“ — textual așa se spune la p. 20. Iar la p. 60 această afirmație este repetată chiar în următoarea formulare : (bolșevicii) „și-au adus aminte la timp de cuvîntul“ (textual !! des Wörtchens) „despre dictatura pro-

letariatului, folosit o dată de Marx, în 1875, într-o scrisoare“.

Iată acest „cuvințel“ al lui Marx :

„Între societatea capitalistă și cea comunistă se află perioada transformării revoluționare a celei dintâi în cea de-a doua. Acestei perioade îi corespunde și o perioadă de tranziție politică, al cărei stat nu poate fi altul decât dictatura revoluționară a proletariatului“¹⁰⁰.

În primul rînd, a numi această celebră teză a lui Marx, care rezumă întreaga lui învățătură revoluționară, „un singur cuvînt“ sau chiar „un cuvințel“ înseamnă a-ți bate joc de marxism, înseamnă a-l renega în întregime. Nu trebuie să uităm că Kautsky îl știe pe Marx aproape pe de rost, că, judecînd după toate scrierile lui Kautsky, el are la masa de scris sau în capul său o serie de sertărașe în care tot ce a scris Marx este rînduit cît se poate de ordonat și de comod pentru citare. Kautsky *nu poate să nu știe* că atît în scrisorile lor cît și în lucrările lor publicate, atît Marx cît și Engels au vorbit *în repetate rînduri* despre dictatura proletariatului și înainte și, mai ales, după Comună. Kautsky nu poate să nu știe că formula : „dictatura proletariatului“ nu este decît o expresie, istoricește mai concretă și științific mai exactă, a sarcinii proletariatului de „a sfărîma“ mașina de stat burgheză, sarcină despre care atît Marx cît și Engels, ținînd seama de experiența revoluțiilor din 1848 și, într-o măsură și mai mare, a celei din 1871, au vorbit de la 1852 pînă la 1891, *timp de patruzeci de ani*.

Cum se explică această monstruoasă denaturare a marxismului de către Kautsky, acest bucher întru marxism ? Dacă e să vorbim despre bazele filozofice ale acestui fenomen, totul se rezumă la substituirea dialecticii prin eclecticism și sofistică. Kautsky este mare meșter în astfel de substituiri. Dacă e să vorbim din punctul de vedere al politicii practice, totul se reduce la slugărnicie față de oportuniști, adică, în ultimă analiză, față de burghezie. Progresînd tot mai rapid de la începutul războiului, Kautsky a atins virtuozitatea în arta de a fi marxist în vorbe și slugă a burgheziei în fapt.

De acest lucru te convingi și mai mult atunci când analizezi felul meșteșugit în care „a tălmăcit” Kautsky „cuvîntul” lui Marx despre dictatura proletariatului. Ascultați :

„Din păcate, Marx a omis să arate mai amănunțit cum își închipuie el această dictatură...” (Este o frază de renegat pe de-a-ntregul falsă, căci în realitate Marx și Engels au dat o serie de indicații cât se poate de amănunțite, pe care bucherul nostru întru marxism le ocolește cu bună știință.) „...Literal, cuvîntul dictatură înseamnă suprimarea democrației. Dar, bineînțeles, luat în sensul său literal, acest cuvînt înseamnă și puterea absolută a unei singure persoane, a cărei voință nu este îngrădită de nici o lege. O putere absolută care se deosebește de despotism prin aceea că este concepută nu ca o instituție permanentă de stat, ci ca o măsură tranzitorie impusă de necesitate.

Expresia «dictatura proletariatului», deci nu dictatura unei persoane, ci dictatura unei clase, exclude din capul locului ideea că Marx a avut aici în vedere dictatura în înțelesul literal al cuvîntului.

El a vorbit aici nu *despre forma de guvernămînt*, ci despre o *stare* care trebuie să survină în mod necesar pretutindeni unde proletariatul a cucerit puterea politică. Că Marx n-a avut în vedere aici forma de guvernămînt se vede chiar și numai din faptul că el considera că în Anglia și în America trecerea poate fi înfăptuită în mod pașnic, deci pe cale democratică” (p. 20).

Am reprodus într-adins în întregime acest raționament, pentru ca cititorul să poată vedea clar cu ce procedee operează „teoreticianul” Kautsky.

Kautsky a preferat să abordeze problema în așa fel încît să înceapă cu definiția „cuvîntului” dictatură.

Foarte bine. Este dreptul sfînt al fiecăruia să abordeze o problemă în felul preferat de el. Numai că trebuie să deosebim modul serios și cinstit de a aborda o problemă de cel necinstit. Cine vrea să trateze serios lucrurile în cadrul acestui mod de a aborda problema, acela trebuie să dea propria sa *definiție* respectivului „cuvînt”. Atunci problema ar fi pusă clar și deschis. Kautsky însă nu face așa. „Literal — scrie el —, cuvîntul dictatură înseamnă suprimarea democrației”.

În primul rînd, asta nu este o definiție. Dacă el, Kautsky, preferă să se eschiveze de la o definiție a noțiunii de dictatură, la ce i-a trebuit să aleagă acest mod de a aborda problema ?

În al doilea rînd, asta e ceva vădit greșit. E firesc ca un liberal să vorbească despre „democrație“ în general. Un marxist însă nu va uita niciodată să pună întrebarea : „pentru care clasă ?“ Oricine știe, de pildă, — și „istoricul“ Kautsky știe și el — că răscoalele sclavilor din antichitate sau chiar frămîntările puternice din rîndurile lor făceau să iasă îndată la iveală esența statului antic ca o *dictatură a stăpînilor de sclavi*. Dar suprima oare această dictatură democrația în rîndurile stăpînilor de sclavi, democrația *pentru ei*? Toată lumea știe că nu.

„Marxistul“ Kautsky a spus o prostie nemaipomenită și un neadevăr, pentru că „a uitat“ lupta de clasă...

Pentru a transforma afirmația liberală și falsă făcută de Kautsky într-una marxistă și adevărată trebuie spus : dictatura nu înseamnă neapărat suprimarea democrației pentru clasa care exercită această dictatură asupra altor clase, dar înseamnă neapărat suprimarea democrației (sau o extrem de substanțială limitare a ei, ceea ce este tot o formă de suprimare) pentru clasa asupra căreia sau împotriva căreia se exercită dictatura.

Dar oricît de adevărată este această afirmație, ea nu conține o definiție a dictaturii.

Să examinăm următoarea frază a lui Kautsky :

„...Dar, bineînțeles, luat în sensul său literal, acest cuvînt înseamnă și puterea absolută a unei singure persoane, a cărei voință nu este îngrădită de nici o lege...”

Asemenea unui cățeluș orb care își vîră la întîmplare nasul ba într-un loc, ba într-altul, Kautsky a dat aici din întîmplare peste o idee justă (și anume că dictatura este o putere care nu este îngrădită de nici o lege), dar *n-a dat totuși* definiția dictaturii și, în afară de aceasta, a spus un neadevăr istoric vădit, anume că dictatura ar însemna puterea unei singure persoane. Această afirmație nu este exactă nici din punct de vedere gramatical, căci dictatura poate fi exercitată și de un grup restrîns de persoane, și de o oligarhie, și de o clasă etc.

În continuare, Kautsky arată deosebirea dintre dictatură și despotism, dar, deși afirmația lui este vădit greșită, nu ne vom opri asupra ei, întrucît n-are nici

o legătură cu problema care ne interesează. Este cunoscută înclinația lui Kautsky de a se întoarce de la secolul al XX-lea la secolul al XVIII-lea, iar de la secolul al XVIII-lea la epoca antică, și noi sperăm că, după ce-și va fi instaurat dictatura, proletariatul german va ține seama de această înclinație a lui Kautsky și îi va da, să zicem, un post de profesor de istorie antică la un liceu. Să recurgi la speculații sterpe pe tema despotismului pentru a te eschiva să dai o definiție dictaturii proletariatului este sau o prostie dintre cele mai mari, sau o șarlatanie prea puțin iscusită.

Vedem, așadar, că, propunându-și să vorbească despre dictatură, Kautsky a înșirat multe neadevăruri notorii, dar n-a dat nici o definiție! El ar fi putut, fără a se bizui pe aptitudinile sale intelectuale, să recurgă la memoria sa și să scoată din „sertărașe“ toate cazurile în care Marx vorbește despre dictatură. Ar fi obținut de bună seamă fie următoarea definiție, fie una care în fond ar coincide cu ea :

Dictatura este o putere care se sprijină nemijlocit pe violență și care nu este îngrădită de nici o lege.

Dictatura revoluționară a proletariatului este o putere cucerită prin violența exercitată de proletariat asupra burgheziei și sprijinită pe această violență, putere neîngrădită de nici o lege.

Și acest adevăr simplu, clar ca lumina zilei pentru orice muncitor conștient (reprezentant al masei, și nu al păturii de sus a canaliilor mic-burgheze cumpărate de capitaliști, pe care o alcătuiesc social-imperialiștii din toate țările), acest adevăr evident pentru orice reprezentant al celor exploatați, al celor care luptă pentru eliberarea lor, acest adevăr incontestabil pentru orice marxist trebuie „smuls prin luptă“ preasavantului domn Kautsky! Cum se explică aceasta? Prin spiritul de slugărnicie de care s-au pătruns conducătorii Internaționalei a II-a, deveniți sicofanți odioși în slujba burgheziei.

Kautsky recurge mai întâi la un truc, făcând afirmația vădit absurdă că, luat în sensul său literal, cuvântul dictatură înseamnă dictatura unei singure persoane, iar apoi — pe baza acestui truc! — declară că la Marx,

„așadar“, cuvintele cu privire la dictatura unei clase *nu* trebuie luate în sensul lor literal (ci în sensul că dictatura nu înseamnă violență revoluționară, ci cucerirea „pașnică“ a majorității în condițiile „democrației“ — notați bine — burgheze).

Trebuie să facem distincție, pretinde el, între noțiunea de „stare“ și aceea de „formă de guvernământ“. O distincție uimitor de fină, tot atât de fină ca și aceea dintre „starea“ de prostie a unui om care judecă neinteligent și „forma“ prostiilor sale.

Lui Kautsky îi trebuie să prezinte dictatura drept o „stare de dominație“ (această expresie el o întrebuițează textual chiar în pagina următoare, p. 21), căci atunci *dispare violența revoluționară, dispare revoluția violentă*. „Starea de dominație“ este o stare în care poate să existe orice majoritate în condițiile... „democrației“! Cu ajutorul acestui truc șarlatanesc, *revoluția dispare* în chip fericit.

Dar șarlatania este prea grosolană, și ea nu-l va salva pe Kautsky. Nu poți ascunde că dictatura presupune și înseamnă „o stare“ de *violență revoluționară* — neplăcută pentru renegați — exercitată de o clasă asupra alteia, așa cum „nu poți ascunde sula în sac“. Absurditatea distincției dintre noțiunea de „stare“ și aceea de „formă de guvernământ“ iese la iveală. Este culmea prostiei să vorbești aici despre forma de guvernământ, căci orice copil știe că monarhia și republica sînt forme de guvernământ diferite. Domnului Kautsky trebuie să i se demonstreze că în capitalism *amîndouă* aceste forme de guvernământ, ca și toate „formele de guvernământ“ intermediare, nu sînt decît varietăți *de stat burghez*, adică *de dictatură a burgheziei*.

În sfîrșit, a vorbi despre forma de guvernământ înseamnă să procedezi la o falsificare nu numai prostească, ci și grosolană, a ideii lui Marx, care vorbește aici cît se poate de clar despre forma sau tipul de *stat*, iar nu despre forma de guvernământ.

Revoluția proletară este imposibilă fără sfărîmarea prin violență a mașinii de stat burgheze și fără înlocuirea

ei cu una *nouă*, care, după cum spune Engels, „nu mai este un stat în sensul propriu al cuvântului“¹⁰¹.

Lui Kautsky însă îi trebuie să disimuleze și să denatureze toate aceste lucruri, — așa cere poziția lui de renegat.

Priviți la ce jalnice subterfugii recurge el.

Primul subterfugiu : „...Că Marx n-a avut în vedere aici forma de guvernământ se vede chiar și numai din faptul că el considera că în Anglia și în America este posibilă o trecere pașnică, adică pe cale democratică...”

Forma de guvernământ n-are nici o legătură cu problema în discuție, căci există monarhii care nu sînt tipice pentru *statul* burghez, de pildă acelea care se caracterizează prin lipsa de militarism, și există republici tipice din acest punct de vedere, adică cu militarism și birocrație. Este un fapt istoric și politic îndeobște cunoscut, și Kautsky nu va reuși să-l falsifice.

Dacă ar fi vrut să raționeze în mod serios și cinstit, Kautsky s-ar fi întreat : există oare legi istorice care se referă la revoluție și care nu cunosc excepții ? Răspunsul ar fi fost : nu, asemenea legi nu există. Asemenea legi au în vedere numai ceea ce este tipic, ceea ce Marx a desemnat odată prin cuvîntul „ideal“, în sensul de capitalism mijlociu, normal, tipic.

Mai departe. A existat în deceniul al 8-lea al secolului al XIX-lea ceva care făcea ca Anglia și America să constituie o excepție în această privință ? Necesitatea de a pune această întrebare este evidentă pentru oricine cunoaște cît de cît cerințele științei în domeniul problemelor istorice. A nu o pune înseamnă a falsifica știința, înseamnă a te juca de-a sofismele. Dacă însă punem această întrebare, răspunsul este neîndoielnic : dictatura revoluționară a proletariatului înseamnă *violență* împotriva burgheziei ; necesitatea acestei violențe este determinată în *special*, așa cum au explicat-o Marx și Engels în modul cel mai amănunțit și în repetate rînduri (îndeosebi în „Războiul civil din Franța“ și în prefața la această lucrare), de existența *militarismului și a birocrației*. Tocmai aceste instituții și tocmai în Anglia și în America, tocmai în deceniul al 8-lea al secolului al

XIX-lea — când Marx a făcut această observație — *nu există*. (Acum însă ele *există* și în Anglia, și în America.)

Kautsky este nevoit să recurgă literalmente la fiecare pas la șarlatanii pentru a-și camufla poziția de renegeat!

Și este demn de reținut că fără să vrea și-a dat el aici arama pe față scriind: „în mod pașnic, *adică pe cale democratică*“ !!

Când a dat definiția dictaturii, Kautsky s-a străduit din răspuțeri să ascundă cititorului trăsătura esențială a acestei noțiuni, și anume: *violența* revoluționară. Acum însă adevărul a ieșit la iveală: este vorba de opoziția dintre *revoluția pașnică* și *revoluția violentă*.

Acesta e miezul problemei. Toate subterfugiile, sofisme și falsificările șarlatanești îi sînt necesare lui Kautsky tocmai pentru a *ocoli* problema revoluției *violente*, pentru a disimula faptul că a renegeat-o, pentru a camufla trecerea sa de partea politicii muncitorești *liberale*, *adică* de partea burgheziei. Acesta e miezul problemei.

„Istoricul“ Kautsky falsifică cu atîta nerușinare istoria, încît „uită“ principalul: capitalismul premonopolist — care atinsese apogeul tocmai în deceniul al 8-lea al secolului al XIX-lea — se caracteriza, în virtutea particularităților sale *economice* fundamentale, care s-au manifestat deosebit de tipic în America și în Anglia, printr-o relativ mai mare dragoste de pace și de libertate, pe cînd imperialismul, *adică* capitalismul monopolist, care s-a maturizat definitiv abia în secolul al XX-lea, se caracterizează, în virtutea particularităților sale *economice* fundamentale, printr-o dragoste minimă de pace și de libertate și printr-o maximă dezvoltare generală a militarismului. „Ă nu observa“ această deosebire atunci cînd discuți cît de tipică sau de probabilă este revoluția pașnică sau violentă înseamnă a te coborî la nivelul celui mai ordinar lacheu al burgheziei.

Al doilea subterfugiu. Comuna din Paris a fost o dictatură a proletariatului, dar ea a fost aleasă prin vot *universal*, *adică* fără ca burghezia să fi fost lipsită de drepturile ei electorale, *adică* a fost aleasă în mod „*democratic*“. Și Kautsky triumfă: „...Dictatura prole-

tariatului era pentru Marx“ (sau după Marx) „o stare care decurge în mod necesar din democrația pură, dacă proletariatul constituie majoritatea“ (bei überwiegendem Proletariat, S.21).

Acest argument al lui Kautsky este atât de ilariant, încât te pune, zău, într-un adevărat embarrass de richesses (dificultate de alegere, creată de abundența... obiectiilor). În primul rând, se știe că floarea burgheziei, vîrfurile ei, statul ei major, fugiseră din Paris la Versailles. La Versailles se afla „socialistul“ Louis Blanc, ceea ce, între altele, arată falsitatea afirmației lui Kautsky că la Comună ar fi participat „toate curentele“ socialismului. Nu este oare ridicol să înfățișezi drept „democrație pură“ cu „vot universal“ împărțirea locuitorilor Parisului în două tabere beligerante, dintre care una concentrase toată burghezia politiceste activă, hotărîta de luptă?

În al doilea rând, Comuna lupta împotriva Versailles-ului ca guvern muncitoresc al Franței împotriva celui burghez. Ce caută aici „democrația pură“ și „votul universal“, din moment ce Parisul era acela care hotăra soarta Franței? Oare de la principiile și practica „democrației pure“ pornea Marx atunci cînd afirma că Comuna a comis o greșală neluînd în stăpînire banca ce aparținea întregii Franțe¹⁰²??

Se vede, zău, că Kautsky scrie într-o țară în care poliția interzice cetățenilor să rîdă „în grup“, altfel rîsetele l-ar fi ucis.

În al treilea rând, îmi voi permite respectuos să-i amintesc d-lui Kautsky, care cunoaște pe de rost scrierile lui Marx și Engels, următoarea apreciere asupra Comunei, făcută de Engels din punctul de vedere al... „democrației pure“ :

„Au văzut oare vreodată acești domni“ (antiautoritariști) „o revoluție? O revoluție este, fără îndoială, lucrul cel mai autoritar posibil. Revoluția este actul prin care o parte din populație impune voința ei celeilalte părți cu ajutorul puștilor, baionetelor și tunurilor, deci cu ajutorul celor mai autoritare mijloace; iar dacă partidul victorios nu vrea ca lupta lui să fi fost zadarnică, trebuie să-și mențină dominația prin frica pe care armele sale

o inspiră reacționarilor. S-ar fi menținut Comuna din Paris măcar o singură zi dacă ea nu ar fi recurs împotriva burgheziei la această autoritate a poporului înarmat? N-ar trebui oare, dimpotrivă, să i se reproșeze Comunei că nu a recurs în suficientă măsură la această autoritate?"¹⁰³.

Poftim „democrație pură“ ! Cum l-ar mai fi ridiculizat Engels pe banalul mic-burghez și „social-democrat“ (în sensul francez din perioada 1840—1850 și în sensul general-european din perioada 1914—1918) căruia i-ar fi trecut prin minte să vorbească în genere despre „democrație pură“ într-o societate împărțită în clase !

Destul însă. E cu neputință să enumeri toate absurditățile pe care le debitează Kautsky, căci la el fiecare frază este literalmente îmbibată de spiritul renegării.

Marx și Engels au analizat cât se poate de amănunțit Comuna din Paris și au arătat că meritul ei este acela de a fi încercat să distrugă, să sfărîme „mașina de stat așa cum este“¹⁰⁴. Marx și Engels au atribuit acestei concluzii o importanță atât de mare, încît în 1872 au introdus *numai* această modificare în programul, „învechit“ (pe alocuri), al „Manifestului Comunist“¹⁰⁵. Marx și Engels au arătat că Comuna a desființat armata și birocrația, a desființat *parlamentarismul*, a distrus această „excreșcență parazită care este statul“ etc. ; iar prea înțeleptul Kautsky, punîndu-și scufia de noapte, repetă ceea ce au spus de mii de ori profesorii liberali — basmele despre „democrația pură“.

Nu degeaba a spus Rosa Luxemburg, la 4 august 1914, că social-democrația germană este astăzi un *hoit împuțit*.

Al treilea subterfugiu. „Dacă vorbim despre dictatură ca formă de guvernămînt, nu putem vorbi despre dictatura unei clase. Căci o clasă, după cum am mai spus, poate numai să domine, dar nu să guverneze...“ „Organizațiile“ sau „partidele“ sînt acelea care guvernează.

Din confuzie în confuzie, domnule „maestru al confuziei“ ! Dictatura nu este „o formă de guvernămînt“, asta-i o absurditate ridicolă. Nici Marx nu vorbește despre „forma de guvernămînt“, ci despre forma sau tipul de *stat*. Asta este altceva, cu totul altceva. Este de

asemenea cu totul greșit să se spună că o clasă nu poate governa ; numai „un cretin parlamentar“, care nu vede nimic altceva decît parlamentul burghez și nu observă nimic altceva decît „partidele guvernamentale“, poate să spună o asemenea prostie. Orice țară europeană îi va arăta lui Kautsky exemple de guvernare a clasei ei dominante, de pildă a moșierilor în evul mediu, cu toate că nu erau suficient organizați.

În concluzie : Kautsky a denaturat în modul cel mai scandalos noțiunea de dictatură a proletariatului, transformîndu-l pe Marx într-un liberal de duzină, ceea ce denotă că în alunecarea sa el însuși a ajuns la nivelul unui liberal care înșiră platitudini despre „democrația pură“, căutînd să înfrumusețeze și să disimuleze conținutul de clasă al democrației burgheze și temîndu-se mai mult ca de orice de *violența revoluționară* a clasei asuprite. „Tălmăcind“ noțiunea de „dictatură revoluționară a proletariatului“ în așa fel încît să dispară *violența revoluționară* exercitată de clasa asuprită împotriva asupritorilor, Kautsky a bătut recordul mondial de denaturare liberală a învățăturii lui Marx. Renegatul Bernstein s-a dovedit a fi un biet cățeluș în comparație cu renegatul Kautsky.

DEMOCRAȚIE BURGHEZĂ ȘI DEMOCRAȚIE PROLETARĂ

Problema pe care Kautsky a încurcat-o într-un hal fără seamăn se prezintă în realitate astfel :

Este clar că, dacă nu vrei să-ți bați joc de bunul-simț și de istorie, nu poți vorbi de „democrație pură“ atîta timp cît există clase diferite, dar poți vorbi numai de democrație de clasă. (În paranteză fie spus, „democrația pură“ nu este numai o frază care denotă *ignoranță* și care arată că acela care o folosește nu înțelege nici lupta de clasă și nici esența statului, ci este și o frază complet lipsită de conținut, căci în societatea comunistă democrația, regenerîndu-se și devenind o deprindere, va dispărea treptat, dar nu va fi niciodată democrație „pură“).

„Democrația pură“ este fraza mincinoasă a unui liberal care caută să-i prostească pe muncitori. Istoria cunoaște democrația burgheză, care ia locul feudalismului, și democrația proletară, care ia locul democrației burgheze.

Zecile de pagini pe care Kautsky le consacră „demonstrării“ adevărului că democrația burgheză reprezintă un progres față de rînduielile medievale și că proletariatul trebuie neapărat s-o folosească în lupta lui împotriva burgheziei nu sînt decît o pălăvrăgeală liberală menită să-i prostească pe muncitori. Aceasta este un truism nu numai într-o țară cultă ca Germania, ci și într-o țară incultă ca Rusia. Kautsky aruncă pur și simplu praf „savant“ în ochii muncitorilor, vorbind pe un ton grav atît despre Weitling, cît și despre iezuiții din Paraguay și despre multe altele, *pentru a ocoli esența burgheză* a democrației actuale, adică a celei *capitaliste*.

Kautsky ia din marxism ceea ce este acceptabil pentru liberali, pentru burghezie (critica rînduielilor medievale, rolul istoric progresist al capitalismului în general și al democrației capitaliste în particular) și șterge din marxism, trece sub tăcere, estompează ceea ce *nu e acceptabil* pentru burghezie (violența revoluționară a proletariatului împotriva burgheziei, în scopul desființării acesteia). Tocmai de aceea Kautsky se dovedește a fi inevitabil, în virtutea poziției sale obiective și indiferent de convingerea sa subiectivă, un lacheu al burgheziei.

Reprezentînd un mare progres istoric în comparație cu rînduielile medievale, democrația burgheză rămîne întotdeauna — și în condițiile capitalismului nu poate să nu rămînă — îngustă, ciuntită, falsă, ipocrită, un rai pentru cei bogați, o capcană și o minciună pentru cei exploatați, pentru cei săraci. Acest adevăr, care reprezintă o parte componentă esențială a învățăturii marxiste, „marxistul“ Kautsky nu l-a înțeles. În această problemă fundamentală, Kautsky oferă burgheziei „lucruri plăcute“ în locul unei critici științifice a condițiilor care fac din orice democrație burgheză o democrație pentru cei bogați.

Să amintim mai întâi preaînvățatului domn Kautsky acele afirmații teoretice ale lui Marx și Engels pe care — spre rușinea sa — bucherul nostru le-a „uitat“ (spre a fi pe placul burgheziei), iar apoi vom explica lucrurile cât mai pe înțelesul tuturor.

Nu numai statul antic și cel feudal, ci și „statul reprezentativ modern este instrumentul de exploatare a muncii salariate de către capital“ (Engels, în lucrarea sa despre stat)¹⁰⁶. „Întrucît statul nu este decît o instituție vremelnică, folosită în luptă, în revoluție, pentru a reprimă prin violență pe adversari, este o curată absurditate să se vorbească de statul popular liber : cîtă vreme proletariatul mai *folosește* statul, el îl folosește nu în interesul libertății, ci în vederea reprimării dușmanilor săi, și de îndată ce poate fi vorba de libertate, statul ca atare încetează să mai existe“ (Engels în scrisoarea sa către Bebel din 28.III.1875)¹⁰⁷. „Statul nu este altceva decît o mașină pentru reprimarea unei clase de către altă clasă, în republica democratică nu mai puțin ca în monarhie“ (Engels în prefața la „Războiul civil“ de Marx)¹⁰⁸. Votul universal „este astfel un criteriu al maturității clasei muncitoare. *Mai mult nu poate da și nu va da niciodată în statul actual*“ (Engels în lucrarea sa despre stat)¹⁰⁹. Domnul Kautsky rumegă într-o manieră extrem de plictisitoare prima parte a acestei teze, acceptabile pentru burghezie. Partea a doua, pe care am subliniat-o și care nu e acceptabilă pentru burghezie, renegatul Kautsky o trece sub tăcere !). „Comuna trebuia să fie nu un organism parlamentar, ci un organism activ, atît executiv cît și legislativ... În loc să hotărască o dată la trei sau la șase ani care membru al clasei dominante să reprezinte și să calce în picioare (ver- und zertreten) poporul în parlament, votul universal urma să servească poporului, constituit în comune, pentru a-și alege muncitorii, supra-veghetorii și contabilii, așa cum votul individual servește oricărui alt patron să și-i aleagă pentru întreprinderea lui“ (Marx în lucrarea sa despre Comuna din Paris : „Războiul civil din Franța“)¹¹⁰.

Fiecare din aceste teze, pe care preaînvățatul domn Kautsky le cunoaște foarte bine, constituie o palmă pe

obrazul lui și demască întreaga sa renegare. În toată broșura lui Kautsky nu veți găsi nici pic de înțelegere a acestor adevăruri. Întregul ei conținut este o batjocură la adresa marxismului!

Luați legile fundamentale ale statelor moderne sau felul în care sînt ele guvernate, luați libertatea întrunirilor și a presei sau „egalitatea cetățenilor în fața legii“, — și veți vedea la fiecare pas ipocrizia democrației burgheze, pe care orice muncitor cinstit și conștient o cunoaște foarte bine. Nu există stat, oricît de democratic ar fi el, în constituția căruia să nu găsești tot felul de rezerve și porțițe care asigură burgheziei posibilitatea de a folosi armata împotriva muncitorilor, de a introduce starea de asediu etc. „în caz de încălcare a ordinii“, — dar în realitate în cazul cînd clasa exploatată „încalcă“ rînduielele sclaviei sale și încearcă să se comporte altfel decît sclavii. Kautsky înfrumusețează fără pic de rușine democrația burgheză, trecînd sub tăcere ceea ce întreprind burghezii cei mai democrați și mai republicani din America și din Elveția, de pildă, împotriva muncitorilor greviști.

O, înțeleptul și eruditul Kautsky trece sub tăcere aceste lucruri! Acest erudit om politic nu înțelege că a trece sub tăcere asemenea lucruri înseamnă a comite o mîrșăvie. El preferă să povestească muncitorilor basme pe tema că democrația înseamnă „ocrotirea minorității“. E de necrezut, dar așa e! În vara anului 1918 de la nașterea lui Hristos, în al cincilea an al măcelului imperialist mondial și al sugrumării minorităților internaționale (adică a acelor care n-au trădat josnic socialismul, cum au făcut-o alde Renaudel și Longuet, Scheidemann și Kautsky, Henderson și Webb etc.) în toate „democrațiile“ lumii, eruditul domn Kautsky înalță mieroase imnuri de slavă „ocrotirii minorității“. Doritorii le pot citi în pagina 15 din broșura lui Kautsky. Iar în pagina 16 acest erudit... individ vă va povesti despre whiggii și toryii¹¹¹ din Anglia secolului al XVIII-lea!

O, erudiție! O, rafinată slugărnice față de burghezie! O, manieră civilizată de a se tîrî pe burtă în fața capitaliștilor și de a le linge cizmele! Dacă aș fi Krupp sau

Scheidemann, Clemenceau sau Renaudel, i-aș plăti d-lui Kautsky milioane, l-aș răsplăti cu sărutări de Iudă, l-aș lăuda în fața muncitorilor, aș recomanda „unitatea socialismului” cu oameni atît de „onorabili” cum e Kautsky. A scrie broșuri împotriva dictaturii proletariatului, a povesti despre whigii și toryi din Anglia secolului al XVIII-lea, a susține că democrația înseamnă „ocrotirea minorității” și a trece sub tăcere *pogromurile* împotriva internaționaliștilor în republica „democratică” americană, — nu sînt oare acestea servicii de lacheu aduse burgheziei ?

Eruditul domn Kautsky „a uitat” — din întîmplare, probabil... — un singur „amănunt”, și anume : că partidul dominant al democrației burgheze acordă ocrotirea minorității numai unui alt partid *burghez*, în timp ce proletariatului, în loc de „ocrotirea minorității”, îi sînt rezervate — în orice problemă *serioasă, profundă și fundamentală* — pogromurile și starea de asediu. Cu cît mai dezvoltată e democrația, cu atît mai aproape este ea de pogromuri sau de război civil la fiecare divergență politică profundă, periculoasă pentru burghezie. Această „lege” a democrației burgheze eruditul domn Kautsky ar putea s-o observe în evoluția afacerii Dreyfus¹¹² din Franța republicană, în linșarea negrilor și a internaționaliștilor în republica democratică americană, în exemplul Irlandei și al Ulsterului în Anglia democratică¹¹³, în prigonirea bolșevicilor și în organizarea de pogromuri împotriva lor, în aprilie 1917, în republica democratică rusă. Iau într-adins nu numai exemple din timpul războiului, ci și din perioada de pace care l-a precedat. Mierosul domn Kautsky preferă să închidă ochii asupra acestor fapte din secolul al XX-lea, povestind în schimb muncitorilor lucruri uimitor de noi, extrem de interesante, cît se poate de instructive și extraordinar de importante despre whigii și toryi din secolul al XVIII-lea.

Să luăm, de pildă, parlamentul burghez. Este oare de conceput ca eruditul Kautsky să nu fi auzit niciodată că bursa și bancherii își subordonează parlamentele burgheze într-o măsură *cu atît mai mare cu cît* democrația e mai puternic dezvoltată ? De aici nu rezultă că nu

trebuie folosit parlamentarismul burghez (și bolșevicii l-au folosit cu mai mult succes, cred, decît oricare alt partid din lume, căci în 1912—1914 am cucerit toate mandatele curiei muncitorești în alegerile pentru Duma a IV-a). Dar tot de aici rezultă că numai un liberal poate să uite *caracterul istoricește limitat și condiționat* al parlamentarismului burghez, așa cum îl uită Kautsky. Chiar și în cel mai democratic stat burghez masele asuprite se lovesc la fiecare pas de contradicția flagrantă dintre egalitatea *formală*, pe care o proclamă „democrația” capitaliștilor, și miile de îngrădiri și subterfugii *de fapt* care-i transformă pe proletari în *sclavi salariați*. Tocmai această contradicție deschide ochii maselor asupra putreziciunii, minciunii și ipocriziei capitalismului. Tocmai aceasta este contradicția pe care o dezvăluie mereu în fața maselor agitatorii și propagandiștii socialismului, *pentru a le pregăti* în vederea revoluției! Dar cînd era revoluțiilor *a început*, Kautsky i-a întors spatele și s-a apucat să cînte splendorile democrației burgheze *muribunde*.

Democrația proletară — una dintre formele căreia este Puterea sovietică — a dat un exemplu — fără precedent în lume — de dezvoltare și de lărgire a democrației tocmai pentru majoritatea uriașă a populației, pentru cei ce muncesc și sînt exploatați. A scrie o carte întregă despre democrație, așa cum a făcut Kautsky, care consacra două pagini dictaturii și zeci de pagini „democrației pure”, și *a nu observa* acest fapt înseamnă a denatura complet lucrurile, a le denatura în spirit liberal.

Să luăm politica externă. În nici o țară burgheză, nici chiar în cea mai democratică, ea nu se face pe față. Pretutindeni masele sînt înșelate, iar în Franța democratică, în Elveția, în America și în Anglia înșelătoria este de o sută de ori mai perfidă și mai rafinată decît în celelalte țări. Puterea sovietică a smuls în chip revoluționar vălul care acoperă politica externă. Kautsky n-a observat acest lucru; el l-a trecut sub tăcere, deși în epoca războaielor de jaf și a tratatelor secrete cu privire la „împărțirea sferelor de influență” (adică la împărțirea lumii de către tâlharii capitaliști) asta are o importanță *cardinală*, căci

de asta depinde problema păcii, problema vieții și morții a zeci de milioane de oameni.

Să luăm orînduirea de stat. Kautsky se agață de „chestiuni de amănunt“, se agață pînă și de faptul că (în Constituția sovietică) alegerile sînt „indirecte“, dar nu vede fondul problemei. El nu observă esența *de clasă* a aparatului de stat, a mașinii de stat. În democrația burgheză capitaliștii recurg la mii de manopere — care sînt cu atît mai abile și mai eficiente cu cît mai dezvoltată e democrația „pură“ — pentru a *împiedica* masele să participe la opera de guvernare, să beneficieze de libertatea întrunirilor și a presei etc. Puterea sovietică este *prima* în lume (strict vorbind, a doua, căci același lucru începuse să-l facă și Comuna din Paris) care *atrage* la opera de guvernare masele, și anume masele *exploatate*. Prin mii de stavile masele *sînt împiedicate* să-și trimită reprezentanții în parlamentul burghez (care în democrația burgheză nu are *niciodată* cuvîntul *hotărîtor* în problemele cele mai importante; în aceste probleme cuvîntul hotărîtor aparține bursei și băncilor), iar muncitorii știu și-și dau seama foarte bine, ei văd și simt că parlamentul burghez este o instituție *străină, un instrument de asuprire* a proletarilor de către burghezie, o instituție a clasei dușmane, a minorității exploatoare.

Sovietele sînt organizația nemijlocită a înseși maselor muncitoare și exploatate, care le *înlesnește* posibilitatea de a-și orîndui singure statul și de a-l conduce cum e mai bine. Tocmai avangarda celor ce muncesc și sînt exploatați, proletariatul de la orașe, se bucură în această privință de avantajul că, datorită întreprinderilor mari, el este mai unit decît restul populației; lui îi este cel mai ușor să aleagă și să controleze pe cei aleși. Organizația Sovietelor *înlesnește* în mod automat unirea tuturor celor ce muncesc și sînt exploatați în jurul avangărzii lor, proletariatul. Vechiul aparat burghez — birocrăția, privilegiile bogăției, ale educației burgheze, relațiilor etc. (aceste privilegii de fapt sînt cu atît mai felurite, cu cît democrația burgheză este mai dezvoltată), — toate acestea dispar în condițiile organizației Sovietelor. Libertatea presei încetează de a mai fi o ipocrizie, căci tipografiile

și hîrtia i se iau burgheziei. Același lucru se întîmplă și cu cele mai bune clădiri, cu palatele, cu vilele, cu casele moșierilor. Puterea sovietică a luat imediat din mîinile exploatatorilor mii și mii de asemenea clădiri dintre cele mai bune, făcînd astfel ca dreptul de întrunire — fără care democrația este o minciună — să devină pentru mase *de un milion de ori* mai „democratic“. Alegerile indirecte în Sovietele nelocale înlesnesc organizarea congreselor Sovietelor și fac ca *întregul* aparat să fie mai ieftin, mai mobil, mai accesibil muncitorilor și țăranilor, într-o perioadă cînd viața clocotește și cînd este necesar ca cetățenii să aibă cît mai rapid posibilitatea de a revoca pe un deputat local sau de a-l trimite la congresul general al Sovietelor.

Democrația proletară e *de un milion de ori* mai democratică decît oricare democrație burgheză; Puterea sovietică e de un milion de ori mai democratică decît cea mai democratică republică burgheză.

Și numai un om care s-a pus în mod conștient în slujba burgheziei sau care e politicește mort de-a binelea, pe care colbuitele tomuri burgheze îl împiedică să vadă viața reală și care este pe de-a-ntregul îmbibat de prejudecăți burghezo-democratice, transformîndu-se astfel în mod obiectiv într-un lacheu al burgheziei, a putut să nu observe acest lucru.

Numai un om care nu este în stare să *pună problema* din punctul de vedere al claselor *asuprite* a putut să nu observe acest lucru :

există oare printre țările burgheze cele mai democratice măcar una singură în care muncitorul *mijlociu, din masă, muncitorul agricol* mijlociu, din masă, sau în genere semiproletarul rural (adică reprezentantul masei *asuprite*, al majorității covîrșitoare a populației) să se bucure fie și de aproximativ aceeași *libertate* de a organiza întruniri în cele mai bune clădiri, de a dispune de marile tipografii și de cele mai bune depozite de hîrtie pentru a-și exprima ideile și pentru a-și apăra interesele, de a pune la conducerea și la „orînduirea“ statului oameni din propria sa clasă, ca în Rusia Sovietică ?

Ar fi ridicol să se creadă că domnul Kautsky ar putea găsi în vreo țară, dintr-o mie de muncitori și de muncitori agricoli informați, măcar unul care să aibă vreo îndoială asupra răspunsului la această întrebare. Aflînd din ziarele burgheze crîmpeie de recunoaștere a adevărului, muncitorii din lumea întreagă simpatizează instinctiv cu Republica sovietică tocmai pentru că văd în ea o întru-chipare a democrației *proletare*, a democrației pentru cei săraci, iar nu a democrației pentru cei bogați, cum este în realitate oricare democrație burgheză, chiar și cea mai bună.

Pe noi ne guvernează (și statul nostru îl „orînduiesc“) funcționari burghezi, parlamentari burghezi și judecători burghezi. Iată un adevăr simplu, evident și incontestabil pe care îl cunosc din propria lor experiență de viață și pe care îl simt zi de zi zeci și sute de milioane de oameni din clasele asuprite în toate țările burgheze, inclusiv cele mai democratice.

În Rusia însă aparatul birocratic a fost complet sfărîmat, fără a se lăsa piatră pe piatră din el, toți judecătorii vechi au fost alungați, parlamentul burghez a fost desființat, iar dreptul de a avea o reprezentanță *mult mai accesibilă* a fost dat tocmai muncitorilor și țăranilor, Sovietele *lor* au fost puse în locul funcționarilor sau deasupra lor, Sovietele *lor* au căpătat dreptul de a alege pe judecători. Chiar și numai acest fapt este de ajuns pentru ca toate clasele asuprite să vadă în Puterea sovietică, adică în această formă a dictaturii proletariatului, o putere de un milion de ori mai democratică decît cea mai democratică republică burgheză.

Kautsky nu înțelege acest adevăr atît de clar, atît de evident pentru orice muncitor, pentru că el „a uitat“, pentru că „s-a dezvățat“ să pună întrebarea : democrație *pentru care clasă?* El judecă din punctul de vedere al democrației „pure“ (adică fără clase ? sau în afara claselor ?). El argumentează ca Shylock : „o livră de carne“, și atîta tot. Egalitatea tuturor cetățenilor — altfel nu există democrație.

E cazul să-i punem eruditului Kautsky, „marxistului“ și „socialistului“ Kautsky, întrebarea :

poate exista egalitate între exploatat și exploatator ?

E monstruos, e de necrezut că trebuie să punem o asemenea întrebare atunci când analizăm cartea unui conducător ideologic al Internaționalei a II-a. Dar „dacă ai intrat în horă, trebuie să joci“. Dacă te-ai apucat să scrii despre Kautsky, trebuie să explici acestui erudit de ce nu poate fi egalitate între exploatator și exploatat.

POATE FI EGALITATE INTRE EXPLOATAT ȘI EXPLOATATOR ?

Kautsky judecă în felul următor :

(1) „Exploatatorii au format întotdeauna numai o mică minoritate a populației“ (p. 14 din broșura lui Kautsky).

Iată un adevăr incontestabil. Dar cum trebuie să judecăm pornind de la acest adevăr ? Se poate judeca în chip marxist, socialist, și atunci trebuie luat ca bază raportul dintre exploatați și exploatatori. Se poate judeca în chip liberal, burghezo-democratic, și atunci trebuie luat ca bază raportul dintre majoritate și minoritate.

Dacă judecăm în chip marxist, trebuie să spunem : exploatatorii transformă în mod inevitabil statul (și aici este vorba de democrație, adică de una dintre formele de stat) într-un instrument de dominație a clasei lor, a exploatatorilor, asupra celor exploatați. De aceea și statul democratic, atâta timp cât există exploatatori care domină asupra majorității exploataților, va fi în mod inevitabil o democrație pentru exploatatori. Statul celor exploatați trebuie să se deosebească în mod radical de un astfel de stat ; el trebuie să fie o democrație pentru cei exploatați și un instrument *de reprimare a exploatatorilor* ; or, asuprirea unei clase înseamnă inegalitate pentru această clasă, excluderea ei de la beneficiul „democrației“.

Dacă judecăm în chip liberal, trebuie să spunem : majoritatea hotărăște, minoritatea se supune. Cine nu se supune este pedepsit. Scurt și cuprinzător. N-are nici un rost să ne lansăm în discuții despre caracterul de clasă

al statului în general și despre „democrația pură” în special; asta n-are nici o legătură cu problema în discuție, căci majoritatea e majoritate, iar minoritatea e minoritate. O livră de carne este o livră de carne, și cu asta basta.

Tocmai așa judecă și Kautsky :

(2) „Din ce motive dominația proletariatului trebuie să ia și este nevoită să ia o formă care nu e compatibilă cu democrația ?” (p. 21). Urmează o lămurire în sensul că proletariatul are de partea sa majoritatea, o lămurire destul de amănunțită și de lungă, cuprinzând un citat din Marx și cifre cu privire la numărul voturilor în Comuna din Paris. Concluzia : „Un regim cu rădăcini atât de puternice în mase n-are nici cel mai mic motiv să atenteze împotriva democrației. Nu întotdeauna va putea el să se lipsească de violență în cazurile când violența este folosită pentru înăbușirea democrației. La violență se poate răspunde numai prin violență. Dar un regim care știe că are în spatele său masele va folosi violența numai pentru a apăra democrația, și nu pentru a o suprima. El ar comite de-a dreptul o sinucidere dacă s-ar apuca să înlăture baza lui cea mai sigură — votul universal, acest puternic izvor de mare autoritate morală” (p. 22).

După cum vedeți, raportul dintre exploatați și exploatați a dispărut din argumentarea lui Kautsky. A rămas numai majoritatea în general, minoritatea în general, democrația în general, „democrația pură” pe care o cunoaștem deja.

Și este demn de reținut că toate acestea se spun în legătură cu Comuna din Paris! Să vedem deci ce au spus Marx și Engels despre dictatură în legătură cu Comuna :

Marx : „...Dacă în locul dictaturii burgheziei muncitorii instaurează dictatura lor revoluționară..., pentru a înfrânge rezistența burgheziei..., muncitorii dau statului o formă revoluționară trecătoare...”¹¹⁴.

Engels : „...Partidul victorios” (în revoluție) „trebuie să-și mențină dominația prin frica pe care armele sale o inspiră reacționarilor. S-ar fi menținut Comuna din

Paris măcar o singură zi dacă ea nu ar fi recurs împotriva burgheziei la această autoritate a poporului înarmat? N-ar trebui oare, dimpotrivă, să i se reproșeze Comunei că nu a recurs în suficientă măsură la această autoritate... ?" ¹¹⁵.

Același : „Întrucît statul nu este decît o instituție vremelnică, folosită în luptă, în revoluție pentru a reprima prin violență pe adversari, este o curată absurditate să se vorbească de statul popular liber : cîtă vreme proletariatul mai folosește statul, el îl folosește nu în interesul libertății, ci în vederea reprimării dușmanilor săi, și de îndată ce poate fi vorba de libertate, statul ca atare încează să mai existe..." ¹¹⁶.

Între Kautsky, de o parte, și Marx și Engels, de altă parte, este o distanță ca de la cer la pămînt, ca între un liberal și un revoluționar proletar. Democrația pură și „democrația“ ca atare, despre care vorbește Kautsky, nu este decît o reeditare a aceluiași „stat popular liber“, adică o *absurditate patentă*. Cu aerul savant al unui cretin de cabinet sau cu aerul inocent al unei fete de zece ani, Kautsky întrebă : de ce mai e nevoie de dictatură cînd există majoritate ? Marx și Engels explică însă :

- — Pentru a înfrînge împotrivirea burgheziei,
- — pentru a inspira frică reacționarilor,
- — pentru a menține împotriva burgheziei autoritatea poporului înarmat,
- — pentru ca proletariatul să poată reprima prin violență pe adversarii săi.

Kautsky nu înțelege aceste lucruri. Îndrăgostit de „puritatea“ democrației, fără să vadă caracterul ei burghez, el susține „în mod consecvent“ că majoritatea, din moment ce este majoritate, nu are nevoie „să înfrîngă împotrivirea“ minorității, nu are nevoie „să reprime prin violență minoritatea“, — este de ajuns să reprime *cazurile* de încălcare a democrației. Îndrăgostit de „puritatea“ democrației, Kautsky comite, *fără să vrea*, aceeași mică greșală pe care o fac întotdeauna toți democrații burghezi, și anume : el ia egalitatea formală (pe de-a-ntregul mincinoasă și ipocrită în condițiile capitalismului) drept una reală ! O bagatelă !

Exploatorul nu poate fi egal cu cel exploatat.

Acest adevăr, oricît de neplăcut ar fi el pentru Kautsky, constituie conținutul esențial al socialismului.

Un alt adevăr: egalitate reală, de fapt, nu poate fi atîta timp cît nu este complet lichidată orice posibilitate de exploatare a unei clase de către alta.

Exploatatorii pot fi înfrînți dintr-o singură lovitură, printr-o insurecție reușită la centru sau printr-o revoltă militară. Dar, cu excepția unor cazuri cu totul rare și speciale, ei nu pot fi desființați dintr-o dată. Nu pot fi expropriati dintr-o dată toți moșierii și toți capitaliștii dintr-o țară cît de cît mare. Apoi, numai exproprierea, ca act juridic sau politic, nu rezolvă nici pe departe problema, deoarece moșierii și capitaliștii trebuie să fie *înlăturați* efectiv, *înlocuiți* efectiv cu o altă administrație, muncitorească, a fabricilor și a moșiilor. Nu poate fi egalitate între exploatatori, care în decurs de multe generații s-au distins de restul societății atît prin cultură, cît și prin condițiile și deprinderile unei vieți bogate, și cei exploatați, care chiar și în cele mai înaintate și mai democratice republici burgheze sînt în marea lor majoritate oprîmați, incuți, îgnoranți, intimidati și dezbinați. Multă vreme după revoluție exploatatorii păstrează în mod inevitabil o serie de mari avantaje de fapt: le rămîn banii (bani nu pot fi desființați dintr-o dată), le rămîne o oarecare avere mobilă, adesea considerabilă, le rămîn legăturile, priceperea de a organiza și administra, cunoașterea tuturor „secretelor“ (a uzurilor, metodelor, mijloacelor și posibilităților) administrării, le rămîne superioritatea în domeniul culturii, legătura strînsă cu personalul tehnic superior (care trăiește și gîndește în mod burghez), cunoașterea incomparabil mai bună a meseriei armelor (ceea ce e foarte important) etc. etc.

Dacă exploatatorii sînt înfrînți numai într-o singură țară — și acesta e, desigur, cazul tipic, căci o revoluție simultană într-o serie de țări este o excepție rară —, ei rămîn *totuși mai tari* decît cei exploatați, deoarece posedă vaste legături internaționale. *Toate* revoluțiile de pînă acum, inclusiv Comuna (căci printre trupele versailleze au fost și proletari, lucru pe care prea erudi-

tul Kautsky „l-a uitat“), au arătat că o parte din cei exploatați din rîndurile maselor de țărani mijlocași, meseriași etc. mai înapoiți urmează și este în stare să urmeze pe exploatații.

Așa stînd lucrurile, a presupune că într-o revoluție cît de cît serioasă și profundă decide pur și simplu raportul dintre majoritate și minoritate înseamnă a da dovadă de obtuzitate crasă, a împărtăși cea mai prostească prejudecată a unui liberal de duzină, înseamnă a *înșela masele* și a le ascunde adevărul istoric notoriu. Acest adevăr istoric constă în aceea că în orice revoluție profundă *regula* o constituie împotrivirea *îndelungată, tenace, înverșunată* a exploataților, care ani de-a rîndul continuă să păstreze mari avantaje de fapt asupra celor exploatați. Niciodată — altfel decît în fantezia dulceagă a miosului prostănac Kautsky — exploatații nu se vor supune hotărîrii majorității exploatați, fără a încerca să-și valorifice avantajele într-o ultimă bătălie înverșunată, într-o serie de bătălii.

Trecerea de la capitalism la comunism cuprinde o întreagă epocă istorică. Cîtă vreme această epocă nu este încheiată, exploatații păstrează inevitabil speranțe de restaurare și aceste *speranțe* se transformă în *încercări* de restaurare. După prima înfrîngere serioasă, exploatații răsturnați, care nu se așteptau să fie răsturnați, care nu credeau că ar putea fi răsturnați, care nici în gînd nu admiteau așa ceva, se aruncă în luptă cu o energie înzecită, cu o patimă turbată, cu o ură însutită pentru recîștigarea „raului“ care le-a fost răpit, pentru familiile lor, care au dus un trai atît de dulce și pe care „infama prostime“ le condamnă acum la ruină și mizerie (sau la muncă „simplă“...). Pe exploatații capitaliști îi urmează marea masă a micii burghezii, în privința căreia decenii de experiență istorică în toate țările arată că e șovăielnică și oscilează, că astăzi e alături de proletariat, iar mâine se sperie de greutățile revoluției, se lasă cuprinsă de panică la prima înfrîngere sau semi-înfrîngere a muncitorilor, se lasă cuprinsă de nervozitate, dă din colț în colț, scîncește, fuge dintr-o țabără

Într-alta... așa cum fac menșevicii și socialiștii-revoluționari de la noi.

Și în această stare de lucruri, într-o epocă de război crâncen, pe viață și pe moarte, când istoria pune la ordinea zilei problema existenței sau a inexistenței privilegiilor seculare și milenare, să discuți despre majoritate și minoritate, despre democrație pură, despre inutilitatea dictaturii, despre egalitate între exploatator și cel exploatat !! Ce ocean de obtuzitate, ce abis de filistinism îți trebuie pentru așa ceva !

Dar deceniile de capitalism relativ „pașnic“ din perioada 1871—1914 au făcut ca în partidele socialiste care se adaptează la oportunist să se acumuleze adevărate grajduri augiene de filistinism, de mărginire spirituală, de renegare...

*
* *
*

Cititorul a observat, probabil, că în pasajul sus-citat din cartea lui Kautsky, acesta vorbește de un atentat împotriva dreptului de vot universal (pe care — în paranteză fie spus — îl numește „puternic izvor de mare autoritate morală“, în timp ce Engels, referindu-se la aceeași Comună din Paris și la aceeași problemă a dictaturii, vorbește despre autoritatea poporului înarmat împotriva burgheziei; este instructiv să compari modul cum concepe filistinul „autoritatea“ cu modul cum o concepe revoluționarul...).

Trebuie să observăm că privarea exploatatorilor de dreptul de vot este o problemă *pur rusească*, și nu o problemă a dictaturii proletariatului în general. Dacă, lăsînd la o parte ipocrizia, Kautsky și-ar fi intitulat broșura : „Împotriva bolșevicilor“, titlul ar fi corespuns conținutului broșurii și Kautsky ar fi fost îndreptățit să atace direct problema dreptului de vot. Dar Kautsky și-a propus să se pronunțe mai întîi de toate ca „teoretician“. El și-a intitulat broșura : „Dictatura proletariatului“ *în general*. Despre Soviete și despre Rusia el vorbește în mod special numai în partea a doua a

broșurii, începînd cu capitolul șase. În prima parte însă (din care am luat citatul de mai sus) este vorba despre *democrație și dictatură în general*. Lansîndu-se în considerații pe tema dreptului de vot, Kautsky *s-a trădat* ca polemist antibolșevic, *pe care teoria nu-l interesează nici cît negru sub unghie*. Căci teoria, adică considerațiile despre bazele de clasă generale (și nu specific naționale) ale democrației și ale dictaturii, nu trebuie să se ocupe de o problemă specială ca aceea a dreptului de vot, ci de problema generală dacă în perioada istorică a răsturnării exploatatorilor și a înlocuirii statului lor prin statul celor exploatați democrația *poate fi menținută și pentru cei bogăți, pentru exploatatori*.

Așa și numai așa poate să pună problema un teoretician.

Cunoaștem exemplul Comunei, cunoaștem tot ce au spus în legătură cu ea și despre ea întemeietorii marxismului. Pe baza acestui material am analizat problema democrației și a dictaturii, de pildă, în broșura mea „Statul și revoluția“, scrisă înainte de Revoluția din Octombrie. Despre îngrădirea dreptului de vot *n-am spus acolo absolut nimic*. Și acum trebuie să spun că problema îngrădirii dreptului de vot este o problemă specific națională, și nu o problemă generală a dictaturii. Problema îngrădirii dreptului de vot trebuie abordată în lumina concluziilor trase din studierea *condițiilor specifice* ale revoluției ruse, a *căii specifice* a dezvoltării ei. Ceea ce vom și face ceva mai încolo. Ar fi însă greșit să se garanteze dinainte că viitoarele revoluții proletare din Europa vor aduce neapărat, toate sau majoritatea lor, o îngrădire a dreptului de vot pentru burghezie. Este posibil să fie așa. După război și după experiența revoluției ruse este probabil că așa va fi, dar asta *nu este ceva obligatoriu* pentru înfăptuirea dictaturii, nu constituie o caracteristică *necesară* a noțiunii logice de dictatură, nu constituie o condiție *necesară* a noțiunii istorice și de clasă a dictaturii.

O caracteristică necesară, o condiție obligatorie a dictaturii este reprimarea *prin violență* a exploatatorilor ca clasă și, în consecință, *încălcarea* „democrației pure“,

adică a egalității și a libertății în ceea ce privește această clasă.

Așa și numai așa poate fi pusă pe plan teoretic această problemă. Punînd-o în alt mod, Kautsky a dovedit că în combaterea bolșevicilor el nu se manifestă ca teoretician, ci ca sicofant al oportuniștilor și al burgheziei.

În ce țări, în cadrul căror particularități naționale ale unui capitalism sau altuia va fi aplicată (în total sau în mare parte) cutare sau cutare îngrădire sau încălcare a democrației în ceea ce-i privește pe exploatarea — aceasta este o problemă a particularităților naționale ale respectivului capitalism, ale respectivei revoluții. Problema teoretică se pune altfel, și anume: este oare posibilă dictatura proletariatului fără încălcarea democrației în ceea ce privește clasa *exploataretilor*?

Kautsky a ocolit tocmai această problemă, *singura* importantă și esențială din punct de vedere teoretic... El a adus tot felul de citate din Marx și Engels, *afară de acelea* care se referă la problema în discuție și pe care eu le-am reprodus mai sus.

Kautsky a vorbit despre tot ce vreți, despre tot ce este acceptabil pentru liberali și pentru democrații burghezi, despre tot ce nu depășește sfera lor de idei, dar a omis esențialul, și anume că proletariatul nu poate învinge *fără să sfărîme împotrivirea burgheziei, fără să reprime prin violență pe adversarii săi*, și că acolo unde are loc o „reprimare prin violență“, unde nu există „libertate“, *nu există, desigur, nici democrație.*

Acest lucru Kautsky nu l-a înțeles.

*

* * *

Să trecem la examinarea experienței revoluției ruse și la divergența dintre Sovietele de deputați și Adunarea constituantă, care (divergență) a avut ca urmare dizolvarea Constituantei și privarea burgheziei de dreptul de vot.

SOVIETELOR NU LE ESTE ÎNGĂDUIT
SĂ SE TRANSFORME ÎN ORGANIZAȚII DE STAT

Sovietele sînt forma rusă a dictaturii proletariatului. Dacă un teoretician marxist care scrie o lucrare despre dictatura proletariatului ar studia într-adevăr acest fenomen (și nu s-ar limita să repete lamentările mic-burgheze împotriva dictaturii, cum face Kautsky repetînd melodiile menșevice), el ar începe prin a da o definiție generală a dictaturii, iar apoi ar examina forma ei specifică, națională, adică Sovietele, supunîndu-le unei analize critice ca pe una din formele dictaturii proletariatului.

Se înțelege că de la Kautsky, după ce „a prelucrat” în spirit liberal învățătura lui Marx despre dictatură, nu te poți aștepta la nimic serios. Dar este extrem de instructiv să vedem în ce fel a abordat el problema esenței Sovietelor și cum a rezolvat-o.

Sovietele, scrie el, amintindu-și de apariția lor în 1905, au creat „o formă de organizație proletară care era cea mai cuprinzătoare (umfassendste) dintre toate, întrucît cuprindea pe toți muncitorii salariați” (p. 31). În 1905 ele au fost numai niște corporații locale, dar în 1917 s-au unit și au format o organizație pe întreaga Rusie.

„Organizația Sovietelor — continuă Kautsky — are de pe acum o măreață și glorioasă istorie. Dar o așteaptă un viitor și mai măreț, și aceasta nu numai în Rusia. Pretutindeni se constată că, împotriva forțelor uriașe de care dispune capitalul financiar în domeniul economic și politic, sînt insuficiente” (versagen; această expresie germană este ceva mai tare decît „insuficiente” și ceva mai slabă decît „neputincioase”) „vechile metode de luptă economică și politică ale proletariatului. La aceste metode nu se poate renunța, ele rămîn necesare pentru timpuri normale, dar din cînd în cînd în fața lor se pun sarcini pentru care ele nu sînt suficiente și a căror îndeplinire cu succes o poate promite numai unirea tuturor armelor politice și economice ale clasei muncitoare” (82).

Urmează apoi considerații pe tema grevei de masă, cu precizarea că „birocrăția sindicală”, chiar dacă e tot atît de necesară ca și sindicatele, „nu este totuși aptă să conducă marile bătălii de masă, care devin tot mai mult un semn al timpului...”

„...Organizația Sovietelor este, așadar, — conchide Kautsky — unul din cele mai importante fenomene ale timpului nostru. Ea promite să capete o însemnătate hotărâtoare în marile bătălii decisive dintre capital și muncă spre care ne îndreptăm.

Dar avem noi oare dreptul să pretindem Sovietelor și mai mult? Bolșevicii, care după revoluția din noiembrie (după stilul nou; adică, după stilul vechi, din octombrie) 1917 au obținut împreună cu eserii de stînga majoritatea în Sovietele de deputați ai muncitorilor din Rusia, au pășit — după dizolvarea Adunării constituante — la transformarea Sovietului, care fusese pînă atunci *organizația de luptă* a unei singure clase, într-o *organizație de stat*. Ei au lichidat democrația pe care poporul rus a cucerit-o în revoluția din martie (după stilul nou; după stilul vechi, din februarie). Corespunzător cu aceasta, bolșevicii au încetat să se intituleze *social-democrați*. Ei își zic *comuniști*“ (p. 33, subliniat de Kautsky).

Cine cunoaște literatura menșevică rusă își dă seama imediat cît de mecanic îi copiază Kautsky pe alde Martov, Akselrod, Stein & Co. Am spus „în mod mecanic“, deoarece de dragul prejudecăților menșevice Kautsky denaturează pînă la ridicol faptele. De pildă, el nu și-a dat osteneala să afle de la informatorii săi, de felul lui Stein din Berlin sau al lui Akselrod din Stockholm, *cînd anume* au fost puse problema schimbării denumirii bolșevicilor în aceea de comuniști și problema rolului Sovietelor ca organizații de stat. Dacă s-ar fi informat asupra acestei chestiuni elementare, el n-ar fi scris asemenea rînduri ilariante, căci amîndouă problemele au fost ridicate de bolșevici *în aprilie 1917*, de pildă în „tezele“ mele din 4 aprilie 1917¹¹⁷, adică *cu mult înainte* de Revoluția din Octombrie 1917 (fără să mai vorbim de dizolvarea Constituantei, care a avut loc la 5 ianuarie 1918).

Dar aceste considerații ale lui Kautsky, pe care le-am reprodus în întregime, constituie *miezul* întregii probleme a Sovietelor. Miezul problemei este dacă Sovietele trebuie să tindă a deveni organizații de stat (în aprilie 1917 bolșevicii au lansat lozinca: „toată puterea în mîinile Sovietelor“, iar la conferința partidului bolșevic, ținută tot în aprilie 1917, bolșevicii au declarat că nu se mulțumesc cu republica parlamentară burgheză, ci vor o republică muncitorească-țăărănească de tipul Comunei sau de tipul Sovietelor), *sau* nu trebuie să tindă la

aceasta, nu trebuie să ia puterea în mâinile lor, nu trebuie să devină organizații de stat, ci trebuie să rămână „organizații de luptă” ale unei singure „clase” (cum s-a exprimat Martov, cocoloșind cu iscusință, prin dezideratul său pios, faptul că sub conducerea menșevică Sovietele au fost *un instrument de subordonare a muncitorilor față de burghezie*).

Kautsky a repetat în mod mecanic cuvintele lui Martov, luînd *crîmpeie* din controversa teoretică dintre bolșevici și menșevici și transpunîndu-le, fără sens și în mod necritic, pe plan general-teoretic, general-european. De aici a rezultat o harababură care ar stîrni hohotele de rîs ale oricărui muncitor rus conștient, dacă acesta ar lua cunoștință de sus-citatele considerații ale lui Kautsky.

Cu aceleași hohote de rîs îl vor întîmpina pe Kautsky toți muncitorii din Europa (cu excepția unui mănunchi de social-imperialiști înveterați) cînd le vom explica despre ce este vorba.

Kautsky i-a făcut un prost serviciu lui Martov, ducînd pînă la absurd, în chip cît se poate de grăitor, greșeala acestuia. Într-adevăr, priviți ce reiese din argumentarea lui Kautsky.

Sovietele cuprind pe toți muncitorii salariați. Metodele de luptă economică și politică de pînă acum ale proletariatului nu sînt suficiente împotriva capitalului financiar. Sovietelor le revine un rol deosebit de important nu numai în Rusia. Ele vor avea un rol decisiv în marile bătălii decisive dintre capital și muncă în Europa. Așa spune Kautsky.

Foarte bine. „Bătăliile decisive dintre capital și muncă” nu hotărăsc ele oare problema: care din aceste clase va cuceri puterea de stat?

Nici vorbă de așa ceva. Doamne ferește!

În bătăliile „decisive”, Sovietele, care cuprind pe toți muncitorii salariați, *nu trebuie să devină organizație de stat!*

Dar ce este statul?

Statul nu este altceva decît o mașină pentru reprimarea unei clase de către alta.

Așadar, clasa asuprită, avangarda tuturor celor ce muncesc și sînt exploatați în societatea actuală, trebuie să tindă spre „bătălii decisive între capital și muncă“, dar nu trebuie să se atingă de mașina cu ajutorul căreia capitalul asuprește munca! — — *Ea nu trebuie să sfârșime această mașină!* — — *Ea nu trebuie să-și folosească organizația atotcuprinzătoare ca mijloc pentru reprimarea exploatatilor!*

Foarte bine, excelent, domnule Kautsky! „Noi“ admitem lupta de clasă așa cum o admit toți liberalii, adică fără răsturnarea burgheziei...

Iată unde iese clar la iveală că Kautsky a rupt-o definitiv cu marxismul și cu socialismul. Aceasta înseamnă de fapt că el a trecut de partea burgheziei, care este gata să admită tot ce vreți, în afară de transformarea în organizații de stat a organizațiilor clasei asuprite de ea. Aici Kautsky nu-și mai poate salva nicidecum punctul său de vedere, care vrea să împace totul și în care toate contradicțiile profunde sînt ocolite cu ajutorul unor fraze lipsite de conținut.

Kautsky ori renunță la orice trecere a puterii de stat în mâinile clasei muncitoare, ori admite ca clasa muncitoare să preia mașina de stat veche, burgheză, dar în nici un caz nu admite ca clasa muncitoare s-o sfârșime, s-o distrugă, s-o înlocuiască cu una nouă, proletară. Oricum „ai tălmăci“ și „ai lămuri“ raționamentul lui Kautsky, în ambele cazuri ruptura cu marxismul și trecerea de partea burgheziei sînt evidente.

Vorbind despre statul de care va avea nevoie proletariatul victorios, Marx scria încă în „Manifestul Comunist“: „Statul, adică proletariatul organizat ca clasă dominantă“¹¹⁸. Acum se ivește un om care are pretenția că n-a încetat să fie marxist și care declară că proletariatul organizat în totalitatea sa și angajat într-o „luptă decisivă“ împotriva capitalului *nu trebuie să-și transforme în organizație de stat organizația sa de clasă*. „Credința superstițioasă în stat“, despre care Engels scria în 1891 că „în Germania... a trecut... în conștiința generală a burgheziei și chiar a multor muncitori“¹¹⁹ — iată ce vedem aici la Kautsky. Luptați, muncitori, —

„se învoiește“ filistinul nostru (cu aceasta „se învoiește“ și burghezul, din moment ce muncitorii tot luptă și lui nu-i mai rămîne decît să se gîndească cum să le frîngă sabia), — luptați, dar *să nu cumva să învingeți!* Să nu distrugeți mașina de stat a burgheziei, să nu înlocuiți „organizația de stat“ burgheză cu „organizația de stat“ proletară!

Un om care a împărtășit cîndva în mod serios concepția marxistă că statul nu este altceva decît o mașină pentru reprimarea unei clase de către alta, un om care a aprofundat cît de cît acest adevăr n-ar putea niciodată să ajungă să debiteze absurditatea că organizațiile proletare în stare să învingă capitalul financiar nu trebuie să se transforme în organizații de stat. Tocmai în acest punct a ieșit la iveală micul burghez, pentru care statul este „totuși“ ceva în afara claselor sau deasupra claselor. Într-adevăr, de ce să-i fie permis proletariatului, „*unei singure clase*“, să ducă bătălia decisivă împotriva *capitalului*, care-și exercită dominația nu numai asupra proletariatului, ci asupra întregului popor, asupra întregii mici burghezii, asupra întregii țărănime, — și să nu-i fie permis proletariatului, „*unei singure clase*“, să-și transforme organizația în organizație de stat? Pentru că micul burghez *se teme* de lupta de clasă și nu o duce pînă la capăt, *pînă la ceea ce este esențial*.

Kautsky s-a încurcat complet și s-a demascat definitiv. Și vă rog să rețineți că el însuși a recunoscut că Europa se îndreaptă spre bătălii decisive între capital și muncă și că vechile metode de luptă economică și politică ale proletariatului nu mai sînt suficiente. Or, aceste metode constau tocmai în folosirea democrației *burgheze*. Prin urmare?...

Kautsky s-a temut să tragă concluzia care decurge de aici.

...Prin urmare, numai un reacționar, numai un dușman al clasei muncitoare, o slugă a burgheziei, se poate mulțumi acum cu etalarea splendorilor democrației *bugheze* și cu palavre pe tema democrației pure, întorcîndu-se cu fața spre trecutul depășit. Democrația burgheză *a fost* progresistă în comparație cu rînduielile medievale și a

trebuie să fie folosită. Acum însă ea nu mai este *suficientă* pentru clasa muncitoare. Acum nu trebuie să privim înapoi, ci înainte, spre înlocuirea democrației burgheze cu cea *proletară*. Și dacă munca de pregătire a revoluției proletare, instruirea și formarea armatei proletare au fost posibile (și necesare) *în cadrul* statului burghezo-democratic, înseamnă să fii un trădător al cauzei proletare, înseamnă să fii un renegat dacă vrei să îngrădești în aceste limite proletariatul, într-un moment în care lucrurile au ajuns în faza „bătăliilor decisive“.

Kautsky s-a pus într-o postură extrem de ridicolă repetând argumentul lui Martov *fără a observa* că la Martov acest argument se sprijină *pe un altul*, pe care el, Kautsky, nu-l invocă ! Martov spune (și Kautsky repetă după el) că Rusia nu este încă coaptă pentru socialism, de unde rezultă în mod firesc că este încă prematur să transformăm Sovietele, din organe de luptă, în organizații de stat (citește : este oportun să transformăm Sovietele, cu ajutorul conducătorilor menșevici, în organe de *subordonare* a muncitorilor față de burghezia imperialistă). Kautsky *nu poate* să spună pe șleau că Europa nu-i coaptă pentru socialism. În 1909, pe cînd nu era încă renegat, el scria că acum nu trebuie să ne temem de o revoluție *prematură* și că trădător ar fi acela care de teama înfrîngerii ar renunța la revoluție. Kautsky nu se încumetă să se dezică *fățîș* de ceea ce a scris atunci, și de aici rezultă o absurditate care demască pînă la capăt toată prostia și lașitatea micului burghez : pe de o parte Europa este coaptă pentru socialism și se îndreaptă spre bătălii decisive între muncă și capital, iar pe de altă parte *organizația de luptă* (adică aceea care se formează, se dezvoltă și se întărește în luptă), organizația proletariatului, care este avangarda, organizatorul și conducătorul celor asupriți, *nu se poate* transforma în organizație de stat !

*

* *

Ideea că Sovietele sînt necesare ca organizație de luptă, dar că ele nu trebuie să se transforme în organizații de

stat este infinit mai absurdă din punct de vedere practic-politic decît din punct de vedere teoretic. Chiar în timp de pace, cînd nu există o situație revoluționară, lupta de masă a muncitorilor împotriva capitaliștilor, de pildă o grevă de masă, provoacă în ambele tabere o mare înverșunare, o extremă îndîrjire în luptă, declarații repetate din partea burgheziei că ea rămîne și vrea să rămîină „stăpîină în casă” etc. Cu atît mai mult într-o perioadă de revoluție, cînd viața politică clocotește, o organizație ca aceea a Sovietelor, care cuprinde pe *toți* muncitorii din *toate* ramurile industriei, apoi pe *toți* soldații și toată populația muncitoare și săracă de la sate — o astfel de organizație ajunge în mod inevitabil, de la sine, prin însași desfășurarea luptei, prin „logica” simplă a atacului și apărării, să pună în mod tăios problema. Încercarea de a adopta o poziție de mijloc, de „a concilia” proletariatul cu burghezia, este o tîmpenie și se soldează cu un jalnic eșec: așa s-a întîmplat în Rusia cu predica lui Martov și a altor menșevici, și tot așa se va întîmpla în mod inevitabil în Germania și în alte țări dacă Sovietele se vor dezvolta pe o scară cît de cît largă și dacă vor reuși să se unească și să se întărească. A spune Sovietelor: luptați, dar nu luați în mîinile voastre întreaga putere de stat, nu vă transformați în organizații de stat înseamnă a propovădui colaborarea între clase și „pacea socială” între proletariat și burghezie. Ar fi ridicol să se creadă că într-o luptă crîncenă o astfel de poziție ar putea să ducă la altceva decît la un eșec rușinos. A sta în două luntre — iată soarta veșnică a lui Kautsky. El pretinde că în domeniul teoriei nu este cîtuși de puțin de acord cu oportuniștii, dar în realitate el este de acord cu ei în practică, în tot ce este esențial (adică în tot ce privește revoluția).

ADUNAREA CONSTITUANTĂ ȘI REPUBLICA SOVIETICĂ

Miezul broșurii lui Kautsky îl constituie problema Adunării constituante și a dizolvării ei de către bolșevici. El revine mereu la această problemă. În toată lucrarea

sa, conducătorul ideologic al Internaționalei a II-a subliniază mereu că bolșevicii „au lichidat democrația“ (vezi mai sus într-un citat din Kautsky). Este într-adevăr o problemă care prezintă interes și importanță, căci raportul dintre democrația burgheză și cea proletară s-a pus aici *în mod practic* în fața revoluției. Să vedem cum privește această problemă „teoreticianul“ nostru „marxist“.

El citează „tezele cu privire la Adunarea constituantă“, scrise de mine și publicate în „Pravda“ din 26.XII.1917 *. S-ar părea că nici nu ne-am putea aștepta la o dovadă mai bună că vrea să abordeze în mod serios problema, cu documente în mână. Observați însă *cum* citează Kautsky. El nu spune că au fost 19 teze, nu spune că în ele s-a pus atât problema raportului dintre republica burgheză obișnuită, cu Adunarea ei constituantă, și republica Sovietelor, cât și aceea a *istoricului* divergenței dintre Adunarea constituantă și dictatura proletariatului în revoluția noastră. Kautsky ocolește toate aceste lucruri și declară candid cititorului că „dintre ele (dintre aceste teze) deosebit de importante sînt două“ : una — că eserii s-au scindat după alegerile pentru Adunarea constituantă, dar înainte de convocarea ei (Kautsky trece sub tăcere faptul că aceasta este teza a cincea), iar a doua — că republica Sovietelor este în genere o formă democratică superioară în comparație cu Adunarea constituantă (Kautsky trece sub tăcere faptul că aceasta este teza a treia).

Și numai din această teză, a treia, Kautsky citează textual o parte, și anume pasajul următor :

„Republica Sovietelor reprezintă nu numai o formă a unor instituții democratice de un tip mai înalt (în comparație cu *obișnuita* republică burgheză avînd în frunte o Adunare constituantă), ci și singura formă în stare să asigure o trecere cît mai puțin dureroasă ** spre socialism“

* Vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 35, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 170—175. — *Nota red.*

** În treacăt fie zis, această expresie — trecere „cît mai puțin dureroasă“ — este în repetate rînduri citată de Kautsky, care pare a încerca să fie ironic. Dar, întrucît această încercare de ironizare este făcută cu mijloace improprie, citeva pagini mai departe Kautsky denaturează textul și citează fals : trecere „nedureroasă“ ! Desigur că prin astfel de mijloace nu e greu să atribuim adversarului o absurditate. Această denaturare înlesnește de asemenea ocolirea argumentului de fond : o trecere cît mai puțin dureroasă la socialism este posibilă numai atunci cînd sărăcimea este organizată în întregime (Sovietele) și cînd puterea centrală de stat (proletariatul) sprijină această organizare.

(Kautsky omite cuvântul „obișnuită“ și cuvintele introductive ale tezei : „pentru trecerea de la orînduirea burgheză la cea socialistă, pentru dictatura proletariatului“).

După ce a citat acest pasaj, Kautsky exclamă cu superbă ironie :

„Păcat doar că ei au ajuns la această concluzie abia după ce s-au dovedit a fi în minoritate în Adunarea constituantă. Înainte nimeni nu a cerut-o mai insistent decît Lenin“.

Textual așa scrie la pagina 31 a cărții lui Kautsky !

Dar asta e o adevărată perlă ! Numai un sicofant al burgheziei putea să prezinte lucrurile într-o lumină atît de falsă încît cititorul să aibă impresia că toate afirmațiile bolșevicilor cu privire la un tip superior de stat ar fi o simplă stratagemă, la care ei au recurs *după ce* s-au dovedit a fi în minoritate în Adunarea constituantă ! De o minciună atît de mîrșavă este capabil numai un nemernic care s-a vîndut burgheziei sau, ceea ce este totuna, care s-a încrezut în P. Akselrod și care nu-și divulgă informatorii.

Toată lumea știe că, chiar în prima zi a sosirii mele în Rusia, la 4.IV.1917, am citit în public teze în care am afirmat că statul de tipul Comunei este superior republicii parlamentare burgheze. Ulterior am afirmat acest lucru *în repetate rînduri* în presă, de pildă într-o broșură despre partidele politice care a fost tradusă în limba engleză și a apărut în America, în ianuarie 1918, în ziarul „Evening Post“¹²⁰ din New York. Mai mult chiar, Conferința partidului bolșevic de la sfîrșitul lunii aprilie 1917 a adoptat o rezoluție în care se spune că republica proletară-țărănească este superioară republicii parlamentare burgheze, că partidul nostru nu se va mulțumi cu aceasta din urmă și că programul partidului trebuie modificat în mod corespunzător¹²¹.

Cum trebuie să calificăm, după toate acestea, procedeul lui Kautsky, care caută să convingă pe cititorii germani că eu aș fi cerut insistent convocarea Adunării constituante și că numai după ce bolșevicii au rămas în minoritate în cadrul ei aș fi început „să-i minimalizez“ cinstea

și demnitatea? Cum poate fi scuzat un asemenea procedeu? * Poate prin aceea că Kautsky nu cunoștea faptele? Dar cine l-a pus să scrie despre ele? Sau de ce să nu declare cinstit că el, Kautsky, scrie pe baza unor informații primite de la menșevicii Stein și P. Akselrod & Co.? Sub paravanul pretențiilor sale de obiectivitate, Kautsky nu vrea decît să-și camufleze rolul de acolit al menșevicilor supărați de înfrîngerea pe care au suferit-o.

Dar toate acestea nu sînt decît floare la ureche în comparație cu cele ce urmează.

Să admitem că Kautsky n-a vrut sau n-a putut (??) să obțină de la informatorii săi o traducere a rezoluțiilor adoptate de bolșevici și a declarațiilor făcute de ei în problema dacă se mulțumesc sau nu cu republica democratică burgheză. Să admitem chiar și acest lucru, deși nu e cîtuși de puțin verosimil. Dar tezele mele din 26.XII.1917 sînt doar în mod *expres menționate* de Kautsky la p. 30 a cărții sale.

Cunoaște oare Kautsky în întregime aceste teze sau cunoaște numai ceea ce i-au tradus alde Stein, Akselrod & Co.? El citează teza *a treia* în legătură cu problema *esențială* dacă bolșevicii susțineau și spuneau *poporului* încă *înaintea* alegerilor pentru Adunarea constituantă că republica Sovietelor este superioară republicii burgheze. *Dar el trece sub tăcere teza a doua.*

Iar teza a doua sună astfel:

„Formulînd revendicarea de a se convoca Adunarea constituantă, social-democrația revoluționară, chiar de la începutul revoluției din 1917, *a subliniat în repetate rînduri* că *republica Sovietelor reprezintă o formă mai înaltă a democrației decît obișnuita republică burgheză cu Adunare constituantă*“ (subliniat de mine).

Pentru a-i prezenta pe bolșevici ca pe niște oameni lipsiți de principii, ca pe niște „oportuniști revoluționari“ (nu-mi aduc aminte în legătură cu ce întrebunțează Kautsky această expresie undeva în cartea sa), d-l Kautsky *a ascuns cititorilor germani* faptul că tezele conțin o re-

* În treacăt, menționez că asemenea minciuni menșevice se înfălesc la fiecare pas în broșura lui Kausky! Este pamfletul unui menșevic iritat.

ferire expresă la declarații făcute „*în repetate rînduri*”!

Acestea sînt procedeele meschine, jalnice și vrednice de dispreț la care recurge d-l Kautsky. În felul acesta el a reușit să ocolească problema *teoretică*.

Este sau nu adevărat că republica parlamentară burghezo-democratică este *inferioară* republicii de tipul Comunei sau de tipul Sovietelor? Acesta e miezul problemei, dar Kautsky l-a ocolit. El „a uitat” tot ce a spus Marx în analiza Comunei din Paris. El „a uitat” și scrisoarea lui Engels către Bebel din 28.III.1875, în care aceeași idee a lui Marx este exprimată cît se poate de pregnant și de sugestiv: „Comuna... nu a mai fost un stat în sensul propriu al cuvîntului”¹²².

Iată-l deci pe cel mai de seamă teoretician al Internaționalei a II-a, care într-o broșură specială despre „Dictatura proletariatului”, vorbind în special despre Rusia, unde problema unei forme de stat superioare republicii burghezo-democratice a fost pusă în mod expres și în repetate rînduri, trece sub tăcere această problemă. Cu ce se deosebește asta *în fapt* de o trecere de partea burgheziei?

(Remarcăm în paranteză că și aici Kautsky se tîrăște în coada menșevicilor ruși. Printre ei se găsesc cu duiumul oameni care cunosc „toate citatele” din Marx și Engels, dar din aprilie 1917 pînă în octombrie 1917 și din octombrie 1917 pînă în octombrie 1918 nici un menșevic n-a încercat *vreodată* să analizeze problema statului de tipul Comunei. Plehanov a ocolit-o și el. *Au avut, probabil, toate motivele să tacă.*)

Este de la sine înțeles că a discuta despre dizolvarea Adunării constituante¹²³ cu oameni care se intitulează socialiști sau marxiști, dar care în problema *esențială*, și anume în problema statului de tipul Comunei, trec în fapt de partea burgheziei, înseamnă a strica orzul pe gîște. Va fi de ajuns să dăm într-o anexă la broșura de față textul integral al tezelor mele cu privire la Adunarea constituantă. Din ele cititorul se va convinge că problema a fost pusă la 26.XII.1917 atît sub aspectul ei teoretic, cît și sub aspectul ei istoric și practic-politic.

Dacă în calitate de teoretician Kautsky s-a dezis complet de marxism, în schimb ca istoric el ar fi putut să examineze problema luptei dintre Soviete și Adunarea constituantă. Din numeroase lucrări ale lui Kautsky știm că el *a fost în stare* să fie un istoric marxist, că *aceste lucrări*, cu toată renegarea de care el s-a făcut vinovat mai târziu, vor rămîne un bun trainic al proletariatului. Dar în problema de față Kautsky și în calitatea sa de istoric *întoarce spatele* adevărului, nesocotește fapte *îndeobște cunoscute* și procedează ca un sicofant. El *vrea* să-i prezinte pe bolșevici ca pe niște oameni lipsiți de principii și relatează cum au încercat ei *să atenueze* conflictul cu Adunarea constituantă înainte de a o dizolva. În felul cum am procedat noi nu este absolut nimic condamnat și n-avem de ce să ne dezicem; textul integral al tezelor se publică în anexă și în ele se spune cît se poate de clar: domnilor mic-burghezi șovăielnici care v-ați instalat în Adunarea constituantă, ori vă împăcați cu dictatura proletariatului, ori vă vom învinge „pe cale revoluționară” (tezele 18 și 19).

Așa a procedat și așa va proceda întotdeauna proletariatul cu adevărat revoluționar față de mica burghezie șovăielnică.

În problema Adunării constituante, Kautsky se situează pe un punct de vedere formal. În tezele mele am spus limpede și de mai multe ori că interesele revoluției sînt mai presus de drepturile formale ale Adunării constituante (vezi tezele 16 și 17). Punctul de vedere al democrației formale este tocmai punctul de vedere al democratului *burghez*, care nu consideră că primează interesul proletariatului și al luptei de clasă proletare. Ca istoric, Kautsky ar fi fost nevoit să recunoască că parlamentele burgheze sînt organe ale unei clase sau alteia. Dar acum (în scopul mîrșav de a se dezice de revoluție) el a preferat să uite marxismul, și de aceea *nu pune întrebarea*: organul cărei *clase* a fost Adunarea constituantă din Rusia? Kautsky nu cercetează împrejurările concrete, el nu vrea să vadă faptele și nici nu se gîndește să spună cititorilor germani că tezele mele conțin nu numai o analiză teoretică a problemei caracterului limitat al democra-

ției burgheze (tezele nr. 1—3), nu numai o expunere a condițiilor concrete care au făcut ca listele depuse de partide la jumătatea lunii octombrie 1917 să nu corespundă situației reale din decembrie 1917 (tezele nr. 4—6), ci și *un istoric al luptei de clasă și al războiului civil* din perioada octombrie-decembrie 1917 (tezele nr. 7—15). Din această istorie concretă am tras concluzia (teza nr. 14) că lozincă „toată puterea în mâinile Adunării constituante” a devenit *în fapt* o lozincă a cadeților, a kaledniștilor și a acoliților lor.

Istoricul Kautsky nu observă nimic din toate acestea. Istoricul Kautsky n-a auzit niciodată că votul universal naște uneori parlamente mic-burgheze, iar alteori parlamente reacționare și contrarevoluționare. Istoricul marxist Kautsky n-a auzit că una este forma alegerilor, forma democrației, și alta conținutul de clasă al respectivei instituții. Această problemă a conținutului de clasă al Adunării constituante este explicit pusă și rezolvată în tezele mele. Poate că felul în care am rezolvat-o eu nu este just. Nimic n-ar fi fost mai de dorit pentru noi decât o critică marxistă nepărtinitoare a analizei noastre. În loc să înșire fraze ridicole (și asemenea fraze se găsesc cu duiumul la Kautsky) pe tema că cineva ar împiedica criticarea bolșevismului, Kautsky ar fi trebuit să facă o astfel de critică. În realitate însă, critica lipsește în broșura lui. El nici *nu pune problema* unei analize a caracterului de clasă al Sovietelor, de o parte, și al Adunării constituante, de altă parte. De aceea *nu avem posibilitatea* de a discuta în contradictoriu cu Kautsky, și nu ne rămâne decât să *arătăm* cititorului de ce Kautsky nu poate fi calificat altfel decât ca renegat.

Divergența dintre Soviete și Adunarea constituantă își are istoria ei, pe care n-ar putea s-o treacă cu vederea nici chiar un istoric care nu se situează pe punctul de vedere al luptei de clasă. Kautsky a preferat să *ocolească* și această istorie a faptelor. El a ascuns cititorilor germani faptul îndeobște cunoscut (pe care acum îl mai ascund doar menșevicii înrăiți) că și în timpul dominației menșevicilor, adică de la sfârșitul lunii februarie și pînă în octombrie 1917, Sovietele au fost în divergență cu

instituțiile „de stat“ (adică burgheze). El se situează, în fond, pe poziția concilierii, a înțelegerii, a colaborării proletariului cu burghezia; oricît s-ar lepăda el de asta, adevărul e că din întreaga lui broșură reiese că el se situează tocmai pe o astfel de poziție. A spune: nu trebuia dizolvată Adunarea constituantă înseamnă tocmai a spune: nu trebuia dusă pînă la capăt lupta împotriva burgheziei, nu trebuia răsturnată burghezia, proletariatul trebuia să se împace cu burghezia.

De ce dar nu ne spune Kautsky nimic despre faptul că de această prea puțin onorabilă treabă s-au ocupat menșevicii în perioada februarie-octombrie 1917, fără să ajungă la vreun rezultat? Dacă era posibilă o conciliere a burgheziei cu proletariatul, de ce n-au reușit s-o realizeze menșevicii, de ce se ținea burghezia la o parte de Soviete, de ce spuneau ei (*menșevicii*) că Sovietele reprezintă „democrația revoluționară“, iar burghezia — „elementele privilegiate“?

Kautsky a ascuns cititorilor germani faptul că, în „epoca“ dominației lor (II—X 1917), chiar menșevicii numeau Sovietele democrație revoluționară, recunoscînd *implicit* superioritatea acestora față de toate celelalte instituții. Numai datorită tăinuirii acestui fapt reiese la istoricul Kautsky că divergența dintre Soviete și burghezie nu-și are istoria ei, că ea s-a ivit dintr-o dată, brusc, fără cauză, datorită relei comportări a bolșevicilor. În realitate însă, tocmai această *experiență de mai bine de 6 luni* (pentru revoluție acesta este un termen foarte îndelungat) de conciliatorism menșevic, de încercări de a împăca proletariatul cu burghezia, a convins poporul de zădărnicia acestor încercări și a îndepărtat proletariatul de menșevici.

Sovietele — recunoaște Kautsky — constituie o admirabilă organizație de luptă a proletariului și au un viitor măreț. Dar dacă este așa, înseamnă că toată poziția lui Kautsky se destramă ca un castel din cărți de joc sau ca visul unui mic-burghez cum că lupta aprigă a proletariului împotriva burgheziei ar putea fi evitată. Căci întreaga revoluție este o luptă continuă și în același timp o luptă înverșunată, iar proletariatul este clasa de avan-

gardă a tuturor asuprașilor, focarul și centrul tuturor năzuințelor de eliberare ale tuturor asuprașilor de orice fel. Ca organe de luptă ale maselor asuprașite, Sovietele reflectau și exprimau, firește, mult mai rapid, mai complet și mai just decât oricare alte instituții starea de spirit a acestor mase și schimbările survenite în modul lor de a vedea lucrurile (acesta, între altele, este unul din motivele pentru care democrația sovietică este o democrație de tip superior).

În perioada dintre 28 februarie (stil vechi) și 25 octombrie 1917, Sovietele au reușit să convoace două congrese generale reprezentând majoritatea covârșitoare a populației din Rusia, pe toți muncitorii și soldații, $\frac{7}{10}$ sau $\frac{8}{10}$ din țărănime, fără să mai socotim numeroasele congrese locale, județene, orașenești, guberniale și regionale. În același răstimp burghezia n-a reușit să convoace nici o instituție care să reprezinte majoritatea (cu excepția „Consfătuirii democratice”¹²⁴, care era o instituție vădit falsificată, o batjocură care a întărit proletariatul). Adunarea constituantă a oglindit *aceeași* stare de spirit a maselor, *aceeași* grupare pe plan politic ca și primul congres general (din iunie) al Sovietelor din Rusia¹²⁵. Până la convocarea Adunării constituante (în ianuarie 1918) au avut loc congresele al doilea (octombrie 1917)¹²⁶ și al treilea (ianuarie 1918) al Sovietelor¹²⁷, și ambele *au arătat cât se poate de limpede* că masele s-au radicalizat, s-au revoluționarizat, au întors spatele menșevicilor și eserilor și au trecut de partea bolșevicilor, *adică* au întors spatele conducerii mic-burgheze, iluziilor de conciliere cu burghezia și au trecut de partea luptei proletare revoluționare pentru răsturnarea burgheziei.

Prin urmare, *însăși istoria* Sovietelor așa cum se înfățișează ea *la prima vedere* ne atestă *reacționarismul* Adunării constituante și inevitabilitatea dizolvării ei. Dar Kautsky nu se leapădă de „lozinca” sa : să piară revoluția, să triumfe burghezia asupra proletariatului,

dar să înflorească „democrația pură“ ! Fiat justitia, pereat mundus ! *

Iată câteva date sumare cu privire la congresele generale ale Sovietelor din Rusia în istoria revoluției ruse :

Congresele generale ale Sovietelor din Rusia	Numărul delegaților	Din care, delegați bolșevici	Procentul de bolșevici
Primul (3.VI.1917) . . .	790	103	13%
Al 2-lea (25.X.1917) . . .	675	343	51%
Al 3-lea (10.I.1918) . . .	710	434	61%
Al 4-lea (14.III.1918) ¹²⁸ . . .	1 232	795	64%
Al 5-lea (4.VII.1918) ¹²⁹ . . .	1 164	773	66%

E de ajuns să arunci o privire asupra acestor cifre ca să înțelegi de ce încercările de a lua apărarea Adunării constituante sau afirmațiile (de felul celor făcute de Kautsky) că bolșevicii n-ar avea cu ei majoritatea populației stîrnesc la noi doar rîsete.

CONSTITUȚIA SOVIETICĂ

După cum am mai arătat, privarea burgheziei de drepturi electorale nu constituie o trăsătură necesară și obligatorie a dictaturii proletariatului. Nici în Rusia, bolșevicii, care au formulat cu mult înainte de Octombrie lozinca unei astfel de dictaturi, nu au spus dinainte că exploatatorii trebuie să fie privați de drepturi electorale. Acest element component al dictaturii nu a izvorît „din planul“ vreunui partid, ci a apărut de la sine în cursul luptei. Istoricul Kautsky n-a observat desigur acest lucru. El n-a înțeles că încă în timpul dominației menșevicilor (a acestor adepți ai concilierii cu burghezia) în Soviete, burghezia s-a izolat singură de Soviete, a căutat să le boicoteze, s-a situat pe poziții diametral opuse Sovietelor și a urzit intrigi împotriva lor. Sovietele au apărut în afara oricărui constituții și timp de *mai bine de un an* (din primăvara anului 1917 pînă în vara anului 1918) au funcționat fără nici o constituție. Ura burgheziei împotriva organizației de sine stătătoare și atotputernice (pentru că e atotcuprinzătoare) a celor asupriți, lupta ei nerușinată, interesată, josnică împotriva Sovietelor, în

* — Să se facă dreptate, chiar de ar fi să piară lumea ! — Nota trad.

sfârșit participarea fățișă a burgheziei (de la cadeți pînă la eserii de dreapta, de la Miliukov pînă la Kerenski) la rebeliunea kornilovistă — toate acestea *au pregătit* excluderea oficială a burgheziei din Soviete.

Kautsky a auzit despre rebeliunea kornilovistă, dar el tratează cu un dispreț suveran faptele istorice, desfășurarea luptei și formele ei care determină *formele* dictaturii: într-adevăr, ce importanță mai au faptele din moment ce este vorba de democrația „pură“? De aceea „critica“ lui Kautsky îndreptată împotriva privării burgheziei de drepturi electorale se caracterizează printr-o... dulceagă naivitate, care ar fi înduioșătoare dacă ar veni de la un copil, dar care te scîrbește cînd vine de la cineva care oficial încă n-a fost declarat debil mintal.

„...Dacă în condițiile votului universal capitaliștii s-ar dovedi a fi într-o minoritate neînsemnată, ei s-ar împăca mai repede cu soarta lor“ (33)... Nu-i așa că e drăguț? Deșteptul de Kautsky a văzut de multe ori în istorie, și în general cunoaște foarte bine din observarea vieții reale, moșieri și capitaliști care țin seama de voința majorității asupriților. Deșteptul de Kautsky susține cu tărie punctul de vedere al „opозиției“, adică punctul de vedere al luptei în cadrul parlamentului. Textual așa scrie el: „opозиție“ (p. 34 și multe altele).

O, eruditul istoric și om politic! Nu ți-ar strica să știi că „opозиția“ este o noțiune care ține de sfera luptei pașnice și exclusiv parlamentare, adică o noțiune care corespunde unei situații nerevoluționare, o noțiune care corespunde *lipsei revoluției*. În revoluție ai de-a face cu un dușman necruțător, cu care ești în război civil, iar ieremiadele reacționare ale micului burghez, care se teme de acest război, la fel cum se teme de el Kautsky, nu pot schimba această stare de fapt. Este ridicol să abordezi din punctul de vedere al „opозиției“ problemele unui crîncen război civil, în care burghezia nu se dă în lături de la nici o crimă — exemplul versaillezilor și al pactizării lor cu Bismarck este destul de grăitor pentru orice om care privește istoria altfel decît gogoleeanul Petrușka — și cheamă în ajutor statele străine, urzind

Împreună cu ele intrigi împotriva revoluției. După părerea acestui „maestru al confuziei“ care e Kautsky, proletariatul revoluționar ar trebui să-și pună scufia de noapte și să considere drept „opoziție“ legală o burghezie care organizează răscoale contrarevoluționare de felul celor conduse de Dutov și de Krasnov, sau al celei pornite de cehi, și care plătește milioane sabotorilor. O, câtă profunzime de gândire!

Pe Kautsky îl interesează exclusiv latura juridică formală a chestiunii, astfel încît, citind raționamentele lui despre Constituția sovietică, fără să vrei îți vin în minte cuvintele lui Bebel: juriștii sînt reacționari incorrigibili. „În realitate — scrie Kautsky — nu-i poți lipsi de drepturi numai pe capitaliști. Ce este un capitalist din punct de vedere juridic? Un om care posedă avere? Pînă și într-o țară economiceste atît de avansată cum e Germania, care are un proletariat atît de numeros, instaurarea unei Republici sovietice ar lipsi de drepturi politice mari mase de cetățeni. În 1907, în Reichul german numărul celor ocupați în cele trei mari sectoare — agricultură, industrie și comerț — reprezenta, împreună cu membrii familiilor lor, circa 35 000 000 de funcționari și muncitori salariați și 17 000 000 de patroni. Este într-un tot posibil, deci, ca un partid să aibă de partea sa majoritatea muncitorilor salariați, dar numai minoritatea populației“ (p. 33).

Aveți aici o mostră de felul cum judecă Kautsky. Ce altceva este aceasta dacă nu văicăreala contrarevoluționară a burghezului? De ce i-ai pus pe toți „patronii“ în categoria celor lipsiți de drepturi, domnule Kautsky, cînd știi foarte bine că majoritatea covârșitoare a țăranilor ruși nu sînt muncitori salariați și nu-și pierd, prin urmare, drepturile? Nu este aceasta o falsificare?

De ce d-ta, economist erudit, n-ai citat datele referitoare la munca salariată în agricultură pe categorii de gospodării, date care se găsesc în aceeași statistică germană din 1907 și care îți sînt bine cunoscute? De ce n-ai arătat muncitorilor germani — cititorii broșurii d-tale — aceste date, din care se vede *cîți exploata-*

tori sînt și cît de puțin numeroși sînt ei, după statistica germană, în raport cu numărul total al „agricultorilor“ ?

Pentru că ești un renegat, și asta te-a făcut să fii un simplu sicofant în slujba burgheziei.

Noțiunea de capitalist, pretinde Kautsky, este o noțiune juridică lipsită de precizie, și el consacră cîteva pagini unei critici fulminante la adresa „arbitrariului“ Constituției sovietice. Burgheziei engleze „valorosul“ nostru om de știință îi îngăduie să elaboreze timp de veacuri o constituție burgheză nouă (în comparație cu rînduielele medievale), pe cînd nouă, muncitorilor și țărănilor din Rusia, acest reprezentat al științei slugarnice nu ne acordă nici un termen. Nouă el ne cere o constituție riguros elaborată în decurs de cîteva luni...

„...Arbitrariu“ ! Gîndiți-vă numai cîtă slugărnicie murdară față de burghezie și cîtă pedanterie obtuză denotă un *asemenea* reproș. Cînd juriștii sută-n sută burghezi și — în majoritatea lor — reacționari din țările capitaliste au elaborat în decurs de veacuri sau decenii reguli amănunțite, au scris zeci și sute de tomuri de legi și de comentarii la legi care-l *asupreșc* pe muncitor și care leagă de mîini și de picioare pe cel *sărac*, punînd mii de chichițe și de tertipuri în calea oricărui simplu truditor din rîndurile poporului — o, în asta liberalii burghezi și d-l Kautsky nu văd nici un „arbitrariu“ ! Aici domnește „ordinea“ și „legalitatea“ ! Aici totul este bine gîndit și dinainte prevăzut cum să i se stoarcă omului sărac „ultima picătură de vlagă“. Aici sînt mii de avocați și de birocrați burghezi (Kautsky nici nu pomeneste de ei, probabil tocmai pentru că Marx atribuia o importanță atît de mare *sfărîmării* mașinii birocratice...) care știu să interpreteze legile în așa fel încît muncitorul și țăranul de rînd să nu aibă niciodată posibilitatea să răzbată prin barajul de sîrmă ghimpată al acestor legi. Asta nu este „arbitrariul“ burgheziei, nu este dictatura unor nesățioși și mîrșavi exploataatori îmibuibați cu sîngele poporului — nici vorbă de așa ceva. Asta este „democrație pură“, care pe zi ce trece devine tot mai pură.

Dar atunci cînd clase de oameni care muncesc și sînt exploatați și pe care războiul imperialist i-a izolat de frații lor de peste hotare au instaurat — pentru prima oară în istorie — Sovietele lor, au chemat la construcție politică *acele mase* pe care burghezia le asuprise, le oprimase și le abrutizase, au început să construiască *ele însele* un stat nou, proletar, și în focul unei lupte înverșunate, în focul unui război civil au început să schițeze principiile de bază ale unui stat *fără exploataatori*, — atunci toți nemernicii burgheziei, toată banda de lipitori în cîrdășie cu acolitul lor Kautsky au început să facă zarvă pe tema „arbitrariului“ ! De unde, într-adevăr, să știe acești inculți, acești muncitori și țărani, această „gloată“, să-și interpreteze legile ? De unde să ia ei simțul dreptății, ei, acești simpli truditores lipsiți de sfaturile avocaților culți, ale autorilor burghezi, ale celor de teapa lui Kautsky și ale vechii și înteleptei birocrații ?

Dintr-o cuvîntare pe care am rostit-o la 28.IV.1918¹³⁰ d-l Kautsky citează cuvintele : „...Masele stabilesc ele însele în ce mod și la ce intervale se țin alegerile...“ Și „democratul pur“ Kautsky conchide :

„...Se pare, așadar, că stabilirea procedurii alegerilor este lăsată la libera apreciere a fiecărei adunări de alegători. Arbitrariul și posibilitatea de a scăpa de elementele opoziționiste incomode din rîndurile proletariatului însuși ar fi duse astfel pînă la limita extremă“ (p. 37).

Există vreo deosebire între aceste cuvinte și ceea ce spune un scrib tocmit de capitaliști care țipă că în caz de grevă masa asuprește pe muncitorii harnici „care vor să muncească“ ? De ce stabilirea birocratică-burgheză a procedurii alegerilor în cadrul democrației burgheze „pure“ nu este ceva arbitrar ? De ce simțul de dreptate al maselor care s-au ridicat la luptă împotriva exploataților lor seculari, al maselor care se luminează și se călesc în această luptă înverșunată trebuie să fie mai puțin dezvoltat decît la *mănunchiul* de birocrați, intelectuali și avocați educați în spiritul prejudecăților *burgheze* ?

Kautsky este un socialist autentic ; să nu vă încumețați să puneți la îndoială sinceritatea acestui onorabil

tată de familie, a acestui preacinstit cetățean. El este un partizan convins și înfocat al victoriei muncitorilor, al revoluției proletare. El ar vrea doar ca filistini cu scufie de noapte și flecari intelectuali mic-burghezi să întocmească *în prealabil, înainte* de a începe mișcarea maseilor, *înainte* de a începe lupta lor înverșunată împotriva exploatatorilor și neapărat *fără război civil, un regulament moderat și precis formulat al desfășurării revoluției...*

Preacreditul nostru Iudușka Golovliov povestește profund indignat muncitorilor germani că la 14.VI.1918 Comitetul Executiv Central al Sovietelor din Rusia a hotărât să excludă din Soviete pe reprezentanții partidului socialist-revoluționar de dreapta și ai partidului menșevic¹³¹. „Această măsură — scrie Iudușka Kautsky, clocotind de nobilă indignare — nu este îndreptată împotriva unor anumite persoane care au comis anumite fapte pasibile de pedeapsă... Constituția Republicii sovietice nu conține nici o dispoziție care să prevadă imunitatea deputaților — membri ai Sovietelor. Nu anumite persoane, ci anumite partide sînt excluse aici din Soviete“ (p. 37).

Da, este într-adevăr îngrozitoare această intolerabilă abatere de la regulile democrației pure, cu a căror respectare își va face revoluția revoluționarul nostru Iudușka Kautsky. Noi, bolșevicii ruși, trebuia să făgăduim mai întâi imunitatea Savinkovilor & Co., Liberdanilor¹³², Potresovilor („activiștilor“¹³³) & Co., apoi să întocmim un cod penal care să prevadă că participarea la războiul contrarevoluționar al cehoslovacilor sau alierea cu imperialiștii germani în Ucraina sau în Gruzia *împotriva* muncitorilor din propria țară „este pasibilă de pedeapsă“, și abia *după aceea*, pe baza acestui cod penal, am fi avut, potrivit regulilor „democrației pure“, dreptul de a exclude din Soviete „anumite persoane“. E de la sine înțeles că cehoslovacii, care prin intermediul Savinkovilor, al Potresovilor și Liberdanilor (sau cu ajutorul agitației lor) primesc bani de la capitaliștii anglo-francezi, ca și Krasnovii, care cu ajutorul menșevicilor din Ucraina și din Tiflis obțin obuze de la germani, ar fi stat liniștiți pînă

ce noi vom fi elaborat un cod penal bine pus la punct și, ca democrați de cea mai pură speță, s-ar fi limitat la rolul de „opozitie“...

Nu mai puțin îl indignează pe Kautsky faptul că Constituția sovietică îi privează de drepturi electorale pe cei „care folosesc muncitori salariați în scopul de a scoate profit“. „Un muncitor la domiciliu sau un mic meșter care folosește o calfă — scrie Kautsky — pot trăi și simți întocmai ca un proletar, și totuși n-au drept de vot“ (p. 36).

Ce abatere de la „democrația pură“ ! Ce nedreptate ! Pînă acum, ce-i drept, toți marxiștii considerau — și mii de fapte confirmau — că micii patroni sînt cei mai nerușinați și mai hrăpăreți exploataatori ai muncitorilor salariați, dar Iudușka Kautsky ia, desigur, nu *clasa* micilor patroni (nu știu zău cine a mai născocit această nefastă teorie a luptei de clasă ?), ci persoane izolate, exploataatori care „trăiesc și simt întocmai ca niște proletari“. Faimoasa „Agnes cea econoamă“, pe care toată lumea o considera de mult decedată, a înviat sub pana lui Kautsky. Pe Agnes cea econoamă a inventat-o și a lansat-o în literatura germană, acum cîteva decenii, un democrat „pur“ — burghezul Eugen Richter. El prorocea mari nenorociri de pe urma dictaturii proletariatului, de pe urma confiscării capitalului exploataților, întrebîndu-se cu un aer naiv cine este capitalist în sensul juridic al acestui cuvînt. El lua exemplul unei lenjereșe sărace și econoame („Agnes cea econoamă“), căreia afurisiții „dictatori ai proletariatului“ îi iau ultimul ban. A fost o vreme cînd toată social-democrația germană făcea mare haz de „Agnes cea econoamă“ a democratului pur Eugen Richter. Dar asta a fost demult, pe vremea cînd mai trăia Bebel, care spunea deschis și fără ocol adevărul că în partidul social-democrat german sînt mulți național-liberali¹³⁴, asta a fost demult, pe vremea cînd Kautsky încă nu devenise reneгат.

Acum „Agnes cea econoamă“ a înviat în persoana „micului meșter care ține o calfă și care trăiește și simte întocmai ca un proletar“. Afurisiții de bolșevici îl nedreptățesc și-i iau dreptul de vot. Ce-i drept, în Republica

sovietică „orice adunare de alegători“, cum se exprimă același Kautsky, poate primi în rîndurile ei pe un mic meșter sărac, care e legat, să zicem, de întreprinderea respectivă, dacă cu titlu de excepție nu este exploatator și dacă este *efectiv* un om care „trăiește și simte întocmai ca un proletar“. Dar parcă te poți bizui pe experiența de viață și pe simțul de dreptate al unei adunări formate din simpli muncitori, adunare care nu se desfășoară într-un cadru strict reglementat și care în hotărârile sale (ce oroare !) nu este legată prin nici un statut ? Nu este oare clar că e mai bine să acordăm drept de vot *tuturor* exploatatorilor, *tuturor* celor care folosesc muncitori salariați, decît să riscăm ca muncitorii să nedreptățescă pe „Agnes cea econoamă“ și pe „micul meșter care trăiește și simte întocmai ca un proletar“ ?



Salutați de burghezie și de social-șoviniști *, odioșii și nemernicii cavaleri ai renegării n-au decît să ponegrească cît vor Constituția noastră sovietică pentru faptul că privează pe exploatatori de dreptul de vot. Este bine că o ponegresc, pentru că asta va grăbi și va adînci sciziunea dintre muncitorii revoluționari din Europa și alde Scheidemann și Kautsky, Renaudel și Longuet, Henderson și Ramsay MacDonald, acești vechi lideri și vechi trădători ai socialismului.

Masele claselor asuprite, conducătorii conștienți și cinstiți din rîndurile proletarilor revoluționari vor fi de partea *noastră*. E de ajuns să arătăm acestor proletari și acestor mase ce scrie în Constituția noastră sovietică, și ei vor spune îndată : acolo sînt cu adevărat *oameni de-ai noștri*, acolo este un adevărat partid muncitoresc, un adevărat guvern muncitoresc. Căci el nu în-

* Am citit chiar acum articolul de fond din „Frankfurter Zeitung“¹⁸⁸ (din 22.X.1918, nr. 293) în care conținutul broșurii lui Kautsky este redat în termeni plini de admirație. Ziarul oamenilor de bursă este mulțumit. Ba bine că nu ! Iar un tovarăș din Berlin îmi scrie că „Vorwärts“, ziarul Scheidemannilor, a publicat în legătură cu această broșură un articol special în care declară că subscibe aproape fiecare rînd din textul ei¹⁸⁹. Felicitările noastre !

șală pe muncitori cu deșarte făgăduieli de reforme, cum *ne-au înșelat toți conducătorii enumerați mai sus*, ci luptă în mod serios împotriva exploataților, înfăptuiește în mod serios revoluția, luptă *efectiv* pentru eliberarea deplină a muncitorilor.

Dacă, după un an de „activitate practică“, Sovietele privează pe exploatați de dreptul de vot, *înseamnă* că ele sînt într-adevăr organizații ale maselor asuprite, și nu ale social-imperialiștilor și social-pacifiștilor care s-au vîndut burgheziei. *Dacă* aceste Soviete au luat exploataților dreptul de vot, *înseamnă* că ele nu sînt organe de conciliatorism mic-burghez cu capitaliștii, că nu sînt organe de palavrageală parlamentară (pentru alde Kautsky, Longuet și MacDonald), ci organe ale proletariatului cu adevărat revoluționar, care duce o luptă pe viață și pe moarte împotriva exploataților.

„Broșura lui Kautsky este aproape necunoscută aici“, mi-a scris din Berlin zilele trecute (azi sîntem în 30.X) un tovarăș bine informat. Aș sfătui pe ambasadorii noștri din Germania și din Elveția să nu cruțe banii și să cumpere întreaga ediție a acestei broșuri, pentru ca, *împărțind-o gratuit* printre muncitorii conștienți, să dezvăluie toată mîrșăvia acelei social-democrații „europene“ — citește : imperialiste și reformiste — care a devenit de mult un „hoit împruțit“.



La sfîrșitul broșurii sale, la p. 61 și 63, d-l Kautsky se văicărește amarnic că „noua teorie“ (cum numește el bolșevismul, temîndu-se să pomenească analiza făcută de Marx și Engels Comunei din Paris) „găsește partizani pînă și în vechile democrații, cum este, de pildă, Elveția“. Pentru Kautsky „este de neînțeles că social-democrații germani acceptă această teorie“.

Ba este întru totul de înțeles, căci, după serioasele învățăminte ale războiului, masele revoluționare sînt scîrbite și de cei de teapa lui Scheidemann, și de cei de teapa lui Kautsky.

„Noi“ am fost întotdeauna pentru democrație — scrie Kautsky — și acum, așa deodată, să renunțăm la ea!

„Noi“, oportuniștii social-democrației, am fost întotdeauna împotriva dictaturii proletariatului, iar Kolb & Co. au spus-o pe șleau *cu ani în urmă*. Kautsky știe acest lucru, și zadarnic își închipuie că va putea ascunde cititorilor faptul evident al „revenirii sale în tabăra“ Bernsteinilor și a Kolbilor.

„Noi“, marxiștii revoluționari, n-am fetișizat niciodată democrația „pură“ (burgheză). În 1903 Plehanov a fost, precum se știe, un marxist revoluționar (pînă la trista cotitură care l-a adus pe poziția unui Scheidemann rus). Și Plehanov a spus atunci la congresul partidului, care a adoptat programul¹³⁷, că proletariatul în revoluție va lua, la nevoie, capitaliștilor dreptul de vot și *va dizolva orice parlament* dacă acesta se va dovedi a fi contra-revoluționar. Că tocmai acest punct de vedere e singurul care corespunde marxismului, de asta se poate convinge oricine fie și numai din sus-citatele pasaje din Marx și Engels. Acest lucru reiese în chip evident din toate principiile fundamentale ale marxismului.

„Noi“, marxiștii revoluționari, nu vorbeam poporului așa cum obișnuiau să-i vorbească kautskiștii de toate națiile, străduindu-se să fie pe placul burgheziei, adaptîndu-se la parlamentarismul burghez, trecînd sub tăcere caracterul *burghez* al democrației contemporane și cerînd numai lărgirea *ei*, promovarea *ei* consecventă.

„Noi“ spuneam burgheziei: voi, exploatatorilor și ipocriților, vorbiți despre democrație, dar în același timp puneți la fiecare pas mii de piedici în calea participării *maselor asuprite* la viața politică. Noi ne prevalăm de ceea ce spuneți și cerem, în interesul acestor mase, lărgirea democrației *voastre* burgheze în vederea *pregătirii maselor pentru revoluție*, în vederea răsturnării voastre, a exploatatorilor. Și dacă voi, exploatatorii, veți încerca să opuneți împotrivire revoluției noastre proletare, vă vom reprima fără cruțare, vă vom lipsi de drepturi; mai mult decît atît: nu vă vom da pîine, căci în republica noastră proletară exploatatorii vor fi privați de drepturi, vor fi privați de orice, căci noi sîntem socia-

liști în sensul serios al acestui cuvânt, și nu în sensul pe care i-l dau alde Scheidemann și Kautsky.

Iată ce spuneam și vom spune „noi“, marxiștii revoluționari, și de aceea masele asuprite vor fi pentru noi și alături de noi, iar alde Scheidemann și Kautsky vor ajunge la lada de gunoi a renegaților.

CE ESTE INTERNAȚIONALISMUL ?

Kautsky e profund convins că este în drept să se considere și să-și zică internaționalist. Pe Scheidemann el îi numește „socialiști-gubernamentali“. Luînd apărarea menșevicilor (el nu spune deschis că se solidarizează cu ei, dar își însușește pe deplin vederile lor), Kautsky a arătat cât se poate de grăitor de ce soi este „internaționalismul“ său. Și deoarece el nu este un izolat, ci reprezentantul unui curent care a apărut în mod necesar în cadrul Internaționalei a II-a (Longuet în Franța, Turati în Italia, Nobs și Grimm, Graber și Naine în Elveția, Ramsay MacDonald în Anglia etc.), este instructiv să ne oprim asupra „internaționalismului“ său.

Subliniind că menșevicii au fost și ei la Zimmerwald (e o diplomă, fără îndoială, dar... cam mucegăită), Kautsky prezintă astfel vederile menșevicilor, cu care e de acord : „...Menșevicii se pronunțau pentru pace generală. Ei voiau ca toți beligeranții să accepte principiul : fără anexiuni și contribuții. Atîta timp cît acest principiu nu va fi fost unanim acceptat, armata rusă trebuia, potrivit acestui punct de vedere, să fie oricînd gata de luptă. Bolșevicii însă cereau pace imediată, cu orice preț ; ei erau gata să încheie, la nevoie, o pace separată și căutau s-o impună cu de-a sila, mărind dezorganizarea, și așa destul de mare, a armatei“ (p. 27). După părerea lui Kautsky, bolșevicii trebuiau să se mulțumească cu Constituanta și să nu ia puterea.

Așadar, internaționalismul lui Kautsky și al menșevicilor se rezumă la următoarele : să se ceară guvernului imperialist burghez reforme, dar să i se acorde în continuare tot sprijinul, să se sprijine în continuare războiul dus de acest guvern, atîta timp cît toți beligeranții nu vor fi

acceptat încă principiul: fără anexiuni și contribuții. Acest punct de vedere a fost în repetate rânduri exprimat și de Turati, și de kautskiști (Haase și alții), și de Longuet & Co., care declarau: noi sîntem *pentru* „apărarea patriei“.

Din punct de vedere teoretic, aceasta denotă o incapacitate totală de a se delimita de social-șoviniști și o confuzie totală în problema apărării patriei. Din punct de vedere politic, aceasta înseamnă înlocuirea internaționalismului printr-un naționalism mic-burghez și trecerea de partea reformismului, renunțarea la revoluție.

A recunoaște „apărarea patriei“ înseamnă a justifica din punctul de vedere al proletariatului războiul actual, a recunoaște că are un caracter legitim. Și întrucît războiul rămîne imperialist (atît sub monarhie, cît și sub republică), indiferent de locul unde se află armatele dușmane în momentul de față — în țara mea sau într-o țară străină —, recunoașterea apărării patriei înseamnă *de fapt* sprijinirea burgheziei imperialiste, tîlhărești, înseamnă o adevărată trădare a socialismului. În Rusia războiul a continuat să fie imperialist și sub guvernul lui Kerenski, în republica burghezo-democratică, căci era dus de burghezie, în calitatea ei de clasă dominantă (or, războiul este „o continuare a politicii“); tratatele secrete cu privire la împărțirea lumii și la jefuirea unor țări străine, încheiate de fostul țar cu capitaliștii din Anglia și Franța, constituiau o expresie deosebit de pregnantă a caracterului imperialist al războiului.

Spunînd că acest război este un război de apărare sau revoluționar, menșevicii înșelau cu nerușinare poporul, iar Kautsky, aprobînd politica menșevicilor, aprobă înșelarea poporului, aprobă rolul jucat de acești mici burghezi, care aduceau servicii capitalului inducînd în eroare muncitorimea și înhămînd-o la carul imperialiștilor. Kautsky duce o politică tipic mic-burgheză și filistină, închipuindu-și (și sugerînd maselor ideea absurdă) că *lansarea unei lozinci* ar putea schimba fondul lucrurilor. Toată istoria democrației burgheze spulberă această iluzie: pentru a înșela poporul, democrații burghezi au folosit întotdeauna și folosesc și astăzi orice „lozinci“

vreți. Esențialul însă este să *verifici* sinceritatea lor, să confrunți vorbele cu *faptele*, să nu te mulțumești cu fraze idealiste sau șarlatanești, ci să cauți să vezi *realitatea de clasă*. Războiul imperialist nu încetează să fie imperialist atunci cînd șarlatanii, frazeologii sau filistinii mic-burghezi lansează o „lozincă” dulceagă, ci numai atunci cînd *clasa* care duce războiul imperialist și care este legată de el prin milioane de fire (și chiar frînghii) economice este efectiv *răsturnată* și cînd în locul ei vine la putere clasa cu adevărat revoluționară — proletariatul. *Altfel nu te poți smulge din războiul imperialist și nu poți evita o pace imperialistă, de jaf.*

Aprobînd politica externă a menșevicilor, declarînd-o internaționalistă și zimmerwaldiană, Kautsky în primul rînd arată prin aceasta toată putreziciunea majorității zimmerwaldiene oportuniste (nu degeaba noi, *stînga zimmerwaldiană*¹⁸⁸, ne-am delimitat imediat de o asemenea majoritate!), iar în al doilea rînd — și aceasta este esențialul — trece de pe poziția proletariatului pe aceea a micii burghezii, de pe poziția revoluționară pe cea reformistă.

Proletariatul luptă pentru răsturnarea revoluționară a burgheziei imperialiste, iar mica burghezie — pentru „perfecționarea” reformistă a imperialismului, pentru adaptare la imperialism, în condițiile *subordonării* față de el. Pe vremea cînd Kautsky mai era încă marxist, în 1909 de pildă, cînd a scris „Drumul spre putere”, el susținea ideea inevitabilității *revoluției* în cazul unui eventual război și vorbea despre apropierea unei *ere de revoluții*. Manifestul de la Basel din 1912 vorbește în mod expres și categoric despre *revoluție proletară* chiar în legătură cu războiul imperialist dintre grupurile german și englez care a și izbucnit în 1914. Iar în 1918, cînd datorită războiului era revoluțiilor a început efectiv, Kautsky, în loc să explice inevitabilitatea lor, în loc să-și concentreze gîndirea asupra tacticii *revoluționare*, asupra mijloacelor și metodelor de pregătire în vederea revoluției și să le elaboreze pînă la capăt, a început să numească internaționalistă tactica reformistă a menșevicilor. Ce altceva este aceasta dacă nu renegare ?

Kautsky îi laudă pe menșevici pentru faptul că au insistat asupra păstrării capacității de luptă a armatei. El îi blamează pe bolșevici pentru faptul că au căutat să agraveze „dezorganizarea armatei“, și așa destul de dezorganizată. Aceasta înseamnă să lauzi reformismul și subordonarea față de burghezia imperialistă, înseamnă să blamezi revoluția și să te dezici de ea. Căci păstrarea capacității de luptă a armatei însemna — și a fost efectiv sub guvernul Kerenski — păstrarea unei armate cu comandament *burghez* (chiar dacă era republican). Toată lumea știe — și desfășurarea evenimentelor a confirmat în chip evident — că datorită cadrelor de comandă korniloviste această armată republicană era pătrunsă de spirit *kornilovist*. Ofițerimea burgheză nu putea să nu fie kornilovistă, nu putea să nu încline spre imperialism, spre reprimarea prin violență a proletariatului. A lăsa neatins toate rădăcinile războiului imperialist, toate pietrele de temelie ale dictaturii *burgheze*, a drege pe ici pe colo vechiul edificiu, a-l mai vopsi pe alocuri („reformă“) — iată la ce se reducea în fapt tactica menșevică.

Și dimpotrivă, „dezorganizarea“ armatei a fost și este o necesitate pentru orice revoluție mare. Căci armata este cel mai anchilozat instrument de sprijinire a vechiului regim, cel mai sigur reazem al disciplinei burgheze, cel mai docil instrument de sprijinire a dominației capitalului, de menținere și de cultivare a supunerii oarbe și a subordonării oamenilor muncii față de capital. Contra-revoluția nu a tolerat niciodată și nu putea să tolereze muncitori înarmați alături de armată. În Franța — scrie Engels —, după fiecare revoluție muncitorii erau înarmați; „de aceea pentru burghezii aflați la cîrma statului cea dintîi poruncă era dezarmarea muncitorilor“¹³⁹. Muncitorii înarmați constituiau embrionul unei armate noi, celula organizatorică a unei noi orînduiri sociale. A strivi această celulă, a nu o lăsa să crească era cea dintîi poruncă a burgheziei. Cea dintîi poruncă a oricărei revoluții victorioase — și este un lucru pe care Marx și Engels l-au subliniat în repetate rînduri — era să distrugă armata veche, s-o suprima, s-o înlocuiască cu una

nouă¹⁴⁰. Noua clasă socială, în drumul ei spre dominație, nu putea niciodată și nu poate nici acum să ajungă la această dominație și s-o consolideze altfel decît descompunînd complet armata veche („dezorganizare!“ — țipă, în legătură cu aceasta, mic-burghezii reacționari sau pur și simplu lași), altfel decît trecînd prin această extrem de grea și extrem de chinuitoare perioadă, fără nici o armată (prin această perioadă chinuitoare a trecut și marea revoluție franceză), altfel decît formînd treptat, în condițiile grele ale războiului civil, o armată nouă, o disciplină nouă, o nouă organizație militară a clasei noi. A fost un timp cînd istoricul Kautsky înțelegea acest lucru. Renegatul Kautsky l-a uitat.

Ce drept are Kautsky să-i numească pe Scheidemannii „socialiști-gubernamentali“ cînd el însuși aprobă tactica menșevicilor în revoluția rusă? Sprijinindu-l pe Kerenski și intrînd în guvernul prezidat de el, menșevicii au fost și ei socialiști-gubernamentali de aceeași factură. Kautsky nu va putea în nici un chip să evite această concluzie dacă va încerca să pună problema *clasei dominante* care duce războiul imperialist. Dar el ocolește cu grijă problema clasei dominante, problemă obligatorie pentru un marxist, căci dacă ar pune-o s-ar demasca imediat ca renegat.

Kautskiștii în Germania, longuetiștii în Franța, Turati & Co. în Italia raționează astfel: socialismul presupune egalitatea și libertatea națiunilor, autodeterminarea lor; *de aceea*, cînd țara noastră este atacată sau cînd teritoriul nostru este invadat de trupe inamice, noi, socialiștii, avem dreptul și datoria să ne apărăm patria. Din punct de vedere teoretic însă, acest raționament este sau o adevărată batjocură la adresa socialismului, sau un truc șarlatanesc, iar din punct de vedere practic-politic el coincide cu felul de a judeca al unui țaran extrem de înapoiat, care n-are nici cea mai mică idee despre caracterul social, de clasă al războiului și despre sarcinile unui partid revoluționar într-o perioadă de război reacționar.

Socialismul este împotriva violenței față de națiuni. Acest lucru este incontestabil. Dar socialismul este în genere împotriva violenței față de oameni. Totuși, în

afară de anarhiștii creștini și de tolstoeni, nimeni n-a tras încă de aici concluzia că socialismul este împotriva violenței *revoluționare*. A vorbi deci despre „violență“ în general, fără a analiza condițiile care determină deosebirea dintre violența revoluționară și cea reacționară, înseamnă să fii un mic-burghez care se dezice de revoluție sau înseamnă pur și simplu să te înșeli pe tine însuși și pe alții cu ajutorul unui raționament sofistic.

Același lucru se poate spune și despre violența față de națiuni. Orice război constă în violență față de națiuni, dar aceasta nu-i împiedică pe socialiști să fie *pentru* un război revoluționar. Problema fundamentală care se pune în fața unui socialist (dacă nu e renegat) este caracterul de clasă al războiului. Războiul imperialist din 1914—1918 este un război între două grupuri ale burgheziei imperialiste pentru împărțirea lumii, pentru împărțirea prăzii, pentru jefuirea și sugrumarea națiunilor mici și slabe. Așa a fost apreciat războiul în Manifestul de la Basel din 1912, și această apreciere a fost confirmată de fapte. Nu e socialist acela care părăsește acest punct de vedere asupra războiului.

Cînd un german sub domnia lui Wilhelm sau un francez sub guvernarea lui Clemenceau spune: eu, ca socialist, am dreptul și datoria să-mi apăr patria atunci cînd dușmanul îi calcă pămîntul, avem de-a face aici nu cu raționamentul unui socialist, al unui internaționalist, al unui proletar revoluționar, ci cu raționamentul unui *naționalist mic-burghez*. Căci în acest raționament dispare lupta revoluționară de clasă a muncitorului împotriva capitalului, dispare aprecierea războiului, *în totalitatea lui*, din punctul de vedere al burgheziei mondiale și din acela al proletariatului mondial, dispare adică internaționalismul și nu rămîne decît un naționalism îngust și rigid. Țării mele i s-a făcut o nedreptate, restul nu mă interesează — iată la ce se reduce acest raționament, iată în ce constă îngustimea lui mic-burghezo-naționalistă. Este același lucru ca și cînd cineva ar spune cu privire la diferite cazuri individuale de folosire a violenței împotriva unei persoane: socialismul este îm-

potriva violenței, de aceea prefer să comit o trădare decât să stau la închisoare.

Francezul, germanul sau italianul care spune : socialismul este împotriva violenței față de națiuni, *de aceea* mă apăr atunci când dușmanul mi-a cotropit țara, acela *trădează* socialismul și internaționalismul. Căci un om care vorbește astfel vede numai „țara“ lui și pune mai presus de orice „propria“ sa... *burghezie*, fără a se gândi la *legăturile internaționale* care fac ca războiul să fie un război imperialist și ca *propria* sa burghezie să fie o verigă în lanțul jafului imperialist.

Toți micii burghezi și toți țăraniii înapoiați și obtuzi judecă la fel cu renegații kautskiști și longuetiști, la fel cu Turati & Co., zicînd : dușmanul este în țara mea, restul nu mă interesează*.

Un socialist, un proletar revoluționar, un internaționalist judecă altfel : caracterul (reacționar sau revoluționar) al unui război nu depinde de faptul cine a atacat și în a cui țară se află „dușmanul“, ci *de faptul care clasă* duce războiul, ce politică este continuată prin intermediul acestui război ? Dacă este un război imperialist, reacționar, adică un război între două grupuri mondiale ale burgheziei imperialiste, agresive, tîlhărești, reacționare, atunci burghezia din orice țară (chiar și dintr-o țară mică) se transformă într-un părtaș la jaf, iar sarcina mea, sarcina unui reprezentant al proletariatului revoluționar, este de a pregăti *revoluția proletară mondială*, ca *u n i c a* salvare de la grozăviile unui măcel mondial. Trebuie să judec nu din punctul de vedere al țării „mele“ (căci așa judecă numai un jalnic mic-burghez obtuz și naționalist, care nu înțelege că nu e decît o jucărie în mîinile burgheziei imperialiste), ci din punctul de vedere *al participării mele* la pregătirea, la propagarea și la grăbirea sosirii revoluției proletare mondiale.

* Social-șovinistii (Scheidemannii, Renaudelii, Hendersonii, Gompers & Co.) refuză să vorbească de „Internațională“ în timpul războiului. Drept „trădători“ ai... socialismului ei îi consideră pe dușmanii burgheziei „lor“. Ei sînt *pentru* politica de cuceriri a burgheziei lor. Social-pacifiștii (adică socialiști în vorbe și pacifiști mic-burghezi în fapte) exprimă tot felul de sentimente „internaționaliste“, se declară împotriva anexiunilor etc., dar *în fapt* continuă să sprijine *propria* lor burghezie imperialistă. Deosebirea dintre aceste două tipuri este aparentă, cum ar fi deosebirea dintre un capitalist rău de gură și unul cu grai micros.

Iată ce este internaționalismul, iată care este sarcina unui internaționalist, a unui muncitor revoluționar, a unui socialist adevărat. Iată ce *adevăr elementar* „a uitat” renegatul Kautsky. Iar renegarea lui devine și mai evidentă atunci când de la aprobarea tacticii naționaliștilor mic-burghezi (a menșevicilor în Rusia, a longuetiștilor în Franța, a lui Turati în Italia, a lui Haase & Co. în Germania) el trece la critica tacticii bolșevice. Iată această critică :

„La baza revoluției bolșevice se afla presupunerea că ea va fi punctul de plecare al unei revoluții generale în Europa ; că inițiativa îndrăzneată a Rusiei va fi un imbold pentru ridicarea prolețarilor din Europa întreagă.

În cadrul unei asemenea presupuneri era, firește, indiferent ce forme va lua pacea separată încheiată de Rusia, ce poveri și ce pierderi teritoriale (textual : mutilări, Verstümmelungen) va aduce ea poporului rus, ce interpretare va da ea autodeterminării națiunilor. Era de asemenea indiferent dacă Rusia este sau nu este în stare să se apere. Potrivit acestei concepții, revoluția europeană urma să fie cea mai bună apărare a revoluției ruse și să aducă tuturor popoarelor de pe fostul teritoriu rusesc o autodeterminare reală și deplină.

O revoluție în Europa, care ar fi instaurat și consolidat acolo socialismul, urma să fie deasemenea un mijloc pentru înlăturarea piedicilor pe care starea de înapoiere economică a țării le pune în calea înfăptuirii producției socialiste în Rusia.

Toate acestea sînt perfect logice și bine întemeiate dacă se pornește de la presupunerea că revoluția rusă trebuie neapărat s-o declanșeze pe cea europeană. Dar ce va fi în cazul când acest lucru nu se va întîmpla ?

Pînă în momentul de față, această presupunere nu s-a adevărit. Iar acum prolețarilor din Europa li se aduce învinuirea că au părăsit și au trădat revoluția rusă. Este o învinuire adusă unor necunoscuți, căci pe cine vreți să faceți răspunzător pentru comportarea prolețariatului european ?” (p. 28).

Și Kautsky rumegă iarăși și iarăși ideea că Marx, Engels și Bebel s-au înșelat nu o dată în prevederile lor cu privire la izbucnirea revoluției, dar că nu și-au clădit niciodată tactica pe așteptarea că revoluția se va produce „într-un termen anumit” (p. 29), pe cîtă vreme bolșevicii, pretinde el, „au mizat totul pe o singură carte, pe aceea a revoluției europene generale”.

Într-adins am reprodus acest pasaj atît de lung, pentru a arăta cititorului în chip grăitor cît de „abil“ falsifică Kautsky marxismul, substituindu-i o concepție mic-burgheză vulgară și reacționară.

În primul rînd, a atribui adversarului o prostie evidentă, pentru a o putea spulbera apoi, este o metodă de care uzează oameni nu prea inteligenți. Dacă bolșevicii și-ar fi clădit tactica pe așteptarea că revoluția în celelalte țări va izbucni *într-un termen anumit*, ei ar fi comis, incontestabil, o mare prostie. Dar partidul bolșevic n-a comis-o : în scrisoarea mea către muncitorii americani (20.VIII.1918) am subliniat în mod expres că sîntem de parte de a face o astfel de prostie, spunînd că noi contăm pe revoluția americană, dar că nu o așteptăm la un termen anumit *. În polemica mea cu eserii de stînga și cu „comuniștii de stînga“ (ianuarie—martie 1918) am dezvoltat în repetate rînduri aceeași idee. Kautsky a recurs la o mică, la o foarte mică falsificare, și pe această falsificare și-a construit critica sa la adresa bolșevismului. Kautsky a băgat în aceeași oală tactica care contează pe o revoluție europeană într-un termen mai mult sau mai puțin apropiat, dar nu într-un termen anumit, și tactica care contează pe o revoluție europeană într-un termen anumit. Un mic fals, mic de tot !

A doua tactică este o prostie. Prima este *obligatorie* pentru un marxist, pentru orice proletar revoluționar și pentru orice internaționalist ; *obligatorie*, căci numai ea ține seama, într-un mod just din punctul de vedere al marxismului, de situația obiectivă generată de război în toate țările europene, numai ea corespunde sarcinilor internaționaliste ale proletariatului.

Substituind importantei probleme a bazelor tacticii revoluționare în general problema mărunță a greșelii pe care revoluționarii bolșevici ar fi putut s-o comită, dar n-au comis-o, Kautsky s-a dezis în chip fericit de tactica revoluționară în general.

* Vezi volumul de față, p. 65. — *Nota red.*

Renegat în politică, în domeniul teoriei el *nu știe nici măcar să pună problema* premiselor obiective ale tacticii revoluționare.

Și aici am ajuns la punctul al doilea.

În al doilea rând, un marxist este obligat să conteze pe revoluția europeană atunci când există o *situație revoluționară*. Este un adevăr elementar al marxismului că tactica proletariatului socialist nu poate să fie aceeași în cazul când există o situație revoluționară și în cazul când nu există o asemenea situație.

Dacă Kautsky ar fi pus această problemă, obligatorie pentru un marxist, el s-ar fi convins că răspunsul nu poate fi decât în defavoarea tezei sale. Cu mult înainte de război, toți marxiștii, toți socialiștii erau de acord că războiul european va crea o situație revoluționară. Pe vremea când Kautsky nu era încă renegat, el recunoștea clar și categoric acest lucru, atât în 1902 („Revoluția socială”) cât și în 1909 („Drumul spre putere”). L-a recunoscut, în numele Întregii Internaționale a II-a, și Manifestul de la Basel: nu degeaba socialiștii și kautskiștii („centriștii”, oamenii care oscilează între revoluționari și oportuniști) din toate țările se tem ca de foc de respectivele pasaje din Manifestul de la Basel!

Prin urmare, așteptarea unei situații revoluționare în Europa nu era o idee fixă a bolșevicilor, ci *părerea generală* a tuturor marxiștilor. Dacă, în dorința de a se eschiva de la acest adevăr incontestabil, Kautsky recurge la afirmația goală că bolșevicii „au crezut întotdeauna în atotputernicia violenței și a voinței”, el nu face decât să debiteze o frază lipsită de conținut, menită să *disimuleze* faptul că el, Kautsky, fuge — și fuge în mod rușinos — de problema situației revoluționare.

Mai departe. S-a creat sau nu s-a creat în fapt o situație revoluționară? Nici această întrebare n-a știut s-o pună Kautsky. Răspunsul la ea ni-l dau faptele economice: foametea și ruina, provocate pretutindeni de război, denotă ivirea unei situații revoluționare. Răspunsul la această întrebare ni-l dau și faptele politice: încă din 1915 s-a conturat clar, în *toate* țările, un proces de scindare a vechilor partide socialiste, care putreziseră, un

proces de îndepărtare a maselor proletare de conducătorii social-șoviniști și de orientare a acestor mase spre stînga, spre ideile și stările de spirit revoluționare, spre conducătorii revoluționari.

La 5 august 1918, cînd Kautsky își scria broșura, numai un om care se teme de revoluție și o trădează putea să nu vadă aceste fapte. Iar acum, la sfîrșitul lunii octombrie 1918, revoluția crește în văzul tuturor și foarte repede într-o serie de țări din Europa. „Revoluționarul“ Kautsky, care vrea să fie considerat marxist ca și pînă acum, s-a dovedit a fi un filistin miop, care — asemenea filistinilor din 1847, luați în rîs de Marx — nu vede revoluția care se apropie !!

Am ajuns la punctul al treilea.

În al treilea rînd, care sînt particularitățile tacticii revoluționare în condiții cînd există o situație revoluționară în Europa? Devenind un renegat, Kautsky s-a temut să pună această întrebare, obligatorie pentru un marxist. Kautsky judecă ca un filistin mic-burghez tipic sau ca un țaran înapoiat: a început sau nu „revoluția europeană generală“? Dacă a început, este și el gata să devină revoluționar! Dar — remarcăm noi — *atunci* fiecare lichea (de felul acelor care reușesc uneori să se strecoare acum printre victorioșii bolșevici) se va declara revoluționar!

Dacă nu, el, Kautsky, întoarce spatele revoluției! El nu înțelege cîtuși de puțin adevărul că revoluționarul marxist se deosebește de filistin și de micul burghez prin aceea că știe să *propage* în rîndurile maselor înapoiate ideea necesității revoluției care se apropie, să *dovedească* inevitabilitatea ei, să *explice* foloasele ei pentru popor și să *pregătească* în vederea ei proletariatul și toate masele muncitoare și exploatate.

Kautsky atribuie bolșevicilor o ineptie, și anume că ei ar fi mizat totul pe o singură carte, conținînd că revoluția europeană va începe la un termen anumit. Această ineptie s-a întors acum împotriva lui, căci tocmai din spusele lui rezultă că tactica bolșevicilor ar fi fost justă dacă revoluția europeană s-ar fi produs pînă la 5 august 1918! Această zi este menționată de Kautsky ca dată la care își scria el broșura. Iar cînd la cîteva săptămîni

după acest 5 august s-a văzut clar că revoluția e pe punctul de a izbucni într-o serie de țări europene, au ieșit la iveală, în toată splendoarea lor, întreaga sa atitudine de renegat, de falsificator al marxismului, toată incapacitatea lui de a judeca în mod revoluționar și chiar de a pune în mod revoluționar problemele !

Atunci când proletarii din Europa sînt învinuiți de trădare, aceasta este o învinuire adusă unor necunoscuți, scrie Kautsky.

Greșești, d-le Kautsky ! Uită-te în oglindă și vei vedea pe „necunoscuții“ împotriva cărora este îndreptată această învinuire. Kautsky face pe naivul, el se prefacă că nu înțelege *cine a adus* această învinuire și *ce sens* are ea. În realitate însă, Kautsky știe foarte bine că această învinuire a fost și este adusă de „cei de stînga“ din Germania, de spartachiști¹⁴¹, de Liebknecht și prietenii lui. Această învinuire exprimă *conștiința clară* a faptului că, sugrumînd Finlanda, Ucraina, Letonia și Estonia, proletariatul german a trădat revoluția rusă (și pe cea internațională). Această învinuire este îndreptată în primul rînd și în cea mai mare măsură nu împotriva *masei*, care e întotdeauna ținută în chingi, ci împotriva *conducătorilor*, care, asemenea lui Scheidemann și Kautsky, *nu și-au îndeplinit și nu-și îndeplinesc* datoria de a desfășura în mase agitație revoluționară, propagandă revoluționară, muncă revoluționară îndreptată împotriva inerției acestora, și care au acționat și acționează în fapt *împotriva* instinctelor și năzuințelor revoluționare care mocnesc întotdeauna în adîncul maselor clasei asuprite. Scheidemannii au trădat proletariatul și au trecut de partea burgheziei în mod direct, brutal, cinic și, în majoritatea cazurilor, din interes. Kautskiștii și longuetiștii au făcut același lucru, șovăind, oscilînd, cu privirile ațintite spre cei care erau mai tari în momentul respectiv. În tot ce a scris în timpul războiului, Kautsky a căutat să *adoarmă* spiritul revoluționar, în loc să-l întrețină și să-l dezvolte.

Faptul că Kautsky nici nu înțelege marea însemnătate *teoretică* și însemnătatea *agitatorică* și *propagandistică* și mai mare a „învinuirii“ aduse proletarilor din Europa că

au trădat revoluția rusă, — acest fapt va rămîne ca un monument istoric care simbolizează tîmpirea mic-burgheză a liderului „de duzină“ al social-democrației germane oficiale! Kautsky nu înțelege că, în condițiile regimului de cenzură din „imperiul“ german, această „învinuire“ este aproape singura formă în care socialiștii germani care n-au trădat socialismul, Liebknecht și prietenii lui, își exprimă *chemarea lor către muncitorii germani* de a mătura pe alde Scheidemann și Kautsky, de a înlătura asemenea „conducători“, de a se debarasa de propaganda lor obtuză și vulgară, de a trece *peste ei* și de a porni *în pofida* lor, peste capul lor, pe drumul care duce *la revoluție!*

Kautsky nu înțelege acest lucru. Atunci cum ar putea el să înțeleagă tactica bolșevicilor? De la un om care în genere se dezice de revoluție te poți aștepta să cîntărească și să aprecieze condițiile de dezvoltare a revoluției într-un caz dintre cele mai „dificile“?

Tactica bolșevicilor a fost justă, a fost *singura* tactică internaționalistă, căci nu se baza pe teama lașă de revoluția mondială, pe „neîncrederea“ mic-burgheză în ea, pe dorința îngust-naționalistă de a apăra „propria“ patrie (patria propriei burghezii), fără „a se sinchisi“ de rest, ci pe *aprecierea* justă (unanim admisă înainte de război, înainte de renegarea social-șoviniștilor și a social-pacifiștilor) a situației revoluționare din Europa. Această tactică era singura tactică internaționalistă, deoarece îngăduia să se realizeze maximum din ceea ce se putea face într-o singură țară *pentru* dezvoltarea, sprijinirea și trezirea revoluției *în toate țările*. Justețea acestei tactici a fost confirmată de succesul ei enorm, căci bolșevismul a devenit azi bolșevism *mondial* (nu datorită meritelor bolșevicilor ruși, ci datorită profunde simpatii de care se bucură pretutindeni în *mase* o tactică care e revoluționară în fapt), a dat o ideologie, o teorie, un program și o tactică care se deosebesc în mod concret, în practică, de social-șovinism și de social-pacifism. Bolșevismul *a dat lovitura de grație* vechii și putredei Internaționale a celor de teapa lui Scheidemann și Kautsky, Renaudel și Longuet, Henderson și MacDonald, care se vor înhăita

acum unii cu alții visînd la „unitate“ și încercînd să reînvie hoitul. Bolșevismul a creat bazele ideologice și tactice ale Internaționalei a III-a, cu adevărat proletară și comunistă, care ține seama atît de cuceririle epocii de dezvoltare pașnică, cît și de experiența epocii de revoluții care a început.

Bolșevismul a popularizat în lumea întregă ideea „dictaturii proletariatului“, a tradus aceste cuvinte de origine latină mai întîi în limba rusă, iar apoi în toate limbile lumii, arătînd, prin exemplul *Puterii sovietice*, că muncitorii și țărani săraci, chiar dacă aparțin unei țări înapoiate, chiar dacă sînt dintre cei mai puțin experimentați, mai puțin culți și mai puțin obișnuiți cu organizarea, au fost în stare, înfruntînd greutăți nemai-pomenite și luptînd împotriva exploatatorilor (pe care îi susținea burghezia din lumea *întreagă*), să mențină timp de un an întreg puterea oamenilor muncii, să creeze o democrație incomparabil mai înaltă și mai largă decît toate democrațiile care au existat în lume pînă acum, să înceapă înfăptuirea practică a socialismului prin activitatea creatoare a zeci de milioane de muncitori și de țărani.

Bolșevismul a stimulat în fapt dezvoltarea revoluției proletare în Europa și în America într-o măsură atît de mare, cum n-a reușit s-o facă pînă acum nici un partid din nici o țară. În timp ce muncitorii din lumea întregă își dau din ce în ce mai bine seama că tactica unora ca Scheidemann și Kautsky nu i-a izbăvit de războiul imperialist și de robia salariată în care îi ține burghezia imperialistă, că această tactică nu poate servi drept model pentru toate țările, în același timp masele proletare din toate țările își dau din ce în ce mai bine seama că bolșevismul a arătat calea justă pentru curmarea grozăviilor războiului și ale imperialismului, că bolșevismul poate servi ca model de tactică pentru toți.

Nu numai revoluția proletară din întreaga Europă, ci și revoluția proletară mondială se maturizează văzînd cu ochii, și ea a fost ajutată, grăbită și sprijinită de victoria proletariatului din Rusia. Sînt suficiente toate acestea pentru victoria deplină a socialismului? Firește că nu.

O singură țară nu poate să facă mai mult. Dar, datorită Puterii sovietice, această singură țară a făcut totuși atât de mult, încât dacă mâine Puterea sovietică din Rusia ar fi sugrumată de imperialismul mondial, să zicem, în urma unei înțelegeri între imperialismul german și cel anglo-francez, chiar și în acest caz — cel mai rău dintre toate — tactica bolșevică s-ar dovedi a fi fost foarte folositoare socialismului și a fi sprijinit dezvoltarea invincibilei revoluții mondiale.

O INCERCARE DE A INTRA ÎN GRAȚIILE BURGHEZIEI CU AJUTORUL UNEI „ANALIZE ECONOMICE“

După cum am mai spus, cartea lui Kautsky ar fi trebuit să se intituleze — dacă ar fi ca titlul să redea în mod just conținutul — nu „Dictatura proletariatului“, ci „Repetarea unor atacuri burgheze împotriva bolșevicilor“.

Vechile „teorii“ menșevice cu privire la caracterul burghez al revoluției ruse, adică vechile încercări menșevice de a denatura marxismul (*respinse* de Kautsky în 1905 !), ne sînt din nou oferite acum de teoreticianul nostru. Va trebui să ne oprim asupra acestei probleme, oricît de plicticoasă ar fi ea pentru marxiștii ruși.

Revoluția rusă este o revoluție burgheză, spuneau înainte de 1905 toți marxiștii din Rusia. Menșevicii, substituind marxismului liberalismul, deduceau de aici: prin urmare, proletariatul nu trebuie să meargă mai departe de ceea ce este acceptabil pentru burghezie, el trebuie să ducă o politică de înțelegere cu ea. Bolșevicii spuneau că aceasta este o teorie burghezo-liberală. Burghezia vrea ca transformarea statului să fie efectuată în chip burghez, *reformist*, și nu revoluționar, pe cît posibil cu păstrarea monarhiei, a proprietății funciare moșierești etc. Proletariatul trebuie să ducă pînă la capăt revoluția burghezo-democratică, fără a se lăsa „legat“ de reformismul burgheziei. Raportul forțelor *de clasă* în revoluția burgheză a fost formulat de bolșevici în felul următor: proletariatul, alăturîndu-și țărănimea, neutralizează burghezia liberală și distruge pînă la capăt

monarhia, rînduielile medievale, proprietatea funciară moșierească.

În alianța proletariatului cu țărănimea *în general* se manifestă caracterul burghez al revoluției, căci țărănimea în general este formată din mici producători care stau pe terenul producției de mărfuri. Apoi, adăugau tot atunci bolșevicii, proletariatul își alătură *întregul semi-proletariat* (pe toți cei ce muncesc și sînt exploatați), neutralizează țărănimea mijloacă și *răstoarnă* burghezia : în aceasta constă revoluția socialistă, spre deosebire de cea burghezo-democratică. (Vezi broșura mea : „Două tactici“ *, apărută în 1905 și retipărită în culegerea „În 12 ani“, Petersburg, 1907).

În 1905 Kautsky a participat în mod indirect la această controversă¹⁴², dînd, la niște întrebări puse de Plehanov, pe atunci menșevic, un răspuns în care în fond s-a pronunțat *împotriva* lui, ceea ce a stîrnit pe vremea aceea comentarii deosebit de ironice în presa bolșevică. Acum Kautsky nu suflă *o vorbă* măcar despre controversele de atunci (se teme să nu-l demaște propriile lui declarații !) și astfel îl lipsește pe cititorul german de orice posibilitate de a înțelege esența chestiunii. D-l Kautsky *nu putea* povesti în 1918 muncitorilor germani că în 1905 s-a pronunțat pentru alianța muncitorilor cu țărani, iar nu cu burghezia liberală, și nici în ce condiții preconiza el această alianță și ce program recomanda el pentru ea.

Sub pretextul unei „analize economice“ și recurgînd la fraze grandilocvente despre „materialismul istoric“, Kautsky, care între timp a evoluat în sens retrograd, precunizează acum subordonarea muncitorului față de burghezie, rumegînd, cu ajutorul unor citate din lucrările menșevicului Maslov, vechile concepții liberale ale menșevicilor ; cu aceleași citate ni se demonstrează ideea nouă că Rusia este o țară înapoiată și din această idee nouă se trage o concluzie veche, în sensul că într-o revoluție burgheză nu trebuie să mergem mai departe decît

* Vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol 11, București, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 1—127. — Nota red.

burghezia ! Și asta în pofida a tot ce au spus Marx și Engels atunci când au făcut comparație între revoluția burgheză din 1789—1793 în Franța și revoluția burgheză din 1848 în Germania !¹⁴³

Înainte de a trece la „argumentul“ principal și la conținutul esențial al „analizei economice“ din broșura lui Kautsky, trebuie să relevăm că chiar primele fraze denotă din partea autorului o curioasă confuzie de idei sau o insuficientă aprofundare a ideilor :

„Baza economică a Rusiei — vestește „teoreticianul“ nostru — o constituie și astăzi agricultura, și anume mica gospodărie țărănească. De pe urma ei trăiesc aproximativ $\frac{4}{5}$ sau poate chiar $\frac{5}{6}$ din populație“ (p. 45). În primul rînd, s-a întrebat oare stimabilul nostru teoretician cîți exploataatori pot fi în rîndurile acestei mase de mici producători ? Desigur că nu mai mult de $\frac{1}{10}$ din numărul lor total, iar la orașe și mai puțin, căci acolo marea producție este mai dezvoltată. Să luăm chiar o cifră neverosimil de mare, să admitem că $\frac{1}{5}$ din numărul total al micilor producători sînt exploataatori care pierd dreptul de vot. Și în acest caz va reieși că cei 66% de delegați bolșevici de la Congresul al V-lea al Sovietelor reprezentau *majoritatea populației*. La aceasta mai trebuie adăugat faptul că printre eserii de stînga a fost întotdeauna o parte considerabilă care se pronunța pentru Puterea sovietică, adică în principiu *toți* eserii de stînga au fost pentru Puterea sovietică, iar atunci când o parte din ei au pornit răscoala-aventură din iulie 1918, din fostul lor partid s-au desprins două partide noi : „narodnicii comuniști“ și „comuniștii revoluționari“¹⁴⁴ (printre care se află eseri de stînga marcantî pe care și vechiul partid îi desemnase pentru importante posturi de stat ; din primul partid face parte, de pildă, Zaks, iar din cel de-al doilea Kolegaev). Așadar, însuși Kautsky a infirmat — fără să vrea ! — basmul ridicol că bolșevicii ar reprezenta doar minoritatea populației.

În al doilea rînd, s-a gîndit oare stimabilul nostru teoretician la faptul că micul producător agricol oscilează *inevitabil* între proletariat și burghezie ? Kautsky „a uitat“ acest adevăr marxist, pe care-l confirmă toată

istoria contemporană a Europei, și l-a „uitat“ la momentul potrivit, căci el, adevărul acesta, spulberă definitiv toată „teoria“ menșevică reeditată de Kautsky! Dacă n-ar fi „uitat“ acest adevăr, el n-ar fi putut nega necesitatea dictaturii proletarietului într-o țară în care precumpănesc micii producători agricoli. — — —

Să examinăm acum conținutul esențial al „analizei economice“ a teoreticianului nostru.

Este indiscutabil că Puterea sovietică este o dictatură, spune Kautsky. „Dar este ea oare o dictatură a *proletariatului*?“ (p. 34).

„După Constituția sovietică, țărani alcătuiesc majoritatea populației care are dreptul să participe la opera de legiferare și de guvernare. Ceea ce ne este înfățișat ca dictatură a *proletariatului* — dacă ar fi promovat în mod consecvent și dacă este în genere posibil ca o clasă să exercite direct dictatura, ceea ce numai un partid poate să facă — s-ar dovedi a fi în realitate o dictatură a *țărănimii*“ (p. 35).

Și, cât se poate de mulțumit de această argumentare arhiprofundă și extrem de ingenioasă, bunul Kautsky încearcă să facă spirite: „S-ar părea, așadar, că înfăptuirea cea mai puțin dureroasă a socialismului este asigurată atunci când e dată pe mâna țăranilor“ (p. 35).

Intr-un mod cât se poate de amănunțit și cu o serie de arhisavante citate din scrierile semiliberalului Maslov, teoreticianul nostru demonstrează ideea nouă că țăranii sînt interesați ca cerealele să se vîndă la prețuri mari, ca salariile muncitorilor de la orașe să fie mici etc. etc. Aceste idei noi, în treacăt fie zis, sînt expuse într-o manieră cu atît mai plicticoasă, cu cît se acordă mai puțină atenție fenomenelor cu adevărat noi din perioada postbelică, de pildă faptului că în schimbul cerealelor țăranii cer mărfuri și nu bani, că țăranilor le lipsesc uneltele, care nu pot fi procurate în cantitatea necesară, oricît s-ar plăti pentru ele. Despre aceasta însă vom vorbi în mod special mai încolo.

Așadar, Kautsky îi învinuiește pe bolșevici, învinuiește partidul proletarietului că a dat pe mâna țăranimii mic-burgheze dictatura, înfăptuirea socialismului. Foarte bine,

domnule Kautsky ! Dar care ar trebui să fie, după luminata d-tale părere, atitudinea partidului proletar față de țărănimea mic-burgheză ?

Teoreticianul nostru a preferat să treacă sub tăcere această problemă, probabil pentru că și-a adus aminte de proverbul : „Vorba e de argint, tăcerea e de aur“. Dar el s-a trădat prin raționamentul următor :

„La începutul existenței Republicii sovietice, Sovietele țărănești erau organizații ale *țărănimii* în general. Acum această republică proclamă că Sovietele sînt organizații ale proletarilor și ale țărănilor *săraci*. Țăranii înstăriți pierd dreptul de vot în alegerile pentru Soviete. Țăranul sărac e considerat ca un produs permanent și de masă al reformei agrare socialiste în condițiile «dictaturii proletariatului»“ (p. 48).

Ce ironie ucigătoare ! În Rusia, aceeași ironie poate fi auzită de la orice burghez : ei jubilează și rîd cu toții că Republica sovietică recunoaște deschis existența țărănilor săraci. Ei își bat joc de socialism. E dreptul lor. Dar un „socialist“ care rîde de faptul că, după patru ani de război extrem de ruinător, mai sînt la noi — și vor mai fi mult timp — țărani săraci, un astfel de „socialist“ a putut să apară numai în condițiile unei renegări în masă.

Ascultați mai departe :

„...Republica sovietică intervine în relațiile dintre țăranii săraci și cei bogați, dar nu printr-o nouă repartizare a pămîntului. Pentru a înlătura lipsa de pîine la orașe, se trimit la sate detașamente de muncitori înarmați care rechiziționează de la țăranii bogați surplusurile de cereale. O parte din aceste cereale se dau populației de la orașe, iar alta — țărănilor săraci“ (p. 48).

Socialistul și marxistul Kautsky este, bineînțeles, profund indignat la gîndul că această măsură ar putea să fie extinsă dincolo de împrejurimile marilor orașe (iar la noi ea se aplică într-adevăr în toată țara). Socialistul și marxistul Kautsky remarcă sentențios, cu inimitabila, incomparabila și admirabila siguranță de sine (sau obtuzitate) a filistinului : „...Ele (exproprierea țărănilor înstăriți) introduc un nou element de neliniște și de război civil în procesul de producție...“ (războiul civil introdus

În „procesul de producție“, asta e deja ceva supranatural!) „...a cărui normalizare reclamă imperios liniște și siguranță“ (p. 49).

Da, da, pentru liniștea și siguranța exploatatorilor și a speculanților de cereale, care ascund surplusurile de cereale, sabotează legea monopolului cerealelor și înfomează populația orașelor, se cuvine, bineînțeles, ca marxistul și socialistul Kautsky să ofteze și să verse lacrimi. Cu toții sîntem socialiști, marxști și internaționaliști — strigă în cor domnii Kautsky, Heinrich Weber (Viena), Longuet (Paris), MacDonald (Londra) etc. — cu toții sîntem pentru revoluția clasei muncitoare, dar numai... numai cu condiția să nu fie tulburate liniștea și siguranța speculanților de cereale! Și această murdară atitudine de slugoi ai capitaliștilor, noi o camuflăm sub paravanul unei referiri „marxiste“ la nevoile „procesului de producție“... Dacă asta se numește marxism, ce trebuie să înțelegem atunci prin slugărnicie față de burghezie?

Priviți la ce rezultate ajunge teoreticianul nostru. Pe de o parte el îi învinuiește pe bolșevici că prezintă drept dictatură a proletariatului dictatura țărănimii, iar pe de altă parte ne învinuiește că introducem războiul civil la sate (noi considerăm că aceasta constituie un *merit* al nostru), că trimitem la sate detașamente de muncitori înarmați care proclamă deschis că înfăptuiesc „dictatura proletariatului și a țărănimii sărace“, o ajută pe aceasta din urmă, confiscă de la speculanți și de la țărani bogăți surplusurile de cereale, pe care aceștia le ascund în pofida legii monopolului cerealelor.

Pe de o parte, teoreticianul nostru marxist militează pentru democrația pură și cere ca clasa revoluționară — conducătorul celor ce muncesc și sînt exploatați — să se supună majorității populației (inclusiv, deci, și exploatatorilor), iar pe de altă parte el invocă *împotriva* noastră inevitabilitatea caracterului burghez al revoluției — burghez pentru că țărănimea, în totalitatea ei, se situează pe terenul relațiilor sociale burgheze — și în același timp pretinde că apără punctul de vedere marxist, proletar, de clasă!

În loc de „analiză economică” a rezultat o harababură și o confuzie nemaipomenite; în loc de marxism — crîmpeie de doctrine liberale și propovăduirea unei atitudini servile față de burghezie și de chiaburi.

Problema pe care a încurcat-o Kautsky a fost pe deplin lămurită de bolșevici încă în 1905. Da, revoluția noastră este o revoluție burgheză *atîta timp cît mergem împreună* cu țărănimea luată *în întregul ei*. De acest lucru noi ne-am dat seama cît se poate de clar, și începînd din 1905 l-am spus de sute și mii de ori; niciodată n-am încercat să sărim peste această treaptă necesară a procesului istoric sau s-o suprimăm prin decrete. Sforțările lui Kautsky de „a demonstra” că noi am fi greșit în acest punct nu fac decît să demonstreze confuzia care domnește în concepțiile sale și teama sa de a-și aminti de ceea ce a scris în 1905, cînd nu era încă renegat.

Dar în 1917, începînd din *aprilie*, deci cu mult înainte de Revoluția din Octombrie, înainte de a fi luat puterea, noi spuneam deschis și explicam poporului: acum revoluția nu se va putea opri aici, căci țara a mers înainte, a mers înainte și capitalismul, ruina a atins proporții nemaipomenite, și aceasta va face să fie *imperios necesar* (indiferent dacă vrea cineva sau nu vrea acest lucru) să se meargă înainte, *spre socialism*. Căci altfel *nu se poate* merge înainte, altfel *nu poate fi* salvată țara sfîșiată de război, altfel *nu pot fi* ușurate chinurile celor ce muncesc și sînt exploațați.

Lucrurile s-au petrecut întocmai așa cum am spus noi. Mersul revoluției a confirmat justetea raționamentului nostru. *Mai întîi* împreună cu „întreaga” țărănime împotriva monarhiei, împotriva moșierilor, împotriva rînduieilor medievale (și în această măsură revoluția rămîne burgheză, burghezo-democratică). *Apoi* împreună cu țărănimea săracă, împreună cu semiproletariatul, împreună cu toți exploații *împotriva capitalismului*, deci și împotriva bogătașilor de la sate, a chiaburilor, a speculanților, și în această măsură revoluția devine *socialistă*. A încerca să ridici în mod artificial un zid chinezesc între una și cealaltă, a încerca să le desparți una de alta prin altceva *decît* prin gradul de pregătire a proletariatu-

lui și prin gradul de realizare a unirii lui cu sărăcimea satelor înseamnă a denatura în mod flagrant marxismul, a-l vulgariza, a-i substitui liberalismul. Aceasta ar însemna ca sub paravanul unor referiri pseudosavante la caracterul progresist al burgheziei în raport cu feudalismul să strecori apărarea reacționară a burgheziei în raport cu proletariatul socialist.

Tocmai de aceea, printre altele, reprezintă Sovietele o formă și un tip de democrație incomparabil superioare, pentru că, unind și atrăgând în viața politică *masa muncitorilor și a țăranilor*, ele constituie barometrul cel mai sensibil — și mai apropiat de „popor“ (în sensul în care Marx vorbea în 1871 despre o revoluție cu adevărat populară)¹⁴⁵ — al dezvoltării și creșterii maturității politice, de clasă, a maselor. Constituția sovietică nu a fost scrisă după cutare sau cutare „plan“, n-a fost concepută în cabinete, n-a fost impusă maselor muncitoare de către juriști burghezi. Nu, această Constituție *a izvorât* din dezvoltarea *luptei de clasă*, pe măsură ce se coceau *contradicțiile de clasă*. Mărturie în această privință stau tocmai faptele pe care Kautsky e nevoit să le recunoască.

La început Sovietele cuprindeau întreaga țărănime. Lipsa de maturitate, starea înapoiată și incultura țăranilor săraci au făcut ca conducerea să se concentreze în mâinile chiaburilor, ale bogătaşilor, ale capitaliștilor și ale intelectualilor mic-burghezi. Aceasta a fost perioada de dominație a micii burghezii, a menșevicilor și a eserilor (și numai niște nătîngi sau renegați de teapa lui Kautsky îi pot considera socialiști pe unii și pe ceilalți). Mica burghezie oscila inevitabil între dictatura burgheziei (Kerenski, Kornilov, Savinkov) și dictatura proletariatului, căci, în virtutea particularităților fundamentale ale situației ei economice, mica burghezie nu este capabilă de vreo acțiune de sine stătătoare. În treacăt fie zis, Kautsky se dezice întru totul de marxism atunci când, analizând revoluția rusă, el se mulțumește cu noțiunea juridică, formală, de „democrație“, care servește burgheziei pentru a-și disimula dominația și pentru a înșela masele, *uitînd* că în fapt „democrația“ exprimă uneori *dictatura burgheziei*, iar alteori reformismul neputincios al micii

burghezii care se supune acestei dictaturi etc. După Kautsky rezultă că într-o țară capitalistă au existat partide burgheze, a existat un partid proletar urmat de majoritatea proletariatului, de masa lui (bolșevicii), dar *nu au existat* partide mic-burgheze! Menșevicii și eserii n-au avut *rădăcini de clasă*, rădăcini mic-burgheze!

Oscilările micii burghezii, ale menșevicilor și ale eserilor au lămurit masele și au îndepărtat de acești „conducători” majoritatea covârșitoare a acestor mase, toate „păturile de jos”, pe toți proletarii și semiproletarii. În Soviete au dobândit precumpănire bolșevicii (la Petrograd și la Moscova — în preajma lunii octombrie 1917), iar în rîndurile eserilor și ale menșevicilor s-a adîncit sciziunea.

Revoluția bolșevică victorioasă a însemnat sfîrșitul oscilărilor, a însemnat lichidarea completă a monarhiei și a proprietății funciare moșierești (pînă la Revoluția din Octombrie aceasta din urmă *nu fusese* lichidată). Revoluția *burgheză* a fost dusă de noi *pînă la capăt*. Țărănimia, *în întregul ei*, a mers împreună cu noi. Antagonismul dintre ea și proletariatul socialist nu se putea manifesta dintr-o dată. Sovietele grupau țărănimia *în general*. Diferențierea de clasă în sînul țărănimii nu se cristalizase încă, nu ieșise încă la iveală.

Acest proces a avut loc în vara și toamna anului 1918. Răscoala contrarevoluționară a cehoslovacilor a trezit chiaburimea. Rusia a fost străbătută de un val de răscoale chiaburești. Nu din cărți sau din ziare, *ci din viață* a învățat sărăcimea satelor că interesele ei nu se pot împăca cu interesele chiaburilor, ale bogătanilor, ale burgheziei sătești. Ca orice partid mic-burghez, „eserii de stînga” reflectau oscilările maselor și de aceea în vara anului 1918 s-au scindat: o parte a trecut alături de cehoslovaci (răscoala de la Moscova, cînd Proșian, punînd stăpînire pe telegraf — pentru o singură oră! — vestea Rusiei răsturnarea bolșevicilor, apoi a urmat trădarea lui Muraviev, comandantul-șef al armatei trimise împotriva cehoslovacilor¹⁴⁶ etc.); cealaltă parte, de care am vorbit mai sus, a rămas alături de bolșevici.

Accentuarea lipsei de alimente la orașe punea tot mai acut problema introducerii monopolului cerealelor (pe

care teoreticianul Kautsky „a uitat-o“ în analiza lui economică, plină de idei învechite scoase acum zece ani din scrierile lui Maslov !).

Statul vechi, moșieresc și burghez, și chiar cel democrat-republican trimitea la sate detașamente înarmate care se aflau de fapt la dispoziția burgheziei. Acest lucru d-l Kautsky nu-l știe ! În asta el nu vede „dictatura burgheziei“, doamne ferește ! Asta e „democrație pură“, mai ales dacă s-ar fi făcut cu aprobarea unui parlament burghez ! Că Avksentiev și S. Maslov, în cîrdășie cu alde Kerenski, Ţereteli și alți eseri și menșevici de teapa lor, au patronat în vara și toamna anului 1917 arestări de membri ai comitetelor agrare — astea sînt lucruri despre care Kautsky „n-a auzit“ nimic și pe care le trece sub tăcere !

Totul este că un stat burghez care exercită dictatura burgheziei prin intermediul unei republici democratice nu poate să mărturisească în fața poporului că el, statul, slujește burghezia ; el nu poate să spună adevărul și e nevoit să recurgă la fățărnicie.

Un stat de tipul Comunei însă, Statul sovietic spune deschis poporului *adevărul*, declarînd că el reprezintă dictatura proletariatului și a țărănimii sărace, cîștigînd de partea sa, tocmai cu acest adevăr, zeci și zeci de milioane de noi cetățeni care în orice republică democratică sînt ținuți în întuneric și pe care Sovietele îi antrenează pe făgașul politicii, *al democrației*, îi atrag la conducerea statului. Republica sovietică trimite la sate detașamente de muncitori înarmați, și în primul rînd pe muncitorii cei mai înaintați, pe cei din capitale. Acești muncitori duc socialismul la sate, atrag de partea lor sărăcimea, o organizează și o luminează, o ajută să *înfrîngă împotrivirea burgheziei*.

Toți oamenii bine informați și care au avut ocazia să viziteze satele spun că abia acum, în vara și toamna anului 1918, satul nostru își face *propria* sa revoluție „din Octombrie“ (adică revoluția proletară). Se produce o cotitură. Ridicarea sărăcimii și extinderea „comitetelor sărăcimii“ iau locul valului de răscoale chiaburești. În armată crește numărul comisarilor, ofițerilor și coman-

danților de divizii și armate ieșiți din rîndurile muncitorilor. În timp ce prostănacul de Kautsky, speriat de criza din iulie (1918)¹⁴⁷ și de urletele burgheziei, aleargă servil în urma acesteia și scrie o întregă broșură pătrunsă de convingerea că bolșevicii se află în ajunul răsturnării lor de către țărănime; în timp ce prostănacul acesta vede în desprinderea eserilor de stînga o „îngustare“ (p. 37) a cercului celor care îi sprijină pe bolșevici, — *adevăratul* cerc al partizanilor bolșevismului *se lărgește enorm*, căci zeci și zeci de milioane de țărani săraci se trezesc la viață politică *de sine stătătoare*, eliberîndu-se de sub tutela și influența chiaburilor și a burgheziei sătești.

Am pierdut sute de eseri de stînga, de intelectuali lipșiți de caracter, de chiaburi, dar am cîștigat milioane de țărani săraci*.

La un an după revoluția proletară din capitale, cu ajutorul și sub influența ei a fost înlăptuită revoluția proletară pînă și în cele mai îndepărtate colțuri de țară; ea a întărit definitiv Puterea sovietică și bolșevismul, și a dovedit definitiv că în interiorul țării nu există forțe împotriva lui.

Proletariatul din Rusia, după ce a desăvîrșit, împreună cu întreaga țărănime, revoluția burghezo-democratică, a trecut definitiv la revoluția socialistă atunci cînd a reușit să scindeze satul, să-și alătore pe proletarii și pe semi-proletarii satelor, să-i unească împotriva chiaburilor și a burgheziei, inclusiv burghezia țărănească.

Dacă proletariatul bolșevic din capitale și din marile centre industriale n-ar fi fost în stare să unească în jurul lui sărăcimea satelor împotriva țărănimii bogate, aceasta ar fi fost o dovadă că Rusia „nu e coaptă“ pentru revoluția socialistă, țărănimea ar fi rămas „întregă“, adică ar fi rămas sub conducerea economică, politică și spirituală a chiaburilor, a bogătanilor, a burgheziei, iar revoluția n-ar fi depășit limitele revoluției burghezo-democratice. (Dar, în paranteză fie spus, nici prin aceasta nu

* La Congresul al VI-lea al Sovietelor (6-9.XI.1918) au fost 967 de deputați cu vot deliberativ, dintre care 950 bolșevici, și 351 de deputați cu vot consultativ, dintre care 335 bolșevici. În total, deci, 97% bolșevici.

s-ar fi dovedit că proletariatul nu trebuia să ia puterea, căci numai el a dus într-adevăr pînă la capăt revoluția burghezo-democratică, numai el a făcut ceva serios pentru grăbirea revoluției proletare mondiale, numai el a creat Statul sovietic, al doilea pas, după Comună, în direcția făuririi unui stat socialist.)

Dacă, pe de altă parte, fără a aștepta să se producă diferențierea de clasă la sate și fără *s-o fi pregătit* și promovat, proletariatul bolșevic ar fi încercat îndată, în octombrie-noiembrie 1917, „să decreteze“ războiul civil sau „introducerea socialismului“ la sate, dacă ar fi încercat să meargă înainte fără un bloc provizoriu (o alianță proprie) cu întreaga țărănime, fără o serie de concesii făcute țărănimii mijlocașe etc., — asta ar fi fost o denaturare *blanquistă*¹⁴⁸ a marxismului, o încercare a *minorității* de a-și impune voința majorității, ar fi fost o absurditate teoretică, o dovadă de neînțelegere a faptului că o revoluție țărănească generală este încă o revoluție burgheză și că într-o țară înapoiată ea poate fi transformată în revoluție socialistă numai printr-o *serie de tranziții, de trepte intermediare*.

Kautsky a încurcat *toate* datele acestei extrem de importante probleme politice și teoretice, iar în practică s-a dovedit a fi pur și simplu un lacheu al burgheziei, care face zarvă împotriva dictaturii proletariatului.

★

★ ★

O confuzie similară, dacă nu una și mai mare, a creat Kautsky într-o altă problemă extrem de importantă și de mare interes, și anume problema dacă a fost just concepută din punct de vedere principial și apoi judicios înfăptuită activitatea *legislativă* a Republicii sovietice în domeniul transformării agrare — această extrem de dificilă și extrem de importantă transformare socialistă. Noi am fi nespus de recunoscători oricărui marxist vest-european care, după ce va fi luat cunoștință fie și numai de cele mai importante documente, ar face o *analiză critică* a politicii noastre, căci prin aceasta ne-ar da un

mare ajutor și ar ajuta și revoluția care se maturizează în lumea întreagă. În loc de critică însă, Kautsky oferă în domeniul teoriei o nemaipomenită confuzie de idei, care transformă marxismul în liberalism, iar în domeniul practicii — răuvoitoare atacuri filistine, lipsite de conținut, împotriva bolșevicilor. Să lăsăm pe cititor să judece :

„Datorită revoluției, menținerea marii proprietăți funciare devenise imposibilă. Acest lucru era cât se poate de clar. Trecerea ei în mâinile populației țărănești nu mai putea fi evitată...” (Inexact, domnule Kautsky : atitudinii diferitelor clase în această problemă d-ta îi substituie ceea ce e „clar” pentru d-ta ; istoria revoluției a dovedit că guvernul de coaliție al burgheziei cu mica burghezie, cu menșevicii și cu eserii a dus o politică de menținere a marii proprietăți funciare. Dovadă în această privință stau, îndeosebi, legea lui S. Maslov și arestările de membri ai comitetelor agrare¹⁴⁹. Fără dictatura proletariatului, „populația țărănească” nu l-ar fi învins pe moșierul care se unise cu capitalistul.)

„...Dar nu exista unitate de vederi în ceea ce privește formele în care urma să fie îndeplinită această trecere. Erau posibile soluții diferite...” (Pe Kautsky îl preocupă, mai presus de orice, „unitatea de vederi” a „socialiștilor”, indiferent cine ar fi acela care s-ar intitula astfel. El uită că principalele clase ale societății capitaliste trebuie să ajungă la soluții diferite.) „...Din punct de vedere socialist, lucrul cel mai rațional ar fi fost ca marile moșii să treacă în proprietatea statului și ca țăranii care pînă atunci lucraseră pe ele ca muncitori salariați să le lucreze de aci înainte în tovărășie. Dar această soluție presupune existența unei clase de muncitori agricoli, care lipsește în Rusia. O altă soluție ar fi putut să fie trecerea marilor moșii în proprietatea statului, urmată de împărțirea lor în loturi mici care să fie date în arendă țăranilor cu pămînt puțin. În acest caz s-ar mai fi îndeplinit ceva din socialism...”

Ca întotdeauna, Kautsky ocolește fondul problemei, recurgînd la faimoasa formulă : pe de o parte nu putem să nu recunoaștem, iar pe de altă parte trebuie să admitem. El pune alături diferite soluții, fără a-și pune între-

barea — singura realistă, singura judicioasă din punct de vedere marxist — care trebuie să fie *treptele de tranziție* de la capitalism la comunism în cutare și cutare condiții *specifice*. În Rusia există muncitori agricoli salariați, dar numărul lor e mic, iar Kautsky n-a atins problema — *pusă* de Puterea sovietică — cum să se treacă la lucrarea pământului în cadrul comunelor și al întovăririlor. Mai curios ca orice este însă faptul că în arendarea loturilor mici de pământ Kautsky vrea să vadă „ceva din socialism“. În realitate, asta este o lozincă *mic-burgheză*, care n-are *nimic* „socialist“ în ea. Dacă „statul“ care dă în arendă pământ *nu* va fi un stat de tipul Comunei, ci o republică burgheză parlamentară (și tocmai pe ea o presupune mereu Kautsky), arendarea pământului în loturi mici va fi o *reformă tipic liberală*.

Kautsky trece sub tăcere faptul că Puterea sovietică a desființat *orice* proprietate asupra pământului. Și nu numai atât : el comite un fals grosolan, citînd decretul Puterii sovietice în așa fel încît esențialul să fie omis.

După ce declară că „mica producție tinde la proprietatea privată deplină asupra mijloacelor de producție“, că Adunarea constituantă ar fi fost „singurul for cu autoritate“ în măsură să împiedice împărțirea (afirmație care va stîrni în Rusia hohote de rîs, căci toată lumea știe că muncitorii și țărani recunosc *numai* autoritatea Sovietelor și că Adunarea constituantă a devenit o lozincă a cehoslovacilor și a moșierilor), Kautsky continuă :

„Unul dintre primele decrete ale guvernului sovietic a stabilit :
1. Proprietatea moșierească asupra pământului se desființează imediat, fără nici o despăgubire. 2. Pământurile moșierești, precum și toate domeniile coroanei, pământurile mănăstirești și bisericesti, cu tot inventarul lor viu și mort, cu toate acareturile și accesoriile lor, trec la dispoziția comitetelor agrare de plasă de pe lângă Sovietele județene de deputați ai țăranilor, pînă în momentul cînd Adunarea constituantă va rezolva problema pământului“.

Citînd *numai* aceste două puncte, Kautsky conchide :

„Referirea la Adunarea constituantă a rămas literă moartă. În fapt, țăranii din fiecare plasă puteau să facă ce voiau cu pământul“ (p. 47).

Iată mostre care ilustrează „critica“ făcută de Kautsky ! Iată o lucrare „savantă“ care seamănă mai degrabă cu un fals. Cititorului german i se sugerează ideea că bolșevicii au capitulat în fața țărănimii în problema proprietății private asupra pământului ! că bolșevicii au lăsat la aprecierea țăranilor din fiecare unitate administrativă („din fiecare plasă“) să facă ce vor !

În realitate însă, decretul citat de Kautsky — primul decret, publicat la 26 octombrie 1917 (stil vechi) * — conține nu două articole, ci cinci, *plus* cele opt articole din „mandat“, cu mențiunea că acesta din urmă „trebuie să servească drept îndreptar“.

În articolul al treilea al decretului se spune că gospodăriile trec „în mâinile poporului“, că „inventarierea exactă a întregii averi confiscate“ și asigurarea „cele mai stricte paze revoluționare“ sînt obligatorii. Iar în mandat se spune că „dreptul de proprietate privată asupra pământului se desființează pentru totdeauna“, că „terenurile cu culturi speciale“ „nu sînt supuse împărțirii“, că „tot inventarul agricol, viu și mort, de pe pământurile confiscate trece, fără despăgubire, în folosința exclusivă a statului sau a obștii, în funcție de întinderea și de importanța acestor pămînturi“, că „tot pămîntul intră în fondul agrar al întregului popor“.

Mai departe : concomitent cu dizolvarea Adunării constituante (5.I.1918), Congresul al III-lea al Sovietelor a adoptat „Declarația drepturilor poporului muncitor și exploatat“ **, care a intrat acum în Legea fundamentală a Republicii sovietice. În articolul II, pt. 1, al acestei declarații se spune că „proprietatea privată asupra pământului este desființată“ și că „moșiile și fermele model sînt declarate bunuri ale întregului popor“.

Prin urmare, referirea la Adunarea constituantă *nu* a rămas literă moartă, căci o altă instituție populară reprezentativă, care se bucură de o autoritate incomparabil mai mare în rîndurile țăranilor, și-a asumat sarcina rezolvării problemei agrare.

* Vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 35, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 24—28. — *Nota red.*

** Op. cit., p. 231—233. — *Nota red.*

Mai departe. La 6 (19) februarie 1918 a fost publicată legea cu privire la socializarea pământului, lege care confirmă încă o dată desființarea oricărei proprietăți asupra pământului și pune la dispoziția autorităților sovietice, *sub controlul organelor federale ale Puterii sovietice*, atât pământul cât și întregul inventar agricol aflat în proprietate privată; în sarcina organelor care dispun de pământ intră

„dezvoltarea gospodăriei colective — mai avantajoase în sensul economisirii de muncă și de produse — pe seama gospodăriilor individuale în scopul trecerii la gospodăria socialistă” (art. 11, punctul e).

Introducînd folosința egalitară a pământului, la principala întrebare: „cine are drept de folosință asupra pământului?”, această lege răspunde:

(Art. 20) „În cuprinsul Republicii Sovietice Federative Ruse pot folosi terenuri, atât pentru nevoi obștești cât și pentru nevoi personale: A) În scopuri cultural-educative: 1) statul, prin organele Puterii sovietice (federale, regionale, guberniale, județene, de plasă și sătești); 2) organizațiile obștești (sub controlul și cu aprobarea organelor locale ale Puterii sovietice). B) Pentru îndeletniciri agricole: 3) comunele agricole; 4) întovărășirile agricole; 5) asociațiile agricole; 6) diferite familii și persoane...”

După cum vede cititorul, Kautsky a denaturat cu desăvîrșire lucrurile și a prezentat cititorului german într-o lumină cu totul falsă politica agrară și legislația agrară a statului proletar din Rusia.

Cît privește problemele teoretice importante, fundamentale, pe acestea Kautsky nici n-a știut să le pună!

Aceste probleme sînt următoarele:

- (1) folosința egalitară a pământului și
- (2) naționalizarea pământului, — raportul dintre aceste două măsuri și socialism, în general, raportul dintre ele și trecerea de la capitalism la comunism, în special.
- (3) Lucrarea în comun a pământului, ca trecere de la agricultura mică, fărîmițată, la marea agricultură colectivă; corespunde oare cerințelor socialismului modul cum această problemă este pusă în legislația sovietică?

În legătură cu prima problemă e necesar să stabilim, înainte de toate, două fapte esențiale: (a) semnificația democratic-progresistă și democratic-revoluționară a lozincii folosirii egalitare a pământului a fost subliniată de bolșevici atît în analiza experienței anului 1905 (mă refer, de pildă, la lucrarea mea despre problema agrară în prima revoluție rusă *), cît și în 1917, înainte de Revoluția din Octombrie, cînd am vorbit în termeni cît se poate de categorici despre acest lucru (b). Adoptînd legea cu privire la socializarea pământului, lege al cărei „suflet” îl constituie lozincă folosirii egalitare a pământului, bolșevicii au declarat cît se poate de precis și de categoric: această idee nu este a noastră, nu sîntem de acord cu această lozincă, dar considerăm că e de datoria noastră s-o înfăptuim, pentru că aceasta este revendicarea majorității covârșitoare a țăranilor. Or, cînd e vorba de idei și de revendicări ale majorității oamenilor muncii, trebuie să lăsăm ca *ei înșiși să se convingă* de insuficiența lor; asemenea revendicări nu pot fi nici „supimate” și nici nu se poate „sări” peste ele. Noi, bolșevicii, *vom ajuta* țăranimea să se convingă de insuficiența lozincilor mic-burgheze și să *treacă* cît mai repede și mai ușor la cele socialiste.

Un teoretician marxist care prin analiza sa științifică ar fi vrut să ajute revoluția muncitorească ar fi trebuit să răspundă, în primul rînd, la întrebarea dacă e adevărat că ideea folosirii egalitare a pământului are o semnificație democratic-revoluționară, semnificația unei lozinci care proclamă ducerea pînă la capăt a revoluției *burghezodemocratice*, iar în al doilea rînd, la întrebarea dacă just au procedat bolșevicii asigurînd cu voturile lor adoptarea legii mic-burgheze cu privire la folosirea egalitară a pământului (și respectînd-o în mod loial).

Kautsky n-a știut nici măcar să *observe* care este, din punct de vedere teoretic, miezul problemei!

Kautsky nu va reuși niciodată să demonstreze că ideea folosirii egalitare a pământului nu are o semnificație progresistă și revoluționară în revoluția burghezodemocra-

* Vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 16, București, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 199-419. — Nota red.

tică. Mai departe nu poate să meargă această revoluție. Dusă fiind pînă la capăt, ea dezvăluie cu atît *mai limpede, mai repede și mai ușor* în fața maselor *insuficiența* soluțiilor burghezo-democratice, necesitatea de a le depăși, de a trece la *socialism*.

Țărănimea, după ce a răsturnat țarismul și clasa moșierilor, visează la înfăptuirea folosinței egalitare a pămîntului, și nici o forță nu s-ar putea pune în calea țărănilor care au scăpat și de moșieri și de statul *burghezo-parlamentar, republican*. Proletarii spun țărănilor: vă vom ajuta să ajungeți la un capitalism „ideal“, căci folosirea egalitară a pămîntului nu e decît idealizarea capitalismului din punctul de vedere al micului producător, dar în același timp vă vom arăta insuficiența acestei lozinci, necesitatea trecerii la lucrarea în comun a pămîntului.

Ar fi interesant de văzut cum ar încerca Kautsky să demonstreze injustețea unei *asemenea* conduceri de către proletariat a luptei țărănimii!

Kautsky a preferat să ocolească problema...

Apoi, Kautsky a înșelat pur și simplu pe cititorii germani, ascunzîndu-le că *în legea* cu privire la pămînt Puterea sovietică a dat o preferință *netă* comunelor și întovărășirilor, punîndu-le pe primul plan.

Împreună cu țărănimea pînă la desăvîrșirea revoluției burghezo-democratice, — împreună cu partea săracă, proletară și semiproletară a țărănimii, înainte, spre revoluția socialistă! Aceasta a fost politica bolșevicilor, și aceasta era unica politică marxistă.

Dar Kautsky se încurcă, nefiind în stare să pună nici măcar o singură problemă! Pe de o parte, el *nu se încumetă* să spună că proletariatul trebuie să se despartă de țărănime în problema folosirii egalitare a pămîntului, căci el, Kautsky, își dă seama de absurditatea unei asemenea despărțiri (de altfel, în 1905, cînd nu era încă renegat, Kautsky s-a pronunțat clar și categoric pentru alianța dintre muncitori și țărani ca o condiție a victoriei revoluției). Pe de altă parte însă, el citează aprobativ platitudinile liberale ale menșevicului Maslov, care „demonstrează“ caracterul utopic și reacționar al egalității

mic-burgheze *din punctul de vedere al socialismului* și trece sub tăcere caracterul progresist și revoluționar al luptei mic-burgheze pentru egalitate, pentru folosirea egalitară a pământului, *din punctul de vedere al revoluției burghezo-democratice*.

Kautsky se încurcă în contradicții fără sfârșit : cititorii au reținut desigur că (în 1918) Kautsky *insistă* asupra caracterului *burghez* al revoluției ruse. El cere (în 1918) : nu depășiți cadrul acestei revoluții ! Și tot el vede „ceva *din socialism*“ (pentru revoluția *burgheză*) într-o reformă *mic-burgheză* ca aceea a arendării de mici loturi de pământ țăranilor *săraci* (adică în ceva care se apropie de înfăptuirea folosinței egalitare a pământului) !!

Înțeală cine poate !

În plus, Kautsky dă dovadă de o incapacitate filistină de a vedea politica reală a unui anumit partid. El citează frazele menșevicului Maslov, dar *nu vrea să vadă* politica *reală* a partidului menșevic în 1917, când acesta, în „coalitie“ cu moșierii și cu cadeții, a susținut în fapt *reforma agrară liberală și politica de înțelegere cu moșierii* (dovadă : arestările de membri ai comitetelor agrare și proiectul de lege al lui S. Maslov).

Kautsky n-a observat că frazele lui P. Maslov cu privire la caracterul reacționar și utopic al egalității mic-burgheze camufleză de fapt politica menșevică de *înțelegere* a țăranilor cu moșierii (adică de înșelare a țăranilor de către moșieri) în locul răsturnării *revoluționare* a moșierilor de către țărani.

Bun „marxist“ e Kautsky, nimic de zis !

În realitate, bolșevicii au fost aceia care au făcut o distincție netă între revoluția burghezo-democratică și cea socialistă : ducând pînă la capăt pe cea dintîi, ei au deschis drumul pentru trecerea la cea de-a doua. Aceasta este singura politică revoluționară, singura politică marxistă !

Degeaba repetă Kautsky spiritele sarbede ale liberalilor : „Nicăieri și niciodată țăranii cu gospodărie mică n-au trecut la producție colectivă sub influența unor convingeri teoretice“ (p. 50).

Foarte spiritual !

Nicăieri și niciodată țaranii cu gospodărie mică ai unei țări mari n-au fost sub influența unui stat proletar.

Nicăieri și niciodată țaranii cu gospodărie mică n-au ajuns la faza luptei de clasă fățișe a țăranilor săraci împotriva celor bogați, luptă care să meargă pînă la război civil între ei, *în condiții* cînd țaranii săraci beneficiază de sprijinul propagandistic, politic, economic și militar al puterii de stat proletare.

Nicăieri și niciodată îmbogățirea speculanților și a bogătaşilor de pe urma războiului nu luase asemenea proporții, în condițiile unei asemenea ruinari a maselor țărănimii.

Kautsky repetă idei învechite și rumegă argumente răsuflete, temîndu-se să se gîndească măcar la noile sarcini ale dictaturii proletariului.

Dar atunci cînd țaranii, stimabile Kautsky, *duc lipsă* de unelte pentru mica producție, iar statul proletar îi *ajută* să-și procure mașini pentru lucrarea în comun a pămîntului, este oare asta o acțiune de „convingere teoretică“ ? — — —

Să trecem la problema naționalizării pămîntului. Naștrii noștri, inclusiv eserii de stînga, susțin că măsura înfăptuită la noi nu înseamnă naționalizarea pămîntului. Din punct de vedere teoretic, ei n-au dreptate. Atîta timp cît rămînem în cadrul producției de mărfuri și al capitalismului, desființarea proprietății private asupra pămîntului înseamnă naționalizarea lui. Cuvîntul „socializare“ exprimă numai tendința, dorința, pregătirea trecerii la socialism.

Care trebuie să fie deci atitudinea marxiștilor față de naționalizarea pămîntului ?

Kautsky nici aici nu se pricepe să pună problema pe plan teoretic sau — ceea ce este și mai rău — caută cu bună știință s-o ocolească, deși din publicistica rusă se știe că el cunoaște vechile controverse ale marxiștilor ruși în problema naționalizării pămîntului, în problema municipalizării (trecerea marilor moșii la dispoziția organelor locale de autoadministrare) și a împărțirii lui.

O adevărată batjocură la adresa marxismului este afirmația lui Kautsky că trecerea marilor moșii în mîinile

statului și arendarea lor în loturi mici țăranilor cu pământ puțin ar înfăptui „ceva din socialism“. Noi am arătat deja că aici nu e nici urmă de socialism. Mai mult chiar : aceasta nu înseamnă nici măcar revoluție *burghezo-democratică* dusă pînă la capăt. Marea nenorocire a lui Kautsky este că a dat crezare menșevicilor. De aici a rezultat un lucru curios : Kautsky, care susține că revoluția noastră are un caracter burghez și care reproșează bolșevicilor că și-au pus în gînd să meargă spre socialism, prezintă *el însuși* drept socialism o reformă liberală, *fără să ducă această reformă* pînă la lichidarea completă a tuturor rînduielilor medievale în relațiile de proprietate funciară ! Ca și sfătuitoarii săi menșevici, Kautsky s-a dovedit a fi un apărător al burgheziei liberale, care se teme de revoluție, și nu un apărător al revoluției burghezo-democratice consecvente.

Într-adevăr, de ce să fie transformate în proprietate de stat numai marile moșii și nu toate pămînturile ? Prin aceasta burghezia liberală asigură, în limitele maxime posibile, menținerea rînduielilor vechi (adică minimum de consecvență în revoluție) și înlesnește, în măsura maximă posibilă, revenirea la vechea stare de lucruri. Burghezia radicală, adică aceea care duce pînă la capăt revoluția burgheză, militează pentru *naționalizarea pămîntului*.

Kautsky, care în vremuri de mult trecute, acum aproape 20 de ani, a scris o excelentă lucrare marxistă în problema agrară, nu poate să nu știe că Marx a arătat că naționalizarea pămîntului nu este altceva decît o lozincă *consecventă a burgheziei*¹⁵⁰. Kautsky nu poate să nu cunoască polemica lui Marx cu Rodbertus și admirabilele explicații date de Marx în „teorii asupra plusvalorii“, în care este arătată deosebit de convingător și semnificația revoluționară — în sensul burghezo-democratic — a naționalizării pămîntului.

Menșevicul P. Maslov, pe care Kautsky a avut proasta inspirație să și-l aleagă ca sfătuitoar, contesta că țăranii ruși ar putea accepta naționalizarea întregului pământ (inclusiv a celui țăranesc). Într-o anumită măsură, această părere a lui Maslov se putea lega de „originala“ sa teorie

(care repetă cele spuse de criticii burghezi ai lui Marx), și anume: de negarea rentei absolute și de admiterea „legii“ (sau, cum spunea Maslov, a „faptului“) „fertilității descrescînde a solului“.

În realitate însă, încă în revoluția din 1905 a ieșit la iveală că imensa majoritate a țăranilor din Rusia, atît a celor care stăpîneau pămîntul în obște, cît și a celor care-l aveau în proprietate privată, sînt pentru naționalizarea tuturor pămînturilor. Revoluția din 1917 a confirmat acest lucru și, după trecerea puterii în mîinile proletariatului, l-a și împlinit. Bolșevicii au rămas fideli marxismului și n-au încercat „să sară“ peste revoluția burghezo-democratică (contrar celor susținute de Kautsky, care, fără a aduce vreo dovadă, ne acuză de acest lucru). Bolșevicii mai întîi de toate au ajutat pe cei mai radicali, pe cei mai revoluționari și mai apropiați de proletariat dintre toți ideologii burghezo-democrați ai țăranimii, și anume pe eserii de stînga, să împlinuască ceea ce a fost de fapt o naționalizare a pămîntului. În Rusia, proprietatea privată asupra pămîntului este desființată de la 26.X.1917, adică din prima zi a revoluției proletare, socialiste.

În felul acesta a fost creat un fundament care e cel mai perfect din punctul de vedere al dezvoltării capitalismului (ceea ce Kautsky nu va putea să nege fără a o rupe cu Marx) și în același timp a fost făurit un sistem agrar care e *cel mai elastic* din punctul de vedere al trecerii la socialism. Pe linia transformărilor burghezo-democratice, țăranimea revoluționară din Rusia *nu mai poate să meargă mai departe*: nimic nu poate fi „mai ideal“, din acest punct de vedere, decît naționalizarea pămîntului și folosința lui egalitară, nimic *nu poate fi „mai radical“* (din același punct de vedere). Tocmai bolșevicii, și numai ei, numai datorită victoriei revoluției *proletare*, au ajutat țăranimea să ducă într-adevăr pînă la capăt revoluția burghezo-democratică. Și numai astfel au făcut ei maximum ce se poate face pentru înlesnirea și grăbirea trecerii la revoluția socialistă.

De aici se poate vedea ce confuzie nemaipomenită oferă Kautsky cititorului, el care acuză pe bolșevici că

n-au înțeles caracterul burghez al revoluției, dar care comite el însuși o atît de gravă abatere de la marxism, încît *trece sub tăcere* naționalizarea pămîntului și prezintă drept „ceva din socialism“ o reformă agrară liberală, prea puțin revoluționară (din punct de vedere burghez)! — —

Am ajuns acum la cea de-a treia dintre problemele puse mai sus, și anume: în ce măsură a ținut seamă dictatura proletară din Rusia de necesitatea trecerii la lucrarea în comun a pămîntului? Kautsky comite și aici ceva care seamănă foarte mult cu un fals: el citează numai „tezele“ unui bolșevic în care se vorbește de sarcina trecerii la lucrarea în comun a pămîntului! După ce a reproduș una dintre aceste teze, „teoreticianul“ nostru exclamă triumfător:

„Din păcate, proclamarea unei sarcini încă nu înseamnă îndeplinirea ei. În Rusia, agricultura colectivă e condamnată să rămîna deocamdată pe hîrtie. Nicăieri și niciodată țărani cu gospodărie mică n-au trecut la producția colectivă sub influența unor convingeri teoretice“ (p. 50).

Nicăieri și niciodată nu s-a comis încă un fals de felul celui la care s-a pretat Kautsky. El citează „teze“, trecînd sub tăcere *legea* adoptată de Puterea sovietică. El vorbește despre „convingeri teoretice“, trecînd sub tăcere faptul că există o putere de stat proletară care deține atît întreprinderile cît și mărfurile! Renegatul Kautsky uită în 1918 tot ce marxistul Kautsky a scris în 1899, în „Problema agrară“, cu privire la mijloacele pe care le are statul proletar pentru a înfăptui trecerea treptată a micii gospodării țărănești pe făgașul socialismului.

Desigur, cîteva sute de comune agricole și de gospodării sovietice sprijinite de stat (adică gospodării mari în care pămîntul e lucrat, pe socoteala statului, de asociații muncitorești) înseamnă prea puțin. Dar poate fi numită „analiză critică“ ocolirea acestui fapt de către Kautsky?

Naționalizarea pămîntului, pe care a înfăptuit-o în Rusia dictatura proletariatului, a asigurat în cel mai înalt grad ducerea pînă la capăt a revoluției burghezo-demo-

cratice, — chiar și în eventualitatea că o victorie a contrarevoluției ar face ca lucrurile să evolueze în sens retrograd, de la naționalizare la împărțire (acest caz a fost în mod special analizat de mine în broșura consacrată programului agrar al marxiștilor în revoluția din 1905). În plus, naționalizarea pământului a dat statului proletar cele mai mari posibilități de a trece la socialism în agricultură.

În concluzie : pe plan teoretic, Kautsky ne-a oferit un talmeș-balmeș nemaipomenit, care înseamnă o totală dezicere de marxism, iar pe plan practic, o dovadă de slugărnicie față de burghezie și de reformismul ei. Bună critică, nimic de zis !

*
* *
*

„Analiza economică“ a industriei începe la Kautsky cu următorul raționament :

În Rusia există o mare industrie capitalistă. N-ar putea servi ea oare ca temelie pentru organizarea producției socialiste ? „Așa s-ar putea crede, dacă socialismul ar însemna ca muncitorii din fiecare fabrică și mină să și le ia în proprietate“ (textual : să și le însușească), „pentru a le gospodări separat pe fiecare dintre ele“ (52). „Întâmplarea face ca tocmai astăzi, 5 august, cînd scriu aceste rînduri — adaugă Kautsky —, să ni se comunice din Moscova că Lenin a rostit la 2 august o cuvîntare în care, după cum se transmite, a declarat că : «Muncitorii țin bine în mîinile lor fabricile, iar țaranii nu vor restitui moșierilor pămîntul» *. Lozinca : fabrica — muncitorilor, pămîntul — țaranilor a fost pînă acum o lozincă anarho-sindicalistă, și nu social-democrată“ (52—53).

Am reprodus în întregime raționamentul de mai sus, pentru ca muncitorii ruși, care altădată îl respectau pe Kautsky, și-l respectau pe bună dreptate, să vadă ei înșiși la ce procedee recurge acest transfug care a trecut în tabăra burgheziei.

* Vezi volumul de față, p. 29. — Nota red.

Gîndiți-vă numai : la 5 august, cînd existau deja numeroase decrete cu privire la naționalizarea fabricilor în Rusia, în condiții cînd nici o fabrică nu a fost „însușită“ de muncitori, ci *toate* au fost trecute în proprietatea republicii, la 5 august, pe baza interpretării vădit false a unei fraze dintr-o cuvîntare rostită de mine, Kautsky sugerează cititorilor germani ideea că în Rusia fabricile sînt predate respectivelor colective de muncitori ! Și apoi se apucă să rumege, de-a lungul a zeci și zeci de rînduri, ideea că fabricile nu pot fi predate unor colective de muncitori !

Asta nu este o analiză critică, ci procedeul unui lacheu al burgheziei, pe care capitaliștii l-au tocmit să ponegrească revoluția muncitorească.

Fabricile trebuie să fie predate statului, comunității sau asociațiilor de consum — scrie pentru a nu știu cîta oară Kautsky, și în încheiere adaugă :

„Pe această cale au și încercat ei să pornească acum în Rusia...“ Acum !! Dar ce vrea el să spună ? Acum, adică în august ? Nu putea el să ceară amicilor săi Ștein, Akselrod sau altor prieteni ai burgheziei ruse să-i traducă măcar un singur decret cu privire la fabrici ?

„...Cît de departe au mers ei pe această cale este imposibil de stabilit în momentul de față. Acest aspect al Republicii sovietice prezintă pentru noi, în orice caz, un interes deosebit de mare, dar el rămîne încă în întregime învăluit în ceață. Decrete sînt cu duimul...“ (și de aceea Kautsky ignorează *conținutul* lor sau îl ascunde cititorilor săi !), „dar lipsesc informații sigure despre efectele lor. Producția socialistă nu este posibilă fără o statistică atotcuprinzătoare, detaliată, certă, care să informeze rapid. Republica sovietică n-a reușit să creeze pînă acum o astfel de statistică. Ceea ce aflăm despre activitatea ei economică este foarte contradictoriu și nesusceptibil de verificare. Acesta este și el unul dintre rezultatele dictaturii și ale înăbușirii democrației. Nu există libertatea presei și a cuvîntului“ (p. 53).

Așa se scrie istoria ! Din presa „liberă“ a capitaliștilor și a dutoviștilor, Kautsky ar fi putut, desigur, să afle știri despre fabricile care au trecut în mâinile muncitorilor... E într-adevăr superb acest „mare erudit“ care se situează deasupra claselor ! Adevărul însă este că el nu dorește nici măcar să ia în considerare vreunul din nu-

meroasele fapte care atestă că fabricile trec *numai* în proprietatea republicii și că ele sînt administrate de Consiliul economic superior — organ al Puterii sovietice, alcătuit, în majoritatea sa, din muncitori aleși de sindicate. Cu încăpăținare, cu perseverența unui „om în cutie“, el o ține una și bună : dați-mi o democrație pașnică, fără război civil, fără dictatură, cu o statistică bună (Republica sovietică a creat un organ de statistică în care lucrează cei mai buni statisticieni din Rusia, dar este de la sine înțeles că o statistică ideală nu poate fi obținută atît de repede). Într-un cuvînt ; o revoluție fără revoluție, fără luptă înverșunată, fără violență, — iată ce vrea Kautsky. Este ca și cum ai cere greve în care muncitorii și patronii să se înfrunte fără patimă în inimi. Încercați să stabiliți prin ce se deosebește un astfel de „socialist“ de un birocrat liberal de duzină !

Și, sprijinindu-se pe un asemenea „material factic“, adică ocolind cu bună știință și cu un dispreț total numeroasele fapte, Kautsky „conchide“ :

„Este îndoielnic că în Republica sovietică proletariatul rus a obținut, în sensul cuceririlor practice reale, iar nu în cel al decretelor, mai mult decît ar fi obținut de la Adunarea constituantă, în care, ca și în Soviete, predominau socialiști, deși de altă culoare“ (p. 58).

Nu-i așa că e o adevărată perlă ? Sfătuim pe admiratorii lui Kautsky să răspîndească cît mai larg printre muncitorii ruși această cugetare, căci un material mai bun pentru aprecierea decăderii sale politice nu ne-ar putea oferi Kautsky. Kerenski a fost și el „socialist“, tovarăși muncitori, dar „de altă culoare“ ! Istoricul Kautsky se mulțumește cu numele, cu titlul pe care și l-au „însușit“ eserii de dreapta și menșevicii. Istoricul Kautsky nici nu vrea să audă de faptele care arată că sub guvernul Kerenski menșevicii și eserii de dreapta au sprijinit politica imperialistă și jafurile burgheziei ; el trece discret sub tăcere faptul că majoritatea Adunării constituante o alcătuiau acești eroi ai războiului imperia-

list și ai dictaturii burgheze. Și asta se numește „analiză economică“ !...

În încheiere, încă o mostră de „analiză economică“ :

„...După nouă luni de existență, Republica sovietica, în loc să răspîndească bunăstarea generală, s-a văzut nevoită să explice de unde provine mizeria generală“ (41).

Cu asemenea raționamente ne-au obișnuit cadeții. În Rusia toți lacheii burgheziei spun : dați-ne, după nouă luni, bunăstarea generală, — și aceasta după patru ani de război distrugător, în condiții cînd capitalul străin sprijină în fel și chip sabotajul și răscoalele burgheziei în interiorul țării. Nici o deosebire, nici urmă de deosebire n-a mai rămas *în fapt* între Kautsky și orice burghez contrarevoluționar. Vorbele lui mieroase, cu falsa lor „coloratură socialistă“, repetă ceea ce korniloviștii, dutoviștii și krasnoviștii din Rusia spun cu brutalitate, fără ocolișuri și fără înflorituri.

★

★

★

Rîndurile de mai sus au fost scrise la 9 noiembrie 1918. În noaptea de 9 spre 10 noiembrie s-au primit din Germania știri cu privire la revoluția victorioasă care a izbucnit mai întîi la Kiel și în alte porturi și orașe din nordul Germaniei, unde puterea a trecut în mîinile Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților, și apoi la Berlin, unde puterea de asemenea a trecut în mîinile Sovietelor ¹⁵¹.

Încheierea pe care intenționam s-o scriu la broșura despre Kautsky și despre revoluția proletară devine superfluă.

10 noiembrie 1918

N. Lenin

*Anexa I*TEZE CU PRIVIRE LA ADUNAREA CONSTITUANTĂ ¹⁵²*Anexa II*

O NOUĂ CARTE A LUI VANDERVELDE DESPRE STAT

Abia după lectura cărții lui Kautsky am avut prilejul s-o citesc pe aceea a lui Vandervelde intitulată „Socialismul împotriva statului“ (Paris, 1918). O comparație între aceste două cărți se impune de la sine. Kautsky este conducătorul ideologic al Internaționalei a II-a (1889—1914); Vandervelde este reprezentantul ei oficial, ca președinte al Biroului socialist internațional. Amândoi reprezintă falimentul total al Internaționalei a II-a și amândoi, „cu iscusința“ și abilitatea unor ziarști versați, încearcă să camufleze sub paravanul unor cuvinte marxiste falimentul ei, să-și camufleze propriul lor faliment și trecerea lor de partea burgheziei. Unul exprimă în chip deosebit de grăitor ceea ce este tipic în oportunismul german, greoi, teoretic, care falsifică grosolan marxismul înlăturînd din el ceea ce nu este acceptabil pentru burghezie. Celălalt este exponentul tipic al variantei romanice — într-o anumită măsură se poate spune: al variantei vest-europene (în sensul că o găsim în țările situate la vest de Germania) — a oportunismului dominant, care e mai suplă, mai puțin greoaie și falsifică mai subtil marxismul cu ajutorul aceleiași metode de bază.

Amândoi denaturează din rădăcină atît învățătura lui Marx despre stat, cît și învățătura lui despre dictatura proletariatului, cu deosebirea că Vandervelde insistă mai mult asupra celei dintîi, în timp ce Kautsky se ocupă mai mult de cea de-a doua. Amândoi disimulează legă-

tura strînsă, indisolubilă dintre cele două probleme. În vorbe ei sînt amîndoi revoluționari și marxști, dar în fapt nu sînt decît niște renegați, care depun toate eforturile pentru a justifica decizia lor de revoluție. La nici unul dintre ei nu veți găsi nimic din ceea ce străbate de la un capăt la altul toate scrierile lui Marx și Engels, nimic din ceea ce deosebește socialismul autentic de caricatura lui burgheză, și anume: elucidarea sarcinilor revoluției *spre deosebire* de sarcinile reformei, elucidarea tacticii revoluționare *spre deosebire* de cea reformistă, elucidarea rolului proletariatului *în lichidarea* sistemului sau ordinii regimului robiei salariate, *spre deosebire* de rolul proletariatului „marilor” puteri, care împarte cu burghezia o părticică din supraprada și din supraprofiturile ei imperialiste.

În sprijinul acestei aprecieri, reproducem mai jos cîteva considerații esențiale din argumentarea lui Vandervelde. Asemenea lui Kautsky, Vandervelde îi citează extrem de zelos pe Marx și pe Engels. Și, tot asemenea lui Kautsky, el citează din Marx și Engels tot ce vreți, *în afară* de ceea ce e cu desăvîrșire inacceptabil pentru burghezie, de ceea ce îl deosebește pe revoluționar de reformist. Despre cucerirea puterii politice de către proletariat el vorbește la fiecare pas, pentru că practica a și îngrădit-o într-un cadru strict parlamentar. În schimb, însă, nu veți găsi în cartea lui *nici un cuvînt* despre faptul că, după experiența Comunei, Marx și Engels au socotit necesar să completeze „Manifestul Comunist”, pe alocuri învechit, cu constatarea adevărului că clasa muncitoare nu poate să pună pur și simplu stăpînire pe mașina de stat existentă, ci trebuie s-o *sfărîme!* Asemenea lui Kautsky, și parcă s-ar fi înțeles cu el, Vandervelde trece sub cea mai deplină tăcere tocmai ceea ce este esențial în *experiența* revoluției proletare, tocmai ceea ce deosebește revoluția proletariatului de reformele burgheziei.

Asemenea lui Kautsky, Vandervelde vorbește despre dictatura proletariatului numai pentru a se dezice de ea. Kautsky se dezice de ea cu ajutorul unor falsificări grosolane. Vandervelde face același lucru, dar cu mijloace

mai subtile. În paragraful respectiv, paragraful 4 referitor la „cucerirea puterii politice de către proletariat”, el consacră alineatul „b” problemei „dictaturii colective a proletariatului”, „citează” pe Marx și Engels (repet : omițând tocmai ceea ce se referă la esența problemei, la *sfărîmarea* mașinii de stat vechi, burghezo-democratice) și conchide :

„...În cercurile socialiste, revoluția socială este de obicei concepută astfel : o nouă Comună, de astă dată victorioasă, și nu numai într-un singur loc, ci în principalele centre ale lumii capitaliste.

O ipoteză, dar o ipoteză care n-are în ea nimic neverosimil într-o vreme cînd devine evident că în mai multe țări perioada postbelică va fi marcată de antagonisme de clasă și convulsii sociale fără precedent.

Dar dacă eșecul Comunei din Paris — fără să mai vorbim de greutățile revoluției ruse — dovedește ceva, aceasta este tocmai imposibilitatea de a termina cu orînduirea capitalistă atîta timp cît proletariatul nu este îndeajuns de bine pregătit pentru a folosi puterea care, datorită împrejurărilor, ar putea să-i revină” (p. 73).

Și nimic altceva cu privire la miezul problemei !

Iată-i pe conducătorii și reprezentanții Internaționalei a II-a ! În 1912 ei semnează Manifestul de la Basel, în care se vorbește în mod expres despre legătura dintre războiul iminent, care a și izbucnit apoi în 1914, și revoluția proletară ; ei *amenință* fățiș cu revoluția proletară. Dar cînd a izbucnit războiul și s-a creat o situație revoluționară, ei, acești Kautsky și Vandervelde, încep să invoce tot felul de pretexte pentru a se dezice de revoluție. O revoluție de tipul Comunei, pretind ei, este numai o ipoteză care nu e neverosimilă ! Asta se aseamănă întru totul cu ceea ce spune Kautsky despre rolul posibil al Sovietelor în Europa.

Dar așa judecă orice *liberal* cult, care acum va fi, fără îndoială, de acord că o nouă Comună „nu este neverosimilă”, că Sovietelor le va reveni un rol important etc. Revoluționarul proletar se deosebește de liberal prin aceea că el, ca teoretician, analizează tocmai noua semnificație *de stat* a Comunei și a Sovietelor. Vandervelde *trece sub tăcere* tot ce au spus amănunțit în legătură cu această

temă Marx și Engels atunci când au analizat experiența Comunei.

Ca practician, ca om politic, un marxist ar trebui să arate că numai trădătorii socialismului ar putea să se eschiveze acum de la sarcina de a lămuri necesitatea revoluției proletare (de tipul Comunei, de tipul Sovietelor sau, să zicem, de un oarecare al treilea tip), de a lămuri necesitatea pregătirii în vederea ei, de a propaga în mase ideea revoluției, de a combate prejudecățile mic-burgeze împotriva revoluției etc.

Nimic din toate acestea nu fac nici Kautsky, nici Vandervelde — și n-o fac tocmai pentru că sînt ei înșiși niște trădători ai socialismului care vor să-și păstreze printre muncitori reputația de socialiști și marxiști.

Priviți cum pun ei problema pe plan teoretic.

Nici în republica democratică statul nu este altceva decît o mașină pentru reprimarea unei clase de către alta. Kautsky cunoaște, recunoaște și împărtășește acest adevăr, dar... ocolește problema fundamentală care anume e clasa pe care trebuie s-o reprime proletariatul când va cuceri statul proletar, de ce și prin ce mijloace trebuie el s-o reprime.

Vandervelde cunoaște, recunoaște, împărtășește și citează această teză fundamentală a marxismului (p. 72 din cartea sa), dar... nu spune absolut nimic în legătură cu tema „neplăcută“ (pentru domnii capitaliști) a *reprimării împotrivirii exploatatorilor !!*

Asemenea lui Kautsky, Vandervelde a ocolit cu desăvîrșire această temă „neplăcută“. Și tocmai în aceasta constă renegarea lor.

Asemenea lui Kautsky, Vandervelde este un mare meșter în substituirea dialecticii prin eclecticism. Pe de o parte nu putem să nu recunoaștem, iar pe de altă parte trebuie să admitem. Pe de o parte noțiunea de stat poate avea înțelesul de „totalitate a națiunii“ (vezi dicționarul Littré — lucrare savantă, nimic de zis — și p. 87 din cartea lui Vandervelde), iar pe de altă parte aceeași noțiune poate avea înțelesul de „guvern“ (ibid.). Această arhisavantă platitudine este reprodusă de Vandervelde, în termeni aprobativi, *alături* de o serie de citate din Marx.

Sensul marxist al cuvîntului „stat“ se deosebește de cel obișnuit — scrie Vandervelde. De aceea se pot crea „confuzii“. „La Marx și Engels, statul nu este statul în accepția largă a cuvîntului, nu este statul ca organ de conducere, ca reprezentant al intereselor generale ale societății (intérêts généraux de la société). El este statul-putere, statul-organ al autorității, statul-instrument de dominație a unei clase asupra alteia“ (p. 75—76 din cartea lui Vandervelde).

Marx și Engels vorbesc despre desființarea statului numai în acest din urmă sens. „...Afirmatiile prea absolute ar risca să fie imprecise. Între statul capitalist, bazat pe dominația exclusivă a unei clase, și statul proletar, care are drept scop desființarea claselor, sînt multe trepte intermediare“ (p. 156).

Aceasta este „maniera“ lui Vandervelde, care nu se deosebește decît prea puțin de maniera lui Kautsky, iar în fond coincide cu ea. Dialectica, care afirmă trecerea contrariilor unul în altul și rolul crizelor în istorie, neagă existența unor adevăruri absolute. Eclecticul se ferește de afirmații „prea absolute“, pentru a-și putea camufla astfel dorința mic-burgeză, filistină de a înlocui revoluția prin „trepte intermediare“.

Despre faptul că treapta intermediară dintre statul organ de dominație a clasei capitaliste și statul organ de dominație a proletariatului o constituie tocmai *revoluția*, care constă în *răsturnarea* burgheziei și în *sfărîmarea*, distrugerea mașinii ei de stat, — despre acest fapt oamenii de teapa lui Kautsky și Vandervelde nu suflă nici un cuvînt.

Că dictatura burgheziei trebuie să fie înlocuită cu dictatura *unei singure* clase — proletariatul, că după „treptele intermediare“ ale *revoluției* vor urma „treptele intermediare“ ale dispariției treptate a statului proletar, — despre aceasta Kautsky și Vandervelde nu spun absolut nimic.

Și tocmai în aceasta constă renegarea lor politică.

Tocmai în aceasta constă, din punct de vedere teoretic, filozofic, înlocuirea dialecticii prin eclecticism și so-

fistică. Dialectica este concretă și revoluționară; ea face distincție între „trecerea“ de la dictatura unei clase la dictatura altei clase și „trecerea“ statului democratic proletar la non-stat („dispariția treptată a statului“). Eclectica și sofistica celor de teapa lui Kautsky și Vandervelde șterg, în interesul burgheziei, tot ce e concret și precis în lupta de clasă, punând în loc noțiunea generică a „trecerii“, sub care poți ascunde (iar *nouă zecimi* din *social-democrației* oficiali ai epocii noastre *ascund*) dezierea de revoluție!

Vandervelde, ca eclectic și sofist, este mai abil, mai subtil decât Kautsky, căci cu ajutorul *frazei*: „trecerea de la statul în sensul îngust la statul în sensul larg al cuvântului“ pot fi ocolite toate problemele revoluției, oricare ar fi ele, poate fi ocolită toată deosebirea dintre revoluție și reformă, și chiar deosebirea dintre un marxist și un liberal. Căci cărui burghez cult din Europa îi va trece prin gând să nege „în general“ „treptele intermediare“ într-un sens atât de „general“?

„Sînt de acord cu Guesde — scrie Vandervelde — că socializarea mijloacelor de producție și de schimb nu este posibilă fără îndeplinirea prealabilă a următoarelor două condiții:

1. Transformarea statului actual, organ de dominație a unei clase asupra alteia, în ceea ce Menger numește statul popular al muncii, prin cucerirea puterii politice de către proletariat.
2. Separarea statului-organ al autorității de statul-organ al conducerii, sau, ca să folosim o expresie a lui Saint-Simon, separarea guvernării oamenilor de administrarea lucrurilor“ (89).

Vandervelde scrie asta cu litere cursive, subliniind în mod expres însemnătatea acestor teze. Dar aceasta este un talmeș-balmeș eclectic de cea mai pură speță, o ruptură totală cu marxismul! Căci „statul popular al muncii“ nu este decât o parafrază a vechiului „stat popular liber“, de care făceau paradă social-democrații germani în perioada 1870—1880 și pe care Engels l-a calificat drept ineptie¹⁵³. Expresia „statul popular al muncii“ este o frază demnă de un democrat mic-burghez (de felul eserilor de stînga de la noi), o frază care în-

locuiește noțiunile de clasă cu noțiuni *din afara claselor*. Vandervelde pune alături cucerirea puterii de stat de către *proletariat* (de către o singură *clasă*) și statul „popular“, fără a observa că de aici rezultă un talmeș-balmeș. La Kautsky cu a sa „democrație pură“ rezultă același talmeș-balmeș, aceeași ignorare antirevoluționară și mic-burgheză a sarcinilor revoluției de clasă, ale dictaturii de clasă, proletare, ale statului *de clasă* (proletar).

Mai departe. Guvernarea oamenilor va dispărea și va face loc administrării lucrurilor numai atunci când va dispărea *orice* stat. Acest viitor relativ îndepărtat îi servește lui Vandervelde pentru a ocoli și pune în umbră sarcina zilei *de mâine* : *răsturnarea burgheziei*.

Un asemenea procedeu echivalează, în afară de aceasta, cu o încercare de a intra în grațiile burgheziei liberale. Liberalul n-are nimic împotriva să sporovăiască despre ceea ce va fi atunci când oamenii nu vor mai trebui să fie guvernați. De ce să nu ne lăsăm din când în când în voia unor visuri atât de inofensive? Altceva este însă reprimarea de către proletariat a împotrivirii burgheziei care se opune exproprierii ei, — asta este o problemă pe care trebuie s-o ocolim. Așa cer interesele de clasă ale burgheziei.

„Socialismul împotriva statului“. Asta este o plecăciune făcută de Vandervelde în fața proletariatului. A face plecăciuni nu este greu; orice om politic „democrat“ știe să facă plecăciuni în fața alegătorilor săi. Dar sub paravanul „plecăciunii“ se propovăduiește un conținut antirevoluționar, antiproletar.

Vandervelde povestește amănunțit, după Ostrogorski ¹⁵⁴, câtă minciună, silnicie, corupție, înșelăciune, ipocrizie și împilare a sărăcimii se ascund sub aparența civilizată, dichisită și pomădată a democrației burgheze contemporane. Dar el nu trage de aici nici o concluzie. El nu observă că democrația burgheză asuprește masa muncitoare și exploatată și că *democrația proletară* va trebui să *reprime burghezia*. În această privință, Kautsky și Vandervelde sînt orbi. Interesul de clasă al burgheziei,

În coada căreia se tîrăsc acești trădători mic-burghezi ai marxismului, cere ocolirea acestei probleme, trecerea ei sub tăcere sau negarea directă a necesității unei asemenea reprimări.

Eclectismul mic-burghez împotriva marxismului, sofistică împotriva dialecticii, reformismul filistin împotriva revoluției proletare — iată cum ar fi trebuit să fie intitulată cartea lui Vandervelde.

PROIECT DE HOTĂRÎRE CU PRIVIRE LA FOLOSIREA CONTROLULUI DE STAT ¹⁵⁵

În problema folosirii Controlului de stat în vederea reglementării muncii și a întăririi capacității de apărare, majoritatea comisiei se pronunță pentru un control volant, adică pentru trimiterea de echipe sau de comisii cu largi împuterniciri în scopul revizuirii gestiunii diferitelor instituții.

Se vor prezenta date numerice concrete, reale cu privire la forțele de care dispunem (în primul rând membri de partid, apoi nemembri de partid, dar oameni absolut cinstiți) pentru efectuarea unui control eficient. Numărul specialiștilor din diferite ramuri ; — numărul tovarășilor cu experiență în munca administrativă, în munca de conducere.

Controlul are o dublă sarcină :

una mai simplă — verificarea depozitelor, a produselor etc.

și o sarcină mai complexă — verificarea justei desfășurări a muncii ; lupta împotriva sabotajului, descoperirea lui completă ; verificarea sistemului de organizare a lucrărilor ; asigurarea unei cât mai mari *productivități* a muncii etc.

Pe primul plan se pune problema îmbunătățirii muncii la Comisariatul *aprovizionării* și la Comisariatul *căilor de comunicație*.

Scris la 3 decembrie 1918

*Publicat pentru prima oară în 1931,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XVIII*

Se tipărește după manuscris

ÎN LEGĂTURĂ CU PROIECTUL DE HOTĂRÎRE
A C.C. AL P.C.(b) DIN RUSIA
CU PRIVIRE LA CONVOCAREA CONGRESULUI
GENERAL AL FUNCȚIONARILOR DE BANCĂ
DIN RUSIA

Să se prevadă întrunirea imediată, în termen de 10 zile, a congresului funcționarilor de bancă (din ambele sindicate), instituindu-se comisii paritare pentru convocarea lui ¹⁵⁶.

Comisii paritare identice vor fi instituite în vederea verificării, descoperirii și demascării sabotajului.

Echipe de lucrători de bancă cu munci de răspundere vor primi imediat însărcinări practice precise și cât se poate de amănunțite în cadrul lucrărilor pentru naționalizarea băncilor, fixându-se termene scurte pentru îndeplinirea acestor însărcinări.

*Scris nu mai târziu de
6 decembrie 1918*

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

CUVÎNTARE
ROSTITĂ LA CONGRESUL SOVIETELOR,
AL COMITETELOR SĂRĂCIMII
ȘI AL COMITETELOR RAIONALE P.C.(b)R.
DIN GUBERNIA MOSCOVA

8 DECEMBRIE 1918

SCURTA RELATARE APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

(Ropote de aplauze.) Evenimentele petrecute în ultimele săptămîni în Austria și în Germania — își începe tovarășul Lenin cuvîntarea — au arătat că în aprecierea situației internaționale am avut dreptate atunci cînd ne-am construit politica pe o justă, precisă și clară luare în considerare a tuturor urmărilor celor patru ani de război, care dintr-un război al capitaliștilor pentru împărțirea prăzii s-a transformat într-un război al acestora împotriva proletariatului din toate țările. Greu a fost pînă să înceapă revoluția în Europa occidentală, dar, odată începută, ea se dezvoltă într-un ritm mai rapid, cu pași mai siguri și în forme mai organizate decît la noi.

Vorbînd despre mișcarea muncitorească din celelalte țări, care ne vine în ajutor, tovarășul Lenin, făcînd apel la încordarea tuturor forțelor, arată, totodată, că fiecare lună de existență a noastră, asigurată cu prețul unor grele sacrificii, ne apropie de o victorie trainică.

Vorbînd apoi despre sarcina la ordinea zilei — alegerile pentru Sovietele satești și de plasă —, tovarășul Lenin subliniază că toate greutățile pe care le prezintă organizarea de sine stătătoare — începută de jos — a oamenilor muncii vor fi biruite atunci cînd ei vor înțelege că puterea trebuie să se sprijine pe muncitori, pe țărănimea saracă și pe țărănimea mijlocașă, care, după părerea lui

Vladimir Ilici, nu ne este dușmană, ci doar oscilează, iar o dată cu consolidarea Puterii sovietice va trece de partea noastră.

Am început o operă — spune în încheiere tovarășul Lenin — pe care o vor duce pînă la capăt muncitorii din lumea întreagă. (Aplauze îndelungate.)

„Izvestiia C.E.C. din Rusia” nr. 271
din 11 decembrie 1918

Se tipărește după textul
apărut în ziar

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA CONGRESUL AL III-LEA
AL COOPERĂȚIEI MUNCITOREȘTI
9 DECEMBRIE 1918 ¹⁵⁷

(Ovații furtunoase.) Tovarăși, în fața coope-
rației muncitorești stau acum sarcini extrem de impor-
tante în domeniul economic, precum și în domeniul
politic. Atît unele cît și celelalte sînt acum indisolubil
și strîns legate între ele în sensul luptei economice și
politice. În legătură cu sarcinile imediate ale coope-
rației, aș vrea să subliniez aici semnificația „politicii de înțe-
legere cu coope-
rația“. Politica de înțelegere, despre care
s-a vorbit atît de mult în presă în ultimul timp,
se deosebește în mod esențial de noțiunea de po-
litică de înțelegere cu burghezia, care înseamnă tră-
dare. Politica de înțelegere despre care vorbim acum
este o politică de înțelegere de un gen cu totul deosebit.
Există o mare deosebire între politica de înțelegere a
guvernului sovietic cu Germania, care a dat anumite
rezultate, și politica de conciliere a clasei muncitoare cu
burghezia, care este extrem de dăunătoare și funestă
pentru țară. Mă refer la faptul că sub paravanul acestei
politici de conciliere se practică o trădare totală atît a
luptei de clasă cît și a principiilor fundamentale ale so-
cialismului. Pentru socialiștii care și-au propus ca sarcină
precisă lupta împotriva burgheziei și lupta împotriva
capitalului, această deosebire e de la sine înțeleasă.

Știm cu toții foarte bine că, din punctul de vedere
al luptei noastre de clasă, nu poate fi decît una din două :
ori recunoașterea puterii capitalului, ori recunoașterea
puterii clasei muncitoare. Știm că toate încercările parti-

delor mic-burgheze de a elabora și de a promova în țară o politică proprie sînt dinainte sortite unui eșec total. Noi am asistat la o serie de încercări întreprinse de diverse partide și grupuri mic-burgheze care caută să promoveze o politică proprie, și acum vedem că toate aceste încercări ale forțelor intermediare sînt sortite eșecului. În virtutea unor condiții bine determinate, numai două forțe centrale, situate la poli diametral opuși, își pot exercita dominația în Rusia și pot îndruma destinele ei pe un făgaș sau altul. Mai mult, aș spune chiar că lumea întregă este modelată și condusă de una sau alta dintre aceste două forțe centrale. În privința Rusiei se poate spune în mod categoric că, datorită anumitor condiții economice, numai una dintre ele se poate situa în fruntea mișcării. Forțele celelalte, intermediare, sînt multe, dar ele nu pot avea niciodată un rol hotărîtor în viața țării.

În momentul de față, Puterea sovietică trebuie să-și propună să realizeze o înțelegere între ea și cooperatie. În aprilie ne-am abătut de la țelurile pe care ni le propusesem și am făcut o concesie. Firește că într-o țară în care se desființează toate clasele nu trebuie să existe cooperatie de clasă, dar, repet, condițiile momentului impuneau o oarecare temporizare, și noi am realizat-o sub forma unei amînări de cîteva luni. Cu toate acestea însă, știm cu toții că puterea de stat nu va ceda niciodată pozițiile pe care le deține acum în țară. Am fost nevoiți să facem această concesie, căci pe atunci eram singuri în lumea întregă, și concesiia făcută de noi se explică prin greutatea muncii noastre. În virtutea sarcinilor economice pe care și le asumase proletariatul, a trebuit să ținem seama de anumite deprinderi ale păturilor mic-burgheze și să le tolerăm. Aici este vorba mai ales de faptul că, indiferent pe ce cale, trebuie să se ajungă la îndrumarea și coordonarea activității întregii mase a celor ce muncesc și sînt exploatați. Nu trebuie să uităm nici o clipă ce anume ne cere nouă proletariatul. Puterea populară trebuie să țină seama de faptul că diferitele pături ale micii burghezii se vor uni tot mai strîns cu clasa muncitoare aflată la putere atunci cînd viața le va

arăta, în cele din urmă, că nu au altă alegere, că toate speranțele într-o soluție de mijloc a problemei orînduirii de stat a țării sînt definitiv spulberate. Toate acele frumoase lozinci — voința poporului, Adunarea constituantă etc. — menite să camufleze toate jumătățile de măsură au fost imediat măturate atunci cînd și-a spus cuvîntul adevărata voință a poporului. Vedeți și voi ce s-a întîmplat, vedeți cum praful și pulberea s-a ales din toate aceste lozinci, lozinci ale jumătăților de măsură. În momentul de față vedem că asta se întîmplă nu numai în Rusia, ci și pe scara întregii revoluții mondiale.

Aș vrea să stabilesc deosebirea dintre politica de conciliere care și-a atras ura atît de cumplită a întregii clase muncitoare și politica de înțelegere pe care o preconizăm noi acum — politica de înțelegere cu întreaga mică țărănime, cu întreaga mică burghezie. În perioada păcii de la Brest, cînd am fost nevoiți să acceptăm grelele condiții de pace care ni se impuneau, ni se spunea că nu sînt speranțe de revoluție mondială și că nici nu poate fi vorba de așa ceva. Noi eram cu desăvîrșire singuri în lumea întreagă. Știm că din cauza păcii de la Brest multe partide s-au îndepărtat atunci de noi și au trecut de partea burgheziei. În perioada aceea a trebuit să trecem printr-o serie întreagă de grele încercări. Cîteva luni mai tîrziu, viața a arătat că nu este și nu poate fi altă alegere, că nu există cale de mijloc.

Cînd a izbucnit revoluția în Germania, a devenit îndeobște clar că revoluția se extinde în lumea întreagă, că Anglia, Franța și America se îndreaptă tot într-acolo, că merg pe drumul nostru! Cînd păturile democratice mic-burgheze de la noi îi urmau pe protectorii lor, ele nu înțelegeau încotro le duc aceștia, nu înțelegeau că le duc pe drumul capitalismului. Din exemplul revoluției germane vedem acum că acești reprezentanți ai democrației, acești protectori ai ei, acești domni Wilson & Co. împun unui popor învins tratatele lor, care sînt mai rele decît cel ce ne-a fost impus nouă la Brest. Vedem clar că acum, cînd s-au produs evenimentele din Apus, cînd situația s-a schimbat, demagogia internațională a ajuns în pragul falimentului. Acum s-a conturat clar fiziono-

nia fiecărei națiuni. Măștile au fost smulse ; toate iluziile s-au năruit sub loviturile unui ciocan atît de greu cum este cel al istoriei mondiale.

Firește că, în condițiile existenței unor asemenea elemente șovăielnice, care nu lipsesc niciodată în perioade de tranziție, Puterea sovietică trebuie să facă uz de întreaga ei autoritate și influență pentru a asigura înfăptuirea sarcinilor pe care le trasăm acum și prin care înțelegem să sprijinim politica inițiată de noi încă în aprilie. Atunci am lăsat pentru cîtva timp la o parte țelurile pe care ni le propusesem ; atunci am făcut în mod conștient și fățiș o serie de concesii.

Aici s-a pus problema în ce punct al drumului ne aflăm noi acum. Întreaga Europă vede azi clar că asupra revoluției noastre nu se mai face nici un experiment, și ele, popoarele civilizate, și-au schimbat atitudinea față de noi. Ele au înțeles că în acest sens noi înfăptuim o nouă și uriașă operă, că în înfăptuirea acestei opere avem greutăți deosebit de mari, pentru că aproape tot timpul am fost absolut singuri și cu desăvîrșire uitați de întregul proletariat internațional. În acest sens nu am putut evita multe greșeli serioase, pe care nu le ascundem cîtuși de puțin. Firește că trebuie să tindem spre unirea întregii populații, că nu trebuia să provocăm nici o discordie. Dacă n-am făcut-o pînă acum, cîndva totuși trebuie să începem s-o facem. Am realizat deja fuzionarea cu numeroase organizații. Acum trebuie înfăptuită fuzionarea cooperăției muncitorești cu organizațiile create de Soviete. Din aprilie anul curent am trecut la organizare, pentru a începe să acționăm pe calea experienței, pentru a folosi forțele social-politice care s-au acumulat la noi. Am trecut la organizarea aprovizionării și a distribuirii obiectelor de consum pentru întreaga populație. Chibzuind cu grijă fiecare pas al nostru, am procedat la această organizare, ceea ce este deosebit de greu de realizat în țara noastră, înapoiată sub raport economic. Realizarea unei înțelegeri cu cooperația a fost începută de noi în aprilie și decretul cu privire la fuzionare deplină și la organizarea aprovizionării și distribuirii a fost întocmit pe aceeași bază. Știm că fricțiunile pe care le-a avut în

vedere vorbitorul dinaintea mea cînd s-a referit la Petersburg există aproape pretutindeni. Știm că aceste fricțiuni sînt absolut inevitabile, căci ne aflăm într-un moment cînd se întîlnesc și se contopesc două aparate complet diferite ; cu toate acestea însă, știm de asemenea că acest lucru este de neînlăturat și că trebuie să trecem prin asta. Tot așa și dv. trebuie să înțelegeți că, prin împotrivirea pe care a opus-o timp atît de îndelungat, cooperația muncitorească și-a atras, în cele din urmă, o atitudine de neîncredere din partea Puterii sovietice, de neîncredere perfect legitimă.

Dv. spuneți : vrem independență. Firește că oricine vine cu asemenea lozincă poate trezi neîncredere. Dacă vă plîngeți de fricțiuni și vreți să scăpați de ele, trebuie mai întîi de toate să abandonați ideea independenței, pentru că oricine se situează pe acest punct de vedere într-un moment cînd toți năzuiesc spre contopire din ce în ce mai deplină este prin însuși acest fapt un adversar al Puterii sovietice. De îndată ce cooperația muncitorească se va contopi cinstit și deschis cu Puterea sovietică, aceste fricțiuni vor începe să dispară. Știu foarte bine că, atunci cînd două grupuri fuzionează spre a forma unul singur, la început se produc unele fricțiuni în muncă ; cu timpul însă, cînd grupul atras își va câștiga încrederea celui care l-a atras, toate aceste fricțiuni vor dispărea treptat. Pe cînd, în cazul cînd aceste două grupuri rămîn despărțite, sînt posibile permanente fricțiuni interdepartamentale. Nu înțeleg un lucru : ce rost are aici independența ? Împărtășim doar cu toții punctul de vedere că întreaga societate trebuie să constituie, atît sub raportul aprovizionării cît și sub raportul distribuirii, o singură cooperativă comună. Împărtășim cu toții punctul de vedere că cooperația este una dintre cuceririle socialismului. În aceasta constă marea greutate a cuceririlor socialiste. În aceasta constă greutatea victoriei și sarcina a cărei îndeplinire o presupune ea. Capitalismul a dezbinat dinadins păturile populației. Această dezbinare trebuie să dispară definitiv și irevocabil, și întreaga societate trebuie să se transforme într-o cooperativă unică a oamenilor muncii. Nu poate și nu trebuie

să fie vorba de nici un fel de independență a vreunor grupuri.

Despre această cooperativă am spus eu acum că este o sarcină a cărei îndeplinire o presupune victoria socialismului. Iată de ce spunem noi că, oricare ar fi divergențele noastre în probleme particulare, nu vom încheia nici un fel de înțelegere cu capitalismul, nu vom face nici un pas care să ne abată de la principiile luptei noastre. Înțelegerea pe care sîntem pe cale s-o realizăm acum cu anumite pături ale claselor sociale nu este o înțelegere cu burghezia și cu capitalul, ci cu anumite detașamente ale proletariatului și ale democrației. N-avem de ce să ne temem de această înțelegere, căci toate disensiunile dintre aceste pături vor dispărea cu desăvîrșire în focul revoluției. Acum e nevoie de un singur lucru : să existe năzuința unanimă de a veni cu inima deschisă în această cooperativă mondială unică. Trebuie să contopim laolaltă ceea ce a realizat Puterea sovietică și ceea ce a realizat pînă acum cooperația. Acesta este conținutul ultimului decret al Puterii sovietice. Așa au procedat în multe locuri reprezentanții Puterii sovietice, fără să aștepte decretul nostru. Marea operă realizată de cooperație trebuie neapărat contopită cu marea operă împlinită de Puterea sovietică. Toate păturile populației care luptă pentru libertatea lor trebuie să se unească într-o singură organizație puternică. Știm că am făcut multe greșeli, mai ales în primele luni de după Revoluția din Octombrie. De acum înainte ne vom strădui ca în rîndurile populației să existe deplină unitate și deplină înțelegere. Pentru aceasta însă e necesar ca totul să fie subordonat Puterii sovietice și ca toate iluziile cu privire la „independența” unor anumite pături sau a cooperației muncitorești să fie cît mai repede lichidate. Această speranță de „independență” poate exista numai acolo unde se mai poate menține speranța într-o revenire la vechea stare de lucruri.

Înainte vreme, popoarele din Occident ne priveau atît pe noi cît și întreaga noastră mișcare revoluționară ca pe o curiozitate. Ele spuneau : să-i lășăm să zburde, să vedem ce o să iasă din toate astea... Ciudat mai e poporul

rus ! Și iată că acest „ciudat popor rus“ a arătat întregii lumi ce înseamnă „zburdăciunea“ lui. (A p l a u z e.)

Acum, cînd a început revoluția în Germania, unul dintre consuli străini i-a spus lui Zinoviev : „Nu se știe încă cine a profitat mai mult de pe urma păcii de la Brest, noi sau voi“.

El a spus asta pentru că o spune toată lumea. Toată lumea a văzut că acesta este doar începutul mării revoluții mondiale. Și acest început al mării revoluții l-am făcut noi, înapoiatul și „ciudatul“ popor rus... Este cazul să spunem că ciudate sînt căile istoriei : unei țări înapoiate i-a revenit cîntea de a păși în fruntea mării mișcări mondiale. Iar burghezia din toate țările vede această mișcare și-și dă seama care-i sînt țelurile. Vîlvătaia revoluției a cuprins țări ca Germania, Belgia, Elveția și Olanda.

Pe zi ce trece se extinde tot mai mult această mișcare, pe zi ce trece crește și se întărește prestigiul guvernului revoluționar sovietic. Și de aceea burghezia a adoptat acum cu totul altă atitudine față de aceste probleme. De aceea, atunci cînd capitalismul mondial se vede amenințat de o primejdie de moarte, nici vorbă nu poate fi de independența vreunor partide. Exemplul cel mai edificator ni-l oferă America. America este una dintre cele mai democratice țări, o mare republică socială democratică. Unde, dacă nu acolo, în această țară care beneficiază de toate drepturile electorale, de toate drepturile unui stat liber, trebuie să-și găsească o dreaptă rezolvare toate problemele referitoare la drepturi ? Noi știm însă ce a pățit acolo, în această republică democratică, un preot : după ce l-au uns cu păcură, l-au biciuit pînă ce sîngele i s-a amestecat cu păcura. Și asta s-a întîmplat într-o țară liberă, într-o republică democratică. Iar „umanii“, „generoșii“ Wilsoni-tigri & Co. au putut tolera așa ceva. Și ce fac acum acești Wilsoni cu o țară învinsă, cu Germania ? Iată cum se desfășoară în fața noastră tabloul relațiilor mondiale. Tabloul din care vedem cît se poate de clar ce propun în fond prietenilor lor domnii Wilsoni este de un milion, de un trilion de ori mai convingător. Wilsonii ar duce repede la capăt acțiunea

întreprinsă de noi. Acești domni — liberii miliardari, oamenii „cei mai umani“ din lume — și-ar dezvăța repede prietenii să vorbească de „independență“, și nu numai atât : i-ar dezvăța pînă și să se gîndească la ea. Ei v-ar fi pus net și categoric în fața următoarei alternative : ori sînteți pentru orînduirea capitalistă, ori sînteți pentru Soviete. Ei ar fi spus : voi trebuie să procedați așa, pentru că asta v-o spunem noi, prietenii voștri — englezii, americanii de teapa lui Wilson și francezii, prieteni, ai lui Clemenceau.

De aceea nu puteți avea nici o speranță că ar putea fi păstrată o cît de mică independență. Acest lucru e cu neputință și e zadarnic să te gîndești la el. Atunci cînd, pe de o parte, s-a pus net problema menținerii proprietății, iar pe de altă parte proletariatul și-a găsit făgașul său nu mai poate exista cale de mijloc. Viața trebuie să se împletească strîns ori cu capitalul, ori și mai strîns cu Republica sovietică. Este absolut limpede pentru toată lumea că socialismul a intrat în epoca înfăptuirii lui. Oricine înțelege că apărarea sau păstrarea principiilor mic-burgheze ar fi cu desăvîrșire imposibilă dacă s-ar acorda întregii populații drept de vot. Poate că domnii Wilsoni nutresc asemenea speranțe, adică nu nutresc speranțe, ci, în dorința de a-și înfrumuseța țelurile proprii, seamănă asemenea iluzii, dar trebuie să vă spun că nu veți găsi acum prea mulți oameni care să dea crezare acestor povești ; chiar dacă au mai rămas astfel de oameni, ei sînt o raritate istorică, o curiozitate, care-și are locul la muzeu. (A p l a u z e.)

Trebuie să spun că divergențele care s-au ivit la voi de la bun început în legătură cu păstrarea „independenței“ cooperăției nu sînt decît simple încercări care trebuie să se încheie fără vreo speranță de rezolvare pozitivă. Este o luptă nesperioasă, care contravine principiilor democrației. Acest din urmă lucru nu trebuie să provoace mirare, căci Wilsonii sînt și ei „democrați“. Ei spun că nu le-a mai rămas decît să realizeze o singură uniune, pentru că au atât de mulți dolari, încît vor cumpăra cu ei întreaga Rusie, întreaga Indie și chiar întreaga lume. În fruntea clicii lor se află Wilson, buzunarele le sînt

pline de dolari și de aceea pot vorbi despre cumpărarea Rusiei, și a Indiei, și a întregii lumi. Ei uită însă că pe plan internațional problemele fundamentale se rezolvă cu totul altfel, că argumentele lor pot face impresie numai într-un anumit mediu, numai în rîndurile unei anumite pături. Ei uită că rezoluțiile pe care le adoptă în fiecare zi clasa cea mai puternică din lume și pe care, fără îndoială, le va adopta în unanimitate și congresul nostru salută dictatura exclusivă a proletariatului în întreaga lume. Adoptînd această rezoluție, congresul nostru va porni pe un drum pe care n-a mai rămas și nici nu poate să rămînă vreo punte care să ducă la „independența” despre care se vorbește astăzi aici. Dv. știți că Karl Liebknecht a luat o atitudine de opoziție hotărîtă nu numai față de țărănimea mic-burgheză, ci și față de cooperatie. Știți că din acest motiv Scheidemann & Co. l-au calificat drept visător și fanatic, și totuși chiar dv. i-ați adresat un mesaj de salut, la fel cum ați adresat un mesaj de salut și lui Maclean. Exprimîndu-vă solidaritatea cu marii conducători internaționali, ați ars în urma voastră toate punțile. Trebuie să rămîneți ferm pe pozițiile voastre, deoarece în momentul de față vă apărați nu numai pe voi, apărați nu numai drepturile voastre, ci și drepturile lui Liebknecht și ale lui Maclean. Nu o dată i-am auzit pe menșevicii ruși condamnînd politica de înțelegere, tunînd și fulgerînd împotriva acelor care încheiau înțelegeri cu lacheii kaiserului. Și nu numai menșevicii ruși au păcătuit în această privință. Lumea întreagă ne arăta cu degetul, aruncîndu-ne cu asprime epitetul de „conciliatori”. Acum însă, cînd a început revoluția mondială, cînd ei trebuie să trateze cu alde Haase și Kautsky, acum avem tot dreptul să spunem, caracterizîndu-ne situația cu o înțeleaptă vorbă din bătrîni: „toamna se numără bobocii”...

Noi ne cunoaștem lipsurile, și nu e greu să le arăți cu degetul. Privite însă din afară, toate acestea par altfel decît sînt în realitate. Știți că a fost un moment cînd în celelalte partide nu era om care să nu fi condamnat comportarea noastră și politica noastră; acum însă cunoaștem partide întregi care au venit la noi, care vor să lucreze

Împreună cu noi¹⁵⁸. Roata mișcării revoluționare mondiale s-a întors acum în așa fel, încît n-avem de ce să ne temem de nici o politică de înțelegere. Eu cred că și congresul nostru va găsi ieșirea justă din situația care s-a creat. Și această ieșire nu poate fi decît una singură: contopirea cooperăției cu Puterea sovietică. Știți că Anglia, Franța, America, Spania vedeau în acțiunile noastre simple experimente, pe cînd acum ele văd cu totul altfel lucrurile: ele se întrebă dacă în propriile lor state e totul în regulă. Desigur, din punct de vedere fizic, material, financiar, ele sînt mult mai puternice decît noi, dar, cu toată strălucirea lor aparentă, știm că pe dinăuntru sînt putrede; ele sînt azi mai puternice decît noi prin aceeași forță și putere care constituia tăria Germaniei în momentul încheierii păcii de la Brest. Și ce vedem acum? În perioada păcii de la Brest se îndepărtase de noi absolut toată lumea. Acum însă, cu fiecare lună de luptă pentru întărirea Republicii sovietice, ne apărăm nu numai pe noi, ci și opera începută de Liebknecht și de Maclean, și vedem că Anglia, Franța, America și Spania se molipsesc de aceeași boală, sînt cuprinse de același foc care a cuprins și Germania — focul luptei generale și mondiale a clasei muncitoare împotriva imperialismului. (A p l a u z e
î n d e l u n g a t e.)

O scurtă dare de seamă a apărut
la 10 decembrie 1918 în ziarul
„Izvestiia C.E.C. din Rusia” nr. 270

Publicat în întregime în 1919,
în broșura „Cuvîntările rostite de
V. I. Lenin, V. Miliutin și V. Noghin la
Congresul al III-lea al cooperăției
muncitorești”

Se tipărește după textul
apărut în broșură,
confruntat cu stenograma

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA PRIMUL CONGRES
GENERAL AL SECȚIILOR AGRARE,
COMITETELOR SĂRĂCIMII ȘI COMUNELOR
AGRICOLE DIN RUSIA
11 DECEMBRIE 1918 ¹⁵⁹

(Aplauze furtunoase, care se transformă în ovații. Întreaga asistență se ridică în picioare.) Tovarăși, socot că însăși componența congresului de față arată schimbarea serioasă și marele pas înainte pe care l-am făcut noi, Republica sovietică, în opera de construire a socialismului, în special în domeniul relațiilor agrare, care sînt cele mai importante pentru țara noastră. Congresul de față reunește pe reprezentanții secțiilor agrare, ai comitetelor sărăcimii și ai comunelor agricole, și asta arată că într-un timp scurt, într-un singur an, revoluția noastră a reușit să facă un mare pas înainte în domeniul transformării unor relații a căror prefacere este extrem de anevoioasă, care în toate revoluțiile anterioare au frînat cel mai mult cauza socialismului și care trebuie reconstruite cît mai radical, pentru a asigura victoria socialismului.

Primul stadiu, prima fază a dezvoltării revoluției noastre după Octombrie a fost consacrată mai ales asigurării victoriei asupra dușmanului comun al întregii țărâni, victoriei asupra moșierilor.

Știți cu toții foarte bine, tovarăși, că încă revoluția din februarie — revoluția burgheziei, revoluția conciliatorilor — a promis țăranilor această victorie asupra moșierilor și că ea nu și-a îndeplinit promisiunea. Numai Revoluția din Octombrie, numai victoria clasei muncitoare la orașe, numai Puterea sovietică a dat posibilitatea de a izbăvi efectiv întreaga Rusie, de la un capăt la altul, de plaga vechii moșteniri iobăgiste, a vechii exploatare iobăgiste,

de proprietatea funciară moșierească și de povara jugului moșieresc, care apăsa întreaga țărănime, pe toți țărani fără deosebire.

La această luptă împotriva moșierilor nu puteau să nu se ridice — și s-au ridicat într-adevăr — toți țărani. Această luptă a unit țărănimea muncitoare săracă, care nu trăiește din exploatarea muncii altuia. Această luptă a unit, de asemenea, partea mai înstărită și chiar partea cea mai bogată a țărănimii, care nu se poate dispensa de munca salariată.

Atîta timp cît revoluția noastră mai era ocupată cu rezolvarea acestei sarcini, atîta timp cît mai eram nevoiți să ne încordăm toate forțele pentru ca mișcarea de sine stătătoare a țărănilor, sprijinită de mișcarea muncitorilor de la orașe, să măture efectiv și să lichideze definitiv puterea moșierilor, revoluția continua să fie o revoluție general-țăărănească și de aceea nu putea depăși cadrul burghez.

Ea nu se atinsese încă de dușmanul mai puternic și mai modern al tuturor oamenilor muncii — capitalul. De aceea exista pericolul ca ea să se oprească la jumătatea drumului, asemenea majorității revoluțiilor din Europa occidentală, unde, datorită alianței vremelnice dintre muncitorimea orășenească și întreaga țărănime, a putut fi măturată monarhia, au putut fi măturate rămășițele medievale, a putut fi lichidată, mai mult sau mai puțin complet, proprietatea funciară moșierească sau puterea moșierească, dar nu au putut fi subminate niciodată înseși bazele puterii capitalului.

Iată însă că, din vara și toamna acestui an, revoluția noastră a început să treacă la realizarea acestei sarcini mult mai importante și mult mai anevoioase. Valul răscoalelor contrarevoluționare izbucnite în vara acestui an, cînd intervenției militare a imperialiștilor vest-europeni împotriva Rusiei, luptei armate a mercenarilor lor — cehoslovacii — i s-au alăturat toate elementele exploatare și asupritoare dinăuntrul Rusiei, — acest val a generat la sate noi tendințe, a trezit la o viață nouă satul.

Toate aceste răscoale au unit în practică, în lupta înverșunată împotriva Puterii sovietice, atît pe imperialiștii

din Europa cît și pe mercenarii lor — cehoslovacii —, ca și pe toți aceia care în Rusia mai rămăseseră de partea moșierilor și a capitaliștilor. În urma lor s-au răscolat și toți chiaburii satelor.

Satul a încetat să fie unitar. În satul care a luptat ca un singur om împotriva moșierilor au apărut două tabere — tabăra țărănimii muncitoare sărace, care laolaltă cu muncitorii a continuat să meargă ferm hotărîtă pe calea spre înfăptuirea socialismului și a trecut de la lupta împotriva moșierilor la lupta împotriva capitalului, împotriva puterii banului, împotriva folosirii de către chia-buri a mării reforme agrare, și tabăra țăranilor mai înstăriți. Această luptă, îndepărtînd definitiv de revoluție clasele avute, exploatoare, a făcut ca revoluția noastră să treacă în întregime pe făgașul socialist, pe care clasa muncitoare de la orașe a vrut s-o îndrepte ferm și hotărît în Octombrie, dar pe care nu o va putea îndrepta niciodată în mod victorios dacă nu va găsi la sate un sprijin conștient, ferm și unit.

Iată care este semnificația revoluției produse în vara și toamna acestui an în cele mai îndepărtate colțuri ale Rusiei satelor, revoluție care s-a produs fără zgomot și nu a fost atît de concret vizibilă și atît de evidentă pentru toată lumea ca Revoluția din Octombrie anul trecut, dar care are o semnificație incomparabil mai profundă și mai importantă.

Formarea comitetelor sărăcimii la sate a fost un punct de cotitură și a arătat că clasa muncitoare de la orașe, care în Octombrie se unise cu întreaga țărănime pentru a înfrînge pe principalul dușman al Rusiei libere, muncitoare și socialiste, pentru a înfrînge pe moșieri, a depășit această sarcină și a trecut la una mult mai grea, istoricește superioară și cu adevărat socialistă — sarcina de a introduce și la sate lupta socialistă conștientă, de a trezi și la sate conștiința maselor muncitoare. Marea transformare revoluționară agrară — proclamarea în Octombrie a desființării proprietății private asupra pămîntului, proclamarea socializării pămîntului — ar fi rămas inevitabil pe hîrtie dacă muncitorii de la orașe n-ar fi trezit la viață proletariatul sătesc, sărăcimea satelor, țărănimea

muncitoare, care formează imensa majoritate, care deopotrivă cu țărănimea mijlocașă nu exploatează munca altuia, nu este interesată în menținerea exploatării și care de aceea poate păși și a pășit acum mai departe, de la lupta comună împotriva moșierilor la lupta general-proletară împotriva capitalului, împotriva dominației exploataților, care se sprijină pe puterea banului, pe puterea bunurilor mobile, a pășit de la sfărîmarea jugului moșieresc în Rusia la făurirea orînduirii socialiste.

Acest pas, tovarăși, a fost cel mai greu dintre toate. În privința lui ne-au prezis un eșec inevitabil toți aceia care se îndoiau de caracterul socialist al revoluției noastre, și de el depinde acum întreaga operă de construire a socialismului la sate. Formarea comitetelor sărăcimii, larga lor rețea, care a cuprins toată Rusia, transformarea lor — care urmează să fie întreprinsă acum și care în parte a și început — în Soviete sătești investite cu puteri depline și menite să înfăptuiască la sate principiile fundamentale ale construcției sovietice, ale puterii oamenilor muncii, — iată ce constituie o chezășie sigură că opera noastră nu s-a limitat la cadrul revoluțiilor burghezodemocratice obișnuite din țările vest-europene. După ce am lichidat monarhia și puterea medievală a moșierilor, trecem acum la opera de construcție socialistă propriuzisă. Construirea socialismului la sate este cea mai grea, dar totodată și cea mai importantă dintre sarcini. Este munca cea mai rodnică. Dacă am reușit să trezim la sate conștiința părții muncitoare a țărănimii, dacă tocmai valul răscoalelor capitaliste a făcut ca această parte să se separe definitiv de interesele clasei capitaliștilor, dacă în cadrul comitetelor sărăcimii și al Sovietelor în curs de transformare țărănimea muncitoare se unește din ce în ce mai strîns cu muncitorii de la orașe — toate acestea constituie pentru noi unica și totodată cea mai sigură chezășie că opera de construire a socialismului în Rusia are acum o temelie mai trainică. Ea a dobîndit acum un reazem și în uriașa masă a populației agricole de la sate.

Este neîndoielnic că, într-o țară cu caracter țărănesc cum este Rusia, construcția socialistă constituie o sarcină extrem de dificilă. Este neîndoielnic că un dușman ca

tarismul, ca puterea moșierilor, ca proprietatea funciară moșierească a putut fi măturat relativ ușor. La centru, această sarcină a putut fi îndeplinită în câteva zile, iar în restul țării — în câteva săptămâni. Dar sarcina la care trecem acum este, prin însăși esența ei, de așa natură, încât poate fi îndeplinită numai printr-o muncă extrem de perseverentă și de îndelungată. Aici ne așteaptă o luptă în care va trebui să înaintăm pas cu pas, centimetru cu centimetru; va trebui să dobândim prin luptă cuceririle Rusiei noi, socialiste, să luptăm pentru lucrarea în comun a pământului.

Și e de la sine înțeles că o asemenea transformare revoluționară — trecerea de la micile gospodării țărănești individuale la lucrarea în comun a pământului — cere un timp îndelungat, că ea în nici un caz nu poate fi înfăptuită dintr-o dată.

Știm foarte bine că în țările cu mică gospodărie țărănească trecerea la socialism nu e cu puțință fără o serie întreagă de treceri treptate prealabile. Conștiință de acest lucru, Revoluția din Octombrie și-a pus ca primă sarcină numai doborârea și lichidarea puterii moșierești. Legea fundamentală din februarie cu privire la socializarea pământului, care, după cum știți, a fost adoptată printr-o hotărâre unanimă a comuniștilor și a acelor reprezentanți ai Puterii sovietice care nu se situau pe punctul de vedere al comuniștilor, — această lege este o expresie a voinței și conștiinței imensei majorități a țăranilor și, totodată, o dovadă a faptului că proletariatul, partidul comunist muncitoresc, conștiinți de sarcinile lor, trezind cu perseverență și răbdare, printr-o serie de treceri treptate, conștiința părții muncitoare a țăranimii și mergând înainte numai pe măsura trezirii efectiv: a acestei conștiințe, numai pe măsura organizării de sine stătătoare a țăranimii, înaintează pe calea construcției noi, socialiste.

Știm foarte bine că o asemenea mare transformare revoluționară în viața a zeci de milioane de oameni cum e trecerea de la mica gospodărie țărănească individuală la lucrarea în comun a pământului, transformare care afectează temeliiile cele mai adânci ale traiului lor, ale

modului lor de viață, poate fi realizată numai printr-o muncă îndelungată, că ea este în genere realizabilă numai atunci cînd necesitatea îi silește pe oameni să-și transforme viața.

Și după acest crîncen și îndelungat război mondial vedem clar începutul revoluției socialiste în lumea întreagă. Pînă și în țările mai înapoiate a devenit ea o necesitate, care, independent de orice concepții teoretice sau doctrine socialiste, arată tuturor cît se poate de convingător că nu se mai poate trăi ca înainte.

Cînd țara e într-un asemenea hal de ruină și se află într-o situație atît de dezastruoasă, cînd vedem că acest dezastru se extinde în lumea întreagă, că acești patru ani de război criminal, distrugător și tîlhăresc au măturat cuceririle culturii, științei și tehnicii, pe care omenirea le-a dobîndit în decurs de secole, și că nu numai Rusia, ci întreaga Europă se întoarce la starea de barbarie, — în aceste condiții, masele cele mai largi, și în special țărănimea, care a suferit poate cel mai mult de pe urma acestui război, își dau clar seama că e nevoie de eforturi extraordinare, că e nevoie de o încordare a tuturor forțelor pentru a scăpa de această moștenire a blestematului război, care ne-a lăsat numai ruină și sărăcie. Nu se mai poate trăi în chip vechi, așa cum s-a trăit înainte de război, iar irosirea de forțe omenești și de muncă, legată de mica gospodărie țărănească individuală, nu mai poate continua. Productivitatea muncii s-ar dubla și s-ar tripla, de două și de trei ori mai multă muncă omenească s-ar economisi în agricultură și în gospodăria omului dacă de la această mică gospodărie fărîmițată s-ar trece la gospodăria obștească.

Ruina economică pe care ne-a lăsat-o moștenire războiul face pur și simplu imposibilă refacerea acestei vechi și mici gospodării țărănești. Războiul nu numai că a trezit masa țărănească și i-a arătat ce minuni ale tehnicii există în prezent, i-a arătat că aceste minuni ale tehnicii sînt folosite pentru exterminarea oamenilor, dar el a sugerat și ideea că minunile tehnicii trebuie folosite în primul rînd pentru transformarea ramurii de producție care interesează în cel mai înalt grad întregul popor, în care sînt

ocupați cei mai mulți oameni și care este cea mai înapoiată dintre toate — producția agricolă. Și nu numai că a fost trezită această conștiință, dar monstruoasele grozăvii ale războiului modern au avut darul să arate oamenilor ce forțe a creat tehnica modernă și cum se irosesc ele în cel mai îngrozitor și mai stupid dintre războaie, și că singurul mijloc de a scăpa de aceste grozăvii îl constituie chiar aceste forțe create de tehnică. Obligația și datoria noastră este de a le folosi în scopul de a transforma, de a așeza pe un făgaș nou producția cea mai înapoiată — producția agricolă, agricultura, de a o preface dintr-o îndeletnicire rutinară, pe care oamenii o practică așa cum au apucat din moși-strămoși, într-o îndeletnicire bazată pe știință și pe cuceririle tehnicii. Războiul a trezit această conștiință într-o măsură infinit mai mare decât își poate da seama oricare dintre noi. Dar, pe lângă că a trezit această conștiință, războiul a distrus, de asemenea, orice posibilitate de a reface producția în vechile ei forme.

Greșesc aceia care visează că după acest război va fi posibilă restabilirea situației dinainte de război, refacerea sistemului de gospodărire și a structurii gospodăriei cu păstrarea vechilor metode, — și pe zi ce trece ei își văd din ce în ce mai clar greșeala. Războiul a provocat o stare de ruină atât de înspăimântătoare, încât micile gospodării individuale de la noi nu au acum nici vite de muncă, nici inventar și nici unelte. Această irosire a muncii poporului nu mai poate continua. Țărănimea muncitoare, săracă, care a făcut cele mai mari sacrificii pentru revoluție și care a suferit cel mai mult de pe urma războiului, a luat pământul de la moșieri nu pentru ca el să încapă în mâinile noilor chiaburi. Viața însăși pune acum stringent în fața acestei țărănime muncitoare problema trecerii la lucrarea în comun a pământului, singurul mijloc de a reface cultura astăzi ruinată și distrusă de război, singurul mijloc de a ieși din bezna inculturii, din starea de asuprire și de oprimare la care capitalismul condamnase întreaga masă a populației de la sate, din bezna inculturii și din starea de oprimare care au permis capitaliștilor să țină timp de patru ani în cleș-

tele războiului întreaga omenire și de care acum toți oamenii muncii din toate țările sînt hotărîți să se elibereze cu orice preț, acționînd în acest scop cu toată energia și pasiunea revoluționară.

Acestea sînt, tovarăși, condițiile care au trebuit să se creeze în lumea întreagă pentru ca această extrem de dificilă și, totodată, principală reformă socialistă, această principală și radicală transformare socialistă să fie pusă ca o problemă la ordinea zilei, — și în Rusia ea se află azi la ordinea zilei. Formarea comitetelor sărăcimii, actualul congres comun al secțiilor agrare, al comitetelor sărăcimii și al comunelor agricole — toate acestea, privite în legătură cu lupta care s-a desfășurat înăuntrul satului în vara și toamna acestui an, ne arată că conștiința celor mai largi mase ale țărănimii muncitoare s-a trezit și că năzuința spre înfăptuirea lucrării în comun a pămîntului există în rîndurile țărănimii însași, în rîndurile majorității țărănimii muncitoare. E de la sine înțeles că această uriașă transformare trebuie înfăptuită, după cum am mai spus, în mod treptat. Aici nimic nu se poate înfăptui de la o zi la alta, dar trebuie să vă reamintesc că încă Decretul asupra pămîntului, care a fost adoptat a doua zi după revoluția de la 25 octombrie, chiar în prima ședință a primului organ al Puterii sovietice — al II-lea Congres general al Sovietelor din Rusia —, și care a determinat cu anticipație conținutul legii fundamentale cu privire la socializarea pămîntului, prevedea nu numai că proprietatea privată asupra pămîntului se desființează pentru totdeauna, că proprietatea moșierească este și rămîne desființată, ci și, printre altele, că inventarul, vitele de muncă și uneltele care trec în stăpînirea poporului și în stăpînirea gospodăriilor bazate pe muncă proprie trebuie să devină și ele un bun obștesc, să înceteze a fi proprietatea privată a diferitelor gospodării. Iar în legea cu privire la socializarea pămîntului, adoptată în februarie 1918, la problema fundamentală privind țelurile pe care ni le propunem acum, sarcinile pe care vrem să le înfăptuim pe linia exercitării dreptului de a dispune de pămînt și măsurile pe care le recomandăm noi în această privință partizanilor Puterii sovietice, țărănimii munci-

toare, — la această problemă legea cu privire la socializarea pământului dă răspuns în articolul 11, arătând că această sarcină este : dezvoltarea gospodăriei agricole colective — care e mai avantajoasă în sensul economisirii de muncă și de produse — prin unirea gospodăriilor individuale, în scopul trecerii la gospodăria socialistă.

Tovarăși, la adoptarea acestei legi n-a fost unanimitate deplină și acord deplin între comuniști și celelalte partide. Dimpotrivă, noi am adoptat această lege pe vremea când guvernul sovietic era format din comuniști și din reprezentanți ai partidului socialiștilor-revoluționari de stînga, care nu împărțeau concepțiile comuniste, și totuși am ajuns la o hotărîre unanimă, pe terenul căreia noi stăm și astăzi, ținînd minte că această trecere de la gospodăriile individuale la lucrarea în comun a pământului, repet, nu poate fi înfăptuită de la o zi la alta, că în lupta desfășurată la orașe problema se pusea mai simplu. Acolo, în fața a o mie de muncitori se afla un singur capitalist, și măturarea lui nu cerea eforturi prea mari, pe cînd lupta care s-a încins la sate a fost mult mai complicată. La început a avut loc asaltul general al țăranilor împotriva moșierilor ; la început a fost complet nimicitoare puterea moșierească, dar în așa fel încît să nu se mai poată reface vreodată ; apoi s-a încins lupta în sînul țărănimii, unde în persoana chiaburilor, în persoana exploatatorilor și a speculanților, care foloseau surplusurile de cereale pentru a se îmbogăți pe seama părții înfometate, cu ocupații neagricole, a Rusiei, apăruseră noi capitaliști. Aici avea să se dea o nouă luptă, și știți cu toții că în vara acestui an lupta asta a dus la izbucnirea unei serii întregi de răscoale. În privința chiaburului nu spunem că trebuie să i se ia întreaga proprietate, ca în cazul moșierului și al capitalistului. Noi spunem că trebuie înfrîntă împotrivirea acestui chiabur față de măsurile necesare, cum e, de pildă, monopolul cerealelor, pe care el nu-l respectă, pentru că vrea să se îmbogățească vînzînd la prețuri de speulă surplusurile de cereale, în timp ce muncitorii și țăranii din regiunile neagricole îndură chinurile foamei ; și aici politica noastră a constat întotdeauna într-o luptă tot atît de necruțătoare ca și împotriva moșierilor și a

capitaliștilor. Mai rămînea însă problema relațiilor dintre partea săracă a țărănimii muncitoare și țărănimea mijlocașă. Față de țărănimea mijlocașă, noi am dus întotdeauna o politică de alianță cu ea. Ea nu este nicidecum un dușman al rînduieiilor sovietice, ea nu este un dușman al proletariatului, un dușman al socialismului. Ea va șovăi, desigur, și va consimți să treacă la socialism numai atunci cînd va avea în față un exemplu grăitor, care s-o convingă în fapt că această trecere este necesară. Această țărănime mijlocașă nu poate fi convinsă cu argumente teoretice sau cu discursuri agitatorice — noi nu contăm pe așa ceva —, dar o va convinge exemplul și coeziunea părții muncitoare a țărănimii, o va convinge alianța acestei țărănime muncitoare cu proletariatul, și aici contăm pe roadele pe care le va da o îndelungată muncă de convingere treptată, pe o serie de măsuri tranzitorii îndreptate spre realizarea unei înțelegeri între partea proletară, socialistă a populației, între comuniști — care duc o luptă hotărîită împotriva capitalului sub toate formele lui — și țărănimea mijlocașă.

Iată de ce, ținînd seama de această situație, ținînd seama de faptul că la sate avem de-a face cu o sarcină incomparabil mai grea, noi punem problema așa cum a fost ea pusă în legea cu privire la socializarea pămîntului. Știți că această lege a proclamat desființarea proprietății private asupra pămîntului, a proclamat împărțirea egalitară a pămînturilor, știți că tocmai în acest spirit a fost începută aplicarea prevederilor acestei legi și că ele au fost îndeplinite în majoritatea regiunilor cu populație țărănească. În același timp însă, prin consensul unanim și general al comuniștilor și al tuturor celor care pe atunci nu împărțeau încă concepțiile comuniste, a fost introdus în această lege articolul pe care vi l-am citit chiar acum și care declară că sarcina noastră comună, țelul nostru comun este trecerea la gospodăria socialistă, la stăpînirea colectivă a pămîntului, la lucrarea lui în comun. Pe măsură ce înaintează perioada de construcție, atît țărănilor care și-au și luat în primire pămîntul cît și prizonierilor de război care — cu sutele de mii și cu milioanele — se întorc acum din captivitate storși de

vlagă și sătui de chinuri le devin azi tot mai clare porțiunile gigantice ale operei pe care va trebui s-o înfăptuim pentru a reface economia, pentru a scoate definitiv țărănimea din vechea ei stare de clasă oropsită, ținută în frâu și în beznă, — le devine tot mai clar că singura cale într-adevăr sigură și de natură să apropie masa țărănimii de o viață civilizată, s-o pună efectiv într-o situație egală cu restul populației este calea lucrării în comun a pământului; și spre această lucrare în comun a pământului tinde acum în mod sistematic, prin măsuri treptate, Puterea sovietică. În vederea lucrării în comun a pământului se creează comune agricole și gospodării de stat. Însemnătatea acestui fel de gospodării este arătată în legea cu privire la socializarea pământului. Acolo unde în această lege se arată cine poate beneficia de folosința pământului vedem că printre persoanele și instituțiile respective figurează pe primul loc statul, pe locul al doilea organizațiile obștești, apoi comunele agricole, iar pe locul al patrulea întovărășirile agricole. Vă atrag din nou atenția asupra faptului că aceste principii fundamentale ale legii cu privire la socializarea pământului au fost stabilite într-o vreme când partidul comunist îndeplinea nu numai propria sa voință, când el făcea cu bună știință concesii acelor care într-un fel sau altul exprimau conștiința și voința țărănimii mijlocașe. Noi am făcut și facem asemenea concesii. Am încheiat și încheiem asemenea înțelegeri pentru că trecerea la această formă colectivă de stăpânire a pământului, la lucrarea în comun a pământului, la gospodării de stat și la comune agricole nu se poate face de la o zi la alta; aici e nevoie de o înrîurire perseverentă și tenace din partea Puterii sovietice, care a alocat un miliard de ruble pentru îmbunătățirea agriculturii, cu condiția ca să se treacă la lucrarea în comun a pământului. Această lege arată că mai ales prin puterea exemplului, prin atragerea în masă a țărănilor mijlocași la îmbunătățirea gospodăriei vrem noi să-i convingem pe ei și că numai pe efectul treptat al unor astfel de măsuri contăm noi în înfăptuirea acestor profunde și extrem de importante transformări revoluționare în economia Rusiei agricole.

Unirea strânsă a comitetelor sărăcimii, a comunelor agricole și a secțiilor agricole, a cărei expresie o constituie congresul de față, ne arată — și ne însuflă convingerea deplină — că prin această trecere la lucrarea în comun a pământului activitatea noastră este just îndrumată, pe un făgaș cu adevărat socialist. Prin această activitate perseverentă și sistematică trebuie să fie obținută ridicarea productivității muncii. În acest scop trebuie să aplicăm cele mai bune metode de cultivare a pământului și să atragem cadrele agronomice ale țării, în așa fel încît să putem folosi toate gospodăriile cele mai bine organizate, care pînă acum au fost doar o sursă de îmbogățire pentru unii, o sursă de reînviere a capitalismului, sursa unei noi aserviri, a unei noi înrobiri a muncitorilor salariați și care acum, în condițiile create prin adoptarea legii cu privire la socializare și prin desființarea completă a proprietății private asupra pământului, trebuie să devină pentru milioane de oameni ai muncii un izvor de cunoștințe agricole, de cultură și de ridicare a productivității. Alianța dintre muncitorii de la orașe și țărănimia muncitoare, crearea comitetelor sărăcimii și transformarea lor în organe sovietice constituie o cheazășie că Rusia agricolă a pășit acum pe calea pe care, mai tîrziu decît noi, dar cu pași mai siguri, pășesc unul după altul statele vest-europene. Lor le-a fost mult mai greu să înceapă revoluția pentru că dușmanul lor n-a fost un absolutism putred, ci o clasă capitalistă deosebit de cultă și unită; dar știți că această revoluție a început, știți că revoluția nu s-a limitat la cadrul Rusiei, că principala noastră speranță, principalul nostru reazem este proletariatul vest-european, din țările mai avansate, că acest reazem principal al revoluției mondiale s-a pus în mișcare, și sîntem ferm convinși — iar desfășurarea revoluției germane demonstrează în fapt — că trecerea la gospodăria socialistă, folosirea unei tehnici agricole mai avansate, unirea mai rapidă a populației muncitoare de la sate se vor înfăptui acolo mai repede și mai lesne ca la noi.

În alianță cu muncitorii de la orașe, în alianță cu proletariatul socialist din lumea întregă, țărănimia munci-

toare din Rusia poate fi sigură acum că va birui toate greutățile, că va respinge toate atacurile imperialiștilor și va înfăptui acea operă fără de care nu este cu puțință eliberarea oamenilor muncii: lucrarea în comun a pământului, trecerea treptată, dar neabătută, de la micile gospodării individuale la lucrarea în comun a pământului. (Aplauze furtunoase și îndelungate.)

„Pravda” nr. 272
din 14 decembrie 1918

Se tipărește după textul
apărut în ziar

CONCEPT DE DIRECTIVE CU PRIVIRE LA CONDUCEREA INSTITUȚIILOR SOVIETICE 160

1

Discutarea și rezolvarea în colegii a tuturor problemelor de conducere în instituțiile sovietice trebuie să fie însoțită de stabilirea cât mai precisă a *răspunderii fiecărui* lucrător din orice instituție sovietică pentru *îndeplinirea* unor sarcini și a unor munci *practice bine definite*, clar și fără echivoc trasate.

Respectarea acestei reguli, fără de care nu sînt posibile exercitarea unui control efectiv și selecționarea oamenilor celor mai potriviți pentru fiecare funcție și fiecare muncă, trebuie să devină de acum înainte *absolut obligatorie*.

De aceea, fiecare colegiu sovietic și fiecare instituție sovietică, fără nici o excepție, sînt obligate :

În primul rînd, să adopte imediat o hotărîre cu privire la repartizarea precisă a muncii și a răspunderii între toți membrii colegiului sau toți lucrătorii ;

În al doilea rînd, să stabilească imediat și cât mai precis răspunderea persoanelor care îndeplinesc diferite în-sărcinări de orice natură, și în special în-sărcinări pe linia colectării și distribuirii rapide și raționale a materiilor prime și a produselor.

Respectarea acestei reguli este obligatorie pentru toate instituțiile sovietice, și în special pentru consiliile economice și secțiile economice ale comitetelor executive locale, județene, orășenești etc. Aceste secții și consilii economice sînt obligate să stabilească imediat cine anume răspunde pentru colectarea rapidă și rațională a *fiecărui* fel de materii prime și produse de care are nevoie populația.

Toate instituțiile sovietice conducătoare, cum sînt : comitetele executive, Sovietele de deputați guberniale și orășenești etc., sînt obligate să-și reorganizeze imediat munca în așa fel, încît pe primul loc să fie pus controlul efectiv asupra îndeplinirii reale a hotărîrilor puterii centrale și ale instituțiilor locale, urmînd ca celelalte munci să fie pe cît posibil trecute în atribuția unor comisii auxiliare, alcătuite dintr-un mic număr de membri ai instituției respective.

2

În vederea combaterii birocratismului și pentru a înlesni descoperirea abuzurilor, precum și demascarea și înlăturarea lucrătorilor necinstiți care s-au strecurat în instituțiile sovietice,

se introduc următoarele reguli :

În fiecare instituție sovietică trebuie să fie afișate, nu numai în interiorul clădirii, ci și în afară, în așa fel încît să fie accesibile tuturor fără nici un fel de permis de intrare, zilele și orele de primire a publicului. Încăperea destinată primirii publicului trebuie să fie neapărat în așa fel situată, încît accesul la ea să fie liber, fără nici un fel de permise de intrare.

În fiecare instituție sovietică trebuie înființat un registru în care să fie trecute, cît mai pe scurt, numele solicitatorului, conținutul cererii sale și stadiul în care se află rezolvarea ei.

În zilele de duminică și de sărbătoare trebuie să fie fixate ore de primire.

Lucrătorii cu munci de răspundere la Controlul de stat au dreptul să asiste la primirea publicului și sînt obligați să viziteze din cînd în cînd instituțiile în orele de primire, să verifice registrul și să întocmească un proces-verbal cu privire la vizita făcută, la verificarea registrului și la chestionarea publicului.

Comisariatul muncii, Comisariatul Controlului de stat și Comisariatul justiției sînt obligate să înființeze pretutindeni — aducînd la cunoștința populației zilele și orele de primire — birouri de informații accesibile pentru toată lumea, fără permise de intrare și fără nici o taxă ;

primirea în aceste birouri se va face obligatoriu și în zilele de duminică. Birourile de informații sînt obligate nu numai să dea, atît verbal cît și în scris, toate informațiile cerute, ci și să întocmească fără plată petiții pentru cetățenii fără știință de carte și pentru cei care nu știu să-și formuleze clar cererea. La activitatea acestor birouri de informații vor fi neapărat atrași atît reprezentanți ai *tuturor* partidelor admise în Soviete, cît și reprezentanți ai partidelor care nu fac parte din guvern, ca și ai unor organizații de masă cum sînt sindicatele și asociațiile de intelectuali.

3

Apărarea Republicii sovietice cere în mod imperios o cît mai riguroasă economisire a forțelor și o cît mai productivă folosire a muncii poporului.

În acest scop se stabilesc — în primul rînd pentru toate instituțiile de stat, urmînd să fie extinse apoi asupra tuturor întreprinderilor și colegiilor de orice fel — următoarele :

1. Fiecare secție cît de cît de sine stătătoare din cadrul oricărei instituții de stat, fără excepție, trebuie să prezinte în termen de trei zile comitetului executiv din localitatea respectivă (iar la Moscova și Comisariatului poporului pentru justiție) date sumare în care să se arate :

- a) departamentul ;
- b) denumirea secției ;
- c) conținutul activității ei, descris cît mai pe scurt ;
- d) numărul subsecțiilor, birourilor sau al altor subdiviziuni, cu enumerarea lor ;
- e) numărul funcționarilor de sex masculin și feminin ;
- f) volumul activității, în măsura în care poate fi exprimat, de pildă, prin numărul de lucrări, prin volumul corespondenței sau prin alte criterii similare.

Comitetele executive locale (iar la Moscova — Comitetul executiv al Sovietului de deputați, de comun acord cu Comisariatul poporului pentru justiție și cu Preziđiul C.E.C.) sînt obligate să ia imediat (1) măsuri pentru a se verifica dacă dispoziția de mai sus a fost îndeplinită întocmai și la timp ; (2) măsuri pentru a se elabora, în termen de o săptămîină de la data prezentării datelor

menționate, un plan de coordonare, unire și *fuzionare* a secțiilor cu atribuții identice sau similare.

Comisiile pe care instituțiile arătate mai sus le vor însărcina cu înlăptuirea acestui plan trebuie să cuprindă reprezentanți ai departamentului afacerilor interne, justiției, Controlului de stat și ai departamentului muncii, iar în caz de necesitate și reprezentanți ai altor departamente; aceste comisii sînt obligate să prezinte *săptămînal* Consiliului Comisarilor Poporului și Prezidiului C.E.C. scurte dări de seamă asupra rezultatelor obținute pe linia fuzionării secțiilor similare și a economisirii muncii.

2. În fiecare oraș în care există secții sau servicii similare — centrale, regionale, orașenești, guberniale sau județene — trebuie să fie create imediat, pe lîngă forul superior, comisii pentru coordonarea și fuzionarea tuturor acestor instituții în vederea economisirii maxime a forțelor; activitatea acestor comisii se va desfășura în conformitate cu prevederile art. 1 și cu respectarea termenelor indicate de el.

3. Aceleași comisii (art. 1 și 2) și pe aceleași baze sînt însărcinate să ia de urgență măsuri în vederea înlocuirii bărbaților cu femei în toate muncile în care acest lucru e posibil și în vederea întocmirii de liste cu bărbații care pot fi trimiși să presteze serviciu în armată sau pe lîngă armată, sau transferați la alte munci, necancelariste, ci cu caracter operativ și practic.

4. Aceleași comisii (art. 1 și 2) sînt însărcinate ca, de comun acord cu organizațiile locale ale P.C. din Rusia, să efectueze o astfel de înlocuire de persoane, încît numai în posturile de conducere și de răspundere să rămîină membri ai P.C. din Rusia (cu un stagiul de cel puțin 2 ani), iar celelalte posturi să fie ocupate de oameni fără partid sau de membri ai altor partide, spre a se elibera astfel pentru alte munci un număr cît mai mare de membri ai P.C. din Rusia.

Scris la 12 decembrie 1918

*Publicat pentru prima oară în 1928.
în „Culegeri din Lenin”, vol. VIII*

Se tipărește după manuscris

PROIECT DE HOTĂRÎRE
A C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA

Toate organizațiile P.C. din Rusia sînt obligate ca, în termen de o săptămîină de la publicarea prezentei hotărîri a C.C. al P.C. din Rusia, să treacă în toate carnetele de membru și în toate fișele date cu privire *la momentul de cînd* persoana respectivă face parte din partidul bolșevic.

În lipsa unor asemenea date și în caz de imposibilitate de a le procura (și verifica prin atestarea a cel puțin 3 membri ai P.C. din Rusia cu un stagiul de partid de 2 ani), în carnetul de membru sau pe fișa respectivă trebuie făcută mențiunea : „Nu se știe de cînd este membru de partid“.

Toți membrii P.C. din Rusia care ocupă vreo funcție de stat sînt obligați să treacă imediat în carnetele lor de partid, cu atestarea președintelui respectivei organizații de partid sau a secretarului ei, date sumare din care să reiasă din ce partide a făcut parte sau căror partide li s-a alăturat fiecare dintre ei în ultimii *cinci* ani.

Scris la 12 decembrie 1918

*Publicat pentru prima oară în 1928,
în „Culegeri din Lenin“, vol. VIII*

Se tipărește după manuscris

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA CONFERINȚA
MUNCITOREASCĂ DIN RAIONUL PRESNEA
14 DECEMBRIE 1918 ¹⁶¹

Tovarăși, permiteți-mi să abordez unele dintre problemele programate pentru astăzi. Prima problemă este aceea a situației internaționale, iar cea de-a doua — problema atitudinii față de partidele democratice mic-burgheze.

Aș vrea să spun câteva cuvinte despre situația internațională. Știți că în momentul de față imperialismul anglo-franco-american a declanșat o vastă campanie împotriva Republicii Sovietice Ruse. În rîndurile muncitorilor lor, imperialiștii din aceste țări fac agitație împotriva Rusiei, acuzîndu-i pe bolșevici că se sprijină pe minoritate și nedreptătesc majoritatea; și, deoarece marea majoritate a organelor de presă din Franța și Anglia se află în mîinile burgheziei, minciunile îndreptate împotriva guvernului sovietic se umflă acolo repede și nestîmjenit. De aceea, nici nu se dă vreo atenție poveștii stupide și ridicole cum că bolșevicii se sprijină în Rusia pe minoritatea populației — poveste care nici nu merită să fie dezmințită, atît de absurdă este ea pentru oricine vede ce se întîmplă la noi. Dar, cînd răsfoiești ziarele din Anglia, Franța și America — în treacăt fie zis, nouă ne parvin exclusiv ziare burgheze —, vezi că acolo burghezia continuă să răspîndească asemenea povești.

La noi sînt lipsiți de dreptul de vot și de dreptul de a participa la viața politică a țării și de a o influența numai exploatatorii, adică cei care nu trăiesc din muncă proprie, ci exploatează pe alții. În raport cu masa totală a populației, acești oameni reprezintă un număr infim.

Vă puteți închipui că la orașe nu se găesc acum prea mulți oameni care exploatează muncă salariată. Proprietatea privată asupra pământului a fost desființată. Moșierilor li s-au luat moșiile, iar posesorilor de otruburi*, care încă pe timpul lui Stolîpin îi jecmăneau pe țărani, li s-au luat pământurile, așa încît și la sate numărul celor care exploatează munca altuia este foarte mic. Dar Puterea sovietică nu le spune că le ia dreptul de vot. Ea spune: tuturor aceluia care vor să renunțe la exploatarea muncii altuia, noi le recunoaștem dreptul de a participa la conducerea treburilor obștești. Vreți să fiți muncitori — fiți bineveniți. Vreți să fiți exploatați — atunci să știți că nu numai că nu vă vom lăsa să participați la vot și nu vă vom alege, dar nici nu vom tolera ca să vă hrăniți din munca altora.

Și chiar numai din acest principiu fundamental al Constituției noastre se poate vedea că Puterea sovietică se sprijină pe cei ce muncesc, că lor le dă ea dreptul de a orîndui viața de stat, că ea se sprijină pe imensa, pe covârșitoarea majoritate a populației. Fiecare congres al Sovietelor — au fost în total șase —, fiecare congres ne arată că reprezentanții muncitorilor, țăranilor și ostașilor Armatei Roșii, reprezentanții majorității populației, care trăiește din munca ei, și nu din munca altora, că tocmai ei formează temelia din ce în ce mai trainică a Puterii sovietice. Primul Congres al Sovietelor a avut loc în iunie 1917, cînd Rusia era o republică burgheză și ducea un război imperialist. Acest congres a avut loc în iunie 1917, cînd Kerenski mîna trupele la ofensivă, jertfind în bătălii milioane de vieți omenești. La acest congres, comuniștii sau bolșevicii reprezentau numai 13%, adică a șaptea parte. La Congresul al II-lea al Sovietelor, care a pus bazele puterii muncitorești-țăărănești, bolșevicii reprezentau deja 51%, adică jumătate, iar la Congresul al V-lea, care s-a ținut în iulie anul acesta, bolșevicii reprezentau nu mai puțin de 66%. Văzînd cît de repede

* — *otrub* — lot de pămînt pe care în perioada 1906—1917 obștea era obligată să-l dea în proprietate individuală țăranilor care părăseau obștea. Acest sistem a fost practicat în scopul de a se crea o burghezie sătească, ca reazem al absolutismului la sate. — *Nota trad.*

crește și se dezvoltă bolșevismul, eserii de stînga au luat calea aventurii și, ca urmare, s-au scindat definitiv. Din această sciziune au rezultat trei partide distincte, iar cel mai recent dintre ele, partidul narodnicilor-comuniști, a trecut la bolșevici ; o serie întregă de militanți de seamă, ca, de pildă, Kolegaev, au trecut și ei la bolșevici.

La Congresul al VI-lea al Sovietelor, bolșevicii reprezentau 97⁰/₀, ceea ce înseamnă că aproape toți delegații muncitorilor și țăranilor din întreaga Rusie erau bolșevici. Asta denotă că imensa majoritate a oamenilor muncii se unesc acum în jurul Puterii sovietice și că e pur și simplu ridicolă și absurdă povestea mincinoasă și afirmația burgheziei că bolșevicii se sprijină pe minoritatea populației. Burghezia minte, pentru că aliații vor ca cele 17 miliarde de ruble datorate de guvernul țarist capitaliștilor, cele 17 miliarde pe care noi le-am anulat și am refuzat să le plătim (nici nu ne gîndim să plătim pentru ei, pentru vechii cîrmuitori, — nu contestăm că au fost contractate aceste datorii, dar spunem : foarte bine, voi le-ați contractat, voi să le plătiți), — aliații vor să arunce aceste datorii pe umerii noștri și să restaureze puterea moșierească, țaristă. Noi știm ce au făcut ei la Arhanghelsk, la Samara și în Siberia. Acolo, pînă și menșevicii și eserii de dreapta, care după pacea de la Brest ne-au fost adversari și care credeau că speranțele noastre în ceea ce privește izbucnirea revoluției în Germania nu se vor împlini, s-au convins că ei înșiși sînt trimiși la plimbare și că cu ajutorul trupelor engleze și cehoslovace se restaurează puterea moșierilor și proprietatea privată.

În Anglia și în Franța, oricît ar căuta ziarele de acolo să ascundă adevărul, în prezent el își croiește, totuși, drum. Muncitorii simt și înțeleg că revoluția din Rusia este revoluția lor, o revoluție muncitorească, socialistă. Și pînă și în Franța și în Anglia vedem că se desfășoară acum o mișcare a muncitorimii sub lozincile „Afară cu trupele din Rusia !“, „Criminal va fi acela care va merge la război împotriva Rusiei !“ La Londra a avut loc de curînd în sala Albert un miting socialist, și din știrile pe care le-am primit, în pofida tuturor eforturilor guvernului englez de a ascunde adevărul, din știrile primite reiese

că la acest miting a fost formulată revendicarea „Afară cu trupele din Rusia!” și că toți conducătorii muncitorimii au calificat politica guvernului englez drept o politică de jaf și de silnicie. Și sîntem informați că, în cele mai mari districte industriale din Anglia, Maclean — care a fost învățător în Scoția — i-a îndemnat pe muncitori să declare grevă, explicîndu-le că acest război este un război tîlhăresc. Încă pe atunci a fost el aruncat în închisoare. Acum a fost din nou întemnițat. Dar cînd în Europa a izbucnit mișcarea revoluționară, Maclean a fost eliberat și propus candidat în alegerile parlamentare la Glasgow, unul dintre orașele cele mai mari din Anglia de nord și din Scoția. Aceasta arată că mișcarea muncitorească engleză, cu revendicările ei revoluționare, devine din ce în ce mai puternică. Guvernul englez a fost nevoit să-l pună în libertate pe Maclean, cel mai înverșunat dușman al lui, care își zice bolșevic englez.

În Franța, unde muncitorii mai sînt cuprinși de șovinizm, unde se crede că războiul nu are alt scop decît apărarea patriei, starea de spirit revoluționară se accentuează. Știți că acum, cînd Anglia și Franța au învins Germania, ele i-au impus condiții de o sută de ori mai grele decît cele ale păcii de la Brest. Revoluția devine acum o realitate în Europa. Aliații, care se lăudaseră că vor scăpa Germania de kaiser și de militarism, au decăzut atît de jos, încît îndeplinesc rolul pe care l-au jucat trupele ruse pe vremea lui Nicolaie I, cînd Rusia era o țară înapoiată, cînd Nicolaie I a trimis trupele ruse să înăbușe revoluția din Ungaria. Aceasta s-a întîmplat pe vremea vechii orînduiri iobăgiste, cu peste 60 de ani în urmă. Iar acum, libera Anglie și alte țări libere au devenit călăi și cred că sînt în stare să înăbușe revoluția și să pună căluș adevărului; dar adevărul va învinge toate obstacolele atît în Franța cît și în Anglia, și muncitorii își vor da seama că au fost înșelați și tîrîți în război nu pentru libertatea Franței sau Angliei, ci pentru jefuirea unei țări străine. Sîntem informați că în Franța, în rîndurile partidului socialist¹⁶², care pînă acum se număra printre adepții apărării patriei, se manifestă o caldă sim-

patie pentru Republica sovietică și se fac auzite voci de protest împotriva intervenției armate în Rusia.

Pe de altă parte, imperialismul anglo-francez amenință să atace Rusia și sprijină pe alde Krasnov și Dutov, sprijină restaurarea monarhiei în Rusia și vrea să înșele un popor liber. Știm că din punct de vedere militar imperialiștii sînt mai puternici decît noi. Acest lucru l-am știut și l-am spus de mult. Am chemat pe toți în ajutorul Armatei Roșii, ca să ne apărăm și să dăm o ripostă jefuitoare și tâlharilor. Iar cînd ni se spune : „Din moment ce imperialismul anglo-francez este mai puternic, cauza noastră e pierdută“, — noi le răspundem acestor oameni : „Amintiți-vă de pacea de la Brest. Oare nu urla atunci întreaga burghezie rusă că bolșevicii au vîndut germanilor Rusia ? Oare nu țipau unii atunci că bolșevicii, cîntînd pe revoluția germană, își pun speranța într-o himeră, într-o fantomă ?“ Dar, în cele din urmă, s-a văzut că imperialismul german, care a fost incomparabil mai puternic decît noi, care a avut posibilitatea deplină de a jefui Rusia, pentru că noi nu aveam armată, iar vechea armată nu putea și nu voia să lupte, căci oamenii erau atît de extenuați de război încît nu mai erau în stare să lupte, și oricine știe ce s-a întîmplat atunci știe, de asemenea, că pe vremea aceea nu eram cîtuși de puțin în măsură să ne apărăm și că, prin urmare, Rusia ar fi putut cădea pe de-a-ntregul sub puterea tâlharilor kaiserului german, — în cele din urmă s-a văzut că n-au trecut decît cîteva luni și germanii s-au împotmolit în așa hal în Rusia, s-au lovit de o asemenea rezistență, de o asemenea agitație în rîndurile soldaților germani, încît acum — după cum mi-a relatat Zinoviev, președintele Comunei de nord din Petrograd —, cînd reprezentanții Germaniei au fugit din Rusia, consulul german a declarat : „Da, acum e greu de spus cu precizie cine a cîștigat mai mult, noi sau voi“. El a văzut că soldații germani, care erau mult mai puternici decît noi, se molipsiseră de bacilul bolșevismului. Germania este și ea cuprinsă acum de vîlvătaia revoluției, acolo se desfășoară o luptă pentru puterea Sovietelor. Pacea de la Brest, despre care se spunea că înseamnă falimentul total al bolșevicilor, s-a

dovedit a nu fi decît o fază de trecere la situația de acum, cînd, după ce ne-am consolidat în Rusia, am început să creăm Armata Roșie ; trupele germane s-au molipsit de bolșevism, iar victoriile lor aparente s-au dovedit a nu fi decît un pas care a dus la prăbușirea totală a imperialismului german, s-au dovedit a fi o treaptă de trecere spre extinderea și creșterea revoluției mondiale.

În perioada păcii de la Brest eram singuri. Întreaga Europă vedea în revoluția rusă un fenomen excepțional ; dacă revoluția noastră, această „revoluție asiatică“, a început atît de repede și l-a răsturnat pe țar, aceasta se datora faptului că Rusia era o țară înapoiată, și tot datorită înapoierii sale a trecut ea atît de repede la expropriere, la revoluție socialistă, — așa se credea în Europa ; ei uitau însă că revoluția rusă a avut altă cauză : Rusiei nu-i rămăsese altă ieșire. Războiul provocase pretutindeni o stare de ruină și o foamete atît de cumplită, o atît de accentuată slăbire a poporului și armatei, care în cele din urmă și-au dat seama că au fost înșelate atîta amar de vreme, încît Rusiei nu-i mai rămăsese altă ieșire decît revoluția.

Germanilor li se spunea că trebuie să se apere împotriva invaziei ruse. Acum însă această minciună devine pe zi ce trece tot mai evidentă. Capitaliștii și generalii Germaniei și-au trimis trupele împotriva Rusiei și atunci cînd ea a devenit o țară socialistă. Și tocmai asta a făcut ca și cel mai înapoiat soldat german să vadă clar că în tot cursul celor patru ani de război el a fost înșelat și mînat la război pentru a asigura capitaliștilor germani posibilitatea de a jefui Rusia. Aceeași cauză care a provocat prăbușirea imperialismului german și care a provocat revoluția în Germania, aceeași cauză face acum ca revoluția să se apropie în ritm rapid în Franța, Anglia și în alte țări. Noi am fost singuri, dar acum nu mai sîntem. Acum e revoluție la Berlin, în Austria, în Ungaria ; pînă și în Elveția, Olanda și Danemarca, în aceste țări libere care n-au cunoscut războiul, — pînă și în aceste țări crește mișcarea revoluționară ; acolo muncitorii au început să ceară crearea de Soviete. Acum s-a văzut că altă ieșire nu există. Revoluția se maturizează în lumea întregă.

Noi am fost primii care am pornit pe această cale, și sarcina noastră este să apărăm această revoluție pînă cînd ne vor veni în ajutor aliații noștri, iar acești aliați sînt muncitorii din toate țările europene. Acești aliați vor veni cu atît mai aproape de noi, cu cît mai mult o vor lua razna guvernele lor.

Cînd germanii se credeau stăpîni pe situație, în perioada păcii de la Brest, în realitate ei se aflau la un pas de prăbușire. Iar acum, Franța și Anglia, care le-au impus lor condiții de pace mult mai grele și mai rușinoase decît ne-a impus nouă atunci Germania, acum *ele* au ajuns la marginea prăpastiei. Oricît ar minți, adevărul e că ele se află acum la numai cîtiva pași de prăbușire. Ele se tem de această prăbușire; minciunile lor devin pe zi ce trece tot mai evidente, iar noi spunem: oricît ar minți acești imperialiști în ziarele lor, situația noastră este trainică, mai trainică decît a lor, deoarece cauza noastră se sprijină pe conștiința maselor de muncitori din toate țările; această conștiință a izvorît din războiul care timp de patru ani a înecat în sînge lumea întreagă. Din acest război, vechile guverne nu vor mai putea ieși la liman. Vechile guverne spun acum că sînt împotriva bolșevismului mondial. Muncitorii știu ce se petrece în Rusia: ei știu că aici sînt reprimați moșierii și capitaliștii, care cheamă în ajutor mercenari, soldați străini. Situația este acum limpede pentru toată lumea. Muncitorii din toate țările o înțeleg. Și oricît de turbați ar fi imperialiștii, oricît ar spumega ei de furie, noi pornim fără teamă la luptă împotriva lor și știm că fiecare pas al lor pe pămîntul Rusiei îi va apropia de pieire și că vor păți la fel ca trupele germane, care, în loc să scoată grîu din Ucraina, au adus de acolo bolșevismul rus.

În Rusia, puterea se află în mîinile oamenilor muncii, și dacă nu va fi în mîinile lor, nimeni nu va fi în stare să vindece vreodată rănile pricinuite de acest greu și sîngeros război. A lăsa puterea în mîinile vechilor capitaliști înseamnă a arunca pe umerii clasei muncitoare toată povara războiului, pentru ca ea să plătească tot tributul pentru acest război.

Anglia, America și Japonia s-au luat la hartă acum pentru că nu se înțeleg asupra împărțirii prăzii dobândite prin jaf. Totul e deja împărțit. Wilson este președintele celei mai democratice republici din lume. Și ce spune el? În această țară, pentru un singur cuvânt în favoarea păcii, cete de șoviniști împușcă oameni în plină stradă. Un preot care n-a fost niciodată revoluționar a fost tîrît în stradă și bătut pînă la sînge numai pentru că propovăduia pacea. Iar acolo unde domnește cea mai sălbatică teroare, armata servește acum ca instrument de sugrumare a revoluției; ei amenință să folosească armata ca mijloc pentru reprimarea revoluției din Germania. În Germania, unde revoluția a început de atît de puțină vreme — n-a trecut decît o lună de la izbucnirea ei —, problema cea mai acută este: Adunare constituantă sau Puterea Sovietelor. Pentru Adunare constituantă se pronunță acolo întreaga burghezie, precum și toți socialiștii care se băgaseră slugi la kaiser, care nu îndrăzniseră să înceapă războiul revoluționar. Întreaga Germanie s-a împărțit în două tabere. Acești socialiști sînt acum pentru Adunare constituantă, în timp ce Liebknecht, care a stat trei ani la închisoare, conduce împreună cu Rosa Luxemburg ziarul „Die Rote Fahne”¹⁶³. Ieri s-a primit la Moscova un exemplar din acest ziar. A fost obținut cu mari greutate și după multe peripeții. El conține o serie de articole din care se poate vedea că toți conducătorii revoluției vorbesc în acest ziar despre înșelarea poporului de către burghezie. Voința Germaniei a fost falsificată de capitaliști. Ei își tipăreau numai ziarele lor, dar acum „Die Rote Fahne” declară că numai masele muncitoare au dreptul de a beneficia de bunurile poporului. În Germania, deși n-a trecut decît o lună de la izbucnirea revoluției, întreaga țară e de pe acum împărțită în două tabere. Toți social-trădătorii tipă că sînt pentru Adunare constituantă, iar socialiștii — socialiștii adevărați, cinstiți — spun: „Noi sîntem cu toții pentru puterea muncitorilor și a soldaților”. Ei nu spun: „a țăranilor”, pentru că în Germania o mare parte din țăranii angajează și ei muncitori, ci spun: „a muncitorilor și soldaților”. Ei

spun : „a micilor țărani“. Puterea Sovietelor a și devenit acolo formă de guvernământ.

Puterea Sovietelor se va statornici în lumea întreagă. Ea vine să ia locul vechiului stat burghez. Nu numai monarhia, ci și republica, dacă le lasă capitaliștilor proprietatea — fabricile, uzinele, băncile, tipografiile —, o astfel de republică este una dintre formele de jefuire a poporului de către burghezie. Și bolșevicii aveau dreptate cînd spuneau că revoluția mondială crește. În țări diferite, ea se dezvoltă în chip diferit. Ea parcurge întotdeauna un drum lung și anevoios. Nu e bun socialist acela care își închipuie că capitaliștii vor renunța îndată la drepturile lor. Nu. Asemenea capitaliști cumsecade încă nu s-au născut în lume. Socialismul se poate dezvolta numai în luptă împotriva capitalismului. Încă n-au fost în lume clase dominante care să cedeze fără luptă. Capitaliștii știu ce este bolșevismul. Înainte ei spuneau : „prostia rusă și înapoierea rusă fac acolo niște năzbîtii din care n-o să iasă nimic. Acolo, în Rusia, ei aleargă după niște fantome, după niște vedenii de pe lumea cealaltă“. Acum însă aceiași domni capitaliști văd că vîlvătaia acestei revoluții se întinde în lumea întreagă și că numai puterea oamenilor muncii poate triumfa. La noi se trece acum la crearea comitetelor sărăcimii. În Germania însă, muncitorii agricoli și țărani cu gospodărie mică alcătuiesc majoritatea covârșitoare. În Germania, țărani cu gospodărie mare sînt adesea un fel de mici moșieri.

Ieri guvernul elvețian a expulzat din Elveția pe reprezentantul nostru în această țară, și noi știm de ce a făcut-o. Știm că pe imperialiștii francezi și englezi îi neliniștea faptul că el ne trimitea zilnic telegrame și relatări despre mitingurile de la Londra, la care muncitorii englezi proclamau : „Afară cu trupele britanice din Rusia !“ El ne trimitea și știri despre Franța. Se spune că imperialiștii au dat un ultimatum reprezentanților Rusiei. Ei au alungat și din Suedia pe reprezentanții Puterii sovietice, care acum vor trebui să se întoarcă în Rusia. Prea devreme însă jubilează imperialiștii. Asta este o victorie ieftină.

Pasul acesta nu duce nicăieri. Oricît ar ascunde „aliații“ adevărul, oricît ar înșela ei poporul, oricît s-ar strădui ei să scape de reprezentanții Rusiei Sovietice, — pînă la urmă poporul tot va cunoaște întregul adevăr.

Și noi vă spunem : să dăm o ripostă cît mai energică „aliaților“ și să sprijinim din toate puterile Armata Roșie ! Este explicabil tot ce s-a petrecut la noi pe vremea cînd nu aveam încă Armata Roșie. Dar acum vedem că ea se întărește și cucerește victorii. În fața armatei noastre se află trupe engleze. Ea însă are ofițeri care abia ieri au venit din rîndurile clasei muncitoare, abia ieri au absolvit pentru prima oară cursuri de pregătire militară. Cînd luăm prizonieri, avem o serie de dovezi care arată că, atunci cînd citesc Constituția republicii noastre tradusă în limba engleză, ei își zic : „Am fost înșelați. Rusia Sovietică nu este ce am crezut noi. Puterea sovietică este puterea oamenilor muncii“. Iar noi spunem : „Da, tovarăși, noi luptăm nu numai pentru Rusia Sovietică, luptăm pentru puterea muncitorilor și a oamenilor muncii din lumea întregă“. În timp ce noi ținem piept asaltului imperialist, revoluția germană se întărește. Revoluția se întărește și în toate celelalte țări. Iată de ce, oricum ar fi ea numită în Europa, această revoluție mondială s-a ivit în toată amploarea ei, și imperialismul mondial va pieri. Iar situația noastră, oricît de grea ar fi ea, ne dă certitudinea că nu numai noi luptăm pentru cauza dreaptă, dar că avem și aliați : muncitorii din fiecare țară.

Tovarăși, după aceste observații cu privire la situația noastră internațională, vreau să mai spun cîteva cuvinte în legătură cu alte probleme. Vreau să vorbesc despre partidele mic-burgheze. Aceste partide se considerau socialiste. Dar nu sînt. Știm foarte bine că în societatea capitalistă astfel de instituții cum sînt băncile, casele de asigurări sociale, societățile de ajutor reciproc se numesc instituții de „autoajutorare“, dar toate aceste denumiri nu spun absolut nimic ; în realitate, sub ele se ascunde un jaf în toată puterea cuvîntului. Și atunci cînd clasa muncitoare rusă depunea eforturi ca să respingă atacurile lui Krasnov (el fusese arestat de trupele noastre, dar, din păcate, a fost pus în libertate, pentru că cei din Petro-

grad sînt prea creduli), — tocmai aceste partide, care se pretindeau a fi de partea poporului, tocmai acești domni menșevici și socialiști-revoluționari de dreapta s-au situat de partea burgheziei. Aceste partide ale micii burghezii nu știu niciodată de partea cui să fie — de partea capitaliștilor sau de partea muncitorilor. Ele sînt alcătuite din oameni care trăiesc cu speranța că o dată și o dată se vor îmbogăți. Acești oameni văd mereu că în jurul lor majoritatea micilor producători trăiesc rău de tot, sînt cu toții oameni ai muncii. Și atunci, partidele mic-burgheze, care sînt împrăștiate în lumea întreagă, au început să oscileze. Asta nu e ceva nou. Așa a fost întotdeauna, așa se întîmplă și la noi. Cînd a venit pacea de la Brest — perioada cea mai grea a revoluției noastre, cînd nu aveam armată și trebuia să încheiem pace, dar ne spuneam că în schimb nu vom sista nici o clipă construcția noastră socialită —, toate aceste partide s-au îndepărtat de noi. Ele au uitat că Rusia face imense sacrificii pentru revoluția socialistă și au trecut de partea constituantiștilor. Au apărut constituantiști la Samara, în Siberia. Acum ei sînt izgoniți de acolo, ceea ce le arată că nu poate fi decît una din două: ori puterea moșierilor, ori puterea bolșevicilor. Cale de mijloc nu există. Ori puterea asupriților, ori puterea asupritorilor. Numai pe noi ne poate urma întreaga țărănime săracă. Și ea ne va urma numai atunci cînd va vedea că nu umblăm cu mînuși cu vechiul regim, ci facem totul pentru binele poporului. Numai o asemenea putere a Sovietelor a putut poporul să sprijine timp de un an, în pofida condițiilor grele și a foametei. Muncitorii și țărani știu că, oricît ar fi de greu războiul, guvernul muncitoresc-țărănesc va face tot ce se poate împotriva capitaliștilor-exploatatori, pentru ca întreaga povară a războiului să cadă pe umerii acestor domni, și nu pe umerii muncitorilor. Așa se explică de ce de mai bine de un an poporul sprijină puterea muncitorilor și a țăranilor.

Acum, cînd a izbucnit revoluția în Germania, s-a produs o cotitură în rîndurile menșevicilor și ale socialiștilor-revoluționari. Cei mai buni dintre ei năzuiau spre socialism. Dar ei credeau că bolșevicii aleargă după o

fantomă, după o himeră. Acum însă s-au convins că ceea ce așteptau bolșevicii nu este o simplă fantezie, ci o realitate vie, s-au convins că această revoluție mondială a sosit și se extinde în lumea întreagă, iar cei mai buni dintre menșevici și eseri încep să regrete că au greșit, încep să înțeleagă că Puterea Sovietelor este puterea muncitorilor nu numai în Rusia, ci și în lumea întreagă, și că nici un fel de Constituantă nu va aduce salvarea.

Anglia, Franța și America știu că acum, când a izbucnit revoluția mondială, dușmanul lor nu e dincolo de hotare. El se află înăuntrul fiecărei țări. Acum începe o nouă cotitură: menșevicii și eserii de dreapta au început să oscileze, iar cei mai buni dintre ei înclină spre partidul bolșevic și văd că, oricât s-ar jura ei că sînt pentru Adunarea constituantă, adevărul e că sînt de partea albilor. În lumea întreagă, problema se pune acum astfel: ori Puterea Sovietelor, ori puterea tîlharilor care au dat morții zece milioane de oameni în acest război și au schilodit alte douăzeci de milioane, iar acum continuă să jefuiască alte țări.

Aceasta este, tovarăși, problema care provoacă oscilările democrației mic-burgheze. Noi știm că aceste partide oscilează întotdeauna, că ele vor oscila întotdeauna. Majoritatea oamenilor își formează convingerile pe baza experienței de viață, ei nu cred în cărți și în vorbe. Noi spunem țăranului mijlocaș: tu nu ne ești dușman. Pe el n-avem de ce să-l obijduim, iar dacă pe alocuri vreun Soviet local va lovi aspru în țăranul mijlocaș și acesta va avea de suferit, înseamnă că acel Soviet trebuie să fie înlăturat, înseamnă că el nu știe să procedeze așa cum trebuie. Democrația de mijloc, democrația mic-burgheză, va oscila întotdeauna. Și dacă ea, asemenea unui pendul, a oscilat spre noi, trebuie s-o sprijinim. Noi spunem: „Dacă ne veți pune bețe-n roate, nu vă vrem. Dar dacă ne veți ajuta, fiți bineveniți“. La menșevici există diferite grupuri, există grupul „activiștilor“ (partizanii acțiunii). Aceasta este o denumire latinească, sub care se ascundeau cei care spuneau: „Nu e de ajuns să criticăm. Trebuie să ajutăm cu fapta“. Noi spuneam: vom lupta împotriva cehoslovacilor și vom fi necruțători cu cei care îi ajută.

Dar, dacă se găsesc oameni care-și dau seama că au greșit, trebuie să-i primim și să fim îngăduitori cu ei. Cei care stau la mijloc, între muncitori și capitaliști, vor oscila întotdeauna. Ei credeau că Puterea sovietică se va prăbuși curînd. În realitate însă nu s-a întîmplat așa. Imperialismul european nu e în stare să doboare puterea noastră. Revoluția se dezvoltă acum pe scară internațională. Iar astăzi spunem : cei care au oscilat, dar acum și-au dat seama și au văzut că au greșit, să vină la noi. Noi nu îi respingem. Trebuie să avem grijă, în primul rînd, ca acești oameni, orice ar fi fost ei înainte, fie că au oscilat sau nu, dacă sînt sincer de partea noastră, să vină la noi. Sîntem acum destul de puternici ca să nu ne temem de nimeni. Pe toți îi vom asimila. Ei însă nu ne vor putea asimila pe noi. Nu uitați că oscilările acestor partide sînt inevitabile. Astăzi pendulul oscilează într-o parte, mîine în cealaltă. Noi trebuie să rămînem partidul proletar al muncitorilor și asupriților. Dar noi conducem acum întreaga Rusie, și dușman ne este numai acela care trăiește din munca altuia. Ceilalți nu ne sînt dușmani. Ei nu fac decît să oscileze. Dar a oscila nu înseamnă încă a fi dușman.

Și acum încă o problemă. Problema aprovizionării. Știți cu toții că la noi situația în domeniul aprovizionării, care astă-toamnă se îmbunătățise întrucîtva, începe iar să se înrăutățească. Poporul flămînzește iarăși, și e de presupus că primăvara situația se va înrăutăți și mai mult. Transportul nostru feroviar este acum extrem de dezorganizat. În plus, e supraaglomerat acum de puhoiul de prizonieri care se întorc în țară. Din Germania fug acum în Rusia 2 000 000 de oameni. Sînt 2 000 000 de oameni storși de vlagă și sătui de chinuri. Ei au flămînzit ca nimeni altul ; nu mai sînt oameni, ci niște umbre, niște schelete. Dezorganizarea transportului nostru este agravată de războiul intern. N-avem locomotive, n-avem vagoane. Și situația aprovizionării devine tot mai grea. În fața acestei grele situații, Consiliul Comisarilor Poporului și-a spus : dacă avem acum o armată și o disciplină sprijinită pe celulele de partid care există în fiecare regiment, iar acum majoritatea ofițerilor sînt de pro-

veniență muncitorească, și nu niște „coconași“ ; dacă ei sînt ofițeri care au înțeles că clasa muncitoare trebuie să dea atît oameni care să conducă statul, cît și ofițeri pentru Armata Roșie, — înseamnă că armata socialistă va fi o armată cu adevărat socialistă, cu un corp ofițeresc înnoit prin prezența ofițerilor roșii. Știm că acum s-a produs o cotitură. Avem o armată. În această armată domnește o disciplină nouă. Disciplina e menținută de celule, de muncitorii și comisarii care cu sutele de mii au mers pe front și au explicat muncitorilor și țăranilor care sînt cauzele războiului. Iată de ce s-a produs o cotitură în armata noastră. Iată de ce această cotitură s-a făcut atît de puternic simțită. Ziarele engleze spun că Rusia este acum un adversar serios.

Știm foarte bine cît de slab e aparatul nostru de aprovizionare. În acest aparat s-au strecurat anumite grupuri de persoane care au înșelat și înainte și care și azi înșală și pradă. Știm că, în masa feroviarilor, cei care duc greul muncii sînt cu toții de partea Puterii Sovietice. Vîrfurile sînt formate din partizani ai vechiului regim : ori sabotează, ori lucrează fără tragere de inimă. Tovarăși, știți că acest război este un război revoluționar. Pentru ducerea lui trebuie puse la contribuție toate forțele poporului. Toată țara trebuie să se transforme într-o tabără revoluționară. Toți trebuie să dea ajutor ! Iar ajutorul constă nu numai în aceea ca toți să meargă pe front, ci și în aceea ca clasa socială care duce spre eliberare întregul popor și care sprijină Puterea sovietică să exercite efectiv conducerea, pentru că numai ea are dreptul s-o facă. Știm cît de greu este acest lucru, cînd timp atît de îndelungat clasa muncitoare nu numai că a fost împiedicată să participe la opera de guvernare, dar nu i s-a dat nici posibilitatea de a învăța carte, — știm cît de greu îi este să învețe totul dintr-o dată. În domeniul militar, care e cel mai greu și mai legat de primejdii, clasa muncitoare a făcut totuși o cotitură. Muncitorii conștienți trebuie să ne ajute să facem o cotitură similară în domeniul aprovizionării și în transportul feroviar. Trebuie ca fiecare feroviar și fiecare lucrător din domeniul aprovizionării să se considere soldat aflat la post. El trebuie să

țină minte că duce război împotriva foametei. El trebuie să se lase de vechile deprinderi birocratice. Zilele acestea a fost adoptată la noi o hotărîre cu privire la crearea inspecției muncitorești în domeniul aprovizionării¹⁸⁴. Noi ne spunem: pentru ca să se producă o cotitură în activitatea aparatului feroviar, pentru a se putea face din el un fel de Armată Roșie, e nevoie de participarea muncitorilor. Luați oameni din rîndurile voastre, organizați cursuri, învățați-i, numiți-i comisari. Numai muncitorii, dacă vor da lucrători din rîndurile lor, ne pot ajuta ca din armata vechilor funcționari să obținem în domeniul aprovizionării un fel de Armată Roșie socialistă, care să fie condusă de muncitori și care să nu lucreze din constrîngere, ci de bunăvoie, la fel cum luptă și mor pe front ofițerii roșii, știind că mor pentru republica socialistă.

*O scurtă dare de seamă a fost
publicată la 18 decembrie 1918
în ziarul „Pravda” nr. 275*

*Publicat în întregime
pentru prima oară în 1950, în ediția
a IV-a a Operei lui V. I. Lenin, vol. 28*

Se tipărește după stenogramă

ÎN AMINTIREA TOV. PROȘIAN

Am avut prilejul să-l cunosc și să-l apreciez pe tov. Proșian în perioada în care am lucrat împreună la Consiliul Comisarilor Poporului, la sfârșitul anului trecut și la începutul anului curent, când eserii de stînga ne-au fost aliați. Proșian se distingea net prin devotamentul său profund față de revoluție și față de *socialism*. Nu despre toți eserii de stînga se putea spune că sînt socialiști, ba chiar despre cei mai mulți dintre ei nu se putea spune așa ceva. Despre Proșian însă trebuia s-o spui, căci, deși fidel ideologiei narodnicilor ruși, ideologie nesocialistă, el nutrea convingeri socialiste profunde. În felul său, nu prin intermediul marxismului și fără a porni de la ideile luptei de clasă a proletariatului, a devenit el socialist, iar în cadrul muncii comune la Consiliul Comisarilor Poporului nu o dată am avut eu prilejul să văd că tov. Proșian se situa ferm de partea bolșevicilor-comuniști, împotriva colegilor săi eseri de stînga atunci cînd aceștia din urmă exprimau punctul de vedere al micului producător și aveau o atitudine negativă față de măsurile comuniste în domeniul agriculturii.

Mi-a rămas deosebit de clar întipărită în minte o convorbire pe care am avut-o cu tov. Proșian cu puțină vreme înainte de încheierea păcii de la Brest. Pe atunci se părea că între noi nu mai rămăseseră divergențe cît de cît esențiale. Proșian începuse să-mi vorbească despre necesitatea fuzionării partidelor noastre, despre faptul că

pînă și eserii de stînga care fuseseră foarte departe de comunism (pe atunci acest cuvînt nu intrase încă în uz) s-au apropiat de el în mod vizibil și extrem de mult în timpul activității comune depuse în cadrul Consiliului Comisarilor Poporului. Am avut o atitudine rezervată față de propunerea lui Proșian, pe care am apreciat-o ca prematură, dar nu am contestat cîtuși de puțin apropierea intervenită între noi în cadrul muncii practice.

O divergență totală a provocat între noi pacea de la Brest, și din această divergență, date fiind convingerile și consecvența de revoluționar ale lui Proșian, nu putea să nu decurgă o luptă directă și chiar o luptă cu arma în mînă. Trebuie să mărturisesc că nu mă așteptam cîtuși de puțin ca lucrurile să ajungă pînă la răscoală sau pînă la asemenea fapte ca trădarea comandantului-șef — eserul de stînga Muraviov. Dar exemplul lui Proșian mi-a arătat cît de adînc înrădăcinat e *patriotismul* pînă și la cei mai sinceri și mai convinși socialiști din rîndul eserilor de stînga și că divergențele în ceea ce privește principiile generale ale concepției despre lume s-au manifestat în mod necesar într-un moment de grea cotitură a istoriei. Subiectivismul narodnicilor i-a dus la o greșeală fatală chiar și pe cei mai buni dintre ei, care s-au lăsat orbiți de spectrul unei forțe monstruoase, și anume aceea a imperialismului german. Din punctul de vedere al datoriei de revoluționar părea de-a dreptul inadmisibilă orice altă formă de luptă împotriva acestui imperialism, în afară de cea insurecțională, și neapărat în momentul respectiv, fără a se ține cîtuși de puțin seama de condițiile obiective ale situației noastre și ale situației internaționale. Aici s-a manifestat aceeași greșeală care în 1907 i-a determinat pe eseri „să boicoteze“ fără rezerve Duma lui Stolîpin. Numai că, în condițiile unor aprige lupte revoluționare, această greșeală s-a răzburat mai crunt, împingîndu-l pe Proșian pe calea luptei armate împotriva Puterii sovietice.

Și totuși Proșian a reușit să facă pînă în iulie 1918, pentru consolidarea Puterii sovietice, mai mult decît a făcut din iulie 1918 pentru subminarea ei. Iar în situația internațională care s-a creat după revoluția din Germania o nouă apropiere între Proșian și comunism — mai trainică decît pînă atunci — ar fi fost inevitabilă dacă n-ar fi împiedicat-o moartea lui prematură.

N. Lenin

„Pravda” nr. 277
din 20 decembrie 1918

Se tipărește după textul
apărut în ziar

EROICA FAPTĂ A MUNCITORILOR DIN PRESNEA

Acum treisprezece ani proletarii din Moscova au ridicat steagul insurecției împotriva țarismului. Acesta a fost punctul culminant al dezvoltării primei revoluții muncitorești împotriva țarismului. Muncitorii au fost înfrinți, și Presnea a fost udată cu sângele muncitorilor.

Eroismul de neuitat al muncitorilor din Moscova a dat un exemplu de luptă tuturor maselor muncitoare din Rusia. Dar aceste mase erau pe atunci prea puțin evolute, prea dezbinat, și nu i-au sprijinit pe eroii din Presnea și Moscova, care se ridicaseră cu arma în mână împotriva monarhiei țariste, moșierești.

După înfrângerea muncitorilor din Moscova a urmat în toată țara înfrângerea primei revoluții ruse. Doisprezece ani lungi și grei de cruntă reacțiune moșierească s-au abătut asupra tuturor muncitorilor și țăranilor de orice naționalitate din Rusia.

Fapta eroică a muncitorilor din Presnea nu a rămas fără adânci urmări. Jertfa lor n-a fost zadarnică. A fost făcută prima breșă în edificiul monarhiei țariste, și această breșă a fost apoi treptat, dar neconținut lărgită, subminând rînduiri vechi, medievale. Fapta eroică a muncitorilor din Moscova a generat adânci frămîntări în masele muncitoare de la orașe și sate, frămîntări ale căror urme n-au mai dispărut, în ciuda crîncenei prigoane.

Pînă la insurecția armată din decembrie 1905, poporul din Rusia n-a fost în stare să ducă cu arma în mână o luptă de masă împotriva exploataților. După decembrie, el n-a mai fost cel dinainte. Poporul renăscuse, pri-

mise botezul focului, se călise în focul insurecției. El a pregătit apoi cohorțele de luptători care în 1917 au reperțat victoria și care acum — înfruntând nenumărate greutăți de necrezut, biruind chinurile foamei și ale ruinii provocate de războiul imperialist — apără cauza victoriei mondiale a socialismului.

Trăiască muncitorii din Presnea Roșie, detașament de avangardă al revoluției muncitorești mondiale !

„Kommunar“ nr. 63
din 22 decembrie 1918.
Fără semnătură

„Bednota“ nr. 222
din 24 decembrie 1918.
Semnat : N. L e n i n

Se tipărește după textul
apărut în ziarul „Bednota“

DESPRE „DEMOCRAȚIE“ ȘI DICTATURA

Puținele numere — sosite la Moscova — ale ziarului berlinez „Die Rote Fahne“ și ale ziarului vienez „Weckruf“¹⁶⁵, organul de presă al Partidului Comunist din Austria germană, ne arată că trădătorii socialismului, care au sprijinit războiul rechinilor imperialiști, toți acești Scheidemann și Ebert, Austerlitz și Renner și cei de teapa lor primesc riposta cuvenită din partea adevăraților reprezentanți ai proletarilor revoluționari din Germania și Austria. Salutăm cu multă căldură amîndouă aceste organe de presă, care demonstrează vitalitatea și creșterea Internaționalei a III-a.

După cît se pare, atît în Germania cît și în Austria, problema centrală a revoluției este acum: Adunare constituantă sau puterea Sovietelor? Toți reprezentanții falimentarei Internaționale a II-a, începînd cu Scheidemann și sfîrșind cu Kautsky, sînt pentru Constituantă și pretind că punctul lor de vedere înseamnă apărarea „democrației“ (Kautsky a ajuns să vorbească chiar de „democrație pură“) în opoziție cu dictatura. Concepțiile lui Kautsky au fost amănunțit analizate de mine în broșura „Revoluția proletară și renegatul Kautsky“*, recent apărută la Moscova și la Petrograd. Voi încerca să expun pe scurt esența problemei controversate, care se pune acum practic la ordinea zilei în toate țările capitaliste avansate.

Cei de teapa lui Scheidemann și Kautsky vorbesc despre „democrație pură“ sau despre „democrație“ în general,

* Vezi volumul de față, p. 243—349. — *Nota red.*

pentru că vor să înșele masele și să le ascundă caracterul *burghez* al democrației *actuale*. Să lăsăm burghezia, spun ei, să păstreze în mâinile ei întregul aparat al puterii de stat, să lăsăm mănunchiul de exploatatori să folosească mai departe vechea mașină de stat burgheză! Alegerile care se fac în aceste condiții burgheziei îi place, firește, să le numească „libere”, „democratice”, alegeri pe bază de vot „egal” și „universal”, căci asemenea cuvinte servesc pentru a ascunde adevărul, pentru a ascunde faptul că proprietatea asupra mijloacelor de producție și puterea politică rămân în mâinile exploatatorilor, că de aceea nici vorbă nu poate fi de o libertate reală, de o egalitate reală pentru cei exploatați, adică pentru marea majoritate a populației. Burgheziei îi convine să ascundă — și ea trebuie să ascundă — poporului caracterul *burghez* al democrației *actuale*, s-o prezinte drept democrație în general sau „democrație pură”, iar alde Scheidemann și Kautsky, ținându-i isonul, abandonează *în fapt* punctul de vedere al proletariatului și trec de partea burgheziei.

Marx și Engels, în ultima prefață la „Manifestul Comunist”, pe care au semnat-o împreună (în 1872), au considerat necesar să atragă în mod special atenția muncitorilor asupra faptului că proletariatul nu poate să ia pur și simplu în stăpânire mașina de stat existentă (adică burgheză) și s-o folosească pentru propriile sale țeluri, că el trebuie s-o sfărâme, s-o distrugă. Renegatul Kautsky a scris o întreagă broșură despre „Dictatura proletariatului”, ascunzînd muncitorilor acest extrem de important adevăr marxist, denaturînd complet marxismul, și desigur că laudele neprecupețite pe care domniile Scheidemann & Co. le-au adus acestei broșuri erau pe deplin meritate, ca laude aduse de agenți ai burgheziei unui om care trece de partea ei.

A vorbi despre democrație pură, despre democrație în general, despre egalitate, libertate și vot universal cînd muncitorii și toți oamenii muncii sînt flămînzi și goi, ruinați și storși de vlagă nu numai de pe urma robici salariate capitaliste, ci și de pe urma celor patru ani de război tîlhăresc, în timp ce capitaliștii și speculanții continuă să stăpînească „proprietatea” lor dobîndită prin

jaf și să dispună de aparatul „existent” al puterii de stat înseamnă a-ți bate joc de cei ce muncesc și sînt exploatați. Asta înseamnă să nesocotești un adevăr fundamental al marxismului, care îi învață pe muncitori că trebuie să folosească democrația burgheză, care în comparație cu feudalismul reprezintă un mare progres istoric, dar să nu uite nici o clipă caracterul burghez al acestei „democrații”, caracterul ei istoricește condiționat și limitat, să nu împărtășească „credința superstițioasă” în „stat”, să nu uite că nu numai sub monarhie, ci chiar și în cea mai democratică republică statul nu este altceva decît o mașină pentru reprimarea unei clase de către alta.

Burghezia este nevoită să recurgă la ipocrizie și să numească „putere a întregului popor”, sau democrație în general, sau democrație pură, republica democratică (*burgheză*), care în realitate este o dictatură a burgheziei, dictatura exploatatorilor asupra maselor muncitoare. Scheidemann și Kautsky, Austerlitz și Renner și cei de teapa lor (în prezent, din păcate, ajutați de Friedrich Adler) sprijină această minciună și această ipocrizie. Marxiștii însă, comuniștii, le demască și spun muncitorilor și maselor muncitoare adevărul gol-goluț: republica democratică, Adunarea constituantă, votul universal etc. înseamnă în realitate dictatura burgheziei; pentru eliberarea muncii de sub jugul capitalului nu există altă cale decît înlocuirea acestei dictaturi *prin dictatura proletariatului*. Numai dictatura proletariatului este în stare să elibereze omenirea de sub jugul capitalului, de minciuna, falsitatea și ipocrizia democrației burgheze, care este o democrație *pentru cei bogați*, numai ea este în stare să instaureze democrația *pentru cei săraci*, adică să facă în așa fel ca binefacerile democrației să fie *efectiv* accesibile muncitorilor și țăranilor săraci, pe cîtă vreme acum (chiar și în cea mai democratică republică *burgheză*) ele sînt *în fapt* inaccesibile mării majorități a oamenilor muncii.

Să luăm, de pildă, libertatea întrunirilor și libertatea presei. Alde Scheidemann și Kautsky, Austerlitz și Renner caută să-i convingă pe muncitori că alegerile pentru Adunarea constituantă, care au loc în prezent în Ger-

mania și Austria, se desfășoară „în mod democratic”. Aceasta este o minciună, căci *în fapt* capitaliștii exploataatori, moșierii și speculanții dețin $\frac{9}{10}$ din cele mai bune localuri care pot fi folosite pentru întruniri și $\frac{9}{10}$ din stocurile de hîrtie, din tipografii etc. Muncitorii de la orașe, argații și zilerii de la sate sînt *în fapt* excluși de la democrație atît de „sacru drept de proprietate” (apărat de domnii Kautsky și Renner, căroră li s-a raliat, din păcate, și Friedrich Adler), cît și de aparatul burghez al puterii de stat, adică de funcționarii de stat burghezi, de judecătorii burghezi etc. În republica „democratică” (burghezo-democratică) germană, actuala „libertate a întrunirilor și a presei” este o minciună și o ipocrizie, căci înseamnă *în fapt libertatea pentru cei bogați* de a cumpăra și de a corupe presa, *libertatea pentru cei bogați* de a ameți poporul cu basamacul minciunilor presei burgheze, *libertatea pentru cei bogați* de a avea în „proprietatea” lor casele boierești, cele mai bune clădiri etc. Dictatura proletariatului *va lua* de la capitaliști și va da în folosința oamenilor muncii casele boierești, cele mai bune clădiri, tipografiile, depozitele de hîrtie.

Dar aceasta va însemna înlocuirea democrației „întregului popor”, a democrației „pure”, cu „dictatura unei singure clase”, țipă alde Scheidemann și Kautsky, Austerlitz și Renner (împreună cu alde Gompers, Henderson, Renaudel și Vandervelde & Co., tovarășii lor de idei din alte țări).

Nu-i adevărat — le răspundem noi. Aceasta va însemna înlocuirea dictaturii de fapt a burgheziei (dictatură fățarnică, camuflată sub diverse forme de republică democratică burgheză) prin dictatura proletariatului; va însemna înlocuirea democrației pentru cei bogați cu democrația pentru cei săraci; va însemna înlocuirea libertății întrunirilor și a presei pentru o minoritate, pentru exploataatori, prin libertatea întrunirilor și a presei pentru *majoritatea* populației, pentru cei ce muncesc; va însemna o *lărgire* uriașă, de importanță istorică-mondială, a democrației, transformarea ei din minciună în adevăr, eliberarea omenirii de cătușele capitalului, *care denaturează* și ciuntește orice democrație *burgheză*, oricît de

„democratică“ și de republicană ar fi ea; va însemna înlocuirea statului burghez prin statul *proletar*, înlocuire care constituie singura cale spre dispariția statului în general.

Dar de ce nu am putea atinge acest scop fără dictatura unei singure clase? de ce nu am putea trece direct la democrația „pură“? — Întreabă fățarnicii prieteni ai burgheziei sau naivii mic-burghezi și filistini prostiți de ea.

Răspundem: pentru că în orice societate capitalistă poate avea un rol decisiv ori burghezia, ori proletariatul, pe când micii producători rămân inevitabil niște șovăielnici și neputincioși visători naivi, care năzuiesc spre democrație „pură“, adică spre o democrație în afara claselor sau deasupra claselor. Pentru că dintr-o societate în care o clasă asuprește pe alta nu se poate ieși altfel decît prin dictatura clasei asuprite. Pentru că numai proletariatul este în stare să învingă burghezia, s-o răstoarne, căci el este singura clasă pe care a unit-o și „școlit-o“ capitalismul, singura clasă în stare să antreneze după sine masa șovăielnică a oamenilor muncii care trăiesc în condiții mic-burgheze, s-o antreneze sau s-o „neutralizeze“ cel puțin. Pentru că numai dulcegi mic-burghezi și filistini pot visa, înșelîndu-se pe ei înșiși și înșelîndu-i și pe muncitori cu visul absurd că jugul capitalului ar putea fi doborît fără o îndelungată și anevoioasă *reprimare a împotrivirii* exploatatorilor. În Germania și în Austria, această împotrivire nu se manifestă încă deschis, căci, deocamdată, n-a început încă exproprierea exploatatorilor. Ei vor opune o împotrivire înverșunată, turbată atunci cînd va începe această expropriere. Ascunzînd acest lucru și lor, și muncitorilor, alde Scheidemann și Kautsky, Austerlitz și Renner trădează interesele proletariatului, trecînd în momentul cel mai decisiv de pe poziția luptei de clasă și a doborîrii jugului burgheziei pe poziția „păcii sociale“ sau a împăcării exploatatorilor cu exploatații.

Revoluțiile — spunea Marx — sînt locomotivele istoriei¹⁶⁶. În perioade de revoluție, oamenii se luminează rapid. Muncitorii de la orașe și muncitorii agricoli din

satele Germaniei și Austriei vor înțelege repede că alde Scheidemann și Kautsky, Austerlitz și Renner au trădat cauza socialismului. Proletariatul îi va înlătura pe acești „social-trădători”, socialiști în vorbe, iar în fapt trădători ai socialismului, așa cum i-a înlăturat în Rusia pe aceiași mic-burghezi și filistini, pe menșevici și pe „socialiștii-revoluționari”. Proletariatul se va convinge — și se va convinge cu atât mai repede cu cât dominația acestor „conducători” va fi mai deplină — că numai înlocuirea statului burghez, chiar dacă e o republică burgheză dintre cele mai democratice, printr-un stat de tipul Comunei din Paris (despre care a vorbit atât de mult Marx, a cărui învățătură a fost denaturată și trădată de alde Scheidemann și Kautsky) sau printr-un stat de tipul Sovietelor poate să deschidă drumul spre socialism. Dictatura proletariatului va izbăvi omenirea de jugul capitalului și de războaie.

Moscova, 23.XII.1918

„Pravda” nr. 2 din 3 ianuarie 1919
Semnat : N. L e n i n

Se tipărește după manuscris

CUVÎNTARE ROSTITĂ
LA CEL DE-AL II-LEA CONGRES GENERAL
AL CONSILIILOR ECONOMICE DIN RUSIA
25 DECEMBRIE 1918¹⁶⁷

(O v a ț i i.) Tovarăși ! Îngăduiți-mi să spun mai întâi câteva cuvinte despre situația internațională a Republicii sovietice. Știți, desigur, cu toții că în actuala situație internațională problema principală este victoria imperialismului anglo-franco-american și încercările acestuia de a pune definitiv stăpânire pe întregul glob pămîntesc și în special de a nimici Rusia Sovietică.

Știți că la începutul Revoluției din Octombrie nu numai majoritatea reprezentanților burgheziei vest-europene, ci și o anumită parte a burgheziei din Rusia considera că la noi se face un fel de experiment socialist, care nu poate avea vreo semnificație esențială, serioasă pe plan internațional. Reprezentanții deosebit de insolenți și de mioți ai burgheziei se exprimau adesea în sensul că experimentele comuniste din Rusia nu pot constitui altceva decît un prilej de satisfacție pentru imperialismul german. Și, din păcate, s-au găsit oameni care s-au lăsat orbiți de aceste ieșiri și au apreciat din acest punct de vedere, printre altele, și condițiile nespuse de grele și de brutale ale păcii de la Brest. În fond, acești oameni ațîtau în mod conștient și inconștient patriotismul mic-burghez de clasă, iar în aprecierea situației care se înrăutățea porneau nu de la punctul de vedere al însemnătății ei internaționale, nu de la punctul de vedere al desfășurării evenimentelor în lumea întregă, ci de la punctul de vedere că principalul dușman ar fi imperia-

lismul german și că această silnică și nerușinat de tâlhărească pace ar însemna triumful imperialiștilor germani.

Intr-adevăr, dacă privim evenimentele din acea perioadă prin prisma situației din Rusia, nici nu ne-am putea închipui condiții mai funeste. Dar inconsistența totală a concluziilor imperialiștilor germani a ieșit la iveală după câteva luni, când ei, ocupînd Ucraina, s-au lăudat în fața burgheziei germane, și în special în fața proletariatului german, că a sosit momentul de a se culege roadele politicii imperialiste, că din Ucraina vor scoate ei tot ce îi trebuie Germaniei. Aceasta a fost o extrem de obtuză și mioapă apreciere a evenimentelor.

Curînd s-a văzut însă că aceia care au apreciat evenimentele din punctul de vedere al influenței lor asupra dezvoltării revoluției mondiale au fost singurii care au avut dreptate. Tocmai exemplul Ucrainei, care trebuise să îndure nemaiauzite suferințe, a arătat că singura apreciere justă a evenimentelor a fost aceea care se baza pe studierea, pe observarea atentă a revoluției proletare internaționale: imperialismul a fost sugrumat de masele muncitoare, care fuseseră puse în condiții insuportabil de grele. Și acum vedem că episodul cu Ucraina a fost una dintre verigile procesului de dezvoltare a revoluției mondiale.

Imperialiștii germani au reușit să scoată din Ucraina mult mai puține bunuri materiale decît scontaseră ei. În același timp însă, această transformare a războiului într-un război de jaf vădit a subminat întreaga armată germană, iar contactul cu Rusia Sovietică a introdus în această armată de oameni ai muncii din Germania acea descompunere care s-a făcut simțită peste câteva luni. Iar acum, când imperialismul anglo-american a devenit și mai insolent și se consideră ca un stăpînitor căruia nimeni nu-i poate opune împotrivire, noi nu închidem ochii asupra situației extrem de grele în fața căreia ne aflăm. Puterile Antantei au depășit acum limita politicii care e pe măsura posibilităților burgheziei și au întins prea mult coarda, la fel cum au făcut imperialiștii germani în februarie și în martie 1918, când au încheiat pacea de la Brest. Aceași cauză care a dus la prăbușirea

imperialismului german se conturează clar în fața noastră și în privința imperialismului anglo-francez. Acesta din urmă a impus Germaniei condiții de pace mult mai rele și mai grele decât acelea pe care ni le-a impus Germania la încheierea păcii de la Brest. Prin aceasta imperialismul anglo-francez a depășit acea limită care mai târziu îi va deveni fatală. Dincolo de această limită, imperialismul nu mai poate spera să țină în ascultare masele muncitoare.

Cu toată zarva stîrnită de șoviniști în legătură cu victoria repurtată și cu nimicirea Germaniei și cu toate că în mod oficial războiul nu s-a terminat încă, în Franța și în Anglia există de pe acum indicii care denotă o creștere extrem de puternică a mișcării muncitorești și o schimbare de poziție la acei oameni politici care înainte se situau pe punctul de vedere șovinist, iar acum iau atitudine împotriva guvernelor lor din cauza tentativelor de intervenție în treburile Rusiei. Și dacă privim în lumina acestor indicii știrile de presă din ultimul timp cu privire la începuturi de fraternizare în rîndurile soldaților anglo-americani, dacă ne amintim că trupele imperialiste sînt alcătuite din cetățeni față de care se recurge la înșelăciune și la amenințări, putem considera că situația Rusiei Sovietice este destul de trainică. Avînd în vedere acest tablou general al războiului mondial și al revoluției, sîntem absolut liniștiți și privim cu toată încrederea viitorul; noi spunem că imperialismul anglo-francez a întins prea mult coarda, atît de mult, încît a depășit toate limitele unei păci realizabile pentru imperialiști și este amenințat de o prăbușire totală.

Sugrumarea revoluției, cotropirea și împărțirea tuturor țărilor — iată obiectivele pe care și le-au fixat puterile Antantei, care continuă războiul imperialist. Dar cu toate că, în comparație cu Germania, Anglia și America au cunoscut în mult mai mică măsură grozăviile războiului, cu toate că în aceste țări burghezia, organizată în mod democratic, este mult mai clarvăzătoare decât cea germană, imperialiștii englezi și americani și-au pierdut capul și, în virtutea condițiilor obiective, se văd acum nevoiți să-și asume o sarcină care le depășește puterile,

se văd nevoiți să țină trupe pentru acțiuni de pacificare și de menținere a ordinii.

Nu-i mai puțin adevărat însă că condițiile în care ne aflăm azi ne obligă să ne încordăm la maximum forțele. Și acum încă trebuie să prețuim fiecare lună mai mult decât zece ani de altădată, pentru că înfăptuim o operă de o sută de ori mai importantă: noi nu numai că apărăm Republica rusă, dar și facem lucruri mari pentru proletariatul mondial. Trebuie să ne încordăm la maximum forțele, să depunem o muncă vastă în vederea întocmirii unui plan de organizare și a statornicirii relațiilor generale.

Trecînd la problema sarcinilor noastre imediate, trebuie să spun că temelia a și fost pusă și că în răstimpul dintre primul¹⁶⁸ și cel de-al doilea congres general al consiliilor economice a fost schițată principala formă de activitate. Planul general de conducere a industriei, a întreprinderilor naționalizate, a unor întregi ramuri industriale a fost elaborat și așezat pe o bază solidă cu participarea sindicatelor, și țin să adaug că toate tendințele sindicaliste, separatiste, de particularism local și regional, care aduc prejudicii cauzei, vor fi combătute și pe viitor la fel cum au fost combătute pînă acum.

Situația militară ne impune o răspundere deosebit de mare și pune în fața noastră sarcini grele. Conducerea prin colegii, cu participarea sindicatelor, e necesară. Colegiile sînt necesare, dar conducerea prin intermediul lor nu trebuie să se transforme într-o frînă a muncii practice. Și ori de cîte ori am avut acum prilejul să urmăresc cum își îndeplinesc întreprinderile noastre sarcinile economice, m-a izbit în mod deosebit faptul că latura executivă a muncii noastre, legată de discutarea în colegii, frînează uneori îndeplinirea hotărîrilor. Această trecere de la executarea prin colegii la răspundere personală constituie sarcina zilei.

Consiliilor economice, direcțiilor generale și centralelor le vom cere categoric ca sistemul conducerii prin colegii să nu se rezume la întocmire de rezoluții și de planuri,

să nu dea loc la pălăvrăgeală și la particularism regional. Asta e ceva inadmisibil *. Vom cere categoric ca fiecare dintre lucrătorii consiliilor economice și ai direcțiilor generale să știe pentru care ramură economică strict delimitată răspunde el. Când ni se comunică că există materie primă, dar că nu se știe cât anume, că nu s-a stabilit cantitatea, când primim plîngeri că depozitele de mărfuri stau sub lacăt, în timp ce țărani cer — și cer pe bună dreptate — schimb de mărfuri, refuzînd să dea grîne pe bani depreciați, noi trebuie să știm care membru și al cărui anume colegiu se ține de tărăgăneli, și trebuie să declarăm că pentru tărăgăneală acest membru răspunde și va fi tras la răspundere ca vinovat de subminarea apărării țării, adică va fi arestat imediat și deferit tribunalului militar, chiar dacă ar fi reprezentantul celui mai important sindicat într-o arhiimportantă direcție generală. Acest om trebuie să răspundă pentru felul cum au fost înfăptuite în practică sarcinile cele mai simple și mai elementare: evidența produselor aflate în depozite și justa lor folosire. Tocmai pe linia înfăptuirii acestor sarcini elementare ne împotmolim noi de cele mai multe ori.

Din punct de vedere istoric, acest fenomen nu e de natură să provoace temeri, pentru că la crearea unor forme noi și necunoscute în trecut e nevoie de un anumit timp pentru schițarea planului general de organizare, care se va preciza în procesul muncii. Dimpotrivă, e de mi-

* În darea de seamă apărută în „*Ekonomiceskaja Jizn*” nr. 42 din 26 decembrie 1918, pasajul care începe cu cuvintele „*Această trecere*” și se încheie cu cuvintele „*Asta e ceva inadmisibil*” este expus în felul următor: „*Sarcina zilei o constituie trecerea de la răspundere colectivă la răspundere personală în domeniul executării. În momentul de față asistăm, după cum just a spus tov. Krasin, la o împotmolire generală. Prea mult timp se pierde la noi cu discuții sterile, în dauna întregii munci. De exemplu, scurte îmblănite avem azi într-o cantitate suficientă pentru a acoperi n numai nevoile armatei, ci și pe cele ale feroviarilor, care lucrează în condiții insuportabil de grele, și totuși ei nu le capătă exclusiv din cauză că nu sînt organizate evidența și transportarea.*”

De aci înainte vom cere categoric consiliilor economice, direcțiilor generale și centralelor ca sistemul conducerii prin colegii să nu degereze în pălăvrăgeală, întocmire de rezoluții și planuri, manifestări de particularism regional. Guvernul cere categoric livrarea scurtelor îmblănite, iar din partea regiunilor se primesc răspunsuri pur formale în sensul că această chestiune a mai fost discutată acolo și că ele au rămas la părerea lor. Asta e ceva inadmisibil”. — *Nota red.*

rare că în acest domeniu s-a făcut atît de mult într-un timp atît de scurt. Dar din punct de vedere militar, din punct de vedere socialist, cînd proletariatul ne cere să depunem toate eforturile ca să fie pîine și îmbrăcăminte caldă, ca muncitorii să ducă mai puțină lipsă de încălțăminte, de produse alimentare etc., trebuie să facem ca volumul schimbului de mărfuri să fie de trei ori, de zece ori mai mare decît astăzi. Această latură a problemei trebuie să constituie o sarcină imediată a consiliilor economice.

Ceea ce ne trebuie nouă este activitatea practică a unor oameni care să răspundă de efectuarea schimbului de grîne pe produse, de grăbirea expedierii grînelor, de evidența materiilor prime în fiecare depozit, de luarea măsurilor necesare pentru grăbirea folosirii lor, de acordarea unui ajutor real în domeniul producției.

Cît despre cooperative, este necesar ca și în ceea ce le privește să abordăm lucrurile din punct de vedere practic. Cînd văd că unii membri ai consiliilor economice afirmă că cooperația înseamnă negustorie, că în cooperative s-au cuibărit menșevici, albgardiști și că de aceea trebuie să ne ținem cît mai departe de ele, eu declar că acești oameni dau dovadă de o totală neînțelegere a lucrurilor. Ei nu înțeleg cîtuși de puțin sarcinile momentului, deoarece, în loc să arate că cooperatorii pricepuți pot fi utili ca specialiști, îi prezintă ca pe niște oameni care au legături cu albgardiștii. Eu afirm că ei se ocupă de lucruri care nu-i privesc; pentru prinderea albgardiștilor avem comisiile extraordinare, și în seama lor trebuie să lăsăm îndeplinirea acestei sarcini. Cooperativele reprezintă singurul aparat creat de societatea capitalistă pe care trebuie să-l folosim. De aceea, orice încercare de a substitui acțiunii practice raționamente care constituie mostre de miopie, de crasă obtuzitate și de îngîmfare de intelectual va fi reprimată fără cruțare, conform legilor din timp de război. (A p l a u z e f u r t u n o a s e.)

Dacă pînă acum, după un an de la cucerirea puterii, lucrurile nu merg încă cum trebuie și dacă, puși în fața

unor sarcini practice, noi tot mai continuăm să discutăm planuri, în timp ce țara cere pîine, încălțăminte de pîslă și repartizarea la timp a materiilor prime, trebuie să spunem că un asemenea birocratism și un asemenea amestec în treburi care sînt de resortul altora nu pot fi tolerate.

În aparatul nostru se găsesc uneori elemente care înclină spre albgardiști, dar în condițiile controlului comunist existent în toate instituțiile noastre acești oameni nu pot dobîndi o însemnătate politică și un rol conducător. Nici vorbă nu poate fi de așa ceva. Noi însă avem nevoie de ei ca practicieni, și n-avem de ce să ne temem de ei. Nu mă îndoiesc că comuniștii sînt oameni excelenți, că printre ei există excelenți organizatori, dar pentru a forma în număr mare asemenea organizatori e nevoie de ani de zile, în timp ce noi nu putem aștepta.

Acum putem căpăta asemenea lucrători din mediul burgheziei, din mediul specialiștilor și al intelectualilor. Și pe toți tovarășii care lucrează în consiliile economice îi vom întreba: ce-ați făcut, domnilor, pentru a atrage în muncă oameni cu experiență, ce-ați făcut pentru a atrage specialiști, pentru a atrage gestionari, cooperatori burghezi pricepuți, care trebuie să lucreze la noi la fel de bine cum au lucrat la alde Kolupaev și Razuvaev? E timpul să renunțăm la vechile prejudecăți și să atragem în muncă pe toți specialiștii de care avem nevoie. Acest lucru trebuie să-l știe toate colegiile noastre de conducere, toți lucrătorii noștri comuniști. Un asemenea mod de a proceda constituie cheazășia succesului nostru.

Ajunge cu atîta vorbă de clacă, a venit timpul să se treacă la munca practică, care e în stare să scoată țara din cleștele în care o strîng imperialiștii. Acesta e punctul de vedere pe care trebuie să-l adopte întregul aparat de stat, întregul aparat al cooperației. Muncă practică și iarăși muncă practică — iată ce ne trebuie nouă! Dacă, după ce a luat în mîinile lui puterea, proletariatul nu va ști să facă uz de ea, dacă nu va ști să pună și să rezolve în mod practic problema, el va pierde

foarte mult. E timpul să abandonăm prejudecata că numai comuniștii, printre care sînt fără îndoială oameni foarte destoinici, pot îndeplini o anumită muncă. E timpul să abandonăm această prejudecată : avem nevoie de practicieni și încă o dată de practicieni, și trebuie să-i atragem la muncă pe toți.

Capitalismul ne-a lăsat o vastă moștenire, ne-a lăsat pe marii săi specialiști, pe care trebuie neapărat să-i folosim, să-i folosim pe scară largă, în proporții de masă, atrăgîndu-i la muncă pe toți. Nu ne putem permite acum să pierdem timp cu pregătirea de specialiști dintre comuniștii noștri, pentru că astăzi totul se rezumă la munca practică, la rezultatele practice.

Treaba trebuie să fie organizată în așa fel, încît fiecare membru al unui colegiu, fiecare membru al unei instituții de răspundere să-și asume o anumită muncă, de care să răspundă în întregime. Este absolut necesar ca fiecare lucrător care și-a asumat un anumit domeniu de activitate să răspundă pentru tot : și pentru producție, și pentru distribuirea produselor. Trebuie să vă spun că situația Republicii noastre sovietice e de așa natură, încît, dacă cerealele și celelalte produse vor fi distribuite în mod rațional, vom putea rezista multă, foarte multă vreme. Dar pentru aceasta este necesar să ducem o politică justă de lichidare totală a oricărui birocratism, să acționăm rapid și energic, să urmărim ca fiecare muncă de răspundere să fie încredințată unei anumite persoane, iar fiecare dintre aceste persoane să-și cunoască precis sarcina, să răspundă precis pentru îndeplinirea ei, sub sancțiune penală care poate să meargă pînă la pedeapsa capitală. Aceasta este politica pe care o promovăm atît în cadrul Consiliului Comisarilor Poporului, cît și în cadrul Consiliului Apărării¹⁶⁹, și acestei politici trebuie să-i fie subordonată întreaga activitate a consiliilor economice și a cooperativelor. Iată calea pe care trebuie s-o urmeze politica proletariatului.

Lucrurile trebuie organizate în așa fel, încât roata schimbului de mărfuri să funcționeze la noi așa cum trebuie. Aceasta este în prezent întreaga sarcină; în acest domeniu ne așteaptă o muncă vastă, și, în încheierea expunerii mele, îmi permit să vă chem stăruitor pe toți la această muncă. (Aplauze care nu conținesc timp îndelungat.)

*Scurte dări de seamă au apărut
la 26 decembrie 1918, în ziarele
„Izvestiia C.E.C. din Rusia” nr. 284
și „Ekonomiceskaia Jizn” nr. 42*

*Publicat în întregime pentru
prima oară în 1919, în cartea:
„Lucrările celui de-al II-lea Congres
general al consiliilor economice din
Rusia.*

Dare de seamă stenografică”

*Se tipărește după textul
apărut în carte*

INSTRUCȚIUNI CU PRIVIRE LA ÎNTOCMIREA UNEI CĂRȚI DE LECTURĂ PENTRU MUNCITORI ȘI ȚĂRANI

Sarcină : în termen de două săptămîni trebuie alcătuită o carte de lectură pentru țărani și muncitori.

Cartea trebuie să conțină o serie de expuneri, de cîte 2—4 pagini de tipar, pe teme diferite, fiecare dintre aceste expuneri reprezentînd un tot de sine stătător.

Ea trebuie să fie scrisă într-un limbaj cît mai accesibil, pe înțelesul țaranului de rînd. Numărul textelor va varia între 50 și 200 ; primul volum va cuprinde 50 de texte.

Temele : Construirea Statului sovietic, politica lui externă și internă. De exemplu : Ce este Puterea sovietică ? Cum trebuie cîrmuită țara ? Legea agrară. Consiliile economice. Naționalizarea fabricilor. Disciplina în muncă. Imperialismul. Războiul imperialist. Tratatetele secrete. Ce fel de pace am propus noi ? Pentru ce luptăm acum ? Ce este comunismul ? Separarea bisericii de stat etc.

În acest scop pot și trebuie să fie folosite vechi foi volante bine scrise, pot și trebuie să fie prelucrate vechi articole.

Cartea de lectură trebuie să ofere materiale pentru conferințe publice și pentru lectură individuală, precum și pentru tipăriri de texte selecționate și pentru traduceri (cu mici completări) în alte limbi.

Scris în decembrie 1918

*Publicat pentru prima oară la
1 iunie 1936, în ziarul „Pravda”
nr. 149*

*Se tipărește după o copie
dactilografată*

DESPRE SARCINILE SINDICATELOR ¹⁷⁰

I

În tezele pe care le-au prezentat Tomski, Radus-Zenkovići și Noghin, fiecare dintre ei exprimă punctul de vedere al respectivului „domeniu de specialitate“, și anume al unui lucrător al sindicatelor, al comisariatului și al cooperativelor de consum și caselor de asigurări.

De aceea, fiecare grup de teze păcătuiește prin aceea că subliniază în mod unilateral una dintre laturile problemei, estompînd, lăsînd în umbră problemele principiale de bază.

Pentru a putea pune just aceste probleme principale ale mișcării sindicale de astăzi și ale atitudinii ei față de Puterea sovietică, trebuie înainte de toate să apreciem just particularitățile momentului *dat*, *actual* al perioadei de trecere de la capitalism la socialism.

Această latură esențială a problemei n-a fost relevată îndeajuns sau n-a fost relevată aproape de loc de nici unul dintre cei trei autori.

II

Principala particularitate a momentului actual, din punctul de vedere care ne interesează, este următoarea :

Puterea sovietică, ca dictatură a proletariatului, a învins și în rîndurile maselor proletare la orașe, și în rîndurile țărănimii sărace la sate, dar nici pe departe n-a cuprins încă în sfera propagandei comuniste și a muncii de organizare trainică nici toate profesiunile, nici întreaga masă a semiproletariatului.

De aici rezultă că în momentul actual este deosebit de important, extrem de important să desfășurăm o intensă muncă propagandistică și organizatorică, pe de o parte în scopul de a extinde influența noastră asupra păturilor de muncitori și funcționari *cu atitudinea cea mai puțin sovietică* (adică sînt mai puțin ca oricare alții înclinați să recunoască pe deplin platforma sovietică), de a subordona aceste pături mișcării generale a proletariatului, iar pe de altă parte în scopul de a trezi și de a ridica din punct de vedere ideologic, de a uni pe plan organizatoric cele mai puțin evolute pături și elemente ale proletariatului și semiproletariatului, cum sînt, de pildă, muncitorii necalificați, apoi personalul casnic de la orașe, semiproletarii de la sate etc.

Mai departe. A doua particularitate esențială a momentului actual constă în faptul că construcția societății socialiste în țara noastră a și intrat pe făgaș, adică nu numai că ea s-a precizat ca sarcină și ca țel practic imediat, dar au și fost create o serie de extrem de importante organe ale acestei construcții (de pildă consiliile economice), au fost statornicite anumite uzanțe în relațiile dintre ele și organizațiile de masă (sindicatul, cooperativele), a fost dobîndită o anumită experiență practică. Pe de altă parte însă, construcția e departe de a fi fost desăvîrșită, încheiată, mai sînt foarte multe lacune, lucrurile cele mai esențiale nu sînt încă asigurate (de pildă : colectarea și distribuirea rațională a cerealelor, producția de combustibil și distribuirea lui), iar participarea masei largi de oameni ai muncii la această construcție este încă cu totul insuficientă.

III

Din această situație rezultă următoarele sarcini ale sindicatelor în momentul actual.

Nu poate fi vorba de nici un fel de „neutralitate“ a sindicatelor. Orice propagandă în favoarea neutralității este sau camuflarea ipocrită a unei atitudini contrarevoluționare, sau o dovadă de inconștiență totală.

Avem acum în nucleul de bază al mișcării sindicale un reazem destul de puternic pentru a putea supune influenței noastre și disciplinei general-proletare atît elementele înapoiate sau pasive, elementele necomuniste din rîndurile sindicatelor, cît și acele pături de oameni ai muncii care în unele privințe mai rămîn încă mic-burgeze.

De aceea în prezent sarcina principală nu este aceea de a sfărîma împotrivirea unui dușman puternic, căci un asemenea dușman nu mai există acum în masele proletariatului și ale semiproletariatului din Rusia Sovietică, ci de a învinge printr-o stăruitoare și perseverentă muncă de luminare și organizare, desfășurată pe scară mai largă, prejudecățile anumitor pături mic-burgeze ale proletariatului și semiproletariatului, de a lărgi neîncetat baza încă insuficient de largă a Puterii sovietice (adică de a spori numărul muncitorilor și țăranilor săraci care participă nemijlocit la activitatea de conducere a statului), de a lumina păturile muncitoare înapoiate (nu numai prin cărți, conferințe și ziare, ci și prin atragerea lor la munca practică de conducere), de a căuta și găsi *noi forme organizatorice* atît pentru aceste sarcini noi ale mișcării sindicale în general, cît și pentru atragerea unor mase incomparabil mai largi ale semiproletariatului, de pildă ale țăranimii sărace.

Trebuie, de pildă, să atragem *pe toți* membrii sindicatelor la activitatea de conducere a statului, promovînd din rîndurile lor comisari, oameni care să facă parte din grupurile volante de control etc. etc. Personalul casnic trebuie atras mai întîi să participe la activitatea cooperativelor, la aprovizionarea populației cu produse alimentare, la supravegherea producției de asemenea produse etc., iar apoi și la munci de răspundere și mai puțin „înguste“, procedîndu-se, bineînțeles, în mod treptat.

Atragerea „specialiștilor“ la muncă în serviciul statului, alături de muncitori, și supravegherea specialiștilor.

Ținînd seama de existența formelor de tranziție, ajungem la concluzia că e nevoie de un nou cadru organizatoric. De pildă, comitetele sărăcimii joacă la sate un rol imens. Avem motive să ne temem că fuzionarea lor cu Sovietele va face ca pe alocuri *masele* semiproletare să

rămână în afara oricărei organizații permanente. Organizarea țăranilor săraci este o sarcină de la care nu ne putem sustrage pe motivul că ei nu sînt muncitori salariați. Putem și trebuie să căutăm mereu forme noi, creînd, de pildă, uniuni ale sărăcimii (fie chiar aceleași comitete ale sărăcimii) din care să facă parte *țăranii săraci*, care (α) nu sînt interesați în specularea cerealelor și în existența unor prețuri ridicate la cereale, (β) tind să-și îmbunătățească viața prin măsuri comune pentru toți, (γ) tind să extindă lucrarea în comun a pămîntului, (δ) năzuiesc spre alianță permanentă cu muncitorii de la orașe etc.

O astfel de uniune a sărăcimii satelor ar putea constitui o *secție specială* a Consiliului general al sindicatelor din Rusia, astfel încît ea să nu poată copleși elementele pur proletare. Forma poate fi modificată și trebuie să fie adaptată necesităților practice, noii sarcini de a cuprinde tipuri sociale noi, de tranziție (țăranimea săracă nu e formată din proletari, iar acum nici măcar din semi-proletari, *ci din elementele care* stau cel mai aproape de semiproletariat, întrucît capitalismul n-a murit încă, și în același timp *din elementele care* privesc cu cea mai mare simpatie trecerea la socialism)... *

Scris în decembrie 1918 —
prima jumătate a lunii ianuarie 1919

Publicat pentru prima oară în 1933,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXIV

Se tipărește după manuscris

* Aici manuscrisul se întrerupe. — Nota red.

UN MIC TABLOU PENTRU LĂMURIREA UNOR MARI PROBLEME 171

Tovarășul Sosnovski, redactorul ziarului „Bednota”¹⁷², mi-a adus o carte admirabilă. Este o carte pe care trebuie s-o cunoască cât mai mulți muncitori și țărani. Din lectura ei trebuie să scoatem învățăminte deosebit de serioase cu privire la problemele cele mai importante ale construcției socialiste, care sînt aici excelent ilustrate cu exemple vii. Este vorba de cartea tovarășului Aleksandr Todorski : „ Un an de luptă cu arma și cu plugul”, editată în orașelul Vesiegonsk, de către comitetul executiv al acestui județ, cu prilejul aniversării Revoluției din Octombrie.

Autorul descrie experiența acumulată în decursul unui an de activitate depusă de tovarășii cu munci de conducere în opera de construire a Puterii sovietice în județul Vesiegonsk ; la început războiul civil, răscoala chiaburilor din partea locului și reprimarea ei, apoi „munca de construcție pașnică”. Autorul a reușit să descrie atît de simplu și totodată atît de viu desfășurarea revoluției în acest județ îndepărtat, încît a parafraza această descriere ar însemna doar să-i slăbim efectul. Trebuie să răspîndim cât mai larg această carte și ne exprimăm dorința ca un număr cât mai mare dintre lucrătorii care activează în mase și care acționează împreună cu ele, acolo unde viața pulsează mai viu și mai puternic, să se ocupe cu descrierea experienței lor. Editarea cîtorva sute sau cel puțin a cîtorva zeci de astfel de descrieri dintre cele mai bune, mai veridice, mai nemeșteșugite, mai bogate prin con-

ținutul lor de fapte prețioase ar fi infinit mai folositoare pentru cauza socialismului decât multe din materialele pe care le publică în ziare, reviste și cărți literații de meserie, pe care hîrtia îi împiedică adesea să vadă viața reală.

Voi lua un mic exemplu din povestirea tov. A. Todor-ski. Era vorba de luarea unor măsuri pentru a nu lăsa „fără lucru” „brațele negustorilor”, pentru a-i îmboldi pe aceștia „să se apuce de lucru”.

„...În acest scop au fost chemați la comitetul executiv trei industriași tineri, energici și foarte capabili — E. E. Efremov, A. K. Loghinov și N. M. Kozlov —, care, sub amenințarea arestării și a confiscării întregii lor averi, au acceptat să participe la construirea unei fabrici de cherestea și a unei fabrici de pielărie, a căror utilare a și fost începută îndată.

Reprezentanții Puterii sovietice nu au greșit în alegerea făcută, și industriașii, spre cinstea lor, au fost aproape cei dinții care au înțeles că nu au de-a face cu niște «musafiri ocazionali de două săptămîni», ci cu adevărații stăpîni, care au luat ferm puterea în mîinile lor.

Pe deplin lămuriți în această privință, ei au procedat energic la executarea dispozițiilor comitetului executiv, și în momentul de față Vesiegonskul are o fabrică de cherestea în plină funcțiune, care deserveste toate nevoile populației locale și execută comenzi pentru o cale ferată în construcție.

Cît privește fabrica de pielărie, localul e deja amenajat, și acum se instalează motorul, cilindrii și celelalte mașini aduse de la Moscova, și peste cel mult 1¹/₂—2 luni Vesiegonskul va avea piele de box de fabricație proprie.

Construirea acestor două fabrici sovietice cu ajutorul unor elemente «nesovietice» constituie un bun exemplu de felul cum trebuie să luptăm împotriva clasei care ne e dușmană.

A lovi în exploatare, a-i face inofensivi sau a li «veni de hac» înseamnă a face treaba pe jumătate. Treaba va fi dusă la capăt atunci cînd îi vom sili să muncească și cînd cu realizările obținute cu ajutorul lor vom contribui la îmbunătățirea vieții noi și la întărirea Puterii sovietice”.

Acest excelent și extrem de just raționament ar trebui gravat pe plăci și expus la sediul fiecărui consiliu economic, al fiecărui organ de aprovizionare, în fiecare uzină, în fiecare secție agrară etc. Căci lucrul pe care l-au înțeles tovarășii din îndepărtatul Vesiegonsk, de cele mai multe ori nu vor să-l înțeleagă lucrătorii sovietici din capitale. Nu arareori se întîmplă să întîlnești cîte un

intelectual sovietic sau cîte un muncitor, comunist care strîmbă din nas cu dispreț cînd i se vorbește de cooperative, declarînd cu ifos — și cu nu mai puțină prostie — că acolo nu lucrează oameni sovietici, ci burghezi, tarabagii, menșevici, că în cutare timp și în cutare loc cooperatorii au camuflat prin operațiile lor financiare ajutorul acordat albgardiștilor, că în republica noastră socialistă aparatul de aprovizionare și distribuție trebuie să fie construit de mîini curate, sovietice.

Acest raționament este tipic în sensul că adevărul și minciuna se amestecă aici în așa fel, încît rezultă o periculoasă denaturare a sarcinilor comunismului, denaturare care prejudiciază enorm cauza noastră.

Da, cooperația este un aparat al societății burgheze, care, format în atmosfera „de tarabă”, și-a educat diriguitorii în spiritul politicii burgheze și al concepțiilor burgheze, și de aceea dă un mare procent de albgardiști sau de complici ai albgardiștilor. Acest lucru este incontestabil. Dar nu este bine cînd, printr-o interpretare simplistă și printr-o aplicare lipsită de discernămint, se trag dintr-un adevăr incontestabil concluzii absurde. Noi nu putem construi comunismul altfel decît cu materialul creat de capitalism, altfel decît cu aparatul instruit care s-a format în ambianța burgheză și care de aceea — în măsura în care e vorba de materialul uman ca parte a unui aparat instruit — nu poate să nu fie îmbibat de psihologia burgheză. În aceasta rezidă greutatea construirii societății comuniste, dar totodată și cheazăia posibilității și a succesului construirii ei. Socialismul utopic vechi se deosebește de marxism tocmai prin aceea că el, socialismul utopic, a vrut să construiască o societate nouă nu cu materialul uman de masă, creat de capitalismul sîngeros, murdar, tîlhăresc și mercantil, ci cu oameni deosebit de virtuoși, crescuți în sere și pepiniere speciale. Această idee ridicolă e ridicolă acum în ochii tuturor, și toți au abandonat-o, dar nu toți vor sau nu toți știu să aprofundeze teza diametral opusă a marxismului, să aprofundeze problema cum se poate construi (și trebuie construit) comunismul cu materialul uman de masă, per-

vertit de veacuri și milenii de sclavie, feudalism, capitalism, de mică gospodărie fărâmițată, de războiul tuturor împotriva tuturor pentru un locșor pe piață, pentru un preț mai bun pe produse sau pe muncă.

Cooperația este un aparat burghez. De aici rezultă că ea nu merită încredere *politică*, dar nicidecum că e permis să renunți la sarcina de a o folosi în scopuri administrative și de construcție. Consecința neîncrederii politice este că posturile care implică răspundere *politică* nu pot fi încredințate unor oameni cu atitudine nesovietică. Consecința acestei neîncrederi este că Ceka supraveghează atent pe reprezentanții claselor, ai păturilor sau ai grupurilor care înclină spre albgardiști. (Dar, în paranteză fie zis, nu e de loc obligatoriu să ajungi la absurdități de felul celei pe care a scris-o în revista „Krasnii Terror“¹⁷³ din Kazan tovarășul Lațis, unul dintre cei mai buni și mai încercați comuniști, care a vrut să spună că teroarea roșie înseamnă reprimarea prin violență a exploataretilor care încearcă să-și restaureze dominația, dar în loc de aceasta a scris la pagina 2 din nr. 1 al revistei sale: „nu căutați (! ! ?) în dosar indicii de vinovăție care să arate dacă inculpatul s-a ridicat împotriva Sovietelor cu arma în mână sau cu vorba“.)

Neîncrederea politică în reprezentanții unui aparat burghez e legitimă și necesară. Refuzul de a-i folosi în munca administrativă și de construcție este o prostie colosală, care prejudiciază enorm cauza comunismului. Acela care s-ar gândi să recomande pe un menșevic drept socialist sau să-l propună pentru un post de conducător politic, sau chiar și numai de sfătuitor politic ar săvârși o foarte mare greșeală, căci istoria revoluției din Rusia a dovedit definitiv că menșevicii (și eserii) nu sînt socialiști, ci democrați mic-burghezi, în stare să treacă de partea *burgheziei* ori de cîte ori lupta de clasă dintre proletariat și burghezie se ascute în mod serios. Dar democrația mic-burgheză nu este un fenomen politic întîmplător, nu este o excepție, ci un produs *necesar* al capitalismului, iar „furnizorul“ acestei democrații nu este numai țărănimea mijlocașă veche, precapitalistă, economicește reacționară, ci și

intelectualitatea, cooperația etc., aceste produse ale civilizației capitaliste, ale marelui capitalism etc. Până și în Rusia înapoiată, alături de Kolupaevi și Razuvaevi, apăruseră capitaliști care știau să pună în slujba lor intelectualitatea cultă, menșevică, eseristă, fără partid. Se poate să fim noi mai proști decât acești capitaliști și să nu știm că folosim acest „material de construcție” pentru construirea Rusiei comuniste ?

*Scris la sfârșitul anului 1918
sau la începutul anului 1919*

*Publicat pentru prima oară
la 7 noiembrie 1926. în ziarul
„Pravda” nr. 258*

Se tipărește după manuscris

CUVÎNTARE ROSTITĂ
 LA ȘEDINȚA COMUNĂ A C.E.C. DIN RUSIA,
 A SOVIETULUI DIN MOSCOVA
 ȘI A CONGRESULUI GENERAL AL SINDICATELOR
 DIN RUSIA
 17 IANUARIE 1919 ¹⁷⁴

(Ovații furtunoase.) Tovarăși, permiteți-mi să încep printr-o scurtă expunere a momentelor principale ale politicii noastre în domeniul aprovizionării. Cred că această expunere sumară ne va ajuta să apreciem just nu numai importanța hotărîrii pe care o supunem astăzi aprobării C.E.C. din Rusia, ci și întreaga noastră politică de aprovizionare, precum și rolul care revine acum, cînd începe o perioadă grea, reprezentanților proletariatului organizat — avangarda și principalul reazem al Rusiei Sovietice și al revoluției socialiste.

Tovarăși, politica noastră în domeniul aprovizionării se caracterizează prin trei acte principale, care în ordine cronologică ni se înfățișează în felul următor: primul — hotărîrea cu privire la crearea comitetelor sărăcimii — este un pas care reprezintă temelia temeliilor politicii noastre în domeniul aprovizionării și totodată o cotitură de uriașă importanță în întregul mers al dezvoltării revoluției noastre și în întreaga ei structură. Prin acest pas, noi am trecut hotarul care desparte revoluția burgheză de cea socialistă, căci numai victoria clasei muncitoare la orașe și numai trecerea tuturor fabricilor în mîinile statului proletar n-ar fi fost în stare să creeze și să consolideze bazele orînduirii socialiste dacă nu ne-am fi creat și la sate nu un reazem general-țărănesc, ci unul cu adevărat proletar. În Octombrie a trebuit să ne limităm la unirea proletariatului cu întreaga țărănime în general, și datorită acestei alianțe am căpătat posibilitatea de a

desființa rapid proprietatea funciară moșierească și de a o șterge de pe fața pământului. Dar numai atunci cînd am trecut la organizarea țărănimii sărace, a proletarilor și semiproletarilor din rîndurile țărănimii, numai atunci am putut organiza trainic alianța dintre masele muncitoare proletare de la orașe și proletariatul de la sate. Numai atunci s-a putut desfășura cu adevărat războiul împotriva chiaburimii și a burgheziei sătești. Acest pas esențial în politica noastră în domeniul aprovizionării continuă să fie actul fundamental al întregii noastre politici în acest domeniu.

Al doilea pas, poate mai puțin important, a fost decretul cu privire la folosirea cooperației, decret adoptat din inițiativa și cu participarea reprezentanților noștri¹⁷⁵. Prin acest decret am stabilit că noi trebuie să folosim aparatul pe care l-a creat cooperația și care este un produs al întregii societăți capitaliste; din motive lesne de înțeles, în Rusia acest aparat era mai slab decît în țările vest-europene. În această privință am săvîrșit multe greșeli și multe lucruri au rămas nefăcute, și aceasta nu numai la sate, ci și la orașe și în marile centre proletare. Aici ne lovim de lipsă de înțelegere, de nepricepere, de prejudecăți și de tradiții care ne îndepărtează de cooperație. Este foarte firesc ca printre vîrfurile cooperației să fie multe elemente neproletare; noi trebuie să luptăm împotriva acelor care sînt în stare să treacă de partea burgheziei — împotriva elementelor contrarevoluționare și a tentativelor lor — și totodată să păstrăm acest aparat, aparatul cooperației — care este tot o moștenire a capitalismului —, aparatul de distribuție care deservește milioane de oameni și fără care socialismul nu poate fi construit cît de cît cu succes. În acest domeniu, Comisariatul aprovizionării a trasat o politică justă, pe care însă n-am desăvîrșit-o încă, și directivele pe care în numele fracțiunii comuniste le vom propune astăzi Comitetului Executiv Central al Sovietelor din Rusia și care insistă asupra folosirii aparatului cooperatist reprezintă un nou pas înainte pe această cale. Trebuie să știm să ducem lupta împotriva elementelor necorespunzătoare din conducerea aparatului cooperației — avem destulă

forță și putere pentru a face acest lucru, căci ar fi ridicol să se creadă că ni s-ar putea opune o împotrivire serioasă —, trebuie să știm să ducem această luptă și să folosim neapărat aparatul cooperatist, astfel încât noi să nu ne împrăștiem forțele, aparatul acesta să rămână unitar, iar comuniștii să-și poată folosi forțele nu numai pentru munca politică, ci și pentru cea organizatorică, folosind sub raport tehnic aparatul anume pregătit pentru această muncă — aparatul cooperăției.

Al treilea pas în politica noastră de aprovizionare este crearea organizațiilor muncitorești de aprovizionare. Aici, tovarăși lucrători în domeniul aprovizionării, se pune în fața voastră o sarcină de răspundere. Calea pe care am pornit este calea pe care *trebuie* s-o urmăm, și trebuie să tindem ca în toate comisariatele să se pornească pe această cale; este vorba de o acțiune importantă nu numai din punctul de vedere al aprovizionării, ci și din punct de vedere general-social și de clasă. Pentru ca transformarea revoluționară socialistă să poată fi trainică, este necesar ca noua clasă să ia în mâinile ei conducerea. Știm că pînă în 1861 moșierii iobăgiști au fost aceia care au deținut în Rusia puterea de stat. Știm că după aceea, în linii generale, burghezia, reprezentanții păturilor înstărite au fost aceia care au deținut această putere. Acum transformarea revoluționară socialistă va fi trainică numai în măsura în care vom ști să promovăm la conducere noua clasă — proletariatul, să facem în așa fel încât proletariatul să conducă Rusia. Trebuie să facem în așa fel, încât această activitate de conducere să pregătească condițiile care să permită ca toți oamenii muncii, fără excepție, să învețe arta de a conduce statul, s-o învețe nu din cărți, nu din ziare, nu din cuvîntări și broșuri, ci din practică, astfel încât fiecare să-și poată încerca capacitatea de a îndeplini această muncă.

Iată, tovarăși, principala etapă a politicii noastre de aprovizionare, care marchează totodată însuși caracterul structurii acestei politici. Trebuie să spunem că în această privință tovarășilor noștri din domeniul aprovizionării le revine sarcina cea mai grea. Foametea este, firește, calamitatea cea mai cumplită, cea mai îngrozitoare, iar

masele manifestă o explicabilă intoleranță, iritare și indignare față de orice neorînduială în acest domeniu, fiindcă această calamitate este pur și simplu insuportabilă. De aceea este lesne de înțeles că Comisariatului aprovizionării îi revine sarcina cea mai grea. Știți foarte bine — și în special o știu tovarășii din sindicate — ce haos, ce dezordine domnește la noi în domeniul conducerii marilor întreprinderi, în domeniul evidenței produselor acestor întreprinderi. Și asta e doar de o mie de ori mai ușor decît a ține evidența produselor recoltate de milioane de țărani. Dar nu avem altă alegere. În țară există în genere puține produse. Ele nu ajung pentru a hrăni pe toată lumea.

Noi spunem că unele produse de-abia ne ajung; ce înseamnă aceasta? Înseamnă că, dacă le-am distribui acum întregii populații, dacă fiecare țăran ar aduce toate produsele, dacă fiecare și-ar reduce consumul sub nivelul necesar pentru a fi sătul — căci nu e cu putință să mănînce pe satureate toți —, dacă fiecare țăran ar consimți de bunăvoie să-și reducă consumul sub nivelul necesar pentru a fi sătul, dînd în întregime statului tot restul, și dacă am repartiza rațional toate aceste produse, — atunci am rezista cu hrană mai puțină, însă fără a îndura foame. Dar, dacă am pune o astfel de sarcină, este clar că pe scara întregului stat, în condițiile ruinei economice care domnește în țară și ale lipsei de pricepere a cadrelor noastre, această pricepere se formează abia acum — înainte nu aveam de unde s-o luăm —, este clar că această sarcină nu poate fi îndeplinită pe căile obișnuite. Dacă nu avem destule alimente, asta înseamnă... ce înseamnă asta? Înseamnă că, dacă veți admite libertatea comerțului în condiții cînd nu avem în cantitate suficientă produsele de care depinde viața sau moartea populației, veți declanșa o speculă deșănțată, veți face ca prețurile produselor alimentare să crească enorm și să atingă nivelul așa-numitelor prețuri de monopol sau din timp de foamete, și ca la aceste prețuri exorbitante să-și poată satisface nevoile doar unele pături restrînse, al căror venit depășește considerabil nivelul mijlociu, în timp ce marea masă a populației va continua să flămînzească.

Iată cum se prezintă lucrurile atunci cînd în țară nu sînt destule produse alimentare, cînd în țară bîntuie foamea. Iar de cînd imperialiștii au pornit împotriva Rusiei, ea se află în cleștele încercuirii. Imperialiștii nu-și pot da pe față planurile lor tîlhărești, dar, după cum just a arătat tov. Kamenev, asta nu înseamnă că intervenția lor a luat sfîrșit. Sîntem o țară asediată, o fortăreață asediată. În această fortăreață asediată, lipsurile sînt inevitabile, și de aceea sarcina Comisariatului aprovizionării este cea mai grea dintre sarcinile organizatorice ale oricărui alt comisariat.

Dușmanul nostru, dacă e să vorbim de cel intern, este acum nu atît capitalistul și moșierul — pe aceștia, care reprezintă minoritatea exploataților, n-a fost greu să-i învingem și i-am învins —, dușmanul nostru este speculantul și birocratul, și speculant e prin înclinație orice țaran care are posibilitatea de a se procopsi, de a trage foloase de pe urma lipsurilor cumplite și a foametei îngrozitoare care bîntuie la orașe și, pe alocuri, la sate. Și știți foarte bine — îndeosebi o știu tovarășii de la sindicate — că năzuința, tendința spre speculă se observă și în centrele industriale atunci cînd lipsesc produse alimentare sau cînd sînt prea puține, și că oricine pune mîna pe asemenea produse caută să le dosească și să tragă foloase de pe urma lor. Dacă s-ar admite libertatea comerțului, prețurile ar crește acum enorm, atingînd un nivel la care produsele respective ar deveni inaccesibile mării majorități a populației.

Iată, tovarăși, care este situația și iată de ce se observă în masele înapoiate, în masele prea obosite, prea înfometate și prea sătule de suferințe o tendință sau un sentiment nedeslușit de revoltă, de indignare față de tovarășii care lucrează în domeniul aprovizionării. Este vorba de oameni care nu știu să gîndească, care nu văd mai departe de vîrfurile nasului, căroră li se pare că poate există totuși vreo posibilitate de a procura produse. Cutare a auzit că în cutare loc există produse, că de acolo s-au procurat produse, dar el nu este în stare să calculeze în ansamblu, să vadă dacă ele ajung pentru 10 000 000 de oameni, să socotească cîte produse ar trebui procurate

În acest scop. Lui i se pare că i se pun piedici, că tovarășii de la aprovizionare îi pun opreliști. Acești oameni nu înțeleg că lucrătorii din domeniul aprovizionării procedează ca niște gospodari chibzuiți și prevăzători cînd spun : dacă veți respecta cu cea mai mare strictețe dispozițiile în vigoare și veți da dovadă de maximum de organizare, atunci în cazul cel mai bun, repet, în cazul cel mai bun veți rezista cu o rație care nu vă ajunge ca să mîncați pe satureate, dar nici nu vă lasă pradă foamei. Aceasta este situația în țară acum, cînd accesul spre cele mai mari regiuni furnizoare de produse alimentare — Siberia, regiunea Donețului — ne este tăiat, cînd ni-i tăiat accesul spre regiunile producătoare de combustibil, de materii prime, spre regiunile care furnizează toată pîinea necesară atît populației, cît și industriei și fără care țara e nevoită să îndure mari chinuri.

Lucrătorii din domeniul aprovizionării procedează ca niște gospodari chibzuiți cînd spun : trebuie să fim uniți, numai așa vom putea rezista, combătînd sistematic încercările de a acționa răzleț și tendința de a plăti oricît, fără a ține seama de nimic, numai ca să fii sătul. Nu trebuie să gîndim și să acționăm răzlețiți, fiecare pentru sine, căci asta înseamnă pieirea ; trebuie să combatem această tendință, aceste deprinderi pe care ni le-a lăsat nouă tuturora, milioanele de oameni ai muncii, gospodăria privată capitalistă, sistemul de a lucra pentru piață : eu să vînd, eu să cîștig, cu cît voi cîștiga mai mult, cu atît voi flămînzei mai puțin și cu atît mai mult vor flămînzei alții. Iată blestemata moștenire pe care ne-a lăsat-o proprietatea privată și din cauza căreia masele flămînzeau chiar și atunci cînd în țară erau multe produse, iar o minoritate infimă se îmbogățea și de pe urma abundenței, și de pe urma sărăciei, în timp ce poporul îndura mizerie și-și vărsa sîngele pe cîmpul de luptă. Aceasta este, tovarășii, situația în care se află politica noastră de aprovizionare. Există o lege economică care spune : lipsa de produse generează o speculă deșănțată ori de cîte ori se face un pas în direcția așa-numitului comerț liber. De aceea toată vorbăria pe această temă, toate încercările de a o sprijini aduc mari prejudicii și înseamnă un

regres, un pas înapoi de la construcția socialistă pe care Comisariatul aprovizionării o înfăptuiește în condiții extrem de grele, luptînd împotriva milioanele de speculanți pe care ni i-au lăsat capitalismul și vechea regulă a proprietarului mic-burghez : „fiecare pentru sine, Dumnezeu pentru toți“ ; și dacă nu vom stîrpi această regulă, nu vom putea construi socialismul.

Numai prin unire, numai printr-o unire cît mai strînsă — pe care viața de toate zilele trebuie s-o realizeze în acest domeniu de activitate arhicotidiană, în care realizarea ei este mai anevoioasă ca oriunde : în problema împărțirii unei bucăți de pîine, cînd nu e pîine îndeajuns — poate fi construit efectiv socialismul. Știm că asta nu se poate face într-un an, că oamenii, care au avut atîtea de pătimit de pe urma foametei, sînt extrem de nerăbdători și cer ca măcar din cînd în cînd să ne abatem de la această unică politică de aprovizionare. Și sîntem nevoiți să ne abatem uneori, dar în linii generale nu ne vom îndepărta și nu ne vom abate de la politica noastră.

Acestea sînt, tovarăși, împrejurările în care acum o jumătate de an, cînd criza de alimente atinsese punctul culminant, cînd nu aveam nici un fel de rezerve, iar succesele cehoslovacilor ne răpiseră o mare parte din regiunea Volgăi, am fost nevoiți să admitem aprovizionarea individuală cu cîte un pud și jumătate de produse alimentare ¹⁷⁶. Această măsură a fost rezultatul unei lupte încordate, al unei lupte înverșunate, în care ambele părți se aflau într-o situație foarte grea. Lucrătorii din domeniul aprovizionării spuneau : da, situația este proastă, dar nu trebuie să lăsăm ca ea să devină și mai proastă. Pentru puțini veți obține poate o ușurare pe timp de o săptămîină, dar în schimb veți aduce pentru milioane de oameni o înrăutățire a situației. Din partea cealaltă se spunea : voi cereți unui popor istovit și chinuit de foame să dea dovadă de organizare ideală, voi cereți imposibilul, — trebuie să-i acordați o ușurare, chiar dacă ea ar prejudicia vremelnic politica generală. Această măsură îi va da un nou aflux de încredere, și asta e principalul. Iată în ce situație ne aflăm noi atunci cînd am admis apro-

vizionarea individuală cu cîte un pud și jumătate. Aceasta era în principiu, în esență, situația generală : cînd a devenit insuportabilă, am fost nevoiți să cedăm, pentru a aduce cel puțin o ușurare temporară, pentru a salvarda încrederea și tăria sufletească. Aceeași situație se repetă acum, cînd ne aflăm la limită, cînd, după ce am avut un semestru mai ușor, începe un semestru greu. Ca să vă arăt clar cum stau lucrurile, vă voi spune că în primul semestru al anului 1918 Comisariatul aprovizionării a colectat 28 000 000 de puduri, iar în cel de-al doilea 67 000 000 de puduri, adică de 2 $\frac{1}{2}$ ori mai mult. Aceasta este situația, din care puteți vedea clar că primul semestru este un semestru de lipsuri foarte acute, foarte grele, pe cînd cel de-al doilea, datorită noii recolte, ne dă posibilitatea să ne redresăm. Acum, în 1919, succesul pe care l-au obținut organizațiile noastre de aprovizionare, datorită, mai ales, comitetelor sărăcimii la sate și inspecției muncitorești a aprovizionării la orașe, este un mare succes, care ne-a dat posibilitatea să colectăm de două ori și jumătate mai multe produse. Dar acest succes din primul an al muncii noastre, cînd trebuia să înălțăm un edificiu nou, să încercăm metode noi, nu ne-a asigurat și nici nu putea să ne asigure alimente pentru tot anul ; el ne-a dat posibilitatea unui răgaz. Acest răgaz e pe sfîrșite, începe al doilea semestru, cel mai greu, cel mai anevoios, și trebuie să facem uz de toate mijloacele pentru a aduce o ușurare, pentru a da muncitorilor posibilitatea unui mic răgaz, pentru a le îmbunătăți pe cît posibil situația. Și este firesc că prezidiul Sovietului din Moscova și președintele lui, Kamenev, stăruie deosebit de energic să aducem cît mai multă claritate în politica noastră, în categorisirea produselor în produse monopolizate și nemonopolizate, ceea ce ne-ar permite să obținem vremelnic rezultatele îngăduite de împrejurări, astfel încît muncitorii de la orașe și din regiunile neagricole să simtă măcar o mică ușurare, să simtă un nou aflux de energie și de încredere, care sînt deosebit de necesare acum, cînd ne aflăm în pragul unui semestru greu, dar avem indicii că forțele taberei imperialiste slăbesc, că slăbesc atacurile ei împotriva noastră.

Tov. Kamenev a înfățișat aici, fără îndoială, nu numai simple indicii, ci și fapte care dovedesc că, în pofida grelelor încercări și înfrîngeri pe care le-am suferit la Perm, Armata Roșie se organizează pe o bază trainică, că ea poate să învingă și va învinge. Dar semestrul actual este cel mai greu. De aceea trebuie să facem din capul locului tot ce e necesar și posibil pentru a ușura situația, pentru a promova clar politica noastră în domeniul aprovizionării; aceasta este cea mai imperioasă dintre sarcinile noastre. Între noi, comuniștii, de asemenea s-a dat o luptă în problema admiterii aprovizionării cu cîte un pud și jumătate de produse; această luptă a luat uneori forme ascuțite, dar ea nu duce la o slăbire, ci ne determină să ne reexaminăm încă și încă o dată politica, cu multă minuțiozitate și precauție, cu vehemente critici reciproce, și în cele din urmă ajungem la o hotărîre care se adoptă repede și în unanimitate; în acest moment dificil, cînd ne aflăm în pragul unui nou semestru greu, această hotărîre ne cere să avem mereu în vedere cauzele care au dus la crearea acestei situații, care ne impune să ne încordăm din nou toate puterile, să depunem toate eforturile.

Am trecut printr-un an deosebit de greu, iar acum ne așteaptă o jumătate de an care se anunță și mai grea. Dar după revoluția din Germania, după frămîntările care au început în Anglia și în Franța, fiecare jumătate de an ne apropie de victoria revoluției nu numai în Rusia, ci și în lumea întreagă. Aceasta este situația în fața căreia ne aflăm, și de aceea am hotărît să prezentăm un proiect de principii fundamentale ale politicii în domeniul aprovizionării și să rugăm Comitetul Executiv Central al Sovietelor din Rusia să le aprobe, pentru ca pe baza lor lucrătorii de la Comisariatul aprovizionării să elaboreze de îndată decretele corespunzătoare, ceea ce ne va da nouă — reprezentanților organelor centrale, muncitorilor de la orașe și din regiunile neagricole — posibilitatea să ne înzecim energia, căci numai această energie constituie o cheazășie că putem învinge, că, făcînd concesii vremelnice, necesare în aceste condiții de oboseală și de foa-

mete. vom salvarda bazele politicii noastre comuniste în domeniul aprovizionării și le vom păstra neștirbite pînă în ziua victoriei depline a comunismului în lumea întreagă. Și acum vă voi citi pe puncte propunerea pe care fracțiunea comunistă a Comitetului Executiv Central al Sovietelor din Rusia o prezintă acestui for :

„Sedința comună a C.E.C. din Rusia, a Congresului general al sindicatelor din Rusia, a Sovietului din Moscova, a reprezentanților comitetelor de întreprindere și ai sindicatelor din orașul Moscova adoptă în problema aprovizionării principiile fundamentale arătate mai jos și însărcinează Comisariatul poporului pentru aprovizionare să elaboreze de urgență decretele corespunzătoare, călăuzindu-se după aceste principii :

1. Se confirmă că politica sovietică în domeniul aprovizionării este justă și rămîne neștirbită. Această politică constă în următoarele :

a) evidența și distribuirea de către stat după principiul de clasă ;
 b) monopolul asupra principalelor produse alimentare și
 c) trecerea aprovizionării din mîinile particularilor în mîinile statului.

2. Fără înfăptuirea consecventă a monopolului de stat asupra principalelor produse alimentare (cereale, zahăr, ceai, sare), monopol deja decretat, și fără masive colectări de stat — cu prețuri fixe — la alte produse alimentare de primă importanță (carne, pește de mare, ulei de cîneapă, de floarea-soarelui și de in, cartofi și grăsimi animale, cu excepția untului) nu poate fi concepută în condițiile actuale o rațională aprovizionare cu alimente a populației ; aceste colectări masive la prețuri fixe nu sînt decît o măsură pregătitoare în vederea instituirii monopolului de stat și asupra acestor produse, monopol a cărui înfăptuire constituie o sarcină imediată a Comisariatului aprovizionării.

Colectarea și transportarea tuturor produselor alimentare enumerate la acest punct, cu excepția cartofilor, nu sînt îngăduite decît organelor de stat însărcinate cu aprovizionarea. Colectări masive de cartofi, la prețurile fixe stabilite, vor putea face, pe lîngă organele de stat, și organizațiile muncitorești, și uniunile sindicale și cooperatiste.

3. Cu titlu provizoriu se acordă organizațiilor muncitorești și uniunilor cooperatiste dreptul de a colecta orice alte produse în afară de cele enumerate la punctul al 2-lea.

4. Organele locale de aprovizionare vor fi constrînse să dea concurs organizațiilor colectoare la exercitarea acestui drept“.

Tovarăși, privită din punctul de vedere al vechilor deprinderi, al vechii vieți de stat, expresia „vor fi constrînse“ să aducă la îndeplinire decretul ar putea să vă

surprindă. Vă veți întreba, poate, dacă în Republica sovietică lucrurile stau atît de prost, încît pentru îndeplinirea voinței C.E.C. din Rusia e nevoie de constrîngere. E nevoie, tovarăși, de constrîngere, și e mai bine s-o spunem pe față decît să ne ascundem capul în nisip și să ne închipuim că totul merge bine. Recomand tovarășilor — reprezentanții C.E.C. din Rusia și delegații la Congresul general al sindicatelor — să-și amintească ce se spune între patru ochi despre măsura în care ei înșiși îndeplinesc just tot ce s-a decretat de mult în domeniul evidenței sistematice și al predării integrale către stat a produselor care nu pot fi lăsate pentru schimbul de mărfuri; dar fără schimb de mărfuri țărani spun: nu, pe bumăștile lui Kerenski n-o să vă dăm nimic. Or, dacă vă veți aminti toate aceste lucruri cînd stați de vorbă între patru ochi și veți vedea cîte dispoziții ale puterii centrale rămîn pe hîrtie, veți recunoaște și veți fi de acord că e mai bine să spunem adevărul, și anume că organele noastre locale trebuie constrînse cu fermitate și fără cruțare. (A p l a u z e.) Tocmai aici, unde C.E.C. din Rusia, ca organ suprem, s-a întrunit laolaltă cu organele Congresului general al sindicatelor din Rusia, care au trimis cea mai numeroasă reprezentanță — iar acum acesta este lucrul cel mai important —, tocmai aici acești tovarăși ai noștri cu autoritate trebuie să spună cu tărie și, plecînd de aici, să spună pretutindeni că organele locale trebuie să se obișnuiască cu gîndul că le vom constrînge să aplice în mod consecvent politica stabilită de centru. Asta e ceva foarte greu; cînd multe milioane de oameni s-au obișnuit să vadă în puterea centrală o tagmă de jefuitori, moșieri și exploatatori, e firesc că ei nu pot avea încredere în centru, și această neîncredere trebuie învinsă, căci fără lichidarea ei nu e posibilă construirea socialismului, adică construirea unei economii centralizate, a unei economii conduse de la centru, și pe aceasta o poate înfăptui numai proletariatul, pe care fabrica și viața l-au educat în acest spirit și care este singurul în stare să construiască o asemenea econo-

mie. E grea lupta împotriva patriotismului local, împotriva deprinderilor de mic-proprietar. Noi știm că asta nu se poate face dintr-o dată, dar nu vom înceta nici-o dată să cerem reprezentanților proletariatului ca ei să repete acest adevăr și să-l transpună în viață, căci altfel nu e posibilă construirea socialismului.

În continuare, punctul 4 precizează :

„Transportarea și vânzarea pe piață a acestor produse sînt declarate absolut libere. Nici un fel de detașamente pentru combaterea speculei, nici un fel de cordoane de pază etc. nu au dreptul să împiedice libera transportare și libera vânzare în piețe, din căruțe etc. a produselor menționate“.

Tovarăși, acest punct este deosebit de important. În această privință, tov. Kamenev ne-a semnalat multe lucruri pe care noi, firește, în graba cu care lucrăm, nu le-am îndeplinit, căci Comisariatul nostru pentru aprovizionare și celelalte comisariate sînt nevoite să îngrămădească dispoziții peste dispoziții, din care cauză organelor locale le vine foarte greu să se descurce în toate acestea. Ni se reproșează că decretul nostru se întocmesc în pripă ; dar ce să facem cînd sîntem nevoiți să ne grăbim din cauza imperialismului în ofensivă și cînd ne silește să ne grăbim un flagel cumplit, care întrece orice închipuire — flagelul lipsei de pîine și de combustibil. În această situație trebuie să facem uz de toate mijloacele pentru a lămuri sarcinile noastre, pentru a dezvălui greșelile de amănunt, și de aceea este atît de importantă delimitarea precisă și clară la care s-a ajuns acum prin această luptă. Pentru a realiza acest lucru în proporții mult mai mari, trebuie să obținem acum ca nici un organ local să nu-și îngăduie interpretări arbitrare, să nu-și permită să spună că și-a adus aminte de decretul de ieri și l-a uitat pe cel de azi, ci să știe cît se poate de precis și de clar care produse alimentare sînt monopolul statului și care pot fi transportate liber și vîndute liber, adică toate produsele alimentare, cu excepția celor precis enumerate în punctele 1 și 2. Acest

lucru trebuie adus la cunoștința generală ; tovarășii care vor pleca acum acasă trebuie să-l facă cunoscut în toate colțurile țării, ei trebuie să facă ceea ce le impune situația lor oficială, să ia cu ei respectivele decrete de îndată ce vor fi fost elaborate, pentru ca prevederile lor să fie pretutindeni aplicate și respectate fără abatere, hotărârile organelor centrale să fie aplicate efectiv, iar incertitudinea de pînă acum să dispară. Urmează acum sfîrșitul punctului 4, în care se spune :

„Notă. În ceea ce privește ouăle și untul, hotărîrea de față se aplică numai în regiunile în care Comisariatul aprovizionării nu face colectări masive de ouă și unt“.

Tovarăși, vă voi citi pe scurt și celelalte puncte din decret. Întrucît nu am posibilitatea să mă opresc în mod amănunțit asupra lor și nici nu consider necesar s-o fac, deoarece după mine vor mai lua cuvîntul cîțiva tovarăși, printre care și unii mai competenți, voi sublinia numai ceea ce mi se pare deosebit de important. Vă voi citi pe scurt principiile fundamentale pe care le supunem Comitetului Executiv Central al Sovietelor din Rusia, cu recomandarea de a le adopta și de a însărcina Consiliul Comisarilor Poporului și toate celelalte organe ale Republicii sovietice să le transforme în decrete și să le execute cu maximum de strictețe. (A p l a u z e.)

„5. În vederea intensificării colectărilor și îndeplinirii mai eficiente a unor anumite sarcini se introduc principiul predării obligatorii a surplusurilor și al colectării produselor nemonopolizate, precum și un sistem de premiere pentru organizațiile cooperatiste și pentru celelalte organizații care colectează pentru stat atît produse monopolizate, cît și produse nemonopolizate.

Măsuri organizatorice în scopul primenirii organelor de aprovizionare și al asigurării unei mai largi participări a muncitorilor :

a) folosirea pe scară largă a inspecției muncitorești a aprovizionării și extinderea atribuțiilor ei asupra controlului respectării decretelor din 10/XII de către organele de aprovizionare și al colectărilor de produse nemonopolizate ;

b) introducerea cît mai grabnică a inspecției muncitorești în toate organele locale de aprovizionare și extinderea atribuțiilor ei asupra secțiilor Comisariatului aprovizionării, în scopul combaterii hotărîte a birocratismului și a excesului de formalism ;

c) întărirea legăturilor cu organizațiile muncitorești — sindicatele și cooperativele muncitorești — prin întărirea continuă a organelor locale, folosindu-se în acest scop forțe din rândurile activiștilor organizațiilor menționate mai sus ;

d) introducerea sistemului stagiilor-muncitori în toate organele și instituțiile centrale și locale, în scopul de a se pregăti în domeniul aprovizionării lucrători practicieni proveniți din mediul muncitoresc care să poată ocupa posturi de răspundere.

6. Folosirea deplină a aparatului cooperatist în activitatea de colectare și distribuire. Introducerea în aparatele cooperatiste a unor reprezentanți cu munci de răspundere ai organelor de stat pentru aprovizionare, care să controleze activitatea organizațiilor cooperatiste și s-o pună în concordanță cu politica guvernului în domeniul aprovizionării“.

Aceasta este, de altfel, una dintre armele de luptă împotriva elementelor din conducerea organizațiilor cooperatiste. Dar ar fi o mare greșală, ar fi pur și simplu funest pentru cauza noastră dacă ați desconsidera întregul aparat cooperatist, dacă l-ați da la o parte cu dispreț sau cu pretinsă mândrie, spunând : noi ne vom construi unul nou, asta nu e treaba lor, de așa ceva se pot ocupa numai comuniștii. Trebuie să folosim aparatul existent ; nu putem construi socialismul fără a folosi ceea ce a rămas de la capitalism. Trebuie să folosim tot ceea ce capitalismul a creat, ca valori culturale, împotriva noastră. Greutatea înfăptuirii socialismului constă în aceea că trebuie să-l construim din materiale create de oameni străini nouă, însă numai astfel este posibilă înfăptuirea socialismului, și teoretic o știm cu toții, iar după cele trăite în acest an ne-am convins din practică că socialismul poate fi construit numai din ceea ce capitalismul a creat împotriva noastră și că toate acestea trebuie folosite pentru construirea socialismului, pentru consolidarea lui.

Punctul următor, al 7-lea, glăsuiește :

„7. Controlul respectării regulilor privitoare la transportarea produselor și al înfăptuirii riguroase a monopolului cade în sarcina muncitorilor, care-l vor exercita prin intermediul unor detașamente înarmate ce vor fi organizate de Comisariatul aprovizionării.

Toate detașamentele pentru combaterea speculei cu alimente, cu excepția detașamentelor Comisariatului aprovizionării și a celor ale comitetelor guberniale pentru aprovizionare, se desființează imediat. Detașamentele Comisariatului aprovizionării și cele ale comitetelor

guberniale pentru aprovizionare se vor desființa pe măsură ce în localitățile respective vor fi formate respectivele organe ale inspecției muncitorești”.

Tovarăși, timpul ce mi-a fost acordat e pe sfârșite, și-mi voi mai îngădui doar să arăt că aici, în ultimele puncte, găsim principiile de bază a ceea ce constituie spiritul politicii noastre în domeniul aprovizionării și al întregii politici sovietice. Am mai spus și repet că au venit vremuri grele, că a început un semestru mai greu, că răgazul pe care l-am avut în privința aprovizionării a luat sfârșit și că a început perioada cea mai grea. Ori de câte ori Puterea sovietică se lovește de greutate în opera neobișnuit de anevoioasă a construirii socialismului, ea cunoaște numai un singur mijloc de luptă împotriva lor: acela de a se adresa muncitorilor, de a se adresa de fiecare dată unor pături tot mai largi de muncitori. După cum am mai avut prilejul să spun, socialismul va putea fi construit numai atunci când mase de zece ori, de o sută de ori mai largi ca pînă acum se vor apuca ele însele să construiască statul și să făurească o viață economică nouă. Tovarășii noștri de la aprovizionare ne informează că, în comitetele județene de aprovizionare, muncitorii, în majoritate muncitori din Petrograd, Moscova și Ivanovo-Voznesensk — floarea armatei noastre proletare —, au ajuns să reprezinte acum nu mai puțin de o treime. E bine, dar e prea puțin. Este necesar ca ei să reprezinte două treimi, — și în această direcție trebuie să lucrăm neîncetat. Dv. știți că păturile înaintate ale muncitorilor s-au și apucat de munca de conducere a statului, de construire a unei vieți noi. Știm că trebuie să sondăm mai jos, mai adînc, să atragem cu mai mult curaj noi și noi pături. Ele nu au încă pregătirea necesară și vor face inevitabil greșeli, dar nu ne temem de asta. Noi știm că în felul acesta vom dobîndi cadre tinere, vom fi cu prisosință răsplătiți prin faptul că vom căpăta numeroase forțe tinere, mai proaspete. Din altă parte n-avem de unde lua forțe. Trebuie să mergem numai înainte, să luăm cu curaj muncitori tineri, să punem

reprezentanți ai proletariatului în posturi de tot mai mare răspundere.

Actuala criză de alimente se explică prin faptul că am intrat în jumătatea mai grea a anului. Ea se explică și prin starea în care se află transporturile. Am mai spus că în a doua jumătate a anului 1918 am colectat 67 500 000 de puduri. Dar din aceste 67 500 000 de puduri, 20 000 000 n-au putut fi transportate la destinație. Ultima criză cumplită din Petrograd se explică prin faptul că stocurile noastre zac pe linia ferată Volga-Bugulma și nu pot fi aduse de acolo. Starea transporturilor este dezastruoasă. Uzura materialului rulant e de-a dreptul înspăimântătoare, pentru că nici o țară n-a trecut prin încercări ca acelea pe care le-a îndurat Rusia, în condițiile înapoierii ei, și pentru că în organizația feroviară nu avem mase proletare atât de strâns unite. Profitând de prilejul pe care ni-l oferă adunarea de față, am vrea să vă rugăm, tovarăși, să duceți în mase conștiința faptului că avem nevoie de noi și noi lucrători în domeniul aprovizionării și al transporturilor, care să ne ajute cu propria lor experiență. Puneți-i la treabă, ocupați-vă de începători, și veți vedea că vor face mult mai mult decât organizațiile din trecut. Totul pentru aprovizionare și transporturi! Fiecare organizație de atelier, din orice ramură de producție, să-și revizuiască efectivul și să se întrebe: am dat noi oare destui oameni, am făcut oare totul pentru a trimite din rîndurile noastre comisari, așa cum trimitem comisari în armată? Muncitorii au ajuns la capătul puterilor, ei primesc prea puține alimente. Trebuie să trimitem la această muncă pe cei mai buni dintre lucrători, să le încredințăm tuturor posturi de răspundere în armată, la aprovizionare și în transporturi. Aici poate lucra oricine, chiar dacă nu e specialist. În transporturi e nevoie uneori de ajutorul unui tovarăș membru de partid, de înrîurirea unui proletar cu nivel ideologic ridicat, care a trecut prin școala luptei de clasă și care, prin control și supraveghere, va reuși să influențeze păturile mai puțin proletare ale funcționarilor de la căile ferate. Tovarăși, repet încă o dată această lozincă: „Totul pen-

tru aprovizionare și transporturi!". În această privință trebuie să facem ceea ce am făcut pentru armată, unde am trimis comisari politici și am obținut ceea ce ne-am propus. Sînt încredințat că în acest moment, în această grea jumătate de an, vom reuși să învingem încă o dată foamea și ruina!

*O scurtă dare de seamă a apărut
la 18 ianuarie 1919 în ziarele
„Pravda” nr. 12 și „Izvestiia C.E.C.
din Rusia” nr. 12*

*Publicat pentru prima oară
în întregime în 1929,
în edițiile 2-3 ale Operei lui
V. I. Lenin, vol. XXIII*

Se tipărește după stenogramă

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA ȘEDINȚA
CONFERINȚEI ORĂȘENEȘTI A ORGANIZAȚIEI
DIN MOSCOVA A P.C. (b) DIN RUSIA
18 IANUARIE 1919¹⁷⁷

SCURTA RELATARE APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

În măsura în care din cuprinsul rezoluțiilor — a spus Lenin — am putut lua cunoștință de cele două proiecte prezentate în urma discutării problemei relațiilor dintre centru și raioane, — primul — cu privire la îmbunătățirea activității Sovietelor, iar celălalt — cu privire la reorganizarea completă a mecanismului lor —, proiectul al doilea, formulat în rezoluția unui grup de tovarăși, face impresia că în el ceva nu e spus pînă la capăt, deoarece nu conține nici un temei concret pentru modificarea mecanismului Sovietelor, așa cum se propune în această rezoluție.

Dușmanul nostru este acum birocratismul și specula. Din cauza ruinei economice nu vedem nici o îmbunătățire, dar ruina poate fi lichidată numai prin centralizare, prin renunțare la interesele pur locale, care, după cît se pare, au și provocat opoziția față de principiul centralismului, principiu care constituie totuși singura ieșire din situația în care ne aflăm. Grupul de tovarăși care a propus această rezoluție se îndepărtează de centralism și alunecă în mlaștina patriotismului local.

Ni se spune că raioanele sînt nemulțumite de faptul că unele hotărîri ale organelor centrale ale Puterii sovietice sînt adoptate fără consultarea raioanelor; dacă este așa, acestea din urmă au tot dreptul să convoace consfătuiri la care să poată fi discutate toate problemele ce le frămîntă. Pe noi ne roade plaga birocratismului, care e foarte greu de biruit. Trebuie să ducem o luptă susținută

împotriva lui, trebuie să aducem în instituții cât mai mulți muncitori. Dar când lupta împotriva birocrațismului este îndreptată în altă direcție decât cea necesară, se creează o situație foarte periculoasă, de pildă în ceea ce-i privește pe specialiști. Lucrurile stau prost la noi nu pentru că avem mulți specialiști, ci pentru că n-avem o centralizare riguroasă. Unele domenii de activitate a Sovietelor suferă, dimpotrivă, de pe urma faptului că nu au destui specialiști. Trebuie să aducem în instituții mai mulți muncitori cu nivel mijlociu, care, lucrând cu specialiștii și însușindu-și munca, să fie în stare să-i înlocuiască și să ducă singuri munca practică. Prin urmare, declară tov. Lenin în încheiere, în tezele propuse de tov. Ignatov nu s-a spus, după cum se vede, ce vor în esență acești tovarăși. Lupta este îndreptată în altă direcție decât cea necesară.

*„Pravda” nr. 19
din 28 ianuarie 1919*

*Se tipărește după textul
apărut în ziar*

CUVÎNTARE ROSTITĂ
LA CEL DE-AL II-LEA CONGRES GENERAL
AL ÎNVĂȚĂTORILOR ȘI PROFESORILOR
INTERNAȚIONALIȘTI DIN RUSIA
18 IANUARIE 1919¹⁷⁸

(Aplauze furtunoase care se transformă în ovații.) Tovarăși, permiteți-mi să aduc congresului vostru salutul Consiliului Comisarilor Poporului. Tovarăși, în fața cadrelor didactice stau astăzi sarcini deosebit de importante, și sper că, după experiența ultimului an, după lupta ce s-a dat în rîndurile cadrelor didactice între cei care de la bun început s-au situat de partea Puterii sovietice, de partea luptei pentru revoluția socialistă, și cei care pînă acum au continuat să stea pe terenul vechilor rînduieli, pe terenul vechilor prejudecăți, considerînd că învățămîntul poate să rămînă pe terenul acestor vechi rînduieli, — cred că acum, după un an de luptă, după schimbările survenite în relațiile internaționale, această luptă trebuie să ia și va lua sfîrșit. Este în afară de orice îndoială că imensa majoritate a cadrelor didactice, care stau aproape de clasa muncitoare și de partea muncitoare a țărănimii, că această imensă majoritate s-a convins acum cît de adînci sînt rădăcinile revoluției socialiste, că ea se extinde inevitabil în întreaga lume, și cred că acum imensa majoritate a cadrelor didactice se situează și se va situa, fără îndoială, în mod sincer de partea puterii celor ce muncesc și sînt exploatați, în lupta pentru revoluția socialistă și în lupta împotriva acelei părți a personalului didactic care, rămînînd pe terenul vechilor prejudecăți burgheze și al vechilor rînduieli și ipocrizii, își închipuia pînă acum că poate să păstreze ceva din aceste rînduieli.

Una dintre aceste ipocrizii burgheze este părerea că școala poate să rămînă în afara politicii. Știți foarte bine

cît de falsă este această părere. Însăși burghezia, care propagă această idee, pune la baza învățămîntului propria ei politică, politica burgheză, și căuta să reducă misiunea învățămîntului la aceea de a dresa pentru burghezie slujitori docili și îndemînatici, căuta să reducă pînă și învățămîntul general, de jos pînă sus, la rolul de furnizor de slujitori docili și îndemînatici, de robi ai capitalului și executori ai voinței lui, fără a se preocupa vreodată să facă din școală un instrument de formare a personalității umane. Și acum este clar pentru toată lumea că asta o poate face numai școala socialistă, care are strînse legături cu toți cei ce muncesc și sînt exploatați și care se situează din convingere pe platforma sovietică.

Transformarea școlii este, desigur, o treabă grea. Și desigur că în acest domeniu au fost și se mai observă și acum greșeli și încercări de a răstălmăci principiul legăturii dintre școală și politică și de a-i imprima un sens vulgar, denaturat, încercări de a introduce în mod stîngaci această politică în mințile generației încă tinere, care mai are nevoie de pregătire. Și este neîndoielnic că împotriva acestei grosolane aplicări a principiului fundamental va trebui să luptăm întotdeauna. Astăzi însă principala sarcină a cadrelor didactice care s-au situat pe pozițiile Internaționalei, pe pozițiile Puterii sovietice, este de a se preocupa de crearea unei mai largi și cît mai cuprinzătoare asociații a corpului didactic.

Pentru vechea asociație a corpului didactic, care apăsă prejudecăți burgheze, care a dat dovadă de neînțelegere și care și-a apărut cu înverșunare privilegiile timp mult mai îndelungat chiar decît alte asociații privilegiate care s-au format încă la începutul revoluției din 1917 și împotriva cărora am avut de luptat în toate domeniile vieții, — pentru această asociație nu este loc în organizația dv. — asociația internaționaliștilor. Eu socot că asociația dv., a internaționaliștilor, poate foarte bine să se transforme într-un sindicat unic al corpului didactic, care să se situeze, asemenea tuturor sindicatelor — și acest lucru ni-l arată deosebit de clar cel de-al II-lea Congres general al sindicatelor din Rusia —, pe plat-

forma Puterii sovietice. Sarcina care stă în fața cadrelor didactice este imensă. Aici trebuie să luptăm și împotriva rămășițelor de destrămare și de dezbinare pe care ni le-a lăsat moștenire revoluția anterioară.

Apoi, propaganda și agitația. Firește că acum — dată fiind neîncrederea față de cadrele didactice pe care ne-au lăsat-o practica sabotajului și prejudecățile dascălimii burgheze, care se obișnuise să creadă că adevăratul învățământ e numai pentru cei bogați și că pentru majoritatea oamenilor muncii e suficient să li se dea o pregătire care să facă din ei buni servitori și buni muncitori, dar nu adevărați stăpâni ai vieții — în toate domeniile propagandei și educației mai persistă o anumită fărîmițare. Aceasta condamnă o parte a cadrelor didactice să se limiteze la o sferă îngustă de activitate, la sfera unui cvasiînvățământ, și nu ne permite să creăm un aparat pe deplin unitar, în care să intre toate forțele științei și să lucreze împreună cu noi. Acest lucru va putea fi făcut în măsura în care vom rupe cu vechile prejudecăți burgheze, și în această privință sarcina asociației voastre este de a atrage în familia voastră cele mai largi mase ale corpului didactic, de a educa cele mai înapoiate pături ale ei, de a le subordona politicii general-proletare și de a le grupa în cadrul unei organizații unitare.

În situația care s-a creat acum la noi, când toate problemele războiului civil se precizează cât se poate de clar și când, prin forța lucrurilor, elementele democratice mic-burgheze sînt nevoite să treacă de partea Puterii sovietice, deoarece s-au convins că orice altă poziție le împinge, fără voia lor, pe calea apărării albgardiștilor și a imperialismului internațional, cadrelor didactice le revine o sarcină importantă în domeniul unirii pe linie profesională. Când în lumea întreagă se pune o singură problemă principală, lucrurile stau așa : sau reacțiunea cea mai neagră, adică dictatură militară și execuții, — iar știrile primite de la Berlin sînt edificatoare în această privință ; repet : sau această crîncenă reacțiune a capitaliștilor cuprinși de turbare, care simt că acești patru ani de război nu pot să nu aibă consecințe grave pentru ei

și de aceea sînt gata la orice, sînt gata să continue a inunda globul cu sîngele oamenilor muncii, — sau victoria deplină a oamenilor muncii în revoluția socialistă. În momentul prin care trecem nu poate fi cale de mijloc. Iată de ce cadrele didactice care de la bun început s-au situat pe poziția Internaționalei, care văd astăzi limpede că adversarii lor din rîndurile învățătorilor și profesorilor grupați în cealaltă tabără nu pot face o opoziție serioasă, trebuie să-și desfășoare munca într-un cadru mai larg. Din asociația voastră trebuie să ia naștere acum un larg sindicat al corpului didactic, care să cuprindă marea masă a învățătorilor și profesorilor, un sindicat care să se situeze în mod hotărît pe platforma sovietică, pe terenul luptei pentru socialism prin dictatura proletariatului.

Tocmai aceasta este formula adoptată de Congresul al II-lea al sindicatelor, care are loc acum. El cere ca toți aceia care se încadrează într-o anumită profesiune, într-un anumit gen de activitate să se unească într-un sindicat unic, dar totodată declară că mișcarea sindicală nu se poate rupe de sarcinile fundamentale ale luptei pentru eliberarea muncii de sub jugul capitalului. De aceea numai syndicatele care recunosc lupta revoluționară de clasă pentru socialism prin dictatura proletariatului pot fi syndicate cu drepturi depline. Un astfel de sindicat este și asociația voastră. Dacă vă situați pe această poziție, vă este asigurat succesul în acțiunea de atragere a marii mase de învățători și profesori și în strădaniile voastre ca știința și cultura să înceteze a fi apanajul unor privilegiați, să înceteze de a furniza materialul care consolidează poziția bogaților și a exploatatorilor și să se transforme într-un instrument al eliberării celor ce muncesc și sînt exploatați. Permiteți-mi, tovarăși, să vă urez tot succesul pe acest tărîm.

*O scurtă dare de seamă a apărut
la 19 ianuarie 1919, în ziarul
„Izvestiia C.E.C. din Rusia” nr. 13*

*Publicat în întregime
pentru prima oară în 1926,
în Operele lui N. Lenin (V. Ulianoꝝ),
vol. XX, partea a II-a*

Se tipărește după stenogramă

CUVINTARE
ROSTITĂ LA MITINGUL DE PROTEST
ÎMPOTRIVA ASASINĂRII LUI KARL LIEBKNECHT
ȘI A ROSEI LUXEMBURG
19 IANUARIE 1919¹⁷⁹

SCURTA RELATARE APĂRUTA ÎN PRESĂ

Astăzi, la Berlin, burghezia și social-trădătorii jubilează : ei au reușit să asasineze pe K. Liebknecht și pe R. Luxemburg. Ebert și Scheidemann, care timp de 4 ani au mînat pe muncitori la măcel de dragul unor interese de jaf, și-au asumat acum rolul de călăi ai conducătorilor proletari. Exemplul revoluției din Germania ne convinge că „democrația“ nu este decît un paravan pentru camuflarea jafului burghez și a celei mai brutale violențe.

Moarte călăilor !

„Pravda“ nr. 14
și „Izvestiia C.E.C.“ nr. 14
din 21 ianuarie 1919

Se tipărește după textul
apărut în „Pravda“

RAPORT PREZENTAT
LA CEL DE-AL II-LEA CONGRES GENERAL
AL SINDICATELOR DIN RUSIA
20 IANUARIE 1919¹⁸⁰

(Aplauze furtunoase și îndelungate.)
Tovarăși, o să vă rog mai întâi să mă scuzați că, din cauza unei ușoare indispoziții, va trebui să mă limitez astăzi la o scurtă expunere în legătură cu problema care vă stă acum în față. Este problema referitoare la sarcinile sindicatelor.

Rezoluția ce vi se propune a fost prezentată congresului sindicatelor în numele fracțiunii comuniste, care a discutat-o sub toate aspectele. Deoarece între timp a fost tipărită, presupun că toți cei de față au luat cunoștință de conținutul ei și îmi voi îngădui să ating doar două puncte principale, care, după părerea mea, reprezintă tot ce este mai esențial din ceea ce, în general vorbind, cuprinde această rezoluție.

Mie mi se pare că primul dintre aceste puncte, cu caracter, ca să zic așa, negativ, îl constituie declarația în legătură cu lozincă unității sau independenței mișcării sindicale, lozincă despre care, în punctul al 3-lea al rezoluției, se spune că în practică ea a dus grupurile care o urmează la o luptă fățișă împotriva Puterii sovietice și că această încercare le-a pus pe ele, adică pe aceste grupuri, în afara rîndurilor clasei muncitoare.

Eu, tovarășși, cred că această faimoasă lozincă a independenței merită atenție nu numai din punct de vedere sindical. Cred că întreaga luptă care se dă acum în toată lumea și care se ascute vădit și neobișnuit de repede în jurul problemei: dictatura proletariatului sau dictatura

burgheziei, — cred că această luptă poate fi just înțeleasă și apreciată și poate da clasei muncitoare, reprezentanților ei conștienți, posibilitatea de a participa la ea în mod just numai atunci cînd ne dăm clar seama ce autoînșelare pentru unii și ce înșelătorie pentru alții este această lozincă a independenței. Mai întîi de toate aș vrea să arăt, fie și pe scurt, cît de greșită este din punct de vedere teoretic această lozincă, să arăt că din punct de vedere teoretic ea nu rezistă nici unei critici.

Tovarăși, ultimul eveniment din Germania, asasinarea bestială, mișească a lui Karl Liebknecht și a Rosei Luxemburg, constituie nu numai evenimentul cel mai dramatic și mai tragic al revoluției care începe în Germania ; el aruncă totodată o lumină vie asupra felului în care problemele luptei contemporane se pun în actualele curente de orientare politică diferită și în actualele construcții teoretice. Tocmai din Germania ne-a fost dat să auzim, mai mult ca de oriunde, tot felul de declarații despre faimoasa democrație, de pildă, despre lozinca democrației în general, precum și despre lozinca independenței clasei muncitoare față de puterea de stat. Aceste lozinci, care la prima vedere par a nu avea nici o legătură una cu alta, sînt în realitate strîns legate între ele. Ele sînt strîns legate, deoarece ne arată cît de puternice continuă să fie pînă în prezent, în pofida uriașei experiențe a luptei de clasă a proletariatului, prejudecățile mic-burgheze ; deoarece ne arată că pînă în ziua de azi ideea luptei de clasă este adesea recunoscută, cum spun germanii, numai din vîrfurile buzelor, fără ca ea să pătrundă efectiv nici în mintea, nici în inima celor care vorbesc despre ea. Într-adevăr, cum se poate vorbi — dacă ne amintim fie și numai adevărurile elementare ale economiei politice, așa cum ne-am însușit-o din „Capitalul“ lui Marx, dacă ne amintim teoria luptei de clasă, pe ale cărei poziții ne situăm ferm cu toții —, cum se poate vorbi despre democrație în general, sau cum se poate vorbi despre independență acum, cînd lupta de clasă s-a ascuțit, luînd o asemenea amploare, asemenea proporții, cînd e clar că revoluția socialistă s-a pus la ordinea zilei în lumea întreagă, cînd acest lucru reiese

clar din practică, din acțiunile care se desfășoară pînă și în țările cele mai democratice? Cei care judecă în felul acesta — dacă e să vorbim din punctul de vedere al teoriei economiei politice — dovedesc că n-au înțeles nici o iotă din „Capitalul“ lui Marx, pe care jură azi toți socialiștii din toate țările, fără nici o excepție.

În realitate însă, acum, cînd au ajuns în pragul luptei decisive la care a dus „Capitalul“ lui Marx, ei, care jură pe această carte, abandonează lupta de clasă și-și închiuie că ar putea exista o democrație în afara claselor sau deasupra claselor, că în societatea actuală, atîta timp cît proprietatea rămîne în mîinile capitaliștilor, democrația ar putea fi altceva decît o democrație burgheză, adică altceva decît o dictatură burgheză camuflată cu false și mincinoase etichete democratice. Tocmai din Germania ne-a fost dat să auzim de curînd glasuri care afirmau că e probabil, ba chiar sigur că acolo dictatura proletariatului nu va ieși din cadrul democrației, că acolo democrația se va menține. Tocmai acolo ne-a fost dat să vedem că oameni de teapa lui Kautsky, care se pretindeau a fi exponenți ai marxismului, care între 1889 și 1914 au fost ideologii întregii Internaționale a II-a, au ridicat steagul democrației, neînțelegînd că, atîta timp cît proprietatea rămîne în mîinile capitaliștilor, democrația nu este decît o mască fățarnică a dictaturii burgheziei și că nici vorbă nu poate fi de o rezolvare serioasă a problemei eliberării muncii de sub jugul capitalului atîta timp cît această mască fățarnică nu va fi fost smulsă, atîta timp cît nu vom pune problema așa cum ne-a învățat întotdeauna Marx, cum ne-a învățat lupta de zi cu zi a proletariatului, cum ne-a învățat fiecare grevă, fiecare ascuțire a luptei sindicale, și anume că, atîta timp cît proprietatea rămîne în mîinile capitaliștilor, orice democrație nu va fi decît o dictatură burgheză fățarnic deghizată. Toată vorbăria despre votul universal, despre voința întregului popor, despre egalitatea alegătorilor nu va fi decît o înșelătorie patentă, căci nu poate fi egalitate între exploatare și exploatat, între posesorul de capital și robul salariat din zilele noastre.

Din punct de vedere istoric, democrația burgheză reprezintă, desigur, un mare progres în comparație cu țarismul, cu absolutismul, cu monarhia și cu diversele rămășițe ale feudalismului. Și noi, firește, trebuie s-o folosim, punând problema astfel: atîta timp cît lupta clasei muncitoare pentru cucerirea întregii puteri nu este la ordinea zilei, folosirea formelor democrației burgheze este obligatorie pentru noi. Dar vorba e că tocmai la acest moment decisiv al luptei am ajuns noi pe plan internațional. Acum se pune problema dacă vor reuși capitaliștii să-și mențină stăpînirea asupra mijloacelor de producție, și în primul rînd proprietatea asupra uneltelor de producție. Or, aceasta înseamnă că ei pregătesc noi războaie. Războiul imperialist ne-a arătat cît se poate de clar că proprietatea capitalistă este legată de acest măcel al popoarelor, că ea este aceea care a dus în mod irezistibil și inevitabil la acest măcel. Și dacă așa stau lucrurile, e clar pentru oricine că toată vorbăria pe tema democrației ca manifestare de voință a întregului popor nu este decît o mistificare, un simplu privilegiu al capitaliștilor și al bogătașilor de a prosti — atît prin presa lor, care continuă să rămînă în mîinile celor avuți, cît și prin toate celelalte mijloace de înrîurire politică — păturile cele mai înapoiate ale oamenilor muncii.

Așa și numai așa se pune problema. Ori dictatura burgheziei, camuflată prin adunări constituante, prin tot felul de scrutine, prin democrație și prin alte mistificări burgheze, care servesc spre a arunca praf în ochii proștilor și cu care pot face paradă acum numai niște oameni care au renegat în întregime și pe toată linia marxismul și socialismul, — ori dictatura proletariatului, pentru a putea reprima cu mîna de fier burghezia, care ațîță elementele cele mai inconștiente împotriva celor mai buni conducători ai proletariatului mondial. Această dictatură înseamnă victoria proletariatului în vederea reprimării burgheziei, care în prezent organizează cu atît mai febril o extrem de înverșunată rezistență împotriva proletariatului, cu cît mai clar și-a dat ea seama că această problemă a fost pusă chiar de mase. Căci pînă acum, în marea majoritate a cazurilor, ea considera că frămîn-

tările și indignarea muncitorilor nu sînt decît o expresie vremelnică a nemulțumirii lor. Pînă și în ziua de azi capitaliștii englezi, de pildă, care sînt, poate, cei mai versați în materie de mistificare politică a muncitorilor, cei mai experimentați și mai organizați din punct de vedere politic, pînă și în ziua de azi ei, în marea lor majoritate, continuă să considere că războiul a provocat, desigur, o stare de nemulțumire și că aceasta generează și va genera inevitabil frămîntări în rîndurile muncitorilor, dar că s-ar pune acum problema cine să stea în fruntea statului, în mîinile cui să fie puterea de stat și dacă proprietatea va rămîne sau nu în mîinile domnilor capitaliști, — asta încă n-au spus-o ei. Or, evenimentele au arătat, incontestabil, că tocmai această problemă a fost pusă la ordinea zilei nu numai în Rusia, ci și într-o serie întregă de țări vest-europene, și chiar nu numai în cele care au participat la război, ci și în țări neutre, care au avut relativ mai puțin de suferit, cum e cazul Elveției și al Olandei, de pildă.

Burghezia a fost educată și, la rîndul ei, a educat și masele mai cu seamă în spiritul parlamentarismului burghez; dar în rîndurile acestora din urmă s-a maturizat — acum acest lucru a devenit evident — o mișcare pentru creare de Soviete, o mișcare pentru Puterea Sovietelor. Mișcarea pentru creare de Soviete a încetat să fie o formă rusă a puterii proletariatului; ea a devenit poziția proletariatului internațional în lupta lui pentru putere, ea a devenit al doilea pas în dezvoltarea revoluției socialiste pe plan mondial. Primul pas a fost Comuna din Paris, care a arătat că clasa muncitoare va ajunge la socialism numai prin dictatură, pe calea reprimării prin violență a exploatatorilor. Ceea ce a arătat în primul rînd Comuna din Paris este că clasa muncitoare nu va putea merge spre socialism menținînd vechiul stat parlamentar burghezo-democratic, ci numai creînd un stat de tip nou, care să dărîme din temelii parlamentarismul și birocrația.

Al doilea pas, din punctul de vedere al dezvoltării revoluției socialiste pe plan mondial, îl constituie Puterea Sovietelor. Și dacă la început Puterea Sovietelor a fost

considerată — iar dacă ne menținem pe terenul faptelor, putea și chiar trebuia să fie considerată — un fenomen pur rusesc, astăzi evenimentele au arătat că ea nu este un fenomen pur rusesc, ci o formă internațională de luptă a proletariatului, că războaiele, regrupînd într-un chip nou masele proletare și semiproletare, le-au dat o nouă organizație, vădit opusă imperialismului prădalnic, opusă clasei capitaliste cu profiturile ei nemaiauzite, fără precedent în perioada antebelică; războaiele au creat pretutindeni aceste noi organizații de luptă ale maselor, organizații ale proletariatului în vederea răsturnării puterii burgheziei.

Cînd au apărut Sovietele, nu toată lumea și-a dat seama că aceasta este semnificația lor. Nici acum nu toată lumea își dă seama de această semnificație. Nouă însă, care am văzut germeii acestor Soviete în 1905 și care după revoluția din februarie 1917 am trecut printr-o lungă perioadă de șovăieli și oscilări între organizarea maselor în Soviete și ideologia mic-burgheză, conciliatoare, trădătoare, — nouă tabloul ne este acum cît se poate de clar. Noi îl vedem ca în palmă, și prin prisma lui, prin prisma faptului că lupta proletariatului pentru putere în stat, împotriva proprietății capitaliste, s-a desfășurat și, pe zi ce trece, se desfășoară tot mai larg și mai în adîncime, abordăm noi rezolvarea problemei. Din acest punct de vedere nu fac doi bani toate referirile la democrație și toate frazele despre „independență” și alte vorbe de acest soi, care duc mereu spre nu știu ce poziție în afara claselor, în pofida faptului că, după cum știm cu toții, în societatea capitalistă domnește burghezia, că această societate se naște din puterea burgheziei atît în sfera politică, cît și în cea economică. Ori puterea proletariatului, ori dictatura burgheziei — nici o soluție intermediară nu este posibilă în probleme cît de cît serioase, pentru un timp ceva mai îndelungat. Iar cei care vorbesc despre independență, cei care vorbesc despre democrație în general presupun, cu sau fără știința lor, ceva intermediar, ceva situat între clase, deasupra claselor. Aceasta este în toate cazurile o iluzie, o înșelătorie, o camuflare a faptului că, atîta timp cît

puterea rămîne în mîinile capitaliștilor, atît timp cît în mîinile lor rămîne proprietatea asupra uneltelor de producție, democrația poate fi mai puțin largă, poate fi mai largă, mai civilizată etc., dar în fapt se menține dictatura burgheziei și cu atît mai clar, cu atît mai evident se conturează în fiecare contradicție mare amenințarea războiului civil.

Cu cît sînt mai aproape de democrație formele politice din Franța, cu atît mai lesne a putut să decurgă acolo, dintr-un caz ca afacerea Dreyfus, o stare de război civil. Cu cît mai largă este democrația în America, cu atît mai lesne se produc acolo cazuri de linșări de proletari, internaționaliști și chiar de pacifiști pur și simplu, precum și izbucniri de război civil. Semnificația acestui fapt ne este cu atît mai clară acum, cînd în Germania prima săptămîină de libertate și democrație burgheză a dus la înverșunate lupte cu caracter de război civil, mult mai violente și mai crîncene decît la noi. Și cei care, apreciînd aceste izbucniri, se întrebă dacă tribunalul care va judeca pe asasini va fi format din reprezentanți a diverse partide, cei care judecă lucrurile numai din punctul de vedere că Liebknecht și Luxemburg ar fi căzut victimă unui omor simplu, aceia dau dovadă de miopie și de lașitate a gîndirii, deoarece nu vor să înțeleagă că avem de-a face cu izbucniri ale unui război civil inexorabil, care decurge inevitabil din toate contradicțiile capitalismului. Cale de mijloc nu există și nu poate exista. Orice vorbărie pe tema independenței sau a democrației în general, indiferent în ce sosuri ar fi servită, este o minciună patentă, o nerușinată trădare a socialismului. Și dacă propaganda teoretică desfășurată de bolșevici, care sînt azi în fapt întemeietorii Internaționalei, dacă propaganda lor teoretică cu privire la războiul civil n-a putut pătrunde prea departe, fiind zăgăzuită la tot pasul de rigorile cenzurii și de măsurile restrictive din timp de război ale statelor imperialiste, apoi acum nu propaganda, nu teoria, ci faptele războiului civil devin cu atît mai violente, cu cît e mai veche, cu cît datează de mai multă vreme democrația în statele vest-europene. Aceste fapte vor pătrunde pînă și în min-

țile cele mai înapoiate, cele mai obtuze. Cei care vorbesc acum despre democrație în general, despre independență pot fi pe drept cuvînt numiți fosile.

Și cu toate acestea, ținînd seama de grelele condiții de luptă în care abia de curînd s-a născut și s-a dezvoltat mișcarea sindicală din Rusia, iar acum s-a cristalizat aproape definitiv, trebuie să aruncăm o cît de sumară privire înapoi, să ne aducem aminte de ce a fost ieri. După mine, o asemenea privire retrospectivă, o asemenea evocare a trecutului este cu atît mai necesară cu cît, în epoca revoluției socialiste mondiale care a început, mișcarea sindicală, tocmai ca mișcare sindicală, trebuie să facă o cotitură deosebit de bruscă.

Această mișcare sindicală este mediul în care s-au străduit deosebit de mult ideologii burgheziei să pescuiască în apă tulbure. Ei au căutat să separe lupta economică, care este temelia mișcării sindicale, de lupta politică. În realitate însă, tocmai acum, mai ales după revoluția politică care a dat proletariatuului puterea, tocmai în acest moment, sindicatele, ca cea mai largă organizație de clasă a proletariatuului, trebuie să aibă în fapt un rol deosebit de important, trebuie să stea în centrul activității politice, trebuie să devină, într-un anumit sens al cuvîntului, principalul organ politic, căci toate noțiunile vechi, toate categoriile vechi ale acestei politici au fost infirmate, răsturnate cu capul în jos de revoluția politică care a dat proletariatuului puterea. Vechiul stat, așa cum era construit chiar și în cele mai avansate și mai democratice republici burgheze, n-a fost — repet — și nu poate fi niciodată altceva decît o dictatură a burgheziei, adică a acelor care dețin fabricile, uneltele de producție, pămîntul, căile ferate, într-un cuvînt toate mijloacele materiale, toate uneltele de muncă, pe care, dacă nu le stăpînește, munca rămîne înrobită.

Tocmai de aceea, atunci cînd puterea politică a trecut în mîinile proletariatuului, sindicatele au trebuit să-și asume într-o măsură mereu crescîndă rolul de făuritori ai politicii clasei muncitoare, rolul de oameni a căror organizație de clasă trebuie să înlocuiască vechea clasă exploatatoare, să răstoarne toate vechile tradiții și pre-

judcăți ale vechii științe, care prin gura unuia dintre oamenii învățați spunea proletariatului: ocupați-vă de problemele voastre economice, iar de politică se va ocupa partidul elementelor burgheze¹⁸¹. Toată această propagandă s-a dovedit a fi în mâinile clasei exploatoare și ale călăilor ei nămiți o armă nemijlocită pentru reprimarea proletariatului, care trece pretutindeni la insurecții și la luptă.

Și aici, tovarăși, în munca lor de construire a statului, syndicatele trebuie să-și pună o problemă cu desăvârșire nouă — problema „etatizării“ syndicatelor, cum este numită ea în rezoluția propusă de fracțiunea comunistilor. Aici, syndicatele trebuie mai întâi de toate să reflecteze temeinic asupra uneia dintre cele mai profunde și mai celebre teze ale întemeietorilor comunismului modern: „cu cât mai amplă și mai profundă e răsturnarea care are loc în societate, cu atât mai mare trebuie să fie numărul acelor care săvârșesc această răsturnare, care sînt făuritorii acestei răsturnări în adevăratul înțeles al cuvîntului“¹⁸². Să luăm societatea veche, societatea nobiliară feudală. Acolo răsturnările au fost ridicol de ușoare atîta timp cît era vorba de smulgerea puterii din mîna unui mănunchi de nobili sau feudali și de trecerea ei în mîna altui mănunchi. Să luăm societatea burgheză, care se făleşte cu votul ei universal. În realitate însă, după cum știm, acest vot universal, tot acest mecanism electoral se transformă într-o înșelătorie, căci chiar și în țările cele mai avansate, mai civilizate și mai democratice imensa majoritate a celor ce muncesc este oprimată și ținută în chingi, în chingile robiei capitaliste, așa încît de fapt nu participă și nici nu poate participa la viața politică. Și acum începe, pentru prima oară în istoria omenirii, o revoluție care poate să ducă la victoria deplină a socialismului, dar numai cu condiția ca noi și uriașe mase să-și asume în chip de sine stătător sarcina de a conduce. Revoluția socialistă nu înseamnă schimbarea formei de stat, înlocuirea monarhiei prin republică sau un nou sistem electoral care presupune oameni absolut „egali“ și care în realitate nu reprezintă decît o iscusită estompare și camuflare a faptului că unii sînt

bogați, iar alții săraci. Din punctul de vedere al reprezentanților societății burgheze, din moment ce există „democrație“ și din moment ce capitalistul și proletarul participă la vot, asta înseamnă „voința poporului“, înseamnă „egalitate“, înseamnă exprimarea voinței poporului. Noi știm ce mîrșavă mistificare se ascunde sub aceste vorbe, menite doar să acopere pe călăii și asasinii de teapa lui Ebert și Scheidemann. În societatea burgheză, masele muncitoare sînt cîrmuite de burghezie cu ajutorul unor forme mai mult sau mai puțin democratice, sînt cîrmuite de o minoritate, de cei avuți, care dețin proprietatea capitalistă și care transformă cultura și știința, bastionul trainic și floarea supremă a civilizației capitaliste, într-un instrument de exploatare, într-un monopol, pentru a putea ține în robie imensa majoritate a oamenilor. Revoluția pe care am început-o, pe care de doi ani de zile o îmfăptuim și pe care sîntem ferm hotărîți s-o ducem pînă la capăt (a p l a u z e), — această revoluție este posibilă și poate fi îmfăptuită numai dacă puterea trece în mîinile noii clase, numai dacă locul burgheziei, al sclavagiștilor capitaliști, al intelectualilor burghezi, al reprezentanților tuturor celor avuți, ai tuturor proprietarilor, îl ia — în toate domeniile conducerii, în întreaga operă de construire a statului, în întreaga muncă de conducere a vieții noi, de jos pînă sus — clasa cea nouă. (A p l a u z e.)

Aceasta este sarcina care ne stă azi în față. Numai atunci cînd această clasă nouă se va educa din practica activității sale de conducere, și nu din broșuri, din mitinguri sau din cuvîntări, numai atunci cînd va atrage la această activitate cele mai largi mase de oameni ai muncii, numai atunci cînd va elabora forme care să ofere tuturor oamenilor muncii posibilitatea de a-și însuși ușor munca de conducere a statului și de făurire a ordinii de stat, numai atunci va putea fi trainică revoluția socialistă, numai cu această condiție va fi asigurată trăinicia ei. Dacă va fi îndeplinită această condiție, revoluția socialistă va reprezenta o forță în stare să măture, ca pe un pai, ca pe un fir de praf, capitalismul și toate rămășițele lui.

Iată sarcina care, din punct de vedere de clasă, în general vorbind, stă în fața noastră ca o condiție a revoluției socialiste victorioase, sarcină care se îmbină atât de strâns și de nemijlocit cu aceea a organizațiilor care chiar și în cadrul societății capitaliste tindeau spre o cât mai largă luptă de masă pentru desființarea acestei societăți. Dar, dintre organizațiile de atunci, sindicatele erau cele mai larg cuprinzătoare, iar astăzi, rămânând formal organizații de sine stătătoare, ele pot și trebuie, cum glăsuiește una din tezele rezoluției ce v-a fost propusă, să participe în mod energic la activitatea Puterii sovietice, lucrând nemijlocit în toate organele de stat, organizând controlul maselor asupra activității acestor organe etc., creînd noi organe de evidență, control și reglementare a întregii producții și repartiții, organe care să se sprijine pe activitatea organizată a maselor largi de oameni ai muncii care sînt interesate în aceasta.

În societatea capitalistă, chiar și în cazul cel mai bun, în țările cele mai avansate, după decenii, iar uneori chiar după secole de dezvoltare a civilizației și a culturii, în condițiile democrației burgheze nu s-a întîmplat niciodată ca sindicatele să cuprindă mai mult de o cincime din numărul muncitorilor salariați. Numai vîrfurile muncitorimii erau organizate în sindicate și numai o parte infimă din aceste vîrfuri erau momite, corupte de capitaliști, pentru ca în calitate de lideri ai muncitorilor să ocupe posturi în societatea capitalistă. Pe acești lideri, socialiștii americani i-au numit „vătafi ai clasei capitaliștilor în rîndurile muncitorimii”. În țara celei mai libere civilizații burgheze, a celei mai democratice republici burgheze, ei au putut vedea mai bine ca oriunde acest rol al reprezentanților unei infime păтури de sus a proletariatului, care de fapt au intrat în slujba burgheziei și nu fac decît să-i țină locul, fiind cumpărați și corupți de ea și alcătuint cadrele de social-patrioți și defensiști, ai căror eroi vor rămîne întotdeauna Ebert și Scheidemann.

La noi, tovarăși, situația este acum alta. Sindicatele pot începe construcția economică de stat într-un chip nou, sprijinindu-se pe tot ce a creat civilizația capitalistă, pe ceea ce a creat producția capitalistă, construind so-

cialismul tocmai din elementele acestei baze materiale, din elementele marii producții, al cărei jug apăsa pe umerii noștri și care fusese creată împotriva noastră, menită fiind să servească la asigurarea neîngrădită a maselor muncitorești, dar care le-a grupat, le-a unit în modul cel mai strâns și astfel a creat avangarda noii societăți. După Revoluția din Octombrie, după trecerea puterii în mâinile proletariatului, această avangardă a pășit la îndeplinirea adevăratelor ei sarcini: educarea maselor muncitoare și exploatate, atragerea lor la conducerea statului, la conducerea producției, fără cinovnici, fără burghezie, fără capitaliști. Iată de ce rezoluția care v-a fost propusă respinge orice plan burghez și toate aceste vorbe demne de niște trădători. Iată de ce această rezoluție spune că etatizarea sindicatelor este inevitabilă. Ea înseamnă totodată un pas înainte. Noi nu mai punem pe plan pur teoretic problema acestei etatizări a sindicatelor. Noi, slavă domnului, am depășit stadiul în care ne ocupam cu discutarea pur teoretică a acestei probleme. Ba se poate spune chiar că am și uitat de acele vremuri când ne ocupam cu asemenea discuții libere pe teme pur teoretice. Aceste vremuri au apus de mult, iar azi noi punem această problemă pe baza unui an de experiență a sindicatelor, care în calitatea lor de organizatori ai producției au creat asemenea organizații cum e Consiliul economic superior și care în această muncă neînchipuit de grea au comis o mulțime de greșeli și continuă, bineînțeles, să comită greșeli, fără a lua în seamă rînjetele și chicotelile burgheziei, care spune: s-au apucat proletarii să construiască, și uite ce de greșeli au făcut.

Burghezia își închipuie că atunci când a început să preia treburile din mâinile țarului și ale nobililor n-a comis greșeli. Ea își închipuie că reforma din 1861, care cârpișe edificiul iobăgiei, lăsînd în mâinile moșierilor puterea și o sumedenie de venituri, că această reformă s-a desfășurat lin și că pe vremea ei, a burgheziei, n-a fost decenii de-a rîndul haos în Rusia. Nu există țară în care

domnii nobili să nu-și fi bătut joc de burghezii și raznocinții * parveniți care se apucau să conducă statul.

Firește că astăzi toată floarea — sau mai bine zis, floarea stearpă — a intelectualității burgheze își bate și ea joc de fiecare greșală pe care o comite noua putere de stat, mai ales cînd din cauza împotrivirii turbate a exploatatorilor, din cauza campaniei militare întreprinse de coaliția mondială a exploatatorilor împotriva Rusiei — una dintre țările cele mai slabe și mai puțin pregătite —, clasa cea nouă, alianța celor ce muncesc a trebuit să-și facă revoluția într-un ritm vertiginos, în condiții cînd trebuia să ne gîndim nu atît la asigurarea unei line desfășurări a acestei revoluții, ci cum să rezistăm pînă în momentul cînd proletariatul vest-european va începe să se trezească. Această sarcină noi am îndeplinit-o. În această privință, tovarăși, putem spune de pe acum că sîntem mult mai norocoși decît luptătorii revoluției franceze, care a fost înfrîntă de coaliția țărilor monarhice și înapoiate și care ca dominație a păturilor de jos ale burgheziei de atunci s-a menținut un singur an, fără a provoca imediat o mișcare similară în alte țări, dar reușind totuși să facă pentru burghezie, pentru democrația burgheză atît de mult, încît toată dezvoltarea întregii omeniri civilizate în decursul secolului al XIX-lea pornește de la marea revoluție franceză și-i datorește totul ei.

Noi sîntem mult mai norocoși. Ceea ce militanții de atunci au făcut într-un an pentru dezvoltarea democrației burgheze, noi am reușit să facem în același interval de timp — în anul care s-a scurs — în proporții mult mai mari pentru noul regim proletar, am reușit să facem ca de pe acum mișcarea din Rusia, — care a început nu datorită meritelor noastre, ci datorită unui concurs special de împrejurări și unor condiții speciale care puseseră Rusia între cei doi giganți imperialiști ai lumii civilizate de astăzi, — ca această mișcare și victoria Puterii sovietice să ducă în acest an la rezultatul că mișcarea însăși

* — raznocinții — reprezentanți cuții ai burgheziei liberale și democratice, care nu proveneau din rîndurile nobilimii, ci din rîndurile clerului, ale micii burghezii sau ale țărănimii. — *Nota trad.*

a devenit internațională, că a fost întemeiată Internaționala Comunistă, că lozincile și idealurile vechii democrații burgheze au fost spulberate, și astăzi nu există în lumea întreagă om politic conștient, indiferent din ce partid ar face parte, care să poată ignora faptul că revoluția socialistă internațională a început, că ea se află în plină desfășurare. (A p l a u z e.)

Tovarăși, m-am abătut puțin de la subiect acolo unde, vorbind despre faptul că am depășit cu mult stadiul discutării teoretice a problemei, arătam că azi trebuie s-o rezolvăm în practică. Avem un an de experiență, care în ceea ce privește victoria proletariatului și a revoluției sale ne-a adus de pe acum succese incomparabil mai mari decât acelea pe care la sfârșitul secolului al XVIII-lea le-a adus anul de dictatură a democrației burgheze în ceea ce privește victoria acestei democrații în lumea întreagă. În afară de aceasta însă, noi am dobândit în cursul acestui an o vastă experiență practică, care ne permite, dacă nu să calculăm cu precizie fiecare pas al nostru, să stabilim în orice caz ritmul de dezvoltare, să ne dăm seama de greutatea practice și să luăm măsurile practice care în lupta pentru răsturnarea burgheziei vor duce de la o victorie parțială la alta.

Aruncînd o privire retrospectivă, vedem ce greșeli avem de îndreptat, vedem clar ce trebuie să construim și cum trebuie să construim de aici înainte. Iată de ce rezoluția noastră nu se limitează să proclame etatizarea sindicatelor, să proclame principial dictatura proletariatului, să constate că noi mergem „inevitabil spre contopirea organizațiilor sindicale cu organele puterii de stat“, cum se spune într-un pasaj al rezoluției, astea-s lucruri pe care le știm și din teorie, pe care le-am prevăzut încă înainte de Octombrie și trebuia să le prevedem și mai înainte. Dar asta nu e suficient. Pentru un partid care a pășit din plin la construirea practică a socialismului, pentru sindicatele noastre, care au și desemnat din rîndurile lor organe de conducere a industriei pe scara întregii Rusii, pe scara întregului stat, care au creat deja Consiliul economic superior și care, învățînd din mii de greșeli, au dobândit o

vastă experiență organizatorică proprie, miezul problemei este altul acum.

Acum nu mai e suficient să ne limităm la proclamarea dictaturii proletarietului. Etatismul sindicatelor este inevitabilă, precum tot inevitabile sînt contopirea lor cu organele puterii de stat, trecerea integrală în mîinile lor a operei de creare a mării producții. Dar toate acestea nu sînt suficiente.

Pentru a putea aprecia momentul de față, momentul actual, trebuie să ținem seama și de experiența noastră practică. Iată care este acum pentru noi miezul problemei. Și tocmai acest moment îl are în vedere rezoluția atunci cînd spune că, dacă sindicatele ar încerca în prezent să-și asume cu de la sine putere funcțiile puterii de stat, rezultatul n-ar fi decît o harababură. Am suferit destul de pe urma acestei harababuri. Am luptat mult împotriva rămășițelor blestematei orînduirii burgheze, împotriva tendințelor de mic proprietar — parte anarhice, parte egoiste — care sînt adînc înrădăcinate și în muncitori.

Muncitorul n-a fost despărțit niciodată printr-un zid chinezesc de vechea societate. Și el a păstrat multe elemente din psihologia tradițională a societății capitaliste. Muncitorii construiesc societatea nouă fără să fi devenit încă oameni noi, fără să se fi curățit de noroiul lumii vechi, ci stînd încă pînă la genunchi în acest noroi. Deocamdată nu putem decît să visăm că va veni un timp cînd ne vom curăți de acest noroi. Ar fi cea mai mare utopie să credem că acest lucru poate fi făcut imediat. Ar fi o utopie care în practică n-ar face decît să mute în ceruri împărăția socialismului.

Nu, nu așa pășim noi la construirea socialismului. Pășim la construirea lui pornind de la societatea capitalistă, luptînd împotriva tuturor slăbiciunilor și lipsurilor pe care le au și oamenii muncii și care trag în jos proletarietul. Avem de luptat împotriva multor obișnuințe și deprinderi vechi, separatiste, de mic proprietar; încă n-a dispărut vechea lozincă: „fiecare pentru sine, și Dumnezeu pentru toți“. Aceste obișnuințe și deprinderi s-au manifestat cu prisosință în fiecare sindicat, în fie-

care fabrică, care adesea nu se gîndeau decît la interesele lor, iar de rest să se îngrijească bunul dumnezeu și stăpînirea. Noi am văzut acest lucru, l-am simțit pe pielea noastră, și asta ne-a costat atîtea greșeli, atîtea grave greșeli, încît acum, ținînd seama de experiența dobîndită, spunem tovarășilor : vă prevenim în modul cel mai categoric să evitați în acest domeniu orice acțiuni întreprinse cu de la sine putere. Și adăugăm : aceasta nu ar însemna construirea socialismului, ci ar însemna să cedăm cu toții slăbiciunilor moștenite de la capitalism.

Am învățat acum să ținem seama de întreaga dificultate a sarcinii care ne stă în față. Noi ne aflăm în centrul muncii de construire a socialismului, și prin prisma experienței dobîndite în centrul acestei munci ne pronunțăm împotriva oricăror acțiuni întreprinse cu de la sine putere în acest domeniu. Muncitorii conștienți trebuie puși în gardă împotriva unor asemenea acțiuni. Trebuie să spunem : în momentul de față, dintr-o singură lovitură, nu putem contopi sindicatele cu organele puterii de stat. Aceasta ar fi o greșeală. Nu așa se pune problema.

Știm acum că din rîndurile proletariatului s-au ridicat cîteva mii, poate chiar cîteva zeci de mii de proletari care participă la munca de conducere a statului. Știm că noua clasă — proletariatul — își are acum reprezentanți în fiecare domeniu de conducere a statului, în fiecare sector din fiecare întreprindere socializată sau în curs de socializare, în fiecare sector al economiei. Proletariatul știe acest lucru. El s-a apucat de lucru în mod practic și vede acum că trebuie să mergem mai departe pe aceeași cale, că mai avem de făcut mulți pași pînă să putem spune : organizațiile sindicale ale oamenilor muncii s-au contopit definitiv cu întregul aparat de stat. Aceasta se va întîmpla atunci cînd muncitorii vor fi luat în întregime în mîinile lor organele pentru reprimarea unei clase de către alta. Și acest lucru se va întîmpla, știm că se va întîmpla.

Acum vrem să vă îndreptăm toată atenția asupra sarcinilor practice imediate. Trebuie să lărgim tot mai mult participarea oamenilor muncii la conducerea economiei

și la organizarea noii producții. Dacă nu vom rezolva această sarcină, dacă nu vom transforma sindicatele în organe care să educe mase de zece ori mai largi decât acum în vederea participării directe la conducerea statului, nu vom putea duce pînă la capăt opera de construire a comunismului. Asta e cît se poate de clar. Așa se spune și în rezoluția noastră, și tocmai asupra acestei chestiuni aș vrea să vă atrag în mod special atenția.

O dată cu marea revoluție care s-a produs în istorie, cînd proletariatul a luat în mîinile sale puterea de stat, are loc o mare cotitură în întreaga activitate a sindicatelor. Ele devin principalul făuritor al noii societăți, deoarece făuritorii acestei societăți nu pot fi decît masele de multe milioane. Așa cum în epoca feudalismului acești făuritori s-au numărat cu sutele, așa cum, în epoca capitalismului, la construirea statului au participat mii și zeci de mii de oameni, tot așa acum revoluția socialistă nu poate fi înfăptuită decît prin participarea activă, directă, efectivă a zeci de milioane de oameni la conducerea statului. Pe această cale am pornit, dar n-am atins încă țelul.

Sindicatele trebuie să știe că, pe lîngă sarcinile care în parte continuă să fie la ordinea zilei, iar în parte încetează de a mai fi actuale și în orice caz, chiar dacă se mențin, nu pot avea pentru noi decît o importanță redusă, pe lîngă aceste sarcini — privind evidența, normarea, unirea organizațiilor — se pune o sarcină mai mare și mai importantă, și anume aceea de a învăța masele să conducă, de a le învăța nu din cărți, nu prin conferințe sau mitinguri, ci în mod practic, de a face în așa fel încît în locul păturii înaintate pe care proletariatul a promovat-o din rîndurile sale, pe care el a pus-o să conducă și să organizeze, să vină în aceste organe de conducere un număr tot mai mare de muncitori, noi și noi pături de muncitori; în locul acestei noi pături să vină una de zece ori mai mare. Această sarcină pare imensă și grea. Dar, dacă ne gîndim cît de repede ne-a dat experiența revoluției posibilitatea de a îndeplini imensele sarcini care s-au pus în fața noastră în perioada

de după Octombrie, cu cîtă rîvnă s-au apucat de învățatură acele pături de oameni ai muncii cărora ea le fusese înainte inaccesibilă și nefolositoare, — dacă ne gîndim la toate acestea, sarcina amintită nu ne va mai părea imensă.

Atunci vom vedea că putem îndeplini această sarcină, că putem învăța mase mult mai largi de oameni ai muncii să conducă statul, să conducă industria, că putem desfășura munca practică și putem stîrpi dăunătoarea prejudecată — de veacuri și decenii înrădăcinată în masele muncitorești — că conducerea statului ar fi apanajul unor privilegiați, ar fi o artă deosebită. Nu este adevărat. Vom face inevitabil greșeli, dar din fiecare greșală vor învăța acum nu grupuri de studenți care urmează o școală teoretică de științe administrative, ci milioane de oameni ai muncii, care vor simți pe propria lor piele consecințele fiecărei greșeli, care vor vedea ei înșiși că au în față sarcina urgentă a evidenței și distribuirii produselor, a ridicării productivității muncii și care știu din propria lor experiență că puterea este în mîinile lor, că nu le va ajuta nimeni dacă nu se vor ajuta ei înșiși, — iată noua psihologie care se formează în rîndurile clasei muncitoare, iată noua sarcină, de o colosală importanță istorică, care stă în față proletariatului și care trebuie să pătrundă cît mai adînc în conștiința sindicatelor și a activiștilor mișcării sindicale. Sindicatelor nu sînt numai asociații profesionale. Ele sînt acum asociații profesionale în măsura în care sînt organizate în singurul cadru posibil, preluat de la vechiul capitalism, și reunesc cel mai mare număr de oameni ai muncii. Dar sarcina lor este aceea de a promova aceste milioane și zeci de milioane de oameni ai muncii de la o activitate mai simplă la una mai complexă, antrenînd neîncetat noi pături din masa muncitoare și ridicîndu-le neîncetat la îndeplinirea unor sarcini din ce în ce mai grele, de a educa astfel o masă din ce în ce mai largă în vederea participării la activitatea de conducere a statului, de a se încadra în lupta proletariatului care a luat în mîinile sale dictatura și o păstrează în față întregii lumi, atrăgînd zi de zi, în toate țările, noi și noi detașamente de

muncitori industriali și de socialiști care ieri încă mergeau la remorca social-trădătorilor și a social-defensiștilor, dar care astăzi se apropie tot mai mult de steagul comunismului și al Internaționalei Comuniste.

Să ținem sus acest steag, sporind totodată neîncetat rîndurile constructorilor socialismului, să ținem minte că sarcina sindicatelor este aceea de a fi constructori ai vieții noi, educatori a noi milioane și zeci de milioane de oameni, care din propria lor experiență să învețe să nu facă greșeli, să se debaraseze de vechile prejudecăți, să învețe să conducă statul și să conducă producția, — iată unica cheazăsie sigură că socialismul va învinge pe deplin, excluzînd orice posibilitate de întoarcere înapoi.

O dare de seamă

*a apărut la 21 ianuarie 1919
în „Ekonomiceskaia Jizn” nr. 14
și la 22, 24 și 25 ianuarie 1919
în ziarul „Pravda” nr. 15, 16 și 17*

*Publicat în 1921 în cartea
„Al doilea Congres general
al sindicatelor din Rusia.
Dare de seamă stenografică”*

*Se tipărește după textul apărut
în carte, confruntat cu stenograma
și cu textele apărute în ziare*

SCRISOARE CĂTRE MUNCITORII DIN EUROPA ȘI AMERICA ¹⁸³

Tovarăși ! La sfârșitul scrisorii mele din 20 august 1918 către muncitorii americani scriam că, atîta timp cît nu ne vor veni în ajutor alte armate ale revoluției socialiste internaționale*, noi ne vom afla într-o fortăreață asediată. Muncitorii o rup cu social-trădătorii lor, cu alde Gompers și Renner, spuneam eu tot acolo. Muncitorii se apropie încet, dar fără abatere, de tactica comunistă, bolșevică.

Au trecut mai puțin de 5 luni de cînd au fost scrise aceste cuvinte, și trebuie să spunem că în acest interval de timp maturizarea revoluției proletare mondiale, datorită trecerii la comunism și bolșevism a muncitorilor din diferite țări, s-a desfășurat într-un ritm extraordinar de rapid.

Atunci, la 20 august 1918, partidul nostru, bolșevic, era singurul partid care rupsesse definitiv cu vechea Internațională, Internaționala a II-a din anii 1889—1914, al cărei rușinos faliment din timpul războiului imperialist din 1914—1918 îl cunoaștem cu toții. Numai partidul nostru trecuse în întregime pe calea nouă, de la socialismul și social-democratismul care se compromiseseră prin alianța cu burghezia prădalnică — la comunism, de la reformismul și oportunismul mic-burghez de care erau și sînt pe de-a-ntregul pătrunse partidele social-democrate și socialiste oficiale — la o tactică cu adevărat proletară, revoluționară.

* Vezi volumul de față, p. 65. — *Nota red.*

Astăzi, la 12 ianuarie 1919, vedem că există o serie întreagă de partide proletare comuniste, și aceasta nu numai în cuprinsul fostului imperiu țarist, de pildă în Letonia, Finlanda și Polonia, ci și în Europa occidentală, în Austria, Ungaria, Olanda și, în sfârșit, în Germania. Când „Uniunea Spartacus” din Germania — avînd în frunte conducători cunoscuți și renumiți în lumea întreagă, devotați cu trup și suflet clasei muncitoare, cum sînt Liebknecht, Rosa Luxemburg, Clara Zetkin și Franz Mehring — a rupt definitiv legăturile cu socialiștii de teapa lui Scheidemann și Südekum, cu acești social-șovinști (socialiști în vorbe, șovinști în fapte) care s-au compromis pentru totdeauna prin alianța lor cu burghezia imperialistă, prădalnică din Germania și cu Wilhelm al II-lea, cînd „Uniunea Spartacus” a adoptat denumirea de „partid comunist din Germania”, *întemeierea* unei a III-a Internaționale, cu adevărat proletare, cu adevărat internaționaliste, cu adevărat revoluționare, *întemeierea Internaționalei Comuniste* a devenit un *fapt împlinit*. Din punct de vedere formal, această întemeiere nu este încă consfințită, dar în fapt Internaționala a III-a există de pe acum.

Nici un muncitor conștient, nici un socialist sincer nu poate să nu vadă acum cît de josnic au trădat socialismul cei care, asemenea menșevicilor și „socialiștilor-revoluționari” din Rusia, asemenea celor de teapa lui Scheidemann și Südekum în Germania, Renaudel și Vandervelde în Franța, Henderson și Webb în Anglia, Gompers & Co. în America, au sprijinit „propria” lor burghezie în războiul din 1914—1918. Acest război s-a demascat complet ca un război imperialist, reacționar și tîlhăresc atît din partea Germaniei, cît și din partea capitaliștilor din Anglia, Franța, Italia și America, care acum încep să se certe pentru împărțirea prăzii, pentru împărțirea Turciei și a Rusiei, pentru împărțirea coloniilor din Africa și Polinezia, a Balcanilor etc. Fățarnicele fraze pe care Wilson și „wilsoniștii” le debitează pe tema „democrației” și a unei „ligi a națiunilor” se demască uimitor de repede acum, cînd asistăm la cotropirea malului stîng al Rinului de către burghezia fran-

ceză, la cotopirea Turciei (Siria, Mesopotamia) și a unei părți din Rusia (Siberia, Arhanghelsk, Baku, Krasnovodsk, Așhabad etc.) de către capitaliștii francezi, englezi și americani, cînd vedem că împărțirea prăzii provoacă o tot mai accentuată vrajbă între Italia și Franța, între Franța și Anglia, între Anglia și America, între America și Japonia.

Și pe lîngă acești „socialiști“ lași, inconsecvenți, pînă-n măduva oaselor îmbibați de prejudecățile democrației burgheze, care ieri apărau „propriile“ lor guverne imperialiste, iar astăzi se limitează la „proteste“ platonice împotriva intervenției militare în Rusia, — pe lîngă aceștia, în țările Antantei crește numărul celor care merg pe drumul comunist, pe drumul unor oameni ca MacLean, Debs, Loriot, Lazzari și Serrati, pe drumul celor care au înțeles că numai răsturnarea burgheziei și suprimarea parlamentelor burgheze, numai puterea Sovietelor și dictatura proletariatului sînt în stare să zdrobească imperialismul, să asigure victoria socialismului, să asigure o pace trainică.

Atunci, la 20 august 1918, revoluția proletară se limita la Rusia, iar „puterea Sovietelor“, adică orînduirea de stat în care *întreaga* putere aparține Sovietelor de deputați ai muncitorilor, soldaților și țăranilor, părea încă (și era în fapt) o instituție exclusiv rusească.

Acum, la 12 ianuarie 1919, vedem o puternică mișcare „sovietică“ nu numai în diferite părți ale fostului imperiu țarist, de pildă în Letonia, în Polonia, în Ucraina, dar și într-o serie de țări vest-europene, atît în țări neutre (Elveția, Olanda, Norvegia), cît și în țări care au suferit de pe urma războiului (Austria, Germania). Revoluția din Germania — deosebit de importantă și de semnificativă, deoarece este vorba de una din țările capitaliste cele mai înaintate — a luat dintr-o dată forme „sovietice“. Întreaga desfășurare a revoluției germane și în special lupta „spartachiștilor“, adică a singurilor și adevăraților reprezentanți ai proletariatului, împotriva alianței canaliilor și trădătorilor de teapa lui Scheidemann și Südekum cu burghezia, toate acestea arată

limpede cum *a pus* istoria problema în privința Germaniei :

Ori „puterea Sovietelor“, ori parlament burghez, indiferent sub ce firmă (Adunare „națională“ sau „constituantă“, de pildă) s-ar camufla el.

Așa se pune problema pe plan *istoric mondial*. Acum putem și trebuie să spunem acest lucru fără teamă de exagerare.

„Puterea Sovietelor“ este pe planul istoriei universale al doilea pas sau a doua etapă în dezvoltarea dictaturii proletariatului. Primul pas a fost Comuna din Paris. Geniala analiză a conținutului și importanței acestei Comune făcută de Marx în lucrarea sa „Războiul civil din Franța“ a arătat că Comuna a creat *un nou tip* de stat, *statul proletar*. Orice stat, inclusiv cea mai democratică republică, nu este altceva decît o mașină pentru reprimarea unei clase de către alta. Statul proletar este o mașină pentru reprimarea burgheziei de către proletariat, și această reprimare este necesară din cauza împotrivirii turbate, înverșunate pe care o opun prin orice mijloace moșierii și capitaliștii, întreaga burghezie și toți acoliții ei, toți exploatorii, atunci cînd începe răsturnarea lor, cînd începe exproprierea expropriatorilor.

Parlamentul burghez, fie și cel mai democratic parlament din cea mai democratică republică în care se menține proprietatea capitaliștilor și puterea lor, este o mașină pentru reprimarea milioanei de oameni ai muncii de către un pumn de exploatare. Socialiștii, care luptă pentru eliberarea oamenilor muncii de sub jugul exploatareii, au trebuit să folosească parlamentele burgheze ca o tribună, ca o bază pentru propagandă, agitație și organizare, *atîta timp cît lupta noastră nu depășise cadrul orînduirii burgheze*. Acum însă, cînd în lumea întreagă istoria a pus la ordinea zilei problema sfărîmării acestei orînduirii în întregul ei, problema răsturnării și reprimării exploatareii, a trecerii de la capitalism la socialism, a te mîrgini acum la parlamentarismul burghez, la democrația burgheză, a o prezenta în culori trandafirii drept „democrație“ în general, a estompa caracterul ei *burghez*, a uita că, atîta

timp cât se menține proprietatea capitaliștilor, votul universal este una dintre armele statului burghez înseamnă a trăda în mod josnic proletariatul, a trece de partea dușmanului său de clasă, de partea burgheziei, înseamnă a fi un trădător și un renegat.

Cele trei curente din socialismul mondial, despre care, începînd din 1915, vorbește neîncetat presa bolșevică, apar acum deosebit de clar în lumina luptei sîngeroase și a războiului civil din Germania.

Numele lui Karl Liebknecht e bine cunoscut printre muncitorii tuturor țărilor. Pretutindeni, și îndeosebi în țările Antantei, acest nume este simbolul conducătorului devotat intereselor proletariatului, simbolul devotamentului față de revoluția socialistă. Acest nume este simbolul luptei necruțătoare, realmente cinstită și plină de abnegație împotriva capitalismului. Acest nume este simbolul luptei neîmpăcate împotriva imperialismului, nu în vorbe, ci în fapte, simbolul luptei pline de abnegație care nu încetează nici atunci cînd „propria” țară este cuprinsă de beția victoriilor imperialiste. Tot ce a rămas cinstit și cu adevărat revoluționar în rîndurile socialiștilor din Germania, tot ce-i mai bun și mai conștient în rîndurile proletariatului, toate masele exploatate, în care clocotește revolta și crește hotărîrea de a înfăptui revoluția, îi urmează pe Liebknecht și pe „spartachiști”.

Împotriva lui Liebknecht se ridică Scheidemannii, Südekumii și toată această bandă de odioși lachei ai kaiserului și ai burgheziei. Ei sînt trădători ai socialismului, trădători de aceeași teapă cu Gompers și Victor Berger, Henderson și Webb, Renaudel și Vandervelde. Ei alcătuiesc acea pătură restrînsă de muncitori corupți de burghezie, pe care noi, bolșevicii, îi numeam (referindu-ne la Südekumii ruși — menșevicii) „agenți ai burgheziei în mișcarea muncitorească” și pe care cei mai buni socialiști din America i-au botezat cu o expresie admirabilă prin plasticitatea și prin profunda ei justețe : „labor lieutenants of the capitalist class”, „vătafii clasei capitaliste în rîndurile muncitorimii”. Ei reprezintă *tipul* „modern”, *cel mai nou*, de trădare a socialismului, căci în toate țările civilizate, avansate, burghezia jefuiește — fie prin înro-

bire colonială, fie prin stoarcere de „avantaje“ financiare de la popoarele slabe, formal independente — o populație de câteva ori mai numeroasă decît aceea din „propria“ ei țară. De aici rezultă pentru burghezia imperialistă posibilitatea economică de a obține „supraprofitori“ și de a folosi o parte din aceste supraprofitori pentru coruperea unei anumite pături restrînse a proletariatului, pentru transformarea acesteia într-o mică burghezie reformistă, oportunistă, care se teme de revoluție.

Între spartachiști și scheidemanniști stau șovăielnicii și nestatornicii „kautskiști“, adepții lui Kautsky, care în vorbe se pretind „independenți“, dar în fapt *depind* în întregime, pe toată linia, azi de burghezie și de scheidemanniști, mâine de spartachiști, în parte urmîndu-i pe cei dintîi, iar în parte pe ceilalți; sînt oameni fără idei, fără caracter, fără politică, fără onoare și conștiință, oameni care sînt întruchiparea vie a dezorientării filistine și care în vorbe se declară pentru revoluția socialistă, dar în fapt nu sînt capabili s-o înțeleagă atunci cînd ea a început, și în virtutea poziției lor de renegați apără „democrația“ în general, adică *de fapt* democrația *burgheză*.

În fiecare țară capitalistă, orice muncitor luminat distinge, într-un cadru care diferă în funcție de condițiile naționale și istorice, tocmai aceste trei principale curente atît în rîndurile socialiștilor cît și în rîndurile sindicaliştilor, căci războiul imperialist și începutul revoluției proletare mondiale generează în lumea întregă curente ideologice-politice similare.

*
* *
*

Rîndurile de mai sus au fost scrise înainte de comiterea bestialului și mîrșavului asasinat căruia i-au căzut victimă Karl Liebknecht și Rosa Luxemburg și pe care l-a pus la cale guvernul Ebert-Scheidemann. Acești călăi, acești lachei ai burgheziei, au îngăduit albgardiștilor germani, cîinilor de pază ai sacrei proprietăți capitaliste. să linșeze pe Rosa Luxemburg și să-l împuște pe la spate

pe Karl Liebknecht, sub pretextul vădit fals că ar fi încercat „să fugă de sub escortă“ (țarismul rus, înăbușind în sânge revoluția din 1905, a recurs de multe ori la asemenea asasinat, sub același fals pretext că arestații ar fi încercat „să fugă de sub escortă“), și în același timp acești călăi au acoperit pe albgardiști cu autoritatea unui guvern care se pretinde complet nevinovat, care se pretinde situat deasupra claselor! Nu găsesc cuvinte ca să arăt toată mîrșăvia și josnicia acestei odioase crime, săvîrșită de acești pseudosocialiști. S-ar părea că istoria anume a ales această cale, pentru ca, în îndeplinirea rolului lor, „vătafii clasei capitaliste în rîndurile muncitorimii“ să fie nevoiți să meargă pînă la „ultima limită“ a bestialității, josniciei și infamiei. Nătîngii de kautskiști n-au decît să vorbească în ziarul lor, în „Freiheit“¹⁸⁴, despre un „juriu“ format din reprezentanți ai „tuturor“ partidelor „socialiste“ (acești lachei din fire continuă să numească socialiști pe călăii de teapa lui Scheidemann)! Acești eroi ai obtuzității filistine și ai lașității mic-burgheze nu înțeleg nici măcar atîta lucru, și anume că justiția este un organ al puterii de stat, pe cîtă vreme lupta și războiul civil din Germania nu au alt obiectiv decît acela de a decide în mîinile cui va fi puterea — în mîinile burgheziei, pe care alde Scheidemann o vor „servi“ în calitate de călăi și pogromiști, iar alde Kautsky în calitate de apologeți ai „democrației pure“, sau în mîinile proletariatului, care va răsturna pe exploatatorii-capitaliști și va înfrînge împotrivirea lor.

Sîngele celor mai buni reprezentanți ai Internaționalci proletare mondiale, al neuitaților conducători ai revoluției socialiste internaționale, va căli noi și noi mase de muncitori pentru o luptă pe viață și pe moarte. Și această luptă va duce la victorie. Noi, în Rusia, am cunoscut în vara anului 1917 „zilele din iulie“, cînd menșevicii și eserii, acești Scheidemannii ruși, au acoperit și ei cu „autoritatea statului“ „victoria“ albgardiștilor asupra bolșevicilor, cînd pe străzile Petrogradului cazacii l-au linșat pe muncitorul Voinov pentru că răspîndea manifeste bolșevice¹⁸⁵. Știm din experiență că aceste „victorii“ ale burgheziei și ale slugilor ei vindecă foarte repede masele

de iluzia democratismului burghez, a „votului universal“ etc.



În rîndurile burgheziei și printre guvernele Antantei se observă acum oarecare șovăieli. O parte a burgheziei vede că trupele aliate din Rusia, care-i ajută pe albgardiști și care se pun astfel în slujba celei mai negre reacțiuni monarhiste și moșierești, încep să se descompună; că prelungirea intervenției militare și încercările de a învinge Rusia, încercări care necesită pentru un timp îndelungat o armată de ocupație cu un efectiv de milioane de oameni, constituie calea cea mai sigură pentru o cît mai rapidă transplantare a revoluției proletare în țările Antantei. Exemplul trupelor germane de ocupație din Ucraina este îndeajuns de convingător.

Cealaltă parte a burgheziei din țările Antantei continuă să fie pentru intervenție militară în Rusia, pentru „încercuirea economică“ (Clemenceau) și sugrumarea Republicii sovietice. Toate ziarele aflate în slujba acestei burghezii, adică majoritatea cotidienele engleze și franceze corupte de capitaliști, prorocesc prăbușirea apropiată a Puterii sovietice, etaleză în fel și chip grozăviile foametei din Rusia, publică tot felul de știri mincinoase despre „dezordini“ și despre „șubrezenia“ guvernului sovietic. Trupele albgardiștilor, moșierilor și capitaliștilor, pe care Antanta le ajută și cu ofițeri, și cu muniții, și cu bani, și cu detașamente auxiliare, taie legăturile dintre nordul și centrul Rusiei, unde bîntuie foametea, și ținuturile cele mai bogate în grîne — Siberia și regiunea Donului.

Suferințele pe care le îndură muncitorii înfomețați din Petrograd și Moscova, din Ivanovo-Voznesensk și din alte centre muncitorești sînt într-adevăr de nedescris. Niciodată n-ar fi putut suporta masele muncitorești asemenea suferințe, asemenea chinuri ale foamei, la care le condamnă intervenția militară a Antantei (intervenție adesea camuflată cu promisiunea fățarnică de a nu tri-

mite trupe „proprii“, în timp ce continuă să fie trimise trupe „de culoare“, precum și muniții, bani, ofițeri), — masele n-ar fi putut suporta asemenea suferințe dacă muncitorii n-ar fi înțeles că ei apără cauza socialismului atât în Rusia cât și în lumea întreagă.

Trupele „aliat“ și albguardiste au ocupat Arhanghelskii, Permii, Orenburgul, Rostov pe Don, Baku, Așhabadul, dar „mișcarea sovietică“ a cucerit Riga și Harkovul. Letonia și Ucraina devin Republici sovietice. Muncitorii văd că imensele lor sacrificii nu sînt zadarnice, că victoria puterii Sovietelor se extinde și se lărgeste, crește și se întărește în lumea întreagă. Fiecare lună de luptă grea și de mari jertfe consolidează cauza puterii Sovietelor în lumea întreagă, slăbește pe dușmanii ei, pe exploatare.

Exploatareii mai au încă destulă putere ca să ucidă și să linșeze pe cei mai buni conducători ai revoluției proletare mondiale, ca să impună muncitorilor din țările și regiunile ocupate sau cucerite suferințe și jertfe și mai mari. Dar exploatareii din lumea întreagă nu vor avea destulă putere ca să împiedice victoria revoluției proletare mondiale, care va elibera omenirea de sub jugul capitalului, de veșnica primejdie a unor noi războaie imperialiste, inevitabile în capitalism.

N. Lenin

21 ianuarie 1919

„Pravda“ nr. 16
și „Izvestiia C.E.C. din Rusia“ nr. 16
din 24 ianuarie 1919

Se tipărește după textul
manuscrisului, confruntat cu
cel apărut în ziarul „Pravda“

CUVÎNTARE ROSTITĂ
 LA CEA DE-A II-A CONSĂTUIRE A ȘEFILOR
 SUBSECȚIILOR DE ÎNVĂȚĂMÎNT EXTRAȘCOLAR
 ALE SECȚIILOR GUBERNIALE
 DE ÎNVĂȚĂMÎNT PUBLIC
 24 IANUARIE 1919 ¹⁸⁶

Tovarăși! V-ați adunat aici în calitate de reprezentanți ai secțiilor locale de învățămînt extrașcolar ale Sovietelor guberniale. Din păcate, nu cunosc îndeaproape activitatea dv., așa că mă voi limita la cîteva observații. Aduc salutul meu consătuirii dv., a lucrătorilor din învățămîntul extrașcolar, căreia îi revin sarcini atît de importante!

În școlile noastre au mai rămas multe cadre didactice educate în vechile condiții, ceea ce creează dificultăți într-o societate care trece de la orînduirea capitalistă la socialism. Oricît ar părea de ciudat, fapt este că în rîndurile oamenilor culți întîmpinăm o rezistență îndîrjită. Cei care s-au deprins să privească vechiul aparat ca pe o feudă a lor nu slujesc decît propriile lor interese și interesele clasei avute.

Activitatea extrașcolară se desfășoară în condiții mai bune decît cea școlară.

La noi, în Consiliul Comisarilor Poporului, s-a pus problema creării unei comisii pentru unificarea unei serii întregi de organizații cultural-educative, azi fărîmițate. Învățămîntul extrașcolar este deosebit de important pentru opera de transformare a întregii vieți. Trebuie căutate căi noi.

Trebuie să spunem că, din lipsă de experiență, unii dintre noii reprezentanți ai Puterii sovietice folosesc adesea metode vechi, compromițînd astfel puterea de stat.

Cred că lucrătorilor din învățămîntul extrașcolar le revine o sarcină grea. În munca de partid am elaborat

metode proprii de largă înrîurire a maselor, dar ele trebuie îmbinate cu metodele cultural-educative, în special din domeniul învățămîntului școlar și mai ales al celui extrașcolar, ceea ce nu ne-a reușit întotdeauna.

Munca extrașcolară vă este înlesnită de masele muncitoare, de puternica lor năzuință spre învățătură, și vă este deci cu atît mai ușor să găsiți forme de contact cu ele. Prin salturi nu se poate obține mare lucru aici, mai ales în rîndurile maselor cu nivel cultural scăzut. Trebuie să tindeți spre o apropiere de organizațiile de partid, ca organe de propagandă, și să atrageți masele în învățămîntul extrașcolar. Dacă inițiativa maselor va găsi înțelegerea cuvenită, puteți conta pe rezultate dintre cele mai bune. Permiteți-mi să vă aduc salutul meu și să vă urez succes.

„Vneșkolnoe Obrazovanie” nr. 2—3
din februarie—martie 1919

Se tipărește după textul
apărut în revistă

CU TOȚII LA MUNCĂ ÎN DOMENIUL APROVIZIONĂRII ȘI AL TRANSPORTURILOR !

Am mai avut prilejul să arăt, la ultima ședință a C.E.C., că pentru Republica sovietică a început o jumătate de an deosebit de grea. În prima jumătate a anului 1918 au fost colectate 28 000 000 de puduri de cereale, iar în cea de-a doua — 67 000 000 de puduri. Prima jumătate a anului 1919 va fi mai grea decât cea precedentă.

Foametea se agravează mereu. Tifosul exantematic începe să devină o primejdie amenințătoare. Se impun eforturi eroice, pe cînd la noi se face prea puțin în această direcție.

Este posibilă o salvare, o îndreptare a situației ?

Fără îndoială că da. Luarea Ufei și a Orenburgului, victoriile din sud, precum și victoriile insurecției sovietice din Ucraina¹⁸⁷ deschid perspective dintre cele mai favorabile.

Acum sîntem în măsură să procurăm o cantitate mult mai mare de cereale decât e nevoie pentru o rație alimentară sub minimul strict necesar.

În regiunea răsăriteană avem stocate milioane de puduri de cereale. Ele nu pot fi aduse din cauza stării proaste a transporturilor. În sud, eliberarea întregii gubernii Voronej și a unei părți din ținutul Donului de sub ocupația cazacilor lui Krasnov ne dă posibilitatea deplină de a obține, peste prevederile noastre anterioare,

mari cantități de cereale. În sfârșit, mari disponibilități de cereale există în Ucraina, și guvernul sovietic de acolo ne oferă ajutorul său.

Putem acum nu numai să ne salvăm de foamete, dar să și hrănim pe săturate populația înfometată din regiunile neagricole ale Rusiei.

Singurele piedici care ne stau în cale sînt: starea proastă a transporturilor și extrema lipsă de lucrători în domeniul aprovizionării.

Trebuie să ne încordăm toate forțele, să stimulăm neîncetat energia maselor muncitorești. Trebuie să ne smulgem cu hotărîre din făgașul obișnuit al vieții cotidiene și al muncii cotidiene. Trebuie să ne dublăm eforturile. Trebuie să trecem la *mobilizarea revoluționară* a lucrătorilor pentru munca în domeniul aprovizionării și al transporturilor, *fără a ne mărgini* la cadrul muncii „curente“, ci depășindu-l, căutînd mereu noi metode de recrutare și de atragere a unor forțe suplimentare.

Avem acum toate motivele să credem — bazați pe calcule extrem de „prudente“ și chiar pesimiste — că lichidarea foametei și a tifosului în această jumătate de an (lucru *întru totul* posibil) va însemna o *adevărată cotitură* în direcția îmbunătățirii întregii situații economice, căci legăturile cu Ucraina și cu Tașkentul înlătură cauzele principale și fundamentale ale penuriei și insuficienței de materii prime.

Știm, firește, că masele înfometate au obosit; uneori această oboseală depășește puterile omenești, dar o ieșire există, și o redresare a energiei maselor este totuși, fără îndoială, posibilă, cu atît mai mult cu cît apropierea revoluției proletare în lumea întreagă devine tot mai evidentă, promițîndu-ne o îmbunătățire radicală nu numai a situației noastre interne, ci și a situației noastre internaționale.

Trebuie să ne dublăm eforturile.

Fiecare organizație de partid, fiecare sindicat, fiecare grup de muncitori organizați pe linie sindicală sau chiar

de muncitori care nu sînt organizați, dar care vor să participe la „bătălia“ împotriva foametei, fiecare grup de lucrători și cetățeni sovietici în general trebuie să-și pună întrebarea :

Ce am putea face pentru lărgirea și intensificarea luptei întregului popor împotriva foametei ?

N-am putea folosi la lucru femeii în loc de bărbați, astfel încît tot mai mulți bărbați să devină disponibili pentru sarcinile deosebit de grele ale muncii în transporturi și pe linia aprovizionării ?

N-am putea promova comisari pentru atelierele de reparații de locomotive și vagoane ?

N-am putea furniza lucrători de rînd pentru armata aprovizionării ?

Nu s-ar cuveni ca fiecare al zecelea sau al cincilea om din rîndurile noastre, din grupul nostru, din întreprinderea noastră etc. să fie trimis să lucreze în armata aprovizionării sau în atelierele căilor ferate, unde munca este azi mai grea și mai anevoioasă ca de obicei ?

Nu fac oare unii dintre noi, în aparatul de stat sau în altă parte, o muncă pe care am putea s-o restrîngem sau chiar s-o sistăm fără a periclita prin aceasta temeliiile cele mai adînci ale statului ? Nu sîntem noi datori să mobilizăm imediat pe acești lucrători pentru munca în domeniul aprovizionării și al transporturilor ?

Să ne ridicăm din nou, în număr cît mai mare, la luptă împotriva blestematului principiu al societății vechi, capitaliste, pe care l-am moștenit de la această societate și care, într-o măsură mai mică sau mai mare, ne-a molipsit și ne-a pervertit pe fiecare dintre noi, și anume principiul : „fiecare pentru sine, Dumnezeu pentru toți“ Mai mult ca orice ne apasă, ne strivește, ne sugrumă și ne doboară această moștenire a prădalnicului, mîrșavului și sîngerosului capitalism. De ea nu putem scăpa dintr-o dată ; ci numai printr-o luptă neîncetată ; împotriva ei trebuie să proclamăm și să pornim o nouă cruciadă, și nu o dată sau de două ori, ci de mai multe ori în șir.

Avem toată posibilitatea să salvăm din ghearele foamei și ale tifosului milioane și zeci de milioane de oameni, salvarea e aproape, flagelul foamei și al tifosului poate fi pe deplin biruit și lichidat. Ar fi absurd, stupid și rușinos să ne lășăm cuprinși de despe-rare. A fugi care încotro, care cum poate, așa încît fie-care „să se descurce“ cumva singur, să dea cumva la o parte pe cei mai slabi și să le-o ia înainte, înseamnă a dezerta, a părăsi pe tovarășii bolnavi și oboșiți, a înrău-tăți situația generală.

Am creat o temelie solidă — Armata Roșie —, care biruind greutăți fără seamăn și străpungînd zidul de fier al trupelor moșierimii și burgheziei, sprijinite de cei mai mari miliardari — miliardarii anglo-francezi —, a răzbit acum pînă la principalele surse de materii prime, pînă la regiunile producătoare de cereale, bumbac și cărbune. Am creat această temelie printr-o muncă dusă în chip nou, prin desfășurarea propagandei politice pe front, prin organizarea comuniștilor din armata noastră, prin organizarea și lupta plină de abnegație a celor mai buni oameni din rîndurile masei muncitorești.

Am obținut o serie de victorii atît pe frontul extern, militar, cît și pe frontul intern, în lupta împotriva ex-ploatatorilor, în lupta împotriva sabotajului, în lupta pentru calea grea, anevoioasă și spinoasă, dar *justă* a construcției socialiste. Ne apropiem de o victorie deplină și decisivă nu numai în Rusia, ci și în lumea întregă.

Încă cîteva eforturi — și ne vom smulge din ghearele de oțel ale foamei.

Ceea ce am făcut și continuăm să facem pentru Ar-mata Roșie trebuie să facem acum încă o dată, cu energie sporită, pentru înviorarea, lărgirea și intensificarea muncii în domeniul aprovizionării și al transporturilor. Forțele cele mai bune trebuie să fie atrase la *această* muncă. Oricine vrea și poate să muncească va găsi aici un loc ; oricine, dacă va voi, va putea să contribuie la biruirea organizată, pe scară largă, a ruinei și a foamei; orice forță activă, orice aptitudine, orice specialitate, orice

profesiune, orice om de inimă poate și trebuie să-și găsească întrebuințare în această *armată pașnică* a lucrătorilor din domeniul aprovizionării și al transporturilor — armată pașnică care, în vederea asigurării victoriei depline, trebuie să sprijine acum Armata Roșie, să consolideze și să folosească victoriile ei.

Cu toții la muncă în domeniul aprovizionării și al transporturilor !

26 ianuarie 1919

„Pravda” nr. 19 din 28 ianuarie 1919
Semnat : N. L e n i n

Se tipărește după manuscris

PROIECT DE HOTĂRÎRE
A CONSILIULUI COMISARIILOR POPORULUI
CU PRIVIRE LA COOPERAȚIE ¹⁸⁸

- I. Se vor strînge date din care să se poată vedea în ce măsură aplică efectiv cooperativele linia fundamentală a politicii sovietice, care prevede :
 - (1) nu numai atragerea în cooperative a întregii populații, ci și asigurarea rolului precumpănitor al populației proletare și semiproletare în desfășurarea activității cooperatiste.
 - (2) aprovizionarea și distribuirea trebuie să fie organizate în așa fel, încît avantajele (mărfuri etc.) de pe urma predării către stat a *tuturor* surplusurilor de cereale să revină într-adevăr sărăcimii (= proletarii + semiproletarii).
- ad. 1* secția cooperatie din cadrul Consiliului economic superior și Comisariatul aprovizionării sînt însărcinate să strîngă aceste date împreună cu Direcția centrală de statistică. Raportul va fi prezentat în termen de două săptămîni.
- II. Comisariatul aprovizionării va întocmi instrucțiuni cu privire la reprezentanții Sovietelor în cooperative și va desfășura o muncă propagandistică și organizatorică în vederea înfăptuirii acestei măsuri.
- III. Cooperarea muncitorească va lua măsuri ca în conducerea Uniunii centrale a cooperativelor de consum majoritatea să fie formată din reprezentanți ai cooperatiei muncitorești și va asigura posibilitatea

* — la punctul 1. — *Nota trad.*

de a se introduce acolo practicieni-comuniști cu experiență.

- IV. Krestinski va lua măsuri pentru întocmirea unui proiect de decret cu privire la comunele de consum.

Scris la 28 ianuarie 1919

*Publicat pentru prima oară în 1931,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XVIII*

Se tipărește după manuscris

CU PRIVIRE LA ACTIVITATEA BIBLIOTECILOR

PROIECT DE HOTĂRIRE
A CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI ¹⁸⁹

Se vor lua măsuri ca secția bibliotecii din cadrul *Comisariatului poporului pentru învățămînt* să publice lunar și să prezinte Consiliului Comisarilor Poporului date sumare concrete cu privire la îndeplinirea efectivă a hotărîrilor C.C.P. din 7.VI.1918 și din 14.I.1919 și la sporirea efectivă a numărului bibliotecilor și sălilor de lectură, precum și la extinderea difuzării cărții în rîndurile populației.

Scris la 30 ianuarie 1919

*Publicat la 1 februarie 1919,
în ziarul
„Izvestiia C.E.C. din Rusia” nr. 23*

Se tipărește după manuscris

CU PRIVIRE LA MĂSURILE
PENTRU TRECEREA DE LA APROVIZIONAREA
ȘI REPARTIȚIA BURGHEZO-COOPERATISTĂ
LA APROVIZIONAREA ȘI REPARTIȚIA
PROLETAR-COMUNISTĂ ¹⁹⁰

Problema cooperativelor și a comunelor de consum, discutată de curînd în Consiliul Comisarilor Poporului (vezi „Izvestiia“ din 2 februarie), pune la ordinea zilei, ca *sarcină centrală*, elaborarea unor măsuri de *tranziție de la* cooperăția burgheză la asocierea comunistă a întregii populații în domeniul consumului și al producției.

Să admitem că cooperăția grupează 98% din populație. La sate se întîmplă să fie așa.

Înseamnă oare că prin însuși faptul acesta cooperăția devine o comună ?

Nu, nu devine, *dacă* această cooperăție (1) oferă avantaje (dividende la părțile sociale etc.) unui grup aparte de cooperatori ; (2) *dacă* își păstrează aparatul său special, fără a atrage în el populația în general și în primul rînd pe proletari și semiproletari ; (3) *dacă* la repartiția produselor nu avantajează pe semiproletari în comparație cu mijlocașii, și pe mijlocași în comparație cu bogătașii ; (4) *dacă* la luarea produselor nu ridică toate surplusurile mai întîi de la cei bogați și pe urmă de la mijlocași, și *dacă* în această acțiune nu se sprijină pe proletari și semiproletari etc. etc.

Toată greutatea sarcinii (și tot *conținutul* acestei sarcini actuale care se pune acum în fața noastră) constă în elaborarea unui sistem de măsuri *practice în vederea trecerii* de la vechea cooperăție (care e necesarmente burgheză, deoarece în cadrul ei se separă pătura *deținătorilor de părți sociale*, care alcătuiește o *minoritate* a

populației, precum și din alte motive) la *comuna* nouă și adevărată — măsuri în vederea trecerii de la aprovizionarea și repartitia burghezo-cooperatistă la aprovizionarea și repartitia proletar-comunistă.

Este necesar ca

(1) această problemă să fie dezbătută în coloanele presei ;

(2) în vederea îndeplinirii acestei sarcini să fie chemate la întrecere toate instituțiile centrale și locale ale Puterii sovietice (îndeosebi Consiliul economic superior și consiliile economice locale, Comisariatul aprovizionării și organele de aprovizionare, Direcția centrală de statistică și Comisariatul poporului pentru agricultură) ;

(3) secția cooperatie din cadrul Consiliului economic superior și toate instituțiile menționate la § 2 sînt însărcinate să elaboreze un *program* de asemenea măsuri și să întocmească un formular pentru strîngerea datelor referitoare la măsuri de acest fel și la fapte de natură să îngăduie lărgirea acestor măsuri ;

(4) se va institui un premiu pentru cel mai bun program relativ la aceste măsuri, pentru programul cel mai practic, pentru formularul cel mai potrivit și mai puțin complicat și pentru cea mai potrivită și mai lesnicioasă metodă de strîngere a datelor în legătură cu aceasta.

Scris la 2 februarie 1919

Publicat pentru prima oară în 1931,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XVIII

Se tipărește după manuscris

CU PRIVIRE LA CONCESIONAREA CONSTRUIRII MARII CĂI FERATE DE NORD ¹⁹¹

PROIECT DE HOTĂRIRE
A CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI

1) Consiliul Comisarilor Poporului consideră acceptabile traseul căii ferate și planul ei general ;

2) consideră că acordarea de concesiuni reprezentanților capitalului străin este în genere, din punct de vedere principial, admisibilă în interesul dezvoltării forțelor de producție ;

3) consideră că acordarea concesiunii de față este de dorit, iar realizarea ei în practică — o necesitate ;

4) pentru a grăbi rezolvarea practică și definitivă a acestei chestiuni se va cere inițiatorilor să prezinte dovezi care să confirme afirmațiile lor că au legături cu firme capitaliste serioase, capabile să ducă treaba la capăt și să aducă materialele necesare ;

5) o comisie specială va fi însărcinată să prezinte în termen de două săptămâni un proiect de contract în formă definitivă ;

6) se va cere Comisariatului poporului pentru problemele militare ca în termen de două săptămâni să-și dea avizul din punct de vedere strategic și militar.

Scris la 4 februarie 1919

*Publicat pentru prima oară în 1933,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXIV*

Se tipărește după manuscris

CĂTRE COMISARIATUL POPORULUI PENTRU ÎNVĂȚĂMÎNT ¹⁹²

Vă rog să transmiteți secțiilor dv. care îndrumază activitatea bibliotecilor (atît secției de învățămînt extra-scolar, cît și secției bibliotecii de stat etc.) următoarele considerații suplimentare pe marginea problemei recent discutate în Consiliul Comisarilor Poporului și să-mi comunicați avizul dv. (și al secțiilor respective) în legătură cu problema în discuție.

*
* * *

Pentru bunul mers al activității bibliotecilor, inclusiv, desigur, „casele de citit“, sălile de lectură de orice fel etc., e nevoie în primul rînd de organizarea unei *întreceri* între diferitele gubernii, grupe, săli de lectură etc. etc.

O bună organizare a *evidenței*, așa cum o cere acum Consiliul Comisarilor Poporului, este menită să servească următoarelor *trei* țeluri :

1) *informarea* fidelă și multilaterală atît a Puterii sovietice cît și a tuturor cetățenilor asupra activității desfășurate în acest domeniu ;

2) atragerea *populației înseși* la această activitate ;

3) organizarea unei *întreceri* între bibliotecari.

În acest scop este necesar să fie imediat elaborate formulare și forme de evidență care să corespundă acestor obiective.

După părerea mea, formularele de evidență trebuie să fie întocmite la centru, iar apoi multiplicare în fiecare

В Нар.-К-рию Трест.

Прому выданы в Ленинск. обл. ордена (1-й
 ордена орд. 1-й и орд. 2-й и др.) на факт. мое до-
 вольное участие в работе по борьбе, каковой до-
 вольности в ЦК, и в работе в Ленинск. обл. орд.
 в факт. участие по борьбе, и др.

Достоинство доло, Восточная, Комаров,
 "уфа-уфа", Восток и др. и др., в Ленинск.
 обл. орд. 1-й и др. орд. 1-й и др. орд. 1-й и др.
 орд. 1-й и др. орд. 1-й и др. орд. 1-й и др.

Участие в работе по борьбе, в Ленинск.
 обл. орд. 1-й и др. орд. 1-й и др. орд. 1-й и др.
 орд. 1-й и др. орд. 1-й и др. орд. 1-й и др.
 орд. 1-й и др. орд. 1-й и др. орд. 1-й и др.
 орд. 1-й и др. орд. 1-й и др. орд. 1-й и др.

Одн. орд. 1-й и др. орд. 1-й и др. орд. 1-й и др.
 орд. 1-й и др. орд. 1-й и др. орд. 1-й и др.
 орд. 1-й и др. орд. 1-й и др. орд. 1-й и др.

По месту работы по борьбе, в Ленинск.
 обл. орд. 1-й и др. орд. 1-й и др. орд. 1-й и др.
 орд. 1-й и др. орд. 1-й и др. орд. 1-й и др.

В орд. 1-й и др. орд. 1-й и др. орд. 1-й и др.
 орд. 1-й и др. орд. 1-й и др. орд. 1-й и др.
 орд. 1-й и др. орд. 1-й и др. орд. 1-й и др.
 орд. 1-й и др. орд. 1-й и др. орд. 1-й и др.

Prima pagină a manuscrisului lui V. I. Lenin
 „Către Comisariatul poporului pentru învățămînt”. — Februarie 1919

Місјорат

gubernie și trimise tuturor secțiilor de învățămînt public și *tuturor* bibliotecilor, sălilor de lectură, cluburilor etc.

În aceste formulare trebuie să fie *scoase în relief* (și imprimate, să zicem, cu caractere grase) întrebările *obligatorii*; responsabilii de biblioteci etc. care nu vor răspunde la aceste întrebări vor fi *deferți justiției*. La întrebările obligatorii se vor adăuga *foarte* multe întrebări *neobligatorii* (în sensul că faptul de a nu răspunde la ele nu atrage neapărat trimiterea în judecată).

Printre paragrafele obligatorii ale formularului trebuie să figureze, de pildă, adresa bibliotecii (sau a sălii de lectură etc.), numele responsabilului și ale membrilor conducerii, cu adresele lor, numărul cărților și al ziarelor, orarul etc. (de la bibliotecile mari să se ceară și alte informații).

Printre paragrafele neobligatorii trebuie să figureze întrebări referitoare la *toate* îmbunătățirile introduse în Elveția și în America (și în alte țări), spre a face posibilă stimularea (prin acordare de premii constînd în ediții de lux, colecții de ziare etc.) celor care au introdus cel mai mare număr de îmbunătățiri și le-au aplicat cel mai bine.

De exemplu : 1) puteți dovedi cu date precise creșterea *circulației* cărților în biblioteca pe care o conduceți ? sau 2) numărul cititorilor care frecventează sala de lectură pe care o conduceți ? sau 3) schimbul de cărți și ziare cu alte biblioteci și săli de lectură ? sau 4) întocmirea unui catalog central ? sau 5) folosirea zilelor de duminică ? sau 6) folosirea orelor de seară ? sau 7) atragerea unor noi categorii de cititori — femei, copii, cititori de altă naționalitate decît cea rusă etc. ? sau 8) în ce măsură satisfaceți cerințele cititorilor în materie de documentare ? sau 9) metode simple și practice pentru depozitarea cărților și a ziarelor ? pentru păstrarea lor ? folosirea unor dispozitive mecanice pentru înlesnirea lecturii ziarelor și a punerii lor la loc ? sau 10) împrumutarea de cărți la domiciliu ? sau 11) simplificarea formalităților

pentru împrumutul cărților la domiciliu ? sau 12) pentru trimiterea lor prin poștă ?

etc. etc. etc.

Pentru cele mai bune dări de seamă și pentru succese în activitatea depusă se vor acorda premii.

În dările de seamă pe care secția bibliotecii a Comisariatului poporului pentru învățămînt le prezintă Consiliului Comisarilor Poporului trebuie să se indice *în mod obligatoriu* cîte dări de seamă se primesc lunar și la care întrebări se primesc răspunsuri ; concluzii.

*Scris nu mai devreme de
8 februarie 1919*

*Publicat pentru prima oară în 1933,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXIV*

Se tipărește după manuscris

RĂSPUNS LA ÎNTREBAREA UNUI ȚĂRAN ¹⁹³

În „Izvestiia C.E.C.” din 2 februarie a apărut o scrisoare primită de la țăranul G. Gulov, care întreabă care este atitudinea guvernului nostru muncitoresc-țăranesc față de țărani mijlocași și spune că circulă zvonuri că Lenin nu s-ar înțelege cu Troțki, că între ei ar exista mari divergențe, și tocmai în ceea ce-l privește pe țăranul mijlocaș.

În „Scrisoare către țărani mijlocași”, publicată în „Izvestiia C.E.C.” din 7 februarie, tovarășul Troțki a și dat răspunsul său. În această scrisoare, tovarășul Troțki dezmente zvonurile că între mine și el ar exista divergențe și declară că ele — zvonurile — nu sînt decît minciuni sfruntate pe care le răspîndesc moșierii și capitaliștii sau complicii lor conștienți sau inconștienți. La rîndul meu, confirm întru totul declarația tovarășului Troțki. Între noi nu există nici un fel de divergențe, iar în ceea ce-i privește pe țărani mijlocași nu există divergențe nu numai între mine și Troțki, dar nici în general în partidul comunist, din care facem parte amîndoi.

În scrisoarea sa, tovarășul Troțki a explicat limpede și amănunțit de ce partidul comuniștilor și actualul guvern muncitoresc-țăranesc, ales de Soviete și aparținînd acestui partid, nu consideră că țăranul mijlocaș le e dușman. Eu semnez cu amîndouă mîinile ceea ce a spus tov. Troțki ¹⁹⁴.

Nu există decret (lege) sau hotărîre a Puterii sovietice în care să nu se facă distincție între principalele trei grupuri ale țărănimii: primul grup — sărăcimea (pro-

letarii și semiproletarii, cum se obișnuiește să se spună în știința economică). Acest grup este foarte numeros. Când puterea se afla în mâinile moșierilor și ale capitaliștilor, toată povara jugului lor apăsa mai ales pe umerii sărăcimii. În toate țările din lume, reazemul cel mai trainic al adevăratei mișcări socialiste îl constituie muncitorii și țărănimea săracă care îi sprijină. Al doilea grup îl constituie chiaburii, adică țărani bogăți, care exploatează munca altora, fie tocmind lucrători, fie dând bani cu camătă etc. Acest grup trage spre moșieri și capitaliști — dușmanii Puterii sovietice. Al treilea grup îl constituie țărani mijlocași. Aceștia nu sînt dușmani ai Puterii sovietice. Ei îi pot fi prieteni, și noi tocmai asta urmărim și vom izbuti să obținem. Toți dascălii socialismului au considerat întotdeauna că, pentru a putea înfăptui socialismul, muncitorii vor trebui să răstoarne pe moșieri și pe capitaliști, dar cu țărani mijlocași este posibilă și necesară o înțelegere.

Sub domnia moșierilor și a capitaliștilor, numai foarte puțini țărani mijlocași — poate unul dintr-o sută — reușesc să-și asigure o bunăstare trainică, și aceasta numai intrînd în rîndul chiaburilor, urcîndu-se pe grumazul sărăcimii, în timp ce majoritatea covîrșitoare a țărănimii mijlocașe îndură inevitabil mari lipsuri și se află la cheremul celor bogăți. Așa stau lucrurile în toate țările capitaliste.

În socialism este posibilă o bunăstare deplină și trainică atît pentru toți muncitorii cît și pentru toți țărani mijlocași, fără vreo jecmănire a muncii altora. Nici un bolșevic, nici un comunist, nici un socialist rezonabil n-a admis vreodată, nici măcar în gînd, folosirea violenței împotriva țăranului mijlocaș. Toți socialiștii au vorbit întotdeauna despre o înțelegere cu țărani mijlocași, despre trecerea lor treptată și liber consimțită la socialism.

Ca urmare a celor patru ani de război criminal purtat de capitaliști, țara noastră a fost ruinată într-o măsură mai mare decît alte țări. Pretutindenii domnește ruina și dezorganizarea, nu sînt mărfuri, la orașe și în guber-

niile neagricole bîntuie o foamete cumplită, chinuitoare. Trebuie să ne încordăm toate forțele pentru a învinge ruina și foametea, pentru a învinge trupele moșierilor și ale capitaliștilor, care vor să restaureze vechea putere — puterea țarului și a bogătanilor, a exploatatorilor. În sud, atît pe Don cît și în Ucraina, albgardiștii au fost înfrînți, iar drumul spre regiunile producătoare de combustibil (cărbune) și de grîne va fi în curînd liber. Încă cîteva ultime eforturi și vom reuși să ne salvăm de la foamete. Dar ruina pe care a lăsat-o războiul este mare și numai munca îndelungată și plină de abnegație a tuturor oamenilor muncii va fi în stare să aducă țara noastră pe calea unei bunăstări trainice.

Dintre plîngerile ce se fac auzite în rîndurile țăranilor mijlocași trebuie să menționăm două feluri de plîngeri. În primul rînd, pe cele îndreptate împotriva comportării excesiv de „autoritare“, nedemocratice, iar uneori de-a dreptul scandaloase a autorităților locale, mai ales în satele îndepărtate. Nu încapе îndoială că la sate este mai greu să se organizeze un control și o supraveghere eficientă a activității autorităților locale, că uneori se strecoară printre comuniști elemente dintre cele mai rele, oameni de rea credință. Împotriva unor asemenea oameni, care, în pofida legilor emise de Puterea sovietică, aplică țăranimii un tratament vitreg, trebuie să ducem o luptă necruțătoare; ei trebuie să fie destituiți imediat, deferiți justiției și judecați cu cea mai mare asprime. Toate eforturile muncitorilor și țăranilor cinstiți sînt îndreptate spre curățirea Rusiei de asemenea „urmași“ ai modului de viață moșieresc și capitalist, care își îngăduie să facă pe „șefii“, în timp ce, după legile republicii noastre muncitorești-țăărănești, ei trebuie să fie aleși de către Soviete și să dea exemplu de corectitudine și de respectare riguroasă a legilor. Puterea sovietică a împușcat nu puțini slujbași de aceștia, care au fost prinși, de pildă, luînd mită, iar lupta împotriva unor asemenea ticăloși va fi dusă pînă la capăt.

Cea de-a doua categorie de plîngeri se referă la ridicarea surplusurilor de cereale, la interzicerea riguroasă

a comerțului liber de cereale. Împotriva samavolniciei și a încălcării legii guvernul nostru duce o luptă necruțătoare. Dar poate oare fi îngăduită libertatea comerțului de cereale? Într-o țară ruinată, grânele sînt în cantitate insuficientă sau strict necesară, iar pe deasupra căile ferate sînt în așa măsură distruse de război, încît aducerea grînelor este extrem de anevoioasă.

Cînd grânele sînt în cantitate insuficientă, libertatea comerțului de cereale înseamnă speculă deșăntată și creșterea prețurilor pînă la cîteva sute de ruble pudul, căci omul flămînd va da totul pentru o bucată de pîine. Libertatea comerțului de cereale într-o țară înfometată înseamnă îmbogățirea scandaloasă a chiaburilor, a nerușinaților de bogăteni, care își umplu punga speculînd nevoia și foamea care s-au abătut asupra poporului. Libertatea comerțului de cereale într-o țară înfometată înseamnă victoria bogaților asupra celor săraci, căci bogații cumpără pîinea chiar și la prețuri exorbitante, nebunești, în timp ce săracii rămîn cu mîna goală. Libertatea comerțului de cereale înseamnă pentru bogați libertatea de a se îmbogăți și mai mult, iar pentru săraci libertatea de a muri de foame. Libertatea comerțului de cereale înseamnă o întoarcere îndărăt, la dominația și atotputernicia capitaliștilor.

Nu. Noi nu vrem să mergem și nu vom merge îndărăt, spre restaurarea puterii capitaliștilor, a puterii banului, spre libertatea de îmbogățire. Noi vrem să mergem înainte spre socialism, spre distribuirea rațională a pîinii între toți oamenii muncii. Toate surplusurile de cereale trebuie să fie predate Statului sovietic la un preț echitabil, iar statul trebuie să le distribuie în mod egal între oamenii muncii. Acest lucru nu poate fi obținut de îndată; statornicirea unei asemenea rînduiri juste, socialiste, nu este ușor de realizat. Trebuie să depunem o muncă intensă, îndelungată, să făurim o severă disciplină tovarășească în rîndurile muncitorilor și ale țăranilor, pentru a stîrpi din rădăcină libertatea veche, capitalistă, a co-

merțului, libertatea de îmbogățire, libertatea gătuirii semenului, libertatea asupririi, care a inundat cu sânge întregul glob.

De această muncă anevoioasă s-au apucat însă acum milioane și milioane de muncitori și de țărani. Fiecare țăran și muncitor cinstit, conștiincios, a înțeles importanța socialismului și luptă cu perseverență pentru înfăptuirea lui.

În toată lumea crește revoluția socialistă. Puterea capitaliștilor, „libertatea comerțului“ nu se vor mai întoarce. Socialismul va învinge.

N. Lenin

14 februarie 1919

„Pravda“ nr. 35
și „Izvestiia C.F.C. din Rusia“ nr. 35
din 15 februarie 1919

Se tipărește după manuscris

PROIECT DE RADIOGRAMĂ
A COMISARULUI POPORULUI
PENTRU AFACERILE EXTERNE ¹⁹⁵

Ca răspuns la radiograma dv. din cutare dată, mă grăbesc să vă comunic că, deși considerăm că Conferința de la Berna nu este nici socialistă și nici nu reprezintă cîtuși de puțin clasa muncitoare, acordăm totuși comisiei la care vă referiți permisiunea de a veni în Rusia și-i garantăm posibilitatea de a se informa în toate privințele, la fel cum vom permite venirea oricărei comisii burgheze care își propune să se informeze și care este, direct sau indirect, legată de indiferent ce guvern burghez, chiar dacă acesta săvîrșește o agresiune armată împotriva Republicii sovietice. Consimțind necondiționat la venirea comisiei arătate în radiograma dv., am dori să știm dacă guvernul dv. democratic, precum și guvernele celorlalte țări democratice ai căror cetățeni fac parte din comisie ar consimți să acorde unei comisii din partea noastră, din partea Republicii sovietice, permisiunea de a veni în aceste țări.

Scris la 19 februarie 1919

*Publicat la 20 februarie 1919
în ziarul „Pravda” nr. 39
și „Izvestiia C.E.C. din Rusia” nr. 39*

Se tipărește după manuscris

CU PRIVIRE
LA SUSPENDAREA UNUI ZIAR MENȘEVIC
CARE SUBMINEAZĂ APĂRAREA ȚĂRII

PROIECT DE REZOLUȚIE A C.E.C. DIN RUSIA ***

Avînd în vedere

1) că în numărul din 20.II.1919, în articolul „Încetați războiul civil“, ziarul menșevic „Vsegda Vpered“ și-a dovedit definitiv orientarea contrarevoluționară ;

2) că lozinca „jos războiul civil“ — pe care acest ziar o lansează deschis într-un moment în care trupele moșierilor și ale capitaliștilor, comandate de Kolceak, ocupă nu numai Siberia, ci și Permul — echivalează cu un sprijin acordat lui Kolceak și cu o încercare de a împiedica pe muncitorii și țăranii din Rusia să ducă pînă la victorie războiul împotriva lui Kolceak ;

3) că în felul acesta menșevicii care în rezoluția consfătuirii lor de partid au condamnat poziția majorității membrilor partidului lor, care se aliază cu clasele avute — adică cu moșierii și capitaliștii — în Siberia, la Arhanghelsk, în regiunea Volgăi, în Gruzia și în sud, încep acum să ducă în fapt aceeași politică, dezințindu-se de ea, în mod fățarnic, în vorbe ;

4) că aceia dintre menșevici care nu sînt fățarnici, care nu se aliază cu moșierii și cu capitaliștii, manifestă din nou șovăieli și lipsă de statornicie, mergînd pînă acolo încît să-i aducă servicii lui Kolceak ;

5) că în momentul în care lupta armată împotriva trupelor moșierimii și burgheziei se află în faza ei finală, decisivă și extrem de încordată, Puterea sovietică nu poate tolera pe teritoriul ei niște oameni care nu vor să suporte, împreună cu muncitorii și țăranii care luptă

pentru cauza lor dreaptă, privațiunile grele impuse de situație ;

6) că simpatiile acestor oameni se îndreaptă iarăși și iarăși spre democrația kolceakovistă, în care burgheziei și acoliților ei le merge atît de bine,

— C.E.C. hotărăște :

a) ziarul „Vsegda Vpered“ se suspendă pînă cînd menșevicii nu-și vor fi dovedit prin fapte hotărîrea de a rupe definitiv cu Kolceak și de a se situa cu fermitate pe poziția apărării și sprijinirii Puterii sovietice ;

b) se vor face toate preparativele necesare pentru ca menșevicii care încearcă să împiedice victoria muncitorilor și țăranilor asupra lui Kolceak să fie expulzați pe teritoriul democrației kolceakoviste.

Scris la 22 februarie 1919

*Publicat pentru prima oară în 1945,
în „Culegeri din Lenin“, vol. XXXV*

Se tipărește după manuscris

PE MARGINEA APELULUI INDEPENDENȚILOR GERMANI ¹⁹⁷

Rareori ne parvin acum în Rusia ziare străine : blocada cu care ne-au încercuit „democraticii capitaliști“ ai Antantei pare să fie eficientă. Ei se tem ca nu cumva muncitorii culți din America, Anglia, Franța să afle ce vrea incultul și barbarul bolșevism, se tem ca nu cumva în țara acestui bolșevism barbar să devină cunoscute succesele lui din Occident.

Dar, oricît de zelos ar lucra jandarmeria noii „Sfinte Alianțe“, adevărul nu poate fi ascuns !

Zilele acestea am avut prilejul să răsfoiesc cîteva numere din ziarul berlinez „Die Freiheit“, organul de presă al așa-numitei social-democrații germane „independente“. Pe prima pagină a numărului 74 (din 11.II.1919) este publicată o lungă chemare intitulată : „Către proletariatul revoluționar din Germania“, semnată de comitetul central al acestui partid și de fracțiunea sa din Constituanta germană. Ideile — sau mai bine zis lipsa de idei — din această chemare sînt atît de caracteristice nu numai pentru mișcarea muncitorească germană, ci și pentru mișcarea muncitorească mondială, încît merită să ne oprim asupra lor.

Mai întîi însă, îmi voi îngădui o digresiune legată de unele amintiri personale. Printre semnăturile membrilor fracțiunii independenților am întîlnit numele deputaților Seger și Laukant și mi-am amintit de lucruri întîmplate

cu trei ani în urmă, când am avut prilejul să-l întâlnesc pe Laukant la Consfătuirea de la Berna a zimmerwaldienilor¹⁹⁸. Acest — pare-se influent — muncitor berlinez producea o dublă impresie: pe de o parte, desfășura o serioasă muncă revoluționară în mase, iar pe de altă parte dădea dovadă de o surprinzătoare lipsă de * teoretice și de o miopie de necrezut. Deși îi plăceau atacurile mele vehemente împotriva lui Kautsky („conducătorul” ideologic al independenților sau exponentul lipsei lor de idei), el n-a refuzat să mă ajute, atunci când, neîncrezător în slabele mele cunoștințe de limbă germană, i-am arătat textul unei scurte cuvântări ** pe care o scrisesem în limba germană și în care citam declarația lui Eugen Debs, acest „Bebel al Americii”, că mai degrabă s-ar lăsa împușcat decât să consimtă să voteze credite pentru războiul imperialist și că n-ar consimți să lupte decât într-un război al muncitorilor împotriva capitaliștilor. Pe de altă parte, când, indignat la culme, i-am arătat lui Laukant un pasaj dintr-un articol al lui Kautsky în care acest domn califică drept aventură¹⁹⁹ ieșirea în stradă a muncitorilor (și aceasta sub Wilhelm al II-lea), el a dat din umeri și mi-a răspuns cu un calm care mă scotea din sărite: „La noi muncitorii nu citesc asta chiar cu atîta atenție! Și parcă sînt obligat să fiu de acord cu fiecare rînd scris de Kautsky?”

*Scris în a doua jumătate
a lunii februarie 1919*

*Publicat pentru prima oară în 1933.
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXIV*

Se tipărește după manuscris

* În manuscris a fost probabil omis cuvîntul „interese” sau „cunoștințe”. — *Nota red.*

**Vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 27, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 239—240. — *Nota red.*

PRIMUL CONGRES AL INTERNAȚIONALEI COMUNISTE ²⁰⁰

2—6 MARTIE 1919

Cuvîntarea rostită la deschiderea congresului, referatul și cuvîntul de închidere au fost publicate pentru prima oară în 1920, în cartea „Der I. Kongress der Kommunistischen Internationale, Protokoll“. Petrograd

În limba rusă au fost publicate pentru prima oară în 1921, în cartea „Primul Congres al Internaționalei Comuniste. Procese-verbale“. Petrograd

Tezele cu privire la democrația burgheză și la dictatura proletariatului au fost publicate la 6 martie 1919 în ziarele „Pravda“ nr. 51 și „Izvestiia C.E.C. din Rusia“ nr. 51, la 1 mai 1919 în revista „Internaționala Comunistă“ nr. 1, în 1920 și 1921 în edițiile germană și rusă ale „Proceselor-verbale“; rezoluția la aceste teze a fost publicată la 11 martie 1919 în ziarul „Pravda“ nr. 54 și la 1 mai 1919 în revista „Internaționala Comunistă“ nr. 1

Se tipărește după textul apărut în ediția rusa a cărții, confruntat cu cel din ediția germană

Se tipărește după textul apărut în revista „Internaționala Comunistă“, confruntat cu cel apărut în ziarul „Pravda“

1

CUVINTARE ROSTITĂ
LA DESCHIDEREA CONGRESULUI
2 MARTIE

Din însărcinarea Comitetului Central al Partidului Comunist din Rusia, declar deschis primul congres comunist internațional. Mai întâi de toate rog asistența să păstreze un moment de reculegere în memoria celor mai buni reprezentanți ai Internaționalei a III-a: Karl Liebknecht și Rosa Luxemburg. (Întreaga asistență se ridică în picioare.)

Tovarăși! Congresul nostru are o mare importanță, o importanță istorică mondială. El dovedește falimentul tuturor iluziilor democrației burgheze. Căci nu numai în Rusia, ci și în cele mai dezvoltate țări capitaliste din Europa, în Germania de pildă, războiul civil a devenit o realitate.

Burghezia e cuprinsă de o frică cumplită în fața mișcării revoluționare crescînde a proletariatului. Acest lucru devine explicabil dacă luăm în considerație faptul că mersul evenimentelor după războiul imperialist favorizează inevitabil mișcarea revoluționară a proletariatului, că revoluția mondială internațională începe și se intensifică în toate țările.

Poporul își dă seama de măreția și însemnătatea luptei care se desfășoară în momentul de față. Trebuie găsită doar forma practică care să dea proletariatului posibilitatea de a-și exercita dominația. Această formă o constituie sistemul Sovietelor cu dictatura proletariatului. Dictatura proletariatului! — pînă acum aceste cuvinte erau pentru mase o expresie latinească neînțeleasă. Datorită

răspîndirii sistemului Sovietelor în lumea întreagă, această expresie latinească a fost tradusă în toate limbile moderne; forma concretă a dictaturii a fost găsită de masele muncitorești. Ea a devenit acum pentru marile mase ale muncitorimii un lucru pe înțeles datorită Puterii sovietice din Rusia, datorită spartachiștilor din Germania și organizațiilor similare din alte țări, ca, de pildă, Shop-Stewards Committees din Anglia²⁰¹. Toate acestea dovedesc că forma revoluționară a dictaturii proletare a fost găsită, că proletariatul este acum în stare să-și exercite în mod practic dominația.

Tovarăși! Cred că după evenimentele din Rusia, după luptele din ianuarie din Germania, este deosebit de important să constatăm că și în alte țări prinde rădăcini și începe să predomine cea mai nouă formă de mișcare a proletariatului. Astăzi, de pildă, am citit într-un ziar antisocialist o știre telegrafică în care se arată că guvernul englez a primit pe membrii Sovietului de deputați ai muncitorilor din Birmingham și a declarat că este gata să recunoască aceste Soviete ca organizații care reprezintă interese economice²⁰². Sistemul Sovietelor a învins nu numai în Rusia înapoiată, ci și în cea mai dezvoltată țară din Europa — în Germania, precum și în cea mai veche țară capitalistă — în Anglia.

Burghezia poate să-și mai facă de cap, poate să mai ucidă mii de muncitori, dar victoria va fi a noastră, victoria revoluției comuniste mondiale este asigurată.

Tovarăși! Salutîndu-vă din toată inima în numele Comitetului Central al Partidului Comunist din Rusia, propun să trecem la alegerea prezidiului. Vă rog să faceți propuneri.

2

TEZE ȘI REFERAT
ASUPRA DEMOCRAȚIEI BURGHEZE
ȘI DICTATURII PROLETARIATULUI
4 MARTIE

1. Creșterea mișcării revoluționare a proletariatului în toate țările a determinat burghezia și pe agenții ei în organizațiile muncitorești să caute cu desperare argumente ideologice-politice în favoarea dominației exploataților. Printre aceste argumente ocupă un loc de frunte condamnarea dictaturii și apărarea democrației. Falsitatea și ipocrizia acestui argument, repetat în nenumărate variante în presa capitalistă și la Conferința de la Berna din februarie 1919 a Internaționalei galbene, sînt evidente pentru oricine nu vrea să trădeze principiile fundamentale ale socialismului.

2. Acest argument operează mai ales cu noțiunile „democrație în general” și „dictatură în general”, fără să pună problema despre care anume clasă este vorba. Acest mod de a pune problema în afara claselor sau deasupra claselor, chipurile din punctul de vedere al întregului popor, este pur și simplu o batjocură la adresa teoriei de bază a socialismului — teoria luptei de clasă, pe care socialiștii care au trecut de partea burgheziei o recunosc în vorbe, dar în fapt o dau uitării. Căci în nici o țară capitalistă civilizată nu există „democrație în general”, ci există numai o democrație burgheză, și nu este vorba de „dictatură în general”, ci de dictatura clasei asuprite, adică a proletariatului, asupra asupritorilor și exploataților, adică asupra burgheziei, în vederea sfărîmării împotrivrării pe care o opun exploatații în lupta pentru dominația lor.

3. Istoria ne învață că nici o clasă asupra n-a ajuns și nu putea ajunge vreodată să domine fără să treacă printr-o perioadă de dictatură, adică de cucerire a puterii politice și de reprimare prin violență a împotrivirii extrem de crâncene, extrem de înverșunate pe care, fără a se da în lături de la nici o crimă, au opus-o întotdeauna exploatareii. În țările înaintate, burghezia, a cărei dominație o apără acum socialiștii care se pronunță împotriva „dictaturii în general” și care pledează cu înflăcărare pentru „democrație în general”, și-a cucerit puterea cu prețul unei serii întregi de insurecții și de războaie civile, cu prețul reprimării prin violență a regilor, a feudalilor, a stăpînitorilor de sclavi și a încercărilor lor de restaurare. De mii și milioane de ori au explicat poporului socialiștii din toate țările, în cărțile și în broșurile lor, în rezoluțiile congreselor lor, în cuvîntările lor agitatorice, caracterul de clasă al acestor revoluții burgheze, al acestei dictaturi burgheze. De aceea actuala apărare a democrației burgheze, camuflată sub paravanul vorbăriei despre „democrație în general”, și actualele atacuri furibunde împotriva dictaturii proletariatului, camuflete sub paravanul țipetelor împotriva „dictaturii în general”, înseamnă pur și simplu trădarea socialismului, înseamnă în fapt trecerea de partea burgheziei, negarea dreptului proletariatului la revoluția sa, proletară, apărarea reformismului burghez într-un moment istoric cînd acesta a dat faliment în lumea întreagă și cînd războiul a creat o situație revoluționară.

4. Toți socialiștii, elucidînd caracterul de clasă al civilizației burgheze, al democrației burgheze, al parlamentarismului burghez, au enunțat ideea, pe care Marx și Engels au formulat-o cu maximum de precizie științifică, că cea mai democratică republică burgheză nu este altceva decît o mașină pentru reprimarea clasei muncitoare de către burghezie, pentru reprimarea maselor muncitoare de către un mănunchi de capitaliști²⁰³. Printre cei care se pronunță astăzi împotriva dictaturii și în favoarea democrației nu există nici un revoluționar, nici un marxist care să nu se fi jurat în fața muncitorilor că

recunoaște acest adevăr fundamental al socialismului ; iar acum, când proletariatul revoluționar e cuprins de frământare și se pune în mișcare hotărât să distrugă această mașină de oprimare și să cucerească dictatura proletară, acești trădători ai socialismului prezintă lucrurile în așa fel, ca și cum burghezia ar fi dăruit oamenilor muncii „democrația pură“, ca și cum burghezia ar fi renunțat la împotrivire și ar fi gata să se supună majorității oamenilor muncii, ca și cum în republica democratică nu ar fi existat și nu există o mașină de stat pentru oprirea muncii de către capital.

5. Comuna din Paris, pe care în vorbe o ridică în slavă toți doritorii de a trece drept socialiști, pentru că știu că masele muncitorești nutresc pentru ea o simpatie sinceră și fierbinte, a arătat foarte clar caracterul istoricește condiționat al parlamentarismului burghez și al democrației burgheze și valoarea lor limitată ca instituții foarte progresiste în comparație cu rînduielile medievale, dar care în epoca revoluției proletare necesită neapărat o schimbare radicală. Analizînd Comuna, Marx, care a știut mai bine decît oricare altul să-i aprecieze semnificația istorică, a arătat caracterul exploatator al democrației burgheze și al parlamentarismului burghez, în cadrul cărora clasele asuprite capătă dreptul de a hotărî o dată la cîțiva ani care reprezentant al claselor avute „să reprezinte și să calce în picioare“ (ver- und zertreten) poporul în parlament²⁰⁴. Și tocmai acum, cînd mișcarea pentru Soviete, cuprinzînd întreaga lume, continuă în văzul tuturor opera Comunei, trădătorii socialismului uită experiența concretă și învățămintele concrete ale Comunei din Paris și repetă vechile palavre burgheze despre „democrație în general“. Comuna n-a fost o instituție parlamentară.

6. Însemnătatea Comunei constă apoi în faptul că ea a încercat să sfărîme, să dărîme din temelii aparatul de stat burghez, aparatul birocratic, judecătoresc, militar și polițienesc, înlocuindu-l cu o organizație de masă a muncitorilor care se conducea singură, care nu cunoștea separarea puterii legislative de cea executivă. Toate republicile burghezo-democratice contemporane, inclusiv cea

germană, pe care, în disprețul adevărului, trădătorii socialismului o numesc proletară, păstrează acest aparat de stat. Se confirmă deci încă și încă o dată, cât se poate de grăitor, că urletele apărătorilor „democrației în general“ înseamnă în realitate apărarea burgheziei și a privilegiilor ei de clasă exploatoare.

7. „Libertatea întrunirilor“ poate fi luată ca model de revendicare proprie „democrației pure“. Orice muncitor conștient care nu a rupt cu clasa sa va înțelege îndată că ar fi stupid să se promită exploatatorilor libertatea întrunirilor într-o perioadă și în condiții în care exploatorii opun împotrivire răsturnării lor și își apără privilegiile. Pe vremea când era revoluționară, burghezia n-a acordat nici în Anglia, în 1649, nici în Franța, în 1793, „libertatea întrunirilor“ pentru monarhiști și nobili, care chemau în țară armate străine și care „se întruneau“ pentru a organiza încercări de restaurare. Dacă burghezia de astăzi, care a devenit de mult reacționară, cere proletariatului să garanteze dinainte exploatatorilor „libertatea întrunirilor“, indiferent de împotrivirea pe care capitaliștii o vor opune exproprierii lor, muncitorii vor râde doar de ipocrizia burgheziei.

Pe de altă parte, muncitorii știu foarte bine că chiar și în cea mai democratică republică burgheză „libertatea întrunirilor“ este o vorbă goală, căci cei bogați dispun de cele mai bune clădiri publice și particulare, precum și de suficient timp liber pentru adunări, beneficiind totodată de protecția aparatului burghez al puterii. Proletarii de la orașe și sate și micii țărani, adică imensa majoritate a populației, nu au nimic din toate acestea. Atîta timp cât lucrurile stau astfel, „egalitatea“, adică „democrația pură“, este o înșelătorie. Pentru a cuceri adevărata egalitate, pentru a înfăptui efectiv democrația pentru cei ce muncesc, trebuie mai întîi să li se ia exploatatorilor toate clădirile publice și toate clădirile particulare somptuoase, să li se dea oamenilor muncii posibilitatea de a avea timp liber, iar libertatea întrunirilor lor să fie protejată de muncitori înarmați, și nu de odrasle de nobili sau de ofițeri de origine burgheză care au sub comanda lor soldați abrutizați.

Numai după o astfel de schimbare poți vorbi de libertatea întrunirilor, de egalitate, fără ca prin aceasta să-ți bați joc de muncitori, de oamenii muncii, de cei săraci. Această schimbare nu o poate înfăptui însă decât avangarda oamenilor muncii, proletariatul, care răstoarnă pe exploataitori, răstoarnă burghezia.

8. „Libertatea presei“ este și ea una dintre principalele lozinci ale „democrației pure“. Și în acest caz muncitorii știu, iar socialiștii din toate țările au spus-o de milioane de ori, că această libertate este o mistificare atîta timp cît în mâinile capitaliștilor se află cele mai bune tipografii și marile stocuri de hîrtie și atîta timp cît se menține puterea capitalului asupra presei, putere care în lumea întregă se manifestă cu atît mai pregnant, mai fățiș și mai cinic, cu cît democratismul și regimul republican sînt mai dezvoltate, cum este cazul, de pildă, în America. Pentru a cuceri o egalitate reală și o democrație reală pentru oamenii muncii, pentru muncitori și țărani, trebuie mai întîi să i se ia capitalului posibilitatea de a tocni scriitori, de a cumpăra edituri și de a corupe ziare, iar pentru aceasta trebuie doborît jugul capitalului, trebuie răsturnați exploataatorii, trebuie reprimată împotrivirea lor. Capitaliștii au numit și numesc întotdeauna „libertate“ libertatea pentru cei bogați de a se îmbogăți, libertatea pentru muncitori de a muri de foame. Pentru capitaliști libertatea presei înseamnă libertatea pentru cei bogați de a corupe presa, libertatea de a folosi bogăția ca mijloc pentru fabricarea și falsificarea așa-zisei opinii publice. Apărătorii „democrației pure“ se dovedesc iarăși a fi în fapt apărătorii arhimurdarului și arhivenalului sistem de dominație a celor bogați asupra mijloacelor de luminare a maselor, se dovedesc a fi niște demagogi, care cu fraze frumoase, bine ticluite și pe de-a-ntregul mincinoase caută să abată atenția poporului de la sarcina istorică concretă a eliberării presei din cătușele aservirii față de capital. O libertate reală și o egalitate reală va aduce orînduirea pe care o construiesc comuniștii și în care nu va fi posibilă îmbogățirea pe spinarea altuia, nu va exista posibilitatea obiectivă de a subordona presa, nici direct și nici indirect, puterii banului, și nimic nu va

împiedica pe orice om al muncii (sau grup de oameni ai muncii, indiferent de numărul lor) să aibă și să exercite dreptul egal de a folosi tipografiile proprietate obștească și hîrtia proprietate obștească.

9. Istoria secolelor al XIX-lea și al XX-lea ne-a arătat încă înainte de război ce este în realitate faimoasa „democrație pură” în condițiile capitalismului. Marxiștii au spus întotdeauna că, cu cît democrația este mai dezvoltată, „mai pură”, cu atît mai fățișă, mai aprigă și mai necruțătoare devine lupta de clasă, cu atît „mai pură” este forma în care se manifestă jugul capitalului și dictatura burgheziei. Afacerea Dreyfus în Franța republicană, nenumăratele cazuri de sîngeroasă reprimare a greviștilor cu ajutorul unor detașamente de năimiți, înarmați de capitaliști, în libera și democrata republică a Americii, — acestea și mii de alte fapte asemănătoare ne arată adevărul, pe care zadarnic încearcă să-l ascundă burghezia, că în cele mai democratice republici domnesc în fapt teroarea și dictatura burgheziei, acestea manifestîndu-se fățiș ori de cîte ori exploatatorilor începe să li se pară că puterea capitalului se clatină.

10. Războiul imperialist din 1914—1918 a dezvăluit pe deplin, chiar și muncitorilor înapoiți, adevăratul caracter pe care-l are democrația burgheză pînă și în cele mai libere republici, caracterul ei de dictatură a burgheziei. Pentru îmbogățirea unui grup de milionari sau miliardari germani sau englezi au fost măcelăriți zeci de milioane de oameni, iar în cele mai libere republici a fost instaurată dictatura militară a burgheziei. Această dictatură militară dănuie în țările Antantei și după înfrîngerea Germaniei. Tocmai războiul a deschis cel mai mult ochii oamenilor muncii, a smuls zorzoanele democrației burgheze, a arătat poporului proporțiile fabuloase ale speculei și îmbogățirii din timpul războiului și de pe urma războiului. În numele „libertății și egalității” a dus burghezia acest război, în numele „libertății și egalității” s-au îmbogățit în mod scandalos furnizorii de material de război. Oricît s-ar strădui Internaționala galbenă de la Berna, ea nu va putea ascunde maselor caracterul exploa-

tator, azi definitiv demascat, al libertății burgheze, al egalității burgheze, al democrației burgheze.

11. În Germania, cea mai dezvoltată țară capitalistă de pe continentul Europei, chiar primele luni de libertate republicană deplină, adusă de înfrângerea Germaniei imperialiste, au arătat muncitorilor germani și lumii întregi în ce constă adevărata esență de clasă a republicii democratice burgheze. Asasinarea lui Karl Liebknecht și a Rosei Luxemburg este un eveniment de însemnătate istorică mondială nu numai pentru că au pierit în mod tragic cei mai buni oameni și conducători ai Internaționalei Comuniste, cu adevărat proletare, ci și pentru că acest stat european avansat — se poate spune fără exagerare : avansat pe plan mondial — și-a dezvăluit pe deplin esența sa de clasă. Dacă într-o țară cu guvern format din social-patrioți, niște oameni arestați, adică luați de puterea de stat sub paza ei, au putut fi uciși — fără teamă de pedeapsă — de ofițeri și de capitaliști, înseamnă că republica democratică în care a fost cu puțință un asemenea lucru este o dictatură a burgheziei. Cei care se declară indignați de asasinarea lui Karl Liebknecht și a Rosei Luxemburg, dar nu înțeleg acest adevăr, dau dovadă sau de prostie, sau de ipocrizie. Într-o republică dintre cele mai libere și mai avansate din lume, în republica germană, „libertatea“ înseamnă libertatea de a ucide nepe-depsit pe conducătorii arestați ai proletariatului. Și atîta timp cît se menține capitalismul nici nu poate să fie altfel, căci dezvoltarea democratismului nu atenuează, ci ascute lupta de clasă, care, datorită tuturor rezultatelor, influențelor și urmărilor războiului, a atins punctul de fierbere.

În toată lumea civilizată bolșevicii sînt azi expulzați, prizonieri, întemnițați — ca în Elveția, de pildă, care este una dintre cele mai libere republici burgheze, sau în America, unde au loc pogromuri împotriva bolșevicilor etc. Din punctul de vedere al „democrației în general“ sau al „democrației pure“, este de-a dreptul ridicol că țări avansate, civilizate, democratice, înarmate pînă-n dinți, se tem de prezența cîtorva zeci de oameni din Rusia înapoiată, înfometată, ruinată, pe care ziarele

burgheze, care apar în zeci de milioane de exemplare, o numesc barbară, criminală etc. E clar că situația socială care a putut da naștere unei asemenea contradicții flagrante este în fapt o dictatură a burgheziei.

12. În această stare de lucruri, dictatura proletariatului este nu numai pe deplin îndreptățită, ca mijloc de răsturnare a exploatatorilor și de reprimare a împotrivirii lor, ci și absolut necesară pentru întreaga masă muncitoare, ca unicul mijloc de apărare împotriva dictaturii burgheziei, care a dus la război și care pregătește noi războaie.

Lucrul principal pe care nu-l înțeleg socialiștii și a cărui neînțelegere vădește miopia lor teoretică, vădește că sînt prizonierii prejudecăților burgheze și că au trădat din punct de vedere politic proletariatul este că în societatea capitalistă, atunci cînd se produce o ascuțire cît de cît serioasă a luptei de clasă care stă la baza acestei societăți, nu poate fi nimic intermediar între dictatura burgheziei și dictatura proletariatului. Orice visuri despre ceva intermediar nu sînt decît reacționare lamentări de mic-burghez. Mărturie în această privință stau atît experiența mai mult decît seculară a dezvoltării democrației burgheze și a mișcării muncitorești în toate țările avansate, cît și, îndeosebi, experiența ultimilor cinci ani. Același lucru reiese și din întreaga știință a economiei politice, din întregul conținut al marxismului, care demonstrează că în orice economie bazată pe producție de mărfuri există necesitatea economică a dictaturii burgheziei, al cărei loc poate fi luat numai de clasa pe care o dezvoltă, o înmulțește, o unește și o întărește însăși dezvoltarea capitalismului, adică de clasa proletarilor.

13. O altă greșală teoretică și politică a socialiștilor constă în neînțelegerea faptului că formele democrației, începînd cu germeii ei din antichitate, s-au schimbat inevitabil în decursul mileniilor, paralel cu înlocuirea unei clase dominante prin alta. În republicile antice din Grecia, în orașele din evul mediu, în țările capitaliste avansate, democrația are forme diferite și se aplică în măsură diferită. Ar fi pur și simplu stupid să se creadă că cea mai profundă revoluție din istoria omenirii, în

care pentru prima oară în lume puterea a trecut din mâinile minorității exploatoare în mâinile majorității exploatare, se poate înfăptui în vechiul cadru al democrației parlamentare vechi, burgheze, fără cotituri radicale, fără crearea unor noi forme de democrație, a unor noi instituții, care să întruchipeze noile condiții ale aplicării ei etc.

14. Dictatura proletariatului se aseamănă cu dictatura altor clase prin aceea că, asemenea oricărei dictaturi, ea este generată de necesitatea de a reprimă prin violență împotrivirea clasei care-și pierde dominația politică. Deosebirea fundamentală dintre dictatura proletariatului și dictatura altor clase — dictatura moșierilor în evul mediu, dictatura burgheziei în toate țările capitaliste civilizate — constă în faptul că dictatura moșierilor și a burgheziei a însemnat reprimarea prin violență a împotrivirii imensei majorități a populației, și anume a celor ce muncesc, în timp ce dictatura proletariatului înseamnă, dimpotrivă, reprimarea prin violență a împotrivirii exploatorilor, a moșierilor și a capitaliștilor, adică a unei infime minorități a populației.

De aici, la rândul său, reiese că dictatura proletariatului va aduce cu sine în mod inevitabil nu numai o schimbare în general a formelor și instituțiilor democrației, ci o schimbare care înseamnă o extindere, fără precedent în lume, a folosirii efective a democratismului de către cei asupriți în capitalism, de către clasele de oameni ai muncii.

Într-adevăr, forma de dictatură a proletariatului care a și fost creată efectiv, adică Puterea sovietică în Rusia, Räte-System* în Germania, Shop Stewards Committees și alte instituții sovietice analoge în alte țări, toate acestea reprezintă și creează tocmai pentru clasele de oameni ai muncii, adică pentru imensa majoritate a populației, o asemenea posibilitate efectivă de folosire a drepturilor și libertăților democratice cum nu a existat niciodată, nici pe departe, în cele mai avansate și mai democratice republici burgheze.

* — sistemul Sovietelor. — *Nota trad.*

Esența Puterii sovietice constă în faptul că tocmai organizația de masă a claselor care erau asuprite de capitalism, adică organizația de masă a muncitorilor și semiproletarilor (a țăranilor care nu exploatează munca altuia și care sînt în permanentă nevoie să-și vîndă cel puțin o parte din forța lor de muncă), formează baza permanentă și unică a întregii puteri de stat, a întregului aparat de stat. Tocmai acele mase care chiar și în cele mai democratice republici burgheze, fiind după lege egale în drepturi, în fapt însă erau împiedicate — prin mijlocuri de procedee și tertipururi — să participe la viața politică și să uzeze de drepturile și libertățile democratice, sînt acum atrase la o participare permanentă, neapărată și totodată hotărîtoare în conducerea democratică a statului.

15. Egalitatea cetățenilor, indiferent de sex, religie, rasă și naționalitate, pe care democrația burgheză a promis-o întotdeauna și pretutindeni, dar pe care n-a îndeplinit-o nicăieri și — dată fiind dominația capitalismului — nici nu putea s-o îndepluiască, Puterea sovietică, sau dictatura proletariatului, o îndeplănuiește imediat și integral, căci numai puterea muncitorilor, care nu sînt interesați în menținerea proprietății private asupra mijloacelor de producție și în lupta pentru împărțirea și reîmpărțirea lor, este în stare să îndeplănuască o astfel de egalitate.

16. Democrația veche, adică burgheză, și parlamentarismul erau organizate în așa fel, încît tocmai masele de oameni ai muncii erau ținute cît mai departe de aparatul de conducere. Puterea sovietică, adică dictatura proletariatului, este, dimpotrivă, în așa fel construită, încît să apropie masele de oameni ai muncii de aparatul de conducere. Aceluiași scop îi servesc îmbinarea puterii legislative și a celei executive în cadrul organizației de stat sovietice și înlocuirea circumscripțiilor electorale teritoriale prin unități de producție, cum sînt uzina, fabrica.

17. Armata a fost un aparat de oprimare nu numai în cadrul monarhiei. Ea și-a păstrat acest caracter și în toate republicile burgheze, chiar și în cele mai democratice. Numai Puterea sovietică, ca organizație de stat permanentă a claselor care erau asuprite de capitalism,

este în stare să anihileze subordonarea armatei față de comandamentul burghez și să contopească efectiv proletariatul cu armata, să înfăptuiască efectiv înarmarea proletariatului și dezarmarea burgheziei, lucru fără care nu este posibilă victoria socialismului.

18. Organizarea sovietică a statului este adaptată la rolul conducător al proletariatului, ca clasă pe care capitalismul a concentrat-o și a instruit-o cel mai mult. Experiența tuturor revoluțiilor și a tuturor mișcărilor claselor asuprite, experiența mișcării socialiste mondiale ne învață că numai proletariatul e în stare să unească și să ducă după sine păturile fărâmițate și înapoiate ale populației muncitoare și exploatate.

19. Numai organizarea sovietică a statului poate într-adevăr să sfărîme dintr-o dată și să distrugă definitiv aparatul birocratic și judecătoresc vechi, adică burghez, care în condițiile capitalismului s-a menținut și nu putea să nu se mențină chiar și în republicile cele mai democratice, deoarece este în fapt cel mai mare obstacol în calea înfăptuirii efective a democratismului pentru muncitori și pentru ceilalți oameni ai muncii. Comuna din Paris a făcut primul pas de însemnătate istorică mondială pe această cale, Puterea sovietică — al doilea pas.

20. Desființarea puterii de stat este un scop pe care și l-au propus toți socialiștii, printre care Marx în primul rând. Atîta timp cît acest scop nu va fi fost înfăptuit, adevăratul democratism — adică egalitatea și libertatea — este irealizabil. Spre acest scop duce însă în practică numai democrația sovietică, sau proletară, deoarece, atrăgînd organizațiile de masă ale oamenilor muncii la o participare permanentă și neapărată la conducerea statului, ea începe de îndată să pregătească dispariția completă a oricărui stat.

21. Falimentul total al socialiștilor care s-au întrunit la Berna, totala lor incapacitate de a înțelege democrația nouă, adică proletară, reies în chip deosebit de clar din următoarele fapte: la 10 februarie 1919 Branting a declarat închisă Conferința internațională de la Berna a Internaționalei galbene. La 11 februarie 1919 a fost publicat la Berlin, în ziarul „Die Freiheit“ al participanților

la această conferință, un apel al partidului „independenților” către proletariat. În acest apel se recunoaște caracterul burghez al guvernului Scheidemann, reproșându-i-se că vrea să desființeze Sovietele, care sînt denumite Träger und Schützer der Revolution — purtătoare și ocrotitoare ale revoluției —, și se face propunerea ca Sovietele să fie legalizate, acordându-li-se totodată drepturi de organe de stat, dreptul de veto asupra hotărîrilor Adunării naționale, și urmînd ca, în caz de divergență, problema în discuție să fie supusă unui referendum popular.

Această propunere vădește falimentul ideologic total al teoreticienilor care au apărut democrația fără să înțeleagă caracterul ei burghez. Încercarea ridicolă de a îmbina sistemul Sovietelor, adică dictatura proletariatului, cu Adunarea națională, adică cu dictatura burgheziei, demască pînă la capăt atît sărăcia intelectuală a socialiștilor și social-democraților galbeni, cît și reacționarismul lor politic de mic-burghezi, precum și lașele lor concesiuni făcute forței în năvalnică creștere a democrației noi, proletare.

22. Condamnînd bolșevismul, majoritatea Internaționalei galbene de la Berna, care, de teama maselor muncitorești, nu s-a încumetat să adopte formal o rezoluție în acest sens, a procedat logic din punct de vedere de clasă. Căci această majoritate este întru totul solidară cu menșevicii și cu eserii din Rusia, ca și cu Scheidemannii din Germania. Menșevicii și eserii din Rusia, lamentîndu-se că bolșevicii iau împotriva lor măsuri de urmărire, încearcă să ascundă că aceste măsuri sînt provocate de faptul că ei, menșevicii și eserii, participă la războiul civil de partea burgheziei, împotriva proletariatului. Tot așa în Germania, Scheidemannii și partidul lor au dovedit deja că participă la războiul civil de partea burgheziei, împotriva muncitorilor.

Este deci foarte firesc că majoritatea participanților la Internaționala galbenă de la Berna s-au pronunțat pentru condamnarea bolșevicilor. În aceasta și-a găsit expresia nu apărarea „democrației pure”, ci autoapărarea unor

oameni care știu și simt că în războiul civil ei se situează de partea burgheziei, împotriva proletariatului.

Iată de ce nu putem să nu recunoaștem că, din punct de vedere de clasă, hotărîrea majorității Internaționalei galbene este întru totul logică. Proletariatul nu trebuie să se teamă de adevăr; el trebuie să-l privească în față și să tragă de aici toate concluziile politice.

Tovarăși, aș vrea să mai adaug cîteva cuvinte în legătură cu ultimele două puncte. Cred că tovarășii care urmează să ne prezinte un raport asupra Conferinței de la Berna vor vorbi mai amănunțit despre această chestiune.

În tot cursul Conferinței de la Berna nu s-a spus nici un cuvînt despre însemnătatea Puterii sovietice. De doi ani discutăm noi această problemă în Rusia. Încă la Conferința din aprilie 1917 a partidului nostru am pus pe plan teoretic și politic problema: „Ce este Puterea sovietică, care este conținutul ei, care este însemnătatea ei istorică?” De aproape doi ani discutăm noi această problemă, iar la congresul partidului nostru am adoptat o rezoluție în această privință²⁰⁵.

Ziarul berlinez „Die Freiheit” a publicat la 11 februarie un apel către proletariatul german, semnat nu numai de conducătorii social-democraților independenți din Germania, ci și de toți membrii fracțiunii independenților. În august 1918, Kautsky, cel mai de seamă teoretician al acestor independenți, scria în broșura sa „Dictatura proletariatului” că el este partizanul democrației și al organelor sovietice, dar că Sovietele trebuie să aibă un rol pur economic și să nu fie nicidecum recunoscute ca organizații de stat. Aceeași idee a fost repetată de el în numerele din 11 și 12 noiembrie ale ziarului „Die Freiheit”. La 9 februarie apare un articol semnat de Rudolf Hilferding, care este și el considerat a fi unul dintre teoreticienii cei mai de seamă și mai cu autoritate ai Internaționalei a II-a. El propune ca sistemul Sovietelor să fie îmbinat pe cale juridică, printr-o lege de stat, cu Adunarea națională. Aceasta a fost la 9 februarie. La 11 februarie această propunere a fost adoptată de întregul partid al independenților și publicată sub formă de apel.

Cu toate că Adunarea națională există deja, chiar și după ce „democrația pură“ a devenit realitate, după ce teoreticienii cei mai de seamă ai social-democrațiilor independente au declarat că Sovietele nu trebuie să fie organizații de stat, după toate acestea — iarăși oscilări ! Asta dovedește că acești domni nu au înțeles într-adevăr nimic din noua mișcare și din condițiile în care se desfășoară lupta ei. Dar asta mai dovedește și altceva, și anume că trebuie să existe condiții, cauze care provoacă aceste oscilări ! Când după toate aceste evenimente, după aproape doi ani de revoluție victorioasă în Rusia, ni se propun rezoluții de felul celor adoptate la Conferința de la Berna, în care nu se spune nimic despre Soviete și despre rolul lor, când la această conferință nici un delegat, în nici o cuvântare, n-a suflat o vorbă despre acest lucru, avem tot dreptul să afirmăm că toți acești domni, ca socialiști și teoreticieni, nu mai există pentru noi.

Din punct de vedere practic însă, din punct de vedere politic, aceasta dovedește, tovarăși, că în mase se produce o mare deplasare, din moment ce acești independenți, care pe plan teoretic și principial se pronunțaseră împotriva acestor organizații de stat, lansează acum din senin stupida idee a îmbinării „pașnice“ a Adunării naționale cu sistemul Sovietelor, adică propun îmbinarea dictaturii burgheziei cu dictatura proletariatului. Noi vedem că ei toți au dat faliment ca socialiști și ca teoreticieni, dar în același timp vedem că în mase se produce o uriașă schimbare. Masele înapoiate ale proletariatului german vin la noi, ele au și venit la noi ! Din punct de vedere teoretic și socialist, însemnătatea Partidului independent al social-democrațiilor germani, partea cea mai bună a Conferinței de la Berna, este, așadar, egală cu zero ; o anumită însemnătate însă îi rămîne, și ea constă în faptul că aceste elemente șovăielnice sînt pentru noi un barometru al stării de spirit a părții înapoiate a proletariatului. Tocmai în aceasta constă, după convingerea mea, marea însemnătate istorică a acestei conferințe. Noi am cunoscut ceva asemănător în cursul revoluției noastre. Menșevicii noștri au parcurs aproape exact aceeași cale

de dezvoltare ca și teoreticienii independenților din Germania. La început, cînd au avut majoritatea în Soviete, ei au fost pentru Soviete. Pe atunci nu se auzea decît : „Trăiască Sovietele !“, „Pentru Soviete !“, „Sovietele sînt democrația revoluționară !“. Cînd însă majoritatea în Soviete am dobîndit-o noi, bolșevicii, ei au schimbat placa, declarînd că Sovietele nu trebuie să ființeze paralel cu Adunarea constituantă, iar diverși teoreticieni menșevici au făcut propuneri aproape identice cu cele ale independenților germani, preconizînd îmbinarea sistemului Sovietelor cu Adunarea constituantă și includerea acestora în organizația de stat. Aici iese încă o dată la iveală că mersul general al revoluției proletare este același în lumea întreagă. Întîi formarea spontană a Sovietelor, după aceea extinderea și dezvoltarea lor, apoi ivirea în practică a problemei : ori Soviete, ori Adunare națională, Adunare constituantă, parlamentarism burghez ; dezorientare totală în rîndurile liderilor și, în sfîrșit, revoluția proletară. Eu însă socot că după aproape doi ani de revoluție nu trebuie să punem problema astfel, ci trebuie să adoptăm hotărîri concrete, deoarece extinderea sistemului Sovietelor este pentru noi, și îndeosebi pentru majoritatea țărilor vest-europene, cea mai importantă dintre sarcini.

Aș vrea să citez aici numai una dintre rezoluțiile menșevicilor. Îl rugasem pe tov. Obolenski s-o traducă în germană. El mi-a promis s-o facă, dar, din păcate, nu se află aici. Voi încerca s-o reproduc din memorie, deoarece nu am la îndemîină textul integral al acestei rezoluții.

Unui străin care n-a auzit nimic despre bolșevism îi este foarte greu să-și facă o părere proprie despre problemele noastre controversate. Menșevicii contestă tot ce afirmă bolșevicii, și viceversa. Desigur, în focul luptei nici nu poate fi altfel, și tocmai de aceea este foarte important că ultima conferință a partidului menșevic, din decembrie 1918, a adoptat o rezoluție amplă, amănunțită, care a fost în întregime publicată în ziarul menșevic „Gazeta Peceatnikov“²⁰⁶. În această rezoluție menșevicii înșiși fac o expunere sumară a istoriei luptei de clasă și a războiului civil. În ea se spune că partidul

menșevic condamnă acele grupuri de menșevici care s-au aliat cu clasele avute în Ural, în sud, în Crimeea și în Gruzia, — și se enumeră toate aceste regiuni. Grupurile de menșevici care, în alianță cu clasele avute, au mers împotriva Puterii sovietice sînt acum condamnate în această rezoluție, iar ultimul punct condamnă și pe cei care au trecut de partea comuniștilor. De aici rezultă că menșevicii sînt nevoiți să recunoască faptul că în partidul lor nu există unitate și că ei se situează sau de partea burgheziei, sau de partea proletariatului. Cei mai mulți dintre menșevici au trecut de partea burgheziei, și în timpul războiului civil au luptat împotriva noastră. Noi, firește, luăm măsuri de urmărire împotriva menșevicilor și îi condamnăm chiar la moarte prin împușcare atunci cînd ei, în războiul împotriva noastră, luptă împotriva Armatei noastre Roșii și execută pe ofițerii noștri roșii. La războiul burgheziei am răspuns cu războiul proletariatului; altă soluție nu există. Din punct de vedere politic, așadar, toate astea nu sînt decît ipocrizii menșevică. Din punctul de vedere al faptelor istorice însă, este de neînțeles cum de au putut niște oameni care nu sînt oficial declarați nebuni să vorbească la Conferința de la Berna, din însărcinarea menșevicilor și a eserilor, despre lupta bolșevicilor împotriva acestora și să treacă sub tăcere propria lor luptă, în alianță cu burghezia, împotriva proletariatului.

Ei toți ne atacă cu înverșunare pe motivul că luăm împotriva lor măsuri de urmărire. Asta e adevărat. Dar ei se feresc ca de foc să arate de partea cui au participat la războiul civil! Cred că va trebui să prezint, spre a fi inclus în procesul-verbal, textul integral al acestei rezoluții și rog pe tovarășii din străinătate să-i dea atenția cuvenită, deoarece ea reprezintă un document istoric în care problema e just pusă și care oferă cel mai bun material pentru aprecierea controversii dintre curentele „socialiste” din Rusia. Între proletariat și burghezie mai există o clasă de oameni care înclină cînd într-o parte, cînd în cealaltă; așa a fost întotdeauna și în toate revoluțiile, și este cu desăvîrșire imposibil ca în societatea capitalistă, în care proletariatul și burghezia formează

două tabere adverse, să nu existe pături intermediare. Existența lor este istoricește inevitabilă și, din păcate, asemenea elemente șovăielnice, care nu știu nici ele de partea cui vor lupta mâine, vor mai exista vreme destul de îndelungată.

Vreau să fac o propunere practică, și anume : propun să se adopte o rezoluție în care să fie în mod expres specificate următoarele trei puncte.

În primul rînd : una dintre cele mai importante sarcini ale tovarășilor din țările vest-europene este aceea de a explica maselor semnificația, importanța și necesitatea sistemului Sovietelor. În această privință se observă o insuficientă înțelegere a lucrurilor. Chiar dacă Kautsky și Hilferding au dat faliment în calitate de teoreticieni, ultimele articole din „Freiheit“ dovedesc totuși că ei oglindesc just starea de spirit a părții înapoiate a proletariatului german. La noi s-a întîmplat același lucru : în primele opt luni de revoluție rusă, problema organizației sovietice a fost foarte mult dezbătută, și muncitorilor nu le era clar în ce constă noul sistem și dacă Sovietele pot deveni un aparat de stat. În revoluția noastră noi am mers înainte nu pe cale teoretică, ci pe cale practică. Problema Adunării constituante, de pildă, noi înainte n-o puneam pe plan teoretic și nu spuneam că nu recunoaștem Adunarea constituantă. Abia mai târziu, după ce organizațiile sovietice s-au răspîndit în toată țara și după ce am cucerit puterea politică, abia atunci am hotărît să dizolvăm Adunarea constituantă. Acum vedem că în Ungaria și în Elveția problema se pune mult mai acut²⁰⁷. Pe de o parte, e foarte bine că se întîmplă așa : asta ne întărește convingerea că în țările vest-europene revoluția înaintază într-un ritm mai rapid și ne va aduce mari victorii. Pe de altă parte însă, asta ascunde o anumită primejdie, și anume ca lupta să fie atît de impetuoasă, încît conștiința maselor muncitorești să nu reușească să meargă în pas cu o asemenea dezvoltare. Semnificația sistemului Sovietelor nu îi e nici astăzi clară marii mase a muncitorilor germani politicește culți, pentru că este educată în spiritul parlamentarismului și al prejudecăților burgheze.

În al doilea rînd: extinderea sistemului Sovietelor. Cînd auzim cît de repede se răspîndește ideea Sovietelor în Germania și chiar în Anglia, asta constituie pentru noi cea mai importantă dovadă că revoluția proletară va învinge. Desfășurarea ei poate fi numai pentru scurt timp întîrziată. Altceva este însă cînd tovarășii Albert și Platten ne declară că, în satele din țările lor, printre muncitorii agricoli și țărani cu gospodărie mică aproape că nu există Soviete. Am citit în „Rote Fahne“ un articol îndreptat împotriva creării de Soviete țărănești, dar care militează — și foarte just — pentru crearea de Soviete ale muncitorilor agricoli și ale sărăcimii sate-
lor²⁰⁸. Burghezia și lacheii ei, alde Scheidemann & Co., s-au și grăbit să lanseze lozinca: Soviete țărănești. Dar noi avem nevoie numai de Soviete ale muncitorilor agricoli și ale sărăcimii satelor. Din păcate însă, vedem din rapoartele tovarășilor Albert, Platten și ale altora că, cu excepția Ungariei, se face foarte puțin pentru extinderea sistemului Sovietelor la sate. Aceasta mai prezintă, poate, sub aspectul luptei practice o primejdie destul de mare pentru victoria sigură a proletariatului german. Numai atunci se va putea considera că victoria este asigurată, cînd vor fi fost organizați nu numai muncitorii de la orașe, ci și proletarii de la sate, dar nu așa ca înainte, adică în sindicate și cooperative, ci în Soviete. Nouă ne-a fost mai ușor să obținem victoria, pentru că în octombrie 1917 am mers cu țărănimea, cu întreaga țărănime. În acest sens revoluția noastră a avut pe atunci un caracter burghez. Primul pas al guvernului nostru proletar a constat în a recunoaște — printr-o lege promulgată de el la 26 octombrie (stil vechi) 1917, a doua zi după revoluție — vechile revendicări ale întregii țărănime, pe care Sovietele și adunările țărănești le formulară încă pe vremea lui Kerenski. Acesta a fost izvorul forței noastre și tocmai de aceea ne-a fost atît de ușor să cucerim o majoritate zdrobitoare. La sate, revoluția noastră a continuat să aibă un caracter burghez, și abia mai tîrziu, după o jumătate de an, am fost nevoiți să declanșăm — pe linia organizației de stat — lupta de clasă la sate, să instituim în fiecare sat comitete ale să-

răcimii, ale semiproletarilor, și să ducem o luptă sistematică împotriva burgheziei sătești. La noi acest lucru a fost inevitabil din cauza stării înapoiate a Rusiei. În Europa apuseană lucrurile vor decurge altfel, și tocmai de aceea trebuie să subliniem că extinderea în forme corespunzătoare, poate noi, a sistemului Sovietelor și în rîndurile populației rurale este absolut necesară.

În al treilea rînd: trebuie să declarăm că cucerirea unei majorități comuniste în Soviete constituie principala sarcină în toate țările în care Puterea sovietică n-a învins încă. Comisia noastră pentru elaborarea rezoluțiilor a discutat ieri această problemă. Poate că alți tovarăși se vor mai pronunța asupra acestei chestiuni, dar eu aș vrea să propun congresului să adopte aceste trei puncte în cadrul unei rezoluții speciale. Noi nu sîntem, desigur, în stare să prescriem calea de dezvoltare. Este foarte probabil că în multe țări vest-europene revoluția va începe foarte curînd, dar noi, ca parte organizată a clasei muncitoare, ca partid, tindem și trebuie să tindem să dobîndim majoritatea în Soviete. Atunci victoria noastră va fi asigurată, și nici o forță nu va fi în stare să întreprindă ceva împotriva revoluției comuniste. Altminteri victoria nu va fi obținută atît de ușor și nu va fi de lungă durată. De aceea aș vrea să propun ca aceste trei puncte să fie adoptate în cadrul unei rezoluții speciale.

3

**REZOLUȚIE LA TEZELE
CU PRIVIRE LA DEMOCRAȚIA BURGHEZĂ
ȘI DICTATURA PROLETARIATULUI**

Pe baza acestor teze și a rapoartelor prezentate de delegați din diferite țări, congresul Internaționalei Comuniste declară că, în toate țările în care Sovietele n-au cucerit încă puterea, principala sarcină a partidelor comuniste este :

1) Să explice maselor largi ale clasei muncitoare însemnătatea istorică, necesitatea politică și istorică a democrației noi, proletare, care trebuie să fie pusă în locul democrației burgheze și al parlamentarismului.

2) Să lupte pentru extinderea și organizarea Sovietelor în rîndurile muncitorilor din toate ramurile industriei și în rîndurile soldaților din armată și flotă, precum și în rîndurile muncitorilor agricoli și ale țăranilor săraci.

3) Să creeze în sînul Sovietelor o trainică majoritate comunistă.

4

CUVÎNTARE ROSTITĂ
LA ÎNCHIDEREA CONGRESULUI
6 MARTIE

Dacă în pofida tuturor piedicilor și persecuțiilor polițienești am reușit totuși să ne întrunim, dacă fără divergențe serioase am reușit să adoptăm în scurt timp importante hotărâri în toate problemele arzătoare ale epocii revoluționare contemporane, aceasta se datorește faptului că, prin acțiunile lor, masele proletare din lumea întreagă au pus în mod practic la ordinea zilei toate aceste probleme și au început să le rezolve în practică.

Noi aici n-am făcut decît să înregistrăm ceea ce masele au și cucerit în lupta lor revoluționară.

Atît în țările Europei răsăritene cît și în cele din Europa apuseană, atît în țările învinse cît și în cele învingătoare — în Anglia de pildă — se extinde tot mai mult mișcarea în favoarea Sovietelor, și această mișcare nu are alt scop decît acela de a crea o democrație nouă, proletară; ea este cel mai important pas înainte spre dictatura proletariatului, spre victoria deplină a comunismului.

Oricît și-ar mai face de cap burghezia din lumea întreagă, oricît ar expulza, întemnița și chiar ucide spartaciști și bolșevici, nimic nu-i va mai ajuta. Toate acestea nu vor servi decît la luminarea maselor, la eliberarea lor de vechile prejudecăți burghezo-democratice și la călirea lor în luptă. Victoria revoluției proletare în lumea întreagă este asigurată. Va veni momentul întemeierii Republicii sovietice internaționale. (A p l a u z e f u r t u n o a s e.)

*O scurtă relatare a apărut
la 7 martie 1919 în ziarul
„Izvestiia C. E. C. din Rusia” nr. 52*

CELE CUCERITE ȘI ÎNSCRISE

Trainic în revoluție este numai ceea ce a fost cucerit de masele proletariatului. Merită să fie înscris numai ceea ce a fost realmente trainic cucerit.

Întemeierea Internaționalei a III-a, Comuniste, la Moscova, în ziua de 2 martie 1919, a fost o înregistrare a celor cucerite nu numai de masele proletare ruse, de masele proletare din Rusia, ci și de cele germane, austriece, ungare, finlandeze și elvețiene, — într-un cuvânt, de masele proletare internaționale.

Și tocmai de aceea întemeierea Internaționalei a III-a, Comuniste, este o operă trainică.

Cu numai patru luni în urmă încă nu se putea afirma că Puterea sovietică, forma de stat sovietică, este o cucerire de însemnătate internațională. Ea conținea ceva — și chiar ceva esențial — care aparținea nu numai Rusiei, ci tuturor țărilor capitaliste. Dar pînă la o verificare în fapt încă nu se putea spune ce schimbări va aduce dezvoltarea ulterioară a revoluției mondiale, cît de profunde și de importante vor fi ele.

Revoluția germană a adus o astfel de verificare. O țară capitalistă avansată — după una dintre cele mai înapoiate — a înfățișat lumii întregi, într-un termen scurt, în numai o sută și cîteva zile, nu numai aceleași forțe fundamentale ale revoluției, nu numai aceeași direcție principală a ei, ci și aceeași formă fundamentală a democrației noi, proletare: Sovietele.

Iar paralel cu aceasta, în Anglia, țară învingătoare, țara cu cele mai multe colonii și care, vreme mai îndelungată decît oricare alta, a fost și s-a bucurat de faima de a fi un model de „pace socială“, în această țară a celui mai vechi capitalism vedem că are loc o largă și irezistibilă, puternică și impetuoasă dezvoltare a Sovietelor și a noilor forme sovietice de luptă proletară de masă — „Shop Stewards Committees“, comitetele de delegați ai întreprinderilor.

În America, cea mai puternică și mai tînără țară capitalistă, masele muncitorești manifestă profunde simpatii față de Soviete.

Torentul a pornit.

Sovietele au învins în lumea întreagă.

Ele au învins mai întîi de toate și mai ales în sensul că au cîștigat simpatia maselor proletare. Acesta este lucrul cel mai important. Nici un fel de atrocități ale burgheziei imperialiste, nici un fel de prigoniri și de asasinări de bolșevici nu pot smulge maselor această cucerire. Cu cît mai cruntă va fi teroarea dezlănțuită de burghezia „democrată“, cu atît mai trainic se vor înrădăcina aceste cuceriri în sufletul maselor proletare, în starea lor de spirit, în conștiința lor, în eroica lor hotărîre de luptă.

Torentul a pornit.

Și tocmai de aceea lucrările Conferinței internaționale de la Moscova a comuniștilor, care a întemeiat Internaționala a III-a, s-au desfășurat atît de ușor, atît de armonios, într-un spirit de hotărîre calmă și fermă.

Noi am înscris ceea ce e deja cucerit. Am pus pe hîrtie ceea ce e trainic înrădăcinat în conștiința maselor. Toți știau, ba mai mult: toți vedeau, simțeau și își dădeau seama, fiecare din experiența propriei sale țări, că s-a pornit o mișcare proletară nouă, de o forță și de o profunzime fără precedent în lume, că ea nu se încadrează în nici un fel de forme vechi, că ea nu va putea fi zăgăzuită de marii maeștri ai politicianismului meschin, nici de arhiversații și arhiiscușiții Lloyd-Georgi și Wilsoni ai „democraticului“ capitalism anglo-american și nici

de Hendersonii, Renaudelii, Brantingii și toți ceilalți eroi, trecuți prin ciur și prin dârmon, ai social-șovinismului.

În pofida tuturor șovăielilor, în pofida crâncenelor înfrîngeri și a nemaipomenitului și nemaivăzutului haos „rusec” (dacă se judecă după aparențe, privind lucrurile de departe), noua mișcare înaintează spre dictatura proletariatului, spre instaurarea *puterii Sovietelor*, înaintează cu forța torentului milioanei și a zecilor de milioane de proletari care mătură totul din calea sa.

Toate acestea noi le-am înscris. În rezoluțiile, tezele, rapoartele și cuvîntările noastre sînt consemnate cuceririle deja obținute.

În lumina vie a noii și bogatei experiențe universal valabile a muncitorilor revoluționari din lumea întreagă, teoria marxistă ne-a ajutat să înțelegem pe deplin caracterul legic al evenimentelor în curs. Ea va ajuta proletarilor din lumea întreagă, care luptă pentru doborîrea robiei salariate capitaliste, să înțeleagă mai clar țelurile luptei lor, să pășească mai ferm pe drumul deja trasat, să cucerească mai sigur și mai trainic victoria și s-o consolideze.

Intemeierea Internaționalei a III-a, Comuniste, este preludiul republicii internaționale a Sovietelor, al victoriei internaționale a comunismului.

5 martie 1919

„Pravda” nr. 51 din 6 martie 1919
Semnat : N. Lenin

Se tipărește după textul
apărut în ziar

CU PRIVIRE LA ÎNTEMEIEREA INTERNAȚIONALEI COMUNISTE

CUVINTARE ROSTITĂ LA ȘEDINȚA FESTIVĂ COMUNĂ
A C.E.C. DIN RUSIA, A SOVIETULUI DIN MOSCOVA,
A COMITETULUI DIN MOSCOVA AL P.C. (b) DIN RUSIA,
A CONSILIULUI CENTRAL AL SINDICATELOR DIN RUSIA,
A SINDICATELOR ȘI A COMITETELOR DE ÎNȚEPRINDERE
DIN ORAȘUL MOSCOVA, ÎNCHINATĂ SĂRBĂTORIRII
INTEMEIERII INTERNAȚIONALEI COMUNISTE
6 MARTIE 1919

(Ovații furtunoase.) Tovarăși, noi n-am reușit să adunăm la primul Congres al Internaționalei Comuniste reprezentanți din toate țările unde această organizație are prieteni devotați, unde există muncitori a căror simpatie se îndreaptă în întregime spre noi. De aceea îngăduiți-mi să încep cu un scurt citat, care vă va arăta că în realitate avem mult mai mulți prieteni decât cei pe care îi vedem, pe care îi știm, pe care i-am putut aduna aici, la Moscova, în pofida tuturor persecuțiilor, în pofida întregii coaliții — aparent atotputernice — a burgheziei din lumea întreagă. În aceste persecuții, ea a mers atât de departe, încât a încercat să ne înconjure cu un adevărat zid chinezesc și a recurs la expulzarea a zeci și zeci de bolșevici din republicile cele mai libere din lume, ca și cum s-ar teme că o duzină de bolșevici ar putea contamina întreaga lume; noi însă știm că este o teamă ridicolă, căci bolșevicii au și contaminat lumea întreagă, iar lupta muncitorilor ruși a făcut ca masele muncitorești din toate țările să știe că aici, în Rusia, se hotărăște soarta revoluției mondiale generale.

Tovarăși, am aici un exemplar din „L'Humanité”²⁰⁹, ziar francez a cărui orientare corespunde cel mai mult orientării menșevicilor sau a eserilor de dreapta de la noi. În timpul războiului, acest ziar a dus o aprigă campanie de ațîțări împotriva acelor care îmbrățișau punctul nostru de vedere. În prezent el apără pe cei care în timpul războiului au mers alături de burghezia din țările

lor. Ei bine, în numărul său din 13 ianuarie 1919, ziarul acesta relatează că la Paris a avut loc, după cum recunoaște chiar ziarul, o mare adunare a activului de partid și a sindicatelor muncitorești ale federației Sena, adică ale departamentului pe al cărui teritoriu se află Parisul și care este centrul mișcării muncitorești, centrul întregii vieți politice a Franței. Primul a luat cuvîntul la această adunare Bracke, un socialist care în tot cursul războiului a împărtășit punctul de vedere al menșevicilor și al defensiștilor de dreapta de la noi. Acum el s-a făcut mic de tot. Nici un cuvînt despre nici una dintre problemele nevralgice! A încheiat declarînd că e împotriva intervenției guvernului francez în lupta proletariatului din alte țări. Aceste cuvinte au fost acoperite de aplauze. A luat apoi cuvîntul unul dintre tovarășii săi de idei, un oarecare Pierre Laval. El a vorbit despre demobilizare, problema cea mai nevralgică a Franței de astăzi, țară care în acest război criminal a avut de suferit, fără îndoială, mai mult decît oricare alta. Și acum ea vede că demobilizarea este tărăgănată, frînată, că guvernul nici nu se gîndește s-o decreteze, ci pregătește un nou război, care va impune, evident, muncitorilor francezi noi jertfe pentru a se decide cît de mare va fi prada pe care o vor căpăta în plus capitaliștii francezi sau cei englezi. Și ziarul relatează că discursul lui Pierre Laval a fost ascultat de mulțime, dar că declarațiile sale îndreptate împotriva bolșevismului au provocat proteste atît de vehemente, o iritare atît de mare, încît adunarea n-a mai putut continua. După aceasta, cetățeanul Pierre Renaudel n-a mai putut lua cuvîntul, și adunarea s-a încheiat cu o scurtă intervenție a cetățeanului Péricat. Acesta din urmă este unul dintre pușinii reprezentanți ai mișcării muncitorești din Franța care în linii generale sînt solidari cu noi. Așadar, ziarul a fost nevoit să recunoască că, de îndată ce un orator a început să vorbească împotriva bolșevicilor, adunarea nu l-a mai lăsat să continue.

Tovarăși, în momentul de față n-a putut veni aici direct din Franța nici un delegat; cu mare greutate a putut răzbate un singur francez — tov. Guilbeaux. (Aplauze furtunoase.) El va lua cuvîntul astăzi.

El a stat luni de-a rîndul în închisorile din Elveția, din această republică liberă, acuzat fiind că ar avea legături cu Lenin și că ar pregăti o revoluție în Elveția. În timpul traversării teritoriului Germaniei a fost escortat de jandarmi și ofițeri, deoarece ei se temeau, probabil, ca el să nu scape cumva un chibrit care să le aprindă țara. Dar Germania arde și fără un asemenea chibrit. În Franța, după cum vedem, de asemenea există oameni care simpatizează cu mișcarea bolșevică. Despre masele din Franța se poate spune că sînt dintre cele mai experimentate și politicește mai educate, mai active, mai receptive. Ele nu îngăduie unui orator la o adunare populară să ia vreo notă falsă ; îl opresc imediat. Și în cazul de față a scăpat încă ieftin ; cu temperamentul francezilor, nu era mare lucru să-l fi dat jos de pe tribună ! De aceea, cînd un ziar care ne este ostil recunoaște ceea ce s-a petrecut la această mare adunare, noi spunem : proletariatul francez este de partea noastră.

Aș vrea să vă mai citez cîteva rînduri dintr-un ziar italian. Burghezia depune atîtea strădanii ca să ne izoleze de restul lumii, încît primirea unor ziare socialiste din alte țări este la noi o adevărată raritate. Ca o astfel de raritate ne-a parvenit un număr al ziarului italian „Avanti !”²¹⁰, organul Partidului socialist italian, care a participat la Conferința de la Zimmerwald, a luptat împotriva războiului, iar acum a hotărît să nu participe la Congresul de la Berna al galbenilor, acest congres al vechii Internaționale, la care participă cei care, alături de guvernele lor, au ajutat la prelungirea acestui război criminal. Ziarul „Avanti !” continuă să apară sub regimul unei cenzuri severe. Dar în acest număr, care ne-a parvenit din întîmplare, citesc o corespondență despre viața de partid dintr-un tîrgușor oarecare, Cavriago — localitate foarte mică probabil, căci nu poate fi găsită pe hartă —, și aflu că, întruniți în cadrul unei adunări, muncitorii de acolo au adoptat o rezoluție prin care exprimă ziarului lor toată simpatia pentru atitudinea sa intransigentă și declară că aprobă poziția spartachiștilor germani — urmează apoi cuvintele „Sovietisti russi”, care, deși scrise în italienește, sînt însă pe înțelesul tuturor

În lumea întreagă —, salută pe „sovietiştii“ ruşi şi îi exprimă dorinţa ca programul revoluţionarilor ruşi şi germani să fie adoptat în lumea întreagă şi să servească la ducerea pînă la capăt a luptei împotriva burgheziei şi a dominaţiei militare. Ei bine, cînd citim o astfel de rezoluţie dintr-un necunoscut tîrguşor italian avem tot dreptul să ne spunem: masele din Italia sînt cu noi, ele au înţeles ce vor „sovietiştii“ ruşi, ce conţine programul „sovietiştilor“ ruşi şi al spartachiştilor germani. În realitate însă, noi nici nu aveam pe atunci un astfel de program! Nu aveam nici un program comun cu spartachiştii germani. Dar muncitorii italieni dau în lături tot ce au citit în presa lor burgheză, care, coruptă de milionari şi miliardari, răspîndeşte în milioane de exemplare calomniile la adresa noastră. Pe muncitorii italieni ea n-a reuşit să-i înşele. Muncitorii italieni au înţeles ce vor spartachiştii şi „sovietiştii“ şi au declarat că simpatizează cu programul lor, deşi în realitate acest program nici nu exista pe atunci. Iată de ce a fost atît de uşoara sarcina noastră la acest congres. Nouă nu ne rămăsese decît să înregistrăm, ca program, ceea ce era deja întipărit în conştiinţa şi în inimile muncitorilor, chiar şi ale unor muncitori dintr-o mică localitate necunoscută, pe care îi despart de noi nenumărate cordoane poliţieneşti şi militare. Iată de ce am ajuns atît de uşor, într-un consens atît de deplin, la o hotărîre unanimă în toate problemele importante şi sîntem ferm convinşi că aceste hotărîri vor avea un puternic răsunet în rîndurile proletariatului din toate ţările.

Mişcarea pentru Soviete — iată, tovarăşi, acea formă care în Rusia a fost cucerită, care se extinde astăzi în lumea întreagă şi care, prin însăşi denumirea ei, oferă muncitorilor un întreg program. Sper, tovarăşi, că noi, care am avut marea fericire de a dezvolta pînă la victorie forma sovietică, nu vom ajunge în situaţia unor oameni despre care să se poată spune că s-au îngîmfat.

Noi, tovarăşi, ştim foarte bine că am fost în situaţia de a participa cei dintîi la revoluţia proletară sovietică nu pentru că am fi fost tot atît de pregătiţi sau chiar mai bine pregătiţi decît alţi muncitori, ci tocmai pentru

că eram mai prost pregătiți. Tocmai această împrejurare a făcut să ne aflăm în fața celui mai sălbatic și mai putred dușman, tocmai ea a determinat amploarea exterioară a revoluției. Știm însă tot atât de bine că Uniunile există la noi pînă în ziua de azi, că ele luptă cu imense greutăți datorate insuficienței nivelului de cultură și cumplitelor poveri care de mai bine de un an de zile apasă pe umerii noștri, care stăm singuri la postul nostru, într-o perioadă cînd sîntem din toate părțile înconjurați de dușmani și cînd — o știți foarte bine — asupra noastră s-au abătut chinuri nemaipomenite, flagelul cumplit al foametei și suferințe de nedescris.

Tovarăși, cei care trec direct sau indirect de partea burgheziei încearcă adesea să se adreseze muncitorilor și să le stîrnească indignarea, arătîndu-le ce suferințe grele au de îndurat acum muncitorii. Noi însă le spunem: da, sînt suferințe grele și nu căutăm să vi le ascundem. Așa le spunem noi muncitorilor, și ei o știu bine din propria lor experiență. Voi vedeți că noi luptăm nu numai pentru victoria socialismului la noi, nu numai pentru ca copiii noștri să-și amintească de capitaliști și de moșieri ca de niște monștri preistorici, — noi luptăm pentru ca o dată cu noi să învingă muncitorii din lumea întregă.

Și acest prim Congres al Internaționalei Comuniste, care a constatat că Uniunile își cîștigă simpatia muncitorilor în lumea întregă, ne arată că victoria revoluției comuniste internaționale este asigurată. (A p l a u z e.) Burghezia își va mai face de cap într-un șir de țări, acolo ea abia începe să pună la cale exterminarea celor mai buni oameni, a celor mai buni reprezentanți ai socialismului, cum ne-o dovedește asasinarea bestială a Rosei Luxemburg și a lui Karl Liebknecht de către albgardiști. Asemenea jertfe sînt inevitabile. Noi nu căutăm o înțelegere cu burghezia, ci pornim la lupta finală și decisivă împotriva ei; dar știm că, după suferințele, chinurile și calamitățile războiului, cînd masele din lumea întregă luptă pentru demobilizare, cînd ele se simt înșelate și își dau seama cît de neînchipuit de apăsătoare sînt impozitele cu care le-au împovărat capitaliștii, care

au trimis la măcel zeci de milioane de oameni pentru a se decide cine să aibă profituri mai mari, — știm că vremurile dominației acestor tâlhari au apus pentru totdeauna !

Acum, când „Soviet“ a devenit un cuvânt pe înțelesul tuturor, victoria revoluției comuniste este asigurată. Tovarășii prezenți în această sală au fost martorii întemeierii primei Republici sovietice, ei sînt azi martorii întemeierii Internaționalei a III-a, Comuniste (a p l a u z e), și vor fi cu toții martorii întemeierii Republicii Federative Mondiale a Sovietelor. (A p l a u z e.)

Dări de seamă au apărut la 7 martie 1919 în ziarele „Pravda“ nr. 52 și „Izvestiia C.E.C. din Rusia“ nr. 52

Publicat în întregime pentru prima oară în mai 1919, în broșura „Ședința festivă comună a C.E.C. din Rusia, a Sovietului de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Moscova, a Comitetului din Moscova al P.C. din Rusia, a Consiliului central al sindicatelor din Rusia și a comitetelor de întreprindere din orașul Moscova, închinată sărbătorii întemeierii Internaționalei comuniste“

Se tipărește după stenogramă, confruntată cu textul aparut în broșură

CUVÎNTARE ROSTITĂ
 LA CURSURILE DE AGITATORI ALE SECȚIEI
 „OCROTIREA MAMEI ȘI COPILULUI“
 DIN CADRUL COMISARIATULUI POPORULUI
 PENTRU PREVEDERI SOCIALE

8 MARTIE 1919

Tov. Lenin și-a început cuvîntarea cu ultima frază din scrisoarea cursantelor, cerîndu-le să-și țină cuvîntul dat și să contribuie la întărirea spatelui frontului²¹¹. Numai cu ajutorul femeii, al chibzuinței și conștiinței ei, poate fi consolidată opera de construire a noii societăți; totodată, el a arătat că dezvoltarea revoluțiilor anterioare a fost frînată de nivelul de conștiință redus al mării mase a femeilor.

*Publicat în 1919, în broșura
 „Comisariatul poporului pentru prevederi sociale. Darea de seamă a secției
 «Ocrotirea mamei și copilului»
 pe perioada 1 mai 1918 — 1 mai 1919»*

*Se tipărește după textul
 apărut în broșură*

ÎN LEGĂTURĂ CU PROIECTUL DE HOTĂRÎRE
A C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA CU PRIVIRE
LA PREDAREA OBLIGATORIE A SURPLUSURILOR
DE PRODUSE AGRICOLE ÎN UCRAINA ²¹²

Dînd o astfel de directivă, C.C. al P.C. din Rusia recomandă să se țină seama de principiul stabilit : de la țăranul sărac — nimic, de la mijlocaș — o cantitate moderată, de la țăranul bogat — mult.

Recomandăm ca cuantumul surplusurilor să fie stabilit la o cifră maximă, *de pildă* la 500 000 000 de puduri pentru toată Ucraina, iar pentru repartizarea sarcinilor de predare obligatorie să se ia o cincime sau o zecime.

Scris la 19 februarie 1919

*Publicat pentru prima oară în 1933
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXIV*

Se tipărește după manuscris

MATERIALE
PREGĂTITOARE

PLANUL CUVÎNTĂRII ROSTITE
LA ȘEDINȚA COMUNĂ A C.E.C. DIN RUSIA,
A SOVIETULUI DIN MOSCOVA,
A COMITETELOR DE ÎNTREPRINDERE
ȘI A SINDICATELOR DIN MOSCOVA *

- I. Perioada dinaintea noii recolte — perioadă critică a revoluției.
Punctul culminant al crizei.
- II. „Situția militară“ s-a precizat : albgardiștii
cehoslovacii (15 milioane)²¹³ + moșierii
Murman capitaliștii
Alekseev [la Tihorețkaia]
Baku (dașnaccii + englezii)
Turkestan (englezii).
- III. „Încercuirea“ de către imperialiștii anglo-francezi.
„Cercul“. Au corupt și au cumpărat burghezia, sînt în alianță cu ea.
- IV. Aprovizionarea. Să taie comunicațiile cu regiunile producătoare de cereale.
- V. „Răscoalele chiaburești“.
Caracterul de clasă este cît se poate de clar :
proletariatul + sărăcimea satelor
versus ** chiaburii și burghezia
oscilările socialiștilor-revoluționari de stînga.
- VI. Oboseala de pe urma războiului
(*Simbirsk*: gubernie țărănească)
+ trădările șefilor (așa cum s-a întîmplat în marea revoluție franceză).

* Vezi volumul de față, p. 1—19. — *Nota red.*

** — contra. — *Nota trad.*

VII. *Hotărîtoare este însă situația militară, hotărîtor este războiul (civil).*

Toate forțele să fie consacrate războiului !

Toate forțele la luptă împotriva cehoslovacilor.

Trădarea socialiștilor-revoluționari de stînga.

VIII. Pentru ce se duce lupta ? Ce este pus în joc ?

a) Restaurarea puterii moșierilor și a capitaliștilor.

b) Restabilirea frontului, adică *să ne tîrască*

în războiul imperialist

Frontul cehoslovac (15 milioane de ruble).

Murman

Alekseev

Baku

a) Turkestan.

Situația de clasă : răscoalele chiaburești ; lupta decisivă

b) împotriva burgheziei. Sărăcimea și oamenii muncii versus burghezia.

Proletariatul și sărăcimea : cine va reuși să atragă de partea sa.

... *Aprovizionarea* ...

Oboseala de pe urma războiului : trădările șefilor ;

c) predarea Simbirskului (exemple asemănătoare ne oferă marea revoluție franceză : nu avem motive să ne lăsăm cuprinși de desperare).

d) Situația militară : decide deznodămîntul războiului.

e) A restabili frontul : a subordona imperialiștilor

întreaga țară.

α) Puterea moșierilor și a capitaliștilor.

β) Să ne tîrască cu forța în războiul imperialist și în robia imperialistă.

Scris în a doua jumătate a lunii iulie

1918,
nu mai tîrziu de 29 ale lunii

Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI

Se tipărește după manuscris

PLANUL CUVÎNTĂRII ROSTITE LA PRIMUL
CONGRES GENERAL AL ÎNVĂȚĂMÎNTULUI
DIN RUSIA *

1. Unul din cele mai critice momente în maturizarea revoluției mondiale.
2. Războiul a istovit și — — —
a îmbogățit... etc. etc.
3. Drept model poate servi Rusia...

{	constituția	}
{	pămîntul	}
{	fabricile	}
4. Capitalul nu dispune de forțe interne (în Rusia)
...în afara ei...
 Germania
 Anglia + Franța.
5. (Anglia + Franța) întind la maximum coarda, care e
 pe punctul de a se rupe

{	Austria și Italia — ajunul revoluției
{	Germania — greve de masă, descompunerea armatei, trădări în rîndurile soldaților
{	Franța — demonstrații împotriva intervenției
{	Anglia — ruperea „păcii civile“.
6. Noi luptăm nu numai pentru victoria socialismului în
 Rusia, ci și pentru victoria lui în lumea întreagă.

* Vezi volumul de față, p. 76—80. — *Nota red.*

7. În această luptă învățămîntul public are o importanță deosebit de mare...
8. = o parte a acestei lupte.
9. Instruirea poporului în societatea capitalistă :
- | | | |
|---|-------------------|---|
| { | lachei stilați | } |
| { | slugi pricepute | } |
| { | slujitori servili | } |
10. În socialism : ... ca cei pe care capitalismul îi condamnă la cea mai neagră asuprire și abrutizare și pe care el îi ținea în bezna inculturii,
— ca ei înșiși să conducă întreaga industrie, întreaga producție...
11. Lupta dintre clase : sabotajul...
folosesc *puterea științei* ca pe un *monopol* al celor bogați împotriva oamenilor muncii.
Acest sabotaj a și fost (în cea mai mare parte) înfrînt.
12. „A merge în popor“ ... „Alianță între știință și muncitori“...

Scris la 27—28 august 1918

Publicat pentru prima oară în 1933,
în „Culegeri din Lenin“, vol. XXI

Se tipărește după manuscris

MATERIALE PENTRU ȘEDIȚA COMUNĂ
A C.E.C. DIN RUSIA, A SÓVIETULUI
DIN MOSCOVA, A COMITETELOR
DE ÎNTREPRINDERE
ȘI A SINDICATELOR *

1

PLANUL RAPORTULUI

1. (α) Niciodată nu am fost atât de aproape de revoluția proletară mondială
(β) — și niciodată nu am fost într-o situație atât de primejdioasă.
2. Ad** α Bulgaria.
Austria
Germania ²¹⁴
La Paris, un miting la care au participat 2 000 de oameni (și citirea scrisorii lui Sadoul la congres ²¹⁵)
Anglia : partidele ²¹⁶
Spania : mesaje de salut ²¹⁷.
3. Ad β : Sfârșitul „răgazului”.
Nu mai sînt două forțe, ci numai una singură ²¹⁸.
Burghezia germană oscilează, dar, după părerea mea, *linia principală* o constituie înțelegerea cu Antanta împotriva noastră...
Planul ei în Ucraina... să plece pentru a face loc englezilor...
+ Burghezia țărilor ocupate...

* Vezi volumul de față, p. 113—131. — *Nota red.*

** — La punctul. — *Nota trad.*

4. Noi am devenit mai puternici — —
mai puternică a devenit împotrivirea burgheziei europene.
 5. Prin Dardanele și prin România. Sudul.
 5. *bis* : Ucraina specialiter *.
 6. Cotitura survenită în conștiința Armatei Roșii — in-diciul unei cotituri în întreaga noastră viață.
 7. Să înzecem ²¹⁹... De cu iarnă să ne pregătim pentru vară.
-

* — în special. — *Nota trad.*

2

SCHIȚA PROIECTULUI DE REZOLUȚIE

1. Succesele revoluției proletare internaționale provoacă o creștere a împotrivirii contrarevoluționare a burgheziei internaționale în frunte cu Antanta...

2. Germania caută să ajungă la o înțelegere directă cu Antanta împotriva revoluției proletariatului și a Puterii sovietice din Rusia, iar cât timp nu reușește să încheie o astfel de înțelegere, o parte a burgheziei germane încearcă s-o realizeze indirect (și nu formal), aducând servicii Antantei și străduindu-se să intre în grațiile ei, luptând împotriva bolșevicilor.

+ burghezia
tuturor regiunilor
ocupate

3. Această situație specifică determină o ascuțire a primejdiei care amenință Puterea sovietică ; se conturează — într-un viitor foarte apropiat — posibilitatea unui atac al Antantei împotriva sudului Rusiei prin Dardanele și Marea Neagră, sau prin Bulgaria și România, scontându-se, probabil, că trupele germane din Ucraina vor pleca (în urma unei înțelegeri exprese sau tacite cu burghezia germană) numai în momentul sosirii trupelor engleze, spre a împiedica victoria, altfel inevitabilă, a muncitorilor și țăranilor ucraineni și crearea de către ei a unui guvern muncitoresc și țărănesc ucrainean.

4. Dată fiind această stare de lucruri și încetarea echilibrului (fie și aproximativ) dintre cele două grupuri beligerante ale imperialismului internațional, Puterea sovie-

tică trebuie să depună și mai multe eforturi pentru a-și mări armata și a-și spori potențialul militar. Acest lucru trebuie pus pe primul plan.

5. Acest lucru poate și trebuie să fie făcut numai pe cale revoluționară, prin întărirea coeziunii elementelor proletare (și semiproletare); cotitura survenită în conștiința armatei oferă posibilitatea deplină de a face acest lucru.

Toate organizațiile proletariatului și ale țărănimii sărace, toate instituțiile sovietice și toate forțele trebuie încă o dată — și *intens* — mobilizate în acest scop.

6. Conștiința marilor succese obținute de Puterea sovietică din Rusia în ceea ce privește trezirea simpatiei, a solidarității maselor muncitorești vest-europene și câștigarea sprijinului lor trebuie să ne întărească în munca noastră și să ne ajute s-o ducem pînă la victoria revoluției proletare internaționale.

+ *Sarcinile în Ucraina*²²⁰.

*Scris nu mai tîrziu
de 22 octombrie 1918*

*Publicat pentru prima oară
în 1962, în revista
„Voprosi Istorii KPSS” nr. 2*

Se tipărește după manuscris

PLANUL CUVÎNTĂRII CU PRIVIRE
LA ANIVERSAREA REVOLUȚIEI DIN OCTOMBRIE,
ROSTITĂ LA CEL DE-AL VI-LEA CONGRES
GENERAL AL SOVIETELOR DIN RUSIA ²²¹

1

- 1) De la controlul muncitoresc la conducerea de către muncitori a producției.
- 2) De la lupta întregii țărâni împotriva moșierilor la lupta proletarilor de la sate împotriva oricărei burghezii.
- 3) De la lipsă de apărare la crearea Armatei Roșii.
- 4) De la izolare la o serie de republici create de revoluție.
Σ = Puterea sovietică (și Constituția sovietică) ca dictatură a proletariatului
[„Clasă dominantă“]

2

1. Importanța revoluției din Octombrie :
pînă la ea : imperialismul
— — înșelarea maselor
camuflarea acestei înșelări sub paravanul
pseudo-socialismului mic-burghez.
2. Ieșirea din războiul imperialist (publicarea tratatelor secrete), puterea proletariatului.
Începutul revoluției socialiste
Creșterea ei anevoioasă :
Împotrivirea turbată a tuturor imperialiștilor, a întregii burghezii, atît a celei ruse cît și a celei internaționale.
Creșterea clasei muncitoare.

3. De la controlul muncitoresc la conducerea muncitoarească.
4. De la lupta întregii țărănime împotriva moșierilor la declanșarea luptei de clasă *proletare* la sate.
5. De la lipsă de apărare la crearea armatei (Armata Roșie)...
6. De la primii pași independenți pe calea organizării Sovietelor la consolidarea lor pe scara întregului stat și la promulgarea *Constituției* sovietice.
7. De la izolare la alianța internațională a revoluției care a început...

*Scris nu mai târziu
de 6 noiembrie 1918*

Se tipărește după manuscris

*Publicat pentru prima oară în 1933,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXI*

PROPUNERI CU PRIVIRE
LA ACTIVITATEA CEKĂI ²²²

În frunte trebuie să se afle membri de partid cu o vechime de cel puțin doi ani în partid ²²³.

Regulamentul secției feroviare a Cekăi trebuie să fie modificat ²²⁴.

Dreptul organizațiilor *sindicale* și de partid de a lua pe garanție trebuie să fie confirmat.

Cei vinovați de denunțare mincinoasă trebuie să fie urmăriți cu mai multă severitate și pedepsiți cu moartea prin împușcare.

Dreptul de a lua pe garanție trebuie să fie acordat comisarilor poporului, iar adeverința respectivă va fi contrasemnată de doi membri ai colegiului.

Dreptul de a participa la anchetă se acordă ²²⁵ etc.

La introducerea evidenței cadrelor de tehnicieni, precum și a cadrelor de intelectuali în general, se va atrage atenția că cei care nu se înregistrează pierd dreptul de a primi adeverințe de luare pe garanție.

Să se ia de îndată măsuri pentru a lărgi în cadrul Cekăi centrale secția de reclamații și sesizări pentru accelerarea cercetărilor.

Scris la 3 decembrie 1918

*Publicat pentru prima oară în 1933,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXI*

Se tipărește după manuscris

PE MARGINEA PROIECTULUI
DE „HOTĂRÎRE CU PRIVIRE LA
ORGANIZAREA INSPECȚIEI MUNCITOREȘTI
ÎN DOMENIUL APROVIZIONĂRII“ ²²⁶

1

SCHIȚĂ DE HOTĂRIRE
A CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI

- 1) Verificarea sistematică a cazurilor concrete de îndeplinire rapidă a unor sarcini bine precizate ale Comisariatului aprovizionării și ale organelor de aprovizionare ;
- 2) stabilirea unor legături sistematice cu masele de muncitori și de oameni ai muncii și atragerea sistematică a acestora la transportarea și distribuirea produselor alimentare, la început ca martori asistenți, iar apoi ca membri ai inspecției ;
- 3) obligația *tuturor* organelor inspecției muncitorești de a prezenta organelor locale și centrale ale sindicatelor dări de seamă săptămânale asupra activității lor ;
- 4) cu vot consultativ...*

2

OBSERVAȚII PE MARGINEA
PROIECTULUI DE „HOTĂRÎRE“

Prezentul proiect trebuie modificat în sensul că se va arăta cu precizie că : (1) sarcina inspecției muncitorești în domeniul aprovizionării este nu numai aceea de a verifica scriptele, ci și în special de a verifica efectiv cazuri concrete din activitatea organelor de aprovizionare în ceea ce privește colectarea, transportarea și distribuirea produselor ;

* Aici manuscrisul se întrerupe. — *Nota red.*

— apoi (2) inspecția muncitorească în domeniul aprovizionării are obligația de a stabili legături între politica de aprovizionare și masele de muncitori și oameni ai muncii și de a-i atrage pe toți aceștia, fără excepție (la început ca martori asistenți), la conducerea activității de aprovizionare.

(3) — inspecția muncitorească în domeniul aprovizionării este obligată să prezinte dări de seamă săptămânale în fața maselor largi ale clasei muncitoare și ale populației muncitoare, în primul rând prin intermediul sindicatelor.

Scris la 5 decembrie 1918

*Publicat pentru prima oară în 1931,
în „Culegeri din Lenin”. vol. XVIII*

Se tipărește după manuscris

ÎNSEMNĂRI
CU PRIVIRE LA ȘISTURI

Geologul Gubkin (de la secția combustibili)
Șisturi se găsesc la Sîzran
și în gubernia Kazan
și în parte din județul Iamburg
care ne aparține *nouă*

30 de milioane (100 de miliarde de puduri)
de ruble

Țvanțigher
inginer din Petrograd
(e încă aici), (plus ?)
practicienii ; spun același lucru.

*Scris în a doua jumătate
a anului 1918 sau în 1919*

*Publicat pentru prima oară în 1945,
în „Culegeri din Lenin”. vol. XXXV*

Se tipărește după manuscris

PLAN ȘI SCHIȚE DE TEZE
CU PRIVIRE LA DEMOCRAȚIA BURGHEZĂ
ȘI DICTATURA PROLETARIATULUI *

1. Principalul „argument“ : was ist's? **
2. Un mod de a pune problema nu de pe poziții de clasă.
3. Istoria ne învață că întotdeauna a fost dictatură.
4. O mașină pentru oprinare.

Continuarea mintală a liniei obișnuite și a ritmului obișnuit de dezvoltare.

Neînțelegerea (sau înțelegerea „dogmatică“) a faptului că republica burghezo-democratică este și ea o mașină pentru reprimarea proletariatului de către burghezie.

„Lege“ : cu cât o democrație este mai dezvoltată, cu atât mai aproape este ea — la orice ascuțire a luptei de clasă dintre principalii antagoniști — de pogromuri sau de război civil (Rusia în timpul lui Kerenski... Elveția — greve și demonstrații ; America versus negrii, versus internaționalistii ; Germania... I. 1919).

Libertatea întrunirilor și libertatea presei ca model de revendicări dintre cele mai importante : cum se prezintă ele în fapt.

„Egalitate“... între exploatat și exploatator.

„Libertate“... pentru exploatator.

Dezvoltarea în zig-zag *în mod concret* :

criza economică

ruinarea maselor

îmbogățirea scandaloasă a burgheziei

brutalele cotropiri imperialiste și nerușinatul jaf imperialist

* Vezi volumul de față, p. 511—523. — *Nota red.*

** — ce reprezintă el ? — *Nota trad.*

demascarea totală a lui Wilhelm al II-lea, iar acum
și a Antantei
schimbarea moravurilor în cei patru ani de război
sălbăticită : totul prin violență
minunile tehnicii : în ce scop ? și munți de ca-
davre.

Povara crizei : pe umerii cui.

Votul în condițiile atotputerniciei burgheziei
au toți votanții „înțelegerea“ necesară sau votează în
virtutea rutinei ?

„ver- und zertreten“ ! *

Aparatul administrației *burgheze*.

ΣΣ ** = dictatura burgheziei,

{fățarnic camuflată sub paravanul unor lozinci general-
naționale

Dictatura proletariatului → reprimarea obligatorie a
împotrivirii burgheziei...

→ democrație pentru masele de oameni ai muncii...

→ majoritatea „poporului“...

1. Republica democratică = mașină pentru reprimare.
2. Ver- und zertreten.
3. Rupere de mase.
4. Aparatul burghez.
5. „Libertatea“ întrunirilor (libertate pentru exploa-
tatori).
6. „Egalitatea“... presa (pentru exploatatori).
- 6 bis : democrația și războiul civil înainte de război.
7. Lărgirea = reformism, ceea ce burghezia vrea să
substitueie socialismului.
8. Revoluția = lupta de clasă ascuțită.
9. Războiul și urmările lui.
10. Germania I. 1919.

Scris în februarie 1919

Publicat pentru prima oară în 1958,

în revista

„Voprosi Istorii KPSS“ nr. 4

Se tipărește după manuscris

* — „a reprezenta și a călca în picioare“ ! — Nota trad.

** — Total. — Nota trad.

PE MARGINEA
PROIECTULUI DE DECRET CU PRIVIRE
LA REORGANIZAREA CONTROLULUI DE STAT ²²⁷

1

INSEMNĂRI CU PRIVIRE
LA REORGANIZAREA CONTROLULUI DE STAT

- 1) Organ muncitoresc sau organ cu participare muncitorească, la centru și în provincie.
- 2) Martorii asistenți, ca sistem.
- 2 bis : În mod obligatoriu $\frac{2}{3}$ femei.
- 3) Sarcinile practice imediate :
 - (α) controale inopinate, în urma reclamațiilor făcute de cetățeni
 - (β) combaterea birocratismului
 - (γ) măsuri revoluționare pentru combaterea abuzurilor și a birocratismului
 - (δ) transportul
 - (ϵ) ridicarea productivității muncii
 - (ξ) sporirea cantității de produse.

2

CĂTRE I. V. STALIN

Socot că în decretul cu privire la Control trebuie adăugat :

- 1) Crearea unui organ central (și a unor organe locale) cu participare muncitorească.
- 2) Introducerea prin lege a participării sistematice a martorilor asistenți din rîndurile populației proletare ; va fi prevăzută participarea obligatorie a femeilor în proporție de pînă la $\frac{2}{3}$.

3) Pe primul plan trebuie puse de îndată ca sarcini imediate :

(α) controale inopinate, în urma reclamațiilor făcute de cetățeni

(β) lupta împotriva birocratismului

(γ) măsuri revoluționare pentru combaterea abuzurilor și a birocratismului

(δ) o atenție deosebită ridicării productivității muncii și

(ϵ) sporirii cantității de produse etc.

Scris la 8 martie 1919

*Publicat pentru prima oară :
însemnările — în 1928, în
„Culegeri din Lenin”, vol. VIII ;
documentul al 2-lea — la 7 noiembrie
1928, în „Krasnaia Gazeta”
(Leningrad) nr. 260*

Se tipărește după manuscris

LISTA LUCRĂRILOR LUI
V. I. LENIN
CARE N-AU FOST GĂSITE

—
ADNOTĂRI

—
INDICI

—
DATE DIN
VIAȚA ȘI ACTIVITATEA LUI
V. I. LENIN

LISTA LUCRĂRILOR LUI V. I. LENIN NEGĂSITE PÎNĂ ÎN PREZENT

(29 iulie 1918—12 martie 1919)

1918

SCRISOARE CĂTRE E. B. BOȘ

Scrisoarea către E. B. Boș a fost scrisă de Lenin între 12 și 18 august 1918. După cum rezultă din amintirile Evgheniei Boș, în această scrisoare, Lenin, „adresându-se tuturor comuniștilor din Penza, demonstra necesitatea «de a reprima fără cruțare» răscoala chiaburească din cele cinci plăși, sublinia că această acțiune e dictată de interesul «întregii revoluții», «căci acum se dă „lupta finală și decisivă” împotriva chiaburimii», recomanda ca pentru această acțiune să fie găsiți oameni «cît mai energici» și ruga să i se confirme telegrafic «primirea prezentei și aducerea ei la îndeplinire». Scrisoarea avea caracterul unui sfat tovărășesc și era semnată doar: «Al dv., Lenin» (E. B. Boș, „Întîlniri și convorbiri cu Vladimir Ilici (1915—1918)”. „Proletarskaia Revoluția” nr. 3, 1924, p. 169). La 18 august, Boș i-a confirmat telegrafic lui Lenin primirea scrisorii (Arhiva centrală de stat a Revoluției din Octombrie).

SCRISOARE CĂTRE M. S. KEDROV

Indicații cu privire la această scrisoare, scrisă după 12 august 1918, se găsesc în amintirile lui M. S. Kedrov. Este o scrisoare prin care V. I. Lenin îi recomanda pe S. G. Uralov și A. P. Nogtev, care fuseseră însărcinați să plece la Kotlas și în regiunea Dvinei de nord pentru „a face pregătirile necesare în vederea aruncării în aer a depozitelor de muniții în ultimul moment, în cazul intrării inamicului în Kotlas” (M. S. Kedrov, „În apărarea Nordului sovietic”, Leningrad, 1927, p. 147).

BILET CĂTRE I. M. LARIN

Acest bilet către I. M. Larin a fost scris în timpul unei ședințe a Consiliului Comisarilor Poporului, în a doua jumătate a lunii august 1918 (vezi „Culegeri din Lenin”, vol. XXI, p. 180).

SCRISOARE CĂTRE A. I. BALABANOVA

Indicații cu privire la această scrisoare, scrisă la 27 sau 28 august 1918, se găsesc în articolul lui V. S. Smirnov „Amintiri despre V. I. Lenin”; este vorba de o scrisoare în care Balabanova era solicitată să lucreze la Biroul de presă din Stockholm (vezi „Proletarskaia Revoliuția”, 1926, nr. 1, p. 34).

SCRISOARE CĂTRE I. M. LARIN

Această scrisoare, care a fost scrisă înainte de 18 septembrie 1918 și prin care I. M. Larin era însărcinat să scrie o broșură „despre Republica sovietică în general... pentru a face cunoscut înăuntrul țării și peste hotare ce am realizat într-un an”, este pomenită de Larin într-o scrisoare către L. A. Fotieva (vezi „Culegeri din Lenin”, vol. XXI, p. 135).

SCRISOARE CĂTRE H. GORTER

Această scrisoare este pomenită în scrisoarea de răspuns pe care G. Gorter a trimis-o lui V. I. Lenin la 24 octombrie 1918 (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.).

SCRISOARE CĂTRE N. P. GORBUNOV

Pe marginea scrisorii pe care N. P. Gorbunov a trimis-o lui V. I. Lenin la 28 noiembrie 1918 și în care se vorbește despre starea de spirit a oamenilor de știință, despre trecerea lor la colaborare cu Puterea sovietică, Lenin notează: „S-a răspuns la 29.XI.1918” (Arhiva Centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.).

TELEGRAMĂ CĂTRE COMISARUL EXTRAORDINAR
AL GUBERNIEI NIJNI NOVGOROD

Intr-o telegramă din 3 decembrie 1918 a comisarului extraordinar al guberniei Nijni Novgorod este menționată această telegramă, cu nr. 1174, în care Lenin întreba de ce a fost arestată familia Nemerlov (Arhiva Centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.).

BILET CĂTRE L. B. KAMENEV

Acest bilet al lui V. I. Lenin către L. B. Kamenev a fost scris în timpul ședinței Consiliului Comisarilor Poporului din 10 decembrie 1918 în legătură cu discutarea propunerii de a se permite

organizațiilor din Moscova să achiziționeze pe cont propriu produse neraționalizate (vezi Culegeri din Lenin, vol. XVIII, p. 160).

DOCUMENTE TRANSMISE PRIN FIR DIRECT

În Arhiva centrală de stat a Revoluției din Octombrie se păstrează jurnalul de aparat din 1918, cu următoarele mențiuni referitoare la transmiterea prin fir direct a unor documente semnate de V. I. Lenin :

- 31 iulie — la Vologda
- 7 august — la Petrograd, lui I. M. Sverdlov
- 10 august — la Astrahan
- 27 august — la Reazan
- 26 noiembrie — la Kursk, lui V. N. Zatonski
- 9 decembrie — lui Șmidt

1919

SCRISOARE CĂTRE G. M. KRJIJANOVSKI

Într-un registru de ieșire al registraturii Consiliului Comisarilor Poporului figurează următoarea însemnare făcută sub nr. 100 din 24 ianuarie 1919 : „tovarășului Krjijanovski ; scrisoare din partea tov. Lenin“ (Arhiva centrală de stat a Revoluției din Octombrie).

TELEGRAMĂ CĂTRE A. A. IOFFE

Indicații cu privire la această telegramă se găsesc într-o scrisoare datată 15 februarie 1919, pe care A. A. Ioffe a trimis-o din Vilno lui V. I. Lenin (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.).

SCRISOARE CĂTRE A. RUDNYÁNSZKI

Scrisoarea către comunistul maghiar A. Rudnyánszki a fost scrisă de Lenin între 21 și 25 februarie 1919. Ea este menționată într-o scrisoare pe care A. Rudnyánszki a trimis-o la 25 februarie lui V. I. Lenin : „Am primit scrisoarea dv., dar adeverința pentru tov. Eckert e încă la mine“ (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.).

SCRISOARE CĂTRE ALFEROV

Într-un registru de ieșire al registraturii Consiliului Comisarilor Poporului figurează următoarea însemnare făcută sub nr. 271 din

27 februarie 1919 : „Scrisoarea către Alferov din partea lui Vl. Il.“
(Arhiva centrală de stat a Revoluției din Octombrie).

SCRISOARE CĂTRE GALKIN

Intr-un registru de ieșire al registraturii Consiliului Comisarilor Poporului figurează următoarea însemnare făcută sub nr. 287 din 3 martie 1919 : „Scrisoare către Galkin din partea lui Vl. Il.“
(Arhiva centrală de stat a Revoluției din Octombrie).

LISTA DOCUMENTELOR
LA A CĂROR REDACTARE A PARTICIPAT
V. I. LENIN

DECRETE ȘI HOTĂRIRI ALE C.E.C. DIN RUSIA,
ALE CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI ȘI
ALE CONSILIULUI APĂRĂRII MUNCITOREȘTI-ȚĂRĂNEȘTI

HOTĂRIREA CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA TRECEREA ATELIERELOR „PARATSKIE” SUB ADMINISTRAȚIA COMISARIATULUI POPORULUI PENTRU MARINĂ. *30 iulie 1918.*

DECRETUL CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA CONDIȚIILE DE ADMITERE ÎN INSTITUȚIILE DE ÎNVĂȚĂMÎNT SUPERIOR. *2 august 1918.*

DECRETUL CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA ALOCAREA DE FONDURI LA DISPOZIȚIA COMISARIATULUI POPORULUI PENTRU PROBLEMELE MUNCII ÎN VEDEREA RETRIBUIRII SUPLIMENTARE A CROITORESELOR. *2 august 1918.*

HOTĂRIREA CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA PĂSTRAREA LOCULUI DE MUNCĂ ȘI A SALARIULUI MIJLOCIU AL MUNCITORILOR VOLUNTARI CARE PLEACĂ PE FRONT ȘI ÎN DETAȘAMENTELE DE APROVIZIONARE. *3 august 1918.*

DECRETUL CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA OBLIGATIVITATEA SCHIMBULUI DE MĂRFURI ÎN REGIUNILE CEREALIERE. *5 august 1918.*

REGULAMENTUL FONDULUI PENTRU ASIGURAREA FAMILIILOR OSTAȘILOR ARMATEI ROȘII. *14 august 1918.*

COMPLETĂRI LA DECRETUL CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI DIN 28 IUNIE 1918 CU PRIVIRE LA NAȚIONALIZAREA ÎNTREPRINDERILOR INDUSTRIALE. *19 august 1918.*

DECRETUL CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA CONCENTRAREA EVIDENȚEI ȘI REPARTIZĂRII METALELOR LA SUBSECȚIA DE EVIDENȚĂ, REPARTIZARE ȘI DESFACERE A MINEREURILOR GRELE ȘI A METALELOR DE PE LINGA SECȚIA METALELOR DIN CONSILIUL ECONOMIC SUPERIOR. *27 august 1918.*

HOTĂRIREA CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA ALOCAREA SUMEI DE 5 000 000 DE RUBLE PENTRU CONSILIUL ECONOMIC SUPERIOR, LA DISPOZIȚIA COMISIEI EXTRAORDINARE PENTRU PRODUCȚIA DE MATERIAL DE RĂZBOI. *23 septembrie 1918.*

HOTĂRIREA CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA ALOCAREA SUMEI DE 1 000 000 DE RUBLE LA DISPOZIȚIA DIRECȚIEI SILVICE. *15 octombrie 1918.*

DECRETUL CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA ÎNFIINȚAREA CONSULATELOR. *18 octombrie 1918.*

HOTĂRIREA CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA ORGANIZAREA DEPOZITELOR DE STAT PENTRU ȚESĂTURI ȘI CONFECȚII. *2 noiembrie 1918.*

DECRETUL CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA ORGANIZAREA APROVIZIONĂRII. *21 noiembrie 1918.*

HOTĂRIREA CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI PRIN CARE CONSILIUL MILITAR-REVOLUȚIONAR AL REPUBLICII ESTE AUTORIZAT SĂ CHELTUIASCĂ 50 000 000 DE RUBLE DIN FONDUL EXTRAORDINAR. *21 noiembrie 1918.*

HOTĂRIREA CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI PENTRU RE-GLEMENTAREA PREZENTĂRII LA TELEGRAF A TELEGRAMELOR CIRCULARE ALE INSTITUȚIILOR SOVIETICE. *21 noiembrie 1918.*

HOTĂRIREA CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA SUSPENDAREA CONCEDIULUI DE DOUA SĂPTĂMÎNI AL MUNCITORILOR CARE LUCREAZĂ ÎN CONDIȚII DEOSEBIT DE VĂTĂMĂTOARE. *10 decembrie 1918.*

DECRETUL CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA INTERZICEREA ORGANIZĂRII DE LOTERII. *19 decembrie 1918.*

HOTĂRIREA CONSILIULUI APĂRĂRII CU PRIVIRE LA MĂSURILE PENTRU PREVENIREA ÎNZĂPEZIRILOR ȘI ÎNLĂTURAREA URMĂRILOR. *25 decembrie 1918.*

HOTĂRIREA CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA ÎNFIINȚAREA DIRECȚIEI GENERALE A SILVICULTURII. *27 decembrie 1918.*

DECRETUL CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA NAȚIONALIZAREA FARMACIILOR. *28 decembrie 1918.*

DECRETUL CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA SCUTIREA DE SERVICIUL MILITAR PENTRU CONVINGERI RELIGIOASE. *4 ianuarie 1919.*

DECRETUL CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA COLECTAREA PRODUSELOR ALIMENTARE. *21 ianuarie 1919.*

DECRETUL CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA MĂSURILE PENTRU COMBATEREA TIFOSULUI EXANTEMATIC. *28 ianuarie 1919.*

DECRETUL CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA ÎNFIINȚAREA CONSILIULUI PENTRU OCROTIREA COPILOR. *4 februarie 1919.*

DECRETUL CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA ORGANIZAREA DE GOSPODĂRII SOVIETICE DE CĂTRE INSTITUȚIILE ȘI UNIUNILE PROLETARIATULUI INDUSTRIAL. *15 februarie 1919.*

HOTĂRIREA CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA COMISIA CENTRALĂ A REPARAȚIILOR DE MATERIAL RULANT AL CAILOR FERATE. *15 februarie 1919.*

DECRETUL COMITETULUI EXECUTIV CENTRAL AL SOVIETELOR DIN RUSIA ȘI AL CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA MAJORAREA SALARIILOR. *Înainte de 21 februarie 1919.*

HOTĂRIREA CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI ÎN LEGĂTURĂ CU RAPORTUL COMITETULUI ÎNSĂMÎNȚĂRIILOR. *4 martie 1919.*

DECRETUL CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA CONSILIUL ȘTIINȚIFIC DE STAT. *4 martie 1919.*

HOTĂRIREA CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA REORGANIZAREA CONTROLULUI DE STAT. *8 martie 1919.*

HOTĂRÎREA CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA REPARTIZAREA HÎRTIEI. 8 martie 1919.

HOTĂRÎREA CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA SUSPENDAREA CIRCULAȚIEI TRENURILOR DE CĂLĂTORI. 8 martie 1919.

În Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S. se păstrează proiectele sus-menționatele decrete și hotărîri cu modificările făcute de V. I. Lenin, precum și propunerile și completările scrise de el la unele din aceste decrete și hotărîri; în materialele pregătitoare pentru întocmirea decretului cu privire la condițiile de admitere în instituțiile de învățămînt superior figurează următoarea însemnare făcută de secretar: „Partea de la sfîrșit e redactată de V. I.“ Unele dintre aceste materiale au fost publicate (Vezi „Culegeri din Lenin“, vol. XVIII, p. 135—139, 276—280; vol. XXI, p. 134, 138, 190—192; vol. XXIV, p. 42, 117, 161, 187).

TELEGRAM E

CĂTRE M. K. LEMKE, DIRECTORUL MONETĂRIEI STATULUI. Iulie 1918.

CĂTRE COMISARUL FLOTILEI DE TORPILOARE DIN RIBINSK. 23 august 1918.

CĂTRE B. P. POZERN, COMISARUL DISTRICTULUI MILITAR PETROGRAD. 29 august 1918.

CĂTRE CONSILIUL MILITAR AL FRONTULUI DE LA ȚARIȚIN. 19 septembrie 1918.

CĂTRE ORGANELE PUTERII LOCALE. 2 noiembrie 1918.

CĂTRE TOATE ORGANELE GUBERNIALE PENTRU PROBLEMELE REFUGIAȚILOR ȘI ALE PRIZONIERILOR DE RĂZBOI ȘI CĂTRE TOATE SOVIEȚELE DE DEPUTAȚI. 23 noiembrie 1918.

CĂTRE M. K. VLADIMIROV, COMISARUL EXTRAORDINAR AL CAILOR FERATE DE PE FRONTUL DE SUD. 25 decembrie 1918.

CĂTRE COMITETUL EXECUTIV AL GUBERNIEI NIJNI NOVGOROD. 26 decembrie 1918.

PREȘEDINTELUI CEKAI DIN PETROGRAD. 29 decembrie 1918.

CĂTRE CONSILIUL ECONOMIC GUBERNIAL NIJNI NOVGOROD. 27 ianuarie 1919.

CĂTRE IVANOV, COMISAR AL MUNCII. PETROGRAD. 31 ianuarie 1919.

CĂTRE C. G. RACOVSKI, PREȘEDINTELE CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI AL REPUBLICII SOVIETICE UCRAINESE. 18 februarie 1919.

În Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S. se păstrează textele sus-menționatele telegrame cu modificările făcute de V. I. Lenin. Unele dintre ele au fost publicate (Vezi „Culegeri din Lenin“, vol. XXI, p. 179, 273; vol. XXXIV, p. 74, 97—98; vol. XXXV, p. 56; vol. XXXVI, p. 62).

CHEMAREA „ÎN ÎNTÎMPINAREA PRIMULUI CONGRES AL INTERNAȚIONALEI COMUNISTE”

În Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S. se păstrează proiectul acestei chemări, cu observațiile și modificările făcute de V. I. Lenin. Chemarea a fost publicată în ziarul „Pravda” nr. 16 din 24 ianuarie 1919.

HOTĂRIRE CU PRIVIRE LA ORGANIZAREA SOCIALISTĂ A TERITORIULUI ȘI LA MĂSURILE PENTRU TRECEREA LA AGRICULTURA SOCIALISTĂ

În Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S. se păstrează un exemplar al „Proiectului de hotărîre cu privire la lucrarea în comun a pămîntului”, elaborat de o comisie a Comisariatului poporului pentru agricultură, cu observațiile făcute de V. I. Lenin pe marginile filelor; proiectul a fost modificat de colegiul Comisariatului poporului pentru agricultură în spiritul observațiilor făcute de Lenin și, sub titlul „Cu privire la lucrarea în comun a pămîntului”, a fost inclus ca un capitol aparte, capitolul VIII, în „Hotărîrea cu privire la organizarea socialistă a teritoriului și la măsurile de trecere la agricultura socialistă” (vezi „Culegeri din Lenin”, vol. XXIV, p. 39—41; „Politica agrară a Puterii sovietice (1917—1918)”, Moscova, 1954, p. 426—431).

Despre participarea sa la activitatea Comisiei C.E.C. din Rusia pentru redactarea „Hotărîrii”, comisie aleasă la 10 februarie 1919, Lenin a vorbit în ziua de 13 martie 1919 la primul congres al muncitorilor agricoli din gubernia Petrograd, răspunzînd la întrebările puse de unii delegați (Vezi Opere, vol. 29, București, Editura politică, 1959, p. 26).

„Hotărîrea” a fost publicată la 14 februarie 1919 în ziarul „Pravda” nr. 34.

ADNOTĂRI

1 Ședința comună din 29 iulie 1918 a C.E.C. din Rusia, a Sovietului din Moscova, a comitetelor de întreprindere și a sindicatelor din Moscova a fost convocată în legătură cu greua situație militară și economică a Republicii sovietice, ale cărei comunicații cu principalele regiuni producătoare de cereale, materii prime și combustibil fuseseră tăiate ca urmare a intervenției militare străine și a rebeliunilor albgardiste. În această ședință, la care au participat circa 2 000 de persoane, a fost adoptată în unanimitate, în urma cuvîntării lui V. I. Lenin, rezoluția propusă de fracțiunea comunistă. Rezoluția declara patria socialistă în primejdie și cerea ca activitatea tuturor organizațiilor oamenilor muncii să fie subordonată sarcinilor apărării Republicii sovietice, sublinia necesitatea de a se desfășura în masele muncitorești o largă muncă de agitație pentru explicarea situației create, necesitatea de a întări vigilența față de burghezia contrarevoluționară, recomanda ca o serie de lucrători cu munci de răspundere să fie trimiși la muncă în armată și în domeniul aprovizionării și cerea să se ducă o luptă energică pentru cereale.

În secțiunea „Materiale pregătitoare“ din volumul de față se publică planul acestei cuvîntări scris de V. I. Lenin. — 1.

2 Este vorba de rebeliunea armată contrarevoluționară a corpului de armată cehoslovac, organizată de imperialiștii Antantei cu participarea activă a menșevicilor și a eserilor. Corpul de armată cehoslovac, alcătuit din prizonieri de război cehi și slovaci, a fost organizat în Rusia încă înaintea victoriei Marii Revoluții Socialiste din Octombrie. În vara anului 1918, el număra peste 60 000 de oameni (în Rusia se aflau pe atunci aproape 200 000 de prizonieri cehi și slovaci). După instaurarea Puterii sovietice, finanțarea acestui corp de armată a fost preluată de puterile Antantei, care hotărîseră să-l folosească în lupta împotriva Republicii sovietice. Th. Masaryk, liderul naționaliștilor burghezi cehi și președintele Consiliului național cehoslovac, a declarat corpul cehoslovac parte integrantă a

armatei franceze, iar reprezentanții Antantei au pus problema evacuării lui în Franța. Guvernul sovietic a consimțit la evacuarea cehoslovacilor, punând însă condiția ca soldații ruși aflați în Franța să fie repatriați. Printr-un acord intervenit la 26 martie 1918, corpului cehoslovac i-a fost acordată posibilitatea de a părăsi Rusia prin Vladivostok, cu condiția de a preda armamentul. Dar comandamentul contrarevoluționar al corpului cehoslovac a încălcat cu perfidie acordul încheiat cu guvernul sovietic în ceea ce privește predarea armamentului și, la ordinul imperialiștilor Antantei, a declanșat, la sfârșitul lunii mai, o rebeliune armată. Guvernele S.U.A., Angliei și Franței au pornit pe calea sprijinirii fățișe și multilaterale a rebeliunii; la ea au participat nemijlocit și ofițeri francezi. Acționând în strânsă legătură cu albagardiștii și cu chiaburimea, rebelii cehoslovaci au ocupat o bună parte din Ural, regiunea Volgăi și Siberia, restaurând pretutindeni puterea burgheziei. În regiunile ocupate de rebelii cehoslovaci au fost formate, cu participarea menșevicilor și a eserilor, guverne albgardiste: la Omsk — „guvernul“ Siberiei, la Samara — Comitetul membrilor Adunării constituante etc.

Curând după izbucnirea rebeliunii, la 11 iunie, Comitetul executiv central al grupurilor comuniste cehoslovace din Rusia a adresat soldaților corpului cehoslovac un apel în care demasca caracterul ei contrarevoluționar și chema pe muncitorii și țărani cehi și slovaci să-i pună capăt și să se înroleze în unitățile cehoslovace ale Armatei Roșii. Majoritatea prizonierilor cehi și slovaci nutreau simpatii față de Puterea sovietică și nu s-au lăsat influențați de propaganda antisovietică a clicii reacționare din fruntea corpului cehoslovac. Dându-și seama că au fost înșelați, mulți soldați l-au părăsit, refuzând să lupte împotriva Rusiei Sovietice. Circa 12 000 de cehi și slovaci au luptat în rândurile Armatei Roșii.

Regiunea Volgăi a fost eliberată de Armata Roșie în toamna anului 1918. Cehii albi au fost definitiv înfrinși o dată cu lichidarea aventurii lui Kolceak. — 1.

- 3 „*Průkopník Svobody*“ — organul central al grupurilor comuniste cehoslovace din Rusia Sovietică. Ziarul a fost înființat în baza unei hotărâri a Congresului comuniștilor cehoslovaci din Rusia, care a avut loc la Moscova între 25 și 27 mai 1918, prin fuzionarea celor două organe de presă cehoslovace care apăreau în Rusia Sovietică: „*Průkopník*“ — ziarul comuniștilor cehoslovaci — și „*Svoboda*“, ziarul social-democraților de stînga cehoslovaci. A apărut săptămînal la Moscova de la 7 iunie 1918 pînă la 1 mai 1919. În total au apărut 42 de numere. „*Průkopník Svobody*“ propaga ideile comuniste în rândurile foștilor prizonieri de război cehoslovaci din Rusia, demasca politica reacționară a Secției din Rusia a Consiliului național cehoslovac și a comandamentului corpului cehoslovac, îndemna pe muncitorii și țărani cehi și slovaci să se înroleze

în Armata Roșie pentru a participa la apărarea Republicii sovietice împotriva intervențiștilor și a albgardiștilor.

V. I. Lenin se referă la articolul „Milioanele franceze”, apărut în acest ziar la 28 iunie 1918; articolul a fost reprodus în aceeași zi în ziarul „Pravda” și parțial în „Izvestia C.E.C. din Rusia”. — 2.

- 4 V. I. Lenin se referă la rebeliunea contrarevoluționară organizată de eserii de stînga la Moscova (6—7 iulie 1918), în timpul lucrărilor celui de-al V-lea Congres general al Sovietelor.

Eserii de stînga — partidul socialiștilor-revoluționari de stînga, constituit în mod oficial la primul său Congres general, care a avut loc în noiembrie 1917. Pînă la acest congres, eserii de stînga au militat în cadrul partidului eserilor, alcătuint aripa lui stîngă, care a început să se formeze în anii războiului imperialist mondial și în fruntea căreia au stat M. A. Spiridonova, B. D. Kamkov și M. A. Natanson (Bobrov). La cel de-al doilea Congres general al Sovietelor din Rusia, eserii de stînga au alcătuit majoritatea fracțiunii eserilor, care se scindaseră în problema participării la congres: eserii de dreapta, conformîndu-se indicației date de C.C. al partidului lor, au părăsit congresul, în timp ce eserii de stînga au participat la lucrările lui și în principalele probleme de pe ordinea de zi au votat alături de bolșevici, respingînd însă propunerea acestora de a intra în guvernul sovietic.

După multe șovăieli, căutînd să-și păstreze influența în rîndurile țărănimii, eserii de stînga au ajuns la înțelegere cu bolșevicii; reprezentanții lor au fost incluși în Consiliul Comisariilor Poporului. Deși au acceptat să colaboreze cu bolșevicii, eserii de stînga erau în divergență cu ei în problemele fundamentale ale revoluției socialiste și se pronunțau împotriva dictaturii proletariatului. În ianuarie-februarie 1918, C.C. al partidului eserilor de stînga a pornit o luptă activă împotriva încheierii tratatului de pace de la Brest-Litovsk, iar după semnarea și ratificarea lui la cel de-al IV-lea Congres al Sovietelor, în martie 1918, eserii de stînga au ieșit din guvern, continuînd însă să rămîna în colegiile comisariatelor poporului și în organele locale ale puterii. O dată cu desfășurarea revoluției socialiste la sate, în rîndurile eserilor de stînga au început să se accentueze tendințele antisovietice.

La 24 iunie C.C. al eserilor de stînga a hotărît să declanșeze o rebeliune împotriva Puterii sovietice. Înfrinți la Congresul al V-lea al Sovietelor, eserii de stînga, urmărind să torpileze tratatul de pace de la Brest și să tîrască Țara Sovietelor într-un război cu Germania, au asasinat la 6 iulie, la Moscova, pe contele Mirbach, ambasadorul Germaniei, și imediat după aceasta au declanșat o rebeliune armată, a cărei principăla forță o constituia un detașament comandat de eserul de stînga D. I. Popov, colaborator al Cekăi. Rebelii au bombardat

Kremlinul cu artileria, au ocupat centrala telefonică și telegraful, pe care le-au păstrat timp de două ore, transmițând în numele C.C. al eserilor de stînga cîteva apeluri, buletine și telegrame provocatoare, în care afirmau că puterea s-ar afla în mîinile eserilor de stînga și că acțiunile lor ar fi salutate de întreaga populație.

Congresul al V-lea al Sovietelor a dat guvernului directiva de a lichida imediat rebeliunea. Membrii fracțiunii eserilor de stînga au fost arestați. Datorită măsurilor energice ale guvernului sovietic și acțiunilor unite ale muncitorimii și garnizoanei din Moscova, rebeliunea a fost înăbușită în termen de 24 de ore; ultimele ei focare de rezistență au fost lichidate în după-amiaza zilei de 7 iulie. Această rebeliune constituia o parte integrantă a ofensivei generale a contrarevoluției interne și a imperialiștilor Antantei împotriva Republicii sovietice; rebelii se bucurau de sprijinul ocult al unor misiuni diplomatice străine.

Eserii de stînga au încercat să declanșeze rebeliuni la Petrograd, la Vologda și în alte orașe.

După lichidarea rebeliunii, Congresul al V-lea general al Sovietelor din Rusia a hotărît ca toți eserii de stînga care împărtășeau linia aventuristă a conducerii lor să fie excluși din Soviete. Din toate colțurile țării congresul a primit numeroase telegrame în care, aprobînd acțiunile întreprinse pentru reprimarea rebelilor, muncitorii și țărani iși exprimau hotărîrea de a apăra cu arma în mînă Puterea sovietică. — 4.

- 5 „*Dașnakțutiun*” — partid naționalist armean, creat la începutul ultimului deceniu al secolului al XIX-lea în scopul de a elibera de sub jugul sultanului pe armenii din Turcia. Alături de burghezie, au avut în acest partid un rol însemnat intelectualitatea națională și mica burghezie; din el au făcut parte și țărani și muncitori care s-au lăsat înșelați de frazeologia naționalistă și socialistă. În perioada revoluției din 1905—1907, partidul *Dașnakțutiun* s-a apropiat de partidul eserilor. În 1907, congresul partidului a adoptat oficial un program „socialist” cu caracter narodnic.

După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917, *dașnaci* au sprijinit politica guvernului provizoriu burghez; după Revoluția Socialistă din Octombrie au încheiat un bloc contrarevoluționar cu menșevicii, eserii și musavatiștii împotriva Puterii sovietice. În 1918—1920 *dașnaci* au condus guvernul contrarevoluționar burghezo-naționalist al Armeniei; toate acțiunile lor contribuiau la transformarea Armeniei într-o colonie a imperialiștilor străini și într-un punct de sprijin al intervenționiștilor anglo-francezi și albgardiștilor ruși în lupta împotriva Republicii sovietice. În noiembrie 1920, oamenii muncii din Armenia, sub conducerea partidului bolșevic și cu sprijinul Armatei Roșii, au răsturnat guvernul *dașnacilor*. O

dată cu victoria Puterii sovietice, organizațiile partidului Daș-nakțutun din Transcaucazia au fost dizolvate. — 4.

6 În ședința extraordinară din 25 iulie 1918 a Sovietului din Baku a fost dezbătută problema situației politice și militare din Baku, în legătură cu ofensiva trupelor turcești. Sub pretextul apărării orașului Baku, menșevicii, dașnacii și eserii au cerut să fie chemate „în ajutor” trupele engleze. Membrii bolșevici ai Consiliului Comisarilor Poporului din Baku (S.G. Șaumian, M. A. Azizbekov, P. A. Djaparidze, I. D. Zevin și alții) s-au ridicat categoric împotriva acestor propuneri trădătoare. Ei au declarat că „invitarea” la Baku a intervențiștilor englezi ar însemna o trădare a Republicii sovietice și au prezentat un proiect de rezoluție în care insistau să se ia măsuri urgente pentru apărarea orașului Baku cu forțe proprii. În pofida eforturilor depuse de bolșevici, a fost adoptată, cu o neînsemnată majoritate de voturi, o rezoluție prin care trupele engleze erau chemate să vină la Baku.

Rămăși în minoritate, membrii bolșevici ai Consiliului Comisarilor Poporului din Baku au declarat că demisionează din guvern. Curînd însă bolșevicii din Baku și-au dat seama că, în condițiile create, ar fi o greșeală să demisioneze și că, dimpotrivă, trebuie să rămînă la putere și să folosească toate posibilitățile pentru a izola și înfrînge pe conciliatori și trădători. La o ședință extraordinară a Comitetului executiv al Sovietului din Baku s-a hotărît ca, pînă la rezolvarea definitivă a problemei puterii, toți comisarii poporului să rămînă la posturile lor. Conferința orașenească din 27 iulie a bolșevicilor din Baku a hotărît ca puterea să nu fie cedată fără luptă; totodată s-a hotărît să se organizeze de urgență apărarea orașului Baku sub conducerea Consiliului Comisarilor Poporului, să se decreteze mobilizarea generală și să se adreseze muncitorilor apelul de a se ridica în apărarea orașului și a Puterii sovietice. În îndeplinirea acestei hotărîri, Consiliul Comisarilor Poporului din Baku a luat o serie de măsuri: a decretat în oraș starea de război, a însărcinat Ceka să curme agitația contrarevoluționară, a chemat pe muncitorii din Baku să formeze detașamente înarmate și să apere orașul pînă la ultima posibilitate.

Dar eforturile eroice ale comuniștilor din Azerbaidjan și ale părții înaintate a proletariatului din Baku au fost zădărnice de trădarea dașnacilor, a eserilor și menșevicilor. Unitățile dașnace au părăsit frontul, iar în breșa formată au pătruns trupele turcești. La 31 iulie, sub presiunea intervențiștilor străini și a agenturii lor, Puterea sovietică din Baku a căzut vremelnic. Pe lîngă intervenția străină au fost și alte cauze care au contribuit la căderea Puterii sovietice din Baku, și anume: organizațiile de partid din Azerbaidjan și Consiliul Comisarilor Poporului din Baku nu asiguraseră o alianță trainică între proletariatul din Baku și țărănimea muncitoare din Azerbaidjan, iar în plus au comis o serie de greșeli în problema națională,

lucru de care musavatiștii, dașnaccii și ceilalți contrarevoluționari au profitat pentru a înșela masele.

Agentura Antantei — eserii, menșevicii și dașnaccii — au format un guvern contrarevoluționar, așa-numita „dictatură a Caspicii centrale”. Conducătorii Puterii sovietice din Azerbaidjan au fost arestați. În noaptea de 19 spre 20 septembrie, 26 de comisari din Baku (S. G. Șaumian, M. A. Azizbekov, P. A. Djaparidze, I. T. Fioletov, I. D. Zevin, G. N. Korganov, M. G. Vezirov și alții) au fost în mod bestial asasinați de intervenționiștii englezi, cu participarea directă a eserilor și menșevicilor. — 6.

- 7 Marea Revoluție Socialistă din Octombrie a influențat puternic dezvoltarea mișcării revoluționare din Germania, a întărit pozițiile politice ale grupului „Spartacus”, care lupta în ilegalitate. În inimile oamenilor muncii din Germania, Decretul leninist asupra păcii trezise speranță și bucurie; ei urmăreau cu simpatie lupta consecventă a guvernului sovietic pentru o pace democratică. Pretențiile exagerate formulate de guvernul german la tratativele de pace cu delegația Rusiei Sovietice la Brest-Litovsk au stîrnit indignarea muncitorilor germani și au fost una dintre principalele cauze ale grevei politice generale de la sfîrșitul lunii ianuarie și începutul lunii februarie 1918.

La 28 ianuarie, la chemarea grupului „Spartacus”, sute de mii de muncitori și muncitoare din Berlin au încetat lucrul și au ales Soviete muncitorești. În prima sa ședință, Sovietul muncitoresc al Marelui Berlin a cerut încheierea grabnică a păcii, fără anexiuni și contribuții, potrivit principiilor formulate de guvernul sovietic la tratativele de la Brest-Litovsk, participarea unor reprezentanți ai muncitorilor din toate țările la tratativele de pace, îmbunătățirea aprovizionării cu alimente, ridicarea stării de asediu și introducerea libertăților democratice, eliberarea celor condamnați sau arestați pentru activitate politică etc.

Greva a cuprins 39 de orașe din Germania (Bremen, München, Hamburg, Jena, Magdeburg, Manheim, Düsseldorf, Brandenburg, Köln, Dresden, Münster, Lübeck, Nürnberg și altele); la ea au participat peste 1 500 000 de muncitori. În multe localități au fost alese Soviete muncitorești, care, la rîndul lor, au creat comitete de acțiune.

Guvernul kaiserului a folosit împotriva greviștilor toate forțele de care dispunea puterea de stat. La 31 ianuarie a fost decretată la Berlin starea excepțională, iar forțele polițienești locale au fost întărite cu 5 000 de polițiști aduși din alte orașe. Patru corpuri de armată au primit ordinul de a fi gata de luptă împotriva greviștilor. În decurs de câteva zile, 50 000 de muncitori berlinezi au fost chemați sub arme. Comandamentul militar a cerut ca în dimineața zilei de 4 februarie muncitorii să se prezinte la lucru. Împotriva demonstrațiilor au fost trimise unități militare înzestrate cu mitraliere. Cu ajutorul tru-

pelor și al poliției, precum și cu complicitatea liderilor social-democrați, guvernul kaiserului a reușit să înăbușe mișcarea. Multți muncitori au căzut victimă represiunilor. Deși s-a încheiat cu înfrângerea muncitorilor, greva a avut o mare însemnătate. V. I. Lenin a apreciat-o ca „un punct de cotitură în starea de spirit a proletariatului german“ (Opere complete, vol. 36, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 564). — 9.

- 8 Este vorba de rebeliunea albgardiștilor de la Iaroslavl, izbucnită la 6 iulie 1918. Răscoala a fost organizată de organizația contrarevoluționară „Uniunea pentru apărarea patriei și a libertății“, al cărei conducător era eserul de dreapta B. V. Savinkov. Ca și celelalte rebeliuni contrarevoluționare care au izbucnit pe vremea aceea în Rusia Sovietică, cea de la Iaroslavl a fost pregătită de imperialiștii Antantei, cu participarea activă a menșevicilor și eserilor. Imperialiștii din țările Antantei au pus la dispoziția „Uniunii“ lui Savinkov însemnate fonduri bănești. Organizarea acestei rebeliuni făcea parte din planul general al intervenției în Rusia, plan care prevedea ca acțiunea armată de la Iaroslavl să fie declanșată concomitent cu rebeliunea eserilor „de stînga“ de la Moscova (vezi adnotarea 4). Simultan urmau să înceapă rebeliuni la Murom, Kostroma, Rîbinsk și în alte orașe din regiunea Volgăi și din centrul Rusiei.

În ajunul rebeliunii s-au concentrat la Iaroslavl numeroși eseri și menșevici, precum și ofițeri albgardiști. Eserii de stînga, care aveau la Iaroslavl o influență considerabilă, dețineau aici o serie de posturi de conducere. La 6 iulie, rebelii au ocupat centrul orașului, arsenalul, poșta, telegraful și alte instituții. A început o sîngeroasă răfuială cu activiștii de partid și de stat. Rebelii au încercat să ocupe și periferiile muncitorești ale orașului, dar acolo au întîmpinat îndată o rezistență energică și dîrză. Organizațiile de partid din întreprinderi au unit în jurul lor masele și au chemat pe muncitori să înăbușe rebeliunea. Muncitorii înarmați și subunități ale Armatei Roșii au intrat în luptă cu rebelii. Guvernul sovietic a trimis în ajutorul muncitorilor din Iaroslavl o serie de unități militare și detașamente de muncitori înarmați din Moscova, Petrograd, Ivanovo-Voznesensk, Kostroma, Vologda și Rîbinsk. La 21 iulie 1918 rebeliunea a fost înăbușită. — 10.

- 9 V. I. Lenin se referă la decretul „Cu privire la organizarea sărăcimii satelor și aprovizionarea ei cu cereale, obiecte de primă necesitate și unelte agricole“, adoptat de C.E.C. al Sovietelor din Rusia la 11 iunie 1918. Decretul a consfințit practica creării comitetelor sărăcimii din inițiativa maselor. El prevedea că în sarcina acestor comitete intră: evidența rezervelor de produse alimentare ale gospodăriilor țărănești, stabilirea rezervelor și a surplusurilor de produse alimentare ale gospodăriilor chiburești, acordarea de ajutor organelor sovietice de aprovizionare la confiscarea acestor surplusuri; paza cerealelor con-

fiscate și transportarea lor la centrele de recepție ale statului ; aprovizionarea sărăcimii cu produse alimentare confiscate de la gospodăriile chiaburești, distribuirea uneltelor agricole și a mărfurilor industriale ; organizarea campaniei de însămînțări și de recoltare, paza semănturilor ; lupta împotriva desăgarilor și împotriva speculei cu cereale. Sub conducerea partidului comunist, pînă în toamna anului 1918 au fost create în toată țara peste 80 000 de comitete ale sărăcimii, care au devenit puncte de sprijin, organe ale dictaturii proletariatului la sate ; organizarea acestor comitete a marcat desfășurarea revoluției socialiste la sate. Comitetele sărăcimii au avut un rol deosebit de mare în reprimarea contrarevoluției chiaburești, în subminarea puterii economice a chiaburimii, prin exproprierea ei parțială. Într-o perioadă relativ scurtă, comitetele sărăcimii au luat de la chiaburi și au dat țăranilor săraci și mijlocași 50 000 000 ha de pămînt, au confiscat de la chiaburi o bună parte din mijloacele lor de producție, pe care le-au pus la dispoziția țăranilor săraci și a mijlocașilor neavuți. Deosebit de mare a fost meritul acestor comitete în desăvîrșirea lichidării proprietății funciare moșierești și în aprovizionarea centrelor muncitorești înfometate și a Armatei Roșii. Comitetele sărăcimii au participat activ la organizarea întreprinderilor agricole colective — arteluri și comune agricole —, care împreună cu sovhozurile au constituit primele nuclee ale sectorului socialist la sate ; din momentul organizării comitetelor sărăcimii, numărul artelurilor și al comunelor agricole a început să crească, ridicîndu-se de la 240 la 1 600 — după date incomplete — către sfîrșitul anului 1918. Din inițiativa comitetelor sărăcimii au fost create detașamente și regimente de voluntari pentru Armata Roșie, formate din țărani săraci. Comitetele sărăcimii au adus o contribuție esențială la întărirea Sovietelor locale și la curățirea lor de elemente chiaburești.

Activitatea desfășurată de comitetele sărăcimii a avut o mare însemnătate pentru întărirea alianței dintre clasa muncitoare și țăranime, pentru atragerea țăranului mijlocaș de partea Puterii sovietice. Lenin a subliniat în repetate rînduri că organizarea și activitatea comitetelor sărăcimii trebuie îndrumate în așa fel, încît să se țină seama nu numai de interesele sărăcimii, ci și de cele ale țăranului mijlocaș. Comitetele sărăcimii au contribuit la pregătirea terenului pentru trecerea de la politica de neutralizare a țăranului mijlocaș la politica de alianță trainică cu el.

În scurtul răstimp de la înființarea lor și pînă în toamna anului 1918, comitetele sărăcimii, care au avut un rol istoric în desfășurarea revoluției socialiste, au rezolvat cu succes sarcinile care le-au fost trasate. Concomitent cu aceasta, cu ajutorul comitetelor sărăcimii și al rețelei de celule de partid care se extinsese la sate, Sovietele satești se întăriseră considerabil. Pornind de la acest fapt și avînd în vedere necesitatea „de a desăvîrși construirea aparatului de stat prin unificarea organi-

zării Sovietelor pe întregul teritoriu al Republicii sovietice", cel de-al VI-lea Congres general extraordinar al Sovietelor din Rusia, care a avut loc în noiembrie 1918, a adoptat o hotărîre privind fuzionarea comitetelor sărăcimii cu Sovietele de plasă și satești. — 11.

- 10 V. I. Lenin se referă la tratatul de pace dintre Rusia Sovietică și puterile Cvadruplei alianțe (Germania, Austro-Ungaria, Bulgaria și Turcia), semnat la 3 martie 1918 la Brest-Litovsk și ratificat la 15 martie de cel de-al IV-lea Congres general extraordinar al Sovietelor din Rusia. Condițiile impuse Rusiei Sovietice au fost extrem de grele. Potrivit tratatului, Polonia, aproape întreaga regiune baltică și o parte din Bielorusia urmau să rămână sub controlul Germaniei și al Austro-Ungariei. Ucraina se separa de Rusia Sovietică și se transforma într-un stat dependent de Germania. Sub stăpînirea Turciei urmau să treacă orașele Kars, Batum și Ardagan. În august 1918, Germania a impus Rusiei Sovietice un acord suplimentar și un acord financiar care conțineau noi condiții, extrem de împovărătoare.

Încheierea păcii de la Brest a fost precedată de o luptă înverșunată dusă împotriva lui Troțki și a grupului antipartinic al „comuniștilor de stînga”. Numai datorită eforturilor uriașe depuse de V. I. Lenin a fost semnat tratatul de pace cu Germania. Pacea de la Brest a fost un exemplu care ilustra în chip viu înțelepciunea și elasticitatea tacticii leniniste, pricerea de a elabora în condiții extrem de complicate unica politică justă în problema războiului și păcii. Încheierea păcii de la Brest a fost un compromis politic rezonabil. Tratatul de la Brest a dat Statului sovietic un răgaz de pace, i-a permis să demobilizeze armata veche, care se descompusese, și să creeze una nouă — Armata Roșie, să desfășoare construcția socialistă și să acumuleze forțe pentru viitoarele bătălii împotriva contrarevoluției interne și a intervenționiștilor străini. Această politică a contribuit la intensificarea luptei pentru pace, la creșterea stării de spirit revoluționare în rîndurile trupelor și ale maselor largi populare din toate țările beligerante. După revoluția din noiembrie 1918 din Germania, care a răsturnat regimul monarhic, C.E.C. al Sovietelor din Rusia a anulat la 13 noiembrie tilhărescul tratat de la Brest. În legătură cu tratatul de la Brest, cu necesitatea încheierii lui și însemnătatea lui, vezi volumul de față, p. 52, 72, 157—159, 159—160, 195—196, 205, 217—219, 356, 386—387, 408, 409—410 — 13.

- 11 V. I. Lenin se referă la istoricul decret din 28 iunie 1918 al Consiliului Comisarilor Poporului cu privire la naționalizarea marilor întreprinderi industriale (publicat la 30 iunie 1918 în nr. 134 al ziarului „Izvestiia C.E.C. din Rusia”). „Potrivit planului stabilit mai de mult — scria Lenin în legătură cu acest decret —, la 28 iunie, după o îndelungată muncă de pregătire,

a fost, în sfârșit, aprobat decretul a cărui apariție era așteptată cu nerăbdare de masele populare din Rusia...“ („Culegeri din Lenin“, vol. XXXV, p. 27). Prin acest decret au fost naționalizate toate marile întreprinderi industriale cu un capital fix de la 200 000 de ruble în sus.

Decretul din 28 iunie, care desăvârșea socializarea socialistă a principalelor mijloace de producție, a fost precedat de măsuri pentru naționalizarea băncilor, a marilor uzine metalurgice, a industriei zahărului, petrolului și cărbunelui, a transportului fluvial și maritim etc. Proclamînd trecerea marilor întreprinderi industriale în proprietatea statului, Consiliul Comisariilor Poporului a hotărît ca, pînă la preluarea lor de către organele economice sovietice, întreprinderile naționalizate să rămînă temporar, „cu titlu de arendă gratuită, în folosința foștilor proprietari“, care au fost declarați răspunzători pentru integritatea întreprinderilor și pentru asigurarea activității lor normale. Întregul personal muncitoresc și tehnic, precum și directorii uzinelor au fost trecuți în serviciul Republicii sovietice. Decretul obliga Consiliul economic superior să elaboreze de urgență și să trimită în toate întreprinderile naționalizate instrucțiuni amănunțite cu privire la organizarea conducerii acestor întreprinderi. Datorită muncii organizatorice a partidului comunist și activității maselor muncitorești, în pofida marilor dificultăți, naționalizarea a fost îndeplinită într-un termen scurt. Pînă la 31 august au fost naționalizate peste 3 000 de întreprinderi.

Prin același decret au fost naționalizate toate căile ferate particulare, precum și întreprinderile comunale (alimentarea cu apă, uzinele de gaz, tramvaiele etc.), care au fost trecute în administrarea Sovietelor locale. — 13.

- 12 *Congresul președinților de Soviete guberniale* a avut loc în zilele de 30 iulie—1 august 1918, la Moscova. La congres au participat 122 de delegați, dintre care 120 comuniști. Congresul a ascultat și a discutat raportul prezentat de G. I. Petrovski, comisarul poporului pentru afacerile interne al R.S.F.S.R., cu privire la activitatea Comisariatului afacerilor interne și sarcinile lui imediate, rapoartele cu privire la organizarea muncii Sovietelor locale, cu privire la caracterul, sarcinile și formele de organizare a miliției sovietice, cu privire la problema locuințelor etc. V. I. Lenin a rostit o cuvîntare în ședința din seara zilei de 30 iulie. În hotărîrile adoptate, congresul a recomandat măsuri pentru îmbunătățirea activității aparatului de stat, a subliniat necesitatea unei conlucrări armonioase între toate părțile lui, a unei strînse legături între ele și organele centrale, în deplin acord cu prevederile Constituției. Congresul a adresat muncitorilor și țărănilor din Republică chemarea de a se ridica cu arma în mînă întru apărarea patriei socialiste. — 20.

- 13 *Constituția (Legea fundamentală) a Republicii Sovietice Federative Socialiste Ruse* a fost adoptată la cel de-al V-lea Congres general al Sovietelor din Rusia.

Hotărârea cu privire la elaborarea proiectului de Constituție a R.S.F.S.R. a fost adoptată în ianuarie 1918 de cel de-al III-lea Congres general al Sovietelor din Rusia. Dar lucrările de elaborare propriu-zisă a proiectului de Constituție au putut fi începute de guvernul sovietic numai după cucerirea răgazului de pace. Rolul hotărâtor în elaborarea textului primei Constituții sovietice l-a avut V. I. Lenin. Proiectul a fost întocmit de o Comisie pentru elaborarea Constituției, numită de C.E.C. al Sovietelor din Rusia la 1 aprilie 1918. În conformitate cu hotărârea Congresului al III-lea al Sovietelor, la baza lucrărilor Comisiei au stat „Declarația drepturilor poporului muncitor și exploatat”, scrisă de Lenin (vezi Opere complete, vol. 35, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 231—233), și rezoluția „Cu privire la instituțiile federale ale Republicii Ruse”, ambele adoptate de congres.

Cu elaborarea definitivă a proiectului de Constituție, în vederea prezentării lui la Congresul al V-lea al Sovietelor, a fost însărcinată o comisie specială a C.C. al P.C.(b) din Rusia, în frunte cu V. I. Lenin. La 3 iulie, comisia C.C., prezidată de Lenin, a examinat două proiecte de Constituție sovietică: proiectul Comisiei pentru elaborarea Constituției, numită de C.E.C. al Sovietelor din Rusia, și proiectul propus de Comisariatul poporului pentru justiție. Comisia C.C. al P.C.(b) din Rusia a pus la baza Constituției proiectul comisiei C.E.C. din Rusia, introducând în acest proiect unele prevederi din proiectul Comisariatului poporului pentru justiție și făcând unele completări și modificări cu caracter principial. Totodată, la propunerea lui Lenin, în textul Constituției R.S.F.S.R. a fost inclusă, cu titlu de preambul, „Declarația drepturilor poporului muncitor și exploatat”, a fost adăugat un articol cu privire la egalitatea în drepturi a naționalităților și raselor în Republica sovietică, au fost formulate articolele prin care se acordă drepturi politice străinilor care locuiesc și muncesc pe teritoriul R.S.F.S.R. și drept de azil tuturor străinilor urmăriți pentru convingerile lor politice și religioase. Proiectul elaborat de comisia C.C. al P.C.(b) din Rusia a fost prezentat spre aprobare Congresului al V-lea al Sovietelor.

Chiar în prima zi a lucrărilor congresului, la 4 iulie, a fost numită o comisie, formată din reprezentanți ai diferitelor fracțiuni, care să examineze proiectul de Constituție și să prezinte congresului un raport asupra acestui proiect. Comisia numită de congres a adus proiectului de Constituție unele modificări redacționale, a completat cu o serie de articole secțiunea consacrată drepturilor în materie bugetară și a introdus o secțiune nouă cu privire la stema și drapelul R.S.F.S.R. La 10 iulie, în ultima sa ședință, congresul a ascultat raportul comisiei cu privire la proiectul de Constituție, după care a

aprobat în unanimitate Constituția R.S.F.S.R. și a însărcinat noul Comitet Executiv Central s-o redacteze în formă definitivă.

La 19 iulie 1918, Constituția Republicii Sovietice Federative Socialiste Ruse a fost publicată ca Lege fundamentală, care a intrat în vigoare din momentul publicării ei. — 21.

- 14 Regimentul revoluționar „Varșovia“, care număra circa 16 000 de oameni, era format din voluntari polonezi și a participat în repetate rânduri la luptele duse împotriva trupelor albagardiste. În ziua de vineri 2 august 1918, înainte de plecarea pe front a acestui regiment, în clădirea fostului Institut comercial (în prezent Institutul de științe economice „G. V. Plehanov“ din Moscova), a avut loc un miting la care a participat întregul regiment și în cadrul căruia a luat cuvântul V. I. Lenin. La organizarea mitingului a participat cunoscutul militant al mișcării muncitorești poloneze J. Marchlewsky. — 24.
- 15 Comitetul din Moscova al P.C. (b) din Rusia organiza în raioanele Moscovei săptăminal, vinerea, mari mitinguri ale muncitorilor și ostașilor roșii. La propunerea lui V. I. Lenin, s-a hotărât ca la aceste mitinguri să ia cuvântul în mod regulat membri ai Comitetului Central și lucrători cu munci de răspundere. Lenin lua adeseori cuvântul la aceste mitinguri, uneori de 3—4 ori pe zi, și cerea ca nici un lucrător cu muncă de răspundere să nu se eschiveze de la obligația de a vorbi în fața muncitorilor. El urmărea cu multă atenție starea de spirit a adunărilor muncitorești și cerea să i se comunice ce întrebări li se pun vorbitorilor, ce propuneri fac muncitorii.
- În ziua de 2 august 1918, cuvântările rostite în cadrul mitingurilor au avut ca temă: „Republica sovietică în pericol“. — 27.
- 16 Mitingul de la Hodînka (azi Okteabrskoe pole) al ostașilor roșii care se pregăteau să plece pe front a avut loc la clubul „Kukușka“. După cum își amintește F. Solodov, pe atunci mitralior în Regimentul 4 pușcași Moscova, cuvântarea lui Lenin a durat 25—30 de minute (vezi „Munca politică de partid în Armata sovietică și în Flota maritimă militară“, 1960, nr. 3, p. 19). — 30.
- 17 „Tezele cu privire la problema aprovizionării“ au fost scrise de V. I. Lenin într-un moment când aprovizionarea populației se afla într-o situație extrem de critică și când țara ducea o luptă încordată împotriva forțelor intervenționiștilor străini și ale contrarevoluției interne.
- Pe baza tezelor lui Lenin au fost elaborate, iar apoi discutate și adoptate, în ședințele din 3, 4, 5 și 6 august 1918 ale Consiliului Comisarilor Poporului, următoarele decrete în problema aprovizionării: „Cu privire la participarea organizațiilor muncitorești la colectările de cereale“, „Decret cu privire la detașamentele de recoltare și la detașamentele de recoltare și rechiziționare“, „Hotărîre cu privire la detașamentele de

aprovizionare, control și rechiziționare care acționează pe căile ferate și fluviale“, „Decret cu privire la obligativitatea schimbului de mărfuri în regiunile producătoare de cereale“, „Cu privire la stabilirea prețurilor fixe pentru cerealele din recolta anului 1918“, precum și apelul „La luptă pentru pâine“, adresat de Consiliul Comisarilor Poporului tuturor oamenilor muncii. La 6 și 8 august, toate decretul adoptate au fost publicate în „Izvestiia C.E.C. din Rusia“.

Vezi în „Culegeri din Lenin“, vol. XVIII, p. 119—141, materialele leniniste referitoare la elaborarea, pe baza acestor teze, a respectivelor proiecte de decret în ședințele Consiliului Comisarilor Poporului (planuri, însemnări etc.).

Decretul cu privire la introducerea impozitului în natură, despre care se vorbește în punctul 8 al „Tezelor“, a fost elaborat mai târziu și adoptat de Consiliul Comisarilor Poporului la 26 octombrie 1918 (în legătură cu acest decret vezi adnotarea 39). — 31.

- 18 Proiectul de hotărîre scris de V. I. Lenin a fost aprobat de Consiliul Comisarilor Poporului la 2 august 1918 în legătură cu adoptarea decretului cu privire la condițiile de admitere în instituțiile de învățămînt superior din R.S.F.S.R. Decretul deschidea larg porțile școlii superioare tuturor doritorilor de a învăța care au împlinit 16 ani, anula obligativitatea prezentării unei diplome sau adevărîțe de absolvire a școlii medii, desființa examenele de admitere și taxele universitare. Hotărîrea și decretul au fost publicate la 6 august în „Izvestiia C.E.C. din Rusia“. — 35.

- 19 „*Scrisoarea către muncitorii din Eleț*“ conține răspunsul lui Lenin la darea de seamă asupra ședinței organizației din Eleț a partidului eserilor de stînga, publicată în numărul din 31 iulie 1918 al ziarului „Sovetskaia Gazeta“ din Eleț. Acest număr de ziar i-a fost adus lui V. I. Lenin de K. Grodner, reprezentantul organizației din Eleț a P.C. (b) din Rusia, care fusese trimis la Moscova cu scopul de a obține o înfirmare a născocirilor calomnioase ale eserului de stînga Kriukov, menționate în scrisoarea lui Lenin. La 11 august „Sovetskaia Gazeta“ a publicat această scrisoare a lui Lenin, însoțită de o declarație a lui K. Grodner, în care se arăta, pe baza convorbirilor avute cu I. M. Sverdlov, V. A. Avanesov și V. D. Bonci-Bruevici, că aceștia din urmă n-au afirmat nimic din ceea ce le atribuisese Kriukov.

„Sovetskaia Gazeta“ — organ al Comitetului executiv al județului Eleț, gubernia Orel; a apărut de la 16 mai 1918 pînă la 2 martie 1919. — 36.

- 20 Aici este vorba de Decretul asupra pămîntului, adoptat la 26 octombrie (8 noiembrie) 1917 de către cel de-al doilea Congres general al Sovietelor din Rusia. Acest decret a desfiin-

țat proprietatea funciară privată și a proclamat naționalizarea pământului. În același timp, Mandatul țăranilor cu privire la pământ, care face parte integrantă din Decretul asupra pământului, prevedea că pământul va fi repartizat între oamenii muncii „după norma de muncă sau de consum” și promova ideea socializării pământului. În ceea ce privește caracterizarea făcută de Lenin naționalizării pământului și „folosirii lui egalitare” vezi volumul de față, p. 328—338. — 37.

- 21 V. I. Lenin se referă la orașele și regiunile care fuseseră ocupate de cehii albi și în care au fost formate guverne albgardiste cu participarea menșevicilor și a eserilor, guverne care au dezlănțuit sîngeroase represiuni împotriva oamenilor muncii. — 41.
- 22 Este vorba de hotărîrea din 6 august 1918 a Consiliului Comisarilor Poporului „Cu privire la stabilirea prețurilor fixe pentru cerealele din recolta anului 1918”, prin care prețurile de colectare a cerealelor au fost triplate. Problema majorării prețurilor de colectare a fost pusă de V. I. Lenin în „Tezele cu privire la problema aprovizionării”, scrise de el la 2 august (vezi volumul de față, p. 31—34). La 8 august, hotărîrea Consiliului Comisarilor Poporului a fost publicată în „Izvestiia C.E.C. din Rusia”. — 42.
- 23 Cuvîntarea lui V. I. Lenin la mitingul de masă al oamenilor muncii din raionul Sokolniki, orașul Moscova, din seara zilei de vineri 9 august 1918, a fost rostită în parcul Sokolniki (azi parcul de cultură și odihnă „Sokolniki”). La mitingurile din acea zi, cuvîntările au avut drept temă: „Al cincilea an de măcel mondial”. — 44.
- 24 Acest proiect de telegramă a fost scris de V. I. Lenin în urma știrilor primite din țară că unele organe de stat și de partid denaturează linia partidului comunist și a guvernului sovietic în ceea ce privește organizarea comitetelor sărăcimii. În unele locuri, lozinca organizării comitetelor sărăcimii a fost greșit interpretată, în sensul că sărăcimea trebuie să fie opusă restului populației țărănești — atît chiaburilor notorii cît și numeroasei pături a țărănimii mijlocașe; țăranii mijlocași nu erau atrași să participe la alegerea comitetelor sărăcimii, iar în unele cazuri aceste comitete nu se alegeau, ci se numeau printr-o hotărîre a Sovietelor de plasă. Proiectul ce se publică în volumul de față a stat la baza telegramei trimise la 17 august 1918, sub semnătura lui V. I. Lenin și a lui A. D. Tiurupa, comisarul poporului pentru aprovizionare, tuturor Sovietelor guberniale și tuturor comitetelor guberniale de aprovizionare și publicate la 18 august în „Izvestiia C.E.C. din Rusia”. — 46.
- 25 E vorba de hotărîrea Consiliului Comisarilor Poporului din 6 august 1918 cu privire la majorarea prețurilor fixe la colec-

tările de cereale (vezi adnotarea 22) și decretul „Cu privire la înzestrarea agriculturii cu unelte de producție și produse metalice“. Proiectul acestui decret, prezentat spre aprobare Consiliului Comisarilor Poporului, fusese completat de V. I. Lenin (vezi Opere complete, vol. 36, București, Editura politică, 1965, ed. a doua p. 250); în formă definitivă, el a fost adoptat de Consiliul Comisarilor Poporului la 24 aprilie 1918 și publicat la 27 aprilie în „Izvestiia C.E.C. din Rusia“. — 46.

- 26 Din inițiativa lui V. I. Lenin, în ședința din 16 august 1918 a Comitetului din Moscova al P.C. (b) din Rusia a fost pusă problema organizării grupelor de simpatizanți. Crearea lor devenise necesară în legătură cu sarcina de a atrage în P.C. (b) din Rusia noi forțe din rândurile părții mai înaintate și mai conștiente a maselor muncitoare. În ședința la care a fost dezbătută această problemă, Lenin a luat de două ori cuvântul. În urma propunerilor făcute de el, s-a hotărât să se procedeze la crearea de grupe de simpatizanți și să se elaboreze un statut al acestei organizații.

La 22 august, ziarele „Pravda“ și „Izvestiia C.E.C. din Rusia“ au publicat statutul organizației de simpatizanți, adoptat de Comisia executivă a Comitetului din Moscova al P.C. (b) din Rusia, statut care stabilea normele de primire în grupele de simpatizanți, precum și drepturile și îndatoririle membrilor acestor grupe. La 31 august, acest statut a fost aprobat de Conferința orășenească a organizației Moscova a P.C. (b) din Rusia, care, cu o majoritate covârșitoare de voturi, s-a pronunțat pentru organizarea grupelor de simpatizanți. Crearea acestor grupe a întărit legăturile dintre partid și mase și a antrenat în viața politică a țării noi și largi pături de oameni ai muncii. Ulterior, grupele de simpatizanți au fost desființate, iar în locul apartenenței la aceste grupe a fost introdus stagiul de candidat. — 47.

- 27 Organizarea expedierii în S.U.A. a „Scrisorii către muncitorii americani“ și-a asumat-o bolșevicul M. M. Borodin, care sosise nu de mult din America. În condițiile intervenției militare străine și ale blocadei împotriva Rusiei Sovietice, expedierea acestei scrisori era legată de mari dificultăți. Sarcina de a o duce în S.U.A. a fost îndeplinită de P. I. Travin (Sletov). (Vezi în legătură cu aceasta amintirile lui Travin în nr. 4 din 1958 al revistei „Ogoniok“ și în nr. 13 din 1960 al revistei „Novoe Vreamea“). O dată cu „Scrisoarea“ au fost aduse în S.U.A. Constituția R.S.F.S.R. și textul notei pe care guvernul sovietic a adresat-o președintelui Wilson, cerându-i să pună capăt intervenției; cu participarea activă a cunoscutului ziarist socialist american John Reed, aceste documente au fost publicate în ziarele americane.

Cu unele prescurtări, „Scrisoarea către muncitorii americani“ a fost publicată în limba engleză, în decembrie 1918, în

organele aripii stîngi a Partidului socialist american — revista „The Class Struggle“, care apărea la New York, și săptămînalul „The Revolutionary Age“, care apărea la Boston, cu participarea lui John Reed și a lui Sen Kataiama. Interesul cititorilor față de scrisoarea lui Lenin a fost atît de mare, încît ea a trebuit să fie editată, într-un tiraj mare, ca extras din revista „The Class Struggle“. Ulterior, scrisoarea lui Lenin a fost în repetate rînduri publicată în presa burgheză și socialistă din S.U.A. și din Europa occidentală: în nr. 28—29 din 1918 al revistei socialiste franceze „Demain“, parțial în nr. 138 al ziarului „The Call“, organul Partidului socialist britanic, în nr. 51—52 din 1918 al revistei berlineze „Die Aktion“ etc. În 1934, textul integral al „Scrisorii“ a apărut într-o broșură editată la New York.

„Scrisoarea către muncitorii americani“ a fost larg folosită de socialiștii de stînga din America; ea a avut un rol deosebit de mare în dezvoltarea mișcării comuniste și muncitorești din S.U.A. și din Europa și a ajutat pe muncitorii înaintați să înțeleagă esența imperialismului și să-și dea seama de marile transformări revoluționare înfăptuite de Puterea sovietică. Apelul lui Lenin către muncitorii americani a contribuit la intensificarea în S.U.A. a mișcării de protest împotriva intervenției armate în Rusia Sovietică. — 49.

- 28 În aprilie 1898, imperialiștii americani, căutînd să folosească în scopurile lor mișcarea de eliberare națională din Cuba și din insulele Filipine, îndreptată împotriva colonialiștilor spanioli, au declarat război Spaniei. Sub pretextul „ajutorării“ poporului filipinez, care proclamase Republica filipineză independentă, ei au debarcat în Filipine trupe americane. Prin tratatul de pace încheiat la 10 decembrie 1898 la Paris, Spania învinsă a renunțat la Filipine în favoarea S.U.A. În februarie 1899, imperialiștii americani au început în mod perfid acțiuni militare împotriva Republicii filipineze. Întîmpinînd o rezistență dîrză, trupele S.U.A. au dezlănțuit o campanie de execuții în masă și de bestială torturare a locuitorilor pașnici. Cu toată superioritatea lor numerică și deși incomparabil mai bine înarmați, intervenționiștilor nu le-a fost ușor să-i supună pe filipinezi. În Filipine se desfășura un larg război de guerilă împotriva cotropitorilor. Pentru a-și atinge scopul, imperialiștii americani au folosit divergențele din rîndurile filipinezilor. Clica burghezo-moșierească, speriată de faptul că țăraniii îmbrătau lupta pentru independență cu lupta pentru pămînt și pentru îmbunătățirea situației lor, au căzut la înțelegere cu imperialiștii. În 1901 mișcarea de eliberare națională din Filipine a fost înăbușită, iar Filipinele au ajuns în stare de dependență colonială față de S.U.A. — 50.

- 29 În recenzia sa la cartea economistului american H. C. Carey: „Scrisori de economie politică către președintele Statelor Unite

ale Americii", N. G. Cernîșevski scria: „Drumul istoriei nu e trotuarul de pe Nevski prospekt; el trece numai peste ogoare cînd prăfuite, cînd noroioase, numai prin mlaștini și hățișuri. Cine se teme să se umple de praf și să-și murdărească cizmele, acela să nu se apuce de activitate obștească". (N. G. Cernîșevski. Opere complete în 15 volume, vol. VII, Moscova, 1950, p. 923). — 57.

- 30 „*Appeal to Reason*” — ziar al socialiștilor americani; fondat în 1895 în orașul Jirard, statul Kansas (S.U.A.). Ziarul propaga ideile socialiste și se bucura de mare popularitate printre muncitori. În anii războiului imperialist mondial a avut o poziție internaționalistă.

Articolul lui E. Debs a fost publicat în acest ziar la 11 septembrie 1915. Titlul articolului, citat probabil din memorie de V. I. Lenin, era „When I shall fight” („Cînd voi lupta”). — 59.

- 31 În ziua de 23 august 1918, V. I. Lenin a luat cuvîntul în sala Muzeului politehnic la un miting al oamenilor muncii din raionul Gorodskoi, orașul Moscova; tema cuvîntării sale era: „Pentru ce luptă comuniștii (bolșevicii)”. Într-o informare asupra felului cum s-a desfășurat acest miting, comitetul raional de partid Gorodskoi arăta: „Mitingul de ieri s-a desfășurat într-un fel cu totul deosebit: de mult n-am mai avut asemenea mitinguri. Sala Muzeului politehnic era arhiplină... Oamenii presimțiseră parcă instinctiv că va vorbi Lenin și au dat năvală”. — 67.

- 32 În primăvara și vara anului 1917, în rîndurile trupelor franceze luase o mare extindere mișcarea de protest împotriva continuării războiului imperialist. Starea de spirit a armatei era considerabil influențată de creșterea mișcării revoluționare antirăzboinice a oamenilor muncii francezi, care fusese puternic impulsionată de revoluția burghezo-democratică din februarie din Rusia. La creșterea frămîntărilor din rîndurile trupelor franceze a contribuit și prezența în Franța a soldaților armatei ruse pe care guvernul țarist îi trimisese acolo în 1916. După revoluția din februarie, în unitățile militare rusești aflate în Franța s-au constituit Soviete de deputați ai soldaților, care controlau activitatea comandamentului. Majoritatea soldaților au refuzat să lupte și au cerut guvernului provizoriu să fie readuși în patrie. Exemplul soldaților ruși a molipsit și unitățile franceze. La mijlocul lunii mai, după eșecul ofensivei trupelor franceze, în timpul căreia au pierit inutil zeci de mii de soldați, în rîndurile armatei se iscă o mișcare revoluționară, care a durat pînă la sfîrșitul lunii iunie. Extenuați de grelele condiții ale vieții de pe front, soldații refuzau să intre în tranșee, organizau mitinguri, cereau să se ia măsuri pentru îmbunătățirea situației lor și să se pună capăt războiului imperialist. După date oficiale, mișcarea cuprinsese 75 de regi-

mente de infanterie, 23 de batalioane de pușcași și 12 regimente de artilerie. În unele cazuri, soldații răsculați nu se limitau la refuzul de a executa ordinele superiorilor, ci și întorceau armele împotriva guvernului lor. Deoarece însă pe vremea aceea nu exista în Franța un partid revoluționar al clasei muncitoare, precum și din alte cauze, răsculații s-au dovedit a nu fi îndeajuns de pregătiți pentru acțiuni revoluționare consecvente împotriva războiului imperialist. Cu ajutorul liderilor social-șoviniști și anarho-sindicaliști, guvernul francez a reușit să înăbușe mișcarea revoluționară din armată.

După înăbușirea mișcării, L. J. Malvy, ministrul de interne al Franței, a fost acuzat de carență în combaterea „defetismului” și deferit justiției. — 70.

- 33 V. I. Lenin se referă la preotul G. A. Gapon, agent al ohranei, care, în scopuri provocatoare, organizase la 9 ianuarie 1905 procesiunea pașnică a muncitorilor spre Palatul de iarnă, pentru a prezenta țarului o petiție. Din ordinul țarului, armata a tras în muncitorii neînarmați, în soțiile și copiii lor: peste 1 000 de oameni au fost uciși, aproximativ 5 000 au fost răniți. În aceeași zi au apărut pe străzile Petrogradului baricade și s-au produs ciocniri armate între muncitori și poliție, în sprijinul căreia fuseseră aduse trupe. Ziua de 9 ianuarie a marcat începutul primei revoluții ruse (1905—1907). — 72.

- 34 *Primul Congres general al învățământului din Rusia* a avut loc între 26 august și 4 septembrie 1918, la Moscova, în localul Școlii superioare pentru femei (azi Institutul pedagogic de stat „V. I. Lenin” din Moscova). La lucrările congresului au participat delegați ai secțiilor de învățământ public, învățători, activiști ai organizațiilor cultural-educative. În total au participat la congres peste 700 de delegați. Congresul l-a ales pe V. I. Lenin președinte de onoare și l-a invitat să participe la lucrările lui. Raportul de activitate al Comisariatului poporului pentru învățământul public a fost prezentat de A. V. Lunacearski. Congresul a ascultat, de asemenea, rapoartele prezentate de: N. K. Krupskaja — cu privire la învățământul extrașcolar, M. N. Pokrovski — cu privire la reforma învățământului superior, P. N. Lepeșinski — cu privire la principiile fundamentale ale reformei școlare, V. M. Pozner — cu privire la școala unică a muncii, D. A. Lazurkina — cu privire la educația preșcolară, V. P. Potemkin — cu privire la starea de spirit a cadrelor didactice din Rusia și altele. Lenin a luat cuvântul în ziua a treia a lucrărilor congresului, la 28 august. Congresul a dezbătut hotărârea cu privire la introducerea în R.S.F.S.R. a școlii unice a muncii, care a fost ulterior aprobată de C.E.C. din Rusia și publicată la 16 octombrie 1918 în ziarul „Izvestiia C.E.C. din Rusia”. Hotărârea a avut o mare însemnătate pentru făurirea școlii sovietice.

În legătură cu odiosul atentat la viața lui V. I. Lenin, săvârșit la 30 august 1918 de către terorista eseră F. Kaplan, congresul, întrunit la 31 august în ședință plenară extraordinară, a adoptat o rezoluție în care își exprima simpatia fierbinte față de V. I. Lenin și N. K. Krupskaia și încrederea fermă în victoria cauzei revoluției.

În secțiunea „Materiale pregătitoare“ din volumul de față se publică planul cuvântării rostite de V. I. Lenin la acest congres. — 76.

- 35 Hotărîrea Consiliului Comisarilor Poporului cu privire la dările de seamă ale comisariatelor poporului a fost adoptată la ședința din 29 august 1918 a Consiliului Comisarilor Poporului; a fost scrisă de V. I. Lenin, după cît se parte, chiar în timpul ședinței. — 81.
- 36 La invitația Comitetului organizației din Moscova a P.C. (b) din Rusia, V. I. Lenin a luat cuvîntul la mitingul oamenilor muncii din raionul Basmannî, orașul Moscova, care a avut loc în localul Bursei de cereale din piața Gavrikov (azi Piața Spartak, Casa pionierilor din raionul Bauman); tema cuvîntării: „Două puteri (dictatura proletariatului și dictatura burgheziei)“. — 83.
- 37 Mitingul de la uzina fostă „Michelson“ (azi uzina „Vladimir Ilici“) din raionul Zamoskvorecie a avut loc într-una din clădirile acestei uzine. V. I. Lenin a venit aici direct din raionul Basmannî, unde participase la un miting similar, și, luînd cuvîntul în fața muncitorilor, a vorbit pe tema „Două puteri (dictatura proletariatului și dictatura burgheziei)“. La ieșirea lui Lenin din clădirea în care se ținea mitingul, la ora 19 și 30 minute, el a fost victima unui odios atentat: terorista eseră F. Kaplan a tras asupra lui cu un revolver încărcat cu gloanțe otrăvite, pricinuindu-i două răni grele.
- Știrea rănirii lui V. I. Lenin a stîrnit în toată țara o adevărată furtună de indignare. Oamenii muncii cereau pedepsirea exemplară a teroriștilor și zdrobirea necruțătoare a contrarevoluției burghezo-moșierești, jurau că nu-și vor precupeți forțele pentru înfrîngerea dușmanului. Ostașii Armatei Roșii mergeau la luptă plini de nerăbdare să răzbune atentatul la viața lui Lenin. Oamenii sovietici s-au unit și mai strîns în jurul partidului comunist și al guvernului sovietic, au intensificat ajutorul dat frontului.
- În numărul din 4 septembrie 1918 al ziarului „Izvestia C.E.C. din Rusia“ a fost publicat un comunicat în care se arăta că, printr-o sentință a Comisiei extraordinare (CeKa) din Rusia, terorista Kaplan a fost condamnată la 'moarte prin împușcare și că sentința a fost executată. — 85.

- 38 „*Scrisoarea adresată prezidiului conferinței organizațiilor cultural-educative proletare*” a fost trimisă de V. I. Lenin ca răspuns la adresa de salut primită de el din partea conferinței.

Prima Conferință generală a organizațiilor cultural-educative proletare din Rusia a avut loc între 15 și 20 septembrie 1918, la Moscova. După datele comisiei de validare, la această conferință au participat 330 de delegați. Scrisoarea lui Lenin a fost citită în ședința a cincea, din 19 septembrie. La conferință au rostit cuvântări și au prezentat rapoarte N. K. Krupskaia, M. N. Pokrovski și conducătorii Proletcultului: A. A. Bogdanov, P. I. Lebedev-Poleanski, F. I. Kalinin și alții.

Rezoluțiile conferinței reflectau orientarea greșită a conducătorilor Proletcultului: încercarea de a ocoli sarcinile muncii cultural-educative de masă, tendința de a crea, în afara realității vii, izolat de masele largi ale oamenilor muncii, o „cultură proletară” aparte, fără legătură cu cultura premergătoare etc.

Relatînd împrejurările în care a scris Lenin documentul de față, N. K. Krupskaia spune în amintirile ei: „Pe vremea aceea Proletcultul se bucura de o puternică influență. Ilîci considera că deficiența Proletcultului consta în faptul ca-și lega prea puțin activitatea de sarcinile politice generale ale luptei, contribuia în prea mică măsură la ridicarea conștiinței maselor, la promovarea muncitorilor, la pregătirea lor pentru conducerea statului prin Soviete. În scrisoarea de salut adresată conferinței, el se referea tocmai la sarcinile politice ce reveneau Proletcultului” (N. K. Krupskaia. „Amintiri despre Lenin”, București, Editura politică, 1960, p. 405). — 89.

- 39 Problema introducerii impozitului în natură a fost pusă de V. I. Lenin în „Tezele cu privire la problema aprovizionării”, scrise la 2 august 1918 (vezi volumul de față, p. 31—34). Pentru prima oară proiectul de decret cu privire la impunerea în natură a gospodăriilor agricole a fost discutat în ședința din 4 septembrie a Consiliului Comisarilor Poporului, care a stabilit ca proiectul să fie transmis unei comisii formate din reprezentanți ai comisariatelor finanțelor, aprovizionării, agriculturii, controlului de stat și afacerilor interne. Celelalte comisariate aveau dreptul să participe la lucrările comisiei.

Proiectul de decret a fost din nou dezbătut în ședința din 21 septembrie a Consiliului Comisarilor Poporului. Se pare că chiar în timpul ședinței Consiliului Comisarilor Poporului a scris Lenin „Principiile fundamentale ale decretului” și observațiile pe marginea proiectului de decret. (În ceea ce privește documentele scrise de Lenin în legătură cu elaborarea decretului în această ședință a Consiliului Comisarilor Poporului, precum și în alte ședințe — însemnări, calcule, planul cuvîntării rostite în ședința Consiliului Comisarilor Poporului etc. — vezi și „Culegeri din Lenin”, vol. XVIII, p. 147—151.) În

ședința din 21 septembrie, Consiliul Comisarilor Poporului a adoptat hotărârea de a însărcina comisia, completată cu P. I. Popov, reprezentantul Direcției centrale de statistică, să prelucreze proiectul de decret în spiritul principiilor formulate de Lenin.

În forma sa definitivă, decretul a fost adoptat de Consiliul Comisarilor Poporului la 26 octombrie, aprobat de C.E.C. la 30 octombrie și publicat în „Izvestiia C.E.C. din Rusia” la 14 noiembrie 1918. Introducerea efectivă a impozitului în natură a fost împiedicată de extinderea intervenției militare străine și a războiului civil, care a impus concentrarea tuturor forțelor și mijloacelor în scopul apărării republicii, introducerea predării obligatorii a surplusurilor de produse, precum și alte măsuri excepționale. Experiența dobândită în pregătirea introducerii acestui impozit a fost folosită în anii următori. Principiile leniniste ale impozitului în natură pe venit, elaborate în 1918, au fost dezvoltate multilateral și și-au găsit o expresie practică în impozitul în natură instituit în primăvara anului 1921, care după terminarea războiului civil a marcat trecerea la construcția economică pașnică pe baza noii politici economice. Decretul din octombrie 1918 cu privire la introducerea impozitului în natură a fost amintit de Lenin în raportul de activitate al C.C. prezentat la Congresul al X-lea al partidului, în legătură cu explicarea necesității de a se renunța la predarea obligatorie a surplusurilor de cereale și de a o înlocui prin impozitul în natură (vezi Opere, vol. 32, București, E.S.P.L.P. 1956, p. 178). — 95.

- 40 Conținutul articolului 12 din „Legea fundamentală cu privire la socializarea pământului”, aprobată la 18 (31) ianuarie 1918 de cel de-al III-lea Congres general al Sovietelor și adoptată în formă definitivă la ședința din 27 ianuarie (9 februarie) a Comitetului Executiv Central, este următorul: „Repartizarea pământului între oamenii muncii trebuie să se facă pe baze egalitare și după criteriul capacității de muncă, în așa fel încât norma de muncă și de consum, aplicată într-un anumit raion la sistemul de folosință funciară istoricește format, să nu depășească capacitatea de muncă a forțelor existente în fiecare gospodărie și să ofere totodată familiei agricultorului posibilitatea unei existențe îndestulate”. În articolul 17 al acestei legi se spunea: „Surplusul de venit obținut de pe urma fertilității naturale a terenurilor mai bune sau de pe urma poziției lor mai avantajoase în raport cu piețele de desfacere va fi folosit pentru nevoile obștești și în acest scop va intra la dispoziția organelor Puterii sovietice” („Decretele Puterii sovietice”, vol. I, Moscova, 1957, p. 408—409). — 95.

- 41 Orașul Simbirsk a fost eliberat de sub stăpânirea trupelor albgardiste și cehoslovace la 12 septembrie 1918, în urma lupte-

lor duse de unități ale Armatei Roșii care se aflau sub comanda lui M. N. Tuhacevski.

Curînd după eliberarea Simbirskului, la un miting prezidat de V. V. Kuibîșev, ostașii Armatei Roșii au hotărît să trimită lui V. I. Lenin o telegramă cu următorul cuprins: „Dragă Vladimir Ilici! Luarea orașului dv. natal este răspunsul nostru la una din rănilile care v-au fost pricinuite, iar răspunsul la cea de-a doua va fi Samara!”

Telegrama ce se publică în volumul de față este răspunsul lui Lenin la mesajul de salut al ostașilor Armatei Roșii. — 97.

- 42 Scrisoarea lui V. I. Lenin către ostașii Armatei Roșii care au participat la eliberarea Kazanului a fost adusă la cunoștința garnizoanei orașului Svajsk. — 98.
- 43 Scrisoarea de față a fost citită în ședința comună din 3 octombrie 1918 a Comitetului Executiv Central al Sovietelor din Rusia și a Sovietului din Moscova cu reprezentanții comitetelor de întreprindere și ai sindicatelor, convocată la propunerea lui V. I. Lenin în legătură cu criza politică din Germania. La această ședință a fost adoptată o rezoluție în care au fost incluse principalele teze din scrisoarea lui Lenin. — 99.
- 44 „*The Socialist Review*” — revistă lunară, organ al Partidului laburist independent din Anglia, partid reformist; a apărut la Londra din 1908 pînă în 1934. În anii războiului imperialist mondial au colaborat la această revistă R. MacDonald, Ph. Snowden, A. Lee și alții. — 103.
- 45 V. I. Lenin se referă la membrii Societății fabienilor — organizație reformistă engleză întemeiată în 1884, denumită astfel după numele generalului roman din secolul al III-lea î.e.n. Fabius Maximus, poreclit „Cunctator” („Temporizatorul”) din cauza tacticii lui de expectativă, de evitare a bătăliilor decisive în războiul cu Hannibal. Membrii Societății fabienilor au fost în marea lor majoritate reprezentanți ai intelectualității burgheze — oameni de știință, scriitori, oameni politici (S. și B. Webb, R. MacDonald, B. Shaw și alții); ei negau necesitatea luptei de clasă a proletariatului și a revoluției socialiste și afirmau că trecerea de la capitalism la socialism e posibilă numai prin reforme mărunte, prin transformări treptate ale societății. V. I. Lenin a calificat fabianismul drept „un curent al oportunismului extrem” (Opere complete, vol. 16, București, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 344). În 1900 Societatea fabienilor a intrat în partidul laburist. „Socialismul fabian” este unul dintre izvoarele ideologiei laburiștilor.

Caracterizarea fabienilor a fost făcută de V. I. Lenin în articolul „Pacifismul englez și aversiunea englezilor față de teorie” (Opere complete, vol. 26, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 266—272). — 105.

- 46 *Independenții* — membrii Partidului laburist independent (Independent Labour Party) din Anglia, organizație reformistă creată de conducătorii „noilor trade-unionuri” în 1893, în condițiile înviorării luptei greviste și ale intensificării mișcării pentru independența clasei muncitoare engleze față de partidele burgheze. Din P.L.I. făceau parte membrii „noilor trade-unionuri” și ai unor sindicate mai vechi, precum și reprezentanți ai intelectualității și ai micii burghezii, aflați sub influența fabienilor. În fruntea partidului se aflau Keir-Hardie și R. MacDonald. Din momentul înființării sale, P.L.I. s-a situat pe poziții burghezo-reformiste, punând în centrul atenției lupta parlamentară și acordurile parlamentare cu partidul liberal. Caracterizând Partidul laburist independent, Lenin scria că este „în realitate un partid oportunist, dependent întotdeauna de burghezie” (Opere, vol. 29, București, Editura politică, 1959, p. 479). — 105.
- 47 Este vorba de afirmațiile făcute de K. Marx în scrisoarea sa din 12 aprilie 1871 către L. Kugelmann (vezi K. Marx, F. Engels, V. I. Lenin. „Despre internaționalismul proletar”, București, Editura politică, 1959, p. 118) și în cuvântarea sa cu privire la Congresul de la Haga, rostită la mitingul din 8 septembrie 1872 de la Amsterdam (vezi K. Marx și F. Engels, Opere, vol. 18, București, Editura politică, 1964, p. 163—164). Vezi, de asemenea, prefața lui F. Engels la ediția engleză a volumului I al „Capitalului” de K. Marx (K. Marx. „Capitalul”, vol. I, București, Editura politică, 1960, ed. a IV-a, p. 64—65). Scrisoarea lui K. Marx către L. Kugelmann a fost folosită de Lenin în lucrarea sa „Statul și revoluția” (vezi Opere complete, vol. 33, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 37). — 106.
- 48 Vezi K. Marx și F. Engels. Despre sindicate, București, Editura politică, 1961, p. 292. — 106.
- 49 Vezi Marx-Engels, *Ausgewählte Briefe*, Dietz Verlag, Berlin, 1953, p. 292. — 108.
- 50 Vezi K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 20, București, Editura politică, 1964, p. 179. — 108.
- 51 „Zimmerwaldienii” — membrii uniunii create la prima Conferință socialistă internațională de la Zimmerwald (5—8 septembrie 1915). Lenin a definit această conferință ca un prim pas în dezvoltarea mișcării internaționale împotriva războiului. La lucrările ei au participat 38 de delegați din partea unor partide și organizații din 11 țări europene. C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia a fost reprezentat prin V. I. Lenin și G. E. Zinoviev. Au participat de asemenea P. B. Axelrod și L. Martov (din partea Comitetului de organizare menșevic al P.M.S.D.R.). Ca organ de conducere al Uniunii zimmerwaldiene a fost aleasă

la conferință o comisie denumită Comisia socialistă internațională. În cadrul Uniunii s-a desfășurat o luptă aprigă între stînga zimmerwaldiană, condusă de bolșevici, și majoritatea centristă kautskistă (așa-numita dreaptă zimmerwaldiană). Centriștii militau pentru o conciliere cu social-șoviniștii și pentru reconstituirea Internaționalei a II-a. Stînga zimmerwaldiană cerea o ruptură definitivă cu social-șoviniștii, desfășurarea luptei revoluționare împotriva războiului imperialist și întemeierea unei Internaționale proletare noi, revoluționare. După Conferința de la Kiental (1916), dreapta zimmerwaldiană a trecut pe pozițiile social-șovinismului fățiș. În legătură cu aceasta, Lenin a îndemnat pe adepții stîngii zimmerwaldiene să rupă cu majoritatea de dreapta a Uniunii zimmerwaldiene și să întreprindă măsuri practice pentru crearea Internaționalei a III-a — Internaționala Comunistă.

În septembrie 1917 a avut loc la Stockholm cea de-a III-a Conferință zimmerwaldiană. La această conferință a participat și I. C. Frimu din partea mișcării socialiste române. În numele C.C. și al Biroului din străinătate al C.C. al P.M.S.D.(b) din Rusia și al social-democrației poloneze a vorbit la conferință V. V. Vorovski. Într-o vehementă cuvîntare demascatoare, el a cerut conferinței să-și precizeze atitudinea față de menșevicii ruși, care, deși făceau parte din Uniunea zimmerwaldiană, au acceptat să delege reprezentanți de-ai lor în guvernul lui Kerenski, acest Cavaignac al Rusiei, și purtau întreaga răspundere pentru introducerea pedepsei cu moartea în armată, pentru ofensiva din iunie pe front, pentru suprimarea ziarelor bolșevice, reprimarea sîngeroasă a demonstrației din iulie, arestarea conducătorilor partidului bolșevic etc. Bolșevicii au fost sprijiniți la conferință de o serie de delegați, dar majoritatea, în frunte cu H. Haase, a refuzat să adopte o hotărîre în această problemă. Compoziția pestriță a conferinței a determinat caracterul conciliator al rezoluțiilor ei. Cea de-a III-a Conferință zimmerwaldiană a confirmat pe deplin concluzia lui Lenin cu privire la falimentul Uniunii zimmerwaldiene și la necesitatea de a rupe imediat cu ea și de a crea Internaționala a III-a, Comunistă.

Congresul I al Internaționalei Comuniste, care a avut loc în martie 1919, a hotărît să considere lichidată Uniunea zimmerwaldiană. — 109.

- 52 *Ședința comună din 22 octombrie 1918 a C.E.C. din Rusia, a Sovietului din Moscova, a comitetelor de întreprindere și a sindicatelor* a avut loc în sala coloanelor din Casa sindicatelor. Pe ordinea de zi a ședinței figurau următoarele probleme: situația internațională, convocarea celui de-al 6-lea Congres general extraordinar al Sovietelor din Rusia și trimiterea pe front a 300 de tovarăși dintre participanții la ședință. Raportul asupra situației internaționale a fost prezentat de V. I. Lenin, care a luat cuvîntul pentru prima oară după însănătoșirea sa.

P. G. Smidovici și I. M. Sverdlov au adresat cuvinte de salut tovarășilor care plecau pe front. La această ședință a fost adoptată o rezoluție scrisă de Lenin (vezi volumul de față, p. 129—131), care, cu neînsemnate modificări, a fost apoi aprobată de Congresul al VI-lea al Sovietelor, în urma raportului lui Lenin asupra situației internaționale. A fost adoptată în unanimitate o hotărâre cu privire la convocarea celui de-al VI-lea Congres general extraordinar al Sovietelor și a fost aprobată ordinea de zi a congresului.

În secțiunea „Materiale pregătitoare“ din volumul de față se publică planul raportului și schița proiectului de rezoluție. — 113.

- 53 *Partidul social-democrat independent din Germania* — partid centrist creat în aprilie 1917 la Congresul de constituire de la Gotha. Camuflindu-se sub paravanul unei frazeologii centriste, „independenței“ propagau unitatea cu social-șovinistii, se situau pe poziții care în fond însemnau renunțarea la lupta de clasă. Nucleul acestui partid îl constituia organizația kautskistă „Arbeiterverein“ din Reichstag.

O vreme, din partidul „independenților“ a făcut parte grupul „Spartacus“, care și-a păstrat însă independența organizatorică și politică și a continuat să activeze și să lupte în ilegalitate pentru eliberarea muncitorilor social-democrați de sub influența liderilor centriști. În 1918 „Uniunea Spartacus“ s-a retras din Partidul social-democrat independent și a devenit nucleul în jurul căruia s-a format Partidul Comunist din Germania.

În octombrie 1920, la Congresul său de la Halle, Partidul social-democrat independent s-a scindat. O parte considerabilă din membrii lui s-au alăturat în decembrie 1920 Partidului Comunist din Germania, în timp ce elementele de dreapta au format un partid separat, care, sub vechea denumire de Partid social-democrat independent din Germania, a existat pînă în 1922. — 114.

- 54 *Partidul socialist italian* a fost înființat în 1892. Chiar din momentul înființării lui s-a desfășurat în rîndurile sale o ascuțită luptă ideologică între curentul oportunist și cel revoluționar, care erau în divergență în problemele politicii și tacticii partidului. În 1912, la Congresul de la Reggio-Emilia, sub presiunea elementelor de stînga, reformiștii cei mai inveterați — partizani ai războiului și ai colaborării cu guvernul și cu burghezia (Bonomi, Bissolati și alții) — au fost excluși din partid. De la izbucnirea războiului imperialist mondial și pînă la intrarea Italiei în război, Partidul socialist italian a militat împotriva războiului și a propagat lozincă „Împotriva războiului, pentru neutralitate!“. În decembrie 1914 a fost exclus din partid un grup de renegați (Mussolini și alții), care susțineau politica imperialistă a burgheziei și se pronunțau pentru intrare în război. În urma intrării Italiei în război de partea Antantei

(mai 1915), în Partidul socialist italian s-au conturat net trei curente: 1) dreapta, care ajută burghezia să ducă războiul; 2) centrul, care grupează majoritatea membrilor partidului și propaga lozincă: „Nici nu participăm la război, nici nu-l sabotăm“, și 3) stînga, care se situează pe poziții antirăzboinice net pronunțate, dar care nu a știut să organizeze o luptă consecventă împotriva războiului. Cei de stînga nu înțelegeau necesitatea transformării războiului imperialist în război civil, necesitatea unei rupturi definitive cu reformiștii, care colaborează cu burghezia. Socialiștii italieni au organizat la Lugano (1914) o conferință comună cu socialiștii elvețieni, au participat la conferințele socialiste internaționale de la Zimmerwald (1915) și Kiental (1916), unde au aderat la majoritatea centristă.

După Revoluția Socialistă din Octombrie, în rîndurile Partidului socialist italian s-a întărit aripa de stînga. În 1920 reprezentanții ai acestui partid au participat la lucrările Congresului al II-lea al Internaționalei Comuniste. — 115.

- 55 La Congresul Partidului socialist francez care a avut loc între 6 și 11 octombrie 1918 la Paris, J. Longuet, unul dintre liderii acestui partid, a dat citire unei scrisori primite de R. Rolland din partea căpitanului J. Sadoul, membru al misiunii militare franceze în Rusia, în care acesta înfieră acțiunile întreprinse de Antantă în Rusia împotriva revoluției ruse. Potrivit relatării corespondentului de la Geneva al ziarului „Pravda“ (nr. 221 din 13 octombrie), „această scrisoare a produs o impresie colosală. De pe băncile stîngii s-a strigat: «Trăiască Republica sovietică!»“. — 115.

- 56 E vorba de următoarele trei partide engleze: Partidul socialist britanic, Partidul laburist socialist și Partidul laburist independent.

Partidul socialist britanic (British Socialist Party) a fost creat în 1911 la Manchester, prin fuzionarea partidului social-democrat cu alte grupuri socialiste. P.S.B. a desfășurat agitație în spiritul ideilor marxismului; Lenin l-a caracterizat ca partid „care nu e oportunist, ci e într-adevăr independent față de liberali“ (V. I. Lenin. Opere complete, vol. 23, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 365). Dar faptul că numărul membrilor săi era prea mic și că legăturile lui cu masele erau prea slabe i-au imprimat un caracter oarecum sectar. În timpul războiului imperialist mondial s-a desfășurat în acest partid o luptă înverșunată între curentul internaționalist (W. Gallacher, A. Inkpin, J. Maclean, F. Rotstein și alții) și curentul socialșovin în frunte cu Hyndman. În rîndurile curentului internaționalist erau și elemente inconsecvente, care într-o serie de probleme se situau pe poziții centriste. În februarie 1916, un grup de militanți ai P.S.B. au fondat ziarul „The Call“, care a avut un rol important în strîngerea rîndurilor internaționalistilor. Conferința anuală din aprilie 1916 a P.S.B., care a avut

loc la Salford, a condamnat poziția social-șovină a lui Hyndman și a adeptilor lui; în consecință, aceștia s-au retras din partid.

Partidul socialist britanic a salutat Marea Revoluție Socialistă din Octombrie. Membrii lui au jucat un rol însemnat în mișcarea oamenilor muncii englezi pentru apărarea Rusiei Sovietice împotriva intervenției străine. În 1919, majoritatea organizațiilor acestui partid (98 contra 4) s-au pronunțat pentru intrarea în Internaționala Comunistă. Alături de Grupul comunist al unității, P.S.B. a avut un rol de frunte în crearea Partidului Comunist din Marea Britanie. La primul congres (de unificare) din 1920, majoritatea covârșitoare a organizațiilor locale ale P.S.B. au intrat în partidul comunist.

Partidul laburist socialist (Socialist Labour Party) — organizație marxistă revoluționară; a fost creată în 1903, în Scoția, de un grup de social-democrați de stînga, în majoritate format din scoțieni, care se despărțise de Federația social-democrată. Principalul organ de presă al partidului a fost „The Socialist”, care apărea lunar. În primii ani de după înființarea partidului, activitatea lui a avut mai mult un caracter propagandistic: apoi însă, pe măsura intensificării luptei greviste, P.L.S. a participat activ la această luptă. În anii războiului imperialist mondial, numeroși membri ai partidului au desfășurat o energică agitație antirăzboinică, iar partidul a avut un rol important în organizarea mișcării „Shop Stewards Committees” („Comitetele delegaților de întreprindere”) (vezi adnotarea 201). P.L.S. a primit cu simpatie Revoluția Socialistă din Octombrie și a acționat în sprijinul Rusiei Sovietice. În activitatea sa politică, P.L.S. a avut greșeli cu caracter sectar, pronunțându-se împotriva propunerii de a intra ca membru colectiv în partidul laburist, care grupa în rîndurile sale trade-unionurile, precum și o serie de organizații și grupuri socialiste. În lucrarea sa „Stîngismul — boala copilăriei comunismului”, V. I. Lenin a analizat în spirit critic greșelile acestui partid și ale altor „stîngiști” (vezi Opere, vol. 31, București, E.S.P.L.P. 1956, p. 60—72). Membrii înaintați ai Partidului laburist socialist (A. MacManus, T. Bell și alții) au participat activ la crearea în 1920 a Partidului Comunist din Marea Britanie.

Partidul laburist independent (Independent Labour Party) — vezi adnotarea 46. — 115.

- 57 E vorba de rezoluția adoptată în unanimitate de Congresul la VIII-lea, din octombrie 1918, al muncitorilor spanioli cu privire la trimiterea unui mesaj de salut Republicii sovietice. — 116.
- 58 Este vorba de cotidianul parizian „La Victoire”, care a apărut cu începere din 1916 sub redacția lui G. Hervé, în locul ziarului „La guerre sociale”, pe care tot el îl editase în perioada 1906—

1916. În anii războiului imperialist mondial, ziarul s-a situat pe poziții social-șovine net declarate. A avut o atitudine ostilă față de Rusia Sovietică (rubrica rusă a ziarului era condusă de emigrantul alb V. L. Burțev), a apărat interesele marii burghezii comerciale și industriale. — 120.
- 59 V. I. Lenin se referă probabil la Sovietul revoluționar care fusese creat în rîndurile armatei germane din est și care scotea ziarul „Der rote Soldat”. — 123.
- 60 Pe baza raportului prezentat de D. I. Kurski, comisarul poporului pentru justiție, la 8 noiembrie 1918, cel de-al VI-lea Congres general extraordinar al Sovietelor din Rusia a adoptat o hotărîre cu privire la legalitatea revoluționară, întocmită pe baza tezelor lui V. I. Lenin aprobate de Comitetul Central al partidului. Hotărîrea a fost publicată în ziarul „Pravda” din 10 noiembrie. — 133.
- 61 *Ședința festivă a Consiliului central al sindicatelor din Rusia și a Consiliului sindicatelor din Moscova* consacrată aniversării Marii Revoluții Socialiste din Octombrie a avut loc la 6 noiembrie 1918, la Moscova, în sala coloanelor din Casa sindicatelor. La ședință au participat numeroși reprezentanți ai tuturor uniunilor sindicale. Au luat cuvîntul reprezentanți ai C.C. al P.C.(b) din Rusia, ai C.E.C. din Rusia, ai Consiliului sindicatelor din Moscova etc. — 135.
- 62 *Al VI-lea Congres general extraordinar al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, țăranilor, cazacilor și ostașilor Armatei Roșii* a avut loc la Moscova, în sala Teatrului Mare, între 6 și 9 noiembrie 1918; începutul lucrărilor congresului a coincis cu sărbătorirea primei aniversări a Revoluției Socialiste din Octombrie. La congres au participat 1 296 de delegați (963 cu vot deliberativ și 333 cu vot consultativ), dintre care 1 260 comuniști. Pe ordinea de zi a congresului au figurat următoarele probleme: aniversarea Revoluției din Octombrie, situația internațională, situația militară, construirea Puterii sovietice la centru, comitetele sărăcimii și Sovietele locale. V. I. Lenin a fost ales președinte de onoare al congresului. După cuvîntarea rostită de Lenin în legătură cu aniversarea Revoluției, în prima sa ședință, din 6 noiembrie, congresul a adresat un mesaj de salut muncitorilor, țăranilor și soldaților care luptă pentru pace și socialism și conducătorilor lor din toate țările și a trimis un salut fierbinte Armatei Roșii, care apără cu eroism cuceririle revoluției socialiste. La propunerea lui I. M. Sverdlov, congresul a adresat guvernelor aflate în război împotriva Rusiei Sovietice propunerea de a începe tratative de pace. Date fiind victoriile Armatei Roșii și întărirea Puterii sovietice, congresul a adoptat o hotărîre cu privire la amnistie.
- În ședința a doua a congresului, din 8 noiembrie, Lenin a rostit o cuvîntare cu privire la situația internațională. Con-

gresul a aprobat în unanimitate rezoluția scrisă de Lenin și adoptată la 22 octombrie 1918 în ședința comună a Comitetului Executiv Central al Sovietelor din Rusia, a Sovietului din Moscova, a Comitetelor de întreprindere și a sindicatelor (vezi volumul de față, p. 129—131). În aceeași zi, pe baza raportului prezentat de D. I. Kurski, comisarul poporului pentru justiție, congresul a adoptat o hotărîre cu privire la legalitatea revoluționară, întocmită pe baza tezelor lui Lenin (vezi volumul de față, p. 132—133). În ultima ședință, din 9 noiembrie, congresul a examinat problemele referitoare la situația militară și construcția sovietică și a adoptat rezoluții corespunzătoare. Congresul a hotărît ca comitetele sărăcimii, care își îndeplineseră misiunea ce le fusese trasată, să fuzioneze cu Societele de plasă și sătești. Delegații la congres au primit cu multă însuflețire știrea că în Germania a izbucnit revoluția și și-au exprimat solidaritatea cu muncitorii, soldații și marinarii germani răsculați.

Congresul a ales un nou C.E.C., format din 207 membri și 39 de membri supleanți. Congresul Sovietelor a făcut bilanțul principalelor rezultate ale primului an de existență a Puterii sovietice și a trasat programul de activitate al guvernului sovietic în perioada următoare.

În secțiunea „Materiale pregătitoare” din volumul de față se publică planul cuvîntării rostite de V. I. Lenin cu prilejul aniversării revoluției. — 139.

- 63 *Congresul regional al comitetelor sărăcimii din Regiunea de nord* a avut loc între 3 și 6 noiembrie 1918 la Petrograd. La lucrările congresului au participat peste 15 000 (după unele date 18 000—20 000) de reprezentanți ai comitetelor sărăcimii din cele 8 gubernii ale Regiunii de nord (Arhanghelsk, Vologda, Novgorod, Oloneț, Petrograd, Pskov, Dvina de nord și Cerepoveț) și din alte cîteva gubernii. Sub conducerea unui Birou organizatoric, în frunte cu S.P. Voskov, comisarul poporului pentru aprovizionare al Regiunii de nord, organizațiile de partid și de stat din Petrograd și din Regiunea de nord desfășuraseră o amplă muncă pregătitoare pentru convocarea congresului. Pe ordinea lui de zi au figurat următoarele probleme: momentul actual, comitetele sărăcimii și Societele locale, aprovizionarea și distribuirea produselor, Armata Roșie, învățămîntul la sate, poșta și telegraful la sate. Congresul a adoptat o rezoluție cu privire la organizarea de regimente model din rîndurile sărăcimii satelor (la propunerea congresului, o rezoluție similară a fost adoptată apoi și de cel de-al VI-lea Congres general al Sovietelor din Rusia), rezoluții cu privire la fuzionarea comitetelor sărăcimii cu Societele locale, cu privire la politica Puterii sovietice în domeniul aprovizionării, cu privire la sarcinile învățămîntului public și altele.

Congresul comitetelor sărăcimii din Regiunea de nord a avut mare însemnătate politică pentru întărirea alianței clasei muncitoare cu masele muncitoare ale țărănimii. „Acest congres —

- a spus V. I. Lenin în cuvîntarea rostită în ziua de 8 noiembrie 1918 la Consfătuirea delegaților comitetelor sărăcimii din guverniile centrale — a arătat că războiul civil a fost just înțeles la sate: sărăcimea se unește și luptă în rînduri strînse împotriva chiaburilor, bogătanilor și lipitorilor satului” (vezi volumul de față, p. 185). — 148.
- 64 Este vorba de radiograma semnată de V. I. Lenin, I. M. Sverdlov și G. V. Cicerin, comisarul poporului pentru afacerile externe, și trimisă la 5 noiembrie 1918 „Tuturor comisarilor militari, conducătorilor militari, comandanților de armate, tuturor Sovietelor de deputați” în legătură cu faptul că guvernul german rupsesse relațiile diplomatice cu Rusia Sovietică. Radiograma a fost publicată la 6 noiembrie în ziarele „Pravda” și „Izvestiia C.E.C. din Rusia”. — 155.
- 65 V. I. Lenin se referă la „Apelul guvernului german către poporul german” din 4 noiembrie 1918, publicat în nr. 305 din 5 noiembrie 1918 al ziarului „Vorwärts”. — 160.
- 66 Este vorba de trimiterea de trupe ruse de către țarul Nicolae I în ajutorul împăratului Austriei pentru înăbușirea revoluției din 1848—1849 din Ungaria. — 166.
- 67 Este vorba de înăbușirea de către trupele țariste a răscoalei din Polonia din anii 1863—1864. — 166.
- 68 „The Times” — cotidian fondat în 1785 la Londra; unul dintre cele mai mari ziare conservatoare ale burgheziei engleze. — 167.
- 69 Este vorba de refuzul subit al guvernului olandez de a permite intrarea în Olanda a reprezentantului plenipotențiar al R.S.F.S.R., aflat deja în drum, cu toate că acesta obținuse de la consulul olandez din Moscova viza necesară, însoțită de o scrisoare în care i se făcea cunoscut că guvernul olandez îi recunoaște calitatea de reprezentant plenipotențiar al R.S.F.S.R. la Haga. — 168.
- 70 „L'Echo de Paris” — ziar burghez ultrareacționar; a apărut la Paris din 1884 pînă în 1938. — 169.
- 71 „III-ème Internationale” — organul de presă al grupului comuniștilor francezi din Rusia Sovietică; a apărut la Moscova. Primul număr a apărut la 20 octombrie 1918. Printre colaboratorii lui se numărau J. Sadoul, I. F. Armand (E. Blonina) și alții. A încetat să apară în martie 1919. — 170.
- 72 V. I. Lenin se referă la împrumuturile acordate de imperialiștii din Anglia, Franța, S.U.A. și din alte țări guvernelor țariste și guvernului provizoriu burghez. Suma totală a datoriei externe a Rusiei, rezultată din împrumuturile contractate de țarism și de guvernul provizoriu (inclusiv investițiile de capital străin în industria rusă), trecea de 16 miliarde de ruble de aur. Prin de-

cretul său din 21 ianuarie (3 februarie) 1918, C.E.C. al Sovietelor din Rusia a anulat toate împrumuturile contractate în străinătate de guvernele țariste și de guvernul provizoriu. — 170.

- 73 „*Manchester Guardian*“ — ziar burghezo-liberal, unul dintre cele mai răspândite și mai influente ziare burgheze din Anglia. A fost fondat în 1821, ca gazetă săptămînală (din 1857 apare zilnic). În primii ani de după Revoluția Socialistă din Octombrie, ziarul înfățișa mai mult sau mai puțin obiectiv situația din Rusia; ulterior s-a dat la calomni împotriva U.R.S.S.

În cele ce urmează, V. I. Lenin citează articolul „Aliații și Rusia“, apărut în numărul din 23 octombrie 1918 al acestui ziar. — 170.

- 74 *Consfătuirea delegaților comitetelor sărăcimii din gubernule centrale*, la care în ziua de 8 noiembrie 1918 V. I. Lenin și-a rostit cuvîntarea cu privire la sarcinile sărăcimii satelor în revoluție, a fost convocată de redacția ziarului „*Bednota*“ și a avut loc la Moscova, în clădirea Institutului comercial (azi Institutul de științe economice „G. V. Plehanov“). La această consfătuire au participat peste 450 de delegați ai comitetelor sărăcimii din guberniile Moscova, Tula, Orel, Kaluga, Vladimir, Tver, Smolensk, Reazan, Nijni Novgorod, Ivanovo-Voznesensk, Simbirsk, Tambov, Kostroma, Cernigov și altele. În ceea ce privește ziarul „*Bednota*“, vezi adnotarea 172. — 179.

- 75 *Primul Congres general al muncitoarelor din Rusia*, convocat de C.C. al P.C.(b) din Rusia, a avut loc la Moscova, în Casa sindicatelor, între 16 și 21 noiembrie 1918. La congres au participat 1147 de delegate din partea fabricilor, uzinelor și a sărăcimii satelor. Lenin a luat cuvîntul în ziua a 4-a a lucrărilor congresului, la 19 noiembrie. După cuvîntarea lui Lenin, congresul a adoptat o rezoluție în care se declara că muncitoarele și țărăncele din Republica sovietică vor și să îndreptățească speranțele guvernului sovietic și ale poporului muncitor în ceea ce privește participarea femeilor la construirea vieții noi, comuniste. În ședințele congresului și ale comisiilor lui au rostit cuvîntări și au prezentat referate: A. I. Ulianova-Elizarova, V. P. Noghin, E. M. Iaroslavski, I. F. Armand, A. M. Kollontai, K. N. Samoilova, L. N. Stal și alții. Congresul a chemat femeile muncitoare să sprijine Puterea sovietică și a adoptat hotărîri concrete în problemele referitoare la munca în rîndurile femeilor, și anume hotărîri cu privire la ușurarea situației femeilor prin dezvoltarea diferitelor forme de deservire obștească, cu privire la atragerea femeilor în viața obștească, cu privire la educația copiilor, ocrotirea muncii minorilor etc.

Congresul a pus bazele organizării muncitoarelor și a țărăncelor. El s-a pronunțat pentru crearea pe lîngă comitetele de partid a unor comisii pentru munca în rîndurile femeilor,

- comisii a căror sarcină principală să fie educarea politică a muncitoarelor și atragerea lor la activitate obștească. — 190.
- 76 Scrisoarea lui Pitirim Sorokin este citată de V. I. Lenin după ziarul „Pravda” (nr. 251 din 20 noiembrie 1918), unde publicația în care apăruse această scrisoare este greșit denumită „Izvestiia Comitetului executiv al guberniei Dvina de nord”. În realitate, ziarul Comitetului executiv al guberniei Dvina de nord, în care a fost publicată această scrisoare (nr. 75 din 29 octombrie 1918), se numea „Krestianskie i Rabocie Dumî”. — 193.
- 77 V. I. Lenin se referă la moțiunea adoptată la 16 noiembrie 1918 de Congresul extraordinar al acționarilor Băncii populare din Moscova, în care aceștia s-au pronunțat împotriva proiectei naționalizării a acestei bănci. Declarația făcută de Lenin unei delegații a acestui congres — și pe care el o reproduce mai jos — a fost publicată și în revista „Narodnoe Hozeaistvo” a Consiliului economic superior. După cum relatează revista, Lenin a spus următoarele: „Au trecut opt luni de când Puterea sovietică a pășit pe calea unei înțelegeri cu cooperația. Într-o perioadă în care puterea de stat n-a încheiat acorduri cu nimeni, ea a înțeles să facă o excepție pentru cooperație, deoarece recunoaște utilitatea ei. Înțelegerea cu cooperația reprezintă pentru puterea de stat o necesitate nu numai pentru că ea, cooperația, posedă un aparat economic excelent organizat, ci și pentru că reprezintă masa țărănimii mijlocașe, pe care trebuie să se sprijine și puterea de stat. La naționalizare însă nu poate să renunțe Puterea sovietică. Dacă cooperația nu vede posibilitatea unei colaborări, se creează o situație inacceptabilă pentru puterea de stat” („Narodnoe Hozeaistvo” nr. 12, 1918, p. 59). Congresul însă nu și-a schimbat în fond poziția, aprobând proiectul de creare a unei Uniuni centrale de credit, ale cărei sarcini în ceea ce privește finanțarea și unirea cooperativelor erau și mai largi decât acelea ale Băncii populare din Moscova. Banca populară din Moscova a fost naționalizată prin decretul din 2 decembrie 1918 al Consiliului Comisarilor Poporului, iar întregul ei activ și pasiv au fost trecute asupra Băncii Poporului a R.S.F.S.R. Organul de conducere al Băncii Populare din Moscova a fost transformat în secție cooperatistă a Direcției centrale a Băncii Poporului a R.S.F.S.R. — 201.
- 78 Adunarea din 20 noiembrie 1918, organizată de Comitetul din Moscova și de Comitetul raional Presnea al P.C. (b) din Rusia a avut loc în sala cinematografului „Ars” („Arta” — azi Teatrul de dramă „K. S. Stanislavski”). Adunarea a fost consacrată sărbătoririi lui V. I. Lenin. La adunare au fost ascultate referatele: „V. I. Lenin — conducătorul Partidului Comunist din Rusia” și „V. I. Lenin — luptător pentru Inter-

naționala a III-a". După cuvîntarea lui Lenin, a fost prezentat filmul „Sărbătorirea Revoluției din Octombrie la Moscova”. — 204.

- 79 „*Volea Naroda*” — cotidian, organ al aripii de dreapta a partidului socialist-revoluționar. A apărut la Petrograd cu începere de la 29 aprilie 1917. Interzis în noiembrie 1917, a reapărut sub denumirile: „*Volea*”, „*Volea Volnaia*”, „*Volea Narodnaia*”, „*Volea Svobodnaia*”, „*Volea Strani*”. A fost definitiv interzis în februarie 1918. — 204.
- 80 „*Ziua ofițerului roșu*” a fost organizată de Direcția învățămîntului militar a Marelui stat-major al armatei cu scopul de a populariza în masele largi opera de creare și educare a cadrelor de comandă sovietice. În ziua de 24 noiembrie 1918, la orele 14, a avut loc în Piața Roșie o paradă a elevilor școlilor militare, la care au participat cursanții Școlilor nr. 1 și 2 de cadre de comandă sovietice pentru infanterie, ai Școlii de cadre de comandă de la Zamoskvorecie, ai Școlii nr. 1 de cadre de comandă pentru cavalerie etc. După paradă, cursanții s-au îndreptat spre Piața Sovietelor, unde V. I. Lenin a rostit din balconul Sovietului din Moscova o cuvîntare de salut. În seara zilei de 24 noiembrie, la Casa sindicatelor, la Școala nr. 1 de cadre de comandă pentru infanterie, la Institutul comercial (azi Institutul de științe economice „G. V. Plehanov”) și în sala Teatrului muncitoresc din Taganka au avut loc mitinguri-concerte la care au vorbit I. M. Sverdlov, N. I. Podvoiski, N. V. Krîlenko, A. M. Kollontai și alți lucrători cu munci de răspundere. „*Ziua ofițerului roșu*” a fost organizată și în alte orașe din Republica sovietică: Petrograd, Saratov, Orel, Tver. — 206.
- 81 *Adunarea împuterniciților cooperativei muncitorești centrale din Moscova* a avut loc în zilele de 26 și 27 noiembrie 1918. Adunarea a ascultat și a discutat dările de seamă prezentate de consiliul de conducere și de comisia de revizie, o dare de seamă asupra distribuirii produselor alimentare la Moscova și a ales un nou consiliu de conducere al cooperativei. În pofida opoziției menșevicilor și a eserilor, noul consiliu de conducere a fost ales în componența propusă de fracțiunea comunistă. V. I. Lenin a luat cuvîntul în prima zi a lucrărilor adunării, la sfîrșitul ședinței de seară, și a vorbit despre rolul organizațiilor cooperatiste în sistemul economiei socialiste. — 207.
- 82 E vorba de apelul, publicat la 26 noiembrie 1918 în ziarul „*Pravda*”, în care C.C. al menșevicilor cerea să se pornească o campanie împotriva intervenției străine în treburile revoluției ruse. Siliți de succesele Puterii sovietice și de avîntul mișcării revoluționare din apusul Europei să facă această „cotitură” în aprecierea intervenției imperialiștilor Antantei în Rusia Sovietică, menșevicii se declarau totodată pentru amestecul Internaționalei a II-a în treburile revoluției ruse. „*Cotitura*” făcută

de liderii menșevici în aprecierea intervenției armate fățișe a statelor imperialiste n-a fost însă decît un act pur formal. În realitate, ei rămăseseră dușmani neîmpăcați ai dictaturii proletariatului, sprijinind efectiv în diferite regiuni ale țării (Caucaz, Ucraina, Siberia etc.) politica imperialiștilor străini și a albgardiștilor ruși în lupta lor împotriva Republicii sovietice.

Critica poziției menșevicilor în această perioadă a fost făcută de V. I. Lenin în proiectul său de rezoluție a Comitetului Executiv Central „Cu privire la suspendarea unui ziar menșevic care subminează apărarea țării” (vezi volumul de față, p. 503—504), precum și în alte lucrări. — 209.

- 83 V. I. Lenin se referă la discuțiile care au avut loc în ședința Consiliului Comisarilor Poporului în jurul proiectului de decret cu privire la cooperativele de consum. Varianta inițială a acestui decret a fost scrisă de Lenin (vezi Opere complete, vol. 35, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 216—220) și elaborată în amănunte de Comisariatul poporului pentru aprovizionare. La 19 ianuarie 1918, el a fost publicat în „Izvestiia C.E.C. din Rusia”. Proiectul a stîrnit împotrivirea înverșunată a cooperativilor burghezi, care se situau pe poziția independenței cooperației față de organele Puterii sovietice. Considerînd necesară folosirea aparatului cooperatist pentru organizarea comerțului și a distribuirii produselor în rîndurile populației, Consiliul Comisarilor Poporului a găsit cu cale să facă unele concesiuni cooperativilor. În urma convorbirilor care au avut loc în martie și la începutul lunii aprilie 1918 între reprezentanți ai Consiliului economic superior, ai cooperației și ai organizațiilor de aprovizionare, a fost elaborat un proiect de decret care a fost apoi discutat într-o serie de ședințe ale Consiliului Comisarilor Poporului. Cu completările și modificările făcute de Lenin, proiectul a fost adoptat de Consiliul Comisarilor Poporului (vezi „Decretele Puterii sovietice”, vol. II, Moscova, 1959, p. 86—91). La 11 aprilie decretul a fost aprobat de C.E.C. din Rusia, iar la 13 aprilie textul lui a apărut în ziarul „Pravda”.

Analiza acestui decret a fost făcută de Lenin în lucrarea „Sarcinile imediate ale Puterii sovietice” (vezi Opere complete, vol. 36, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 197—198). — 210.

- 84 Este vorba de decretul „Cu privire la organizarea aprovizionării”. Proiectul acestui decret a fost discutat în ședința din 12 noiembrie 1918 a Consiliului Comisarilor Poporului și a fost definitiv aprobat de el la 21 noiembrie. La 24 noiembrie textul lui a apărut în „Izvestiia C.E.C. din Rusia”. V. I. Lenin a participat nemijlocit la elaborarea acestui decret, făcînd în cuprinsul lui o serie de modificări și completări (vezi „Culegeri din Lenin”, vol. XVIII, p. 276—280). — 211.

85 În 1918, C.C. al P.C. (b) din Rusia a organizat o serie de adunări ale activului de partid consacrate discutării principalelor probleme de politică curentă. La 27 noiembrie 1918, adunarea activiștilor de partid din Moscova a fost consacrată problemei atitudinii proletariatului față de democrația mic-burgheză, în legătură cu faptul că, în condițiile ce se creaseră în toamna anului 1918, această democrație a făcut o cotitură spre Puterea sovietică. Raportul cu privire la această problemă a fost prezentat de V. I. Lenin și a stîrnit discuții însuflețite. În cuvîntul de încheiere, Lenin a făcut bilanțul discuțiilor. — 213.

86 Articolul lui F. Engels „*Problema țărănească în Franța și în Germania*” a fost publicat în numărul din noiembrie 1894 al revistei „Die Neue Zeit” (vezi K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 22, București, Editura politică, 1965, p. 480—501). În 1904 articolul a apărut în limba rusă, într-o broșură editată la Geneva.

Motivul nemijlocit care l-a determinat pe Engels să scrie acest articol a fost cuvîntarea pe care G. Vollmar, unul dintre liderii aripii de dreapta a Partidului social-democrat din Germania, a rostit-o în problema agrară la Congresul din 1894 al acestui partid și în care au fost denaturate în spirit oportunist vederile lui Engels asupra atitudinii față de țaranul cu gospodărie mică. Într-o scrisoare adresată redacției ziarului „Vorwärts”, Engels a infirmat elucubrațiile lui Vollmar și a comunicat că plănuiește să scrie un articol în care își va expune și fundamenta punctul său de vedere în problema agrară (vezi K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 22, București, Editura politică, 1965, p. 477—478).

Congresul de la Frankfurt a ales o comisie cu însărcinarea specială de a elabora pentru congresul următor programul agrar al partidului. Proiectul programului agrar elaborat de comisie a fost discutat la Congresul de la Breslau al Partidului social-democrat din Germania în octombrie 1895, după moartea lui Engels. Fiind întocmit în spirit revizionist, proiectul n-a obținut majoritate de voturi și a fost respins de congres. Congresul a adoptat o hotărîre în care se arăta că trebuie continuată studierea legilor dezvoltării agriculturii. — 214.

87 Vezi F. Engels. „*Problema țărănească în Franța și în Germania*” (K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 22, București, Editura politică, 1965, p. 495, 496). — 214.

88 Vezi F. Engels. „*Problema țărănească în Franța și în Germania*” (K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 22, București, Editura politică, 1965, p. 499). — 215.

89 După toate probabilitățile, este vorba de faptul că, sub presiunea ministrului plenipotențiar al S.U.A., guvernul elvețian expulzase din Elveția personalul reprezentanței diplomatice so-

vietice, în frunte cu I. A. Berzin. Știri referitoare la această expulzare au fost publicate în ziarele „Pravda” și „Izvestiia C.E.C. din Rusia” (din 13 și 20 noiembrie 1918); împrejurările în care a decurs ea au fost relatate în raportul cu privire la activitatea reprezentanței diplomatice a R.S.F.S.R. în Elveția prezentat de I. A. Berzin în ședința din 25 noiembrie 1918 a C.E.C. al Sovietelor din Rusia.

În ceea ce privește refuzul guvernului olandez de a permite intrarea în Olanda a reprezentantului plenipotențiar al R.S.F.S.R., despre care vorbește mai jos V. I. Lenin, vezi adnotarea 69. — 222.

- 90 Vezi F. Engels. „Problema țărănească în Franța și în Germania” (K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 22, București, Editura politică, 1965, p. 499). — 227.
- 91 Vezi K. Marx. „Războiul civil din Franța” (K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 17, București, Editura politică, 1963, p. 357—358). — 229.
- 92 Vezi F. Engels. „Problema țărănească în Franța și în Germania” (K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 22, București, Editura politică, 1965, p. 495). — 230.
- 93 Vezi Marx-Engels. *Ausgewählte Briefe*, Dietz Verlag, Berlin, 1953, p. 469, 479. — 232.
- 94 Este vorba de memoriul Consiliului general al sindicatelor de funcționari din Rusia către Consiliul Comisarilor Poporului, publicat în nr. 11—12 din 1918 al revistei „Vestnik Služaș-cego”. În acest memoriu, Comitetul executiv al Consiliului general al sindicatelor de funcționari din Rusia sublinia necesitatea de a atrage pe membrii sindicatelor de funcționari la activitatea de organizare a aprovizionării, desfășurată de Comisariatul poporului pentru aprovizionare în baza decretului din 21 noiembrie 1918 al Consiliului Comisarilor Poporului „Cu privire la organizarea aprovizionării” (vezi adnotarea 84). — 239.
- 95 V. I. Lenin a început să lucreze la cartea „Revoluția proletară și renegatul Kautsky” pe la începutul lunii octombrie 1918, îndată după ce a luat cunoștință de conținutul broșurii lui K. Kautsky „Dictatura proletariatului”, în care conducătorul ideologic al Internaționalei a II-a denatura și vulgariza în fel și chip teoria marxistă a revoluției proletare și se deda la calomniile împotriva Statului sovietic.

Lenin acorda o importanță deosebit de mare demascării concepțiilor oportuniste ale lui Kautsky în problema revoluției socialiste și a dictaturii proletariatului. În august 1918 apăruse în revista „Sozialistische Auslandspolitik” un articol semnat de Kautsky, în care acesta chema partidele social-democrate la

luptă împotriva bolșevicilor. Citind în „Pravda“ din 20 septembrie 1918 extrase din acest articol, Lenin i-a scris lui V. V. Vorovski la Stockholm : „Inepțiile incalificabile, bîguitățile puerile ale lui Kautsky și oportunismul lui trivial suscită următoarea întrebare : de ce nu facem nimic spre a combate trivializarea *teoretică* a marxismului de către Kautsky?“ (Opere, vol. 35, București, E.S.P.L.P. 1958, p. 339).

Lenin îl ruga pe Vorovski, pe atunci reprezentant plenipotențiar al Republicii sovietice în țările scandinave, să-i trimită sus-menționata broșură a lui Kautsky de îndată ce va apărea de sub tipar, precum și toate articolele acestuia despre bolșevici.

V. D. Bonci-Bruevici scrie în amintirile lui că Vladimir Ilici era în întregime absorbit de munca sa la cartea „Revoluția proletară și renegatul Kautsky“, că „literalmente fierbea de mînie“, „zile întregi scria el pînă noaptea tîrziu această lucrare impresionantă prin puterea ei de convingere...“. Încă înainte de a o fi terminat, Lenin a scris la 9 octombrie articolul „Revoluția proletară și renegatul Kautsky“, care la 11 octombrie a fost publicat în „Pravda“. La 10 octombrie, într-un bilet adresat lui G. V. Cicerin, comisarul poporului pentru afacerile externe, sau adjunctului său L. M. Karahan, Lenin ruga ca acest articol să fie trimis la Berlin cu indicația de a fi transmis lui A. A. Ioffe, I. A. Berzin și V. V. Vorovski, împreună cu o scrisoare în care se spunea : „Dragi tovarăși ! Îmi dau prea bine seama de neajunsurile mult prea scurtului meu articol împotriva lui Kautsky. Dar trebuie totuși să adoptăm *cît mai grabnic* o poziție, să ne spunem *cît mai grabnic* părerea. Vă rog foarte mult să-l traduceți și să-l publicați în foaie volantă“ („Culegeri din Lenin“, vol. XXXVI, p. 61—62). Articolul „Revoluția proletară și renegatul Kautsky“ a fost publicat în limba germană la Berna în 1918 și la Viena în 1919 ; în același an, el a fost publicat la Milano în limba italiană.

Broșura lui Lenin „Revoluția proletară și renegatul Kautsky“ a apărut în 1919 în Anglia, Franța și Germania. — 243.

- 96 „Soțial-Demokrat“ — ziar ilegal, Organul Central al P.M.S.D.R. ; a apărut din februarie 1908 pînă în ianuarie 1917. Primul număr a apărut în Rusia, apoi editarea lui a fost mutată în străinătate ; numerele 2—32 (februarie 1909—decembrie 1913) au apărut la Paris, numerele 33—58 (noiembrie 1914—ianuarie 1917) la Geneva. Au apărut în total 58 de numere, dintre care 5 cu suplimente. Din decembrie 1911 ziarul „Soțial-Demokrat“ a fost redactat de V. I. Lenin. În ziar au fost publicate peste 80 de articole și note ale lui Lenin.

În anii primului război mondial, „Soțial-Demokrat“ a jucat un rol important în lupta împotriva oportunismului internațional, împotriva naționalismului și a șovinismului, în propagarea lozincilor bolșevice, în trezirea clasei muncitoare și a

maselor muncitoare la luptă împotriva războiului imperialist și a inițiatorilor lui. În paginile ziarului a fost publicat articolul lui V. I. Lenin „În jurul lozincii Statelor Unite ale Europei”, în care el a formulat pentru prima oară concluzia posibilității victoriei socialismului la început într-o singură țară. Răspîndirea ziarului „Soțial-Demokrat” în Rusia, reproducerea articolelor importante în ziarele bolșevice locale au contribuit la luminarea politică și la educarea internaționalistă a proletariatului rus, la pregătirea maselor pentru revoluție.

„Soțial-Demokrat” a avut un rol important în unirea elementelor internaționaliste din rîndurile social-democrației internaționale. Biruind toate obstacolele create de starea de război, ziarul și-a croit drum în multe țări.

Apreciind în mod deosebit meritele ziarului „Soțial-Demokrat” în timpul primului război mondial, V. I. Lenin scria mai tîrziu că „orice muncitor conștient care dorește să înțeleagă dezvoltarea ideilor revoluției socialiste internaționale și a primei sale victorii de la 25 octombrie 1917” trebuie neapărat să cunoască articolele apărute în el (Opere complete, vol. 36, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 135). — 245.

- 97 „Kommunist” — revistă a cărei apariție a fost organizată de V. I. Lenin. A fost editată de redacția ziarului „Soțial-Demokrat” împreună cu G. L. Peatakov și E. B. Boș, care au finanțat editarea ei (din redacție făcea parte și N. I. Buharin). A apărut un singur număr (dublu, în septembrie 1915), în care au fost publicate trei articole ale lui Lenin: „Falimentul Internaționalei a II-a”, „Glasul unui socialist francez cinstit” și „Imperialismul și socialismul în Italia” (vezi Opere complete, vol. 26, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 209—265; vol. 27, p. 5—13 și 14—23).

Lenin urmărea să facă din „Kommunist” un organ de presă internațional al social-democrațiilor de stînga. Dar chiar în cursul pregătirii nr. 1—2 au apărut serioase divergențe între redacția ziarului „Soțial-Demokrat”, de o parte, și Buharin, Peatakov și Boș, de altă parte, divergențe care s-au agravat după apariția revistei. Avînd în vedere comportarea antipartinică a acestui grup, la propunerea lui Lenin, redacția ziarului „Soțial-Demokrat” a declarat că socotește imposibilă continuarea editării acestei reviste. — 245.

- 98 Este vorba de broșura „Socialismul și războiul (Atitudinea P.M.S.D.R. față de război)”. Broșura a fost concepută de V. I. Lenin în cadrul pregătirilor în vederea primei conferințe socialiste internaționale. La această broșură a lucrat și G. E. Zinoviev, dar în cea mai mare parte ea a fost scrisă de V. I. Lenin. Tot el a redactat întregul text al broșurii. Lucrarea „Socialismul și războiul” a fost numită de Lenin „un comentariu la rezoluțiile partidului nostru”.

Această lucrare a fost publicată în ajunul Conferinței de la Zimmerwald din septembrie 1915, într-o broșură apărută în limbile rusă și germană, și a fost distribuită participanților la conferință. După Conferința de la Zimmerwald a fost editată în limba franceză, într-o broșură apărută în Franța. Tradusă în limba norvegiană, lucrarea „Socialismul și războiul“ a apărut integral în organul social-democraților norvegieni de stînga. Tot atunci a întreprins V. I. Lenin repetate încercări de a o edita în America în limba engleză, ceea ce însă nu a putut fi realizat în acea perioadă.

V. I. Lenin considera că este deosebit de important ca lucrarea „Socialismul și războiul“ să capete o răspîndire cît mai largă. După revoluția din februarie 1917, el a cerut stăruitor ca ea să fie reeditată la Petrograd.

Lucrarea „Socialismul și războiul (Atitudinea P.M.S.D.R. față de război)“ a apărut în broșură la Petrograd în 1918, editată fiind de Sovietul de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Petrograd. Ea a cunoscut o largă răspîndire. Broșura a fost tipărită în diferite ediții în numeroase limbi. — 245.

- 99 *Manifestul de la Basel* — manifestul cu privire la război adoptat de Congresul socialist internațional extraordinar care s-a ținut la Basel în zilele de 24 și 25 noiembrie 1912. Manifestul pune în gardă popoarele împotriva pericolului iminent al războiului imperialist mondial, dezvăluia scopurile de jaf ale acestui război și chema pe muncitorii din toate țările să ducă o luptă energetică pentru pace, să opună „imperialismului capitalist forța solidarității internaționale a proletariatului“. În Manifestul de la Basel a fost inclus punctul din rezoluția Congresului de la Stuttgart (1907) — formulat de V. I. Lenin — în care se spunea că, în cazul izbucnirii unui război imperialist, socialiștii trebuie să folosească criza economică și politică provocată de război în vederea luptei pentru revoluția socialistă. — 246.
- 100 Citatul e reprodus din lucrarea lui K. Marx „Critica Programului de la Gotha“ (vezi K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 19, București, Editura politică, 1964, p. 29—30). — 250.
- 101 Vezi scrisoarea lui F. Engels către A. Bebel din 18—28 martie 1875 (Marx-Engels. Ausgewählte Briefe, Dietz Verlag, Berlin, 1953, p. 347). — 255.
- 102 Această idee a fost enunțată de Engels în „Introducerea“ la lucrarea lui K. Marx „Războiul civil din Franța“ (vezi K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 22, București, Editura politică, 1965, p. 189). — 257.
- 103 Lenin citează articolul lui F. Engels „Despre autoritate“ (vezi K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 18, București, Editura politică, 1964, p. 312). — 258.

- 104 Vezi scrisoarea lui K. Marx către L. Kugelmann din 12 aprilie 1871 (Marx-Engels. *Ausgewählte Briefe*, Dietz Verlag, Berlin, 1953, p. 307), lucrarea lui Marx „Războiul civil din Franța” (Opere, vol. 17, București, Editura politică, 1963, p. 353, 357—359) și „Introducerea” lui F. Engels la „Războiul civil din Franța”, scrisă în 1891 (Opere, vol. 22, București, Editura politică, 1965, p. 192). — 258.
- 105 Este vorba de prefața lui K. Marx și F. Engels la ediția germană din 1872 a „Manifestului Partidului Comunist” (vezi Opere, vol. 18, București, Editura politică, 1964, p. 193). — 258.
- 106 Vezi F. Engels. „Originea familiei, a proprietății private și a statului” (K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 21, București, Editura politică, 1965, p. 167). — 261.
- 107 Marx-Engels. *Ausgewählte Briefe*, Dietz Verlag, Berlin, 1953 p. 347—348. — 261.
- 108 K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 22, București, Editura politică, 1965, p. 192. — 261.
- 109 Vezi K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 21, București, Editura politică, 1965, p. 168. — 261.
- 110 Vezi K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 17, București, Editura politică, 1963, p. 356, 357. — 261.
- 111 *Whigii și toryi* — partide politice din Anglia, apărute în penultimele două decenii ale secolului al XVII-lea. Partidul whigilor exprima interesele cercurilor financiare și ale burgheziei comerciale, precum și ale unei părți a aristocrației îmburghezite. Din acest partid s-a format mai târziu partidul liberal. Partidul torylor reprezenta interesele marii proprietăți funciare și ale înaltului cler anglican, apăra tradițiile trecutului feudal și combattea revendicările liberale și progresiste; din el s-a format mai târziu partidul conservator. Partidele whigilor și torylor s-au succedat alternativ la putere. — 262.
- 112 V. I. Lenin se referă la procesul înscenat în 1894 de cercurile reacționare și monarhiste ale clicii militare din Franța împotriva ofițerului de stat-major Dreyfus, de origine evreu, care fusese pe nedrept acuzat de spionaj și înaltă trădare. Condamnarea lui Dreyfus la detențiune pe viață, inspirată de clică militară reacționară, a fost folosită de cercurile reacționare din Franța pentru aștarea antisemitismului și pentru o ofensivă împotriva regimului republican și a libertăților democratice. În 1898, când socialiștii și reprezentanții progresiști ai democrației burgheze (printre care și E. Zola, J. Jaurès, A. France și alții) au pornit o campanie pentru revizuirea procesului Dreyfus, acest proces a luat un caracter politic pronunțat și a împărțit țara în două tabere :

republicanii și democrații, de o parte, și blocul monarhiștilor, clericalilor, antisemiților și naționaliștilor, de cealaltă parte. În 1899, sub presiunea opiniei publice, Dreyfus a fost grațiat; în 1906, printr-o hotărîre a Curții de casație, el a fost declarat nevinovat și reintegrat în armată. — 263.

- 113 Este vorba de sîngeroasa reprimare a răscoalei irlandeze din 1916, care avea drept scop eliberarea țării de sub dominația engleză. „În Europa... s-a răscolat Irlanda, pe care englezii cei «iubitori de libertate»... au reprimat-o prin execuții», scria Lenin în 1916 (Opere complete, vol. 30, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 53).

Ulster — partea de nord-vest a Irlandei; populația lui e formată în majoritate din englezi; trupele din Ulster au participat alături de cele engleze la înăbușirea răscoalei popoului irlandez. — 263.

- 114 Vezi articolul lui K. Marx „Indiferentismul politic” (K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 18, București, Editura politică, 1964, p. 304). — 269.

- 115 K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 18, București, Editura politică, 1964, p. 312, 305. — 270.

- 116 Marx-Engels. *Ausgewählte Briefe*, Dietz Verlag, Berlin, 1953, p. 347—348. — 270.

- 117 Este vorba de Tezele din aprilie (vezi Opere complete, vol. 31, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 115—120). — 277.

- 118 K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 4, București, Editura politică, 1963, ed. a II-a, p. 487. — 279.

- 119 V. I. Lenin se referă la „Introducerea” lui F. Engels la lucrarea lui K. Marx „Războiul civil din Franța” (vezi K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 22, București, Editura politică, 1965, p. 192). — 279.

- 120 *Broșura lui V. I. Lenin „Partidele politice din Rusia și sarcinile proletariatului”* a fost publicată în limba engleză în numărul din 15 ianuarie 1918 al ziarului „The Evening Post” și în nr. 4, din noiembrie-decembrie 1917, al revistei „The Class Struggle”, organ al aripii de stînga a Partidului socialist din America, precum și în ediție separată.

„The Evening Post” — ziar burghez american. A apărut la New York cu începere din 1801; în anii 1801—1832 s-a numit „The New York Evening Post”. Timp îndelungat a avut o orientare liberală. După Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, ziarul a publicat tratatele secrete dintre aliați și guvernul țarist. Ulterior a devenit organul de presă al celor

mai reacționare cercuri imperialiste din S.U.A. În prezent apare sub denumirea de „The New York Post”. — 284.

- 121 V. I. Lenin se referă la rezoluția cu privire la revizuirea programului partidului, adoptată la cea de-a VII-a Conferință generală (din aprilie) a P.M.S.D. (b) din Rusia (vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.”, partea I, București, E.P.L.P. 1954, p. 363). Textul acestor rezoluții a fost scris de Lenin. (Vezi Opere complete, vol. 31, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 419—420). — 284.
- 122 Vezi Marx-Engels. *Ausgewählte Briefe*, Dietz Verlag, Berlin, 1953, p. 347—348. — 286.
- 123 La 14 (27) iunie 1917, guvernul provizoriu a adoptat o hotărâre prin care se stabilea că alegerile pentru Adunarea constituantă vor avea loc la 17 (30) septembrie 1917. În august, guvernul provizoriu a amânat la 12 (25) noiembrie data ținerii alegerilor.
- Alegerile pentru Adunarea constituantă au avut loc după victoria Revoluției Socialiste din Octombrie, la termenul fixat, adică la 12 (25) noiembrie. Ele s-au efectuat pe baza listelor depuse înainte de Revoluția din Octombrie, în conformitate cu legea electorală aprobată de guvernul provizoriu, și s-au desfășurat în condiții când o parte considerabilă a poporului nu înțelesese încă adevărata semnificație a revoluției socialiste. De acest lucru au profitat eserii de dreapta, care în guberniile și regiunile depărtate de capitală și de centrele industriale au reușit să obțină majoritatea voturilor. Adunarea constituantă a fost convocată de guvernul sovietic și s-a întrunit la 5 (18) ianuarie 1918 la Petrograd. Deoarece majoritatea contrarevoluționară a Adunării constituante a respins „Declarația drepturilor poporului muncitor și exploatat” ce i-a fost prezentată de C.E.C. și a refuzat să aprobe decretul celui de-al doilea Congres al Sovietelor cu privire la pace, la pământ, la trecerea puterii în mâinile Sovietelor, Adunarea a fost dizolvată la 6 (19) ianuarie printr-un decret al C.E.C. — 286.
- 124 *Consfătuirea democratică din Rusia* a fost convocată în septembrie 1917 la Petrograd, de către Comitetul Executiv Central al Sovietelor, în majoritate format din eseri și menșevici, pentru a lua o hotărâre în problema puterii. Dar adevăratul scop pe care-l urmăreau organizatorii acestei consfătuiri era acela de a abate atenția maselor populare de la revoluția în plină creștere. La consfătuire au participat peste 1500 de persoane. Liderii menșevicilor și eserilor au luat toate măsurile pentru a restrânge reprezentarea Sovietelor de deputați ai muncitorilor și țăranilor la această consfătuire și pentru a mări numărul delegaților din partea diferitelor organizații burghize și mic-burghize, asigurându-și astfel majoritatea de voturi.

Așa, de pildă, largi drepturi de reprezentare au fost acordate municipalităților, care au căpătat 300 de locuri; zemstvele au căpătat 200 de locuri; cooperativele, care se aflau în mâinile menșevicilor și ale eserilor, au căpătat 120 de locuri, în timp ce Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților, care reprezentau majoritatea covârșitoare a poporului, li s-au acordat numai 230 de locuri. Bolșevicii au participat la consfătuire cu scopul de a o folosi ca tribună pentru demascarea menșevicilor și a eserilor.

Consfătuirea democratică a hotărât să se procedeze la crearea unui preparlament (Consiliu provizoriu al republicii), menit să dea rînduieților din Rusia aparența unui regim parlamentar. În realitate însă, potrivit hotărîrii adoptate de guvernul provizoriu, preparlamentul urma să fie un organ pur consultativ pe lângă guvern. Lenin a insistat în mod categoric asupra necesității de a boicota preparlamentul, deoarece rămînerea în cadrul lui ar fi semănat iluzia că această instituție ar fi în măsură să rezolve sarcinile revoluției. Comitetul Central al partidului a discutat propunerea lui Lenin și, în pofida opoziției lui Kamenev și a altor capitulanți, care se pronunțau pentru participare la lucrările preparlamentului, a hotărât ca bolșevicii să se retragă din el. La 7 (20) octombrie, în ziua deschiderii preparlamentului, bolșevicii, după ce au dat citire unei declarații, au părăsit sala de ședință.

În legătură cu Consfătuirea democratică și cu preparlamentul vezi lucrările lui V. I. Lenin „Bolșevicii trebuie să ia puterea“, „Marxismul și insurecția“, „Eroii falsului și greșelile bolșevicilor“, „Din jurnalul unui publicist. Greșelile partidului nostru“ etc. (Opere complete, vol. 34, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 252—277). — 290.

- 125 *Primul Congres general al Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților din Rusia* s-a ținut la Petrograd între 3 și 24 iunie (16 iunie—7 iulie) 1917. La congres au participat 1 090 de delegați. Bolșevicii, care pe vremea aceea erau în minoritate în Soviete, aveau 105 delegați. Majoritatea covârșitoare a delegaților aparțineau blocului esero-menșevic și micilor grupări care-l sprijineau.

V. I. Lenin a luat cuvîntul la congres în ziua de 4 (17) iunie, vorbind despre atitudinea față de guvernul provizoriu, și în ziua de 9 (22) iunie, cînd a vorbit despre problema războiului (vezi Opere complete, vol. 32, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 279—309). Bolșevicii au folosit din plin tribuna congresului pentru a demasca politica imperialistă a guvernului provizoriu și tactica conciliatoristă a menșevicilor și eserilor, cerînd ca întreaga putere să treacă în mâinile Sovietelor. Ei au prezentat și au susținut rezoluții proprii în toate problemele principale. În cuvîntările lor, bolșevicii se adresau nu numai delegaților la congres, ci și maselor largi ale poporului — muncitorilor, țăranilor, soldaților.

În rezoluțiile adoptate, majoritatea esero-menșevică a congresului s-a situat pe poziția sprijinirii guvernului provizoriu, a încuviințat hotărârea lui de a începe o ofensivă pe front și s-a pronunțat împotriva trecerii puterii în mâinile Sovietelor. Congresul a ales un Comitet Executiv Central (C.E.C.), care a ființat pînă la Congresul al II-lea al Sovietelor și în care eserii și menșevicii dispuneau de o mare majoritate.

Apreciind însemnătatea congresului, V. I. Lenin scria că acesta a arătat „deosebit de clar“ că liderii eserilor și ai menșevicilor s-au îndepărtat de revoluție (vezi Opere complete, vol. 32, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 329). — 290.

- 126 *Al doilea Congres general al Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților din Rusia* a avut loc la Petrograd în zilele de 25 și 26 octombrie (7 și 8 noiembrie) 1917. La congres au participat și delegați ai unor Soviete guberniale și județene de deputați ai țăranilor. Potrivit datelor comisiei de verificare a mandatelor, în momentul deschiderii congresului erau prezenți 649 de delegați, dintre care 390 bolșevici, 160 eseri, 72 menșevici și 14 menșevici-internaționaliști. Delegații au continuat să sosească și după deschiderea congresului.

Congresul s-a deschis la 25 octombrie, ora 22 și 40 de minute, la Smolnîi. În acest timp, detașamentele Gărzii roșii, marinarii și partea revoluționară a garnizoanei din Petrograd continuau asaltul împotriva Palatului de iarnă, unde, sub protecția iuncherilor și a batalioanelor „de șoc“, se refugiase guvernul provizoriu. Fiind ocupat cu conducerea insurecției, V. I. Lenin nu a luat parte la prima ședință a congresului. Liderii menșevicilor și ai aripii de dreapta a eserilor au cerut să se înceapă negocieri cu guvernul provizoriu în vederea formării unui guvern de coaliție, calificînd drept complet revoluția socialistă în curs de desfășurare. Convingîndu-se că majoritatea congresului îi sprijină pe bolșevici, menșevicii, eserii de dreapta și bundiștii au părăsit congresul. La 26 octombrie (8 noiembrie), ora 4 dimineața, congresul a ascultat o comunicare cu privire la ocuparea Palatului de iarnă și arestarea guvernului provizoriu, și a adoptat apelul „Către muncitori, soldați și țărani!“, scris de Lenin, în care se proclama trecerea întregii puteri în mâinile Sovietelor de deputați ai muncitorilor, soldaților și țăranilor. Ședința s-a încheiat la ora șase dimineața.

Ședința a doua a congresului s-a deschis la 26 octombrie (8 noiembrie), ora 20 și 40 de minute. Lenin a prezentat rapoartele asupra păcii și asupra pămîntului. Congresul a adoptat istoricele decrete asupra păcii și asupra pămîntului, scrise de Lenin. El a numit un guvern muncitoresc-țăranesc — Consiliul Comisarilor Poporului — în frunte cu V. I. Lenin. În Comitetul Executiv Central din Rusia au fost aleși la congres 62 bolșevici, 29 eseri de stînga, 6 menșevici-internaționaliști, 3 reprezentanți ai Partidului socialist ucrainean și 1 reprezen-

tant al eserilor-maximaliști. Congresul a hotărât, de asemenea, că C.E.C. al Sovietelor din Rusia poate fi completat cu reprezentanți ai Sovietelor de deputați ai țăranilor și ai organizațiilor din armată, precum și cu reprezentanți ai grupurilor care au părăsit congresul. Congresul și-a încheiat lucrările la ora 6 dimineața. — 290.

- 127 *Al treilea Congres general al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, soldaților și țăranilor din Rusia* a avut loc între 10 și 18 (23 și 31) ianuarie 1918, la Petrograd. La congres au fost reprezentate 317 Soviete de deputați ai muncitorilor, soldaților și țăranilor și 110 comitete de armată, comitete de corp de armată și de divizie. La începutul lucrărilor congresului au fost prezenți 707 delegați, dintre care 441 bolșevici. La 13 (26) ianuarie s-au alăturat congresului participanții la cel de-al III-lea Congres general al Sovietelor de deputați ai țăranilor din Rusia. În afară de aceasta, numărul delegaților a continuat să crească pe măsură ce seseau delegații care întârziaseră la deschiderea congresului. La ședința de închidere a lucrărilor congresului au participat 1587 de delegați. Congresul a fost salutat și de o delegație română.

Congresul a discutat raportul de activitate al G.E.C. din Rusia, prezentat de I. M. Sverdlov. V. I. Lenin a prezentat la congres raportul de activitate al Consiliului Comisarilor Poporului. La discutarea acestor rapoarte, menșevicii și eserii de dreapta au luat atitudine împotriva politicii interne și externe a Puterii sovietice. Critica poziției lor a fost făcută de Lenin în cuvântul de încheiere la raportul de activitate al Consiliului Comisarilor Poporului. Congresul a aprobat „Declarația drepturilor poporului muncitor și exploatat”, scrisă de Lenin, care ulterior a stat la baza Constituției Statului sovietic. Într-o rezoluție adoptată de congres a fost în întregime aprobată politica promovată de C.E.C. din Rusia și de Consiliul Comisarilor Poporului, exprimându-li-se încredere deplină.

Congresul a adoptat o hotărâre în care se stabilea că Republica Socialistă Rusă se constituie, pe baza unirii libere a popoarelor din Rusia, ca federație de republici sovietice. Totodată, el a aprobat politica Puterii sovietice în problema națională.

Congresul a aprobat principiile fundamentale ale Legii cu privire la socializarea pământului, elaborată pe baza Decretului asupra pământului.

În Comitetul Executiv Central ales de congres au intrat 160 bolșevici, 125 eseri de stînga, 2 menșevici-internaționaliști, 3 anarhiști-comuniști, 7 eseri-maximaliști, 7 eseri de dreapta și 2 menșevici. — 290.

- 128 *Congresul al IV-lea general extraordinar al Sovietelor din Rusia*, convocat pentru a se pronunța asupra ratificării tratatului de pace de la Brest, a avut loc la Moscova între 14 și

16 martie 1918. La congres au participat, după datele dării de seamă stenografice, 1 232 de delegați cu vot deliberativ, din care 795 bolșevici, 283 eseri de stînga, 25 eseri de centru, 21 menșevici, 11 menșevici-internaționaliști și alții. După ce G. V. Cicerin, locțiitor al comisarului poporului pentru afacerile externe, a prezentat congresului o informare asupra tratatului de pace, raportul cu privire la această problemă a fost prezentat de V. I. Lenin în numele Comitetului Executiv Central al Sovietelor din Rusia, iar coraportul din partea fracțiunii eserilor de stînga, împotriva ratificării tratatului de pace, a fost prezentat de B. D. Kamkov. Împotriva ratificării tratatului de la Brest au făcut front comun menșevicii, eserii de dreapta și de stînga, maximaliștii, anarhiștii și alții. După dezbateri furtunoase, congresul a adoptat prin vot nominal, cu o majoritate covârșitoare, rezoluția cu privire la ratificarea tratatului de pace, prezentată de Lenin; pentru adoptarea ei au votat 784 de delegați, contra 261, iar 115 s-au abținut.

Congresul a adoptat o hotărîre cu privire la mutarea capitalei Statului sovietic la Moscova și a ales un nou Comitet Executiv Central, format din 200 de membri. — 291.

- 129 *Al V-lea Congres general al Sovietelor din Rusia* și-a început lucrările la 4 iulie 1918, la Moscova, în sala Teatrului mare. La congres au participat 1 164 de delegați cu vot deliberativ, dintre care 773 bolșevici, 353 eseri de stînga, 17 maximaliști, 4 anarhiști, 4 menșevici-internaționaliști, 3 membri ai altor partide, 10 delegați fără partid.

Raportul de activitate al C.E.C. din Rusia a fost prezentat de I. M. Sverdlov, iar raportul de activitate al Consiliului Comisarilor Poporului de V. I. Lenin. După dezbateri furtunoase pe marginea acestor rapoarte a fost adoptată cu majoritate de voturi rezoluția propusă de fracțiunea comunistă, în care se spunea că congresul „aprobă în întregime politica internă și externă a guvernului sovietic”. Congresul a respins rezoluția prezentată de eserii de stînga, în care i se cerea să dea un vot de neîncredere în guvernul sovietic, să denunțe tratatul de pace de la Brest și să schimbe orientarea politicii interne și externe a Puterii sovietice.

Înfrînți la congres, eserii de stînga au trecut la acțiune armată fățișă, declanșînd la 6 iulie o rebeliune contrarevoluționară la Moscova. Datorită acestui fapt, congresul și-a întrerupt lucrările. Ele au fost reluate la 9 iulie, cînd, după ce a ascultat comunicatul guvernului cu privire la evenimentele din zilele de 6 și 7 iulie, congresul a aprobat întru totul acțiunile energice întreprinse de guvern în vederea lichidării aventurii criminale a eserilor de stînga și a arătat că aceia dintre ei care împărtășesc vederile clicii lor conducătoare „nu au ce căuta în Sovietele de deputați ai muncitorilor și țăranilor”.

În rezoluția adoptată pe baza raportului cu privire la pro-

blema aprovizionării, prezentat de A. D. Țiurupa, comisarul poporului pentru aprovizionare, congresul a confirmat că politica bazată pe monopolul cerealelor rămîne neștirbită, a subliniat necesitatea unei reprimări hotărîte a împotrivirii chiaburimii și a aprobat organizarea comitetelor sărăcimii.

La 10 iulie, în ședința sa finală, congresul a ascultat raportul cu privire la organizarea Armatei Roșii și a adoptat în unanimitate rezoluția propusă de fracțiunea comunistă, în care erau trasate o serie de importante măsuri pentru organizarea și întărirea Armatei Roșii pe baza serviciului militar obligatoriu pentru oamenii muncii.

Congresul a adoptat prima Constituție a R.S.F.S.R., care a consfințit cuceririle oamenilor muncii din Țara Sovietelor.
— 291.

130 V. I. Lenin se referă la articolul său „Sarcinile imediate ale Puterii sovietice”, publicat la 28 aprilie 1918 în ziarele „Pravda” și „Izvestiia C.E.C. din Rusia”, precum și în broșură separată (vezi Opere complete, vol. 36, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 175—220). — 295.

131 La 14 iunie 1918, C.E.C. al Sovietelor din Rusia a adoptat următoarea hotărîre: „Avînd în vedere: 1) că Puterea sovietică trece printr-un moment deosebit de greu, nevoită fiind să reziste simultan atît atacurilor imperialismului internațional pe toate fronturile cît și celor ale aliaților lui din interiorul țării, care în lupta lor împotriva guvernului muncitoresc-țărănesc nu se dau în lături de la nici un fel de mijloace, de la calomnia cea mai ordinară pînă la complot și răscoală armată; 2) că prezența în organizațiile sovietice a reprezentanților unor partide care caută în mod vădit să discrediteze și să defăimeze puterea Sovietelor este cu totul inadmisibilă; 3) că atît din documentele publicate anterior, cît și din cele prezentate în ședința de față reiese clar că reprezentanții partidului eserilor (de dreapta și de centru) și ai partidului muncitoresc social-democrat (menșevic) din Rusia, inclusiv reprezentanți cu funcții de mare răspundere, participă, în alianță cu contrarevoluționarii notorii, la organizarea de acțiuni armate împotriva muncitorilor și țărănilor, și anume: pe Don — în alianță cu Kaledin și Kornilov, în Ural — cu Dutov, în Siberia — cu Semenov, Horvat și Kolceak și, în sfîrșit, în ultimele zile, cu cehoslovacii și cu ultrareacționarii care li s-au alăturat, Comitetul Executiv Central al Sovietelor hotărăște: reprezentanții partidului eserilor (de dreapta și de centru) și ai partidului muncitoresc social-democrat (menșevic) din Rusia sînt și rămîn excluși din C.E.C. al Sovietelor din Rusia; se recomandă tuturor Sovietelor de deputați ai muncitorilor, soldaților, țărănilor și cazacilor să înlătore din sînul lor pe reprezentanții acestor fracțiuni”. — 296.

132 *Liberdanii* — poreclă ironică dată liderilor menșevici Liber și Dan, precum și partizanilor lor, în urma apariției unui

- foleton al lui D. Bednii, intitulat „Liberdan“, în ziarul bolșevic „Soțial-Demokrat“ nr. 141 din 25 august (7 septembrie) 1917. — 296.
- 133 „*Activiști*“ — denumire dată grupului de menșevici care din primele zile ale Revoluției Socialiste din Octombrie au pornit pe calea luptei armate împotriva Puterii sovietice și a partidului bolșevic. Menșevicii-activiști au făcut parte din diferite organizații complotiste contrarevoluționare, au acordat sprijin lui Kornilov și Kaledin, Radei burghezo-naționaliste din Ucraina, au participat activ la rebeliunea cehilor albi și s-au aliat cu trupele intervenționiștilor străini. În 1918, cu sprijinul partidului menșevic, sub pretextul discutării situației alimentare, „activiștii“ au reușit să organizeze câteva conferințe „muncitorești“ și adunări de împuterniciți la care s-a cerut de fapt lichidarea Sovietelor. — 296.
- 134 Lenin se referă la cuvântarea rostită de A. Bebel în ziua de 20 septembrie 1910 la Congresul de la Magdeburg al Partidului social-democrat din Germania. În legătură cu acest congres vezi articolul lui V. I. Lenin „Două lumi“ (Opere complete, vol. 20, București, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 10—19). — 297.
- 135 „*Frankfurter Zeitung*“ — cotidian, organ de presă al marii finanțe din Germania; a apărut la Frankfurt pe Main din 1856 pînă în 1943. A reapărut în 1949 sub denumirea de „Frankfurter Allgemeine Zeitung“; e purtătorul de cuvînt al monopoliștilor vest-germani. — 298.
- 136 Este vorba de articolul de fond „Dictatură sau democrație?“, publicat în nr. 290 din 21 octombrie 1918 al ziarului „Vorwärts“.
- „*Vorwärts*“ — cotidian, organ central al Partidului social-democrat din Germania; a început să apară la Berlin în 1891 sub denumirea de „Vorwärts. Berliner Volksblatt“, în baza unei hotărîri a Congresului de la Halle al partidului; era o continuare a ziarului „Berliner Volksblatt“, care apăruse din 1884. În coloanele acestui ziar, F. Engels a combătut diversele manifestări ale oportunismului. Începînd din a doua jumătate a ultimului deceniu al secolului trecut, după moartea lui Engels, redacția ziarului „Vorwärts“ a ajuns pe mîinile aripilor de dreapta a partidului și a început să publice sistematic articole scrise de oportuniști. În perioada războiului imperialist mondial, „Vorwärts“ s-a situat pe pozițiile social-șovinismului; după Marea Revoluție Socialistă din Octombrie a desfășurat propagandă antisovietică. A apărut la Berlin pînă în 1933. — 298.
- 137 V. I. Lenin se referă la cuvântarea rostită de G. V. Plehanov la Congresul al doilea al P.M.S.D.R., în cadrul discutării programului partidului în ziua de 30 iulie (12 august) 1903.

„Proletariatul revoluționar — spunea Plehanov — ar putea îngrădi drepturile politice ale claselor de sus, așa cum clasele de sus i le-a îngrădit cândva pe ale lui. Oportunitatea unei asemenea măsuri trebuie apreciată numai din punctul de vedere al principiului: *salus revolutionis suprema lex* (binele revoluției e legea supremă. — *Nota trad.*). Pe același punct de vedere trebuie să ne situăm și în ceea ce privește durata parlamentelor. Dacă poporul, în avântul entuziasmului său revoluționar, ar alege un parlament foarte bun — un fel de *chambre introuvable* —, atunci noi va trebui să facem în așa fel încât el să devină o reeditare a *parlamentului celui lung*; dacă însă alegerile nu ar fi încununate de succes, atunci noi ar trebui să căutăm să-l dizolvăm nu după 2 ani, ci, dacă se poate, după două săptămâni“ („Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. Procese-verbale“, Moscova, 1959, p. 182).

În lucrările sale, Lenin s-a referit de repetate ori la aceste cuvinte ale lui Plehanov (vezi, de pildă, lucrarea „Un pas înainte, doi pași înapoi“ și articolul „Plehanov despre teroare“, pentru prima oară inclus în Opere. Opere complete, vol. 8, București, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 212—213; vol. 35, 1965, p. 193—195). — 300.

- 138 *Grupul stângii zimmerwaldiene* a fost creat din inițiativa lui V. I. Lenin la Conferința socialistă internațională de la Zimmerwald din septembrie 1915. Din el au făcut parte 8 delegați, reprezentând C.C. al P.M.S.D.R., precum și pe social-democrații de stînga din Suedia, Norvegia, Elveția, Germania, opoziția social-democrată poloneză și social-democrația din Ținutul leton. Grupul stîngii zimmerwaldiene, condus de V. I. Lenin, a luptat împotriva majorității centriste a conferinței și a prezentat un proiect de rezoluție și un proiect de manifest care condamnă războiul imperialist, demascău trădarea social-șoviniștilor și subliniau necesitatea unei lupte active împotriva războiului. Aceste proiecte au fost respinse de majoritatea centristă a conferinței. Dar stînga zimmerwaldiană a reușit să obțină ca în manifestul adoptat de conferință să fie incluse o serie de importante teze care figurau în proiectul ei de rezoluție. Apreciind manifestul ca un prim pas în lupta împotriva războiului imperialist, stînga zimmerwaldiană a votat pentru el, arătînd într-o declarație separată deficiențele și inconsecvența manifestului, precum și motivele pentru care l-a votat. În același timp, stînga zimmerwaldiană a declarat că, rămînînd în cadrul Uniunii zimmerwaldiene, ea își va propaga concepțiile proprii și va activa independent pe plan internațional. Ea a ales un organ de conducere — un birou — din care făceau parte V. I. Lenin, G. E. Zinoviev și K. Radek. Stînga zimmerwaldiană a editat în limba germană un organ propriu — revista „Vorbote“ — în care au fost publicate o serie de articole ale lui Lenin.

Forța conducătoare în grupul stîngii zimmerwaldiene o constituiau bolșevicii, singurii care se situau pe poziții consecvente

internaționaliste. Lenin a combătut oscilările oportuniste ale lui Radek și a criticat greșelile altor elemente de stînga. În jurul stîngii zimmerwaldiene au început să se grupeze elementele internaționaliste ale social-democrației internaționale. La cea de-a doua Conferință socialistă internațională, care a avut loc în aprilie 1916 la Kiental (în apropiere de Berna), grupul stîngii zimmerwaldiene număra 12 din cei 43 de delegați la conferință, iar într-o serie de probleme propunerile lui au întrunit aproape jumătate din numărul total al voturilor. Social-democrații de stînga dintr-o serie de țări, aderenți ai grupului stîngii zimmerwaldiene, au desfășurat o amplă activitate revoluționară și au avut un rol important în crearea partidelor comuniste în țările lor.

Cu privire la grupul stîngii zimmerwaldiene vezi articolele lui V. I. Lenin „Un prim pas” și „Marxiștii revoluționari la Conferința socialistă internațională din 5—8 septembrie 1915” (Opere complete, vol. 27, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 37—43, 44—48). — 303.

139 V. I. Lenin citează „Introducerea” lui F. Engels la lucrarea lui K. Marx „Războiul civil din Franța” (vezi K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 22, București, Editura politică, 1965, p. 183—184). — 304.

140 Vezi K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 17, București, Editura politică, 1963, p. 356. — 305.

141 *Spartachiștii* — membri ai organizației revoluționare a social-democraților de stînga din Germania; grupul „Spartacus” a luat ființă la începutul războiului imperialist mondial, fiind creat de K. Liebknecht, R. Luxemburg, F. Mehring, C. Zetkin, J. Marchlewsky, L. Ioghihes (Tyszka) și W. Pieck.

În aprilie 1915, R. Luxemburg și F. Mehring au fondat revista „Die Internationale”, în jurul căreia s-a unit principalul grup al social-democraților de stînga din Germania. Din 1916, cînd grupul „Die Internationale” a început să editeze și să răspîndească în ilegalitate „Scrisori politice” semnate „Spartacus”, el a început să se numească grupul „Spartacus”. Spartachiștii au desfășurat o activitate de propagandă revoluționară în masă, au organizat acțiuni de masă împotriva războiului, au condus o serie de greve, au demască caracterul imperialist al războiului mondial și trădarea comisă de liderii oportuniști ai social-democrației. În același timp însă, spartachiștii au avut greșeli serioase într-o serie de probleme teoretice și politice: ei contestau posibilitatea războaielor de eliberare națională în epoca imperialismului, dădeau dovadă de inconștiență în ceea ce privește lozincă transformării războiului imperialist în război civil, subapreciau rolul partidului proletar ca avangardă a clasei muncitoare, subapreciau țărănimea ca aliat al proletariatului, se temeau de o ruptură definitivă cu oportuniștii. Lenin a criticat în repetate rînduri aceste greșeli ale social-democraților de stînga

din Germania, ajutându-i să adopte o poziție justă (vezi, de pildă, lucrările „Broșura lui Junius“, „Despre o caricatură de marxism și despre «economismul imperialist»“. — Opere complete, vol. 30, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 1—16, 79—132).

În aprilie 1917, spartachiștii au intrat în Partidul social-democrat independent din Germania, de orientare centristă, păstrându-și însă independența organizatorică. În noiembrie 1918, în timpul revoluției din Germania, spartachiștii au constituit „Uniunea Spartacus“ și, publicînd la 14 decembrie 1918 un program propriu, au rupt cu „independenții“. La Congresul de constituire, care a avut loc între 30 decembrie 1918 și 1 ianuarie 1919, spartachiștii au creat Partidul Comunist din Germania. — 312.

142 Este vorba de articolul lui Kautsky „Forțele motrice și perspectivele revoluției ruse“. În limba rusă a fost publicat în decembrie 1906, într-o broșură redactată și prefată de V. I. Lenin (vezi Opere complete, vol. 14, București, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 227—233). — 316.

143 Vezi articolul lui K. Marx „Burghezia și contrarevoluția“ (K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 6, București, Editura politică, 1959, p. 117—119). — 317.

144 Desprinderea din partidul eserilor de stînga a două noi partide — „narodnicii comuniști“ și „comuniștii revoluționari“ — s-a produs după asasinarea ambasadorului german Mirbach, săvîrșită în scopuri provocatoare de către eserii de stînga, și după rebeliunea din 6—7 iulie 1918 a eserilor de stînga.

„Narodnicii comuniști“, condamînd activitatea antisovietică a eserilor de stînga, au format — la conferința lor din septembrie 1918 — un partid propriu. „Manifestul“-program al „narodnicilor comuniști“ fusese publicat încă la 21 august în ziarul „Znamea Trudovoi Kommuni“. „Narodnicii comuniști“ aprobau orientarea partidului bolșevic spre o alianță cu țărănimea mijlocașă. Mulți dintre ei au făcut parte din diferite organe de stat, din Comitetul Executiv Central al Sovietelor din Rusia (de exemplu, G. D. Zaks). La 6 noiembrie 1918, congresul extraordinar al acestui partid a adoptat în unanimitate hotărîrea de a se dizolva și de a fuziona cu P.C. (b) din Rusia.

„Partidul comunismului revoluționar“ s-a constituit oficial la congresul eserilor de stînga grupați în jurul ziarului „Volea Truda“, congres care a avut loc la Moscova între 25 și 30 septembrie 1918. Primul număr al acestui ziar a apărut la 14 septembrie, cuprinzînd platforma elaborată spre a fi discutată la acest congres. Platforma condamna acțiunile teroriste ale eserilor de stînga și încercările lor de a torpila pacea de la Brest. Congresul de constituire s-a pronunțat pentru o tactică de

colaborare cu bolșevicii și a recunoscut necesitatea sprijinirii Puterii sovietice. Programul „comuniștilor revoluționari“ era extrem de contradictoriu. Recunoscînd că Puterea sovietică creează premisele necesare pentru instaurarea orînduirii socialiste, „comuniștii revoluționari“ negau totodată necesitatea dictaturii proletariatului în perioada de trecere de la capitalism la socialism. După ce Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste a hotărît că în fiecare țară nu poate fi decît un singur partid comunist, în septembrie 1920 partidul comuniștilor revoluționari a adoptat hotărîrea ca membrii săi să intre în P.C. (b) din Rusia. În octombrie același an, Comitetul Central al P.C. (b) din Rusia a dat indicații organizațiilor de partid să primească pe membrii fostului partid al „comuniștilor revoluționari“. — 317.

145 Vezi Marx-Engels. *Ausgewählte Briefe*, Dietz Verlag, Berlin, 1953, p. 307—308. — 322.

146 Trădarea lui M. A. Muraviev, comandantul trupelor sovietice de pe Frontul de est, a fost săvîrșită în strînsă legătură cu rebeliunea eserilor de stînga din iulie 1918. Potrivit planului rebelilor, Muraviev urma să ridice trupele de pe Frontul de est împotriva Puterii sovietice și, unindu-se cu cehii albi, să pornească asupra Moscovei. La 10 iulie, în ziua sosirii sale la Simbirsk, Muraviev a declarat că nu recunoaște pacea de la Brest și că declară război Germaniei. Unitățile înșelate de el au ocupat poșta, telegraful, postul de radio și au încercuit sediul Comitetului executiv și al comandamentului Grupului de trupe de la Simbirsk. Printr-o radiogramă emisă de postul de radio din localitate, Muraviev a chemat pe albgardiști și intervenționiști, de la Samara pînă la Vladivostok, să pornească ofensiva asupra Moscovei.

Guvernul sovietic a luat măsuri urgente pentru lichidarea aventurii lui Muraviev. Comuniștii din Simbirsk au desfășurat o amplă muncă de lămurire printre soldați și în rîndurile populației orașului. Unitățile militare care îl sprijiniseră pe Muraviev și-au afirmat hotărîrea de a lupta împotriva rebelilor. Invitat să participe la ședința din seara zilei de 11 iulie a Comitetului executiv din Simbirsk, Muraviev a interpretat această invitație ca o dovadă de capitulare din partea Comitetului executiv. Cînd în ședință au fost înfățișate telegramele prin care Muraviev ordonase încetarea acțiunilor militare împotriva intervenționiștilor și albgardiștilor, comuniștii au cerut să fie arestat. Muraviev a încercat să opună rezistență și a fost ucis pe loc; complicitii lui au fost arestați. — 323.

147 „Criza din iulie“ — rebeliunile contrarevoluționare chiaburești care izbucniseră în vara anului 1918 în guberniile centrale, în regiunea Volgăi, în Ural și în Siberia și care fuseseră organizate de menșevici și de eseri cu sprijinul intervenționiștilor străini. — 325.

- 148 *Blanquism* — curent din mișcarea socialistă franceză, în fruntea căruia se afla Louis-Auguste Blanqui (1805—1881), eminent revoluționar, reprezentant de seamă al comunismului utopic francez. Blanquiștii așteptau „salvarea omenirii din robia salariată nu prin lupta de clasă a proletariatului, ci printr-un complot urzit de o infimă minoritate de intelectuali” (V. I. Lenin. Opere complete, vol. 13, București, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 75). Substituind activității partidului revoluționar acțiunile unui mănunchi de complotiști care urzesc din umbră, ei nu țineau seama de situația concretă necesară pentru victoria insurjecției și subapreciau importanța legăturii cu masele. — 326.
- 149 Este vorba de proiectul de lege eserist pe care S. L. Maslov, ministrul agriculturii, l-a prezentat guvernului provizoriu cu câteva zile înainte de Revoluția Socialistă din Octombrie. Sub titlul „Norme privind reglementarea relațiilor agrare prin intermediul comitetelor agrare”, el a fost publicat parțial în numărul din 18 (31) octombrie 1917 al ziarului „Delo Naroda”, editat de Comitetul Central al partidului socialiștilor-revoluționari.
- „Proiectul de lege al d-lui S. L. Maslov — scria Lenin — este o trădare totală a țăranilor de către partidul socialist-revoluționar, el înseamnă trecerea definitivă a acestui partid de partea moșierilor” (vezi articolul „Partidul socialist-revoluționar înșală din nou pe țărani”. Opere complete, vol. 34, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 448—449). Proiectul prevedea crearea pe lângă comitetele agrare a unui fond special de arendare, constituit din pământurile statului și din cele mănăstirești. Proprietatea moșierească asupra pământului era menținută. Din pământurile moșierești treceau la fondul de arendare numai terenurile care fuseseră arendate și înainte, iar arenda plătită de țărani urma să intre în buzunarul moșierilor.
- Arestările de membri ai comitetelor agrare se efectuau din ordinul guvernului provizoriu ca răspuns la răscoalele țărănești și la ocuparea de către țărani a pământurilor moșierești. — 327.
- 150 Vezi K. Marx. „Teorii asupra plusvalorii (volumul al IV-lea al «Capitalului»)”, partea a II-a, București, Editura politică, 1960, p. 30. — 335.
- 151 Cauzele imediate ale *revoluției din noiembrie 1918* din Germania au fost: înfrângerea Germaniei în războiul mondial, dezorganizarea economiei țării, calamitățile îndurate de masele populare și de trupele de pe front, care cereau încetarea războiului. Asupra desfășurării evenimentelor revoluționare din Germania a avut o mare influență Revoluția Socialistă din Octombrie din Rusia.
- Revoluția din Germania a început cu răscoala din 3 noiembrie 1918 a marinarilor flotei militare din Kiel, care refuzaseră să execute ordinul comandamentului de a scoate în larg

navele spre „a muri cu cinste” în lupta cu flota engleză. La răscoală s-au alăturat pe rând orașele de pe litoral: Brunsbüttel, Wilhelmshaven, Kuxhaven și altele. Pe nave, în cazărmi și în întreprinderi au început să fie create primele Soviete ale soldaților și muncitorilor. După ce a cuprins întreaga Germanie de nord, revoluția s-a extins repede în regiunile centrale și de sud ale țării. La 9 noiembrie, la chemarea spartachiștilor, a început la Berlin o grevă generală, care în scurt timp s-a transformat într-o insurecție armată. Muncitorii au ocupat sediul direcției poliției, poșta, comandatura. Deasupra primăriei, Reichstagului și porții Brandenburg au fost înălțate steaguri roșii. Ca urmare a insurecției populare, monarhia iunghero-burgheză a lui Wilhelm al II-lea a fost răsturnată, iar el a fost nevoit să abdice de la tron.

Liderii social-democraților de dreapta și ai Partidului social-democrat independent din Germania, partid de orientare centristă, au depus toate eforturile pentru a salva orînduirea capitalistă. În cele mai multe Soviete, social-democrații de dreapta și centriștii au reușit să acapareze majoritatea locurilor. Guvernul provizoriu, format în ședința plenară din 10 noiembrie a Sovietului din Berlin, era alcătuit din social-democrați de dreapta (F. Ebert, F. Scheidemann, O. Landsberg) și social-democrați „independenți” (G. Haase și alții), care ulterior s-au retras din guvern. Programul guvernului se rezuma la reforme sociale în cadrul orînduirii burgheze. La primul Congres general al Sovietelor din Germania, care a avut loc la Berlin între 16 și 21 decembrie 1918, liderii social-democraților de dreapta au reușit să strecoare o rezoluție cu privire la trecerea puterii legislative și executive în mâinile guvernului și organizarea de alegeri pentru Adunarea constituantă, ceea ce a însemnat în fapt lichidarea Sovietelor.

Experiența luptei revoluționare a clasei muncitoare germane i-a convins pe spartachiști de necesitatea unei rupturi definitive cu Partidul social-democrat independent din Germania și a constituirii unui partid revoluționar combativ al clasei muncitoare. La Congresul de constituire, care s-a deschis la 30 decembrie 1918, adevărații reprezentanți ai clasei muncitoare germane au creat Partidul Comunist din Germania. Îndată după închiderea lucrărilor Congresului de constituire, tînărul Partid Comunist din Germania a avut de făcut față unor serioase încercări. Pentru a da o lovitură decisivă partidului comunist și a zdrobi avangarda clasei muncitoare, burghezia germană a hotărît să-i provoace pe muncitori la o insurecție armată prematură. Conducerea insurecției, care începu în ziua de 6 ianuarie la Berlin, a încăput pe mâinile „independenților”, care n-au organizat de la bun început o ofensivă rapidă și decisivă împotriva dușmanului, iar în cele din urmă au trădat insurecția, inițiind tratative cu guvernul. Detașamentele contrarevoluționare conduse de ministrul de război, social-democratul de dreapta G. Noske, au reprimat cu nemaipomenită

cruzime lupta proletariatului berlinez. La 15 ianuarie, bande înarmate au arestat și au ucis în mod bestial pe conducătorii clasei muncitoare germane — K. Liebknecht și R. Luxemburg. După ce a înfrînt insurecția din ianuarie și a ucis pe cei mai buni conducători ai muncitorimii germane, burghezia germană a reușit să asigure victoria partidelor ei în alegerile pentru Adunarea constituantă, care au avut loc la 19 ianuarie 1919.

Cu toate că revoluția din Germania nu s-a transformat în revoluție proletară și n-a reușit să rezolve sarcinile eliberării naționale și sociale a poporului german, ea a avut o mare însemnătate progresistă. Ca urmare a revoluției burghezo-democratice din noiembrie, care într-o anumită măsură a fost înfăptuită prin metode și mijloace proletare, în Germania a fost răsturnată monarhia și creată o republică burghezo-democratică, care a asigurat libertățile burghezo-democratice elementare și a legiferat ziua de muncă de 8 ore. Revoluția din noiembrie din Germania a însemnat un ajutor substanțial pentru Rusia Sovietică, căreia i-a dat posibilitate să anuleze tîlhărescul tratat de pace de la Brest. — 341.

- 152 „Tezele cu privire la Adunarea constituantă” sînt publicate în Operele complete ale lui V. I. Lenin, vol. 35, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 170—175. În cartea lui Lenin „Revoluția proletară și renegatul Kautsky”, apărută în 1918, „Tezele” au fost incluse cu următorul subtitlu: „Publicate în «Pravda», Petrograd, miercuri 26.XII.1917”. — 342.
- 153 Vezi Marx-Engels. *Ausgewählte Briefe*, Dietz Verlag, Berlin, 1953, p. 307—308. — 347.
- 154 Este vorba de cartea: Ostrogorski, M. „La Démocratie et les Partis Politiques”. Ediția I a apărut la Paris în 1903. În limba rusă primul volum a apărut în 1927, al doilea în 1930. Cartea conține un bogat material factual din istoria Angliei și S.U.A., care demască falsitatea și ipocrizia democrației burgheze. — 348.
- 155 *Proiectul de hotărîre cu privire la folosirea controlului de stat* a fost prezentat de V. I. Lenin în ședința din 3 decembrie 1918 a comisiei pentru problemele controlului efectiv, care fusese creată de Consiliul Apărării (cu privire la Consiliul Apărării vezi adnotarea 168) în scopul reglementării activității instituțiilor sovietice și al ridicării capacității de apărare a republicii. Proiectul propus de Lenin a stat la baza hotărîrii adoptate de comisie. — 350.
- 156 Este vorba de crearea unor comisii paritare în vederea convocării unui congres al funcționarilor de bancă care urma să creeze în locul celor două sindicate existente — Sindicatul lucrătorilor din instituțiile de credit (Banktrud) și Sindicatul lucrătorilor Băncii poporului a R.S.F.S.R. (Bankosotrud) — un

sindicat unic al lucrătorilor din instituțiile bancare. La 2 decembrie 1918 problema relațiilor dintre cele două sindicate ale funcționarilor de bancă și a convocării congresului a fost discutată într-o consfățuire specială condusă de V. I. Lenin. Congresul funcționarilor de bancă s-a ținut la începutul lunii ianuarie 1919. — 351.

- 157 *Congresul al III-lea al cooperației muncitorești* s-a ținut între 6 și 11 decembrie 1918, la Moscova. La congres au participat 208 delegați cu vot deliberativ și 98 cu vot consultativ. Dintre delegații cu vot deliberativ, 121 erau comuniști sau simpatizanți ai partidului comunist; 87 de voturi deliberative aparțineau partizanilor așa-zisei „cooperații independente”, adică menșevicilor și eserilor de dreapta care militau sub acest steag. Cuvântarea cu privire la sarcinile cooperației muncitorești a fost rostită de V. I. Lenin în ședința din seara zilei de 9 decembrie. Rapoartele cu privire la problemele activității cooperației au fost prezentate de V. P. Noghin, V. P. Miliutin și alții. Menșevicii și eserii au militat la congres pentru „independența” cooperației față de Puterea sovietică. Cu toată opoziția lor, congresul a condamnat teza antisovietică a „independenței” cooperației și a stabilit că toate forțele cooperației muncitorești trebuie folosite pentru a organiza, laolaltă cu respectivele organe sovietice, aprovizionarea cu mărfuri a populației. Din cei 15 membri ai Consiliului general al cooperației muncitorești din Rusia aleși la congres, 10 erau comuniști (V. P. Noghin, V. P. Miliutin, I. I. Skvorțov-Stepanov și alții). — 354.
- 158 Este vorba de partidul „narodnicilor comuniști” și de partidul „comuniștilor revoluționari”, care se desprinseseră din partidul eserilor de stînga (vezi adnotarea 144). — 363.
- 159 *Primul Congres general al secțiilor agrare, comitetelor sărăcinii și comunelor agricole din Rusia* a avut loc între 11 și 20 decembrie 1918, la Moscova, în Casa sindicatelor. La congres au participat 550 de delegați din 38 de gubernii (dintre care 389 comuniști). V. I. Lenin a luat cuvîntul în ședința din seara zilei de 11 decembrie, ziua deschiderii congresului. În aceeași ședință I. M. Sverdlov a adus congresului salutul C.E.C. al Sovietelor; S. P. Sereda, comisarul poporului pentru agricultură, a prezentat un raport cu privire la sarcinile politicii agrare, iar V. P. Miliutin un raport despre sarcinile agriculturii în cadrul sarcinilor fundamentale ale întregii economii naționale. În zilele următoare, lucrările congresului au continuat în comisiile pentru: organizarea teritoriului, gospodăria colectivă și de stat, agricultură, silvicultură și organizatorică-financiară. În ședințele plene din 17—20 decembrie, congresul a ascultat și a discutat rapoartele prezentate de comisii.

În rapoartele și rezoluțiile sale, congresul a făcut bilanțul transformării revoluționare a satului și a indicat calea dezvoltării agriculturii, a trecerii de la micile gospodării individuale la lucrarea în comun a pământului. „Principala sarcină a politicii agrare — se arăta într-o rezoluție a congresului — este aceea de a promova în mod consecvent și neabătut organizarea pe scară largă a comunelor agricole, a gospodăriilor comuniste sovietice și a lucrării în comun a pământului“.

Hotărârile primului Congres al secțiilor agrare, comitetelor sărăcimii și comunelor agricole au stat la baza „Hotărârii cu privire la organizarea socialistă a teritoriului și la măsurile de trecere la agricultura socialistă“, adoptată ulterior de C.E.C. al Sovietelor din Rusia. La elaborarea acestei „Hotărâri“ a participat nemijlocit V. I. Lenin (observațiile făcute de Lenin pe marginea proiectului de hotărâre cu privire la lucrarea în comun a pământului au fost publicate în „Culegeri din Lenin“, vol. XXIV, p. 39—41). Lenin a fost raportorul comisiei numite de C.E.C. al Sovietelor pentru redactarea definitivă a „Hotărârii“ arătate mai sus. Ea a fost publicată la 14 februarie 1919 în „Izvestiia C.E.C. din Rusia“. — 364.

- 160 „Conceptul de directive cu privire la conducerea instituțiilor sovietice“ urma să fie discutat în cadrul Consiliului Apărării (în ceea ce privește Consiliul Apărării vezi adnotarea 169). Lenin a întocmit totodată lista persoanelor cărora urma să le fie trimis acest document. Pe această listă figurau: L. B. Krasin, N. N. Krestinski, G. I. Petrovski, D. I. Kurski, I. M. Sverdlov, V. A. Avanesov, I. V. Stalin și K. I. Lander. Într-un bilet anexat la document, Lenin scria: „Rog citiți acest concept, care va fi dezbătut în cadrul Consiliului Apărării, arătați-l tovarășilor și discutați-l pînă sîmbătă 14/XII; e de dorit ca propunerile de modificări să fie făcute pînă sîmbătă, în scris. 12.XII.1918“. — 377.
- 161 *Conferința muncitorească din raionul Presnea al orașului Moscova*, convocată de Comitetul raional Presnea al P.C. (b) din Rusia împreună cu Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților din acest raion, a avut loc între 14 și 16 decembrie 1918 în Casa poporului „Alekseev“. La această conferință au participat circa 1 400 de reprezentanți ai întreprinderilor industriale și ai unităților Armatei Roșii. V. I. Lenin a luat cuvîntul în prima zi a lucrărilor conferinței, vorbind despre situația internațională și despre atitudinea față de democrația mic-burgheză. — 382.
- 162 *Partidul socialist francez* a fost creat în 1905 prin fuzionarea Partidului socialist din Franța (guesdiștii) cu Partidul socialist francez (jaurésiștii). În fruntea partidului unificat au ajuns reformiștii. De la începutul războiului imperialist mondial, conducerea partidului a trecut pe poziția social-șovinismului, a spri-

jinirii fățișe a războiului imperialist și s-a pronunțat pentru intrarea socialiștilor în guvernul burghez. În acest partid a existat o grupare centristă, în frunte cu J. Longuet, care se situa pe poziții social-pacifiste și promova o politică de conciliere cu social-șoviniștii. În P.S.F. a existat de asemenea o aripă stângă, revoluționară, care se situa pe poziții internaționaliste și care era formată în majoritate din membri de rînd ai partidului.

După Revoluția Socialistă din Octombrie s-a desfășurat în P.S.F. o luptă aprigă între reformiștii declarați și centriști, de o parte, și aripa de stînga, revoluționară, care se întărise prin intrarea masivă în partid a muncitorilor de rînd — de altă parte. La Congresul de la Tours, din decembrie 1920, al P.S.F., aripa revoluționară a obținut majoritatea. Congresul a adoptat hotărîrea de a adera la Internaționala Comunistă și a înființat Partidul Comunist Francez. Minoritatea reformistă-centristă s-a despărțit de partid și a creat un partid aparte, păstrînd vechea denumire de Partid socialist francez. — 385.

- 163 „Die Rote Fahne” — ziar fondat de K. Liebknecht și R. Luxemburg ca organ central al „Uniunii Spartacus”; ulterior a devenit organul central al Partidului Comunist din Germania. Ziarul a apărut la Berlin cu începere de la 9 noiembrie 1918; a fost deseori sancționat și suspendat de autoritățile germane. Caracterizînd lupta ziarului împotriva liderilor reacționari ai social-democrației germane, V. I. Lenin scria în octombrie 1919: „Lupta eroică dusă de «Rote Fahne», ziarul comuniștilor din Berlin, stîrnește toată admirația” (Opere, vol. 30, București, E.S.P.L.P. 1956, p. 36).

„Die Rote Fahne” a jucat un rol important în lupta pentru transformarea Partidului Comunist din Germania într-un partid proletar revoluționar de masă și pentru curățirea lui de elementele oportuniste. Ziarul a desfășurat o luptă energică împotriva militarizării țării, pentru unitatea de acțiune a clasei muncitoare în lupta împotriva fascismului. La acest ziar a colaborat activ E. Thälmann, președintele C.C. al Partidului Comunist din Germania. După instaurarea dictaturii fasciste în Germania, „Die Rote Fahne” a fost interzis, dar a continuat să apară ilegal, luptînd cu hotărîre împotriva regimului fascist. În 1935 editarea ziarului a fost mutată la Praga (Cehoslovacia); din octombrie 1936 pînă în toamna anului 1939 ziarul „Die Rote Fahne” a fost editat la Bruxelles (Belgia). — 389.

- 164 Este vorba de „Hotărîrea cu privire la organizarea inspecției muncitorești în domeniul aprovizionării”, inspecție care fusese creată pe lîngă Comisariatul poporului pentru aprovizionare. „Hotărîrea” a fost adoptată de Consiliul Comisarilor Poporului la 5 decembrie 1918 și publicată la 7 decembrie în „Izvestiia C.E.C. din Rusia”. În secțiunea „Materiale pregătitoare” din volumul de față se publică schița de hotărîre a Consiliului Comi-

sarilor Poporului în legătură cu această problemă și observațiile lui Lenin pe marginea proiectului de „Hotărîre”. — 396.

- 165 „*Der Weckeruf*” — organ central al Partidului Comunist din Austria germană; a apărut la Viena din noiembrie 1918 pînă la 11 ianuarie 1919. De la 15 ianuarie 1919, ziarul a început să apară sub denumirea „*Die Soziale Revolution*”, iar de la 26 iulie 1919 sub denumirea „*Die Rote Fahne*” (pînă la 13 octombrie 1920 ziarul a continuat să apară ca organ central al Partidului Comunist din Austria germană, iar de la 14 octombrie același an — ca organ central al Partidului Comunist din Austria). După ce a fost interzis de guvern în iulie 1933, a continuat să apară ilegal. Din august 1945, organul central al Partidului Comunist din Austria a apărut sub denumirea de „*Österreichische Volksstimme*”, iar de la 21 februarie 1957 apare sub denumirea de „*Volksstimme*”. — 402.
- 166 *Vezi K. Marx, „Luptele de clasă în Franța (1848—1850)” (K. Marx și F. Engels, Opere, vol. 7, București, Editura politică, 1960, p. 88). — 406.*
- 167 *Al II-lea Congres general al consiliilor economice din Rusia* a avut loc la Moscova între 19 și 27 decembrie 1918. La congres au participat 216 delegați, dintre care 112 cu vot deliberativ. 175 de delegați erau membri ai partidului comunist sau simpatizanți ai acestuia. Congresul a făcut bilanțul realizărilor Consiliului economic superior și ale consiliilor economice în primul lor an de activitate. La congres au fost prezentate rapoarte: cu privire la situația economică mondială și situația economică a Rusiei Sovietice — raportor V. P. Miliutin, cu privire la aprovizionarea Armatei Roșii — raportor L. B. Krasin, cu privire la naționalizarea comerțului și organizarea distribuției produselor — raportor Larin (M. A. Lurie), cu privire la situația aprovizionării — raportor N. P. Briuhanov, cu privire la transportul feroviar — raportor V. I. Nevski și altele. În cadrul congresului au funcționat comisiile: organizatorică, pentru organizarea conducerii întreprinderilor naționalizate, pentru finanțarea industriei, cooperatist-comunală și comisia controlului muncitoresc și de stat.
- V. I. Lenin a luat cuvîntul în ziua a șasea a lucrărilor congresului, la 25 decembrie. În rezoluția adoptată în unanimitate la raportul lui Lenin și-a găsit expresie propunerea lui de a se trece de la răspunderea colectivă la răspunderea personală a conducătorilor pentru activitatea întreprinderilor și organelor în fruntea cărora se află ei. În hotărîrile sale, congresul a adoptat și alte recomandări făcute în raportul lui Lenin: recomandarea ca sindicatele să participe mai activ la conducerea nemijlocită a industriei, ca organizațiile cooperatiste să fie atrase la efectuarea achizițiilor de stat și la distribuirea produselor etc.

Congresul a adoptat o hotărîre cu privire la Consiliul economic superior și la consiliile economice guberniale, declarînd totodată necesară desființarea consiliilor economice regionale ca organe intermediare între centru și consiliile economice locale, organe care complicau sistemul general al conducerii economiei. Congresul a indicat principalele metode și tipuri de organizare a producției: a declarat necesară o mai accentuată centralizare a conducerii industriei, a consfințit crearea direcțiilor generale ca organe centrale de conducere a diferitelor ramuri ale industriei. Congresul a adoptat hotărîri cu privire la controlul muncitoresc și de stat, aprovizionarea Armatei Roșii, finanțarea economiei, dezvoltarea cooperăției agricole, organizarea industriei meșteșugărești etc. Congresul a trimis mesaje de salut proletariatului german și ostașilor Armatei Roșii. — 408.

- 168 *Primul Congres general al consiliilor economice* a avut loc între 26 mai și 4 iunie 1918, la Moscova; au participat 252 de delegați, reprezentînd 5 consilii economice regionale, 30 de consilii economice guberniale și un număr considerabil de consilii economice județene, precum și diferite secții ale Consiliului economic superior, organizații sindicale și comitete de întreprindere.

Lenin a participat nemijlocit la pregătirea congresului. În ședința din 23 mai a Consiliului economic superior, care s-a ținut la Kremlin și la care a participat și V. I. Lenin, au fost examinate amănunțit problemele legate de desfășurarea lucrărilor congresului, a fost stabilită ordinea de zi și au fost aprobate, cu unele modificări și completări, tezele formulate într-o serie de rapoarte. Pe ordinea de zi a congresului au fost înscrise următoarele probleme: consecințele economice ale tratatului de la Brest; situația economică generală a Rusiei și politica economică; activitatea Consiliului economic superior; situația financiară a Rusiei; bugetul de stat; comerțul exterior; cu privire la Comitetul de stat pentru construcții; rapoartele consiliilor economice locale. O parte din aceste probleme au fost discutate în cadrul comisiilor: pentru organizarea producției, organizarea muncii, schimburi de mărfuri, agricultură.

Congresul a fost deschis de V. I. Lenin, care în cuvîntarea sa a schițat sarcinile imediate ale construcției economice. Împotriva planului leninist de organizare a producției socialiste și a conducerii economiei pe baza principiului centralismului democratic s-au pronunțat la congres „comuniștii de stînga”, anarho-sindicaliștii, menșevicii și eserii de stînga. „Comuniștii de stînga” au avut într-o serie de probleme raportori desemnați de ei și au prezentat rezoluții proprii. Sub presiunea „comuniștilor de stînga”, comisia pentru organizarea producției a adoptat un proiect de „Hotărîre cu privire la conducerea întreprinderilor naționalizate”, care contravenea orientării partidului spre introducerea principiului conducerii unice și centra-

lizarea conducerii economiei naționalizate. În observațiile sale pe marginea acestui proiect de „Hotărîre”, Lenin a dezvăluit esența lui anarho-sindicalistă. Sub îndrumarea lui Lenin a fost elaborată o nouă „Hotărîre”, care a fost apoi aprobată de congres. Pornind de la indicațiile de principiu date de Lenin, congresul a adoptat și o serie de alte hotărîri importante, dintre care menționăm : hotărîrea cu privire la necesitatea continuării naționalizării socialiste, cea referitoare la schimbul de mărfuri între oraș și sat, la reorganizarea Consiliului economic superior etc. ; el a elaborat o serie de măsuri pentru întărirea disciplinei în muncă și ridicarea productivității muncii, a declarat producția de mașini și unelte agricole chestiune de interes primordial pentru stat. — 411.

- 169 *Consiliul Apărării (Consiliul Apărării Muncitorești și Țărănești)* a fost creat printr-o hotărîre a Comitetului Executiv Central al Sovietelor din Rusia la 30 noiembrie 1918. În această hotărîre se arăta că sarcina Consiliului Apărării este aceea de a traduce în fapt decretul C.E.C. din 2 septembrie 1918, prin care Republica sovietică a fost declarată tabără militară. Consiliul Apărării era un organ extraordinar al Statului sovietic, organ a cărui creare a fost dictată de situația excepțional de grea în care se afla țara. El dispunea de puteri depline în tot ce privește mobilizarea forțelor și resurselor țării în interesul apărării. Președinte al Consiliului Apărării a fost numit V. I. Lenin.

Hotărîrile Consiliului Apărării erau obligatorii pentru toate departamentele și instituțiile centrale și locale, pentru toți cetățenii Republicii sovietice. El a fost principalul organ central militar, economic și de planificare al Republicii în perioada intervenției străine și a războiului civil. Sub controlul permanent al Consiliului Apărării a fost pusă activitatea Consiliului militar-revoluționar și a altor organe militare. Între 1 decembrie 1918 și 27 februarie 1920, Consiliul Apărării a ținut 101 ședințe, la care au fost discutate circa 2 300 de probleme legate de organizarea apărării țării. Toate ședințele, în afară de două, au fost prezidate de Lenin. Întreaga sa activitate, Consiliul Apărării a desfășurat-o prin intermediul membrilor săi, precum și prin intermediul unor comisii speciale, create pentru examinarea problemelor mai importante legate de apărarea republicii. Pentru rezolvarea problemelor urgente pe teren, Consiliul Apărării delega ca împuterniciți ai săi membri ai C.A., militanți de seamă ai partidului comunist și ai Statului sovietic.

La începutul lunii aprilie 1920, Consiliul Apărării Muncitorești și Țărănești a fost reorganizat și a căpătat denumirea de Consiliu al Muncii și Apărării (C.M.A.). Printr-o hotărîre a celui de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor, în decembrie 1920 Consiliul Muncii și Apărării a fost transformat într-o comisie a Consiliului Comisarilor Poporului, a cărei sarcină principală era coordonarea activității tuturor departamentelor în domeniul construcției economice ; a funcționat pînă în 1937. — 415.

- 170 Aceste teze au fost scrise de V. I. Lenin în legătură cu dezbaterile desfășurată în jurul sarcinilor ce revin sindicatelor, dezbateri care a avut loc în decembrie 1918 — începutul anului 1919, cu puțin înainte de deschiderea celui de-al II-lea Congres general al sindicatelor (vezi adnotarea 180). La sfârșitul lunii decembrie această problemă a fost discutată într-o consfătuire largită a membrilor fracțiunii comuniste a Comitetului Executiv Central, la care a luat cuvîntul Lenin.

Materialele pregătitoare pentru tezele ce se publică în volumul de față au fost incluse în „Culegeri din Lenin“, vol. XXIV, p. 105—107. — 418.

- 171 Ceea ce l-a determinat pe V. I. Lenin să scrie articolul „Un mic tablou pentru lămurirea unor mari probleme“ a fost apariția cărții lui A. I. Todorski „Un an de luptă cu arma și cu plugul“, editată în 1918 de Comitetul executiv al județului Vesiegonsk, gubernia Tver. Cartea a fost scrisă de A. I. Todorski, redactorul ziarului județean, ca o dare de seamă asupra activității organelor sovietice ale acestui județ în decurs de un an, prezentată Comitetului de partid al guberniei Tver cu prilejul aniversării Revoluției din Octombrie. Ea a fost totodată și o dare de seamă a Sovietului din Vesiegonsk în fața oamenilor muncii din județ. Într-o formă populară și cu exemple din viața reală, cartea descria lupta dusă împotriva dușmanului de clasă, primii pași ai construcției socialiste în acest județ. Ea a fost scoasă într-un tiraj de 1 000 de exemplare și dîtuzată în toate satele județului; în cadrul schimbului de publicații și de experiență, a fost trimisă și redacțiilor ziarelor centrale și din guberniile vecine.

La această carte a lui A. I. Todorski, V. I. Lenin s-a referit și ulterior (vezi planul articolului „Însemnările unui publicist“, în „Culegeri din Lenin“, vol. XXXVI, p. 414—418, și raportul politic al C.C. al P.C.(b) din Rusia la Congresul al XI-lea al partidului, în Opere, vol. 33, București, E.S.P.L.P. 1957, p. 281—282). În 1958 cartea lui Todorski a apărut în Editura „Sovetskaia Rossiia“, cu o prefață scrisă de autor (A. I. Todorski. „Un an de luptă cu arma și cu plugul“, Moscova, 1958). — 422.

- 172 „Bednota“ — ziar pentru țărani; a apărut la Moscova, zilnic de la 27 martie 1918 pînă la 31 ianuarie 1931. Ziarul a fost înființat, în baza unei hotărîri a C.C. al P.C. (b) din Rusia, în locul ziarelor „Derevenskaia Bednota“, „Derevenskaia Pravda“ și „Soldatskaia Pravda“. El a militat activ pentru întărirea alianței clasei muncitoare cu țărănimea, pentru organizarea și unirea maselor de țărani săraci și mijlocași în jurul partidului comunist și al Puterii sovietice. „Bednota“ a jucat un rol important în educarea politică și ridicarea culturală a păturilor muncitoare ale țărănimii, în promovarea de activiști pe tărîm obștesc din rîndurile țărănimii sărace și mijlocașe, în educarea unei nume-

- roase armate de corespondenți țărani. La 1 februarie 1931 „Bednota” a fuzionat cu ziarul „Sozialisticeskoe Zemledelie”. — 422.
- 173 Numărul din revista „Krasnii Terror” despre care este vorba aici a apărut la 1 noiembrie 1918, la Kazan. Această revistă a fost editată de Comisia extraordinară (Ceka) de pe Frontul de est: ea cuprindea îndeosebi materiale oficiale — instrucțiuni, rapoarte etc. — 425.
- 174 Ședința comună din 17 ianuarie 1919 a C.E.C. din Rusia, a Sovietului din Moscova și a Congresului general al sindicatelor a fost convocată în legătură cu greua situație alimentară ce se crease în țară. Ședința s-a ținut la Teatrul mare. V. I. Lenin a luat cuvîntul în numele fracțiunii comuniste a C.E.C. din Rusia. În cuvîntarea sa, el a explicat amănunțit proiectul principiilor fundamentale ale politicii de aprovizionare pe care l-a prezentat în numele fracțiunii. Acest proiect a fost aprobat în unanimitate. Rezoluția adoptată în ședința comună a recunoscut justetea politicii de aprovizionare bazată pe instituirea monopolului de stat asupra principalelor produse alimentare: pîine, ceai, sare și zahăr. Cît privește produsele care, dată fiind insuficiența aparatului de aprovizionare, au fost deocamdată exceptate de la monopolizare (carne, pește de mare etc.), ședința comună a hotărît ca ele, continuînd să rămînă nemonopolizate, să fie totuși achiziționate exclusiv de organele Comisariatului poporului pentru aprovizionare și numai la prețuri fixe. Principiile fundamentale ale rezoluției adoptate în această ședință au fost incluse în decretul „Cu privire la colectarea produselor alimentare”, care a fost aprobat de Consiliul Comisarilor Poporului la 21 ianuarie 1919 și publicat la 24 ianuarie în „Izvestiia C.E.C. din Rusia”. Măsurile aplicate de Statul sovietic în problema aprovizionării constituiau o parte integrantă a sistemului de măsuri care a fost numit politica comunismului de război. — 427.
- 175 Este vorba de decretul Consiliului Comisarilor Poporului „Cu privire la obligativitatea schimbului de mărfuri în regiunile producătoare de cereale”, care prevedea că schimbul de mărfuri se efectuează prin intermediul organizațiilor cooperatiste. Decretul a fost publicat în „Izvestiia C.E.C. din Rusia” nr. 168 din 8 august 1918. În ceea ce privește folosirea cooperației în organizarea aprovizionării populației vezi, de asemenea, decretul din 21 noiembrie 1918 al Consiliului Comisarilor Poporului în problema organizării aprovizionării („Directivele P.C.Ū.S. și ale guvernului sovietic în problemele economice”, vol. 1, Moscova, 1957, p. 91—96). — 428.
- 176 Lenin se referă la decizia din 24 august a Sovietului din Moscova și la cea din 5 septembrie 1918 a Sovietului din Petrograd, prin care se acorda muncitorilor din Moscova și Petrograd dreptul de liberă transportare a unei cantități de cel mult un

puđ și jumătate de produse alimentare, exclusiv pentru consumul propriu. Această măsură fusese determinată de situația alimentară deosebit de grea din aceste două orașe și a fost adoptată prin derogare de la hotărîrea Consiliului Comisarilor Poporului cu privire la introducerea monopolului cerealelor. Printr-o dispoziție a Consiliului Comisarilor Poporului, valabilitatea sus-menționatei decizii a fost limitată, stabilindu-se că ele expiră la 1 octombrie 1918. — 433.

177 *Conferința orășenească a Organizației din Moscova a P.C.(b) din Rusia* a fost convocată la 18 ianuarie 1919 pentru a discuta problema relațiilor dintre instituțiile sovietice centrale și cele raionale, dintre partid și fracțiunile comuniste ale sovietelor. Din partea Comitetului din Moscova a luat cuvîntul la conferință I. V. Țivțivadze. În proiectul de rezoluție prezentat de el se declara că este necesar să se ia măsuri pentru îmbunătățirea activității practice a Sovietelor și se respingeau cererile formulate în proiectul de rezoluție prezentat de grupul antipartinic în frunte cu E. N. Ignatov, care prevedea desființarea Consiliului Comisarilor Poporului și modificarea radicală a Constituției sovietice. Lenin a criticat cu asprime proiectul de rezoluție prezentat de Ignatov. Conferința a adoptat cu majoritate de voturi rezoluția propusă de Comitetul din Moscova. Conferința s-a pronunțat împotriva încercărilor de limitare a drepturilor partidului de a îndruma și conduce fracțiunile din Soviete. — 444.

178 *Al II-lea Congres general al învățătorilor și profesorilor internaționaliști* s-a ținut la Moscova între 12 și 19 ianuarie 1919. Asociația învățătorilor și profesorilor internaționaliști a fost creată curînd după înființarea Comisariatului poporului pentru învățămîntul public și a contribuit în mare măsură la buna desfășurare a activității lui. Această asociație a avut un rol important în lupta împotriva vechii Asociații a învățătorilor și profesorilor din Rusia (dizolvată în decembrie 1918), a cărei conducere, formată din eseri și cădeți, adoptase o poziție contrarevoluționară, ostilă Puterii sovietice. Asociația învățătorilor și profesorilor internaționaliști grupa în rîndurile sale cea parte a dascălimii care propaga ideile socialismului și lupta activ împotriva cadrelor didactice cu concepții retrograde, care considerau că școala trebuie să rămînă în afara politicii și să fie separată de stat.

În cuvîntarea sa de salut, V. I. Lenin a trasat sarcina creării unei „mai largi și cît mai cuprinzătoare” asociații a corpului didactic. În rezoluția adoptată de congres s-a stabilit că este necesară crearea unui „Sindicat al lucrătorilor din învățămînt și din domeniul culturii socialiste”. Congresul a ascultat cîteva rapoarte cu privire la școala unică a muncii și a elaborat o serie de măsuri pentru îmbunătățirea activității cultural-educative în Armata Roșie. — 446.

179 La 15 ianuarie 1919, K. Liebknecht și R. Luxemburg au fost asasinați de ofițeri din unitățile contrarevoluționare aflate în subordinea lui Noske; asasinatul a fost comis cu știrea guvernului, în fruntea căruia se aflau social-democrații de dreapta F. Ebert și Scheidemann. Prima știre în legătură cu acest asasinat a fost primită la Moscova în ziua de 17 ianuarie și în aceeași zi I. M. Sverdlov a adus-o la cunoștința participanților la ședința comună a C.E.C. al Sovietelor din Rusia, a Sovietului din Moscova și a Congresului general al sindicatelor din Rusia. La 18 ianuarie a apărut în „Izvestiia C.E.C. din Rusia” și în „Pravda” un apel „Către toate Sovietele din Germania, către întreaga clasă muncitoare”, semnat de Sverdlov în numele tuturor participanților la ședința comună. Comitetul Central al partidului și Comitetul Executiv Central al Sovietelor din Rusia au adresat tuturor organizațiilor de partid și tuturor Sovietelor chemarea de a organiza pretutindeni demonstrații și mitinguri de protest. La 19 ianuarie a avut loc la Moscova, în Piața Sovietelor, un miting de protest la care au participat, cu steaguri îndoliate, muncitorii de la întreprinderile din capitală și unitățile militare din garnizoana locală. De la balconul clădirii Sovietului din Moscova au vorbit în fața demonstrațiilor Lenin, Sverdlov, Lunacearski și alții. — 450.

180 *Al II-lea Congres general al sindicatelor din Rusia* a avut loc între 16 și 25 ianuarie 1919 la Moscova, în Casa sindicatelor. În momentul convocării congresului, sindicatele numărau 4 420 000 de membri. La congres au participat 648 de delegați cu vot deliberativ, dintre care 449 comuniști și simpatizanți ai partidului comunist; restul delegaților era format din menșevici, eseri de stînga, bundiști și membri ai grupului menșevic de stînga „social-democrații internaționaliști”.

Pe ordinea de zi a congresului au figurat: raportul de activitate al Consiliului central al sindicatelor din Rusia, problema sarcinilor care revin sindicatelor și o serie de probleme organizatorice.

Lenin a luat cuvîntul în cea de-a treia ședință plenară a congresului, în seara zilei de 20 ianuarie, cînd a fost discutată problema centrală de pe ordinea de zi, aceea a sarcinilor care revin sindicatelor. În cursul dezbaterilor care au urmat, menșevicii, sprijiniți de reprezentanții celorlalte partide mic-burgheze, au încercat să impună congresului o rezoluție care proclama „independența” mișcării sindicale față de organele Puterii sovietice. Congresul a adoptat cu o majoritate de 430 de voturi rezoluția propusă de fracțiunea comunistă, în care se arăta că încercarea de a opune clasa muncitoare organelor Puterii sovietice, întreprinsă sub steagul „unității” și „independenței” mișcării sindicale, a dus „grupurile care sprijină această lozincă la luptă fățișă împotriva Puterii sovietice și le-a pus în afara clasei muncitoare”. În aceeași rezoluție, congresul a declarat că

respinge și pretențiile anarho-sindicaliste de a se acorda sindicatelor funcții ale puterii de stat.

Congresul a elaborat măsuri menite să înlăture paralelismul din activitatea Comisariatului poporului pentru problemele muncii și aceea a sindicatelor. Organizațiilor sindicale li s-a trasat sarcina de a da o atenție deosebită ridicării productivității muncii și întăririi disciplinei în muncă. Congresul a recomandat ca la baza sistemului tarifar să fie pus principiul salarizării în acord premial, cu un spor de retribuție precis stabilit pentru depășiri de normă. Congresul a acordat o mare atenție organizării prevederilor sociale și protecției muncii, întăririi rolului sindicatelor în pregătirea cadrelor calificate. Cel de-al doilea Congres general a hotărât ca sindicatele să fie organizate după criteriul locului de muncă (până atunci, muncitorii și funcționarii aceleiași întreprinderi făceau parte din sindicate diferite). Congresul a subliniat necesitatea de a cuprinde în sindicate masele proletare și semiproletare încă neorganizate și de a le atrage la opera de construire a socialismului. — 451.

- 181 V. I. Lenin se referă, probabil, la următorul pasaj din manifestul „economistilor”, cunoscut sub denumirea de „Credo” : „Pentru marxistul rus nu există decît o singură ieșire : să participe, adică să contribuie la lupta economică a proletariatului și să participe la activitatea opoziționistă liberală”. Textul „Credo”-ului a fost citat și criticat de Lenin în „Protestul social-democraților din Rusia” (vezi Opere complete, vol. 4, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 162). Ulterior, în lucrarea „Ce-i de făcut?”, Lenin scria : „Faimosul «Credo» și-a dobîndit o celebritate bine meritată tocmai pentru că ...a divulgat tendința politică fundamentală a «economismului» : muncitorii să ducă lupta economică (mai exact ar fi să se spună : lupta trade-unionistă, căci aceasta cuprinde și politica specific muncitorească), iar intelectualii marxști să se contopească cu liberalii în vederea «luptei» politice”. (Opere complete, vol. 6, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 17). — 459.
- 182 Citatul e luat din capitolul al VI-lea al lucrării lui K. Marx și F. Engels „Sfînta familie, sau critica criticii critice” (vezi Opere, vol. 2, București, Editura politică, 1962, ed. a II-a, p. 91). — 459.
- 183 „Scrisoarea către muncitorii din Europa și America” prezintă multă asemănare cu „Scrisoarea către muncitorii americani” (vezi volumul de față, p. 49—66).

Apelul lui Lenin către muncitorii din Europa și America a îndrumat elementele proletare înaintate pe făgașul unirii în jurul partidelor comuniste, al unirii forțelor în lupta împotriva imperialismului internațional.

În presa străină, scrisoarea a fost publicată în numărul din martie al revistei „Die Aktion” și în numărul din aprilie al

revistei „Der Arbeiter-Rat“, care apăreau la Berlin în 1919. Ea a fost, de asemenea, publicată într-o broșură în limba engleză. — 470.

- 184 „*Die Freiheit*“ — cotidian, organ al Partidului social-democrat independent din Germania; a apărut la Berlin de la 15 noiembrie 1918 pînă la 30 septembrie 1922. — 476.
- 185 V. I. Lenin se referă la bestiala asasinare a bolșevicului I.A. Voinov, muncitor la tipografia „Pravda“ și corespondent activ al acestui ziar, comisă la 6 (19) iulie 1917. După devastarea de către iuncheri a redacției ziarului „Pravda“ din Petrograd, Voinov a participat la scoaterea ziarului „Listok «Pravdi»“ și a fost ucis în timpul difuzării lui pe strada Șpalernaia (azi strada Voinov). — 476.
- 186 *A II-a Consfătuire a șefilor subsecțiilor de învățămînt extrașcolar ale secțiilor guberniale de învățămînt public* a avut loc la Moscova între 24 și 28 ianuarie 1919. Principala problemă discutată a fost aceea a activității Consiliilor învățămîntului public. Cuvîntul introductiv la acest punct de pe ordinea de zi a fost rostit de N. K. Krupskaja. La lucrările consfătuirii a participat A. V. Lunacearski. Materialele consfătuirii au fost publicate în revista „Vneșkolnoe Obrazovanie“ nr. 2—3 din februarie-martie 1919. — 479.
- 187 *Insurecția muncitorilor și țăranilor ucraineni împotriva ocupanților germani și a marionetei lor, hatmanul Skoropadski*, a avut loc în noiembrie-decembrie 1918. La 14 decembrie hatmanul Skoropadski a fugit din Kiev; la 3 ianuarie 1919 Armata Roșie a luat Harkovul, iar la 5 februarie a intrat în capitala Ucrainei — orașul Kiev. — 481.
- 188 *Proiectul de hotărîre a Consiliului Comisarilor Poporului cu privire la cooperatie* a fost prezentat de Lenin și, cu mici modificări, adoptat în ședința din 28 ianuarie 1919 a Consiliului Comisarilor Poporului. La 2 februarie, într-o notă informativă cu privire la lucrările Consiliului Comisarilor Poporului, ziarul „Izvestiia C.E.C. din Rusia“ a reprodus prima parte a acestei hotărîri.
- Proiectul de decret cu privire la comunele de consum, menționat la punctul patru, a fost adoptat de Consiliul Comisarilor Poporului la 16 martie și publicat în nr. 60 din 20 martie al ziarului „Izvestiia C.E.C. din Rusia“.
- Completarea la punctul 1 a fost scrisă de V. I. Lenin pe marginea din stînga, alături de acest punct, probabil după întocmirea proiectului de hotărîre în ansamblu. În hotărîrea din 28 ianuarie a Consiliului Comisarilor Poporului, începutul punctului 1 a fost redactat astfel:
- „Secția cooperatie din Consiliul economic superior și Comisariatul poporului pentru aprovizionare sînt însărcinate ca îm-

preună cu Direcția centrală de statistică să strângă în cel mai scurt timp date din care să se poată vedea în ce măsură cooperativele aplică efectiv linia fundamentală a politicii sovietice". — 486.

- 189 Proiectul de hotărîre scris de Lenin a fost adoptat în ședința din 30 ianuarie 1919 a Consiliului Comisarilor Poporului și publicat în nr. 23 din 1 februarie al ziarului „Izvestiia C.E.C. din Rusia”.

În anii 1918—1919, Lenin a ridicat de multe ori în Consiliul Comisarilor Poporului problema activității bibliotecilor. Astfel, la 26 aprilie 1918, Consiliul Comisarilor Poporului a creat o comisie pe care a însărcinat-o „să elaboreze un proiect amănunțit pentru organizarea unei Direcții centrale a arhivelor, și îndeosebi un proiect de reorganizare a întregii activități a bibliotecilor după sistemul elvețiano-american”. Deoarece comisia numită lucra prea încet, la 7 iunie, în timpul discuției în C.C.P. a „Hotărîrii cu privire la înființarea Academiei socialiste de științe sociale”, Comisariatului poporului pentru învățămînt i s-a atras atenția „că nu se preocupă îndeajuns de buna organizare a activității bibliotecilor în Rusia” și i s-a trasat sarcina de a lua cele mai energice măsuri pentru centralizarea rețelei de biblioteci. În ședința din 14 ianuarie 1919 a Consiliului Comisarilor Poporului s-a decis publicarea hotărîrii C.C.P. din 7 iunie, fără indicarea datei. Această hotărîre a fost publicată în numărul din 17 ianuarie 1919 al ziarului „Izvestiia C.E.C. din Rusia”. — 488.

- 190 Potrivit indicației date de Lenin, această scrisoare a fost trimisă comisariatelor poporului pentru aprovizionare și finanțe, precum și Consiliului economic superior. În numărul din 2 februarie al ziarului „Izvestiia C.E.C. din Rusia”, menționat de Lenin, apăruse o notă informativă cu privire la lucrările Consiliului Comisarilor Poporului, în care a fost reprodusă prima parte a hotărîrii din 28 ianuarie 1919 a Consiliului Comisarilor Poporului cu privire la cooperare (vezi volumul de față, p. 486—487). Indicațiile lui Lenin cu privire la măsurile de trecere „de la aprovizionarea și repartiția burghezo-cooperatistă la aprovizionarea și repartiția proletar-comunistă” și-au găsit expresie în decretul Consiliului Comisarilor Poporului „Cu privire la comunele de consum”, care a fost adoptat la 16 martie 1919. — 489.

- 191 Problema concesiunii construirii „Marii căi ferate de nord” a fost dezbătută în ședința din 4 februarie 1919 a Consiliului Comisarilor Poporului. Proiectul de hotărîre propus de V. I. Lenin a fost adoptat cu unele completări. Ultima frază din manuscris a fost scrisă pe textul proiectului și tăiată de Lenin, probabil, înainte de a preda manuscrisul la secretariatul Consiliului Comisarilor Poporului.

În conformitate cu proiectul întocmit de inițiatorii concesiunii, A. Borisov și cetățeanul norvegian Edvard Hannevig, traseul noii căi ferate urma să lege fluviul Obi cu Petrogradul și cu Murmanskul, prin Kotlas. Concesionarea construirii căii ferate de nord a rămas nerealizată. — 491.

192 Scrisoarea de față, după cum relatează N. K. Krupskaia, a fost trimisă de V. I. Lenin în februarie 1919 subsecției bibliotecii a secției de învățământ extrașcolar din cadrul Comisariatului poporului pentru învățământ. În această scrisoare, Lenin a făcut o serie de recomandări concrete cu privire la sistemul de evidență în activitatea bibliotecilor, completând astfel prevederile hotărârii din 30 ianuarie 1919 a Consiliului Comisariilor Poporului (vezi volumul de față, p. 488). — 492.

193 Acest articol a fost scris de V. I. Lenin ca răspuns la scrisoarea ostașului roșu G. Gulov, publicată în nr. 24 din 2 februarie 1919 al ziarului „Izvestiia C.E.C. din Rusia”. Pornind de la convorbiri avute cu mai mulți țărani mijlocași, Gulov scria că „mijlocașului nu-i este nici astăzi clară situația sa și atitudinea pe care o are față de el partidul comunist”. Gulov îl ruga pe V. I. Lenin să explice „tovarășilor comuniști ce se înțelege prin țaran mijlocaș și ce ajutor poate da el guvernului nostru socialist dacă rolul țăranilor mijlocași va fi just înțeles”.

Politica partidului față de țăranimea mijlocașă a fost de repetate ori explicată de Lenin; vezi în această privință „Scrisoarea către muncitorii din Eleț”, „Proiectul de telegramă către toate Sovietele de deputați cu privire la alianța dintre muncitori și țărani”, articolul „Prețioasele mărturisiri ale lui Pitirim Sorokin”, referatul „Cu privire la atitudinea proletariatului față de democrația mic-burgheză”, prezentat la adunarea din 27 noiembrie 1918 a activiștilor de partid din Moscova, raportul asupra muncii la țară, prezentat în ziua de 23 martie 1919 la cel de-al VIII-lea Congres al P.C. (b) din Rusia, și rezoluția acestui congres cu privire la atitudinea față de țăranimea mijlocașă (vezi volumul de față, p. 36—38, 46, 193—203, 213—231; Opere, vol. 29, București, Editura politică, 1959, p. 182—199, 201—204). — 497.

194 După victoria Revoluției Socialiste din Octombrie, o vreme Troțki s-a declarat formal de acord cu politica partidului în problema țărănească. Un asemenea caracter formal îl avea și scrisoarea lui Troțki către țărani mijlocași, amintită de V. I. Lenin mai sus. Declarând că între el și Troțki nu există divergențe în problema țărănească în domeniul politicii curente, în articolul său, V. I. Lenin nu atinge divergențele dintre el și Troțki în problemele principiale, fundamentale, ale revoluției socialiste și construirii socialismului, divergențe legate de teoria troțkistă a „revoluției permanente”, teorie esențialmente greșită și politicește dăunătoare. În timp ce Lenin și partidul

porneau de la ideea că în condițiile unei politici juste față de țărănimea mijlocașă și pe baza alianței trainice dintre clasa muncitoare și țărănime în Rusia poate fi construită societatea socialistă, Troțki nega posibilitatea victoriei socialismului într-o singură țară și susținea că sînt inevitabile conflicte între proletariat și țărănime. În 1923, în tezele pregătite pentru Congresul al XII-lea al P.C. (b) din Rusia, Troțki a formulat lozincă instaurării „dictaturii industriei”, înțelegînd prin aceasta dezvoltarea industriei pe seama exploatării țărănimii. Această politică ar fi dus în realitate la ruperea alianței dintre clasa muncitoare și țărănime, la pieirea Statului sovietic. În anii următori, Troțki a luat atitudine față de împotriva programului leninist de construire a socialismului în U.R.S.S., împotriva politicii partidului, pornind pe calea luptei contrarevoluționare față de împotriva Puterii sovietice. Partidul comunist a zdrobit troțkismul și celelalte teorii capitularde, a asigurat alianța trainică a proletariatului și țărănimii și a dus poporul sovietic la victoria socialismului. — 497.

- 195 Acest proiect a fost scris de V. I. Lenin ca răspuns la radiograma din 19 februarie 1919 a Ministerului Afacerilor Externe al Germaniei, prin care se aducea la cunoștință că Conferința socialistă de la Berna solicită să se acorde unei comisii speciale, numită de ea, permisiunea de a intra în Rusia. La proiectul de radiogramă întocmit de Lenin, comisarul poporului pentru afacerile externe G. V. Cicerin a adăugat următoarele: „Rugăm să ni se comunice precis data sosirii comisiei, pentru ca, de comun acord cu Republicile sovietice Lituaniană și Bieloruse, să putem lua toate măsurile pentru înlesnirea călătoriei”. Textul telegramelor, semnat de Cicerin, a fost transmis prin radio.

Conferința de la Berna — prima conferință postbelică a partidelor social-șovine și centriste, convocată în vederea reconstituirii Internaționalei a II-a, a avut loc la Berna între 3 și 10 februarie 1919.

Una din principalele probleme discutate la această conferință a fost aceea a democrației și dictaturii. În referatul prezentat pe această temă, centrismul H. Branting a încercat să demonstreze că revoluția socialistă și dictatura proletariatului nu vor duce la socialism. Luînd cuvîntul la dezbateri, K. Kautsky și E. Bernstein au cerut conferinței să condamne bolșevismul și revoluția socialistă din Rusia. Branting a prezentat o rezoluție care, după ce declara cu fățarnicie că salută revoluțiile din Rusia, Austro-Ungaria și Germania, în fapt însă condamna dictatura proletariatului și aducea elogii democrației burgheze. Ținînd seama de simpatia profundă pe care masele proletare o nutreau față de Rusia Sovietică, autorii rezoluției au recurs la formulări voalate și nu s-au încumetat să numească în mod expres Republica sovietică. Conferința s-a eschivat să discute problema Sovietelor de deputați ai muncitorilor. Un grup de delegați, în frunte cu F. Adler și J. Longuet, a prezentat

o rezoluție în care se arăta că, dată fiind lipsa de informații asupra stării de lucruri din Rusia Sovietică, conferința trebuie să se abțină de la orice adoptare de atitudine față de această țară. Cel mai mare număr de voturi l-a obținut rezoluția prezentată de Branting.

Conferința a hotărât să trimită în Rusia Sovietică o comisie pentru studierea situației economice și politice a țării și să înscrie problema bolșevismului pe ordinea de zi a congresului următor. Din comisie făceau parte F. Adler, K. Kautsky, R. Hilferding și alții. Dându-și consimțămîntul la venirea acestei comisii, guvernul sovietic a pus problema ca guvernele țărilor ai căror reprezentanți participă la comisia de la Berna să permită ca în respectivele țări să vină o comisie a Republicii sovietice. Această propunere a rămas fără răspuns. Comisia „înalților revizori de la Berna”, cum i-a numit Lenin pe membrii ei, n-a mai venit în Rusia.

Primul congres al Internaționalei Comuniste a adoptat o rezoluție specială, intitulată „Cu privire la atitudinea față de curentele «socialiste» și față de Conferința de la Berna”, în care a criticat hotărârile acestei conferințe și a condamnat încercările liderilor socialiști de dreapta de a o determina să adopte o hotărâre prin care Internaționala a II-a să justifice intervenția armată a imperialiștilor împotriva Rusiei Sovietice. — 502.

- 196 Acest proiect de rezoluție a fost scris de V. I. Lenin în legătură cu discutarea de către C.E.C. din Rusia a problemei ziarului menșevic „Vsegda Vpered”. (A apărut la Moscova; în 1918 a apărut un singur număr; în 1919 a apărut de la 22 ianuarie pînă la 25 februarie).

Printre hîrțile anexate la procesul-verbal al ședinței din 22 februarie 1919 a Consiliului Comisarilor Poporului se află un bilet din partea lui V. A. Avanesov, secretar al C.E.C. din Rusia, către Lenin, în care primul întreabă: „Ați primit rezoluția cu privire la menșevici?” Probabil că Lenin și-a scris proiectul de rezoluție după ce a citit vreo variantă preliminară a acestei rezoluții.

La 25 februarie 1919, Prezidiul C.E.C. din Rusia a hotărât să suspende ziarul „Vsegda Vpered”; la 26 februarie, ședința plenară a C.E.C. din Rusia a aprobat această hotărâre și a adoptat în unanimitate o rezoluție amplă, în care au fost incluse principalele considerente din proiectul scris de Lenin. Sub semnăturile lui I. M. Sverdlov și V. A. Avanesov, această rezoluție a fost publicată în nr. 45 din 27 februarie 1919 al ziarului „Izvestiia C.E.C. din Rusia”. — 503.

- 197 Articolul neterminat „Pe marginea apelului independenților germani” a fost scris de V. I. Lenin în a doua jumătate a lunii februarie 1919. Critica acestui apel al „independenților germani” a fost făcută de V. I. Lenin în § 21 al tezelor sale cu privire la democrația burgheză și dictatura proletariatului (vezi volumul de față, p. 521—522). — 505.

- 198 V. I. Lenin se referă la Consfătuirea Comisiei socialiste internaționale lărgite (Internationale Sozialistische Kommission) care a avut loc la Berna între 5 și 9 februarie 1916. La consfătuire au participat 22 de reprezentanți din partea internaționaliștilor dintr-o serie de țări: Germania, Rusia, Italia, Norvegia, Austria, Polonia, Elveția, Bulgaria, România.

Lenin a participat activ la lucrările consfătuirii: el a scris „Proiectul de hotărâre cu privire la convocarea celei de-a doua conferințe socialiste” și „Propunerea din partea unei delegații” cu privire la condițiile de reprezentare la această conferință (vezi Opere complete, vol. 27, București, Editura politică, 1964, p. 234, 235—236); el a prezentat amendamente la proiectul de apel al conferinței socialiste internaționale „Către toate partidele și grupurile aderente”, iar în numele bolșevicilor și al conducerii Social-democrației din Regatul Poloniei și din Lituania a prezentat o declarație împotriva invitării lui Kautsky, Haase și Bernstein la ce-a de-a doua conferință socialistă internațională.

Consfătuirea a adoptat apelul „Către toate partidele și grupurile aderente”, care condamnă participarea socialiștilor la guverne burgheze, lozinca „apărării patriei” în războiul imperialist și votarea creditelor de război, sublinia necesitatea de a sprijini mișcarea muncitorească și de a pregăti acțiuni revoluționare de masă împotriva războiului imperialist. În același timp însă, el păcătuia prin inconsecvență, deoarece nu spunea nimic despre necesitatea unei rupturi cu social-șovinismul și cu oportunismul. Votînd pentru textul apelului, reprezentanții stîngii zimmerwaldiene au declarat la consfătuire că, deși nu consideră satisfăcătoare toate tezele apelului, votează totuși pentru adoptarea lui, deoarece văd în el un pas înainte în comparație cu hotărârile primei Conferințe socialiste internaționale de la Zimmerwald. Consfătuirea a stabilit data convocării celei de-a doua conferințe socialiste internaționale. — 506.

- 199 E vorba de articolul lui K. Kautsky „Fraktion und Partei” („Fracțiune și partid”), apărut în revista „Die Neue Zeit” nr. 9 din 26 noiembrie 1915. — 506.

- 200 *Primul Congres al Internaționalei Comuniste* a avut loc între 2 și 6 martie 1919 la Moscova.

Problema creării unei Internaționale noi, proletare, eliberate de balastul oportunismului, a fost pusă de Lenin în tezele intitulate „Sarcinile social-democrației revoluționare în războiul european” și în manifestul „Războiul și social-democrația din Rusia”, scrise în august-septembrie 1914. În anii războiului imperialist mondial, Lenin, bolșevicii au desfășurat o amplă activitate în vederea unirii forțelor de stînga, cu adevărat revoluționare, din mișcarea muncitorească internațională. Un rol important în lupta pentru înființarea Internaționalei Comuniste au avut elementele internaționaliste grupate în cadrul stîngii zimmerwaldiene.

Marea Revoluție Socialistă din Octombrie și creșterea im-petuoasă — sub influența ei directă — a mișcării revoluționare din multe țări au creat condiții favorabile pentru întemeierea efectivă a Internaționalei a III-a, Comunistă. La 24 ianuarie 1918 s-a ținut la Petrograd o consfătuire a socialiștilor de stînga în problema pregătirii unei conferințe pentru înființarea Internaționalei Comuniste. Consfătuirea a ales un Birou pentru pregătirea conferinței.

La sfîrșitul lunii decembrie 1918, V. I. Lenin a schițat măsurile concrete pentru convocarea unei conferințe internaționale în vederea întemeierii Internaționalei Comuniste. El a arătat că la baza platformei Internaționalei a III-a „pot sta teoria și practica bolșevismului” și programul „Uniunii Spartacus” din Germania.

Cu participarea nemijlocită a lui Lenin a fost elaborat proiectul de chemare „În întîmpinarea primului Congres al Internaționalei Comuniste”, prezentat de Lenin în ianuarie 1919, la consfătuirea reprezentanților unor partide comuniste și grupuri socialiste de stînga, în problema creării Internaționalei a III-a, Comunistă. După discutarea lui, proiectul de chemare a fost adoptat; chemarea a fost publicată în numele C.C. al P.C. (b) din Rusia, al birourilor din străinătate ale Partidului Muncitoresc Comunist Polonez, Partidului Comunist Ungar și Partidului Comunist din Austria germană, în numele Biroului din Rusia al C.C. al Partidului Comunist Leton, în numele C.C. al Partidului Comunist din Finlanda, al Comitetului executiv al Federației social-democratice revoluționare din Balcani și al Partidului muncitoresc socialist din America.

Ca răspuns la această chemare, la sfîrșitul lunii februarie au sosit la Moscova delegați din numeroase țări. La 1 martie a avut loc, sub conducerea lui Lenin, o consfătuire preliminară pentru stabilirea ordinii de zi a congresului.

La 2 martie 1919 și-a început lucrările Conferința comunistă internațională. La lucrările ei au participat 52 de delegați (V. I. Lenin, V. V. Vorovski, G. V. Cicerin, H. Eberlein (M. Albert), O. V. Kuusinen, F. Platten, B. Reinstein, I. S. Unșliht (Iurovski), I. Sirola, N. A. Skripnik, S. I. Gopner, K. Steinhard (I. Gruber), I. Fineberg, J. Sadoul etc.), dintre care 34 cu vot deliberativ și 18 cu vot consultativ. Au fost reprezentate următoarele partide, grupuri și organizații comuniste și socialiste: partidele comuniste din Rusia, Germania, Austria germană, Ungaria, Polonia, Finlanda, Ucraina, Letonia, Lituania și Bielorusia, Estonia, Armenia, Regiunea germanilor de pe Volga, Partidul social-democrat de stînga din Suedia, Partidul social-democrat din Norvegia, Partidul social-democrat (opозиția) din Elveția, Federația social-democrată revoluționară din Balcani, grupul unit al popoarelor orientale din Rusia, aripa stîngă zimmerwaldiană din Franța, grupurile comuniste ceh, bulgar, iugoslav, englez, francez și

elvețian, grupul social-democrat olandez, Liga pentru propagandă socialistă din America, Partidul muncitoresc socialist din America, Partidul muncitoresc socialist chinez, Uniunea muncitorească coreeană, secțiile turkestană, turcă, gruzină, azerbaidjană și persană ale Biroului central al popoarelor din Orient, Comisia zimmerwaldiană.

În prima ședință a fost adoptată hotărîrea de „a se constitui în conferință comunistă internațională” și a fost aprobată următoarea ordine de zi: 1) constituirea conferinței, 2) rapoartele, 3) platforma conferinței comuniste internaționale, 4) democrația burgheză și dictatura proletariatului, 5) Conferința de la Berna și atitudinea față de curentele socialiste, 6) situația internațională și politica Antantei, 7) Manifestul, 8) teroarea albă, 9) alegerea biroului și diferite probleme organizatorice.

În centrul lucrărilor conferinței au stat tezele și referatul lui Lenin asupra democrației burgheze și dictaturii proletariatului. Textul tezelor în limbile rusă și germană a fost în prealabil împărțit delegaților. În ședința a treia, din 4 martie, la cererea delegaților, Lenin a dat citire tezelor și apoi a fundamentat în referatul său ultimele două puncte ale tezelor. Conferința a aprobat în unanimitate tezele lui Lenin și a hotărît ca ele să fie transmise biroului în vederea unei largi difuzări în diverse țări. În completarea tezelor, conferința a adoptat de asemenea rezoluția prezentată de Lenin (vezi volumul de față, p. 530).

La 4 martie, după adoptarea tezelor și a rezoluției la referatul lui V. I. Lenin, dat fiind că la Moscova sosiseră între timp noi delegați, a fost din nou pusă problema creării Internaționalei Comuniste. La propunerea unor delegați din partea Partidului Comunist din Austria germană, a Partidului social-democrat de stînga din Suedia, a Federației social-democrate revoluționare din Balcani și a Partidului Comunist Ungar, conferința a hotărît „să se constituie ca Internațională a III-a și să adopte denumirea de Internațională Comunistă”. În aceeași zi a fost adoptată în unanimitate hotărîrea de a considera lichidată Uniunea zimmerwaldiană. Tot la 4 martie a fost aprobată platforma Internaționalei Comuniste, ale cărei principale teze se reduc la următoarele: 1) inevitabilitatea înlocuirii orînduirii sociale capitaliste printr-o orînduire socială comunistă, 2) necesitatea luptei revoluționare a proletariatului pentru răsturnarea guvernelor burgheze, 3) desființarea statului burghez și înlocuirea lui printr-un stat de tip nou — statul proletar de tipul Sovietelor, care va asigura trecerea la societatea comunistă.

Dintre documentele congresului menționăm ca deosebit de important Manifestul către proletariatii din lumea întreagă, în care se arăta că Internaționala Comunistă este continuatoarea ideilor lui Marx și Engels expuse în „Manifestul Partidului

Comunist". Congresul chema pe muncitorii din toate țările să sprijine Rusia Sovietică, cerea încetarea amestecului Antantei în treburile interne ale Republicii Sovietelor, retragerea trupelor intervenționiste de pe teritoriul Rusiei, recunoașterea Statului sovietic, ridicarea blocadei economice și restabilirea relațiilor comerciale.

În rezoluția „Cu privire la atitudinea față de curentele «socialiste» și față de Conferința de la Berna”, congresul a condamnat încercările de a reconstitui Internaționala a II-a, „care n-a fost decât o unealtă în mâna burgheziei”, declarând totodată că proletariatul revoluționar nu are nimic comun cu această conferință.

Crearea Internaționalei a III-a, Comunistă, a avut un rol imens în demascarea oportunistului din rîndurile mișcării muncitorești, în restabilirea legăturilor dintre oamenii muncii din diferite țări, în crearea și întărirea partidelor comuniste. — 507.

- 201 „*Shop-Stewards Committees*” (comitetele delegaților de întreprindere) — organe muncitorești electivă care au existat în Marea Britanie într-o serie de ramuri ale industriei și care au cunoscut o largă răspîndire în timpul primului război mondial. În opoziție cu trade-unionurile conciliatoriste, care promovau o politică de „pace civilă” și de renunțare la lupta grevistă, comitetele s-au ridicat în apărarea intereselor și revendicărilor maselor muncitorești, au condus greve declarate de muncitori și au desfășurat propagandă împotriva războiului. Delegații formau comitete de întreprindere, raionale și orășenești. În 1916 a fost creată Organizația națională a delegaților de întreprindere și a comitetelor muncitorești.

După victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, în perioada intervenției militare străine împotriva Republicii sovietice, comitetele delegaților de întreprindere au acordat un sprijin activ Rusei Sovietice. O serie de militanți ai comitetelor delegaților de întreprindere (W. Gallacher, H. Pollit, A. MacManus și alții) au intrat în Partidul Comunist din Anglia. — 510.

- 202 Este posibil ca în ziarul pe care l-a citit V. I. Lenin să se fi strecurat o inexactitate. Mai probabil ca orice e că aici nu era vorba de un Soviet de deputați ai muncitorilor din Birmingham, ci de comitetul delegaților de întreprindere din acest oraș. Vorbind la 3 martie 1919 la primul Congres al Internaționalei Comuniste, I. Fineberg, delegat din partea grupului comunist englez, a spus: „În regiunile industriale au fost create comitete muncitorești locale, din care fac parte reprezentanți ai Shop-Stewards Committees; așa, de pildă, au fost create: Comitetul muncitoresc din Clyde, Comitetul muncitoresc din Londra, Comitetul muncitoresc din Sheffield etc. Aceste comitete au devenit centre de organizare a muncitorimii

- și adevărații reprezentanți ai muncitorilor organizați din localitățile respective. Un timp, patronii și guvernul au refuzat să recunoască Shop-Stewards Committees, dar în cele din urmă au fost nevoiți să înceapă tratative cu aceste comitete «neoficiale». Faptul că Lloyd George a consimțit să recunoască Comitetul din Birmingham ca organizație economică dovedește că Shop-Stewards Committees deveniseră un factor permanent al mișcării britanice. În Shop-Stewards Committees, în comitele muncitorești și în conferințele naționale ale Shop-Stewards Committees avem deja organizații asemănătoare cu acelea pe care se bazează Republica sovietică». („Primul Congres al Internaționalei Comuniste. Procese-verbale”, Moscova, 1933, p. 63). — 510.
- 203 Vezi „Introducerea” lui F. Engels la lucrarea lui K. Marx „Războiul civil din Franța” (K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 22, București, Editura politică, 1965, p. 192—193). — 512.
- 204 Vezi K. Marx „Războiul civil din Franța” (K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 17, București, Editura politică, 1963, p. 357). — 513.
- 205 Este vorba de rezoluția adoptată de Congresul al VII-lea al P.C. (b) din Rusia cu privire la schimbarea denumirii partidului și la modificarea programului său (vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 36, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 63—64.). — 523.
- 206 „Gazeta Pecepatnikov” — publicație a sindicatului muncitorilor tipografi din Moscova; a început să apară la 8 decembrie 1918. Pe vremea aceea sindicatul se afla sub influența menșevicilor. A fost interzisă în martie 1919, pentru agitație antisovietică. — 525.
- 207 În noaptea de 30 spre 31 octombrie 1918 în Ungaria a avut loc o revoluție burghezo-democratică în urma căreia puterea a trecut în mâna burheziei liberale, coalizată cu partidul social-democrat. Noul guvern n-a făcut absolut nimic pentru îmbunătățirea situației clasei muncitoare și a țărănimii. Aceasta a stârnit nemulțumirea maselor muncitoare, care au început să-și creeze propriile lor organe revoluționare ale puterii — Soviete de deputați ai muncitorilor, țăranilor și soldaților. Sovietele s-au bucurat de o mare popularitate, iar în multe regiuni din Ungaria au înlocuit de fapt organele guvernamentale. La 16 noiembrie, Ungaria a fost proclamată republică. Vechiul parlament a fost dizolvat. Partidele burgheze au început să desfășoare o amplă agitație pentru convocarea unei Adunări constituante.
- Partidul Comunist din Ungaria, care se constituise din punct de vedere organizatoric la 20 noiembrie 1918, a lansat lozincă „Toată puterea în mâna Sovietelor!” Prestigiul și popularitatea partidului comunist creșteau văzând cu ochii. Treptat au în-

ceput să treacă de partea lui și Sovietele în care înainte predominaseră social-democrații. Sub conducerea partidului comunist, la sfârșitul anului 1918 — începutul anului 1919 au avut loc o serie de importante acțiuni ale proletariatului ungar. Încercînd să stăvilească creșterea revoluției, burghezia a trecut la represiuni împotriva partidului comunist. În semn de protest, s-a produs în țară un val de greve muncitorești și de acțiuni ale țărănimii. În Ungaria se creă o situație revoluționară. La 20 martie, guvernul Karoly este nevoit să demisioneze. Comuniștii cer proclamarea Republicii sovietice, naționalizarea industriei, confiscarea pămînturilor moșierești și încheierea unei alianțe cu Rusia Sovietică. Oamenii muncii din Ungaria au sprijinit cu căldură lozincile lansate de partidul comunist. La 21 martie, muncitorii din Budapesta au ocupat punctele strategice și au dezarmat poliția. Ungaria a fost proclamată Republică sovietică.

Sub influența Revoluției Socialiste din Octombrie, în anii 1917—1919 s-a produs în Elveția o puternică creștere a mișcării muncitorești. La 15 noiembrie 1917 a avut loc la Zürich un miting consacrat revoluției ruse. După miting, muncitorii, scandînd lozinca „Nu mai avem muniții pentru puterile beligerante!” și cîntînd „Internaționala“, s-au îndreptat spre două uzine de armament și au obținut ca ele să fie închise. La 17 noiembrie s-a produs o ciocnire între muncitorii care cereau eliberarea tovarășilor lor arestați și poliție. Muncitorii începură să ridice baricade. Unitățile militare chemate de guvern traseră în mulțime. În oraș fu declarată starea de război.

Represiunile dezlănțuite de guvern n-au putat stăvili mișcarea revoluționară. În 1918 grevele economice împotriva urcării prețurilor la produsele alimentare luară un caracter de masă. Lupta dură mai multe luni. În noiembrie 1918 a fost declarată în Elveția o grevă politică generală în sprijinul Rusiei Sovietice.

Elementele de stînga, revoluționare, din Partidul socialist elvețian alcătuiră un grup comunist. În manifestele și în broșurile lor, ei chemau masele muncitoare să creeze Soviete de deputați ai muncitorilor și țăranilor. În cuvîntarea rostită la primul Congres al Internaționalei Comuniste, delegatul grupului comunist elvețian a vorbit despre formarea Sovietului de deputați ai muncitorilor din Zürich, care a adoptat „ca platformă programul comunist” (vezi „Primul Congres al Internaționalei Comuniste. Procesele-verbale”, Moscova, 1933, p. 40). — 527.

- 208 Lenin se referă la articolul Rosei Luxemburg „Der Anfang” („Începutul”), publicat în nr. 3 din 18 noiembrie 1918 al ziarului „Die Rote Fahne”. — 528.
- 209 „L'Humanité” — cotidian; a fost fondat de J. Jaurès în 1904, ca organ de presă al Partidului socialist francez. În timpul

primului război mondial, aflându-se în mâinile aripii de extremă dreaptă a Partidului socialist francez, ziarul a avut o poziție social-șovină.

În 1918 conducerea ziarului a fost preluată de Marcel Cachin, eminent militant al mișcării muncitorești franceze și internaționale. În 1918—1920 ziarul a luat atitudine împotriva politicii imperialiste a guvernului francez, care trimisese trupe să lupte împotriva Republicii sovietice. Din decembrie 1920, după scindarea Partidului socialist francez și înființarea Partidului Comunist Francez, ziarul a devenit organul central al acestuia din urmă. — 535.

- 210 „*Avanti!*” — cotidian, organ central al Partidului socialist italian, fondat în decembrie 1896 la Roma. În anii primului război mondial a avut o poziție internaționalistă inconsecventă, fără a rupe legăturile cu reformiștii. În 1926 a fost interzis de guvernul fascist italian, dar a continuat să apară în străinătate; din 1943 reapare în Italia. — 537.
- 211 Relatarea cuvântării rostite de V. I. Lenin la cursurile de agitatori ale secției „Ocrotirea mamei și copilului” din cadrul Comisariatului poporului pentru prevederi sociale a fost publicată în broșura „Comisariatul poporului pentru prevederi sociale. Darea de seamă a secției «Ocrotirea mamei și copilului» pe perioada 1 mai 1918—1 mai 1919” (Moscova, 1919). În această broșură se arată că, la absolvirea cursurilor, cursantele i-au trimis lui Lenin o scrisoare cu rugămintea de a lua cuvântul în fața lor. Ele își încheiau scrisoarea cu promisiunea de a lua locul soților, fraților și fiilor plecați în Armata Roșie. — 541.
- 212 Acest document a fost aproape în întregime inclus în hotărârea din 19 februarie 1919 a C.C. al P.C. (b) din Rusia. În Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism se păstrează textul acestei hotărâri, scris de I. M. Sverdlov. În hotărârea sa, C.C. al P.C. (b) din Rusia recomanda guvernului Ucrainei să desfășoare o amplă agitație în rîndurile țărănimii, pentru a explica necesitatea introducerii predării obligatorii a surplusurilor de produse agricole. C.C. obliga Comisariatul poporului pentru aprovizionare din Ucraina să stabilească cantitățile de cereale care urmează să fie colectate în fiecare localitate și centrele de recepție la care vor fi trimise cerealele colectate. Totodată se arăta că trebuie create comitete de ajutorare frățască a Rusiei Sovietice înfometate.
- La 11 martie 1919, C.C. a adoptat o hotărâre nouă, mai amplă, cu privire la politica alimentară în Ucraina. În această hotărâre se arăta că Comisariatul poporului pentru aprovizionare din Ucraina este singurul organ în drept să dispună de toate stocurile de produse alimentare din Ucraina. Hotărârea

- C.C. obliga Comisariatul poporului pentru aprovizionare din Ucraina „ca pînă la 1 iunie să livreze Nordului 50 000 000 de puduri de cereale“. În Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism se păstrează textul dactilografiat al acestei hotărîri a C.C. al P.C. (b) din Rusia, avînd pe una din file următoarea însemnare făcută de V. I. Lenin: „Aprobat la 11.III de Biroul C.C. al P.C. din Rusia, ca directivă pentru P.C. din Ucraina și pentru guvernul sovietic ucrainean. 11.III.1919. Lenin“. Pe verso scrie: „*O foarte importantă hotărîre a C.C. cu privire la Ucraina*“; nu s-a putut stabili cine a scris aceste cuvinte. — 542.
- 213 Este vorba de banii primiți de liderii Consiliului național cehoslovac de la guvernele Franței și Angliei pentru organizarea rebeliunii contrarevoluționare a corpului cehoslovac (vezi volumul de față, p. 2). — 545.
- 214 În raportul său, V. I. Lenin face o caracterizare a mișcării revoluționare din aceste țări (volumul de față, p. 114—115). — 549.
- 215 În ceea ce privește scrisoarea lui J. Sadoul, vezi adnotarea 55. — 549.
- 216 E vorba de poziția partidelor socialiste din Anglia față de Republica sovietică (vezi p. 115); două din ele (Partidul socialist britanic și Partidul muncitoresc socialist) se pronunțaseră împotriva intervenției în Rusia Sovietică. — 549.
- 217 Vezi adnotarea 57. — 549.
- 218 E vorba de faptul că, în urma înfrîngerii Germaniei în primul război mondial, raportul de forțe dintre cele două grupări de state imperialiste se schimbase în favoarea țărilor Antantei. — 549.
- 219 În raportul lui Lenin se vorbește de necesitatea ca forța Armatei Roșii „să fie înzecită, și mai mult decît înzecită“ (p. 127). — 550.
- 220 Acest punct, pe care V. I. Lenin l-a adăugat deasupra textului după ce întregul document fusese deja scris, și-a găsit expresia și în raport. Vorbind despre situația din Ucraina și despre creșterea stării de spirit revoluționare în rîndurile soldaților trupelor germane de ocupație, Lenin a formulat sarcinile comuniștilor ucraineni (p. 122—124). — 552.
- 221 Cuvîntarea cu privire la aniversarea Revoluției din Octombrie a fost rostită de V. I. Lenin la 6 noiembrie 1918 (vezi volumul de față, p. 141—156). Conceptul planului acestei cuvîntări a fost scris de Lenin cu creionul, iar redactarea definitivă a planului a fost făcută cu cerneală, pe aceeași filă. — 553.

- 222 În ședința din 1 decembrie 1918 a Consiliului Apărării, în cadrul discutării activității transporturilor, a fost creată o comisie pentru problemele legate de activitatea Cekăi în transporturi. Prima ședință a comisiei s-a ținut la 3 decembrie, sub președinția lui V. I. Lenin. Probabil că în timpul acestei ședințe Lenin a schițat prezentele propuneri cu privire la activitatea Cekăi. Toate punctele documentului de față, cu excepția ultimelor două, au fost ulterior tăiate de Lenin. Hotărârile comisiei au fost formulate pe baza propunerilor lui Lenin. — 555.
- 223 E vorba de conducerea prin colegii a organelor guberniale și feroviare ale Cekăi. — 555.
- 224 Pe baza propunerilor lui V. I. Lenin, comisia a hotărât să însărcineze Comisariatul căilor de comunicație ca, împreună cu un reprezentant al Cekăi, să refacă hotărârea cu privire la secția feroviară a Cekăi, în sensul că aceasta din urmă nu are dreptul de a se amesteca în funcțiile tehnice-organizatorice ale Comisariatului căilor de comunicație. În legătură cu problema relațiilor dintre Ceka, secția feroviară a Cekăi și Comisariatul căilor de comunicație, vezi hotărârea Consiliului Apărării („Culegeri din Lenin“, vol. XXIV, p. 54—55). — 555.
- 225 Printr-o hotărâre a comisiei, s-a acordat comisariatelor poporului și comitetelor de partid ale P.C. (b) din Rusia dreptul de a participa la anchetă prin delegați desemnați de ele. — 555.
- 226 În ședința din 5 decembrie 1918 a Consiliului Comisarilor Poporului a fost discutat proiectul de „Hotărâre cu privire la organizarea inspecției muncitorești în domeniul aprovizionării“, prezentat de N. P. Briuhanov (vezi adnotarea 164). Probabil că, în timpul discutării acestei probleme, V. I. Lenin a scris schița de hotărâre a C.C.P. în legătură cu „Hotărârea“ arătată mai sus și observațiile pe marginea acestui proiect de „Hotărâre“. Ambele ciorne au fost apoi șterse de Lenin, dar modificările adoptate în ședință și introduse în proiect coincid cu prevederile acestor ciorne. — 556.
- 227 Însemnările de față și biletul către I. V. Stalin au fost scrise de V. I. Lenin, probabil, în ședința din 8 martie 1919 a Consiliului Comisarilor Poporului, în timpul dezbaterii problemei reorganizării Controlului de stat. Indicațiile lui Lenin au stat la baza hotărârii Consiliului Comisarilor Poporului cu privire la reorganizarea Controlului de stat. În această hotărâre se arată că respectivul proiect de decret urmează a fi completat cu următoarele puncte :
- „a) Participarea sistematică a organizațiilor muncitorești.
b) Participarea sistematică a martorilor-asistenți din rîndurile

elementelor proletare. c) Introducerea reviziei inopinate și a altor măsuri revoluționare pentru lichidarea birocratismului. d) Stabilirea precisă a drepturilor și obligațiilor față de celelalte comisariate. e) Delimitarea riguroasă a funcțiilor de revizie și control de cele de inspecție, acestea din urmă urmînd să rămîină în atribuția comisarariatelor respective“.

Decretul refăcut, cu modificările propuse de V. I. Lenin, a fost aprobat în ședința din 2 aprilie 1919 a C.E.C. și publicat la 12 aprilie în ziarul „Izvestiia C.E.C. din Rusia“ nr. 79. — 561.

INDICE DE LUCRĂRI ȘI IZVOARE
CITATE SAU MENȚIONATE
DE V. I. LENIN

- Adunarea extraordinară din 27 iulie a organizației din Eleț a partidului eserilor de stînga.* — „Sovetskaia Gazeta“, Eleț, 1918, nr. 63, 31 iulie, p. 3—4, la rubrica: Viața locală. Sub titlul comun: În organizațiile de partid. — 36.
- Apelul Comitetului Central al menșevicilor.* — „Pravda“, Moscova, 1918, nr. 256, 26 noiembrie, p. 3—4. Semnat: C.C. al P.M.S.D. (menșevic) din Rusia. — 209, 210, 221.
- „*Bednota*“, Moscova. — 422.
- 1918, nr. 185, 10 noiembrie, p. 3—4. — 215.
- Către Comisariatul poporului pentru afacerile externe, Moscova.* [Radiogramă trimisă de Ministerul Afacerilor Externe al Germaniei. 19 februarie 1919]. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, țăranilor, cazacilor și ostașilor roșii din Rusia și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Moscova“, 1919, nr. 39 (591), 20 februarie, p. 3. Sub titlul comun: Conferința de la Berna și Rusia. — 502.
- Cehov, A. P. Omul în cutie.* — 59, 340.
- Cernîșevski, N. G. [Recenzie la cartea:] „Scrisori de economie politică către președintele Statelor Unite“ de H. C. Carey.* — 57.
- **Congresul al doilea ordinar al P.M.S.D.R.* Textul integral al proceselor-verbale. Editat de C.C. Genève, tip. partidului, [1904], 397, II p. (P.M.S.D.R.). — 300.

* Cu asterisc sînt notate cărțile, articolele și documentele pe care se află însemnări făcute de V. I. Lenin și care se păstrează în Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.

Consfătuirea soc.-dem. — „Gazeta Peceatnikov“, Moscova, 1919, nr. 11, 6 ianuarie, p. 4. — 503, 525—526.

Constituția (Legea fundamentală) a Republicii Sovietice Federative Socialiste Ruse. Hotărârea celui de-al 5-lea Congres general al Sovietelor, adoptată la ședința din 10 iulie 1918. „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputați ai țăranilor, muncitorilor, soldaților și cazacilor din Rusia și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Moscova“, 1918, nr. 151 (415), 19 iulie, p. 3. — 21, 22, 64, 78, 81, 142, 151, 293, 297, 298, 322, 329, 383, 547, 553, 554.

Culegere de documente secrete din arhiva fostului Minister al Afacerilor Externe. Nr. 1—7. Editat de Comisariatul poporului pentru afacerile externe. Petrograd, tip. Com. pentru afacerile externe, decembrie 1917—februarie 1918, 7 broșuri. — 52, 68—69, 110, 158, 553.

Declarația drepturilor poporului muncitor și exploatat. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputați ai țăranilor, muncitorilor și soldaților și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd“, 1918, nr. 14 (278), 19 ianuarie, p. 5. Sub titlul comun: Hotărârile adoptate de Congresul general al deputaților muncitorilor, soldaților, țăranilor și cazacilor din Rusia. — 329—330.

Decretul [C.C.P.] cu privire la cooperativele de consum. [11 aprilie 1918]. — „Pravda“, Moscova, 1918, nr. 71, 13 aprilie (31 martie), p. 1, la rubrica: Actele și dispozițiile C.E.C. din Rusia, ale C.C.P. și Sovietelor de deputați ai muncitorilor și țăranilor. — 210, 234, 238, 357.

Decretul [C.C.P.] cu privire la înzestrarea agriculturii cu unelte de producție și produse metalice. [24 aprilie 1918]. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputați ai țăranilor, muncitorilor, soldaților și cazacilor din Rusia și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Moscova“, 1918, nr. 84 (348), 27 aprilie, p. 3, la rubrica: Actele și dispozițiile guvernului. — 46.

Decretul Consiliului Comisarilor Poporului [cu privire la naționalizarea marilor întreprinderi industriale]. 28 iunie 1918. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputați ai țăranilor, muncitorilor, soldaților și cazacilor din Rusia și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Moscova“, 1918, nr. 134 (398), 30 iunie, p. 3, la rubrica: Actele și dispozițiile guvernului. — 13.

Decretul [C.C.P.] cu privire la obligativitatea schimbului de mărfuri în regiunile cerealiere. 7 august 1918. — „Izvestiia C.E.C. al

Sovietelor de deputați ai țăranilor, muncitorilor, soldaților și cazacilor din Rusia și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Moscova", 1918, nr. 168 (432), 8 august, p. 3—4, la rubrica : Actele și dispozițiile guvernului. — 428.

Decretul Consiliului Comisarilor Poporului cu privire la organizarea aprovizionării. 21 noiembrie 1918. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputați ai țăranilor, muncitorilor, cazacilor și ostașilor Armatei Roșii din Rusia și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Moscova", 1918, nr. 257 (521), 24 noiembrie, p. 4, la rubrica : Actele și dispozițiile guvernului. — 210—211, 237, 238, 239, 359.

Decretul [C.C.P. și al C.E.C. din Rusia] cu privire la căsătoria civilă, regimul juridic al copiilor și ținerea registrelor de stare civilă. [18 decembrie 1917]. — „Gazeta Vremennogo Rabocego i Krestianskogo Pravitelstva", Petrograd, 1917, nr. 37, 20 decembrie (2 ianuarie), p. 1, la rubrica : Actele guvernului. — 190—191.

Decretul [C.C.P. și al C.E.C. din Rusia] cu privire la desfacerea căsătoriei [16 (29) decembrie 1917]. — „Gazeta Vremennogo Rabocego i Krestianskogo Pravitelstva", Petrograd, 1917, nr. 36, 19 decembrie (1 ianuarie), p. 1, la rubrica : Actele guvernului. — 190.

Decretul [C.C.P. și al C.E.C. din Rusia] cu privire la organizarea săracimii satelor și aprovizionarea ei, adoptat de Comitetul Executiv Central al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, soldaților și cazacilor din Rusia în ședința din 11 iunie 1918. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputați ai țăranilor, muncitorilor, soldaților și cazacilor din Rusia", Moscova, 1918, nr. 119 (383), 12 iunie, p. 3, la rubrica : Actele și dispozițiile guvernului. — 11—12, 427.

„*Delo Naroda*", Petrograd, 1917, nr. 183, 18 octombrie, p. 4. — 327, 333.

Engels, F. Anti-Dühring. Domnul Eugen Dühring revoluționează știința. Septembrie 1876—iulie 1878. — 108.

— *Despre autoritate.* Octombrie 1872—martie 1873. — 258, 270, 273.

— *Introducere la lucrarea lui Karl Marx „Războiul civil din Franța*". 18 martie 1891. — 255, 257—258, 261, 279, 294, 304—305, 343—344, 512.

— *Originea familiei, a proprietății private și a statului.* În legătură cu cercetările lui Lewis H. Morgan. Scris la sfârșitul lunii martie—26 mai 1884. — 261.

- *Prefață la ediția engleză [a cărții lui K. Marx „Capitalul”, vol. I].* 5 noiembrie 1886. — 106.
- *Problema țărănească în Franța și în Germania.* Scris între 15 și 22 noiembrie 1894. — 214—215, 230.
- *Problema țărănească în Franța și în Germania.* Traducere din limba germană în limba rusă de V. Perova. Redactată și prefațată de G. Plehanov. Editat de P.M.S.D.R. Geneva, tip. partidului, 1904. 40 p. (P.M.S.D.R.). — 214—215, 227.
- *Scrisoare către Bebel.* 18—28 martie 1875. — 106, 255, 261, 270, 286, 347.
- *Scrisoare către F. A. Sorge.* 29 noiembrie 1886. — 232.
- *Scrisoare către F. Kelley-Wischnewetzky.* 27 ianuarie 1887. — 232.
- Franța.* Longuet despre intervenția aliaților. — „Pravda”, Moscova, 1918, nr. 221, 13 octombrie, p. 2, la rubrica: *Telegrame.* — 115.
- „*Gazeta Pecepatnikov*”, Moscova, 1919, nr. 11, 6 ianuarie, p. 4. — 503, 525—526.
- „*Gazeta Vremennogo Rabocego i Krestianskogo Pravitelstva*”, Petrograd, 1917, nr. 36, 19 decembrie (1 ianuarie), p. 1. — 190.
- 1917, nr. 37, 20 decembrie (2 ianuarie), p. 1. — 190—191.
- Gogol, N. V. Revizorul.* — 325.
- *Suflute moarte.* — 292.
- Griboedov, A. S. Prea multă minte strică.* — 110.
- Gulov, G. Scrisoarea unui țaran.* [28 ianuarie 1919] — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, țăranilor, cazacilor și ostașilor roșii din Rusia și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Moscova”, 1919, nr. 24 (576), 2 februarie, p. 1. — 497.
- Hotărâre cu privire la organizarea inspecției muncitorești în domeniul aprovizionării.* 5 decembrie 1918. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, țăranilor, cazacilor și ostașilor roșii din Rusia și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Moscova”, 1918, nr. 268 (532), 7 decembrie, p. 3, la rubrica: *Actele și dispozițiile guvernului.* — 396.
- Hotărârea [C.E.C. din Rusia și a C.C.P.] cu privire la controlul muncitoresc* [14 (27) noiembrie 1917]. — „Izvestiia C.E.C. și

a Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd", 1917, nr. 227, 16 noiembrie, p. 6, la rubrica: Actele guvernului. — 143—144.

Hotărîrea [C.C.P. și a C.E.S.] cu privire la stabilirea prețurilor fixe pentru cerealele din recolta anului 1918. [6 august 1918] — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputați ai țăranilor, muncitorilor, soldaților și cazacilor din Rusia și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Moscova", 1918, nr. 168 (432), 8 august, p. 3, la rubrica: Actele și dispozițiile guvernului. — 42, 46.

Hotărîrea Consiliului Comisarilor Poporului [cu privire la organizarea activității bibliotecilor] din 14 ianuarie 1919. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, țăranilor, cazacilor și ostașilor roșii din Rusia și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Moscova", 1919, nr. 11 (563), 17 ianuarie, p. 4, la rubrica: Actele și dispozițiile guvernului. — 488.

În Consiliul Comisarilor Poporului. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, țăranilor, cazacilor și ostașilor roșii din Rusia și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Moscova", 1919, nr. 24 (576), 2 februarie, p. 2. Semnat: K. — 489.

Italia. Muncitorii italieni îi trimit la plimbare pe social-patrioții americani. — „Pravda", Moscova, 1918, nr. 205, 24 septembrie, p. 2, la rubrica: Telegramme. — 115.

Italia. Agitația desfășurată de Gompers împotriva socialiștilor. — „Pravda", Moscova, 1918, nr. 226, 19 octombrie, p. 2, la rubrica: Telegramme. — 115.

„Izvestiia C.E.C. și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd", 1917, nr. 208, 27 octombrie, p. 1. — 52.

— 1917, nr. 209, 28 octombrie, p. 1. — 37, 63, 146, 328, 329, 336, 337, 366—367, 371, 528.

— 1917, nr. 227, 16 noiembrie, p. 6. — 143—144.

„Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputați ai țăranilor, muncitorilor și soldaților și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd", 1918, nr. 14 (278), 19 ianuarie, p. 5. — 329—330.

— 1918, nr. 28 (292), 19 (6) februarie, p. 3. — 42, 45, 95, 146—147, 183, 330—331, 332, 368, 371—372, 373—375.

„Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputați ai țăranilor, muncitorilor, soldaților și cazacilor din Rusia", Moscova, 1918, nr. 84 (348), 27 aprilie, p. 3. — 46.

— 1918, nr. 119 (383), 12 iunie, p. 3. — 11—12, 427.

- „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputați ai țăranilor, muncitorilor, soldaților și cazacilor din Rusia și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Moscova”, 1918, nr. 132 (396), 28 iunie, p. 3. — 2.
- 1918, nr. 134 (398), 30 iunie, p. 3. — 13.
- 1918, nr. 151 (415), 19 iulie, p. 3. — 21, 22, 64, 78, 81, 142, 151, 293, 297, 298, 322, 329, 383, 547, 553, 554.
- 1918, nr. 164 (428), 3 august, p. 5. — 338.
- 1918, nr. 168 (432), 8 august, p. 3—4. — 42, 46, 428.
- 1918, nr. 182 (446), 24 august, p. 1—2. — 233, 549.
- „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputați ai țăranilor, muncitorilor, cazacilor și ostașilor roșii din Rusia și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Moscova”, 1918, nr. 243 (507), 6 noiembrie, p. 11. — 155.
- 1918, nr. 257 (521), 24 noiembrie, p. 4. — 210—211, 237, 238, 239, 359.
- „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, țăranilor, cazacilor și ostașilor roșii din Rusia și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Moscova”, 1918, nr. 268 (532), 7 decembrie, p. 3. — 396.
- 1919, nr. 11 (563), 17 ianuarie, p. 4. — 488.
- 1919, nr. 24 (576), 2 februarie, p. 1, 2. — 489, 497.
- 1919, nr. 28 (580), 7 februarie, p. 1. — 497.
- 1919, nr. 39 (591), 20 februarie, p. 3. — 502.
- „Izvestiia Sovietului de deputați ai țăranilor din Rusia”, Petrograd, 1917, nr. 88, 19 august, p. 3—4. — 146.
- „Kommunist”, Geneva, 1915, nr. 1—2. 196 p. — 245.
- „Krasnii Terror”, Kazan, 1918, nr. 1, 1 noiembrie, p. 1—2. — 425.
- „Krestianskie i Rabocie Dumî” Velikii-Ustiug, 1918, nr. 75, 29 octombrie, p. 4. — 193.
- Lațis, M. I. Teroarea roșie. — „Krasnii Terror”, Kazan, 1918, nr. 1, 1 noiembrie, p. 1—2. — 425.
- Lege fundamentală cu privire la socializarea pământului. [27 ianuarie (9 februarie) 1918]. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputați ai țăranilor, muncitorilor și soldaților și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd”, 1918,

nr. 28 (292), 19 (6) februarie, p. 3, la rubrica : Actele și dispozițiile guvernului. — 42, 46, 95, 146—147, 183, 330—331, 332, 368, 371—372, 373—375.

Lenin, V. I. Cu privire la dările de seamă ale comisariatelor poporului. Hotărâre a Consiliului Comisarilor Poporului. [29 august 1918]. — 82.

- *Cu privire la revizuirea programului partidului. [Rezoluție adoptată la Conferința a șaptea generală (din aprilie) a P.M.S.D. (b) din Rusia. 1917]. — „Soldatskaia Pravda”, Petrograd, 1917, nr. 13, 16 (3) mai. Supliment la ziarul „Soldatskaia Pravda”, p. 4. Sub titlul comun : Rezoluțiile Conferinței generale a Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia, care a avut loc între 24 și 29 aprilie 1917. — 277, 284—285.*
- *Cuvîntare rostită cu prilejul aniversării revoluției [la cel de-al VI-lea Congres general extraordinar al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, țăranilor, cazacilor și ostașilor roșii din Rusia]. 6 noiembrie [1918]. — 157.*
- *Cuvîntare rostită de tov. Lenin în fața delegaților comitetelor sărăcimii satelor. [Cu privire la sarcinile sărăcimii satelor în revoluția noastră]. — „Bednota”, Moscova, 1918, nr. 185, 10 noiembrie, p. 3—4. — 215.*
- *Cuvîntare rostită la consfătuirea delegaților comitetelor sărăcimii din guberniile centrale. 8 noiembrie 1918 — vezi Lenin, V. I. Cuvîntare rostită în fața delegaților comitetelor sărăcimii satelor.*
- *Cuvîntare rostită la mitingul internațional de la Berna din 8 februarie 1916 — vezi Lenin, V. I. Lenin-Russland.*
- *Cuvîntare rostită la mitingul din raionul Butîrki. 2 august 1918 — vezi Lenin V. I. Cuvîntarea tov. Lenin.*
- *Cuvîntare rostită la ședința comună a C.E.C. din Rusia, a Sovietului din Moscova și a Congresului general al sindicatelor din Rusia. 17 ianuarie 1919. — 481.*
- *Cuvîntarea tov. Lenin. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputați ai țăranilor, muncitorilor, soldaților și cazacilor din Rusia și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Moscova”, 1918, nr. 164 (428), 3 august, p. 5. Sub titlul comun : Mitinguri. — 338.*
- *Decret asupra păcii, adoptat în unanimitate la ședința din 26 octombrie 1917 a Congresului general al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, soldaților și țăranilor din Rusia. — „Izvestiia C.E.C. și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd”, 1917, nr. 208, 27 octombrie, p. 1. — 52.*

- *Decret asupra pământului, adoptat de Congresul Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților.* (Adoptat în ședința din 26 octombrie, ora 2 noaptea). — „Izvestiia C.E.C. și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd”, 1917, nr. 209, 28 octombrie, p. 1. — 52, 63, 146, 328, 329, 336, 337, 366—367, 371, 528.
- *Despre sarcinile proletariatului în actuala revoluție.* — „Pravda”, Petrograd, 1917, nr. 26, 7 aprilie, p. 1—2. Semnat : N. Lenin. — 277—278, 283—285.
- *Două tactici ale social-democrației în revoluția democratică.* Editat de C.C. al P.M.S.D.R. Geneva, tip. partidului, 1905. VIII, 108 p. (P.M.S.D.R.). Înaintea titlului autor : N. Lenin. — 316.
- *— *Două tactici ale social-democrației în revoluția democratică.* — În : [Lenin, V. I.] În 12 ani. Culegere de articole. Vol. I. Două orientări în marxismul rus și în social-democrația rusă. Petersburg, tip. Bezobrazov, [1907], p. 387—469. Înaintea titlului autor : Vl. Ilin. Pe copertă și pe coperta interioară figurează anul apariției : 1908. — 316.
- *— *Imperialismul, cea mai nouă etapă a capitalismului.* (Expunere populară). Petrograd, „Jizn i Znanie”, 1917. [3], 130 p. Înaintea titlului autor : N. Lenin (Vl. Ilin). — 246—247.
- *În 12 ani.* Culegere de articole. Vol. I. Două orientări în marxismul rus și în social-democrația rusă. Petersburg, tip. Bezobrazov, [1907], XII, 471 p. Înaintea titlului autor : Vl. Ilin. Pe copertă și pe coperta interioară figurează anul apariției : 1908. — 316.
- *Partidele politice din Rusia și sarcinile proletariatului.* Petersburg, „Jizn i Znanie”, 1917. 29 p. (Biblioteca populară. Nr. 111). Înaintea titlului autor : N. Lenin. — 284.
- *Programul agrar al social-democrației în prima revoluție rusă, din 1905—1907.* Noiembrie-decembrie 1907. — 331.
- *Programul agrar al social-democrației în prima revoluție rusă, din 1905—1907.* Petrograd, „Jizn i Znanie”, 1917. VII, 271 p. (Biblioteca științelor sociale. Nr. 39). Înaintea titlului autor : V. Ilin (N. Lenin). — 331, 337.
- *Raport asupra luptei împotriva foametei, [prezentat în ședința comună a C.E.C. din Rusia, a Sovietului de deputați ai muncitorilor, țăranilor și ostașilor roșii din Moscova și a sindicatelor] 4 iunie 1918.* — 62.
- *— *Revoluția proletară și renegatul Kautsky.* — Moscova-Petrograd, „Kommunist”, 1918. 135 p. [P.C. (b) din Rusia]. Înaintea titlului autor : N. Lenin (Vl. Ulianov). — 402.

- *[Rezoluție cu privire la schimbarea denumirii partidului și la modificarea programului său, adoptată de Congresul al VII-lea al P.C. (b) din Rusia la 8 martie 1918]* — „Pravda”, Petrograd, 1918, nr. 45 (271), 9 martie (24 februarie), p. 2. Sub titlul comun: Congresul partidului. — 523.
- *Sarcinile imediate ale Puterii sovietice. Situația internațională a Republicii Sovietice Ruse și sarcinile fundamentale ale revoluției socialiste.* — „Pravda”, Moscova, 1918, nr. 83, 28 (15) aprilie, p. 3—5. Semnat: N. Lenin. — 295.
- *Scrisoare către muncitorii americani.* — „Pravda”, Moscova, 1918, nr. 178, 22 august, p. 2—3. Semnat: N. Lenin. — 309, 470.
- *— *Statul și revoluția. Învățătura marxistă despre stat și sarcinile proletariatului în revoluție. Partea I. Petrograd, „Jizn i Znanie”, 1918. 115 p. (Biblioteca științelor sociale. Nr. 40). Înaintea titlului autor: V. Ilin (N. Lenin). — 105—106, 247, 274.*
- *Ședința comună din 22 octombrie 1918 a C.E.C. din Rusia, a Sovietului din Moscova, a comitetelor de întreprindere și a sindicatelor.* — 168.
- *Teze cu privire la Adunarea constituantă.* — În: Lenin, V. I. *Revoluția proletară și renegatul Kautsky.* Moscova-Petrograd, „Kommunist”, 1918, p. 121—126. (P.C. (b) din Rusia). Înaintea titlului autor: N. Lenin (Vl. Ulianov). — 286—288.
- *Teze cu privire la Adunarea constituantă.* — „Pravda”, Petrograd, 1917, nr. 213 (114), 26 (13) decembrie, p. 3. — 282—284, 285—286.
- *Tezele din 4 aprilie 1917* — vezi Lenin, V. I. *Despre sarcinile proletariatului în actuala revoluție.*
- [Lenin, V. I. și Zinoviev, G. E.]. Împotriva curentului. Culegere de articole apărute în „Soțial-Demokrat”, „Kommunist” și „Sbornik «Soțial-Demokrata»”. Editat de Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd. Petrograd, tip. „Rabocce Delo”, 1918. XVI, 550 p.; 2 file cu portrete. Înaintea titlului autori: G. Zinoviev și N. Lenin. — 245.*
- *— *Socialismul și războiul. (Atitudinea P.M.S.D.R. față de război.)* Editat de redacția ziarului „Soțial-Demokrat”. Geneva, Chaulmontet, 1915. 48 p. (P.M.S.D.R.). Înaintea titlului autori: G. Zinoviev și N. Lenin. — 245—246.
- Mandat model. Întocmit pe baza a 242 de mandate prezentate de deputații la primul Congres general al Sovietelor de deputați ai țăranilor din Rusia, care a avut loc la Petrograd în 1917.* — „Izvestiia Sovietului de deputați ai țăranilor din Rusia”, Petrograd, 1917, nr. 88, 19 august, p. 3—4. — 146.

- Manifestul de la Basel* — vezi Manifest der Internationale zur gegenwärtigen Lage.
- Marx, K. Burghesia și contrarevoluția.* 9, 11, 15 și 29 decembrie 1848. — 317.
- *Capitalul.* Critica economiei politice, vol. I—III. 1867—1894. — 452—453.
- *Critica Programului de la Gotha.* Aprilie—începutul lunii mai 1875. — 249—251, 255, 258—259.
- *Cu privire la Congresul de la Haga.* Cuvântare rostită la 8 septembrie 1872 la mitingul de la Amsterdam. Insemnări făcute de un corespondent. — 106.
- *Indiferentismul politic.* Ianuarie 1873. — 269—271.
- *Luptele de clasă în Franța. 1848—1850.* Ianuarie—1 noiembrie 1850. — 406.
- *Războiul civil din Franța.* Adresa Consiliului General al Asociației Internaționale a Muncitorilor. Aprilie—mai 1871. — 229, 255, 261, 286, 294, 304—305, 343—344, 473, 513.
- *Scrisoare către Kugelmann.* 13 decembrie 1870. — 108.
- *Scrisoare către Kugelmann.* 12 aprilie 1871. — 106, 257—258, 294, 322, 343—344.
- *Teorii asupra plusvalorii.* (Volumul al IV-lea al „Capitalului“). Ianuarie 1862—iulie 1863. — 335.
- Marx, K. și Engels, F. Manifestul Partidului Comunist.* Decembrie 1847—ianuarie 1848. — 279, 343.
- *Sfânta familie, sau critica criticii critice.* Împotriva lui Bruno Bauer et Co. Septembrie—noiembrie 1844. — 459.
- [*Maslov, S. L.*] *Norme privind reglementarea relațiilor agrare prin intermediul comitetelor agrare.* — „Delo Naroda“, Petrograd, 1917, nr. 183, 18 octombrie, p. 4. — 327.
- Memoriul Consiliului general al sindicatelor de funcționari din Rusia.* Către Consiliul Comisarilor Poporului. — „Vestnik Slujașcego“, Moscova, 1918, nr. 11—12, noiembrie—decembrie, p. 15—17. Semnat: Comitetul executiv al Consiliului general. — 239—240.
- „*Milioanele franceze*“. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputați ai țăranilor, muncitorilor, soldaților și cazacilor din Rusia și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Moscova“, 1918, nr. 132 (396), 28 iunie, p. 3. Sub titlul comun: Ultimele știri. — 2.
- Milioanele franceze.* — „Pravda“, Moscova, 1918, nr. 130, 28 (15) iunie, p. 2. — 2.

[*Moțiune adoptată la 16 noiembrie 1918 de Congresul extraordinar al acționarilor Băncii populare din Moscova*]. — „Narodnoe Hozeaistvo”, Moscova, 1918, nr. 12, p. 59, în articolul: Congresul extraordinar al acționarilor Băncii populare din Moscova. — 201.

„Narodnoe Hozeaistvo”, Moscova, 1918, nr. 12, p. 59. — 201.

Nota d-lui Hauschild, consulul general al Germaniei, adresată comisarului poporului pentru afacerile externe, G. V. Cicerin. — Moscova, 5 noiembrie 1918. — „Pravda”, 1918, nr. 242, 9 noiembrie, p. 1—2. — 152—154, 155.

Pericolul mondial al bolșevismului. — „Pravda”, Moscova, 1918, nr. 258, 28 noiembrie, p. 2, la rubrica : De peste hotare. — 233.

Plehanov, G. V. Încă o dată despre război. (Răspuns tovarășului N—V). — În : Războiul. Culegere de articole. În colaborare cu I. Akselrod ș.a. [Paris, „Ideal”, 1915], p. 11—48. — 196.

Pleskov, A. Încetați războiul civil! — „Vsegda Vpered!”, Moscova, 1919, nr. 11, 20 februarie, p. 1. — 503.

„Pravda”, Petrograd-Moscova. — 103.

— Petrograd, 1917, nr. 26, 7 aprilie, p. 1—2. — 277—278, 283—285.

— 1917, nr. 213 (114), 26 (13) decembrie, p. 3. — 283—284, 285—286.

— 1918, nr. 45 (271), 9 martie (24 februarie), p. 2. — 523.

— Moscova, 1918, nr. 71, 13 aprilie (31 martie), p. 1. — 210, 234, 238—239, 357.

— 1918, nr. 83, 28 (15) aprilie, p. 3—5. — 295.

— 1918, nr. 119, 15 (2) iunie, p. 2. — 296.

— 1918, nr. 130, 28 (15) iunie, p. 2. — 2.

— 1918, nr. 178, 22 august, p. 2—3. — 309, 470.

— 1918, nr. 205, 24 septembrie, p. 2. — 115.

— 1918, nr. 221, 13 octombrie, p. 2. — 115.

— 1918, nr. 226, 19 octombrie, p. 2. — 115.

— 1918, nr. 227, 20 octombrie, p. 2. — 116, 545.

— 1918, nr. 242, 9 noiembrie, p. 1—2. — 152—154, 155.

— 1918, nr. 251, 20 noiembrie, p. 3. — 193—194, 198, 204—205.

— 1918, nr. 256, 26 noiembrie, p. 3—4. — 209—210, 221.

— 1918, nr. 258, 28 noiembrie, p. 2. — 233.

Primul Congres al Internaționalei Comuniste. Procesele-verbale ale ședințelor ținute la Moscova între 2 și [6] martie 1919. Petrograd, 1921. 196 p. — 528, 534.

Primul Congres general al sindicatelor din Rusia. 7—14 ianuarie 1918. Dare de seamă stenografică completă, cu o prefață de M. Tolski. Editat de C.C.S. din Rusia. Moscova, 1918. XI, 382 p. — 277—278, 280—281.

Programul Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia adoptat la Congresul al II-lea al partidului. — În Congresul al doilea ordinar al P.M.S.D.R. Textul integral al proceselor-verbale Editat de C.C. Genève, tip. partidului, [1904], p. 1—6 (P.M.S.D.R.). — 299—301.

„Renegarea” lui Pitirim Sorokin. — „Pravda”, Moscova, 1918, nr. 251, 20 noiembrie, p. 3, la rubrica : Știri din țară. — 193—194, 198, 204—205.

Rezoluția Comitetului central al funcționarilor — vezi Memoriul Consiliului general al sindicatelor de funcționari din Rusia.

Rezoluția prezentată de menșevici — vezi Consfătuirea soc.-dem.

Rezoluție [cu privire la excluderea din Soviete a reprezentanților partidului eserilor de dreapta și ai partidului menșevic, adoptată în ședința din 14 iunie 1918 a C.E.C. din Rusia]. — „Pravda”, Moscova, 1918, nr. 119, 15 (2) iunie, p. 2. Sub titlul comun : Comitetul Executiv Central al Sovietelor. Ședința din 14 iunie. — 296.

[*Sadoul, J.*] *Către Cetățeanul Romain Rolland.* [Scrisoare trimisă la 14 iunie 1918]. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputați ai țăranilor, muncitorilor, soldaților și cazacilor din Rusia și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Moscova”, 1918, nr. 182 (446), 24 august, p. 1—2. Sub titlul comun : Un document interesant. — 233, 549.

Saltîkov-Șcedrin, M. E. Inmormîntare. — 327—328, 345.

— *Jurnalul unui provincial la Petersburg.* — 327—328, 345.

Sarcinile sindicatelor. [Rezoluție prezentată de fracțiunea comunistă la cel de-al doilea Congres general al sindicatelor în ziua de 21. I. 1919]. — În : Al doilea Congres general al sindicatelor din Rusia. 16—25 ianuarie 1919. Dare de seamă stenografică. I. (Ședințele plenare). Moscova, Editura de stat, 1921, p. 96—97. — 451, 459, 461, 462, 464, 465, 467.

Shakespeare, W. Neguțătorul din Veneția. — 268, 269.

- „*Soldatskaia Pravda*“, Petrograd, 1917, nr. 13, 16 (3) mai. Supliment la ziarul „*Soldatskaia Pravda*“, p. 4. — 277—278, 287—288.
- Sorokin, P. A. *Scrisoare către redacție*. — „*Krestianskie i Rabocie Dumî*“, Velikii—Ustiug, 1918, nr. 75, 29 octombrie, p. 4. Semnat : Pitirim Sorokin. — 193.
- „*Soșial-Demokrat*“, [Vilno—Petersburg—Paris—Geneva]. — 245.
- „*Sovetskaia Gazeta*“, Eleț, 1918, nr. 63, 31 iulie, p. 3—4. — 36.
- Spania. Congresul muncitorilor salută Republica Sovietică Rusă. — „*Pravda*“, Moscova, 1918, nr. 227, 20 octombrie, p. 2, la rubrica : Telegramme. — 115, 549.
- **Todorski, A. Un an de luptă cu arma și cu plugul*. Editat de Comitetul executiv al județului Vesiegonsk. Vesiegonsk, 1918. 79 p. — 422—423.
- Tratatul de pace între Rusia, de o parte, și Germania, Austro-Ungaria, Bulgaria și Turcia, de altă parte*. Moscova, tip. Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Moscova, 1918. 150 p. ; 1 filă hărți. — 158—159, 209, 408—409.
- Troșki, L. D. Scrisoare către țăranii mijlocași*. Din partea comisarului poporului pentru treburile militare și maritime. [6 februarie 1919]. — „*Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, țăranilor, cazacilor și ostașilor roșii din Rusia și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Moscova*“, 1919, nr. 28 (580), 7 februarie, p. 1. — 497.
- Tuturor comisarilor militari, conducătorilor militari, comandanților de armate, tuturor Sovietelor de deputați*. Radiogramă din 5 noiembrie 1918. — „*Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputați ai țăranilor, muncitorilor, cazacilor și ostașilor roșii din Rusia și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Moscova*“, 1918, nr. 243 (507), 6 noiembrie, p. 11, la rubrica : Ultimele știri și telegrame. — 155.
- „*Vestnik Slușacego*“, Moscova, 1918, nr. 11—12, noiembrie—decembrie, p. 15—17. — 239—240.
- „*Volea Naroda*“, Petrograd. — 204.
- „*Vsegda Vpered !*“, Moscova. — 503, 504.
— 1919, nr. 11, 20 februarie, p. 1. — 503.
-
- The Allies and Russia*. — „*The Manchester Guardian*“, 1918, No. 22, 530, October 23, p. 4. — 170.

- An das revolutionäre Proletariat Deutschlands!* — „Die Freiheit“. Morgen-Ausgabe, Berlin, 1919, Nr. 74, 11. Februar, S. 1. — 505, 521—522, 523.
- *„*Appeal to Reason*“, Girard, Cansas, 1915, No. 1,032, September 11, p. 1. — 59, 506.
- Aufruf der deutschen Regierung. An das deutsche Volk!* — „Vorwärts“, Berlin, 1918, Nr. 305, 5. November, S. 1. — 160.
- „*Avanti!*“, Milano. — 537.
- 1919, N. 12, 12 gennaio, p. 3. — 537—538.
- Bericht über den Gründungsparteitag der Kommunistischen Partei Deutschlands (Spartakusbund) vom 30. Dezember 1918 bis. 1. Januar 1919.* Hrsg. von der Kommunistischen Partei Deutschlands (Spartakusbund). [Berlin, 1918]. 56 S. — 471.
- „*Berner Tagwacht*“, 1916, Nr. 33, 9. Februar, S. 1. — 59—60, 506.
- Bernstein, E. Die Voraussetzungen des Sozialismus und die Aufgaben der Sozialdemokratie.* Stuttgart, Dietz, 1899, X, 188 S. — 103.
- „*The Class Struggle*“, New York, 1917, No. 4, November—December, p. 49—63. — 284.
- Clausewitz, K. Hinterlassene Werke über Krieg und Kriegführung.* Bd. 1, T. 1. Vom Kriege. Berlin, Dümmler, 1832, XXVIII, 371 S. — 302.
- Confessions of a Capitalist.* — „The Socialist Review“, [London], 1918, July—September, p. 249—258. — Semnat: A Capitalist. — 103.
- **Debs, E. When I shall Fight.* — „Appeal to Reason“, Girard, Cansas, 1915, No. 1,032, September 11, p. 1. — 59, 506.
- Diktatur oder Demokratie?* — „Vorwärts“, Berlin, 1918, Nr. 290, 21. Oktober, S. 1—2. — 298.
- „*L'Écho de Paris*“. — 169.
- „*The Evening Post*“, New York, 1918, January 15, p. 9. — 284.
- Francozské miliony,* — „Průkopník Svobody“, Moskva, 1918. číslo 4, 28. června, s. 1. — 2.

- Frankfurt*, 22. Oktober. — „Frankfurter Zeitung“, Abendblatt, Frankfurt a. M., 1918, Nr. 293, 22. Oktober, S. 1. — 298.
- „*Frankfurter Zeitung*“. Abendblatt, Frankfurt a. M., 1918, Nr. 293, 22. Oktober, S. 1. — 298.
- „*Die Freiheit*“, Berlin. — 505.
- Morgen-Ausgabe, Berlin, 1919, Nr. 30, 17. Januar, S. 2. — 476.
- 1919, Nr. 71, 9. Februar, S. 1. — 523, 524, 525, 527.
- 1919, Nr. 74, 11. Februar, S. 1. — 505, 521—522, 523.
- Hilferding*, R. *Die Einigung des Proletariats*. — „*Die Freiheit*“. Morgen-Ausgabe, Berlin, 1919, Nr. 71, 9. Februar, S. 1. — 523, 524, 525, 527.
- „*L'Humanité*“, Paris. — 535, 537.
- 1919, N 5384, 13 janvier, p. 2. — 535—536, 537.
- „*Internationale Socialistische Kommission*. Nachrichtendienst“, Stockholm, 1918, Nr. 41, 12. Juni, S. 1—12. — 337.
- * *Kautsky*, K. *Die Agrarfrage*. Eine Übersicht über die Tendenzen der modernen Landwirtschaft und die Agrarpolitik der Sozialdemokratie. Stuttgart, Dietz, 1899. VIII, 451 S. — 335, 337.
- *Consumvereine und Arbeiterbewegung*. Wien, Brand, 1897, 31 S. — 237.
- * — *Die Diktatur des Proletariats*. Wien, Brand, 1918. 63 S. — 103—105, 106, 107—111, 247, 248—341, 342—343, 344—345, 346, 347, 402, 403—404, 523.
- * — *Fraktion und Partei*. — „*Die Neue Zeit*“, „Stuttgart, 1915, Jg. 34, Bd. 1, Nr. 9, 26. November, S. 269—276. — 506.
- * — *Der Imperialismus*. — „*Die Neue Zeit*“, Stuttgart, 1914, Jg. 32, Bd. 2, Nr. 21, 11. September, S. 908—922. — 246—247.
- *Die Soziale Revolution*. I. Sozialreform und soziale Revolution. Berlin, Exped. der Buchh. Vorwärts, 1902. 56 S. — 310.
- *Triebkräfte und Aussichten der russischen Revolution*. — „*Die Neue Zeit*“, Stuttgart, 1906—1907, Jg. 25., Bd. 1., Nr. 9, S. 284—290; Nr. 10, S. 324—333. — 316—317, 321, 332.
- *Der Weg zur Macht*. Politische Betrachtungen über das Hineinwachsen in die Revolution. Berlin, Buchh. Vorwärts, 1909. 104 S. — 246, 281, 303, 310.

- [*Lenin, W. I.*] *Lenin-Russland*. — „*Berner Tagwacht*“, 1916, Nr. 33, 9. Februar, S. 1. Sub titlul comun : Der Krieg und die Pflichten der Arbeiterschaft. — 59—60, 506.
- *Lenine on Political Parties in Russia*. — „*The Evening Post*“, New York, 1918, January 15, p. 9. — 284.
- *Political Parties in Russia*. — „*The Class Struggle*“, New York, 1917, No. 4, November—December, p. 49—63. După titlu autor : N. Lenin. — 284.
- [*Lenine, V. I. et Zinowieff, G. E.*] *Le Socialisme et la Guerre*. (Point de vue du PSDO de Russie sur la guerre). Genève, la Redaction du „*Social-Démocrate*“, 1916. 77 p. (Parti Social Démocrate Ouvrier de Russie). — 245.
- *Sozialismus und Krieg*. (Stellung der S.-D. A.-P. Russlands zum Kriege). F. I., 1915. 36 S. (S.-D. A.-P. Russlands). După titlu autori : G. Zinowjew u. N. Lenin. — 245.
- Luxemburg, R.* *Der Anfang*. — „*Die Rote Fahne*“, Berlin, 1918, Nr. 3, 18. November, S. 1—2. — 528.
- „*The Manchester Guardian*“, 1918, No. 22,530, October 23, p. 4. — 170.
- Manifest der Internationale zur gegenwärtigen Lage, [angenommen auf dem Ausserordentlichen Internationalen Sozialistenkongress zu Basel]*. — In : Ausserordentlicher Internationaler Sozialistenkongress zu Basel am 24. und 25. November 1912. Berlin, Buchh. „*Vorwärts*“, 1912, S. 23—27. — 246, 303, 305—307, 310, 344.
- Marx, K. u. Engels, F.* *Das Kommunistische Manifest*. Neue Ausgabe mit einem Vorwort der Verfasser. Leipzig, Exped. des „*Volksstaat*“, 1872, 27 S. — 257—259, 403.
- *Vorwort [zur Arbeit : „Das Kommunistische Manifest“*, 24. Juni 1872]. — In : Marx, K. u. Engels, F. *Das Kommunistische Manifest*. Neue Ausgabe mit einem Vorwort der Verfasser. Leipzig, Exped. des „*Volksstaat*“, 1872, S. 3—4. — 257—259, 403.
- Masslow, P.* *Die Agrarfrage in Russland*. Die bauerliche Wirtschaftsform und die ländlichen Arbeiter. Autorisierte Übersetzung von M. Nachimson. Stuttgart, Dietz, 1907. XIII, 265 S. — 104, 316, 318, 324, 332—333, 335.
- Le meeting de la fédération de la Seine*. — „*L'Humanité*“, Paris, 1919, N 5384, 13 janvier, p. 2. Sub titlul comun : Pour la démobilisation. — 535—536, 537.
- „*Die Neue Zeit*“, Stuttgart, 1906—1907, Jg. 25, Bd. 1, Nr. 9, S. 284—290 ; Nr 10, S. 324—333. — 316, 321, 332.

- 1914, Jg. 32, Bd. 2, Nr. 21, 11. September, S. 908—922. — 247.
- 1915, Jg. 34, Bd. 1, Nr. 9, 26. November, S. 269—276. — 506.
- Ostrogorskij, M. *La démocratie et les partis politiques*. Nouvelle ed., refondue. Paris, Calmann-Lévy, 1912. XVI, 728 p. — 348.
- Protokoll über die Verhandlungen des Parteitages der Sozialdemokratischen Partei Deutschlands*. Abgehalten zu Breslau vom 6. bis 12. Oktober 1895. Berlin, Exped. des „Vorwärts“, 1895. 223 S. — 214
- Protokoll über die Verhandlungen des Parteitages der Sozialdemokratischen Partei Deutschlands*. Abgehalten in Magdeburg vom 18. bis 24. September 1910. Berlin, Buchh. „Vorwärts“, 1910. 507 S. — 297.
- „*Prükopnik Svobody*“, Moskva, 1918, číslo 4, 28. června, s. 1. — 2.
- Richter, E. *Sozialdemokratische Zukunftsbilder*. Frei nach Bebel. Berlin, „Fortschritt“, Dezember 1891. 48 S. — 297—298.
- „*Die Rote Fahne*“, Berlin. — 389, 402.
- 1918, Nr. 3, 18. November, S. 1—2. — 508.
- „*Der Rote Soldat*“, Wien. — 123.
- „*The Socialist Review*“, London. — 103.
- 1918, July—September, p. 249—258. — 103.
- Statistik des Deutschen Reichs*. Bd. 212. Berufs- und Betriebszählung vom 12. Juni 1907. Landwirtschaftliche Betriebsstatistik. Hrsg. vom Kaiserlichen Statistischen Amte. Teil 1a, 1b, 2a. Berlin, [1909—1910]. 3 Bde. — 293—294.
- Thesen über die sozialistische Revolution und die Aufgaben des Proletariats während seiner Diktatur in Russland*. — „Internationale Socialistische Kommission. Nachrichtendienst“, Stockholm, 1918, Nr. 41, 12. Juni, S. 1—12. — 337.
- „*The Times*“, London. — 167.
- „*III-me Internationale*“, Moscou, 1918, N 1, 20 octobre, p. 4. — 170.
- Un aveu sur l'intervention des allies en Sibirie*. — „III-me Internationale“, Moscou, 1918, N 1, 20 octobre, p. 4, la rubrique: *Revue de la presse française*. — 170.

- Die Untersuchung*. — „Die Freiheit“. Morgen-Ausgabe, Berlin, 1919, Nr. 30, 17. Januar, S. 2. — 476.
- Vandervelde, É. Le socialisme contre l'État*. Paris-Nancy, Berger-Levrault, 1918. LVI, 174 p. (Problèmes d'après guerre). — 342—349.
- „*La Victoire*“, Paris. — 120.
- Vita del partito*. — „Avanti!“, Milano, 1919, N. 12, 12 gennaio, p. 3, la rubrica : Cronache Italiane. — 537—538.
- „*Vorwärts*“, Berlin, 1918, Nr. 290, 21. Oktober, S. 1—2. — 298 — 1918, Nr. 305, 5. November, S. 1. — 160.
- „*Der Weckruf*“, Wien. — 402.
-

INDICE DE NUME

A

Adler, Friedrich (1879—1960) — lider al aripii de dreapta a social-democrației austriece. La 21 octombrie 1916 a comis un act terorist, împușcându-l mortal pe primul ministru al Austriei — contele Stürgkh. După revoluția din 1918 din Austria a trecut în tabăra contrarevoluției. V. I. Lenin l-a caracterizat pe Adler în acea perioadă drept unul dintre cei mai infami trădători ai socialismului. Adler a fost unul dintre organizatorii Internaționalei a II^{1/2}, centriste (1921—1923), iar după aceea unul dintre liderii așa-numitei „Internaționale muncitorești socialiste”. — 28, 134, 143, 216, 404—405.

Akselrod, P. B. (1850—1928) — unul dintre liderii menșevismului. În anii reacțiunii și ai noului avânt revoluționar a fost lichidator. În timpul primului război mondial, camuflându-se sub paravanul unei frazeologii centriste, s-a situat de fapt pe poziții social-șovine. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului executiv al Sovietului din Petrograd; a sprijinit guvernul provizoriu burghez. Față de Revoluția Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă; în emigrație a făcut propagandă pentru intervenție armată împotriva Rusiei Sovietice. — 277, 284, 285, 339.

Albert, M. — vezi Eberlein Hugo.

Alekseev, M. V. (1857—1918) — general în armata țaristă, după revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost comandant suprem, apoi, un timp, șef al statului-major al comandantului suprem Kerenski. După Revoluția Socialistă din Octombrie a luptat împotriva Puterii sovietice, a fost în fruntea „armatei de voluntari” alb-gardiste, organizată în Caucazul de nord. — 3—4, 28, 545, 546.

Andrieu — muncitor francez, secretar al sindicatului metalurgiștilor din departamentul Loire. A participat activ la mișcarea sindicalismului revoluționar. La sfârșitul anului 1917 a fost arestat de autoritățile franceze pentru propagandă „defetistă” și trimis pe front.

Curînd însă, protestul muncitorilor și al unităților militare din zona Loarei a silit guvernul francez să-l recheme de pe front. În septembrie 1919 a fost delegat la congresul federației metalurgiștilor, care a adoptat o rezoluție de protest împotriva intervenției din Rusia. — 72.

Austerlitz, Friedrich (1862—1931) — unul dintre liderii Partidului social-democrat austriac, redactor-șef al ziarului „Arbeiter-Zeitung”, organul central al acestui partid; deputat de Viena. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții social-șovine. — 402, 404—405, 406—407.

Avanesov, V. A. (1884—1930) — om de stat sovietic; membru al P.M.S.D.R. din 1903. A participat activ la prima revoluție rusă din 1905—1907. Din 1907 pînă în 1913 a stat în Elveția; a fost secretarul Grupului unit al P.M.S.D.R. În 1914 s-a întors în Rusia, unde a aderat la bolșevici. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al fracțiunii bolșevice a Sovietului din Moscova și membru al prezidiului acestuia. În Octombrie 1917 a fost membru al Comitetului militar-revoluționar din Petrograd. În anii 1917—1919 — secretar și membru al Prezidiului C.E.C. din Rusia. Din 1920 pînă în 1924 a fost membru al colegiului Comisiei extraordinare din Rusia, locțiitor al comisarului poporului pentru Inspecția muncitorească-țărănească, apoi locțiitor al comisarului poporului pentru comerțul exterior. Din 1925 — membru al prezidiului Consiliului economic superior din Rusia. În anii 1922—1927 — membru al C.E.C. al U.R.S.S. — 36.

Avksentiev, N. D. (1878—1943) — unul dintre liderii partidului socialist-revoluționar, membru al Comitetului Central al acestui partid. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost președinte al Comitetului executiv al Sovietului de deputați ai țăranilor din Rusia; ministru de interne în cel de-al doilea guvern provizoriu de coaliție, prezidat de Kerenski, iar mai tîrziu președinte al „Consiliului provizoriu al Republicii ruse” (Preparlament), instituție contrarevoluționară. După Revoluția Socialistă din Octombrie a participat la organizarea unor rebeliuni contrarevoluționare. În 1918 a fost președinte al așa-numitului „Directorat de la Ufa”, apoi a emigrat în străinătate, unde a continuat să lupte activ împotriva Puterii sovietice. — 185, 324.

B

Bauer, Otto (Weber Heinrich) (1882—1938) — unul dintre liderii social-democrației austriece și ai Internaționalei a II-a, ideolog al așa-numitului „austro-marxism”. A avut o atitudine ostilă față de Revoluția Socialistă din Octombrie. — 100, 320.

Bebel, August (1840—1913) — unul dintre militanții de seamă ai social-democrației germane și ai mișcării muncitorești interna-

ționale. A fost membru al Internaționalei I. În 1869 a întemeiat, împreună cu W. Liebknecht, Partidul muncitoresc social-democrat din Germania („eisenachienii”); a fost ales în repetate rânduri deputat în Reichstag. La sfârșitul secolului trecut și la începutul acestui secol a luat atitudine împotriva reformismului și revizionismului din rîndurile social-democrației germane. Cuvîntările rostite de el împotriva bernsteinienilor au fost apreciate de V. I. Lenin ca „un model de apărare a concepțiilor marxiste și de luptă pentru caracterul cu adevărat socialist al partidului muncitoresc” (Opere complete, vol. 23, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 392). — 261, 286, 293, 297, 308, 506.

Berger, Victor Louis (1860—1929) — socialist american, unul dintre organizatorii și conducătorii Partidului socialist din America, partid reformist. În anii primului război mondial s-a situat pe poziții pacifiste. A fost ales de cîteva ori membru al Congresului; a fost împotriva recunoașterii Rusiei Sovietice de către guvernul S.U.A. — 474.

Bernstein, Eduard (1850—1932) — unul dintre conducătorii social-democrației reformiste germane, teoretician al revizionismului și reformismului, lider al aripii de dreapta a Internaționalei a II-a. Sub pretextul „dezvoltării createoare a marxismului”, a trecut la revizuirea teoriei marxiste, la golirea marxismului de conținutul său revoluționar. A negat sau a denaturat principalele teze ale marxismului. Bernstein a lansat lozincă: „țelul final nu reprezintă nimic, mișcarea este totul”, propagînd codismul, ploconirea în fața spontaneității mișcării muncitorești și reducînd progresul social exclusiv la reforme în cadrul capitalismului. El preconiza armonia de interese dintre proletariat și burghezie, se pronunța împotriva teoriei marxiste despre lupta de clasă, nega necesitatea revoluției socialiste, a dictaturii proletariatului. În economia politică, el nega teoria marxistă a plusvalorii, legile acumulării capitaliste. În filozofie s-a ridicat împotriva materialismului dialectic, încercînd să substituie filozofiei marxiste filozofia idealistă kantiană și hegeliană. În perioada primului război mondial s-a situat pe poziții centriste, social-șovine. V. I. Lenin a demascat temeinic și în mod necruțător concepțiile revizioniste ale lui Bernstein, a căror consecință practică directă a fost sprijinirea imperialismului german. — 103, 110, 248, 259, 300.

Bismarck, Otto Eduard Leopold (1815—1898) — om de stat și diplomat al Prusiei și Germaniei. Din 1862 — prim-ministru și ministru de externe al Prusiei. A imprimat politicii interne și externe o orientare corespunzătoare intereselor iuncherimii și marii burghezii. În 1871 a reușit ca prin războaie de cotropire („prin fier și sînge”) și prin abile acțiuni diplomatice să realizeze unificarea Germaniei sub hegemonia Prusiei; a deținut postul de cancelar al Imperiului german. A ajutat burghezia contrarevoluționară din Franța (pe versaillezi) să înăbușe în sînge Comuna din Paris. În 1890, după o

serie de eșecuri suferite în politica internă și externă, a fost demis. — 292—293.

Blanc, Louis (1811—1882) — istoric francez, reprezentant al socialismului mic-burghez, participant la revoluția din 1848. Prin concepțiile și activitatea sa, Louis Blanc s-a situat pe poziția concilierii cu burghezia. A elaborat un plan utopic de rezolvare a contradicțiilor dintre capital și muncă cu ajutorul statului capitalist. — 257.

Bonci-Bruevici, V. D. (1873—1955) — om de stat sovietic, militant pe tărâm social; revoluționar de profesie. A participat la mișcarea revoluționară cu începere din ultimii ani ai deceniului al 9-lea al secolului trecut; în 1896 a emigrat în Elveția. În străinătate a participat la activitatea grupului „Eliberarea muncii”, a colaborat la „Iskra”, a luat parte activă la organizarea apariției unor ziare și reviste bolșevice și la organizarea editurilor de partid. A fost prigonit de autoritățile țariste. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al redacției ziarului „Izvestia Sovietului din Petrograd” (până în mai 1917); după aceea a redactat ziarul bolșevic „Rabocii i Soldat”. A participat activ la insurecția armată din Octombrie la Petrograd. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost director al treburilor Consiliului Comisarilor Poporului (până în octombrie 1920), redactor-șef al editurii „Jizn i Znanie”. Începând din 1930 a fost director al Muzeului de literatură din Moscova, organizat de el, iar din 1946 director al Muzeului de istorie a religiei și ateismului din Leningrad, de pe lângă Academia de Științe a U.R.S.S. A scris amintiri despre V. I. Lenin. — 36.

Borodin (Gruzenberg), M. M. (1884—1951) — membru al partidului bolșevic din 1903. În 1905 a fost secretar al Comitetului din Riga al P.M.S.D. (b) din Rusia. În anii 1907—1918 s-a aflat în emigrație în America. Din 1918 până în 1922 a lucrat la Comisariatul poporului pentru afacerile externe al R.S.F.S.R. și în aparatul Internaționalei Comuniste. În anii 1923—1927 a fost consilier al lui Sun Yat-sen și al guvernului național (de la Canton) al Chinei. Din 1927 a lucrat în domeniul economic și la agenția TASS, la Consiliul economic superior și în alte organizații. — 49.

Bracke, Alexandre-Marie Derousseau (1861—1955) — unul dintre liderii Partidului socialist francez, secretar pentru relațiile externe al acestui partid. Din 1900 a colaborat la o serie de publicații periodice ale P.S.F.; a fost redactor la ziarul „L'Humanité”; în repetate rânduri a fost ales în Camera deputaților. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții social-șovine. S-a pronunțat împotriva afilierii socialiștilor francezi la Internaționala a III-a. Începând din 1923 a reprezentat Partidul socialist francez în așa-numita „Internațională muncitorească socialistă”. — 536.

Branting, Karl Hjalmar (1860—1925) — lider reformist al Partidului social-democrat suedez, unul dintre conducătorii Internaționalei

a II-a. În anii primului război mondial s-a situat pe pozițiile social-șovinismului. Între anii 1920 și 1925 a fost, în mod succesiv, șeful câtorva guverne social-democrate. — 521—522, 534.

Brentano, Lujo (1844—1931) — economist burghez german, din 1896 profesor de economie politică la Universitatea din München; unul dintre principalii reprezentanți ai „socialismului de catedră”, care propaga renunțarea la lupta de clasă și ideea că prin organizarea de sindicate reformiste și reglementarea prin lege a relațiilor dintre patroni și muncitori pot fi rezolvate contradicțiile sociale din societatea burgheză, pot fi împăcate interesele muncitorilor și cele ale capitaliștilor. În problema agrară a fost un adept al „teoriei” reacționare a trăinicii micii gospodării în agricultură și al legii pseudoștiințifice a „fertilității descrescînde a solului”. În ultimii ani ai vieții, el a fost un apologet declarat al imperialismului. — 245—246.

C

Cernîșevski, N. G. (1828—1889) — mare democrat-revoluționar și socialist-utopist rus, om de știință, scriitor și critic literar; unul dintre precursorii de seamă ai social-democrației ruse. Cernîșevski a fost inspiratorul și conducătorul ideologic al mișcării democrat-revoluționare din perioada 1860—1870 din Rusia. Revista „Sovremennik”, redactată de el, a exprimat aspirațiile și năzuințele forțelor revoluționare din Rusia. Cernîșevski a demascăat cu vehemență caracterul iobăgăst al „reformei țărănești” din 1861 și a chemat pe țărani la răscoală. În 1862 a fost arestat de guvernul țarist și întemnițat în fortăreața Petropavlovskaja, unde a stat aproape 2 ani, iar după aceea a fost condamnat la 7 ani muncă silnică și la deportare pe viață în Siberia. Cernîșevski a stat în deportare peste 20 de ani. Pînă în ultima clipă, el a rămas un luptător înflăcărat împotriva inegalității sociale, împotriva oricăror manifestări de asuprire politică și economică. — 57.

Cernov, V. M. (1876—1952) — unul dintre liderii și teoreticienii partidului eserilor. Din mai pînă în august 1917 a fost ministru al agriculturii în guvernul provizoriu burghez; a promovat o politică de crunte represiuni împotriva țăranilor care trecuseră la ocuparea pămînturilor moșierești. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost unul dintre organizatorii rebeliunilor antisovietice. În 1920 a emigrat în străinătate, unde a continuat să desfășoare activitate antisovietică. — 85, 123.

Cicerin, G. V. (1872—1936) — om de stat sovietic, diplomat eminent. În anii 1904—1917 s-a aflat în emigrație, unde, în 1905, a intrat în P.M.S.D.R. În perioada reacțiunii a fost adept al menșevismului; în anii primului război mondial s-a situat pe poziții internaționaliste; la sfîrșitul anului 1917 a trecut pe pozițiile bolșevismului și în 1918 a intrat în P.C. (b) din Rusia. Din 1918 pînă

În 1930 a fost comisar al poporului pentru afacerile externe, a condus delegațiile sovietice la conferințele internaționale de la Genova și Lausanne. A fost membru al C.E.C. din Rusia și al C.E.C. al U.R.S.S. La Congresele al XIV-lea și al XV-lea ale partidului a fost ales membru al C.C. — 189.

Clemenceau, Georges Benjamin (1841—1929) — om de stat și om politic reacționar francez; unul dintre liderii partidului radical. Din 1876 — membru al Camerei deputaților din Franța. Între anii 1906 și 1909 a fost șeful guvernului francez. Apărînd interesele marului capital, a promovat o politică de crunte represii împotriva clasei muncitoare. În timpul primului război mondial s-a manifestat ca un șovinist inveterat. Din noiembrie 1917, Clemenceau a venit din nou în fruntea guvernului francez, instaurînd în țară un regim de dictatură militară. A fost unul dintre organizatorii și inspiratorii intervenției armate împotriva Rusiei Sovietice și Ungariei Sovietice; s-a străduit să realizeze „încercuirea economică” a Republicii sovietice. El a fost unul dintre autorii tratatului de pace de la Versailles (1919). Fiind înfrînt în alegerile prezidențiale din 1920, s-a retras din viața politică. — 263, 306, 361, 477.

D

Dan (Gurvici), F. I. (1871—1947) — unul dintre liderii menșevicilor. În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar a condus în străinătate, un grup de lichidatori. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții social-șovine. După revoluția burghezodemocratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului executiv al Sovietului din Petrograd și a făcut parte din Prezidiul Comitetului Executiv Central în prima legislatură; a sprijinit guvernul provizoriu burghez. După Revoluția Socialistă din Octombrie a luptat împotriva Puterii sovietice. La începutul anului 1922 a fost expulzat din țară ca dușman al Statului sovietic. — 108, 296.

David, Eduard (1863—1930) — unul dintre liderii aripii de dreapta a social-democrației germane, revizionist, de profesiune economist. A fost unul dintre fondatorii revistei „Sozialistische Monatshefte”, organ al oportuniștilor germani. În 1903 a publicat o carte intitulată „Socialismul și agricultura”, pe care V. I. Lenin a calificat-o drept „principala lucrare a revizionismului în problema agrară”. Începînd din 1903 a fost deputat în Reichstag. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții social-șovine. În 1919 a făcut parte din primul guvern de coaliție al Republicii germane. În anii 1919—1920 a fost ministru de interne, iar în anii 1922—1927 — reprezentant al guvernului la Hessen. A sprijinit tendințele revanșarde ale imperialismului german și a avut o atitudine ostilă față de U.R.S.S. — 105.

Debs, Eugene Victor (1855—1926) — militant de seamă al mișcării muncitorești din S.U.A., unul dintre organizatorii partidului social-democrat, care a alcătuit apoi nucleul principal al Partidului socialist, format în anii 1900—1901. A condus aripa stângă a acestui partid. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții internaționaliste, a condamnat trădarea comisă de social-șoviniști, a militat împotriva intrării S.U.A. în război. Debs a salutat victoria Revoluției Socialiste din Octombrie. În 1918 a fost condamnat la 10 ani închisoare pentru propagandă antiimperialistă, dar în 1921 a fost amnistiat. — 59, 108, 472, 506.

Dreyfus, Alfred (1859—1935) — ofițer al Marelui stat-major al armatei franceze, evreu de origine. În 1894, în urma unei false acuzații de înaltă trădare, a fost condamnat pe nedrept la muncă silnică pe viață. Datorită acțiunii întreprinse în favoarea lui de către clasa muncitoare și intelectualitatea progresistă, Dreyfus a fost grațiat în 1899, iar în 1906 a fost reabilitat. — 108, 263, 457, 516.

Dutov, A. I. (1864—1921) — colonel în armata țaristă, ataman al oastei cazacilor din Orenburg; unul dintre conducătorii contrarevoluției căzăcești. După Revoluția Socialistă din Octombrie, împreună cu menșevicii și cu eserii, a organizat la Orenburg „Comitetul salvării patriei și revoluției”, care la mijlocul lunii noiembrie a pus mâna pe putere. La 18 (31) ianuarie 1918, Dutov a fost izgonit din Orenburg de către detașamentele Gărzii roșii. În anii 1918—1919, el a comandat armata de cazaci care lupta sub ordinele lui Kolceak. După zdrobirea trupelor lui Kolceak, în martie 1920, Dutov, împreună cu rămășițele unităților sale, a trecut granița chineză. — 28, 108, 223, 385—386.

E

Eberlein, Hugo (Albert, M.) (1887—1944) — comunist german. A fost unul dintre conducătorii „Uniunii Spartacus” și membru al C.C. al Partidului Comunist din Germania. Delegat la congresele I, al IV-lea și al VII-lea ale Internaționalei Comuniste; în anii 1935—1937 a fost membru al Comisiei internaționale de control a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste. — 384, 528.

Ebert, Friedrich (1871—1925) — unul dintre liderii aripii de dreapta a social-democrației germane. În timpul primului război mondial a condus aripa social-șovină a social-democrației germane, a fost unul dintre principalii organizatori ai colaborării acesteia cu guvernul kaiserului. La începutul revoluției din noiembrie 1918 din Germania a fost cancelar al Reichului și s-a aflat în fruntea așa-numitului Consiliu al împuterniciților poporului, care camufla de fapt puterea burgheziei. Din februarie 1919 a fost președinte al Germaniei. Sub conducerea sa, guvernele de coaliție formate din reprezentanți ai partidului social-democrat și ai partidelor burgheze

au înăbușit cu cruzime acțiunile revoluționare ale proletariatului german. — 189, 402, 450, 460, 461, 475.

Engels, Friedrich (1820—1895) — unul dintre întemeietorii comunismului științific, conducător și învățător al proletariatului internațional, prieten și tovarăș de luptă al lui K. Marx (vezi articolul lui V. I. Lenin „Friedrich Engels” în Opere complete, vol. 2, București, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 1—14). — 105, 106, 109, 173—174, 214, 227, 229, 250, 258—259, 270, 273, 275, 286, 299, 308, 343—344, 347, 403, 512.

G

Gapon, G. A. (1870—1906) — preot; agent al ohranei țariste. A pus la cale, în scopuri provocatoare, procesiunea de la 9 ianuarie 1905 a muncitorilor din Petersburg, care urma să înmîneze țarului o petiție și care a fost înăbușită în sânge. Ulterior a fost demascat de eseri ca provocator și omorât. — 72.

Gompers, Samuel (1850—1924) — fruntaș al mișcării sindicale americane. A fost unul dintre întemeietorii Federației americane a muncii (A.F.L.); din 1895 a fost președinte inamovibil al A.F.L. A promovat o politică de colaborare de clasă cu capitaliștii și a fost adversar al luptei revoluționare a clasei muncitoare. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții social-șovine. A avut o atitudine ostilă față de Revoluția Socialistă din Octombrie și față de Statul sovietic. — 66, 115, 307, 405, 470, 471, 474.

Graber, Ernest Paul (n. 1875) — social-democrat elvețian. A fost membru al conducerii Partidului social-democrat din Elveția. La începutul primului război mondial s-a alăturat internaționaliștilor, a luat parte la activitatea social-democraților de stînga elvețieni. La începutul anului 1917 s-a situat pe poziții centrist-pacifiste, iar în 1918 a trecut definitiv de partea aripii de dreapta a social-democrației elvețiene. Începînd din 1919 a fost secretar al Partidului social-democrat din Elveția. S-a pronunțat împotriva afilierii acestui partid la Internaționala Comunistă, a participat la întemeierea Internaționalei a II^{1/2}, centriste. — 301.

Grimm, Robert (1881—1958) — unul dintre liderii Partidului social-democrat din Elveția. În anii 1909—1918 a fost secretar al acestui partid și redactor-șef al ziarului „Bernener Tagwacht”. Începînd din 1911 a fost deputat în parlamentul elvețian. În anii primului război mondial s-a situat pe poziții centriste; președinte al Comisiei socialiste internaționale. A fost unul dintre organizatorii Internaționalei a II^{1/2}, centriste. În 1945—1946 a fost președinte al Consiliului național al Elveției. — 301.

Gubkin, I. M. (1871—1939) — eminent geolog sovietic, academician; membru al partidului comunist din 1921. A participat activ

la organizarea cercetărilor miniere și geologice în Rusia Sovietică; în anii 1919—1924 a fost președinte al Comitetului pentru exploatarea șisturilor, apoi șef al Direcției industriei șisturilor; a fost președinte al Comisiei speciale pentru studierea anomaliei magnetice de la Kursk, comisie creată din inițiativa lui V. I. Lenin; a condus o serie de instituții de cercetări științifice în domeniul petrolului. — 558.

Gucikov, A. I. (1862—1936) — mare capitalist, organizator și lider al partidului octombriștilor. În timpul primului război mondial a fost președinte al Comitetului central pentru industria de război și membru al Comisiei speciale pentru problemele apărării. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost ministru de război și ministru al marinei în primul guvern provizoriu burghez. În august 1917 a participat la organizarea rebeliunii lui Kornilov. După Revoluția Socialistă din Octombrie a luptat împotriva Puterii sovietice; emigrant alb. — 83, 85.

Guilbeaux, Henri (1885—1938) — socialist francez, ziarist. În timpul primului război mondial a editat revista „Demain”, a militat pentru restabilirea legăturilor internaționale. În 1916 a participat la Conferința de la Kienthal. În primii ani ai deceniului al 3-lea a trăit în Germania, unde era corespondent al ziarului „L'Humanité”. A participat la primul Congres al Internaționalei Comuniste ca delegat din partea stângii zimmerwaldiene din Franța.

Ulterior a trecut pe poziții troțkiste, a avut o atitudine ostilă față de U.R.S.S. — 536—537.

Gulov, G. — ostaș roșu de origine țărănească. A participat la Revoluția Socialistă din Octombrie (la Moscova). — 497.

H

Haase, Hugo (1863—1919) — unul dintre liderii social-democrației germane, oportunist. În 1911 a fost ales președinte al conducerii Partidului social-democrat german. Deputat în Reichstag în anii 1897—1907 și 1912—1918. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții centriste. În aprilie 1917 a fost unul dintre întemeietorii Partidului social-democrat independent din Germania. Lenin îl califica pe Haase și pe alți lideri ai partidului „independenților” germani drept „lachei, demagogi, lași, complici lipsiți de voință ai burgheziei și reformiști în fapt” (Opere, vol. 29, București, Editura politică, 1959, p. 548). În timpul revoluției din noiembrie 1918 din Germania, Haase a făcut parte din așa-numitul Consiliu al împuterniciților poporului, care a dus o politică de înăbușire a mișcării revoluționare. — 209, 302, 308, 362.

Henderson, Arthur (1863—1935) — unul dintre liderii partidului laburist și ai mișcării sindicale engleze. În anii 1908—1910 și 1914—1917 — președinte al fracțiunii parlamentare laburiste. În

timpul primului război mondial s-a situat pe poziții social-șovine. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 s-a dus în Rusia pentru a desfășura agitație în favoarea continuării războiului imperialist. În 1919 a fost unul dintre organizatorii Internaționalei a II-a de la Berna, iar din 1923 — președinte al Comitetului executiv al așa-numitei „Internaționale muncitorești socialiste”. A făcut parte în repetate rânduri din guvernele burgheze ale Angliei. — 66, 99, 111—112, 262, 298, 313, 405, 471, 474, 533.

Hervé, Gustave (1871—1944) — socialist francez, publicist și avocat. În 1906 a fondat ziarul „La Guerre Sociale”, în coloanele căruia a propagat un program semianarhist de luptă împotriva militarismului. Într-o serie de lucrări ale sale, V. I. Lenin a dezvăluit caracterul mic-burghez al hervéismului. În timpul primului război mondial, Hervé s-a situat pe poziții social-șovine. După Revoluția Socialistă din Octombrie a adoptat o atitudine ostilă Statului sovietic. În 1918 a fost exclus din Partidul socialist francez. După instaurarea fascismului în Germania a fost adept al unei apropieri între Franța și Germania fascistă. — 120.

Hilferding, Rudolf (1877—1941) — unul dintre liderii social-democrației germane și ai Internaționalei a II-a; teoretician al așa-numitului „austro-marxism”. Din 1907 pînă în 1915 a fost redactor al ziarului „Vorwärts”, organ central al Partidului social-democrat din Germania. Principala sa lucrare, „Capitalul financiar” (1910), a fost apreciată de V. I. Lenin, care a criticat însă definiția greșită dată capitalului și o serie de alte greșeli teoretice comise de autor. În anii primului război mondial, Hilferding s-a situat pe poziții centriste, a apărut unitatea cu social-imperialiștii. După război a lansat teoria „capitalismului organizat”, devenind un apologet al capitalismului monopolist de stat. Din 1917 — lider al Partidului social-democrat independent din Germania, dușman declarat al Puterii sovietice și al dictaturii proletariatului. A fost în repetate rânduri membru al guvernului burghez al Republicii de la Weimar. După instaurarea fascismului a emigrat în Franța. — 523, 527.

Hinciuk, L. M. (1868—1944) — pînă în 1919 — menșevic, membru al C.C. al menșevicilor; din 1920 — membru al partidului bolșevic. În anii 1917—1920 a făcut parte din conducerea Cooperativei muncitorești din Moscova, iar în anii 1921—1926 a fost președinte al consiliului de conducere al Uniunii centrale a cooperativelor de consum. Din 1927 — reprezentant comercial al U.R.S.S. în Anglia, apoi în Germania. Din 1934 — comisar al poporului pentru comerțul interior al R.S.F.S.R. — 234, 235, 236, 237, 238, 239.

Hmelniški, A. I. (1889—1919) — membru al partidului bolșevic din 1917. După revoluția burghezo-democratică din februarie a făcut parte din Comitetul executiv al Sovietului din Odesa. După Revoluția Socialistă din Octombrie — secretar al Comitetului gubernial Odesa al P.M.S.D. (b) din Rusia. De la mijlocul anului 1918 — jurist la Consiliul Comisarilor Poporului al R.S.F.S.R.

Ulterior — membru al Prezidiului C.E.C. al Sovietelor din Ucraina. — 236.

Hoffmann, Adolf (1858—1930) — social-democrat german. Din 1908 pînă în 1918 a fost membru al landtagului prusian. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții centriste. Din 1917 a fost membru al Partidului social-democrat independent din Germania. În 1920 a aderat la P.C.G. și a fost ales în C.C. al acestui partid. Curînd însă a revenit în rîndurile P.S.D.G. Ulterior n-a mai avut nici un rol politic. — 188.

I

Ignatov, E. N. (1890—1938) — membru al partidului bolșevic din 1912. În 1917 a făcut parte din comitetul executiv și din prezidiul Sovietului din Moscova. După Revoluția Socialistă din Octombrie a activat ca membru al Comitetului organizației de partid Moscova. În timpul discuției cu privire la sindicate (1920—1921) a fost unul dintre liderii „opозиției muncitorești” și s-a aflat în fruntea grupului așa-numiților „ignatoviști”. După Congresul al X-lea al P.C. (b) din Rusia s-a îndepărtat de opoziție, a lucrat la Comitetul gubernial de partid Vitebsk, a fost președinte al comitetului executiv al Sovietului din această gubernie. Din 1929 — director al Școlii superioare de construcție de stat de pe lângă C.E.C. al U.R.S.S. — 444—445.

Ioffe, A. A. (1883—1927) — diplomat sovietic de seamă. A intrat în mișcarea social-democrată la sfîrșitul ultimului deceniu al secolului trecut; la Congresul al VI-lea al P.M.S.D. (b) din Rusia a fost primit, împreună cu interraioniștii, în partidul bolșevic, fiind totodată ales membru al C.C. În zilele din octombrie 1917 a făcut parte din Comitetul militar-revoluționar din Petrograd. În 1918 s-a situat pe pozițiile „comuniștilor de stînga”. În timpul tratativelor de pace de la Brest a făcut parte din delegația sovietică. Din aprilie pînă în noiembrie 1918 a fost reprezentant plenipotențiar al R.S.F.S.R. la Berlin. În anii următori a participat la tratativele dintre Rusia Sovietică și guvernele unor țări capitaliste. În anii 1925—1927 a aderat la opoziția troțkistă. — 188.

K

Kamenev (Rozenfeld), L. B. (1883—1936) — membru al partidului bolșevic din 1901. A făcut parte din redacția ziarelor „Proletarii” și „Pravda”. La Conferința a VII-a generală (din aprilie) a P.M.S.D. (b) din Rusia a fost ales în C.C. al partidului. După revoluția burghezodemocratică din februarie 1917 s-a ridicat împotriva liniei leniniste a partidului, orientată spre revoluția socialistă. În octombrie 1917 a publicat în ziarul semimemșevic „Novaia Jizn”, în numele său și al lui Zinoviev, o declarație de dezavuare a rezoluției Comitetului Cen-

tral cu privire la insurecția armată, ceea ce însemna divulgarea unei hotărâri secrete a partidului, trădarea revoluției.

După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost președinte al Sovietului din Moscova, vicepreședinte al Consiliului Comisarilor Poporului, membru în Biroul Politic al C.C. În repetate rânduri s-a ridicat împotriva politicii leniniste a partidului: în noiembrie 1917 s-a pronunțat pentru crearea unui guvern de coaliție în care să intre și menșevicii și eserii, în 1925 a fost unul dintre organizatorii „noii opoziții”, iar în 1926 — unul dintre liderii blocului antipartinic troțkisto-zinovievist. În 1927, Congresul al XV-lea al P.C. (b) al U.R.S.S. l-a exclus din partid ca militant activ al opoziției troțkiste. În 1928 a declarat că-și recunoaște greșelile și a fost reprimat în partid, dar, întrucît nu și-a încetat activitatea antipartinică, în 1932 a fost din nou exclus din P.C. (b) al U.R.S.S. În 1933 a fost pentru a doua oară reprimat în partid. În 1934, pentru activitate antipartinică, a fost pentru a treia oară exclus din partid. — 431, 434, 438.

Kamkov (Kaț), B. D. (1885—1938) — eser, unul dintre organizatorii și liderii partidului eserilor de stînga. S-a pronunțat împotriva încheierii păcii de la Brest, a fost unul dintre inițiatorii asasinării ambasadorului german Mirbach și unul dintre organizatorii rebeliunii eserilor de stînga din Moscova. Pentru activitatea sa contrarevoluționară a fost arestat, judecat și condamnat de Tribunalul militar. Ulterior a lucrat în domeniul statisticii. — 18.

Kautsky, Karl (1854—1938) — unul dintre liderii social-democrației germane și ai Internaționalei a II-a; la început marxist, mai târziu renegat al marxismului, ideolog al centrismului (kautskismului), una dintre cele mai periculoase și mai dăunătoare variante ale oportunismului. A fost redactorul revistei „Die Neue Zeit”, publicație teoretică a social-democrației germane.

În mișcarea socialistă a intrat în 1874. Concepțiile sale din acea vreme reprezentau un amestec de lassalleanism și anarhism. În 1881 a făcut cunoștință cu K. Marx și F. Engels și, sub influența lor, a aderat la marxism. În această perioadă a activității sale, el a publicat o serie de lucrări valoroase, ca „Doctrina economică a lui Karl Marx” (1887), „Problema agrară” (1899) ș.a., contribuind la popularizarea teoriei marxiste în Germania și în alte țări. Dar încă pe vremea aceea, el a dat dovadă de inconștiență ideologică, a făcut concesii revizionismului. La începutul secolului al XX-lea, inconștiența ideologică a lui Kautsky s-a accentuat pe linia renunțării treptate la esența revoluționară a marxismului. El a devenit ideologul centrismului. În timpul primului război mondial s-a situat în esență pe pozițiile social-șovinismului. A formulat teoria antimarxistă a „ultraimperialismului”, care estompa contradicțiile imperialismului.

În 1918, Kautsky a luat atitudine împotriva revoluției din Germania. După victoria Revoluției Socialiste din Octombrie, Kautsky a negat necesitatea dictaturii proletariatului, opunîndu-i teoria utopică, neștiințifică a democrației „pure”, situată deasupra claselor.

Concepțiile antimarxiste ale lui Kautsky au fost combătute de Engels, ca și de frunțașii aripii de stînga a social-democrației germane, și supuse unei aspre critici de către V. I. Lenin, mai ales în lucrarea „Revoluția proletară și renegatul Kautsky” (1918). — 100, 103—112, 177, 243—246, 362, 402—407, 475, 506, 523, 527.

Kerenski, A. F. (n. 1881) — eser. În anii primului război mondial a fost un social-șovinist inveterat. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost ministru al justiției, ministru de război și ministru al marinei, iar apoi prim-ministru în guvernul provizoriu burghez și comandant suprem al armatei. După Revoluția Socialistă din Octombrie a luptat împotriva Puterii sovietice; în 1918 a fugit peste graniță. În prezent trăiește în S.U.A., unde desfășoară propagandă antisovietică. — 14, 41, 58, 85, 110, 125, 143, 158, 185, 292, 302, 305, 322, 324, 340, 383, 528, 559.

Kolb, Wilhelm (1870—1918) — social-democrat german, ultra-oportunist și revizionist. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții social-șovine. — 105, 300.

Kolceak, A. V. (1873—1920) — amiral al flotei țariste, monarhist, unul dintre principalii conducători ai contrarevoluției ruse în anii 1918—1919, protejatul Antantei. După Revoluția Socialistă din Octombrie, cu sprijinul imperialiștilor din S.U.A., Anglia și Franța, s-a proclamat cîrmuitor suprem al Rusiei și a trecut în fruntea dictaturii militare burghezo-moșierești din Ural, Siberia și Extremul Orient. Loviturile date de Armata Roșie și creșterea mișcării partizanilor revoluționari au grăbit sfîrșitul dictaturii lui Kolceak. Luat prizonier, la 7 februarie 1920 el a fost împușcat în baza unei hotărîri a Comitetului revoluționar din Irkutsk. — 503, 504.

Kolegaev, A. L. (1887—1937) — membru al partidului eserilor din 1906. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a aderat la aripa stîngă a acestui partid. În decembrie 1917 a făcut parte din Consiliul Comisarilor Poporului în calitate de comisar al poporului pentru agricultură. În martie 1918, în urma semnării tratatului de pace de la Brest, a demisionat din guvern. După înăbușirea rebeliunii eserilor de stînga a rupt legăturile cu acest partid și în noiembrie 1918 a intrat în P.C. (b) din Rusia. A fost șeful serviciului de aprovizionare al Frontului de sud și membru al Consiliului militar-revoluționar al acestui front. În 1920 a fost membru al colegiului Comisariatului poporului pentru căile de comunicație; din 1921 a lucrat în domeniul economic. — 36, 37, 317, 384.

Kornilov, L. G. (1870—1918) — general în armata țaristă, monarhist. În iulie—august 1917 a fost comandant suprem al armatei ruse. În august a organizat o rebeliune în scopul zdrobirii forțelor revoluționare. După victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie a fost unul dintre organizatorii armatei contrarevoluționare care acționa în sudul țării. A fost ucis în timpul luptelor de lîngă Eka-terinodar (azi Krasnodar). — 322.

Krasin, L. B. (1870—1926) — eminent om de stat sovietic. A intrat în mișcarea social-democrată în ultimul deceniu al secolului al XIX-lea. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la bolșevici. A participat activ la prima revoluție rusă. La congresele al III-lea și al IV-lea ale P.M.S.D.R. a fost ales membru al C.C., iar la Congresul al V-lea — membru supleant al C.C. al P.M.S.D.R. În 1908 a emigrat. Cîtva timp a făcut parte din grupul antipartinic „Vpered“; ulterior s-a retras din viața politică și a lucrat ca inginer în străinătate și în Rusia. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost unul dintre organizatorii aprovizionării Armatei Roșii, membru al prezidiului Consiliului economic superior, comisar al poporului pentru comerț și industrie, pentru căile de comunicație. În 1919 a intrat în diplomație. În 1921 a fost numit comisar al poporului pentru comerțul exterior. În 1924 a fost trimis ca reprezentant plenipotențiar al U.R.S.S. în Franța, iar în 1925 în Anglia. — 412.

Krasnov, P. N. (1869—1947) — general în armata țaristă, participant activ la rebeliunea lui Kornilov din august 1917. La sfîrșitul lunii octombrie 1917 a comandat detașamentele de cazaci trimise de Kerenski împotriva Petrogradului în timpul rebeliunii antisovietice organizate de el. În 1918—1919 a condus armata albgardistă a cazacilor de pe Don. În 1919 a fugit în străinătate, unde și-a continuat activitatea antisovietică; ulterior a colaborat cu hitleriștii. A fost luat prizonier, judecat și condamnat la moarte printr-o sentință a Colegiului militar al Tribunalului Suprem al U.R.S.S. — 108, 124, 223, 296—297, 386, 391.

Krestinski, N. N. (1883—1938) — a intrat în mișcarea social-democrată în 1903; în 1905 a aderat la bolșevici. În 1917 a fost președinte al comitetelor regionale Ekaterinburg și Ural ale P.M.S.D. (b) din Rusia. În anii 1918—1921 a fost comisar al poporului pentru finanțe al R.S.F.S.R., secretar al C.C. al P.C. (b) din Rusia. Ulterior a fost reprezentant plenipotențiar al U.R.S.S. în Germania și locșitor al comisarului poporului pentru afacerile externe. În 1918 s-a pronunțat, împreună cu „comuniștii de stînga“, împotriva încheierii păcii de la Brest. În timpul discuției cu privire la syndicate (1920—1921) a fost partizan al platformei lui Troțki. În 1937 a fost exclus din partid pentru activitate antipartinică. — 487.

Kriukov — pe vremea aceea — membru provizoriu al comiteului organizației din Eleț a partidului eserilor de stînga. — 36.

Krupp — familie de industriași care se află în fruntea marelui concern german cu același nume — unul dintre principalele arsenale ale imperialismului german. Conducătorii lui au participat activ la pregătirea primului și a celui de-al doilea război mondial, de pe urma cărora au realizat profituri uriașe. Conform hotărîrilor din 1945 de la Ialta și Potsdam, uzinele de război ale concernului urmau să fie

lichidate. În Germania occidentală, aceste hotărâri n-au fost aduse la îndeplinire, și uzinele familiei Krupp continuă să producă armament pentru armata revanșardă a R. F. Germane. — 262.

L

Lașis, M. I. (Sudrabs, I. F.) (1888—1938) — activist de partid și de stat, membru al partidului bolșevic din 1905. În 1917 a fost membru al Comitetului din Petersburg al P.M.S.D. (b) din Rusia; în timpul evenimentelor din octombrie a făcut parte din Comitetul militar-revoluționar din Petrograd. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost membru al colegiului Comisiei extraordinare (Ceka) din Rusia și al colegiului Comisariatului poporului pentru afacerile interne; a fost președinte al Comisiei extraordinare (Ceka) și al Tribunalului militar al Armatei a 5-a de pe Frontul de est. Ulterior a lucrat în industria minieră și la Comisariatul poporului pentru agricultură al R.S.F.S.R.; în anii 1932—1937 a fost director al Institutului de științe economice „G. V. Plehanov” din Moscova. — 425.

Laukant, Gustav (n. 1869) — social-democrat german. Din 1917 — unul dintre liderii Partidului social-democrat independent din Germania (P.S.D.I.G.). În 1919—1920 — membru al Adunării naționale. În 1922, împreună cu aripa de dreapta care s-a desprins din P.S.D.I.G. el a revenit în rîndurile Partidului social-democrat din Germania, iar curînd după aceea s-a retras din viața politică. — 505—506.

Laval, Pierre (1883—1945) — om politic reacționar francez. Membru al Camerei deputaților din 1914, social-șovinist inveterat. Începînd din 1925 a făcut parte în repetate rînduri din guvern și a fost prim-ministru. A fost unul dintre inspiratorii politicii antinaționale profasciste care în 1940 a dus Franța la capitulare în fața Germaniei hitleriste. În anii 1942—1944 a fost prim-ministru în guvernul prohitlerist de la Vichy. După eliberarea Franței de sub ocupația germană (1944) a fost judecat, condamnat pentru înaltă trădare și executat. — 536.

Lazzari, Constantino (1857—1927) — militant de seamă al mișcării muncitorești din Italia, unul dintre fondatorii Partidului socialist italian, membru al C.C. al acestui partid. În anii 1912—1919 a deținut funcția de secretar general al Partidului socialist italian. În timpul primului război mondial a fost unul dintre conducătorii curentului maximalist (centrist) din partid. După Revoluția Socialistă din Octombrie a militat pentru sprijinirea Rusiei Sovietice, a participat la lucrările congreselor al II-lea și al III-lea ale Internaționalei Comuniste. În 1922 s-a despărțit din punct de vedere organizatoric de reformiști, dar n-a fost în stare s-o rupă definitiv cu ei. În 1926 a fost arestat; a murit curînd după eliberarea sa din închisoare. — 472.

Liber (Goldman), M. I. (1880—1937) — unul dintre liderii Bundului. În perioada primului război mondial s-a situat pe poziții social-șovine. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului executiv al Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd și al Prezidiului C.E.C. în prima legislatură; s-a situat pe poziții menșevice și s-a pronunțat pentru un guvern de coaliție. Față de Revoluția Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă. Ulterior a lucrat în domeniul economic. — 296.

Liebkecht, Karl (1871—1919) — militant de seamă al mișcării muncitorești germane și internaționale; unul dintre conducătorii aripii de stînga a social-democrației germane, fiul lui Wilhelm Liebknecht. A luptat activ împotriva oportunismului și militarismului. În 1912 a fost ales deputat în Reichstag. În anii primului război mondial s-a situat pe poziții internaționaliste-revoluționare. K. Liebknecht a fost unul dintre organizatorii și conducătorii grupului „Die Internationale”, care ulterior și-a schimbat denumirea în „Spartacus”, iar mai târziu în „Uniunea Spartacus”. Pentru propaganda antimilitaristă desfășurată de el, în 1916 a fost condamnat la muncă silnică. În timpul revoluției din noiembrie 1918 din Germania s-a aflat, împreună cu R. Luxemburg, în fruntea avangărzii revoluționare a muncitorilor germani. A fost redactor al ziarului „Die Rote Fahne” și unul dintre întemeietorii Partidului Comunist din Germania și dintre conducătorii insurecției muncitorilor berlinezi din ianuarie 1919. După înăbușirea insurecției a fost ucis în mod bestial de către contrarevoluționari. — 108, 143, 154, 155, 209, 312, 362, 389, 452, 471, 474, 475, 476, 509, 517, 539.

Littre, Emile (1801—1881) — filozof eclectic burghez francez. Autorul lucrării „Dictionnaire de la langue française”, a cărei primă ediție a apărut în anii 1863—1877. — 345.

Lloyd George, David (1863—1945) — om de stat și om politic englez, lider al partidului liberal. Din 1890 — membru al parlamentului. În anii 1905—1908 a fost ministru al comerțului, iar în anii 1908—1915 — ministru de finanțe. Prin măguleli, minciuni, precum și prin făgăduieli făcute muncitorilor, a încercat să împiedice crearea în Anglia a unui partid revoluționar al clasei muncitoare. Lenin scria că „Lloyd George slujește burghezia în mod admirabil și o slujește tocmai în rîndul muncitorilor, promovează influența ei tocmai în rîndurile proletariatului, acolo unde este cel mai necesar și cel mai greu să-ți subordonezi din punct de vedere moral masele” (Opere complete, vol. 30, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 177). În anii 1916—1922, în calitate de prim-ministru, a căutat să consolideze pozițiile imperialismului englez în Orientul Apropiat și Mijlociu, precum și în Balcani; a reprimat cu cruzime mișcarea de eliberare națională din colonii și din țările dependente. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost unul dintre inspirații și organizatorii intervenției armate și ai blocadei împotriva Statului sovietic. — 533.

Longuet, Jean (1876—1938) — unul dintre liderii Partidului socialist francez și ai Internaționalei a II-a, publicist; fiul lui Charles Longuet și al lui Jenny Marx. În anii primului război mondial a condus minoritatea centristă-pacifistă a Partidului socialist francez. A fost unul dintre fondatorii și redactorii ziarului „Le Populaire”, organ al centristilor francezi. Longuet a condamnat intervenția militară împotriva Rusiei Sovietice. A fost împotriva afilierei P.S.F. la Internaționala Comunistă și a creării Partidului Comunist Francez. Din 1921 a fost membru al Comitetului executiv al Internaționalei de la Viena (a II^{1/2}), iar din 1923 unul dintre conducătorii așa-numitei „Internaționale socialiste muncitorești”.

În deceniul al 4-lea s-a pronunțat pentru unitatea de acțiune a socialiștilor și comuniștilor împotriva fascismului, a făcut parte din organizații internaționale de luptă împotriva fascismului și războiului. — 69, 262, 298, 299, 301, 313, 320.

Loriot, Ferdinand (1870—1930) — socialist francez. În anii primului război mondial s-a situat pe poziții internaționaliste; la Conferința de la Kiental (1916) a aderat la stînga zimmerwaldiană. În anii 1920—1927 a făcut parte din Partidul Comunist Francez. A fost delegat la Congresul al III-lea al Internaționalei Comuniste.

În 1927 a fost exclus din partidul comunist ca oportunist de dreapta. — 472.

Lubersac, Jean — ofițer în armata franceză, conte, monarhist; membru al unei misiuni militare franceze care s-a aflat în Rusia în anii 1917—1918. — 56—57.

Luxemburg, Rosa (1871—1919) — militantă de seamă a mișcării muncitorești internaționale, unul dintre liderii aripii de stînga a Internaționalei a II-a. A fost unul dintre întemeietorii și conducătorii Partidului social-democrat din Polonia. Începînd din 1897 a participat activ la mișcarea social-democrată germană, a luptat împotriva bernsteinismului și a millerandismului. A luat parte la prima revoluție rusă (la Varșovia).

De la începutul primului război mondial s-a situat pe poziții internaționaliste. A fost unul dintre inițiatorii creării în Germania a grupului „Die Internationale”, care ulterior și-a schimbat denumirea în „Spartacus”, iar mai târziu în „Uniunea Spartacus”. În timpul revoluției din noiembrie 1918 din Germania a fost unul dintre conducătorii avangărzii revoluționare a muncitorilor germani. A participat la Congresul de constituire a Partidului Comunist din Germania, congres la care a avut un rol conducător. În ianuarie 1919 a fost arestată și în mod bestial ucisă de contrarevoluționari. — 258, 389, 450, 452, 457, 471, 475, 509, 517, 539.

M

MacDonald, James Ramsay (1866—1937) — om politic englez, unul dintre fondatorii și liderii Partidului laburist independent și ai Partidului laburist. A promovat o politică ultraoportunistă, a pro-

pagat teoria colaborării între clase și a integrării treptate a capitalismului în socialism. La începutul primului război mondial s-a situat pe poziții pacifiste, iar apoi a pornit pe calea sprijinirii fățișe a burgheziei imperialiste. În anii 1918—1920 a încercat să împiedice lupta muncitorilor englezi, care se ridicaseră împotriva intervenției antisovietice. În anii 1924 și 1929—1931 a deținut postul de prim-ministru. Guvernul laburist MacDonald a promovat o politică antimuncitorească, a reprimat mișcarea de eliberare națională din coloniile engleze. În anii 1931—1935, MacDonald s-a aflat în fruntea așa-numitului „guvern național”, a cărui politică o stabileau conservatorii. — 103, 298, 299, 301, 313, 320.

Maclean, John (1879—1923) — militant de seamă al mișcării muncitorești engleze, de profesiune învățător. A desfășurat activitate revoluționară în rândurile muncitorilor scoțieni. Înainte de primul război mondial s-a alăturat aripii de stînga a Partidului socialist britanic și a devenit unul dintre liderii acestui partid în Scoția. În timpul războiului s-a situat pe poziții internaționaliste, a desfășurat o susținută propagandă revoluționară și antirăzboinică, a fost unul dintre organizatorii și conducătorii unor demonstrații de masă și greve ale muncitorilor (inclusiv în fabricile de armament), fapt pentru care a fost în repetate rînduri pus sub urmărire de către guvernul englez. În aprilie 1916 a fost ales în conducerea Partidului socialist britanic. În ultimii ani ai vieții a părăsit activitatea politică. — 108, 362, 363, 383—384, 472.

Maksimov, K. G. (1894—1939) — membru al partidului bolșevic din 1914. În 1917 a fost membru al prezidiului Sovietului din Moscova și unul dintre conducătorii fracțiunii lui bolșevice. A participat activ la Revoluția Socialistă din Octombrie la Moscova. În anii 1918—1920 a fost președinte al secției aprovizionare a Sovietului din Moscova, apoi membru al Consiliului militar-revoluționar al Frontului de est și împluternicit extraordinar pentru aprovizionarea armatelor lui. Din 1920 pînă în 1922 a lucrat în domeniul economic în Ural și Donbass. Ulterior a fost președinte al Consiliului economic superior al Ucrainei, membru al Prezidiului Consiliului economic superior al U.R.S.S., locțiitor al comisarului poporului pentru comerț al U.R.S.S. — 234, 237, 238, 239, 240.

Malvy, Jean-Louis (1875—1949) — om politic francez, radical-socialist. În anii 1914—1917 a fost ministru de interne. La cererea cercurilor șoviniste din Franța a fost judecat și condamnat, pentru „tolerarea” propagandei antimilitariste, la expulzare pe termen de 5 ani. În 1924 a fost reabilitat. În anii următori a fost președinte al fracțiunii parlamentare radical-socialiste, a deținut o serie de funcții guvernamentale; a fost împotriva creării Frontului popular. — 70.

Martov, L. (Federbaum, I. O.) (1873—1923) — unul dintre liderii menșevismului. În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar a fost lichidator. În perioada primului război mondial s-a situat pe poziții centriste. În 1917 s-a aflat în fruntea grupului menșevicilor-

internaționaliști. După Revoluția Socialistă din Octombrie a luat atitudine împotriva Puterii sovietice. În 1920 a emigrat în Germania; a editat la Berlin revista menșevică contrarevoluționară „Sozialistisches Vestnik”. — 8, 277, 278, 281, 282.

Marx, Karl (1818—1883) — întemeietor al comunismului științific, gânditor genial, conducător și învățător al proletariatului internațional (vezi articolul lui V. I. Lenin „Karl Marx (Scurtă schiță biografică și expunere a marxismului)”. Opere complete, vol. 26, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 43—92). — 105—106, 108—109, 173, 174, 178, 232, 248—256, 257—261, 269—271, 279, 299, 304, 311, 322, 336, 342, 343—344, 403, 452—453, 512, 513, 521.

Maslov, P. P. (1867—1946) — economist, social-democrat, autor al unei serii de scrieri în problema agrară, în care a încercat să revizuiască principalele teze ale economiei politice marxiste. Din 1903 pînă în 1917 — menșevic. La Congresul al IV-lea al P.M.S.D.R. (1906) a susținut programul menșevic de municipalizare a pămîntului. După Revoluția Socialistă din Octombrie s-a retras din viața politică și a desfășurat o activitate pedagogică și științifică. Din 1929 a fost membru al Academiei de Științe a U.R.S.S. — 104, 316, 318, 324, 332—333, 336.

Maslov, S. L. (n. 1873) — eser de dreapta. În 1917 a fost membru al comitetului executiv al Sovietului de deputați ai țărănilor din Rusia, în septembrie—octombrie — ministru al agriculturii în guvernul provizoriu burghez. Deși înainte se pronunțase pentru socializarea pămîntului, în 1917 Maslov a prezentat un proiect de lege care prevedea nu numai menținerea proprietății funciare moșierești, ci și că sumele plătite de țărani pentru terenurile „luate în arendă” după o „justă” evaluare trebuie să intre în patrimoniul moșierilor.

După Revoluția Socialistă din Octombrie, Maslov a lucrat în diverse organizații economice și instituții științifice. — 324, 327, 333.

Max de Baden (1867—1929) — ultimul cancelar al Germaniei kaiserilor. De la 3 octombrie pînă la 9 noiembrie 1918 a stat în fruntea așa-numitului guvern „democratic”, format de clica guvernantă cu participarea liderilor social-democrați de dreapta în scopul preîntîpinării revoluției și al menținerii monarhiei. Acest guvern a fost răsturnat de revoluția din noiembrie 1918. — 189.

Mehring, Franz (1846—1919) — militant al mișcării muncitorești germane și internaționale, teoretician de seamă al marxismului. A fost unul dintre redactorii revistei „Die Neue Zeit”, organul teoretic al partidului, iar mai târziu redactor al ziarului „Leipziger Volkszeitung”. Mehring a dus o luptă susținută împotriva oportunismului și revizionismului din rîndurile Internaționalei a II-a și a condamnat kautskismul. În anii primului război mondial s-a situat pe poziții internaționaliste. A fost unul dintre conducătorii grupului „Die Internationale”, care ulterior și-a schimbat denumirea în „Spartacus”, iar

mai târziu în „Uniunea Spartacus“. A salutat Revoluția Socialistă din Octombrie. A avut un rol de seamă în crearea Partidului Comunist din Germania. — 471.

Miliukov, P. N. (1859—1943) — lider al partidului cadet, ideolog al burgheziei imperialiste ruse, istoric și publicist. În octombrie 1905 a fost unul dintre întemeietorii partidului cadet, iar apoi președinte al Comitetului Central al acestui partid și redactor al ziarului „Reci“, organul central al cadeților. În 1917 a fost ministru de externe în primul guvern provizoriu burghez; a promovat politica de continuare a războiului imperialist „pînă la victoria finală“. După Revoluția Socialistă din Octombrie a participat la organizarea intervenției militare străine împotriva Rusiei Sovietice; militant activ al emigrației albe. — 18, 83, 104, 205, 292.

Mocenov — în perioada la care se referă volumul de față, membru provizoriu al comitetului organizației din Eleț a eserilor de stînga. — 36.

Muraviev, M. A. (1880—1918) — ofițer în armata țaristă. După Revoluția din Octombrie a aderat la eserii de stînga. În iulie 1918, fiind comandant al trupelor de pe Frontul de est, a trădat Puterea sovietică și a încercat să provoace o rebeliune în armată. Această provocare a fost descoperită și lichidată. În timpul arestării, Muraviev a opus rezistență și a fost ucis. — 323—324, 398.

N

Naine, Charles (1874—1926) — unul dintre liderii Partidului social-democrat din Elveția, de profesiune avocat. A fost redactor al ziarelor social-democrate elvețiene „La Sentinelle“ și „Droit du Peuple“, membru al conducerii Partidului social-democrat din Elveția. La începutul primului război mondial s-a alăturat internaționaliștilor. În 1917 a devenit centrist și curînd a trecut definitiv de partea aripii de dreapta a social-democrației elvețiene. În 1919 s-a pronunțat pentru refacerea Internaționalei a II-a. În anii 1919—1921 a participat la întemeierea Internaționalei a II^{1/2}, centriste. — 301.

Napoleon I (Bonaparte) (1769—1821) — împărat al francezilor în anii 1804—1814 și în 1815. — 109.

Nicolaie I (Romanov) (1796—1855) — împărat al Rusiei (1825—1855). — 202, 385.

Nicolaie al II-lea (Romanov) (1868—1918) — ultimul împărat al Rusiei; a domnit din 1894 pînă la revoluția burghezo-democratică din februarie 1917. La 17 iulie 1918 a fost executat la Ekaterinburg (Sverdlovsk), în baza unei hotărîri a Sovietului regional de deputați ai muncitorilor și soldaților din Ural. — 154, 156, 302.

Nicolaie Romanov — *vezi* Nicolaie al II-lea (Romanov).

Nobs, Ernst (1886—1957) — unul dintre liderii Partidului social-democrat din Elveția. Din 1915 a fost redactor-șef al organului de presă al acestui partid, ziarul „Volksrecht“. În timpul primului război mondial a aderat mai întâi la internaționaliști. În 1917 s-a situat pe poziții centrist-pacifiste. În deceniul al 3-lea a trecut de partea aripii de dreapta a social-democrației elvețiene, a luat atitudine împotriva mișcării comuniste din Elveția și a mișcării comuniste internaționale. În anii 1919—1943 a fost membru al Consiliului național, iar în anii 1943—1951 — membru al Consiliului federal. În 1949 — președinte al Elveției. — 301.

Noghin, V. P. (1878—1924) — membru al P.M.S.D.R. din 1898, revoluționar de profesie, bolșevic. După victoria Revoluției Socialiste din Octombrie a făcut parte din Consiliul Comisarilor Poporului în calitate de comisar al poporului pentru comerț și industrie. În noiembrie 1917 s-a pronunțat pentru formarea unui guvern de coaliție la care să participe menșevicii și eserii și, nefiind de acord cu politica partidului, a demisionat din C.C. și din guvern. Ulterior și-a recunoscut greșelile; a avut munci de răspundere în aparatul de stat și în organizații economice. — 418.

O

Obolenski, V.V. — *vezi* Osinski, N.

Osinski, N. (Obolenski, V.V.) (1887—1938) — membru al partidului bolșevic din 1907. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a lucrat în Biroul regional din Moscova al P.M.S.D. (b) din Rusia, a făcut parte din redacția ziarului bolșevic „Sozial-Demokrat“.

După Revoluția Socialistă din Octombrie a activat în diferite organizații economice. În 1918 a fost unul dintre autorii platformei „comuniștilor de stînga“, platformă publicată în revista „Kommunist“. În anii 1918—1919 a lucrat în redacția ziarului „Pravda“ și la secția de propagandă a C.E.C. din Rusia; delegat la primul Congres al Internaționalei Comuniste. În anii 1920—1921 a fost membru activ al grupului antipartinic al „centralismului democratic“. Ulterior a aderat la opoziția troțkistă. În anii 1921—1923 a fost locuitor al comisarului poporului pentru agricultură, în 1925 — membru al Prezidiului Comisiei de stat a planificării din U.R.S.S. La Congresul al XIV-lea al partidului a fost ales membru suplent al C.C. al P.C. (b) al Uniunii Sovietice. În anii 1926—1928 a condus Direcția centrală de statistică a U.R.S.S. În 1929 a fost vice-președinte al Consiliului economic superior al U.R.S.S. În anii următori a avut munci de conducere în domeniul economic. — 525.

Ostrogorski, M.I. (n. 1854) — publicist burghezo-liberal, jurist, membru al Dumei I de stat. Autorul cărții „La démocratie et les

partis politiques", în care a strîns din istoria Angliei și S.U.A. un vast material faptic, care dezvăluie adevărata esență a democrației burgheze. — 348.

P

Péricat, Raymond — secretar al Federației muncitorilor constructori din Franța. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții internaționaliste. A avut o atitudine de simpatie față de Revoluția Socialistă din Octombrie, față de Puterea sovietică. În 1919 — fondator și redactor al ziarului „L'Internationale”, membru al Comitetului din Franța al Internaționalei a III-a. — 536.

Platten, Friedrich (Fritz) (1883—1942) — social-democrat de stînga, apoi comunist elvețian. În timpul primei revoluții ruse din 1905—1907 a desfășurat activitate revoluționară la Riga. În anii 1912—1918 a fost secretar al Partidului social-democrat din Elveția. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții internaționaliste, a participat la conferințele de la Zimmerwald și Kiental; adept al stîngii zimmerwaldiene. În aprilie 1917 a organizat călătoria lui V. I. Lenin din Elveția în Rusia. În 1919 a participat la crearea Internaționalei a III-a; membru în Biroul Internaționalei Comuniste. A colaborat la revista „Kommunistisches Internationales”. A fost unul dintre organizatorii Partidului Comunist din Elveția; în anii 1921—1923 — secretar al acestui partid. În 1923 a condus în U.R.S.S. o comună agricolă formată din muncitori elvețieni, apoi a lucrat la Institutul agrar internațional și la Institutul pedagogic de limbi străine din Moscova. — 528.

Plehanov, G. V. (1856—1918) — revoluționar și teoretician marxist rus, fondatorul mișcării social-democrate din Rusia. La începutul activității sale a condus pe rînd organizațiile narodnice „Zemlea i vola” și „Ciornîi peredel”. În 1880 a fost nevoit să emigreze în Elveția, unde a rămas pînă în 1917. În contact cu mișcarea muncitorească din Apus, a aprofundat operele lui K. Marx și F. Engels și s-a eliberat treptat de sub influența narodnicismului. În a doua perioadă a activității sale (1883—1903), el s-a afirmat ca unul dintre cei mai eminenți teoreticieni marxiști. În 1883 a înființat la Geneva grupul „Eliberarea muncii”. Plehanov a dezvoltat creator marxismul în opere ca: „Socialismul și lupta politică” (1883), „Divergențele noastre” (1894), „Contribuții la problema dezvoltării concepției moniste a istoriei” (1895), „Contribuții la istoria materialismului” (1896), „Despre concepția materialistă a istoriei” (1897), „Rolul personalității în istorie” (1898) etc. El a adus contribuții importante îndeosebi în problema corelației complexe a formelor ideologice, a rolului istoric al maselor și personalității și a rolului ideilor în dezvoltarea socială. Plehanov a dezvoltat concepția marxistă despre artă, a opus cu fermitate realismul concepțiilor decadente ale esteticii burgheze și a adus contribuții prețioase la valorificarea moștenirii culturale progresiste a literaturii ruse și uni-

versale. Plehanov a luptat împotriva revizionismului în mișcarea muncitorească internațională. El a făcut parte din redacția ziarului „Iskra” și a revistei „Zarea”. Dar, încă în această perioadă, el a început să manifeste greșeli serioase, care au constituit germele concepțiilor sale menșevice de mai târziu. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R., Plehanov s-a situat pe o poziție împăciuitoare față de oportunism, iar mai târziu s-a alăturat menșevicilor. În revoluția rusă din 1905—1907, el s-a situat în toate problemele fundamentale pe poziții menșevice. În anii reacțiunii și ai noului avânt revoluționar, Plehanov a luat atitudine împotriva revizuirii marxismului de către machiști și împotriva lichidatorismului, situându-se în fruntea grupului menșevicilor-partuți. În timpul primului război mondial a trecut pe poziții social-șovine.

Criticând în mod principal greșelile oportuniste ale lui Plehanov, V.I. Lenin a dat o înaltă apreciere lucrărilor sale filozofice, considerând că acestea trebuie incluse printre „manualele obligatorii ale comunismului”. — 196, 246, 286, 300, 316.

Potresov, A.N. (1869—1934) — unul dintre liderii menșevismului. În anii reacțiunii și ai noului avânt revoluționar s-a manifestat ca ideolog al lichidatorismului. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții social-șovine. În 1917 a redactat ziarul „Den”, care a dus o campanie furibundă împotriva bolșevicilor. După Revoluția Socialistă din Octombrie a emigrat; în străinătate a colaborat la „Dni”, săptămânalul lui Kerenski, în coloanele căruia s-a dat la atacuri împotriva Rusiei Sovietice. — 104, 296.

Proșian, P.P. (1883—1918) — membru al partidului eserilor. A fost în repetate rânduri victimă a represiunilor guvernului țarist și a emigrat. Înapoiat în Rusia după revoluția burghezo-democratică din februarie 1917, a editat la Helsingfors ziarul „Soțialist-Revoluționar”, a aderat la aripa de stînga a partidului eserilor, iar după constituirea partidului eserilor de stînga a făcut parte din Comitetul său Central. Membru al C.E.C. din Rusia în a doua legislatură. În decembrie 1917 a fost numit comisar al poporului pentru poștă și telegraf. În martie 1918, nefiind de acord cu semnarea păcii de la Brest, s-a retras din Consiliul Comisarilor Poporului; a participat la rebeliunea eserilor de stînga de la Moscova, iar după aceea s-a retras din viața politică.

V.I. Lenin l-a caracterizat pe Proșian în articolul său „În amintirea tov. Proșian” (vezi volumul de față, p. 397—399). — 323, 397—398.

R

Radus-Zenkovič, V.A. (n. 1877) — membru al P.C.U.S. din 1898, revoluționar de profesie. A participat activ la Revoluția Socialistă din Octombrie (la Saratov). A deținut diferite funcții în aparatul cooperatist și de stat. La congresele al XII-lea, al XIII-lea,

al XIV-lea și al XV-lea ale partidului a fost ales în Comisia Centrală de Control a P.C. (b) al Uniunii Sovietice. Din 1940 pînă în 1956 a lucrat la Institutul de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. — 418.

Renaudel, Pierre (1871—1935) — unul dintre liderii reformiști ai Partidului socialist francez. În anii 1902—1914 a fost redactor al ziarului „Le Peuple”, iar în anii 1914—1920 — redactor al ziarului „L'Humanité”; în anii 1914—1919 și 1924 a fost membru al Camerei deputaților. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții social-șovine. În 1927 s-a retras din conducerea partidului socialist, iar în 1933 a fost exclus din partid. Mai tîrziu a organizat o mică grupare nesocialistă. — 66, 99, 112, 262, 307, 313, 404—405, 471, 474, 533, 536.

Renner, Karl (1870—1950) — om politic austriac, lider și teoretician al social-democraților de dreapta din Austria. Unul dintre ideologii așa-numitului „austro-marxism” și autorii teoriei burghezo-naționaliste a „autonomiei cultural-naționale”. În perioada primului război mondial s-a situat pe poziții social-șovine. În anii 1919—1920 a fost cancelarul Austriei, iar în anii 1945—1950 — președintele ei. — 66, 402, 404—405, 470.

Richter, Eugen (1838—1906) — unul dintre liderii „partidului liber-cugetătorilor” din Germania, care exprima concepțiile burgheziei liberale; dușman înverșunat al socialismului, a propagat ideea posibilității concilierii intereselor de clasă ale proletariatului cu cele ale burgheziei. Autor al unui pamflet: „Sozialdemokratische Zukunftsbilder”, îndreptat împotriva social-democraților. În această carte, ticluind povestea unei cusătorese — „Agnes cea economică”, — care a pus ceva bani deoparte, Richter a încercat să demonstreze că există egalitate între oamenii muncii și burghezie. — 297.

Rodbertus-Jagetzow, Johann Karl (1805—1875) — economist vulgar german, ideolog al iuncherimii prusiene îmburghezite. Teoretician al „socialismului de stat”, propovăduit de iuncherii prusieni. Rodbertus considera că contradicțiile dintre muncă și capital pot fi rezolvate printr-o serie de reforme efectuate de statul prusac al iuncherilor. Neînțelegînd originea plusvalorii și esența contradicției fundamentale a capitalismului, Rodbertus vedea cauza crizelor economice în subconsumul maselor muncitoare. Existența rentei funciare era explicată de el prin absența în agricultură a cheltuielilor pentru materii prime. — 335.

Romanovii — dinastia țarilor și împăraților ruși care au domnit din 1613 pînă în 1917. — 71.

Rudakov — membru al organizației din Eleț a eserilor de stînga. — 36.

S

Sadoul, Jacques (1881—1956) — ofițer în armata franceză, membru al Partidului socialist francez, s-a situat pe poziții social-șovine. În 1917 a fost trimis în Rusia ca membru al unei misiuni militare franceze. Sub influența Revoluției Socialiste din Octombrie a devenit adept al ideilor comuniste, a intrat în secția franceză a P.C. (b) din Rusia și s-a înrolat voluntar în Armata Roșie. A protestat energic în presă împotriva intervenției imperialiștilor din țările Antantei în Rusia Sovietică, a desfășurat o muncă de propagandă revoluționară în rândurile trupelor franceze care ocupaseră sudul Ucrainei. A participat la primul Congres al Internaționalei Comuniste. Pentru activitatea sa revoluționară a fost judecat în contumacie de un tribunal militar din Franța, care l-a condamnat la moarte, dar la întoarcerea în țară (1924) a fost achitat. În anii următori a fost un luptător activ pentru pace și prietenie între popoare. — 56, 233, 549.

Savinkov, B.V. (1879—1925) — unul dintre conducătorii partidului eserilor. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost adjunct al ministrului de război, iar apoi guvernator general militar al Petrogradului. După Revoluția Socialistă din Octombrie a participat la organizarea mai multor rebeliuni contrarevoluționare, a sprijinit intervenția militară împotriva Republicii sovietice; emigrant alb. În 1924 a venit clandestin în U.R.S.S. și a fost arestat. Colegiul militar al Tribunalului Suprem al U.R.S.S. l-a condamnat la moarte prin împușcare, dar printr-o hotărâre a C.E.C. al U.R.S.S. pedeapsa capitală i-a fost comutată în închisoare pe timp de 10 ani. S-a sinucis în închisoare. — 37, 104, 108, 296, 322.

Scheidemann, Philipp (1865—1939) — unul dintre liderii aripii oportuniste de extremă dreaptă a social-democrației germane. În timpul revoluției din noiembrie 1918 din Germania a făcut parte din așa-zisul Consiliu al împuterniciților poporului, a cărui activitate era determinată de interesele burgheziei. Din februarie pînă în iunie 1919 s-a aflat în fruntea guvernului de coaliție al Republicii de la Weimar; a fost unul dintre organizatorii reprimării sîngeroase a mișcării muncitorești germane din anii 1918—1921. Ulterior s-a retras din viața politică. — 66, 99, 112, 209, 298, 301, 305—307, 312—314, 402—407, 450, 460, 461, 474, 521—522, 528.

Serrati, Giacinto Menotti (1872—1926) — militant de seamă al mișcării muncitorești italiene, unul dintre conducătorii Partidului socialist italian. În anii 1915—1923 a fost director al ziarului „Avanti!”, organul central al partidului socialist. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții internaționaliste. A participat la conferințele de la Zimmerwald și Kiental. După întemeierea Internaționalei Comuniste a insistat ca Partidul socialist italian să i se alăture. A fost șeful delegației italiene la Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste, unde s-a pronunțat împotriva rupturii totale cu reformiștii. Ulterior și-a lichidat greșelile centriste și în

1924, împreună cu fracțiunea „adeptilor Internaționalei a III-a”, aflată sub conducerea sa, a intrat în Partidul Comunist Italian, unde a activat intens până la sfârșitul vieții. — 472.

Sorokin, P.A. (n. 1889) — eser. Până în 1917 a fost docent la Universitatea din Petrograd. În anii 1919—1922 a predat sociologia în instituții de învățământ superior din Petrograd. Din cauza activității sale contrarevoluționare, a fost expulzat; un timp a ținut cursuri la Universitatea din Praga; din 1923 trăiește în S.U.A. — 193—194, 196—197, 198, 204—205.

Sosnovski, L.S. (1886—1937) — membru al partidului bolșevic din 1904. În anii 1918—1924 a fost, cu unele întreruperi, redactor al ziarului „Bednota”. În timpul discuției cu privire la syndicate (1920—1921) a sprijinit platforma lui Troțki. În 1927, la Congresul al XV-lea al P.C. (b) al Uniunii Sovietice a fost exclus din partid ca militant activ al opoziției troțkiste. În 1935 a fost reprimat, iar în 1936 a fost din nou exclus pentru activitate antipartinică. — 422.

Spartacus (m. 71 î.e.n.) — conducătorul uneia dintre cele mai mari răscoale ale sclavilor din Roma antică — răscoala din anii 73—71 î.e.n.; a reperat o serie de victorii strălucite asupra trupelor stăpînitorilor de sclavi. Numele lui Spartacus a rămas în istorie ca unul dintre cele mai strălucite exemple de vitejie, generozitate și nețărmurit devotament față de popor, un exemplu de luptă necruțătoare a celor asupriți împotriva asupritorilor. — 67.

Spiridonova, M.A. (1884—1941) — unul dintre organizatorii și liderii partidului eserilor de stînga. A militat împotriva încheierii păcii de la Brest și a luat parte activă la rebeliunea contrarevoluționară a eserilor de stînga din iulie 1918. După înăbușirea rebeliunii a continuat să desfășoare o activitate ostilă Puterii sovietice. Ulterior s-a retras din viața politică. — 13, 18.

Steklov, I.M. (1873—1941) — a activat în mișcarea social-democrată începînd din 1893. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la bolșevici. În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar a colaborat la ziarul „Soțial-Demokrat”, Organul Central al P.M.S.D.R., precum și la ziarle bolșevice „Zvezda” și „Pravda”. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 s-a situat pe pozițiile „defensismului revoluționar”; ulterior a trecut la bolșevici. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost membru al C.E.C. al Sovietelor din Rusia, redactor al ziarului „Izvestiia C.E.C. din Rusia”, al revistei „Sovetskoe Stroitelstvo”, iar din 1929 — vicepreședinte al Comitetului pentru problemele științifice de pe lîngă C.E.C. al U.R.S.S. A scris o serie de lucrări în legătură cu istoria mișcării revoluționare. — 232, 237.

Stolîpin, P.A. (1862—1911) — om de stat din Rusia țaristă, mare moșier. În anii 1906—1911 a fost președinte al Consiliului de Miniștri și ministru de interne. De numele lui este legată peri-

oada de cruntă reacțiune politică în care pedeapsa cu moartea a fost larg folosită ca mijloc de înăbușire a mișcării revoluționare (reacțiunea stolîpinistă din anii 1907—1910). Stolîpin a efectuat o reformă agrară cu scopul de a întări chiaburimea și de a o transforma într-un reazem al absolutismului țarist la sate. În 1911, Stolîpin a fost asasinat la Kiev de eserul Bogrov, agent al ohranei. — 383.

Ströbel, Heinrich (1869—1945) — social-democrat german, cen-
trist. În anii 1905—1916 a fost membru al redacției ziarului „Vor-
wärts”, organul central al social-democrației germane. În anii
1900—1918 — deputat în landtagul Prusiei. La începutul primului
război mondial, Ströbel a luat atitudine împotriva social-șovinismu-
lui și a războiului imperialist; a aderat la grupul „Die Internatio-
nale”, reprezentând în cadrul lui un curent care oscila spre kaut-
skism. În 1916 a trecut definitiv pe pozițiile kautskismului; în 1917
a fost unul dintre organizatorii Partidului social-democrat independ-
dent din Germania. Din 1922 a fost deputat în Reichstagul german.
S-a datat la atacuri vehemente împotriva partidului bolșevic și a
Statului sovietic. — 110.

Struve, P.B. (1870—1944) — economist și publicist burghez, unul
dintre liderii partidului cadet. În ultimul deceniu al secolului trecut
a fost unul dintre reprezentanții de seamă ai „marxismului legal”,
a procedat la o „completare” și la o revizuire „critică” a teoriei
economice și filozofice a lui K. Marx, a căutat să adapteze mar-
xismul și mișcarea muncitorească la interesele burgheziei. Struve a
fost unul dintre teoreticienii și organizatorii organizației monar-
histe-liberale „Uniunea eliberării” (1903—1905). O dată cu înfiin-
țarea, în 1905, a partidului cadet, el devine membru al Comitetului
Central al acestui partid. Struve a fost unul dintre ideologii impe-
rialismului rus. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost un
dușman inveterat al Puterii sovietice, membru al guvernului contra-
revoluționar al lui Vrangel, iar apoi emigrant alb. — 422, 423.

Sverdlov, I.M. (1885—1919) — militant de seamă al partidului
comunist și al Statului sovietic. Membru de partid din 1901. A des-
fășurat activitate revoluționară la Nijni Novgorod, Sormovo, Kos-
trom, Kazan, Moscova, Petersburg și în alte orașe din Rusia. În
timpul revoluției din 1905—1907 a condus organizațiile bolșevice
din Ural. După Conferința a VI-a (de la Praga) a P.M.S.D.R. (ia-
nuarie 1912) a fost cooptat ca membru al C.C. al P.M.S.D.R. și a
făcut parte din Biroul din Rusia al C.C. Colaborator al redacției
ziarului „Pravda”. Pentru activitatea sa revoluționară a fost în re-
petate rînduri victimă a persecuțiilor guvernului țarist, stînd 12 ani
la închisoare și în deportare. După revoluția burghezo-democratică
din februarie 1917 a fost unul dintre conducătorii organizației de
partid din Ural. La Conferința a VII-a generală (din aprilie) a fost
ales membru al C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia; a condus secreta-
riatul C.C. Sverdlov a participat activ la pregătirea și înfăptuirea
Revoluției Socialiste din Octombrie. A fost membru al Comitetului

militar-revoluționar din Petrograd și al Centrului militar-revoluționar pentru conducerea insurecției creat de Comitetul Central al partidului. La 8 (21) noiembrie 1917 a fost ales președinte al C.E.C. din Rusia. V.I. Lenin l-a caracterizat pe I.M. Sverdlov ca un organizator talentat al maselor și eminent revoluționar proletar (vezi V. I. Lenin. Opere, vol. 29, București, Editura politică, 1959, p. 71—76, 77). — 36, 142.

Ș

Șmidt, V. V. (1886—1940) — membru al partidului bolșevic din 1905. A dus muncă de partid la Petersburg și Ekaterinoslav. În anii 1914—1917 a fost secretar al Sindicatului metalurgiștilor din Petrograd și al Comitetului din Petersburg al P.M.S.D. (b) din Rusia. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost secretar al Consiliului sindical din Petrograd. În anii 1918—1928 a fost secretar al Consiliului Central al Sindicatelor, apoi comisar al poporului pentru problemele muncii. Din 1928 — vicepreședinte al Consiliului Comisarilor Poporului al U.R.S.S. A fost un timp adept al opoziției de dreapta din P.C. (b) al U.R.S.S., dar s-a îndepărtat de ea curînd. La congresele al VII-lea, al XIV-lea și al XV-lea ale partidului a fost ales membru în C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. — 236.

Ștein (Rubinștein), A (1881—1948) — menșevic. În 1906 a emigrat din Rusia în Germania. La începutul primului război mondial a editat împreună cu Kautsky și Bernstein săptămînalul „Sozialistische Auslandspolitik“. În 1917 a intrat în Partidul social-democrat independent din Germania, a fost redactor al organului lui central — ziarul „Die Freiheit“. A participat activ la campania de calomnii a centriștilor germani împotriva Revoluției Socialiste din Octombrie, împotriva bolșevicilor. — 277, 285, 339.

T

Thomas, Albert (1878—1932) — om politic francez, socialist de dreapta. Din 1910 a fost unul dintre liderii fracțiunii parlamentare a partidului socialist. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții social-șovine. A fost ministru al armamentului într-unul din guvernele burgheze ale Franței. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a venit în Rusia pentru a face agitație în favoarea continuării războiului. În 1919 a fost unul dintre organizatorii Internaționalei (a II-a) de la Berna. În anii 1919—1932 a condus Biroul internațional al muncii de pe lângă Liga Națiunilor. — 99.

Todorski, A.I. (n. 1894) — membru al P.C.U.S. din 1918. În 1918—1919 a făcut parte din Comitetul executiv al județului Vesiegonsk, gubernia Tver; a colaborat la ziarele „Izvestiia Sovietului de deputați din Vesiegonsk“ și „Krasnîi Vesiegonsk“. A participat

activ la războiul civil, în rândurile Armatei Roșii, în calitate de comandant de brigadă și de divizie; în anii următori a deținut înalte posturi de comandă într-o serie de instituții militare. Din 1955 — general-locotenent în rezervă; publicist. — 422, 423.

Tomski, M.P. (1880—1936) — membru al partidului bolșevic din 1904. În anii reacțiunii și ai noului avânt revoluționar a avut o atitudine împăciuitoare față de lichidatori, otzoviști și troțkiști. În 1917 a făcut parte din Comisia executivă a Comitetului din Petersburg al P.M.S.D. (b) din Rusia. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost președinte al Consiliului sindical din Moscova; din 1919 — președinte al prezidiului Consiliului Central al Sindicatelor. La Congresul al VIII-lea al partidului a fost ales membru al C.C. al P.C. (b) din Rusia, iar la Congresul al XI-lea membru al Biroului Politic al C.C. În repetate rânduri s-a ridicat împotriva politicii leniniste a partidului. În 1928, împreună cu Buharin și Rîkov, a fost în fruntea devierii de dreapta din P.C. (b) al U.R.S.S. — 418.

Troțki (Bronștein), L.D. (1879—1940) — membru al P.M.S.D.R. din 1897, menșevic. În anii reacțiunii și ai noului avânt revoluționar, camuflându-se sub masca „nefracționismului“, s-a situat în fapt pe pozițiile lichidatorilor. În 1912 a organizat Blocul antipartinic din august. În perioada primului război mondial s-a situat pe poziții centriste. Înapoiindu-se din emigrație după revoluția burghezo-democratică din februarie 1917, a aderat la grupul interraioniștilor și, împreună cu ei, la Congresul al VI-lea al P.M.S.D. (b) din Rusia, a fost primit în partidul bolșevic. În realitate însă, Troțki nu trecuse pe pozițiile bolșevismului și a continuat să ducă o luptă fățișă și camuflată împotriva leninismului, împotriva politicii partidului.

După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost comisar al poporului pentru afacerile externe, comisar al poporului pentru problemele militare și maritime, președinte al Consiliului militar-revoluționar al Republicii, membru în Biroul Politic al C.C. și membru în Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste. În 1918 a fost împotriva liniei leniniste în problema încheierii păcii de la Brest; în 1920—1921 s-a situat în fruntea opoziției în discuția cu privire la sindicate, iar începând din 1923 a dus o înverșunată luptă fracționistă împotriva liniei generale a partidului, împotriva programului leninist de construire a socialismului; a susținut teoria capitulantă a imposibilității victoriei socialismului în U.R.S.S. Partidul comunist, demascând troțkismul ca o deviere mic-burgheză în partid, l-a zdrobit din punct de vedere ideologic și organizatoric. În 1927 Troțki a fost exclus din partid; în 1929 a fost expulzat din U.R.S.S. pentru activitate antisovietică, iar în 1932 i s-a retras cetățenia sovietică. În străinătate, Troțki, dușman înrăit al leninismului, a continuat lupta împotriva Statului sovietic și a partidului comunist, împotriva mișcării comuniste internaționale. — 88, 115, 149, 169, 497.

Turati, Filippo (1857—1932) — militant al mișcării muncitorești italiene, unul dintre organizatorii Partidului socialist italian și lider al aripii lui de dreapta. În perioada primului război mondial s-a situat pe poziții centriste. Față de Revoluția Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă. După scindarea Partidului socialist italian (în 1922) a trecut în fruntea Partidului socialist unitar, de orientare reformistă. În 1926 a emigrat din Italia fascistă, stabilindu-se în Franța. — 111, 301, 305, 306, 307.

T

Țereteli, I. G. (1882—1959) — unul dintre liderii menșevismului. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului executiv al Sovietului din Petrograd și membru al C.E.C. al Sovietelor în prima legislatură. În mai 1917 a făcut parte din guvernul provizoriu burghez ca ministru al poștelor și telegrafului, iar după evenimentele din iulie a fost ministru de interne, unul dintre inspiratorii ațitărilor pogromiste împotriva bolșevicilor. Ulterior, Țereteli a fost unul dintre conducătorii guvernului menșevic contrarevoluționar din Gruzia. După instaurarea Puterii sovietice în Gruzia — emigrant alb. — 123, 324.

Țvanțigher, B. V. (1885—1952) — inginer energetician ; din 1905 pînă în 1918 — eser, ulterior fără partid. În 1917 a făcut parte din Biroul executiv al Comitetului combustibilului de pe lângă Sovietul din Petrograd. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost membru al colegiului Comitetului pentru exploatarea șisturilor din Regiunea de nord ; în anii 1919—1925 — vicepreședinte și conducător tehnic al Comitetului pentru exploatarea șisturilor de pe lângă Consiliul economic superior, apoi director adjunct la Direcția industriei șisturilor. Ulterior a activat pe tărîm științific și pedagogic. — 558.

V

Vandervelde, Emile (1866—1938) — lider al Partidului muncitoresc din Belgia, președinte al Biroului socialist internațional al Internaționalei a II-a ; ultraoportunist. În timpul primului război mondial s-a manifestat ca social-șovinist ; a făcut parte din guvernul burghez. A avut o atitudine ostilă față de Revoluția Socialistă din Octombrie, a sprijinit organizarea intervenției militare împotriva Rusiei Sovietice. În anii 1925—1927 a fost ministru de externe al Belgiei ; a participat la încheierea acordurilor de la Locarno (1925), îndreptate împotriva U.R.S.S. A luptat activ împotriva creării Frontului unic antifascist al comuniștilor și socialiștilor. — 342—348, 405, 471, 474.

Vațetis, I. I. (1873—1938) — marcantă personalitate militară sovietică, în trecut ofițer în armata țaristă. După Revoluția Socialistă

din Octombrie a servit în forțele armate ale Republicii sovietice ; a fost comandant al unui corp de pușcași, loțiitor al comandantului suprem. A participat la înăbușirea rebeliunii eserilor de stînga de la Moscova, în calitate de comandant al Diviziei de pușcași letoni. Ulterior, comandant al Frontului de est. Din septembrie 1918 pînă în iulie 1919 a fost comandant suprem al forțelor armate ale R.S.F.S.R. Din 1922 — profesor la Academia militară „M. V. Frunze”. — 242.

Voinov, I. A. (1884—1917) — membru al P.M.S.D.R. din 1909, bolșevic, colaborator și corespondent activ al ziarelor „Zvezda” și „Pravda”. Fiu de țaran sărac din gubernia Iaroslavl, a venit în căutare de lucru la Petersburg ; aici a lucrat în diferite întreprinderi, precum și la linia ferată Nicolaevskaia (azi Okteabrskaia), unde a intrat în legătură cu organizația bolșevică de la căile ferate. A fost în repetate rînduri arestat și expulzat din oraș. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a revenit la Petrograd, a lucrat la tipografia „Trud”, unde se tipărea „Pravda”, a scris corespondențe la acest ziar. La 6 (19) iulie a fost asasinat de cazaci și iuncheri pe strada Șpalernaia (astăzi strada Voinov), în timp ce difuza ziarul „Listok «Pravdî»”. — 476.

W

Webb, Sidney (1859—1947) — cunoscut fruntaș al vieții publice din Anglia, reformist. A scris împreună cu soția sa, Beatrice Webb, o serie de lucrări de istorie și teorie a mișcării muncitorești engleze. Ideolog al micii burghezii și al aristocrației muncitorești, în lucrările sale Sidney Webb a căutat să demonstreze că problema muncitorească poate fi rezolvată în mod pașnic în cadrul societății capitaliste. El a fost unul dintre întemeietorii organizației reformiste Societatea fabienilor. În anii primului război mondial s-a situat pe poziții social-șovine ; a făcut parte din primul și din cel de-al doilea guvern laburist (1924 și 1929—1931). Webb a avut o atitudine de simpatie față de Uniunea Sovietică. — 99, 112, 262, 471, 474.

Weber Heinrich — vezi Bauer, Otto.

Weitling, Wilhelm (1808—1871) — militant de frunte al mișcării muncitorești germane la începuturile ei, unul dintre teoreticienii utopicului comunism egalitar ; de meserie croitor. Membru activ al „Ligii celor dreپți”. După revoluția din 1848—1849 din Germania, Weitling a emigrat în S.U.A., unde a editat între 1850 și 1855 revista „Republik der Arbeiter”. Ulterior s-a îndepărtat de mișcarea muncitorească. — 260.

Wilhelm al II-lea (Hohenzollern) (1859—1941) — împărat al Germaniei și rege al Prusiei (1888—1918). — 111, 114, 152, 164—165, 189, 306, 506, 560.

Wilson, Woodrow (1856—1924) — om de stat american. În 1913 a fost ales președinte al S.U.A. din partea partidului democrat și a deținut acest post pînă în 1921. În interiorul țării a promovat o politică de reprimare cruntă a mișcării muncitorești. Politica externă a guvernului Wilson a avut un caracter prădalnic, expansionist, mai ales în ceea ce privește țările Americii Latine, în ale căror treburi s-a amestecat în repetate rînduri, folosind forța armată. Apărînd interesele miliardarilor americani, Wilson a contribuit la atragerea Statelor Unite ale Americii în războiul imperialist mondial de partea Antantei.

După victoria Revoluției Socialiste din Octombrie, Wilson a propus un plan de dezmembrare a Rusiei, a fost unul dintre organizatorii intervenției militare a S.U.A. împotriva Rusiei Sovietice. În 1918 a propus un program imperialist de pace („cele paisprezece puncte”) care urmărea instaurarea dominației mondiale a S.U.A. A condus delegația americană la Conferința de pace de la Paris (1919—1920). Înfrînt în alegerile prezidențiale din 1920, s-a retras din viața politică. — 60, 111, 121, 122, 197—198, 356, 360—362, 471, 533.

Z

Zetkin, Clara (1857—1933) — militantă de seamă a mișcării muncitorești și comuniste germane și internaționale, scriitoare de talent, orator și tribun înflăcărat. Împreună cu R. Luxemburg, F. Mehring și K. Liebknecht a participat activ la lupta împotriva lui Bernstein și a celorlalți oportuniști. În timpul primului război mondial s-a situat pe pozițiile internaționalismului revoluționar și a luptat împotriva social-șovinismului. În 1916 a intrat în grupul „Die Internationale”, care în curînd și-a schimbat denumirea în „Spartacus”, iar apoi în „Uniunea Spartacus”. A fost unul dintre fondatorii Partidului Comunist din Germania. La Congresul al III-lea al Internaționalei Comuniste a fost aleasă în Comitetul Executiv al Internaționalei, în cadrul căruia a condus Secretariatul internațional pentru problemele femeilor. Din 1924 pînă la sfîrșitul vieții a fost președintă a Comitetului Executiv al Organizației internaționale pentru ajutorarea luptătorilor revoluției (Ajutorul Roșu). — 471.

DATE DIN VIAȚA ȘI ACTIVITATEA
LUI V. I. LENIN

(29 iulie 1918—12 martie 1919)

1918

Iulie, 29

Lenin rostește o cuvântare în ședința comună a C.E.C. din Rusia, a Sovietului din Moscova, a comitetelor de întreprindere și a sindicatelor din Moscova.

Într-o telegramă adresată lui S. G. Șaumian, comisar extraordinar al Caucazului și președinte al Consiliului Comisarilor Poporului din Baku, Lenin arată că orice acțiuni ale dașnacilor din Baku împotriva Puterii sovietice centrale vor fi considerate rebeliune și promite că se vor lua măsuri pentru trimiterea de trupe la Baku.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, în care se discută proiectele de decret cu privire la evidența persoanelor supuse recrutării, cu privire la chemarea sub arme a foștilor ofițeri, a medicilor, felcerilor, subchirurgilor etc., cu privire la transferarea către Comisariatul poporului pentru problemele militare a bunurilor de stat care pot fi folosite în scopuri militare, problema alocării unei sume de 300 000 000 de ruble pentru cheltuielile militare în vederea luptei împotriva rebeliunii cehoslovacilor albi și a intervenției anglo-franceze, precum și alte probleme.

Iulie, 30

Lenin discută cu ziaristul social-democrat finlandez I. K. Latukka despre situația din Finlanda.

Lenin rostește o cuvântare la primul Congres al președinților de Soviete guberniale și al șefilor de secții administrative ale comitetelor executive guberniale. Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; face completări și

modificări în proiectul de hotărâre cu privire la trecerea atelierelor „Paratskie” (gubernia Kazan) sub administrarea Comisariatului marinei, în vederea utilizării navelor flotei militare de pe Volga. În aceeași ședință se discută și o listă de monumente care urmează a fi ridicate în amintirea marilor reprezentanți ai socialismului, ai științei, literaturii și artei; proiectul de decret cu privire la asigurările sociale ale feroviarilor, precum și alte probleme.

Iulie, 31

Lenin eliberează comunistului finlandez Eino Rahia, de profesie muncitor, o dovadă în care arată că îl cunoaște personal și, „ca vechi membru de partid, este demn de *toată* încrederea”.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; prezintă spre aprobare proiectul de apel al Consiliului Comisarilor Poporului „Către masele muncitoare din Franța, Anglia, America, Italia și Japonia” în legătură cu intervenția începută împotriva Rusiei Sovietice. În aceeași ședință se discută problema alocării de fonduri pentru exploatarea și valorificarea sîsturilor combustibile din gubernia Petrograd, proiectul de decret pentru asigurarea materialului lemnos necesar căilor ferate, problema procurării cerealelor prin intermediul cooperativelor și altele.

*Sfîrșitul lunii
iulie—începutul
lunii august*

Într-o scrisoare adresată lui I. M. Larin, membru al prezidiului Consiliului economic superior, Lenin îl însărcinează să scrie o broșură de popularizare despre caracterul activității Consiliului economic superior și despre participarea organizațiilor muncitorești la această activitate.

*Începutul
lunii august*

Lenin are o convorbire cu un grup de comuniști din Petrograd care pleacă pe Frontul de est. Într-un bilet adresat lui I. M. Larin, V. I. Lenin subliniază necesitatea de a se pregăti de urgență modelele noilor bani sovietici.

August, 1

Într-o scrisoare către P. A. Kobozev, K. H. Danișevski, K. A. Mehanosin și F. F. Raskolnikov, membri ai Consiliului militar-revoluționar al Frontului de est, Lenin îi roagă să-i dea referințe despre activitatea lui I. I. Vațetis, comandantul frontului, și despre activitatea altor comandanți, subliniază cât de important e să fie rapid înăbușită rebeliunea corpului cehoslovac.

Lenin discută cu comisarul poporului pentru afacerile externe, G. V. Cicerin, problemele ridicate de reprezentantul plenipotențiar al R.S.F.S.R. la Berlin, A. A. Ioffe, în telegrama sa cu privire la relațiile cu Germania.

August, 2

Lenin lucrează la formularea tezelor în problema aprovizionării, schițează două variante ale planului tezelor, scrie tezele, le revede după dactilografie și face unele modificări, apoi le trimite la comisariatele poporului pentru aprovizionare, agricultură, finanțe, comerț și industrie, precum și la Consiliul economic superior cu indicația „de a le discuta de urgență și de a elabora în amănunțime” măsurile preconizate în aceste teze, pentru ca în zilele de 2 și 3 august să poată fi discutate în Consiliul Comisarilor Poporului.

Lenin ia cuvântul în fața agitatorilor trimiși de Consiliul sindicatelor din Moscova pe Frontul de est, urîndu-le succes în muncă.

Lenin ia cuvântul la mitingurile de la regimentul revoluționar „Varșovia”, din raioanele Zamoskvoecie și Butîrki, precum și la mitingul ostașilor roșii de la Hodînka, vorbind despre: „Republica sovietică în pericol”.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; expune tezele elaborate de el în problema aprovizionării; scrie un proiect de hotărîre în legătură cu discutarea proiectului de decret cu privire la regulile de admitere în instituțiile de învățămînt superior din R.S.F.S.R. În aceeași ședință se discută și problema alocării de fonduri la dispoziția Comisariatului marinei pentru echiparea și dotarea Flotei militare de pe Volga și pentru finanțarea operațiilor ei, proiectul de decret cu privire la chemarea sub arme a foștilor subofițeri precum și alte probleme.

August, 3

Lenin discută cu arhitectul N. D. Vinogradov, îi încredințează sarcina de a conduce lucrările pentru înlăturarea monumentelor închinare țarilor și slujitorilor lor și ridicarea unor monumente închinare „poporului revoluționar și eroilor săi”.

Lenin adresează lui A. A. Ioffe o scrisoare cu privire la politica guvernului sovietic față de țările Antantei.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, în care se discută proiectele de decret cu privire la păstrarea locului de muncă și a câștigului mediu al muncitorilor care pleacă pe front, cu privire la atragerea organizațiilor muncitorești la colectările de cereale (pe baza tezelor lui Lenin), precum și alte probleme.

În timpul ședinței, Lenin are un schimb de bilețele cu I. E. Gukovski, locțiitor al comisariului poporului pentru finanțe, în legătură cu activitatea comisiei financiare a C.E.C. din Rusia și cu necesitatea de a întări cu cadre Comisariatul poporului pentru finanțe, precum și cu A. D. Țiurupa, comisar al poporului pentru aprovizionare, în problema asigurării aprovizionării orașului Moscova și a guberniilor înfometate.

August, 4

Lenin dispune arestarea lucrătorilor comisariatului civil din Serpuhov vinovați de luare de mită.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, în care continuă discutarea decretelor elaborate de Comisariatul aprovizionării pe baza tezelor lui Lenin: decretul cu privire la detașamentele de recoltare și la detașamentele de recoltare și rechiziționare, precum și hotărîrea cu privire la detașamentele de control și rechiziție pe căile ferate și pe căile de navigație.

August, 5

Într-o convorbire cu K. Grodner, reprezentant al organizației de partid din orașul Eleț (gubernia Orel), Lenin discută politica față de eserii de stînga, se interesează de starea recoltei din județul Eleț și de planurile pentru strîngerea și distribuția ei; în încheierea convorbirii promite să scrie o scrisoare către muncitorii din Eleț.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; face completări și modificări redacționale în textul proiectului de decret cu privire la obligativitatea schimbului de mărfuri în regiunile cerealiere; scrie observații pe marginea raportului lui A. D. Țiurupa cu privire la stabilirea prețurilor fixe la cereale. În aceeași ședință se discută și rapoartele cu privire la organizarea și activitatea comunelor agricole și la intensificarea activității detașamentelor de aprovizionare din județul Eleț.

- August, 6* Lenin scrie „Scrisoare către muncitorii din Eleț“.
- Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, în care continuă discutarea proiectelor de decret în problema aprovizionării. În aceeași ședință se discută și o serie de alte probleme.
- Prima jumătate a lunii august, mai târziu de 6 ale lunii* Lenin scrie chemarea „Tovarăși muncitori! Pornim la lupta finală, hotărâtoare!“
- Lenin îl primește pe K. H. Danișevski, membru al Consiliului militar-revoluționar al Frontului de est, care îi prezintă un raport asupra cauzelor căderii orașului Kazan.
- August, 7* Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, în care se discută proiectele de decret pentru asigurarea nevoilor ostașilor Armatei Roșii și ale familiilor lor, cu privire la drepturile și obligațiile Societății de Cruce Roșie din Rusia, cu privire la normele de aplicare a hotărârii referitoare la asigurarea pentru caz de șomaj și de boală, hotărârea Consiliului economic superior prin care se interzice supunerea întreprinderilor naționalizate și a instituțiilor sovietice la impozite excepționale de orice fel, normele pentru întocmirea ordinii de zi a ședințelor Consiliului Comisarilor Poporului, precum și alte probleme.
- August, 8* Într-un bilet către A. D. Țiurupa, Lenin face propuneri pentru organizarea și intensificarea activității detașamentelor de recoltare.
- Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, în care se discută proiectul de hotărâre cu privire la Consiliul economic superior, precum și alte probleme.
- August, după 8* Într-o scrisoare către N. P. Briuhanov, locțiitorul comisarului poporului pentru aprovizionare, și către alți membri ai colegiului acestui comisariat în legătură cu aplicarea decretelor în problema aprovizionării, Lenin arată că principala sarcină a Comisariatului poporului pentru aprovizionare este aceea de a mobiliza masele muncitoare la luptă pentru cereale.
- August, 9* Lenin discută cu I. H. Peters, președintele Comisiei Extraordinare (Ceka) din Rusia, situația din Nijni Novgorod în legătură cu informațiile că în acest oraș se urzește un complot contrarevo-

luționar; într-o scrisoare adresată Sovietului din Nijni Novgorod, el indică să se ia măsuri excepționale împotriva răscoalei în curs de pregătire.

Lenin are o convorbire cu M. S. Kedrov, conducătorul comisiei Consiliului Comisarilor Poporului pentru Regiunea de nord, și cu A. V. Eiduk, membru al acestei comisii, care veniseră de la Vologda să ceară ajutor pentru Frontul de la Arhanghelsk; pe raportul lui Eiduk cu privire la nevoile frontului, Lenin pune o rezoluție în care recomandă Consiliului militar superior să satisfacă neîntârziat cererile formulate în acest raport.

Lenin telegrafiază la Vologda lucrătorilor cu munci de răspundere în Comitetul executiv al guberniei Arhanghelsk (A. D. Metelev și alții), arătându-le că trebuie să rămână pe loc pentru a pregăti apărarea orașului și a duce lupta împotriva contrarevoluției.

Lenin ia cuvîntul la un miting din raionul Sokolniki, vorbind despre „Al cincilea an de măcel mondial“.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului în care se discută problema sporirii rației alimentare pentru copii în regiunile înfometate, precum și măsurile luate de secția combustibil a Consiliului economic superior pentru instituirea unui control riguros asupra pregătirii lemnelor de foc necesare Comisariatului poporului pentru căile de comunicații și altele.

August, 10

Intr-o telegramă adresată lui V. V. Kuraev, membru al Comitetului gubernial Penza al P.C.(b) din Rusia, Lenin cere să se ia măsuri cât mai energice pentru reprimarea rapidă și necruțătoare a rebeliunii chiaburești din gubernia Penza.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; prezintă spre discutare raportul Comitetului provizoriu pentru organizarea uzinelor constructoare de mașini. În aceeași ședință se discută și proiectul de decret pentru înființarea unui Institut politehnic la Ivanovo-Voznesensk, precum și alte probleme.

În timpul ședinței, Lenin are cu A. D. Ţiurupa un schimb de bilețele cu privire la măsurile necesare pentru asigurarea eficienței colectărilor de cereale.

- August, 11* Lenin semnează o directivă către Consiliul militar superior cu privire la întărirea Frontului de est.
- August, 12* Într-o telegramă către A. E. Minkin, președintele prezidiului Sovietului gubernial Penza, Lenin recomandă ca reprimarea rebeliunii chiaburești să fie folosită ca prilej pentru confiscarea cerealelor deținute de chiaburi și pentru întărirea puterii sărăcimii în zona frontului.
- Într-o telegramă adresată lui M. S. Kedrov, la Vologda, Lenin dispune să se ia măsuri pentru apărarea cu orice preț a orașului Kotlas.
- Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; informează despre moartea eroică a lui I. Iudin, comandantul unui grup de trupe de pe frontul de luptă împotriva cehoslovacilor. În aceeași ședință se discută și raportul de activitate al comisiei pentru descongestionarea nodului feroviar Moscova, proiectul de contract-tip pentru acordare de concesiuni străinilor și alte probleme.
- August, 12 sau 13* Într-o telegramă adresată lui V. V. Kuraev, la Penza, Lenin roagă să i se comunice ce măsuri se iau împotriva eserilor de stînga; subliniază că „e extrem de important să se adune și să se publice date factice privind participarea eserilor de stînga la răscoala chiaburilor”.
- August, 14* Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, în care se discută problema aprobării împuternicirilor Comitetului pentru ajutorarea victimelor rebeliunii albardiste din Iaroslavl, cererea de a se aloca Comisariatului poporului pentru afacerile interne fondurile necesare pentru combaterea holerei, proiectele de decret privind fondurile bănești și cheltuielile Sovietelor locale, contribuția obligatorie a întreprinderilor la fondul pentru asigurarea familiilor de ostași ai Armatei Roșii, problema comerțului exterior etc.
- August, 15* Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, în care se discută proiectele de decret pentru chemarea sub arme a unor contingente, pentru mobilizarea unor uzine în interesul asigurării nevoilor frontului și alte probleme.
- August, 16* Într-o telegramă adresată comisarului poporului pentru agricultură, S. P. Sereda, la Eleț, Lenin

scrie că e necesar „ca treaba să fie în așa fel organizată, încît strîngerea și expedierea tuturor surplusurilor de cereale să se efectueze neîntre-rupt, cuprinzînd o plasă după alta“.

Lenin scrie conceptul de telegramă către toate Sovietele de deputați cu privire la alianța dintre muncitori și țărani.

Lenin participă la ședința Comitetului din Moscova a P.C.(b) din Rusia, ia cuvîntul în problema tipăririi și difuzării ziarelor „Pravda“ și „Izvestiia C.E.C.“ și a organizării grupelor de simpatizanți.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, în care se discută problema comisiei pentru schimbul de mărfuri cu Ucraina, proiectul de hotărîre cu privire la secția științifică-tehnică de pe lîngă Consiliul economic superior și alte probleme.

August, 17

Lenin discută cu A. M. Ignatiev despre dispozitivul inventat de acesta pentru corectarea tirului împotriva avioanelor și-l îndrumă la șeful secției operative a Comisariatului poporului pentru treburile militaro-maritime, S. I. Aralov, cu un bilet în care roagă să i se asigure lui Ignatiev condiții de lucru.

Într-o telegramă trimisă la Zadonsk (gubernia Voronej) către M. F. Boldîrev, președintele comitetului executiv, Lenin dispune să se ia cele mai energice măsuri pentru reprimarea rebeliunii chiaburești.

August, 19

Lenin discută cu comunistă franceză Jeanne Labourbe problema creării unei organizații a comuniștilor englezi și francezi și sarcinile acesteia pe teritoriul Rusiei Sovietice.

Lenin stă de vorbă cu ziaristul american R. Minor, apoi îl trimite la G. V. Cicerin cu un bilet în care-l roagă să examineze cererea lui Minor de a i se permite să facă, împreună cu ziaristul englez F. Price, o vizită pe Frontul de est.

Într-o telegramă trimisă la Zdoroveț (gubernia Orel), Lenin arată că reprimarea necruțătoare a rebeliunii esero-chiaburești trebuie îmbinată cu confiscarea tuturor cantităților de cereale deținite de chiaburi.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, în care se discută problemele generale ale politicii de aprovizionare, proiectul de decret cu privire la unificarea tuturor forțelor armate ale republicii sub conducerea Comisariatului poporului pentru treburile militare, problema ajutorării victimelor terorii dezlănțuite de albagardiști și intervenționiști, proiectul de decret pentru completarea decretului Consiliului Comisarilor Poporului din 28 iunie 1918 cu privire la naționalizarea întreprinderilor industriale, precum și alte probleme.

August, nu mai devreme de 19 și nu mai târziu de 21 ale lunii

Lenin discută cu E. B. Boș, președinta comitetului gubernial de partid Penza, situația din această gubernie și de pe frontul Armatei I, dă indicații unor comisariate ale poporului să satisfacă nevoile guberniei Penza.

August, 20

Lenin scrie „Scrisoare către muncitorii americani“. Într-o telegramă către comitetul executiv al județului Livensk (gubernia Orel), Lenin salută măsurile energice luate pentru reprimarea rebeliunii chiaburești din acest județ, subliniază necesitatea organizării sărăcimii satelor și a confiscării cerealelor și celorlalte bunuri ale chiaburilor răsculați.

August, 21

Lenin stă de vorbă cu reprezentanții C.E.C. din Turkestan, apoi îi trimite la Consiliul militar superior cu un bilet în care recomandă să fie examinată cererea lor de ajutor militar.

Într-o telegramă către comitetul executiv al guberniei Astrahan, Lenin cere să se ia măsuri pentru organizarea apărării Astrahanului.

Într-o telegramă trimisă la Saratov comisarului poporului V. N. Harlov, Lenin cere să se strângă date mai precise despre cuantumul surplusurilor de cereale și să fie premiate acele plase care au strâns toate surplusurile.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, în care se discută Hotărârea cu privire la organizarea miliției sovietice, problema acordării de fonduri la dispoziția Comisariatului poporului pentru ocrotirea sănătății în vederea combaterii epidemiilor și la dispoziția Comisariatului poporului pentru comerț și industrie în vederea achiziționării de mărfuri, raportul de

activitate al Centrului auto, precum și alte probleme.

August, 22

Lenin are o convorbire cu internaționalistul german Jacob Eckert.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; scrie un proiect de hotărîre cu privire la prețul cartofilor.

August, 23

Într-o telegramă trimisă la Dmitrov comisarului civil Tokmakov, Lenin roagă să i se comunice amănunțit cum a fost reprimată rebeliunea chiaburească de la Rogacevo și cere să se ia măsuri pentru confiscarea averii chiaburilor răsculați și organizarea comitetelor sărăcimii.

Lenin ia cuvîntul la două mitinguri (unul în raionul Gorodskoi, iar celălalt în raionul Presnea) vorbind pe tema: „Pentru ce luptă comuniștii (bolșevicii) ?“

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, în care se discută proiectul de decret cu privire la cărțile de muncă, rapoartele cu privire la măsurile luate de Direcția centrală de statistică în vederea asigurării evidenței recoltei de cartofi, cu privire la măsurile luate de Comisariatul aprovizionării în vederea urgentării achizițiilor de cartofi, propunerile Consiliului economic superior pentru stabilirea prețurilor oficiale, proiectul de decret pentru instituirea unei taxe de 5% asupra întreprinderilor comerciale, mersul naționalizării stocurilor de manufactură existente în R.S.F.S.R., precum și alte probleme.

*August, 25
sau 26*

Lenin îl primește pe K. A. Peterson, comisarul diviziei de pușcași letoni, care îi comunică planurile participanților la complotul antisovietic în fruntea căruia se afla reprezentantul diplomatic al Marii Britanii, R. Lökkart.

August, 26

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; propune să se aprobe cererea lui S. P. Națarenus, comisarul extraordinar al ținutului Murmansk-Marea Albă, de a i se acorda un concediu de două săptămîni. În aceeași ședință se discută problema completării Consiliului militar-revoluționar al republicii, proiectul de decret pentru mobilizarea în armată a muncitorilor din guberniile Ivanovo-Voznesensk și Kostroma care au servit înainte în artilerie, în tru-

pele tehnice și de geniu, proiectul de hotărîre prin care se stabilea că agitatorii plecați voluntar pe front își păstrează dreptul asupra locului de muncă și asupra cîștigului mediu, proiectul de decret pentru reducerea tarifelor la transporturile de cereale, precum și alte probleme.

August, 27

Intr-o telegramă adresată lui S. P. Sereda, comisarul poporului pentru agricultură, Lenin recomandă să se organizeze trimiterea în județul Eleț a unor detașamente de muncitori din Moscova, care să ajute la treierat.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, propune o serie de modificări în proiectul de decret cu privire la evidența și repartizarea metalelor. În aceeași ședință se discută și proiectul de decret pentru chemarea sub arme a marinarilor, problema acordării de ajutor militar orașului Groznii, finanțarea aprovizionării cu lemne de foc etc.

*August, 27
sau 28*

Lenin discută cu V. M. Smirnov problemele legate de apropiata lui plecare la Stockholm pentru a lucra în biroul de presă de pe lângă reprezentanța plenipotențiară a R.S.F.S.Ț.

August, 28

Lenin ia cuvîntul la primul Congres general al învățămîntului din Rusia.

August, 29

Lenin discută cu muncitorul finlandez G. Rovio despre situația din Finlanda.

Intr-o scrisoare adresată lui V. M. Altfater la statul-major al forțelor maritime militare, Lenin cere să i se comunice clar și precis în ce stadiu au ajuns pregătirile pentru trimiterea submarinelor pe Volga și pe Marea Caspică.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, face o expunere în problema întocmirii rapoartelor de activitate ale comisariatelor poporului pentru perioada de după 25 octombrie (7 noiembrie) 1917 și prezintă proiectul de hotărîre scris de el în legătură cu aceasta. În aceeași ședință se discută și raportul Comisiei pentru schimbul de mărfuri cu Ucraina, proiectul de hotărîre privind contopirea Direcției sanitare a armatei cu Comisariatul poporului pentru ocrotirea sănătății, proiectul de decret cu privire la mobilizarea medicilor, stomatologilor și medicilor veterinari, subchirurgilor, felcerilor și far-

maciștilor, raportul Comisariatului aprovizionării cu privire la colectarea cartofilor, precum și alte probleme.

Intr-o scrisoare adresată comisarilor poporului, Lenin dă instrucțiuni asupra felului în care trebuie să fie întocmite rapoartele de activitate ale comisariatelor poporului pentru perioada de după 25 octombrie (7 noiembrie) 1917.

*Inainte de
30 august*

Lenin are o convorbire cu O. V. Kuusinen și I. Sirola despre crearea Partidului Comunist din Finlanda.

August, 30

Lenin ia cuvântul la mitingul din raionul Basmanni, vorbind despre „Două puteri (dictatura proletariatului și dictatura burgheziei)“.

Lenin ia cuvântul la mitingul din raionul Zamoskvorecie (la fosta uzină Michelson), vorbind despre „Două puteri (dictatura proletariatului și dictatura burgheziei)“. La ieșirea din uzină, Lenin este rănit de terorista eseră F. Kaplan.

Septembrie, 8

Primind de la statul-major al Armatei a 5-a de pe Frontul de est o telegramă cu urări de grabnică însănătoșire, într-o telegramă de răspuns Lenin mulțumește pentru urările trimise și își exprimă convingerea că acțiunile antisovietice ale corpului cehoslovac, ale albgardiștilor și chiaburilor vor fi înăbușite.

Septembrie, 11

Lenin adresează comandamentului și trupelor Frontului de est un mesaj de salut cu prilejul luării orașului Kazan.

Septembrie, 16

Pentru prima oară după convalescență, Lenin participă la o ședință a C.C. al P.C.(b) din Rusia în care se discută problemele privind Sindicatul general al lucrătorilor din instituțiile de credit (Banktrud), Conferința organizației regionale Moscova a P.C.(b) din Rusia, ședința C.E.C., componența prezidiului Consiliului economic superior etc.

*Septembrie,
nu mai devreme
de 16 ale lunii*

Lenin are o convorbire cu membrii Biroului central al organizațiilor comuniste din regiunile ocupate, în cadrul căreia subliniază necesitatea de a se desfășura mai larg munca de agitație în rândurile trupelor de ocupație.

Septembrie, 17

Lenin scrie o scrisoare prezidiului conferinței organizațiilor cultural-educative proletare.

Pentru prima oară după convalescență, Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, în care se discută raportul comisiei pentru anchetarea gestiunii secției de aprovizionare a agriculturii cu unelte de producție, contestația Controlului de stat împotriva aplicării noii scheme de salarizare a militarilor activi fără aprobarea prealabilă a Consiliului Comisarilor Poporului, precum și alte probleme.

În timpul ședinței, Lenin are cu N. N. Krestinski, comisarul poporului pentru finanțe, un schimb de bilețele în legătură cu activitatea comisiei pentru elaborarea proiectului de decret cu privire la impozitul în natură.

Septembrie, 18

Pe buletinul oficial referitor la starea sănătății sale, Lenin face următoarea însemnare : „Pe baza acestui buletin și dat fiind că mă simt foarte bine, rog insistent ca doctorii să nu fie deranjați cu telefoane și întrebări”.

Lenin scrie un mesaj de salut către cei 400 de muncitori absolvenți ai școlii de cadre de comandă din Petrograd.

Într-o telegramă trimisă la Petrograd lui A. V. Lunacearski, comisarul poporului pentru învățământ, Lenin își exprimă indignarea față de inactivitatea celor răspunzători de executarea planului propagandei prin monumente.

Lenin primește în audiență pe M. N. Sanaev, președintele comitetului județean Sergaci al P.C. (b) din Rusia, discută cu el despre situația de la sate și-l trimite la redacția „Pravdei” cu o scrisoare în care roagă să se ia notă de cele comunicate de el, spre a fi tipărite în ziar.

Septembrie, 19

Într-o convorbire cu A. P. Spunde, membru al Sovietului din Ural și al comitetului organizației din Ural a P.C. (b) din Rusia, Lenin se interesează de activitatea lui V. R. Blücher și de eroicul marș al detașamentelor de muncitori din Ural de sub comanda lui.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, în care se discută proiectul de hotărâre cu privire la executarea acordului financiar de la 27 august 1918 cu Germania, precum și procedura naționalizării și lichidării instituțiilor de credit etc.

- Înainte de
20 septembrie* Lenin discută cu A. G. Șleapnikov situația din Caucazul de nord.
- Septembrie, 20* În „Pravda” nr. 202 apare articolul lui Lenin „Despre caracterul ziarelor noastre”.
Lenin scrie scrisoarea „Către tovarășii feroviari de la calea ferată Moscova-Kiev-Voronej”.
Lenin scrie lui V. V. Vorovski la Stockholm, lui A. A. Ioffe la Berlin și I. A. Berzin la Berna scrisori cu privire la necesitatea luptei împotriva vulgarizării teoretice a marxismului de către K. Kautsky.
- Septembrie, 21* Lenin prezidează ședința Consiliului Comisariilor Poporului; în timpul dezbaterii problemei impozitului în natură, Lenin face o serie de calcule, scrie planul cuvîntării sale, observații pe marginea proiectului și principiile fundamentale ale decretului. În aceeași ședință au fost dezbătute și problemele privind denunțarea tratatelor guvernului fostului Imperiu rus și prelungirea termenului de renunțare la cetățenia rusă.
- Septembrie, 22* Ca răspuns la comunicarea cu privire la luarea orașului Simbirsk, în numele tuturor oamenilor muncii V. I. Lenin felicită Armata I de pe Frontul de est.
Lenin scrie scrisoarea „Către ostașii roșii care au participat la luarea orașului Kazan”.
- Septembrie, 23* Lenin prezidează ședința Consiliului Comisariilor Poporului; ia cuvîntul în legătură cu dările de seamă ale comisariatelor poporului. În aceeași ședință se discută și proiectul de decret cu privire la fondul de alimentație al copiilor, problema alocării de fonduri la dispoziția Consiliului economic superior pentru satisfacerea nevoilor urgente ale uzinelor care lucrează pentru front, proiectul decretului cu privire la zilele de sărbătoare legală și alte probleme.
- Septembrie,
24 sau 25* Lenin pleacă la odihnă în împrejurimile Moscovei.
- După 25
septembrie* Într-o convorbire cu comunistul olandez S. Rudgers, de profesie inginer, care sosise din S.U.A. prin Japonia și Siberia, Lenin discută despre mișcarea muncitorească și socialistă din America, Japonia și Olanda.

- Septembrie* Lenin discută cu A. M. Gorki.
- Octombrie, 1* Într-o scrisoare către I. M. Sverdlov și L. D. Troțki, V. I. Lenin propune să se convoace o ședință comună a C.E.C. din Rusia și a Sovietului din Moscova, împreună cu Societățile raionale și cu sindicatele, în legătură cu avântul mișcării revoluționare din Germania. Lenin formulează punctele esențiale ale rezoluției ce urmează a fi propusă în această ședință.
- Octombrie, 2* Lenin adresează o scrisoare ședinței comune a C.E.C. din Rusia și a Sovietului din Moscova cu reprezentanții comitetelor de întreprindere și ai sindicatelor.
- Înainte de
9 octombrie* Lenin începe să lucreze la broșura „Revoluția proletară și renegatul Kautsky”.
- Octombrie, 9* Lenin scrie articolul „Revoluția proletară și renegatul Kautsky”.
- Octombrie, 10* Într-un bilet adresat lui G. V. Cicerin, comisarul poporului pentru afacerile externe, sau locțiitorului său L. M. Karahan, Lenin roagă să se trimită la Berlin (pentru A. A. Ioffe, V. V. Vorovski și I. A. Berzin) 12 exemplare din articolul „Revoluția proletară și renegatul Kautsky”, apărut în „Pravda”, împreună cu o scrisoare din partea lui și cu rugămintea de a se lua măsuri pentru traducerea articolului și publicarea lui.
- Într-o scrisoare către G. V. Cicerin și L. M. Karahan, Lenin sprijină propunerea lor de a se trimite președintelui S.U.A., W. Wilson, o notă cu privire la rolul S.U.A. în organizarea intervenției antisovietice și așțarea războiului civil în Rusia Sovietică, formulând totodată punctele esențiale ale acestei note.
- Octombrie, 12* Într-o scrisoare adresată prezidiului Sovietului din Moscova, Lenin își exprimă indignarea față de hotărârea acestuia de a-și declina răspunderea pentru acțiunea de înfrumusețare a Moscovei cu monumente ale militanților mișcării revoluționare, acțiune întreprinsă în vederea aniversării Revoluției din Octombrie.
- Nu mai târziu
de 15 octombrie* Lenin se întoarce la Moscova.

- Octombrie, 15* Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; scrie propuneri în vederea unei hotărâri pentru alocare de fonduri la dispoziția Comisariatului aprovizionării pentru retribuirea membrilor comitetelor sărăcimii și un proiect de hotărâre pe marginea unui raport cu privire la activitatea exploatărilor forestiere. În aceeași ședință se discută și alte probleme.
- Octombrie, 16* Lenin ține o consfătuire cu delegații la congresul al II-lea al Partidului Comunist (bolșevic) din Ucraina, în ajunul deschiderii acestuia la Moscova.
- Octombrie, 17* Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, ia cuvântul la discuțiile pe marginea decretului cu privire la coloniștii germani din regiunea Volgăi.
- Octombrie, 18* Lenin adresează membrilor grupului „Spartacus” o scrisoare în care exprimă cele mai bune urări social-democraților internaționaliști germani.
- Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului în care se discută proiectul de decret cu privire la înființarea de consulate, problema scutirii de serviciul militar a unor categorii de muncitori de la minele de cărbuni și de la exploatările forestiere, acordul cu Germania în problema cetățeniei persoanelor originare din Kurlanda, Estlanda, Liflanda și Lituania etc.
- Octombrie, 19* Lenin discută cu S. S. Pestkovski, locțiitorul comisarului poporului pentru problemele naționalităților, problemele referitoare la munca de partid în teritoriile ocupate de germani.
- Lenin prezidează ședința Consiliului comisarilor poporului, în care se discută problema impunerii în natură a gospodăriilor agricole prin prelevarea unei părți din produsele agricole, precum și raportul comisiei pentru problema coloniștilor germani și alte probleme.
- Octombrie, 20* Lenin trimite lui I. I. Vațetis, comandantul-șef al forțelor armate ale republicii, o telegramă în care îi cere să ia cele mai energice măsuri pentru grăbirea recuceririi uzinei „Votkinski” și a celei din Ijevsk.
- Între 15 și 22 octombrie* Intr-o petiție adresată comitetului sindicatului zia-riștilor sovietici, Lenin cere să fie înscris printre membrii acestui sindicat.

Octombrie, 22

Lenin participă la ședința C.C. al P.C. (b) din Rusia *. În legătură cu apropiata convocare a congresului Sovietelor, Lenin e însărcinat să prezinte raportul cu privire la aniversarea Puterii sovietice și raportul cu privire la situația internațională. În aceeași ședință au fost discutate și alte probleme.

Lenin prezintă un raport la ședința comună a C.E.C. din Rusia și a Sovietului din Moscova cu reprezentanții comitetelor de întreprindere și ai sindicatelor; la ședință se adoptă rezoluția scrisă de Lenin.

Lenin scrie prefața la ediția a II-a a broșurii sale „Partidele politice din Rusia și sarcinile proletariatului”.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; își face însemnări pentru ședința următoare a consiliului. În această ședință se discută proiectele de decret și de hotărâre cu privire la impozitul revoluționar excepțional, proiectul de decret pentru organizarea secțiilor financiare ale comitetelor executive ale Sovietelor guberniale și județene, precum și alte probleme.

Octombrie, 23

Lenin discută cu I. V. Stalin, care sosise de la Târișin, situația de pe Frontul de sud.

În numele Comitetului Central al P.C. (b) din Rusia, Lenin scrie textul unei radiograme către A. A. Ioffe, la Berlin, cu rugămintea de a transmite un salut fierbinte lui Karl Liebknecht cu ocazia eliberării lui din închisoare.

Octombrie, 24

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, în care se discută proiectul de decret pentru înlocuirea armei de 7,62 mm aflată în dotarea trupelor subordonate comisarilor poporului (cu excepția celui pentru treburile militare), precum și a detașamentelor de pază și a altor detașamente cu puști de alte modele; în aceeași ședință se discută și situația de la căile ferate și relațiile dintre Comisariatul poporului pentru căile de comunicație și celelalte comisariate ale republicii etc.

* Materialele din această perioadă de activitate a C.C. al P.C.(b) din Rusia nu s-au păstrat în întregime. În procesele-verbale referitoare la această ședință și la cele următoare (din 22 și 25 octombrie, 17 și 19 decembrie 1918, 16 ianuarie, 4 și 5 februarie 1919) lipsesc listele de prezență. Dar din cuprinsul proceselor-verbale de ședință ale C.C. și al altor documente reiese că, cu unele rare excepții, Lenin a participat la toate ședințele C.C. al P.C.(b) din Rusia.

- Octombrie, 25* Lenin participă la o ședință a C.C. al P.C. (b) din Rusia în care se discută munca organizațiilor de partid din armată, problema Ucrainei etc.
- Octombrie, 26* Lenin stă de vorbă cu delegații organizațiilor din Moscova care nu reușiseră să achiziționeze cereale în termenul stabilit prin hotărârea Sovietului din Moscova cu privire la libera transportare a câte 1 pud și jumătate de alimente de fiecare persoană; apoi îi îndrumă la N. P. Briuhanov, adjunctul comisarului poporului pentru aprovizionare, cu un bilet în care-l roagă să le dea tot ajutorul posibil.
- Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; în legătură cu discutarea raportului lui V. I. Nevski cu privire la situația de la căile ferate își face însemnări pentru o hotărâre în această problemă. În aceeași ședință se discută și problema anulării titlurilor purtătoare de dobândă emise de stat, proiectul de decret cu privire la instituirea unui impozit excepțional, un referat în problema impunerii în natură a gospodăriilor agricole, precum și alte probleme.
- Octombrie, 27* Lenin stă de vorbă cu un grup de muncitori din raionul Viborg (Petrograd) trimiși în delegație pe Frontul de sud, care i s-au plîns de burocratismul de la Sovietul din Moscova; îi îndrumează la acest Soviet cu un bilet în care roagă să fie primiți imediat și să se ia măsuri pentru lichidarea excesului de formalități la primirea solicitatorilor.
- Octombrie, 28* Lenin semnează o telegramă adresată: Perm, Consiliului economic Ural, cu indicația ca direcția Uzinei din Berezniki să înceapă imediat lucrările pentru organizarea producției de radiu.
- Octombrie, 29* Lenin stă de vorbă cu delegații la primul Congres al Uniunii Tineretului Comunist din Rusia; într-un bilet adresat lui I. M. Sverdlov, îl roagă să acorde Uniunii tineretului un ajutor material.
- Lenin discută cu A. I. Sviderski, membru al colegiului Comisariatului aprovizionării, problema organizării „inspecției de control și rechiziție” și posibilitatea de a folosi în acest scop muncitori de la organele de colectare.
- Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, în care se discută proiectul de de-

cret cu privire la predarea tuturor armelor deținute de populație și proiectul de hotărîre pentru înființarea de secții de repartizare a forței de muncă pe lângă Comisariatul poporului pentru problemele muncii, precum și problema depozitelor revoluționare excepționale introduse de Sovietele locale și alocarea de fonduri la dispoziția Consiliului economic superior pentru acoperirea cheltuielilor necesitate de producția de glucoză din cartofi etc.

Octombrie, 31

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, în care se discută proiectul de decret pentru organizarea secțiilor financiare ale comitetelor executive guberniale și județene ale Sovietelor, proiectul de hotărîre cu privire la asigurările sociale ale oamenilor muncii, proiectul de decret cu privire la fuzionarea administrațiilor financiare cu instituțiile Băncii poporului, proiectul de decret pentru înființarea Comisiei extraordinare a transporturilor și alte probleme.

*Sfîrșitul lunii
octombrie*

Lenin semnează mesajul C.C. al P.C. (b) din Rusia „Către grupul «Spartacus» din Germania și către Partidul Comunist din Austria germană”.

Noiembrie, 1

Intr-o scrisoare adresată lui I. A. Berzin în Elveția, Lenin îl informează că i-a trimis o parte din textul broșurii „Revoluția proletară și renegatul Kautsky”, rugîndu-l totodată s-o dea cît mai repede la tradus, iar în ediția franceză a cărții „Statul și revoluția”, în prefața din partea editorului, să facă o critică a concepțiilor lui K. Kautsky și E. Vandervelde.

Noiembrie, 2

Lenin scrie schița de teze pentru o hotărîre cu privire la respectarea riguroasă a legilor, propunînd totodată ca C.C. al P.C. (b) din Rusia să aprobe în principiu tezele și să însărcineze Comisariatul poporului pentru justiție să le redacteze sub formă de decret.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; face în afara ordinii de zi o declarație în legătură cu apelul C.E.C. și al C.C.P. către oamenii muncii din Austro-Ungaria; în cursul discutării problemei depozitelor de stat pentru țesături și confecții, el își notează o serie de puncte în legătură cu această problemă și

face modificări și completări în textul proiectului de hotărâre. În aceeași ședință au fost discutate și problema alocării de fonduri la dispoziția Consiliului economic superior pentru înfăptuirea monopolului de stat asupra țesăturilor, normele pentru întocmirea și executarea bugetului general de venituri și cheltuieli ale R.S.F.S.R. în primul semestru al anului 1919, bugetul de venituri și cheltuieli pe semestrul II al anului 1918, decretul cu privire la crearea unui fond special destinat finanțării măsurilor pentru dezvoltarea agriculturii, raportul cu privire la combustibil și alte probleme.

*Noiembrie, între
2 și 6*

Lenin discută cu F. Price, corespondentul ziarului englez „The Manchester Guardian”, despre situația internațională a Republicii sovietice.

Noiembrie, 3

Din balconul Sovietului din Moscova, Lenin rostește o cuvântare la demonstrația organizată în cinstea revoluției austro-ungare.

*Înainte de 5
noiembrie*

Lenin are o convorbire cu S. I. Gusev, membru al Consiliului militar-revoluționar al Armatei a II-a a Frontului de est, îl roagă să transmită ostașilor Armatei a II-a că de ziua aniversării Revoluției din Octombrie așteaptă să i se raporteze că Ijevskul a fost cucerit.

Noiembrie, 5

Lenin semnează o radiogramă către toți comandanții, conducătorii militari și comandanții de armată, către toate Sovietele de deputați, în care se anunță că Germania a rupt relațiile diplomatice cu Rusia Sovietică.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, în care se discută normele privind publicarea decretelor și hotărârilor Consiliului Comisarilor Poporului în „Izvestiia C.E.C.”, problema fuzionării publicațiilor unor comisariate, problema fondului pentru alimentația copiilor etc.

Noiembrie, 6

În prima ședință a celui de-al VI-lea Congres general al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, țăranilor, cazacilor și ostașilor roșii, Lenin rostește o cuvântare despre aniversarea Revoluției din Octombrie.

Lenin ia cuvântul în ședința festivă a Consiliului Central al Sindicatelor din Rusia și a Consiliului sindicatelor din Moscova, precum și la o seară literară organizată de Proletkultul din

Moscova, vorbind despre aniversarea Revoluției din Octombrie.

*Noiembrie, 6
sau 7*

Lenin rostește o cuvântare la mitingul muncitorilor de la uzina fostă Michelson.

Noiembrie, 7

Lenin ia cuvântul la dezvelirea monumentului lui K. Marx și F. Engels, în Piața Revoluției; dezvelește în Piața Roșie placa comemorativă închinată luptătorilor Revoluției din Octombrie și rostește o cuvântare cu acest prilej.

Lenin ia cuvântul la mitingul-concert al lucrătorilor Comisiei extraordinare (Ceka) din Rusia.

Într-o telegramă de răspuns adresată comandantului Armatei a II-a, Lenin salută pe ostașii roșii cu prilejul luării Ijevskului și îi felicită cu prilejul aniversării Revoluției din Octombrie.

Noiembrie, 8

În ședința a doua a celui de-al VI-lea Congres general al Sovietelor din Rusia, Lenin rostește o cuvântare despre situația internațională.

Lenin ia cuvântul la consfătuirea delegaților comitetelor sărăcimii din guberniile centrale.

*În noaptea de 9
spre 10 noiembrie*

Într-o telegramă urgentă adresată comitetelor executive și comitetelor de partid din guberniile Orel și Kursk, Lenin le informează despre începerea revoluției în Germania și luarea puterii de către muncitori și soldați, și subliniază că e necesar să se ia toate măsurile pentru ca aceste evenimente să fie aduse la cunoștința soldaților germani din Ucraina.

Noiembrie, 10

Lenin scrie „Telegramă circulară către toate Sovietele de deputați” și o telefonogramă la Petrograd, în care comunică știrile primite în noaptea precedentă cu privire la victoria revoluției în Germania și roagă să se ia toate măsurile pentru ca acest eveniment să fie adus la cunoștința populației și a soldaților germani la toate punctele de frontieră. Într-o radiogramă către toate Sovietele de deputați din zona de frontieră, Lenin le informează asupra mersului revoluției din Germania și le trasează sarcina să uzeze de toate mijloacele ce le stau la dispoziție pentru a aduce aceste fapte la cunoștința soldaților germani. Lenin termină de scris broșura „Revoluția proletară și renegatul Kautsky”.

La inaugurarea clubului „Revoluția din Octombrie” din raionul Hamovniki, Lenin rostește o cuvîntare despre momentul actual.

Mai tîrziu de 10 noiembrie

Lenin scrie anexa II la broșura „Revoluția proletară și renegatul Kautsky” — „O nouă carte a lui Vandervelde despre stat”.

Lenin acordă un interviu ziaristului american R. Minor, înaintea plecării acestuia în Germania.

Noiembrie, 11

Lenin ia cuvîntul la festivalul organizat de comuniștii din Moscova la Teatrul Mare, vorbind despre situația internațională.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; ia cuvîntul și face o expunere asupra evenimentelor revoluționare din Germania. În aceeași ședință se discută problema alocării de fonduri la dispoziția Comisariatului marinei pentru organizarea lucrărilor la uzinele „Ijorskie” și „Obuhov” etc.

Noiembrie, 12

Lenin stă de vorbă cu O. M. Leșcinski și A. I. Iakovlev, care sosiseră la cel de-al VI-lea Congres general al Sovietelor din Rusia ca delegați din partea Armatei a 11-a din Caucazul de nord, care cer să se acorde acestei armate muniții și echipament; se interesează de G. K. Ordjonikidze, le promite că chiar în aceeași zi va pune problema lor în ședința C.C. al partidului.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; în timpul discutării proiectului de decret cu privire la organizarea aprovizionării, el scrie punctul „a” și, în câteva variante, ciorna punctului „b” ale hotărîrii. În aceeași ședință se discută și raportul de activitate al Cekăi, proiectele de decret cu privire la chemarea sub arme a medicilor, plata salariilor cuvenite muncitorilor și funcționarilor (din întreprinderile particulare, naționalizate și de stat) care au stat vremelnice în teritoriile ocupate, precum și alte probleme.

Noiembrie, 13

Intr-o telegramă adresată lui Ivanov, președintele organizației de partid din Unecea (gub. Cernigov), Lenin mulțumește pentru mesajele pe care i le-au trimis reprezentanții soldaților germani revoluționari, delegații Sovietului din Lișcicensk, organizația de partid din Unecea și

N. A. Șciors, comandantul regimentului „Bogun”; totodată el exprimă dezideratul ca soldații germani să participe la eliberarea Ucrainei.

Intr-o telegramă adresată Comitetului gubernial Orel al P.C. (b) din Rusia, Lenin îi cere să comunice în toate localitățile de frontieră cu Ucraina conținutul telegramei de salut primite din Unecea din partea soldaților germani revoluționari și să adreseze soldaților germani apelul de a ajuta la eliberarea Ucrainei.

Noiembrie, 14

În „Pravda” nr. 246 apare hotărîrea C.E.C. din Rusia cu privire la anularea tratatului de la Brest-Litovsk, semnată de Lenin și de Sverdlov.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; prezintă o informare cu privire la situația internațională. În aceeași ședință se discută problema alocării unei sume de 500 000 000 de ruble la dispoziția Comisiei extraordinare pentru aprovizionarea Armatei Roșii și 100 000 000 de ruble la dispoziția Comisariatului poporului pentru comerț și industrie în vederea achiziționării de mărfuri de primă necesitate din străinătate etc.

Noiembrie, 15

Intr-o telegramă adresată la Serpuhov comandantului-șef I. I. Vațetis, Lenin roagă „să fie favorabil soluționat” proiectul Biroului central al organizațiilor comuniste din regiunile ocupate de pe lângă C.C. al P.C. (b) din Rusia referitor la formarea a două batalioane de șoc: unul polonez și altul lituanian.

Noiembrie, 16

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; în timpul discutării raportului cu privire la descărcarea trenurilor sosite la Moscova, scrie un bilet către L. B. Kamenev, președintele Sovietului din Moscova, în care îi dă indicația „să mobilizeze pe *toată lumea* și să descarce manual vagoanele”. În aceeași ședință se discută și bugetul de venituri și cheltuieli ale statului pe perioada iulie-decembrie 1918, proiectul de decret cu privire la bugetul pe perioada iulie-decembrie 1918, raportul cu privire la repartizarea hîrtiei și reducerea tirajului ziarelor, problema alocării de fonduri la dispoziția cooperativei muncitorești centrale din Moscova pentru organizarea de centre de desfacere pentru ostașii Armatei Roșii pe fronturi etc.

*Nu mai de vreme
de 16 și nu mai
tirziu de 18
noiembrie*

Lenin primește o delegație a Congresului reprezentanților cooperației de credit — acționari ai Băncii populare (cooperatiste) din Moscova.

Noiembrie, 19

Lenin rostește o cuvântare la primul Congres general al muncitoarelor din Rusia.

Luînd cunoștință de propunerea comisariului sucursalei din Regiunea de nord a Băncii poporului, de a se sărbători prima aniversare a decretului pentru naționalizarea băncilor particulare, Lenin scrie pe această propunere: „E timpul, cred, să se termine cu sărbătoririle. Ar fi ceva *ridicol!* «Să sărbătorim» ziua de 14 decembrie printr-o judicioasă, reușită, abilă și rapidă *fuzionare* a Băncii cooperatiste cu Banca de Stat”.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; scrie un proiect de hotărîre prin care se respinge proiectul de decret prezentat de Comisariatul poporului pentru prevederi sociale și care prevedea că „Casele copilului” vor rămîne în administrarea acestui comisariat. În aceeași ședință se discută de asemenea problema municipalizării și naționalizării comerțului particular, un proiect de hotărîre cu privire la încetarea apariției unor ziare în scopul economisirii hîrtiei, precum și alte probleme.

Noiembrie, 20

Lenin scrie articolul „Prețioasele mărturisiri ale lui Pitirim Sorokin”.

Lenin ia cuvîntul la adunarea organizată de Comitetul orășenesc Moscova și de Comitetul raional Presnea ale P.C. (b) din Rusia pentru sărbătorirea lui în calitate de conducător al P.C. (b) din Rusia și al guvernului sovietic.

*După 20
noiembrie*

Lenin îl primește pe M. S. Kedrov, care îl informează asupra mersului lucrărilor de desgestionare a nodului feroviar Moscova.

Noiembrie, 21

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; face completări la proiectul de decret „Cu privire la organizarea aprovizionării populației cu toate produsele și obiectele de consum personal și de uz casnic” și o modificare în proiectul de decret prin care Consiliul militar-revoluționar este autorizat să cheltuiască 50 000 000

de ruble pentru luarea măsurilor impuse de împrejurările militare excepționale din Lituania, Bielorusia și Polonia. În aceeași ședință se discută problema asigurării cu autovehicule a Armatei Roșii, proiectele de decret cu privire la serviciul de poștă și telegraf, precum și alte probleme.

Noiembrie, 23

Lenin stă de vorbă cu delegația indiană care a adus un mesaj de salut adresat Rusiei Sovietice din partea popoarelor Indiei.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, în care se discută activitatea Colegiului central pentru problemele prizonierilor și refugiaților, proiectul de hotărâre cu privire la reluarea activității de aprovizionare în localitățile eliberate de sub ocupație, proiectele de decret cu privire la zilele de sărbătoare legală în Republica sovietică, cu privire la reorganizarea asigurărilor în Rusia și alte probleme.

Noiembrie, 24

Lenin ia cuvântul la un miting al feroviarilor din Moscova.

Lenin ia cuvântul la mitingul organizat cu prilejul „Zilei ofițerului roșu”.

Nu mai devreme de 24 noiembrie

Lenin primește pe delegații fracțiunii comuniste a secției aprovizionare din cadrul Sovietului din Moscova.

Noiembrie, 26

Lenin ia cuvântul la adunarea împuterniciților Cooperativei muncitorești centrale din Moscova.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, în care se discută problema înființării unei comisii superioare a comunicațiilor telegrafice, decretul prin care operele științifice, literare, muzicale și artistice sînt declarate patrimoniul statului, regulamentul general al rechizițiilor, problema realizării unui impozit de 10 miliarde etc.

Noiembrie, 27

În cadrul unei adunări a activiștilor de partid din Moscova, Lenin face o expunere despre atitudinea proletariatului față de democrația mic-burgheză și rostește cuvîntul de încheiere la această expunere.

Noiembrie, 28

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; în legătură cu discutarea situației serviciului sanitar al armatei, examinează un tabel cu numărul paturilor la centrele de eva-

cuare, face pe marginea lui o serie de calcule și însemnări. În aceeași ședință se discută și problema declarării stării de război la căile ferate ale republicii, problema amestecului autorităților militare în operațiile de colectare etc.

Noiembrie, 29

Lenin semnează o serie de telegrame adresate la Nijni Novgorod secției guberniale de aprovizionare, comisarului militar al guberniei și consiliului economic local, cu indicația de a aproviziona laboratorul de radio din Nijni Novgorod cu alimente și materiale de construcții.

Lenin stă de vorbă cu Lau Siu-djau și Cian In-ciun, reprezentanții muncitorilor chinezi din Rusia.

Lenin vorbește prin fir direct cu B. M. Volin, președintele Comitetului executiv gubernial și membru al Comitetului gubernial Orel al P.C. (b) din Rusia, dându-i indicații asupra atitudinii pe care trebuie s-o adopte față de Congresul Sovietelor de deputați ai soldaților armatei germane din Ucraina, care urma să se întrunească la Gomel.

Lenin completează și semnează telegrama adresată comandantului-șef I. I. Vațetis, în care se arată că trupele Armatei Roșii trebuie să sprijine guvernele sovietice de pe teritoriul Letoniei, Estlandei, Ucrainei și Lituaniei.

Noiembrie, 30

Lenin semnează hotărârea C.E.C. din Rusia cu privire la constituirea Consiliului Apărării Muncitorești și Țărănești.

Toamna

Lenin vizitează atelierele de reparații de vagoane ale căii ferate Moscova-Kursk, stă de vorbă cu muncitorii, apoi ia cuvântul la mitingul feroviarilor.

Decembrie, 1

Lenin prezidează prima ședință a Consiliului Apărării Muncitorești și Țărănești; în cadrul discutării problemelor referitoare la activitatea transportului și la aprovizionarea cu combustibil se creează comisii ale Consiliului Apărării, sub președinția lui Lenin. În aceeași ședință se discută și problema aprovizionării, cea a mobilizării cadrelor tehnice, a inspecției militare superioare etc.

Decembrie, 2

Lenin participă la o consfătuire consacrată problemei relațiilor dintre Sindicatul general al lu-

crătorilor din instituțiile de credit din Rusia (Banktrud) și Sindicatul lucrătorilor Băncii poporului (Banksotrud), precum și problemei convocării congresului de constituire a unui sindicat unic al funcționarilor de bancă.

Lenin prezidează ședința comisiei combustibilului din cadrul Consiliului Apărării, formulează observații pe marginea problemelor discutate și propune o serie de măsuri practice pentru procurarea de combustibil, scrie proiecte de hotărâri în problemele organizatorice și cu privire la exploatarea forestiere.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, în care se discută proiectele de decret pentru organizarea unei secții de propagandă internațională pe lângă C.E.C. al Sovietelor din Rusia, pentru stabilirea zilelor de sărbătoare legală, pentru naționalizarea Băncii populare (cooperatiste), pentru acordarea de credite cooperativei, problema naționalizării băncilor străine etc.

Decembrie, 3

Lenin prezidează ședința comisiei Consiliului Apărării însărcinată cu problema controlului efektiv, ia cuvântul la dezbateri, scrie un concept de proiect și un proiect de hotărâre cu privire la folosirea Controlului de stat.

Lenin prezidează ședința comisiei Consiliului Apărării pentru problemele activității Cekăi în transporturi, scrie propuneri pentru un proiect de hotărâre.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, în care se discută următoarele chestiuni: trecerea tuturor navelor comerciale sub administrarea Direcției generale a transporturilor pe apă, editarea unei creștomații populare consacrate Constituției și legislației R.S.F.S.R., transformarea în muzeu a marelui palat al Kremlinului, decretul cu privire la fondurile bănești și cheltuielile Sovietelor locale și altele.

Decembrie, 4

Într-o scrisoare adresată lui G. M. Serrati, lider al Partidului socialist italian, Lenin își exprimă speranța că în Italia, ca și în alte țări ale Antantei, se apropie revoluția proletară.

Lenin prezidează ședința Consiliului Apărării; scrie propuneri în problema intensificării ritmului și a sporirii volumului colectărilor de produse alimentare. În aceeași ședință au fost dis-

cutate și problema trecerii fabricilor de cartușe și de armament din Tula la lucrul în trei schimburi, măsuri pentru instituirea unui control efectiv asupra consumului de cartușe pe fronturi, necesitatea mobilizării tuturor persoanelor capabile să ocupe posturi de comandă etc.

Decembrie, 5

Lenin prezidează ședința comisiei Consiliului Apărării pentru producția de cartușe, ia de mai multe ori cuvântul, își face însemnări cu privire la situația de la fabrica de cartușe din Tula, scrie un concept de hotărâre cu privire la sporirea producției de cartușe, o schiță de plan pe anul 1919.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; în legătură cu discutarea „Hotărârii cu privire la organizarea inspecției muncitorești în domeniul aprovizionării”, scrie un concept de decizie a Consiliului Comisarilor Poporului în această problemă și formulează observații pe marginea proiectului de „Hotărâre”. În aceeași ședință se discută și proiectele de hotărâri cu privire la comandantul unei armate care face parte dintr-un front, cu privire la comandantul frontului și la comandantul-șef al tuturor forțelor armate ale republicii, decretul cu privire la desființarea taxelor vamale la produsele alimentare importate, problema organizării unui recensământ al industriei etc.

*Nu mai târziu
de 6 decembrie*

Lenin face însemnări pe marginea proiectului de hotărâre a C.C. al P.C. (b) din Rusia cu privire la convocarea Congresului general al funcționarilor de bancă din Rusia.

Decembrie, 7

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; propune să fie numit un corespondent special care să pregătească pentru presă materialele referitoare la activitatea Consiliului Comisarilor Poporului. În aceeași ședință se discută și proiectele de decret pentru mobilizarea foștilor ofițeri în Armata Roșie, pentru recunoașterea independenței Republicii Sovietice Estlanda, precum și alte probleme.

Decembrie, 8

Lenin rostește o cuvântare la Congresul Sovietelor, al comitetelor sărăcimii și al comitetelor raionale de partid din gubernia Moscova.

Lenin prezidează ședința Consiliului Apărării; prezintă o informare asupra rezultatelor unei

inspecții făcute la depozitul din Hodînka al Comitetului de aprovizionare din regiunea Moscova; își face însemnări în problema echipării, înarmării și aprovizionării a zece divizii în curs de formare. În aceeași ședință se discută un raport cu privire la asigurarea cu alimente a uzinelor din Tula, proiectul de hotărâre împotriva regionalismului și a birocratismului, problema mobilizării populației pentru lucrări silvice etc.

Decembrie, 9

Lenin rostește o cuvîntare la ședința de seară a celui de-al III-lea Congres al cooperației muncitorești.

Decembrie, 10

Lenin prezidează lucrările comisiei Consiliului Apărării însărcinată cu problema controlului efectiv, ia de trei ori cuvîntul la discutarea raportului asupra îndeplinirii hotărîrii din 3 decembrie a comisiei.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; face o comunicare în legătură cu memoriul din 3 decembrie al Comitetului executiv al guberniei Ivanovo-Voznesensk cu privire la situația alimentară grea a acestei gubernii. În aceeași ședință se discută și cererea unor organizații muncitorești din Moscova de a li se aproba să facă pe cont propriu achiziții de produse neraționalizate, precum și problema includerii în Comisariatul aprovizionării a unor reprezentanți ai muncitorilor din Petrograd și Moscova, alocarea de fonduri pentru propaganda în rândurile prizonierilor capturați în luptele cu trupele intervenționiste, proiectul de decret pentru mobilizarea știutorilor de carte și organizarea popularizării realizărilor orînduirii sovietice etc.

Decembrie, 11

Lenin ia cuvîntul la primul Congres general al secțiilor agrare, comitetelor sărăcimii și comunelor agricole din Rusia.

Lenin îi trimite lui V. D. Bonci-Bruevici textul unei broșuri conținînd hotărîrea Congresului al VI-lea al Sovietelor în problema aplicării legilor, rugîndu-l să-i dea un titlu „cît mai clar și mai sugestiv” și să-l editeze cît mai repede în broșură.

Lenin prezidează ședința Consiliului Apărării; face o comunicare în legătură cu formularele de delegație pentru membrii grupelor de control și

revizie, și cu privire la adoptarea unor măsuri urgente pentru îmbunătățirea aprovizionării. În aceeași ședință au fost discutate: problema regulamentării transporturilor pe calea ferată, rapoartele cu privire la introducerea sistemului de salarizare în acord premial la căile ferate, cu privire la aprovizionarea unor categorii de muncitori cu alimente și obiecte de primă necesitate, precum și alte probleme.

Decembrie, 12

Lenin scrie „Schită de directive cu privire la conducerea instituțiilor sovietice“.

Lenin scrie proiectul de hotărîre a C.C. al P.C. (b) din Rusia în problema evidenței membrilor de partid.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; scrie un concept de hotărîre și ia cuvîntul pe marginea raportului cu privire la înfăptuirea prevederilor decretului pentru instituirea unui impozit excepțional de 10 miliarde și a impozitului în natură; ia cuvîntul la discuțiile pe marginea problemei elaborării unui tarif unic la transporturile de pasageri. În aceeași ședință au fost discutate și alte probleme.

Decembrie, 13

Într-o telegramă adresată lui L. D. Troțki, președintele Consiliului militar-revoluționar al republicii, Lenin îi aduce la cunoștință că orașul Perm se află într-o situație deosebit de grea, indică să se trimită acolo întăriri și să se atragă atenția Consiliului militar-revoluționar al Frontului de est asupra mării însemnătăți a păstrării raionului Kizel, care aprovizionează cu cărbune uzinele și calea ferată din Ural.

*Nu mai târziu
de 14 decembrie*

Lenin discută cu reprezentanții Sindicatului funcționarilor din industrie și comerț problema municipalizării comerțului.

Decembrie, 14

Lenin ia cuvîntul la o conferință muncitorească din raionul Presnea.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; ia de două ori cuvîntul la dezbaterele în jurul desființării prețurilor fixe la cartofi; scrie un proiect de hotărîre în problema finanțării Centralei textilelor. În aceeași ședință se discută problema organizării de gospodării agricole de către Societele orășenești și întreprinderile industriale etc.

- Decembrie, 15* Lenin prezidează ședința Consiliului Apărării în care se discută problema rezervelor de cereale pe căile ferate și în silozuri, agitația politică și trimiterea de comisari în diviziile în curs de formare, rapoartele cu privire la activitatea fabricilor de cartușe din Simbirsk și Sormovo, cu privire la repartizarea stocurilor de petrol, precum și alte probleme.
- Decembrie, 16* Lenin dă lui G. I. Petrovski, comisarul poporului pentru afacerile interne, indicația de a institui imediat o anchetă severă în legătură cu reclamația țăranilor din satul Budilovo, județul Liubim, gubernia Iaroslavl, împotriva președintelui comitetului sărăcimii din acel sat.
- Inainte de 17 decembrie* Lenin scrie § 3 — „Cum puna problema Marx în 1852” — al capitolului al II-lea din cartea „Statul și revoluția”.
- Decembrie, 17* Lenin scrie prefața la ediția a doua a cărții „Statul și revoluția”.
- Lenin trimite comunistului finlandez O. S. Pukke textul completărilor făcute la ediția a II-a a cărții „Statul și revoluția”, pentru ediția finlandeză a acestei cărți.
- Lenin participă la ședința Biroului C.C. al P.C. (b) din Rusia în care se discută problemele legate de apropiata convocare a congresului partidului, activitatea comisiei pentru elaborarea programului partidului, rezoluțiile congresului secțiilor agrare, problemele muncii în Siberia, despre congresul sindicatelor etc.
- Nu mai târziu de 18 decembrie* Lenin îl primește pe I. I. Hodorovski, membru al Consiliului militar-revoluționar al Frontului de sud, care îl informează asupra situației de pe front; apoi îl cheamă prin fir direct pe G. E. Zinoviev, președintele Comitetului apărării din Petrograd, cerându-i să trimită întăriri pe Frontul de sud.
- Decembrie, 18* Lenin prezidează ședința Consiliului Apărării; ia cuvântul în problema stabilirii efectivului armatei corespunzător cu resursele țării, precum și la discutarea cererii Comisiei centrale de evacuare în legătură cu inventarierea materialului de război aflat în posesiunea ei (scrie un proiect de hotărâre în această problemă) și pe marginea raportului cu privire la Uzinele Sormovo. În aceeași ședință se discută și problema

situației sanitare a trupelor Frontului de sud, proiectele de decret pentru rechiziționarea cailor necesari armatei și pentru asigurarea cu clădiri a armatei, problema armurărilor, repartizarea stocurilor de petrol, construirea unei mari fabrici de tunuri la Țarișin etc.

Decembrie, 19

Lenin participă la ședința Biroului C.C. al P.C. (b) din Rusia în care se discută problemele privind controlul militar, munca politică pe front, organizarea inspecției militare, munca comunistilor pe front etc.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului în care se discută proiectul de decret cu privire la luarea în evidență și mobilizarea cadrelor tehnice din R.S.F.S.R., acordarea de îlesniri la plata impozitului în natură pentru unele localități, lucrările comisiei interdepartamentale de pe lângă Comisariatul finanțelor pentru înfăptuirea unității serviciului de casierie etc.

Decembrie, 20

În „Pravda” nr. 277 apare articolul lui Lenin „În memoria tov. Proșian”.

Decembrie, 21

Intr-un bilet adresat lui N.N. Krestinski, comisarul poporului pentru finanțe, Lenin cere să se ia măsuri pentru descoperirea și judecarea funcționarului vinovat de neglijență la efectuarea unui transfer de bani de la sucursala din Moscova a Băncii poporului la Colegiul silvic al Consiliului economic superior, urmînd a i se comunica apoi dacă a fost găsit vinovatul, cine este el și cînd au fost plătiți banii.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; ia cuvîntul în problema înțelegerii intervenite între Consiliul economic superior și Direcția centrală de statistică pentru publicarea unei hotărîri cu privire la statistica industrială curentă. În aceeași ședință se discută și proiectul de decret cu privire la recunoașterea Republicilor Sovietice Estlanda, Letonia și Lituania, precum și alte probleme.

Decembrie, 22

Scrisoarea lui Lenin „Către muncitorii din Krasnaia Presnea”, scrisă în legătură cu a 13-a aniversare a insurecției armate de la Moscova din decembrie 1905, apare în ziarul „Kommunar” nr. 63. (În ziarul „Bednota” nr. 222 din 24 de-

cembrie 1918 apare sub titlul „Eroica faptă a muncitorilor din Presnea“.)

Lenin prezidează ședința Consiliului Apărării; ia cuvîntul la discutarea raportului privitor la cantitățile de cereale în curs de transportare pe căile ferate și scrie un concept de rezoluție în această problemă; scrie conceptul unui proiect de rezoluție în problema echipamentului pentru muncitorii feroviari. În aceeași ședință se discută și raportul lui L. B. Krasin cu privire la uzinele din Simbirsk și Ijevsk și la trecerea Uzinei din Tula la lucrul în 3 schimburi.

Decembrie, 23 Lenin scrie articolul „Despre «democrație» și dictatură“.

Lenin semnează o telefonogramă în care se cere comandantului-șef I. I. Vațetis să raporteze cum se desfășoară luptele în raionul Balașov, să arate de ce nu a fost executat ordinul comandantului-șef cu privire la luarea Orenburgului și ce măsuri s-au luat pentru consolidarea situației în raionul Perm.

Decembrie, 24 Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, în care se discută proiectele de decret pentru lichidarea băncilor particulare de credit funciar, pentru asigurarea nevoilor familiilor de ostași ai Armatei Roșii, precum și alte probleme.

Decembrie, 25 Lenin ia cuvîntul la cel de-al II-lea Congres general al consiliilor economice din Rusia. Într-o scrisoare adresată lui D. A. Bulatov, președintele Comitetului executiv al guberniei Tver, Lenin îl însărcinează să cerceteze starea de lucruri din plasa Pervitinsk și să ia măsurile necesare pentru îndreptarea situației arătate în reclamația învățătoarei V. S. Ivanova, care s-a plîns de faptul că în comitetul sărăcimii s-au aciuat elemente ostile Puterii sovietice.

Într-o telegramă adresată Consiliului comunelor agricole din Regiunea de nord, Lenin cere să se ia imediat măsuri pentru curmarea oricăror încercări de încălcare și eludare a decretului C.C.P. din 21 noiembrie cu privire la organizarea aprovizionării, să se redeschidă cooperativele închise și naționalizate, să li se restituie mărfurile, dispunîndu-se totodată ca ele să fie incluse în rețeaua de distribuție.

Într-o convorbire cu Vereaskin, delegatul Comitetului județean Melekes al P.C. (b) din Rusia (gubernia Samara), Lenin se interesează de stocurile de cereale din sectorul Melekes-Bugulma al căii ferate Volga-Bugulma și arată că ele trebuie expediate cât mai repede cu putință.

Lenin prezidează ședința Consiliului Apărării; înformează Consiliul că din partea lui M. K. Vladimirov, comisarul extraordinar al căilor ferate din spatele Frontului de sud, s-a primit o telegramă în care se cere să se dea Sovietelor locale indicații în sensul ca ele să pună la dispoziție forța de muncă necesară pentru dezăpezirea liniilor de cale ferată; ia cuvîntul în problema introducerii salarizării în acord pentru lucrările ce se efectuează la căile ferate. În aceeași ședință se discută și raportul Direcției sanitare generale a armatei asupra circulației vagoanelor cu încărcătură sanitară și asupra numărului medicilor care sosesc pe front, raportul Direcției generale a artileriei cu privire la asigurarea Armatei Roșii cu piese de artilerie, problema reglementării relațiilor dintre Departamentul militar și instituțiile feroviare, răspunsul comandantului-șef I. I. Vațetis la întrebările președintelui Consiliului Apărării, precum și alte probleme.

*Mai târziu de
25 decembrie*

Lenin are o convorbire cu E. Fuchs, membru al Consiliului Central al „Uniunii Spartacus“, care îi transmite o scrisoare din partea Rosei Luxemburg.

Decembrie, 26

Lenin stă de vorbă cu scriitorul A. I. Kuprin și cu ziaristul O. L. Leonidov, care îi propuseseră editarea unui ziar pentru țărani.

Într-o telegramă trimisă la Rodniki (gubernia Ivanovo-Voznesensk), Lenin cere Comitetului executiv să comunice motivele rechiziționării bibliotecii personale a lui P. I. Surkov, fost membru al fracțiunii social-democrate din Duma a III-a de stat.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; ia cuvîntul în problema extinderii dreptului de a achiziționa produse neraționalizate asupra organizațiilor grupate în cadrul „Cooperativei militare“ și în problema înființării unei Direcții silvice generale și a organizării transporturilor de lemne de foc; face o serie de modificări și completări la pro-

iectul de hotărîre cu privire la înființarea unei Direcții silvice generale pe lângă Consiliul economic superior. În aceeași ședință au fost dezbătute și alte probleme.

*Decembrie, 27
sau 28*

Lenin îi scrie lui G. V. Cicerin o scrisoare cu privire la problemele legate de pregătirea creării Internaționalei a III-a.

Decembrie, 28

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului în care se discută proiectele de decret cu privire la mobilizarea personalului medical și la naționalizarea farmaciilor, rapoartele cu privire la perceperea impozitului în natură și la organizarea congresului comitetelor sărăcimii, precum și alte probleme.

În timpul ședinței, Lenin are cu N. P. Briuhanov, locțiitorul comisarului poporului pentru aprovizionare, un schimb de bilețele în problema aprovizionării Petrogradului și a expedierii cerealelor destinate jud. Veazniki (gubernia Vladimir).

Ca răspuns la scrisoarea prin care muncitorii de la Fabrica din Iuje (jud. Veazniki, gubernia Vladimir) ceruseră să li se trimită cereale, într-o telegramă adresată direcției acestei fabrici, Lenin comunică că a dat Comisariatului aprovizionării dispoziția de a trimite de urgență cereale la centrul de distribuire Veazniki; sfătuiește să fie trimis cineva la Nijni Novgorod pentru a grăbi încărcarea.

Decembrie, 29

Lenin prezidează ședința Consiliului Apărării, în care se discută planul transporturilor militare și cel al transporturilor de produse alimentare, deplasarea întăririlor pentru Frontul de est, scutirile și înlesnirile acordate familiilor de ostași ai Armatei Roșii în legătură cu aplicarea impozitului excepțional, salarizarea în acord la întreprinderile Departamentului marinei, necesitatea ridicării capacității de tranzit a căii ferate Volga-Bugulma, aprovizionarea cu alimente a Fabricii de explozivi din Ohta etc.

Decembrie, 30

Intr-o convorbire cu Prokofiev, reprezentantul Comitetului executiv al Sovietului din Rodniki, Lenin discută problema bibliotecii rămasă de la P. I. Surkov; îndrumându-l pe Prokofiev la secția bibliotecii a Comisariatului poporului pentru învățămînt, îi dă totodată un bilet în care

roagă să fie primit și „să se dea tovarășilor din Rodniki tot ajutorul pentru extinderea bibliotecii lor“.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, în care se discută rapoartele cu privire la politica economică și financiară generală și la acordarea unor împrumuturi guvernelor sovietice din Estonia și Letonia.

Decembrie, 31

Lenin îl primește pe G. I. Ciumak, care, din însărcinarea guvernului sovietic al Ucrainei, organizase trimiterea unui tren cu zahăr la Moscova.

*Sfârșitul lunii
decembrie*

Lenin ia cuvîntul la o consfătuire lărgită a membrilor fracțiunii bolșevice a C.E.C. în problema sarcinilor care revin sindicatelor.

Decembrie

Lenin organizează o consfătuire de publiciști în problema editării literaturii de popularizare, consfătuire la care participă V. A. Karpinski, N. I. Buharin, N. Osinski, L. S. Sosnovski și B. M. Volin; scrie instrucțiuni cu privire la alcătuirea unei „cărți de lectură pentru muncitori și țărani“.

Lenin prezidează consfătuirea Comisiei extraordinare pentru aprovizionarea Armatei Roșii.

*Decembrie—prima
jumătate a lunii
ianuarie 1919*

Lenin scrie articolul „Despre sarcinile sindicatelor“.

*A doua jumătate
a anului 1918
sau 1919*

Lenin scrie „Insemnări despre șisturi“.

*Sfârșitul anului
1918 sau începutul
anului 1919*

Lenin citește cartea „Un an de luptă cu arma și cu plugul“ de A. I. Todorski; în legătură cu materialele din această carte scrie „Un mic tablou pentru lămurirea unor mari probleme“.

1919

Ianuarie, 2

Lenin prezidează ședința Consiliului Apărării, în care se discută contestația Sindicatului general al feroviarilor împotriva introducerii salarizării în acord premial la căile ferate, cererea muncitorilor de la minele din Borovicii de a li se aproba să facă achiziții de produse neraționali-

zate, problema creării unui Consiliu al Apărării la Astrahan etc.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; pune în discuție organizarea activității bibliotecilor; face însemnări în problema achizițiilor de in. În aceeași ședință se discută și instrucțiunile cu privire la asigurarea de ajutoare și locuințe pentru familiile de ostași ai Armatei Roșii, problema finanțării industriei din Ucraina și din gubernia Ufa, retribuirea muncii specialiștilor etc.

Ianuarie, 3

Intr-o telegramă adresată lui L. D. Troțki, președintele Consiliului militar-revoluționar al republicii, Lenin îi cere să ducă pînă la capăt ofensiva generală împotriva trupelor lui Krasnov.

Ianuarie, 4

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, în care se discută proiectul de decret cu privire la scutirea de serviciul militar din motive religioase, proiectul de hotărîre cu privire la statistica industrială curentă, problema alocațiilor pentru întreținerea școlilor și a instituțiilor de învățămînt extrașcolar de pe lîngă întreprinderile naționalizate etc.

Ianuarie, 6

Lenin stă de vorbă cu I. Dergunov — reprezentantul delegațiilor organizațiilor muncitorești care fuseseră trimiși la Rostov (gubernia Iaroslavl) pentru achiziționări de produse neraționalizate; apoi îl îndrumă la A. I. Sviderski, membru al colegiului Comisariatului aprovizionării, cu rugămintea de a-l primi în audiență.

Lenin vorbește prin fir direct cu Artem (F. A. Sergheev) despre candidatura la postul de comandant al Frontului de sud și despre necesitatea ca Uzina de locomotive din Harkov să treacă la lucrul în trei schimburi.

Într-o telegramă către Comitetul de aprovizionare din gubernia Simbirsk, Lenin dispune să se ia măsuri urgente pentru ajutorarea muncitorilor înfomețați din Moscova și Petrograd.

Ianuarie, 8

Pe o scrisoare primită de la I. V. Staliņ și F. E. Dzerjinski cu privire la măsurile pentru înțărirea Armatei a III-a de la Perm, Lenin scrie că este de acord cu propunerile cuprinse în această scrisoare și că le transmite „spre executare autorităților militare, cu indicația că trebuie considerate drept dispoziții ale C.C.“

Lenin prezidează ședința Consiliului Apărării, în care se discută rapoartele privind starea comunicațiilor telegrafice militare, activitatea detașamentelor de control, organizarea de cursuri de artileriști și mobilizarea ofițerilor de artilerie, încheierea de contracte cu cooperarea pentru achiziții de produse alimentare, precum și alte probleme.

Ianuarie, 9

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisariilor Poporului, în care se discută problema alocării de fonduri pentru nevoile excepționale ale Consiliului revoluționar al frontului Caspico-Caucasian, raportul cu privire la schimbul de mărfuri pe în, precum și alte probleme.

Ianuarie, 10

Într-o telegramă adresată lui G. E. Zinoviev, președintele Sovietului din Petrograd, Lenin dă indicații cu privire la reorganizarea aparatului de stat la Petrograd.

Ianuarie, 11

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisariilor Poporului, în care se discută proiectul de decret pentru stabilirea cantităților de cereale și furaje pe care guberniile producătoare urmează să le predea statului, problema impozitului excepțional, cea a relațiilor cu noile republici sovietice etc.

Ianuarie, 12

Într-o telegramă către Comitetul executiv al guberniei Reazan, Lenin întreabă ce măsuri s-au luat în legătură cu specula descoperită de controlul de stat în întreprinderile de alimentație publică din această gubernie.

Lenin prezidează ședința Consiliului Apărării, în care se discută un raport al Direcției sanitare generale a armatei, situația uzinei din Ijevsk și a uzinei „Votkinski“, situația din ținutul Peciora și problema trimerii unei expediții în acest ținut etc.

Ianuarie, 13

Într-o telegramă trimisă la Petrograd lui A. P. Kudreavțev, șeful secției bibliotecii din cadrul Comisariatului poporului pentru învățământ, Lenin dispune să se ia măsuri pentru a asigura integritatea bibliotecii lui P. B. Struve, volumele deosebit de prețioase urmînd a fi predate Bibliotecii publice, iar restul să fie lăsat la Institutul politehnic.

Ianuarie, 14

Luînd cunoștință de conținutul documentului intitulat „Scurt raport preliminar cu privire la mersul anchetei asupra cauzelor căderii orașului Perm“, întocmit de F. E. Dzerjinski și I. V. Stalin, Lenin îi însărcinează pe ei să conducă personal, la fața locului, înfăptuirea măsurilor trasate pentru îndreptarea situației în sectorul Armatei a III-a.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, în care se discută situația bibliotecilor, reglementarea salarizării în instituțiile de spate ale departamentului militar și uniformizarea salarizării în diferite departamente în general etc.

Ianuarie, 16

Lenin participă la ședința C.C. al P.C. (b) din Rusia. Cu prilejul discutării problemei aprovizionării, Lenin este însărcinat să prezinte un raport la ședința comună a C.E.C., a Sovietului din Moscova și a Congresului general al sindicatelor din Rusia; în legătură cu discutarea problemei sindicatelor, Lenin este însărcinat să prezinte la congresul sindicatelor un referat asupra sarcinilor mișcării sindicale. În aceeași ședință se discută și probleme privind Ucraina și Bielorusia, problema transportului, convocarea congresului comitetelor executive de plasă, despre „Centrala editurilor“, crearea Biroului organizatoric al C.C. al P.C. (b) din Rusia etc.

Într-o convorbire cu N. N. Podiapolski, reprezentantul Comitetului executiv al guberniei Astrahan, Lenin discută despre organizarea protecției naturii, în special în ținutul Astrahan, aprobă inițiativa astrahanienilor de a crea rezervații, îi propune lui Podiapolski să întocmească un proiect de decret pentru protecția naturii.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; ia cuvîntul în problema retribuiri muncii specialiștilor. În aceeași ședință se discută și problema alocării de fonduri la dispoziția Direcției generale a zahărului pentru aducerea zahărului din Ucraina, necesitatea reducerii cheltuielilor în bugetele diferitelor departamente etc.

Ianuarie, 17

Lenin rostește o cuvîntare în Ședința comună a C.E.C. din Rusia, a Sovietului din Moscova și a Congresului general al sindicatelor din Rusia.

Lenin prezidează ședința Consiliului Apărării, în care se discută starea comunicațiilor telegrafice, reglementarea transporturilor de încărcături militare, raportul cu privire la asigurarea combustibilului pentru căile ferate, precum și alte probleme.

Ianuarie, 18

Lenin ia cuvântul în ședința Conferinței orașenești Moscova a P.C. (b) din Rusia.

Lenin ia cuvântul la cel de-al II-lea Congres general al învățătorilor și profesorilor internaționaliști din Rusia.

Lenin semnează o decizie prin care se stabilește că directorul treburilor Consiliului Comisariilor Poporului este obligat să-i aducă imediat la cunoștință toate cazurile de reclamații împotriva unor instituții guvernamentale sau a unor lucrători ai lor, și anume: reclamațiile scrise — în termen de 24 de ore, iar cele verbale — în termen de 48 de ore, să țină o evidență a reclamațiilor primite și să organizeze urmărirea minuțioasă a îndeplinirii rezoluțiilor puse de Lenin pe aceste reclamații.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisariilor Poporului, în care se discută completarea la hotărârea C.C.P. cu privire la respectarea unității serviciului de casierie și la decontările dintre instituțiile sovietice, raportul Comisariatului aprovizionării și al Direcției economice generale a armatei cu privire la aprovizionarea ostașilor roșii cu produse neraționalizate, situația combustibilului și situația aprovizionării la uzinele constructoare de mașini etc.

Ianuarie, 19

Lenin ia cuvântul la mitingul de protest împotriva asasinării Rosei Luxemburg și a lui Karl Liebknecht.

Lenin pleacă la școala silvică din Sokolniki spre a o vizita pe N. K. Krupskaia, care se află acolo la odihnă. Pe drum e atacat de bandiți.

Lenin participă la serbarea copiilor de la școala silvică din Sokolniki.

Ianuarie, 20

Lenin prezintă un raport la cel de-al III-lea Congres general al sindicatelor din Rusia.

Ianuarie, 21

Lenin scrie documentul intitulat „Scrisoare către muncitorii din Europa și America”.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, în care se discută programul căilor ferate pe anii 1919—1920, decretul cu privire la colectările de produse alimentare, problema uniformizării salarizării specialiștilor în toate departamentele, ajutorarea populației osetine ruinate din satul Vladimirkoe, regiunea Terek, circumscripția Vladikavkaz, precum și alte probleme.

Ianuarie, 22

Lenin prezidează ședința Consiliului Apărării; scrie un concept de hotărîre în problema înființării unui organ special pentru conducerea comunicațiilor telegrafice militare; notează pe scurt conținutul hotărîrilor cu privire la trimiterea de muncitori din capitală la uzina din Ijevsk și la uzina „Votkinski“, cu privire la reglementarea transporturilor militare, cu privire la mersul pregătirii militare a populației muncitoare. În aceeași ședință se discută și raportul cu privire la detașamentele de control, starea dezastruoasă a căilor ferate din spatele Frontului de est, aprovizionarea cu combustibil a întreprinderilor industriale din Petrograd, problema centralei electrice de stat „Electroperedacea“, asigurarea cu alimente a întreprinderilor de extragere a turbei etc.

Nu mai devreme de 22 ianuarie

La aflarea primelor știri privind inițiativa președintelui S.U.A., W. Wilson, de a convoca pe insula Prinkipo o conferință a tuturor guvernelor existente pe teritoriul Rusiei, Lenin discută această chestiune cu lucrători ai Comisariatului poporului pentru afacerile externe, este de părere ca guvernul sovietic să facă țărilor Antantei propuneri proprii.

Ianuarie, 23

Într-o scrisoare adresată lui K. I. Lander, comisarul poporului pentru controlul de stat, Lenin îl însărcinează să verifice îndeplinirea hotărîrii din 18 ianuarie a Consiliului Comisarilor Poporului cu privire la situația aprovizionării cu combustibil și alimente la uzinele constructoare de mașini.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, în care se discută proiectul de decret cu privire la operațiile de decontare dintre instituțiile sovietice și întreprinderile aflate în administrarea sau sub controlul unor organizații sovietice, precum și alte probleme.

- Înainte de
24 ianuarie* Lenin conduce o consfătuire a reprezentanților partidelor și grupurilor comuniste și socialiste de stînga dintr-o serie de țări; redactează și, împreună cu alți participanți la consfătuire, semnează apelul „În întîmpinarea primului Congres al Internaționalei Comuniste”.
- Ianuarie, 24* Lenin rostește o cuvîntare la cea de-a II-a consfătuire a șefilor subsecțiilor de învățămînt extrașcolar ale secțiilor guberniale de învățămînt public.
Într-o scrisoare adresată lui L. D. Troțki, președintele Consiliului militar-revoluționar al republicii, Lenin îl încunoștințează că se plănuiește convocarea unei conferințe pe insula Prinkipo și arată că în legătură cu aceasta este necesar să se încordeze toate forțele pentru a recuceri în decurs de o lună Rostovul, Celeabinskul și Omskul.
- Ianuarie, 25* Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; face comunicări în legătură cu întîrzierea descărcării vagoanelor cu cărbune și în problema cooperăției. În aceeași ședință se discută și proiectul de hotărîre privind impunerea cetățenilor străini la plata impozitului revoluționar excepțional, propunerea Consiliului militar-revoluționar al Frontului de est cu privire la încărcările de cereale în zona Frontului de est, proiectul de decret cu privire la înființarea Consiliului pentru ocrotirea copiilor, problema evidenței forțelor agronomice și a mobilizării specialiștilor din agricultură etc.
- Nu mai devreme
de 25 ianuarie* Citind în „Voennîi biuleten” — publicație a Agenției telegrafice ruse — din 25 ianuarie 1919 informații de pe front care nu erau destinate publicității, într-o scrisoare adresată Consiliului militar-revoluționar al republicii Lenin întrebă ce măsuri s-au luat pentru asigurarea păstrării secretului militar.
- Ianuarie, 26* Lenin scrie apelul „Toți la muncă în domeniul aprovizionării și al transporturilor!”
- Ianuarie, 27* Într-o telegramă adresată Comitetului executiv al guberniei Samara, Lenin cere să i se comunice motivele arestării fostului primar al orașului Samara, eserul de dreapta A. M. Smirnov, și să se verifice sinceritatea declarației lui că vrea să

colaboreze cu Puterea sovietică împotriva lui Kolceak.

Lenin prezidează ședința Consiliului Apărării în care se discută propunerea de a se aduce mulțumiri muncitorilor de la uzina din Ijevsk pentru sporirea producției de puști la 1 000 de bucăți pe zi, problema combustibilului, propunerea de a trimite la Harkov lucrători pentru punerea în funcțiune a uzinei de locomotive, precum și o serie de alte probleme ca : greaua situație alimentară din Serpuhov, rezervele de cereale din Ucraina, starea căilor ferate din spatele Frontului de sud, cumpărarea de echipament pentru armată etc.

Lenin semnează o telegramă către muncitorii de la Uzina din Ijevsk, în care, în numele Consiliului Apărării, le aduce mulțumiri pentru sporirea producției de puști.

Ianuarie, 28

Lenin semnează o decizie prin care K. I. Lander, comisarul poporului pentru controlul de stat, este obligat să instituie o anchetă severă asupra cauzelor pentru care Consiliul aprovizionării din Moscova nu a folosit la timp ordinele de repartizare a produselor alimentare pentru populație, numind neapărat în comisia de anchetă, pe lângă un revizor de nădejde, un muncitor comunist.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului ; scrie proiectul de hotărîre cu privire la folosirea aparatului cooperăției. În aceeași ședință se discută și proiectele de decret pentru combaterea tifosului exantematic, pentru extinderea suprafețelor cultivate, precum și alte probleme.

Ianuarie, 29

Într-o scrisoare adresată cunoscutului istoric menșevic N. A. Rojkov, Lenin arată care sînt sarcinile intelectualității ruse în construirea societății noi, socialiste.

Ianuarie, 30

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului ; scrie un proiect de hotărîre în problema activității bibliotecilor. În aceeași ședință se discută și un raport asupra stadiului lucrărilor pentru întocmirea unei creșterii populare, problema desconggestionării nodului feroviar Moscova etc.

- Ianuarie, 31* Lenin prezidează ședința Consiliului Apărării; scrie proiectul de hotărîre pe marginea raportului Direcției căilor de navigație cu privire la pregătirea navigației de primăvară și la lucrările de reparație a navelor. În aceeași ședință se discută și problema trimiterii de muncitori din capitală la uzina din Ijevsk și la uzina „Votkinski“, problema ridicării și transportării cerealelor colectate de Comitetul de aprovizionare din gubernia Samara etc.
- Ianuarie* Lenin scrie observații pe marginea proiectului de hotărîre cu privire la lucrarea în comun a pămîntului, elaborat de o comisie a Comisariatului poporului pentru agricultură.
- Ianuarie-februarie* Luînd cunoștință de raportul lui V. I. Jastrzëbski către L. B. Krasin, comisarul poporului pentru comerț și industrie, asupra rezultatelor călătoriei întreprinse în Polonia cu scopul de a elucida posibilitățile pentru stabilirea de relații comerciale între Republica Sovietică și Polonia, într-un bilet adresat lui Krasin, Lenin îi cere acestuia să vegheze „ca această politică să fie înfăptuită *energic și neabătut*“.
- Februarie, 2* Într-o scrisoare către V. P. Miliutin, A. I. Rîkov, N. N. Krestinski și N. P. Briuhanov, Lenin se ocupă de măsurile pentru trecerea de la aprovizionarea și repartitia burgheză-cooperatistă la aprovizionarea și repartitia proletar-comunistă. Lenin informează pe V. P. Miliutin, N. N. Krestinski și D. I. Kurski asupra mașinațiunilor speculative ale conducătorilor cooperației burgeze, cere să se instituie o anchetă pentru stabilirea vinovățiilor.
- Februarie, 4* Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; scrie proiectul de hotărîre cu privire la concesionarea construirii „Marii căi ferate de nord“ unui grup de capitaliști străini. În aceeași ședință se discută și proiectele de decret pentru majorarea salariilor, pentru înființarea Consiliului de ocrotire a copiilor, pentru punerea în circulație a semnelor monetare de tip simplificat în valoare de 1, 2 și 3 ruble, precum și alte probleme.
- Februarie, 4—5* Lenin participă la ședințele C.C. al P.C.(b) din Rusia la care se discută problemele privind comisiile extraordinare, activitatea Marelui stat-

- major, unificarea editurilor, convocarea Comisiei pentru reorganizarea controlului etc.
- Februarie, 5* Lenin acordă un interviu corespondentului ziarului burghez francez „Le Temps”, Louis Naudot.
- Lenin prezidează ședința Consiliului Apărării, în care se discută problemele privind înființarea unui organ special pentru conducerea comunicațiilor telegrafice militare, aprovizionarea cu alimente a întreprinderilor pentru exploatarea turbei și altele.
- Februarie, 6* Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; ia cuvântul la discutarea proiectului de decret pentru majorarea salariilor. În aceeași ședință se discută și problema modului de repartizare a impozitului de 10 miliarde ruble etc.
- Februarie, 8* Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, în care se discută proiectul de hotărîre pentru completarea prevederilor decretului C.C.P. din 21 ianuarie cu privire la colectările de produse alimentare, problema aprovizionării cu alimente a Uzinelor unite de construcții de mașini (G.O.M.Z.), reparațiile de locomotive etc.
- Nu mai de vreme de 8 februarie* Într-o scrisoare adresată Comisariatului poporului pentru învățămînt, Lenin face recomandări pentru buna organizare a evidenței în activitatea bibliotecilor.
- Februarie, 10* Lenin prezidează ședința Consiliului Apărării, în care se discută problemele privind folosirea rațională a trenurilor sanitare, recoltarea inului, activitatea Direcției generale a navigației, repararea metalelor, situația aprovizionării cu combustibil a căilor ferate, ridicarea și transportarea bumbacului din Saratov, strămutarea muncitorilor din Kolomna la uzina din Ijevsk etc.
- Între 10 și 14 februarie* Lenin conduce lucrările comisiei alese de C.E.C. la 10 februarie pentru redactarea „Hotărîrii cu privire la organizarea socialistă a teritoriului și la măsurile pentru trecerea la agricultura socialistă”, prezintă un raport în legătură cu această chestiune.
- Februarie, 13* Într-un bilet adresat lui G. I. Petrovski, comisarul poporului pentru afacerile interne, Lenin dispune să se instituie o anchetă în gubernia

Kursk spre a se verifica sesizările referitoare la încălcarea legalității de către organele locale și la slăbiciunea organizațiilor de partid din această gubernie.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; scrie punctele esențiale ale hotărârii pentru repartizare de gospodării agricole întreprinderilor industriale. În aceeași ședință se discută și problema creării unui organ unic care să coordoneze lucrările de descărcare pe linia de centură a orașului Moscova etc.

*Nu mai târziu
de 14 februarie*

Lenin discută cu comandantul șef I. I. Vațetis situația creată pe Frontul de est în urma retragerii Armatei a II-a.

Februarie, 14

Lenin scrie articolul „Răspuns la întrebarea unui țăran”.

Într-o telegramă adresată Consiliului militar-revoluționar al Frontului de est, Lenin întreabă ce măsuri se iau în legătură cu retragerea Armatei a II-a și care este situația aprovizionării.

Lenin discută cu ziaristul englez Arthur Ransom despre situația și perspectivele mișcării muncitorești din Anglia, despre însemnătatea internațională a Sovietelor etc.

Februarie, 15

Lenin prezidează ședința Consiliului Apărării, în care se discută problemele privind chemarea sub arme a foștilor ofițeri din instituțiile de învățământ militar superior, asigurarea păstrării locului de muncă al muncitorilor trimiși la refacerea podurilor și a altor construcții feroviare, aprovizionarea cu combustibil a căilor ferate, situația fabricii de cartușe din Lugansk etc.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; prezintă un raport cu privire la proiectul de „Decret cu privire la organizarea de sovhozuri de către instituțiile proletariatului industrial” și redactează proiectul. În aceeași ședință se discută și hotărârea cu privire la Comisia centrală a întreținerii transportului feroviar, precum și alte probleme.

Februarie, 17

Într-un bilet adresat lui N. P. Briuhanov, Lenin îi recomandă „să ia măsuri drastice” pentru intensificarea colectărilor în districtele Hoper și Ust-Medvedețkaia, întreabă ce rezultate a obți-

nut pînă acum și ce-și propune să realizeze de aici înainte.

Lenin prezidează ședința Consiliului Apărării; scrie principalele prevederi ale hotărîrii adoptate la rapoartele privind colectările de produse alimentare și extracția de cărbune în Ucraina, organizarea de trenuri marșrutizate pentru transportarea cerealelor și a cărbunelui din Ucraina. În aceeași ședință se discută și problemele privind criza alimentară din regiunea Breansk, dublarea rației ostășești în ziua aniversării Armatei Roșii, adoptarea unor măsuri urgente pentru refacerea podului peste râul Kalitva etc.

Februarie, 18

Intr-o convorbire telefonică cu V. N. Podbelski, comisarul poporului pentru poștă și telegraf, Lenin se interesează de cauzele întârzierii punerii în funcțiune a noului post de radio la Moscova, apoi scrie un bilet lui G. V. Cicerin în aceeași chestiune.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, în care se discută problemele privind organizarea statisticii în Ucraina, combaterea epidemiei de tifos exantematic, proiectul de hotărîre cu privire la Biroul central al cadrelor tehnice, precum și alte probleme.

Februarie, 19

Lenin scrie conceptul unei radiograme a comisarului poporului pentru afacerile externe către Ministerul Afacerilor Externe al Germaniei în problema intrării în Rusia Sovietică a comisiei trimise de Conferința de la Berna a Internaționalei a II-a.

Lenin face o completare la proiectul de hotărîre a C.C. al P.C.(b) din Rusia cu privire la predarea obligatorie a surplusului de produse agricole în Ucraina.

Intr-o telegramă către S. I. Gusev, membru al Consiliului militar-revoluționar al Frontului de est, Lenin aprobă poziția lui în tratativele cu reprezentanții guvernului Bașkiriei.

Februarie, 20

Lenin primește în audiență pe socialiștii norvegieni M. Punterwald și E. Stang, are cu ei o convorbire despre situația de pe fronturile războiului civil, despre atitudinea diferitelor părți ale țărănimii față de Puterea sovietică, despre legile luptei de clasă etc.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului în care se discută proiectul de hotărâre cu privire la finanțarea industriei, problema aplicării decretului pentru centralizarea conducerii transporturilor auto etc.

Februarie, 22

Lenin scrie proiectul de rezoluție a C.E.C. din Rusia cu privire la interzicerea ziarului menșevic „Vsegda Vpered”.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului în care se discută raportul cu privire la situația producției de săpun, proiectul de hotărâre cu privire la Comitetul însămânțărilor, proiectul de decret pentru amnistierea unor categorii de infracțiuni săvârșite de ostași ai Armatei Roșii, precum și alte probleme.

*Înainte de
23 februarie*

Lenin lucrează la proiectul de program al P.C.(b) din Rusia : scrie „Ciorna proiectului de program al P.C. din Rusia” (planul programului și proiectul părții lui teoretice generale) și proiectele punctelor de program în domeniul relațiilor naționale, al politicii față de religie și al învățămîntului public, în domeniul economic și agrar ; pe baza acestor materiale scrie „Sarcinile fundamentale ale dictaturii proletariatului în Rusia” — proiect de program în domeniile politic, economic și agrar.

Februarie, 23—25

Lenin conduce lucrările comisiei pentru elaborarea proiectului de program al P.C.(b) din Rusia ; pe baza „Ciornei proiectului de program” întocmește „Proiectul de program al P.C. (bolșevic) din Rusia” (partea teoretică generală a proiectului) ; scrie proiectul punctului de program în domeniul relațiilor naționale, apoi reface proiectul lui N. I. Buharin ; își reface proiectul punctului de program în domeniul politicii față de religie ; scrie partea introductivă la punctul de program în domeniul militar ; își reface proiectul punctelor de program în domeniul economic și agrar.

Februarie, 24

Lenin primește în audiență pe reprezentanții manufacturii Danilovskaia, care îi ceruseră aprobarea de a da muncitorilor o rație de produse tex-

tile ; le arată că hotărîrea în această problemă a fost luată de prezidiul C.E.C. și că de aceea nici Consiliul Comisarilor Poporului, nici președintele lui nu are căderea să schimbe hotărîrea adoptată ; le dă o adeverință că au fost în audiență la el.

Lenin prezidează ședința Consiliului Apărării, în care se discută proiectul de decret pentru acordarea dreptului la o rație egală cu cea a ostașilor Armatei Roșii, problema echivalării brigăzilor de locomotivă și a muncitorilor de la atelierele căilor ferate — din punctul de vedere al rației alimentare — cu ostașii Armatei Roșii, problema reparațiilor de locomotive, a căii ferate Murmansk, a repartizării de specialiști pentru formarea de unități feroviare militare etc.

*Înainte de
26 februarie*

Lenin stă de vorbă cu țăranul Ivanov din plasa Milinovo, județul Sudogda, gubernia Vladimir.

Februarie, 26

Lenin dispune să se organizeze la Kremlin cazarea delegaților la primul Congres al Internaționalei Comuniste.

Februarie, 27

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, în care se discută problema repartizării sarcinilor de predare obligatorie a surplusurilor de produse agricole, proiectul „Normelor provizorii pentru acordarea concediilor în anul 1919“, proiectele de decret cu privire la mărirea soldei ostașilor roșii și la relațiile cu cooperația muncitorească, proiectul de hotărîre cu privire la detașamentele muncitorești de aprovizionare, precum și alte probleme.

Februarie, 28

Lenin participă la o consfătuire cu V. I. Nevski, comisarul poporului pentru căi de comunicație, și F. E. Dzerjinski, președintele Cekăi, scrie și pune de acord cu ei un proiect de hotărîre a Consiliului Apărării cu privire la reglementarea relațiilor dintre Comisia extraordinară (Ceka) din Rusia, Comisia extraordinară (Ceka) din transporturi și Comisariatul poporului pentru căi de comunicație ; după consfătuire, scrie un bilet către membrii Consiliului Apărării, cu ru-

găminte de a semna acordul elaborat la consfătuire, spre a-l putea pune imediat în vigoare.

*A doua jumătate
a lunii februarie*

Lenin scrie articolul „Pe marginea chemării independentilor germani“ (articolul nu a fost terminat).

Februarie

Lenin primește în audiență pe muncitorul Borzov, reprezentantul organizației bolșevice din satul Iuje, județul Veazniki, gubernia Vladimir, cu care discută situația de la Fabrica de textile din Iuje, și-i promite tot concursul pentru organizarea unui ajutor în alimente.

Într-o convorbire cu S. V. Malîșev, împuternicit al Comisariatului aprovizionării, care sosise la Moscova, Lenin se interesează de situația din regiunea Volgăi, de mersul colectărilor de produse agricole, de starea de spirit a țăranilor.

Lenin întocmește o listă de probleme care urmează a fi propuse pentru ordinea de zi a Congresului I al Internaționalei Comuniste.

*Sfârșitul lunii
februarie-martie,
1 sau 2*

Lenin lucrează la tezele „Despre democrația burgheză și dictatura proletariatului“ : scrie planul și ciorna tezelor, definitivează textul lor.

Martie, 1

Lenin conduce consfătuirea preliminară a unui grup de delegați la Congresul I al Internaționalei Comuniste, convocată pentru dezbateră problemele organizatorice.

*Înainte de
2 martie*

Lenin stă de vorbă cu H. Eberlein (M. Albert), delegat al Partidului Comunist din Germania la Congresul I al Internaționalei Comuniste, se interesează de situația din P.C.G.

Lenin scrie observații la tezele raportului „Despre Internaționala Comunistă“, pe care G. E. Zinoviev urmează să-l prezinte la Congresul al VIII-lea al P.C.(b) din Rusia.

Martie, 2

Lenin deschide lucrările primului Congres al Internaționalei Comuniste ; este ales membru permanent al prezidiului congresului ; prezidează prima ședință.

*Între 2 și
6 martie*

Lenin vizitează clădirea în care sînt cazați delegații la Congresul I al Internaționalei Comuniste, discută cu delegații, printre altele, și pro-

blema țărănească, roagă pe fiecare să facă în scris o expunere asupra aspectelor problemei agrare în țara sa.

Martie, 3

Lenin prezidează ședința a doua a Congresului I al Internaționalei Comuniste.

Lenin prezidează ședința Consiliului Apărării, în care se discută problemele privind mijloacele de traversare a Volgăi, organizarea de trenuri marșrutizate pentru transportul cerealelor și cărbunelui, chemarea sub arme a foștilor ofițeri și a foștilor funcționari militari absolvenți ai Academiei de administrație, combaterea dezertărilor, greua situație alimentară a Armatelor a 12-a și a 11-a etc.

Martie, 3 sau 4

Lenin scrie rezoluția Congresului I al Internaționalei Comuniste la tezele despre democrația burgheză și dictatura proletariatului.

Martie, 4

Lenin deschide și prezidează ședința a treia a Congresului I al Internaționalei Comuniste; prezintă raportul cu privire la democrația burgheză și dictatura proletariatului; votează pentru aprobarea „Platformei Internaționalei Comuniste” și constituirea Internaționalei Comuniste; semnează declarația cu privire la lichidarea Uniunii zimmerwaldiene și predarea arhivei ei Comitetului Executiv al Internaționalei a III-a.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; scrie punctele „c” și „d” ale rezoluției la raportul comitetului însămînțărilor. În aceeași ședință se discută și proiectele de hotărîre cu privire la organizarea colectării de produse alimentare, produse furajere și obiecte de primă necesitate în zona de front, decretele cu privire la finanțarea întreprinderilor de stat și lichidarea obligațiilor întreprinderilor de stat, cu privire la înființarea Consiliului științific de stat, cu privire la înființarea pe lângă Comisariatul construcțiilor de stat a unui Consiliu central pentru electrotehnică, cu privire la predarea obligatorie a inului.

*Între 4 și
24 martie*

Pe o scrisoare a C.C. al P.P.S. către C.C. al P.C.(b) din Rusia cu privire la poziția P.P.S. în problema relațiilor dintre Rusia Sovietică și

Republica Polonă, scrisoare în care se propunea organizarea unui referendum în regiunile litigioase pentru rezolvarea problemei frontierelor, Lenin scrie recomandarea de a se trimite guvernului Poloniei o notă „în care să se declare că sîntem întru totul de acord, și anume vrem ca această chestiune să fie rezolvată printr-un vot al oamenilor muncii, vrem un acord pe această bază, sîntem de acord să facem concesii în probleme de amănunt etc.“

Martie, 5

Lenin scrie articolul „Cele cucerite și înscrise“. Lenin deschide și prezidează ședința a patra a Congresului I al Internaționalei Comuniste.

Martie, 6

Lenin deschide și prezidează ședința a cincea a Congresului I al Internaționalei Comuniste; rostește cuvîntul de încheiere la închiderea congresului.

Din însărcinarea delegației P.C.(b) din Rusia, Lenin semnează „Manifestul Internaționalei Comuniste către proletarii din lumea întreagă“.

La ședința festivă comună a C.E.C. din Rusia, a Sovietului din Moscova, a Comitetului din Moscova al P.C.(b) din Rusia, a Consiliului Central al Sindicatelor din Rusia, a sindicatelor și a comitetelor de întreprindere din Moscova, Lenin rostește o cuvîntare despre întemeierea Internaționalei Comuniste.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, în care se discută problemele privind suspendarea circulației trenurilor de călători cu începere de la 15 martie și revizuirea hotărîrii Sovietului din Moscova cu privire la instituirea unui organ unic de distribuire.

*Nu mai târziu
de 7 martie*

Lenin face unele adăugiri și modificări în textul inițial al proiectului de decret al Consiliului Comisarilor Poporului cu privire la comunele de consum.

Martie, 7

Lenin îl primește pe ziaristul englez Arthur Ransom, cu care discută propunerile de pace făcute de guvernul sovietic țărilor Antantei, perspecti-

vele mișcării socialiste din țările capitaliste, situația din Rusia Sovietică.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, în care se discută problema cooperăției; se adoptă hotărârea ca la baza decretului să stea proiectul cu modificările și completările făcute de Lenin.

Martie, 8

Lenin rostește o cuvîntare în fața primei promoții a cursurilor de agitatori și organizatori ai secției „Ocrotirea mamei și copilului” din cadrul Comisariatului poporului pentru prevederi sociale.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; scrie ciorna unei hotărîri în problema suspendării circulației trenurilor de călători și punctul al VI-lea al „Informării asupra numărului de locomotive care vor deveni disponibile datorită reducerii circulației trenurilor de călători, în patru variante”; în timpul discutării raportului cu privire la reorganizarea Controlului de stat, face o serie de însemnări și scrie un bilet lui I. V. Stalin în legătură cu această problemă, propune completări la decretul pentru reorganizarea Controlului de stat. În aceeași ședință se discută și un proiect de hotărîre pentru repartizarea hîrtiei.

*Între 8 și
12 martie*

Lenin participă la întocmirea „Textului proiectului propunerilor de pace ale țărilor aliate și asociate, elaborat de reprezentantul guvernului S.U.A., Bullit, și de guvernul R.S.F.S.R.”; primește în audiență pe W. Bullit și discută cu el propunerile prezentate de acesta din partea guvernelor S.U.A. și ale țărilor Antantei referitor la încetarea războiului civil pe teritoriul Rusiei.

Martie, 10

Lenin prezidează ședința Consiliului Apărării, în care se discută problema asigurării cu alimente a muncitorilor feroviari, problema lichidării paralelismului în domeniul organizării de unități militare feroviare, proiectul de hotărîre cu privire la prestații de muncă pentru pregătirea combustibilului, problema creării unor tribunale militare speciale pentru judecarea dezertorilor etc.

Martie, 12

Lenin primește delegația de țărani din județul Sarapol, gubernia Veatka, care au însoțit vagoanele cu cereale trimise în dar Moscovei și Petrogradului, stă de vorbă cu ei, îi roagă să transmită mulțumiri și salutări țăranilor din Sarapol, apoi îi îndrumază la Sovietul din Moscova, dându-le un bilet către L. B. Kamenev, în care scrie că „aceasta este o faptă admirabilă, care merită să fie salutată într-un mod cu totul deosebit“.

CUPRINS

Prefață VII—XXVIII

1918

- *CUVÎNTARE ROSTITĂ LA ȘEDINȚA COMUNĂ A C.E.C. DIN RUSIA, A SOVIETULUI DIN MOSCOVA, A COMITETELOR DE ÎNTREPRINDERE ȘI A SINDICATELOR DIN MOSCOVA. 29 IULIE 1918 . . . 1—19
- *CUVÎNTARE ROSTITĂ LA CONGRESUL PREȘEDINȚILOR DE SOVIETE GUBERNIALE. 30 IULIE 1918.
Dare de seamă apărută în presă 20—23
- *CUVÎNTARE ROSTITĂ LA MITINGUL REGIMENTULUI REVOLUȚIONAR „VARȘOVIA”. 2 AUGUST 1918.
Dare de seamă apărută în presă 24—26
- *CUVÎNTARE ROSTITĂ LA MITINGUL DIN RAIONUL BUTIRKI. 2 AUGUST 1918. *Dare de seamă apărută în presă* 27—29
- *CUVÎNTARE ROSTITĂ LA MITINGUL OSTAȘILOR ROȘII DE LA HODÎNKĂ. 2 AUGUST 1918. *Scurtă rela-tare apărută în presă* 30
- *TEZE CU PRIVIRE LA PROBLEMA APROVIZIO-NĂRII 31—34

* Cu asterisc sînt notate titlurile date de Institutul de marxism-leninism de pe lingă C. C. al P.C.U.S.

*CU PRIVIRE LA CONDIȚIILE DE ADMITERE ÎN INSTITUȚIILE DE ÎNVĂȚĂMÎNT SUPERIOR DIN R.S.F.S.R. <i>Proiect de hotărîre a Consiliului Comisarilor Poporului</i>	35
SCRISOARE CĂTRE MUNCITORII DIN ELETȚ	36—38
TOVARĂȘI MUNCITORI! PORNIM LA LUPTA FINALĂ, HOTĂRÎTOARE!	39—43
*CUVINTARE ROSTITĂ LA MITINGUL DIN RAIONUL SOKOLNIKI. 9 AUGUST 1918. <i>Scurtă dare de seamă apărută în presă</i>	44—45
*PROIECT DE TELEGRAMĂ CĂTRE TOATE SOVIETELE DE DEPUTAȚI CU PRIVIRE LA ALIANȚA ÎNTRE MUNCITORI ȘI ȚĂRANI	46
*CUVINTĂRI ROSTITE LA ȘEDINȚA COMITETULUI DE PARTID DIN MOSCOVA ÎN LEGĂTURĂ CU ORGANIZAREA GRUPELOR DE SIMPATIZANȚI. 16 AUGUST 1918. <i>Din procesul-verbal</i>	47—48
*1	47
*2	—
SCRISOARE CĂTRE MUNCITORII AMERICANI	49—66
*CUVINTARE ROSTITĂ LA MITINGUL DE LA MUZEUL POLITEHNIC. 23 AUGUST 1918	67—72
*CUVINTARE ROSTITĂ LA MITINGUL DE LA CASA POPORULUI „ALEKSEEV”. 23 AUGUST 1918. <i>Scurtă relatare apărută în presă</i>	73—75
*CUVINTARE ROSTITĂ LA PRIMUL CONGRES GENERAL AL ÎNVĂȚĂMÎNTULUI DIN RUSIA. 28 AUGUST 1918	76—80
*CU PRIVIRE LA DĂRILE DE SEAMĂ ALE COMISARIATELOR POPORULUI	81—82
*1. HOTĂRÎRE A CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI	81
*2. SCRISOARE CĂTRE COMISARII POPORULUI	82

*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA MITINGUL DIN RAIONUL BASMANNII. 30 AUGUST 1918. <i>Scurtă relatare apărută în presă</i>	83—84
*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA MITINGUL DE LA UZINA FOSTĂ MICHELSON. 30 AUGUST 1918. <i>Scurtă relatare apărută în presă</i>	85—87
*MESAJ DE SALUT ADRESAT ARMATEI ROȘII CU PRILEJUL LUĂRII ORAȘULUI KAZAN	88
*SCRISOARE ADRESATĂ PREZIDIULUI CONFERINȚEI ORGANIZAȚIILOR CULTURAL-EDUCATIVE PROLETARE	89
*TELEGRAMĂ ADRESATĂ ȘCOLII DE CADRE DE COMANDĂ DIN PETROGRAD	90
DESPRE CARACTERUL ZIARELOR NOASTRE	91—93
CĂTRE TOVARĂȘII FERVIARI DE LA CALEA FERATĂ MOSCOVA-KIEV-VORONEJ	94
* <i>ÎN LEGĂTURĂ CU DECRETUL PENTRU IMPUNEREA ÎN NATURĂ A GOSPODĂRIILOR ȚĂRĂNEȘTI</i>	95—96
*1. PRINCIPIILE FUNDAMENTALE ALE DECRETULUI	95
*2. OBSERVAȚII PE MARGINEA PROIECTULUI DE DECRET	96
TELEGRAMĂ ADRESATĂ COMITETULUI EXECUTIV AL GUBERNIEI PENZA ȘI CONSILIULUI MILITAR-REVOLUȚIONAR AL ARMATEI I	97
SCRISOARE ADRESATĂ OSTAȘILOR ARMATEI ROȘII CARE AU PARTICIPAT LA LUAREA ORAȘULUI KAZAN	98
*SCRISOARE ADRESATĂ ȘEDINȚEI COMUNE A C.E.C. DIN RUSIA ȘI A SOVIETULUI DIN MOSCOVA CU REPREZENTANȚII COMITETELOR DE ÎNTREPRINDERE ȘI AI SINDICATELOR. 3 OCTOMBRIE 1918	99—102
REVOLUȚIA PROLETARĂ ȘI RENEGATUL KAUTSKY	103—112

*ȘEDINȚA COMUNĂ A C.E.C. DIN RUSIA, A SOVIETULUI DIN MOSCOVA, A COMITETELOR DE ÎNTREPRINDERE ȘI A SINDICATELOR. 22 OCTOMBRIE 1918	113—131
*1. RAPORT	113
*2. REZOLUȚIE	129
*SCHIȚĂ DE TEZE PENTRU O HOTĂRIRE CU PRIVIRE LA RESPECTAREA RIGUROASĂ A LEGILOR .	132—133
*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA DEMONSTRAȚIA ORGANIZATĂ ÎN CINSTEA REVOLUȚIEI DIN AUSTRO-UNGARIA. 3 NOIEMBRIE 1918. <i>Scurtă relatare apărută în presă</i>	134
*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA ȘEDINȚA FESTIVĂ A CONSILIULUI CENTRAL AL SINDICATELOR DIN RUSIA ȘI A CONSILIULUI SINDICATELOR DIN MOSCOVA. 6 NOIEMBRIE 1918. <i>Relatare apărută în presă</i> .	135—137
*CONGRESUL AL VI-LEA GENERAL, EXTRAORDINAR AL SOVIETELOR DE DEPUȚAȚI AI MUNCITORILOR, ȚĂRANILOR, CAZACILOR ȘI OSTAȘILOR ROȘII DIN RUSIA. 6—9 noiembrie 1918	139—172
*1. CUVÎNTARE ROSTITĂ CU PRILEJUL ANIVERSĂRII REVOLUȚIEI. 6 NOIEMBRIE	141
*2. CUVÎNTARE CU PRIVIRE LA SITUAȚIA INTERNAȚIONALĂ. 8 NOIEMBRIE	157
*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA DEZVELIREA MONUMENTULUI LUI MARX ȘI ENGELS. 7 NOIEMBRIE 1918	173—174
*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA DEZVELIREA PLĂCII COMEMORATIVE ÎNCHINATE LUPȚĂTORILOR REVOLUȚIEI DIN OCTOMBRIE. 7 NOIEMBRIE 1918 .	175—176
*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA MITINGUL-CONCERT AL LUCRĂTORILOR COMISIEI EXTRAORDINARE (CEKA) DIN RUSIA. 7 NOIEMBRIE 1918	177—178

*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA CONSĂTUIREA DELEGAȚILOR COMITETELOR SĂRĂCIMII DIN GUBERNIILE CENTRALE. 8 NOIEMBRIE 1918	179—187
TELEGRAMĂ CIRCULARĂ CĂTRE TOATE SOVIETELE DE DEPUTAȚI	188
RADIOGRAMĂ DIN MOSCOVA CĂTRE ÎNTREAGA POPULAȚIE A ȚĂRII	189
*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA PRIMUL CONGRES GENERAL AL MUNCITOARELOR DIN RUSIA. 19 NOIEMBRIE 1918	190—192
PREȚIOASELE MĂRTURISIRI ALE LUI PITIRIM SOROKIN	193—203
*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA ADUNAREA DIN 20 NOIEMBRIE 1918 CONSACRATĂ SĂRBĂTORIRII LUI V. I. LENIN. <i>Scurtă relatare apărută în presă</i>	204—205
*CUVÎNTARE ROSTITĂ CU PRILEJUL „ZILEI OFIȚERULUI ROȘU”. 24 NOIEMBRIE 1918	206
CUVÎNTARE ROSTITĂ LA ADUNAREA ÎMPUTERNICIȚILOR COOPERATIVEI MUNCITOREȘTI CENTRALE DIN MOSCOVA. 26 NOIEMBRIE 1918	207—212
*ADUNAREA ACTIVIȘTILOR DE PARTID DIN MOSCOVA. 27 noiembrie 1918	213—241
*1. REFERAT CU PRIVIRE LA ATITUDINEA PROLETARIATULUI FAȚĂ DE DEMOCRAȚIA MIC-BURGHEZĂ	213
*2. CUVÎNT DE ÎNCHEIERE LA RAPORTUL CU PRIVIRE LA ATITUDINEA PROLETARIATULUI FAȚĂ DE DEMOCRAȚIA MIC-BURGHEZĂ	232
TELEGRAMĂ CĂTRE COMANDANTUL-ȘEF I. I. VAȚETIS	242
REVOLUȚIA PROLETARĂ ȘI RENEGATUL KAUTSKY	243—349
Prefață	245

Cum l-a transformat Kautsky pe Marx într-un liberal de duzină	248
Democrație burgheză și democrație proletară	259
Poate fi egalitate între exploatat și exploatator?	268
Sovietelor nu le este îngăduit să se transforme în organizații de stat	276
Adunarea constituantă și Republica sovietică	282
Constituția sovietică	291
Ce este internaționalismul?	301
O încercare de a intra în grațiile burgheziei cu ajutorul unei „analize economice”	315
<i>Anexa I. Teze cu privire la Adunarea constituantă</i>	342
<i>Anexa II. O nouă carte a lui Vandervelde despre stat</i>	—
*PROIECT DE HOTĂRÎRE CU PRIVIRE LA FOLOSIREA CONTROLULUI DE STAT	350
*ÎN LEGĂTURĂ CU PROIECTUL DE HOTĂRÎRE A C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA CU PRIVIRE LA CONVOCAREA CONGRESULUI GENERAL AL FUNCȚIONARILOR DE BANCĂ DIN RUSIA	351
*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA CONGRESUL SOVIETELOR, AL COMITETELOR SĂRĂCIMII ȘI AL COMITETELOR RAIONALE P.C. (b) R. DIN GUBERNIA MOSCOVA. 8 DECEMBRIE 1918. <i>Scurtă relatare apărută în presă</i>	352—353
*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA CONGRESUL AL III-LEA AL COOPERĂȚIEI MUNCITOREȘTI. 9 DECEMBRIE 1918	354—363
CUVÎNTARE ROSTITĂ LA PRIMUL CONGRES GENERAL AL SECȚIILOR AGRARE, COMITETELOR SĂRĂCIMII ȘI COMUNELOR AGRICOLE DIN RUSIA. 11 DECEMBRIE 1918	364—376
*CONCEPT DE DIRECTIVE CU PRIVIRE LA CONDUCEREA INSTITUȚIILOR SOVIETICE	377—380

1.	377
2.	378
3.	379
*PROIECT DE HOTĂRÎRE A C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA	381
*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA CONFERINȚA MUNCITO- REASCĂ DIN RAIONUL PRESNEA. 14 DECEM- BRIE 1918	382—396
ÎN AMINTIREA TOV. PROȘIAN	397—399
EROICA FAPTĂ A MUNCITORILOR DIN PRESNEA	400—401
DESPRE „DEMOCRAȚIE“ ȘI DICTATURĂ	402—407
*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA CEL DE-AL II-LEA CON- GRES GENERAL AL CONSILIILOR ECONOMICE DIN RUSIA. 25 DECEMBRIE 1918	408—416
INSTRUCȚIUNI CU PRIVIRE LA ÎNTOCMIREA UNEI CĂRȚI DE LECTURĂ PENTRU MUNCITORI ȘI ȚĂ- RANI	417
*DESPRE SARCINILE SINDICATELOR	418—421
I.	418
II.	—
III.	419
UN MIC TABLOU PENTRU LĂMURIREA UNOR MARI PROBLEME	422—426
1919	
*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA ȘEDINȚA COMUNĂ A C.E.C. DIN RUSIA, A SOVIETULUI DIN MOSCOVA ȘI A CONGRESULUI GENERAL AL SINDICATELOR DIN RUSIA. 17 IANUARIE 1919	427—443

- *CUVÎNTARE ROSTITĂ LA ȘEDINȚA CONFERINȚEI ORĂȘENEȘTI A ORGANIZAȚIEI DIN MOSCOVA A P.C. (b) DIN RUSIA. 18 IANUARIE 1919. *Scurtă rela-tare apărută în presă* 444—445
- *CUVÎNTARE ROSTITĂ LA CEL DE-AL II-LEA CONGRES GENERAL AL ÎNVĂȚĂTORILOR ȘI PROFESORILOR INTERNAȚIONALIȘTI DIN RUSIA. 18 IANUARIE 1919 446—449
- *CUVÎNTARE ROSTITĂ LA MITINGUL DE PROTEST ÎMPOTRIVA ASASINĂRII LUI KARL LIEBKNECHT ȘI A ROSEI LUXEMBURG. 19 IANUARIE 1919. *Scurtă rela-tare apărută în presă* 450
- *RAPORT PREZENTAT LA CEL DE-AL II-LEA CONGRES GENERAL AL SINDICATELOR DIN RUSIA. 20 IANUARIE 1919 451—469
- SCRISOARE CĂTRE MUNCITORII DIN EUROPA ȘI AMERICA 470—478
- *CUVÎNTARE ROSTITĂ LA CEA DE-A II-A CONSFĂ-TUIRE A ȘEFILOR SUBSECȚIILOR DE ÎNVĂȚĂMINT EXTRAȘCOLAR ALE SECȚIILOR GUBERNIALE DE ÎNVĂȚĂMINT PUBLIC. 24 IANUARIE 1919 . . . 479—480
- CU TOȚII LA MUNCĂ ÎN DOMENIUL APROVIZIO-NĂRII ȘI AL TRANSPORTURILOR ! 481—485
- *PROIECT DE HOTĂRÎRE A CONSILIULUI COMISA-RILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA COOPERAȚIE 486—487
- *CU PRIVIRE LA ACTIVITATEA BIBLIOTECILOR. *Proiect de hotărîre a Consiliului Comisarilor Poporului* . . . 488
- *CU PRIVIRE LA MĂSURILE PENTRU TRECEREA DE LA APROVIZIONAREA ȘI REPARTIȚIA BUR-GHEZO-COOPERATISTĂ LA APROVIZIONAREA ȘI REPARTIȚIA PROLETAR-COMUNISTĂ 489—490
- *CU PRIVIRE LA CONCESIONAREA CONSTRUIRII MARIÍ CĂI FERATE DE NORD. *Proiect de hotărîre a Consiliului Comisarilor Poporului* 491

CĂTRE COMISARIATUL POPORULUI PENTRU ÎN- VĂȚĂMINT	492—496
RĂSPUNS LA ÎNTREBAREA UNUI ȚĂRAN	497—501
*PROIECT DE RADIOGRAMĂ A COMISARULUI PO- PORULUI PENTRU AFACERILE EXTERNE	502
*CU PRIVIRE LA SUSPENDAREA UNUI ZIAR MEN- ȘEVIC CARE SUBMINEAZĂ APĂRAREA ȚĂRII. <i>Proiect de rezoluție a C.E.C. din Rusia</i>	503—504
*PE MARGINEA APELULUI INDEPENDENȚILOR GERMANI	505—506
*PRIMUL CONGRES AL INTERNAȚIONALEI COMU- NISTE. 2—6 martie 1919	507—531
*1. CUVÎNTARE ROSTITĂ LA DESCHIDEREA CONGRESULUI. 2 MARTIE	509
*2. TEZE ȘI REFERAT ASUPRA DEMOCRAȚIEI BURGHEZE ȘI DICTATURII PROLETARIATU- LUI. 4 MARTIE	511
*3. REZOLUȚIE LA TEZELE CU PRIVIRE LA DE- MOCRAȚIA BURGHEZĂ ȘI DICTATURA PRO- LETARIATULUI	530
*4. CUVÎNTARE ROSTITĂ LA ÎNCHIDEREA CON- GRESULUI. 6 MARTIE	531
CELE CUCERITE ȘI ÎNSCRISE	532—534
*CU PRIVIRE LA ÎNTEMEIEREA INTERNAȚIONALEI COMUNISTE. <i>Cuvîntare rostită la ședința festivă comună a C.E.C. din Rusia, a Sovietului din Moscova, a Comitetu- lui din Moscova al P.C. (b) din Rusia, a Consiliului central al sindicatelor din Rusia, a sindicatelor și a comitetelor de întreprindere din orașul Moscova, închinată sărbătoririi în- temeierii Internaționalei Comuniste. 6 martie 1919</i>	535—540

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA CURSURILE DE AGITATORI ALE SECȚIEI „OCROTIREA MAMEI ȘI COPILULUI” DIN CADRUL COMISARIATULUI POPORULUI PENTRU PREVEDERI SOCIALE. 8 MARTIE 1919 . . . 541

*ÎN LEGĂTURĂ CU PROIECTUL DE HOTĂRIRE A C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA CU PRIVIRE LA PREDAREA OBLIGATORIE A SURPLUSURILOR DE PRODUSE AGRICOLE ÎN UCRAINA 542

MATERIALE PREGĂTITOARE

*PLANUL CUVÎNTĂRII ROSTITE LA ȘEDINȚA COMUNĂ A C.E.C. DIN RUSIA, A SOVIETULUI DIN MOSCOVA, A COMITETELOR DE ÎNȚEPRINDERE ȘI A SINDICATELOR DIN MOSCOVA 545—546

*PLANUL CUVÎNTĂRII ROSTITE LA PRIMUL CONGRES GENERAL AL ÎNVĂȚĂMÎNTULUI DIN RUSIA 547—548

*MATERIALE PENTRU ȘEDINȚA COMUNĂ A C.E.C. DIN RUSIA, A SOVIETULUI DIN MOSCOVA, A COMITETELOR DE ÎNȚEPRINDERE ȘI A SINDICATELOR 549—552

*1. PLANUL RAPORTULUI 549

*2. SCHIȚA PROIECTULUI DE REZOLUȚIE . . . 551

*PLANUL CUVÎNTĂRII CU PRIVIRE LA ANIVERSAREA REVOLUȚIEI DIN OCTOMBRIE, ROSTITĂ LA CEL DE-AL VI-LEA CONGRES GENERAL AL SOVIETELOR DIN RUSIA 553—554

1. 553

2. —

*PROPUNERI CU PRIVIRE LA ACTIVITATEA CEKAI 555

*PE MARGINEA PROIECTULUI DE „HOTĂRIRE CU PRIVIRE LA ORGANIZAREA ÎNSPECȚIEI MUNCITOREȘTI ÎN DOMENIUL APROVIZIONĂRII” . . . 556—557

*1. SCHIȚĂ DE HOTĂRIRE A CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI 556

*2. OBSERVAȚII PE MARGINEA PROIECTULUI DE „HOTĂRÎRE“	556
INSEMNĂRI CU PRIVIRE LA ȘISTURI	558
*PLAN ȘI SCHIȚE DE TEZE CU PRIVIRE LA DE- MOCRAȚIA BURGHEZĂ ȘI DICTATURA PROLETA- RIATULUI	559—560
*PE MARGINEA PROIECTULUI DE DECRET CU PRI- VIRE LA REORGANIZAREA CONTROLULUI DE STAT	561—562
*1. INSEMNĂRI CU PRIVIRE LA REORGANI- ZAREA CONTROLULUI DE STAT	561
*2. CĂTRE I. V. STALIN	—

Lista lucrărilor lui V. I. Lenin negăsite pînă în prezent
(29 iulie 1918—12 martie 1919) 565—568

Lista documentelor la a căror redactare a participat
V. I. Lenin 569—572

Adnotări 573—653

Indice de lucrări și izvoare citate sau menționate de
V. I. Lenin 654—671

Indice de nume 672—703

Date din viața și activitatea lui V. I. Lenin 704—757

ILUSTRĂȚII

Portretul lui V. I. Lenin. — Octombrie 1918 . . XXVIII—1

Prima pagină a manuscrisului lui V. I. Lenin „Tovarăși
muncitori! Pornim la lupta finală, hotărîtoare!” — Prima
jumătate a lunii august 1918 40—41

Pagina a patra din manuscrisul lui V. I. Lenin „Scrisoare
către muncitorii americani“. — 20 august 1918 53

Prima pagină a manuscrisului lui V. I. Lenin „Schiță de teze pentru o hotărîre cu privire la respectarea riguroasă a legilor“. — 2 noiembrie 1918 132—133

Coperta cărții „Revoluția proletară și renegatul Kautsky“ cu însemnări făcute de V. I. Lenin. — 1918 244—245

Prima pagină a manuscrisului lui V. I. Lenin „Către Comisariatul poporului pentru învățămînt“. — Februarie 1919 493

Dat la cules 09.07.1965. Bun de tipar 21.10.1965. Apărut 1965. Hirtle tipar înalt tip A de 63 g/m², 540×840 16. Colț editoriale 47,53. Coli de tipar 50. 2 planșe tipo + 2 planșe offset. A. 9565 1965. C.Z. pentru bibliotecă 3C23=R.

Tiparul executat sub comanda nr. 50566 6002 la Combinatul Poligrafic „Casa Științei”, Piața Științei nr. 1, București — Republica Socialistă România.

